



།འཇུངས་རབས་དེབ་ཐོང་
ཚོང་བྱའི་སྒྲིང་ག།

སྐྱེས་པ་བཅུ་གཞི་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷོང་ཆ།

མདུན་རིས་ཀྱི་འགྲེལ།

རིག་གནས་གསར་བཞེ་མ་བྱུང་གོང་གནས་ཚུང་
གིས་རྩ་ས་ནས་ལྷ་ལྡན་གཏུག་ལག་ཁང་ལ་རབ་གནས་
དགོས་པའི་ལུང་ལྟུང་། རབ་གནས་ལན་འགར་མཛེད་
ཅིང་མནལ་ལམ་དུ། མགོན་པོ་མཚོག་ལྷ་ལྡན་གཏུག་
ལག་ཁང་དུ་ཕེབས། རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་གྱིས་ཡར་ལེབས་
ཞེས་པའི་བཟང་མཛེད། སྐྱའི་མགྲུལ་དུ་འཇུང་ཅིང་ཐུགས་
ལ་དགྱེས་ཚོར་འཇུངས། རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་གྱིས། བརྩོན་
འགྲུས་བརྩམས་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས། ཞེས་སོགས་
མགོན་པོ་མཚོག་དང་ལྷན་ཅིག་གསུངས་པར་མིས། དེ
ནི་ “རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་གྱིས་སེམས་ལུགས་མ་ཚག་ཅེས་
གསུངས་པ་ཡིན་འདུག” ཅེས་གསུངས། ༡༩༦༦ ལོར་
རྒྱ་དམར་གྱིས་རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་གཏོར། དེའི་དབུ་ཞལ་
དུ་མ་རྩ་སར་འབྱོར་བ་གཟུངས་སུ་ཕྱལ་ཏེ་མདུན་རིས་
བཅུ་གཅིག་ཞལ་ ༡༩༧༠ ལོར་བཞེངས། རབ་གནས་
ལོ་གོང་མཚོག་གིས་མཛེད། སྤང་བོད་དུ་གདན་ཞུའི་རྟེན་
འགྲེལ་དུ་ཞལ་ཤར་གཟིགས་ཀྱིས་རྩ་སའི་གཏུག་ལག་
ཁང་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ། དེ་ལྟར་མདུན་རིས་ལ་བྱིན་
རྒྱབས་དང་རྟེན་འགྲེལ་གྱི་གནད་གཉིས་ཀ་ལྡན། ཞིབ་ཏུ་
བཅུ་གཞི་པ་ཚོན་པོའི་མཛེད་རྣམ་དུ་གཟིགས།

2015_3_28 ལ་ཤེས་རབ་དར་རྒྱས་ཀྱིས།

རྩོམ་པ་པོ།

རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་བུ་འཛིན་པ།

རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་བུ་འཛིན་པ།

ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།

ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།

ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ།

༡༡། །འབྲུངས་རབས་དེ་བཅའ་ལོ་རྒྱུ་ལྷོ་བ་ལས་རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་བུ་བཞེ་བའི་
མཛད་ནུས་ཀྱི་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཤེས།

ལོ་རྒྱུངས་མདོ་སྐད་ཚོལ་ཁའི་ཡ་སྐྱེའི་རྒྱ་སྐྱོན་གོ་སྐྱོག་ཚོགས་ཚུང་ནས་བར་འགྲེམས་བྱས།

བར་དབང་། མདོ་སྐད་དབྱས་སྤྱི་བྱས་རྒྱུ་ལས་ཁང་ལ་ཡོད།
ཡིག་ཐོག་ཚོགས་མཚན་མེད་བར་བྱ་སོགས་སུ་ཆ་ཚང་ངམ་ཚན་འགོད་སོགས་མི་རུང།

- བཅོམ་བུ། རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་བུ་བཞེ་བ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་གི་མཛད་ནུས།
- རྫོང་བྱེད། དབྱུས་ཚིག་ལྷུག་མ་དང་། ལུང་ཚིག་བཅད་ལྷུག་ངེས་མེད།
- ཡིག་གཞུགས། Monlam Uni OuChan2
- དབྱུས་ཚིག་ཡིག་ཚད། 15
- ལུང་ཚིག་ཡིག་ཚད། བྱིངས་ 13 དང་། འཛིན་རྟགས་སུ་བཀོད་བ་ 14
- དེབ་ཚད། 6.2x9.2 in.
- བར་སྐྱུན། སྤྱི་ལོ་ 2015 ལོ། བར་གཞི་དང་པོ།
- བར་ཐངས། སྤྱི་ལོ་ 2015 ལོ། བར་ཐངས་དང་པོ།
- བར་གྲངས། 1500
- བར་ཁང། སྤྱི་ལོ། Archana. www.archanapress.com
- ཉེན་ཆ། ISBN: 978-81-931323-8-8

རྩོམ་པ་པོའི་གཏམ།

---བཙཀུ་བ་འབད་ཀྱང་མི་རྟེན་པ་ལས་དབང་དང་། མ་བཙཀུ་བ་ལག་ཏུ་འོངས་པ་ལས་བསོད་དུ་སེམས།

དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 2014 ལྷོ་བ་ 4 པའི་ནང་། བོད་རྒྱལ་མངོན་སྲིད་ཚོལ་ཁའི་ཡ་སྤྱིའི་ཀྱི་སྟོན་གོ་སྐྱོད་ཚོགས་རྒྱུ་རྒྱུ་གིས་བསྐྱེད་བ་ལྟར་སོག་མར་ཁས་ལེན་ཞུས་པ་ལོ། རྒྱལ་དབང་གོང་མ་དག་གི་མཛད་ནུས་ཀྱི་བར་སྐྱོན་ལ་ཞུས་དག་ཐེངས་གཅིག་གཏོང་རྒྱ་དེ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། དངོས་གཞིའི་གསལ་བ་བཤད་སྐབས་སུ། གོ་སྐྱོད་ཚོགས་གཙོ་སྤྱི་ཡོངས་བརྒྱ་བཞི་བ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནུས་གསར་འཛིན་ཡང་བྱ་དགོས་ཞེས་གསུངས། ལས་ཀ་གཞན་ཞིག་བྱེད་བཞིན་པར་བརྟེན་སེམས་ངལ་ཆེ་ཅན་བྱུང་། བསམ་གཞིག་དང་གོས་ལོལ་རིམ་བར་བྱས་མཐར་རྣམ་ཐར་གསར་འཛིན་ཁྱུང་ཅན་ཞིག་དང་ལེན་ཞུས།

འགྲི་དགོས་ན་ཤེས་དགོས། ཤེས་དགོས་ན་འཚོལ་དགོས། དེ་ལ་ཉམས་ཞིབ་ཟེད། རྟེན་པ་ཐམས་ཅད་འགྲིར་མི་རུང་ཡང་། གང་གིས་པའི་རྒྱལ་མངུན་གཉིས་ཀ་རྟོགས་དགོས་པ་ཉམས་ཞིབ་པའི་ཅ་དོན་རེད། ཡོངས་མཚོག་གི་བཟང་བྱ་བརྒྱུད་ཅུའི་རིང་གི་མཛད་པ་ལོ། མི་རང་ག་བ་ཞིག་གི་མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་དང་གཏན་ནས་མི་མཚུངས། སྤྱི་ཁོག་ཅན་ལོན་དགོས་ནའང་། སྤྱི་འབྲུམ་སྟེག་མཚེར་གྱི་ཞིང་པའི་ཁྲིམ་ཚང་ཞིག་གི་སྐོ་ཅ་ནས་པོ་བྱང་པོ་ཏ་ལའི་བར་དང་། འོར་བུ་སྤྱིང་ཁ་ནས་རྒྱ་ནག་པེ་ཅིན། རྒྱ་གར་ད་ས་ནས་ཨ་རིའི་པོ་བྱང་དཀར་པོ་སོགས་ཀྱི་བར་དུ་འཐེན་པའི་བཞུད་ལམ་རིང་མོ་དེ་འདྲེད་དགོས་ལ། དམའ་སྤྱང་པོ་ནས་མཐོ་སྤྱིང་འཛིན་གྱི་བར་དང་། དགོན་པ་ནས་ཚན་རིག་གི་སྤེ་སོགས་ཀྱི་བར་དུ་འཕྲུལ་ཞིབ་ལན་གཅིག་མི་བྱེད་ཀ་མེད་ཡིན། མདོར་ན། ཞོགས་པའི་རྒྱ་ཚོད་གསུམ་དང་བྱེད་ཀ་ནས་དགོང་མོའི་རྒྱ་ཚོད་བརྒྱུད་པའི་བར་གྱི་ཕེབས་བཞུགས་ཀྱི་རྗེས་ཤུལ་འཚོལ་དགོས་པ་དེ་རེད། དེ་ལྟར་ན། ལས་སྤེ་ལོ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན། མི་ལལ་ལོ་ཆེར་འགྲི་རྒྱུའི་ལོ་རྒྱུས་དགོན་ཡང་། མགོན་པོ་མཚོག་ལ་གྲིས་མི་ཚར་བའི་མཛད་པ་མཐའ་ལས་པ་ཡོད་པ་ནི་འདྲིའི་དཀའ་ས་ངོ་མ་དེ་ཡིན། བདུན་རེའི་མཛད་པ་ཡང་གཞན་གྱི་ཆེ་གཅིག་གི་བྱ་བ་ལྟ་བུར་སྤང་བ་ཀྱན་གསལ་ཡིན།

དེ་ལྟར་སེམས་ཀྱི་ཁྱུང་པོ་རེ་སྤྱི་དང་། གཉིད་ཀྱི་དུས་ལུན་རེ་སྤྱི་དང་། དཔུགས་ཀྱི་རྒྱ་བ་རེ་ཤག་ཏུ་བྱུར་པའི་སྤྱི་དང་། གང་འགྲི་རྒྱ་དང་རི་ལྟར་འགྲི་རྒྱ་དེ་གནད་འགག་ཏུ་བྱུར། མང་སྤྱོད་ཀྱི་སྐོ་དོན་སྤྱིང་དོན་གཙོ། འགའ་ཞིག་གིས་ཚོས་སྤྱོད་ཀྱི་གནད་ཆེ་ཟེད། མགོན་པོ་མཚོག་གིས། “ཉིན་རེའི་དུས་ཚོད་མང་པོས་ཚོས་སྤྱོད་ཀྱི་གཏོང་གིན་

ཡོད་”ཅེས་དང་། “གང་བྱས་ཚོས་དང་། ཅི་བྱས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལས་གཞན་མེད་”ཅེས་སྲུང་ནས་བཀའ་སླུལ་
ཡང་། མང་མང་སློབ་རྒྱན་གྱི་འབྲི་སློབ་ལ་མཉེས། གཞན་རྣམས་དེང་རབས་ལ་དགའ། སློང་ཞིག་གིས་གནའ་དེང་
ཟུང་འབྲེལ་ཟེར། ད་དུང་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་དམ་བཤུ་འབྲི་བྱེད། རང་ཚིག་གིས་འབྲི་འཕགས་ཚིག་གཡོད། འཕྲོས་
དོན་མེད་ན་ཆ་མི་ཚང་། མང་ན་རྣམ་ཐར་དུ་མི་འགྲུང། གཞན་ཡང་། ལུང་ཚིག་སོར་འཛོག་དང་བསྐྱར་འབྲི་སོགས་
ཐག་གཅོད་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཤིན་ཏུ་མང་། དེ་ལྟར་བྲི་བ་མང་པོ་ཉིན་ནས་མཚན་བསྟུང་དེ་བྱང་གཞུང་དུ་
བཅེགས། དུས་ཚོད་ནི་ཉིན་ཟད་ཞག་ཟད་དུ་གྱུར། སེམས་པ་དེ་བས་འཚབས།

ཚིག་སློང་གི་ཐད་ལ། བྲང་དང་ཚིག་གྲོགས་བསྐྱུས་ཏེ་ཚིག་སྣ་བསྐྱུངས་པ་དང་མ་བསྐྱུས་པར་ཅུང་ཟད་བསྐྱར་
བའི་ལུགས་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་ནི་ཁོག་མཐུག་ཅིང་སྐྱམ་ཆེ་ལ་དོན་མི་གསལ། ཕྱི་མ་ནི་ཁ་གསལ་ཞིང་སྐྱམ་ཚུགས་
ཅུང་། གཉིས་ཀར་ཡང་རང་རང་གི་གཤིས་ལུགས་དང་ལྷན་ཚོས་རེ་ཡོད། རྣམ་ཐར་ལ། སློབ་མཁན་ལ་སློབ་སྟེར་བ་
གཅིགས་སུ་འཛིན་པ་དང་བྱུང་བ་ཉིད་འབྲི་བའི་ལུགས་གཉིས་ཏེ། དང་པོ་ནི་ཕྱི་ལུགས་དང་གཉིས་པ་པོད་ལུགས་
ཡིན། སློབ་མཁན་ལ་མོ་ཆེ་དང་པོར་དགའ།

གནད་མི་ཤེས་པ་དག་གིས་སྤྲོ་ཚོས་སུ་མཐོང་སྲིད་ཀྱང་ཡི་གེའི་དག་ཆ་ཅམ་ལ་བསམས་ནའང་། སྲིད་རྒྱས་དང་
སྲིད་རྒྱས། མི་དམངས་དང་མི་མང་། རང་ཕྱོད་དང་རང་བྱུང་། སྤྱི་ལོ་དང་སྤྱི་ལོ། མགོ་ཁྲིད་དང་འགོ་ཁྲིད། ཅན་གཅོད་
དང་ཅན་དཔྱོད། གསུང་འབྲོན་མ་དང་གསུང་ཕྱོན་ལ། སྤུ་གྲུ་དང་བུ་གྲུ། སྤྲོ་ཚུགས་པ་དང་མ་ཚུགས་པ། བྲང་སྤྲིག་པ་
དང་བང་སྤྲིག་པ། ཉིན་སྟར་དང་ཉིན་སྟར། འདང་བ་དང་སྤྲེང་བ་སོགས་ཚོམ་པ་པོས་ཐག་གཅོད་དགོས་པའི་གནད་
དོན་ཤིན་ཏུ་མང་། ད་དུང་བྱུང་གི་སྣ་འབྲེན་ཆེན་པོར་བཞེངས་པའི་པ་དང་བ་སོགས་ཡི་གེ་དུ་མ་ཡོད། བོད་མིའི་ཁྲོད་
དོན་པོར་ཏེ་འདུ་ཤེས་དང་ལྟ་བར་ཚོད་པ་དེ་བས་མང་ལ། ག་མཐའ་སོགས་སུ་ཤད་འཛོག་མིན་དེ་ཡང་ཡི་གེ་བར་
འསྟངས་པའི་གནད་དོན་གཅིག་ཡིན།

མགོན་པོ་མཚོ་ག་གིས་སྤྱི་ལོ་ 1977 ལོར། “སློན་རྗེས་ཚིགས་བཅད་མང་པོ་དང་། བར་སྐབས་ཚིགས་བཅད་
ཁག་། འཆར་ཅན་མངལ་ཁ་མཛད་སྒྲིའི་རིགས་བཅས་དོན་གལ་ཅུང་ཞིང་། ཡིག་ཚོགས་ཆེ་བའི་གཞི་རྣམས་མ་བཞོད་
པར། སློབ་གཉེར་ངེ་གནང་སོགས་སྤྱིང་དོན་ཉུང་བསྐྱུས་དུ་གྲུས་གཅིག་ཏུ་དཔང་བསྐྱུན་བྱས་ན་འཕུས།” ཞེས་རྒྱལ་
དབང་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་བསྐྱར་དཔང་གི་ལམ་སྟོན་དུ་གསུངས། ན་ནིང་། “ང་ཚོས་ཉུག་ཏུ་སློབ་པའི་རྣམ་ཐར་
ཞེས་ཏེ་ཅང་རྗེས་པོ་འདྲ་ཞིག་ཤོད་ཀྱང་། [སྤྱི་ཚོགས་དང་འབྲེལ་བའི་མཛད་པ་ལུ་མོང་བ་]འདི་ཚོའི་གསལ་ནི་སྟོན་པོ་
འདྲ་ཞིག་ཀྱང་འདུག་ལ། མི་དེའི་གཤིས་ཀ་ཡང་དེའི་སྤྲེང་ནས་ཤེས་ཐུབ།” ཅེས་བཀའ་སླུལ། གང་ལྟར། དར་སོ་དེ་

ཅམ་མེད་པའི་འགྲི་སྲོལ་ཞིག་དང་མེན་གྱི་དགོས་བྱུང་། ད་ལྟ་དང་མ་འོངས་པ་གཉིས་ཀར་བསམས་ན། དགོངས་གཞི་གསལ་སྟོན་གྱི་རྒྱ་དེ་གལ་གནད་དུ་མཐོང་། དེ་ལྟ་ན། ལུང་འབྲེན་མང་དུ་མི་གྱེད་ཐབས་མེད་ཡིན།

དངོས་གཞིར་བབས་པ་ན། མཚན་པ་དང་དགོངས་གཞི་རེར་ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་གི་བཀའ་གསུང་དོ་མ་རེ་ཨེ་རྟེན་གྱི་ཐབས་མང་དུ་བསྟེན། ལྷ་འཁོར་ལྗངས་ཀྱི་གསུང་ལྗངས་ཁྲུངས་སུ་བྱས། མི་རབས་ཀྱི་མས་རང་ཚིག་གིས་མིས་པ་དག་ཡལ་བར་དོར། དུས་ལུན་གྱི་དབང་གིས་ཚིག་སྒྲིབ་དང་གོ་རིམ་གལ་ཚུང་དུ་བཞག །འདས་དོན་ཚོར་བས་འགྲི་བ་རིགས་པ་དང་མི་མཐུན། རང་གི་བསམ་ཚོད་ཅམ་ལ་རང་ཡང་ཡིད་ཆེས་དཀའ་བས། ཚིགས་ཆེ་ཡང་ལུང་ཚིག་གིས་འགྲི་བ་ཉིད་གཅེས་གཅེས་སུ་བཟུང་། གསུང་ཚིག་གང་མང་ཞིག་གཞིས་བཞུགས་ཚོས་བསྐྱུགས་ན་གཞི་བཞེད་དང་གྱིན་རྒྱབས་གཉིས་ཀ་སྒྲོང་རྒྱབ་ལ། འཇུང་འཇུང་གི་ལམ་བུ་རྟེན་པར་ཡང་མན་རྒྱབས་ཆེ་བར་མཐོང་། བཀའ་གསུང་རི་བཞིན་སྐྱབ་པའི་གཞིས་མེད་པར་རྒྱུགས་དང་སྟོང་སྟོང་སྟོང་སྟོང་གི་རི་རབ་བཞིན་བཞུག།

སྐྱའི་བུ་སྟོན་གོ་སྐྱིག་ཚོགས་ཚུང་དང་། སྐྱིན་བདག་གཏོང་པོད་ཅན་ནས་བཀོད་སྐྱིག་དང་མཐུན་རྐྱེན་གནད། གོ་སྐྱིག་ཚོགས་ཚུང་གི་ཚོགས་གཙོ་སྐྱུག་འཛོན་ཅན་སྐྱི་འབྲུས་སྐྱུན་པ་མཁུན་རབ་རྒྱ་མཚོ་དང་དྲུང་ཆེ་བསྟན་པའི་དངོས་བུ་གཉིས་ནས་མགོ་མུག་བར་གསུམ་དུ་གང་ཅིའི་རམ་འདེགས་དཔལ་མེད་དུ་གནད། མཁུན་སྐྱུག་འཛོན་གསུམ་གྱིས་མཛོན་པར་མཐོ་བ་བཀའ་རྒྱུར་རྒྱབ་བསྟན་ལུང་རིགས་མཚོག་གིས་ཐོག་མའི་དུས་ནས་དགོངས་འཆར་སྐྱུག་པོ་དང་། གཞུང་ལས་ཀྱི་བྲེལ་ཁོམ་བར་ནས་གནད་དོན་དུ་མང་བསྐྱར་ཞེས་གནད་བ་བཀའ་རྒྱུན་གྱི་དྲུང་པོར་སྟེ། མཁུན་དཔྱོད་དང་སྒྲོང་གོམས་ཤིན་ཏུ་ཐབ་པ་བོད་མི་མང་སྐྱི་འབྲུས་ཚོགས་གཙོ་སྐྱུན་པ་ཆེ་རིང་དང་སྐྱུ་སྐྱེད་དྲུང་ཆེ་ཆེ་རྒྱམ་སོགས་གནད་ཡོད་དུ་མས་དགོངས་འཆར་ཐབ་མོ་སྟེན། དེས་དོན་གྱི་མཁས་པ་སྒྲོང་ཅན་ཨ་ལགས་དཀྱི་ས་དྲུང་ཆེན་སྐྱུལ་སྐྱུ་དང་དགོ་བཤེས་སྐྱ་རམས་པ་སྟོ་བཟང་མཁས་མཚོག་གཉིས་ཀྱིས་དོན་གནད་གསལ་ཞེས་དང་། འབྲུལ་རིག་ཆེད་མཁས་དགོ་བཤེས་སྟོ་བཟང་སྟོན་ལམ་སོགས་ཀྱིས་དུས་བསྐྱུན་གྱིས་རམ་འདེགས་གནད་བ་མཐུན་པའི་རྐྱེན་དུ་ཆེ།

གངས་སྐྱིད་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དང་། ཀའི་ཉི་ལུང་པ་བྲུ་ཚང་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་ཆ་པངས་མེད་དུ་གཤམ་པོ་མཚན། སྐྱི་བྲེལ་ལས་ཁྲུངས་དང་། སྐྱི་འབྲུས་སྐྱུན་ཁང་། བཀའ་ཤག་ཡིག་ཚགས་སོགས་སྐྱི་སྐྱེད་སྐྱུག་བསམ་ཅན་དག་ནས་ཀྱང་དཔྱད་གཞི་ཡིག་རིགས་དང་སྐྱ་བརྟན་སོགས་མཁོ་འདོན་གནད། འོར་སྐྱིད་དེས་སྟོན་པས་མཚན་ལྗངས་རྒྱ་ཆེན་སྐྱེད་རྗེའི་རོལ་མཚོར་གསལ་བའི་མགོན་པོ་མཚོག་གི་བཀའ་གསུང་ལུང་འབྲེན་ཚོག་པའི་ཡིག་ཐོག་གི་ཚོག་མཚན་དང་རོགས་རམ་གང་མཁོ་སྐྱབ་དེས་ཞེས་རྒྱབ་སྐྱོར་གནད། འཇུང་དང་རྒྱས་ཀྱིས་མཚན་ལྗངས་རྒྱ་ཆེན་སྐྱེད་རྗེའི་

རོལ་མཚོ་དེ་བ་སྐོང་དགུ་ཅན་གཤམ་། ལྷག་བསམ་དང་རྣམ་དཔྱོད་མཚོ་གུ་ཡངས་པ་ཚོང་རུ་སེང་གེ་དང་སློ་བཟང་
རབ་རྒྱས་གཉིས་ཀྱིས་སློབ་པའི་རམ་བུ་བཏེགས། ལྷུའི་ལྷ་སྟོན་གོ་སྐྱིག་ཚོགས་རྒྱུང་གིས་གཞིན་སྐྱེས་དུ་མར་ལས་
ལྷ་གནང་སྟེ་རྒྱ་ཆ་མཁོ་སྐྱབ་བྱས། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ལ་དང་གུས་ཟབ་པ་ཡེ་ཤེས་སློལ་དཀར་(Mariateresa
Bianca)ཀྱིས་བོད་དབྱིན་ཀྱི་དཔེ་དེབ་དང་བྲ་རྒྱ་མང་དུ་བསྐྱབས། ལྷུང་ཚོག་བཅའ། དཔེ་མཛོད་ཁང་སོགས་སུ་རྒྱ་
ཆ་འཚོལ་བར་བསྟོད། ཡིག་ཆ་བསྐྱར་སློབ་དང་འཚོལ་ཞིབ་འཕར་མ་སོགས་ཉིན་དང་པོ་ནས་མཐའ་མའི་བར་དུ་ལས་
དོན་སྣ་ཚོགས་བསྐྱབས། དེ་ལྟར་སྤྱི་སྐོར་གཉིས་ཀྱི་རོགས་རམ་འོག་ད་གཞོན་རྒྱལ་བའི་མཛད་རྣམ་<<ལྷ་འཛིན་ཞིང་
གི་ཉིན་ཤེད>>ཅེས་པ་བོད་གཉིས་ཅན་འདི་ལོགས་པར་གྲུབ་པ་སྐྱལ་བ་བཟང་།

མཐར་། མཚན་དངོས་སུ་སློལ་པ་དང་མ་སློལ་པ་ཡོངས་ལ། མཛད་རྣམ་གསར་ཚོམ་པའི་ངོས་ནས་བཀའ་དྲིན་ཆེ་
ཞེས་བཅོས་མིན་གྱིས་ཞུ་ཞིང་། འདི་ལས་བྱུང་བའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་རྣམས་མགོན་པོ་མཚོ་གུ་ཚོ་བཏུན་ཅིང་བཞེད་
དོན་འགྲུབ་ལ། གཞིས་བྱེས་ལྷན་འཛོམས་ཡོང་བ་བཅས་ཀྱི་རྒྱུར་འགྲུར་བ་དང་། འབྲེལ་ཐོགས་ཀུན་ཀྱང་སྐྱེ་བ་ནས་
ཆེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་སྟོན་གཅིག་སྲུག་ན་པར་སྐྱོད་དང་སྐྱོད་ཅིག་ཀྱང་མི་འབྲལ་བའི་རྒྱུར་བསྟོད།

---ཚོགས་མེད་ན་འགྲུས་བུ་མེད་ཅིང་། དཀའ་བའི་ལས་ལ་རིན་ཐང་ལྷན་པར་མཐོང་།

ཤེས་རབ་དར་རྒྱས་ཀྱིས།

སྤྱི་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 27 ཉིན་གྱི་སྤྱོད་བྱིས།

གསལ་བཤད།

དུས་ལུན་གྱི་ཆ་ནས། ཐོག་མར་རྒྱ་བ་ལྷ་དང་ཕྱེད་ཀའི་རིང་། ལས་ཞོར་དགོང་ཞོགས་གཉིས་སུ་ངལ་བ་
 བསྟེན་ཅིང་། དེའི་རྗེས་ཀྱི་རྒྱ་ལོ་དུག་ལྷག་རིང་འབད་པས་འབྲི་ལུལ་བྱས་ཀྱང་། འབྲི་ལུན་ལོ་མ་རྒྱ་བ་ཕྱི་ལོ་པོ་
 བརྒྱད་ལས་མས་ཅམ་ལས་མ་བྱུང་སྟབས་དུས་ཚོད་ཀྱིས་མ་སྟོགས་པ་དང་། ཆ་རྒྱུན་གྱི་དོས་ནས། རང་ཉིད་ལ་
 འབྲི་ཐེངས་གཅིག་གིས་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་འབྲི་རྩལ་ཚད་ལྡན་མེད་པ། ལས་ཀའི་ཆ་ནས། གནས་ཚུལ་རིང་
 བྱང་དུ་མ་ཡང་ཡང་འབྲི་སྟོན་དང་སྟོར་གཅོག་དགོས་པའི་ཁར། ལྷངས་དང་བསྟུན་ཏེ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བབ་ལ་བརྟུག་
 པ་དང་། ལྷོག་མཁན་གྱི་དང་བ་དང་བྱུང་བ་དངོས་ཀྱི་རང་བཞིན་གཉིས་སྟོན་སྒྲིག་དགོས་པ་སོགས་ཞོར་གྱི་བཟུང་
 བ་དང་བསམ་གཞིག་སྣ་ཚོགས། གཞན་ཡང་མཇུག་པའི་རྒྱུར་འགྱུར་ངེས་ཀྱི་ཕྱི་རྒྱུན་གང་མང་ཞིག་བསམ་དོན་
 ལྟར་དུས་ཐོག་ཏུ་མ་བྱུང་བ་སོགས་རང་གིས་མ་འདོན་པ་ལ་ཁག་དཀྱི་ས་མང་ཅམ་ཡོད་པས། པར་སྟུན་ཟིན་
 པའི་མཛད་ཀྱིས་སྟོན་སྟེན་གཉིས་ལ་ལྷུས་དག་དང་བསྐྱར་ཞིབ་བྱ་ཐབས་བྲལ་བའི་ཁར། དུས་ཀྱིས་ཉེ་བར་
 གཏུགས་པའི་དབང་གིས་མཛད་ཀྱིས་སྟོན་ཆའི་མཇུག་ནས་སྟེན་ཆ་ཕྱི་ལོ་ཤར་འབྲིའི་ཐབས་བསྟེན་ཏེ། མཐར་
 ལས་མཇུག་བསྟུ་བ་དང་པར་རྩ་བཟོ་བ་གཉིས་དུས་གཅིག་ལ་ཇོ་དུག་གིས་བསྐྱབས། དེར་བརྟེན། ཆད་ལྷག་ལོར་
 གསུམ་ཤོར་བར་ལྷོག་མཁན་ལ་དགོངས་སེལ་ལྷོ་བ་ཅམ་ལས་ཐབས་གཞན་མ་རྟེན། དེ་ལྷོ་ནའང་འདིར། མཛད་
 ཀྱིས་པོད་སྟེ་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི་ཡི་གེ་ལ་ལྷུས་དག་རགས་ཅམ་བཟུངས་པར་མ་ཟད། དཀྱུས་དང་ཞབས་གཉིས་སུ་དོན་དུ་
 མ་ཞིག་གསར་སྟོན་ལྷུས་པའི་ཁར། ལྷ་སྟེན་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྱུ་མཚོག་གི་སྐྱེ་ཆའི་ལོ་རྒྱུས་གྲགས་ཅན་ <<ག་ལིམ་
 པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།-སྟར་མ་གྲགས་པའི་ངའི་པོད་དོན་འཐབ་ཚོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>> ཞེས་པ་ལས་ཀྱང་
 དཀྱུས་ཞབས་གཉིས་ཀར་ལྷང་འབྲེན་མང་ཅམ་གྱིས་བསྟུན་ཏེ་ལྷོག་མཁན་གྱི་ཐུགས་རེ་རྩུང་བད་སྟོང་ཨེ་ཐུབ་ཀྱི་
 འབད་པ་ལྷན་བྱ་བསྟེན་པ་བཅས།

སྤྱི་ལོ་ 2015 ལྷ་བ་ 7 ཚེས་ 23 ཉིན།

༡༡། །འཕགས་མཚོ་ག་འཛིན་ཉེན་དབང་ལུག་རྒྱལ་མཚོ་ག་བཙུ་བཞི་བ་
ཆེན་པོ་གང་གི་ཞལ་སྒྲ་ནས་ཀྱི་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་མཚན་པ་དུ་མ་ལས་
བརྩམས་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཅུང་ཟད་བརྗོད་པ་
གྲུ་འཛིན་ཞེས་གི་ཉིན་བྱེད་ཅེས་བྲུ་བ།

ཉམོད་ཆ།

ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།

མངོན་ལྡན་སྣོད་ཆའི་དཀར་ཆག།

དང་པོ། གང་དུ་སྐྱེ་བལྟམས་པ་དང་རྒྱལ་མཚོ་ག་བོད་མའི་ཡང་སྐྱལ་དུ་རི་ལྟར་ངོས་འཛིན་བགྲིས་པ་སོགས་ ཀྱི་རིམ་བར་སྟེ་བ།

1. གང་དུ་སྐྱེ་བལྟམས་པའི་གནས་ཀྱི་ཁྱད་པར།	15
2. རྟོག་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་ཡུལ་ཚོང་ཁ་སོགས་སུ་བསྐྱེད་པའི་མངོན་པ་དུ་མ།	21
3. སྐྱེ་བལྟམས་པ།	29
4. བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱེ་ཆེ་སྣོད་ཀྱི་དུས་སྐབས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་གནས་བབ།	37
5. རྒྱལ་ཚབ་གསར་བསྐོ།	40
6. ཡང་སྐྱལ་ཅད་གཅོད།	42
7. རྣོན་གནས་རྗེས་དྲན་སོགས།	51

གཉིས་པ། དབུས་འགྲུར་ལྷ་ལྡན་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་ཆེན་པོར་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱེད་ཉེ་སྐྱེ་བོད་མའི་རྒྱལ་ཁྲི་བདག་ གི་མངོན་པ་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་སྟེ་བ།

8. གདན་ལྷ།	57
9. ཁྱེད་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ།	67

གསུམ་པ། དབུ་སྐྱེ་གཙུག་ལྷན་འབྲེལ་བཞེས་དང་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་ སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་སྟེ་བ།

10. ལྷ་ལྡན་ཞིང་དུ་ཕེབས་འབྱོར།	74
11. དབུ་སྐྱེ་གཙུག་ལྷན་འབྲེལ་བཞེས་དང་མཚན་གསོལ་སོགས།	75
12. གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ།	80
13. རོག་མའི་གསན་བསམ་དང་ཡོངས་འཛིན་འཕོ་འགྲུར།	86
14. རྩ་རྟ་རབ་བཞེས་ཆེན་མོ།	95
15. ལྷ་ལྡན་སྣོན་ལམ་ཆེན་མོར་ཆིབས་སྐྱེད་དང་བཀའ་ཚོས་རོག་མ་སོགས།	97
16. བཀའ་དབང་རོག་མ་གསན་བཞེས་དང་ལྷ་གས་བསྐྱེད་སྣོན་སྐྱེད་སོགས།	101

17. ཆོས་གསུམ་ཟན་བརྟམ་དང་སྐབས་འབྲེལ་གྱི་གནད་དོན་འགའ།105

18. མཚན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གསལ་བཞེས་སོགས།111

19. ལྷ་སྲས་རྒྱལ་དོན་དང་སྟག་ལྷ་ཤུབ་བཟམས་གཉིས་རྒྱ་ནག་ཏུ་བསྐྱོད་པ།113

20. རྒྱལ་ཡའ་ཚོས་སྐྱོད་ཆེ་རིང་།121

21. བཀའ་ཕྱོགས་མཉམ་འབྲེལ་ཚོགས་འདུ་སོགས།126

22. རུ་སྟག་གི་དོན་རྒྱུན་དང་བཅུ་གསུམ་དགྲུང་ཤེས་།129

23. གདན་སའི་ཆོས་གཞུགས་།152

24. དག་སྦྱང་གསར་བ་རྒྱ་ཅན་སོགས་གསལ་བཞེས།156

25. མཐུན་རྒྱ་དང་ཉམས་རྟོགས་འཕེལ་རྒྱུ་སོགས།159

26. དབྱིན་རིའི་སྐད་ཡིག་གསལ་སྐྱོད་།163

27. ཉིན་ཞག་ལུགས་གཅིག་གི་མཛད་རིམ་མདོར་བསྡུས་དང་འཕྲོས་དོན་འགའ།165

28. རྒྱལ་བའི་མཚོགས་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆའི་བཞུགས་གནས།168

བཞི་པ། ལྷོན་གནས་རྗེས་བྱམ་དང་ཐུགས་གཤེས་སྐྱེ་ཅེད་སོགས་ཀྱི་
 རིམ་བར་ཕྱེ་བ།

29. ལྷོན་གནས་རྗེས་བྱ།171

30. ཡའ་གཞིས་ཚང་དང་རྒྱལ་བའི་མཚོགས་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེ།172

31. གཅེན་པོ་སློབ་བཟང་བསམ་གཏམ་དང་རྒྱལ་བའི་མཚོགས་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེ།173

32. གཟིམ་འགག་ཚོ་དང་རྒྱལ་བའི་མཚོགས་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེ།175

33. ཐུགས་མཉེས་ཤོས་གནད་ལུལ་གསོལ་དཔོན་སློབ་བཟང་སྐྱེན་བ་དང་ལུམ་ཆེན།176

34. གད་པ་ཚོ་དང་རྒྱལ་བའི་མཚོགས་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེ།178

35. ལྷོ་ཅེད་དང་འབྲུལ་ཆས།180

36. འབྲུལ་བསྐྱར་དང་དམག་ཅེད།183

37. རྒྱུད་ཤེས་དང་འཕེན་མདའ།188

38. ཕྱི་རྒྱལ་བ་དང་རྒྱལ་བའི་མཚོགས་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེ།193

39. ལྷོད་པོས་ཁྲུག་མ་ཅན་རྒྱས་འགོད་གསར་གཏོད་དང་ཁྱད་ཡོན་ཐུགས་གཤེས་སོགས།1945

**ལྷ་བ། སྲིད་ཀྱི་གནས་བབ་དང་ཚོས་སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བསྐྱེད་བཞེས་
སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་སྟེ་བ།**

40. ཉམས་རྒྱད་རིམ་སོང་གི་ཐོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་གནས་བབ།200

41. རྒྱལ་སྲིད་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་མཛད་འགན་འབུལ་བཞེས།212

42. རྟེན་ཀྱི་རྒྱལ་ས་གོ་མོར་ཆེབས་བསྐྱེད།218

**བླུག་བ། གཞེས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་སྤྱིར་ཐེབས་ཀྱིས་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་མཛད་བ་བསྐྱེད་མར་
བསྐྱེདས་བའི་རིམ་བར་སྟེ་བ།**

43. དམར་ཤོག་ནང་འཇུག་དང་སུན་གཅེར་དཔྱེན་སྟོར།233

44. རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་གཉིས་ལྟན་འཛོམས།239

45. རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་གསོལ་ལྟ་སྐོར་དང་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མའི་དོན་གཅོད་ལས་ཁུངས།242

46. ཡོངས་འཛིན་སྟེག་བྲག་རྩེ་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོའི་སྐྱ་གདུང་མཚོད་རྟེན་ཀྱི་རབ་གནས།244

47. ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཚོགས་གསར་འཇུགས།246

48. ལྷ་སྲས་རྒྱལ་དོན་མཚོག་ཐོད་དུ་སྤྱིར་ཐེབས་དང་ཚུ་འབྲུག་མི་དམངས་ཚོགས་པ་སོགས།253

49. རྟོད་ཞིབ་ལས་ཁུངས་གསར་འཇུགས།258

50. རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་གསན་བཞེས་སོགས།261

51. ཡོངས་འཛིན་གསར་བསྐྱོད་དང་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ལྷགས་བསྟེན།264

52. བསྟེན་རྩོགས་སྟོམ་བཞེས་དང་དུས་དབང་ཐོག་མ་སྤྱིན་སྟོམ།267

**བདུན་བ། རྒྱ་ནག་དུ་ཆེབས་སྐྱེར་སོགས་ཀྱི་
རིམ་བར་སྟེ་བ།**

53. རྒྱ་ནག་དུ་ཆེབས་སྐྱེད།272

54. སྐྱེ་འབུམ་སྟེག་མཚོར་དང་གདན་ས་ཆེན་པོ་སྐྱ་བྲང་བཟ་ཤེས་འབྲིལ་སོགས་སུ་ཆེབས་སྐྱེད།285

55. རྒྱ་ནག་ནས་སྤྱིར་ཐེབས་དང་ལྷ་སྐྱའི་ལུང་བསྟེན།290

56. ཐོད་རང་སྐོར་སྐོར་སྐོར་གྱི་སྤྱིག་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང།296

57. བཀའ་གདམས་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་རྩ་སྐྱེད་དུ་ཆེབས་སྐྱུར།300

58. ལྷོན་པ་ལྷུང་འདས་ཀྱི་རྗེས་བྲན་དུས་ལྷོན་དང་གནས་གཟིགས་ཆེབས་སྐྱུར།304

59. གསེར་ཁྲི་ཁམས་གསུམ་ཟེལ་གཞོན་གསར་བཞེངས་དང་དབལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བཀའ་དབང་གཉིས་པ་སློན་སྟོན།314

བརྒྱད་པ། དབལ་རི་པོ་དགོ་ལྷན་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་དང་སློན་ལམ་ཆེན་མོར་གྲགས་པའི་དམ་འཛོགས་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་སྟེ་བ།

60. གདན་གསུམ་དུ་གྲགས་པའི་དམ་འཛོགས།320

61. ལྷ་རམས་དམ་འཛོགས་གི་མཛད་པ།328

62. ཀུན་གཟིགས་པའི་ཆེན་པོ་ཆེའི་ནང་མའི་བཀའ་ཡིག་སོགས།332

63. མདོ་སྐབས་ཀྱི་གཞུང་ལ་གསན་བསམ་མཛད་ཚུལ་མདོར་བསྡུས།334

དགུ་པ། རང་དབང་སྐྱེར་ལངས་ཆེན་མོ་དང་བཅོན་གྲོལ་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་སྟེ་བ།

64. རྒྱ་མིའི་དམག་སྐྱར་དུ་གདན་ལྷ།337

65. རང་དབང་སྐྱེར་ལངས་ཆེན་མོ།343

66. ལྷོ་བྱར་གྱི་ཐག་གཅོད་ཆེན་མོ།352

བཅུ་པ། ལྷ་ལྷའི་ཉེན་ཆབས་དང་ལྷས་ལྷུང་རྟོན་འབྲེལ་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་སྟེ་བ།

67. རོ་བོ་གི་དུས་སྐབས་སྐྱེད་ལྷུང་བའི་ལྷ་ལྷའི་ཉེན་ཆབས་དང་གསང་སྟུལ།356

68. ལྷས་སྐྱོ་ཆོགས་དང་ཆོས་སྐྱོར་གི་ལྷུང་བསྟན།359

**བཅུ་གཅིག་པ། དམར་པོའི་གཏུག་རྩལ་འོག་རྗེ་འབངས་རྒྱགས་བསྐྱུས་བཅོན་བྱོལ་དུ་ཆིབས་ཞལ་
བསྐྱུར་བའི་རིམ་བར་སྟེ་བ།**

- 69. དབྱར་བཞུགས་ལོར་སྤིང་པོ་བྲང་ནས་གསར་སྐྱབས་སུ་ཐེབས་བཞུད།365
- 70. གཡུལ་རྒྱལ་སྐྱོན་པོ་ཅེར་དགའ་ལྡན་པོ་བྲང་སྤིང་གཞུང་གི་རྒྱལ་ས་གསར་འཛུགས་དང་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྐྱུར།374
- 71. ཉེ་ཅི་ལུང་དུ་གཞུང་འབྲེལ་གསལ་བསྐྱབས་དང་སྐྱེ་མཚུང་ཆིབས་སྐྱུར།381

**བཅུ་གཉིས་པ། བྱེས་ཀྱི་བཞུགས་སྐར་དང་པོར་ཞབས་སོར་བདེ་འཁོད་ཀྱིས་བསྐྱོན་སྤིང་གི་མཚན་པ་
རྒྱ་ཆེར་བསྐྱུངས་བའི་རིམ་བར་སྟེ་བ།**

- 72. མ་སུ་རིར་ཐེབས་འབྱོར།388
- 73. བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྲང་གི་སྐྱབས་ཐམ་དང་གལ་ཆེའི་རིགས།391
- 74. དགའ་ལྡན་པོ་བྲང་སྐར་གསོ་དང་ཚོས་སྤིང་གི་མཚན་པ་དུ་མ།393
- 75. བོད་དོན་ལྷ་གཏུགས་དང་མི་སྐར་མཚལ་འབྲད།397
- 76. ལྷར་ཁ་རྡོར་གདན་སོགས་སུ་གནས་གཞིགས་དང་མནའ་གན་མཚུ་མོ་ཆེ་འབྲལ་བཞེས་སོགས།406
- 77. བོད་སློབ་ཐོག་མ་གསར་འཛུགས་དང་གསུམ་བཅུ་དུས་བྲན་དང་པོ་སྐྱུང་བཅི།413
- 78. བཞུགས་སྐར་གནས་སྟོ།417
- 79. ཉིན་རེའི་མཚན་རིམ་མདོར་བསྐྱུས་དང་མཚན་པ་གནད་བསྐྱུས།422

རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་འཛིན་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནུས་ལྷན་འཛུགས་ཀྱི་འཛིན་ཞིང་གི་ ཉིན་ཉེད་ཅེས་བྲུ་བ།

༡༡། །འཕགས་པ་འཛིན་ཉིན་དབང་ལྷན་པ་ལྷན་འཛུགས་ལོ།།

དེ་ཡང་དུས་གསུམ་རྒྱལ་བ་མ་ལུས་པའི་མཁུན་བཅེ་རུས་པའི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ། བསྟན་པའི་ལྷན་ཆེན་
འདེགས་པ་ལ་ལྷན་སྐྱོད་ཅིག་གྲང་གཡེལ་བ་མི་མངའ་བ། ལྷེ་འཕྲོ་མཐའ་དག་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ལྷན་གི་
འཛིན་པ་མེད་པའི་གནས་སུ་འགོད་པའི་འཕྲིན་ལས་རྣམས་པོ་ཆེ་འགག་པ་མེད་པ། གདུལ་བྲུ་མཚོག་དམན་བར་
མའི་སྒྲོང་རོང་གང་ལ་དེ་འདུལ་གྱི་རོལ་གར་ཅིར་ཡང་སྐྱུར་བ་ཐབས་མཁས་ཀྱི་སྐྱེ་འབྱུང་ཆེན་པོ། མཁས་དང་གྲུབ་
པའི་རྟོགས་པ་སྒོར་དུ་བརྗོད་ཡང་བཀའ་གདམས་གཅོད་མའི་རྣམ་ཐར་བདག་གིར་མཛད་པའི་འདུལ་འཛིན་ཆེན་པོ།
གངས་རིའི་ལྗོངས་ཀྱི་སྲོག་ཆགས་སྤ་མོ་ཡན་ཆད་ཀྱི་འང་མགོན་དང་དབྱང་གཉེན་མཛད་དེ་གདུལ་བྱའི་ཞིང་དུ་བདག་
གིར་བཞེས་པ་འཕགས་པ་འཛོག་འཛིན་ཉིན་དབང་ལྷན་པ་ལྷན་གིས་རྣམ་པར་རོལ་བ་གང་གི་སྐྱེའི་སྲིང་བ་རིམ་
བར་བྱོན་པ་ལས། མཚོན་ཅམ་གྱིས་གྲང་སྐྱེ་འཕྲོའི་སྤྱི་གི་གདུང་བ་མ་ལུས་པ་ཞི་བར་བྱེད་པ་ཁམས་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་
རྒྱལ་པོ་ཐམས་ཅད་མཁུན་ཅིང་གཞིགས་པ་ཆེན་པོ་ལྷན་པ་ལྷན་དཀར་འཆང་བ་རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་འཛིན་པ་དོན་གྱི་སྤྲད་
དུ་མཚོན་ནས་སྤོས་ཏེ་ལ་ཇེ་བཅུན་འཇམ་དབལ་དག་དབང་སྒོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་སྤྱིད་གསུམ་དབང་
སྐྱུར་མཚུངས་པ་མེད་པའི་སྤེ་དབལ་བཟང་པོ་གང་གི་གསང་བ་གསུམ་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་རྒྱ་མཚོ་ལས་གཉིང་ཟབ་
ཅིང་རི་རབ་ལས་གཉོས་ཆེ་བ། ས་ཐོབ་ཀྱི་སེམས་དབང་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་རི་ལྷ་རི་སྤྱིད་ཀྱི་ཚོས་མ་ལུས་པ་མཁུན་
པ་གཅིག་དང་སྐྱོད་ཅིག་གཅིག་གིས་མཛོན་སུམ་དུ་གཞིགས་པར་མཛད་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱིད་ཡུལ་ཁོ་ནར་གྱུར་པ་དག་
ལྟེ། ལྷེ་པོ་ལས་གྱིས་ནས་དུ་ཡང་གཞལ་རུས་པའི་སྐབས་མ་མཆིས་པས་དེ་དག་བརྗོད་པའི་རྩོ་མི་ཐོགས་ཤིང་། ལྷན་
མོང་གདུལ་བར་བྲུ་བ་དག་གི་སྒྲོང་རོང་གྱུར་པ་གསྐྱེའི་སྐྱུར་གི་བྱེ་མ་སྤྱིད་ཀྱི་གངས་དང་མཉམ་པ་དག་ལས་གྲང་ཐམས་
ཅད་སུ་ཞིག་གིས་བརྗོད་པར་རུས། དེ་སྐྱུར་ན། ཚོས་སྤྱིད་ཀྱི་མཛད་པ་ཆེ་ཡོང་ཅམ་ཞིག་སྤྱིད་པོར་བྲུས་ཏེ་སྐབས་
འབྲེལ་འཕྲོས་དོན་དུ་མ་ཞོར་དུ་སྤོ་བ་ལྟེ་འདིར་གང་གཉམ་དུ་བྲུ་བའི་རིམ་པའོ།།

དང་པོ། གང་དུ་སྐྱེ་བལྟམས་པ་དང་རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་བུ་འཛིན་ཞིང་མའི་ཡང་སྐྱལ་དུ་རི་ལྷོད་ངོས་འཛིན་བགྲིས་པ་ སོགས་ཀྱི་རིམ་པར་སྐྱེ་བ།

གང་དུ་སྐྱེ་བལྟམས་པའི་གནས་ཀྱི་ཁྲུང་པར།

དེ་ལ་ཐོག་མར་ཆོས་དབྱིངས་འགག་མེད་སྒྲོམ་བྲལ་ཆེན་པོའི་སྐྱོང་ལས་གཡོ་བའི་རང་བཞིན་ལྷ་མོ་ཚམ་ཡང་
མི་མངའ་བར་གང་དུ་སྐྱེན་གྱུ་བ་གཞུགས་སྐྱེའི་མཚན་དཔེའི་མེ་ཉོག་དཀར་པོ་མངོན་པར་བཞད་པའི་གནས་ཀྱི་ཁྲུང་
པར་ལ། དེ་ཡང་འབགས་མཚོ་གཤམ་རས་གཟིགས་དང་སངས་རྒྱས་སྐྱེང་བ་མཐའ་ཡས་སོགས་ཀྱི་གདུལ་ཞིང་།
སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་དག་གིས་ལུང་གིས་ཡང་ཡང་བསྐྱབས་ཤིང་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་གནས། འབགས་ཡུལ་གྱི་ཆོས་
ལྷ་ཆེན་པོ་དཔལ་རྣམས་ཉེ་བར་བརྒྱུད་པ་མཉམ་མེད་བུ་རམ་ཤིང་པའི་མདོ་སྐྱབས་རྒྱང་འགྲེལ་གྱི་བརྟན་པ་རིན་
པོ་ཆེ་གྲ་མ་ཆག་གྱུ་མ་ཉམས་པར་སྐོ་ཀུན་ནས་དར་ཞིང་རྒྱས་པའི་ཞིང་། སྐོ་གསུམ་ཡ་རབས་ཀྱི་ལས་ལ་ཤས་ཆེར་
སྐྱོད་ཅིང་ཆོས་མཐུན་གྱི་བགྲི་བ་སྐྱ་ཆོགས་ལ་གཅིག་ཏུ་འབྱུངས་པའི་གདོང་དམར་ཅན་རྣམས་གང་དུ་འཚོ་བའི་ཡུལ།
བརྗེད་ཆགས་གངས་རིའི་སྤང་བས་ཡོངས་སུ་བསྐྱོར་ཞིང་བསེལ་ལྡན་ཁ་བ་དཀར་པོའི་གོས་བཟང་གཞུང་ཡང་འདོར་
བ་མེད་པའི་སྐྱོངས་ཆེན་པོ་དེ་ལ། དབྱུས་གཙང་དམ་པ་ཆོས་ཀྱི་ཆོལ་ཁ་དང་། མདོ་སྐྱོད་མགོ་ནག་མི་ཡི་ཆོལ་ཁ།
མདོ་སྐྱོད་ཀྱི་ཡིང་རྟ་ཡི་ཆོལ་ཁ་ཞེས་འདི་གཉེན་ཀུན་ཏུ་ཡོངས་སུ་གྲགས་སོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་ཡུལ་ཁམས་ཆེན་པོ་དེའི་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྐྱུང་བ། ཕྱི་རང་བྱུང་གི་བཀོད་པ་མཛེས་ཤིང་ལྷ་ན་སྐྱབས་པ།
ནང་སེམས་ཅན་རྣམས་བྱམས་དང་སྤྱིང་རྗེས་འཚོ་བ། ལྷག་པར་དུའང་། ཐུགས་བསྐྱེད་དང་སྒྲོན་ལམ་གྱི་མཐུ་བྱང་བ་
མེད་ཅིང་དཔལ་མཉམ་མེད་བུ་རམ་ཤིང་པའི་བསྐྱན་པའི་མེ་རོ་རྣང་ནས་གསོ་བར་མཛད་པོ་སྐྱ་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་
རབ་གསལ་དང་། དུས་གསུམ་དུ་དགོ་བའི་རིང་ལུགས་བཟང་པོའི་འབྱུང་ཁུངས་རྣ་མེད་པ་ཆོས་ཀྱི་རྗེ་ཆེན་པོ་དོན་
གྲུབ་རིན་ཆེན་དཔལ་བཟང་པོ། གཞན་ཡང་རི་སྐད་དུ། ལྷ་འགྲུང་མངོན་བརྗོད་སྐྱེ་མ་¹ལས།

- དཔལ་པོ་ཆེན་པོ་བསྐྱེམས་ཉེ་ཉོན། །ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་ལྷོད་ངོས་པ་ལེགས།།
- ད་ལྟའི་དགོ་སྐྱོང་ཨོ་ཎེ། །མ་འོངས་བྱང་གི་ཕྱོགས་སུ་འབྱུང་།།
- མིང་གི་ཐོག་མ་སྐོ་ཞེས་བྲ། །བཟང་པོའི་སྐྱོད་པས་བསྐྱན་པ་སྐྱོང་།།
- གྲགས་པ་ཀུན་ཁྲབ་སྐྱེས་བུ་ལྷི། །འཛམ་དཔལ་ཞིང་གི་བཀོད་པར་འགོ།། ཞེས་སོགས་ལུང་གིས་བསྐྱན་པའི་

¹ ལྷོད་འདིའི་རྒྱ་དཔེ་སྐོབ་དཔོན་བརྒྱུས་ལུ་བ་ཕྱོགས་སུ་རྒྱ་ལུལ་ནས་རྩ་འབྲུལ་གྱིས་སྐྱུངས་ཉེ་ད་ལྷ་ཡང་བསམ་ཡས་ན་བཞུགས་སོ།། ཞེས་རྒྱལ་
པའི་དབང་པོ་ཤར་ཚོང་ཁ་བ་སྐོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱི་རྣམ་ཐར་སྐལ་ལྷན་པད་ཆོལ་རྒྱས་པའི་འོད་སྐྱོང་ཞེས་པར་གསལ།

གངས་ཅན་རྫོངས་ཀྱི་ཤིང་རྟའི་སྲོལ་འབྲེད་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་མིའི་ལ་རྒྱལ་སྲུ་རོལ་བ་དག་ལྟ་
བསྟན་པའི་བདག་པོ་ཤར་ཚོང་ཁ་པ་སློ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་དང་། བྱ་འཛིན་ཞིང་གི་བདག་པོ་འཕགས་པ་མཚོག་
འཛིན་རྟེན་དབང་རྒྱལ། །²བདེ་ལྡན་ཞིང་གི་མགོན་པོ་པཎ་ཆེན་རྣམ་བཤམ་ཡམ་སོགས་ཀྱིས་དབུས་པའི་ས་དག་
བཀའ་རྟེན་རྫོན་པོ་དང་བཅས་པའི་རིས་སྲུ་མ་ཆད་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་སོ་སོའི་བསྟན་པ་འཛིན་པ་འཕགས་པའི་
ཡུལ་གྱི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་དག་གི་དོ་རླུང་བཟོད་པའི་སྤྱི་བའི་སྤྱེ་བོ་བཟང་དུ་མེད་པ་ཟམ་མི་ཆད་པར་འཁྲུངས་
པའི་གནས། དཔལ་ཞིང་མཛངས་པ་རང་རྒྱུད་བཟང་བ་སློ་བྱོས་ཀྱི་ཅལ་སྲུས་ཀྱང་འགྲན་དཀའ་བའི་སྤྱེས་བྱ་འཛིན་
རྟེན་པ་དག་གི་པ་བྲིམ། འབྲུ་མར་ཞོ་གསུམ་གྱིས་མཚོན་པའི་བཟང་བརྟུང་མཚོ་ལྟར་འབྲིལ་ཞིང་གསེར་དབུས་
ཟངས་ལྷགས་སོགས་རིན་ཆེན་གཏེར་གྱི་བང་མཛོད་རྒྱར་བྱར་གཏམས་པ་བཅས་ཀྱི་ནང་གི་དག་པའི་དངོས་པོ་
བཟང་གིས་མི་ཡང་བས་ཡོངས་སྲུ་གང་བའི་གནས་ཆེན་པོ་དེ་ནི་ཡུལ་མདོ་ཁམས་སྤྱད་ཅེས་བྱ་བ་དེ་ཉིད་དོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་དག་པ་འབྲུམ་གྱིས་བྱུག་པའི་ཡུལ་ཁམས་ཆེན་པོ་དེའི་ས་ཡི་ཆ་ལ། "རི་མཚོན་པོ་གནམ་གྱི་ཀ་བ་
ཡོད།།"³ ཅེས་སོགས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསྟགས་ཤིང་དཀར་སྟོགས་སྤྱོད་པའི་ལྷ་ཆེན་པོ་མ་ཆེན་གྱི་སྲས་གསུམ་པ་
འཁྲུངས་ལྟ་མ་སྤྱེས་ཀྱིས་རི་གཉན་པོ་གནས་པའི་པོ་བྲང་འཁོར་ལོས་སྤྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་གདན་ལ་བཞུགས་པ་ལྟ་བུའི་
ཚོང་ཁའི་སྤྱེས་རི་དང་། "རི་རྒྱར་གསུམ་བྲག་གཞུང་གནམ་དུ་མཛོ། །དེད་མཁའ་འགྲོའི་རྒྱལ་མཚོན་སྤྱེད་བ་འབྲ།།"
ཞེས་པས་བསྟོད་པའི་རི་བོ་མཛོ་ལ་རྩམ་པའི་ཐེལ་ལྷགས་འཛིན་པ་མགོན་པོ་བྲག་ནག་སོགས་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྗེད་
གྱི་ས་འཛིན་སྤྱེད་བས་ཀུན་ནས་སྤྱེས་ཞིང་གཡུ་འབྲུག་སྟོན་མོ་ས་ལ་འཁྲོག་འགྲོས་སྲུ་རྒྱ་བ་ལྟ་བུའི་ཚོང་ལ་རིང་མོའི་
ལུ་བའོས་དང་། "མཚོ་དམའ་པོ་གཡུ་ཡི་མཚུལ་ཡོད།།" ཅེས་པས་རབ་དུ་བསྟགས་པའི་མཚོ་ཆེན་ཁྲི་ཤོར་རྒྱལ་མོའི་
སྟོགས་ནས་རྒྱ་སྤྱད་དུ་མ་སའི་འོག་དང་རི་སྤལ་རྣ་ཚོགས་སྲུ་གྲུ་གྲུར་རྒྱ་བ་སྤྱར་ཡང་སའི་སྤྱེད་དུ་འདུས་ཤིང་མ་སྤྱང་
རྒྱ་བོར་འབབ་པ་གཏུ་གཉིས་པར་གྲགས་པའི་ཚོང་རྒྱ་སྟོན་པོ་འགྲོས་བཟང་མའི་རྣམ་པོ་སྲུ། སྟོན་ཁ་བ་ཅན་པ་རྣམས་
གྱི་རྗེ་བོ་ལྟ་བུའི་བཅོན་པོ་དག་གི་མངའ་རིས་སྲུ་གཏོགས་པའི་ཡུལ་ཆེན་པོ་⁴ས་ཐོབ་གྱི་སེམས་དཔལ་དག་གིས་ཞབས་

² ཆོགས་བཅད་གྱི་མཐའི་ཀ་གཤག་གསུམ་ལ་ཆེག་ཤད་ཡོངས་གྲགས་ལྟར་དང་། ལྷག་མའི་དེར་ཡང་ཤད་གཅིག་འཛོགས་སྟོན་གྱི་སྲོལ་དང་དག་
རྟེན་དག་ཏུ་གསལ་བས་འདིར་ཡང་དེ་ཉིད་སོར་འཛོག་བྱས། འོན་ཀྱང་སྟོག་སྤྱད་དུ་ལག་པས་བྲིས་པ་འབྲ་ཞིག་ཡོང་དཀའ་ཡང་ཡི་གའི་འགྲོས་ལ་
བྱང་བའི་འབྲུལ་ལས་པ་རྣམ་དཔྱོད་ཅན་ཞིག་གིས་ཡི་གའི་ཆ་ལག་ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་ཐོན་པ་ཞིག་བཟོ་བའི་རེ་བ་ལྟར་ནས་ཆེ།
³ གོང་གི་ལུང་རྣམས་པོད་སྤྱིའི་བསྟོད་པ་དང་རོས་འཛིན་དུ་འཛིན་ཡང་མདོ་སྤྱད་གྱི་ས་ཁུལ་འོས་འཛིན་དུ་འཛིན་པ་སྤྱི་འབྲུམ་གདན་རབས་དང་ལྷ་
དམར་བརྗེ་ཏའི་རྣམ་ཐར་སོགས་ཡོད།
⁴ རྗེ་སྤྱི་མའི་རྣམ་ཐར་དང་པའི་འབྲུག་འོགས་ན་ཡོད། །ལོང་ས་མཚོག་ནས་འདི་ཡང་ཡང་བྲངས་ཤིང་། མཁས་གྲུབ་རྗེས་སྤྱི་དོན་གྱི་སྤྱད་
གསུངས་པ་མིན་པའི་རྒྱལ་ཡང་གསལ་སྟོན་མཛད་པར་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་སྤྱི་སྤྱེ་འདིར་དཀྲུས་མཚན་གཉིས་སྲུ་ཆེད་དུ་བྲིས་སོ།།

གྱིས་བཅགས་ཤིང་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་ལྷོད་ཆ། དད་གསུམ་མེ་ཉོག་དཀར་པོའི་མོར་ཚོག་གཞུག་ན་བརྗིད་ཅིང་
བྱམས་བཅའི་འཇུག་རིས་བཅེགས་པའི་རི་མོ་བཞིན་ལས་ཡལ་བ་མེད་པའི་དཔོན་ཆེ་སྤྱོད་ཆུང་སྤྱོད་དག་བར་སྤྱོད་པ། ཡ་
རབས་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱ་ལས་མི་འདའ་བའི་འབངས་རྣམས་ཚོས་མཐུན་གྱིས་འཚོ་ཞིང་ཅིང་དགའི་དགོད་སྤྱོད་འཇགས་
བ་མེད་པའི་ས་ཆེན་པོ་ཤར་ཚོང་ཁ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་སྤྱལ་བའི་གནས་ཆེན་པོ་ཞིག་ལྷུན་ཆགས་པར་
མཚེས་སོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་ཚོང་ཁ་སྤྱལ་བའི་ཞིང་ཁམས་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་དབུས་སུ་རབ་དང་སྤུལ་དང་ཅེ་མོར་གྱུར་བ་ནི།
མདོ་རྒྱུད་བརྟན་བཅོས་དུ་མ་ནས་ལུང་གིས་ཡང་ཡང་བསྐྱབས་ཤིང་། བརྟན་བ་དང་འགོ་བ་སྤྱོད་བ་ལ་བྱུགས་རིང་མོ་
ཉིད་ནས་བསྐྱེད་བ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འཇུག་མགོན་སྤྱོད་ཚོང་ཁ་བ་སྤོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་ཞེས་སྟོན་པའི་
གྲགས་པ་སྤིང་བ་གསུམ་དུ་ཁྲུབ་པའི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་གང་དེས་བསམ་བཞིན་སྤིང་བ་བཟུང་བའི་གནས་སྤྱིའི་
དགའ་ཚལ་གཉིས་བ་གདན་ས་ཆེན་པོ་སྤྱོད་འབྲུམ་བྱམས་བ་སྤིང་ཞེས་བ་དེ་ཉིད་དོ།། དེ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། ལྷོད་པ།
དུས་འཁོར། སྟོན་བ་བཅས་ལྷུ་ཚང་བཞི་དང་། གསེར་སྤོང་ཆེན་མོ་སོགས་ཉེན་དང་བཞེན་བ་མཐའ་ཡས་བ་ཡོད་པ་དེ་
དག་ལས་ཆེས་སྤྱོད་པོ་འཇུག་བར་གྱུར་བ་ནི་སྤྱོད་འབྲུམ་གསེར་སྤོང་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་
མཚོད་སྤོང་ཆེན་པོ་དེ་ནི། ལྷོད་པོ་ 1357 ལོར་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་སྤོང་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་འཁྲུངས་པའི་ཆོ་ནམ་
སྤྱིའི་ལྷོ་ཐག་བཅད་པའི་མཚལ་ཁྲག་གི་ཐེགས་པ་འཛིན་མའི་ངོས་སུ་སྤྱོད་བ་ལས་ཅུ་བ་སྤོང་ཞིང་པོ་འདའ་འབྲུམ་ལྷན་
ཀྱི་བྱང་ཚུབ་ཚན་དན་དཀར་པོའི་ལྷོན་བ་དེ་ཞེས་རྒྱུད་རིང་དུ་འབྲུམ་བ་ལོ་མ་དེ་དེ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྒྱལ་བ་
སོངླེ་ང་རོའི་སྤྱོད་བརྟན་དེ་དེ་རང་བྱོན་དུ་འཁྲུངས་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། གཞན་ཡང་། དུས་ལྱིས་རྗེ་སྤྱོད་པ་རང་ཉིད་གྱིས་
དབུས་ནས་ལྷུ་ལ་གསུང་བཀོད་གནང་བ་ལྟར། ལྷོད་པོ་ 1379 ལོར་ལྷུ་ལ་གྱིས་རྒྱལ་བ་སོངླེ་ང་རོའི་སྤྱོད་བརྟན་
འབྲུམ་སྤྱོད་བཞེངས་ཉེ་ནང་ཉེན་དང་། ཚན་དན་སྤོན་བ་དེ་ཉིད་གོས་ཆེན་གྱིས་བཅུ་མས་ཉེ་སྤོང་གི་དུ་བྱམས་པའི་བད་
སྤྱོད་མཚོད་ཉེན་མེད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་བཞེངས་པ་དང་། ལྷོད་པོ་ 1577 ལོར་སྤོང་ཆེན་རིན་ཆེན་བཅོན་འབྲུམ་རྒྱལ་
མཚན་གྱིས་བྱུགས་ཁུང་ཐབ་མོ་བཞེས་ཉེ་གནས་དེར་རྒྱལ་བ་བྱམས་པའི་སྤྱོད་བརྟན་དགུང་པོ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚད་ཅན་
ཞིག་བཞེངས་པ་སོགས་སྤྱོད་པའི་བྱི་བ་དང་བཀོད་བ་སྤྱོད་ཆོགས་ཀྱི་དབང་གིས་མཚོད་སྤོང་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་གང་དུ་
བཞུགས་པའི་གནས་དེར་སྤྱོད་འབྲུམ་བྱམས་བ་སྤིང་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས། དེ་ནས་ཀྱང་ལྷོད་པོ་ 1583 ལོར་རྒྱལ་བ་
བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོས་གདན་ས་བཏབ་ཅིང་སྤོང་སྤྱོད་འཚད་ཉན་གྱི་འཕེལ་ཁ་དབྱར་གྱི་མཚོ་མོ་ལྷུང་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་
པར་གྱུར། མདོར་ན་སྤྱོད་འབྲུམ་བྱམས་བ་སྤིང་གི་དགོ་ལྷན་བརྟན་པའི་མགོ་ཁུངས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་རྗེ་རྒྱལ་བ་
གཉིས་པ་སྤོང་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་གང་དུ་སྤྱོད་བརྟན་པའི་གནས་དང་། རྒྱལ་

དབང་གསུམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་དང། རྒྱལ་དབང་བཞི་པ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ། རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་བུ་པ་སློ་བཟང་རྒྱ་
མཚོ། རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་བུ་པ་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ། རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་བུ་གསུམ་པ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོ། བཏུ་ཆེན་ཐམས་
ཅད་མཁུན་པ་སོགས་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་སྐུ་སྐུ་བསྐྱེད་གིས་མི་ལང་བས་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་ཤིང་བཅེ་བས་བྱིན་གྱིས་
བརྒྱབས་པའི་གནས་ཁྲད་པར་ཅན་ཞིག་ཡིན་ནོ།།

གཞན་ཡང་། ཀུན་མཁུན་ཆེན་པོ་འཛིན་པ་མེད་དབང་པོས་སྐྱེ་འབྱུང་གདན་རབས་སྐྱེ་ཏིག་འབྲེང་བ་ལས།
“འདབ་མ་རིམ་གྱིས་འཕེལ་བས་འདབ་མ་འབྱུང་སྐྱེ་བའ་དང་ལྡན་པ། འདབ་མ་རེ་རེར་རྒྱལ་བ་སེང་གའི་ང་རྩོམ་སྐྱེ་
བརྟན་རེ་རེས་མཚན་ཞིང་། ལྷན་པ་ལ་སྐྱེ་བའ་གསུངས་དང་ཡིག་འབྲུ་དང་བྲག་མཚན་ཞུས་པར་ཕྱོན་དུ་བྱུང་”ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར། རྗེ་སྐུ་མའི་ལྟེ་བའི་མཚན་ཁྲག་ཐོར་བ་ལས་འབྱུངས་པའི་གསེར་སྤོང་ཆེན་མོའི་ཅན་དན་སྐྱེལ་བའི་
ལྷོན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཤིང་ལྷན་དང་ལོ་འདབ་སོགས་ལས་སྐྱེ་དང་ཡི་གེ་སོགས་སྐྱེ་པོ་རང་རང་གི་སྐྱེལ་བ་དང་འཚོམས་
པར་ངོ་མཚར་སྐྱེ་འབྱུང་གི་སྐྱེད་བ་སྐྱ་ཚོགས་པ་གནའ་ནས་ད་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་ཐམ་མི་ཆད་དུ་བྱུང་དང་འབྱུང་བ་
ཡང་འདྲིར་གཏམ་དུ་བྱུང་པའི་གནས་དང་བསོད་ནམས་ཀྱི་དཔལ་ཉིད་དུ་འཁུམས་ཀྱང་། སྐྱེ་པོ་རྗེ་སྐྱེད་ཅིག་ལ་
ཡིད་ཆེས་པའི་གནས་སྐྱེལ་གྱི་ཚུལ་ལེ་འགྲུར་བས་ཞིབ་རྒྱས་སྐྱེ་བརྗོད་པའི་འགངས་ཆེར་མ་མཐོང་། དེ་ལྟར་ཡང་།
འདྲིར་མདོ་ཅམ་ཞིག་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ནི། བང་པའི་བསྟན་པ་ལ་མི་དད་ཅིང་དེའི་བག་ཆགས་སྐྱོ་མོ་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་མ་
བསྐྱེད་པའི་རྒྱབ་སྐྱོགས་པ་མིག་སྐྱེད་སྐྱེ་སེར་ཅན་འགའ་ཞིག་ལ་སྐྱེད་པའི་དངོས་བྱུང་བྱུང་དུ་ཞིག་སྟེ། དེ་ཡང་དུས་
རབས་བཅུ་དགུ་པའི་དཀྱིལ་ཅམ་(1844-1848)ལ། ལྷ་སྐྱེ་སའི་ཡེ་ལྷའི་ཚོས་སྐྱེལ་བ་མཁན་པོ་ E. Huc ཞེས་བྱ་བ་
ཞིག་གོགས་དང་བཅས་ཉེ་སྐྱེ་འབྱུང་བྱུངས་པ་སྤིང་དུ་འབྱོར། རང་གི་ཚོས་གཞུང་དུ་མ་གསུངས་པའི་ཚོས་སྐྱོགས་ཀྱི་
དོན་གནད་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་ཚུ་བྱུང་མིག་གིས་མ་མཐོང་ན་རང་དགར་ཡིད་ཆེས་པར་མི་བྱེད་པའི་ཡེ་ལྷའི་ཚོས་པ་
དེ་དག་ཉིན་ཞིག་དོགས་སྐྱེད་དང་སོམ་ཉིའི་ངང་དུ་ཅན་དན་ལྷོན་པ་དེ་ཉིད་ལ་ལྷ་བར་བསྐྱོད། ཁོ་པ་ཅག་ལ་མཚོན་ན།
སྤོན་དུ་བོད་མའི་ངག་ལས་ཅན་དན་སྐྱེལ་བའི་ལྷོན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ངོ་མཚར་བའི་གཏམ་གང་ཐོས་པ་དག་ནི། ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་
བྱ་ཞིག་གས་ཆེས་སྐོག་གྱུར་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེ་ཡིད་ཆེས་པའི་གནས་སྐྱེ་གཞན་ཡང་མ་གྱུར་ལ། བོད་འབངས་ལས་
སྐྱེལ་ཅན་ཞུས་དང་མཚུངས་པར་དད་པས་མཇལ་འདོད་ནི་དེ་བས་ཀྱང་ག་ལ་ཡོད། དེ་ལྟར་ཡང་། ཁོ་པ་ཅག་གི་མིག་
ལས་དུ་རང་ཉིད་ཀྱང་ཡིད་ཆེས་པར་དགའ་བའི་སྐྱེད་བའི་མཚར་བ་སྐྱ་ཚོགས་མདོན་སྐྱེལ་དུ་བྱུང་སྟེ། ཚུལ་དེ་དག་
<<ལྷ་སྐྱེ་ལྷ་སྐྱེ་ལྷ་སྐྱེ་དང་། བོད། རྒྱ་ནག་བཅས་སྐྱེ་བསྐྱོད་པ།>> ཞེས་པའི་སྐྱོངས་རྒྱ་ཐོན་ཐོར་བའོད་ཅིང་འགྲེམ་སྐྱེལ་བྱས་
པ་འདི་ལྟར།

དེ་ལྟར་བྱའི་ལྷོན་པ་ཞིག་ཡོད་དམ་ཞེས་དང་། ཁྱེད་ཅག་གིས་དེ་དངོས་སྐྱེ་མཐོང་ངམ། དེ་ལ་ཁྱེད་ཚོས་དམིགས་བསལ་བ་
ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། ཡ་མཚན་ཅན་གྱི་ལོ་མ་དེ་དག་རྗེ་འབྲེ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེས་པའི་རྗེ་བ་རྣམས་སྐོག་མཁན་དག་ལ་རང་

བཞིན་གྱིས་འབྲུང་ཤིང་འཕྲི་ལོས་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། དེ་ལ་ང་ཚོས་གང་ལུས་གྱིས་ཚན་པ་རེ་རེ་བཞིན་ལན་འདེབས་གྲུ་ཤིས་ཡིན། ... རོག་མར་ང་ཚོས་གཟབ་ནན་ཆེན་པོས་མིག་གཉིས་ཐད་ཀར་ཅན་དན་ལྡོན་པའི་ལོ་མར་གཏད། རོན་དངོས་སུ། ལོ་མར་རེ་རེ་སྟེང་དུ་བོད་ཡིག་རང་བྱོན་དུ་གསལ་ལེར་ཡོད་པ་མཐོང་བས་ང་ཚོ་དངོས་གནས་ཏུ་ལས་པར་གྱུར། ཡི་གེ་རྣམས་ལྡང་ལུ་ཡིན་ཞིང་། འགའ་ཞིག་ནི་ལོ་མའི་རང་མདོག་ལས་ཀྱང་ཅུང་ཐད་ནག་ལ། ཁག་གཅིག་ནི་དཀར་ཤས་ཆེ་བར་སྤང། དེ་དག་མཐོང་མ་ཐག་དེད་ཅག་གི་སེམས་སུ་དེ་ནི་སྐྱ་མ་ཚོའི་གཡོ་ཐབས་ཤིག་མིན་ནམ་སྟེ་སྟེ་དོགས་པའི་བར་ཚུད། དེ་ནས་ལོ་མའི་ངོས་ཀྱི་ཡི་གེའི་ཆ་ཤས་རེ་རེར་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་པ་ན། གཡོ་ཐབས་ཀྱི་ཆ་ལྷ་མོ་ཅམ་ཡང་མ་རྟེན། དེད་ཅག་ལ་སྤང་བའི་ཡིག་འབྲུ་དེ་རྣམས་ལོ་མའི་རང་བཞིན་ཉིད་ལས་ལོགས་སུ་མེད་ཅིང་། ཡི་གེ་རྣམས་ལོ་མའི་ཅ་རྒྱས་དང་བཅས་ཉེ་གསལ་ལེར་མདོན། ཡི་གེ་དེ་རྣམས་ལོ་མ་སོ་སོའི་ཕྱོགས་འདྲ་མིན་ནས་མདོན་འདུག་སྟེ། འགའ་ཞིག་ནི་ལོ་མའི་ཅེ་དང་། འགའ་ཞིག་ནི་དཀྱིལ། གཞན་དག་ནི་གཤམ་ངོས་དང་ལྷན་དག་ལས་མདོན། ལོ་མ་རྒྱུང་དུ་དག་ལས་ཤིག་པའི་ཡིག་འབྲུ་རྣམས་དེ་ཅམ་མི་གསལ། ལྷན་པ་དང་ཡལ་གའི་ཆ་ནས་བཤད་ན། ལྡོན་པ་དེ་ཉིད་ plane tree ཞེས་པ་དང་མཚུངས་ལ། ཡལ་ག་དང་གཞུང་རྟའི་ཕྱི་ལྷན་གྱི་སྟེང་ནས་ཀྱང་ཡིག་འབྲུ་མང་པོ་ཕྱིར་མདོན། ང་ཚོས་ཕྱི་ལྷན་རྟེན་པའི་ཆ་ཤས་རྒྱུང་དུ་དག་བཞོག་སྟེ་བརྟགས་པ་ན་དེའི་ནང་རིམ་གྱི་ཤིང་ལྷན་གསར་པའི་ངོས་ནས་ཀྱང་ཡིག་འབྲུའི་མཐའ་རིས་རྣམས་གསལ་ལ་མི་གསལ་བའི་ངང་དུ་ཕྱིར་མདོན་པ་མཐོང་། ཡ་མཚན་བའམ་སུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ལ། ཤིང་ལྷན་གྱི་ཕྱི་རིམ་དང་ནང་རིམ་གཉིས་ཀྱི་ཐད་ཀའི་ཡིག་འབྲུ་གསར་རྟེན་གཉིས་པམ་ཆེར་ཡིག་འབྲུ་གཅིག་མཚུངས་སུ་སྤང། དེ་ལ་གཡོ་ཐབས་ཤིག་འདྲེས་མེད་དམ་སྟེ་གཟབ་ནན་ཆེན་པོས་བརྟག་དབྱེད་བྱས་ཀྱང་གཡོ་ཐབས་ཀྱི་རྣམ་པ་གང་ཡང་མ་རྟེན། དེ་ལྟ་བུའི་ངོ་མཚར་ཅན་གྱི་མཐོང་སྤང་དེའི་རྒྱུ་པས་དེད་ཅག་ལ་བརྟེན་དཀར་བའི་ཚོར་སྤང་ཆེན་པོ་བྱུང་ཞིང་། ཚོར་ལྷགས་དེའི་དབང་གིས་དེད་ཅག་གི་ལུས་པོ་ཡང་ཆ་ལམ་ལམ་དུ་གྱུར། དེད་ཅག་ལས་སློ་སློ་ཆེ་ཞིང་སྤང་གྱུང་འཛོམས་པ་ཞིག་ཡིན་ན། ལྡོན་པ་ངོ་མཚར་ཅན་འདྲིའི་གསང་བའི་གནད་དག་ལ་འགྲེལ་བཤད་ཡིད་ཆེས་པ་ཞིག་རྒྱག་སྟེ་མི་དེད་ཅག་གིས་འདི་ཅམ་ལས་བཤད་མ་ལུས། ལྡོག་མཁའ་འགས་དེད་ཅག་གི་སྟེན་རྟགས་ལ་འཕྲ་དགོད་བྱེད་སྟེ་ཀྱང་སྟོན་ཅི་ཡང་མེད། གང་ལྟར། ང་ཚོའི་བར་ཚུགས་དང་བདེན་པ་ཅན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་ལ་ཡིད་གཉིས་དང་ཐེ་ཚོམ་ཟ་དགོས་དོན་མེད།

ཅེས་སོགས་བྱང་རྒྱལ་ཅན་དན་ལྡོན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་གཞན་དང་གཞན་ཡང་ཞིབ་འགྲེལ་བྱས་འདུག་ཀྱང་འདྲིར་མ་བྲིས། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1845 ལ་སྐྱུ་འབྲུངས་པ་གསེར་ཉོག་སློ་བཟང་རྒྱལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོ་ཚང་གི་སྐྱུ་འབྲུམ་གདན་རབས་དོན་ལྡན་ཚངས་པའི་དབྱེད་སྟེན་ཞེས་བྱ་བའི་ཤོག་གངས་ཉེར་བདུན་པ་ལས། “ལོ་མར་རེ་རེ་སྟེང་དུ་རྒྱལ་བ་སེང་གའི་ང་ལོ་སྐྱུ་བརྟན་ལྟ་བུ་བཟོ་མཁས་པས་བྲིས་པ་ལས་ཀྱང་བརྒྱུ་འབྲུང་གིས་རེ་མོའི་བཞོད་པ་ལུན་སུམ་ཚོགས་ཤིང་། ཆ་ཚད་དང་ལྡན་པ་མིག་གི་བདུད་ཅི་སྐྱ་ན་མེད་པར་གྱུར་པ་རང་བྱོན་དུ་འབྲུངས་པར་མ་ཐད། ཡལ་ག་དང་ལྷན་པ་རྣམས་ལ་སྐྱུ་གཞུགས་དང་ཡིག་འབྲུ་དང་བྲག་མཚན་རྣམས་ཀྱང་རང་བྱོན་དུ་བྱུང་བ་ལུས་ཅན་ཡོངས་ཀྱི་འདེན་བྱེད་ཀྱི་ལུས་དུ་དངོས་སུ་མཐོང་བ་བྱུང་” ཞེས་དང་། ཡང་མཚོད་རྟེན་གྱི་“སྟེང་པོར་བརྟགས་པའི་ཅན་དན་སྟོང་པོ་ནི་མི་ཚད་ལྷག་ཅམ་གྱིས་མཐོ་ཞིང་། ཡལ་ག་རྣམས་རྒྱ་ཞིང་གའབ་པ་ཡིན་ཡང་གྲུན་དུ་

སྤྱི་གསལ་པར་སྐྱེས་པ། དབྱར་དབྱུག་གི་ཁྱད་པར་གྱིས་ལོ་འདབ་བྱུལ་བ་དང་ཁ་འབྲུས་པ་དང་གསར་དུ་སྐྱེ་བ་སོགས་གཏན་
ནས་མེད་པའི་ཁྱད་ཚོས་དང་ལྡན་པ་ལགས་སོ། །སྤར་ཚོས་རྒྱལ་པོ་བྱང་གི་གནམ་སྐོ་ཕྱེན་མཚོད་ཉེན་ནང་དུ་མངལ་ཚོགས་
ཡོད་ཀྱང་འཆད་འགྱུར་བཞིན་དེང་སང་འགོ་ལམ་བཅད་ཡོད་དོ།” ཞེས་གསུངས་ལ། འཛིགས་མེད་དབང་པོས་བརྟམས་
པའི་སྐྱུ་འབྲུམ་གདན་རབས་སྲུང་ཡི་གེ་རང་ཕྱོན་གྱི་ཚུལ་གསལ། མ་ཅིག་ལ་བ་གྱི་སྐོལ་མའི་ལུང་བསྟན་དུ་འདང་།

བྱ་མོ་ཁྱོད་གྱིས་ཤིས་པའི་བྱང་སེམས་དེ། །མ་འོངས་བསྐྱལ་བཟང་སངས་རྒྱས་བདུན་པ་ཡིན།།
དེ་ལྟ་བུར་རྒྱལ་སེམས་དཔལ་སྡིང་སྟོབས་ཆེ། །སྟོགས་དུས་ལོག་སྲོད་པོད་ལུལ་འབྱུང་བའི་ཆེ།།

དགེ་སྲོང་ཚུལ་འཛིན་གྲགས་པའི་མཚན་ཐོགས་ཏེ། །གང་གི་ཞིང་དུ་སོང་ཉེ་ར་རོར་གྲགས། །ཞེས་དང་། བཀའ་གདམས་
སྤྱི་གསལ་བམ་གྱི་པ་ཚོས་ལེའུ་ཉེར་དུག་པའི་མ་འོངས་ལུང་བསྟན་ལས།

ཐ་མར་བསྟན་པའི་མེ་རོ་དག །གྲགས་པའི་མཚན་གྱིས་གསོ་བར་བྱེད།། ཅེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།
རེས་འགའ་གྱིས་པའི་གཟུགས་སྲུ་འོང། །རེས་འགའ་དབུལ་པོངས་སྤྱང་པོའི་གཟུགས།།
རེས་འགའ་ཕྱོལ་པོར་བྱ་བྱིའི་གཟུགས། །རེས་འགའ་གསོལ་འདེབས་དབྱངས་གྱི་གཟུགས།།

རེས་འགའ་ཡིག་འབྲུ་གཟུངས་གྱི་གཟུགས། །གྲགས་པ་ཅན་གྱི་དགེ་སྲོང་རོ།། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ནང་པའི་ལུང་བསྟན་
སོགས་དང་ཡེ་ཤུ་ཚོས་ལུགས་པའི་དག་སྤང་གཉིས་གཞི་གཅིག་ཏུ་བབས་འདུག་པ་ནི་རྩེ་མཚན་ལ་མཚན་བ་ཞིག་སྟེ་
དེ་ལྟ་བུ་གཞན་དང་གཞན་ཡང་གང་དུ་སྐྱབས་སུ་བབས་པར་མཐོང་ན་དེ་རུ་རྩེ་མཚན་པར་བརྗོད་པར་བྱའོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་གནས་ཁྱད་པར་ཅན་དེ་དང་ཁད་ཆེར་མི་རིང་བའི་ས་ན། སྟོད་ལ་དགེ་བཅུ་ལྟོན་གྱིས་གྲུབ་ཅིང་།
བརྟུང་ལ་ཡོན་ཏྱར་རང་ཆས་སུ་མངའ་བ། ཕྱི་ནང་གང་དུ་འདར་འཆེ་བ་དང་གཞོན་པའི་མཚན་མ་ཅོམ་ཡང་མཐོང་དུ་
དགོན་པ། བསྟན་འཕྲུལ་ཁྱད་ཆེན་འཛིན་པ་སྟེ་མཚོར་སྐོ་བཟང་དོ་རྗེ་དང་སྟེ་མཚོར་སྐོ་བཟང་དར་རྒྱས། སྟེ་ག་
མཚོར་མཁན་ཆེན་སྐོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་འཛིགས་མེད་རྒྱ་མཚོ། སྟེ་ག་མཚོར་སྐྱུལ་པའི་སྐྱུ་ཕྱབ་བསྟན་འཛིགས་མེད་
ལོར་བྱ་སོགས་གྱིས་འགོ་བའི་དོན་དུ་མིའི་སྲིད་པ་མངོན་པར་བརྱུང་བའི་གནས་རོ་མཚར་ཞིང་མད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་
བརྗོད་ཆགས་ཀའ་ཡོད་པ་དེ་ནི། བོད་བྱང་ཤར་ཚོང་ཁ་སྟེ་ག་མཚོར་⁵སྟེ་བ་ཞེས་ཀུན་ཏུ་གྲགས་པ་མགོན་པོ་མཚོག་
གིས་གང་དུ་སྐྱུ་བསྟན་པའི་མཚན་པ་མངོན་པར་བཞེས་པའི་གནས་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་དོ།།

⁵ གསར་བཤད་མང་ཅོམ་སྤང་ཡང་སྟོན་གྱི་ཡི་གེ་དག་ཏུ་“སྟེ་ག་མཚོར་”ཞེས་ཟེས་པ་སྟེ་འདིར་ཡང་དེ་ལྟར་དུ་ཟེས་ཏེ། སྟོན་གྱི་མཁས་པ་དང་ཡི་
གེ་དག་རང་དགར་འདོར་མ་པོད་དོ།།

ཡགོང་ས་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་ཡུལ་ཚོང་ཁ་སོགས་སུ་བསྐྱེད་ས་པའི་
མཛད་པ་དུ་མ།

དེ་ལ་འཁོར་སྐྱེད་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་འཛིན་ཏེན་དབང་ཕྱུག་གི་ནམ་ཐོས་བསེལ་ལྟན་ཁ་བའི་སྡོང་ས་ཀྱི་ཚོས་
སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་མངའ་བདག་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་བརྟུ་གསུམ་པ་ཕུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་གི་སྐུ་ཆེ་སྤྲད་ཀྱི་
སྐབས་འབྲེལ་མཛད་པ་ཉུང་དུ་ཞིག་འདིར་བཟོད་པ་ལ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1906 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 14 ཉིན་འཁོར་སྐྱེད་
ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་སྟོན་འཁོར་དང་བཅས་པ་ཡུལ་མདོ་སྤྲད་ཀྱི་ཡུལ་འཛིན་དགའ་ཚལ་གཉིས་པ་གདན་ས་ཆེན་པོ་སྐུ་འབྲུམ་
བྲམས་པ་སྤིང་དུ་ཞབས་བྲུང་ཀུན་ཏུ་དགོ་བའི་རི་མོ་མངོན་པར་བཀོད་ཅིང་། སྤྱད་དང་བཅས་པའི་རྒྱ་ལོ་གཉིས་ཀྱི་རིང་
ཚོས་སྲིད་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་སྐྱ་ཚོགས་པ་བསྐྱེད་ས། ཚོས་ཀྱི་ཞིང་དམ་པར་གྱུར་པ་ཀུན་ལ་མཚོད་འབྲུལ་གནས་
གཟིགས་དང་། སྲིད་ལ་དབང་བ་དང་དགོན་པའི་ལས་ཀྱི་སྡེ་མོ་བ་དག་ལ་གཞིམ་མཛལ་ལམ་སྟོན། ལྷ་སྐྱུལ་མཁའ་གྲུ་
ཚོས་བྱེད་ཡོངས་ལ་འདོད་ཚོས། རྗེས་འཇུག་འབངས་མི་ཡོད་དོ་ཅོག་ལ་ཕྱག་དབང་བྱིན་རྒྱལ་སོགས་ཅི་འདོད་དུ་
སྐུལ་ཅིང་། སྤྲད་རང་ཉིད་གང་དུ་སྐུ་བཟུམ་པའི་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་སྐུ་བོ་ནམས་དགོ་སྐུ་ཚོགས་གསོག་དང་ཡ་རབས་
དམ་པའི་ལམ་དུ་བཀོད་པ་སོགས་རྗེས་འཛིན་སྐུགས་བཅེ་དམ་པོས་ཀུན་ནས་སྟོན་པར་མཛད། དེ་ཡང་ནམ་པར་ཐར་
པ་ངོ་མཚར་རིན་པོ་ཆེའི་སྤོང་བར།

མདོ་སྤྲད་སོགས་སུ་བྱང་སྡོང་འཕོགས་པའི་ཚོ་ག་ནམ་མཛད་ཀྱི་ཚོ་གནས་བརྒྱན་པ་དང་། ཕྱི་དོར་སོགས་བྲམས་ཏེ་
མདོ་སྡེ་བསྐྱལ་བཟང་དང་། བརྒྱད་སྟོང་ལ། བལ་པོ་ཆེ་ལ་སོགས་པ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་མདོ་མང་པོ་སྟོན་ཏེ་
གཏོར་མ་བརྒྱ་ཅ་དང་། མཇུལ་འབྲུལ་བ་སོགས་ཚོགས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་གསོག་ཏུ་བརྟུག། ཕྱི་ཉིན་དངོས་གཞིའི་
སྐབས་ཉེན་ཀྱི་བྱང་ན་མཚོད་པ་ཚད་མེད་པ་དང་། ས་གཞི་བྱིན་རྒྱལ་སྐུ་འབྲེན་ལུས་གསོལ། ... སེམས་བསྐྱེད་
ཀྱི་དགོ་ཅ་མཚོད་རྗེས་སུ་བསྐྱེད་ཏེ། རྒྱལ་ཚབ་བྲམས་པ་མཐོན་པོ་ལ་བཅོལ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་ནམ་ཞིག་དོར་
གདན་པའི་ཚོགས་བཅད་ཀྱི་དབུ་བསྐྱལ་ལན་གསུམ་མཐར། དར་དཀར་པོ་རྗེ་མ་མེད་པ་ཞིག་ནམ་མཁའ་འཕང་བ་
དང་། མཇུག་ཏུ་ཚོགས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་སྤྲོད་འཇུག་ལེའུ་བརྟུ་བ་སོགས་སྟོན་ལམ་རྒྱལ་པོ་ཆེའི་རྒྱས་འདེབས་
གནད་དུ་སྤོང་པ་འཛད། ཅེས་མཛད་པ་གནད་བསྐྱེད་རགས་སྟོན་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ཆེད་དུ་གསལ་བར་བཀོད་པ་
ལྟར། སྐུ་བོ་རང་ག་བས་སྐྱུབ་པར་མི་རུས་པའི་འཕྲིན་ལས་སྐྱ་ཚོགས་ཀྱིས་སྟོན་བརྟུན་མ་ལུས་པར་སྐྱ་ན་མ་བྱུང་བའི་
མཛའ་འབྲེལ་གསར་འཇུགས་བསྐྱེད་ས། གཞན་ཡང་། རོ་མཚར་རིན་སྤོང་དུ་གསལ་བ་ལྟར། མདོ་སྐུགས་རིག་གནས་
མཐའ་དག་ལ་མཁའ་སྐྱེད་སྐུན་གཞིགས་པ་མཚོག་ཏུ་ཡངས་ཤིང་། ལུང་དང་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་སྐུ་
ལ་མངའ་དབང་འབྲོར་བ་ལྷ་དམར་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་དགོ་འདུན་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོ་ལས། རྗེ་རྗེ་
འཆང་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ནས་མཛད་པའི་བྱང་རྒྱལ་ལམ་ཀྱི་རིམ་པའི་ཁྲིད་ཡིག་དགོ་ལེགས་འོད་སྤྲང་འབྱེད་པའི་ཉིན་བྱེད་

ལྷ་དམར་ལམ་རིམ་དུ་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྤྲེང་ནས། རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནད་བསྐྱེད་པ་ཤིང་ཉ་
ཚེན་པོ་སྐྱེ་སྐྱུ་བ་དང་ཐོགས་མེད་གཉིས་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་བསྐྱོད་པའི་སྐྱེ་པོ་མཚོག་གི་ཚོས་
ལྷགས་བྱང་རྒྱལ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཉམས་ཁྲིད་ལས་བརྩམས་ཏེ་མདོ་གྲགས་ཀྱི་ཐབ་ཚོས་རི་སྤྲེང་དང་། རྡོ་རྗེ་འཛིན་པ་
ཚེན་པོ་བདེ་ཡངས་སྐྱེན་གྲགས་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞལ་སྤྱོད་ནས་སྣོ་བྲག་དང་དབེན་ས་བཀའ་འབྲུམ་གྱིས་དབྱ་
དངས་ཏེ་ཐབ་ཚོས་རི་སྤྲེང་ཅིག་གསལ་བཞེས་མཛད་པ་སོགས་ཉེན་འབྱུང་ལེགས་མཛད་ཀྱི་སྐོ་འཕར་ཡངས་པོར་བྱེ་
ཞིང་ཚོས་སྤིད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཐབ་ཚོ་ལོང་ནས་ལོང་དུ་ཁྱུང་ལྷགས་པར་མཛད་དོ།།

དེ་ནས་ཀྱང་། དགོས་པ་ཁྱུང་པར་ཅན་གཞན་ཡང་ཐུགས་ལ་དགོངས་ཏེ། ལྷི་ལོ་ 1908 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 29
ཉིན་སྐར་ཡང་སྐྱེ་འབྲུམ་བྱམས་པ་སྤྱིང་དུ་ཞབས་ཀྱི་བརྗོད་ཅིང་། རྒྱལ་མཚོ་གཉིད་ནས་སྤྱིས་རབས་ཀྱི་བཀའ་
ཚོས་ཐབ་ཚོ་སྐྱེ་བར། དབྱ་རྒྱ་གར་སྐད་དུ་ནས་ཚིགས་བཅད་དང་པོ་མཚོད་བརྗོད་ཀྱི་ཚིག་རྒྱུ་མཐའ་མ་སྟེ། བདག་
གི་སྐྱེན་དངགས་མེ་ཉོག་སྟེ་མ་པས་གྲུས་པས་མཚོད།། ཅས་པའི་བར་ཞིབ་འབྲེལ་གནད་སྟེ། “ད་ལམ་གྱི་གནས་
སྐབས་སུ་སྤྱིས་རབས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཤད་དེ་ཅོམ་ལྷུས་ནས།” ཞེས་དགོས་པ་ཁྱུང་པར་ཅན་ལ་དགོངས་ཏེ་སྤྱིས་རབས་
ཀྱི་བཀའ་ཚོས་གསུང་འཕྲོར་མཛད། སྐབས་དེ་ཤིད་ཅིག་ཏུ་ཀམ་ལ་རྗོད་དུ་གནས་གཟིགས་ཚེབས་སྐྱུར་སྐབས་སྟག་
མཚོར་སྟེ་བར་ཞལ་སྤྱོད་ཏེ། ས་དེའི་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་ལོན་ཉན་དག་གིས་ཐུགས་ཀྱི་བརྗོད་པ་སོགས་པའི་ཚུལ་ཞལ་
ལས་དངོས་སུ་གསུངས་པར་མཛད། དེ་ལ་ <<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས། >>⁶ལས་ལ་གོང་ས་སྐབས་
མགོན་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྤྱོད་ཀྱིས།

རྒྱ་ལའི་སྐྱེ་མ་སྐྱེ་མེད་བཅུ་གསུམ་པ་རྒྱ་ལག་ནས་ཐེབས་སྐབས། ཀམ་རོལ་པའི་རྡོ་རྗེའི་དགོན་པ་དེའི་སྐྱེ་མ་སྐྱེ་ནས་གདན་
ལྷ། ཞེས་དང་། དེའི་སྐབས་པའི་པ་རྒྱལ་ཡང་མི་དམངས་དེ་ཚོ་དང་མཉམ་དུ་ཡོད་པ་རེད། དེ་དུས་པ་རྒྱལ་རང་ལོ་དགུ་
ཡིན་འདུག ། དེ་དུང་ཐོས་པ་ལ་རྒྱ་ལའི་སྐྱེ་མའི་ཞབས་ཐུགས་འཇམ་ཚེན་ཆ་གཅིག་དགོན་པ་དེར་བཞག་གནང་ཡོད་
པར་མ་ཟད། དེ་དུས་ཁོང་གིས་ད་སྤྱིས་པའི་སྤོགས་དེར་གཟིགས་ཏེ་སྤྲིང་རྗེ་པོ་འདུག་གསུངས་ཞེས་གྲགས། ཞེས་གསུངས་པ་
སྟར་སྐྱེ་ཚེ་སྤི་མ་ཉིད་ལ་སྟོས་པའི་ཞབས་བྱང་ཐོག་མ་ཡུལ་ཁམས་དེ་ཉིད་དུ་འགོད་པའི་ཉེན་འབྲེལ་དང་། རང་ཉིད་
གང་དུ་སྐྱེ་བལྟས་པར་འབྱུང་བའི་གནས་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཐུགས་གཏན་འཁེལ་ཟེན་པའི་བརྟུང་པེས་ཀྱང་། སྟོག་གྱུར་རྗེན་
པར་གཟིགས་པ་ལ་སྤྱིབ་བྱེད་ཀྱི་རི་མ་ཡོངས་སུ་བྲལ་བ་དག་གིས་སྤྱིས་བྱ་ཚེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པ་གསང་བ་

⁶ ལྷན་གྱི་མཚན་བྱང་ལ། <<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས། >>ཞེས་གསལ་ཡང་། བར་སྐབས་ཤིག་ནས་བཅོད་བྱོལ་དུ་དམངས་ཐམས་ཅད་
མང་དུ་བསྐྱུར་བས། ད་ལྟའི་བར་སྐྱེན་ལ་ <<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་མང། >>ཞེས་གསལ། ཁོ་ལོས་ནི་སྤྲེང་གི་པོ་ལོ་འཛོག་ལས་བཅོས་
མི་འདོད་ལ། ཚེད་དུ་མ་བཅོལ་ཡང་སྐབས་འབྲེལ་རྒྱལ་དབང་གོང་མའི་རྣམ་ཐར་དག་ན། ལྷ་མ་བྲུ་དམངས་དང་། དམངས་ཀྱི་སྤྱེ་པོ། མཛལ་
དམངས་ཟེར་བ་སོགས་མང་དུ་ཡོད་པའང་འདྲིར་གསལ་འདེབས་ཅོམ་གྱི་ཚེད་དེ། ལྷན་ཐད་ལོག་ཏུ་དམངས་གཙོ་ལམ་མང་གཙོའི་ཐད་དུ་འཆད་དོ།།

ཅན་གྱི་གསུང་དང་དགོས་པ་དམིགས་བསལ་ཅན་གྱི་མཚན་པ་མཐའ་དག་དུས་དང་སྐབས་ལས་མ་ཡོལ་བར་
གཟིགས་པ་ལས་སྐྱེ་བོ་ལས་པ་སྲུ་ཞིག་གིས་ངེ་བཞིན་ཉོགས་པར་བྱས་སྟེ་ལ། གཞན་ཡང་། རོ་མཚར་རིན་མེད་དུ
དེང་སང་ནི་ཆོས་སྟོན་པ་ལོ་དང་། ཆོས་ལ་བརྟུན་དབྱེད་མེད་པར་གཡམ་ལ་རྒྱགས་པ་ལྟ་བུས་ཉན་པ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་
ཤིན་ཏུ་མང་ལ། བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་དང་། དམ་སྟོན་ལ་གཅེས་སྤྲོས་སྲུ་འཛིན་པ་ནི་ཆེས་ཉུང་བས་འཆད་པ་ལ་དེ་
ཅུ་མཉམས་མི་དགེས། ... སྐྱེ་བོ་རྣམས་དམ་ཚིག་ལ་གནས་དཀའ་བས་རང་གཞན་གཉིས་ཀ་འཕྲུང་བར་དགོངས་ཏེ་
བཀའ་ཤིན་ཏུ་དོག་པར་མཚན། ... མདོ་སྣང་གི་ཕྱོགས་སྲུ་ནི་འགྲུང་སྟོན་མེད་པའི་དད་ལྷན་ཤིན་ཏུ་མང་བས་ཞུས་ཚད་
ཀྱི་རེ་བ་ཡིད་བཞིན་དུ་སྐོང་བར་མཚན། ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་ལས་ཀྱང་རྒྱལ་མཚོག་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་གང་

དུ་གཏད་ཡོད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་གསལ་སྟེ། གཞན་ཡང་། ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས།
སྤྱི་ལོ་ 1909 བོད་ས་བྱ་ལོར་ཡ་རྒྱལ་མཚོག་སྐྱེ་བོང་མ་རྒྱ་སོག་གི་ཡུལ་གྱི་ནས་བོད་ལྗོངས་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་
ཆེབས་ཞལ་བསྐྱར་ཏེ་ནག་ཚུ་ཁྱ་ཚང་ལ་ཞེས་པའི་ས་གནས་སྲུ་ཡ་ཞབས་སོར་འཁོད་སྐབས་རིན་པོ་ཆེ་(གླིང་རིན་པོ་ཆེ་)
མཚོག་དགུང་ལོ་བདུན་ལས་མ་སོན་ཡང་ཆེད་གཉེར་གྱིས་ཐེབས་བསྐྱར་ཐེབས་པར་སྐྱེ་སྐྱུང་དམག་མིའི་དུ་བསྐྱིགས་
བསྐྱར་བའི་དབུས་ནས་གདན་ཞུས་ལ་ཡ་རྒྱལ་མཚོག་སྐྱེ་བོང་མས་ཀྱང་གཟིམ་སྐོའི་ཕྱི་རོལ་དུ་ཆེད་གཉེར་ཐེབས་པ་
སོགས་དམིགས་བསལ་བཀའ་སྟེ་གཟེངས་བསྟོད་གནང་འདུག་པ་ནི་གླིང་སྐྱེ་བོང་མས་ཡ་རྒྱལ་བའི་ཡོངས་འཛིན་མཚན་
པ་དང་། རྒྱང་གི་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་(གླིང་རིན་པོ་ཆེ་)རྗེས་སོར་ཁོ་བོའི་རིགས་ཀྱི་ཅོད་བན་དུ་བཞེངས་པར་འགྲུང་བ་ལ་

དགོངས་པར་སྐྱར། ཞེས་ཡོངས་མཚོག་ནས་བཀའ་སྐྱུལ་བ་འདི་ལས་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་སྐྱེ་
ཕྱི་མའི་ཡོངས་འཛིན་སོགས་ཀྱང་ཐུགས་གཏུབ་ཡོངས་སྲུ་ཁེལ་བར་མཚན་པའི་འཕྲིན་ལས་བསྐྱུངས་ཐེན་པ་ཤེས།
གཞན་ཡང་། “སྤྱི་ལོ་ 1915 བར་རྩ་སྐྱེད་གི་གདན་སར་སྐྱེ་འཁོར་ཉམས་བསྐྱུས་ཀྱིས་ཆེབས་བཏེགས་ཏེ་གནས་གཟིགས་
ཐུགས་སྟོན་དང་སྤྱི་སྐྱེད་ཀྱི་བཀའ་སྟོན་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱུལ། དེ་སྐབས་རྩ་སྐྱེད་གི་འཕྲུག་པ་མིང་ཅན་ཞིག་སྐྱེས་འདུག་པ་སོགས་ཤིང་དུ་
དགོས་ཞེས་བྱ་བཞེར་བཟོས་ཏེ་གྲ་བར་དུ་འཛོག་གནང་མཚན། འདི་ནི་ཡོངས་ས་རང་ཉིད་ཞིང་བཞེས་ཐེན་ནས་གདུང་ཉེན་
མཚོད་སྟོང་ཆེན་མོའི་ཐེག་བཏབ་པ་ན། རུམ་གདན་བསྐྱེད་ནས་ཉོག་གི་བར་རིང་སྐྱུང་མེད་པ་མ་བསྐྱིགས་སྐྱུན་གྱུབ་དུ་སྐྱུང་བས་
མ་འོངས་མངོན་སུམ་མཁྱེན་པའི་ཉམས་ཡང་དག་པར་གྲུབ།” ཅེས་ <<གངས་ཅན་བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་རབས་འདུས་
གསལ་དུ་བཀོད་པ་སྟོན་མེད་དུངས་ཤེས་འཕྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་། >>ཞེས་བྱ་བར་བདུད་འཛོམས་འཛིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་རྩོ་
རྗེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཀྱང་ཤེས་པར་བྱའོ།།

རྒྱལ་དབང་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་སྐྱེ་སྐྱུང་ན་ལས་མ་འདས་སྟོན་གྱི་ལོ་བརྒྱ་གསུམ་ཅུ་གྱི་ཤོད་སྟེ་སྤྱི་ལོ་
1920 ལོར། ཅེ་པོ་བར་གི་ཤར་རྒྱུད་ཉམས་གསོ་སྐབས། རྒྱལ་མཚོག་རང་ཉིད་ནས་སྐྱེ་གིས་པར། གཟིམ་རྒྱུད་བྱུ་
རོས་ཀྱི་ཐེབས་སྐྱེས་ཀྱི་གཡམ་གཡོན་དུ། རུབ་ཀྱི་ཅིག་རོས་སྲུ་བྱ་སྟོན་པོ་ཞིག་དང་། ཤར་གྱི་ཅིག་རོས་སྲུ་འཕྲུག་
དཀར་པོ་ཞིག་འཕྲི་དགོས་ཀྱི་བཀའ་བཀོད་གནང་། སྐབས་དེར་ལབ་སྐྱེད་ལ་དགའ་ཞིང་མཚོག་དམན་ཀུན་ལ་སྐྱེན་

ཀའི་སྐབས་འཚོལ་བར་ཅི་མི་སྟོན་པའི་མཐོ་རིམ་དབང་ཤེད་ཅན་འགའ་ཞིག་ནས། “ཁྱེད་ལྟ་བུ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་རི་མོ་འདི་འདྲ་ལ་ཡང་”ཞེས་མི་འདོད་པའི་གཏམ་བྱུང་རྒྱལ་དུ་སྟེན། དེ་ལ་རི་མོ་འདྲི་གཞིའི་སྤྱོད་པ་གཉིས་ལས་ཀྱིས་ཀྱིས། མགོན་པོ་ཉིད་གང་དུ་སྤྱོད་པས་འདའ་བར་འགྱུར་བའི་ཡུལ་ལྷ་ལྷན་དང་། ཤར་གྱིས་ཡང་སྐྱུལ་འཁྲུལ་བྲལ་གང་དུ་འཁྲུང་བའི་ཡུལ་མདོ་སྐད་གཉིས་བསྟན། རྒྱ་དང་འབྲུག་རིས་གཉིས་ཀྱིས་ལོ་རྟགས་གཉིས་ཏེ་བྱ་ལོ་དང་འབྲུག་ལོ་གཉིས་བསྟན། རིས་མདོག་སྟོན་པོ་དང་དཀར་པོ་གཉིས་ཀྱིས་ལོ་ཁམས་ཏེ་སྟོན་པོས་རྒྱ་དང་དཀར་པོས་སྐབས་བསྟན་ཏེ། དེས་ན། ཀྱུ་གི་བྱ་སྟོན་པོས། ལྷ་ལྷན་དུ་རྒྱ་བྱ་(སྤྱི་ལོ་1933)ལོར་སྤྱོད་པས་འདའ་རྒྱ་དང་། ཤར་གྱི་འབྲུག་དཀར་པོས། སྐར་ཡང་མདོ་ཁམས་སྐད་ནས་མཚོག་སྐྱུལ་ཕེབས་ཏེ་སྐབས་འབྲུག་(སྤྱི་ལོ་1940)ལོར་པོ་ཏ་ལར་གསེར་ཁི་མངའ་གསོལ་མཛད་བཞེད་མཚོན་པར་མཛད་དོ།།

གཞན་ཡང་། ཡལོང་ས་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཚེན་པོ་རང་ཉིད་ནས། གསུམ་གཏོད་བཅོས་སྐྱུར་དང་སྲིད་ལུགས་སྲ་བརྟན། དབྱ་འགོག་རང་སྲུང་སོགས་མ་འོངས་ལུགས་པན་གྱི་ཐབས་རྒྱས་ཅི་སྟེད་ཅིག་སྟོ་སྟོ་ཚོགས་ནས་ཚོམ་པར་མཛད་པ་ལ་བཀའ་སྟོན་པོར་གཏོགས་པ་རྣམས་དང་ལས་ཀྱི་སྟེ་མོར་འགྲེང་བ་དག་གིས་དབྱ་ལོག་དབྱུང་འདེགས་ཅི་བཞེན་མ་ལྷོས་པའི་ཁར། ཚོས་སྟེ་ཚེན་པོ་ཁག་ནས་ཀྱང་དགག་དགོས་ཅི་བཞེན་མ་མཐོང་བར་རྒྱང་མིན་འགྲིག་མིན་གྱི་སྟེད་ཀ་བསྟེད་མར་ལྷོས་ཏེ། དལོངས་གཞི་རྣམས་ཅི་བཞེན་ལས་དུ་མ་སྟོངས་པ་ན། ཉིན་ཞིག་སྐབས་པམ་ཚེན་པོའི་རྒྱལ་བསྟན་ཏེ། “སྐད་མར་མཛད་པ་རྣམས་ལས་དུ་སྟོངས་པ་ལ་རམ་འདེགས་སྐབ་དེས་ཀྱི་གཅེན་གཅུང་མང་ཅམ་ཡོད་པའི་ཁྱིམ་གཞི་ཚེན་པོ་ཞིག་ཏུ་འཁྲུང་དེས་”ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྐྱུལ་བར་སྟེད་དོ།།

རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ཤིང་སྤང་སྤྱི་ལོ་ 1927 ལོར་སྤྱི་གཅེན་པོ་བཀའ་ཞུས་ཚེ་རིང་དེ་ཉིད་སྟག་མཚོར་སྐྱ་གོང་མའི་ཡང་སྐྱུལ་དུ་རིས་འཛིན་མཛད་པའི་ཚེ། སྐྱུལ་བའི་སྐྱ་འདི་ཉིད་སྟོན་གྱི་སྐྱ་གུ་བཞེན་ལེགས་པར་བསྐྱུངས་ཏེ་ནར་སོན་པ་ན་སྤྱི་བཞེས་མེད་པར་སྐྱ་ལྷན་དུ་གདན་འདྲེས་ཞེས་དལོངས་པ་ཅན་གྱི་གདམས་པ་གནང་བ་དང་། རོར་སྤིང་པོ་བྱང་གི་གཞིམ་ཁྱིའི་ཁོད་ནས་གཞིམ་ཁྱི་ཚེ་བ་བཞི་གསོལ་རས་ཀྱི་རྒྱལ་དུ་སྐྱུལ་བ་སོགས་སྐྱེ་པོ་པལ་གྱིས་དེ་མ་ཉིད་དུ་དབག་པར་དཀའ་བའི་མཛད་པ་བསྐྱུངས།⁷ ཡལོང་ས་བརྒྱ་གསུམ་པའི་གཞིམ་ཁྱིའི་ཐད་དུ། ཡོངས་འཛིན་སྤིང་དོ་རྗེ་འཆང་ཚེན་མའི་རྣམ་ཐར་ལས་ཡལོང་ས་བརྒྱ་བཞི་པ་ཚེན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྐྱ་ནས་ཀྱིས།

ཉིན་གཅིག་རི་ཁོང་གི་རྒྱལ་རིས་སྤང་གཞིམ་ཁྱིའི་གུ། ཡལོང་ས་(བརྒྱ་གསུམ་པ་)ཚེན་པོ་སྟོ་མེད་ལྷ་བྱུར་བཞུགས་གདན་འདེགས་སྐབས་(ཡོངས་འཛིན་སྤིང་)རིན་པོ་ཚེ་ཡང་གདན་ལུ་གནང་། དེ་གར་སྐྱ་གོང་མའི་གཞིམ་ཁྱི་རྒྱང་རྒྱང་

⁷ Kundun ཞེས་པར་གསལ།
⁸ སྟག་མཚོར་རིན་པོ་ཚེའི་རྣམ་ཐར་ན་གསལ།

འགའ་ཤམ་ཡོད་པ་ཚོས་འཚང་སྐབས། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེས་ཁ་རོག་སྤོང་ཅེས་གསུངས་པར་ཡུལ་མཚོག་སྐྱ་
གོང་མས་གཟིམ་ཁྲི་ཁ་རོག་བཞུགས་ཞེས། ཞེས་གནང་དགོས་ཚུལ་བཀའ་མེད་སྤྱད་ཞེས་རྗེས་སོང་ཡང་ཡང་
གསུངས། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ་བའི་གསུང་ཤུགས་ལ་བརྟགས་ན། གཟིམ་ཁྲི་དེ་དག་ཀྱང་རང་ག་བཞིག་མིན་པར་
གསལ་ཉེ་ཞོར་དུ་ཅུང་ཟད་འཕྲོས་པའོ།།

ཚུ་སྤེལ་རྒྱ་བ་ ༥ ལྷོ་མའི་ཆེས་ ༢༣ ལྷོ་ལོ་ 1932 རྒྱ་བ་ 6 ཆེས་ 26 ཉིན་གྱི་སྤྱི་ལོ་ཚུ་ཚོད་ལྷ་བའི་སྤོང་
ཡུལ་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་ཞོར་གྲིང་པོ་བྱང་ནས་ཆིབས་ཐོན་གྱིས་རྒྱ་སྤོང་དགོན་པར་ཞབས་སོང་
འདོད། དེ་གར་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་བཀོད་པ་མཛད་དུ་བྱུང་བ་དག་ལ་དཔྱེས་ཚོར་ཆེན་པོ་དང་། རྟེན་མཛལ་གནས་
གཟིགས། སྤོ་གསེར་སྤོད་བཞུགས། སྤོང་སྤོང་དང་གཟིགས་མོར་ཆིབས་སྐྱུར། དེ་བཞིན་དུ་གནད་ཡོད་དག་ལ་
གཟིམ་རྒྱང་མཛལ་ཁ་དང་ཚོགས་མང་ལ་བཀའ་ཚོས་སྐྱུལ་བ་སོགས་ཀྱང་མཛད། སྐབས་དེ་ཉིད་དུ། ཡུལ་ས་བཅུ་
གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྐྱ་ནས་གྱིས་རྒྱ་སྤོང་རིན་པོ་ཆེར་ཐོལ་བྱུང་དུ། ཡུལ་ས་ཆེན་པོ་མཚོག་རང་ཉིད་དགྲུང་ན་མ་
བའི་སྐབས་སུ་ཅེ་པོ་ཉ་ལར་མཐོང་རྒྱ་ཆེ་བས་སྐྱབས་སྤོང་སྤོ་པོ་བྱུང་བ་དང་། དགྲུང་ན་ཡར་སོན་པ་ན་ཞོར་བྱ་སྤོང་
ཁར་སྤོ་བ་བྱུང་བའི་ཚུལ་གསུངས་འབྲལ་“སྐྱུལ་བའི་སྐྱུ་ཁྲིད་རང་དབྱུང་ཁར་ཞོར་བྱ་སྤོང་ཁར་བཞུགས་པ་དང་། དགྲུན་ཁར་
ཅེ་པོ་བྱང་དུ་བཞུགས་ན་མེགས་”ཞེས་བཀའ་གནང་། དེའི་རྗེས་སུ་ཡུལ་ས་ཆེན་པོས་“སྤེམ་འབྲུང་སྐྱུ་རོས་འཛིན་
སོགས་ལ་མོ་དཔེ་འདི་གཞིར་བཟུང་ན་འཁྲུལ་བ་མེད་པས་སྐྱུལ་སྐྱུ་ཁྲིད་གྱི་སྐྱབས་ལ་ཞོག །རོས་གྱིས་ཀྱང་མོ་དཔེ་འདིར་གཞི་
བཙུག་པ་ཡིན་”ཞེས་རྒྱ་སྤོང་རིན་པོ་ཆེར་ཤོད་ཅེས་སྐྱ་བཙུང་བྱུང་བསྟན་ཀུན་འཕེལ་ལགས་ལྷ་མོའི་མོ་དཔེ་དེ་ཉིད་
འབྲུལ་བར་གཏོང་གནང་མཛད་ཅེས་རྒྱ་སྤོང་ཇོ་སག་འཛམ་དཔལ་རྒྱལ་མཚོན་གྱིས་གསུངས།

ཚུ་སྤེལ་རྒྱ་བ་ ༥ ལྷོ་མའི་ཆེས་ ༡༠ ལྷོ་ལོ་ 1932 རྒྱ་བ་ 7 ཆེས་ 13 ཉིན་གྱི་སྤོང་རྒྱ་ཆར་རྒྱ་སྤོང་ནས་ཆིབས་
ཐོན་གྱི་སྤོང་སྤོང་ཡང་མཚོད་ཁང་རྣམས་སུ་མཚོད་འབྲུལ་གནས་གཟིགས་དང་། སྐྱབས་སྤོན་མཚམས་སྤོར་
ཤུགས་དག་མཛད། དེའི་ཚུལ་ལ་ཡུལ་ས་བཅུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཚར་རིན་པོ་ཆེའི་སྤོང་བ་ལས།

རྒྱ་སྤོང་བའི་ལྷ་བཟེས་དང་། སྐབས་དེའི་འདུ་ཁང་དགོན་གཉེར་གྱི་ཟེར་སྤོན་སུ། གོང་ས་མཚོག་གནས་གཟིགས་མ་མར་
མེད་ས་སྐབས་རྟེན་གཅོད་རྣམས་ལ་ཡང་ཡང་གཟིགས་ནན་ཆེ་བ་དང་། མཚོད་ཁང་གི་སྤོ་འབྲམ་ནས་སྤོང་ཡང་དབྱེ་ཅེ་ག་
གཉིས་མའི་སྤོགས་ཞལ་སྤོར་གཟིགས་གྱིས་སྐྱབས་ཐལ་མོ་སྤྱུར་ཉེ། སྐྱབས་སྤོན་ཅེ་གཅིག་ཉེ་གནང་བ་སོགས་སྤོར་དང་མི་
འདྲ་བར་སྐྱབས་འབྲེང་བའི་རྣམ་པ་ཤས་ཆེར་མཛོན་པ་དང་། དེ་སྤོན་བཀའ་སྤྱང་ལས་ཀྱང་། རོ་ཐོག་སྤོད་བཞུགས་ཁྲི་
རང་འཛགས་ཞོག་ལ། འདི་བཞུགས་ཁྲི་སྤུས་ཤིག་ཅེས་དགོངས་པ་ཅན་གྱི་གསུང་མང་མེད་སྤྱད་ཟེར་འོ། ཞེས་གསལ། དེ་
སྤོར་བཀའ་རིན་རྒྱ་མེད་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྲེན་པ་སྐབས་སུ་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྐྱ་ནས་གྱིས་འབྲལ་
སྐྱབས་གྱི་དགོས་དོན་རི་སྤོད་ཅིག་སྐྱབས་ལ་དགོངས་ཉེ། མཐར་དགྲུང་གངས་ང་བརྒྱད་བཞེས་པ་ཚུ་བྱ་རྒྱ་བ་ ༡༠

ཆོས་ ༣༠ ལྷོ་ལོ་ 1933 ལྷོ་བ་ 12 ཆོས་ 17 ཉིན་ལྷ་ལྷན་ཞིང་དུ་རེ་ཞིག་གཞིས་ཁྲི་མཐའ་མའི་མཚན་པ་ཆེད་དུ་
མཚན་དེ་ཞི་བའི་དབྱིངས་ཆེན་པོར་གཤམ་གསུམ་པས་བོད་ས་ཡོངས་ལྷོ་དན་གྲིས་ཆོས་ཆེད་ལོན་པར་གྱུར། དེ་ལ་མགོན་
པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཚར་རིན་པོ་ཆེའི་སྲིང་བ་ལས།

ད་དུང་གོང་ས་ཆེན་པོའི་སྐྱེ་ཆེའི་སྣོད་ལ། གཏེར་ཆེན་གསལ་སྤྲུལ་གྱི་ལུང་ལུང་ལྷོ་ལོ་ལོ་དུ་གཏེར་ནས་བཞེས་
པའི་གཏེར་བྱང་ཉི་ལྷ་ལ་སྣོད་ལས་ཀྱང་གསལ་མཚན་དུ་བསྟན་ཏེ། འདི་ལྟར། ཅུ་བའི་ཆོས་བདག་སྐྱེས་མཚོག་གཉིས་
ཁམས་དང་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་འོང་། དང་པོ་འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བཅེ་ནི་ ལྷགས་པོ་འབྲུག་གི་ལོ་བ་ཡིན་ གཉིས་པ་རྒྱལ་
དབང་ཐུབ་བསྟན་མིང་། མེ་ལོ་གྲི་བའི་ལོ་བ་ཡིན་ དེ་གཉིས་གང་ཟད་ཁྱད་པར་མེད་ ཅེས་དང་། མཚོན་མ་རྣམས་ཀྱི་ཕུར་
པ་དེ་ རོ་ལྷག་མཐུན་དུ་བཞག་དགོས་སོ་ རྒྱུན་དེས་གྲུ་རུའི་སྐྱེ་ཆོབ་ཀྱང་། རོ་ལྷག་མཐུན་དུ་དེས་པར་འོང་། ལྷ་སེར་
བསྟན་པ་ཉམས་མེད་བརྟན་ ཁྱད་པར་རྒྱལ་དབང་རིམ་བྱོན་ཡང་། འདི་ནས་བརྒྱུད་སྐྱེ་སྐྱེ་ཆོབ་རྟན་ རྒྱལ་དབང་ཐུབ་
བསྟན་མཚོན་ཅན་འདི་ རྒྱལ་ལྷོ་བར་དུ་དེས་པར་བཞུགས་ མེར་འབྲས་ནང་འབྲུག་སྐྱེ་འདྲེན་དང་། མཐའ་དམག་བོད་
དུ་སྐྱེ་འདྲེན་གྱི་ འབྲུང་པོ་གདུག་པ་ཅན་རྣམས་འབྲུལ་། རྗེ་ལ་འབངས་ཀྱི་རྣོལ་མི་འབྲུང་། བོད་ཁམས་བདེ་ཞིང་མངའ་
ཐང་རྒྱས་ འདི་ལ་ཐེ་ཆོམ་ཅུང་ཟད་མེད་ ཅེས་དང་། གཏེར་ཆེན་རང་གི་ལུང་བསྟན་ལས། ལྷ་སའི་རྒྱལ་དབང་དེ་མེད་
ན་ མེར་འབྲས་ལ་སོགས་དགོ་འདུན་སྤེ་ ཉམས་ཤིང་བསྟན་པའི་མེ་རོ་རྒྱད་ ཅེས་སོགས་མང་དུ་འབྲུང་བ་ལྟར། ཞེས་དགྲུང་
གངས་རྒྱལ་ལྷོ་བར་དུ་བཞུགས་དེས་གསལ་བ་དང་། མཁའ་རྩོམ་དག་སྤྲུང་དུ་ཐོག་མར་དགྲུང་གངས་རྩོན་བདུན་དང་།
དེ་ནས་རེ་རྒྱལ། །དེ་ནས་ཀྱང་དགྲུང་མཚོམས་སྤྲུང་མར་བབས་པར་གསལ་བ་ཡང་རྣམ་ཐར་ངོ་མཚར་རིན་སྲིང་ལས།

ལུང་བྱང་ཉི་ལྷ་ལ་སྣོད་ནས་དགྲུང་གངས་རྒྱལ་ལྷོ་བར་པར་གསུངས་པའང་མངའ་ཤོལ་བཅིས་ན། སལ་ཆེར་ཆེད་དུ་
ཡོངས་དེས་དང་། མཁའ་རྩོམ་སྐྱེད་བཞེ་བ་བསྐྱེད་པའོར་ཀྱི་དག་སྤྲུང་ལྷོ་བར་བསྟན་ལས་ཀྱང་། དེ་ནས་པོ་ཏ་ལ་འབྲ་
བར་ གསེར་གཡབས་ཤིག་གི་ཁང་སྤེང་ལ་ རྒྱལ་དབང་མཚོག་ཉིད་ཉོར་སྤེགས་ཀྱིས་ བཞུགས་ནས་སྐྱེ་རྒྱལ་ཉོར་མོ་
འབྲའི་ བྱད་མེད་དུང་གི་རྒྱན་ཅན་ཞིག་ མ་བྱའི་སྣོད་གདུགས་སྣོར་ཞིང་འདུག་ སྐྱེ་འཁོར་ནང་མ་པལ་ཆེར་འདུག་ ལ་ལ་
རྣོད་ལ་ལ་ལ་ཁོ་ ལ་ལ་ལྷད་མོར་གཡེང་བ་མཚོང་ རྒྱལ་བའི་ཕྱག་རྒྱ་ཤེད་ཞིག་ འདྲེན་པའི་རྩལ་ཡང་མཚན་པ་ལ་
རྒྱང་ནས་སྐྱེ་མེར་བྱད་མེད་ཀྱི་ ཞལ་མཚལ་མི་མང་ཆོགས་པའི་ཁོང་ ཁོམ་པའི་ཁོང་གི་བྱད་མེད་གཅིག་ ང་ཡི་སར་
བྱང་འདི་སྐད་ཟེར་ རྒྱལ་དབང་དམ་པའི་སྐྱེ་རྒྱལ་གྱི་ བྱད་མེད་པ་གི་ཨེ་ཤེས་ཟེར་ མི་ཤེས་བྱས་པས་ཡ་མཚན་ལ་
འདི་ཉིད་སྐྱེད་པ་རིམ་གྱི་ མ་མ་མཚན་མཁའ་དེ་ཡིན་ཟེར་ ཕྱག་གི་ཤེས་སྲིང་པ་གི་ལ་ སྤྲུལ་བདུན་ཅུ་དོན་བདུན་
ཡོད་ དེ་ནས་རྒྱལ་ལྷོ་རེ་རྒྱལ་འདུག་ དེ་ནི་གཅིག་འཛོར་གཉིས་འཛོར་གྱིས་ ང་དགྲུ་ཅམ་ལས་མེད་པ་འདྲ་ ཞེས་གསལ། འདི་
དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ་ཡ་གོང་ས་བུ་བཞུ་བཞི་པ་ཆེན་པོས། རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་རྗེས་སྤྱ། རིན་ཆེན་ཆོངས་
དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ཡ་གོང་ས་ལྷ་པའི་ཡང་སྤྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་མི་ཞུ་བའི་སྐྱེ་ཆེན་དཔོན་ཆེན་དུ་མ་བྱུང་སྤེ་རྒྱལ་

⁹ དག་སྤྲུང་ལ། དབང་ཤེས་ལ་སྤྲུང་བ་དང་ཡིད་ཤེས་ལ་སྤྲུང་བ། ཉམས་ལ་སྤྲུང་བ་གསུམ་ཡོད། དེ་ཡང་དང་པོ་ཡིད་ཤེས་དང་དེ་ནས་ཉམས་ལ་སྤྲུང་
ཞིང་། ཉོགས་པ་མཚོན་པོར་ཐེབས་ན་དབང་ཤེས་ལ་འཚར། རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་པར་སལ་མོ་ཆེ་དབང་ཤེས་ལ་ཤར་ཞེས་ཡ་གོང་ས་མཚོག་གསུངས།

དབང་སྐྱེ་སྤོང་ན་རིམ་གྱི་མཚན་བཟང་སྐྱབས་ཀྱང་བད་དཀར་འཛིན་པ་དག་དབང་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་བཟངས་པ་དང་།
སློན་དེ་དང་དེ་ལྟ་བུ་སོགས་ཉེན་འབྲེལ་འཚུགས་པའི་ཉེར་ལེན་གྱིས་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་སྤོང་གི་མ་རྣམས་སྐྱེ་ཆེད་མཐའ་མ་
འཁྲོངས་པས་བོད་བསྟན་སྲིད་གི་གནས་བབ་བསྟུང་མར་ཉམས་རྒྱུད་དུ་གྱུར། རྒྱལ་མཚོག་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་
འཆར་གཞི་མང་ཙམ་ཕྱག་བསྟར་གནང་ཡང་དེ་དག་ཀྱང་རི་བཞིན་མ་གྲུབ་པར་སྐྱགས་སྐྱོ་སྤང་དེ་བཞིག་གི་འོག་ནས་
དགོངས་གཞི་གཞན་ཞིག་ཏུ་བསྐྱུར་དགོས་བྱུང་བ་སྟེ། རྒྱ་ཆེ་རིང་དུ་བཞུགས་པ་ལས་སྤང་ཙམ་བཞུགས་ན་ལེགས་
པར་གཞིགས་ཏེ། མཐར་དགུང་ལོ་ ༥༥ རོག་དགོངས་པ་སྐྱེ་བའི་ལས་འདས་པའི་ཚུལ་¹⁰སོགས་ཡང་ཡང་གསུངས་ཏེ་
ཞིབ་པར་འོག་ཏུ་བཤད་པར་འགྱུར་རོ།།

དེ་ལྟར་ཡགོངས་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས། དབ་བྱུང་བརྟུ་དུག་པའི་ཚུ་བྱ་རྒྱ་བ་ ༡༠ ཆེས་གནམ་གང་སྤྱི་ལོ་
1933 ཟླ་ 12 ཆེས་ 17 ཉིན་གྱི་དགོང་མོའི་ཚུ་ཚོད་བདུན་དང་ཕྱེད་ཀ་ཙམ་ལ་གཞིམ་ཁྲིའི་སྤྲོད་མཉམ་མེད་ཐུབ་པའི་
དབང་པོས་རྒྱ་མཚོག་གོང་དུ་རི་ལྟར་མནལ་བར་མཛད་པ་དང་མཐུན་པར་སེལ་ཆེད་འཁྲོང་སྐྱབས་སུ་གཞིམས་ནས་
དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་པའི་ཚུལ་མཛད་དེ་སྐྱགས་དམ་ལ་བཞུགས། བོད་རྒྱ་བརྟུ་གཅིག་པའི་ཆེས་གཅིག་
ཆད་པའི་ཆེས་ ༣ སྤྱི་ལོ་ 1933 ཟླ་བ་ 12 ཆེས་ 19 ཉིན་གྱི་སྤོར་དུ། “ཁ་དོག་རྣམ་པར་བཟ་བའི་འཇའ་སྤྱིན་དུ་མ་བྱུང་
ཤར་གྱི་ཕྱོགས་སུ་ཐོག་གི་ཐགས་བརྒྱུངས་པ་ལྟར་འགོ་བཤུ་ཉི་ཟླ་སྐར་གསུམ་དུས་གཅིག་ཏུ་འཆར་བ། གང་གི་ཡོན་ཏན་གྱི་
ཕྱང་པོ་དང་སྐྱེ་བའི་ལུང་ལྟ་བུ་ལ་བཞོད་པས་ལོར་གྱི་སློ་ཕྱོས་མ་ལན་གསུམ་དུ་འགྲུལ་ཞིང་སྤྲེག་པ་སོགས་སྐྱགས་
དམ་ཕོལ་ཉམས་མཚན་མ་མོན་དུ་གྱུར་པ་ན།” ཞེས་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ་བ་ལྟར་བྱུང་། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་སྐྱེ་གདུང་རིན་
པོ་ཆེར་འགྲུལ་དུ་འོས་པའི་དངོས་པོ་མཐའ་དག་ཕྱུག་ཏེ་བཞུགས་ཁང་ཐ་མ་ཉིག་གི་ནང་དུ་སློས་གྱི་ཕྱེ་བཟ་དུ་མ་དང་
བཅས་པའི་ལན་ཆུང་དབུས་སུ་ཞལ་སྟོ་གཞིགས་དང་ཐད་དུ་བཞུགས་གསོལ་བཞུས་ཀྱང་ཞལ་རས་བྱུང་ཤར་ཕྱོགས་
སུ་ལན་གཉིས་ཙམ་རང་འགྲུལ་གྱིས་བསྐྱུར། སྐབས་དེར་ཡང་འཇའ་སྤྱིན་མང་པོ་བྱུང་ཤར་དུ་སོང་བའི་མཚན་མ་
བྱུང་། དེ་ལ་རྣམ་ཐར་འོ་མཚར་རིན་སྤོང་ལས།

དེ་ནས་སྐྱེ་གདུང་རིན་པོ་ཆེ་དེ་སྐྱེས་སུ་བཞུགས་ཡུན་རིང་ན། མར་མེད་ཚོད་སོགས་གྱིས་ལུལ་སྤངས་ཅི་དའི་གོད་པ་
འཇུག་དོགས་ལ་བརྟེན། བ་བཟའ་རྣམས་བསལ་ནས་བྱི་བཟང་དང་། སློས་རྒྱུས་སྐྱེ་ལས་ཞིང་། སི་ལ་སོགས་
བཟང་སྟན་དང་གྱིན་ཉེན་བསྐྱེས་པའི་སྤྲེ་གྲུས་ཁྲུབ་པར་བྱུགས་པ་ལ། གཅིད་རས་དཀར་གཅོང་མས་ལེགས་པར་

¹⁰ རོལ་རྒྱལ་གྱི་སློར་ལ་སྐྱེས་པའི་བཀའ་སློབ་ཕྱག་དེབ་དང་པོ་སོགས་སུ་གསལ། ཕྱག་དེབ་དེའི་མཚན་བྱུང་དུ། “ཡགོངས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་
མཚོག་ནས། ཆོས་སྤྱོད་བསྟེན་ཕྱོགས་སྤོང་བཀའ་སློབ་སྤྲེལ་སུ་བསྐྱེས་པ་ཁག་ཆ་ཚང་ཕྱོགས་བསྐྱེས་ལ་བཞུགས་སོ།།” ཞེས་གསལ་
ཡང་། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་རོལ་རྒྱལ་ལས་རྒྱལ་པོ་ལྷགས་ལྟན་དུ་འབོད་པ་དེ་ཆོས་སྤོང་མིན་པས། དེ་བསྟེན་མི་བསྟེན་དང་རི་ལྟར་བསྟེན་པའི་
ཚུལ་སོགས་ལ་“ཆོས་སྤོང་བསྟེན་ཕྱོགས་”ཟེར་མི་འུང་ཞེས་ལན་དུ་མར་བཀའ་སྐྱེ།

དགེ་སྲིད། བཞུགས་ཁང་ཟ་མ་ཉོག་གི་ནང་དུ་སྐྱེན་སྲོལ་གྱི་བྱེ་བྲག་དུ་མ་དང་བཅས་པའི་ལན་ཚུའི་དབུས་སུ་ཞལ་སྟོང་གཟིགས་བྱང་ཐད་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ། ཟ་མ་ཉོག་གི་ཅེར་དབུ་རྒྱན་རིགས་ལྡེ་སོགས་དང་། བྱི་ལོགས་སུ་དབང་རྩལ་སྟོང་གཡོག་སྐྱད་གཡོགས། སྐྱེན་ཤལ་སྐྱ་ལྡེ་ལ་སོགས་པས་ལེགས་པར་བསྐྱབས་ཏེ་གཟིམས་རྒྱུང་གི་ཞལ་དཀར་ངོས་སུ་བཞུགས་པ་ལ། བདག་འཇུག་པ་རྣམས་ཀྱང་གལ་ཕྱོགས་བསྐྱར་བ་དང་བཅས་གསུང་ཚོག་རྒྱན་མཐུད་གྱིས་རྒྱུགས། དད་གཤུང་གིས་རྒྱགས་པའི་སེར་སྐྱ་མཚོག་དམན་མཐའ་དག་ལའང་གཤུང་མཇལ་སྤར་བཞིན་དུ་བཏང་། དེ་ནས་ཉིན་གཅིག་གཤུང་ཁང་ཞལ་བྱེ་ནས་བྱར་ཚུ་རྩིང་བ་རྣམས་རྒྱུར་ཏེ་མཇལ་སྐྱབས། ཞལ་བྱང་ཤར་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱར་ནས་བཞུགས་འདུག་པ་གྲུས་ཅག་གི་ཞུང་ཡོད་པ་ཀུན་གྱི་མཛོན་སུམ་སྟོང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པས་ཐམས་ཅད་ཡ་མཚན་དང་ངོ་མཚར་དུ་གྱུར་ཅིང་། འདི་དང་ཐུགས་དམ་གྲོལ་མཚམས་འཇུག་མང་པོ་བྱང་ཤར་དུ་སོང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་ལ་བཞུགས་ན། ཡང་སྲིད་མཚོག་གི་སྐྱེལ་སྐྱེའི་དབྱེས་ཞལ་དབང་ཕྱོགས་ནས་གཟིགས་པའི་མཚན་མ་ཡང་དག་པར་དེས་སོ་སྐྱེལ། ཞེས་གསལ། གཞན་ཡང་། གསེར་གཤུང་གི་གཡོན་ཕྱོགས་ཀ་རིང་བྱང་མའི་འོག་དང་རྩོད་སྟེགས་གྱི་མཚམས་ནས་སྐང་ཆེན་གཞོན་ལུང་མཆེ་བའི་དབྱིབས་ཅན་ཅེ་མོ་སྟོང་ཕྱོགས་སུ་དུད་པའི་ཀ་ཤུ་བདུན་གཤེབ་ཅན་ཞིག་དང་། གསེར་གཤུང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱ་རྒྱབ་པོ་བྱང་གི་བྱང་ངོས་ཅིག་ཆེན་ལས་སྤར་དུ་འཕྱང་བའི་མེ་ཉོག་སེར་པོ་རིང་དུ་སྐྱེས་པ་དང་། ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར། སྐྱེ་བོ་པལ་བ་རྣམས་ཡོངས་སུ་ཡིད་ཆེས་པར་བྱ་བའི་བྱིར་སྐྱ་གཤུང་ཉིད་གྱི་“སྐྱ་རྒྱབ་གྱི་སྐྱད་ཆའི་སྐྱ་ཚོགས་བཅུ་གསུམ་ཅན་ནས་འབགས་པ་ལོ་གི་ཤུ་འདི་སྤར་བཞུན་དབུ་དང་བྱུག་ཞབས་པད་གཤུན་དང་བཅས་པ་གསལ་དེས་དབངས་སུ་སོར་བྱུག་ཅན་ཡོད་པ་ཞིག་རང་བྱོན་འབྱར་ཐོན་དུ་”མཛོན་པར་མཇུག་པ་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར་དང་། བོད་རྒྱ་བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་ལྷ་ལྷན་གསུང་ཚོས་ར་བའི་ས་ཁྲིའི་ངོས་ནས་འབྱུག་མེ་ཉོག་གསུང་དུ་སྐྱེས་པ་སོགས་ངོ་མཚར་བའི་རྟེན་མཚན་སྐྱ་ཚོགས་གྱིས་འབངས་རྣམས་གནས་སྐབས་སྤང་ན་སངས་པ་དང་། རྗེས་གྱི་བྱ་བར་འཇུག་པ་རྣམས་བྱ་དཀའ་བ་དང་འཇུག་པ་ལས་ཡོངས་སུ་རྒྱོག་པར་མཇུག་པའི་རྗེས་འཛིན་ལམ་སྟོན་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བའི་འཕྲིན་ལས་ཐབ་མོ་རི་སྟེད་ཅིག་བསྐྱངས་སྤང་། སྐྱབས་རྗེ་རུ་སྟོད་སྟོང་རྒྱ་རིན་པོ་ཆེས་<<འདི་མི་ཆེ་དང་ཆེ་རབས་ལྡེ་མ། —བོད་ཀྱི་སྐྱེལ་སྐྱེ་ཞིག་གི་པོ་རྒྱལ། >>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

བྱང་ཤར་གྱི་ཀ་རུ། སྤར་ཀ་ཤུ་སྐར་དབྱིབས་ཅན་ཞིག་སྐྱེས་པ་བྱིས་ཤེལ་སྐྱམ་གྱིས་བཏུམས་ཏེ་ཉར་ཚོགས་བྱས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དགོན་གཉེར་གྱིས་བསྐྱར་སོང་བར་དེད་ཅག་གིས་དང་བ་ཆེན་པོས་མཇུག། འགའ་ཞིག་གིས་དེ་ནི་པལ་ཆེར་ཀ་བ་འཇུགས་པའི་ཆེ་ན་ཀ་ཤེད་དེ་ཉིད་ཡོངས་སུ་མ་བསྐྱམས་པས་སྐྱེས་པ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ནའང་། དེ་ནི་ཡ་མཚན་པ་ཞིག་དུ་སྤང་། སྐབས་དེར་ལྷ་སའི་མི་རྣམས་གྱིས་ངེ་བཞིན་མ་རྟོགས་ཀྱང་། རྗེས་སུ་བོད་མི་ཚོས་དེ་ནི་རྒྱལ་དབང་མཚོག་གི་ཡང་སྐྱེལ་བོད་བྱང་ཤར་ཨ་མ་དོའི་ཞུལ་དུ་འཇུང་རྒྱའི་རྟེན་མཚན་ཡིན་པར་ཤེས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཀ་ཤེ་ཉིད་ཡུན་རིང་ཉར་ཚོགས་དོ་དམ་གནང་ཡོད་དོ།།

སྤྱོད་སྤྲོད་པ།

འཛིན་ཞིབ་ཀྱི་ཉིན་འཁུར་ ༥ ཚེས་ ༥ ཨམ་རྩིས་ཀྱི་ཆེད་ ༦ ཚེས་ ༦ གཟའ་མཇུག་པ་སྤྱི་ལོ་ 1935 ལྷ་པོ་ 7 ཚེས་ 6 ཉིན་¹¹ཀྱི་སྤྱོད་སྤྲོད་ཆ་མཚན་ལེ་དུས་སྟེ། ཡུལ་མཛོད་སྤྲོད་ཀྱི་སའི་ཐེག་ལེ་ཙོང་ཁ་སྐྱེ་འབྲུམ་སྤྲོད་མཚའ་ཞེས་ཡོངས་སྟེ་གྲགས་པ་ལུ་སྤྲོད་དགའ་ཚལ་ཆེན་པོ་དང་གཉིས་སྟེ་མ་མཚེས་པའི་གནས་དེ་ཉིད་དུ། རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བཅེ་བའི་དང་གཟུགས་འཕགས་མཚོག་སྤྲོད་རས་གཟིགས་དབང་སྤྲོད་གི་སྤྲོད་པའི་སྤྱོད་སྤྲོད་ཅི་མཇུག་པ་མཛོད་ཅིང་ལྷ་བས་ཚོག་མི་ཞེས་པ་ལྷ་མོ་དོན་ཀུན་གྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཁྲུང་འཛུགས་བཞེགས་པ་ཞེས་ལེགས་པའི་ལྷ་བས་དུ་མ་དང་བཅས་ཏེ་མཛོད་པར་འབྲུངས་སོ།།

དེ་ལ་རྩིས་དུ། དེགས་ལྷན་བཞུགས་དཀར་པོས། གང་ཞེས་ཆེན་པོའི་མི་རྣམས་སྤྲོད་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་མངལ་ཞི་འདྲིན་པ་འདི་མཛོད་ཅིང་། །སྤྲོད་པའི་འཛུགས་པའི་དེས་པར་གྲོལ་ཡང་སྤྲོད་ཆགས་རྣམས་ཀྱི་ལམ་ཀྱི་སྤྲོད་དུ་སྤྲོད་པ་སྟེ། །སྤྲོད་ཆེགས་སྤྲོད་པའི་མཛོད་པོ་ལོན་ཏེ་དང་ལྷན་སེམས་ཅན་དོན་གཉེར་རྣམས་ཀྱིས་མཛོད་གྱུར་བ། །ཞེས་པ་ལྟར། རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས། རི་ལྷར་དང་ཉིད་སྤྲོད་པའི་འཛུགས་པའི་དེས་པར་ཉོན་མོངས་པའི་བྲ་བ་མཐའ་དག་ལས་དེས་པར་གྲོལ་ཏེ་ཆེད་དུ་བྱ་བ་བྱང་ཆེན་རྒྱལ་བའི་བཅོན་ས་ཆེན་པོ་དེར་ནས་མཛོད་དུ་མཛོད་གྱུར། །འཁོར་བ་སྤྲོད་པ་སྤྲོད་ཀྱི་སྤྲོད་ཆེན་པོའི་སྤྲོད་དུ་ཡང་ཡང་འབྲུམས་པའི་འགོ་བ་རྣམས་མི་བཟད་པའི་དུལ་སྤྲོད་ཆེགས་ལས་ཡོངས་སྟེ་གྲོལ་བ་དང་། དམ་པ་སངས་རྒྱལ་ཀྱི་ལམ་ཆེན་པོར་དེས་པར་འགོད་པའི་སྤྲོད་དུ། གཏུལ་བར་བྱ་བ་སྤྲོད་མོང་བས་མཛོད་པའི་ལུལ་དུ་གྱུར་པ་ཁམས་རགས་པ་བཟུང་བའི་མངལ་འདྲིན་པ་སོགས་མཛོད་པ་སྤྲོད་ཆེགས་ཅི་དེགས་སྟེ་བསྟན་ཏེ་སེམས་ཅན་ཀྱི་དོན་མཛོད་པ་དང་ཚུལ་ཡོངས་སྟེ་མཇུག་པར། མགོན་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་རིང་མོ་ཉིད་ནས་མ་དག་པའི་འདྲིན་ཆེན་ཀུན་ཏུ་འཁོར་ལོས་སྤྲོད་པའི་རྒྱལ་བོ་དང་། རྣོན་པོ་ཆེན་པོ་དང་། ལོ་བཞེད་དང་། དགེ་བའི་བཞེད་གཉེན་དང་། འདྲིན་ཆེན་ཀྱི་སྤྲོད་སྤྲོད་པོ་ཆེ་ལ་སོགས་པ་ལུལ་དང་དུས་དང་འགོ་བའི་ཁམས་དང་མོས་པ་དང་བག་ལ་ཉལ་སོགས་དང་འཚམས་པར་སྤྲོད་པའི་འོས་གར་སྤྲོད་ཆེགས་ཅི་དེགས་སྟེ་སྤྲོད་པར་མཛོད་ཅིང་། །ལྷན་

¹¹ དཔྱད་གཞུང་འབྲུམ་སྤྲོད་ཆེན་པོ་ལོ་(Gould)ཡིས་བྲིས་པའི་«ལྷར་བཅས་སྤྲོད་ཞེས་གཏུག་རྒྱུ་ཡོད་ས་རྒྱལ་དབང་སྤྲོད་མཛོད་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་དོས་འདྲིན་ལུ་ཚུལ་དང་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་སོགས་མཛོད་ཙོང་ཁ་སྤྲོད་པ།»ཞེས་པའི་ཚིག་གཤམ་དུ་བྲངས་པ་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1935 ལྷ་པོ་ 6 ཚེས་ 6 ཉིན་འབྲུངས་ཞེས་གསལ་བ་ཨམ་རྩིས་ཀྱི་ཆེད་ལྷར་ཡིན་པའི་ཞིབ་ཆ་དགོས། མགོན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྤྲོད་ལ། འདི་ལོ་སྟེ་ 2015 ལོའི་བོད་རྩིས་ཀྱི་འབྲུངས་སྤྲོད་ཀྱི་སྤྲོད་ཉིན། “སྤྲོད་པོད་དུ་བོད་ལུགས་ཀྱི་སྤྲོད་ཀའི་བཞེད་བཞེད་བྱས་ཀྱང་། བོད་རྩིས་ལ་ཆེས་གངས་ཆད་ལྷག་སོགས་འབྲུང་བས་ལོ་རེ་བཞིན་ལོ་མོ་ལ་བསྟོད་གོས་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་པས། རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱེད་སྤྲོད་ནས་སྤྱི་ལོ་ལྷར་ཏེ་ལོ་རེའི་ལྷ་པོ་ 7 ཚེས་ 6 ཉིན་འབྲུངས་སྤྲོད་དུ་གཏུག་འཁུལ་བྱས་པ་རེད”ཅེས་བཀའ་སྤྲོད།

པར་དུ་བོད་ཚོས་ལྡན་གྱི་ལྷོངས་སུ་དུས་སྡེ་ཉིད་ནས་ད་ལ་ལྷག་གི་བར་དུ། རང་ཉིད་ཀྱི་འདུལ་སྐྱེལ་དུ་བྱུང་བའི་
སེམས་ཅན་རྣམས་སྤོན་ཅིང་གོལ་བར་མཛད་པའི་སྤྲོད་དུ་ཀུན་ཏུ་ལུས་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་རབ་དུ་བག་ཆོ་བ་དང་མི་
ལྡན་པར། འགོ་བ་སྣ་ཚོ་གསུམ་པའི་རིས་དང་གཟུགས་སུ་མངོན་པར་སྤྱུལ་ཏེ་འཕྲིན་ལས་རྒྱལ་ས་པོ་ཆེ་མང་དུ་བསྐྱུངས་
དང་སྐྱོང་བར་མཛད་པ་ལས་འདིར་སྐྱབས་སུ་བབས་པ་སྐྱེ་འདུལ་མཚོད་གཞིས་ཆེ་གྲུ་སྟག་མཚོར་སྡེ་བར་མངལ་
བརྒྱུང་བ་དང་སྐྱེ་བལྟམས་པའི་ཚུལ་ལས་བཅུམས་ཏེ་ཚུང་ཞིག་བརྗོད་པར་འདོད་དོ།།

འདིར་གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བའི་སྐྱེ་འདུལ་གྱི་མཛད་པ་མཛད་དུ་བྱུང་བ་དག་ནི་གཞིགས་པ་ཆེན་པོའི་
མཐུ་འགག་མེད་དུ་མངའ་བ་དག་གི་སྤྱོད་ཡུལ་ཁོ་ནར་གྱུར་པ་ལས་སྐྱེ་བོ་པལ་གྱིས་གཞར་ཡང་བརྗོད་པར་མི་ལུས་
མོད། རང་དང་སྐྱེལ་བ་མཉམ་པའི་སྐྱེ་བོ་པལ་བ་དག་གི་སྤྲོད་དོར་འཆད་པར་འོས་པ་དུ་མ་ཞིག་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ནི་
འདི་ལྟར། དེ་ཡང་དུས་ནས་ཞིག་གི་ཆེ་ན། རི་སྐད་དུ། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་དམ་པ་ཏོག་དཀར་པོས་རྗེ་བཙུན་
བུམས་པ་ལ་སོགས་པ་དག་འཕྲན་དུ་གནས་པའི་ལྷ་རྣམས་ལ། ས་ནས་སར་འཕར་བའི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཚོས་སྤང་བའི་སྐོ་
སྟེ། བམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དབང་བསྐྱར་བར་འགྱུར་རོ། །དབང་བསྐྱར་བའི་ས་ནི་ཚོས་སྤང་བའི་སྐོ་སྟེ།
མངལ་དུ་འཇུག་པ་དང་། བཅས་པ་དང་། མངོན་པར་འབྱུང་བ་དང་། དཀར་བ་སྤྲོད་པ་དང་། བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སྤྲིང་པོར་
འགོ་བ་དང་། ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྱུལ་ཏེ་སྣ་མོ་སྐྱེ་འདུལ་མཚོད་སྤུམས་སུ་འཇུག་པ་ལ་མངོན་པར་སྤྱོད་པའི་ཆེ་ན།
སྤྲིང་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་སོགས་ཀྱིས་ཡུམ་གྱི་སྐྱེ་ལ་གཞི་བརྗོད་བསྐྱབས་པ་དང་སྤུམས་གཅོང་མར་བྱས་ཤིང་བསྐྱུངས་
པ་སོགས་རི་ལྟར་བྱིས་པའི་ཚུལ་དང་གཉིས་སུ་མེད་པར། མགོན་པོ་འདི་ཉིད་ཡུམ་ཆེན་མོའི་སྤུམས་སུ་ལྷགས་ཤིང་
གནས་པར་མཛད་པའི་ཆེ་ནའང་བསེལ་ལྡན་ཁ་བའི་ལྷོངས་ཀྱི་བརྟན་འགོ་སྤྲོད་པར་ཁས་བླངས་ཤིང་། དམ་བཅས་
པའི་ཆེ་ག་ལ་ཡང་དག་པར་གནས་པའི་ལྷ་མཐུ་བོ་ཆེ་དག་གིས་རི་ལྟར་མཛད་པར་འོས་པའི་འཕྲིན་ལས་སྣ་ཚོ་གསུམ་
ཀྱིས་སྤྲོད་ཅིག་ཀྱང་གཡེལ་བ་མི་མངའ་བར་སྤྲོད་པའི་བྱ་ར་ཁོར་མོ་ཡུག་ཏུ་མཛད་དེ། རི་སྐད་དུ། བཤེས་གཉེན་ཆེན་
པོ་སྟག་མཚོར་ཡོངས་འཛིན་ཚུལ་ཁྲིམས་སྟག་བསམ་སོགས་དམ་པ་དུ་མས། ལ་མོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་འདི་
ཉིད་ནས་ཞིག་སྐྱེ་བལྟམས་པའི་ཆེ་ན། སེངྒེ་དཀར་མོ་གཡུ་རལ་ཆེས་ཆེར་རྒྱས་པ་ཞིག་གིས་འབྱུངས་གཞིས་ཀྱི་སྤྲོད་
ཐོག་ནས་ར་སྐོར་དུ་ཅེར་གྱིས་བལྟས་འདུག་པ་ཞིག་ཡུམ་གྱི་མཉམ་ལམ་དུ་བྱུང་བ་ལ། དེ་ནི་བོད་གཞུང་དག་འཕྲན་པོ་
བྲང་གི་སྤྲོད་མས་ཉལ་ཏུ་གཡེལ་བ་མེད་པར་བྱ་ར་ཚུལ་བཞིན་མཛད་པའི་བད་མཚོན་དུ་ཅིས་ཀྱང་ངེས་སོ་ཞེས་
གསུངས། གཞན་ཡང་སྤྲིང་གཅེན་པོ་སྟག་མཚོར་སྤྱུལ་བའི་སྐྱེ་འདུལ་མཚོད་པའི་ཆེ། ཡུམ་གྱི་མཉམ་ལམ་དུ་མངལ་གྱི་
སོགས་སུ་སྟག་གིས་སྤྲོད་མོ་ལྷགས་ཆེར་བཏབ་པ་རྗེས་ཤིང་དེའི་མོད་ལ་མཉམ་ལས་སད་ཅིང་སྤོན་ལུག་ཚུང་བད་
དང་བཅས་སྤྱུལ་བའི་སྐྱེ་དེ་ཉིད་འབྱུངས་པ་དང་། སྤྲིང་གཅེན་པོ་རྒྱལ་པོ་དོན་གྲུབ་དང་སྐོ་བམང་བསམ་གཏན་རྣམ་

གཉིས་འབྲུངས་པའི་དུས་ན་ཡང་རིམ་བར་འབྲུངས་གཞིས་ཀྱི་ར་སྐོར་དུ་སྐྱལ་ཆེན་པོ་ཞིག་འབྲིལ་ཏེ་འདུག་པ་དང་།
དཀར་ལ་བྲི་མས་མ་གོས་པའི་མཚོན་ཏེན་ཆེན་པོ་ཞིག་མངལ་བ་མཚན་ལམ་དུ་བྱུང་བ་བཅས་ནི་ཞར་བྱུང་ངོ་།¹²

མགོན་པོ་འདི་ཉིད་སྐྱུ་མས་སུ་མ་ཞུགས་གོང་རུབ་ཅིག་ཡུམ་གྱི་མནལ་ལམ་དུ། རུབ་ཕྱོགས་ནས་ཡོང་བེར་བ་
ལུས་ལ་གོས་དཀར་པོ་དང་སྐྱེ་ལ་མེ་ཏོག་གི་སྲིང་བ་ཕྱོན་ཏེ་སེལ་ཞོན་པ་ཞིག་འཕྱོར་ནས་གནས་ཚང་གཡོང་
དགོས་ཞེས་བ་ཞིག་མིས། སྐྱུ་མས་སུ་བཞུགས་པའི་སྐབས་ཀྱང་། ཡུམ་ལ་མཚན་ལྟས་དུ་མ་སྲ་སྲིར་བྱུང་བ་ལས་
སྐབས་ཤིག་ནས་ངོ་གདོང་ཆེ་ལ་མགོ་བོ་བེར་དེར་ཡོད་བ་ཕྱོན་ཆས་དེ་ཡིན་འདི་ཡིན་མ་དེས་བ་ཞིག་མནལ་ལམ་དུ་
ཡང་ཡང་ཐེབས་བ་མིས། དེ་ནི་ཡང་སྲིད་གདན་ཞུའི་སྐབས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མདུན་ཐང་དུ་གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་
ཆེན་པོ་སྐྱུ་ཐེབས་གསལ་བར་གཞིགས་ཏེ་ངོ་ཆ་འཕྱོད་བ་དེ་ཉིད་ཡིན། ཡང་རུབ་ཅིག་ནོར་བུ་བཟུང་བའི་གཡུ་འབྲུག་
གཉིས་སའི་འོག་ནས་ཐོན་ཏེ། རོར་བུ་ཞིག་ནམ་མཁར་འཕངས་ཤིང་སར་བབས་བ་ན་ཡང་བྲངས་ཏེ་ཡུམ་ཆེན་རང་
ལ་སུལ་བ་ཞིག་ཀྱང་མིས། མགོན་པོ་མཚོག་མ་འབྲུངས་པའི་རྗེ་བ་གཅིག་ཅམ་གྱི་གོང་དུ། གངས་མེད་གཡུ་མདོག་
ཅན་གཉིས་དང་འབྲུག་སྟོན་པོ་མདངས་འཕྲོ་བ་ཞིག་བཅས་ཡོང་སྟེ། བམ་མཁར་འཕུར་ཞིང་ཡུམ་ལ་བཞུས་ཏེ་འཇུ་མ།
ལག་གཉིས་སྐྱེ་བོར་བཀོད་དེ་ཁམས་འདྲི་བྱེད་བ་ལྟ་བུའི་རྣམ་འགྲུར་བཞུན་པ་ཞིག་ཀྱང་མཚན་ལམ་དུ་བྱུང་། སྐྱུ་ལྟམ་
ཁའི་མཚན་མོ་དེར། སྲར་གྱི་སེལ་ཞོན་པའི་མི་དེ་ཉིད་སྐར་འོངས་ཏེ་སྐྱེའི་མེ་ཏོག་གི་སྲིང་བ་མོ་སོར་སལ་ཏེ་འབྲུངས་
ཁང་གི་གདུང་མའི་ངོས་སུ་བཏགས། དེའི་ཕྱིར་རུབ་ངོས་ཀྱི་མཁའ་དབྱིངས་ནས་འབྲུག་ཆེན་པོ་ཞིག་སྐོ་བྱར་དུ་
སྐྱགས་ཏེ་ཡུམ་གྱི་དབྱང་པའི་ངོས་སུ་དེག་ཅམ་བྱས་བ་ཞིག་མིས་བ་དང་སྟན་དུ་མནལ་ལམ་སད་ཅིང་སྐྱོན་ལུག་སྟན་
བུ་བྱུང་། སྐྱེའི་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྐོལ་མའི་སྐྱུ་རྗེ་སྟག་ལྟ་སྟན་ཚོགས་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་ཀྱང་<<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་
བ།>>དེབ་སྲིང་དང་པོ་ལས།

དེ་སྟོན་ཡུམ་ལ་ཡུམ་མཚོག་གི་མཚན་ལམ་དུ། བྲ་བ་ཞིག་གི་མདུན་དུ་ཁྱི་ལྟ་བུའི་བཟེད་ཉམས་ཅན་གྱི་གཅན་གཟན་ཞིག་
[ཡོད་པ་]ཡུམ་གྱི་མདུན་ལ་མཚོངས་ཡོང་བ་དང་སྐྱགས་དངངས་སྐྱག་གི་རང་དུ་མནལ་སད་བ་ཞིག་དང་། ཚུང་སྲིད་རིན་
པོ་ཆེ་འབྲུངས་ཁའི་ཡུམ་གྱི་མནལ་ལམ་དུ། རུབ་ཀྱི་ནམ་མཁའ་ལ་འབྲུག་ཆེན་པོ་ཞིག་འཕུར་བར་གཞིགས་བཞིན་པའི་
རང་འབྲུག་དེ་སྐོ་བྱར་ཡུམ་གྱི་ཕྱོགས་སུ་འཕུར་ཡོང་ནས་དེའི་སྲིང་མོ་གཅིག་ཡུམ་གྱི་སྟག་དབྱང་དུ་འཆང་བ་ལྟ་བུའི་
དངངས་སྐྱག་གིས་མནལ་སད་པའི་སྐབས་སྐྱོན་ལུག་ཀྱང་སྟན་བུ་ཡོད་པའི་སྟངས་བྱུང་། གང་འཚམས་ཤིག་ལ་ཁྱེའུ་
འབྲུངས་བ་དང་། དེ་མིན་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་མ་འབྲུངས་སྟོན་ལབ་ཡུམ་གཉིས་ལ་མཚན་ལྟས་རི་སྟེད་བྱུང་ཡང་སྐྱགས་
སྟངས་གང་ཡང་མ་བྱུང་ཞེས་ཡུམ་ལ་ཡུམ་མཚོག་གི་ཞལ་སྲ་ནས་ཐོས། དེ་འབྲེལ་ཡུམ་པའི་ཡང་སྲིད་མ་འབྲུངས་གོང་
ཅམ་ལ། སྐྱག་འཚོར་སྐར་པའི་བྲུག་མཚོན་དག་དབང་བྱང་ཚུབ་(ཡུམ་ལབ་ཀྱི་གཅེན་པོ་)གྱི་མནལ་ལམ་དུ་སྟག་

12 སྐྱག་མཚོར་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ན་གསལ།

འཚོར་སྐྱར་པའི་སློང་འདི་ནང་དུ་གསལ་གྱི་མཚོད་རྟེན་འོད་སྟོང་སྟོང་གསལ་གྱུན་ལ་འཕྲོ་བ་ཞིག་ས་ནས་སྐྱེས་པ་མིས་བྱུང་
བར་སྐབས་དེར་ཁོང་གི་རང་བྱིས་ལ་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ཞིག་སྐྱེ་བའུངས་མི་ཡོང་ངམ་སྐྱེས་པ་བྱུགས་སུ་འཕོར་ཡང་།
ལ་རྒྱལ་པའི་ཡང་སྲིད་འཁྲུངས་ཡོང་སྐྱེས་པ་སློང་ལུལ་ལའང་མ་བྱུང་ཞེས་སྐྱེ་ཉེ་ཁག་ལ་གསུང་གླེང་བྱུང་འདུག ། ཅེས་གསུངས།

གཞན་ཡང་། སྐྱེས་པ་བལྟས་པའི་གོང་དུ། ལོ་ངོ་བཞི་ཅམ་གྱི་རིང་སྟག་མཚོར་ཁུལ་དུ་རྒྱུན་སྐྱོད་ཆོགས་བྱུང་།
དེ་ཡང་འཁྲུངས་གཞིས་སུ་རྟ་བདུན་དང་རྟེལ་དུག་ཅམ་ཡོད་པར་རྟ་རྣམས་སྐྱོན་བ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཅིང་བང་གིས་
བརྒྱགས་ཉེ་གཡང་དུ་མཚོངས། རྟེལ་རྣམས་ཀྱང་རེ་རེ་བཞེན་ནད་སོགས་སྟེ་ཐམས་ཅད་ཤི། ཆར་མ་བབས་པས་ཐན་པ་
བྱུང་། སེར་བས་ལོ་ཉོག་བཅོམ། མི་རྣམས་སྟོགས་གྲིང་འཚི་ལ་ཁད་དུ་གྱུར། མོང་ཚོའི་བྱིས་ཚང་ཞེ་ལུ་ལས་པལ་ཆེ་
བ་ཉེན་གཡོལ་དུ་གྱུར་ཉེ་དུང་ཚང་བཅུ་གསུམ་ཅམ་ལས་མ་ལྟག །དེ་ལྟར་ལོ་ངོ་དུ་མའི་རིང་གོད་ཆག་དང་སུ་གེ་ཆེན་
སོ་བྱུང་། མཐར་ཡབ་ཚོས་སྐྱོང་ཆེ་རིང་སློང་བུ་དུ་ཅི་ཡིན་ཆ་མི་འཚེལ་བའི་སྐྱུང་གཞི་ཚབས་ཆེན་ཞིག་གིས་ཐེན་ཉེ་རྒྱ་
བ་གཉིས་ཅམ་གྱི་རིང་གཞེས་མལ་ལས་བཞེངས་མ་བྱུབ། བཞེངས་ཐབས་གནང་ཐེངས་རེར་ཡམ་ཡོམ་དུ་གྱུར་ཉེ་བན་
མེད་དུ་བརྒྱལ། རང་གི་ཡབ་ལུམ་འདས་སོ་གཉིས་གྱི་ཞལ་རས་སྐྱུན་ལམ་དུ་ཤར། མཚོན་མོར་གཞེས་མ་བྱུབ། ལུམ་
བསོད་ནམས་མཚོ་མོར་བུ་རྒྱུང་འཁྲུང་ལ་ཉེ་བས་སྐྱེ་བའུགས་ལ་དཀའ་ངལ་ཆེ་ཡང་ཉེན་མོར་བྱུག་ལས་མང་། མཚོན་
མོར་མ་གཞེསས་པར་སྐྱེ་རྒྱུ་གོགས་རམ་མཛད་དགོས་པ་སོགས་བཟོད་དཀའ་བའི་སྐྱུང་ལ་ཆེན་སོ་བྱུང་། དེ་ལ་གོང་
མི་འགའ་ཞིག་གིས་བྱིས་ཚང་འདིས་ཆེ་རབས་སྐྱེ་མར་ལས་ངན་མང་དུ་བསགས་པས་ད་ལྟ་འབྲས་བུ་རང་སོག་ཏུ་
སློན་ཞེས་བཤད། འགའ་ཤས་གྱིས་ངན་སྟགས་སམ་མཐུ་གཏད་སོག་པར་ངེས་སོ་ཞེས་སོགས་ཉན་པར་མི་སློང་བའི་
གླེང་སློང་དང་ཚོད་དཔག་འབྲེལ་བྱས། དེ་ལྟར་རྒྱུན་སྐྱོད་ཆོགས་བསྐྱུང་མར་བྱུང་མཐར་སྐྱི་རྒྱ་བདུན་པའི་ཞོགས་པ་
ཞིག་ལ། ཉམ་མཁའ་སྐྱོན་པ་འཁྲིགས། འབྲུག་སྐད་བཟང་ཏུ་ཕྱིར། མོག་དམར་ཆེམ་ཆེམ་དུ་འཁྲུག །ཆར་ཞོད་བཟང་ཏུ་
བབས། ཕྱི་དུ་མཚོན་གྱི་སྐྱུན་པ་རྩུང་ཟད་དུངས་ཀྱང་ནད་དུང་ཡང་སྐྱུན་པས་ཁྲུབ་པའི་སྐབས་སུ། སྐྱེས་སྐྱོན་
གསལ་ལ་མི་གསལ་བ་ཞིག་གི་འོད་སྟོང་འོག་ཁྲུང་ཆེས་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཞིག་ལུམ་བསོད་ནམས་མཚོ་མོའི་མངལ་སློ་
འགྲིམས་ཉེ་འཛིག་རྟེན་འདིར་བདེ་བར་སྐྱོན། སྐབས་དེར་འཁྲུངས་ཁད་དུ་འཇའ་རིས་བྱུག་ཅེས་བྱིས་མཚོས་དག་གིས་
བརྗོད།

ཁྲུང་དེ་ཉིད་འཁྲུངས་མ་ཐག་ཡབ་ཚོས་སྐྱོང་ཆེ་རིང་རྩུང་ཟད་ཀྱང་མ་བསྐྱུངས་པ་ལྟར་བཞེངས་ཉེ་མཚོད་ཁད་
དུ་ཐེབས། ལྟ་དང་ཚོས་སྐྱུང་ལ་མཚོད་མེ་ལུལ་ཉེ་བཀའ་ཕྱིར་ལུས། མོ་བུར་དུ་སྐྱུང་གཞི་དུངས་པས་རང་ཉིད་ཀྱང་ཡ་
མཚན། བུ་རྒྱུང་དེ་རང་ག་བ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན་སྟེ། ཅེས་ཀྱང་དགོན་པར་བསྐྱུལ་ངེས་ཞེས་དམ་བཅས། ཉིན་མོ་དེ་
ནས་ལུལ་སྟོགས་དེའི་རྒྱུན་ངན་གོད་ཆག་དང་ནད་ན་ཚའི་རྒྱུན་ཡོངས་སུ་ཆད། མི་འདོད་པའི་རིགས་གཞན་ཡང་
བསྐྱུང་མར་མ་བྱུང་། ཆར་རྒྱ་ཡང་དུས་སུ་བབས། ལོ་སྟུགས་ཀྱང་རྟག་ཏུ་ལེགས་པར་གྱུར་ཉོ། དེ་ལ་ཡང་སྲིད་རྩུང་

འཚོལ་དུ་ཕེབས་མཁན་ཁོ་སྤང་སྤྲོས་བསོད་ནམས་དབང་འདུས་ཀྱི་<<རང་སྲོང་མ་བཙམ་ལྷག་པར་བཀོད་པའི་
བདེན་གཏམ།>>ལས།

ཡུལ་མི་གཞན་དག་ནས་བརྗོད་རིགས་སུ། ཚ་བའི་ལྷ་མ་འབྲུངས་ལྟས་སུ་ཡུལ་དེར་དཀའ་ངལ་ཡོང་ཡུགས་བརྗོད་སྲོལ་
ལྟར་ཁོང་ཚོའི་ལུང་པར་ལོ་བཞེད་ཤིང་སྟོན་ཉེས་དང་། འབྲུངས་ཁང་གི་སློབ་གྲྭ་མཉམ་ཆེ་མང་པོ་ལྷ་མ་པས་འཚོ་གོད།
ཡབ་ཆེན་ཡུན་རིང་བསྐྱོན་མཉམ་འདི་ཕྱིར་ལྷག་པ་རྒྱུད་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་འབྲུངས་ཉིན་རང་བཞིན་གྱིས་སིང་དུངས་བྱུང་བ།
འབྲུངས་ཉིན་བྱིས་དེར་འཇམ་བྲུག་པ་སོགས་རི་སྟེང་བརྗོད་རྒྱུ་འདུག ། ཅེས་གསལ། དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱུན་ལྷན་མ་ཡིན་པའི་ལྷ་མ་
སྤོ་ཚོགས་བྱུང་བས་ཡུལ་ཆེན་གྱིས། འུ་རྒྱུད་དེ་ཉིད་ལྷ་ཆེན་ཞིག་གི་ཡང་སྤྲུལ་དུ་རེས་ཀྱང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་
སྟམས་པ་ཞིག་ལྷགས་ལ་གཏམ་ནས་མ་ཤར་ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཚོས་དང་སྲིད་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་མད་དུ་བྱུང་བ་སློབ་སྤོ་
ཚོགས་ནས་སློང་བ་ལ་འགྲན་པའི་ལྷ་དང་བྲལ་ཞིང་མཉམ་པའི་དོ་མ་མཚེས་པའི་འཁོར་རྒྱུར་ཡིད་བཞིན་དབང་གི་
རྒྱལ་པོ་གང་ཉིད་བོད་གངས་ཅན་ཁ་བའི་སྲོངས་སུ་འབྲེན་པ་ལ་བསོད་ནམས་ཀྱི་གཏེར་ཆེན་པོ་མངོན་པར་བྱུང་བ་
ཡབ་ཚོས་སློང་ཆེ་རིང་དང་ཡུལ་བསོད་ནམས་མཚོ་མོ་¹³གཉིས་ལ། འཇམ་བུ་སྤྱིང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབྱུས་སུ་སྤོ་
མ་བྱུང་བའི་བཙེ་བ་དང་སྤྱིང་རྗེའི་བདག་ཉིད་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྤྱེ་འགོ་མ་ལུས་པ་སྤྲུག་བསྐྱེད་ལས་སློབ་པའི་ཞི་བདེའི་
དེད་དཔོན་ཆེན་པོར་བཞེད་བར་འགྲུར་བའི་བྱེད་འཚུར་བ་འཕགས་པའི་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་བུ་གཞོན་ཅུ་དོན་ཀུན་གྲུབ་
པ་དང་སློབ་ཀུན་ནས་མཚུངས་པ་ཞིག་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱུ་བས་དང་མགོན་དང་དབྱུང་གཉེན་ཉིད་དུ་མངོན་པར་
བསྐྱེད་པའི་མཚན་དུ་འདུག་ལྟ་སོ་དོན་ཀུན་གྲུབ་པ་ཞེས་གསལ། དེ་ནི་ས་ཆེན་པོ་འདིར་གནས་པའི་འགོ་བ་སྤྱི་དང་
བྱུང་བར་དུ་རང་ཅག་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱུ་སྤྱུ་འཕགས་མཚོག་སྤྲུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་རྣམ་སྤྲུལ་རྒྱལ་མཚོག་བཙུ་
བཞི་པ་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་དོ།།

འུ་རྒྱུད་སྤོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་འབྲུངས་པའི་ཆེ་ན་ཡང་ཚོས་སྤྱུང་ཆེན་པོ་དག་གིས་འཇིག་རྟེན་པའི་གཞོད་པ་ཅི་
རིགས་ལས་ཡོངས་སུ་སྤྱུང་བའི་བྱ་ར་སློབ་སྤོ་ཚོགས་ནས་མཚན་ཅེས་ཡོངས་སུ་བྲགས། དེ་ལ་ཡགོང་ས་སྤྲུབས་
མགོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྤོ་ནས་ཀྱང་སྤྱི་ལོ་ 1979 ལོའི་ལྷ་བ་དབྱུ་བར་ཨ་རིར་ཆིབས་སྤྱུར་སོག་མའི་སྤྲུབས། རྫོང་ལིང་
སི་ལོན་(Rolling Stone Magazine)ཞེས་པའི་དུས་དེབ་ཀྱི་གསར་འགོད་པ་ John F. Avedon ཀྱི་རྗེས་ལན་དུ།

རོས་ཀྱི་རང་རྣམ་དུ་མ་གྲིས་པ་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། རོས་རང་སྤྱེས་པའི་རྗེས་སུ་བྱ་རོག་གཉིས་འཕུར་ཡོང་སྟེ་ཁང་
ལྷན་དུ་བབས་པའི་གནས་རྒྱུ་དེ་ཡིན། བྱ་རོག་དེ་གཉིས་ཞོགས་པ་དེ་ལེར་འཕུར་ཡོང་བ་དང་ཡུད་ཅམ་ནས་སྤྱིར་

¹³ རྒྱལ་ཡུལ་ཆེན་མོའི་སོག་མའི་མཚན་ལ་བསོད་ནམས་མཚོ་མོ་ཞེས་འབོད་ཀྱང་། རྒྱལ་ཡབ་ཚོས་སློང་ཆེ་རིང་མཚོག་དང་ཁུང་ས་བསྐྱོན་པའི་ཉིན་
མོར་བདེ་སྤྱིད་ཆེ་རིང་ཞེས་སྤྲུག་མཚན་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱོད་མས་མཚན་བསྐྱུར་བར་མཚན་ཅེས་རྒྱལ་ཡུལ་མཚོག་གི་གསུང་ན་གསལ་ཞིང་། རྒྱལ་པོ་
དོན་གྲུབ་མཚོག་གི་སྤྱེ་ཆེད་པོ་རྒྱས་སུ། ཡུལ་ཆེན་ལྷ་སར་ཕེབས་ནས་བདེ་སྤྱིད་ཆེ་རིང་ཞེས་པ་ལྟ་མོ་མཚོར་བསྐྱུར་བའི་རྒྱལ་གསལ།

བར་གྱི་འཁྲུངས་གནས་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་གནད་སྐོར་གསུངས་པ་ལྟར་སྐྱེ་མཁུན་ཁྲིད་ཉིད་མདོ་སྐད་དུ་འཁྲུངས་

པར་དགོས་དོན་དམིགས་བསལ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། ཞེས་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པའི་ལན་དུ་ཡགོང་ས་མཚོ་གཞུང་གིས།

དེ་ལ་ཀུན་གྱིས་ཐུན་མོང་དུ་འདོད་པའི་སྐྱབས་གྲེད་གསལ་ཞིང་ཐེངས་པ་ཞིག་མེད་ཀྱང་། ངོས་གྱི་ཚོར་སྣང་དང་བསམ་

ཚོད་ལྟར་ན། ཀུན་གཟིགས་པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་དང་ངོས་གཉིས་རྒྱ་ནག་གི་ས་མཚམས་སུ་ཁེལ་བའི་ཡུལ་མདོ་སྐད་དུ་

སྐྱེས་སྐྱབས། དེང་སྐབས་ཨ་མདོ་བ་རྣམས་ཀྱི་སེམས་སུ་བོད་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་འདྲིན་པའི་ཚོར་སྣང་དམིགས་བསལ་བ་

ཞིག་སྐྱེས་ཡོད། དེ་ནི་རྒྱལ་བ་པའི་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀ་ཁོང་ཚོའི་ས་གནས་སུ་སྐྱེས་པའི་རྒྱུ་གྱིས་རེད། ཨ་མདོ་བ་རྣམས་

བོད་དབུས་དང་འབྲེལ་བ་ཆད་ནས་དུས་རབས་དུ་མ་ཕྱིན་ཀྱང་། ངོས་རང་གཉིས་ཀ་མདོ་སྐད་དུ་སྐྱེས་པ་དེས་ད་ལྟ་བོད་

དབུས་དང་སེམས་ཐག་ཉེ་བར་གྱུར་ཡོད། དེ་ལྟར་ན། ངོས་རང་དེར་སྐྱེས་པ་ལ་དགོས་དོན་ཞིག་དེས་པར་དུ་ཡོད། ཅེས་

གསུངས། གཞན་ཡང་། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་གཉིས་ཀྱིས་གནས་དུས་སོགས་ཀྱི་ཁྲུད་པར་སྐྱ་ཚོགས་ལ་གཟིགས་ཏེ།

བསམ་བཞིན་བོད་ཤར་ཕྱོགས་མདོ་སྐད་ཡུལ་དུ་འཁྲུངས་པར་གདོན་མི་ཟ་ཞེས་ཨ་མདོ་བ་རྣམས་སྤར་ནས་ཟེར་ཞིང་།

རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་ཚེན་པོར་དེ་ལྟ་བུའི་དགོངས་བཞེད་བསྐྱོད་ཏུ་མེད་པ་ཞིག་ཡོད་ཅེས་གཞན་དག་ཕྱིས་སུ་

སྐྱེད། འཁྲུངས་པའི་དུས་སྐབས་ཀྱང་བཀའ་བློན་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་མཚོ་གཞུང་གིས་ཐུན་མོང་གི་ཕྱོགས་སུ་སྐྱེས་པའི་སྐྱེ་མཁུན་

ལ་མཚམས་སྐོར་གཏོང་དུས། མཐའ་མར་ 1950 ལོར་རྒྱ་མིས་བོད་བཅོམ་ཆོས་བྱ་རྒྱུ་དང་། རྒྱ་མིས་བཅོམ་འཇུག་གྲེད་པའི་

གནས་ཚུལ་ཡོད་རྒྱུའི་ཁ་ཕྱོགས་དེ་ལྟར་ཤར་བཅུ་གསུམ་པའི་སྐྱེ་མཁུན་དུ་

ཕྱིན། དེ་འདྲི་ཞིག་གི་གནས་ཚུལ་ཉན་ཉན་རེད། ཁ་སང་སྐད་ཆ་བྱུང་བ་བཞིན་རེད། ང་སྐྱེས་པའི་དུས་ཚོད་དེ་ང་འཕྱོན་

འགས་པ་དང་། ངས་འཕྱོན་ཡོད་བསམ་གྱིན་མེད་ལ། ཁ་ཐབས་སྐྱོད་ཐག་ཚོད་རེད། ཡིན་ནའང་མེད་པ་ལ་ལྟོས་ཏེ་འགས་པ་

འདྲ་སོས་མི་གོ་བཅད་དེ་སྤོད་པའི་དུས་ཚོད་དེ་སྤོད་པ་འགས་པ། འཕྲི་མ་འགས་པ། ཉག་ཉག་ཅིག་གི་ཐོག་སྐྱེས་ཡོད་པ་རེད།

འདི་སྐྱེ་མཁུན་སྐྱེ་གོང་མས་དང་པོར་འཆར་གཞི་ཞིག་བཏིང་། འཆར་གཞི་དེ་ཉག་ཉག་མ་ཕྱིན་པའི་སྐབས་ལ་ཡང་བསྐྱར་

འཆར་གཞི་གསར་བ་ཞིག་འདིང་དགོས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་དུས། སྐྱེ་གོང་མས་ཡང་སྲིད་རྗེས་མའི་དུས་ཚོད་ལ་གཞི་

ནས་དགོངས་པ་བཞེས་རྒྱུའི་བཟོ་འདྲི་ཞིག་མ་གཏོགས་གཞན་མེད་པ་ཆགས་གྱིན་འདུག་གཞུང་།¹⁵ ཞེས་དང་། ཅིའི་ཕྱིར་མིའི་

¹⁵ བཀའ་སྐོབ་འདི་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱུད་དོར་བཀའ་སྐོབ་ཕྱོགས་བསྐྱེགས་དེབ་དང་པོ་ལས་ཀྱི་འཁྲུངས་ལོར། ཚོག་གི་བསྐྱེད་དོན་ཡོངས་སུ་

བརྩ་གསུམ་པ་ཚེན་པོའི་སྐྱ་ཚེ་སྤྲད་ཀྱི་དུས་སྐབས་ཀྱི་
བོད་ཀྱི་གནས་བབ།

དེ་ལ་ཡགོང་ས་བརྩ་གསུམ་པ་ཚེན་པོས་སྐྱ་ཚེ་མེད་པོར་བོད་ཀྱི་བརྩན་སྲིད་ཆབ་འབངས་བདེ་ཐབས་བརྟན་
སྤང་ཚུགས་ཚུད་ཁོ་འདི་སྤྲད་སྐྱེ་བའ་འཛེམས་མེད་གནང་བ་ཡོངས་གྲགས་སུ་གྱུར་ཡོད་ལ། བྱད་བར་དུ་སྤྱི་ལོ་
1912 ལོས་ 1933 བར་བོད་སྲོད་རྒྱ་དམག་ལས་ཀྱི་དམར་སྲོད་ཐོག་། དམག་སྐར་གསར་འཛུགས་ཀྱིས་དམག་
ཐབས་སྤར་ཡོད་བཅོས་སྤྱད་དང་རྒྱལ་མཚོམས་སྤང་བྲུགས་རྒྱ་སྤྲད། བར་ཁོངས་བཅོས་སྤྱད་ཡར་སྤྲེད་སོགས་ཀྱི་
དགོངས་པ་སྤར་ལྷག་རྒྱ་ཚེར་བཞེས་ཏེ། དམག་དོན་དང་ས་གཏོར་འདོན་ལས། ཚུ་སློབ་པ་ཐོ་ལས། ས་ཚོད་ཐོག་
ལེན། ཏར་འཕྲིན་སོགས་ཚེད་སྤྲོད་སྤྲད་བོད་སྤྲུག་སློ་རིག་བཟ་བ་ཁག་དབྱིན་ཡུལ་དང་། ལོ་མཚོན་གསར་ཐོན་མཁོ་
སྤྱབ་དང་བཀོལ་སྤྲོད་སྤྲོད་བརྟེན་དུ་གཞུང་ཞབས་དང་དམག་དམུས་སོགས་རྒྱ་གར་དུ་ཚེད་གཏོང་། དེར་བབས་སློབ་
སྤྲོད་དང་བར་ཁང་སྤར་ཡོད་ལེགས་བཅོས་གསར་འཛུགས། དམག་ཅེད་སྤྲོད་བརྟེན་དང་ས་སྤང་བརྟན་བརྟེན་། སྤྱི་
བདེ་ཉེན་སྤང་དང་བྲག་དམག་ཅེ་འཛུགས། སྐྱ་སྤྲང་ལམ་ལུགས་དང་རང་དབང་ལྡན་པའི་ཁྲིམས་ཁང་རྒྱུར་འཛུགས།
སྤན་ཅིས་རིག་གནས་ཚེད་སྤྲོད་སོགས་གསར་འཛུགས་དང་ཡར་སྤྲེད་སྤྱ་ཚོགས་གནང་བར་མ་ཟད། རྒྱལ་དབུས་དང་
སྤྲུག་ཏུགས་གསར་བཞོ། སྤྲོག་ཁྲིམས་དང་དབང་པོ་གཙོ་བོ་ལྷོ་གི་ཁྲིམས་ཚད་སྤྲོད་བསྐྱུ་ ས་གནས་འཕུས་མི་
ཚེད་བསྐྱོ་སོགས་འཛེམ་སྤྲོད་སྤྱི་ལ་ཞལ་སྤྲོགས་ཏེ་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཚེན་པོར་དགོས་དེས་ཀྱི་དེར་བབས་བཅོས་སྤྱད་
གནང་བར་ཐུགས་བཅོན་སྤྲོད་མེད་པ་གནང་། དེ་ལྟ་ནི་ཡང་། གདན་གསུམ་ཀྱི་མགོ་ལས་གྲུ་དམུས་རང་ལྟ་མཁའིགས་
འཛིན་ཅན་དང་གཞུང་ཞབས་དབང་འཛིན་ཤེས་མེད་གནང་སྤོལ་རྙིང་ཞེན་ཅན་དག་གིས། རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱི་བཞེད་
པ་འབྲས་ཅན་དུ་འགྱུར་དཀའ་བའི་བཀྱི་བ་ཅི་བས་མང་བ་ཞིག་དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་ནས་བརྩམས་པར་བརྟེན།
རྒྱལ་སྤང་འབངས་སྤྲོད་གི་ཐབས་རྩིས་རྒྱ་སྤྲེད་གསར་གཏོད་ཅི་གནང་པལ་མོ་ཚེ་ལམ་དུ་སྤྲོད་དཀའ་བར་གྱུར།
དགོངས་པ་སྤང་བ་ལས་འདས་ནས་ཀྱང་སྤྲུ་མཐུད་དེ་བཞེན་བྱས་སྤང་སྤྲོ། སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས་ལས།

གཞུང་ཞབས་ཀན་བུ་འགའ་ཤས་ནས་ཀྱང་རྙིང་ཞེན་མཁའིགས་འཛིན་དང་། གདན་འཕུས་ནས་ཀྱང་གདན་འཕུས་ཡོད་
བཞེན་ཚོས་གཞིས་ཁོངས་ནས་འཕུས་མི་ཡོང་རྒྱ་དཀའ་ངལ་གྱི་རྒྱ་ལས་མེད་རྩལ་ལྷོ་ནན་ཚེ་བ་སོགས། ... སྤྲོགས་
མཚུངས་རང་དབང་ལྡན་པའི་ཁྲིམས་ཁང་གཙོ་བོ་རྒྱུར་འཛུགས་ཀྱིས་ཁྲིམས་ཁང་སུ་ལྷོ་གཏུགས་སྐབས་ཀྱང་། མི་
སེར་ ... མཚོ་རིམ་འགའ་ཤས་ནས་དགོ་སྤྲོད་ཡ་སྤྲོད་བསྐྱུས་ལུས་པར་བརྟེན་སྤྲོད་འཕེན་གནང་དགོས་ལུང་བ་རེད། ...
མི་བྲག་གི་བྱ་སྤྲུག་ཤེས་རིག་བཟ་བ་སྤྲུག་ཚུ་སྤྲོད་འདེམས་བསྐྱུགས་ཀྱིས་སྤོབ་བྱ་རྩུགས་ཏེ་ལོ་འཁོར་གསུམ་ཅོམ་སོང་
མཚོམས་གདན་ས་གསུམ་ཀྱི་སྤོབ་དཔོན་ལས་སྤོས། བོད་ནང་དབྱིན་རིའི་སྤྲད་ཡིག་གི་སྤོབ་བྱ་བརྩུགས་ན་ནང་བའི་
ཚོས་ལ་འགལ་རྒྱེན་ཡོད་རྩུལ་བྲུགས་ཚེ་ལུས་རྒྱེན་སྤོབ་བྱ་སྤྲོད་འཕེན་མི་གནང་མཐུ་མེད་བྱུང་ཞིང་། བར་ལམ་ཡང་རྒྱ་

གར་སྤྱོད་མཉམ་སྦྲེན་གྱི་འབྲེལ་བ་ལོ་རེ་བཞིན་རྗེས་ཀྱིས་ལ་བརྟེན་ལས་བྱེད་ཁོངས་དབྱིན་ཡིག་ཤེས་པ་མ་གྱུར་མཐུ་མེད་
སྐབས་ཤིང་གྱ། 1945 ལོར་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་དགེ་རྒྱུ་འོས་པ་ཞིག་རོགས་ཞུས་ལྟར་སྤར་དཀར་(Richard Parker)
ཞེས་པ་གཏོང་གནང་བྱུང་བ་ལྟར་གཞུང་ཞབས་དང་མི་དམངས་ཁོངས་ནས་སློབ་སྦྱོང་བཞུགས་པ་དུན་ཅུ་སྟོར་འདེམས་བསྐྱོད་ཀྱིས་
ཤིས་ལྷ་ལྷན་བྱུང་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་དུང་གར་སློབ་གྲྭ་གསར་འཛུགས་ཀྱིས། ... རྒྱ་བ་ཁ་ཤས་ཀྱི་རྗེས་སུ་གདན་སའི་སློབ་དཔོན་
རྣམས་ནས་སྤར་ལྟར་སྤྱོད་ལ་འགལ་རྒྱུ་འབྱོར་ཚུལ་ངོ་རྒྱུ་མཐའ་བཀག་བྱས་རྒྱུ་། ཞེས་སོགས་གསལ་ཞིང་། བྱེད་བབ་

དེ་དག་གི་སློབ་ལྷན་ལྟར་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

གཞུང་དམངས་གཉིས་ཀས་སྤར་སློབ་ཅམ་ཞིག་རྒྱུ་འཛིན་བྱས་ཏེ། གཞན་ཞིག་གིས་སྤར་ལམ་དང་མི་འདྲ་བའི་ལས་
ཤིག་བཅམས་པ་ན་དེ་ལ་འགོག་རྒྱུ་བཟོ་ཞེས་ཡགོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་གསལ་པོར་གསུངས་ཡོད། རོས་ཀྱི་
བསམ་པར། དེ་ལྟར་བྱེད་པ་ནི་སློབ་ཞིང་མོངས་པ་དང་དོ་འཁྲུང་མེད་པའི་བསམ་སློབ་དག་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་
ལས། གཞུང་འཛིན་ཁོང་གི་སྤྱི་ལོ་ཞེན་པ་དག་གིས་ཆེད་དུ་ཡགོང་སྤིག་བརྒྱུད་སྐྱུལ་བྱས་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གཡོ་ཐབས་
ཤིག་མ་རེད། ... རྒྱ་གར་གན་པ་འགའ་ཞིག་གིས་དེར་རབས་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་པ་དག་མཚོང་བ་ན། ཁོང་ཚོའི་ལྷག་བསམ་
མ་དག་པ་མིན་ཡང་། དེ་དག་དབྱིན་རིའི་བྱེད་སློབ་དུ་མཚོང་ཞིང་དབྱིན་རི་རྣམས་བསྟན་དམར་རོས་འཛིན་གནང་སྟེ།

དེར་རབས་ཀྱི་བཅོས་སྐྱར་ཡོད་དོ་ཅོག་ཀྱང་ཚོས་མེད་ཀྱི་བྱ་སློབ་དུ་གཟིགས་པ་རེད།¹⁷ ཅེས་གསུངས། གར་ལྟར། གོང་དུ་
ཞུས་པའི་གནས་སྤངས་དེ་དག་གི་དབང་གིས་སམ། གཞན་ཅི་ཡིན་ཆ་མ་འཚལ་ཡང་། ཡགོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་
པོ་ནི། གཞུང་ཞབས་དབང་འཛིན་པ་རྣམས་དང་པོ་གནས་ཅན་གྱི་བྱ་བཅུན་རྣམས་ལ་དམ་པོ་གནང་མཁན་ཞིག་དང་།
བྱ་བཅུན་དང་འབངས་མི་དགུས་མ་རྣམས་ལ་སྤྱོད་བཅུ་བཅུ་བཅུ་བཅུ་ཆེན་པོ་གནང་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཞེས་རྒྱུ་རབས་ཀྱི་ལ་
ལྷགས། སྐབས་དེའི་སྤྱི་སྤྱི་ཀྱི་གནས་བབ་ཐད་ཀྱང་། ཡགོང་ས་མཚོག་གིས་<<རོས་ཀྱི་ལུལ་དང་རོས་ཀྱི་མི་
དམངས།>>ལས། “1910 ལོར་རྒྱ་མིའི་དམག་དཔུང་ལྷ་སར་འབྱོར་ཀྱང་། མན་ཁུའི་རྒྱལ་རིགས་མཇུག་རྗེས་ཉེར་ཡོད་
ཅིང་། 1911 ལོར་རྒྱ་ནག་ཏུ་ངོ་ལོག་བྱུང་སྟེ་བོད་ནང་གི་རྒྱ་མིའི་དཔུང་དམག་ཚོའི་དགོས་མཁོ་ཆད་དེ་རྒྱ་དམག་དམག་དཔོན་
ཚོར་ནང་ནས་ངོ་ལོག་བྱུང་། བོད་ནང་ཡོད་པའི་ཨམ་བན་སོགས་རྒྱ་མི་འཕྲོས་སྐྱོད་རྣམས་བོད་མིས་མཐར་སློབ་བཏང་སྟེ་བོད་
རང་དབང་རང་བཅོན་གཙང་མར་གྱུར་པ་རེད། 1912 ལོར་ 1950 ལོར་རྒྱ་དམངས་ཀྱིས་བོད་ནང་བཅོན་འཇུག་མ་བྱས་བར་རྒྱ་
མི་དང་གཞན་སྤར་ཡང་བོད་ནང་དབང་ཆ་སྤོ་མོ་ཅམ་ཡང་མེད་”ཅེས་རི་སྐད་གསུངས་པ་ལྟར་སྐབས་དེར་བོད་དུ་སྤྱིའི་
དབང་ལྷགས་སེམ་འཇུག་རྒྱུ་གནས་མེད་ཀྱང་། ལན་སྤིང་གཞུང་འབངས་ཀྱི་གནས་བབ་ནི་དོན་དམ་དུ་རྣམས་གཙོང་
བྱངས་ཐད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ཡང་གོང་དུ་ཞུས་པ་ལྟར་གཞུང་འཛིན་དཔོན་རིགས་པལ་མོ་ཆེས་རྒྱལ་བ་རང་
ཉིད་ཀྱི་དགོངས་པ་རི་བཞིན་སྤྱི་དོན་འབྲེལ་ལུན་སྤིང་བཅངས་དང་གཞུང་དོན་དམིགས་ལུལ་དོན་འཁྲོལ་པར་ཐད།
ལུན་རིང་མན་ཚུན་དབང་ཅོད་གཡོ་ཐབས་ངོ་རྒྱོག་ལང་པོར་དང་སྤྱི་དོན་ཁྲུང་འཁྲུང་སྤར་མེད་བག་ཡངས་སློབ་པོར་གྱི་

¹⁷ བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་ཞེས་པ་ལས་བྱངས།

ངང་དུ་གཞུང་དམངས་བདེ་ཐབས་གང་ཅིར་སྤྱི་ཏུ་སྐྱེས་པའི་མི་དཔེ་ཉིད་དང་དུ་སྐྱེས་པ་དང་། སྤྱི་མཐུན་ལས་བསོད་
དེམ་རྒྱུད་སོགས་རྒྱུ་ཅི་མང་ལ་བརྟེན། མཁར་དོ་སྤྱི་སྤྱོད་བཞི་པ་བསྐྱོད་དགའ་དོར་གྱི་དག་སྤང་ལུང་བསྐྱེད་གོང་དུ་
བྱངས་པ་ལས་བོད་གངས་ཅན་སྤྱོད་མི་གྱི་བསྐྱེད་འགྲོའི་དཔལ་དུ་དགྲུང་གངས་དོན་བདུན་བཞུགས་རྒྱ་ཡིན་པ་ལ་དུག་
ཏུ་དེ་དུག་ཏུ་མར་བབས་པ་དང་། དེ་ནས་ཀྱང་དགྲུང་བབས་པར་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། རྒྱ་སྤྱོད་ཞལ་གངས་ས་
སོགས་ན་ཞོར་དང་ལུང་དུ་མ་ལས་གསལ་བ་ལྟར། གནས་སྐབས་བཞེད་དགོངས་འགྲུབ་མིན་སོགས་ལ་བརྟེན་དགྲུང་
གངས་མར་ཕབ་གྱིས་ད་བརྒྱུད་སྤྱོད་ཞིང་བརྗེས་པ་ཀྱང་ཏུ་གསལ་བ་ལྟར་ཡིན། དོན་གྱིས་ན་ཡང་སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་
བོད་ལ་རང་སྤྱང་གཞན་འགོག་གི་སྤིང་ལུགས་ཐབས་རྒྱས་དང་རྒྱས་པ་སོགས་གསར་གཏོད་ཡང་སྤྱོད་མེད་ཁར་སྤོ་
ཀྱན་ནས་ཤུག་དུས་ཐུག་ལྟ་བུར་གྱུར་ཅིང་། རྒྱལ་མཚོག་བཏུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་ནས་ཉམས་སྤྱད་དེམ་སོང་ལས་
བསྐྱེད་པའི་ལྷོ་ལྷོགས་སྤྱི་བརྟེན་ཡོང་སྤྱོད་ལས་ལུགས་ལེགས་བཅོས་གྱི་སྤྱོད་ལོན་ཅི་ལྟར་ཚོམ་པར་མཚན་གྱང་ལས་གྱི་
སྤོ་མོར་གཏོགས་པ་སེར་སྤྱོད་དེམ་མེད་ནས་མགོ་དུས་སྤྱོད་ལས་མ་ཚོར་བའི་བརྒྱལ་ཞུགས་བཟུང་སྤྱོད་དོན་ཚོམ་
འཛོགས་ལོ་ནའི་དང་དུ་ལུས་པའི་གནས་སྤངས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ལ་བཏུ་བཞུགས་པ་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ནས་སྤྱི་ལོ་

1933 ལོའི་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ནང་། སྤིང་བཀའ་སྤྱོད་རྒྱས་ནས་གསུང་ཞུ་འབྲུལ་གནང་གི་སྤྱིར་བེབས་སུ།

ཆབ་སྤིང་གྱི་ཁུར་རང་སྤོག་ཏུ་འཁྱི་བའི་ལས་ཁུངས་སེར་སྤྱོད་མཚོག་དམན་མཐའ་དག་ནས་ལས་འབྲས་དབང་བོར་བཞག་
སྟེ། ཆབ་སྤིང་གྱི་བདེ་དོན་ལས་བ་ཁུང་བསད་སྤང་སྤང་གི་འཇུག་སྤོག་མ་འཚོལ་བའི་རྒྱལ་མཐུན་ཁ་གཏོང་མཚུངས་དེས་
རང་དོན་དང་ཁུང་མེད་གཏམ་དོན་སོན་པ་ཞིག་འབད་ན། ཞི་དག་གང་ཅིའི་ལས་ཐབས་འདྲ་འགོད་ལས་དུ་འགྲོ་བ་གཏོན་
མི་ཐུག་ཞིང་། སྤྱིར་སོང་ད་འགྲོའི་ར་གན་གསེར་བརྒྱས་ཉེ་མ་དང་མི་ཆེ་གང་འཁྱོལ་འདི་ལུང་ལུས་ན། བམ་ཞིག་དུས་
འགྲུར་གཤམ་འཚུབ་ཆེ་བ་འབྱུང་དེས་ཡིན་པས། དེ་སྐབས་སྤྱིར་འགྲོད་བསྐྱེད་མི་རྒྱུགས་པ་བསྐྱོད་པས་ད་ལྟ་སྤོམ་རན་
གྱི་སྐབས་འདིར་རང་དབང་རང་ལག་ཏུ་ཡོད་དུས། མཚུབ་མོ་ནང་དུ་བཀའ་ལས་མཚོ་བསམ་ཞིབ་ཏུ་གཏོང་རུས་ན།
ཆབ་སྤིང་སྤྱིར་འཚུད་ཐབས་འདི་ལས་ལྷག་པ་མེད་པས། ཆབ་སྤིང་སྤོམ་རན་དང་རྒྱུགས་མིན་གཞུང་ཞབས་སྤི་ཞུ་བ་
མཐའ་དག་ནས་ཞུ་བུ་འབྲས་སྤོ་ཚང་མིན་ལ་རག་ལས། ཞེས་སྤི་ཞུ་བ་ནམས་ལ་སྤྱི་འགྲོད་སྤི་སྤོམ་གྱིས་སྤྱོད་ནས་སྤྱིར་
སྤྱོད་མི་འཚོལ་བར་སྤྱོད་དོན་བདེ་ཐབས་ལ་རྒྱལ་བཞིན་འབད་དགོས་གྱི་ལས་སྤོམ་གངས་པ་ཐབ་མོ་གནང་ཡང་།
སྐབས་དེ་དག་ཏུ་སྤི་ཞུ་བ་སྤྱི་བྱིངས་ནས་ཉེས་པ་ལ་ཉེས་པར་མཚོང་སྟེ་འགྲོད་བཤགས་དང་སྤོམ་ཆད་ལེགས་སྤོམ་གྱི་
གཡར་དམ་སྤོམ་སོང་གིས་ཐུགས་བཞེད་ལྟར་གྱི་ཞུ་སྤོམ་དོན་དང་ཐུན་པ་ཞིག་བསྐྱེད་པའི་ཚོད་མི་སྤྱིར་ལ། སྤིང་དོན་
རྒྱལ་རབས་ལས།

ཆུ་སྤྱིར་ 1913 ལས་བཟུང་བོད་ནང་མན་རྒྱའི་དཔོན་དམག་གཅིག་གྱང་མེད་པར་མཐར་སྤོད་གནང་བའི་རྗེས་སུ། རྒྱ་
ནག་གོ་མེད་ཏང་གཞུང་ནས་སྤྱི་སར་འབྲེལ་བ་ཞུ་མིའི་སྤྱི་ཚབ་མི་སྤྱི་ཞིག་གཏོང་རྒྱའི་ཐབས་ཤེས་འབད་བཅོམ་ཡང་ཡང་
བྱས་ཀྱང་། ཡགོང་ས་ཆེན་པོའི་མཚན་རྒྱལ་གཞན་འགྲན་མ་མཚམས་པའི་ཐུགས་རྗེས། བན་ཅིང་ལ་བོད་གཞུང་དོན་

གཙོད་སྐྱ་ཚབ་གཏོང་གནང་མཛད་པ་ཅམ་ལས། རྒྱ་མིའི་སྐྱ་ཚབ་མི་སྐྱ་བོད་ནང་ཡོང་ཚོག་པའི་ཞལ་བཞེས་གཏུན་ནས་
གནང་མཛད།¹⁸ ད་ལས་དགོངས་ཚོགས་མཚོད་སྤྱིན་འབྲུལ་མི་ཡིན་ཞེས་མིང་ཁྲེང་ཏེ་མི་སྐྱ་གཏོང་རྒྱའི་གོ་སྐབས་ཡག་པོ་
ཞིག་མཛོང་སྟེ། གོ་མིང་ཏང་གཞུང་ནས་མདོ་སྤྱི་བརྒྱུད་དགོངས་ཚོགས་མཚོད་འབྲུལ་ཞུ་མི་བཅར་ཚོག་པ་ཞེས་བོད་
གཞུང་ལ་སྐྱོན་ཞུ་འཕྲོར་བར། ཡ་རྒྱལ་དབང་ཕྱིན་པོ་ཆེའི་སྐྱ་གཏོང་ལ་དགོངས་ཚོགས་མཚོད་སྤྱིན་འབྲུལ་མིང་དགག་བྱ་
གནང་བ་ཡིན་ན། ཚོས་སྤྱོད་ནས་ཀྱང་ལྷན་ཀ་རི་ཡོང་ཐུགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པར་ངོ་ལས་གངས་བཅད་ཀྱིས་ཡོང་
འཐུས་མདོ་སྤྱི་བརྒྱུད་བཀའ་འཁོལ་གནང་བ་འདི་ནི་ཆབ་སྲིད་ནང་ལོར་འཐུལ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་གྱུར་བ་རེད། ཅེས་གསལ་བ་པོ་
རྒྱས་དངོས་ཡིན་ན། རྒྱལ་བ་མཚོག་གི་དུས་གསུམ་གསལ་གཟེགས་ཀྱི་མཛད་པ་རྒྱབས་པོ་ཆེ་དག་ལ་ཉིང་གོན་
དཔུང་འཇུག་ཚུལ་བཞེན་མ་བཞིས་པར་དོགས་འདོགས་དོ་སྲུང་ཅམ་ཞིག་ཡང་ནས་བསྐྱར་དུ་དང་དུ་སྐྱབས་ཤིང་།
བསམ་བཞིན་དང་བསམ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཅི་ལྟར་ཡང་། མཛད་པ་རྗེས་མེད་དུ་བྱ་བའི་ལས་ཐབས་སྐྱ་ཚོགས་ཤིག་
དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་ནས་བཅམས་ཏེ་རྒྱ་བོ་སྲུང་བཀོད་ལྟ་བུའི་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་ལ་དོན་ཕན་ཁ་སྐྱར་གྱི་འབད་པ་
ཅི་ཡང་མ་བསྟེན་པར་སྐྱར་དོ།།

རྒྱལ་ཚབ་གསར་བསྐྱོད།

རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་རྒྱ་བླ་བ་ ༡༠ ཚེས་ ༣༠ གྱི་ལོ་ 1933 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 17 ཉིན་
དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་ནས་དགོངས་ཚོགས་མཚོད་འབྲུལ་གྱི་སྐྱ་གོན་ཚོམ་སྐབས་ཉིད་ཀྱང་། འབངས་
ནམས་མགོན་མེད་སྐབས་བྲལ་དུ་གྱུར་ཏེ་བྱ་ངན་ཡིད་སྐྱོའི་ངང་དུ་གནས་ནའང་། རྒྱལ་ཚབ་གསར་བསྐྱོད་ཐད་དཔོན་
རིགས་ནང་ཁུལ་བསམ་སྤྱོད་མཐུན་མིན་འགྲན་ཅོད་རྙོག་སྤོང་དང་ལེ་ཐོགས་ཉེས་འགོལ་སྐྱ་ཚོགས་གཙོ་འདོན་
ཀྱིས་སྤྱི་དོན་བདེ་ཐབས་གལ་ཆུང་ལུང་འཛོག་བྱས་པ་སོགས་ནང་ཁུལ་འཛོར་ཞིག་དང་ཆབ་སྲིད་ཉམས་རྒྱུད་སོགས་
ཀྱི་སྒོན་མ་མང་དུ་བསྐྱབས། དེ་ནས་ཀྱང་ཡུན་སྐྱུག་སྐབས་འཚོལ་དང་རང་ཐོན་དོགས་འདོགས་ཀྱི་བཞུ་བ་གཞན་དང་

¹⁸ ཤན་ཁ་བ་འགྲུང་མེད་བསོད་ནམས་སྐྱབས་རྒྱལ་གྱིས་ <<རང་གི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་མེད་རང་བྱུང་ཟངས་>>ཞེས་བར། “ཡགོང་ས་སྐྱ་མེད་བརྒྱ་
གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་དགོངས་ཚོགས་མཚོད་འབྲུལ་དུ་རྒྱ་དཔོན་ཉོང་མོང་སྲུང་བོད་འཕྲོར་སྐོར་ཡོང་དོན་ཅ་བ་ལེ། ཡགོང་ས་སྐྱ་མེད་བརྒྱ་གསུམ་པ་
ཆེན་པོར་རྒྱ་ནག་ཞིང་ཆེན་གྱི་གཙོ་བོ་ཅང་ཡུའུ་ཞི་ནས་གྲུས་བཏུང་ཚད་མེད་ཀྱིས་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཞི་བའི་ཐོག་ནས་མཚོད་ཡོན་འབྲེལ་བ་ཆད་མེད་
གནས་ཐབས་གཡུང་དགོན་རྩ་སག་སོགས་མི་སྐྱ་མང་པོའི་ཐོག་སྐྱོན་བསྐྱུལ་ཞུས་དང་ཞུ་སྐྱུལ་ལ་ཡགོང་ས་ཆེན་པོས་ཀྱང་རྒྱ་བོད་གཉིས་སྐོར་ཐད་
ཀར་འཛོམས་མོལ་བྱེད་མཁན་མི་སྐྱ་གཏོང་དགོས་བཀའ་ཏར་སྐུལ་བ་བཞེན། མི་སྐྱ་རྒྱ་དཔོན་ཉོང་མོང་སྲུང་དོ་ལས་གཏོང་རྒྱ་དང་། ཤན་དར་ཅེ་མདོ་
བར་བོད་རྗེ་རྗེའི་ཁུངས་ནམས་ཕྱིར་འབྲུལ་ཞུ་རྒྱའི་སྐྱོན་ཏར་འཕྲོར་འདུག་བུང་། ཡགོང་ས་ཆེན་པོ་སྐོར་བྱུང་དགོངས་པ་ཞི་བར་གཤེགས་པས།”
ཞེས་གིས་འདུག་གོ།

གཞན་ཡང་མང་དུ་བརྒྱལ་ས་ཉེ་གསལ་གསུམ་འཁོས་རྒྱུ་རྣམས་དཀར་ནག་མཉམ་བསྐྱེས་འཆལ་གཏམ་ཆེད་བཞོ་དང་
མངོན་རྒྱུ་རྒྱལ་རྒྱལ་དཔུང་དོམ་ཉམ་བཤད་སོགས་ངན་ལས་ཅི་རིགས་པར་སྦྱར་བ་སོགས་ལུན་གོམས་ངན་སྦྱོང་རི་
སྟེང་ཅིག་བརྒྱལ་ས་ཉེ། གཞུང་འབངས་ལུང་སྦྱོར་གྱི་ལས་རྒྱལ་སྤྱོད་ཆོགས་བསྐྱབས་སྤང་དོ། །དེ་ལ་སྲིད་དོན་རྒྱལ་
རབས་ལས།

ལ་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་མཁུན་གཟིགས་དོན་གྱི་བདག་པོ་སྤྱོད་ལས་འདས་ཉེ་དགོངས་པ་ཟབ་མོ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་
ཐབས་རྣམ་དཀར་མཚོད་སྟོན་དང། བཀའ་དགོངས་ཟབ་མོ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཆབ་སྲིད་བཞུག་བརྒྱུད་གི་ཐབས་
རྒྱལ་མཚོད་འཁུང་འབད་བཞུག་མཚོད་རྒྱུའི་ཆབ་ཏུ། སྤྱོད་ལས་འདས་ནས་བདུན་ཕྱག་ཁགས་ལས་མ་སོང་གོང་གོང་
དག་དམག་སྤྱོད་ཉེ་གསལ་དང། སྤྱོད་ལས་འབྲིང་རྣམས་ལ་ཞུ་བཞེས་བཀའ་དཔུང་གཞན་བ་སོགས་ཆབ་སྲིད་
ཉམས་རྒྱུད་དང། བང་ཞུལ་བཀའ་མི་ལོས་པའི་ལས་ཀ་དང་པོ་དེ་དུས་ནས་འགོ་རྒྱལ་བ་མིན་ནམ་སྤྱོད་ལས་འདུག་
གོ། ཞེས་གསལ། དེ་སྤྱོད་མཚོད་ཆོས་མིག་མཐུན་གྱི་གཏམ་དོན་ཅམ་ཞིག་སྤྱོད་སྤངས་ཉེ་ཆགས་སྤང་གཡོ་བོལ་
གྱི་ལས་རྒྱལ་ཅི་རིགས་པར་བསྐྱབས། བཀའ་དོན་རྒྱ་མཐོང་ལ་གོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་ཆོས་དབྱིངས་
སུ་ཐིམ་རྒྱལ་བ་སྤྱོད་པའི་རྗེས་ཐོགས་སུ། ཆབ་སྲིད་འཛིན་སྦྱོང་གཞན་སྤྱོད་ཐད་ཐོད་དགོངས་འཆར་འབྲུལ་
དགོས་གྱི་བརྒྱུ་སྤྱོད་ཉེ་ཆོགས་འདུ་རྒྱུ་འཛོམས་བསྐྱབས། དེར་ཆོགས་མི་དུ་མས། རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པའི་
སྤྱོད་ཆོས་སྤྱོད་སྤང་མཐུན་གྱུང་རྒྱལ་ཆོབ་དང་སྤྱོད་བསལ་སྤྱོད་བསྐྱོན་གྱུར་འཕེལ་ལགས་ཕྱག་རོགས་སུ་བསྐྱོད་བཞག་
བྱས་ན་ལེགས་རྒྱལ་དང། ཡང་འགའ་ཞིག་གིས་སྤྱོད་བསྐྱོན་གྱུར་འཕེལ་ལགས་རྒྱལ་ཆོབ་རང་དུ་བསྐྱོད་བཞག་དགོས་
རྒྱལ་གྱི་བསམ་འཆར་བྱུང། དེ་ལ་སྤྱོད་བསལ་གྱུར་འཕེལ་ལགས་དཔུང་ལོ་གཞོན་བསལ་ལོས་མིན་གྱི་ཚོད་སྤོང་ཕྱགས་
ཆེར་བྱུང་སྟེ་ཐག་གཅོད་གང་ཡང་མ་བྱུག། དེ་ནས། བོད་སྤོངས་འདི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ལྡན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་
པར་བརྟེན། རྒྱ་མ་ཞིག་དེས་པར་དུ་དགོས་པ་དང། རྒྱ་མ་དེ་ཡང་མཚོད་པ་མཐར་སོན་པ་ཞིག་དང་ཆབ་སྲིད་ལ་ལོ་
འཁོག་མི་བྱེད་པ་ཞིག་དགོས་ཞེས་ཀྱང་སྤོང་ཡང་གཏན་འཁེལ་བ་མ་བྱུང། དེ་ནས་ཀྱང། སྲིད་སྟོན་སྤང་མཐུན་གྱི་
ཕྱག་རོགས་སུ་སྲིད་སྟོན་སེར་སྤྱོད་བཞེས་གསུམ་སྤྱོད་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་དེ་ཅིང། དང་རྒྱལ་སྤྱོད་ལ་སྤྱོད་ཆོབ་ཆེ་བ་ཞིག་དགོས་པའི་
བསམ་འཆར་འདོན་མཁན་མང་དུ་བྱུང་སྟེ་གོས་དོན་གཏན་འཕེབས་བྱེད་སྐབས། སྤང་ཡང་སྤྱོད་བསལ་གྱུར་འཕེལ་
ལགས་ཕྱག་རོགས་སུ་བསྐྱོད་བཞག་དགོས་པའི་སྤོང་སྤོངས་ཕྱགས་ཆེར་སྤོང་བར་བརྟེན་སྤོང་རྒྱལ་ཆེ་བྱུང། མཐར་
བོད་སྤོངས་ཆོགས་འདུ་རྒྱུ་པའི་སྤོང་རྒྱལ་ཆོབ་ཏུ་རྒྱ་མ་སྤྱོད་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ཆེ་བ་སུ་རྒྱུང་ཞིག་གསུམ་བསྐྱོད་ཐོག། རྒྱལ་ཆོབ་
གྱི་ཕྱག་རོགས་སུ་སྲིད་སྟོན་སྤང་མཐུན་གཏན་འཕེལ་བར་བྱ་རྒྱུའི་གོས་འཆར་བཞོན་པར་མང་མོས་གྱི་ལས་ནས་གོས་
མཐུན་བྱུང་བས། དེ་སྤོང་ཉེ་ཐོག་སུ་འཇམ་དཔལ་ལེ་ལེས་བསྐྱོན་པའི་རྒྱལ་མཚོན་དང། དགའ་ཞི་ལས་ཐོག་ལེ་ལེས་
དབང་ལྡན། ལུང་སྤོང་ལོངས་སྤྱོད་སྤྱོད་བསྐྱོན་བྱམས་རྒྱལ་གསུམ་ལོས་གཞིར་བདམས་ཉེ་ཆེ་འཕགས་མཚོག་ལོ་གི་

ལྟ་བུའི་སྐུན་སྐྱེད་ཐོན་པ་རྣམས་ལ་བསྐྱེད་སྤེལ་པོ་ཆེ་ཅེར་ཐོན་བྱུང་། དེ་སྐྱེད་སྐྱི་ལོ་ 1934 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 10 ཉིན། རྩ་སྐྱེད་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐུན་འཇམ་དབུ་ལེ་ལེས་བསྐུན་པའི་རྒྱལ་མཚན་མཚོག་རྒྱལ་ཚབ་དང་། རྒྱལ་དོགས་སྤྱི་ལོ་ ལས་གཞིས་སྐྱེད་མཁུན་ཀྱུན་དགའ་དབང་རྒྱལ་གཏན་འཁེབས་པའི་བྱས་ཏེ་སྤྲོ་སྤོམ་གཞུང་གི་དེ་ཞིག་རྒྱུན་གནས་ ལྷན་ཚོར་ཏེ་བྱུང་ཅིང་། སྐུན་བསམས་ཀྱུན་འཁེབས་དང་ཨོམ་ཚེ་བྱས་པས། གནས་ཚུངས་སྤྱི་ལོ་སོགས་གནས་དབྱུང་ བཏང་།

དེ་ནས་རིང་པོར་མ་སོང་བར། རྩ་སྐྱེད་རྒྱལ་ཚོགས་སྐབས་ཉི་ལེགས་ཐོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་ལོ་གསུམ་ཚེ་ཞིང་། གཞོན་ པ་རྣམས་ཡི་མི་རངས་པ་ཞིག་བྱུང་བ་ལོ། “ལུང་ཤར་ཀྱི་དོན་རྒྱུན་” དེ་དེད། དེ་ཡང་ཡོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་ མཚོག་རྒྱ་དཀར་ནག་དང་སོག་ལྷུལ་སོགས་སྤྱི་ལོ་སྐྱེད་སྐབས་ལ། ཐོད་དེ་ཉིད་སྤྱི་ལོ་ཉིད་ནས་ཁེར་སྤོད་རང་རྫོམ་ རང་གནས་པ་ལས་དུས་ཀྱི་བབ་དང་བསྐུན་ནས་མཁུན་སྤོད་བཅོས་སྐྱུར་ཅི་ཡང་མ་བྱས་པ་ལ་འགའ་སྤོན་མང་དུ་ གཞིགས་ཏེ། གཞུང་ཞབས་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་ལོ་བོད་ནས་སྤོད་དེ་བྱེད་པ་བཞི་ཙམ་ལོགས་བསྐྱེད་སྤྱི་ལོ་ 1913 ལོར་ དབྱིན་ལུལ་དུ་གཏོང་གནང་མངོན་སྐབས་དེ་དག་གི་ལྷོ་ཁོང་མགོ་བདག་ལྟ་བུར་ལུང་ཤར་ཤོད་ཤོད་ཆོ་རྒྱལ་ཆེད་གཏོང་ མངོན། དབྱིན་ལུལ་ནས་ཕྱིར་འཁོར་མཚམས་གནས་རིམ་ལོང་སྤྲོད་ཐོག་དཔྱད་ཡངས་རྒྱུང་གཞིགས་ཀྱི་རྣམ་པས་ ལས་དོན་མི་ཉུང་བ་ཞིག་བསྐྱེད་སྤོད་པའི་བཞེད། ཡོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་དབྱེས་གཞིགས་ཆེན་པོ་མངོན། རྒྱལ་དབང་ཉིད་དཔྱོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཞུགས་མ་ཐག་སྤྱི་ལོ་ལྷུང་གཞུང་ཞབས་དུ་མ་ནས་ཤིན་གཞུང་གི་ལས་ ལྷན་པས་དུ་མར་བཅོས་བསྐྱེད་དགོས་སྤོར་ཞུས་ཀྱང་། གཞུང་སྤོགས་ནས་དབང་ཆ་འཕྱོགས་དོགས་ཀྱིས་དེ་མ་ཉིད་དུ་ འཕྱར་འཇོམས་བྱས། དེ་ནས་ཅིས་དཔོན་ལུང་ཤར་ཀྱིས་གཙོས་ཅེ་དུང་དང་ཤོད་དུང་ཁག་ཅིག་གིས་“སྤྱིད་སྤོགས་ ཀྱུན་མཁུན་” ཞེས་པའི་ཚོགས་པ་བཅུ་གསུམ་ཏེ། ཐོད་གཞུང་གི་སྤིད་སྤོགས་ཐད་སྤྲོད་སྤོམ་འགའ་ཞིག་བཅོས་བསྐྱེད་མ་ རྒྱས་ཚོ། “རྒྱལ་དབང་བཀའ་འདོད་ལྷན་ལོན་སྤོད་པའི་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་མངོན་ལྷོས་ཀྱི་ལྷུལ་འཇོན་སྐབས་ལ་ཕྱིན་ཏུ་ དཀར་ཤེས་” ཞེས་རྒྱལ་སྤོན་བཀའ་ཤོག་བཅས་པའི་མཚན་འཁོད་སྐུན་ལྷན་ལྷན་ལ། གཞུང་སྤོགས་ནས་དེ་ནི་དམར་པོའི་ ལས་སྤོགས་སྤོམ་ཅིས་ཡིན་དེས་ཞེས་ལུང་ཤར་སོགས་བཅོན་འཇུག་བྱས། ཚོགས་འདུའི་སྤོད་ཉེས་ཆད་གཏོང་ སྤོགས་ཤོས་བསྐྱེད་སྤོམ་ཚོགས་བྱས་ཐཐད། སོག་སོག་དུ་མི་གཏོང་བར་མིག་འབྲས་བེད་ཏེ་ཆེ་བཅོན་དུ་འཇོག་རྒྱུའི་ ཐག་བཅད་པ་སོགས་ཚུང་ཙམ་རྩ་སྐྱེད་ཀྱི་དོན་རྒྱུན་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་དུ་འཕྱར་བས་དེར་གཞིགས་འཚམས།

ཡང་སྐལ་ཅད་གཅོད།

སྤྱི་ལོ་ 1935 ཟླ་བ་ལྔ་པའི་ནང་། ཡང་སྐལ་ཅད་གཅོད་ཀྱི་ཐོག་མའི་བཀྱི་བར་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་
དང་བཀའ་འཛོལ་ཁྲི་སྒྲོན་ལོར་གྱུ་དབང་རྒྱལ། ཀུའུ་ཚང་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་སྒྲོན་འཁོར་སྐྱ་ལྡན་ནས་ཆེབས་ཐོན་གྱིས་
ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་སྐྱོ་མའི་སྐྱ་མཚོར་མཚོ་གཟིགས་སུ་ཕེབས། དེ་ལ་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱ་འཁོར་དུ་མ་དང་
སྐྱོན་ཐོག་མར་རྩ་སྐྱོང་གཤམ་ས་དང་དེ་ནས་འབྲི་གྲང་དུ་ཕེབས། འབྲི་གྲང་དུ་སྐྱ་གྲ་རྣམས་ལ་གསོལ་རས་འབྲུལ་སྐལ་
དང་གནས་གཟིགས་སོགས་མཚན་ཅིང་། འབྲི་གྲང་ཨ་མགོན་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་གནང་གིས་ཡང་སྤྱིད་གང་དུ་
འཇུགས་མིན་ཐང་བཏག་ལུང་ཞིག་ཀྱང་ཞུས་འདུག་སྟེ། དུགས་པོ་སྐྱོན་སྒྲ་དགོན་མཚོག་བསྐྱོན་འཛིན་མིན་ལས་སྐྱོན་
གྲུབ་བམ་འབྲི་གྲང་དགོན་མཚོག་རྒྱ་མཚོས་བརྩམས་པའི་<<འབྲི་གྲང་ཚོས་འབྲུང་།>>ལས།

ཤིང་མག་ཡོང། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྐྱོང་མཚོག་རྒྱལ་མེ་ཉོག་ཐང་ལ་ཕེབས་ཞོར་འབྲི་གྲང་དུ་ཆེབས་བསྐྱུར་བྱུང་བས་
དགོན་སྡེ་སོ་སོ་ནས་བསྐྱུ་བཀོད་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསྐྱར། གསེར་ཁང་ཚོས་རྗེར་ཉོར་གོས་ལེར་དང་། ཉོར་གོས་རྒྱ་གྲུ་རིས་ཀྱི་
ཕང་ཁེབས་སོགས་སུ་ལོང་གནས་གཟིགས་ཞིབ་མོར་གནང། མཚོམས་གྲུ་ཡེར་དཔེ་རས་ཕྱི་རས་མེར་ཁྲ་ཡེ་བཅས་
གསོལ་རས་བསྐྱུལ། དེ་སྔོན་སྤྱོད་འདྲིར་སྐྱ་སྐྱ་ལ་ཚོས་གོས་ལས་ལེར་དང་བང་ཁེབས་འབྲུལ་སོལ་མེད་ཀྱང་འདི་ཚུན་
དུ་དང། རིན་པོ་ཆེ་མཇལ་དུ་བྱོན་པར་གཟིམ་སྟོ་སྤེལ་གཟིམས་འགག་མི་ཆེན་ལ་ཁྲོད་ཁ་རོག་སྟོད། ཡང་མ་ཡོང་།
ངའི་ཁང་རྒྱང་བཞིག་ཡོང་གསུང། རྒྱལ་ཚབ་ནང་དུ་གཤམ་བྱངས་ནས་སྟོ་གཏན་བརྒྱབ། རྒྱལ་ཚབ་ཀོམ་སྐྱོན་ཐོག་
བཞུགས་བཅུག་ནས་ཉ་ཉ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཀོམ་སྐྱོན་ཐོག་བཞག་སོང་གསུང། དེ་ནས་རྒྱལ་ཚབ་ནས་རྩ་ལའི་སྐྱ་མའི་
ཡང་སྤྱིད་སྤྱོད་གང་དུ་འཇུགས་ཡོད་མེད་སྐྱུགས་དམ་གནང་རོགས་གསུང་བར། **སྔོན་པོ་གསུམ་གྱི་སར་འཇུགས་**
འདུག |རྒྱ་བཀའ་སྤྱོད་ལ་ཡོད། རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱོད་ལ་ཡོད་གསུངས་ཤིང་སྤྱི་ལོ་ལྔ་པའི་ལྷོ་ལ་མང་ཞིག་བསྐྱུལ་བར་
གནང། རྒྱལ་ཚབ་ཁྲུས་ཀྱི་དགོས་གསུངས་པར་བུམ་པ་རྒྱུང་དུ་ཞིག་བསྐྱུམས་ཏེ། སྐབས་ཁང་གི་རོལ་གྱི་པ་བོང་སྟེང་
སྔོན་ནས་རྒྱལ་ཚབ་ལ་ཁྲུས་ལུན་རིང་གནང་ཞིང་། སྐྱ་འཁོར་ཡོངས་ལ་གནང་ཡང་ཁྲུས་ཚུ་མ་རྗོགས་པས་མོས་གྲུས་
བཙོས་མིན་སྟེ། རྒྱལ་ཚབ་མཚོག་ཤིན་ཏུ་དད་པའི་ངང་ཞལ་གྱིས། ཤམ་སྤྱིང་གི་སྐྱོང་ཁོད་དུ་བཞུགས་དུས། རིན་པོ་
ཆེས་སྔོན་པོ་གསུམ་དུ་ཡོད་ཟེར་བ་གང་ཡིན་མ་དེས་པས་སྐྱུར་མི་བཏང་ནས་བསྐྱུར་འདི་ཞུས་པས། སྤེ་བ་གཞུང་གིས་
བརྣམས་བརྗོ་གི་རེད་གསུངས་པ་ལས་ལན་མ་གནང། དེའི་དོན་ནི་ཨ་མདོ་མཚོ་སྔོན་པོ། ཟེ་ཡིང་མཁམ་སྔོན་པོ། འཇུགས་
ཁང་གི་ཐོག་སྔོན་པོ་གསུམ་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་འདུག་གོ། རྒྱལ་ཚབ་ནས་རྗེས་སུ་ཡང་མི་སྐྱ་ཆེད་གཏོང་གིས་འབྲུལ་བ་ལན་
འགའ་གནང། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དང། དེ་ནས་རིམ་ཕེབས་གྱིས་རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོས་ཕྱག་བཏབ་པའི་
རྒྱལ་མེ་ཉོག་ཐང་གི་དགོན་པར་ཕེབས། དེ་ནས་སྐྱ་མཚོའི་ཉེ་འཁྲིས་སུ་ཕེབས་ཏེ་མཚོ་གཟིགས་ཀྱི་སྐྱ་གོན་དུ། ཐོག་
མར་མཚོད་བསྟོད་འབྲིན་སྐུལ་སྐྱུགས་སྔོན་སོགས་བཀྱི་བར་ལོས་པའི་རིམ་བ་རྣམས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པར་མཚན་དེ།
མཚོ་རྗེས་རིན་ཆེན་སྐྱ་བདུན་དང་ཇ་མར་སོགས་མཚོད་རྗེས་གང་རྒྱས་སྐྱ་མཚོར་ཕུལ། སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་ཚོས་སྐྱུང་

དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་ཐུགས་མ་མཉེས་པའི་ཚུལ་ལས། གང་ལྟར་ཡང་མཚོད་ཇི་སྲིད་སྐྱེས་དང་མང་ལྟར་སོགས་མཚོ་ཁར་གཡེངས་ཤིང་མཚོ་རྒྱབས་ཀྱང་འཚུབ་ཆ་ཅན་དུ་གྱུར། སྐར་ཡང་སྟོན་འཁོར་ནས་ལྷ་མོའི་བསྐྱང་གསོལ་དང་འཕྲིན་སྐྱལ་ནན་ཉན་གྱིས་བསྐྱབས་ཏེ། རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེས་འབྲུལ་ཇི་སྲིད་གཞན་འགའ་ཞིག་སྤྲོད་མཚོར་སྐྱལ་བ་ན། འབྲུལ་ཇི་སྲིད་བཏགས་པའི་མངལ་དང་ནང་མཚོད་དཀར་པོ་གཡོ་ཁྲོམ་དང་ཡོ་འཁྲོག་སོགས་ཅི་ཡང་མེད་པར་ཀེར་ལངས་གྱིས་མཚོ་ཞབས་སུ་རྒྱབ་བ་དེར་ཡོད་ཀྱུན་གྱིས་མཐོང་། བཀའ་སློབ་ཁྲི་སློབ་ནས་ཀྱང་རིན་ཆེན་སྣ་བཏུན་དང་གཡུ་བྱར་སོགས་སྐྱལ་བར་གོང་ལྟར་བྱུང་ལ། མཚོ་རྒྱབས་ཀྱང་རིམ་གྱིས་ཞི་འཇགས་སུ་གྱུར་ཏེ་ཚོས་སྐྱུང་ཉིད་ཐུགས་མཉེས་པར་གྱུར་པའི་མཚན་མ་བྱུང་། དེ་ནས་རྒྱལ་སློབ་སྟོན་འཁོར་གནད་ཅན་རྣམས་སྤྲོད་མཚོའི་རྒྱབ་པོ་ལྷོ་ལ་ཆེན་ཅེར་འཇེགས་ཏེ་མཚོ་གཞིགས་དངོས་ལ་ཞུགས། མཚོ་རྒྱབས་ཡོངས་སུ་འཇགས་པ་དང་དུས་མཚུངས་པར་མཚོ་དོས་ལས། ཐོག་མར་དབུ་ཅན་གྱི་གསལ་བྱེད་“ཨ”དང་། “ཀ” “མ”བཅས་གཞིགས་སྐྱུང་དུ་བྱུང་། དེ་ནས་ཀྱང་དགོན་པ་ཁང་ཐོག་སྐྱེས་བཅེགས་ལ་བར་ཐོག་གཡུ་ཅི་ཅན་དང་ཡང་སྟེང་གསེར་བངས་གྱི་རྒྱ་ཕྱི་བས་ཡོད་པ། དགོན་པའི་ཤར་སྟོགས་ནས་ལམ་རྒྱུ་རྒྱ་རལ་ལེ་བ་ཞིག་རི་རྒྱུང་ཞིག་གི་རྩར་རྒྱུག་ཅིང་། དེའི་ཐད་དུ་ཁང་པ་ཐོག་གཅིག་མ་སྐྱུང་སྟོན་པོར་བྱས་པ་ཞིག་བཅས་རྒྱལ་ཚབ་མཚོག་དང་ཀུ་ཚང་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་གཉིས་ལ་གཞིགས་པ་མཐུན་སྐྱུང་དུ་བྱུང་བ་ཞིབ་གསལ་རྒྱ་སྐྱེང་ཇི་སྲིད་འཇེག་དཔལ་རྒྱལ་མཚན་ནས་བསྐྱེད་ཐོར་བཀོད། དེ་ནས་ཀྱང་དེ་ལས་གསལ་བའི་གཞིགས་སྐྱུང་ཕེབས་པའི་ཐུགས་སློབ་མཚན་པར། གོང་དུ་གཞིགས་པའི་འབྲུངས་ཁང་གི་སྐྱེའུ་ཁུང་ལས་ཡགོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་སྤྱི་ལ་གཞིགས་ཏེ་བཞུགས་པ་ཞིག་རྒྱ་སྐྱེང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཀུ་ཚང་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ལ་གཞིགས་པ་མཐུན་སྐྱུང་དུ་བྱུང་བ་ཡིག་འབེབས་གྱིས་གསལ་རྒྱ་མཚན་དེ་སྤྱིར་སྣ་ལྷན་དུ་ཕེབས།¹⁹

སྐབས་དེ་ལ། གསལ་བྱེད་ཨ་ཡིས་ཨ་མདོ་ཞེས་པའི་ཡུལ་ཁམས་སྤྱི་དང་། ཀ་ཡིས་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གདན་ས་ཆེན་པོ་སྐྱུ་འབྲུམ་བྲམས་པ་སྤྱིང་མདོན་པར་མཚོན་ཞིང་། ཀ་དང་མ་གཉིས་སྣན་དུ་སྐྱུར་བས་འབྲུངས་གཞིས་སྣག་མཚོར་དང་ཉེ་བའི་རི་ཅེའི་གཞུ་རོལ་བའི་རྩོད་རྩེའི་སྐྱབ་གནས་གཞུ་ཤར་ལྗོང་རམ་ཤར་ལྗོང་རི་ཁྲོད་ཅེས་པ་མཚོན་པར་གྲགས་ཤིང་། སྤྱིས་སུ་ཡགོང་ས་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ནས་ལྷ་མོའི་སྤྲོད་མཚོར་ཤར་བའི་གསལ་བྱེད་མ་ཡིག་དང་། རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱི་མཚན་སྣ་མོ་དོན་གྲུབ། ཚོས་སྐྱུང་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་བཅས་གསུམ་ལ་འབྲེལ་བ་ཐབ་མོ་ཡོད་པའི་བཀའ་གསུང་ཡང་ཡང་ཕེབས་པ་ད་ལྟའི་ཆར་ཡོངས་གྲགས་སུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ལ་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྐྱ་ནས་གྱིས།

¹⁹ མི་དོན་རྒྱལ་རབས་སྐྱུང་ཆ་དང་། ལྷག་ལུན་གྱི་མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བཟོད་པ་དེ་དང་པོ་སོགས་ལ་གཞིགས།

ང་ཨ་མ་དོའི་སྤུ་གྲུ་སྐབས་ལུག་ཅིག་རྒྱལ་དབང་གོང་མའི་ཁྲི་ལ་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོས་བསྐོས་པ་རེད། ལྷ་མོའི་རྒྱ་མཚོར་ཨ་
ག་མ་ཞེས་ཡིག་འབྲུ་གསུམ་གྱི་བྱང་བའི་ཐོག་ནས་ངོས་རྒྱལ་བའི་ཁྲི་ལ་བསྐྱེབས་པ་རེད། ཨ་ཉི་ཨ་མ་དོ་དང་། ག་ཉི་སྤུ་
འབྲུམ། མ་ལ་འབྲེལ་བའདད་མི་འདྲ་བ་ཡོད། ... (བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་)ཡང་སྲིད་རྗེས་མ་དེ་ཉིད་གཅིག་བྱས་ན། ཨ་
མ་དོ་ནས་ཡོང་བ་དང་། གཅིག་བྱས་ན་མོན་ནས་ཡོང་གི་རེད་ཅེས་བའི་ལུང་བསྟན་ཞིག་འདུག །ད་ལྟ་ངོས་ནས་ལུ་
དགོས་དོན་ནི། དེའི་ནང་དུ། **“སྤྱི་བའི་མི་ལ་སྤུ་མོའི་མིང་ཐོགས་པ།”** ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད། སྤྱིར་ཨ་མ་དོ་བར་སྐོལ་མ་
སྤྱབས་དང་། ལྷ་མོ་སྤྱབས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་མིང་འདོགས་སྐོལ་ཡོད། ངོས་ཀྱི་མིང་དེ་ཡང་ངོས་རང་སྤྱི་བའི་སྤྱབས་སྤྱ།
འགྲོ་རི་ཁྲི་དུ་སྤྱི་མཚམས་སྤུ་ལེབས་སྤྱབས་དུས་རྒྱུན་ང་ཚོའི་ཁྲིམ་དུ་གནས་ཚང་གཡར་ཉེ་བཞུགས་མཁན་གྱི་སྤུ་
འབྲུམ་དགོན་པའི་དགེ་བཤེས་ཙུ་ཆེན་པོ་[མཚན་ལ་རྒྱ་མ་སྤྱབ་བསྟན་ལུ་བ་]ཞིག་ཡོད། སྤྱབས་དེར་ཁྲིམ་མིས་སྤུ་གྲུ་
རྒྱང་རྒྱང་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་མིང་ཞིག་གནང་རོགས་ཞེས་པར་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཅེས་ཐོགས་ཞེས་གསུངས་འདུག །ད་སྤྱི་བའི་
པ་པོ་ལུས་ཐོབ་པའི་མི་ཞིག་ལ་ལྷ་མོའི་མིང་བཏགས་ནས་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཅེས་པ་དེ་བྱུང་། དེར་བརྟེན། ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་
ཅེས་པའི་ངོས་ཀྱི་མིང་གི་ཁྲིད་ནས་མཚན་གསལ་དོད་ཅིང་ཅུང་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་ལྷ་མོ་ཞེས་པའི་མ་ཡིག་
དེ་ཡིན།²⁰ ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་ཅིང་། **རྒྱལ་ཚབ་སྤྱི་འཕོར་གྱི་མཚོ་གཟིགས་ཐད་<<ངོས་ཀྱི་ལུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་**

དམངས། >>ལས།

མཚོ་དེ་འདྲ་བོད་ལ་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་ལྷ་མོའི་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་པ་དེ་སྐད་གསུམ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་སྟེ། སྤྱབས་དེར་མཚོའི་ནང་
ནས་དོན་གནད་རྣམས་ཡིག་ཐོག་དང་། སྤྱབས་དེར་བར་རིས་ཐོག་ནས་མཚོང་གི་ཡོད་པ་དེར་རྒྱལ་ཚབ་ནས་སྐོན་ལམ་
དང་། གསོལ་འདེབས་གནང་སྟེ་ཉིན་མང་པོ་བཞུགས་རྗེས་མཚོའི་ནང་ནས་ཨ་ག་མ་ཞེས་པའི་ཡི་གེ་དང་། དེ་རྗེས་
དགོན་པ་ཐོག་ལྗང་ལུ་དང་། སེར་པོར་བྱས་པ། དེ་མཉམ་དུ་ཁང་བ་ཐོག་སྐོན་པོར་བྱས་པ་བཅས་གཟིགས་ཤིང་། གང་
གཟིགས་པ་རྣམས་ཡིག་ཐོག་དུ་བཀོད་དེ་དེ་ཞིག་བར་གསལ་རྒྱུའི་ནང་བཞག་ཡོད་པ་རེད། ... དེར་ཁྲིད་ཚོས་སྤུ་འབྲུམ་
དགོན་པའི་ཐོག་ལྗང་ལུ་དང་། སེར་པོ་རྣམས་མཚོང་བ་དང་། ལྷ་ག་འཚོར་གྱི་ཁྲིང་གསེབ་ནང་ཐོག་སྐོན་པོ་བྱས་པའི་ཁྲིང་
གསེབ་དེ་ཡང་རིམ་མཚོང་བྱུང་བ་རེད། **ཅེས་དང་། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་དང་དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཆེ་ཚུལ་ཐད་**
ཀྱང་སྤྱི་ནོར་ཡ་གོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྤྱ་ནས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ 1974 ལོར་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་
ཚོས་སྤྱིང་གཞུག་ལག་ཁང་དུ།

བསྟན་དང་བསྟན་འཛིན་སྐྱོང་བར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཉེ་དཀར་ཕྱོགས་སྐྱོང་བའི་སྤུང་མ་མཐུ་དང་ལྷན་པ་མང་པོ་ཡོད་
ཀྱང་། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་ནི། **རྒྱ་སྐར་གྱི་དབུས་ན་ཉ་རྒྱས་རྒྱ་བ་རི་བཞེན་དུ་འདྲ་འདྲའི་ནང་ནས་མི་འདྲ་བའི་སྤུང་མ་གཞན་**

²⁰ སྤྱི་ལོ་ 2011 ལྷ་བ་ 2 ཚེས་ 5 ཉིན་རྒྱ་གར་ལྷོ་ཕྱོགས་དགའ་ལྷན་དུ་འདུས་མང་ལ་སྤུལ་བའི་བཀའ་སྐོབ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིས་སྤྱ། “ཨ་མ་དོ་ནས་
ཡོང་བ་དང་། གཅིག་བྱས་ན་མོན་ནས་ཡོང་གི་རེད་ཅེས་བའི་ལུང་བསྟན་ཞིག་འདུག །ད་ལྟ་ངོས་ནས་ལུ་དགོས་དོན་ནི། དེའི་ནང་དུ། སྤྱི་བའི་མི་
ལ་སྤུ་མོའི་མིང་ཐོགས་པ།” ཞེས་པ་འདི། མཁར་དོ་སྤྱི་མཚོང་བཞི་བ་བསྐྱེད་དགའ་དོར་ལ་བྱུང་བའི་རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་གསུམ་པའི་སྤུ་ཆེའི་ལུང་བསྟན་
དེའི་ནང་ཡོད་པར་ལན་དུ་མང་བཀའ་སྤྱུལ།

ལས་མཐུ་རྩལ་ཆེ་བ་ཞིག་དང་། བམས་ཅད་མཁུན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་ནས་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་མེད་ལོ་ཤིང་དང་ཐུན་མོང་ལ་
ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། དོས་རང་ལ་ཆགས་བཞག་ནའང་། ཁ་སྟབས་གང་ཡང་མེད་པ་མ་ལམ་བ་ཐེབས་
ཆག་དེ་འདྲ་ཞིག་ཤིང་དེ། ཐོག་མར་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་གྱི་ལྷ་མོའི་སྐྱེ་མཚོར་སྐྱེ་འབྲུམ་གྱི་གནས་གྱི་བཞོན་པ་དང་། ཨ་ཀ་
མ་བཅས་ཡི་གོ་གསུམ་ཐོན་ཅིང་། དེ་འདྲའི་ཐོག་ནས་བདག་པོ་རྒྱལ་མཁན་དེ་དབུ་ལྡན་ལྷ་མོ་ཤིང་། བར་དུ་ཆོས་དང་
སྲིད་གྱི་ལས་ཀ་མང་པོ་ཞིག་ལ་དངོས་དང་བརྒྱུད་པའི་ཐོག་ནས་དབུ་ལྡན་ལྷ་མོའི་འཕྲིན་ལས་གྱི་འཇུག་པ་རྒྱུན་མི་
ཆད་པར་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལ་མི་ཁ་ཤས་གྱིས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཅིང་ཁ་ཅིག་གིས་ཡིད་ཆེས་མི་བྱེད། དེ་དག་ལས་དེགས་
འགའ་ཤས་ནི་མཐོང་ཆོས་ལ་ཡོད་པ་སྟེ་ལས་སྐྱོ་པོས་རྟོགས་སྲུབ་པ་དང་། དེགས་འགའ་ཞིག་ནི་ཉམས་སྲུ་སྲོང་བའི་
སྟོང་ནས་མ་གཏོགས་ཤེས་མི་སྲུབ་ཅིང་ཆོར་མི་སྲུབ་པ་ཡོང་། གང་ལྟར་གྲུང་། དངོས་དང་བརྒྱུད་པའི་ཐོག་ནས་དབུ་
ལྡན་ལྷ་མོའི་འཕྲིན་ལས་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ནི། རྒྱུན་དཔར་དུ་འཛིན་ཞིང་མི་འདོད་པ་ཐོག་དུ་བབས་ནས་དུས་གྱི་རྒྱུད་པའི་
སྐྱེག་དུས་ཀུན་ནས་འཐེབས་པའི་སྐབས་ལ། མཚོན་རྟེན་མགོ་གཞུག་ལོག་ནའང་བར་དེམ་སྐྱེད་པ་ཞེས་པ་བོད་ཀྱི་དཔེ་
ལ་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ཡོང་བཞིན་པ་ང་ཚོའི་མཐོང་ཆོས་ལ་ཡོད་པ་འདིས་ཤེས་སྲུབ། དེ་ལྟར་དབུ་ལྡན་ལྷ་མོས་འཕྲིན་
ལས་གྱི་འཇུག་པས་སྐྱོང་བ་ཡིན་པས། དབུ་ལྡན་ལྷ་མོ་ནི་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་མཐུ་དང་འཕྲིན་ལས་རྣམས་
འབྲུམས་སྲུ་སྐྱེས་པ། སྲུང་མ་འདྲ་འདྲའི་ནང་ནས་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་སྐྱོང་ཐོག་ནས་དེས་པ་རྟེན་སྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན།
དེ་ལྟར་བས་ན། འདིར།

རྣམ་བཞིའི་འཕྲིན་ལས་སྐྱོག་ལྟར་འབྲུ་བ་ཡིས། །བསྟན་དང་བསྟན་འཛིན་སྐྱོང་ལ་ཆེས་དཔའ་བས། །

མཐུ་ལྡན་བསྟན་སྲུང་རྒྱ་སྐྱེད་འཕྲེང་བའི་དབྱུས། །ཉ་རྒྱས་རྒྱ་བ་དེ་བཞིན་མཛོན་པར་འཕགས། །ཞེས་སྟོས། ཞེས་བཀའ་སྐྱེས།
སྐབས་དེར་བོད་གཞུང་གིས་དོན་ཆེན་གང་ཞིག་ཐག་གཅོད་དང་ཅུད་གཅོད་བྱ་བར་ལྷ་མཚོག་རྣམས་གྱི་སྐུན་སྲར་ཐར་
བཞག་བསྐྱེལ་བ་དང་གཞུང་བསྟན་ཆོས་སྲུང་ལ་བཀའ་ལུང་ལྷ་བ་སོགས་བྱེད་གྲུང་། རྒྱལ་མཚོག་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་
པོ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་སྐབས། སྐུན་རྒྱུན་ཅི་སོང་དང་གསོལ་སྐུན་འཕྲོད་བཞེས། ཞབས་དེམ་ཅི་
གནང་སོགས་གནད་དོན་རྣམས་དཔོན་དེགས་ཚོར་དེ་བཞིན་མ་ལུས་པ་སོགས་གྱི་ཉེས་མིང་འོག་སྐྱེ་བཅར་ཀུན་
འཕེལ་ལགས་དང་། གསོལ་སྐུན་འབྲུལ་མི་ཞེས་ཆེ་བྱུངས་པ། གནས་རྒྱུ་རྟེན་སོགས་ལ་འདྲི་ཅད་དེམ་བཞེས་
གྱིས་ལེ་ཐོགས་ཉེས་འགའ་བྱུང་སྟེ། བོད་སྐྱོངས་ཚོགས་འདུ་ལྡན་རྒྱལ་ནས་གནས་རྒྱུ་རྟེན་སྐྱོ་བཅར་བསོད་
ནམས་སོགས་གནས་དབྱུང་གིས་སྐྱེ་རྟེན་ལ་ད་ཕྱིན་སྐྱེ་པེབས་མི་ཚོག་ཅེས་བཀའ་རྒྱ་བསྐྱེགས་པས་གཞུང་བསྟན་དག་
ལྷའི་གཙོ་བོ་གནས་རྒྱུ་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་རྟེན་དེ་ཞིག་མེད་པར་གྲུང་སྐབས་བཀའ་ལུང་ལྷ་བས་བྲལ། དེའི་རྗེས་སྐྱེ་
ཉིན་ཞིག་དགའ་གདོང་ཆོས་སྐྱོང་སྐུན་འཕྲེན་སྐབས་ཆོས་སྐྱོང་རང་ཉིད་ནས་ཅེ་བྱུང་སྐྱོ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་ལྷ་བ་གནས་
རྒྱུ་རྟེན་དུ་བསྐྱོ་བཞག་སྐྱེས་པས་ཆེད་གཉེར་སྐུན་འཕྲེན་ལྷ་མ་དགོས་པར་རང་པེབས་བྱུང་བར། དགའ་གདོང་
ཆོས་སྐྱོང་གིས་རྒྱལ་ཚབ་དུ་སྐྱེད་དེན་པོ་ཆེ་དང་གནས་རྒྱུ་ཆོས་སྐྱོང་གཉེས་གྱི་བྲུག་དེ་དེ་ནས་འཇུག་ཉེ་སྐྱོ་འོ་མི་དོ་

སློང་བ་ལྷ་བུ་གནང་སྟེ་སྐྱ་སངས། གནས་ཚུང་ཚོས་སློང་ཡང་དེ་འཕྲུལ་སྐྱ་སངས་ཏེ་བཀའ་ལུང་སོགས་ཅི་ཡང་མ་
ཕེབས།

མེ་བྱི་ལྷ་བ་ ༩ ཚེས་ཤར་དང་སྤྱི་ལོ་ 1936 ལྷ་བ་ 10 ལྷ་དཀྱིལ་ཅམ་ལ། རྒྱལ་ཚབ་རུ་སློང་རིན་པོ་ཆེ་སྟོན་
འཁོར་བསམ་ཡས་མི་འགྲུར་སྟུན་གྱིས་གྲུབ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོ་ཉམས་གསོ་ལེགས་གྲུབ་གྱི་མཇུག་སྟོང་
ཕེབས་སྐབས། བསམ་ཡས་དེ་ཉིད་གནས་ཚུང་ཚོས་སློང་གི་གནས་གཞི་ལྟེ་བ་ཡིན་སྟབས་དེ་གར་བཀའ་ལུང་ལུ་
དགོངས་གྱིས་སྐྱ་ཉེན་ཡང་མཉམ་ཁྲིད་གནང་། མཇུག་སྟོང་སྐབས་གནས་ཚུང་སྟུན་འདྲེན་ལུས་པར། ཚོས་སློང་གིས་
རྒྱལ་ཚབ་མཚོག་གི་བུག་ནས་འཇུག་ཏེ་མཁན་སློབ་ཚོས་གསུམ་གྱི་སྐྱ་བརྟན་མདུན་བུག་འདྲེན་བགྱིས་ཏེ་ཨོ་རྒྱན་ང་
འདྲ་མའི་མདུན་དུ་ཞབས་སྟེགས་སུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བ་དང་ཚོས་སློང་རང་ཉིད་ཀྱང་ཞབས་སྟེགས་སུ་བཞུགས་
ཤིང་། ཚོས་སློང་ཅི་ཉུང་མར་ཡང་ཐོག་འབེབས་གྱིས་སྟུན་དུ་བཞུགས། དུས་དེ་ཉིད་དུ། གནས་ཚུང་ཚོས་སློང་ཆེན་
པོར་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱ་བརྟན་མའི་ཡོད་མེད་དང་། བརྟན་སྤྱིད་ཆེད་ལྷན་དོར་ལྷ་སྟོ་ཅི་ཡོད་བཀའ་ལུང་
ལུས་པར། ཚོས་སློང་ཆེན་པོས་བཀའ་ལུང་གསལ་སྐུལ་བྱུང་བ་ནི། བཀའ་ལུང་རྒྱ་ལྷོ་མ་ལྷོ་ག་སྟེང་སྐབས་བརྟན་ལོར་
བཟང་གི་<<བྱ་བ་ལས་གྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་>>ཏུ་འདུགས་ལ། ལྷོ་ཉུལ་ལྷོ་བ་བརྟན་ཐར་པའི་<<བོད་གཞུང་
ཅེ་ཡིག་ཚང་དང་བྱི་རྒྱལ་ལས་ཁུངས།>>ཞེས་བ་ལས།

དབྱིངས་དག་པའི་རྒྱ་ཤེལ་དབང་པོ་ཡི། །དབྱིབས་རྒྱ་ནང་རི་སྟེང་འཆར་གྲུར་ཀྱང་།།
གངས་སློངས་བརྟན་འགྲོའི་ཕན་བདེའི་འོད་སྟོང་དེ། །དབང་ཕྱོགས་སྟུན་པོའི་སློལ་མ་མི་ཆེས་སམ།། ཞེས་བཀའ་ལུང་
སྐུལ་བར་དེར་ཡོད་ཆང་མ་དགའ་མགུ་ཡི་རངས་བྱུང་སོང་ཞིང་། གནོད་སྦྱིན་ཅི་ཉུང་མར་སོས་ཀྱང་ཡང་སྤྱིད་འཇུག་གལ་
ཤར་སྟོགས་སུ་ཡོད་པའི་ཉམས་མཚན་དུ་མཇུག་དར་ཤར་དུ་ཡང་ཡང་འཕྲུལ་ཏེ། བརྟན་ཉམས་སྟོན་གནང་མཇུག་སོང་བ་
བཅས་དེ་སྐབས་གྲུས་པ་སྟེ་ཉུལ་སྐབས་བརྟན་ཐར་པ་བསམ་ཡས་ལེགས་གསོའི་ལས་བྱ་ཡིན་གཤིས་དངོས་མཚོང་གང་
འདྲ་བའོད་པ་ཡིན་ལགས། ཞེས་གསལ་ལ། དེ་ནས་ཀྱང་སྟུན་འདྲེན་རིམ་ལུས་སུ་ཞབས་རིམ་འབད་སྐབས་དང་དེ་མ་ཉིའི་
ལྷ་མཚོར་རི་གསལ་ལྟར་བགྱིས་ན་དེས་འཕུས་ཤིང་ལོར་འཆུག་མི་འབྱུང་བའི་བཀའ་ལུང་སྐུལ། དེ་ལྟར་བཅུ་གསུམ་
པ་ཆེན་པོའི་དངོས་ལུགས་གྱི་བརྟན་དོན་ཅི་རིགས་དང་མཚོ་གཟེགས། ལྷ་སྟེང་ལུང་བརྟན་སོགས་ལས་མཚོག་སྐུལ་
རིན་པོ་ཆེ་མདོ་ཁམས་སྤྱད་གྱི་ལུལ་དུ་འཇུངས་ཟེན་པར་གདོན་མི་ཟ་ཡང་། དེ་སྐབས་མ་བཞག་པར་གཞུང་བརྟན་དག་
ལྷོའི་གཙོ་པོ་གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོར་སྐར་ཡང་བཀའ་ལུང་ལུས་དོན་ལྟར་ས་གནས་ཆ་བཤོས་གྱིས་ཡང་སྐུལ་
ཅད་གཙོད་ཚོགས་ཚུང་གསུམ་སོ་སོར་ཆེད་གཏོང་གནང་བར། མཚན་ཞབས་ཀུ་ཆང་ཡེ་ཤེས་སྟོན་ལས་སྐྱ་འཁོར་
བཅས་མདོ་སྤྱད་ལུལ་དུ་ཆེད་གཏོང་སྐབས་གཏན་ཡོངས་སུ་འཁེལ། དེ་ལ་ཁེ་སྤྱད་སྐབས་བསོད་ནམས་དབང་འཇུག་གི་
<<རང་སློང་མ་བཅོས་སྐབས་བའོད་པའི་བདེན་གཏམ།>>ལས། “སྤྱི་ལོ་ ༡༩༣༦ བོད་རྒྱལ་ལོ་ ༣༠༦༣ མེ་བྱི་ལྷ་ ༩

ཆེས་ ༥ ཉིན། སེར་གྲེས་ཉམ་གདོང་གེུ་ཚང་རིན་པོ་ཆེས་གཙོས་སྐབ་ཚོ་ངོ་ལས་རྣམས་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་རྒྱུའི་སྤྱུ་བ་སྲར་མ་
 གྲགས་པའི་ཁ་བ་ཆེན་པོ་བབས་ཏེ། ... སེར་གྲེས་ཉམ་གདོང་གེུ་ཚང་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱག་རོགས་ཞབས་ཏུ་གྲུ་གྲུ་ས་པ་ཞོལ་
 གཉེར་ཁི་སྤྲད་སྲས་བསོད་ནམས་དབང་འདུས་དང་། བཀ་ཚུ་མཁལ་པོ་ཅེ་བྱུང་མཁུལ་རབ་བསྟན་འཛིན། ཅེ་བྱུང་སློེ་བཟང་ཆེ་
 དབང་བཅས་ངོ་ལས་བཞི་ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། བསམ་ཡས་ཚོས་སློང་གིས་ཡང་སྤྱུལ་ཅད་གཙོད་ཚོགས་ཚུང་ལ་ཆེད་
 སྤྱུལ་སྤྲུགས་གསལ་མེ་ཡོང་དང་། བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་ཕྱག་སྤེང་སེར་ནག་གཉིས། གསུང་བདེ་གནང་གྲེད་བ་སེའི་
 རེུ་ཚུང་ལུ་ཅན་གཅིག །ཕྱག་རྟེན་སྤྲ་འཁར་བཅས་ཡང་སྤྱུལ་བརྟག་དབྱེད་ངོས་འཛིན་གྱི་ལོ་བྱུང་རྣམས་དང་། བཏ་
 ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཟེ་ཡིང་དཔོན་པོ། སྤྱ་འབྲུམ་སྤྱི་བ་དང་སྤྱ་སྤྱུལ་མཐོ་རིགས་བཅས་སྤྱ་ཆེན་དཔོན་ཆེན་དཔོན་
 གཞུང་སོགས་ལ་གནང་རྒྱུའི་ཐམ་འཁོད་གཞུང་ཡིག་ཁག །འབྲུལ་རྟེན་དངོས་རྣམས་རིན་ཅན་ཅི་རིགས། ལྷ་མོའི་སྤྱ་
 མཚོའི་མཚོ་མཇལ་ངེས་གསལ་ཤོག་ལྟེ་དང་བཅས་བསྐྱམས་ཏེ་སྤྱ་སྤྲུལ་ནས་མེབས་ཐོན་གྱིས་ལུལ་ཁམས་རིམ་
 བརྒྱད་གྱིས་མཐར་སྐྱེ་རྒྱ་མཛོད་བདེ་འགྲོར་བྱུང་། དེར་<<རང་སྤྱོད་མ་བཅོས་སྤྱུག་པར་བཀོད་པའི་བདེན་གཏམ།>>
 དུ། “དེ་རྗེས་གཟིམ་ཚུང་མཇལ་ཁའི་ཐོག་ལ་ཀུན་གཟིགས་མཚོག་ནས་གེུ་ཚང་རིན་པོ་ཆེར། མཁལ་ཆེན་རྟོ་རྗེ་འཆང་གི་ཡང་
 སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་འཇུལ་གྲམ་ངེས་པ་རྟེད་པ་ཞིག་མ་བྱུང་བུ་མེད་ལ་བརྟེན། ངོས་རང་སྤྱ་འབྲུམ་དུ་སྤོང་སྤྲུལ་གྱི་ནང་གསང་
 གསུམ་གྱི་སློེ་ནས་ཅད་དཔོད་བྱས་པར་ཁྱེུ་མཚན་ལྟས་བཟང་བ་གསུམ་བྱུང་སྤྲུགས་གྱི་བཀའ་མངགས་དང་འབྲེལ་མཚན་ཐོ་
 ཤོག་སྤྱེ་གནང་ཞེང་།” ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ཀུན་གཟིགས་པཏ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡང་སྤྱུལ་ཅད་འཚོལ་ལ་སྲར་རྒྱུན་
 ལྟར་སྤྲུགས་འགན་ཅི་ཆེར་བཞེས་ཤིང་། སྤྲར་མཇལ་སྤྲུལ་གྱི་ཀུན་གཟིགས་མཚོག་ནས། སྲར་གྱི་ཁྱེུ་དེ་དག་ལ་
 བརྟག་པ་བཞིན་དཔོས་པ་སློེས་མེད་ཀྱང་སྤྲུག་མཚོར་གྱི་ཁྱེུ་དེ་ཉིད་ཡང་སྤྱུལ་འཇུལ་མེད་དུ་སྤྲུགས་རེ་ཆེ་བ་དང་དེ་
 སྲར་གསང་རྒྱ་ཡང་དམ་དུ་བྱ་དཔོས་པ་སོགས་ནང་མའི་བཀའ་སློབ་དང་ལམ་སྟོན། མི་རྒྱའི་རམ་འདེགས་སོགས་
 སྤྲུགས་ཁུར་ཆེར་བསྐྱེད་གནང་། དེ་ལ་ཀུན་གཟིགས་པཏ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱ་གོང་མ་སྤྱ་ངན་ལས་འདས་ནས་མི་ལོ་ཉི་
 ཤུ་འཁོར་བའི་དུས་བྱོན་ཐོག་ལ་གོང་ས་སྤྲུལ་མཐོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྤྲ་ནས་གྱིས།

དེ་དུས་པཏ་ཆེན་ཚོས་གྱི་ཉི་མ་སྤྱེ་རྒྱ་མཛོད་བཞུགས་ཡོད་པ་ཤིང་། ཡང་སྲིད་ཅད་གཙོད་བྱེད་པར་འགྲོ་མཁལ་ནག་ཚུ་
 མཁལ་པོ་ལུ་བ་ཁོར་རང་རང་གིས་ངོས་ལ་གསུངས་དོན། ཁོར་ཚོ་མར་སྤྱ་འབྲུམ་སྤོགས་ལ་འགྲོ་སྤྲུལ། ལམ་ཞོར་དུ་
 སྤྱེ་རྒྱ་མཛོད་པཏ་ཆེན་ཚོས་གྱི་ཉི་མར་མཇལ་བར་འགྲོ་དུས། པཏ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་སྤྱ་མཐོན་སྤྱ་གོང་མའི་མཚན་ནས་
 སློེས་དུས། **བདག་གི་མཁལ་ཆེན་རྟོ་རྗེ་འཆང་།** ཞེས་མཁལ་ཆེན་རྟོ་རྗེ་འཆང་གི་ཡང་སྲིད་དེ་མ་འཇུལ་བ་ཞིག་དང་མ་
 རོར་བ་ཞིག་དཔོས། ཞེས་གསུངས་པ་དང་། དེ་ནས་སྤྲར་ཡང་བཀའ་སློབ་གནང་བར། སྤྱ་འབྲུམ་གྱི་ཁུལ་དུ་སྤྱ་གྱི་ཞིག་
 གིས་མཇལ་ཁའི་སྤྲུལ་སྤྲུ་པཏ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་གྱི་ཕྱག་སྤེང་ནས་འཇུས་པ་ཞིག་བྱུང་བས། སྤྲུལ་དེར་སྤྱ་གྱི་
 དེ་ནི་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་མིན་ནམ་ཟེར་མཁལ་འགའ་ཤིང་བྱུང་། དེ་ནི་པཏ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལས་འབྲེལ་ཡོད་པ་ཞིག་

ཡིན་པར་ཐེ་ཚོམ་མེད་ཀྱང་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་མིན་ཞེས་ཐག་བཅད་ནས་གསུངས་ཏེ། ཨ་མདོའི་སྤུ་གྲུ་མོ་དོན་གྲུབ་
ཟེར་བ་དེ་འཁྲུལ་མེད་ཡིན། དེ་ལ་བརྟམ་དབྱེད་ཚོས། ཞེས་གསུངས་བྱུང་ཟེར། དེ་ལྟར་ངོས་རང་བདག་པོ་རྒྱག་མཁན་
དེ་ཤར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་པ་ལྟེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེས་ན། ལོང་དུ་གསལ་བ་ལྟར་གྱི་
ཀུན་གཟིགས་ཤར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྲུག་སྤོང་ལ་འཇུག་པ་དེ་སྤུ་ཡིན་ནམ་སྤུ་མ་ན། དེ་ནི་སྤུ་འབྲུམ་བྱམས་པ་གྲིང་གི་
ནལ་འབྲུང་པ་ཆེན་པོ་ཡོངས་གྲགས་སུ་ཨ་ལགས་དགོ་གྲུ་ཚང་ཞེས་མཚན་གྱི་སྤྲུག་པ་མདོ་སྤྲོད་ཁྲུལ་དུ་ཡོངས་སུ་
ཁྲུབ་པ་དེ་ཉིད་ཡིན། དེའི་ཚུལ་ལ་སྤུ་འབྲུམ་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་གཙོ་སྤྲུབ་གཞུང་ལས་ཁང་གིས་བཅུམས་པའི་

<<སྤྲུབས་ཐེ་ཡད་གོ་གྲུ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྲུག་ཚོང་གི་མཚན་ལྟར་མདོར་བསྡུས་>>ཀྱི་ཤོག་ངོས་ ༩ པའི་མཇུག་ནས།

པོད་རབ་རྒྱལ་ཤིང་བཀའ་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༣༥ ལོར་ཡཤར་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཅིང་གཟིགས་པ་ཆེན་མོ་སྤང་བ་མཐའ་
ལས་སྤུ་སྤོང་དགུ་བ་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མཚོག་གདན་ས་ཆེན་པོ་སྤུ་འབྲུམ་བྱམས་པ་གྲིང་དུ་ཆིབས་བསྐྱར་གནང་སྟེ་དཔལ་དུས་
ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་མོ་ཆེ་གནང་བའི་སྤྲུབས་སུ། ལྷ་མ་རིན་པོ་ཆེ་སྤུ་ན་ཤིན་ཏུ་སྤུ་བས་ཡབ་ཡུམ་གྱི་པང་དུ་བཟུང་ནས་
དབང་གལ་དུ་སེབས། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་བསྐྱར་བའི་རྗེས་སུ་མ་ཡུམ་གྱི་པང་ནས་ཤར་
ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ལ་མཇུག་ཁ་ལུ་དུས། མི་ཚོགས་ཆེན་པོའི་ཁོད་དུ་ཁོད་གི་སྤྲུག་སྤོང་ལ་འཐམས་ཤེས་མ་བཅད་བས་ཤར་
ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྤྲུགས་ཤིན་ཏུ་དགེས་ཏེ་ཞལ་འཇུག་པ་དང་བཅས་སྤུ་དར་སེར་པོ་ཞིག་ལྷངས་ནས་གཡོགས་པ་དང་། ལྷི་
འོ་མཇུག་ཁ་གྲུབ་རྗེས་ཤར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ཞབས་ཞུ་བ་རྣམས་ལ་དེ་རིང་དེད་ཀྱི་སྤོང་བ་ལ་འཐམས་པའི་
བྱིས་པ་དེ་གར་ཡོད་ཀྱི་རྩད་ཚོད་ཤོག་གསུངས་པ་བཞིན་རྩད་བཅད། ལྷི་ཉིན་ཁོང་གིས་སྤུ་མདུན་པ་བཅད་སྟེ་ལྷ་མ་རིན་
པོ་ཆེས་ཡབ་ཡུམ་དང་བཅས་སྤུ་འབྲུམ་ལྷ་བྱང་བཀའ་ཤིས་ཁང་གསར་དུ་གདན་འདྲོན་ཞུས་ནས་འོས་ཇའི་གསོལ་ཚིགས་
མཉམ་དུ་བཞེས། གསོལ་ཚིགས་ཀྱི་སྤྲུབས་སུ་སྤུ་ན་སྤུ་བའི་ལྷ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་གསོལ་སྤྲུག་ཤར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་
གིས་བཞེས་པ་དང་། ལྷ་མ་རིན་པོ་ཆེས་ཤར་ཆེན་མཚོག་གི་སྤྲུག་ལས་དུ་ཤལ་ཤལ་གྱི་གཏམ་མང་པོ་ཞིག་གསུངས་པས་
ཤར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ལ་སྤུ་ཆབ་མང་པོ་ཤོད། དེའི་ལྷི་ཉིན་སྤུ་འབྲུམ་ལྷ་བྱང་བཀའ་ཤིས་ཁང་གསར་ནས་ཤར་ཆེན་
པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་སྤོབ་མ་སྤོབ་ཞིག་ལ་ཆེ་དབང་གནང་སྤྲུབས། སྤུ་ན་ཤིན་ཏུ་སྤུ་བའི་ལྷ་མ་རིན་པོ་ཆེ་ཆེ་དབང་གི་སྤོབ་
མའི་གཙོ་བོར་བཟུང་སྟེ་གལ་དབྱས་ལ་བཞུགས་སུ་གསོལ་ནས་སྤྲུགས་ཅིས་ཆེ་བའི་ཚུལ་བསྟན། ... དེ་ནས་ལྷ་མ་རིན་
པོ་ཆེ་དགུང་ལོ་གསུམ་བཞེས་པ་འདྲིན་བྱེད་ཅེས་པ་མེ་པོ་བྱི་བའི་ལོ་སྟེ་ལྷི་ལོ་ ༡༩༣༦ ལོར་ཡགོང་ས་རྒྱལ་དབང་སྤུ་
སྤོང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་ཡང་སྲིད་འཚོལ་སྤྲུབས། ལྷིས་པ་གངས་ལས་འདས་པའི་ནང་ནས་ལྷས་དང་མཚན་མ་ཁྱང་
པར་ཅན་མཆོས་པའི་འོས་སྤུལ་གསུམ་གྱི་ཁོངས་སུ་ཚུད། དེ་གསུམ་ལས་ཀྱང་ལྷ་མ་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་འོས་སྤུལ་གསུམ་གྱི་
གཉིས་པར་ངོས་འདྲིན་གནང་བས་ཀུན་གྱིས་གང་ཟག་ཁྱང་པར་བ་ཞིག་ཏུ་བསམས་ཏེ་ཅིས་ཆེན་དང་བདག་སྤོང་ལྷ་མེད་
གནང། དེ་ནས་བཟུང་ཁོང་གི་མེས་པོ་རྫོན་པ་བཤད་རམས་པ་བྱང་རྒྱུ་ཉི་མའི་ཤལ་ཏུ་བཞུགས་སུ་གསོལ། ཞེས་

གསལ་བ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱའོ།།

མེ་སྐྱེད་ལྷ་བ་ ༤ ཚེས་ ༡༠ སྤྱི་ལོ་ 1937 ལྷ་བ་ 5 ཚེས་ 19 ཉིན། གནས་ལ་སྤྱིན་དཀར་གྱི་རྣམ་པ་རོ་
མཚར་བ་སྤྲོ་ཚོགས་ལང་ལོང་དུ་གཤོས་ཤིང་། ས་ལ་རྒྱལ་ཚོགས་ལོན་པའི་ཆར་ཐེན་ཐང་ཐོང་དུ་བབས་པ་སོགས་
བཟུ་ཤིས་པའི་རྟགས་མཚན་དུ་མ་མངོན་པར་ཤར་བ་དང་དུས་མཚུངས་པར་ཡང་སྤིན་ཅད་གཙོད་ཚོགས་རྒྱུད་གདན་
ས་ཆེན་པོ་སྤྱི་འབྲུམ་བྱམས་པ་སྤིང་དུ་འབྱོར། དགོན་པའི་བཀོད་བ་གསལ་ལེར་མངལ་བ་ན་མཚོ་གཞིགས་སྐབས་སུ་
གསལ་མངལ་རྒྱུད་པའི་དགོན་པའི་རྣམ་བཞུན་དེ་ཉིད་ཡིན་པར་ད་གཙོད་དངོས་ར་འབྲོད་པར་རྒྱུར་བས། མཚོ་གཞིགས་
འབྲུམ་མེད་མི་འགྲུང་བར་རྟེན་སོན་ཡོང་ངེས་སྤྲོས་སྟེ་དགའ་རྣམ་ཆེས་ཆེར་བརྟུན། དེ་ནས་སྤར་རྒྱལ་དབང་བཅུ་
གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཚོ་གཞིགས་ཀུན་ཚང་རིན་པོ་ཆེར། སྤྱི་འབྲུམ་དུ་ཐེབས་བཞུགས་སྐབས་རྒྱལ་དབང་རང་ཉིད་ཀྱང་
ཆེ་ཤོས་སྤར་པར་བཞུགས་ཤིང་། རེས་སོར་སྤར་བ་དེ་ཉིད་དུ་ཐེབས་བཞུགས་གནང་ཆེ་སྟེ་པོ་ཡོང་ངེས་ཞེས་བསྐྱབ་
སྟོན་གནང་བ་ལྟར། ཀུན་ཚང་རིན་པོ་ཆེ་ཆེ་ཤོས་སྤར་པར་བཞུགས་པ་དང་གཞན་རྣམས་གནས་སོ་སོར་བཞུགས་
སོ།།

ལྷ་བ་ ༥ བང་ཡང་སྤིན་ཅད་གཙོད་བ་རྣམས་ཐེ་མིང་དུ་ཐེབས་ཏེ་པཎ་ཆེན་དོན་བྱེད་ལས་ཁང་དུ་བཞུགས།
ཐེ་མིང་དཔོན་པོ་སྤྱི་འབྲུམ་རྒྱུད་ལ་མངལ་ཞིང་དངོས་སྤྱེས་གྲོ་ལོ་མ་བ་བསྟར། གནས་སྤྱགས་ཞིབ་ཅམ་སྤོང་སྟེ་སྤྱིར་སྤྱི་
འབྲུམ་དུ་ཐེབས། དེ་ལྟར་མཚོ་གཞིགས་ཅད་འཚོ་ལ་གྱི་སྟོན་འབྲེལ་གྱི་སྤྱི་གཞི་སྤྱི་འབྲུམ་ལོངས་སུ་བྱུང་བ་ན། ཅད་ཞིབ་
ས་གནས་ཁག་ཆ་བཀོས་གྱིས་ཚོགས་མི་རྣམས་སོ་སོར་ཐེབས་ཐོན་གནང་། ཀུན་ཚང་རིན་པོ་ཆེས་གཤོག་ཆས་
མནབས་ཤིང་། ལས་ཞབས་ཅེ་དུང་སྟོ་བཟང་ཆེ་དབང་གིས་བསྐྱོད་སྟེ་དཔོན་ཆས་སྤྱོད། སྤར་གདན་ས་སེ་རར་སྟོད་
སྟོང་བ་སྐལ་བཟང་ཐེང་བ་སྤྱད་སྤྱད་དུ་ཁྲིད་པ་སོགས་དགོས་དབང་རྣམས་སྟོད་གྱིས་སྤྱི་འབྲུམ་མཚོད་གཞིས་ཆེ་གྱི་
²¹སྤྱག་མཚོར་སྟེ་བར་ཐེབས། སྐབས་དེར་རྒྱུད་ཅམ་ནས་འབྲུངས་གཞིས་དེ་ཉིད་མཚོ་གཞིགས་སྐབས་གསལ་བའི་
རྣམ་པ་རི་ལྟ་བ་བཞིན་མངལ་བས་ཐུགས་ལ་དེ་བས་ཀྱང་དགའ་ཚོར་ཆེན་པོ་འབྱུངས།

སྤྱག་མཚོར་སྟེ་བ་ནི། དེ་ཆུང་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་ཆགས་ཏེ་གཡམ་གཡོན་གྱི་གྲོང་ཚོ་གཞན་ལས་མཐོ་བ་ཞིག་
ཡིན་ལ། དེའི་རྒྱུད་མཐོང་བསྟར་དུ་བརྒྱས་པའི་དེ་པོ་དང་ཚང་ཚོང་ནགས་ཚལ་གྱིས་བསྐྱོར་ཞིང་། བང་སྟོར་དུ་ས་ཞིང་
གཤིན་པོས་མངོས་པར་བརྒྱན་པའི་གྲོང་ཚོ་ཉམས་དགའ་བ་ཞིག་ཡིན། འབྲུངས་གཞིས་ནི་ཐང་ཆུང་ཞིག་གི་དཀྱིལ་
དུ། མཐོང་སྟོར་གྱི་གྲུང་ར་ནང་མོ་སྤིད་དུ་རིང་བའི་ནང་དུ་ཁང་པ་ཐོག་གཅིག་ལ། ཁང་སྤང་དུ་རྩོ་གཡམ་བཀའ་ཅིང་
འུག་པའི་ཁ་བད་དམ་མདའ་ཡབ་གཡུ་ཅི་ཅན་ལ་མ་ཁ་དུ་མ་ཡོད་པ། ཁང་ཐོག་དུ་དུང་ཁུང་གཉིས་དང་སྤར་ཁུང་
གསུམ་སོ་སོར་ཡོད་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ཡང་སྟོགས་ཆ་སོ་སོར་བཀོས་ཏེ། ཤར་ངོས་སུ་ཐབ་ཚང་དང་། བྱང་ངོས་སུ་ཡབ་

²¹ ཡི་གེ་སྤྲོ་མ་དག་དུ་མཁས་པ་རྣམས་གྱིས་ཆེ་གྱི་ཞེས་གྲིས་པ་སོར་འཛོག་ལས་འགའ་ཞིག་ལྟར་གྱི་བྱ་སོགས་སུ་བཅོས་མ་པོད།

ཡུམ་གཉེས་ཀྱི་གཟིམ་ཁང་དང་མཚོད་ཁང་བཅས་གཅིག་ལ་གཅིག་སྐྱེལ་བ། ལུ་བ་དོས་སུ་ལོར་ཁང་དང་འགྲུལ་ཁང་།
མཚོད་ཁང་། ལྷོ་དོས་སུ་ཉ་ཁང་དང་། ལུག་ཁང་། གྲི་ཁང་བཅས་དང་། ལྷམ་རའི་དཀྱིལ་དུ་རྩོད་གཅེལ་གྱི་འགྲོ་ལམ་དང་
དང་ཆེན་མཐོ་བར་བསྐྱེད་ས་ལ། དང་ཆེན་གྱི་ཅ་བའི་མཐའ་སྐྱོར་དུ་ཉ་ལོར་ལ་གཟན་རྩ་བསྐྱེད་སའི་རྩོད་བཅིགས་ཀྱི་རྒྱམ་
གཞོང་ཆེན་པོ་བར་མཚམས་རེར་ཉ་ལོར་འདོགས་སའི་ཁྱུང་བུ་ཡོད་པ་མཐོ་ཅམ་དང་། རྒྱལ་སྐྱེའི་སྐྱེད་དུ་ཡང་དང་
སྐྱོག་འཕྲིང་ཅམ་ཞིག་ཡོད། རྒྱལ་སྐྱེའི་མདུན་ཐད་དུ་བར་ཐག་དེ་ཅམ་མི་རིང་བའི་ས་ན་མཚོད་ཉེན་ཞིག་ཡོད་པ་
སོགས་སྐྱིད་སྐྱེད་དང་སྐྱོ་ཉམས་ཀྱིས་སྐྱུག་པ་ཞིག་ཏུ་སྐྱང་དོ།།

འཁྱུངས་གཞིས་དེ་ལ་གྲིམ་རྒྱུད་དཔོན་རྒྱུད་ལྟ་བུའི་མིང་ལུང་སྐྱར་ཉེ་མཐོ་ཉམས་དང་རྗེག་བཟོ་དོད་པོ་བྱེད་རྒྱ་
དེ་འདྲ་ཡོངས་གྲགས་སུ་མེད་ལ། ལྷམ་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱག་མཚོར་སྐྱེ་བའི་དུད་གྲིམ་གཞན་ཀྱུན་དང་མཚུངས་པར་ལ་
རབས་ཀྱི་ལས་ལ་གཅིག་ཏུ་གཞོལ་བའི་བོད་གཤམ་གྱི་རྣམ་པ་མ་ཡལ་ཞིང་ལས་ལ་བཅོལ་བ། མཐོ་ལ་བཀྱར་ཞིང་
དམན་ལ་བྱམས་ལ། ཚོས་ལ་དད་ཅིང་གཏོང་པོད་ཆེ་བ། སྤྲིག་ལ་འདྲེམ་ཞིང་དགེ་བ་ཉིད་གཅིགས་སུ་འདྲིན་ལ། དག་
གཉེན་གྱི་དབྱེ་མཚམས་འབྱེད་ལུས་ལ། ཞིང་ལས་དང་ཚོང་ལས་ཅག་ཅིག་གིས་འཚོ་བའི་གྲིམ་ཚང་དཀྱུས་མ་ཞིག་
ཡིན། དེ་ལ་<<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས། “དའི་གྲིམ་དེར་ནང་མི་མང་པོ་ཡོད། དེ་ཡང་གཅེན་པོ་
བཞེ་དང་། གཅེན་པོ་གཉེས་ཡོད། ང་ཚོ་ལོ་ན་ཁྱེད་གཞོན་བར་ཁྱུང་བར་ཆེན་པོ་ཡོད་ཅིང་། དའི་སྐྱེད་མར་བུ་སྐྱུག་བཅུ་བྱུག་
འཁྱུངས་ཀྱང་། དགུ་རྒྱུད་དུས་ནས་གོངས་འདུག །ནང་མི་ཚང་མ་མཚའ་བཅེའི་འབྲེལ་བ་དམ་པོ་ཡོད་”ཅེས་གསལ། དེ་ནས་
ཡང་སྐྱུལ་རྩེད་གཅོད་པ་རྣམས་འཁྱུངས་གཞིས་སུ་གནས་ཚང་གཡར་ཉེ་བཞུགས། དེ་ལ་དཔོན་ཆས་སྐྱུས་པ་ཅེ་རྒྱུང་
སྐྱོ་བཟང་ཆེ་དབང་ཁང་རྒྱུད་དུ་དཔོན་རྒྱུགས་ཀྱིས་བཞུགས་ཤིང་། ཀུའུ་ཚང་རིན་པོ་ཆེ་ཕྱག་རོགས་གཞན་གཉེས་དང་
ཆབས་ཅིག་གཡོག་པོའི་རྒྱུ་དུ་ཐབ་ཚང་དུ་བཞུགས་སའི་ཆེ། ལུ་རྒྱུང་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་དལ་གྱིས་ཀུའུ་ཚང་རིན་པོ་ཆེའི་
ཉེ་འབྲེལ་སུ་བཅར་ཉེ་སྐྱོ་ཉམས་ཀྱིས་བཞུགས་ཤིང་། ཡུད་ཅམ་ནས་རིན་པོ་ཆེའི་མགུལ་དུ་ལ་གོང་ས་བཅུ་གསུམ་
བས་གནང་བའི་ཕྱག་སྐྱེད་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་ཕྱག་འཆང་སྟེ་“འདི་ངར་དགོས་”ཞེས་གསུངས། ཀུའུ་ཚང་རིན་པོ་ཆེས།
ང་སུ་ཡིན་ཤེས་ན་སྐྱེད་ཚོག་ཅེས་གསུངས་པར། ལུ་རྒྱུང་གིས། “སེ་རའི་ཨ་ཀ་རེད་”ཅེས་གསུངས། དེས་ན་སྐྱུག་ཏུ་
ཡོད་པ་དེ་སུ་རེད་ཅེས་དྲིས་པར། “ཅེ་རྒྱུང་སྐྱོ་བཟང་རེད་”ཅེས་དང་། ལྷོད་རྒྱུང་སྐྱུལ་བཟང་ལ་ཡང་ལོར་བ་སྐྱུ་ཅམ་
ཡང་མེད་པར་རི་བཞིན་གསུངས་པས་ཐམས་ཅད་ཉ་ལས་པར་གྱུར། དའི་དགོང་མོར་ཡང་ལུ་རྒྱུང་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་
ཀུའུ་ཚང་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་དུ་སྐྱོ་ཉམས་ཀྱིས་ཡུན་རིང་བཞུགས་ཤིང་། ལྷོ་གོང་མའི་ཕྱག་སྐྱེད་ལ་ཡང་ཡང་གཟིགས་
ཤིང་ཕྱག་འཆང་ཅམ་འཆང་ཅམ་སོགས་ཀྱང་མཚན། ལུ་ཉིན་རྩེད་ཞིབ་པ་རྣམས་ཐེབས་ཐོན་སྐབས་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་
གཟིམ་མལ་ལས་བཞེངས་ཉེ་ཐེབས་འདོད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཕྱགས་ཆེར་བསྐྱེན་ཅིང་བཞུགས་པའང་མཚན་དོ།།

ཉིན་ཤམ་རྗེས་ཀྱི་ཞོགས་པ་སྤོ་མོ་ཞིག་ལ། སྐར་ཡང་ཀུན་ཚང་རིན་པོ་ཆེ་འཁོར་བཅས་སྐྱེ་འབྲས་ནས་
གསང་སྟོབས་ཀྱིས་སྟག་མཚོར་དུ་བསྐྱོད་པར། དགོན་པ་ནས་ཐེབས་ཐོན་སྐྱབས་དགོན་པའི་ཚོགས་དུང་བུས་པ་དང་
སྟོབས་ཁེལ་ཅིང་། ལམ་བར་དུ་ཡང་ཞོ་དང་འོ་མ། ལུ་ཐོམ་ལུས་གང་བ་འཁྲེང་བ་དག་ལ་རིམ་བཤམ་སྟངས་སོགས་
བོད་པས་བཀའ་ཞུས་པའི་མཚན་མར་ཅི་བའི་རྟགས་མཚན་དུ་མ་བྱུང་། འཁྲེངས་གཞིས་སུ་སྟེན་ལ་ཉེ་བའི་སྐྱབས་སུ།
ལ་སྟེང་ནས་མེ་ཤིང་བཀའ་བའི་བོད་བུ་གསུམ་དེད་པའི་རྒྱ་རིགས་དར་མ་ཞིག་མར་ཡོང་སྟེ། བསྐྱོད་ལམ་སྟག་འོག་
གཉིས་ཡོད་པ་ལས་འོག་མར་ཞུགས་ན་ལེགས་ཚུལ་ཞུས། བསྐྱོད་ལམ་སྟག་མ་ནི་འཁྲེངས་གཞིས་ཀྱི་སྟག་རྒྱབ་དུ་
ལུག་པའི་ལམ་བུ་དང་། འོག་མ་ནི་མདུན་སྐོའི་སྟོགས་སུ་འཐེན་པའི་ལམ་བུ་སྟེ། མདུན་སྟོགས་ནས་ནང་དུ་འཇུག་པ་
ཡང་རྟེན་འབྲེལ་དུ་ཅི། དེ་སྟེང་བསྐྱོད་ལམ་འོག་མ་དེ་ཉིད་དེད་དེ་འཁྲེངས་ཁང་གི་མདུན་ཐང་སྟེང་ཡོང་ས་བཅུ་
གསུམ་པ་ཆེན་པོས་ཆེབས་བཞོལ་གྱིས་འཁྲེངས་གཞིས་ལ་གཟེགས་ཏེ། སྟོང་རྗེ་པོ་འདུག་ཅེས་བཀའ་གནང་ས་དེ་
ཉིད་དུ་འཕྱོར་བ་ན། མོ་དེ་གའི་དབྱིད་ཀྱི་དཔལ་ལོ་བསུ་བའི་ཁ་བུག་གི་གསུང་སྒྲོན་ཐོག་མ་དེ་ཐོས་པས་རྟགས་མཚན་
ཤིན་ཏུ་ལེགས་སྟོན་ཞིང་། བོད་གསལ་ལམ་སྟོན་གོ་སྟོན་གྱི་རྒྱ་རིགས་དེ་ཡང་སྟོན་སྟངས་ཞིག་གི་སྟེན་པ་
ཡིན་པའི་སྟོན་པ་བྱུང་།

འཁྲེངས་གཞིས་སུ་འཕྱོར་ཏེ་གསོལ་ཇ་བཞེས་བྱུབ་མཚམས་ཚ་ཐབ་སྟེང་ཅོག་ཅེ་ནར་མོ་ཞིག་གི་ཐོག་དུ་སྐྱེ་
གོང་མའི་སྐྱེ་ཆས་ངོ་འདྲ་གཉིས་ཅེ་བསྟེང་ཏེ་བཞག་ཅིང་། གཡས་སྟོགས་སུ་ཀུན་ཚང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཅེ་བྱུང་མཚེན་
རབ་བསྟན་འཛིན་གཉིས། གཡོན་སྟོགས་སུ་ཁེ་སྟོན་སྟེང་བསོད་ནམས་དབང་འདུས་དང་ཅེ་བྱུང་སྟོ་བཟང་ཆེ་དབང་
གཉིས་བཞུགས་ཏེ་བརྟག་དཔུང་གི་མགོ་བཅུགས། ཐོག་མར་ཀུན་ཚང་རིན་པོ་ཆེས་སྟག་སྟེང་ནག་པོ་ངོ་འདྲ་གཉིས་
ཀ་སྟག་དུ་བསྟོན་ཏེ་གང་དགོས་ཞེས་དེས་པ་ན། ལྷ་མོ་དོན་བྱུབ་ཀྱིས་སྟགས་དོགས་སུ་ཅམ་ཡང་མེད་པར་ངོ་མ་དེ་
ཉིད་བཞེས་ཏེ་མགུལ་དུ་མནམས། སྟག་སྟེང་མེར་པོ་ངོ་འདྲ་གཉིས་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་མཛད། དེ་ནས་སྐྱེ་གོང་མ་རང་
ཉིད་ཀྱི་སྟག་འཁར་དང་། སྐྱེ་གོང་མས་སྐྱེ་བའང་རིན་པོ་ཆེར་གནང་ཞིང་དེས་ཀུན་ཚང་རིན་པོ་ཆེར་སྟེན་པའི་སྟག་
འཁར་གཉིས་སྐྱེན་འབྲུལ་གྱིས་བརྟགས་པ་ན། ཐོག་མར་སྟགས་ཐག་མ་ཚོད་པའི་རྣམ་པས་ཅུང་ཟད་ཚམ་ཚོམ་སྟེ་
བུར་བྱུང་གྲང་མཐར་སྐྱེ་གོང་མའི་སྟག་འཁར་དེ་ཉིད་བཞེས། དེ་ནས་གྲང་བ་མའི་རྗེས་ཚུང་ཞིག་དང་རྒྱ་མ་དུ་སྟོང་རྗེ་
པོ་ཞིག་ཡོད་པ་གཉིས་སྐྱེན་འབྲུལ་ཞུས་ཏེ་བརྟགས་པའི་ཆེ་སྟགས་དོགས་གཏན་ནས་མི་མངའ་བར་ངོ་མ་དེ་ཉིད་
བཞེས་ཏེ་བཞད་མོ་དང་བཅས་དགོས་པར་མཛད། དེ་སྟེང་སྐྱེ་གོང་མའི་ཉེར་སྐྱེད་ངོ་མ་རྣམས་ཇི་བཞིན་ངོས་འཛིན་
གནང་བས་མཚོག་སྟེན་འཁྲེལ་བྱུང་བའི་རྗེས་སོང་སྟོན་པའི་དགའ་ཚོར་གཞོན་མི་སྟབ་པ་བྱུང་སྟེ། བོད་དབུས་
གཞུང་ལ་གསང་ཉར་དང་རྟ་ཤེད་བརྒྱུད་སྟོན་འབྲུལ་ཞུས།

དེ་ལྟར་སྐྱ་གོང་མའི་དངོས་བརྒྱད་ཀྱི་ལམ་སྟོན་དང་། མཚོ་གཞིགས། ལྷ་སྐྱེད་གི་ཡུང་བསྟན། འབྲུངས་ཡུལ་སྤྱི་ཤེད་བཀོད་པ། རྒྱུང་སྤྱད་རིན་པོ་ཆའི་མཚན་པ་སོགས་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་ཅེ་མཐུན་བྱུང་བས། ལྷ་སྟན་དབུས་གཞུང་ནས་ཁྲུ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་དེ་ཉིད་དོན་དམ་དུ་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་ཡང་སྐུལ་འཁྲུལ་བྲལ་དུ་བྱུགས་གཏན་འཁེལ་ཅིང་སྐྱུར་དུ་གདན་ཞུའི་འབད་པ་བསྟོན་རྒྱ་དང་། དགོས་དོན་དང་གནས་བབ་ཅི་མང་ལ་སྐབས་བསྟན་གྱིས་རེ་ཞིག་གསང་རྒྱ་དམ་པོར་འཛོག་དགོས་ཀྱི་བཀའ་ལན་ཤེས་པ།

སྟོན་གནས་རྗེས་འབྲེལ་སོགས།

ད་ནི་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྐྱ་ནས་སྐྱ་ཕྱིར་སྟོན་གནས་རྗེས་འབྲེལ་གྱི་ཚུལ་སོགས་རྒྱུང་མཚན་དེ་དུས་ཁ་ཡར་དུ་གསུངས་པ་དུ་མ་ཞིག་འདིར་དཀྱིས་གཅིག་ཏུ་འགོད་པར། དེ་ཡང་<<བཅོན་ཕྱོགས་ནང་གི་བུམས་བཞེ།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་སྐད་བརྟན་པའ་ཏུ་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས། “མི་ལམ་དུ་ཆེ་རབས་སྐྱ་མ་འབྲེལ་པའི་དུས་སྐབས་དུ་མ་བྱུང་ཡང་། དེ་ནི་རི་བཞིན་བརྗོད་དཀའ་བ་ཞིག་རེད། འདིར་དེའི་སྐོར་གླེང་མོལ་བྱེད་པར་དགོས་པ་དེ་ཅུ་ཨེ་ཡོད་སྟུང་”ཞེས་བཀའ་སྐུལ་ཏེ་གསུང་མཚན་མས་འཛོག་གནང་མཚན། ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “ངའི་ངོ་ཤེས་པའི་ཁྲིད་དུ་སྐྱེ་བ་སྐྱ་མ་འབྲེལ་ལའདྲེ་ལ། ངས་ཀྱང་རྒྱུང་སྐབས་སྐྱེ་བ་སྐྱ་མ་འབྲེལ་བའི་བཞོ་འབྲེལ་པོ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་ད་ལྟ་མི་འབྲེལ། སྐྱེ་བ་སྐྱ་མ་སྐྱར་འབྲེལ་གྱི་སྐྱ་གྲུ་དེ་ཚོས་ཀྱང་ཕྱིས་སྐྱ་མི་འབྲེལ་”²²ཞེས་བཞུགས་མོ་དང་བཅས་ཏེ་བྱུར་ཅུ་ཞིག་གསུངས་ལ། ཡང་ཞལ་སྐྱ་ནས་ཀྱིས། <<ཉི་མ་འཆར་ལུག།>>²³ཅེས་པའི་བརྟན་པའ་དུ།

འཆི་བ་ཞེས་པ་དེས་པར་ཡོང་བས་དེ་ལ་ཡིད་མི་བདེ་བ་བྱེད་དོན་མེད། སྐྱེ་བ་ཡོད་པས་འཛིག་པ་ཡོད་ལ། དེ་ནི་དངོས་པོའི་ཚོས་ཉིད་ཡིན། དེས་པ་མེད་པ་ནི་འཆི་བ་ནས་ཡོང་དེ་རེད། སྐབས་རེར་མི་ལམ་མམ་གཉིད་མ་སད་ལྷ་བུའི་སྐབས་སྤྱི་མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་དུ་མའི་གོང་གོང་དུ་སྐྱེས་པ་དང་། གཞན་ཡང་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ལྷག་འགའི་སྐྱོལ་ཏུ་སྐབས་ཤིག་རྒྱ་གར་དུ་སྐྱེས་པའི་འབྲེལ་གསལ་ལ་མི་གསལ་བ་ལྷ་བུ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་གིན་འདུག། དེ་ལྟར་ཡར་དེད་ན། ལྷོན་པ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཞལ་བཞུགས་པའི་ཆེ་ནའང་པལ་ཆེར་དེའི་ཉེ་འགམ་ཞིག་ཏུ་སྐྱེས་ཡོད་དེས་རེད། ཅེས་བོད་དང་རྒྱ་གར་དུ་འབྲུངས་ཤིང་།

དེ་ནས་ཀྱང་ཡར་དེད་ན་བཅོམ་འདས་ཀྱི་སྐབས་སྤྱི་གཏུགས་ཏེ་གསུངས། གཞན་ཡང་བསྟན་པའི་གསལ་བྱེད་ཆེན་པོ་སྐབས་རྗེ་སྐྱ་མ་འབྲེལ་བསྟན་བཞོད་པ་མཚོག་གིས། <<ལམ་གྱི་སྐྱེད་པོ་>>ཞེས་བྱ་བའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

སྐབས་ཤིག། །ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་ཨ་རིའི་ལུལ་དུ་དགེ་བཤེས་བཞོད་པ་ལགས་ཀྱིས་བྲུག་བཏབ་པའི་ཚོས་ཚོགས་ལུ་བའི་ཚལ་(Deer Park)ཞེས་པར་ཆིབས་བསྐྱུར་བཀའ་རིན་སྐྱོང་སྐབས། བཀའ་ཚོས་ཀྱི་སྐབས་སྤྱི་དུས་

²² ལྷོ་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 6 ཉིན་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཚོས་སྤྱིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གསུངས།

²³ ལྷོ་ལོ་ 2008 ལོར་ཉིན་ཞིག་སྤྱི་གཏུག་གི་མཚན་རྟམ་བརྟན་དུ་པའ་སྐྱེ་ཏུ་སྤྱིའི་སྐད་དུ་བཞུགས་པ།

རྒྱུན་ལྡན། ལོ་ལོ་མཚོ་གཤམ་ལོ་ལོ་ལྟོས་ཀྱིས། “ངོས་ལ་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་དང་སྣོད་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བ་སོགས་ཉམས་རྩོགས་གང་ཡང་མེད། ཡིན་ཡང་། དེ་དག་ལ་མོས་བ་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་སླུབ་བཤ། དེའི་རྗེས་སུ་སྡེ་ཆོན་རྒྱུ་མཇུག་གི་སྐབས་སུ་ཆོས་ལུ་བ་ཞིག་གིས་ལོ་ལོ་མཚོ་གཤམ་ལ། “སྐྱེ་མཁའ་རང་ཉིད་ལ་ཉམས་རྩོགས་གང་ཡང་མེད། ཅེས་བཀའ་སླུབ་སོང་། དེ་ལྟར་ན། དེད་ཅག་གི་རྒྱུད་ལ་ཉམས་རྩོགས་ཤིག་རི་ལྟར་སྐྱེ་འཇུག། དེས་ན། དེད་ཅག་ལ་རེ་བ་གང་ཡང་མེད།” ཅེས་བྱང་རྒྱལ་ཆེན་པོས་ལུས་ལ་ལྟོས་ལོ་ལོ་ལྟོས་དུ་གཞན་དགོས་སྟབས། རྩོད་ལུ་ལོ་ལོ་མཚོ་གཤམ་ལོ་ལོ་ལྟོས་ཀྱི་ཞུ་ཞུས། “དོན་གྱིས་བཤད་ན། རྩོན་འཕགས་པའི་ལུས་དུ་ངོས་རང་སྣོན་བ་ཤུག་སྐབས་དང་སྣོན་ཅིག་ཏུ་ཡོད་པ་དེ་དཔེ་གི་ལྟོས་ལྟོས།” ཅེས་ཞན་ཆོགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ཞུས་ཞུས་ཤོད། ཞེས་གསུངས། ལོ་ལོ་གསལ་གྱི་གནས་ཚུལ་འདི་སྤར་ནས་གོ་སོས་བྱང་ཡང་གསུང་ངོ་མ་རྩེད་འཚོལ་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་མ་བྱང་ལ། ཡིད་མི་ཆེས་པར་འགྱུར་བ་སུ་ཡང་མེད་པས་འབད་བཅོལ་ཡང་མ་བྱས། སྤྱིར་ན་མགོན་པོ་མཚོ་གཤམ་ལོ་ལོ་ལྟོས་ཀྱིས་དགོས་དོན་ལྟར་བར་ཅན་གྱི་སྐབས་མ་གཏོགས་འདི་ལྟ་བུའི་གསུང་ཚོམ་བསྐྱུགས་སུ་མི་གཞན་བ་ལྟོ་ཀྱང་གྱིས་ཤེས་པ་ལྟར་ཡིན། <<བཅོན་ཤོས་ཀྱི་རང་དབང་།>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་དཔྱིན་དེབ་ལས།

ངོས་ནི་ཏུ་ཡའི་རྣམ་སྐྱེ་སྐྱེད་བཅུ་གསུམ་རིམ་ཤོན་གྱི་ཡང་སྐལ་དུ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད་ལ། སྐྱེ་སྐྱེད་རིམ་ཤོན་རྣམས་འཕགས་མཚོ་གསུམ་རིམ་གཞིགས་ཀྱི་རྣམ་སྐལ་དུ་འདོད། དེར་བརྟེན། ངོས་རང་ཡང་སྐལ་རིམ་གཞིགས་ཀྱི་རྣམ་སྐལ་དུ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མཁན་མང་། དེ་ལྟར་ན། ངོས་རང་འཇུངས་རབས་དོན་བཞི་བ་སྟེ་ཡར་དེད་ན་སྣོན་བ་བཅོམ་སྟེ་འདས་ཀྱི་སྐྱེ་དུས་ཀྱི་བམ་ཟེ་ཁྱེུ་སྤང་བ་ལ་སྟུག། དེ་ལ་ངོས་རང་དོན་དམ་དུ་ཡིད་ཆེས་ཡོད་མེད་ཐད་ཀྱི་བ་འདོན་མཁན་མང་ཡང་། ལན་སྟབས་བདེ་ཞིག་གཤམ་ཡོད། འོན་ཀྱང་། མི་ལོ་དུག་ཏུ་སོན་པ་ཞིག་གི་ངོས་ཐད་ནས། མི་ཆེ་འདི་ཉིད་ཀྱི་སྣོད་བ་དང་ནང་པའི་ལྷ་སྐབས་སྤར་ཉེ་བཤད་ན། ངོས་རང་ཆོས་ཤོགས་ནས་ཏུ་ཡའི་རྣམ་སྐྱེ་སྐྱེད་གོང་མ་རྣམས་ཉེ་སྐལ་རིམ་གཞིགས་དང་། རྩོན་བ་བཅོམ་སྟེ་འདས་གཉིས་ཀར་འགྲེལ་བ་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་རྒྱུ་དེ་དེ་ཅམ་དགའ་བ་ཞིག་མ་རེད། ཅེས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 2008 ལོར། རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་ས་ལྷི་ཡིའི་ཨ་ཤོ་ཀ་མགོན་ཁང་དུ། ཤར་ལུབ་ཀྱི་སྤྱི་མི་ཐོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཆེད་མཁས་དང་ལོ་རྒྱུ་བ་བྲགས་ཅན། རང་ཆོས་ཉམས་ལེན་བ་སོགས་ལ་ཤེས་རབ་སྤྱིད་པོ་དང་ཅ་བ་ཤེས་རབ། འགྲེལ་བ་སངས་རྒྱལ་བསྐྱུངས་སོགས་དགུས་གཅིག་ཏུ་གཞན་བའི་བཀའ་བྲིད་སྐབས་ཀྱི་ཤིས་ལན་ཞིག་གི་འཕྲོས་དོན་དུ།

ངོས་ལ་ཆེ་རབས་སུ་མ་དཔེ་དཔེ་བ་གསལ་པོ་མེད། འོན་ཀྱང་། ཨ་མ་ལགས་དང་གཞན་འགའ་ཞིག་གིས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། ངོས་ཀྱིས་རང་ཉིད་ལོ་ན་རྒྱུད་པའི་སྐབས་སུ་སྤྱི་བ་སྣོན་པའི་སྣོད་གསལ་པོར་བཤད་འདུག་ལ། མི་ལམ་དུ་འདྲ་སྐབས་རེད། གསལ་ལ་མི་གསལ་བའི་དང་དུ། རྩོན་པོད་བ་དང་རྒྱ་གར་བ། སྐབས་ཤིག་ཨི་ལྷི་བ་ཀྱི་མི་ཞིག་ཏུ་

སྐྱེས་པ་བཅས་ཤིག་ ཞེས་གསུངས། ཡང་། “སྲུང་རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་ཞིག་དང་། བོད་གངས་ཅན་གྱི་སློབ་ཤིང་གི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་དེ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ཡིན་པ་ཞིག་གསལ་ལ་མི་གསལ་བའི་ངང་དུ་བྱོན་གྱིན་འདུག་ལ། དེ་སྐྱེ་ཞེ་སྐྱེ་བ་ཀྱི་བཙུན་ཁང་ཞིག་ཏུ་བཙུན་པ་བྱས་ཏེ་བསྐྱེད་པ་ཞིག་ཀྱང་དེ་ལྟར་བྱོན་གྱིན་འདུག་”²⁴ ཅེས་དང་། ཡང་།

སེམས་རགས་པ་བག་ལ་ཞུན་པ་མོ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་སྐབས་ལ་ལར་སྐྱེ་མ་སློབ་པའི་གནས་ཚུལ་ཤེས་པར་སྤོང་། སྐབས་ཤིག་ལ་མཚན་པ་ཞིག་ལ། རོས་རང་ལོ་སྤོང་སྐབས་གི་གོང་ལ། ཞེ་སྐྱེ་བ་ཀྱི་བཙུན་ཁང་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་གསལ་བོར་བྱོན་ལ། ཞེ་སྐྱེ་བ་ཀྱི་དབང་འཛིན་པ་དེས་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱུ་ཆ་མནམས་ཏེ་བཞུགས་ཞི་མཐོན་པོའི་སྤྲོད་བཞིན་ཉམས་ཀྱིས་བཞུགས་ཡོད་པའང་གསལ་བོར་མཐོང་། དེ་མཚུངས་རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་སྐྱེ་བ་སྐབས་པ་ཞིག་ཀྱང་ཤིག་²⁵ ཞེས་གསུངས། ཡང་། <<ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་ཤེས་ཏོགས།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

ལ་གོང་ས་བཙུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་དགྲའ་གངས་ལྗོ་བཙུའི་ནང་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་སྐབས། ཁོང་རང་ཉིད་གྱིས་དབུ་བཅམས་ཏེ། ཅུང་ཟད་བསྐྱབས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་མ་གྲུབ་པར་འཕྲོ་ཅན་དུ་ལུས་པའི་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་བྱ་གཞག་རི་སྟོན་ཅིག་ཡོད་སྟེ་ལ། དེ་དག་ནི་སྐྱེ་ཆེ་དེ་ཉིད་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ཅམ་དུ་དམིགས་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་ལུགས་ལ་དགོངས་ཏེ་ཡུན་གྱིས་བསྐྱབ་དགོས་པ་རྣམས་ཡིན་པར་ང་ཚོས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་གྱིན་ཡོད། རོས་རང་ཁོང་དང་ཤེས་རྒྱུད་གཅིག་པའི་གང་ཟག་ཅིག་ཡིན་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད་ཀྱང་། མི་ལམ་དུ་ཐེངས་གསུམ་ཅམ་ཞིག་མཇུག་འཕྲད་བྱུང་། ལས་འབྲེལ་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་གསལ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་། <<བཙུན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་

དབྱིན་དེབ་ལས།

ཆུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་དང་བྲང་བས་སྐྱེ་གོང་མའི་ལུགས་སྟོགས་པ་ལྟར་དེ་དག་གིས་རོས་ཀྱི་དགའ་མོས་ཀྱང་སློབ་ཅམ་ནས་སྟོགས་མོང་། དེ་ནི་དེད་ཅག་ལ་སྐྱེ་མོང་དུ་ཡོད་པའི་སེམས་གཤིས་ཀྱི་ཆ་དེ་རེད། དུས་རྒྱུན་དེད་ཅག་གི་གཤིས་ཀ་ལས་མི་མཐུན་པའི་ཆ་དག་ལ་ལྟ་སྐབས། རོས་རང་ཁོང་གི་ཡང་སྐྱེ་ཡིན་མི་སྲིད་སྐྱེ་པའི་ཚོར་སྣང་འབྱུང་། འོན་ཀྱང་། གཉིས་ཀ་ཆུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་དང་བྲང་བར་དགའ་མོས་ཆེ་བར་བསམས་ན། ཁོང་གི་ཡང་སྲིད་ལོས་ཡིན་སྐྱེ་པའང་འཆར། ... རོས་རང་གྲུ་རྒྱུང་དུས་མ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་རོས་ཀྱིས་ཉལ་ཏུ་ཤོད་གྱིན་ཡོད། སྐྱེ་སྐྱེ་ཞེས་པར་གོ་དོན་འདྲ་མིན་ཡོད་ཀྱང་དེ་ནི་ངེས་པར་དུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། རོས་ཀྱིས་སྐྱེ་སྐྱེ་ཞེས་པ་དེ་སྐྱེ་གོང་མས་དབུ་འཇུགས་གནང་ཡང་མཇུག་མ་གྲུབ་པར་འཕྲོ་ཅན་དུ་ལུས་པའི་མཇུག་པ་དེ་དག་གི་མཇུག་སློང་སློང་ཆེད་དུ་སྐྱེ་བ་བཞེས་པ་ཞིག་ལ་འདོད།

²⁴ སྤྱི་ལོ་ 2013 ལོར་བཞུགས་སྐྱར་ཐེག་ཆེན་ཚོས་སྤྱིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གོ་རི་ལ་ལྟོ་མའི་ཚོས་ལུ་བ་ཚོར་བཀའ་ཚོས་སྐྱེ་བ་པའི་མཇུག་ཏུ་བཀའ་ལན་ཞིག་གི་འཕྲོས་དོན་དུ་གསུངས།

²⁵ སྤྱི་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 6 ནང་ཨོ་སི་ཉི་མི་ཡར་ཆེབས་སྐྱུར་སྐབས་དེས་ལན་ཞིག་གི་སྐབས་གསུངས་ལ། སྤྱི་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 10 ཉིན་དུ་སང་། “སེམས་ཅེ་གཅིག་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་བསྐྱོན་ནས་ཤེས་པ་རགས་པ་རྣམས་སྐྱེ་དུ་ལྱིན། ཡིད་ཆོལ་སྐྱེ་ལོད་གསལ་ཇེས་མཐུན་པ་འདྲ་བ་ཞིག་ཡུལ་འཇུག་དུང་གི་རྣམ་པར་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཆེ་སློབ་གནས་ཇེས་བྱེད་མཁུན་རོས་ཀྱི་དོན་ཤེས་པ་དུ་མ་ཡོད། ཡང་སྐྱེས་སྐྱབས་ཀྱིས་ཤེས་པ་སྐྱེ་སྐྱེ་མར་ཉམས་ལེན་ལུགས་ཆེར་བྱས་པའི་སྐྱོབས་ཀྱིས་ཆེ་འདི་ལ་སྐྱེ་བ་སྐྱེ་མ་ཤེས་པའང་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་སྐྱེ།

གནས་སྐབས་དེའི་ངོ་མེད་ནས་བཤད་ན། ངོས་ནི་སྤུལ་སྤྱོད་ཞིག་ཡིན་སྟེ། ཞེས་གསུངས། གཞན་ཡང་། <<འོད་གྱི་གུང་
བ།—གོང་ས་མཚོ་ག་དང་ལྷན་དུ་སྤྲོད་མོལ་བྱས་པ།>>ཞེས་པའི་དེ་རྒྱུན་དེ་བ་དུ། ཚེས་པ་པོ་སྤྱོད་ཞབས་ Thomas
Laird ཞེས་པས།

རྒྱལ་བ་དེན་པོ་ཆེས། “སྤྱི་ལོ་ 1958 ལོར་གདན་ས་ཆེན་པོ་དགའ་ལྡན་རྩམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྲོད་དུ་ངོས་གྱིས་དགོ་
བཤེས་གྲུ་སྤོར་གྱི་དམ་བཅའ་བཞག།” ཅེས་གསུངས་སྐབས། ཁོང་གིས་བླུག་གཉིས་བཅས་ཏེ་ཉལ་ས་གསལ་གཏོང་
ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་དེ་ཁོ་བོར་བཞུན་པ་དང་། དེ་ནས་ཞལ་འཇུག་དང་བཅས་ཏེ་སྤྲོད་ཡང་གསུང་དོན། “ཉིན་མོ་ཞིག་ལ།
ཚོགས་དང་མཚན་སྒོ་སོགས་ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐབས་དང་བཞུན་ནས་ངོས་རང་གཅིག་ཤུས་འཇུག་ལ་མཐོང་བའི་ཚེ་
ཆེན་པོའི་སྤྱོད་ཀྱི་ལྷན་ཏེན་གྱི་མུན་དུ་སྤྱོད་འཇུག། སྐབས་དེར་སེམས་འགྲུལ་ཆེན་པོ་བྱེད་ཏེ་དུ་མོ་བའི་ཚོར་
འཁྲུག་ལྟོག་དཀའ་བ་ཞིག་བྱུང་། དེ་ནི་ཚོར་སྤང་དམིགས་བསལ་བ་ཞིག་རེད།” ཅེས་གསུངས། … སྤྱོད་ཀྱི་ལྷན་ཏེན་
ལྷན་གཉིས་ལ་བཞུན་ནས་རྒྱལ་བ་དེན་པོ་ཆེས། ཁོང་གི་དུ་ལྷན་གྱི་སྤྱོད་ཀྱི་ཚུལ་ཞིག་ལ་སྤྲོད་མོང་ཞེས་ཚེན་པོའི་དངོས་སྤོབ་
ཏུ་གྲུང་སྐབས་དེ་དང་ལས་འབྲེལ་ཟུར་མོ་ཞིག་ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་གནང་། ཞེས་བྲིས་འདུག་ལ། ཡང་། དམ་རྒྱལ་བ་
དེན་པོ་ཆེས་ ཁོང་གི་དུ་ལྷན་གྱི་ཚུལ་ཚོང་ཞེས་ཚེན་པོའི་དངོས་སྤོབ་ཏུ་གྲུང་པའི་སྤོར་བཀའ་འདྲི་བྱས་པར། རྒྱལ་བ་དེན་
པོ་ཆེས་གཟབ་ཉན་ཆེན་པོའི་དང་། “དེ་ནི་སྤོར་གྱི་དོན་དག་རེད།” ཅེས་གསུངས། དེ་ནས་ངས་སྤྲོད་ཡང་ལྷན་གསལ་
གྱིས་བྲིས་པ་ན། རྒྱལ་བ་དེན་པོ་ཆེས་བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ། “དེའི་སྤོར་ངོས་རང་འདས་བེན་པའི་རྗེས་སུ་གཞན་ལ་
བཤད་དུ་ཚུགས།” ཞེས་བཀའ་བཞད་ཞེས་གསལ། དེ་ལྷན་སྐབས་རེར་སྤྱོད་ཀྱིས་ཚུལ་རེ་མོལ་གྱིས་གསུངས་ནའང་།
དགའ་དགོས་ཁོ་ནའི་དབང་གིས་ཆེ་རབས་སྤྱོད་མའི་སྤོར་དང་། ཉམས་རྩོག་འཇུག་ཏེ་བཅས་པའི་ཚུལ་ཞིག་གྱི་མི་གསུང་།

གོང་དུ་དངས་པ་རྣམས་ནི་ཕྱི་རྒྱལ་བ་དག་ལ་ཆེན་དུ་དམིགས་ཏེ་གསུངས་པ་སྤྱོད་པོ་དེ་ཡིག་ནང་པལ་ཆེར་
མཇུག་དགོན་པ་ཞེ་གཅིག་ཡིན། དེ་ལ་སྤྱི་རོར་ཡ་གོང་ས་སྤྱོད་པས་མཐོན་ཆེན་པོ་མཚོ་ག་ལས།

ཕྱི་རྒྱལ་ལ་སོགས་པའི་མི་མང་པོར་སྤྱུག་ཁོང་ཚོས་སྤྲད་ཆ་འདྲུ་མི་འདྲུ་བྱིས། དཔེར་ན་ངོས་ལ། རྒྱལ་བ་དེན་པོ་ཆེས་
སྤྱོད་པོ་ལ་བྲན་གྱིན་འདུག་གམ་ཟེར་བ་དང་། ཉི་མ་གཅིག་ལ་ཉམས་ལེན་ག་རེ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པའི་ཟེར་བ། བསམ་སྤོར་
ག་རེ་འཁོར་གྱིན་འདུག་གམ་ཟེར་བ། དེ་བཞིན་རྒྱལ་བ་སྤྱོད་པོ་ལ་ཡོང་གི་རེད་པའི་ཟེར་བ་འདྲུ་པོ་དེ་
འདྲའི་དེ་བ་མང་པོ་ཡོང་གིན་འདུག། ཁོ་རང་ཚོས་འཚོར་སྤང་འདྲུ་པོ་བྱས་ནས་འདྲི་གིན་འདུག། གང་ལྟར་ཡང་སྤྲོད་པ་
སྤྲད་ཆ་འདྲུ་མི་འདྲུ་བྱིས་དུས་དེ་གའི་གནས་སྤུགས་དང་འཚོམས་པའི་འབྲེལ་བཤད་ཅིག་རྒྱག་གིན་ཡོད། དེ་བརྒྱབས་
དུས་ཁོང་ཚོས་རྒྱལ་བ་དེན་པོ་ཆེས་ལས་སྤྱོད་ཀྱི་ལྷན་ཏེན་ལྷན་གྱི་ཡོད་པ་དང་། རྒྱལ་བ་དེན་པོ་ཆེས་ལས་སྤྱོད་ཀྱི་
བསམ་སྤོར་ག་རེ་ཡོད་པ་དེའི་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ཡི་གའི་ནང་ལ་ཡང་འགོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ཚུར་སྤོར་ལ་ཚོ་
པོར་རིགས་ནང་ལ་ཆ་བཞག་ན་ཞེས་གྱིན་ཡོད་པ་མ་རེད། ཚུར་འདྲི་མཁན་མ་གྱུར་ན། ངོས་གྱིས་ཡས་ཡས་བྲན་གྱིན་
འདུག། མས་མས་བྲན་གྱིན་འདུག་ཅེས་ལབ་མི་ཤེས།²⁶ ཞེས་བཀའ་སྤྱོད།

²⁶ སྤྱི་ལོ་ 1972 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 24 ཉིན་བཀའ་སྤྱོད་པས་ཡོད་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་སྤོར་དེའི་དང་པོར་གསལ།

འདིར་ཅུང་ཟད་སློབ་བར་བྱ་བ་ལ། བོད་དུ་སྐྱེའི་སློབ་བཞེས་པའི་ཚུལ་གསུངས་པ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་འབྲུངས་
རབས་སོགས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་མ་བྱས་གང་ལྟར་ཡང་། བོད་གངས་ཅན་གྱི་སློངས་སུ་སྐྱེའི་སློབ་བའི་དུ་བརྒྱད་པ་ནི་
གདོན་མི་བལ། འགྲོམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་བའི་སྐྱ་སྐྱེ་ཡིན་པ་ཡང་འོག་ཏུ་བྱང་བར་འབྱུང་བ་སྐྱབ་པའི་རྒྱལ་མཚན་འཛིན་པ་
ཉེ་ཉོར་སྐྱོར་དཔོན་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་དང་རྣམ་ཐར་ལས་ཀྱང་འཛིན་ཏུ་གསལ་བས་དེར་བལྟ་ལ། གཞན་ཡང་། ལྷན་
མོང་བའི་སྐྱང་འོང་ཡང་མགོན་པོ་འདི་ཉིད་དང་རྗེ་སློབ་མ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་གཉིས་ལ་མཚུངས་ཚོས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་
བཟང་གིས་མི་ལང་བ་ཡོད་པའི་ཀྱང་འདིར་ཅུང་ཟད་བརྗོད་ན། དེ་ཡང་སློབ་མ་དབུ་མ་བས་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་
དབྱངས་ལ་ཞུ་བ་མཛད་པར། རྗེ་བཙུན་གྱི་ཞལ་ནས། “སྟོན་སངས་རྒྱས་འཛིན་ཉེན་ན་བཞུགས་པའི་དུས་སུ་སློབ་མ་འདི་རྒྱ་
གར་དུ་བྱམ་ཟེའི་བྱེད་ཞིག་ཏུ་འབྲུངས། དེའི་ཆེ་དགོ་སློང་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔལ་འཕེལ་པའི་སློབ་མ་ཞེས་བྱ་བ་དང་མཛུལ་ནས་
དེ་མཉེས་པར་བྱས་ཏེ། དེས་ཁྲིད་དེ། ལྷོན་པ་ལྟ་སྐྱབ་པའི་ཞབས་དུང་དུ་མཛུལ་ཞིང་སེམས་བསྐྱེད། དེའི་ཆེ་སྟོན་པ་ལ་ཤེལ་
དཀར་པོ་ཉི་མ་མེད་པ་བརྒྱ་ཅའི་སྲོང་བ་ཞིག་དང་པས་སུལ་ནས་སྟོན་ལམ་བཏབ་པས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་
པར་རྟོགས་པའི་ས་བོན་བཞག་པ་ཡིན་”²⁷ ཞེས་རྗེ་སློབ་མ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་སྟོན་པ་བཙུན་འཇམ་པའི་སྐྱ་དུས་སུ་རྒྱ་
གར་དུ་དགོ་སློང་བསྐྱེད་དང་ལྷན་གྱི་སློབ་བཞེས་པའི་ཚུལ་གསུངས་པ་དང་། བྱེད་གསལ་བའི་སྐྱེས་རབས་ལས་སྟོན་
པའི་ཞལ་ནས། “སྲུང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་མཐུས་དེང་སང་ཡང་འདིར་མིར་སྐྱེས་སོ། །དེང་སང་ཡང་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྷན་པར་
ཀྱིས་ཤིག །མ་འོངས་པ་ན་བྱམ་ཟེའི་བྱེད་གསལ་བར་གྱུར་ཏེ་ལས་འབྲས་ལ་མཁས་པར་སྐྱོད་ཅིང་ལས་འབྲས་བཅའ་རྒྱུ་ལ་
ཐེ་མི་ཚོས་པར་སྐྱབ་པ་ཉམས་སུ་སྐྱེས་ཏེ། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལས་མི་ཉམས་པར་བྱེད་དོ།” ཞེས་མགོན་པོ་འདི་བ་སྲུང་
སྟོན་པ་བཙུན་འཇམ་པའི་ཞལ་བཞུགས་པའི་དུས་སུ་འབགས་པའི་ཡུལ་དུ་བྱེད་སྐྱང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་སློབ་བཞེས་པའི་
ཚུལ་གསུངས་པ་གཉིས་འཛིན་ཏུ་མཐུན།

ཡང་། སློབ་མ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ལ། “བྱ་ལོར་ཡུམ་གྱི་མི་ལམ་དུ། ལྷན་རས་གཟིགས་བསྐྱེད་
ཞེས་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྗེ་འོལ་མཚོད་རྣམ་སྐྱ་ཚོགས་ཁྲེང་ནས་འགོ་བར་བལྟས་པས། ལམ་མཁར་གསེར་སྐྱ་རི་བོ་ཅོམ་
འོད་ཟེར་ཉི་མ་ལྟར་འགོ་བ། ཚོས་ཀྱི་སྐྱ་དབྱངས་དང་བཅས་པ་སྐྱེའི་བྱ་བུ་མོ་ཆ་ཡུགས་སུ་སྐྱེས་ཚོགས་པ་དུ་མས་བསྐྱོར་བ་
ཞིག་མར་མར་བབས་ཏེ་ལུས་ལ་ཐེམ་པས། རང་ལ་བྱུག་སྐྱོར་དང་མཚོད་པ་དང་བྱུག་གིས་བརྗོད་པ་སོགས་མིས། བྱ་ལོའི་
མཐུག་ཡུམ་གྱི་བྱུགས་ཀའི་ཤེལ་སྐྱོ་བྱེ་ཞིང་། མཁའ་འགོས་ཁྲུས་གསོལ་བ་མིས་རྗེས་སོ་རངས་འབྲུངས་”²⁸ ཞེས་སྐྱུན་རས་
གཟིགས་ཀྱི་སྐྱུལ་པར་གསུངས་པ་དང་། མགོན་པོ་འདི་ཉིད་ཀྱང་འབགས་པ་སྐྱུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་སྐྱུལ་ཡིན་པ་
ཚོད་མེད་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་པ་གཉིས་ཀྱང་འཛིན་ཏུ་མཐུན། གཞན་ཡང་། རྗེ་སློབ་མ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་སྐྱེ་འབྱུང་བྱམས་

²⁷ ལྷན་མཚན་འཇམ་པའི་སྐྱ་འཛིན་གསུང་བྱེད་ཚོས་འབྲུང་ལས་ཤངས།
²⁸ ལྷན་མཚན་འཇམ་པའི་སྐྱ་འཛིན་གསུང་བྱེད་ཚོས་འབྲུང་ལས་ཤངས།

བ་སྲིང་དང། མགོན་པོ་འདི་ཉིད་སྐྱེ་འབྱུང་སྟེ་སྐྱེ་བལྟམས་པས་འབྲུངས་ཡུལ་གྱི་ཆ་ནས་ཀྱང་འཛིན་ཏུ་
མཐུན་ལ། ལྷ་མ་གཉིས་ཀ་དབྱུངས་སུ་ཐེབས་པ་དང། འོག་ཏུ་འཆད་པར་འགྱུར་བ་ལྟར་“རིན་ཆེན་ཏུ་མས་སྐྱས་པའི་ཁྱི་
སྟེང་ན།” ཞེས་སོགས་ལྟར་ལུང་བསྟན་གཅིག་མཚུངས་སུ་བྱུང་བ། དེ་ནས་ཀྱང་ཚོས་བརྒྱུད་རིས་མེད་ཀྱི་སྐྱེས་བུ་
ཆེན་པོ་རྣམས་ལས་ཟབ་ཚོས་རི་སྟེང་གསལ་བཞེས་དང་དར་སྟེལ་མཛད་པ། ལྷན་པར་དུ་སྐྱེ་སྐྱུབ་ཡབ་སྐུས་དང་
ཐོགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱིས་གཙོས་པའི་བཤ་བྱུབ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་ཉིད་གཅིགས་སུ་མཛད་དེ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་
པོ་ཆེ་རྣམ་པ་གཉིས་བྱུགས་དམ་གྱི་མཐེལ་དུ་མཛད་པ་སོགས་མཐུན་ཚོས་མཐུང་ཡས། གཞན་ཡང་རི་ལྟར་སྐྱེ་མ་ཚོང་
ཁ་པ་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྟོབ་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་དག་ལ་བྱུང་བ་ལྟར། རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་གང་ལ་དངོས་སུ་མཛུལ་བའི་སྲ་
རོལ་ཏུ་འགའ་ཞིག་ལ་འབགས་པ་སྐྱུན་རས་གཟིགས་མཛུལ་བའི་མཚན་ལམ་བྱུང་བ་དང། བཀའ་ཚོས་སོགས་ཀྱི་
སྐབས་སུ་འང་སྐབས་དེ་དང་དེའི་ལྷ་དང་ཡི་དམ་གྱི་རྣམ་པར་མཛུལ་བ་སོགས་པལ་བའི་སྟོང་ལས་འདས་པའི་སྐྱུང་ཚུལ་
ཏུ་མ་ཡོད་ཀྱང་འབྲི་བའི་སྟོབས་པ་མ་རྟེན་དོ།

གཉིས་པ། དབྱུང་འགྲུར་སྣ་ལྷན་གྱི་ཞིང་ཁམས་ཆེན་པོར་ཆེན་པོ་ཞུས་ཞུས་པ་བསྐྱར་ཏེ་སྐྱ་བོར་མའི་རྒྱལ་གྱི་
བདག་གིར་མཛད་པ་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་སྟེ་བ།

གདན་ལྷན།

མཚོགས་སྐྱེལ་རིན་པོ་ཆེ་ཅན་འཚོལ་ལེགས་སྲུབ་གྱིས་གདན་ལྷན་ཉེ་བའི་སྐབས་དེའི། བོད་ཀྱི་སྲོགས་ནས་
ཡུན་རིང་ནང་ཁུལ་ལག་མཐེལ་ཅམ་གྱི་མཐོང་རྒྱུ་ལོག་བྱིས་རྒྱུ་དཔོན་རྒྱུ་དང་། ཆོས་བརྒྱུད་སྐྱ་བར་སོགས་སྟེ་
ཁག་རྒྱུད་དུ་དག་གི་བར་རང་རྒྱལ་གཞན་པས་གྱི་ཞེ་འཁོན་དང་འགའ་ཚོད་ཀྱི་ཡོ་ལང་ཡུན་རིང་མ་འཇགས་པར་རྟུམ་
ཆོས་ཀྱི་ཡོལ་བའི་པག་ཏུ་ནང་ཁུལ་ཐོབ་ཐོར་གྱི་དེ་དོགས་ཁོ་ནའི་ངང་ཉི་མ་གང་འཁོལ་གྱི་སྲར་རྒྱན་ཉམས་མེད་དུ་
སྦྱོར་བཞེན་པ་དང་། གཞན་གྱི་སྲོགས་ནས་སྲར་ཐོབ་རྒྱུ་འཇགས་དང་འཐོབ་འགྲུར་འགའ་ཚོད་ཀྱི་ངན་རྟུམ་སྟ་གོན་
སོགས་མངོན་སྟོན་གཉིས་སུ་ཡང་གསར་དུ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་ཁེལ་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་གནས་སྟངས་འོག །མཚོགས་
སྐྱེལ་རིན་པོ་ཆེ་དབྱུང་འགྲུར་ཞིང་དུ་གདན་འཛིན་ལྷན་ལྷན་གྱི་དོན་གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་གནད་དོན་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་
གྱུར་པའི་ཁར། གང་གེད་གཞན་ལག་ཏུ་ཡོད་པའི་དུས་སྐབས་ངན་པ་ཞིག་ཏུ་ཁེལ་སྟབས་ཆེགས་རྒྱུ་དོན་ལྷན་ཞིག་
ག་ལ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའང་། སྐབས་དེའི་གང་ཉིད་སྐྱ་བུམ་པའི་ཡུལ་མི་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ལ་དད་ཅིང་སྟེགས་བསམ་དཀར་
བ་དང་། དབྱུང་གཅོད་གི་ཡུལ་ཁམས་རྣམས་དག་ཞིང་ལྟ་བུ་དང་རྗེ་སྟོན་ཐམས་ཅད་སྐྱེལ་པ་ཡང་སྐྱེལ་དུ་སེམས་པ།
རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུས་ཀྱི་མཛད་པ་ཆེ་སྟེ་གང་ལ་ཡང་དད་པའི་ལག་རྒྱུད་སྦྱང་ཁར་སྦྱོར་བཞེན་གཅིག་ཡིན། ལྷན་བར་དུ་
ལ་བོར་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་ནས་ཡུལ་ཁམས་དེར་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་རྒྱབ་སྐྱོར་པོ་ཆེ་བསྐྱེད་སྐྱེས་པས་ཡུན་རིང་
མ་འགོར་བའི་དུས་སྐབས་སུ་ཁེལ་བས། བོད་དབྱུང་སྲོགས་ཀྱི་བཞི་བ་གང་ལ་ཡང་དོན་དམ་དུ་མི་འདོད་པའི་རྣམ་
འགྲུར་སྐྱ་མོ་ཅམ་ཡང་འཛིན་མཁན་ཏེ་ལམ་མེད་ཅེས་བརྗོད་ཆོག །དེར་བརྟེན། གདན་ས་ཆེན་པོ་སྐྱ་བུམ་བྱམས་པ་
སྲིད་གི་མཁན་སྐྱེལ་སྟེ་དང་། ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་བོད་རིགས་དཔོན་ཁག་སོགས་ནས་སྟེ་ནང་གསར་གསུམ་གྱི་སྟོན་ནས་
ཡང་སྐྱེལ་གདན་ལྷན་ཐོབ་པའི་འདེགས་མི་དམན་པ་ལྷན་ཡོད། འོན་ཀྱང་། སྲར་སྣ་བཅོན་པོའི་མངའ་རིས་སུ་གཏོགས་
པ་ཡུན་རིང་རྒྱུད་བསྐྱར་སྐྱར་མེད་ངང་སྲིད་ལུགས་གཅོད་ཡལ་དུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་ཁམས་དེ་ནས་བོད་རྒྱུད་ས་ཆོས་སྲིད་
གཉིས་ཀྱི་བདག་པོར་འགྲུར་དེས་ཀྱི་ཁྱེལ་ཞིག་གདན་ལྷན་ཀྱི་འགོད་ཀྱི་སྐྱ་བོར་ཚོམ་པ་ལ་ཡུལ་བདག་དཔོན་རིགས་
ནས་སྲ་བཤད་རྗེས་འགྲུར་གྱིས་ནར་འགྲུར་ག་གོར་དང་ཟ་འདོད་ཉམ་བཤད་ཅེ་རིགས་པར་བྱས་པ་ནི་བསམ་གཞིག་
ཅུང་ཐད་ཀྱང་གེད་མི་སྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན། སྐབས་དེར་ཟེ་ཡིང་རྒྱ་དཔོན་ཆོས་ཅེ་བཞིས་ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་ཞིབ་གསལ་
སྲར་ཡིན་ལ། སྐྱེལ་གཅོན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་སྲུབ་མཚོགས་གིས།

ང་སློབ་གྲྭ་ནས་སྤྱི་འཇུག་དུ་ལོག་སྐབས། ཟླ་མིང་ནས་མཚོན་ཆ་ཐོགས་པའི་དམག་མི་སློབ་ཞིག་ཡོང་སྟེ་དེད་ཅག་གི་
ཁྱིམ་དུ་ཡོད་པ་མཐོང་། ཁོ་ཚོ་ནི་དཔེ་པ་མ་གཉིས་དང་ལྷོ་ཆུང་བ་བཅས་གསུམ་ལེན་དུ་ཡོང་བ་དེད་ཟེར་སྐབས། དཔེ་
སེམས་སྤྱད་ནི་རང་ཉིད་གཅིག་ལུང་ཁྱིམ་དུ་སྤྱོད་དགོས་སྟེ་ལྷོ་ཆུང་ལེན་དུ་སྐྱད་ཡོང་ཡང་། དམག་མི་དེ་དག་གིས་དོ་སྣང་
གཏན་ནས་མ་བྱས། ཨ་མ་ལགས་ཀྱིས་ཐུགས་འཚབ་ཆེན་པོའི་ངང་སྤྲོད་ཁྱིམ་མཚོས་ཨ་ཁུ་དང་ཨ་ཞེ་གཉིས་ཀྱི་སར་
བཀོད་སྤྱིག་གཞན་བཞེན་འདུག་ལ། སྤྲོད་ཀྱིས་སྤྱིང་ཡང་དུ་འཕོད་ཤུགས་ཆེར་བྱས། འོན་ཀྱང་། ཁོང་ཚོའི་མགོ་གཙོ་
དེས། བོད་རིམ་གྱི་བཀའ་ལྟར་པ་མ་གཉིས་དང་ལྷོ་ཆུང་ལེན་དུ་འབྲིང་རྒྱ་ལས་ཐབས་གཞན་ཅི་ཡང་མེད་ཟེར་བ་
ལས་གོས་མོལ་བྱས་ཞིག་གཏན་ནས་མ་བྱུང་། དེ་ནས་ཉིན་གཅིག་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཚང་མ་ཟླ་མིང་དུ་ཐོན། གནས་
སྤངས་དེ་ཀུན་ཚང་རིན་པོ་ཆེས་གསལ་པོ་ཐབས་ལེན་པ་བཅས་པའི་ལུང་དུ་བཅུག་མེད་པ་མཁུན་པས་ཐུགས་སློབ་དེ་
བར་གྱུར། ལྷོ་ཆུང་གིས་ལྷོ་ཆུང་ལྷོ་ཆོན་གྱི་དོན་དམ་དུ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྤྱིང་ཡིན་མིན་དེས། ཀུན་ཚང་
རིན་པོ་ཆེས་འོས་སྤྱོད་ཅམ་ལས་ད་དུང་ཡང་སྤྱོད་དུ་ཐབས་གཙོད་གཏན་ཁེལ་བྱུང་མེད་ཅེས་གསུངས་ཏེ། པ་མ་བྱུང་
དང་བཅས་པ་སྤྱིང་སྤྱོད་མཚེར་རམ་སྤྱོད་འདུམ་དགོན་པ་གང་དུང་དུ་གཏོང་རོགས་ཞེས་ཞུ་བ་འཐེན།²⁹ ཞེས་དང་། <<རང་སྤྱོད་
མ་བཅོས་ལྷུག་པར་བཀོད་པའི་བདེན་གཏན།>>དུ་གསལ་བ་ལྟར། ཟླ་མིང་དུ་ཡང་སྤྱིང་ཅན་གཙོད་ཚོགས་རྒྱུང་གིས་
རྒྱ་དཔོན་ཚོའི་མཐུན་དུ་འོས་སྤྱོད་རྣམས་ལ་བཏགས་ལུས་བཀྱིས་ཤིང་། ལྷོ་ཆུང་ཞི་ནས་ཀྱང་བཏགས་དུས་དེ་
ལ་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས། ལ་བོད་ས་མཚོག་ནས།

དེ་སྐབས་ཐོད་ཤར་ངོས་ངའི་སྤྱོད་ཡུལ་དེ་རྒྱ་ནག་གི་མངའ་འོག་དང་། ལུས་དཔེ་ས་ལུས་སྤྱི་ལུས་པ་རྒྱ་ཁ་ཆེ་མ་སྤྱོད་
ཞེས་བ་དེ་ཡིན། ཡང་སྤྱིང་འཚོལ་མི་ཚོས་མ་སྤྱོད་པ་ཡང་སྤྱིང་འཚོལ་བའི་ཡིད་ཆེས་ཡོད་ཚུལ་བརྗོད་ན་ཁོང་གིས་
འགལ་རྒྱུན་དཀའ་རྙོག་ཤིག་ལ་བཟོས་ཡོང་སྟེ་ལྷོ་ཆུང་ལེན་ཁ་གསལ་པ་མ་བཤད་པར་ཏུ་ལའི་སྤྱོད་པའི་ཡང་སྤྱིང་མིན་ནས་སྤྱོད་
པའི་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམས་སྤྱོད་པར་འབྲིང་རྒྱའི་རོགས་རམ་གནང་དགོས་ཞུས་པར། མ་སྤྱོད་ནས་དེར་ལན་མ་སྤྱོད་པ་དེད།
ཁོང་གིས་ཏུ་ལའི་སྤྱོད་པའི་ཡང་སྤྱིང་དེ་འཆར་ཡོད་པའི་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམས་ཟེངས་གཉིས་བཀྱིས་སྤྱོད། ཁོང་རང་ཁ་ཆེ་ཡིན་ཀྱང་སྤྱོད་
ཀྱི་དེ་རྣམས་ལ་བཏགས་དུས་དེ་ལྟར་ཅེས་བྱས་ཤིང་། བྱིད་སྤྱོད་པའི་ཐོ་ཞིག་བྱས། ང་ཚོ་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམས་ལ་མངར་ཆ་སྤྱོད་པ་
གཅིག་གཏན་དེ་སྤྱོད་ཀྱི་འགལ་ཤིག་སྤྱོད་ཀྱིས་ཀྱི་ཤིལ་མ་སྤྱོད་པ་དང་། འགལ་ཤིག་ནས་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམས་ལུས་ལུས་ཏེ་
སྤྱོད་པ་གང་འཁུར་བ་སོགས་བྱས་ཤིང་། ངས་བྱེ་རིལ་གཅིག་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམས་ནས་ཐོས་འདུག། གཞན་ཡང་ཤི་བ་
འགལ་ཤིག་བྱས་ཏེ་ཁོང་ནས་སྤྲོད་པ་འདོད་སྤྱོད་ཁེལ་པའི་རྣམས་འགྱུར་བ་སྤྲོད་ཞིང་། འོས་སྤྱོད་བྱིངས་ཀྱི་པ་མ་ཚོར་
དངོས་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་དེ་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱིས་པ་དང་། ཁོང་གིས་དཔེ་པ་མ་ལ་ང་སྤྱོད་ཀྱི་ལུས་དཔོན་དུ་གཏེན་པོའི་སར་འཛོགས་
དགོས་བཀའ་གནང་བ་དེད། ཅེས་གསུངས། དེ་ནས་ཁྱེད་ལྷོ་ཆོན་གྱི་ཡུལ་དང་སྤྱོད་དུ་སྤྱོད་ཀྱི་ལུས་དུ་ཐེབས་
ཏེ་སྤྱོད་མཚེར་སྤྱོད་པར་གཏེན་པོ་སྤྱོད་མཚེར་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྤྱོད་པའི་བསམ་གཏན་གཉིས་དང་སྤྱོད་དུ་བཏགས།

²⁹ Kundun ཞེས་པའི་དེབ་ཏུ་གསལ།

ས་ཡོས་ལྷ་བ་ ༥ ཚེས་ ༡ ལྷོ་ལོ་ 1939 ལྷ་བ་ 6 ཚེས་ 24 ཉིན། ཚེ་ཤོས་སྐར་པར་སྐྱ་གོང་མའི་བཞུགས་ཁྲིའི་སྐྱོད་གདན་ལུས་ཞབས་སེན་མངོན་པར་བཀོད་དེ་དོན་དམ་དུ་སྐྱ་གོང་མའི་ཡང་སྐྱལ་འཁྲལ་བྲལ་དུ་དོས་འཛིན་གྲུབ་པའི་ནང་དོན་མངའ་གསོལ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནད་སློབ་ལེགས་པར་བགྱིས། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་ནང་མོལ་ལྟར་སྐྱ་ཕུའུ་སྐར་ལ་སྐྱ་མོ་དོན་གྲུབ་ཡབ་ཡུམ་བཅས་ལྟ་སར་གདན་ལུ་འགྲིག་འབྲུས་ཚོགས་མཚན་ལུས་པས། ཁོ་བས་འོས་སྐྱལ་མང་པོའི་ཁོངས་ནས་སྐྱ་མོ་དོན་གྲུབ་གཅིག་ཕུ་གདན་ལུ་དགོས་དོན་ཅི་ཡིན་དང་། གདན་ལུ་དེས་པར་དགོས་ཆེ་དཔུལ་དུ་ཡང་སློང་སྐྱལ་བརྒྱ་ཐམས་པ་སློང་དགོས་ཞེས་བཤད། དེ་ནས་ཀྱང་སྐར་ཡང་དུ་ཡང་སློང་སྐྱལ་སྐྱལ་བརྒྱ་དང་། སྐྱ་འབྲུས་དགོན་པར་རྒྱལ་བ་སྐྱ་གོང་མའི་ན་བཟང་ཆ་ཚང་། བཞུགས་ཁྲི་དང་ཁྲི་ཆས་ཆ་ཚང་། བཀའ་བསྟན་གསེར་ཤིས་མ་བཅས་སློང་སྐྱལ་ན་གཏོང་ཚོགས་པ་དང་། སྐྱ་བཤད་འབྲུར་མེད་ཡོང་སྐྱེད་མི་ཞིག་གཏའ་མར་སློང་དགོས་པ་སོགས་བཤད། དེ་ལྟར་ཉིན་འགྲུང་ཞག་འགྲུང་ཡུན་རིང་བྱས་མཐར། ཁྲིའུ་སྐྱ་མོ་དོན་གྲུབ་བོད་ལུགས་སྐྱ་དགྲུང་གངས་ལྟར་ཕེབས་པ་ས་ཡོས་ལྷ་བ་ 6 ཚེས་ ༡ ལྷོ་ལོ་ 1939 ལྷ་བ་ 7 ཚེས་ 17 བཟང་པོར³⁰མཚོགས་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ཡབ་ཡུམ་གཉིས་དང་གཅེན་པོ་རྒྱལ་མོ་དོན་གྲུབ། རྫོང་བཟང་བསམ་གཏན། ཡབ་ཀྱི་སྐྱ་མཚེད་བཟེས་པ་དག་དབང་གྲུབ་དང་སྐྱ་འཁོར་གཞན་བཅས་ཅོང་ཁའི་ཡུལ་ནས་ཆེབས་ཐོན་གནང་། དུས་དེར་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སློབ་མ་ལྷུང་ས་བསྐྱོན་ཟེན་པ་དང་། གཅེན་པོ་སྐྱལ་བསྟན་འཛིགས་མེད་ལོར་དུ་སྐྱ་འབྲུས་དགོན་པའི་སྐྱལ་མཚོར་སྐྱ་གོང་མའི་ཡང་སྐྱལ་དུ་དོས་འཛིན་གྲུབ་ཡོད་པས། ཅོང་ཁའི་ཡུལ་དུ་དེ་སྐྱལ་བཞུགས་དགོས་བྱུང་། ཡལོང་ས་སྐྱལ་མགོན་ཆེན་པོས་<<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས། “ང་ལོ་བཞི་ལ་སོན་པའི་བདུན་སྐྱལ་གཅིག་རྗེས་ང་ཚོ་པ་ཡུལ་ནས་ཐོན་ཏེ་ལམ་བར་ལྷ་བ་གསུམ་ཞག་བཅུ་གསུམ་འགོར་བ་རེད། འདི་པ་མ་ཚོ་སྐྱལ་འཚོར་དང་། བད་ལ་ས་ཞིང་། ཉེ་ལྷོས་སོགས་བཞག་སྐྱེ་ཕེབས་དགོས་བྱུང་བར་སྐྱལ་སློབ་པོ་བྱུང་ཚོད། རྒྱ་མཚན་ནི་མ་འོངས་པར་གང་འབྲེལ་ཡོང་མིན་མ་མཁུན་སྐབས་བྱུང་བ་རེད། ང་ཚོ་སྐྱལ་མར་ཐོན་སྐབས་འདི་ནང་མི་ཚོ་དང་། བོད་ཀྱི་སྐྱ་ཆ་བ། གནས་སློང་ཐག་རིང་པ་སློང་མཁན་ཁ་ཆེ་ཆེ་བཅས་མི་ལྟ་བུ་ཅམ་དང་། ཉ་ཤེས་སྐྱལ་བརྒྱ་ལྟ་བུ་སློང་ཡོད་ཅེས་དང་། <<འདི་པ་ཡུལ་གངས་སློང་ས། —སྐྱལ་མཚོར་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱལ་བསྟན་འཛིགས་མེད་ལོར་དུ་འེ་རང་ནམ། >> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

འདི་གཅེན་མོ་(ཆེ་རིང་སློབ་མ་)གཉིན་སྐྱིག་བྱས་ཟེན་པས་དེ་དུས་ཁྲིམ་མའི་ཁོངས་སུ་མེད་ལ། ཁོ་ལོ་ཡང་སློབ་གཉེར་གྱི་མགོ་བཅུགས་ནས་ལོ་བཞི་པའི་སྐབས་ཉེ་ཐོས་བསམ་ལ་བཙོན་བཞིན་པའི་དུས་ཡིན་པས། རེད་གཉིས་ཀ་འགྲུལ་བཞུད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་མ་ཚུད། ང་རང་ལུལ་དུ་བསྐྱུར་ཏེ་རྒྱང་བཞུད་བྱེད་པའི་པ་མ་སྐྱལ་མཚེད་དང་ཁ་འབྲལ་རྒྱ་དེ་རི་འབྲེལ་དཀའ་བ་ཞིག་རེད་ཨང་། སྐབས་དེར། འདི་སེམས་སུ་དེ་ནི་གནས་སྐབས་ཅམ་གྱི་གྲུས་བྲལ་མ་ཡིན་པར་གཏན་བྲལ་ཡིན་གྱིང་སྐྱལ་སྐྱེ་བཟོད་དཀའ་བའི་སློབ་སྐྱལ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་ཆེས་ཆེར་བྱུང་། འགྲུལ་བཞུད་ཀྱི་ཉིན་མོ་དེར་དགེ་འདུན་

³⁰ ལྷོ་ལོ་ 1939 ལྷ་བ་ 7 ཚེས་ 21 ཟེར་བའང་ཡོད།

པ་མང་པོ་དང་ལྷན་དུ་ཁོ་པོས་རྒྱུ་བཟུང་ཚོ་ཁག་དེ་ཉིད་རྒྱ་ཚོད་གཉིས་ཙམ་གྱི་རིང་སྐྱེལ་མ་བྱེད་སྐབས། ངའི་སེམས་ཁོང་སྐྱོ་སྐྱུག་གིས་ཁེངས། མཐར་དེུ་འབྲུང་རྒྱུང་ཞིག་གི་སྐྱེད་དུ་དེད་ཅག་གིས་གྲེས་ཁའི་འཐམ་འབྲུང་མཐའ་མ་དེ་བྱས། ཆེས་མཐའ་མའི་འབྲུལ་ཁ་དེར་ཡང་སེམས་ཁོང་དུ་ཁོང་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་འཁྲིད་མི་ཡོང་ངམ་སྐྱུ་མའི་རེ་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་བཅངས་ནའང་རེ་བ་དེར་འབྲས་བུ་ཅི་ཡང་མ་བྱུང། དེ་ལྟ་ནའང་། ཨ་མས་ངའི་སེམས་ཚོར་དེ་རི་བཞིན་མཁྲེན་པ་ལྟར་འབྲུང་འབྲུང་དུས་སྐབས་ཡག་པོ་ཞིག་ཤར་ཆོ། ཅི་ལུས་གྲིས་ལྟ་སར་ལེན་ཐབས་བྱེད་དེས་ཡིན་ཞེས་དམ་བཅའ་མཛད། དེ་ནས་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་རྫོང་བཟང་བསམ་གཏན་དང་ལྷན་དུ་བེལ་བྱམས་སུ་བཞུགས་ཤིང་། ཨ་མ་ལགས་ཀྱང་འགྲོགས་བྱམས་སུ་བཞུགས་ཏེ་ཤེབས། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་གྲིས་མི་གྲེས་བྲལ་གྱི་གདུང་བ་དང་མ་འོངས་ཅིར་འབྲུང་མ་དེས་པའི་རྫོང་དོགས་ཆེན་པོའི་ངང་སྐྱུག་མཚེར་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་གྲིས་རྒྱུད་བཞུགས་པ་རྣམས་ལ་གྲེས་བྲལ་ཞུས་ཏེ་ཕྱིར་སྐྱོ་འབྲུམ་དུ་ཤེབས་ཤིང་། རྒྱུད་བཞུགས་ཚོ་ཁག་ཀྱང་ཉི་མ་ལྟ་སའི་ཕྱོགས་སུ་སྐྱེད་རྒྱུད་རྫོང་བྱས།

དེ་ལྟར་རྒྱུད་བཞུགས་ཚོ་ཁག་རིམ་གྱིས་སྟོང་འཁོར་དགོན་གྲུབ་བསྐྱེད་བཤམ་སྐྱེད་སྐྱེད་མྱིང་དུ་འབྱོར་ཅིང་མཚན་གཅིག་བཞུགས་ཞག་མཛད། ཕྱི་ཉིན་སྐྱོ་མོར་ཤེབས་ཐོན་སྐབས་དགོན་པར་རབ་གནས་མཛད་པའི་བྲལ་ནས་སར་འཁོར་བ་རྣམས་ལྷན་དུ་འབྲུམ་ཏེ་ལོར་བུ་དགའ་འཁྲིལ་གྱི་རིས་སུ་གྲུབ་པ་ཀྱན་གྲིས་མཛད། སྐར་སྐྱ་བུུ་རྒྱང་གི་རེ་བ་ལྟར་མི་གཅིག་གཏའ་མར་སྟོད་དགོས་གྱི་ཐག་གཅོད་ཁས་ལེན་ཡོད་པ་ལྟར་ཅེ་བྱང་རྫོང་བཟང་ཆེ་དབང་ཕྱིར་སྐྱོ་འབྲུམ་དུ་ཤོག། དེ་ནས་ཉི་ཟླ་ཉི་མ་གཤམ་ག་དང་ཚུ་འདམ་སོགས་རིམ་པར་བརྒྱུད་མཐར། མཐུ་སྟོབས་རྒྱ་ཁམས་རྩ་སྤེང་རབ་ཁ་ཞེས་པར་ཤེབས་འབྱོར་བྱུང་བར་ལྷ་ལྷན་ནས་གཞུང་འབྲེལ་ཤེབས་བསྐྱེད་དང་པོ་འབྱོར་ཏེ་མཛལ་བྲལ་ཞུས། དེ་ནས་ལྷང་རྒྱུད་སྐྱེད་པོ་ཞེས་པ་བརྒྱུད་དེ་བྱང་འབྲུམ་ཆེན་ཞེས་པར་ཤེབས་འབྱོར་སྐབས་གཞུང་འབྲེལ་ཤེབས་བསྐྱེད་གཉིས་པས་མཛལ་བྲལ་ཞུས་ཤིང་། ཡབ་ཡུམ་གཉིས་ལ། སྟོན་ཙམ་ནས་བོད་སྟོངས་སྤྱི་ཚོགས་རྒྱས་འཛོམས་སྤེང་ཙོང་ཁའི་ཡུལ་གྱི་ཁྲིུལ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་འདི་ཉིད་རྒྱལ་དབང་སྐྱོ་གོང་མའི་ཡང་སྤྱིད་དུ་ཞིབ་ཅད་གཏན་ཁེལ་གྲུབ་རྒྱུ་ཞུས། དེ་ལ་ཁེ་སྤྱོད་སྐྱེད་པོ་ཞེས་པ་དབང་འབྲུམ་གྱིས།

སྐབས་དེར་ཡབ་ཡུམ་སོགས་ནས་ཡ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱིད་དེས་གཏན་ཁེལ་བ་གཞི་ནས་མཁྲེན་རྫོགས་བྱུང་ཞིང་། རྒྱས་ཡབ་ཆེན་པོ་ཞལ་གསང་པོ་ཡིན་གཤིས། ཁྲིུད་རྣམས་གྲིས་ང་ཚོར་ད་བར་དངོས་གནས་མི་ཤོད་པ་གང་ཡིན་ཞེས་གསུང་གིན་འདུག་པར་ཡ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱིད་སྐྱུགས་གཏན་ཁེལ་བ་གཞན་གྱིས་ཤེས་ན། ཟེ་ལིང་གུུ་ཞེས་བཀག་འགོག་གིས་བོད་ལ་དབང་སྐྱེད་བྱེད་སེམས་གྲིས་མཚོན་རྟོག་འཁྲུལ་རི་ཡོང་དེས་མེད་སོགས་ཁེ་ཉིན་ཆེ་རྒྱུན་གསང་རྒྱ་བྱུང་ང་ཚོས་མནའ་བསྐྱུལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་ཆ་ཞུས་པས་དགོངས་པ་དྲངས་པོ་བྱུང་སྟེ་གསང་བ་བྲས་པ་ཡག་པོ་ཞེ་ཤག་རེད་ཅེས་གསུང་གིན་འདུག། ཅེས་གསུངས།

ས་ཡོས་རྩ་བ་ ༤ ཚེས་ ༡༠ སྤྱི་ལོ་ 1939 རྩ་བ་ 9 ཚེས་ 23 ཉིན་ལྷ་ས་ནས་ཉིན་ལམ་བུ་སྐོར་གྱི་ས་གནས་དགའ་བཞི་ན་མོ་ཆེའམ་དགའ་བཞི་ན་ཁ་ཞེས་པར་ཞོགས་པའི་ཉི་ཤར་གྱི་མཚམས་སུ་གཞུང་འབྲེལ་ཤེབས་

བསྐྱེད་གསུམ་པས་མངའ་སྤྱོད་ལུག་ལྷན་ཤིང་། དེ་ཉིད་དུ་དབྱུང་གཞུང་དཔོན་རིགས་དང་གདན་སའི་མཁན་འཇུག་སོགས་
ལྷན་འཛོམས་ཐོག་། རྒྱུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་ཁྲིའི་སྤྱིང་གདན་འབྲེན་དང་སློན་དུ་ལྷོ་འོས་རིགས་ལྷན་མཚམས་
མཇུག་ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་གྱིས་ཐོག་བྲངས་ཏེ། རྒྱུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེད། ས་ཡོས་ལྷན་བ་ ༤ ཆེས་ ༡༡ ལྷི་ལོ་
1939 ལྷན་བ་ 8 ཆེས་ 13 ཉིན་གྱི་བོད་ལྗོངས་ཚོགས་འདུ་རྒྱུས་འཛོམས་ཐོག་ཡང་སྤྱིད་དུ་ཐག་གཅོད་གཏན་ཁེལ་
བྱུང་བའི་ཆོག་ཐོད་ཉིད་འབྲུལ་བཞེས་མངོད། དེ་ནས་ཀྱང་ནག་རྒྱ་ཞབས་བརྟན་དགོན་པར་ཆེབས་ཐེབས་དང་།
འདམ་སློད་དབྱུང་མ་བཟུ་གིས་ཐང་དུ་འགྲོར་མཚམས་གཞུང་འབྲེལ་ཐེབས་བསྐྱེད་བཞེས་འགྲོར་ཏེ། རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྤྱོད་
རིན་པོ་ཆེ་སོགས་གྱིས་མཇུག་ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་དང་དགྲེས་སློན་བཞེས་ས། དེ་ནས་རྩ་སྤྱོད་དགོ་འཕེལ་
སྤྱིང་དུ་ཐེབས་ཏེ་རྒྱུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་གོང་མའི་བཞུགས་ཁྲིར་འཁོད། རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས་དགྲེས་སློན་
འབྲུལ་བཞེས་དང་ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་ལྷན། གནས་གཟིགས་ཉེན་མངའ་སོགས་ཀྱང་མངོད། དེ་གར་
སྐབས་ཤིག་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས། ལྷག་མཚེར་འབྲུངས་གཞིས་ཀྱི་ལྷག་རྒྱུ་དུ་ཤིང་སྤོང་ཞིག་དང་སློ་ལམ་
དུ་མཚོད་ཉེན་ཞིག་། ལྷན་ས་རའི་ནང་གི་སྤྱོད་ཅིག་དང་བཏགས་ཁྲི་ཆེན་སོ་ཞིག་ཡོད་པ་སོགས་རྒྱལ་ཚབ་རང་ཉིད་ལ་
གཟིགས་སྤང་ཅི་བྱུང་གསལ་བར་གསུངས་མཐར། འབྲུངས་གཞིས་སུ་མི་རིགས་སྐྱ་ཚོགས་ཡོད་པ་ཅི་ཡིན་ནམ་ཞེས་
ཀྱང་བཀའ་འདྲི་གནང་བར། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་ཡ་མཚན་ཆེན་པོའི་ངང་། དེ་དག་ནི་ཁ་ཆེ་དང་རྒྱ་རིགས་སྐྱ་བ་
རྣམས་རེད་ཅེས་བཀའ་ལན་སྤྲུལ།

ཡང་དེའི་སློན་དུ་བོད་གཞུང་ནས་རྒྱལ་བའི་ཡབ་ཡུམ་སོགས་ལ་དབྱུང་སྤྱོད་ལུགས་མཐོ་རིམ་མི་སྤྱིའི་ན་བཟའ་
དང་སྐུ་རྒྱན་བཅས་སྤུལ་བར་ཡབ་ཆེན་དང་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་གཉིས་ནས་དགྲེས་མཉེས་གྱིས་བཞེས་ཀྱང་
ཡུམ་གྱིས་དང་ལེན་མ་མངོད་པ་ལ། རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས་ཐང་ཀར་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོར་ལྷ་ལུས་ཚོའི་མགོ་
རྒྱན་སྤྲུག་གི་ཐང་ལ་དགོངས་ཚུལ་ཅི་ཡོད་ཀྱི་བཀའ་འདྲི་ཡང་མངོད། ཡ་མཚན་པ་ཞིག་ལ། རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྤྱོད་རིན་
པོ་ཆེས་དབྱུང་དང་སྤྱོད་ཀྱི་མི་གཞིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གསུངས་ཤིང་། འབྲུང་འབྲུང་གནད་དོན་དུ་མར་ངེས་པར་དུ་གཟུབ་
ནན་དང་དོགས་ཐོན་གནང་དགོས་པའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས། དེ་ལ་<<འདི་དུ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ།-ཨ་མ་ཞིག་གི་བྱུང་
བ།>>ཞེས་པའི་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོའི་སྐུ་ཚོའི་ལོ་རྒྱུས་ལས།

རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས། ཨ་མདོ་བ་ནི་གཡོ་ཐོལ་མེད་ཅིང་བྲང་ཚུགས་ལྡན་ལ། སེམས་སུ་ཅི་ཡོད་ཕྱིར་མངོན་པ་
དང་ཁོ་སྤྱོད་པ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་། ཁོང་ཚོའི་ཁོང་ཁོ་ནི་ཇི་ལྟར་སྤྱོ་སྤྱོ་བ་ལྟར་ཡལ་སྤྱོ་བ་ཞིག་ཀྱང་རེད། ལྷ་ས་བ་ནི་དེ་
ལས་ལྡོག་སྟེ། དེ་ཅམ་གྱི་ཕྱི་གསལ་ནང་གསལ་མིན་ཞེས་ང་ལ་ཉེན་བརྟན་གནང་། ཡང་ཁོང་གིས། ཇེས་སོར་རེད་ཅག་སྟེ་
སའི་ལུས་དུ་མི་སྐྱ་འདྲ་མིན་ལ་ཐུག་ངེས་ཤིང་། དེ་དག་ལས་འགའ་ཞིག་ནི་བཅོས་མ་མ་ཡིན་པའི་སེམས་རྒྱུད་བཟང་
ཞིང་བྲང་ཚུགས་ལྡན་ཡང་། གཞན་དག་གིས་གནོད་འཚེ་བྱེད་ངེས་ཞེས་གསུངས། གཞུང་ཞབས་དག་ནི་སྤྱིལ་ལང་ལ་

ཆགས་ཀྱི་དབྱས་ཡང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་པེབས་བྱམས་ནང་བྱོན་པའི་ཕྱོགས་བཞིར་བཀའ་འཛོལ་བཞི་དང་། ལྷ་རྒྱལ་
ཏུ་སྲིད་ལྷོད་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཤོད་བྱང་རྣམས་བཅས་ཀྱི་ཆེབས་བསྟར་བསྐྱོད་གསལ་ཤིང་། པེབས་ལམ་གཡམ་གཡོན་ཏུ་ཕྱོ་བ་
གཞས་དམངས་དང་། ལྷག་མེད་ལྷང་འབྲུག། རྒྱལ་སྲིད་སྣ་བརྟན་སོགས་ཀྱི་འཁྲམ་འབྲུག། ལྷ་སའི་མང་ཚོགས་རྣམས་
དགའ་ལྷོད་རྣམས་ལ་རབ་ཏུ་རྒྱས་དང་གཟབ་འཛོལ་སྐྱུ་ཤིང་། ལང་སར་སྐྱེ་བསང་འབྲུག་བ་སོགས་ཀྱི་པེབས་བསྐྱེ་
གཟབ་རྒྱས་དང་། ཆེབས་བསྐྱེད་ཀྱི་སློབ་ཏུ་ལང་བ་བས་བདམ་བརྟུང་བཞིན་པར་ནོར་སྲིད་པོ་བྱང་ཏུ་ཆེབས་བསྐྱེད་
བསྐྱུངས་ཉེད་མངོན་སྟོན་ཆོགས། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་གཞུང་ཞབས་དཔོན་རིགས་ཚང་མས་རང་རང་གི་གོ་བོ་བའི་ཀྱི་ཉེན་
འབྲེལ་མངའ་དང་འབྲུག་བ་སོགས་ཀྱི་ཉེན་སྲུབ་སྲུམ་ཚོགས་བ་བྱུང་སོང་།³¹ ཞེས་གྲིས།

ས་ཡོས་ལྔ་བ་ ༤ ཆེས་ ༡༥ ལྷི་ལོ་ 1939 ལྔ་བ་ 10 ཆེས་ 8 ཉེན་འདོད་རྒྱ་ཐང་ནས་སྤྱི་མཐུན་སྣ་ལྷན་
ཕྱོགས་སྤྱི་ཆེབས་ཁ་བསྐྱུར། དེ་ལ་དབྱས་འབྲུང་སྣ་ལྷན་ཞིང་གི་སྤྱི་འགོ་ཡོངས་ཀྱིས་པེབས་ལམ་གཏུ་དགའ་དད་
སྤོ་གསུམ་ཀྱི་སྤོ་ནས་པེབས་བསྐྱེད་རྒྱས་བ་སྐོར་མི་ཤོད་བ་ཞུས། ཡགོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོས་<<རོས་ཀྱི་ཡུལ་
དང་རོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས།

སྣ་སར་ཡོད་པའི་མེད་སྐྱེ་པོ་ཆོན་ལྷན་བར་གསུམ་ཡོངས་རྫོགས་ནས་བྱོན་ཆས་ལོགས་ཤོས་ཀྱི་གཟབ་མཚོར་སྐྱུ་
ཉེ་དགའ་བསྐྱེད་དང་། ལྷག་འདྲུང་ལྷ་བར་བསྐྱེད་པའི་འབྲུག་མི་དེ་ཆོས། ད་སྤྱིད་པའི་ཉེ་མ་གར་སོང་ཞེས་སྐྱོད་རྒྱག་པ་
མཚོང་བྱུང་། ད་རང་ཉེ་མི་ལམ་སྤེལ་བ་སྣང་སྲིད་ག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ནང་རང་བཞིན་གྱིས་སྤྱིས་པའི་མེ་ཉོག་སྣ་ཆོགས་
བཞད་ཅིང་། ལྷགས་རྒྱུང་བསེལ་བསེལ་གྱི་རྗེ་དང་བཟང་པོ་འབྲུལ་བ་དང་། མདུན་ན་ཚུ་བའི་གར་སྐྱབས་བསྐྱེད་བ་སྣ་
བའི་ཐང་ཐིང་འདྲུ་ཡོང་ཆེན་པོ་འདྲུག། རང་དབང་བདེ་སྤྱིད་ཅེས་བ་ལ་སོགས་པའི་སྤྱི་དབྱངས་དང་། རོལ་ཆའི་སྐྱུ་རྣམས་
མཁའ་ཡོངས་སྤྱི་གར་སྤྱི་སྤྱི་སར་འཕྱོར་བྱེད་ཀྱིས་ཀྱང་མི་ལམ་སྣ་བའི་སྣང་བ་ཡལ་མི་འདུག། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། ལྷ་ལྷན་

གསུང་ཚོས་ར་བར་པེབས་འབྱོར་སྐྱབས་སྤྱི་གཞུང་བསྐྱེད་དགའ་ལྷོད་གཙོ་བོ་གནས་རྒྱུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་ཀྱང་
པེབས་བྱམས་ཀྱི་བྱང་ཏུ་གྲུས་སྤྲུག་སློབ་སོང་གིས་དབྱ་ཚོལ་སྤོག་དང་བཅས་སྤྱི་སྤོད་པེབས་བྱམས་ཀྱི་སྤོད་ནང་ཏུ་
འཇུག་ཉེ་མངའ་དང་ལུལ་བར། རྒྱུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེས་འཚོར་སྣང་དང་སྤྲུགས་དོགས་སོགས་སྤྱི་ཅམ་ཡང་མེད་པར་
མངའ་དང་སྤྱིར་ཚོས་སྤོད་ཆེན་པོའི་མགུལ་ཏུ་བསློབ་པར་མངོན། དེ་ནས་ཀྱང་ཚོས་སྤོད་གིས་པེབས་བྱམས་ལ་
འཇུག་ཉེ་ལུང་ཅམ་གདན་འཇེན་ཞུས་པ་སོགས་རོ་མཚར་བ་མང་ཏུ་བྱུང་བ་ཉེ་འབྲེལ་སྤྱི་ཡོད་པ་གཏུ་གྱིས་དངོས་སྤྱི་
མངའ། དེ་ལ་<<རང་སྤོད་མ་བཅོས་སྤྲུག་པར་བགོད་པའི་བདེན་གཏུ་མ།>>ལས།

པེབས་ལམ་ཏུ་ཚོས་སྤོད་ཁག་དང་། ལྷག་མེད་ལྷང་འབྲུག་གི་གསོལ། འཕྲོད་ཅེད་སོགས་ཐང་ཐིང་སྣ་ཆོགས་སྤྱི་དང་།
སྣག་པར་སྣ་སྤོན་གསུང་ཚོས་ར་བར་གཞུང་བསྐྱེད་དགའ་ལྷོད་གཙོ་བོ་གནས་རྒྱུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ཉེན་གཞིང་ཁོག་
བསྐྱུངས་ཀྱིས་པེབས་བསྐྱེད་པའི་མངའ་དང་འབྲུག་བཞེས་བསྐྱུངས་དགོས་ལ་བཞེན། དེ་རིགས་སློབ་ཆད་གཟིགས་སྤོད་

³¹ བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་དབྱུང་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱོད་ཀྱི་དཔེ་འགྲུལ་ལ་ལས་ཤངས།

མེད་པའི་ཟུང་ཟུང་བཞེད་ཉམས་ཆེ་བ་ཡོད་གཤམ། སྐྱེན་པ་རྒྱུན་འཛིགས་ལུས་མཚན་མི་ཡོང་ངམ་ཞེས་པ་ཚོ་གདན་ལུ་
 རོ་ལས་རྣམས་བཀའ་ལོལ་སྲོན་བྱུང་དེ་ལྟར་ཡང་། ... འཛིགས་ལུས་པ་མི་ཚམ་ཡང་མེད་པར་སྤར་འདྲིས་ཀྱི་རོལ་ཤེས་
 འཕྲད་པ་ལྟ་བུའི་དབྱིས་ཉམས་དང་བཅས་མཚམ་དར་ཚོས་སྐྱོད་གི་མགུལ་དུ་རང་སྲོག་སྦྱལ། ཅེས་དང་། དབྱིན་གཞུང་འབྲས་
 སྤྱི་སྲོན་ཆེན་³²སྤྱི་ཞབས་ Basil Gould ཞེས་པས་<<སྤར་བཅས་སྲིད་ཞིའི་གཞུག་རྒྱན་ཡལོང་ས་རྒྱལ་དབང་སྤྱི་སྲོད་
 བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་ངོས་འཛིན་ལུ་ཚུལ་དང་། གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་སོགས་མདོ་ཅམ་བཞོད་པ། >> ཞེས་པ་ལས།
 ལྷ་སའི་མེབས་ལས་དུ་ཚོས་སྐྱོད་ཆེན་པོ་གཉིས་ནས་མེབས་བསྐྱེད་ལུ་དེ་ལ་ཉེ་འབྲིས་ཀྱི་རྟ་རྣམས་འཛིགས་སྤར་གིས་
 ལུང་འཛོགས་བྱས་པར་མི་རྣམས་ལ་མཚན་མ་སྤྲེས་ཀྱང་། བྱིས་བ་ཚུང་དུ་དེས་འཛིགས་ལུས་དང་འཚོར་སྤར་སོགས་
 གཞུག་ནས་མ་བྱས་པ་མཚོང་བས་ཀུན་ཉ་ལས་པར་གྱུར། ཚོས་སྐྱོད་སྤྱི་མེབས་ཀྱི་རྣམ་པ་དེ་སྤར་མཚོང་ལྷོང་མཁན་ཞིག་
 ཡིན་ན། མི་རྣམས་གང་ལ་ཉ་ལས་པའི་རྒྱ་མཚན་དེ་ཤེས་དེས་ཡིན། དེ་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དབྱར་བཞུགས་པོ་བྱང་
 རོར་བུ་སྤྱིང་ཁའི་སྤྱོད་སྤྱི་མེབས། ཞེས་དང་། <<ལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ། —མིའི་རྣམ་ཅན་ཀྱི་དགེ་སྲོང་བྱང་
 སྲོང་ཆེན་པོ། >> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ཚོམ་པ་པོས་སྤྱི་རོར་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོར་བཀའ་འདྲི་ལུས་པར།
 ཡལོང་ས་སྤྱི་བས་མཐོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྤྲ་ནས།

ལས་ཆེར་ཁྱེད་ཅག་ལ་(སྤྱི་འཚེ་ཞེས་པ་)རྒྱན་ཆད་ཅ་བྲལ་གྱི་འགྲུར་ལྟོག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་སྤར་བ་དེ་ངོས་རང་ལ་མཚོན་
 བ་སྤྱིའི་རྒྱན་ཅམ་ཞིག་ལས་གཞན་དུ་མི་སྤར། གནས་ཚུལ་ཞིབ་སྤེལ་ཚུང་ཅག་མང་པོ་ཞིག་སྤར་མཚོང་མ་སྤྱོད་པའི་
 གསུང་པ་ཡིན་ཀྱང་། སྤྱིའི་ཆ་ནས་བཤད་ན། རོས་ཀྱི་ཉེ་འབྲིས་སྤྱི་བའི་བྱེད་སྤོ་རྣམས་ལ་རྣམ་འགྲུར་ཁྱེད་པར་བ་
 གང་ཡང་མ་བསྟན། དེ་ནི་སྤྱི་བས་དེའི་ཉེ་འབྲིས་ཀྱི་མི་དང་དངོས་པོ། ཁོར་ཡུག་སོགས་ལ་སྤར་ནས་རྒྱས་མངའ་ཆེན་པོ་
 ཡོད་པའི་ཚོར་སྤར་བྱུང་བའི་སྤྱི་བས་ཀྱིས་རེད། སྤྱི་བས་དེར་ངོས་ལ་ཚོར་སྤར་གང་བྱུང་བ་རྣམས་ཞིབ་ཏུ་འབྲེལ་བཤད་
 རྒྱག་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་ལ། རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན། ཚོར་སྤར་ཅི་ཡང་མ་བྱུང་བ་ཡང་ཡིན་སྲིད། གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་
 པོ་མེབས་པ་དེ་དཔེ་མཚོན་གཅིག་རེད། རོས་ཀྱིས་གང་མཚོང་བ་དེ་བྱིས་པར་འཛིགས་སྤར་སྐྱོད་བ་ཞིག་ཡིན་དེས་ཀྱང་།

རོས་རང་ལ་མཚོན་ན་ལ་མཚན་དགོས་པ་ཞིག་མིན། དེ་ནི་རོས་ཀྱིས་རིང་མོ་ཞིག་ནས་རྒྱན་དུ་མཚོང་སྤྱོད་བ་ཞིག་རེད། ཅེས་
 བཀའ་གནང་། གཞན་ཡང་<<རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་བཅར་འདྲི། >>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་ཡལོང་ས་མཚོན་གིས།
 “རོས་རང་ལྷ་སར་ཐོག་མར་འཕྱོད་སྤྱི་བས། ལས་བར་དུ་གནས་ཚུང་སྤྱི་ཉེན་དང་། འབྲས་སྤར་སྤོ་གསལ་སྤྱིང་གི་དགེ་
 བཤེས་བཞེས་པོ་ཀུན་གྱིས་བཀའ་ཞིང་རྟོགས་པ་མཚོན་པོར་མེབས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་གཉིས་མེབས་ཉེ། སྤྱི་བོང་མའི་ཡང་སྤྱི་བ་

³² ལས་གཞིས་སྤྱི་བས་སྤྱི་བས་ཚོས་ཀྱི་མི་ཚའི་བྱུང་བ་བཟོད་པ་པོད་དང་པོར། “འབྲས་སྤྱི་སྲོན་ཆེན་གྱི་མིང་གནས་དེ། དེ་སྲོན་ཡལོང་ས་
 སྤྱི་སྲོད་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཚོན་གིས་འབྲས་སྤོངས་སྤྱི་བཅའ་སྤོད་དབྱིན་ཇིའི་ཆབ་སྲིད་སྤྱི་ལུག་སར་ཅར་སི་སྤེལ་(Sir Charles Bell)ཞེས་
 པ་དེས་པོད་དབྱིན་པར་གྱི་འབྲེལ་ལས་ལ་ཞབས་འདེགས་དུར་སྤྱོད་ལུས་པའི་ལེགས་སྤྱི་བས་སྤྱི་བོད་གཞུང་སྲོན་ཆེན་གྱི་པོ་གནས་སྤྱི་བ་ནས་
 བཟུང་འབྲས་སྤྱི་སྲོན་ཆེན་ཞེས་པའི་མིང་གནས་དེ་གྲགས། དེའི་བཞུགས་ཁང་དང་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཆགས་ལུག་དེ་འབྲས་སྤོངས་རྒྱལ་བོའི་པོ་བྱང་
 གི་རུབ་རོས་མེ་ལེ་གཅིག་ཅམ་གྱི་ས་བབ་ལེགས་པར་ཞིག་ཏུ་ཆགས་འདུག”ཅེས་གསུངས།

བསྐྱེད་མེད་ཡིན་མིན་གྱི་བརྟག་དབྱེད་ལྟར་ཉན་ཏུ་གནང་། དགོ་བཤེས་ལགས་ཀྱིས་ཡང་སྲིད་ཐད་ཐུགས་ཁུལ་ཆེན་པོ་གནང་
ཞིང་ཡང་སྲིད་བདམས་ལོར་ལོར་ན་ཉེན་ཆབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་དགོངས་ཏེ། རོས་རང་མཇུག་བཅར་བ་རྣམས་དང་ཆབས་ཅིག་
གྱུར་གྱི་ནང་ཏུ་ཡོད་སྐབས་ཤིག་ཁོང་མེད་པ། དེ་ནས་ཡང་སྲིད་འཇུག་མེད་འཚོལ་རྟོག་གྱུར་ཡོད་པའི་དེས་བ་རྟོག་བ་རེད།”
ཅེས་དང་། ཡང་། <<པོད་གྱི་ལོ་གྱུར་བ།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

རོས་ཀྱིས་བཀའ་ཚོས་ལྷ་སྲོང་སའི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་ཆེན་ཉི་མ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད། ཡགོང་ས་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་
ལྷ་རན་ལས་འདས་རྗེས་ལོ་ཏུ་མའི་རིང་ཡང་སྲིད་གྱི་གནས་ཚུལ་ཅི་ཡང་གོ་རྒྱུ་མེད་པས། ཆེན་ཉི་མ་ལགས་ཐུགས་སློབ་
མི་བདེ་བར་གྱུར་ཡོད། དེ་ནས་རོས་རང་ལྷ་སར་འབྱོར་སྐབས། ཁོང་ཆེད་ཏུ་མེད་པའི་ཉེ་བའི་བསུའི་མཚན་སློབ་ཁག་ལ་
བརྟག་དབྱེད་ཞིབ་ཏུ་གནང་རྗེས་ཐུགས་བདེ་བའི་མེད་པའི་གྱི་རང་ནས་ཕྱིར་འབྲས་སྤངས་སུ་མེད་པས། མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་
ཆེན་ཉི་མ་མཚོག་དང་། ཁོང་ལྷ་སྲིད་གཞུང་ཞབས་ཚོས་མཚན་སློབ་སྤྱིའི་སྐབས་སུ་གཞིགས་པའི་གྱིས་བ་རྒྱུར་རྒྱུར་དེའི་
སྲོད་ལམ་དང་རྣམ་འགྲུར་སྟོན་ཚུལ་སོགས་ནི་ཅུང་ཟད་ཡ་མཚན་བ་ཞིག་ལྟེ། དེ་ནི་མི་ཆེན་པོ་ཚོར་ཡང་སྐྱེད་སྤྱོད་སྲོང་
བའི་གནས་སྤངས་(གནས་རྒྱུར་སོགས་སྤྱོད་འདེན)དེ་ལྷ་སྲིད་ལྷ་སྲིད་ཚུར་དེས་སྐྱེད་སྤྱོད་པས། ཡ་མཚན་པའི་རྣམ་འགྲུར་
ཅི་ཡང་མ་བསྟན་པ་དེ་རེད། ཆེན་ཉི་མ་ལགས་ཀྱིས་ཕྱིས་སུ། གནས་སྤངས་དེ་དག་གཞིགས་པའི་རྗེས་སུ། ལོ་གྱིས་བ་
དེ་ནི་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྐྱེད་འཇུག་མེད་དེ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་བཞུགས་པའི་སྲིད་པོ་ལྷ་ས་ནས་ཤི་ཚོག་ཨང་སྐྱེད་པ་
ཞིག་གྱུར་ཞེས་རོས་རང་ལ་དེས་སུ་གསུངས། འདི་དག་ནི་དེས་གཏུན་གྱུར་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་དག་རེད། རོས་རང་
ལོ་ལྷ་ས་ཏུ་ག་ཅུ་ལ་སོན་སྐབས་རོས་ཀྱི་མེས་སུ། རོས་རང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་ཞེས་བཤད་ཚོག་པའི་ཚོར་

སྤང་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་རྒྱུར་བཞུགས་པ་ཉེ་བའ། ར་ས་འབྲུལ་སྤང་གཞུག་ལག་ཁང་ཏུ་ཆིབས་སྤྱོད་
བསྐྱེད་པའི་རྟོན་མཇུག་ལྷས་གསོལ་དང་རབ་གནས་སོགས་གྲུབ་མཐུན། རྒྱལ་མཚོག་རང་ཉིད་ཀྱི་དབྱུར་བཞུགས་
ལོར་སྲིད་བསྐྱེད་བཟང་པོ་གྲང་གི་གཞིམ་རྒྱུར་ཉི་ལོད་འདོད་རྒྱ་འབྱེད་བར་མི་འདིགས་སོལྟེས་བཞུགས་པའི་ཁྱི་འཕང་
མཚོན་པོར་སྐྱེ་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་སྟོན་པའི་ཞབས་རྒྱུར་བཀའ་ཤིས་ཀྱི་རི་མོ་ཐོག་མར་བཀོད། དེ་ལ་རྒྱལ་ཆབ་དང་སྲིད་
བཀའ་གཞུང་ཞབས་མེར་སྐྱེ། ཚོས་སྤེལ་གྱི་མཁས་སྤེལ་སྤེལ་སྤེལ་སོགས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་སྐྱེ་ཆབ་
སོགས་ཀྱིས་མཇུག་ཏུ་དང་། པོད་གཞུང་ནས་དབྱེས་སྟོན་བྱ་བ་མེད་པ་ལྟས། དེ་ལ་<<པོད་གྱི་ལོ་གྱུར་མདོར་
བསྐྱེད།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས། “ཁོང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་མཚན་གནས་ཐོག་སྤྱི་ལོ་ 1939 ཟླ་ 10 ཚེས་ 8 ཉིན་
ལྷ་སར་ཆིབས་ཞབས་བཀོད། ལོ་ལྷ་ཅམ་ཏུ་ཡང་མ་སོན་པའི་གྱིས་བ་དེས་གཞན་ལ་མེད་པའི་ཞི་དུལ་བཀའ་ཡོད་དང་གདེངས་
སྟོབས། གཞན་ཡིད་འགྲུག་པའི་མཚན་སྲོད་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་མ་ཐག་ཁོང་གི་ཆབ་འབངས་ཚོའི་དད་གུས་དབང་མེད་ཏུ་
སྟོགས་སོང་”ཞེས་དང་། ཡང་། <<སྤྱར་བཅས་སྲིད་ཞིའི་གཞུག་རྒྱུ་ཡགོང་ས་རྒྱལ་དབང་སྐྱེད་བཞུགས་པའི་ཆེན་པོ་
རོས་འདིན་ལྷ་སྲིད་དང་། གསེར་ཁྱི་མངའ་གསོལ་སོགས་མདོ་ཅམ་བཀོད་པ།>>ཞེས་པ་ལས། “རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་

རིན་པོ་ཆེ་སྤྱི་ལོ་ 1935 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 6 ཉིན་འཁྲུངས་³³ལ། སྤྱིའི་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱུགས་དང་ནང་གི་སྤྱུགས་རིག་རྒྱུས་པའི་བབ་ལ་
བརྟུགས་ན་མ་མཐར་ཡང་དགྲུང་གྲངས་དངོས་ལས་ལོ་གཅིག་ཙམ་གྱིས་བགྲོས་པའི་རྣམ་པ་མངོན་ཞེས་གསལ་ལ། དེ་ནི་
དགྲུང་ན་གཞོན་ལུང་སྐབས་ནས་གཞན་པའི་གྱི་སྤྱུགས་གཤེས་དང་ཚོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་གྱི་ཤེས་རབ་རང་ཆས་སུ་
མངའ་ཞིང་། ཚོས་སྤྱོད་ཀྱི་གསལ་བསམ་ཀྱུན་གནད་དུ་སྦྱིན་པ། སྤྱུགས་གཉིས་གྱི་འགན་དབང་བདག་གིར་བཞེས་
ནས་གང་དང་ཅི་ལ་ཡང་བག་ཚིབ་དང་སྤྱུགས་ལྷུང་བ་སོགས་སུ་ཙམ་ཡང་མེད་པར་སྤྱུས་ཀྱང་མི་རུས་པའི་ཚོས་སྤྱིད་
གྱི་མཛད་འཕྲིན་རྒྱབ་སྐྱོར་པོ་ཆེ་བར་མ་ཆད་པར་བསྐྱུངས་དང་སྦྱོང་བ་སོགས་ལས་ཀྱང་དབག་སྦྱབ་པ་ཞིག་ཡིན།

འཁྲུངས་ཡུལ་ཚོང་ཁའི་ཡུལ་ནས་ལྷ་ལྷན་དུ་མ་འབྱོར་བར་རྒྱ་དོ་གསུམ་གྱི་རིང་ཚུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་མོ་
དོན་གྲུབ་དང་གཅེན་པོ་རྫོ་བཟང་བསམ་གཏན་གཉིས་མེབས་བྱམས་གཅིག་དུ་བཞུགས་ཤིང་། མེབས་ལམ་དུ་ལན་
རེར་བྱེད་གཉིས་ཞལ་ཚོད་དང་སྐབས་རེར་བྲུག་འཛིང་ཤོར་བས་ཡུམ་གྱིས་ལན་མང་འདུམ་སྤྲིག་གནང་དགོས་སུང་
བ་དང་། མཚམས་རེར་གཏུ་ཚང་རིན་པོ་ཆེས་བྱེད་གཉིས་དང་ལྷན་དུ་བཞུགས་ཏེ་སྤྱོད་ལྷ་ཚོགས་ལྷུང་ཤིང་སྤྱོད་ཀྱི་
དགའ་བའི་མཚན་སྤྱང་གསུངས་པ་སོགས་མཛད་པར་མ་ཟད། བྱེད་གཉིས་དུ་སྦྱོར་བའི་སྤྱད་ཀ་ཁ་སྦྱོབ་པ་སོགས་
ཀྱང་མཛད། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་<<བཅན་སྤྱོད་གྱི་རང་དབང་།>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་དབྱིན་དེབ་ལས།

འགྲུལ་ལམ་ལམ་ཆེ་བར་དོས་རང་རྫོ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་ལྷན་དུ་འབྱོགས་བྱམས་སུ་བསྐྱེད། ལམ་བར་དུ་སྤྱོད་ཀྱི་
སྤྱིའི་སྤྱོད་ཚུལ་ལྷན་དུ་སྐབས་པལ་ལོ་ཆེར་དོས་རང་གཉིས་གྱིས་པན་ཚུན་ལ་སྦྱོན་འཇུགས་དང་། ཁ་ཚོད་བྲུས་ཤིང་
ལག་འཛིང་ཡང་ཤོར། སྤྱོད་ཚུལ་དེའི་དབང་གིས་དེའི་བྱམས་ཁྲུང་ཁྲོར་དུ་གྱུར་བ་ན་དེ་མ་ཐག་དེའི་བྱམས་པ་ཚོ་ལམ་
རྒྱུ་དུ་བསྐྱེད་དེ་ཨ་མ་ལགས་ལ་སྤྲོད་གསེང་ཞུས། ཨ་མ་ལགས་མེབས་ཏེ་དེའི་བྱམས་ནང་གཟིགས་པ་ན་རྟག་དུ་སྤྱོད་
ལམ་དུ་མངོན་པ་ནི་རྫོ་བཟང་བསམ་གཏན་དུ་བཞེན་པ་དང་། དོས་རང་རྗེས་ཉམས་གྱིས་སྤྱོད་པ་དེ་རེད། རྫོ་བཟང་
བསམ་གཏན་དོས་རང་ལས་ན་ཚོད་རྟག་ན་ཡང་། དོས་རང་ཁོང་ལས་ཡང་བག་ཚིབ་མེད་ཅིང་ཅི་བསམ་ཐད་ཀར་སྤྱོད་
མཁའ་ཞིག་ཡིན། དོས་རང་གཉིས་སྤྱོད་པོ་ལྷ་སྤྱིའི་མཛའ་སེམས་ཟབ་ཀྱང་། ལྷན་དུ་ཞི་འཇམ་གྱིས་གནས་སྦྱབ་པ་
ཞིག་མིན། དེད་གཉིས་སུ་ཞིག་གིས་ཐོག་མར་ཚོད་རྫོག་བསྐྱུངས་ཀྱང་མཐར་མམ་ཉེས་འཁྲུང་མཁའ་དང་མིག་ཚུ་གཏོང་
མཁའ་ནི་རྫོ་བཟང་བསམ་གཏན་ཉིད་ཡིན་པ་ལས་དོས་རང་མིན། རྫོ་བཟང་བསམ་གཏན་སྤྱུགས་གཤེས་ཤིན་དུ་འཇམ་
པོ་ཞིག་ཡིན་སྤྱོད་པ། རང་ཉིད་གྱི་རུས་ལུགས་སྤྱད་དེ་དོས་རང་ལ་རྒྱལ་ལན་ནས་ཡང་མི་སྦྱོད། ཅེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟར་མཚོག་སྤྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱོད་འཁོར་མདོ་སྤྱད་སྤྱོད་མཚེར་ལུལ་ནས་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་
ཞབས་སེན་བདེ་འཁོར་སྤྱང་མཚམས་གཞུང་ས་ནས་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེར། དབལ་ལྷན་ལྷ་མོ་གཙོར་གྱུར་
གྱི་ཚོས་སྤྱང་དམ་ཅན་རྒྱ་མཚོས་ཚུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་དུ་གདན་ཞུ་གནང་བ་ལ་རྣམ་དགའ་གྱི་སྤྱོད་ཀས་

³³ ལོང་གི་ཞབས་མཚན་ 12 པར་གཟིགས།

འཕྲིན་རྒྱལ་པོ་ཆེ་བསྐྱུ་བས་པར་རིན་གཞོ་གཏང་རག་གི་དགེ་སྒོལ་སྒོལ་མཚོད་པ་འབྲུལ་གཤོལ་སོགས་ཀྱི་སྒྲིབ་དུ་ཚོས་
འཁོར་རྒྱལ་དུ་ཆེད་ཕེབས་དགོས་ངེས་ཀྱི་བཀའ་ཕེབས་པ་ལྟར། བོད་རྒྱ་བརྒྱུ་པའི་ཆོས་ཤིང་ལ་ཆེབས་ཞབས་དུ་མ་
དང་བཅས་རྒྱལ་མོ་ཉོག་ཐང་དུ་ཕེབས། རྒྱལ་དབང་རྒྱ་སྤོང་གཉིས་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོས་ཕྱག་
བཏབ་པའི་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་ལེགས་བཤམ་སྒོལ་པའི་དགའ་ཚོལ་བཀྲ་ཤིས་ལྷན་གྱིས་བྱུང་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་
ཉིན་བརྒྱ་གསུམ་ཅམ་བཞུགས་ཤིང་། རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རང་གཟུགས་མ་གཅིག་དེ་མ་ཉིར་འབྲུལ་ཚོགས་
དང་འབྲེལ་མཚོད་པའི་སྤྲིན་སྤྲུང་སྤོས་ཏེ། མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྒྱལ་མཚོག་སྐྱུ་སྤོང་ན་རིམ་གྱི་མཚན་པ་ཡོད་
དོ་ཅོག་ཕྱོགས་གཅིག་དུ་བསྐྱུས་པ་ལྟ་བུའི་བསྐྱུ་འཁོར་དོན་རྒྱ་ཆེ་ལ་སྐྱ་མེད་པར་སྐྱོར་བར་མཐུན་འགྲུར་ཕྱོགས་དན་
དགོས་པའི་འཕྲིན་ལས་གཉེར་དུ་གཏད། དེ་ནས་ཀྱང་གནས་དང་རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན་གཞན་དང་གཞན་དུ་མར་གནས་
གཟེགས་དང་རྟེན་མཚལ། དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ལ་མང་རྒྱ་འབྱེད་འབྲུལ་གནང་མཚན་པ་སོགས་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་
པོ་ཆེ་ཉིད་ཐུགས་ལ་བརྒྱགས་ཏེ་ཐུགས་སྦྲོན་དང་སྐྱུ་བས་ལུ་མི་ཐང་པ་མཚན་དེ་ཕྱིར་ལྷ་ལྷན་དུ་ཕེབས།

དེ་ལྟར། ལྔ་པོར་ས་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་སྐྱ་རན་ལས་འདས་ནས་རྒྱ་ལོ་བཙོ་བརྒྱད་ལྷག་ཅམ་གྱི་
རྗེས་སྐྱུ། རྒྱལ་དབང་རང་ཉིད་སྒྲུབ་ཡང་རི་སྐྱད་དུ། རྒྱད་ལྔ་མ་ལས། ཚོས་ཀྱི་སྐྱུ་ལས་མ་གཤོས་བཞིན། །སྐྱུལ་པའི་
རང་བཞིན་སྐྱ་ཚོགས་ཀྱིས། །སྐྱེ་བ་མངོན་པར་སྐྱེ་བ་དང་། །ཞེས་དང་། །ཡོངས་སྐྱ་མ་དག་ཞིང་རྣམས་སྐྱ། །སྲིད་པ་རི་
སྲིད་གནས་པར་སྒོལ། །ཞེས་དང་། །རྒྱན་ལས། །དེ་བཞིན་འཁོར་བ་རི་སྲིད་འདིའི། །ལས་ནི་རྒྱན་མི་ཆད་པར་འདོད། །
ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་མ་གཤོས་བཞིན་དུ། སྐྱུལ་པའི་རང་བཞིན་སྐྱ་ཚོགས་པ་རྒྱན་མི་ཆད་
པར་གནས་དང་དུས་དང་རང་བཞིན་དང་དགོས་པ་སོགས་གང་ལ་དེ་འཚོམས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་འཁོར་དུ་མ་བསྐྱུས་
པ་རྣམས་སྐྱད་པ་དང་། བསྐྱུས་པ་སྤྲིན་པ་དང་། སྤྲིན་པ་ཕྱོལ་བ་དང་། ཕྱོལ་བ་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱ་བའི་མཚན་པ་ཆེན་པོ་
དག་བདག་གིར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡུལ་མདོ་ཁམས་སྐྱད་དུ་བསམ་བཞིན་མིའི་སྲིད་པ་བཟུང་སྟེ་དུས་འགྲུར་ལྷ་ལྷན་ཞིང་
དུ་ཆེབས་ཁ་བསྐྱུར་བའི་མཚན་པ་མད་དུ་བྱུང་བ་དེ་ཉིད་མངོན་དུ་མཚན་དོ།

ཁྲིུ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ།

དེ་ལ་ཡུལ་མདོ་སྐྱད་ཀྱི་ས་ཡི་ཐིག་ལེར་གྱུར་པ་རྗེ་རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་རྫོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་ཞེས་ལྟ་དང་
མིའི་འཛིག་རྟེན་ཀུན་དུ་སྟོན་པའི་གྲགས་པ་རྒྱན་མི་ཆད་དུ་འབར་བའི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་གང་དེ་སྐྱུ་བསྐྱུམས་པའི་
གནས་ཁྱད་པར་ཅན་གདན་ས་ཆེན་པོ་སྐྱུ་འབྲུམ་བྱམས་པ་སྤྱིར་དང་ཁད་ཤིག་དུ་ཉི་བའི་སར། རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
གདུང་འཚོལ་ཁྲིུ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཅེས་བྱ་བ་དེ་ཉིད་མངོན་པར་སྐྱུ་བསྐྱུམས་པའི་ཆོ། འུས་པ་གཞན་སྐྱེ་བའི་ཚུལ་དང་

མི་མཐུན་པར་སྐྱུན་གཅིག་བཅུ་མས་ཤིང་སྐྱུན་གཅིག་གཤངས་ཏེ་འཁྲུངས་པར། གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྐྱོལ་མས་སྐྱུན་གཉིས་ཀ་གཤངས་དགོས་པར་དགོངས་ཏེ། དེ་མ་ཐག་ཐེ་ཚོམ་ཅི་ཡང་མེད་པར་མཐེ་བོང་གིས་སྐྱུན་བགས་ཡང་དེད་དེ་བཅེན་གྱིས་སྤེལ་ཡང་སྐྱོན་ཅི་ཡང་མ་བྱུང་ཞེས་དཔེ་དེ་བ་དུ་མར་གསལ། གསར་འགོད་པ་ John F. Avedon ཞེས་པས་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ། སྐྱུ་ཉིད་ནས་རང་ཉིད་སྐྱུ་བསྐྱེས་པའི་གནས་སྐབས་སམ་མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་དེ་བཅེན་ནམ། ཞེས་ཞུས་པར་བཀའ་ལན་དུ།

(མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་)དེ་ད་ལྟ་ཡང་མི་བཅུ་ལ། གྱིས་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་བཅུ་མོང་མིན་མི་ཤེས། གང་ལྟར། དེ་མ་གྱི་འཁྲུག་མཚོན་ཞིག་པལ་ཆེར་བྱུང་ཡོད། དེ་ཡང་སྤྱིར་སྐྱུ་གྱུ་ནམས་སྤྱེ་བའི་ཆེ་མིག་གཉིས་བཅུ་མས་ཏེ་སྤྱེ་ལ། རོས་རང་མིག་གཤངས་ཏེ་སྤྱེས། འདི་ནི་མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་སེམས་གསལ་བོར་གནས་པའི་འཁྲུག་མཚོན་ཆུང་དུ་

ཞིག་ཡིན་སྲིད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། འདིར་པལ་བའི་སྐྱོ་ཚོད་གྱིས་རྗེ་བཞིན་བཞེད་དཀའ་ཡང་གོ་རྒྱུ་གཞན་ཞིག་ངེས་པར་དུ་ཡོད་སྟེ་མ་ལ། འདི་དང་སྤྱོད་མཚུངས་པ་ཞིག་ཡགོང་ས་ལྟ་བུ་ཆེན་པོས་ཀྱང་མཚན་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་གང་དེ་སྐྱུ་སྤྱོད་ལས་འདས་པའི་ཆེ། སྐྱུན་གཤམས་པ་བཅུ་མས་ཤིང་གཡོན་པ་སྤེལ་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་དམ་ལ་བཞུགས་པའི་ཆུལ་ཞིག་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ལན་དུ་མར་གསུངས་པ་གོ་སྤོང་བ་ལྟར་སྤེ་སྤེད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས། <<ལྟ་བུ་གཤངས་པར་འཕོས་པའི་གཏམ་རྒྱ་བའི་བཅུད་ལེན། >>ཞེས་བྱ་བ་ལས།

སྤར་སྐྱུ་སྤེ་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་སྤྱིལ་གྱུང་དུ་བྱུང་བོར་བཞེངས་ཏེ་སྤྱོད་གཡོན་མཉམ་བཞག་དང་། གཤམས་ཞབས་ལུས་ལ་ས་གཞོན་གྱི་སྤྱོད་རྒྱས་བཀའ་ནས་སྐྱུན་གྱི་གཞིགས་སྤྱོད་སྤྱོད་གཤམས་བཅུ་མས། གཡོན་ལས་མས་གང་དུ་ཡང་མ་བསྐྱེལ་བར་མཐུན་གྱི་ནམ་མཁའ་ལ་འགྲུང་བ་མེད་པར་ཉིག་གེར་གཞིགས་པའི་རོ་མཚར་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་སྤྱིའི་བགོད་པ་བདག་སོགས་ཞམ་རིང་དུ་འཁོད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་བོའི་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་བའི་སྐྱལ་བཟང་སྤྱིལ་མེད་དུ་

མཚོང་མོད། ཅེས་གསུངས། ཡང་མདོ་སྤྱད་ཚོང་ཁའི་ཁུལ་དུ། སྐྱུ་གྱུ་ནམས་སྤྱེས་མ་ཐག་ཤིང་མངར་ཆུར་སྤྱངས་ཏེ་སྤྱད་ན། འཚར་ཡོངས་འཁྲུང་བའི་ཆེ་གཞུགས་གཞི་བདེ་ཐང་ཡོང་བར་པན་པའི་ཤོད་སྐོལ་ཞིག་ཡོད་པ་ལྟར། ཁྱེད་ལྟ་སྤེ་མོ་དོན་གྲུབ་འཁྲུངས་མ་ཐག་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྐྱོལ་མས་ཤིང་མངར་གྱི་ཁུ་བ་སྤལ་བ་མང་དུ་བཞེས་ཤིང་། དེ་ནི། “རོས་རང་མངལ་དུ་ཉ་ཅང་སྐྱོམ་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཡིན་པ་འདྲ་”ཞེས་ཡགོང་ས་མཚོག་རང་ཉིད་ནས་ཅེད་མཚར་དང་སྤྱོད་པ་ཏེ་ལན་ཁ་ཡང་གསུངས། “གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྐྱོལ་མ་ནི། རོས་རང་སྤྱེ་སྐབས། ཨ་མ་ལགས་ལ་སྤྱེ་རོགས་ཞུ་མཁན་དང་། རོས་རང་ལ་བཟའ་བཏུང་ཐོག་མར་སྤེར་མཁན་དེ་ཡང་ཡིན་”ཞེས་སོགས་ཀྱང་གསུངས་སོ།།

ཁྱེད་ལྟ་སྤེ་མོ་དོན་གྲུབ་ནི་འཁྲུངས་པ་ཉིད་ནས་གཅེན་གཞུང་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ལུས་གྱིས་གསུངས་ལ། ལུས་དང་སྤྱན་དུ་འགྲོགས་ལུན་རིང་ཤོས་དེ་ཡང་ཁྱེད་འདི་ཉིད་ཡིན། ཁོང་སྐྱུ་ན་ཉ་ཅང་མ་བའི་དུས། ལུས་གྱིས་སྤྱོད་ལས་ནམ་གནང་ལ་རྒྱབ་དུ་བསྐྱེས་ས། ཞིང་ཁའི་ལས་ཀའི་སྐབས་སུ་འང་རྒྱབ་དུ་བསྐྱེས་

ཤིང་མནལ་དུ་ཡུར་བའི་ཚེ་ཞིང་འགྲམ་དུ་ཉི་གཏུགས་འོག་གཟིམས། རྩེའུ་འདི་སྤུ་གུ་གཞན་དང་གཏན་ནས་མི་
མཚུངས་པ་ཞིག་སྟེ་ཡུམ་གྱིས་ཀུ་ཞོ་སྤྱན་པའི་སྐབས་སུ་ད་མེད་གཞན་ཉེ་འབྲེལ་སུ་ཡོད་ཚེ་བཤུམས་ཏེ་དང་ལེན་མི་
མཚན་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་རྒྱལ་ཡུམ་ཚེན་པོས་གསུངས། གོམ་བཟོད་སྤུབ་པ་ནས། ཡུམ་གྱིས་མཚོ་མོའི་འོ་མ་བཞོ་
སྐབས། ཉིན་ལྟར་བྱུག་གཉིས་གྱིས་གསོལ་པོར་བསྐྱམས་ཏེ་ཡུམ་གྱི་སར་ག་ལེར་འོ་མ་སློང་བར་ཕེབས་ཤིང་ཡུམ་
གྱིས་འོ་མེའུ་ལས་འོ་མ་སྤྲུགས་པ་ན་དགའ་སྦྱང་གིས་བཞེས། རང་ཉིད་ཀྱི་གཟིམ་ཆས་དང་ཞལ་པོར་ལ་ཡུམ་མ་
གཏོགས་གཞན་སུ་ལའང་ལག་པ་འཆང་དུ་མི་འཇུག །སྐབས་དེར་ཡུམ་གྱིས་འོ་མེས་དང་ཉེ་འབྲེལ་གྱི་ཁྱིམ་དུ་ཁྱིད་པ་
ན་ཡུམ་གྱི་ཞལ་པོར་ལས་གཞན་གང་དུའང་བཞེས་པ་གཏན་ནས་མི་གནང། དུས་རྒྱུན་གྱི་འོ་མ་དུ་ཅེད་མོ་ཅེ་དུ་མི་
ཕེབས་པར་སྐམ་ཚུགས་གྱིས་གཅིག་དུར་འཁྲུངས་གཞིས་སུ་བཞུགས་རྒྱ་དང། ཡུམ་དང་སྤྱན་དུ་བྱ་སློང་ལེན་དུ་
ཕེབས་ཤིང་བྱ་ཚང་རམ་བྱ་ཁང་དུ་བཞུགས་ཏེ་བྱ་སྐྱད་སློག་རྒྱར་ཤིན་དུ་མཉེས། ཅུང་ཟད་ནར་སོན་པ་ནས་ཡུམ་གྱིས་
གཅིག་བྱ་བྱ་སློང་ལེན་དུ་གཏོང་ཞིང། ཉིན་ཞིག་ཡུན་རིང་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་གྱུར་བས་ཡུམ་གྱིས་བཅའ་བ་ན་བྱ་
ཚང་དུ་བྱ་སྐྱད་བསློན་ཏེ་བཞུགས་པ་གཟིགས།

རྩེའུ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་སྤྱོད་ཏེ་ཅང་ལྷ་བའི་སྐབས་གྱིས་པ་གཞན་དང་མཚུངས་པར་ཁང་ཚུང་དུ་ཡུམ་དང་སྤྱན་
ཅིག་གཟིམས་ཤིང། ཅུང་ནར་སོན་པ་ནས་གཅེན་མོ་ཚེ་རིང་སློལ་མ་དང་སྤྱན་དུ་ཐབ་ཚང་དུ་གཟིམས། དགྲུང་གངས་
གཅིག་ཡས་མས་སུ་ཕེབས་པའི་ཚེ་ཉིན་ཞིག་ཡུམ་དང་གཅེན་མོ་གཉིས་གྱིས་འཁྲུངས་གཞིས་སུ་གཅིག་དུར་བསྐྱམས་
ཏེ་གོང་གསེབ་ཀྱི་རྩ་རྒྱུགས་འགྲན་བསྐྱར་ལ་གཟིགས་པར་ཕེབས། སྤིང་ཕེབས་སྐབས་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་གྱུར་
འདུག་པས་སྤྲུགས་འཆབ་མི་བཟད་པ་བྱུང། ཅང་མ་འགོར་བར་རྩེའུ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཆ་ཐབ་ཀྱི་རྒྱར་ནས་ཞལ་འཇུག་
དཔུལ་དཔུལ་དང་གུ་རེ་ཅེད་མཚར་གྱི་རྣམ་པས་ཡུམ་ལ་གཟིགས་བཞིན་སྤིང་མཛོན། ཡུམ་གྱི་སྤྲུགས་འཆབ་ཡོངས་
སུ་ཞི། རྩེའུ་འདི་སྤུ་ན་ཤིན་དུ་སྤུ་མོའི་སྐབས་ནས་གུ་རེ་ཅེད་མཚར་གནང་རྒྱར་མཉེས་ཤིང་སྤྱང་གྲུང་འཛོལས་པ་ཞིག་
ཡིན་ཞེས་ཡུམ་གྱིས་གསུངས།

རྩེའུ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་སྤྱོད་ཅེད་གནང་རྒྱར་ཤིན་དུ་མཉེས་པས། ཞོགས་པ་ཞིག་འཁྲུངས་གཞིས་ཀྱི་རྒྱུན་སོལ་
ལྟར་ཡབ་ཡུམ་སྤྱན་རྒྱས་གྱིས་མཚོད་ཁང་དུ་ཞལ་འདོན་གནང་སྐབས། གུ་རེ་ཅེད་མཚར་གྱིས་ཡབ་ཀྱི་སྤྱོད་འཐེན་
པས་ཡབ་ཚེན་སྤྱོད་རྒྱུ་དང་བཞེངས་ཏེ་བྱུག་འབེབས་ཤུགས་ཚེར་གནང་བ་དང། སྤྱོད་འཇུག་དགོན་པར་བཞུགས་སྐབས་
དགོང་དོ་ཞིག་ལ་ཅེད་མོའི་ཁོང་ཨ་ཁུའི་(ཡབ་ཀྱི་སྤྱོད་མཚེད།)ཞལ་འདོན་དཔེ་ཚེའི་ཤོག་སྟེ་དུ་མ་གང་སར་གཏོར་བས་
ཨ་ཁུས་ཁོང་ཁོ་ཚེན་པོའི་རང་ཐལ་ལྷག་ཤུགས་ཚེར་གཞུགས་པ་སོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་ཡོད།

གཞན་ཡང་། རྒྱུ་འདི་རྟག་ཏུ་ལྷ་ཚུགས་ཀྱིས་གཤམ་མཐོའི་ཚོག་ཅེད་འགམ་དུ་བཞུགས་རྒྱ་དང་། ལྷ་བས་རེར་འགྲུལ་བཞུགས་ཤིང་མོ་གཞན་བའི་ཐོལ་གྱིས་རང་གི་དངོས་སྤྱད་རྒྱུ་དུ་རྣམས་སྣོད་དུ་བཞུགས་སྟེ་“ལྷ་སར་འགྲོ”ཞེས་གསུངས་ལ། ཉིན་ཞིག་ཡབ་ལུས་སོགས་ལ་ཁོང་ནས་མཁའ་མཁའ་ལྷ་ལུས་ནས་འོངས་པ་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་གསུངས། མཚོ་མས་རེར་ས་ངོས་སུ་ཁང་བ་ཏུ་ཅང་ཆེ་ལ་སྤར་གཞིགས་མ་སྤོང་བ་ཞིག་གིས་ཉེ་ལུས་ལ། འབྲུང་འབྲུང་དེད་ཅག་ཁང་བ་འདི་དག་ཏུ་སྣོད་དགོས་ཞེས་དང་། ལུས་ཀྱི་བལ་གོས་རྒྱུ་མོ་དག་ལ་སྤྱག་འཆང་སྟེ་འདི་དག་མི་ལེགས་ཞེས་པར་གསུངས་ཉེ་མི་འབྲུང་བར་སྤུ་བ་འཇམ་མཉེན་ཅན་དག་གྱོན་དེས་ཞེས་ཀྱང་གསུང་སྤོང་། གཞན་ཡང་། ལྷ་བས་དུ་མར་སྐྱེའུ་ཁུང་གྱེ་ནས་རྟུ་ཞོན་བ་ལྟར་གཞན་སྟེ་ལྷ་སར་ལེབས་པའི་རྣམ་པ་ཡང་སྟོན་ལ། ཡང་ལྷ་བས་འགའ་ཞིག་ཏུ་ཁོང་ལྷ་ས་ནས་ལེབས་པ་ཡིན། ཞེས་ཀྱང་གསུངས། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་<<ངོས་ཀྱི་ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་རང་རྣམ། >> ཞེས་པའི་དེ་བུ་འཕྲིན་དེ་བུ་ལས།

ཨ་མ་ལགས་ཀྱིས་ངོས་རང་ལོ་གཅིག་དང་གཉིས་ལ་སོན་པའི་ལྷ་བས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གསུངས་པར། ངོས་རང་ལོ་ན་ཏུ་ཅང་རྒྱུང་བའི་ལྷ་བས་སུ། ང་དབུས་ནས་འོངས་ལ་ཕྱིར་འགྲོ་དགོས་ཤིང་། རྒྱུད་ཅག་ཀྱང་འཁྲིད་དེས་ཞེས་ཡང་ཡང་བཤད་པ་ལ་ཨ་མ་ལགས་ཏུ་ལས་བར་གྱུར། ངོས་རང་དགའ་ཤོས་ཀྱི་ཅེད་མོ་ཞེ། དངོས་སྤྱད་རྒྱུ་དུ་རྣམས་སྣོད་དུ་བཞུགས་གསོག་བཞུགས་ཉེ། དང་འགྲོ་གི་ཡིན། ཞེས་ཀྱང་ཅེ་རྒྱུ་དེ་དེད། ངོས་ཀྱི་སྤྱན་མཚེད་དག་གིས་དེ་ལྷ་གྱའི་ཅེད་མོ་ཅམ་དུ་བསམས་ཉེ་དོ་སྤྱང་མ་གྱུས། ཞེས་གསུངས། ཡང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། “ངོས་ནས་སྤྱང་སྤྱང་སྤྱང་ཞིག་ཞུས་ན། ངོས་རང་རྒྱུང་རྒྱུང་སྤྱབས་ལྷ་སར་འགྲོ་གི་ཡིན། ཞེས་ཡང་ཡང་བཤད་ཡོད། ངོས་ཀྱིས་ཐུན་པར། ང་ཚོའི་ནང་གི་ཁ་མའི་ཕྱི་ལ་སྣོན་སྣོད་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ལ་ངོས་ཡང་ཡང་ཞོན་ཉེ་ལྷ་སར་འགྲོ་གི་ཡིན་ཤེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། རྒྱུ་བ་ལོ་གཉིས་གསུམ་བསམ་སྟོ་གང་ཡང་མ་འཁོར་བའི་དུས་ནས་རང་བཞིན་གྱི་བག་ཆགས་ལྷ་བུས་ལྷ་སར་འགྲོ་གི་ཡིན། ལྷ་སར་སྣོད་ས་ཡོད་ཅེས་བཤད་ཡོད་པས། ད་ཆ་ལོ་ན་སོན་ནས་རྣམ་དཔྱོད་ཀྱིས་རྒྱ་མཚན་མཚོང་བའི་ལྷ་བས་ལ་དེ་བས་ཀྱང་བོད་དང་ལྷ་སར་འགྲོ་བསམ་པ་ཞིག་ལོས་ཡོད།”³⁴ ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། ལྷའི་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྣོན་མའི་སྤྱ་རྒྱ་ལལ་གཞིས་སྤྱག་སྤྱན་ཚོགས་བཀའ་གིས་མཚོག་གིས་<<མི་ཚེདི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། >>ཞེས་པའི་དེ་བུ་སྤོང་དང་པོ་ལས།

ཡང་རྒྱལ་ཡབ་ཀྱི་ཚོ་མོ་ཨ་ཅག་སྟོ་གསལ་ནས་བརྗོད་དོན། ཡ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དབྱང་ལོ་གཉིས་གསུམ་ཅམ་དུ་ལེབས་སྤྱབས་རྒྱ་མའི་བྱུང་མེད་གཞིགས་མ་ཐག་འཛིགས་སྤྱང་གཞན་སྟེ། ལམ་སེང་སྟོས་ལེབས་ནས་གབ་ལེབས་གཞན་བ་དང་། བོད་པའི་མོ་མོ་རྣམས་ལ་ངོ་ལེས་ལྷ་བུ་མཚོད། ལྷག་པར་དགོ་འདུན་པའི་རིགས་ལ་དབྱེས་མཉེས་ཆེན་པོ་གཞན་གི་ཡོད། ཡང་སྤྱིད་ངོས་འཛིན་མ་གཞན་གོང་ཅེད་རོགས་མང་ཆེ་བ་ཨ་སྤྱག་སྟོ་གསལ་གྱི་གཞུང་མོ་དགའ་བ་གཡང་སྣོན་ཡིན་ཞིང་། ལྷ་ཅེད་གཞན་སྤྱབས་ཞལ་ནས་མི་སྤྱ་ཞིག་གིས་མི་ལེས་པའི་ཚོག་མང་པོ་གསུང་གི་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཕྱོགས་སུ་ཐོན་ཚུལ་གྱི་སྤྱ་ཅེད་གཞན་བ་དེ་ལ་ཚང་མས་ལ་མཚན་ཅམ་ལས་དེ་ཅམ་གྱི་དོ་སྤྱང་གྱུས་ཡོད་པ་མ་དེད་ཅེས་

³⁴ ལྷུ་ལོ་ 1995 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 19 ཉིན་བོད་གཞུང་ལྷ་སྟེ་མི་སྟེ་དང་བཅས་པས་བཞུན་བཞུགས་འདུལ་སྤྱབས་སུ་ལ།

བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། ཅེས་གསུངས། གཞན་ཡང་། ཡང་སྲིད་ཅད་གཅོད་ཚོགས་མི་རྣམས་ཐེངས་གསུམ་པར་འབྲུངས་གཞིས་སུ་ཐེབས་པའི་དགོང་མོ་དེར། ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཁོང་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་ཡུན་རིང་བཞུགས་ཤིང་བཀའ་མོལ་གནང་། སྐབས་དེར་ཚོགས་མི་ཚོས་ཆེད་དུ་དབུས་སྐད་བསྐྱོན་ཏེ་བཀའ་མོལ་ལུས་པར། ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་དེའི་སྲོན་དུ་དབུས་སྐད་གསན་སྲོང་ཅམ་ཡང་མེད་ཀྱང་དཀའ་བ་ཅི་ཡང་མེད་པར་དྲི་བ་དེ་དེར་ལན་བསྐྱོན་སོང་ཞེས་རྗེས་སོར་ཅད་གཅོད་ཚོགས་མི་དག་གིས་གསུངས། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

ཡང་སྲིད་ཅད་གཅོད་ཚོགས་རྒྱུད་འབྱོར་སྐབས། རོས་ཀྱིས་དབུས་སྐད་ཀྱི་ལམ་ནས་སྐད་ཆ་བཤད་བ་དེད་ཅེས་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཐེངས་ཡང་དེ་རོས་ཀྱིས་མི་འདྲ། འོན་ཀྱང་ཨ་མ་ལགས་ནས། རོས་ཀྱིས་ཡང་སྲིད་ཅད་གཅོད་ཚོགས་མི་རྣམས་ལ་ཨ་མ་ལགས་རང་ཉིད་ཀྱིས་དོན་མི་གོ་བའི་སྐད་ཀྱི་ལམ་ནས་སྐད་ཆ་བཤད་སོང་ཞེས་གསུང་སྲོང་། དེ་ནི་རོས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་སྐྱེ་མའི་སྐད་དེ་ཡིན་རྒྱུ་དེད། ཅེས་སྤྲུགས་ཡིད་མི་ཆེས་པའི་རྣམ་པ་དང་བཅས་བཞད་མོ་བཞད་ཞོར་བཀའ་སྤྲུལ། བྱེད་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ལ་གཞན་ཐེལ་ཀྱིས་འོན་པའི་བྱུང་ཚོས་མེད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་གས། འབངས་སྣེ་འཁྲིད་ཀྱི་རང་གཤིས་བྱུང་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་ལྷན་སྐྱེས་སུ་མངའ་བ་སོགས་སྐབས་དེར་སུ་ལའང་བཤད་དུ་མེད་ཀྱང་། ལྷ་ན་ཏེ་ཅང་སྤྱང་མཁུན་དུ་འབྱོར་ཆེ་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡང་ཤོད་རྒྱ་མེད་པར་རང་བཞིན་གྱིས་སེམས་སུ་འཚོར་སྤང་ངམ་སྤྲུག་སྤང་ལྷ་བྱ་ཞིག་ཡོང་ཞེས་གྲོང་མི་འགས་ཡུམ་ལ་ལུས། དེ་ནི་ཤོད་རྒྱལ་ཅམ་ལས་དོན་ལ་སྐྱའི་གཞི་བྱིན་ལ་བལྟར་མ་བཟོད་པའི་ཡིད་ཀྱི་ཚོར་སྤང་ཅམ་ཡིན་དེས།

རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ་བ་ལྟར། ཡུམ་ཆེན་བསོད་ནམས་མཚོ་མོས་ལྷ་སར་འབྲུལ་བཞུད་ཀྱི་གསྐྱེག་པལ་མོ་ཆེ་གྲུབ་མཚམས་གཉེན་ཉེ་ཀུན་ལ་གྱེས་བྱུག་གནང་སྟེ། སྐྱེ་འབྲུམ་དུ་བཞུགས་པའི་ཉིན་ཞིག་དགེ་འདུན་པ་གཉིས་ཐེབས་ཏེ་ཡུམ་ལ། “ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་མིན་པའི་གཏམ་ཞིག་གོ་མོས་བྱུང་”ཞེས་བྱ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ལ་སྤྲད་བཞེ་ཅེད་མཚར་གྱི་སྤྱད་དུ་སྤྲུས་ཏེ་སྲིར་ཐེབས་མཚམས། ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་སྤྲུབ་ཆབ་བསེལ་ཞིང་སྐྱོ་ཉམས་ཆེན་པོས་དབུགས་རིང་བཏང་། ཡུམ་ཀྱིས་དེ་ལྟར་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན་ནམ་ཞེས་དྲིས་པར། བྱ་རྒྱུད་གིས། “ཨ་ཀ་གཉིས་ཀྱིས་བཤད་པ་དེ་བདེན་པ་མ་དེད། རོས་རང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས། ཡང་ཡུམ་ཀྱིས་སྤྱང་ཡང་བྱ་རྒྱུད་ལ། “ལྷ་ས་ལ་དེ་འདྲའི་སེམས་ཆགས་པ་ཅིའི་སྲིར་ཡིན་ནམ་”ཞེས་དྲིས་པར། ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས། “ལྷ་སར་རོས་རང་ལ་ན་བཟའ་སྤྲུས་ལྷན་མང་པོ་ཡོད་ཅིང་། ན་བཟའ་རྙིང་རལ་དུ་གྱུར་བ་ཞིག་ནམ་ཡང་གོན་མ་སྲོང་”ཞེས་གསུངས། བྱ་རྒྱུད་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ན་བཟའ་རྙིང་རལ་ཅན་བཟའ་རྒྱུར་སྤྲུགས་གཏན་ནས་མི་མཉེས་ཤིང་། ཞབས་སྣེ་རྙིང་ནག་ཐིག་ལྷ་བྱ་ཞིག་ཡོད་ནའང་མི་མནལ་པར་མ་བཟད། སྐབས་དེར་ཆེད་དུ་སྤྲུབ་ཆབ་ཡུན་རིང་།

བསེལ་ཉེ་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་བཟོ། དུམ་གྱིས་“ན་བཟའ་གསར་བ་ཉོ་བའི་དཔལ་མེད་”ཅེས་གསུངས་པར། ལུ་རྒྱུང་གིས།
“ངོས་རང་ནང་སོན་པ་ན་ཨ་མ་ཁྱེད་ལ་དཔལ་གང་འདོད་དུ་སྟེར་ཆོག”ཅེས་ཀྱང་གསུངས།

ཁྱེད་ལྷོ་མོ་དོན་གྲུབ་མི་རིགས་དང་ཕོ་མོ་ཆུན་གྱིས་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་སུ་དང་འཕྲད་ཀྱང་འཆེར་
སྒང་དང་འདིགས་ལྷུ་སོགས་སྤྱི་ཚམ་ཡང་མེད་པར་མཛེས་བཅའི་འབྲེལ་འདྲིས་གནང་མཁན་ཞིག་དང་། ཆུན་པ་དག་
དང་ལྷན་དུ་བཞུགས་སྐབས་ཀྱང་འདྲ་མཉམ་གྱི་རྣམ་པ་སྟོན་པ་ལས་ལྷུ་པ་དང་འདྲེས་བཟུ་གཏན་ནས་མི་མཛད།
མཛད་སྟོན་དེ་སྤྲེལ་འགའ་ཞིག་གི་སྟོང་མ་རྒྱུད་པས་དུམ་ལ་“ལུ་རྒྱུང་གཅེས་ལང་དུ་བཏང་བ་མི་ལེགས་”ཞེས་ཀྱང་
ལྷོ་མོ་དེ་དེ་ལ་<<ལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ། — མིའི་རྣམ་ཅན་གྱི་དགེ་སྟོང་དང་སྟོང་ཆེན་པོ། >>ཞེས་པའི་དབྱིན་
དེབ་དུ་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས། “ངོས་རང་ཕོ་ན་རྒྱུང་བའི་སྐབས་སུ། འདིག་ཉེན་འདིར་སྒར་མཚོང་མ་སྟོང་བའི་མི་རྒྱུས་
མེད་ཅིག་གཏན་ནས་མེད་པ་རི་བཞེན་སུ་དང་ཕྲད་ཀྱང་རྒྱུས་ཡོད་དོ་ལེས་སྒར་འདྲེས་དོགས་སྤྱི་ཚམ་ཡང་མེད། དེ་ནི་སྤྲེལ་བུ་
ཆེན་པོའི་རང་ཉལ་ལྱུང་བར་བ་ཞིག་མེད་ཅེས་ཟེར་ཡང་། ངོས་རང་དེ་ལ་ཡིད་ཆེས་མེད་”ཅེས་གསུངས། ཡང་རང་
གཤམ་ངན་ཞིང་ཚོད་རྫོག་ལ་དགའ་བའི་མི་སུ་ཞིག་སྤྱི་ཉེ་འབྲེས་སུ་འཕྱོར་བ་ན་དེ་མ་ཐག་དབྱུག་པ་བཟུང་སྟེ་དེག་
པ་སོགས་མཛད་ལ། ཁྱིམ་དུ་མཐོན་པོ་ཆོས་མ་ཐག་འཕེན་པ་གཟིགས་ཆེ་སྤྱི་རྒྱུང་དགུ་བཞེངས་པ་ལྟ་བུ་ཡང་
གནང་།³⁵ ལུ་གྱུ་རྣམས་ཅེད་མའི་ཞོར་དུ་འཁྲུག་འདྲིང་ལོར་བ་ན། དེ་མ་ཐག་གཉོམ་རྒྱུང་ཆོའི་སྤྱོད་སུ་བཞེངས་ཉེ་ཅི་
བྱས་གྱིས་རྒྱབ་རོགས་མཛད་ཅིང་། སྟོག་སྤྱར་སོགས་སྟོག་ཆགས་མ་མོ་རྣམས་དང་། ལུ་དང་ཉེུ་ཁྱི་སོགས་དུད་
འགྲོའི་རིགས་འཁྲུག་པའི་ཆེ་ཡང་སྟོག་ཆགས་ཉམ་རྒྱུང་ཆོའི་སྤྱོད་སུ་བཟུང་སྟེ་དེ་དག་སྟོབ་པར་མཛད། དེ་ལ་ཡགོང་
ས་མཚོག་གིས་<<ལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ། — མིའི་རྣམ་ཅན་གྱི་དགེ་སྟོང་དང་སྟོང་ཆེན་པོ། >>ཞེས་པའི་དབྱིན་
དེབ་ལས།

ཉམ་རྒྱུང་དག་གིས་གཞན་གྱི་མནར་གཅོད་སྟོང་བ་མཚོང་སྐབས་ངོས་རང་ལ་མི་བཟོད་པའི་ཆོར་བ་ཞིག་འོང་ལ། དེ་མ་
ཐག་མནར་གཅོད་གཏོང་མཁན་གྱི་སྤྱོད་སུ་སྤྱི་ཚམ་ཡན་བུ་བར་རྒྱགས་པའང་འདྲ། ངོས་རང་ལ་དགའ་མོས་བྱེད་
མཁན་ཆོས། སྟོད་ལམ་དེ་དག་ནི་ངོས་ཀྱི་མི་ཆེ་འདི་མཚོན་པའི་ཉལ་མཚན་ལྱུང་བར་བ་ཞིག་དུ་འདོད་ཀྱང་། དེ་ནི་སྤྲེལ་
པོ་ལ་རབས་ཀྱན་ལ་ཡོད་འོས་པའི་སྤྱིར་བཏང་གི་མིའི་ཁྱེད་ཆོས་ཤིག་མེད། ཅེས་གསུངས། <<ལོད་ཀྱི་བྱུང་བ། >>ལས་
ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། “སྤྱི་མ་མར་བས་རྗེ་བཅུན་མི་ལ་རས་པར་སྤྱག་པོ་གཏོང་གནང་མཛད་པར་བཞེན། ངོས་རང་རྒྱུང་
རྒྱུང་སྐབས་སུ། མར་པ་ལ་ཁོང་ཁོ་ཟེའོང”ཞེས་ཀྱང་གསུངས། དེ་ནི་དོ་སྟོག་མེད་ཅིང་སུ་ལ་ཡང་དོ་སྤྱང་མི་མཛད་པའི་
ཐུགས་སྟོབས་དང་དམན་ལ་ལྷག་པར་བཅེ་བའི་ཐུགས་གཤམ་མན་དུ་བྱུང་བ་དེ་ཉིད་རང་ཆས་སུ་མངའ་བའི་དན་
ཉལ་ཡིན། སྤྲེལ་བུ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་གངས་ཅན་སྟོངས་སུ་བྱོན་པ་ནི། བོད་གཞུང་འབངས་ཐམས་ཅད་རྒྱུད་པའི་

³⁵ བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་ཀྱང་ཐ་མ་ཁ་ལ་བཀག་སྟོམ་མཛད་པ་བཅུན་པོས་ཀྱི་རང་དབང་དུ་གསུངས།

ཕྱོགས་སུ་བར་གིས་རྒྱལ་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དུང་ཡང་བསོད་ནམས་ཀྱི་འཕྲོ་ཚུང་བཅད་ལྷག་པའི་མཚན་མར་མངོན་
ལ། ལྷོས་སུ་འཇམ་སྒྲིང་སླེ་འགོ་མ་ལུས་པའི་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་གཞི་མར་སུས་ཀྱང་བསྟོན་མི་ལུས་པ་ཞིག་ཡིན།

ལྷ་སར་གདན་ལུའི་སྐབས་ལམ་བར་ཞིག་ཏུ། དུམ་གྱིས་ཐེབས་བསུ་མཇལ་ཁར་ཡོང་མི་འགའ་ཞིག་གི་གྲོན་
ཆས་ནག་ཉོག་སྒྲིང་རྩལ་དུ་གྱུར་བ་སོགས་ལ་གཟིགས་ཏེ་དེ་ཅུམ་གཅོང་མ་མིན་པའི་དགོངས་ཚུལ་གསུངས་པར།
ཁྱེད་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་དེ་མ་ཐག་ཡུམ་ཆེན་ལ། ཨ་མ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཕྱིའི་རྣམ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གཞན་ལ་གདེངས་
འཛོག་དེ་འདྲ་བུ་ཉིན་ཀྱི་འདུག་ཅེས་སྐྱེ་རྒྱུ་འགྲུ་བཞེངས་ཤིང་། དེ་དུས་ཁྱེད་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་དགུང་གངས་བཞི་ཅུམ་
ལས་སོན་མེད་ཅེས་ཡུམ་ཆེན་གྱིས་གསུངས་སོ།།

གསུམ་པ། དབུ་སྐྱ་གཙུག་ལྷན་འབྲེལ་བཞེས་དང་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་

སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་སྤྱོད་པ།

སྐྱ་ལྷན་ཞིང་དུ་སེབས་འགྲོལ།

རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་པོ་འདུགས་སུ་དགྲུང་གྲངས་ལྷན་སེབས་བ་ས་ཡོས་རྒྱ་བ་ ༡ ཆེས་ ༣༥ ལྷི་པོ་ 1939 ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 8 ཉིན་སྐྱ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོར་ཆེབས་སེབས་གསར་མངའ་མངའ་སྤོང་རིམ་བ་རྣམས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་མཐར། གཞུང་དམངས་ཀྱི་སེབས་བསུ་གཟབ་རྒྱུ་དང་འབྲེལ་སེབས་བྱམས་ནང་བཞུགས་སུ་གསོལ་ཐོག་ལོར་སྤྱིར་བསྐྱེད་བཟང་པོ་གྲང་གི་ཉི་འོད་འདོད་རྒྱ་འཁྲིལ་བའི་ཆོམས་ཆེན་དུ་གདན་དྲངས་བ་ན། ཞབས་རྒྱུ་བཟང་པོ་གིས་ཀྱི་རི་མོ་མི་འདེགས་གདོང་ལྡན་བཞེགས་པའི་ཁྲི་འཕང་མཐོན་པོར་བརྗེད་ཉམས་ཀྱིས་བཞོད། རྒྱལ་ཚབ་རུ་སྤྱོད་མཚོག་གིས་གྲུས་སྤོབས་རྒྱུ་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ནས་སྐྱ་ལྷན་གསུམ་སྤོབ་སོང་གིས་ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབྲེལ་དང་དབུ་གཙུགས་ཞུས། གདན་སའི་མཁའ་པོ་དག་གིས་རིགས་ལམ་བཞུལ་བཞུག་གི་བཞོ་བ་སྤུལ། ཞབས་འཁོད་ཐོག་མའི་དབྱེས་སྤོབ་ཀྱི་མཚོད་སྤྱིན་རྒྱ་ན་མེད་བས་དེར་འདུས་ཀྱི་རབ་དགའི་ས་ལ་འཁོད་བ་ལྟ་བུའི་སྤོབ་འཕེལ། ཡབ་ཡུམ་སྐྱ་མཚོད་བཅས་ལ་གཞིམ་ཁང་གཞིམ་གཡོག་དང་བཟང་བཞུང་ཅ་དངོས་སོགས་གཞུང་འབྲེལ་བཞོད་སྤྱིག་འཕུས་ཚང་ཞུས། ཡང་སྤྱིད་ཅད་གཅོད་ཆོགས་མི་རྣམས་ཀྱིས་ངལ་བ་དོན་ལྷན་དུ་གྱུར་སོང་སྐྱམ་སྤྱོད་དགའ་སྤོབས་ཀྱི་ཉམས་སྤྱང་ཆེས་ཆེར་འཕེལ་ཞིང་མཚོག་དམན་བར་མའི་བསུགས་བརྗེད་ལྷན་མེད་བ་ཐོབ། ཁོར་ཡུག་ཀྱི་དུ་འབངས་རྣམས་དགའ་དད་སྤོབ་གསུམ་ཀྱིས་འདུ་འགོད་སྐྱ་ཆོགས་ལ་བྲེལ། སྐྱ་གོང་མའི་ཞབས་གཡོག་ནང་མ་རྣམས་ནི་རྒྱལ་བའི་གསེར་ཞལ་སྤར་ཡང་མངའ་བས་དགའ་དད་ཀྱི་མཆི་མས་མིག་རས་བརྒྱན། གཤེར་ལ་གནས་པའི་སྤོབ་ཆགས་རྣམས་ཀྱིས་རྗེ་བུ་ཆེ་ཆུང་ཀྱི་དུ་དགའ་སྤོབ་འབྲུག་འགྲོས་བར་མེད་དུ་བརྒྱུད། བྱ་དང་བྱེའུ་དག་ནི་བྲོ་འགྲུང་དག་གི་དབྱངས་སྤོབ་བར་མེད་དུ་སྤོབ་ཅིང་འཕུར་སྤྱིང་གི་ལས་ལ་བྲེལ། ལྷན་པའི་མེ་ཉོག་ཀྱི་ལྷ་ཆེལ་མེར་འཇུག། ལྷོན་ཤིང་རྣམས་གྲུས་ཉམས་ཀྱིས་དུད། ལྷན་ག་དང་ཀྱུ་ལྷོགས་ཤིང་འབྲས་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྤོབ། བསེལ་རྒྱུ་དལ་བུར་ལྷན། དེ་བསུང་སྤོབས་མེད་དུ་ཞུབ་བ་སོགས་མདོར་ན་སྤོབ་བཞུང་ཀྱི་ལས་སུམ་ཅེན་ས་ལ་འཕོས་བ་ལྟ་བུའི་དོ་མཚར་དགའ་སྤོབ་ཀྱི་རྣམ་བཤང་དུ་མདོན་བར་གྱུར་ཉོ།

སྐྱ་འབྲེལ་སྐྱུ་མཚོར་ཀྱི་ཁྱེའུ་ལྷོ་པོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་ཡང་སྐྱལ་འབྲུལ་མེད་དུ་གཞུང་འབྲེལ་དོས་འདྲིན་ཞུས་པར་བརྟེན། ལྷན་སྤོབ་ལྷན་ཡབ་ཆོས་སྤོབ་ཆེ་རིང་ལ་ཡབ་གཞིས་གྲུང་དང་ཡུམ་བདེ་སྤོབ་ཆེ་རིང་ལ་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་པོ། སྐྱ་མཚོད་རྣམས་ལ་སྤྱི་ལྷན་ཞབས་དང་སྤྱི་ལྷན་ལོ་སྐྱུ་ཞབས། འབྲུངས་

ཁྱིམ་ལ་ཡབ་གཞིས་སྟག་མཚོར་ཚང་ཞེས་སོགས་ཀྱི་མཚན་གནས་སུལ། དུན་རིང་མ་འགོར་བར་ཡབ་གཞིས་སྟག་མཚོར་ཞེས་པ་ཡབ་གཞིས་སྟག་ལྟར་བསྐྱུར། གཞན་ཡང་། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་པོའི་མཚན་བདེ་སྦྱིད་ཆེ་རིང་ཞེས་པ་ལྟ་མོ་མཚོར་བསྐྱུར་ཞེས་ལྟ་སྟེ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གིས་གང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱ་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་སུ་གསུངས། དེ་ལྟར་ན། སྐྱའི་གཅེན་པོ་ཆེ་རིང་སྐྱོལ་མ་ལ་སྟག་ལྟ་ཆེ་རིང་སྐྱོལ་མ་དང་། ཁོང་གི་སྐྱ་རྒྱ་སུན་ཚོགས་བཟང་གིས་ལ་སྟག་ལྟ་སུན་ཚོགས་བཟང་གིས་ཟེར་བའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་དེས་ཤེས།³⁶

དེ་ནས་རིང་མིན་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབ་སྟ་ནས་ཀྱིས་སུན་མོང་གཏུམ་གྱའི་སྐར་ལོར་སྐྱ་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་སྐྱོས་པའི་གསན་བསམ་སློབ་གཉེར་ཅི་ཆེར་མཛད་རྒྱར་བརྟེན། རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྦྱོར་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བ་དང་། སྐྱ་གོང་མའི་མཚན་ཞབས་སྟག་བཟང་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་གཞོན་པར་གཞུང་འབྲེལ་གཏན་འབེབས་ཀྱིས། དུས་དགེ་ཆེས་ཆ་བཟང་བསྐྱུན་ཀྱིས་གསར་མཛལ་མཛད་སློབ་འབྲེལ་གཟབ་རྒྱས་དང་ལུས།

དབུ་སྐྱ་གཙུག་སྤྱད་འབྲེལ་བཞེས་དང་མཚན་གསོལ་སོགས།

དེ་ལ་གདན་ས་སེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་དང་གཞུང་ཞབས་སེར་སྐྱ་སོགས་པོད་སྤོངས་སྤྱི་ཚོགས་ནས་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྦྱོར་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ལ་འབྲེལ་སྦྱོས་གྲུ་ལོམ་པ་དང་བཅས། མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེའི་དབུ་སྐྱ་གཙུག་སྤྱད་བཞེས་ཉེ་དགེ་བསྐྱེན་གྱི་བསྐྱབ་སྐྱོམ་འབྲེལ་རྒྱ་དང་མཚན་གསོལ་མཛད་རྒྱ། གངས་ཅན་ཞིང་གི་མགོན་པོ་ཉིད་དུ་ཞབས་རྒྱུད་རྩི་འཕམས་སུ་བརྟན་པའི་ཞབས་བརྟན་གསོལ་འདེབས་གསར་ཅོམ་སོགས་གནང་བར་གསོལ་བ་ནན་ཚུགས་ཀྱིས་བཏབ་པ་ལྟར། པོད་རྒྱ་ ༡༠ ཆེས་ ༡༢ སྤྱི་ལོ་ 1939 རྒྱ་བ་ 11 ཆེས་ 22 ཉིན། གཞུང་སའི་ལས་ལ་དབང་བ་རྣམས་དང་ཡབ་ཡུམ་སྐྱ་འཁོར་བཅས་ལོར་སྤྱིར་བསྐྱེལ་བཟང་པོ་བྲང་ཆེན་པོ་ནས་ཆེབས་བསྐྱུར་ཆེན་པོའི་ཤྱིད་སྐོ་ཀུན་ཡོངས་སུ་ཚང་བའི་ཚོག་ལྟ་སྐྱུན་སྐྱལ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཞབས་སེར་བཀོད་ཅིང་། དེར་འབྲས་ཀུན་ལ་རང་རང་གི་ལོ་གནས་ཀྱི་བབ་དང་མཐུན་པར་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དབུ་གཏུགས་འཚམ་འབྲི་དང་བྲུག་དབང་སྤྱད་སོགས་སྐྱལ། རྩོ་པ་དང་གར་མ། གཞན་པ་དང་འབྲུད་དགོལ་བ་སོགས་ཀྱིས་དགའ་སྤྱོད་གཞིགས་མོ་སྐྱ་ཚོགས་བསྐྱར་འབྲེལ་ལུས།

³⁶ <<སྐྱ་མཐུན་>>ཞེས་པའི་དེའི་དེབ་ཏུ་འང་ཡབ་ཡུམ་སོགས་ཀྱི་མཚན་གནས་དང་འབྲེལ་བའི་བཤའ་པ་མང་ཅོམ་ཡོད།

བོད་རྒྱ་ ༡༠ ཚེས་ ༡༣ ལྷོ་ལོ་ 1939 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 23 ཉིན་མཚོ་གསུལ་རིན་པོ་ཆེས་སྡུག་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ངོ་བོ་བྲལ་བའི་སྐབས་དུ་སྡུག་སྒྲུབ་ལོན་གསུམ་སྡེ་དུ་བཏང་སྟེ་མངལ་དང་སྡོན་འབྲུལ་མངའ་རྫོང་སོགས་བཅུ་གསུམ་གྲངས་དུ་བརྒྱུད་ཉམས་ཀྱིས་འཁོད། ཡོངས་འཛིན་གསུང་ཞབས་དང་བཅས་པས་གསུང་ཚོགས་སྡེ་གི་འདོན་གྲུབ་མཚམས། མཚོ་གསུལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱེ་བའི་དང་འབྲེལ་ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་བཅས་སྡེ་དུ་བྱེད་པར་འོས་པ་རྒྱུས་མ་ཚང་བ་མེད་པར་མངའ་མཐར། ཡོངས་འཛིན་རྒྱལ་ཚབ་རྣམས་ལེན་པོ་ཆེ་མཚོ་གསུམ་དུ་སྐྱོད་གཙུག་ལྷན་དང་དགོ་བསྐྱེན་གྱི་བསྐྱབས་སྡེ་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་ཉེ་མཚོན་དུ་ཡེ་བཙུན་འཇམ་དཔལ་དག་དབང་སྡོལ་བཟང་ཡེ་ཤེས་བསྐྱེད་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་སྲིད་གསུམ་དབང་བསྐྱེད་མཚུངས་པ་མེད་པའི་སྡེ་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་གསོལ། དེ་ནས།

ལྗོངས་འདུལ་ལྡན་པའི་སྐྱེས་པ་ཡོངས་བསལ་ནས།
རྒྱལ་བསྐྱེད་པ་དེ་ཚེས་འབྲུམ་སྒྲུབ་ཅིག་ཅན་དུ།
གསལ་མཚན་མཚན་ལྗོངས་ལྡན་འབར་བ་ཅན།

རྒྱལ་བའི་ཉི་གཞོན་སྐར་ཡང་འཆར་འདི་མཚན། ཞེས་གངས་རིའི་ཞིང་གི་བསྐྱེད་འགོ་སྦྱོང་བའི་མགོན་དུ་བྱེད་དམ་པར་སྐར་ཡང་གསེར་ཞེས་ཉི་མ་གཞོན་ཅུ་འུ་སྦྱོགས་རྒྱལ་བའི་ཞིང་གི་ས་འཛིན་མཚན་པོའི་སྦྱོལ་ས་མཛོན་པར་འབགས་པ་ལ་བསྐྱེད་པའི་མེ་ཉྲིག་གཉེན་པོ།

འཇམ་དཔལ་དབང་པོའི་དགའ་བྱེད་སྐྱེར་ཞིང།
སྡོལ་བཟང་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་བསྐྱེད་འཛིན་པ་ལ།
རྒྱ་མཚོ་སྐར་ཟབ་སྲིད་གསུམ་དུ་བྱེད་སྐྱེད་མགོན།

མཚུངས་པ་མེད་པའི་སྡེ་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། ཞེས་མཚན་ཆ་རྒྱམས་སོ་སོར་གསལ་བའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་གྲུས་པའི་དབྱེད་དང་བཅས་ཉེ་སྐུལ་ནས་གསོལ་འདེབས་བྲལ་སྲིད་ལུ་མངའ།

ཉམ་ཐག་སྐྱོད་ལུས་འཇོམས་པའི་གངས་ཅན་འདིར།
མགོན་ཚྭ་བཟང་སྡེའི་སྡོན་མེ་འབར་བའི་གཟེས།
ཕན་དང་བདེ་བའི་སྐར་བ་འབྱེད་བཞེན་དུ།

སྲིད་མཐའི་བར་དུ་མི་གཞོན་གྱི་ཕྱོགས་ལས་འབྲེལ་བཞེད་ཡོག་ཅིང་སོགས་ཀྱིས་བོད་ལྗོངས་བསྐྱེད་འགོ་ཡོངས་ཀྱི་མགོན་རྒྱལ་ས་དམ་པར་སྐྱེ་བའི་མི་གསུམ་དང་ལྷོ་ལོ་ལྷོ་ལོ་ལྷོ་ལོ་སྐབས་དུ་སྡུག་སྒྲུབ་ལོན་གསུམ་སྡེ་དུ་བཏང་སྟེ་མངལ་དང་སྡོན་འབྲུལ་མངའ་རྫོང་སོགས་བཅུ་གསུམ་གྲངས་དུ་བྱེད་པར་མཚན་པོ་ཆེ་མཚོ་གསུལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྐྱོད་ཀྱི་གལ་དམ་དུ་བཞེས། དེ་ལྟར་གསུང་བཟུངས་ཞབས་བཟུན་གསོལ་འདེབས་ཡིད་བཞིན་དབང་གི་རྒྱལ་བོ་ཞེས་པ་འབྲུལ་ལམ་ཁུལ། ཅུས་དེར་འདིག་ཉེན་ལྷ་མི་ཀུན་གྱིས་དད་པའི་མེ་ཉྲིག་གཉེན་པོ་ཅིང་། བསྐྱེད་པའི་སྐྱེ་བྱེད་པ། དགའ་བའི་དབྱེད་སྐྱེད་དམའ། སྲིད་པའི་བྱོ་འཁྲུག་པ་སོགས་བོད་ལྗོངས་ལྷ་མི་ཀུན་གྱི་

ཡིད་ལ་སྤྲོད་མ་བྱུང་བའི་དགའ་དད་སྣོ་གསུམ་གྱིས་གང་བར་བྱུང་ཉེ་དགེས་སྟོན་ཆེན་པོར་རོལ། དེ་ལ་སྟོན་སྟེང་
ཐུབ་བསྟན་འོར་བཟང་གི་<<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་>>ལས།

ལྷ་ལྷན་ངོ་བོ་ལྟ་སྟེན་སྟེང་སྟེང་། སྤྱི་སྤྱིར་རྩ་སྤྱིར་ཉོ་ཐོག་སྤྱི་མཚོག་ནས་དབུ་སྤྱིས་གཙུག་སྤྱད་འབྲུལ་བཞེས་དང་
འབྲེལ་དགེ་བསྟེན་གྱི་སྟོན་བཞེས་བསྐྱུངས་ཉེ། རྒྱལ་ས་རང་སྟོན་ཆེན་མཛད་སྟོ་བྱུབ་འབྲུལ་འོར་སྤྱིར་བསྐྱུལ་བཟང་པོ་
བྱང་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་གྱིས་ཉེ་འོད་མེབས་སྟོན་དཀར་སྟོ་བཅས་ལྷ་རྟེན་ལེགས་འཕྱིག་བྱུང་སོང་། ལ་ལོང་ས་སྐབས་
མགོན་ཆེན་པོའི་ཡབ་ལུས་རྣམ་གཉིས་དང་། སྤྱི་གཙུག་མོ་ཆེ་རིང་སྟོལ་མ།(1940 ལོར་ལྷ་སར་འབྱོར།) སྤྱི་རྒྱལ་ལོ་
དོན་བྱུག་ སྤྱི་སྤྱི་བཟང་བསམ་གཏན་བཅས་ལྷན་མེབས་ཡོད་གཤིས། ཐོག་མའི་ཡབ་གཞིས་འཚོ་འཛིན་སྟེན་ལ་བསྟོ་
གཞག་སྐུལ་སྐྱབས། ལ་ལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་སྤྱི་རྒྱུང་སྤྱི་དང་བཅས་ཡབ་ལུས་སྤྱི་བཅས་བཞུགས་ལུལ་འོར་
སྤྱིར་དུ་ཡབ་གཞིས་འགའ་ཡོད་པར་མེབས་སྤྱི་གི་སྤྱི་གས་མཁོ་ཆེ་སྤྱི་འབྲུལ་གཤོམ་དང་། དེ་ནས་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་རྟེན་
གཞི་དགོས་པར་བརྟེན། གཞུང་གནས་ནས་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་དགོངས་མཐུན་ལྷར་གཞུང་སྤྱིར་ལྷང་གསེབ་འདུ་ཡབ་
གཞིས་མ་ཁང་རྒྱ་ཆེ་སྤྱི་དག་གསར་རྒྱག་དང་། སྤྱི་གསུང་སྤྱི་གས་རྟེན་གྱིས་གཙོས་འཛིན་ཆས་གང་དགོས་འཚེམས་
མེད་སྤྱི་གཤོམ། འཁྲོངས་མེབས་སྤྱི་གཉེན་ལུལ་བྱ་ལུལ་རྫོང་དང་། སྤྱིར་ར་གཞིས། ལྷ་ས་ལུལ་ཉེ་འགམ་སྤྱི་ལུ་གཞིས།
རྒྱ་མཚོ་གཞིས། རྒྱལ་ཅེ་ལུལ་འཁྲོང་ཅེ་གཞིས། ལྷོད་ལུང་ལུལ་སྤྱིར་ཟས་ཞིམ་གཞིས། ལྷ་སའི་འགག་བཅས་ལ་ལུལ་
འབབ་འཁྲི་མེད་གཏན་ཆེན་གས་དང་བཅས་འཁྲོངས་མེབས་སྤྱིར་འཇགས་སྤྱི། ཅེས་སྤྱི་ལོ་ལོ་རྒྱུས་དུ་མ་དགུས་གཅིག་ཏུ་
གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1940 ལྷ་བ་ 2 ཚེས་ 7 ཉིན་ལོ་བྱང་ལོ་ཉ་ལར་དགུ་གཏོར་འཆམ་གཞིགས་སྤྱི་ཡབ་གཞིས་སྤྱི་
འཁོར་དང་གཞུང་སའི་དཔོན་རིགས་ཆེ་སྤྱི། དེ་ལྟར་རི་དང་། རྒྱ་ནག་ཁོར་མོ་སོགས་ནས་ཞི་གསོལ་མཛད་སྤྱིར་ཆེད་
མེབས་སྤྱི་ཆེན་སོགས་སྤྱི་འཛོམས་བྱུང་ཡང་། གསེར་ཞི་མངའ་གསོལ་གྱི་མཛད་སྤྱི་དུང་བྱུབ་མེད་སྤྱི་བས།
མཚོག་སྤྱི་ལ་རིན་པོ་ཆེ་ཆིབས་སྤྱིར་མ་བསྐྱུངས། དེ་ལ་ལ་ལོང་ས་མཚོག་གིས་<<བཅའ་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ཞེས་
པའི་རང་རྣམ་དེ་ལྟར་དེབ་ལས།

འགན་ལུང་ཅི་ཡང་མེད་པར་དགའ་སྤྱིའི་རང་གཙུག་པོ་དང་སྤྱི་དུ་ཅེད་མོ་ཅེས་པ་དང་། བ་མ་གཉིས་ཡང་ཡང་མཛལ་བ་
བཅས་ལོ་གཅིག་དེ་དགའ་སྤྱིའི་ཀྱི་རང་དུ་བསྐྱུལ། དེ་ནི་མི་ཆེ་འདྲིའི་ནང་གི་གྲུ་ཡངས་རང་དབང་གི་དུས་སྐབས་མཐའ་
མ་དེ་རེད། ... རོས་ཀྱི་སེམས་སྤྱི་གསལ་པོར་བྱེད་པ་ཞིག་ཉི། ཐོད་རྒྱ་བཅུ་གཉིས་པའི་རྒྱ་མཐུག་ཏུ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཆེད་གི་
དགེ་འདུན་པ་ཚོས་སྤྱི་རྒྱུན་ལྷར་གར་འཆམ་འཁྲུག་པའི་སྐབས་དེ་རེད། གར་འཆམ་དེ་ནི་ལོ་དེ་གའི་ནང་ནག་སྤྱི་གས་
ཀྱི་གཤིས་དང་། བར་ཆད་གང་བྱུང་བ་རྣམས་སྤྱིར་འབྲུད་གཙང་བཟོ་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་རེད། གང་ལྷར། སྐབས་དེར་
སྤྱི་གས་གཅིག་ནས་རོས་རང་གཞུང་འབྲེལ་གསེར་ཞི་མངའ་གསོལ་བྱས་མེད་པས་སྤྱི་དགའ་གི་རོས་ནས་ལོ་ཉ་ལར་
གར་འཆམ་འཁྲུག་ལ་ལྷ་བར་འབྲོ་རྒྱ་དེ་ལོས་ཤིང་འཆམ་པ་ཞིག་ཏུ་མ་མཐོང་བས་འབྲོ་མ་སྤྱི་བ་དང་། སྤྱི་གས་
གཞན་ཞིག་ནས་སྤྱི་བཟང་བསམ་གཏན་ལ་མ་ལགས་ཀྱིས་ཞིད་དེ་མེབས་པས། སྤྱི་བཟང་བསམ་གཏན་ཐོག་སྤྱི་གཤོམ་
ལྷ་སྤྱི་ལུགས་ཆེད་བྱུང་། དེའི་དགོང་རྫོང་འོར་སྤྱིར་དུ་སྤྱིར་འཁོར་མཚོམས་སྤྱི་བཟང་བསམ་གཏན་གྱིས་འཁྲུག་ཆས་

མཚོར་པོ་སྐོན་པའི་གར་འཆམ་པ་ཚོའི་ལུས་ཀྱི་སྒྲངས་སྒྲུབས་དང་། དག་གི་བཤད་པ་སོགས་འཇུག་ཆ་དོད་པའི་རྣམ་
པ་དེ་དག་དོས་རང་ལ་སྣང་བའོ་པའི་ཚུལ་དུ་བཤད་སོང་། ཞེས་གསུངས།

པོད་ལྷགས་འབྲུག་གཞུང་ལོ་གསར་ཆེས་སྤྱི་ལོ་ 1940 ལྷ་བ་ 2 ཆེས་ 9 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བ་རྒྱལ་
ཚབ་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཡོངས་འཛིན་གཞོན་པ་སྣག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ། ཀེའུ་ཚང་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཀྱིས་གཞུང་
སའི་དགྲུང་གསར་དགེས་སྟོན་མཛད་སྒོ་དེ་ཉིད་སྒར་ལམ་རྒྱུར་ཅེ་ལོ་བྱང་དུ་བསྐྱེདས། མཚོག་སྤྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་
དབྱར་བཞུགས་པོ་བྱང་དུ་ཡབ་གཞིས་སྤྱི་འཁོར་དང་། སྤྱི་སྤེར་གྱི་ཞབས་འབྲིང་རྣམས་དང་སྟན་དུ་དགྲུང་གསར་
དགེས་སྟོན་ལ་རོལ། ལོ་སར་མཛད་སྒོ་གྲུབ་མཚམས་ཡབ་གཞིས་སྤྱི་འཁོར་རྣམས་སྤྱིར་ཡབ་གཞིས་གཞིམ་ཁང་དུ་
ཐེབས་ཏེ་སྤྱི་མགོན་དང་ལོ་སར་ལེགས་སྤྱེས་འབྲུལ་མི་གཞན་རྣམས་དང་སྟན་དུ་དགེས་སྟོན་ལ་རོལ། དེ་ལ་རྒྱལ་
ཡུམ་ཆེན་མོས། “དེད་ཅག་གིས་རྣ་སའི་ལོ་སར་གྱི་དུས་སྟོན་ལ་རོལ་གྱང་། གཞིམ་ཁང་དུ་ཨ་མ་དོའི་ལོ་སར་གྱི་དུས་སྟོན་
སྤྱང་བཅི་བྱས་པར་མ་ཟད། ལོ་སྤོར་ཉིལ་པོའི་ནང་གི་ཨ་མ་དོའི་དུས་ཆེན་གཞན་ཁག་གྱང་སྤྱང་བཅི་བྱས་”ཞེས་གསུངས།

རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོའི་རྣམ་ཐར་མཛུགས་བའི་ཆེ། ཚོང་ཁའི་ཡུལ་གྱི་ཞིང་པའི་བྱིམ་ཚང་དགུས་མ་ཞིག་སློབ་དུ་
སྤྱི་དག་མི་དག་གི་འདུ་ལོང་འབྲིགས་པའི་མཐོ་རིམ་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་དུ་འབྱོར་ཏེ། རང་ཉིད་ལ་བྱིས་པའི་དུས་ནས་
གོམས་ཤིང་འཇགས་པའི་སློབ་གསུམ་གྱི་བྱ་བ་ཀུན་བརྗེ་བསྐྱེད་གྱིས་རྣམ་ཀུན་འབྲེ་ཆགས་གཟབ་ཞན་གྱི་རང་དུ་འཚོ་བ་
སྤྱེལ་དགོས་པའི་གནས་བབ་དེ་ནི་རི་རི་འབྲའི་དཀའ་ཚེགས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཨང་སྤྱུམ་པ་ཞིག་རང་གིས་འཆར་ལ།
སྤྱི་དག་དཔོན་རིགས་ཚོའི་སྐོར་མ་ཚུད་པའི་ཡབ་ཚོས་སྤྱིར་ཆེ་རིང་གི་མཛད་པ་དེ་དག་གི་འདུང་ཅ་ཡང་ཤེས་ཏོགས་
ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན་སྟུང་ཞིང་། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོའི་གསུང་གི་དངོས་ཟིན་དང་གསུང་བུགས་
གཉིས་ཀ་ན། མཐོ་རིམ་མི་དག་གི་འཚོ་བར་དེ་ཅུམ་སྤྱགས་མི་མཉེས་པ་དང་འཇུངས་གཞིས་ཀྱི་འཚོ་བ་དགུས་མའི་
རྣམ་པ་དག་སྤྱགས་ནས་གཏན་དུ་འདོར་མ་སྐབ་པའི་ཚུལ་ཞིག་ཟུར་བལྟས་ལེབ་མཐོང་དུ་སྤྱུར་འདུག་སྟེ། དེ་ལང་རྒྱལ་
ཡུམ་ཆེན་མོས།

དེད་ཅག་ཚོར་སྤྱིར་དུ་བསྐྱེད་པའི་བདུན་དང་པོའི་སྐབས། གཞུང་ཞབས་མེར་སྤྱི་དང་སྤྱི་དག་ལྷ་ལུམ་སོགས་སྤྱི་མགོན་
ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཞིག་མཛུགས་འཇུག་དུ་འབྱོར། དུས་རྒྱུན་གཞན་གྱིས་ཚུང་དོ་སྤང་ཆེས་ཆེར་བྱེད་པའི་སྐབས་དང་། ལྷག་
པར་དུ་སྐྱད་སྤྱུར་བརྒྱུད་ནས་སྤྱིར་ལོ་ལ་བྱེད་པའི་དུས་རང་ཉིད་སྤོན་མ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཚོར་སྤང་བྱུང་། སྤྱི་མགོན་མང་པོ་
ཞིག་གིས་ཚོང་ཁའི་ཡུལ་གྱི་དའི་མི་ཆེ་དང་། ལྷ་སར་འབྲུལ་བཞུད་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཐད་ཤེས་འདོད་ཆེས་ཆེར་
བྱས། དེ་རྣམ་རྒྱ་རོ་གསུམ་གྱི་རིང་དེད་ཅག་གིས་རྒྱལ་སྤོས་ལུག་པའི་འཚོ་བ་བསྐྱེད། དེ་ནས་ཅང་མ་འགོར་བར། ལས་
ཀ་ཅི་ཡང་མ་བྱས་པར་གཞན་གྱི་སྤི་ཞུ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤོད་པའི་གནས་སྤྱངས་དེར་སུན་སྤང་ཤིན་ཏུ་སྤྱེས། སྟོན་
བསགས་ཀྱི་འབྲས་བུར་གྱས་ཞབས་དང་ཆེ་མཐོང་དུས་སྤྱི་སྤོན་ཡང་། བ་ཡུལ་ཐོན་ཏེ་སློབ་ཏུ་མིག་ཚུ་ཡང་ཡང་ཤོད།
པ་ཡུལ་ཚོང་ཁ་སྣག་མཚོར་དུ་བྱིས་མའི་འཚོ་གནས་ཆེད་ལས་ཀར་འབད་དགོས་གྱང་། དེར་ཞི་འཇམ་གྱི་འཚོ་བ་དང་

བརྗོད་དཀའ་བའི་བདེ་སྲིད་ཡོད་ལ། བག་སྡོད་ཅིང་རང་དབང་ཤིན་ཏུ་ཆེ། ལྷ་སར་རྒྱལ་མོ་ལྷ་ས་བཀུར་ཡང་ཅོང་ཁ་སྟེག་
མཚོར་དུ་སྡོད་སྐབས་ཀྱི་སྲིད་སླང་ལྟ་བུ་ཞིག་མ་ཚོར། ང་ལ་མཚོན་ན། ལས་ཀར་འབད་ཅིང་དེ་དག་གི་འབྲས་བུ་མངོན་
སུམ་དུ་མཐོང་བ་ནི་འདོད་པ་ཡོངས་སུ་ཚེས་བའི་གཞི་ཡིན་ལ། ལྷོན་འབྲས་ལེགས་པོ་འབྱུང་བ་དང་། ཁྲིམ་དང་ཁྲིམ་
མིར་དཀའ་ངལ་མི་འབྱུང་བ་ནི་བདེ་སྲིད་ཀྱི་འཚོ་བའི་རྩ་བ་ཡིན།³⁷ ཞེས་གསུངས་ཤིང་། འདི་ལས་བསྐྱབ་བར་བྱ་བའམ་
བསམ་གཞིག་གི་གནད་དུ་མ་ཞིག་མཐོང་ཡང་སྐབས་སུ་མ་བབས་བས་ཞིབ་བརྗོད་བྱེད་བར་མི་སྟོ། གང་ལྟར། གང་
ལ་གོམས་བ་དེ་ལ་མཁས་བ་ནི་སྟོན་གྱི་མཁས་བའི་སྟོན་ཚོག་ཡིན་ལ། གང་ལ་འདྲིས་བ་དེ་ལ་དགའ་བ་ནི་སྟོན་པོ་
རྣམས་ཀྱི་སྲོང་གྲུབ་སྟེ་རྒྱལ་ཡུམ་ཚེན་མོའི་ཐུགས་གཤིས་དང་དགོངས་སྟོགས་ལ་ཡི་རངས་མི་ལྷ་མཁན་ཞིག་ག་ལ་
ཡོད་སྟེ་མོ།།

སྤྱི་ལོ་ 1940 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 15 ཉིན་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་སྤྱི་ཁྲབ་སྤྱད་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་ལས་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་
ལྷ་སར་འབྱོར་ཏེ་ཉམས་སེམས་ཚེན་པོས། རྒྱ་སྤྱི་དེ་ལོ་ཚེར་“ལྷ་ཞིབ་”ལྷ་རྒྱུའི་རེ་འདུན་ལྷ་ས་ཀྱང་ཁོ་བ་ཅག་ལ་དེ་
ལྷ་བྱ་བྱེད་པའི་དབང་ཚད་དང་འོས་བབ་སོགས་གང་ཡང་མེད་པར་བརྟེན། བོད་གཞུང་ནས་ཞལ་བཞེས་ཡེ་ནས་མ་
གནང་། དེ་ལྷ་རེ་དོན་དང་པོ་དེ་ལེགས་ལམ་དུ་མ་སོང་བས་སླར་ཡང་ལེགས་སྦྱེས་འབྲུལ་ཚོག་པའི་རེ་སྐུལ་བསྐྱར་
མ་ལུ་ཚུགས་ཀྱིས་ལྷ་ས་བས། སྤྱི་ལོ་ 1940 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 1 ཉིན་ལོར་གླིང་དུ་ལེགས་འབྲུལ་གཞིམ་རྒྱུང་མཇུག་ཁའི་
གོ་སྐབས་ཅམ་ཞིག་ཐོབ་པར་མཇུག། འབྲུལ་རྟེན་དུ་བྱུག་ཚོད་འཁོར་ལོ་གཅིག་ལུལ་ཏེ་སྐྱེ་བར་ཡང་བསྟོན། དེ་ནས་
རིང་པོར་མ་ཐོགས་བར་སྤྱད་ཡིས་མངོན་སུམ་འཛེམས་མེད་ཀྱིས་ལེགས་འབྲུལ་གཞིམ་མཇུག་སྐབས་ཀྱི་སྐྱེ་བར་དེ་
ཉིད་ལོག་པར་སྤྱད་དེ། “ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་ཏུ་ལའི་བླ་མ་སྐྱེ་བྱེད་བཅུ་བཞི་པའི་ལས་འགན་འཛིན་རྒྱུར་ཚོག་མཚན་
འགོད་རྒྱུའི་བཀའ་བབ་བ་ཡིན་”ཞེས་སོགས་ངན་པ་ཁོག་བཅུག་གིས་བཅོས་རྒྱུན་ནམ་མཁར་མི་ཤོང་བ་སྟེ་ལ། དེ་ལ་
བོད་མི་རྒྱུས་ཅན་བསམ་ཡོད་མཁས་བ་དག་གིས་སྤྱི་ལོ་དགའ་བ་ཚ་ནན་དང་སྤྱི་རྒྱལ་བས་ཀྱང་དག་ཐེར་གསལ་
བརྗོད་དབང་འཕེར་རྣམས་མ་གྲུས་ཡོད།

སྤྱི་ལོ་ 1940 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 13 ཉིན་དབྱིན་རིའི་སྐུ་ཚབ་ Gould འོ་ལས་ལོར་གླིང་དུ་ཆེད་བཅར་གྱིས་
མཚོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཚེར་མཇུག་ཁ་ལྷ་ས་ཤིང་ལེགས་སྦྱེས་སུ་ལ། དེ་ལ་ Gould ཡིས།

མཇུག་ཁར་བཅར་སྐབས། རྒྱ་སྤྱི་དེ་ལོ་ཚེར་ནི། ལྷ་ས་ཚུགས་ཚེ་ཡང་གྲུང་ཤོད་པ་དང་། མཁུར་ཚོས་དམར་ཞིང་
དབུ་སྐྱ་བཞུར་བ། སྐུ་ལ་བྱ་ཆས་དུར་སྦྱིག་སྦྱང་སྐྱེ་བེར་གསོལ་བ། ཞབས་གཉིས་སྐུལ་གྱིས་བཞུགས་ཁྲིའི་སྦྱང་
སྟོན་པའི་བཞུགས་སྟེངས་སུ་བཞུགས་པ། གཡས་གཡོན་དུ་གཞུང་ཞབས་སེར་མོ་བའི་སྤྱི་ཁྲབ་སྟེ་ཞབས་བད་དང་གོ་
གནས་མཚུངས་བ་སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ་དང་། མཇུག་ཁ་གོ་སྦྱིག་མགོ་དཔོན་མགོན་གཉེར་ཚེན་མོ། ཡང་སྤྱི་དུང་གཅོད་པ་

³⁷ DALAI LAMA, MY SON ཞེས་པ་ལས་དྲངས།

ཀུན་ཚང་རིན་པོ་ཆེ། གཤམ་རྒྱལ་བདག་གཉེར་མགོ་དཔོན་གཤམ་དཔོན་མཁན་པོ། གསོལ་ཚིགས་འགན་གཙོ་གསོལ་
དཔོན་མཁན་པོ་བཅས་རྗེ་གཉམས་ཚེན་པོས་བཞུགས་པ་ཞིག་མཛམ། ... མགོ་ནས་མཇུག་བར་དུ་མཛམ་བ་ན། དེ་
སྡོན་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་ཚེན་པོར་རྒྱལ་མངའ་ཡོད་པ་རྣམས་ནས། མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱ་གོང་མའི་ཞབས་
གཡོག་རྣམས་ངོས་འཛིན་ནས་ཞལ་ཚོར་ཞེས་ཟེར་བ་ཞིག་གོ་ཐོས་བྱུང་བ་གཞི་ནས་དངོས་ར་འཕྲོད་ཅིང་ཡིད་ཆེས་རྟེད།
དེ་མཚུངས་དེར་འདུས་ཡོངས་ལ་གཅིག་མཐུན་གྱི་དོ་སྣང་གཞན་ཞིག་བྱུང་བ་ལོ། མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱུན་གྱི་
གཤམ་གསུངས་བཟུང་ལ་གཡོ་བ་མེད་པ་དང་། གང་མཛད་ལ་སྐྱབས་གཞན་དུ་མི་གཡོང་བར་ནན་ཏན་ཆེ་བ། ལུག་
གཉིས་མཛེས་ཤིང་ལྷ་རྣམས་ལ། སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོ་སོགས་གྱི་སྐྱབས་རང་དབང་མེད་པར་སོགས་པ་སོགས་མེད། ...
སྐབས་དེར་དཔྱིན་རྗེ་སྐྱེ་ཚབ་ནས་འབྲུལ་སྐྱེས་སྤྱ། རྒྱ་ཚོད་མེའི་མཚམས་སུ་བྱེད་ཞིག་ཕྱིར་ཐོན་ཏེ་སྐད་སྟོན་སྐོག་པའི་
གསེར་གྱི་རྒྱ་ཚོད་འཁོར་ལོ་ཞིག་དང་། རྒྱ་པས་བསྐྱོར་དགོས་པའི་རྒྱུ་འཁོར་རྒྱུ་ལྟར་ཞིག་། ད་དུང་འཁོར་ལོ་
གསུམ་ཅན་གྱི་སྐྱབས་ཏེ་འཁོར་ལོ་གཅིག་བཅས་སུལ། ... མཛམ་ཁ་གྲུབ་པ་དང་སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོས་མཚོག་སྐྱལ་རིན་
པོ་ཆེ་བཞུགས་ཁྲི་ལས་བཏེགས་ཏེ་མར་གདན་འདེན་ཞུས་ཤིང་། དེའི་རྗེས་མཁན་པོ་གཉིས་ནས་སྐྱབས་གཡོག་དུ་
འཇུས་ཏེ་གདན་འདེན་ཞུ་སྐབས། མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱབས་ཤོར་སའི་འབྲུལ་རྟེན་རྣམས་ལ་གཤམ་བཞེན་
ཕྱིར་ལེབས། དེ་མ་ཐག། ལོ་བརྒྱད་ལ་སོན་པའི་སྐྱེ་མཚེད་སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་ཡོང་སྟེ། དོ་སྣང་དང་སེམས་ཁྲུལ་གྱི་
རང་དུ་ཅ་དངོས་དེ་དག་བཞོལ་སྤོད་བྱེད་སྤངས་འདི་ཅད་བྱས། དེ་ལྟར་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚོན་སྐྱེ་མཚེད་ཀྱིས།
“ངས་ཅ་དངོས་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་བཞོལ་སྤོད་བྱེད་ཚུལ་དུས་ཐོག་ཏུ་མ་ཤེས་ཆོ། དཔྱད་གྲངས་བཞི་ཅམ་ལ་སོན་པའི་
སྐྱེ་མཚེད་རྒྱལ་བའི་རྒྱུད་སྤོད་རིན་པོ་ཆེས་ཁོ་བོར་དཀའ་ཚེགས་སྤྱིན་ངེས་”ཞེས་བཟོད། ཅེས་གསུངས།

གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ།

ས་ཡོས་རྒྱ་བ་ ༡༠ ཚེས་ ༢༡ གྱི་ལོ་ 1939 རྒྱ་བ་ 12 ཚེས་ 7 ཉིན་གཞུང་ས་ནས། རྒྱལ་དབང་འཛིག་རྟེན་
གསུམ་མགོན་སྐྱབས་པ་སློབ་ཐམས་ཅད་མཁུན་གཤམ་ཚེན་པོའི་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེའི་དབུ་སྐྱ་གཙུག་སུད་དང་
མཚོན་གསོལ་འབྲུལ་བཞེས་སོགས་ལེགས་པར་གྲུབ་པས། ད་ནི་མི་འགྲུང་བར་མཚོག་སྐྱལ་ཡིད་བཞིན་དབང་གི་
རྒྱལ་པོ་སྟོན་འཁོར་དབུར་བཞུགས་ནོར་སྤིང་བསྐྱལ་བཟང་སོ་བྲང་ནས་ཞབས་རྒྱུད་བཏེགས་ཏེ། བྱ་འཛིན་འཕགས་
པའི་གཞལ་མེད་ཁང་དཔྱན་བཞུགས་སོ་བྲང་ཆེན་པོ་སོ་ཏ་ལར་ཆེབས་བསྐྱུར་དང་རྒྱལ་དབང་ན་རིམ་གྱི་མི་འཛིགས་
གདོང་ལྡན་བཏེགས་པའི་གསེར་གྱི་ཁྲི་འཕང་མཐོན་སོར་ཞབས་བཞོད་མངའ་གསོལ་བཀའ་ཤིས་དགའ་སྟོན་གྱི་མཛད་
སློབ་གཟབ་རྒྱས་སུ་བསྐྱར་བའི་ཆེས་ཆ་གཏན་འབེབས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པར་བརྟེན། མཐའ་བཞིའི་རྒྱལ་རིགས། ལྷ་སྤེལ་
སྤེམ་མཚོག་དམན་བར་མར་བཅས་པས་ཅི་འགྲོར་མཚོད་པའི་སྤྱིན་སུང་འདེགས་འབྲུལ་དང་སྟོན་ཅིག་མཚོག་སྐྱལ་རིན་
པོ་ཆེའི་མཚོན་དཔེའི་གཤམ་འོད་འབར་བའི་སྐྱའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེན་པོར་མཛམ་ཞུའི་སྐྱལ་བཟང་ལེགས་བྱས་གྱི་ལོངས་

སྲོད་མཚོག་ལ་འོལ་བའི་དུས་བཟང་བདག་གིར་ལེན་ཚོག་པ་དང། གསེར་ཁྲིར་མངའ་དབང་གསོལ་བའི་དུས་ཚེས་
ལ་མ་ཐུག་གི་བར་དུ། དཔོན་སྡེ་སྲ་གྲ་ཡོངས་ནས་མཚོག་སྐྱལ་འོན་པོ་ཆེ་ཉིད་འགོ་ཀུན་སྲིད་གི་ཚོགས་ཀྱི་ལྷན་མཉམ་སྲུང་
འཛིན་བའི་སྐབས་མཚོག་སྲོན་པའི་དབང་པོ་ཉིད་དུ་སྐྱ་ཚེ་བསྐྱལ་བརྒྱུར་བརྟན་ཅིང་མཚན་འཛིན་འཛིན་སྐབས་པོ་ཆེ་རྒྱལ་བ་
མཚོག་གི་ཐུགས་བཞེད་ལྟར་སྲོད་སྲོད་ཞབས་བརྟན་བདེན་སྲོབས་དང་གསོལ་སྲོན་སྐྱབ་ཚོག་གང་གཟབ། བསྟན་
སྲུང་དམ་ཅན་རྒྱ་མཚོར་བསྐྱར་འཛིན་མངའ་གསོལ་གཟབ་རྒྱས་བཅས་གནང་རྒྱ་དང། མི་སྡེ་གཞུང་སྲིད་ཡོངས་ནས་
རྒྱན་གོས་དག་གཅོད་གཟབ་མཚོར་ཅི་འགྱུར་གྱིས་འཛིན་ཉེན་ལྟ་མི་ཀུན་གྱི་དང་བ་དེས་འཛིན་སྲོད་གསུམ་སྲོད་པ་
བཟང་པོ་སྲུང་སྲུང་སྲེ་རང་འཁོས་བབ་བསྟན་གྱིས་མཚོག་གསུམ་ལ་བསྟེན་བཀུར་དང་དགོ་སྐྱབ་སྲིད་པོ་ཅི་རུས།
ཁང་ཐོག་རི་ཆེ་སོགས་སྲུང་དང་འཛུགས་བསང་གསོལ་སྐྱ་བསྟེན་སོགས་རྣམ་དཀར་གྱི་ལས་མང་འབད་སྐྱབ་ལུས་ཉེ།
རིང་ནས་སྐྱབ་པའི་དུས་བཟང་དགོ་ལེགས་གྱི་དབུ་ལ་ལ་སྲོད་པའི་ཉིན་མོ་དེ་ཉིད་དགའ་དང་སྲོད་གསུམ་དང་བཀུ་ལེས་
འོད་སྐྱང་གིས་བསྐྱབ་པའི་སྐྱ་ཐོན་དུ་སྲོད་ཀུན་ནས་བཀྱི་བ་ཆེ་སྐྱ་ཚོགས་ལུགས་གཉིས་ཁྲིམས་བཟང་སྐྱ་ཚོས་དགོ་བ་
བརྟུ་དང། མི་ཚོས་གཅོད་མ་བརྟུ་དུག་གི་ལས་ལམ་མཚའ་དག་འབད་འབྲུངས་སྲོད་མེད་ཡ་རབས་བསྐྱབས་འོས་གྱི་
ལས་ལས་མ་འགོངས་པར་ཅི་རུས་བསྐྱབ་རྒྱ་ཞེས་སོགས་གྱི་ནང་དོན་གསལ་བར་འཁོད་པའི་ཡོངས་ཁྲབ་ཅ་ཚོག་
རྒྱལ་ཐམ་སྐྱབ་སྲུང་མ་ཞེག་བོད་སྲོད་སྲོད་ཀུན་ལ་འབྲེལ་སྡེལ་བཀྱིས།

དེ་ལྟར་བོད་སྲོད་སྐྱ་སྡེ་མི་སྡེ་ཀུན་ནས་གཞུང་སའི་ཅ་ཚོག་ཏུ་རི་འཁོད་ལྟར་ཚོས་སྲིད་གྱི་སྐྱ་ཐོན་སྐྱ་ཚོགས་
སྲོད་ཀུན་ནས་ལེགས་པར་བསྐྱབས་ཉེ། རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱལ་འོན་པོ་ཆེ་བོད་སྐྱབས་སྲུང་དགའ་གྲངས་དུག་ཏུ་ལེབས་
པ་ལུགས་འབྲུག་ལྷ་བ་ ༡ ཚེས་ ༡༣ གྱི་ལོ་ 1940 ལྷ་བ་ 2 ཚེས་ 21 ཉིན་གཞུང་ས་ནས་ཚེབས་སྲུང་རྒྱལ་བའི་
སྲོལ་ག་རྒྱུར་ཅམ་ཡང་མ་ཉམས་པར་མཚོག་སྐྱལ་འོན་པོ་ཆེ་སྲོན་འཁོར་འོར་སྲིད་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་ནས་པོ་བྱང་
ཆེན་པོ་པོ་ཏེ་ལང་གདན་ལུ་མཚན་དེ། ཞབས་སེན་གསར་འཁོད་གྱི་ཉེན་འབྲེལ་མཚན་སྲོད་སྐྱ་བ་ལྷ་བ་རྒྱུང་བ་ལྟ་བུ་ཞེག་
ལུས་པར་དེར་འདུས་གྱི་ནང་སྲེ་པོ་ཀུན་ཏེ་ལས་པར་གྱུར། དེའི་གྱི་ཉིན་གྱི་ལོ་ 1940 ལྷ་བ་ 2 ཚེས་ 22 ཉིན་གྱི་
ཞོགས་པར་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་གྱི་མཚན་སྲོད་བསྐྱུངས། དེ་ཡང་འབགས་པ་འཛིན་ཉེན་དབང་སྐྱབ་མའི་ཤ་རྩོགས་
སྲུ་རྣམ་པར་འོལ་བ་མཚོག་གི་སྐྱལ་བའི་སྐྱ་འོན་པོ་ཆེ་དོན་གྱི་སྲོད་དུ་མཚན་ནས་སྲོས་ཉེ་ལ་མེ་བརྟན་འཛམ་དབུ་
དག་དབང་སྲོད་བཟང་ཡེ་ལེས་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་སྲིད་གསུམ་དབང་བསྐྱུར་མཚུངས་པ་མེད་པའི་སྲེ་དབུ་བཟང་པོ་
དེ་ཉིད་ནས་རྣམ་འཛིན་ཉེ་མ་སྲོད་གི་གཞི་ཉེན་གཅིག་ཏུ་བསྐྱས་པ་སྐྱ་བུའི་འཛུམ་ཞལ་འོད་དཀར་གྱི་སྲིད་བསྐྱབས་
མེད་དུ་བརྒྱུངས་ཉེ། པོ་བྱང་ཆེན་པོ་པོ་ཏེ་ལའི་ཤར་བརྒྱུད་ཚོམས་ཆེན་སྲིད་ཞེའི་སྐྱབ་ཚོགས་གྱི་རི་བུ་འོན་པོ་ཆེན་དང་
པོས་མཚོན་པར་སྐྱས་པའི་རྒྱལ་ཁྲི་ལྟ་ལི་བཞུགས་གནས་ཆེན་པོར། དགོ་ཚོགས་བཀུ་ལེས་གྱི་འདེགས་འཛོག་ཡངས་

པོར་སྐྱུར་བའི་ཞབས་སེན་སྤུན་ཚོགས་སྐོ་བརྒྱའི་འོད་སྤང་མངོན་པར་སྐོས་པ་ན། མཚོག་སྐྱུལ་ཡིད་བཞིན་དབང་གི་
རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདར་སྤོགས་ཚོང་ཁའི་ཡུལ་ཁམས་ཆེན་པོ་ནས་དབྱུང་འབྱུང་ལྷ་ལྷན་ཞིང་གི་ར་བར་སྤི་ནང་གསང་
གསུམ་གྱི་ཉེ་བར་འཆོ་བ་སྤེལ་པོ་ཅམ་ཡང་མེད་པར་གདན་འདྲེན་པ་ལ་མཐུ་སྟོབས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་རང་ཆས་སུ་གྱུབ་པ་
ཡོངས་འཛིན་སྐྱུ་ཆེ་བ་རྒྱལ་ཚབ་དུ་སྦྲེང་རིན་པོ་ཆེ་བཀའ་བྲིན་འཁོར་མཐའ་བྲལ་བ་གང་ནས་ལྷ་སྤྲུལ་ལན་གསུམ་སྟོན་
དུ་བཏང་སྟེ་ཉེན་འབྱུང་མཚམས་དར་ནང་མཚོན་འདེགས་འབྲུལ་མཚན། དེ་ནས་གསེར་གླི་མངའ་གསོལ་གྱི་ཆོ་གའི་
རིམ་པ་པལ་མོ་ཆེ་མ་ཚང་བ་མེད་པར་བསྐྱབས་ཏེ། ཡོངས་འཛིན་རྒྱལ་ཚབ་དུ་སྦྲེང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྫོང་གྲེད་དག་གི་
འདབ་མ་ཀུན་ནས་སྤེམ་ཞིང་། བཅོང་བྱ་སྤུན་སྐྱུལ་ཚོགས་པའི་འབྲས་བུ་ཚོམ་བྱར་སྐྱུངས་པའི་མཁུལ་ལྷགས་
བཤད་དང་འབྲེལ་བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྲང་སྤོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་གཞུང་སའི་འབྲུལ་སྦྱིས་གྲོམ་པ་འབྲུལ་
ལས་ལྷུས། སྤིན་ཚོན་བྱུང་བ་དང་ཡོངས་འཛིན་སྐྱུ་གཞོན་སྤྲུལ་བྲག་རིན་པོ་ཆེ། ཡབ་གཞིས་སྐྱུ་འཁོར། བཀའ་ཚོན་
སོགས་དང་གཞན་ཡང་བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྲང་ཆེན་པོའི་མངའ་ཞབས་སུ་གཏོགས་པ་སེར་སྐྱུ་ཆེ་སྤྲུལ་གྱུན་ནས་
མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྒྱལ་ཚབ་རྣམ་གཉིས་ལ་མཚམས་དར་སྤུལ། མདོ་རྒྱུད་རྒྱ་མཚོའི་མངའ་བདག་ཆེན་པོ་རྒྱུད་
སྟོན་མཁུལ་པོ་སྦྲིང་སྐྱུལ་སྤུབ་བསྟན་ལུང་རྟོགས་རྣམ་རྒྱལ་འཕྲིན་ལས་མཚོག་ནས་མཚོན་ཞབས་གསར་མཚམས་ལྷུས།
དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་སྦྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

ཕྱི་ལོ་ 1940 ལྷ་བ་ 2 ཆོས་ 22 བོད་ལྷགས་འབྲུག་ལྷ་བ་དང་པོའི་ཆོས་བརྒྱ་བཞི་ཉིན། ཅེ་པོ་བྲང་གི་ཆོམས་ཆེན་སྤིན་
ཞའི་སྤུན་ཚོགས་སུ། རོས་ཡརྒྱལ་མཚོག་སྐྱུ་སྦྲེང་གོང་མ་རྣམས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་གདན་གླིང་འཁོར་བའི་
མཚན་སྟོན་སྐབས་མཚོན་ཞབས་ཀྱི་གསར་མཚམས་གནང་སྟེ་མཁུལ་སྟེ་ཆེ་བ་རྣམས་ཀྱི་གྲལ་མགོར་བཞུགས། ཞེས་གསུངས།
དེ་ནས་རིམ་གྱིས། རྒྱ་ནག་རོ་ཆབ་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་སྤྱི་ཁྲབ་པ་ལྷུང་གྲུང་ཤིན་ཏོ་ལས་དང་། བལ་པོའི་སྐྱུ་ཚབ་
རོ་ལས། འབྲུག་གཞུང་གི་སྐྱུ་ཚབ། ལ་དུགས་ཁ་ཆེ་ཚོང་པའི་མགོ་གཙོ་སོགས་ཀྱིས་མཚམས་བཅར་དང་གྲུས་འདུད་
ལྷུས། དབྱིན་རིའི་སྐྱུ་ཚབ་རྣམས་བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྲང་གི་ལས་སྟོན་དགོངས་འཆར་རི་གནང་སྤུར་མཚན་སྟོ་
ཉིན་གཉིས་པར་མཚམས་བཅར་ལེགས་སྦྱིས་འབྲུལ་བསྟར་ལུ་རྒྱུའི་ཐག་གཅོད་བྱུང་བས་ཉིན་དང་པོར་མཚམས་བཅར་མ་
ལྷུས། དེ་ལ་དབྱིན་གཞུང་འབྲས་སྤྱི་ཚོན་ཆེན་སྐྱུ་ཞབས་ Gould ཡིས། <<སྤྱར་བཅས་སྤིན་ཞའི་གཙུག་རྒྱན་ཡགོང་
ས་རྒྱལ་དབང་སྐྱུ་སྦྲེང་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་རོས་འཛིན་ལུ་ཚུལ་དང་། གསེར་གླི་མངའ་གསོལ་སོགས་མདོ་ཅམ་བཤོད་
པ།>>ཞེས་པ་ལས།

བོད་གཞུང་ནས། དབྱིན་རིའི་སྐྱུ་ཚབ་རོ་ལས་རྣམས་འབྲུལ་སྦྱིས་དང་བཅས་ཉིན་གཉིས་པར་མཚམས་བཅར་ལྷུས་ན་
ལེགས་པའི་དགོངས་ཚུལ་གསུངས་ཤིང་། ཉིན་གཉིས་པར་འབྲུལ་སྦྱིས་བཅས་བཅར་འབྲས་སྟོས་མེད་ཐོག་ཉིན་དང་
པོར་ཡང་བཅར་འདོད་ཡོད་མེད་དང་། བཅར་ན་དེ་ལ་བོད་གཞུང་ནས་དགའ་བསུ་མི་ལུ་སྤུམ་པའི་དོགས་པ་གཏན་ནས་

མི་དགོས་ཞེས་ཅན་ཉན་པོར་གནང་། ... དེར་བརྟེན། དབྱིན་ཇིའི་སྐྱེ་ཚབ་འོ་ལས་རྣམས་ནས་ཉིན་གཉིས་པའི་མཚན་
སྒྲིའི་སྐབས་ཁོ་ནར་མཚན་མོ་གསལ་བཀའ་ལོ་སྐྱེ་ཚབ་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་བཅར་རྒྱུའི་ཐག་བཅད་ཅིང་། དེ་ལ་
འཕྲོད་དགོས་པའི་གནད་དོན་གང་ཡང་མེད། ཅེས་སོགས་བྲིས། སྤྱི་ལོ་ 1940 ལོའི་ལོ་ལོ་ལོ་སྐྱེ་ཚབ་ Gould ཡི་ཐག་
གཅོད་དང་འབྲེལ་བའདད་དག་ལ་བྱི་ཕྱོགས་ནས་ཡིད་མ་རངས་པ་དུ་མ་བྱུང་ཡོད་པར་མ་ཟད། སྐབས་དེར་བོད་གཞུང་
གིས་དབྱིན་ཇིའི་སྐྱེ་ཚབ་ཉིན་གཉིས་པར་མཚན་བཅར་ལེགས་སྐྱེས་འབྲུལ་བར་བཀོད་སྤྱིག་གནང་བ་དེར་ཡང་ལྷག་
བསམ་མིན་པའི་འབྲེལ་སྒྲིའི་འབྲེལ་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་ཡོད། གང་ལྟར། དབྱིན་ཇིའི་སྐྱེ་ཚབ་ Gould ཡི་ཚོམ་
ཡིག་དང་དེ་འབྲེལ་ཁག་དུ་སྐབས་དེའི་གནས་སྐབས་སྤྱི་དང་། རྒྱ་མིའི་དོ་ཚབ་ཀྱི་ཉམ་སེམས་དང་ལྷན་ཆུགས། རྒྱ་
གཏམ་ཅི་དགར་སྤེལ་བ་སོགས་ཞིབ་འབྲི་བྱས་ཡོད་ཅིང་། རྒྱ་ཕྱོགས་པ་དག་གིས་ཁོ་པ་ཅག་གི་གོམས་སྤོལ་ལྟར་སྤྱི་
ཕྱིར་ཚབ་ཉམ་དུ་བྱུང་བའི་རྒྱ་ཕྱོགས་མ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ལ་སྐྱར་ཡང་ལྷན་པ་རྒྱག་གང་ལྟར་བྱས་ཡོད། རྗེས་སུ་
བོད་ཀྱི་མཁས་པ་དང་ཕྱིར་ཅན་དུ་མས་ཀྱང་རྒྱ་མི་ལྟུ་ཡི་གཡོ་རྒྱུ་སྤྱི་ཀྱི་ལ་གསལ་བའདད་དང་ཐེར་འདོན་མང་
དུ་བྱས། གང་ལྟར། དོན་དངོས་ཐོག་མཚན་སྒྲིའི་སྐབས་རྒྱ་མིའི་དོ་ཚབ་ལྟུ་ཡིས་ལྷན་ཆུགས་ཀྱིས་བཞུགས་ཁྲིའི་ཉི་
སར་བཅར་ཐབས་བྱས་པ་དང་། སྤོད་གནས་ཀྱི་གྲུ་ལ་རིམ་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་ཞེ་འདོད་མ་ཆོམས་པས། ཉིན་དེའི་
མཚན་སྒྲིའི་ལའ་ཉིན་གཉིས་པའི་མཚན་སྒྲིའི་སྐབས་སྐྱར་ཡང་གོ་སྐབས་འཚོལ་འདོད་ཀྱིས་བོད་གཞུང་ལ་དེ་
ལྷག་ཀྱང་ཚོགས་པའི་སྐྱེ་ཚབ་ལྷན་ཆུགས། མཐའ་དོན། ལྟུ་ཡི་ཉམ་སེམས་ཅི་བཞིན་མ་བྱུང་སྐབས། ཉིན་གཉིས་ལྗེས་རྒྱ་
ཕྱོགས་ཀྱི་འབྲུལ་སྐྱེས་རྣམས་དངོས་སྤྱི་འབྲུལ་སྐབས་ལས་རོགས་རྣམས་ཆེད་གཏོང་བྱས་པ་ལས་ལྟུ་ཡི་ཉིན་པོར་
ཉིད་དངོས་བཅར་ལྷན་ཆུགས། དེ་ལ་ Gould ཡིས།

སྐྱེ་ཚབ་ལྟུ་ཡི་ཉིན་པོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱ་རིམ་གནས་བབ་དང་སྤོད་གནས་བཅས་ལ་སྐོ་ཡིད་མ་ཆོམས་པ་དང་། ཉིན་
གསལ་རྗེས་རྒྱ་གཞུང་གི་འབྲུལ་སྐྱེས་འདེགས་སྐབས་ཁོ་དངོས་བཅར་ལྷན་ཆུགས། བལ་པོའི་འབྲུལ་རྟེན་དུས་ཐོག་དུ་མ་

འཕྲོད་བསམ་བཤམ་གཞུང་སྐྱེ་ཚབ་རྣམས་མཚན་བཅར་བསྐྱར་མ་ལུ་རྒྱ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་མ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། མདོར་ན། བོད་ཀྱི་
བདག་དབང་རྒྱ་ལ་ཡོད་པའི་སྐབས་བྱེད་དུ། གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་བྱུང་མ་ཐག་ལྟུ་ཡིས་ཆེད་བཞེས་རྒྱུ་གཏམ་དང་
རྒྱ་ནག་གི་ཉམ་སེམས་སོགས་རྒྱུའི་གསལ་ལམ་ཁག་དུ་ཐོན་ཅིང་། དབྱིན་ཇིའི་སྐྱེ་ཚབ་དང་རྒྱུའི་སྐྱེ་ཚབ་གཉིས་ལ་
མཚན་དུས་སྤྱི་ཉིད་དུ་བཀོད་སྤྱིག་བྱས་པ་དང་། གང་ལྟར་ཐོབ་གོ་བའ་སོགས་ཀྱི་ཐད་དགག་སྐབས་དང་སྤོད་ཕྱོགས་སྐྱེ་
ཚོགས་ད་ལྟའི་བར་དུ་མཚོམས་མ་ཆད་པར་བྱུང་།

ཉིན་གཉིས་པ་སྤྱི་ལོ་ 1940 ལོའི་ 2 ཚེས་ 23 ཉིན་གྱི་མཚན་སྒྲིའི་
བསྐྱར་པར་བཀའ་ལོ་སྐྱེ་ཚབ་དབྲུལ་ལས་བརྒྱ་སྐྱོར་ནས་མཚན་ཉིན་གཉིས་དང་གསེར་དབྲུལ་རིན་ཆེན།
སྐྱར་ཆེན་མཆེ་ག། བསེ་རུའི་དུ། གོས་ཆེན་སོགས་འབྲུལ་སྐྱེས་ལྷན་ཆུགས་པ་འདེགས་འབྲུལ་ལྷན། དེ་ནས་

དབྱིན་གཞུང་སྐྱེ་ཚབ་ Gould དང་སྟན་བཅར་མི་གངས་ལྷ་བཅུ་ཡས་མས་ནས་དབྱིན་རིའི་གོང་མ་ཆེན་པོའི་གཞུང་
དང་རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་རྒྱལ་ཚབ་ཆེན་པོས་ཆེད་སྤུལ་ལེགས་སྦྲེས་གསེར་གྱི་སོ་པག་གཅིག་དང་། དུལ་ལྷག་མ་
བཅུ། མེ་མདའ་གསུམ། རས་ཆ་སྦྲིལ་རིལ་དུག །གསེར་གྱི་ཆུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་གསེར་ཐག་རང་འགྲིག་གཅིག །རྒྱང་
ཤེལ་ལས་རྒྱང་མཐོང་གཅིག །དབྱིན་རིའི་རྟ་སྐྱ་གཅིག །ཕྱེལ་པོ་ལོ་བཞི་སོགས་དུལ་དངོས་གྲུ་ལོམ་པ་སྤུལ་བ་དང་།
དེའི་རྗེས་ཐོགས་སུ་འབྲས་ལྗོངས་སྐྱེ་ཚབ་ནས་ཀྱང་འབྲུལ་ཉེན་གྲུ་ལོམ་པ་སྤུལ།

གོང་གསལ་ཕྱེལ་པོ་ལོ་བཞི་སོ་རྒྱ་གར་ནས་གང་དང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་ཉི་མ་ལ་ཡའི་མཐོ་སྐྱང་བརྒྱུད་དེ་ལྷ་སར་
འཕྱོད་སྟབས། ཐོག་མར་ངལ་གསོ་བ་དང་ལྷ་སྐྱོང་ལེགས་པོ་དགོས་པ་སོགས་ལ་བརྟེན། ཕྱེལ་དེ་དག་རེ་ཞིག་དབྱིན་
རིའི་སྡོད་གནས་བདེ་སྦྱིད་སྦྱིང་གར་བདག་ཉར་བྱས་ཏེ་མཚན་སྦྱོར་སྐབས་སྟོན་མེད་ཅམ་ལས་དངོས་འབྲུལ་ལྷས་
མེད། དེ་ལ་ Gould ཡིས།

ཉིན་གཉིས་གྱི་རྗེས་སུ་ཆེ་པོ་བྱང་ནས་མི་ཞིག་བདེ་སྦྱིད་སྦྱིང་གར་ཆེད་གཏོང་གིས་ཕྱེལ་ལྷས་ལེན་དུ་འཕྱོད། དེའི་རྗེས་
སུ་སྐྱང་ཡང་དེ་ལས་གོ་གནས་མཐོ་བའི་མི་གཉིས་དང་། དེ་ནས་ཀྱང་མི་གཉིས་ཆེད་གཏོང་མཚན། [གནས་སྐབས་འདི་
ལ་དབལ་ན།] གསལ་ཏེ་སྤྲུལ་འདུན་ཚོད་ལེན་གྱི་གཡུལ་བའམ་དགོས་ཆེ་མཐར་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མར་ཐོབ་དེས་ཡིན་པའི་
གསལ་པོ་དེ། ... ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་མཚོག་ནི། སློག་ཆགས་རྣམས་ལ་དེས་པ་དོན་གྱིས་སྤྲུལ་བཅེ་ཆེན་པོ་ལྷན་པ་ཞིག་
ཡིན་པར་ཉ་ཅང་གསལ། དེ་ཡང་ཉིན་ཤིག་རྗེས་ཕྱེལ་ལྷས་སྐྱ་ལབས་ Fox ཡི་ལྷ་སྐྱོང་འོག་རེ་ཞིག་བདེ་སྦྱིད་སྦྱིང་གར་
བཞག་ན་ལེགས་པར་མཁུལ་བ་ན་པོ་བྱང་དུ་མ་ཉར་བར་དེ་མ་ཐག་ཕྱིར་གཏོང་གནང་མཚན། ཅས་རྒྱུད་མིན་པོ་ཆེ་རང་
ཉིད་གྱི་མཉེས་སྦྱོགས་གཙོ་བོར་མི་འཛིན་པར་ཕྱེལ་ལྷས་གྱི་བདེ་སྤྲུལ་ཉིད་གཅིགས་འཛིན་མཚན་པར་གསུངས། དེ་
འི་མཚོག་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱུ་ན་ལྷ་ཡང་སྡོ་ཀུན་ནས་གདེང་སྡོའས་ཆེས་ཆེར་ལྷན་པའི་ཁར་དོན་དངོས་ལ་རྒྱབ་གཏོད་
མི་མཚན་ཅིང་། རྒྱ་དང་ཕྱེལ་སོགས་སློག་ཆགས་ཀུན་ལ་སྤྲུལ་མཉེས་ཤིང་བྱམས་སེམས་ལྷན་པ་སོགས་སྐྱང་གྱིས་
པ་གཞན་ལས་མ་མཐོང་བའི་སྟོན་སྦྲེས་གྱི་ཡོན་ཏན་དེ་དག་བཟོད་འདོད་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ཡིན་ལ། “བྱ་རི་དུགས་
སོགས་སློག་ཆགས་སྐྱ་མོ་ཚུན་ཆད་བདེ་བ་འདོད་པ་དང་སྤྲུལ་བསྐྱེད་མི་འདོད་པ་ཤ་སྟག་ཡིན་”པའི་འདུ་ཤེས་དེ་
སྐབས་དེ་དུས་ནས་སྤྲུལ་ལ་མངའ་བར་སྐྱང་ངོ་།།

སྤྲུལ་འབྲུག་རྒྱ་བ་ ༡ ཚེས་ ༡༩ ལྷོ་ལོ་ 1940 རྒྱ་བ་ 2 ཚེས་ 24 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རྒྱལ་ཚབ་རུ་སྦྱོང་སྐྱོང་
བྱང་སོགས་སྦྱི་སྦྱོར་ཁག་མང་པོས་ཁྲི་གསོལ་འབྲུལ་ཆས་གྲུ་ལོམ་པ་བསྟར་ཏེ། བཟུ་ཤིས་གྲོལ་སྟོན་གཟུབ་རྒྱས་ངང་
ཁྲི་གསོལ་མཚན་སྟོན་མཚུག་བསྟུས། <<དོས་གྱི་ཡུལ་དང་དོས་གྱི་མི་དམངས།>>ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།
དེའི་(གཞིམ་རྒྱུད་སྟན་ཚོགས་འདོད་འཁྲིལ་)ནང་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་གྱི་མཚན་སྟོན་ཡོད་པའི་དཔོན་རིགས་མཐོ་བ་
ཚང་མ་མེབས་ཏེ་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མའི་དབང་ཆའི་དམ་སྤྲུལ་རྣམས་ང་ལ་སྤྲད། དེ་ནས་ཡིག་ཆ་ཁག་དང་། དགོན་པ་ཚོར་

སྤོད་པའི་སངས་རྒྱལ་གྱི་སྤྱུ། ཉེན་རྫས་ཁ་བཏགས་སོགས་ལ་དམ་རྒྱ་པལ། དེ་ཚོ་དབང་ཆ་ཚང་མ་ཡོད་པའི་རྟགས་
མཚན་གྱི་ཐོག་མ་དེ་དེད། ང་(ཕྱི་ལུགས་སུ)ལོ་བཞི་དང་ཕྱེད་ཀ་ལ་བསྐྱབས་པའི་སྐབས་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་སྤྱི་སྤྱི་བཏུ་བཞི་
པ་བོད་སྤོངས་རྒྱལ་སྤིད་དང་ཚོས་སྤིད་གཉིས་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་བོད་མི་ཚང་མས་མ་འོངས་
པའི་དུས་སུ་བདེ་སྤྱིད་ཡུན་བརྟན་ཡོང་བའི་སྐད་གཞི་རྒྱགས་པར་སེམས་སོ།། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། སྐབས་དེའི་ཁྲི་གསོལ་
མཛད་སྤོ་སོགས་སུ་དངོས་སུ་བཅར་བའི་ཕྱི་རྒྱལ་བ་དུ་མས། “མཚོག་སྤྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱན་ཏུ་ཅང་མ་ཡང་། ཉིན་ནས་
ཉིན་བསྐྱད་པའི་མཛད་སྤོ་དང་གཟེམ་རྒྱུད་མཛལ་ཁའི་སྐབས་སོགས་སུ་འདྲེ་མ་ཐོན་དང་ཐུགས་འཚབ། སྤྱན་སྤྱང་དང་ལོར་
འཚུགས་སོགས་ཅི་ཡང་མེད་པར་གཞུང་སྤོལ་ཇི་ལྟ་བུ་བཞེན་གནང་བ་དང་། ཐུགས་རིག་བཟུ་ཞིང་མཚོག་དམན་གྱི་དབྱེ་བ་མེད་
པར་མཛེས་སེམས་ཆེ་བ་སོགས་ལ་ཏ་མི་ལས་པའི་སྤྱེ་བོ་ཞིག་མེད་”ཅེས་ཡང་ཡང་གིས་བ་སྤྱད། མཚོག་སྤྱུལ་རིན་པོ་
ཆེར་ཆེས་ཁྱད་དུ་འཕགས་པའི་སྤྱན་སྤྱེས་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་གཟེ་བྱིན་རྒྱད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་རང་ཆས་སུ་མངའ་བ་སྤོས་
མེད་ལགས་ཀྱང་། དུས་རྒྱུན་ཞལ་སྤྱ་ནས། གཞུང་འབྲེལ་མཛད་སྤོའི་ལམ་སྤོལ་དང་གཟབ་ནན་ཅན་གྱི་འགོ་ལུགས་
སོགས་ལ་ཐུགས་མི་མཉེས་པར་སྤྱེ་བོ་སུ་དང་མཛལ་འབྲུད་གནང་ཡང་མཚོག་དམན་དང་རིགས་རུས། ལོ་གནས།
སྤེ་རིས་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་མི་དང་མི་འབྲུད་པའི་འདུ་ཤེས་ཐོག་། ལྷག་བསམ་ཐོལ་མེད་དང་བཅེ་སེམས་ཟབ་
མོ་གནང་གིན་ཡོད་ཅེས་བཀའ་ཡང་ཡང་གནང་བ་སྤྱད། <<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་དབྱིན་
དེབ་ལས།

ནོར་བུ་སྤྱིར་ཁ་དང་ཅེ་ལོ་བྲང་གཉིས་སུ་སྤོད་དུས། དུས་ཚོད་མང་པོ་ཞིག་གད་པ་ཚོ་དང་སྤྱན་དུ་བསྐྱལ། ངོས་རང་ལོ་ན་
མ་བའི་སྐབས་ནས་ཀྱང་། གཞུང་འབྲེལ་མཛད་སྤོའི་ལམ་སྤོལ་དང་གཟབ་ནན་ཅན་གྱི་འགོ་ལུགས་ལ་མི་དགའ་བའི་ཁར།
གཞུང་ཞབས་རྣམས་ལ་འབྲེལ་འདིས་བྱ་རྒྱ་ལས་འཁོར་གཡོག་ཚོར་འདིས་གཤེབ་བྱ་རྒྱུར་དགའ། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་ཅིང་།
རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་ཀྱང་དེ་དང་ཆ་འདྲ་བ་ཞིག་གསུངས་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་འདི་ལྟར། “ཐོག་མའི་སྐབས་སུ། ལྷ་སར་
ཚོང་ཁའི་ཡུམ་གྱི་གོམས་སྤོལ་དང་མི་མཚུངས་པ་ཅི་མང་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དག་ལ་རྒྱུས་མངའ་མེད་པ་དང་ལོར་འཁྲུལ་གང་ཡང་
མི་འབྱུང་ཆེད། ངས་གཞན་གྱིས་ཅི་བྱེད་ལ་གཟབ་ནན་གྱིས་བསྤྱས། ཞལ་ཏ་མ་རྣམས་ཁྲིད་ཆེ་ང་རང་དུས་ནས་ཞིག་ཡིན་ཡང་
སྤོ་བྱིར་འགོ་ཚོགས། །འདི་མི་ཆེ་བཀག་རྒྱ་ཅན་དུ་བྱུང་བ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གོམས་སྤོལ་ཁོ་ནའི་དབང་གིས་ཡིན། དེ་ནི་རྒྱུན་ལྡན་
གྱི་གནས་སྤངས་ཤིག་སྟེ་སྤར་མ་བྱུང་བ་ཞིག་མིན། ངས་ཚོང་ཁར་རྒྱུད་དུའི་རིགས་དང་། ཁྲོམ་རུ་སོགས་རྟར་བཞེན་ཏེ་འགོ་
སྐབས་མཚོང་བ་ཅམ་ལས་དེ་དག་ཏུ་གཏན་ནས་འགོ་མ་སྤོང་། འདི་ནི་དཔེ་མཚོན་ཅམ་ཞིག་ཡིན་”ཞེས་གསུངས་ཤིང་། ཡང་
རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་ཅེ་ལོ་བྲང་གོག་མར་མཛལ་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་ཐུགས་ཚོར་གསུང་བར།

པོ་ཏ་ལའི་རྩོ་སྤྱུ་བརྒྱུད་དེ་ཐོག་བཅེགས་བཏུ་གསུམ་གྱི་ཅེར་འགྲོར་བར་སྤྱར་མ་ཉི་ཤུ་ཅམ་འགོར། ཁང་མིག་དེ་དེའི་
ནང་དུ་མཐའ་མི་མཛོན་པ་ལྟ་བུའི་གསེར་དུལ་གྱི་རྒྱན་ཆ་དང་གཟབ་རྒྱས་ཆེ་བའི་ཞལ་ཐང་གིས་ཁྲིངས། དེ་ནི་འབྲེམ་
སྤོན་ཁང་ཆེན་པོ་ཞིག་དེད། ད་ནི་དེའི་གཟེ་བྱིན་དང་བརྗེད་བག་དེ་དག་སྤར་མཛལ་བའི་གོ་སྐབས་ཤིག་ཡོང་མི་སྤིད།

གསེར་ལས་ལྷུ་པའི་རྒྱལ་བ་སྐྱེས་པའི་སྐྱོན་ལྷོད་དཀྱིལ་ལོ་ལོ་ལྷོད་ཀྱི་བཟུང་བ་དབང་མེད་དུ་སྒྲིགས། སོ་ཏ་
ལར་ཐོག་མར་འབྱོར་སྐབས་སྤར་མཛེས་ལྷོད་ཞིང་དེར་ལན་མང་བསྟན་སྤོང་བ་ལྟ་བུའི་ཚོར་སྤང་བྱུང་། དེ་སྟོན་རྒྱལ་བ་
ལོ་ལོ་བཞིན་ལོར་བྱ་ལ་འཁྲུངས་གོང་ཚོང་ཁ་སྟག་མཚོར་དུ་སྟོན་སྐབས། མི་ལས་དུ་སོ་ཏ་ལ་ལན་མང་མཛེས་ལྷོད་ཞིང་།
དངོས་སུ་མཛེས་བའི་ཁང་མིག་རེ་རེ་མི་ལས་དུ་མཛེས་བ་དང་སྟོ་ཀུན་ནས་མཚུངས་པའི་རྣམ་པ་དེས་ར་ཏ་ལས་བར་
བྱུང་། ཅེས་སོ།།

རྩོག་མའི་གསན་བསམ་དང་ཡོངས་འཛིན་
འཕོ་འགྲུང་།

འདིར་རྒྱ་བ་དང་ཚེས་ཚེས་གཏན་གསལ་ཁ་སྟག་གྲུ་ཡང་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ཤོད་ལུགས་སུ་དགྲུང་གངས་
ཐུག་དང་གྱི་ལུགས་སུ་སྒྲ་ཚམ་དུ་སེབས་པ་སྦྱི་ལོ་ 1940 ལོར། ཅེ་གཞིམ་རྒྱུ་སྟན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་མཚོག་
སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གཞུང་འབྲེལ་ཡི་གེ་འབྲི་སྟོག་གི་དབུ་འཇུགས་མཛད་སྟོན་བསྐྱུངས་ཡོད། དེའི་རྒྱལ་ལོ། <<མཛད་
རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྟེང་ལྷོ་ལོ་མཚོ།>>ལས། “ཤོད་ལུགས་འགྲུག་(1940)གཟུང་སྐྱུང་མཚོག་ཏུ་དགོ་བའི་ཉིན།” ཞེས་
དང་། “ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་ཡོངས་འཛིན་སྤིན་སྟོང་རིན་པོ་ཆེས་སྟོན་འགྲོའི་ཚོས་བཤད་དང་། རྒྱབས་འགོ་སེམས་བསྐྱེད། མ་
མའི་རྣམ་འབྱོར་དགའ་ལྷན་སྟོན་བརྒྱུ་མའི་ལུགས་ལུང་བཅས་འབྲུལ་གནང་མཛད། དེ་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་རྒྱུང་བ་སྟག་ཐུག་རིན་
པོ་ཆེས་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མའི་ལུགས་ལུང་དང་། རྩ་ཉི་ལྟོ་ཆེན་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་ག་དཔེའི་སྟེང་ནས་སྟོན་སྟོན་
གསན་བཞེས་ལྷུ་བ་བསྟོན་ཡགོང་ས་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ལ་དགོ་བའི་བཞེས་གཉིན་ཚོགས་
གཉིས་ཀྱི་ཞིང་མཚོག་ཏུ་བཀྲུང་བའི་སྐྱེ་བུ་དང་འབྲེལ་མཛེས་དང་ནང་མཛོད་དང་མཐུལ་ཉེན་གསུམ། གསེར་ཟངས་ལས་
ལྷུ་པའི་འཛེས་དབྱངས་ཀྱི་སྐྱེ་བུ་དེ། ལོས་ལུག་གཉིས་རེ་བཅས་སྟག་བསྟོན་ཀྱིས་འབྲུལ་གནང་མཛད་དེ་བཞུགས་
ཞབས་འཁོར་”ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། ཤོད་ལོག་དབྱངས་གསལ་རྣམས་གཞུང་འབྲེལ་གྱིས་ཐོག་མར་སྟོན་འབྲུལ་ཞུ་
གནང་མཛད་པོ་ནི་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྟེང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། སྤང་ནས་སུ་མཐུན་གནང་མཁན་གཙོ་པོ་ནི་མཚོན་ཞབས་སྤིང་
རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་པའི་ཉེ། ཡོངས་འཛིན་སྤིང་རིན་པོ་ཆེའི་མཛད་རྣམ་ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

རྒྱུད་པའི་མཁན་པོའི་མཚན་ཁུར་བཞེས་སུས་སྐབས་ཀྱིས་དམིགས་བསམ་འདོད་སུ་ཞུ་གནང་དགོས་པའི་གསལ་ལས་དེ་
ཕྱི་རྒྱུ་རང་ཡང་ཉག་སེབས་གནང་། རྐབས་འགྲུ་ཡུལ་མེ་གེ་ལུ་ཚང་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྟོན་རྒྱུ། དེ་ཕྱི་སྐྱེ་རྒྱུ་
སེབས་ཉེ། ལྷན་ལ་གཞི་སྟོན་ཞིང་དང་། ཚོས་སྟོན་སྟོན་འཛིན་སྟོན་ལ་རོགས་པ་གནང་། ཞེས་བཀའ་སྐྱུར་ཅིང་། གཞན་
ཡང་། “ཁོ་པོ་ལོ་ཐུག་ནས་སྟོན་སྟོན་མགོ་འཇུགས་བསམ་ཉེ་སྟོན་སྟོན་གྲེད་སྟངས་ནི་དུས་རབས་མང་པོའི་གོང་ནས་ཡོད་པའི་
ཤོད་ཀྱི་གནང་སྟོན་དང་མཐུན་པར་བྱས་ཤིང་། དེས་ཁོ་པོ་ཐག་གི་སྟོན་རྒྱལ་བཟང་པོ་དང་། བསམ་པའི་རྒྱ་ཚང་མཚོན་པོར་

གནས་ལྷུང་བ་ལ་ད་བར་མན་རྩལ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་ཅེས་། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་མི་དམངས་>>སྤྱི་གསུངས་ལ། ཡང་
དེ་ཉིད་དུ། “ཐོག་མར་ལོ་གཉིས་ནང་ཡོངས་འཛིན་བཟུངས་གཞིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱེ་མཁུག་ནས་དབྱེ་ཅན་སློབ་སློབ་རྒྱ་དང་།
ཉིན་ལྟར་དཔེ་ཆ་སློབ་འཛིན་དང་། རྒྱ་ཚོད་གཅིག་ཅུ་དཔེ་ཆ་སློབ་རྒྱ་བཅས་བསྐྱབས་ཤིང་། དེ་ནས་ལོ་བརྒྱད་ཐོག་སྤྱིར་བཏང་
གི་ཡི་གེ་དབྱེ་བ་སྐྱབས་པ་ཡིན་”ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱི་ལ།

ཐོག་མའི་སྐྱབས་སྤྱོད། རྒྱ་མི་དེ་ལོ་ཆེས་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་མཚན་སློབ་སོགས་མ་ཡིན་པའི་གནད་སློབ་པ་
མོ་ཆེ་གཅེན་པོ་སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་ལྷན་དུ་གནང་། དེ་ཡང་བར་གསེང་ཁག་ཏུ་སྐྱེ་ཅིང་ལྷན་དུ་ཅེ་བ་དང་ཕྱག་
དཔེ་གསལ་སྤོང་གི་སྐྱབས་སྤྱོད་ལྷན་དུ་ཡིག་སྤོང་མཚན་པ་སོགས་ལོར་དུ་གྲིང་ཁ་དང་པོ་ཉ་ལ་གཉིས་ཀར་གཅིག་
མཚུངས་སྤྱི་གནང་། དེ་ལ་<<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་དུ་ཡུལ་ས་མཚོག་གིས།

ངོས་ཀྱི་སློབ་ཚན་ཐོག་མ་དེ་ལོ་སློབ་སྤྱི་རྒྱ་དེ་དེད། དེ་དུས་སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་འདྲེན་གཉིས་ལ་སློབ་མཉམ་དུ་
བསྐྱབས་པ་དང་། ལོར་དུ་གྲིང་ཁ་དང་པོ་ཉ་ལའི་སློབ་ཁང་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པ་དེ་གསལ་པོར་བྲན། སློབ་ཁང་གཉིས་ཀྱི་
ཅིག་ངོས་སྤྱི་དར་གོས་ཀྱི་རྩ་ལྷག་མེར་པོ་ཞིག་དང་ཀོ་བའི་རྩ་ལྷག་ཅིག་བཀའ་ཡོད། རྩ་ལྷག་དང་པོ་དེ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་
ཆའི་དོན་དང་གཞན་དེ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་སྐྱེ་མཚེད་ཀྱི་ཆེད་དུ་དེད་ཅེས་ཟེར། ཉེས་པ་གཏོང་བྱེད་ཀྱི་དངོས་པོ་དེ་
གཉིས་ཀྱིས་འདྲེན་ཅག་ལ་ཞེད་སྐྱང་སློང་སློང་། སྐྱབས་མེར་ངོས་རང་ལ་ཞེད་སྐྱང་སློང་ཆེད་ཡོངས་འཛིན་གྱིས་རྩ་ལྷག་ལ་
གཟེགས་ཅོམ་གནང་ཡང་། སྐྱབས་ལེགས་པ་ཞིག་ལ། རྩ་ལྷག་མེར་པོ་དེ་ནམ་ཡང་བཀོལ་སྤོང་བྱས་མེད། འོན་ཀྱང་།
སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་ངོས་རང་དང་འབྲེན་བའི་སློབ་མ་ལེགས་པོ་ཞིག་མིན་སྐྱབས། རྩ་ལྷག་གཞན་དེ་མེངས་གཅིག་གམ་
གཉིས་ཅོམ་ཞིག་བཀོལ་སྤོང་བྱ་དགོས་བྱུང་། བསྐྱར་དུ་བསམ་སྐྱབས། ཁོང་གིས་ཉེས་རྒྱུང་བཟེད་པ་ནི། བོད་ཀྱི་གཏམ་
དཔེར། ར་བསལ་ད་ན་ལྷག་འདར། ཞེས་པ་ལྟར་ངོས་ཀྱི་དོན་དུ་དཀའ་སྤྱོད་སྤོང་དགོས་བྱུང་བ་ཞིག་མིན་ནམ་སྐྱེ། ཞེས་བཀའ་
སྤྱི་ལ། ད་ལྟའི་ཆར་ཡང་གྱི་ནང་གང་སར་ཡུལ་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་གནས་སྤངས་འདི་ཡང་ཡང་
བཀའ་སྤྱི་ལ་ཅིང་། དེ་ལྟར་གནང་བའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ཡུལ་ས་མཚོག་རང་ཉིད་སྐྱེ་ན་མ་འོངས་སྐྱབས་ནས་སྤྱི་འགོས་སྤྱི་
མཚུངས་ལྟར་ཡི་གེ་འབྲི་སློབ་ནས་གཞུང་ཆེན་གསལ་བསམ་དང་ལྷགས་དམ་ཉམས་བཞེས་སོགས་འབད་བཅོམ་ཆེན་
པོས་གནང་སྐྱབས་འབྲས་དུ་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་མ་གཏོགས། རང་བྱུང་ལྷན་འབྲེལ་བམ་མ་བསྐྱབས་རང་ཞེས་སྤྱི་གྱུར་པ་
ཞིག་མིན་པ་དང་། གཤམ་བུ་རྣམས་ཀྱང་ལམ་དེ་ཉིད་དུ་འགོད་པར་མཚན་པའི་སྤྱི་དུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་ཡུལ་ས་རྒྱལ་
བ་ཐམས་ཅད་མཁུལ་པའི་ཞལ་སྤྱི་ནས།

ཐོག་མར་གྲིང་རིན་པོ་ཆེས་ངོས་དང་ངོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཚེད་སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་གཉིས་ལ་ལྷན་དུ་དཔེ་ཆ་བྲིད་དུས། དང་
པོར་ཆོས་སྤོང་སོགས་སློབ་འཛིན་བྱས། དེའི་རྗེས་སྤྱི་དང་མཚན་རྩོགས་རྒྱུ་དང་དབྱེ་མ་འཇུག་པ་སོགས་དང་། སློ་
བཟང་བསམ་གཏན་གྱིས་གཞན་འགའ་ཞིག་སློབ་འཛིན་བྱས། འདྲེན་གཉིས་ལ་རྩ་ལྷག་གཉིས་ཡོད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་
དར་གོས་མེར་པོས་བསྐྱས་པའི་རྩ་ལྷག་མེར་པོ་ཞིག་དང་། སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་ལ་འབྲེང་བའི་རྩ་ལྷག་ཅིག་ཡོད།

སྤྲིང་རིན་པོ་ཆེས་དཔེ་ཆ་འཁྲིད་དུས་རྟ་ལྷུག་དེ་གཉིས་བཞུགས་གདན་གྱི་ཐུང་དུ་འཛོག། དབྱར་ཁར་ལོར་བུ་སྤྲིང་ཁར་
མར་ཡོང་དུས་རྟ་ལྷུག་དེ་གཉིས་ཀྱང་མཉམ་དུ་ཁྲིད། དབྱུག་ཁར་ཅེ་ལ་འགོ་དུས་ཡར་ཁྲིད། ལྷོ་བཟང་བསམ་གཏན་གྱིས་
རྟ་ལྷུག་ཐེངས་འགར་བཟེད་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར། དགོངས་འདུག། ལྷུགས་བདེན། ཞེས་ལུ་དགོས་བྱུང་
ཡོད། རོས་ཀྱིས་ལེ་ལོ་བྱས་པ་དང་གཡོ་ཚོལ་བྱས་པར་གཞིགས་ན་རྟ་ལྷུག་བཟེད་རྒྱ་ཉག་གཅིག་ཡིན་ཡང་། པམ་ཚེར་
རོས་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་མིང་ཡོད་པས་མིན་ནམ། གང་ལྟར། རྟ་ལྷུག་མ་བཟེད་ཅམ་ཞིག་བྱུང་། འོན་ཀྱང་། ཉི་མ་
གཅིག་རྟ་ལྷུག་དེས་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཡོང་བསམས་ཏེ་ཚུང་ཅམ་ཞེད་སྤང་སྐྱེ་གིན་ཡོད། འདི་སྤྲིང་བཏང་ཚང་མས་ཤེས་
དགོས་ལ། ལྷུག་པར་དུ་བྱི་རྒྱལ་བ་ཚོས་ཤེས་དགོས། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ལ་དམིགས་བསམ་གང་ཡང་མེད། མཚན་སྒོ་
འཚོགས་པའི་སྐབས་སུ། ཡོངས་འཛིན་རྣམས་པ་གཉིས་གཤམ་དུ་བཞུགས། རོས་རང་བཞུགས་ཁྲིའི་སྤྲོད་སྤྲོད་ཀྱིན་ཡོད་
ཀྱང་། དཔེ་ཆ་འཁྲིད་པའི་སྐབས་སུ། རྟ་ལྷུག་གི་འོག་ནས་དཔེ་ཆ་ཁྲིད་པ་མ་གཏོགས་བཞུགས་ཁྲིའི་སྤྲོད་དུ་བཞུད་དེ་
དཔེ་ཆ་ཁྲིད་མེད། མོད་པ་ནི་དཔོན་གནས་ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་གཙོ་མོར་བྱེད་མཁན་བྱུང་པོ་ཞིག་རེད། རྩུགས་གཅིག་
ནས་ལྷ་སྐལ་ཚོ་རྩ་ཚེན་པོར་བཅིས་ནས་བཞུགས་ཁྲིའི་སྤྲོད་དུ་བཞག། ལྷོ་བ་སྤྲོད་སྤྲོད་པའི་སྐབས་སུ་དབྱུག་པ་བཟུང་སྟེ་
སྤྲོད་པ་མ་གཏོགས་ཁྲིད་རང་ཀུན་མཁྲོན་རེད་ཟེར་བ་དང་། རྟ་གས་པ་སྤོན་སོང་རེད་ཟེར་བའམ། ཡོན་ཏན་མ་བསྐྱབས་

པར་བྱུགས་སུ་རྒྱུད་པ་རེད་ཟེར་མཁན་གཅིག་ཀྱང་མེད།³⁸ ཅེས་བཀའ་སྤྱད། གང་ལྟར། རྒྱལ་ཚབ་འཕོ་འགྲུར་མ་བྱུང་བར་དུ།
རྒྱལ་ཚབ་རུ་སྤྲིང་རིན་པོ་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བའི་མཚན་གནས་བཞེས་ཀྱང་གཙོ་མོར་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་
བང་གི་སྤྲིད་སྤྲོད་ཀྱི་བྱུགས་འགན་བསྐྱེད་བཞེས་དགོས་སྐབས། རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐལ་རིན་པོ་ཆེའི་ཚོས་རིག་
གསན་བཞེས་ཀྱི་བྱུགས་འགན་གཙོ་མོ་ཡོངས་འཛིན་སྐལ་གཞོན་པ་སྐལ་བཟང་རིན་པོ་ཆེས་བཞེས་གནང་མཚན། རྒྱལ་
ཚབ་འཕོ་འགྲུར་བྱུང་རྗེས་སྤྲིང་སྤྲོད་སྐལ་བཟང་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་སྐལ་བཟང་སྤྲིང་རིན་པོ་ཆེ་
ཡོངས་འཛིན་སྐལ་གཞོན་པར་བསྐོ་བཞག་མཚན་ཅིང་། སྐབས་དེ་ལོད་ནས་ཡིག་སྤྲོད་དང་བྱུགས་འཛིན་སོགས་སྐལ་ཡོན་
གསན་བཞེས་ཀྱི་བྱུགས་འགན་གཙོ་མོ་དེ་ཡོངས་འཛིན་སྤྲིང་རྗེ་རྗེ་འཚང་ཚེན་པོ་ནས་བཞེས་པར་མཚོན།

སྤྲི་ལོ་ 1940 ལོའི་སྤྲོད་ཅམ་ལ། ལྷ་སྤྲིང་ལུང་བསྐྱེད་དུ་རུ་སྤྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐལ་བཟང་ཉེན་ཚབས་ཅི་ཆེ་ཡོད་
ལུགས་ཐོན་པའི་བཤའ་སྤོས་ཤིག་ཡོད་པ་ལྟར། རྒྱལ་ཚབ་མཚོག་ནས་རུ་སྤྲིང་སྤྲིང་བྱང་གི་གནད་ཡོད་ཁག་དང་བྱུགས་
ལོ་འགོལ་ཡུལ་སྤོ་མ་མཁན་པོ། མོད་གཞུང་གི་གནད་ཡོད་དཔོན་རིགས་སོགས་ནང་མའི་གོས་སུ་འོས་པ་རྣམས་དང་
ལྷན་དུ་རྒྱལ་ཚབ་དང་ཡོངས་འཛིན་བཟེས་པའི་མཚན་གནས་ནས་དགོངས་ལུ་མཚན་རྒྱའི་གོས་ལོལ་གནང་། ལོ་དེའི་
སྤྲོད་ཅམ་ནས་རྒྱལ་ཚབ་མཚོག་གིས་ཚོས་སྤྲིང་གི་བྱུགས་འགན་ནས་དགོངས་ལུ་གནང་བཞེད་ཡོད་ཚུལ་གྱི་སྤྲོད་
སྤྲོད་ཚེན་པོ་ཞིག་ཅེའི་སྤྲིང་འཛིན་ལས་ཁུངས་ཁག་ནས་ག་ལེར་ལྷ་སའི་སྤྲང་ལམ་བར་དུ་ཁྲུབ། མཐར་ལོ་དེ་གའི་
མཚུགས་དུ་རྒྱལ་ཚབ་རང་ཉིད་གྱི་སྐལ་བཟང་འགའ་རྒྱུན་འགྲུང་རིགས་དང་བརྒྱུག་ཐབས་རྒྱུན་སེལ་དུ་སྐལ་མཚོས་བསྐྱེན་

³⁸ སྤྲི་ལོ་ 2004 ལོར་སྤྲིང་རྒྱུད་བྱ་ཚང་དུ་འཛིན་གྱི་བཀའ་དབང་སྐབས་གསུངས།

སྐྱབ་གནང་དགོས་གས་ཆེར་བརྟེན། དེ་ཞིག་རྒྱལ་ཁྲི་ལས་དགོངས་ལུ་མི་མཛད་སྤྱི་ལོ་དེ་དུ་གྱུར་ཅེས་གཞུང་གནས་
མཐོ་རིམ་རྣམས་དང་སྣེན་དུ་བཀའ་མོལ་ནན་ཉན་གྱིས་གནང་ཞིང་། བཀའ་ཤག་སོགས་ནས་དགོངས་ལུ་མི་མཛད་
པའི་གསོལ་འདེབས་དང་དགོངས་བསྐྱུན་ཅི་ལུས་ལ་གསན་འཛོག་མ་མཛད་པར་བརྟེན། “པོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཚོགས་ཐོག་
གང་དགོ་རི་ལེགས་གྱིས་བཀའ་བསྐྱུར་གནང་བར་ཐོག་མར་ཚོགས་འཐུས་ནང་། རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ལྟ་སྐྱེན་དང་
ཞིང་། མཛད་འཕྲིན་ཡར་རྒྱས་དང་། ས་མཚམས་དུས་བདེ་ཞོད་འཇགས་ཀྱི་སྐབས་ཡིན་པས་དངོས་གནས་ཀྱི་
དགོངས་ལུ་ཞིག་ཞེ་ཡིན། མཐོ་རིམ་ལས་ཚན་འཕོ་འགྲུར་རམ། ཡང་ན་ཆབ་སྲིད་ནང་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་འགྲུར་བ་
ཞིག་མེད་དམ་ཞེས་སྒྲོག་བཤད་འགའ་ཤས་བྱས་སོང་”ཞེས་ལྟ་སྐྱབ་པས་གྲིས་དོན་ལྟར། དཔོན་རིགས་ཚོའི་ཁྲིད་དུ་
དོན་དངོས་ཅི་ཡིན་མ་དེས་པའི་ཚོད་བགམ་དང་རྣམ་ཉོག་ཆེས་ཆེར་འཕེལ་ཉེ། དབང་འཛིན་མཐོ་གས་འགའ་ཞིག་
གིས་སྲིད་ཚོན་སྐྱབ་མདུན་གྱི་གོ་བབ་ལ་འཕོ་འགྲུར་བྱུང་བ་ལྟར་སྐབས་འདིར་རང་རང་གི་གོ་གནས་ལའང་འཕོ་
འགྲུར་ཆེན་པོ་ཡོང་གི་སྤྱི་སྣམ་པའི་རང་འདོད་སེམས་རལ་གྱིས་འཚོ་དགོས་བྱུང་ལ། དེ་དང་དུས་མཚུངས་པར་ཞེ་
འཁོན་ཅན་གྱི་འདོད་ཐོག་ཏུ་ཉ་མོད་རྒྱུག་པའི་དུས་སྐབས་ཤིག་གྱུར་ཤར་བར་དེས།

དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལབ་སྐྱེད་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲིད། རྒྱལ་པའི་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་བོད་ལུགས་སྤྱི་དགུང་
གངས་བདུན་དུ་ཕེབས་པ་བོད་ལུགས་སྐྱལ་ལྷ་བ་ ༡ ཚེས་ ༡ རྒྱ་ལོ་ 1941 ལྷ་བ་ 2 ཚེས་ 27 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་
བ་རྒྱལ་ཚབ་རྒྱ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱལ་ཁྲི་ལས་ཡོངས་སུ་བཤོལ་ཅིང་། ཡོངས་འཛིན་སྐྱབ་གཞིན་པ་སྐྱལ་གྲག་རིན་པོ་
ཆེས་སྲིད་སྐྱོང་དང་ཡོངས་འཛིན་སྐྱབ་གྲེས་པའི་མཚན་གནས་གཉིས་གཅིག་སྐྱོགས་སུ་བཞེས། ལོ་དེ་གའི་བོད་རྒྱ་
དུག་པའི་ཆེས་ཉེར་དགུ་དང་སྤྱི་ལྷ་བརྒྱད་པའི་ཉེར་གཅིག་ཉིན་མཚན་ཞབས་སྲིད་རིན་པོ་ཆེར་ཡོངས་འཛིན་སྐྱབ་གཞིན་
པའི་མཚན་གནས་དངོས་འབུལ་གྱི་བཀའ་བསྐྱུར་མཛུགས་དང་སྐོན་འབུལ་ལུས། དེ་ནས་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་སེར་
སྤྱད་རྒྱལ་རོང་དགོ་བཤེས་མཁུན་རབ་རྒྱ་མཚོ་གཉིས་རྒྱལ་པའི་མཚན་ཞབས་སུ་བསྐོ་བཞག་གིས་ལོ་དེ་གའི་བོད་རྒྱ་
བཞི་པའི་ཆེས་བཅོ་ལུང་ཉིན་མཚན་ཞབས་གསར་མཛུགས་དང་སྤྱགས་འགན་བཞེས། དེ་ནས་བཟུང་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་
ཆེའི་བྱུག་དཔེ་གསན་གཞིགས་ཀྱི་སྤྱགས་འགན་གཙོ་བོ་ཡོངས་འཛིན་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བཞེས་ཤིང་། ཡོངས་
འཛིན་བཞེས་གཞིན་གཉིས་ཤེས་དབང་གིས་སྤྱགས་ཁོམ་མ་བྱུང་བའི་སྐབས་བྱུག་དཔེ་སྤྱགས་འཛིན་སོགས་ལ་
མཚན་ཞབས་ནས་གཞིགས་ཉོག་ལུས། དེ་ལ་ <<ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ།>>ལས།

སྲིད་སྐྱོང་ཡོངས་འཛིན་སྐྱལ་གྲག་རིན་པོ་ཆེ་ཆབ་སྲིད་མཛད་རྒྱའི་དབང་དང་། ལྷུབས་མེ་ཡོངས་འཛིན་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་
སྤྱགས་ཁོམ་མ་བྱུང་བའི་གསེང་དབང་ལ་ལོ་ངོ་ས་ཆེན་བོར་གཞུབ་གཤམ་གྱི་ཡི་གེའི་སྐོག་དང་། སྤྱགས་དམ་ཞལ་
འདོན་ཚོས་སྐྱོད་ཀྱི་རིགས་སྤྱགས་འཛིན་མཛད་སྤྱི་སྣམས་གསན་སྐྱོང་གསལ་འདེབས་ཞབས་ལུར་བཅར་དགོས་ཞེས་
སྲིད་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེའི་བཀའ་དགོངས་ལྟར། ... སྐྱབ་ཞབས་ཞབས་ལུ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཁྲི་བྱང་སྐྱལ་སྐྱབ་དེ་བཞིན་ཉ་ཅང་རྒྱུང་

ལངས་པོ་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་ལྟར་ཡོད་ཚོད་ལ་བརྟེན་སྟོན་མཚན་བཅས་སྐབས་ཡག་པོར་ས་མཚོག་ཐུགས་འཚེར་གྱི་རྣམ་པ་
མཉམ་བུ་མཛད་ཀྱིན་འདུག་ཅིང་། དེད་རང་ནས་ཡུང་སྤྲིད་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་བཀའ་སློབ་བཞིན་འཇུག་མདུངས་སོགས་མཛད་
པར་སྐྱམ་ཚུགས་འཛིན་ལུས་ལྟར། དགྲུང་ནའི་བབས་ཀྱིས་སྐབས་དེར་ཕྱག་དཔེ་ཐུགས་འཛིན་ཚུགས་སྐྱེས་རི་བཞིན་མ་
བྱུང་བའི་སྐབས་སྤྱི་གཅེན་པོ་སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་ལ་ཁྱེད་རང་ནས་དབྱ་སྐོར་ལྟར་འདུག་ཚུལ་བསྟོན་འཇུགས་ཀྱིས་
ངོ་འཇགས་ཐུག་བུ་ལྟར་དེ་གསལ་འགྲིགས་འགོ་བཙུག་ཡོད་པ་ལས། ཡག་པོར་ས་མཚོག་ལ་ཚིག་རྒྱུ་སོགས་ཀྱི་རིགས་གཏན་ནས་ལྷོ་
དགོས་མ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། ཡོངས་འཛིན་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེ་སྤྲིད་ཡང་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་སྤྲིད་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་

རིགས་ཀྱི་ཚོད་པན་དུ་བཞེངས་པའི་ཚུལ་ལ། ཡོངས་འཛིན་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་མཛད་རྣམ་ལས་ཡག་པོར་ས་མཚོག་གིས།
སྐྱེ་སྤྲིད་གོང་མ་རྗེ་བཅུན་སློབ་བཟང་ལུང་ཚོགས་བསྟན་འཛིན་འཕྲིན་ལས་དེ་ཉིད་ཚུ་སྟག་རྩེ་བ་བརྒྱད་པའི་ཆེས་བརྒྱད་
དགྲུང་གངས་ཞེ་བདུན་ལ་མེབས་སྐབས་ཞེ་བར་གཤེགས་པའི་ཚུལ་མཛད་པ། རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་རྒྱ་ཆེའི་མཛད་པ་
མཐར་མ་སྐྱོན་པ་ལྟ་བུར་མངོན་ཡང་། རོན་དུ་གོང་མ་དེ་ཉིད་སྤྲིད་ཡང་བདག་སོགས་བསྟན་འགྲོའི་མགོན་དུ་མཚོག་གི་
སྐྱེས་སྤྱི་རྣམ་པར་འོང་། བོད་ཡུལ་ཚོས་ལྟན་གྱི་ཞིང་སར་རྒྱལ་བསྟན་ཉིན་འཁུར་ཆེས་ཆེར་འབར་བའི་སྐབས་མཁས་
ལྷན་དུ་མའི་མདུན་ནས་དབང་ལུང་མན་དག་སོགས་ཆ་ཚང་གསལ། ལུང་ཚོགས་བསྟན་པའི་བདག་པོར་གྲུར་ཏེ་ཐུབ་
བསྟན་སྤྱི་དང་། རྗེ་བླ་སློབ་བཟང་རྒྱལ་བ་གཉིས་པའི་བསྟན་པའི་སློབ་བཟང་བ་སྐབས་སུ་བབས་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་
པད་དཀར་འཆང་བའི་སྤྱི་འཕྲེང་བཅུ་བཞི་པ་བདག་ལ། ཡི་གེ་སྤྲིད་སློབ་པ་བཟང་མདོ་སྟགས་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་
གདམས་པ་རྣམས་ལུས་པ་གང་ཤིའི་ཚུལ་དུ་བསྟེན་བར་བཞེད་པར་མ་བཟད། རྟོན་པས་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་བྱུང་ནས་བྱང་
དང་། དེ་ནས་སྤྲིད་ཡང་དབྱས་སུ་དར་བར་འགྲུང་བར་ལུང་བསྟན་པ་ལྟར་བོད་ལྗོངས་ཚོས་ཀྱི་ཞིང་སར་རྒྱལ་བའི་བསྟན་
པ་མིང་མཛད་ལྟ་བུར་གྲུར་རྗེས། རྒྱ་གར་འབགས་པའི་ཡུལ་དུ་འཇམ་དགོན་རྒྱལ་བ་གཉིས་པའི་རྒྱལ་ཚབ་ཏུ་མངོན་པར་
བཞེངས་ཏེ། བསྟན་པ་ཉིན་མོ་ལྟར་གསལ་བར་མཛད་པ་སོགས་ཀྱི་སྤྲིད་དུ་དུས་དེ་ལྟ་བུར་སྐྱེ་འབྱུངས་པ་ཡིན་པར་
གསོན་མི་ཟེམ། ཞེས་བཀའ་སྟུགས། ལོ་དེར་ཚུང་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེ་དགྲུང་གངས་བདུན་ཅམ་ལས་སོན་མཛད་ཀྱང་། རིང་
མིན་ལྟ་བུར་སློབ་ལམ་ཆེན་པོའི་ཚོགས་མགོན་དུ་ཆེབས་སྤྲིད་བཀའ་འཛིན་བསྐྱུང་རྒྱུའི་ག་སྤྲིག་ཏུ། ཡོངས་འཛིན་སྤྲིད་
རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས། རྟོན་ལམ་ཆེན་པོའི་སྤྲིད་གསུང་འདོན་དབྱ་སྐྱེས་དང་སྟོན་འགྲོའི་གསུང་ཚོས་ཅི་རིགས།
དངོས་གཞི་སྟོན་པའི་སྤྱི་འབབས་སོ་བཞི་པ། རྗེ་དྲིའི་བསྟན་འབར་མ་དང་བདེ་སྟོན་དབྱ་སྐྱེས་སོགས་ལ་གསལ་སྤྲིད་
དང་ཐུགས་རྟོག་ཞིབ་ཏུ་གནང་བའི་དབྱ་ཚུགས།

ཚུང་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེ་གདན་ལུ་དང་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་སོགས་ལེགས་མཛད་མང་དག་ཅིག་གྲུབ་སྟེ།
གཞུང་ཆེན་གསལ་བཞེས་ཀྱི་སྟོན་འགོར་བོད་ཡིག་འབྲི་སློབ་དང་། ཚོས་སྤྲིད་ཐུགས་འཛིན་སོགས་ཚོས་སྤྱོད་ཀྱི་
མཛད་པ་དུ་མ་ཞིག་དབྱ་འཇུགས་གནང་སྟེ་ཡུན་རིང་མ་འགོར་བའི་མཚན་སུ་ཆེས་སྐབས་མ་ལེགས་པའི་གནས་
ཚུལ་ཡང་བཞེད་ཀྱང་བཞེ། “རུ་སྟག་གི་དོན་རྒྱུན་”ཞེས་འཇམ་སྤྲིད་འབྲིན་ལ་གྲག་འགྲུལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། བསྐྱེས་
པའི་མཐར་ཡང་བདེན་པ་དམར་འབྲིན་གྱེད་དཀར་བའི་བོད་ཉེ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེ་ཉིད་འབྱུང་བའི་མགོ་ཚུགས་པ་དེ་

ལེན། དོན་རྒྱུ་དེའི་འབྲུང་ཚད་དང་བྱུང་རིམ་དངོས་ནི། སྐབས་དེའི་ལས་ལ་དབང་བ་དག་གིས་གསང་བའི་རྒྱ་རིམ་ལ་
བདུན་གྱི་འོག་ཏུ་སྤྲོད་ཉེན་ནས་བཏབ་ཐེན་པའི་ཁར། འཕུག་ཚོད་དེ་ཉིད་ཀྱི་འབབ་རང་“ཕྱག་རོགས་”སུ་ཞུགས་པ་
རྣམས་དང་། ཁོར་ཕྱག་དེ་ཉིད་དུ་འཚར་ཞིང་ལོངས་པ་དག་གིས་ཀྱང་གཅིག་ཏུ་མ་དེས་པར་རང་འདོད་སྤོགས་ལྷུང་ཤ་
སྟག་ཏུ་བྱས་འདུག་པས། མངོན་པར་ཤེས་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་མངའ་དབང་བརྟེན་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ལས། སྤྱི་རབས་ལ་
ཕལ་བ་དག་གིས་ཞེན་ཅད་མཐེལ་སྤྱིན་གྱིས་བདེན་པ་དམར་འདོན་བྱེད་སྐབས་ཞིག་གཏན་ནས་མིན། གང་ལྟར།
རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེར། སྤྱི་ལོ་ 1935 ལོར་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱིད་ཅད་གཅོད་སྤྲད་ལྟ་མའི་སྐབས་མཚོར་མཚོ་
གཟིགས་སུ་ཕེབས་པའི་སྐབས་ཉིད་ནས་རྒྱལ་ཁྲི་ལས་བཤོལ་རྒྱུའི་ཕྱགས་འདུན་ཞིག་འཁུངས་ཡོད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་
གསལ་ཏེ། དེ་ཡང་<<སྤྱིད་དོན་རྒྱལ་རབས།>>ལས།

དེར་ལྷུལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། བཀའ་སློན་ཁྲི་སློན་མཚོག་དགོང་པོ་ཚུ་ཚོད་གཉིས་གསུམ་ཙམ་དེར་བཀའ་མོལ་
གནང་བཞིན་བཞུགས་ཏེ་ཞག་བཞི་སོང་བའི་ཉིན། ཁུ་པོ་ཁྲི་སློན་(ལོར་བུ་དབང་རྒྱལ་)མཚོག་ནས་ཁོ་པོར་གསུངས་
རིགས་སུ། ཁོར་རང་ཞབས་ཞུ་གནང་བ་ནས་ད་བར་གྱི་གནས་ཚུལ་རོལ་གསུངས་རྗེས། ད་ཆ་དགུང་ལོ་མཐོ་ཕེབས་ལ་
བརྟེན་ལས་ཞབས་ཚབས་ཅིག་དགོངས་པ་ཞུ་རྒྱུའི་སྟེན་ཐོག་ཞིག་བཞོད་གོས་ཕེབས་པར། མོ་བུར་དེ་འདྲ་ག་ལ་ཡོང་།
ཕྱག་སྤྱིལ་བཀའ་སློན་རྣམས་དང་། རིགས་སྐྱེས་རྣམས་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཡོད་གཤེས་དེ་ཚོར་བཀའ་བསྟུང་འདྲ་མ་གནང་བར་
ལམ་སངས་སྤྱི་བུར་སྟེན་འབྲུལ་མཚན་རྒྱ་མ་འགབ་པས་ད་ལས་ངས་སྟེན་ཐོག་མ་དགོས་པ་ཞེས་ཞུས་པར། ལྷུལ་
ཚབ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ད་རང་གཉིས་ཀ་ཚབ་སྤྱིད་ཀྱི་ཕྱགས་འགན་དགོངས་ཞུ་གནང་རྒྱུ་ཡིན་གསུངས་པར། ངས་སུ་
ཚོགས་ཞུས་རྒྱུ་རྒྱ་སར་མ་ཕེབས་བར་སྤར་རྒྱུ་ལས། ལྷ་སར་ཕེབས་ཏེ་མེ་སྐང་ལོ་མགོ་དེར་བཀའ་སློན་དགོངས་ཞུ་
གནང་བར་མཚན་རྗེས་ཕེགས་སྤྱིལ་སུ་རྒྱལ་ཅེ་ཞུས་བཀའ་གཞིས་ཏུ་བ་སྤྱིད་གཞིས་མ་ལག་བཅས་གཞུང་ས་མཚོག་

ནས་གསོལ་རས་སྤུལ་ཏེ་བཀའ་བླུང་ཐོག་སྐྱབ་བཞུགས་གནང་། ཞེས་གསལ་བ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1937 ལོར་ཀྱང་བསྟུང་མར་
དགོངས་ཞུ་མཚན་ཐབས་གནང་བ་ཡིག་ཆ་དུ་མར་གསལ། དེ་ནི་སྤྱིད་སློན་སྐང་མདུན་དང་མཚན་པ་མ་མཐུན་པའི་
དབང་གིས་ཡིན་པར་བཤད་དེ། དེ་ཡང་འདི་ལྟར། རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བོད་བསྟུན་སྤྱིད་ཀྱི་ཕྱག་ལས་གལ་ཆེན་
ཅི་མང་ཡོད་པ་ཕྱག་རོགས་སྤྱིད་སློན་སྐང་མདུན་དང་བཀའ་བསྟུང་གནང་དགོས་པར་བརྟེན་འབྲུལ་མ་ཉིད་དུ་ཐག་
གཅོད་དཀའ་བའི་ཁར། སྐབས་དེར་རྒྱལ་ཚབ་དང་སྤྱིད་སློན་གཉིས་གནང་དོན་ཐོག་དགོངས་པ་མ་མཐུན་པར་ལས་
དོན་རྣམས་ནར་འགྲང་ག་གོར་ཆེ་བ་སོགས་མཚན་དཀའི་བཀའ་གསུང་ཕེབས་པས། བོད་རྒྱུངས་སྤྱི་ཚོགས་ནས་
གོས་བསྟུང་ཐག་གཅོད་ཅི་བྱུང་ལྟར་ས་སྟག་ལྷོ་བ་ 3 ཚེས་ 30 སྤྱི་ལོ་ 1938 ལྷོ་བ་ 4 ཚེས་ 30 ཉིན་སྐང་མདུན་
ཀྱན་དགའ་དབང་ཕྱག་མཚོག་སྤྱིད་སློན་གྱི་ལས་གནས་ནས་བཤོལ་ཏེ་བྱུང་བཞུགས་གནང་།

རྒྱལ་སློན་གཉིས་ཕྱགས་ཁ་མ་མཐུན་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་གཞན་ཡོད་མེད་མི་ཤེས་ཀྱང་ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་ཐོན་པ་ལྟར་
ན་གཙོ་བོ་ནི། རྒྱལ་དབང་བཏུ་གསུམ་པའི་ཡང་སྤྱིད་ཡབ་གཞིས་སྐང་མདུན་གྱི་སྐུ་གུ་དེ་དོས་འདོན་བྱེད་པའམ།

ཡང་ན་མཚོ་སྡོན་སྟག་མཚོར་གྱི་ཁྱེལ་ལྷོ་མོ་དོན་གྲུབ་དེ་ཉིད་དོས་འཛིན་གྱིད་པའི་ཐད་ཡིན་པར་མངོན་ཏེ། དེ་ནི། དག་སྐྱོད་སྐོ་བཟང་དོན་ལྡན་ནས་འཆི་མེད་མགོན་པོའི་<<རྒྱལ་དབང་སྐྱོ་ཐོག་གཉིས་ཀྱི་ཞབས་ཞུའི་བསྐྱེད་བཟང་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཚིག་ཐོ།>>ཞེས་པ་ལས།

ཕྱི་རོལ་དམངས་ཁོད་ཀྱི་སྐད་ཆར། རྒྱལ་སྲིད་གཉིས་མི་འཆམ་པའི་གནད་དོན་འགག་ཅ་དེ་ནི། རྒྱ་སྐྱོད་གིས་དཔལ་ལྡན་ལྷོ་མོའི་སྐོ་མཚོའི་མཚོ་གཟིགས་ལ་གསལ་གནང་བའི་ད་ལྟའི་ང་རང་ཚོའི་ལས་ལས་མགོན་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་འདི་རང་ལ་དོས་འཛིན་དང་། སྐང་མདུན་ནས་ཁོད་རང་གི་སྲས་སྡེ་དུག་རིན་པོ་ཆེ་(འཇམ་དཔལ་སྐལ་བཟང་)དེ་ཉིད་ལ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་ཡིན་གསུངས། རྒྱལ་སྲིད་ཆམ་གཉིས་ཀྱི་དབང་འཐེན་འཁྲེར་གནང་རེས་གནང་། ཡབ་གཞིས་སྐང་མདུན་གྱི་ལྷོ་མོ་སྤྱོད་སྐྱོ་ཐོག་ཚོས་ཀྱང་ལ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་ལ་ད་ལྟའི་སྡེ་དུག་རིན་པོ་ཆེ་དེ་རང་གདན་ཞུ་ཞུ་གི་ཡིན་གསུངས། རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེས་མཚོ་གཟིགས་ནང་རི་ལྟར་མངལ་བ་ལྟར། ཕྱི་བྱ་(ཆི་ལུ་)ལྟག་མཚོར་གྱི་སྲས་ཚུང་སྲིད་ལྷོ་མོ་དོན་གྲུབ་ཡིན་གསུངས། གནད་དོན་དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་པན་ཚུན་སྐྱགས་ཁ་མ་དན་བ་བྱུང་བ་ལྟེན་ཅེས་ལྷོ་མོའི་སྐང་ལམ་བར་གྱི་སྐད་ཆ་ཐོས་གཏམ་ལས་ཞེབ་གསལ་རེས་གཏན་ཞུ་བྱ་མེད། ཕྱི་ལོགས་ལའང་ཤོད་སྤྱོད་པའི་དེ་ལྟེན་ཅེས་དང་ཉོར་བུར་བསོད་ནམས་ཚོས་འཕེལ་གྱི་<<དུས་འགྲུར་མ་བྱུང་གོང་པོད་དུ་ཆབ་སྲིད་སྐྱོད་རིམ་>>

ཞེས་པར།

དེ་དུས་ཡབ་གཞིས་སྐང་མདུན་བར་ད་ལྟའི་སྡེ་དུག་རིན་པོ་ཆེ་(འཇམ་དཔལ་སྐལ་བཟང་)སྐྱེ་འབྱུངས་འབྲེལ་ཡིན་པར་ལ་རྒྱལ་མཚོག་སྐྱོ་ཐོང་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་སྐང་མདུན་དུ་སྐྱེ་བལྟམས་ཡོད་ཚུལ་ལྟ་སར་སྐང་གྲགས་ཡབ་གཞིས་སྐང་མདུན་གྱི་སྤྱོད་སྐྱོ་ཐོག་ནས་ཀྱང་གསེར་བུམ་དུག་ལྷོ་མོ་སྐྱེ་བུར་ན་སྐམ་པའི་དགོངས་འཆར་ཡོད་པ་དེ་འདྲའི་རྒྱུ་གྱིས་རྒྱལ་སྲིད་ཆམ་གཉིས་དགོངས་སྤྱོད་སྐྱོ་ཐོག་སྐོ་མོ་(མ་སྐོ་མས་པར་)སྐང་མདུན་གྱི་དོས་ནས་ལས་ལས་མགོན་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུའི་ཡང་སྲིད་གདན་ཞུའི་གནད་དོན་ཐོག་སྐྱགས་ཞུར་དེ་ཅམ་བཞེས་ཀྱི་མི་འདུག །དེར་བཞེན་རྒྱུང་རྒྱལ་པོ་དགོངས་པ་ཞུ་གི་ཡིན་གསུང་དགོས་(བ་ནི་)ཡབ་གཞིས་སྐང་མདུན་ལ་འབྱུངས་པ་དེ་ལ་རྒྱལ་མཚོག་སྐྱོ་ཐོང་བཅུ་བཞི་བ་ཡིན་སྐམ་པའི་གནད་སྤྱོད་པའི་འདྲ་བྱུང་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ཕྱི་ལོགས་ནས་གནས་ཚུལ་གང་ཡང་གོ་ཐོས་མ་བྱུང་། ཞེས་གསལ་ལ། ཡང་དཔེ་དེ་དེ་ཉིད་དུ། སྐང་ཡང་ཉོར་བུར་བསོད་ནམས་ཚོས་འཕེལ་གྱིས། ཁྱེལ་ལྷོ་མོ་དོན་གྲུབ་ལྷོ་སར་གདན་ཞུ་གནང་སྐབས་སྲིད་སྐོན་སྐང་མདུན་གྱི་སྤྱོད་སྐྱོ་ཐོག་འཇུག་ཆ་དོད་པོས་སྐང་སྤྱོད་སྐྱོ་ཐོག་སྐོ་མོ་བར་མ་ཟད། སྲིད་སྐྱོད་སྟག་གྲག་རིན་པོ་ཆེས་རྒྱལ་སྲིད་སྐྱོད་སྐྱོ་ཐོག་ཀྱང་འགའ་ཞིག་གིས་ཡང་སྲིད་དོས་འཛིན་ཡག་པོ་བྱུང་མེད་ལུགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བསྐྱགས་པའི་སྐོར་གསུངས་འདུག་ལ། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་སོགས་ཀྱི་གསུང་ནང་གོང་མཚུངས་ཡོད་པ་རིམ་བས་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། འདིར་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། ལོར་སྐྱོད་པོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་གིས་བཏོན་པའི་དབྱིན་ཡིག་དུས་དེབ་<<ཚོས་དབྱངས་>>ཞེས་པ་འདོན་ཐེངས་ལྷོ་པའི་ནང་ལྡན་མ་སྐོ་ཚོས་རིན་པོ་ཆེས།

ཕྱི་ལོ་ 1950 ཡས་མས་ཅམ་ལ། ར་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོའི་སྐབས་ཀྱི་སྲིད་སྐྱོད་མཁའ་རབ་དབང་སྐྱག་གི་ཡང་སྐལ་སྡེ་དུག་རིན་པོ་ཆེའི་དགོ་གན་དུ་གྱུར། ཁོད་ནི་རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་གསུམ་པའི་ཡབ་གཞིས་

སྤང་མདུན་དུ་འཇུངས། སྤེ་དྲུག་རིན་པོ་ཆེ་འཇུངས་པའི་སྐབས་སུ་ཁོང་གི་ཁུ་པོ་སྤང་མདུན་གྲང་ཞི་རྒྱལ་ཚབ་རུ་སྤྲོད་
 རིན་པོ་ཆེའི་སྤིང་སྐོན་ཡིན། སྐབས་ཤིག་རིང་སྤང་མདུན་གྲང་གིས། སྤེ་དྲུག་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ཉིད་རྒྱལ་བ་སྐྱ་སྤོར་བཅུ་བཞི་
 པ་ཡིན་ཚུལ་ཁྲུབ་སྤེལ་གནང་ཞིང་། དེའི་རྒྱབ་རྟེན་དུ་རྒྱལ་མཚོ་ག་བཅུ་གསུམ་མ་ཚེན་པོ་མཚོ་ག་དགོངས་པ་གཞན་དོན་
 དུ་གཤེགས་མ་ཐག་སྤང་མདུན་ཡབ་གཞིས་ནས་འོད་དམར་པོ་ཞིག་ཕྱིར་འཕྲོས་པ་དང་། རོར་བུ་སྤིང་ཁའི་ཚེབས་པའི་
 རང་ནས་ཚེབས་ཏེ་ཞིག་ཕྲོས་ཏེ་ཡབ་གཞིས་སྤང་མདུན་དུ་ཡོང་བ་སོགས་གསུངས། ཞེས་གསལ། སྤེ་དྲུག་རིན་པོ་ཆེའི་
 ཡོངས་འཛིན་ལྟར་མ་སྤོ་ཚོས་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ནས་དེ་ལྟར་གསུངས་པ་ནི། ཕྱོགས་སུ་ཚད་པའི་སྤིང་དོན་པ་དང་གཅིག་
 དུ་སྟག་མཚོར་གྱི་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་ལངས་པ་དག་གི་ཚོགས་ལྟར་ཐེ་ཚོམ་མ་མི་རྩང་བར་ཡིད་ཆེས་པའི་གནས་
 ཁོ་ནའོ་སྟམ་དུ་བསམས་ལ། ཡང་སེར་སྤྲོད་ཏེ་འབྲུང་སྐྱུ་ལ་སྐྱུ་སུ་སྐྱུ་གས་ཚོམ་མཛད་པ་<<རིགས་དང་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱ་
 མཚོའི་ཁྲུབ་བདག་རྗེ་སྣ་མ་ཁང་གསར་རྩོ་རྗེ་འཆང་དག་དབང་སྐབ་བསྟན་ཚོས་ཀྱི་དབང་སྐྱུ་ག་དཔལ་བཟང་པོའི་རྣམ་
 པར་ཐར་པ་མདོ་ཚམ་བརྗོད་པ་ལྟར་ཡའི་དོ་ཤལ་>>ཞེས་བྲུ་བར། ཁང་གསར་རྩོ་རྗེ་འཆང་རྩོ་རྗེ་ཚེན་པོར་དེ་ལྟར་
 རྒྱལ་ཚོམ་ནས་གསོལ་འདེབས་འབྲུལ་གནང་མཛད་པ་སྟེ། དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཅེ་པོ་ཏེ་ཡའི་ཚོམས་ཚེན་སྤིང་ཞིའི་
 དུན་ཚོགས་སུ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བཀའ་དབང་གནང་བའི་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་དུམ་བུ་འགའ་གསལ་བར་
 གསུངས་པ་ལས་སྐབས་འགྲེལ་གལ་གནད་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་འདྲི་སྟེ།

སང་དངོས་གཞིར་རྗེ་ཉིད་བཞུགས་ཁྱིམ་ཞབས་སེན་གྱི་འཁོར་ལོ་བཀོད་དེ་སྤོན་འབྲོའི་གསུང་བཤའ་སྐྱི་འགོ་ལྟར་སྐྱུ་པ་
 བའི་མཇུག་ཤིག་ལས། རྒྱལ་དབང་དོན་གྱི་བདག་པོ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས། ཡང་སྤིང་མཚོ་ག་གི་སྐྱུ་
 སྐྱུ་རིན་པོ་ཆེ་བམེལ་ལྟར་ཀྱི་སྤོངས་འདྲིར་ཞབས་སོར་མ་འཁོད་པའི་བར་དེར་ང་བཅོམ་ཉམ་ཚུང་ཞིག་གིས་བྱ་འཛིན་
 གཉིས་པའི་གཞུལ་མེད་ཁང་དུ་ཚོས་འཆང་ཁྲུལ་གྱི་དེ་པའི་ཤིན་ཏུ་ནས་མ་འོས་ཀྱང་། ལྷ་མ་དཔོན་པོའི་བཀའ་བཅོན་
 བརྗོད་ཆེ་བླགས་པས་བྱ་ཐབས་མི་འདུག་གསུངས། དེ་ནས་བཞུགས་ཁྱིམ་རིན་པོ་ཆེར་དབྱེད་པ་དང་བཅས་བྱ་བ་ཐལ་
 མོ་སྐྱར་ནས། ཡ་རྒྱལ་མཚོ་ག་སྐྱུ་གོང་མ་ཞིང་ཁམས་བཞེས་ནས་གང་འཚོམས་སོང་ཡང་། ད་དུང་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤིང་
 དེས་རྟེན་མེད་པ་འདྲི་རི་འབྲ་ཡིན་ནལ། ཚང་མས་སྐུ་གས་འཁུར་ཆེ་བསྐྱེད་དགོས་གལ་ཞེས་གཞུང་ཞབས་ལས་གཙོ་
 རྣམས་ལ་བཀའ་བཀྲོན་སྐུ་གས་མའི་གཞུན་བསྐྱུལ་གྲུགས་ཆེ་གནང་ནས་སྐྱུན་ཚབ་བམེལ་བས། དེར་འཁོད་ཚང་མ་
 སྐུ་གས་ལ་གཡོ་འགལ་སྤྱོད་པ་ཚང་མེད་པ་བྱུང། དེ་ནས་ཀྱང་སྐུ་གས་ཅུང་ལུང་བའི་ཚུལ་ཀྱིས་དེང་སང་རེ་འགས་
 ཕྱོགས་འཛིན་གྱིས་ཐབས་འབྲུལ་ངན་པ་རི་སྤེད་ཅིག་བཅུམས་ཏེ། ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐྱུ་གོང་མའི་ཡང་སྤིང་འཁྲུལ་བྲལ་ཞིག་
 གདན་འདྲན་རྒྱུར་འགལ་རྒྱུན་བརོ་ཡི་ཡོད་ནའང་། ཉི་མ་འཆར་བ་སྐར་མོས་འགོབ་མི་སྲུབ། ཁོང་རྣམ་པ་སྐུ་གས་སེམས་
 ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱས་ནས་བཞུགས་པ་རང་ཁེ་བཟང་ཆེ་ཞེས་བྲུ་བ་ལ་སོགས་པའི་བཀའ་བཀྲོན་པའི་ཚུལ་གྱི་གསུང་
 འབྲུམས་སྐུས་འཕེལ་བར་སྤོང། ཞེས་སོ།། གོང་གསལ་ལས་འདྲིར་བསམ་དུ་བྱ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། ཁང་གསར་རྩོ་
 རྗེ་འཆང་ཚེན་པོ་མཚོ་ག་ནས། “དེང་སང་རེ་འགས་ཕྱོགས་འཛིན་གྱིས་ཐབས་འབྲུལ་ངན་པ་རི་སྤེད་ཅིག་བཅུམས་ཏེ།
 ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐྱུ་གོང་མའི་ཡང་སྤིང་འཁྲུལ་བྲལ་ཞིག་གདན་འདྲན་རྒྱུར་འགལ་རྒྱུན་བརོ་ཡི་ཡོད་ནའང་། ཉི་མ་འཆར་བ་སྐར་

མོས་འགོ་བཅི་ལྷུག། ཅེས་པ་འདི་རེད། དེ་ལྟར་ཞིབ་ཏུ་བལྟས་ཤིང་བསམས་ན། མྱེད་མདུན་གྱི་དུས་རབས་འདི་གི་ཚ་བོ་སྡེ་
ལྷུག་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ཉིད་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྐྱེལ་དུ་འཛོལ་ཐབས་གནང་ཡོད་པ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བའི་གནས་ཉིད་དོ།

མོ་ན། མྱེད་མདུན་ཕྱོགས་ཀྱིས་སྡེ་ལྷུག་རིན་པོ་ཆེར་དོས་འཛོལ་ཞུས་པའི་སྐབས་ཀྱི་དུས་བའི་ཡང་སྐྱེད་དུ་དོས་
འཛོལ་དགོས་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཅི་བཞོན་སྐྱེས་ན། དེ་ཡང་ནོར་སྤིང་ནས་ཚིགས་ཏུ་མ་ཤོར་ཏེ་མྱེད་མདུན་གྱི་གཞིམ་ཁང་
དུ་འཇོལ་བ་དང་། རྒྱལ་བ་སྐྱེད་པའི་འཇུགས་སྐབས་རབ་བཅན་པོ་ཞེས་པས་སྐབས་ཀྱི་དུས་བའི་ཡང་སྐྱེད་ཡིན་པར་
ལུང་བལྟན་པ། ཡང་སྐྱེད་ཅན་གཙོ་བོ་ལྟེན་བཞེན་པའི་སྐབས་སུ་སྐྱེས་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚོས་ཐེབས་བྱམས་ཁྲིར་ཏེ་མྱེད་མདུན་
གྱི་གཞིམ་ཁང་དུ་འཇོལ་བ། སྐབས་ཀྱི་འཇུགས་སྐབས་ཏུགས་མཚན་བཟང་པོ་ཤར་ཐེང་བ་བཅས་རེད་ཅེས་ཤོད་གསལ་
དཔེ་དེ་བུ་གསལ་པ། ཐེབས་བྱམས་འཁྲིར་བའི་སྐབས་ཀྱི་ཚོ་ནང་དུ་འཇོལ་སྐབས་མྱེད་མདུན་གྱིས་ཡང་པོས་ཏེ་ར་
འབྲས་ལ་སོགས་པའི་སྟོན་མོ་བཞགས་པའི་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་གིས་འདུག། དེ་ནི་གཞན་ལ་འཇུག་པ་སྐྱེད་པའི་འཇུག་
ཅིང་ཅིག་མིན་ནམ་སྐྱེས་སྡེ་གཤམ་དུ་འདྲེད་འདྲེད་འཇུག་འཇུག་ཞིག་འཇུག་བར་འཇུག་དོ།

སྐྱེ་ལོ་ 1935 ལོར་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྤྲོད་སྐབས་འཁོར་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་ལོ་སྐྱེ་མཚོར་མཚོ་གཞིགས་སུ་
ཐེབས་སྐབས། མཚོ་མཇུག་ལས་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྤྲོད་རིན་པོ་ཆེའི་སྐབས་ལ་འཕོ་འཇུག་དང་སྐྱེ་ཚོར་གཞོན་འཇུག་གི་
རིགས་ཅི་འཇུག་གཞིགས་སྤྲོད་དུ་བྱུང་ཡང་། སྐྱེས་སུ་རྒྱལ་ཚབ་མཚོ་གཞིགས་ཅུང་སྤིང་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱེ་བཞགས་
འགལ་རྒྱུ་ཅི་ཡང་མི་འཇུག་སྤྲོད་ཞབས་རིམ་གནད་སྤོང་བསྐྱེད་སྐབས་པ་ལས་རྒྱལ་ཚབ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་དབང་སྐྱེ་སྐྱེ་
སོགས་སྐྱོས་གཏོང་ཆེན་པོ་མཚན་ཅེས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བྲགས། རྒྱལ་ཚབ་ལས་དགོངས་ཞུ་མཚན་པའི་སྤོང་ཕྱོགས་
གཞན་ཞིག་ནི། བསྐྱེད་ཁྲིམས་མི་གཙང་བའི་བཞག་ཡམས་དེ་རེད། དེ་ལ་སྤིང་སྤྲོད་སྐབས་ལྷུག་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱོགས་
གཏོགས་ཚོས། སྐྱོ་གང་ས་ནས་བྱ་སྤྲིག་ལེགས་བྱུང་གིས་བོད་མི་ནང་ཁུལ་དང་སྤི་སྤིང་པ་གཉིས་ཀར་སྐྱབ་བྱེད་
བདེན་དབང་དང་བཅས་ཏེ། རྩ་སྤྲོད་རིན་པོ་ཆེར། ཚབ་སྤིང་ཐོག་དགའ་ཉེ་ཕྱོགས་སྤྱང་དང་། ལྷ་བྱང་གི་ཚོས་གཞིས་
དང་ཚོང་ལས་རྒྱ་བསྐྱེད། བསམ་པ་སྤོན་ཐོན་ཅན་ལ་ཡ་ལ་བསྐྱེད་འཇུགས་དང་ལེ་ཐོགས་ཁག་དཀྱིས། ཤེས་འཛོན་
སྐབས་བསམ་ཅན་དུ་མ་ལ་སྤྲོད་ཅུང་ཉེས་འགོལ་དང་བཅོན་འཇུག་མཚན་གཙོད། དཔོན་གནས་ལས་བཞོས་ཐད་
སྐབས་ཉེན་གསོལ་རས་མཚོ་གཞིགས་སོགས་རབ་འཚང་སྐྱེ་དབང་བྱས་བྱས་པའི་མཐུན། འབབ་ས་དོས་ནི་སྤོམ་
ཁྲིམས་མི་གཙང་ཐེང་བའི་གནད་དོན་དེ་རེད། རྒྱལ་ལུང་གི་ཕྱོགས་གཏོགས་ཚོས། རྩ་སྤྲོད་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་བལྟམས་
པའི་དུས་དང་སྐྱེ་ན་པ་མེད་སྐབས་ནས་བྱུང་བ་བརྟེས་པའི་སྤོམ་བྱ་ཆེན་པོའི་ཏུགས་མཚན་རང་ཆས་སུ་མངའ་བའི་
ཚུལ་ལས་བཅུམས་ཏེ་མཚན་པ་མཚན་དུ་བྱུང་བ་དུ་མ་ཞིག་ལྷགས་ཀྱིས་བཟངས་པ་དང་། རྒྱལ་ཁྲིམས་བཞོལ་བའི་
རྗེས་ནས་ཀྱང་གཞན་ལ་དགོ་ཚུལ་སྤོང་གི་བསྐྱེད་སྤོམ་གནང་ཞིང་། དགོངས་པ་རྗོགས་པའི་སྐབས་སུ་འདྲེད་ཏུགས་

མཚན་དུ་མ་བྱུང་བ་སོགས་སྐྱབ་བྱེད་སྣ་ཚོགས་འགོད་ཅི་བྱུང་བྱེད། དེ་ལྟར་ན་དེ་ལྟེང་དུས་སྐབས་འདིར། དེ་ཡིན་འདི་མིན་གྱི་སློབ་ཚིག་གཞན་ཐིང་ས་པ་ཞིག་སྐྱབ་ཀྱང་འདོད་དཀའ་བར་སྒྲུབ། <<བཅོམ་བྱོལ་གྱི་རང་དབང>> ཞེས་པའི་རང་རྣམ་དབྱིན་དེབ་ལས།

རྒྱལ་མཚོ་འོ་མེས་རྒྱལ་ཚབ་གྱི་མཚན་གནས་ནས་དགོངས་ཞུ་གནང་བའི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་བོ་ནི། བསྐྱབ་གཙང་མིན་པའི་བཤའ་ཡམས་ཤིག་ལྲབ་པ་དེ་རེད། དེ་དུས་དོས་རང་ལོ་དུག་ཅམ་ལས་སོན་མེད་ཀྱང་ཁོང་གི་ཚབ་ཏུ་སྐྱོལ་མིན་གྱི་འདོད་ཚུལ་བྱིས་པར། དོས་གྱིས་སྐྱབ་བྱུག་རིན་པོ་ཆེ་བདམས་པ་དང་། དེ་ནས་སྐྱབ་བྱུག་རིན་པོ་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་སྐྱབ་བྱེས་པ་དང་། སྐྱབ་རིན་པོ་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་སྐྱབ་གཞོན་པ་གནང་བ་རེད། ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྐྱབ་བྱེད་སྣ་ཚོགས་དེ་ལྟར་བྱུང་།

ཞིག་གང་སར་ལྲབ་ཡོད། <<རྒྱལ་མཚོ་སྐྱབ་བྱེད་སྣ་ཚོགས་འཛིན་དབང་ལེ་ཤེས་བསྐྱབ་པའི་རྒྱལ་མཚན་གང་གི་མཚན་རྣམ་མཛོད་ཅམ་བཞེད་པ། >>ཞེས་པ་ལས། རྒྱལ་མཚོ་ལོ་སྐྱབ་འཛིན་དབང་རྒྱལ་མཚན་གྱིས།

རྒྱལ་མཚོ་འོ་མེས་དགོངས་པར་སྤྱོད་གནང་འདོད་མེད་པ་གང་ལགས་ཤེ་ན། སྤྱོད་ལོ་མང་གནང་ཆེ་དེ་སྐྱོལ་རྒྱལ་མཚོ་གྱི་རྒྱལ་མཚོ་སྐྱབ་བྱེད་གསུམ་པར་དབྱེས་བྱུང་བ་དང་། བསྐྱབ་རྒྱལ་མཚོ་ལ་ཡང་དབྱེས་བྱུང་སྐབས་སྤྱོད་དགོངས་ཞུ་གནང་ཅིས་ཡོད་པས། དགོངས་པ་ཞུས་ན་འགའ་མིན་སྐོར་དང་། ས་གནས་སྤྱོད་གཞུང་གི་ཚབ་སྤྱོད་པའི་ལྷ་མ་དང་། རྒྱལ་མཚོ་གཉིས་སྐྱབ་བཅས་སྐོར་དེ་སྐྱབ་བྱེད་ལས་དོན་སྐོར་ལ་བྲ་པའ་མཁན་སེར་གྱི་སྐྱབ་བྱེད་ལ་པའ་ཏུ་བཅུག་གནང་བའི་འབྲས་བུར། “དེ་ལྟར་སྤྱོད་གནང་ཆེ་གཞུང་སའི་ཚབ་སྤྱོད་སྐྱབ་བཞུག་དང་། རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱབ་བྱེད་ལྷ་མ་གྱི་ལས་དོན་བཅས་ལ་བཟང་བོ་ཡོད་ཏུང་། རྒྱལ་མཚོ་འོ་མེས་དགོངས་པ་ལྟར་གཉིས་ལས་ཉ་ལམ་བཞུགས་པ་མི་འདུག ། སྤྱོད་དགོངས་ཞུ་གནང་བའི་ས་མཚོ་སྐྱབ་ཆེ་རིང་ཞིང་རྒྱལ་མཚོ་སྤྱོད་ཆོས་སྤྱོད་གྱི་ཐུགས་འགའ་ཐུག་བཞེས་བྱུང་བ་དང་། སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱབ་ཆེ་རིང་ཞིང་མཚན་འཛིན་རྒྱལ་མཚོ་འོ་མེས་ལ་འདུག །” ཅེས་གསུངས་པར་སྤྱོད་དགོངས་པ་ཞུ་གནང་སྐྱོད་དེ་སྐབས་དེར་མཚོ་ལ་ལོ་སྐྱབ་དང་། ལས་དོགས་བཞི་སྐྱོད་གནས་སྐྱབ་སྐྱུ། གཞིམ་དཔོན་དག་དབང་སྐོར་བྱུག། མཁར་དོ་སྐྱབ་སྐྱུ། ར་རང་བཅས་པར་བཀའ་བསྐྱུར་གནང་བར་རམོས་རིན་པོ་ཆེའི་དགོངས་བཞེས་ལྟར་སྤྱོད་དགོངས་ཞུ་མཚན་རྣམས་མཐུན་ཞུས། ཞེས་བྱིས་འདུག་ལ། བྱིས་སྐྱབ་རྒྱལ་མཚོ་ལ་རང་ཉིད་ནས་ཀྱང་གསུང་མགུར་ཞིག་བཞེངས་འདུག་པ་<<རྒྱལ་དབང་སྐྱབ་བྱེད་གཉིས་ཀྱི་ཞབས་ཞུའི་བསྐྱབ་བཟང་ལ་ཡོངས་སྐྱབ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱལ་མཚོ་ལོ། >>ཞེས་པར་གསུངས་པ་འདི་ལྟར།

འཛམ་སྐྱབ་དགའ་བའི་ཚོར་བ། །རྒྱ་མཚོའི་གཉིང་ནས་སྐྱབ་ཡོད།།
རྒྱལ་མཚོ་བཤའ་ཤིས་དགུ་བཞེགས། །མཚོས་པའི་ཉོག་ལ་བཞོད་ཡོད།།
བྱ་རྒྱལ་ལྷ་བྱུག་སྐོར་མེའི། །གསུང་སྐྱབ་མོད་ལ་བསྐྱུར་ཡོད།།
བྱ་ཚན་པ་ཡུལ་བྱུང་། །རང་ཡུལ་སྐྱོགས་ལ་ལོག་འཕྱོ །ཞེས་སོ།།

རྒྱལ་མཚོ་རྒྱལ་མཚོ་འོ་མེས་དགོངས་ཞུ་མཚན་པའི་སྐྱབ་ཆེས་ཀྱི་གནད་དོན་འགའ་ཞིག་གི་ཐད། བར་ཞི་ཚེ་བྱུང་དག་དབང་བསྐྱབ་སྐྱོད་གི་<<མི་ཚེའི་ལོ་རྒྱལ་དོས་བྱུང་བའི་རང་སྐྱུ། >>ཞེས་པ་ལས།

སྐབས་དེར་སྲོན་དུས་མཁན་ཟུར་རིན་པོ་ཆེ་རུ་སྐྱེད་དུ་སེབས་སྐོར་བཀའ་མེལ་འཕྲོས་པར། རུ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེས་བོད་ཀྱི་
རྒྱལ་པོ་དགོངས་པ་ལྷུ་སྐབས་ང་རང་སློ་མང་མཁན་པོ་ལས་ཐོག་ཡིན། དེ་སློར་སང་ཉིན་བོད་སྐྱེད་ས་ཚོགས་འདུ་ཉལས་
བསྐྱེས་རྒྱས་པ་ཚོགས་རྒྱུའི་སྲ་བྱུ་དེར། བཀའ་མེལ་ལྷོན་ལྷོ་མ་བསྐྱེད་པ་འཇམ་དབྱེད་ས་ནས་གཡོག་པོ་ཞིག་ཆེད་མངགས་
འབྲས་སྐྱེད་ས་སློ་མང་ལྷོ་བྱེད་དུ་བཏང་བ་ས་སྲིབ་ཅམ་ལ་འབྱོར་གདོང་ལན་བསྐྱེད་དོན། ང་རང་དོ་རྒྱབ་བཀའ་ལྷོའི་
གཞིམ་ཤག་ཏུ་ཡོང་དགོས་གསུངས་འདུག་པར་དེ་འབྲས་གསོལ་དཔོན་དང་བཅས་ཏེ་ཐོག་དགོན་པ་ནས་ཐོན་ཏེ། ལྷ་
ལྷན་མེ་དུ་དོན་དབང་གཞིམ་ཤག་ཏུ་འབྱོར་འབྲས་ཞབས་གས་བརྒྱུད་སྐྱེན་སེང་ལྷས་ཏེ་གཞིམ་ཆུང་དུ་བཅར་བར། བཀའ་
ལྷས་སང་ཉིན་ཚོགས་འདུ་ཚོགས་ཀྱི་རེད། ཚོགས་འདུའི་དོན་གཞན་རྒྱབ་གཉེར་བྱེད་དགོས་པ་ལས་དགག་ཆ་བྱས་ན་
མི་འགྲིགས་ཞེས་བཀའ་མངགས་གནང་བྱུང་། ... ཚོགས་འདུར་གོ་བསྐྱེད་པ་རྒྱལ་ཚབ་རང་འཇགས་གནང་རོགས་ལྷ་
རྒྱུར་གོས་འཆམས་བྱུང་ཅིས་ཚོགས་འདུས་སྐྱེན་བཅར་སྐྱེན་སེང་ལྷས་སོང་བྱུང་། རུ་སྐྱེད་ནས་ཞལ་བཞེས་མ་གནང་
ཐོག་སྲིད་སློང་གསར་པ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་གྲག་རིན་པོ་ཆེར་གནང་རོགས་ལྷ་དགོས་གསུངས་པ་བཀའ་ཤག་དང་། བྱུང་
ཅིས། ཚོགས་འདུས་བཅས་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་གྲག་གི་སྐྱེ་མའུན་དུ་བཅར་ནས་སྐྱེན་སེང་ལྷས་པར་ལམ་སེང་ཞལ་
བཞེས་པ་རྒྱལ་ཚབ་སྲིད་སློང་འཕོ་ལེན་ཉི་མ་གཅིག་རང་ལ་ཐུགས་གཏན་འཁེལ་བའི་གནས་ཚུལ་ཁྱད་མཚར་ཞིག་བྱུང་
སོང་ཡང་། དེ་སྐབས་ཅ་བའི་གནད་དོན་ངས་མི་ཤེས་ཀྱང་ཉེ་སྲོན་ང་རང་རུ་སྐྱེད་དུ་བསྐྱོད་སྐབས་རྒྱལ་ཟུར་རིན་པོ་ཆེས།
ང་རང་རྒྱལ་པོ་དགོངས་པ་ལྷུ་རྒྱུ་དང་། ཚབ་གསར་སྐྱེད་གྲག་རིན་པོ་ཆེར་བསྐྱོར་སོགས་ཀྱི་སྲིད་བྱས་ཚང་མ་བཀའ་
ལྷོན་ལྷ་མ་བསྐྱེད་པ་འཇམ་དབྱེད་ས་ལགས་ཀྱིས་བཀའ་ལྷོན་གནང་བྱུང་བ་དེ་རང་ལ་ཆ་འཛོག་བྱས་པ་ད་ཆ་ལས་ཀ་དེ་
དོན་འདུག་ཅེས་བཀའ་གནང་ལུགས་མཁན་ཟུར་ནས་སྐྱེན་ཚོར་གསུངས་བྱུང་། ཞེས་གསལ། འདིའི་ནང་དུ་གསལ་ལ་བ་ལི་
བཀའ་ལྷོན་ལྷ་མ་བསྐྱེད་པ་འཇམ་དབྱེད་ས་ཀྱི་དོ་སྐྱོབ་མི་མཚུངས་པའི་གཡོ་རྒྱས་ཟབ་མོ་དེ་རེད་ལ། གཤམ་དུང་
ཁོང་གི་གནང་སྲོགས་དུ་མ་ཞིག་རིམ་གྱིས་འབྱུང་དོ།།

ཆུ་ཏུ་རབ་བཞེས་ཆེན་མོ།

རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་བོད་ལུགས་སུ་དབྱེད་གངས་བརྒྱུད་དུ་སེབས་པ་བོད་ཆུ་ཏུ་ལྷ་བ་ ༡ ཆེས་
༡༠ སྤྱི་ལོ་ 1942 ལྷ་བ་ 2 ཆེས་ 25 ཉིན། རི་ལྷར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་སོགས་སུ་གསལ་བ་ལྷར།
སྐྱེད་སྐུལ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ། སྲིད་སློང་སྐྱེད་གྲག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཁན་སློབ་སྐྱེད་མ་དང་། ཡོངས་འཛིན་
སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དུས་གོ་བ། མཚན་ཞབས་ཁྱི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེས་རབ་བྱུང་ལྷ་བའི་ཕྱོགས་དན་མཛད་པ་སོགས་དང་
པའི་དགོ་འདུན་གངས་ཚང་བའི་དབྱས་སུ་བར་མ་རབ་བྱུང་དང་ཚོགས་སྲ་མ་དགོ་ཚུལ་གྱི་བསྐྱེད་སྲོམ་རྣམ་པར་དག་
པ་ལུལ་བ་ན། ཆུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་དབྱེད་གངས་བརྒྱུད་ཅམ་ལས་སོན་མེད་ཀྱང་སྲུ་གོམས་པའི་བག་ཆགས་ཡོངས་
སུ་སད་དེ་བསྐྱེད་སྲོམ་བཞེས་པ་ལ་ཐུགས་སློབས་མངའ་བ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་གང་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་སྲུང་བྱུང་གི་

ཆ་སྐོ་མོ་ནས་ཕྱག་ལེན་དུ་བསྟར་བར་མཛད་པའི་དགོངས་པ་བཅོས་མིན་དུ་བསྟར་ས། བོད་ཆེས་ ༡༡ ཉིན། གཞུང་གནས་ནས་“ཚུ་ཏྲ་རབ་བཞེས་”དགྲེས་སྟོན་གཟབ་རྒྱས་འབྲུལ་ལམ་ཞུས་པར་དགྲེས་མཉེས་ཆེན་པོ་མཛད།

ཚུ་ཏྲ་རབ་བཞེས་ཀྱི་འཕྲོས་དོན་ཞིག་ལ། རྒྱལ་ཚབ་རྒྱ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བ་དང་རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་གོ་གནས་ལས་རེ་ཞིག་བཤོལ་བ་ནི། གོང་དུ་བཛོད་པ་ལྟར་ཚུ་ཏྲ་རབ་བཞེས་མི་འགྲུང་བར་ཡོང་རྒྱུ་དང་། རྒྱལ་ཚབ་རང་ཉིད་བསྐྱབ་གཙང་མིན་པས་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེར་དགོ་ཚུལ་གྱི་བསྐྱབ་སྟོན་འབྲུལ་མི་སྲུབ་པའི་རྒྱུ་གྱིས་རེད་ཅེས་སྐབས་དེ་ཉིད་ནས་ད་ལྟའི་བར་ཡིག་དག་གཉིས་ཐོག་ཏུ་བྱུང་བ་ཡོད། སྐབས་དེར་རྒྱ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེས་སྲིད་དོན་ཐད་ཕྱག་ལས་གནང་ཕྱོགས་དང་དཔོན་རིགས་ནང་ཞུས་མ་མཐུན་པ་སོགས་རྒྱ་རྒྱུན་སྟེ་མང་ཡོད་ཐོག་དེ་ལྟ་བུའི་སྐྱེད་ཕྱོགས་ཤིག་བྱུང་བ་ནི་འབངས་མི་སེར་གྱི་སྐོར་ཡོང་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན། གང་ལྟར། བདེན་བདེན་འདྲ་ལ་རྒྱུན་རྒྱུན་འདྲ་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་ལྟ་སའི་ཞུས་དུ་བྱུང་བར་བརྟེན་གདན་ས་ནས་ཀྱང་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེའི་རབ་བཞེས་མཁའ་པོ་དེ་འདུལ་བ་འཛིན་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས་པ་དང་། རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེ་བསྐྱབ་གཙང་མིན་པས་དེ་ནི་ཡོང་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་དགོངས་ཚུལ་འདོན་མཁའ་བྱུང་། དེ་ཡང་རྒྱ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་བསྐྱབ་གཙང་མིན་པས་ཡོངས་འཛིན་སྐྱུ་བགྲེས་པའི་མཚོན་གནས་ཐོག་བཞུགས་ཐབས་མེད་ལ། ཡོངས་འཛིན་སྐྱུ་བགྲེས་པའི་མཚོན་གནས་ནས་དགོངས་ཞུ་མཛད་པར་རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་གོ་གནས་ནས་ཀྱང་ཐེབས་ཐོན་གནང་དགོས་སྟབས་རྒྱལ་ཚབ་ལས་བཤོལ་བ་རེད་ཅེས་ཟེར་ལ། རབ་བཞེས་བྱུབ་སྟེ་གནས་སྟངས་ཐམས་ཅད་རྒྱུན་ལྡན་དུ་གྱུར་པ་ན་རྒྱལ་ཁྲི་སྲིད་ཅིས་བཞེས་ཚོག་པའི་ནང་མའི་གོས་མོལ་ཡོད་ཚུལ་སོགས་ཀྱང་ཟེར། འོན་ཀྱང་། གོང་དུ་ཞུ་སྐབས་པའི་ཚོག་བྲངས་པ་ལས། གཞུང་སའི་དབང་འཛིན་པའི་ཁྲིད་དུ་“དངོས་གནས་དགོངས་ཞུ་ཞིག་ཨེ་ཡིན་”སྟུམ་པ་དང་། “མཐོ་རིམ་ལས་ཚན་འཕོ་འགྲུང་”མི་ཡོང་ངམ་སྟུམ་པ། ཡང་ན་“ཆབ་སྲིད་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་འགྲུང་བ་ཞིག་མེད་དམ་”སྟུམ་པ་སོགས་དོགས་འདྲོགས་དང་སེམས་དལ་བྱས་པ་སོགས་ལ་གཞིགས་ན། “བསྐྱབ་གཙང་མིན་”པའི་གཏམ་དེ་བདེན་རྒྱུ་དག་ཐེར་མེད་པར་ལོག་བཤའ་ད་རྒྱུ་འབྲུམས་སུ་བྱས་པ་ཞིག་མིན་ནམ་སྟུམ་པ་དང་གིས་འཆར་ཡང་ཁ་ཚོན་མི་ཚོད་པའི་གནས་ཆེན་པོ་ཞིག་གོ།

ལྷ་ལྡན་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོར་ཆེབས་སྐྱུར་དང་བཀའ་ཚོས་
ཐོག་མ་སོགས།

བོད་ཆེས་ ༡༥ ཟ࿳་ལོ་ 1942 ཟ࿳་བ་ 3 ཆེས་ 2 ཉིན། ཀུན་བདེ་སྲིད་ཏུ་ཚག་ཏོ་ཐོག་སྐྱུ་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོར་དམ་འཛིན་དགོ་བཤེས་མཚོན་རྟགས་དང་འབྲེལ་རི་ལྟར་ཆེབས་སྐྱུར་གནང་བར་གསོལ་འདེབས་སུལ་བ་ལྟར། ལྷ་ལྡན་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོའི་ཚོགས་མཐོན་དུ་གསལ་ཞུས་ཐོག་མང་བསྐྱུར། དེ་ལ་རྗེ་ལྷ་མ་སྟོ་བཟང་གཤགས་པའི་དཔལ་

གྲིས། རྒྱལ་བས་གསུངས་པའི་གདམས་ངག་བདུན་ཅིའི་བཅུད། །སྤྱིང་པོའི་རོ་ལ་རང་ཉིད་ཅེ་གཅིག་ཏུ། །གནས་ཤིང་གཞན་ཡང་དེ་ལ་འགོད་འདོད་པའི། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཐོག་མར། རང་ཉིད་གྲིས་གང་གི་དོན་དུ་མིའི་སྲིད་པ་བརྒྱུད་པའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་གང་ནས་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་ལམ་དང་། གང་དུ་གནས་པའི་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་གོ་འཕང་དེ་ཉིད་ལ་འགོད་པའི་སྦྱང་དུ། སྤྱིང་འདུག་ལས། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྤྲད་ནད་ཅམ། །བསལ་ལོ་སྦྱུང་དུ་བསམ་ན་ཡང་། །ཤན་འདོགས་བསམ་པ་དང་ལྡན་པས། །བསོད་ནམས་དཔག་མེད་ལྡན་གྱུར་ན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྤྱི་ཅམ་ན་བར་ལྷུང་ཞིང་དོན་ཕྱོགས་རེ་བ་ཅམ་ལ་སློབ་ཁ་ཕྱོགས་པ་ཅམ་གྲིས་ཀྱང་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་རང་བཞིན་གྲིས་རྫོགས་པར་འགྱུར་པའི་གཞན་པན་ཀུན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་དང་། བཞི་བརྒྱ་པ་ལས། བསོད་ནམས་རྒྱུད་དུས་ཚོས་འདི་ལ། །མེ་ཚོམ་ཟ་བར་ཡང་མི་འགྱུར། །མེ་ཚོམ་ཟོས་པ་ཅམ་གྲིས་ཀྱང་། །སྲིད་པ་རྒྱལ་པོར་བྱེད་པར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། དབུ་མ་འདུག་པ་ལས། དེ་སྤྱིར་ཉེན་འགྱུར་རིགས་པ་འདི་ཡིས་ནི། །ལྟ་ངན་བ་བ་མཐའ་དག་གཅོད་པར་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། དེ་ཉིད་རི་ལྷ་བྱ་ཞིག་གས་སྦྱུང་པའི་མེ་ཚོམ་ཟོས་པ་ཅམ་གྲིས་ཀྱང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་རྣམས་པོ་ཆེ་རྫོགས་ཤིང་ཉེས་བརྒྱ་མ་ལུས་ཆེགས་མེད་དུ་འཛམས་པའི་རྒྱས་པ་བྱུང་པར་ཅན་འཛོག་པར་བྱེད་པའི་ཟབ་དོན་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་མདོན་པར་གཞིགས་པ་དོན་དམ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ལས་བརྒྱམས་པའི་སྤོན་འགྲོའི་བཀའ་ཚོས་ཟབ་མོའི་གྲུ་ཆར་གྲིས་དེར་འདུས་སེར་སྐྱ་དག་ཞན་བར་མ་ཁྲི་སྤག་དུ་མའི་རྒྱུད་བརྒྱན་པར་མཛད་ཅིང་། རིན་ཆེན་མེད་པ་ལས། གང་ཞིག་དཔག་མེད་དུས་གནས་ཏེ། །ལུས་ཅན་དཔག་ཏུ་མེད་དོན་དུ། །བྱང་ཆུབ་དཔག་ཏུ་མེད་འདོད་ཅིང་། །དགོ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་བྱེད་པ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། གདུལ་བར་བྱ་བ་རྣམས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་རྣམས་པ་བཞིའི་སྤྱིར་བ་ཅི་རིགས་སུ་འགོད་པར་མཛད། དེ་ནས་ཀྱང་། དཀོན་མཚོག་ཏེ་ལ་ལའི་གཟུངས་ལས། དད་པ་སྤོན་འགྲོ་མ་ལྟར་སྤྱེད་པ་དང་། །ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་སྤང་ཞིང་འཕེལ་བར་བྱེད། །དོགས་པ་སེལ་ཞིང་རྒྱ་པོ་རྣམས་ལས་སྤོལ། །དད་པ་བདེ་ལེགས་གོང་ཁྲེང་མཚོན་བྱེད་ཡིན། །དད་པ་རྫོགས་པ་མེད་ཅིང་སེམས་དང་བྱེད། །ང་རྒྱལ་སྤོང་ཞིང་གྲུས་པའི་རྩ་བ་ཡིན། །དད་པ་ནོར་དང་གཉེར་དང་རྐང་པའི་མཚོག་ །ལག་པ་བཞིན་དུ་དགོ་སྤྱད་རྩ་བ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྤོན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་སྤྱི་ཚེ་སུ་མའི་ཉོགས་པ་བཛོད་པ་རྗེས་སུ་ཐོས་པ་ལས་རྒྱུད་ལ་མི་བྱེད་པའི་དད་པའི་ས་བོན་གྱང་པོ་ཅིག་ཅར་དུ་འདེབས་པའི་དོན་དུ་སྤྱིས་རབས་སོ་བཞི་པའི་བྲིད་དང་། མཐར། རང་གཞན་ཐམས་ཅད་གྲིས་བསགས་པའི་དགོ་པའི་རྩ་བ་མ་ལུས་པ་སྤྱིར་རྗེ་རྩ་བར་གྱུར་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བརྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཡུན་དུ་གནས་ཤིང་འཕེལ་བ་དང་། འགྲོ་བ་རྣམས་གནས་སྐབས་བདེ་ཞིང་མཐར་ཐུག་བྱང་ཆེན་རྒྱལ་བའི་གོ་འཕང་འཕོབ་པའི་རྒྱར་བསྐྱོ་བའི་སྤྱིར་བརྟན་འབར་མ་དང་བདེ་སྤོན་ཀྱི་དབུ་སྐུལ་མཛད་པ་སོགས་ཀྱིས་ཐོད་འབངས་མ་ལུས་པ་སྤྱི་མི་ཤེས་པའི་དགའ་

བདེའི་གནས་སུ་བཀོད། དེ་ལྟར་མཛད་པའི་གནས་ཆེ་སྒྲ་གང་ལ་ཡང་སྐྱེན་ཚུང་དུའི་དུས་ནས་ཆགས་ཐོགས་མི་
མངའ་བའི་མཛད་པ་ལྟར་བཞེས་པ་དེས། བོད་འབངས་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་འཁོར་སོགས་ཀྱི་སྤྱད་པ་
ཀྱི་ངལ་བ་ཡོངས་སུ་བསལ་ཏེ་སྤྲོད་མེད་པའི་གདེང་སློབས་ཆེས་ཆེར་རྟེན་པར་བྱེད་པའི་འཕྲིན་ལས་རྒྱབས་པོ་ཆེ་
བསྐྱུངས། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ།

ལོ་སྟོན་མ་ནས་བཀའ་སློབ་གནང་བ་ཇི་བཞིན་སློབ་བཟུང་བཞིན་འབྲས་ལེགས་ལམ་བུར་བར་མཛད་སྟོན་གྱི་མཚམས་
ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་སྟོག་སྟོབ་དཔོན་རྒྱུད་སྟོད་ཕྱུ་ཁང་དགེ་དག་དབང་ལྷན་གྲུབ་ལ། གནས་སྐབས་ཤིག་གི་རིང་
ཁུར་སངས་སོང་ཞེས་གསུངས་འདུག་པ་ལྟར་ན། དེ་ནི་སྤྲོད་ཀྱིས་མང་ཚོགས་ལ་ཚོས་བཤད་བཞིན་པའི་ཐོག་མ་ཡིན་
པས་སྤྱད་པ་ཁུར་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་ཚོད། ཅེས་དང། <<བཅའ་གྲོལ་གྱི་རང་དབང>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་ལས།
ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་པའི་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་པའི་རིན་པོ་ཆེ་དང། ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་པའི་གཞོན་པ་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ། གསོལ་
གཟིམ་མཚོད་གསུམ་གྱི་མཁན་པོ་རྣམ་པ་བཅས་ལ་གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་སྤྱད་པ་འཚབ་ཆེན་པོ་བྱུང་འདུག། ཁོང་ཚོ་
སྤྱད་པ་སྟོན་པའི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་བོ་ནི། མཛད་སྟོན་མགོ་ནས་མཚུག་བར་དུ་ངོས་རང་བཞུགས་ཁྲི་མཐོན་པོའི་སྟེང་
ཡོད་པས། གལ་ཏེ་དགའ་ངལ་བྱུང་ན་སྤྲོད་ཀྱིས་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་པའི་རིན་པོ་ཆེ་དང། ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་པའི་
ངོས་ཀྱི་དགའ་ངལ་ནི་ཆོག་རྣམས་སྟོན་པའི་རྒྱ་མཚན་པོ་ཆེ་ཡིན་པར། མཛད་སྟོན་དུས་ལྟན་ཤིན་ཏུ་རིང་
བས་སེམས་ཁུར་གཞན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་ལ། དེ་ནི་ཆབ་གསལ་རྒྱས་མི་ཡོང་ངམ་སྤྲོད་པ་དེ་དེད། གང་ལྟར། ངོས་རང་ལོ་
ན་ཚུང་ཞིང་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུ་སྐྱབ་པ་ཐོག་མ་ཡིན་ཡང་མཐར་ཐམས་ཅད་བདེ་སྐྱབ་པར་བྱུག། ཅེས་གསུངས། འདིའི་ཐད་སེར་

སྤྱད་པའི་འདུང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཞིབ་ཅུང་གསུངས་པ་ནི། <<དགེ་སྤྱིག་ལས་ཀྱི་སྟོང་བ།>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་ལས།

ཚོ་འབྲུལ་རྒྱ་བའི་ཆེས་བཅོ་ལུའི་སྤྱོད་གསུང་ཚོས་ར་བར་ཆེབས་བསྐྱུར་བཀའ་བྲིན་ཆེ་བའི་སྐབས་སུ་ཞབས་རྒྱལ་ལ་སྤྱི་
པོས་དེག་པའི་སྐལ་བཟང་ཐོབ་ནས་གལ་གནས་སུ་འཁོད་པ་ན། གསུང་ཚངས་པའི་དབྱངས་ཀྱིས། ཕུན་ཚོགས་དགེ་
ལེགས་ནས་རིམ་གྱིས་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་པའི་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་པའི་
པའི་ཚོས་སྟོང་དོ་ཇི་གཤམ་ལྷན་ཁོག་བརྒྱུམས་ཀྱིས་དེར་བྱོན། དགྲ་འཆམས་དང་འབྲེལ་བད་ཕྱད་ཀྱིས་དུད་དེ་ཡགོང་
ས་ཆེན་པོར་མཐུམ་རྟེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་ཞུས། དེ་ནས་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་པའི་ཆེ་བྱུང་ར་
གྱིས་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་པའི་ཆེ་བྱུང་ར་གྱིས་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་པའི་ཆེ་བྱུང་ར་
དཀྱིལ་འཁོར་དགེ་སེམས་པའི་འཕྲུལ་བཀའ་དང་ལྷན་པར་མཛལ་བས། ཚོས་སྟོང་འདི་ཉིད་བཟན་དུ་འཁོལ་བའི་རྟེན་གསུམ་འདུག་
སྤྲོད་པ་དང་གྲུས་ལྷག་པར་འཕེལ། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་པའི་ཆེ་བྱུང་ར་དང།
ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མའི་སྤྱད་པའི་ཆེ་བྱུང་ར་གྱིས་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་པའི་ཆེ་བྱུང་ར་
མཐའ་མེད་པའི་ཞལ་སྤྲོད་པ་ཆེ་འདི་ལ་སྟོན་པའི་ཐབ་རྒྱས་ཚོས་ཀྱི་བདུན་ཅི་ཐོག་མར་བྱུང་བ་ནི་དེའོ། ཞེས་གསུངས། དེ་

ལྟར་སྐྱེད་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་སྟོན་པའི་མཛད་ཆེན་ཐོག་མ་འགའ་བདེ་སྐྱབ་པར་བསྐྱུངས་ཏེ་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་ལམ་ཆེབས་
ཞལ་བསྐྱུང།

ལོ་དེར་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡི་གེ་འབྲི་སློབ་གི་སྐབས་སློང་དབུ་འཇུག་ས་མཚན་པའི་ཚུལ་གོང་དུ་
ཟུར་ཅམ་ཞུས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། དབུ་མེད་འབྲི་སློབ་གསལ་བཞེས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ནི་གཟིམ་དཔོན་མཁན་པོ་མཁའ་
རབ་བསྟན་འཛིན་མཚོག་ཡིན། དེ་ལ་<<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས། ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་
ཆེན་པོས། “དེ་ནས་ལོ་བརྒྱད་ཐོག་སྤྱིར་བཏང་གི་ཡི་གེ་དབུ་མེད་བསྐབས་པ་ཡིན། དེའི་དགོ་ཆེན་ནི། མདོ་ཁམས་ནས་ང་ཆོ་
སྣ་སར་བསྐྱུ་ཉེ་མཉམ་དུ་ཕེབས་མཁན་མཁའ་བཞེས་རབ་བསྟན་འཛིན་ཞེས་པ་སེར་མོ་བའི་དཔོན་རིགས་ཤིག་རེད། ཁོང་གྲགས་
གཤིས་བཟང་ཞིང་། སྤྱ་གྲུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་སློབ་སློབ་མཁས་པོ་ཡོད་པར་མ་ཟད། མོད་ཀྱི་སྤར་སློབ་སློབ་སྤྲེང་ས་ཐོག་ནས་སློབ་
སློབ་གནང་གི་ཡོད་”ཅེས་དང་། <<མཚན་རྣམས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིར་རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་ཆོ།>> ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

མཁན་པོ་དམ་པ་ཕྱིས་སྤྱི་ལུ་ལྷོ་ལམ་པོ་གནང་བ་དང་། འགོ་སློད་ནས་ང་ལ་པོད་ཡིག་དབུ་མེད་བསྐབས་གནང་མཁན་
དེ་རེད། དེ་དུས་ནག་ཚུ་མཁན་པོ་ཞུ་གི་འདུག ། ... ང་དང་རྒྱུ་དུ་གཤིས་སློབ་མཁན་དེ་ཆོའི་ནང་པ་ཡུལ་ནས་མཉམ་དུ་
ཡོང་བ་མཁན་པོ་དམ་པ་གཅིག་སྤྱི་ཆགས་ཡོད་སྐབས། དེ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་རེད། མཁན་པོ་དམ་པས་གྲགས་ཞབས་
ཀྱང་ཞེ་བྲག་གནང་གི་མ་རེད། སྤྱང་དེ་འབྲེལ་བུ་གསུང་གི་རེད། ཡིན་ནའང་། བཀའ་མོལ་སྟུན་པོ་ཞེ་བྲག་ཡོད་པ་མ་
རེད། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་གཟིམ་དཔོན་མཁན་པོ་གནང་སྐབས་ཐོག་དོས་ལ་ཡི་གེ་བསྐབས་གནང་བ་རེད། རྗེས་སུ་སྐབས་
རེར་ངས་སྐབས་ལྷན་དུ་འབྲེལ་དུས། རྒྱག་གཏམ་དང་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷན་དུ་ཡང་གནང་གི་རེད། དེ་འབྲེལ་བུ་ཉེ་རྒྱུ་དུས་ནས་སྤྱི་ལུ་
གཤིས་རྒྱུ་རྒྱུ་རིང་པོ་ཡིན་ཅང་ངས་བརྗེ་བཀུར་ཞུ་གི་ཡོད། དེར་སང་ཆ་བཞག་ན་ཡང་དོས་ཀྱི་སྤྱི་ལུ་ལ་བརྗེས་
ནས་མཁན་པོ་དམ་པའི་མཚན་སྐབས་ཀྱང་བཟང་གི་ཡོད། ཅེས་མཁན་པོ་དམ་པའི་རྣམ་ཐར་དང་ལྟན་དུ་རྒྱལ་བ་རང་

ཉིད་ཀྱི་ངོ་མཚར་བའི་མཚན་རྣམས་དུམ་བུ་ཞིག་ཀྱང་བཀའ་སྐྱེལ། རྒྱུ་རྒྱུ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱི་ན་སྤྱི་བའི་སྐབས་སྤྱི་སྤྱི་ཅེད་
གནང་རྒྱུར་ཤིན་ཏུ་མཉེས་ཤིང་། གཞན་དང་མི་མཚུངས་པར་སྤྱི་ལམ་ས་དང་སྐབས་ཁམས་གཉིས་ཐད་ནས་འཚར་
སྤྱིད་ཉ་ཅང་སྤྱིར་བས། “སློ་བཟང་བསམ་གཏམ་དང་ལེད་གཉིས་ཚད་ལས་བཟའ་བའི་ཅེད་མོ་ཅེ་བར་བརྟེན་པོ་བྱང་ནས་
ཁིད་དེ་སྤྱིར་སློབ་ཅིག་ཏུ་བཏང་”ཞེས་ཡགོང་ས་མཚོག་རང་ཉིད་ནས་བཀའ་གནང་བ་ལྟར། ཡོངས་འཛིན་མཚོག་གིས་
རྒྱུ་རྒྱུ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་ལུ་གསལ་སློང་ལ་སྐབས་ལྷན་ཆེར་བཞེས་ཀྱིས་གཅེན་པོ་སློ་བཟང་བསམ་གཏམ་མཚོག་
སྤྱིར་གཉེར་སློབ་བྱ་ཞིག་ཏུ་གཏོང་གནང་མཚན། སྐབས་དེར་སྐབས་ཚོར་ཅི་བྱུང་གསུང་བར། <<བཅན་གྱི་ལྱི་རང་
དབང་།>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་ལས།

སློ་བཟང་བསམ་གཏམ་སྤྱིར་སློབ་ཏུ་གཏོང་སྐབས་དོས་རང་པལ་ཆེར་ལོ་བརྒྱད་ཅམ་དུ་པོན་ཡོད་ཅིང་། ཁོང་སློབ་བྱུར་བཏང་བའི་
རྒྱུ་རྒྱུ་དོས་ཀྱི་སེམས་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་ཆེན་པོ་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་། དེ་ནི་ཁོང་མ་གཏོགས་དོས་དང་ཡལ་གཞིས་ཀྱི་བར་དུ་
འབྲེལ་མཉམ་པ་གཞན་གཅིག་ཀྱང་མེད་པས་རེད། དེ་ནས་བསྐྱེད་ཆེས་པ་བཅོ་ལྷའི་ཉིན་ཀྱི་སློབ་བྱུར་གསེང་གི་སྐབས་མ་
གཏོགས་ཁོང་ལ་སྐབས་པའི་གོ་སྐབས་མེད། དེད་གཉིས་སྐབས་སྤྱི་ལུ་འགྲོ་བའི་སྐབས་རེ་རེར་དོས་ཀྱིས་སྤྱི་ལུ་ལྷན་ནས་ཅེ་རེར་
བཟུས། ཁོང་ག་ལེར་རྒྱུ་རྒྱུ་རིང་དུ་ཡལ་འགྲོ་བ་དང་བསྐྱེད་ནས་དོས་ཀྱི་སེམས་ཁོང་དུ་ཚད་མེད་པའི་སྤྱི་སྤྱི་གིས་ཁོངས་པར་བྱུར་

པའི་རྣམས་པ་དེ་དེ་དུང་ཡང་གསལ་པོར་བྲན། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་གཅེན་པོ་སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་སྣན་དུ་སྐྱེ་ཅིང་
གནང་རྒྱ་དེ་སྐྱེ་ལེན་ལས་མེད་པར་གྱུར་ནའང་། དུས་ཚེན་དང་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སློབ་མ་གཉིས་སྣན་དུ་
ལན་རེར་འབྲུངས་གཞིས་ཀྱི་བག་ལེབ་བས་གོ་རེ་བསྐྱེས་ཏེ་མངལ་འཕྲད་དུ་ཕེབས་པ་དེས་སྤྲུལ་ལ་སློབ་སྐྱེ་ཆེས་
ཆེར་སྤྱིན། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་ནི་བཟང་བུང་གཡོ་སློབ་ལ་སྣན་གྲགས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་
ལན་དུ་མར་གསུངས།

**བཀའ་དབང་ཐོག་མ་གསན་བཞེས་དང་སྤྲུལ་བསྐྱེན་
སློབ་སྤྲུབ་སོགས།**

རྒྱལ་བའི་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་ནི། སྐུ་ན་པ་མའི་དུས་སུ་སྐྱེ་ཅིང་གནང་རྒྱ་དང་། ཡི་གེ་འབྲི་སློབ་དང་དཔེ་ཆ་
སྤྲུལ་འདྲིན་གནང་བ་སོགས་དགོན་པའི་གྲ་བཅོམ་ན་ཚུང་དག་གི་རྒྱན་ལྡན་གྱི་བཤི་བ་ཅམ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། དེ་
ལས་བཀའ་ཉེ་ཆོས་སྤྲུལ་གྱི་གནང་སློབ་ཆེ་ཁག་ཡུང་དགྲུང་གུངས་བདུན་བརྒྱད་ཅམ་དུ་སོན་པའི་སྐབས་ནས་མངོན་
རྒྱས་པའི་སློབས་པ་སྐྱེ་སྤྲུལ་ཏུ་བརྟམ་པ་ཞིག་ཡིན། བཀའ་དབང་ཐོག་མ་ནི། རིགས་དང་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱ་མཚོའི་
མངའ་བདག་ཆེན་པོ་ཡོངས་འདྲིན་སྣག་བྲག་རྩེ་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོའི་དུང་ནས་འདྲིགས་བྱེད་དཔའ་བོ་གཅིག་པའི་བཀའ་
དབང་གསན་པ་དེ་ཉིད་ཡིན། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་སྤྲུལ་མཁོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྤྲ་ནས།

པལ་ཆེར་ངོས་ཀྱི་མི་ཆེ་འདིར་དབང་དང་པོ་དེ་འདྲིགས་བྱེད་ཀྱི་དབང་ལྷུས་པ་ཡིན་པ་འདྲ། བྱིད་རང་ཚོ་ཁ་ཤམ་གྱིས་
གོ་སྤྲོད་ཡོད། དེ་དུས་ངོས་རང་ལོ་ན་ཉ་ཅང་ཚུང་བས་དབང་ལྷུས་པའི་སྐབས་སུ་དེ་ལ་ཅེད་མའི་འདུ་ཤེས་བཞག་པ་འདྲ།
དེའི་སྐབས་ཀྱིས་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ནང་དུ་འཇུག་པ་སོགས་བྲས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་བྱུང་ཡོད། སྐབས་དེར་འདྲིགས་བྱེད་
ཀྱི་དབང་ལྷུས་པའི་གསང་མཚན་དེ་སྤྲང་མངོན་རྩི་རྩི་ཡིན་པ་ད་ལྟ་ཡང་འདྲ། དེ་ལ་བསམ་སློབ་ཞིག་བཏང་ན། གསང་
མཚན་དུ་“རྣམ་པར་སྤང་མངོན་”ཅེས་ཟེར་བས། གཞན་དོན་ཅུང་ཅམ་ཞིག་ཡོད་ཀྱེད་པ་མིན་རྣམ་སྣམ་པ་ཞིག་མེས་
སུ་བྲན་སོང་། འདི་ནི་ངོས་ཀྱིས་བྱིད་རང་ཚོར་ནང་ཆགས་བྲས་ནས་བཤད་པ་ཡིན། བྱིས་སུ་ཡོངས་འདྲིན་གྱི་རིན་པོ་
ཆའི་མདུན་ནས་འདྲིགས་བྱེད་ཀྱི་དབང་དང་བྱིད་སོགས་ལྷུས་ཤིང་། དབང་ནི་ལན་མང་ལྷུས་ཡོད། ཡང་། སྐབས་རྗེ་ནི་
བྱང་རིན་པོ་ཆེས་མཚན་ཞབས་གནང་བའི་དུས་དེར་དགོང་རྩོད་ཅོད་པར་ཕེབས་སྐབས། འདྲིགས་བྱེད་ཀྱི་བསྐྱེད་
རྩོགས་ཀྱི་བྱིད་ཆ་ཚང་བ་མིན་པར་སྤྲང་འཁོར་གྱི་ཐད་ཀ་ལྟ་བུ་དང་། སྐུ་གསུམ་ལམ་འབྲེར་གྱི་ཐད་ཀའི་དམིགས་སློབ་
སོགས་བཀའ་འདྲི་དགོངས་སློབ་ལྷུས་པར་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས་ཐད་ཀ་ཐད་ཀར་བཀའ་ལན་གནང་། དེ་ལྟར་བྲས་ནས་གྱི་

བྱང་རིན་པོ་ཆའི་མདུན་ནས་མིང་རྒྱུན་ཆ་ཚང་བ་མིན་ཡང་ཐོར་ཅམ་ཐོར་ཅམ་ཐོབ་ཡོད།³⁹ ཅེས་སྐབས་དེའི་སྤྱོད་ཐོང་མ་ཡིན་
པའི་རྣམ་པར་ཐར་བ་རྒྱར་ཅམ་ཞིག་གསུངས་ཏེ་གསལ་ཞིང་རྒྱས་པར་ནི་ཁྱིམ་ཚོགས་སུ་ནམ་དུ་ཡང་མི་གནང་།
<<གོང་ས་སྐྱེ་ལྷོད་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོའི་མཚན་ཉན།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས། ཡགོང་ས་མཚོག་རང་ཉིད་ནས།
ཁོ་པོ་ལོ་བརྒྱུད་ཅམ་དུ་སོན་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་གི་དུང་ནས་བཀའ་དབང་ཐོག་མ་དེ་ཞུས། དེ་དུས་སེམས་སུ་ཞི་
བདེའི་སྣང་བ་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་བྱུང་བ་ད་དུང་ཡང་གསལ་པོར་བྲན། དེའི་རྗེས་སུ་འད་བཀའ་དབང་ནམ་ཞུས་ལ་དེ་ལྟ་
བུའི་ཚོར་སྣང་དེ་རྒྱུན་མཐུན་ནས་ཡོང། དེ་ལྟར་ནང་པའི་ཚོས་ལ་ཡིད་ཆེས་དང་དད་པ་བརྟན་དུ་གྱུར་པ་ལ་བརྟེན་ནས་
རང་ཉིད་གང་དུ་འཇུག་པའི་ལམ་དེ་མ་ལོར་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ངེས་པ་བརྟན་པོ་རྙེད། ཅེས་དང་། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་
མི་དམངས།>>ལས།

རང་གི་སེམས་ལུགས་ཆེ་རུ་འགྲོ་སྐབས། ཚོས་ཀྱི་དག་སྣང་ཡང་དེ་བཞིན་ཆེ་རུ་འགྲོ་བ་བྱུང་སྟེ་སྣོད་སྣོད་གི་རིམ་པ་རེ་
རེ་བཞིན་རིམ་འཛེགས་བྱ་རྒྱུའི་ག་སྒྲིག་གིས་ལོ་བརྒྱུད་ཅམ་ལ་སོན་སྐབས། སེམས་རྒྱུད་ལ་ཚོས་ལ་དང་གྲས་ཀྱི་རུས་
ལུགས་ཐོབ་པ་དེ་གསལ་པོ་བྲན་གྱི་འདུག །སྐབས་དེར་ཞི་བ་དང་། བདེ་བའི་སྣང་བ་ཆེན་པོ་བྱུང། དེ་རྗེས་ཐོས་བསམ་
ཀྱི་སྐབས་པལ་ཆེ་བར་རང་རྒྱུད་ལ་ཚོས་ཀྱི་ཐོ་བ་ལྷོད་བཞིན་པའི་ཐོག་ཚོས་ལ་ཡིད་ཆེས་དང་། དད་པ་རྗེ་འཕེལ་དུ་སོང་
སྟེ་ལམ་མ་ལོར་བ་དང་ཁྱད་པར་བཅོན་པོས་དེ་ཡིན་པའི་ཡིད་ཆེས་བྱུང། ཞེས་ཀྱང་གསུངས་ལ། འདི་ལྟ་བུ་དག་ནི་ལོ་ན་
བདུན་བརྒྱུད་ཅམ་དུ་སོན་པའི་བྱིས་པ་པལ་པ་དག་གིས་སྐྱབ་རུས་པ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན་སྟེ། སྐབས་དེ་ཤིང་ཅིག་ནས་
ལྷགས་བསྟེན་སྣོད་སྐྱབ་ཀྱི་དབྱེ་འཇུགས་ཀྱང་མཚན་ལ། དེ་ནས་བརྒྱུད་ལོ་བསྟར་ཆགས་སུ་དབྱུག་དུས་བདུན་པ་དུ་
མའི་རིང་རྒྱལ་བའི་ཡོངས་འཛིན་གང་རུང་དང་རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཚང་གི་དགེ་འདུན་པ་བགྲེས་གས་དུ་མ་དང་སྣུན་ཅིག་
བསྟེན་མཚམས་སུ་བཞུགས། དེའི་ཐད་<<བཅོན་པོའི་ཀྱི་རང་དབང།>> ཞེས་པའི་རང་རྣམ་ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་
ནས། “བསྟེན་མཚམས་ཀྱི་སྐབས་སུ། རྗེ་རོལ་ཏུ་ཅེད་མོ་ཅེ་རུ་འགྲོ་མི་ཚོག །དེ་ལ་ཐོག་མར་དཔེ་ཁྲིད་ཐེངས་གཅིག་དང་། དེ་
ནས་ཡོངས་འཛིན་སོགས་ཀྱི་གཞིགས་རྟོག་འོག་ཡུན་རིང་ཚོ་ག་འདོན་པ་དང་སྣོད་སྐྱབ་བྱེད་དགོས། བྱིས་པ་ཞིག་གི་རོས་
ཐད་ནས་བཤད་ན། དེ་ནི་དུས་རྟོག་ཏུ་སྤྱིད་སྣང་ལྡན་པ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན་”ཞེས་གསུངས་ལ། ལྷགས་བསྟེན་གནང་ཡུལ་ལ།
རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་གསུམ་བ་ཆེན་པོ་ནས་པོ་བྲང་སྟེ་ངོས་སུ་ཉི་འོད་སོག་པའི་བསྟེན་སྐྱབ་ཁང་རྩི་དུ་ལྡན་པ་ཞིག་
གསར་བཞེངས་གནང་ཡོད་ཀྱང་། མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་པོ་བྲང་བྲང་ངོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚོག་ལྟ་བུའི་སྐབས་ནས་
སྐྱེ་ལྷོད་ན་རིམ་བྱིས་ཐམ་མ་ཆད་པར་བསྟེན་མཚམས་གནང་བའི་བསྟེན་སྐྱབ་ཁང་རྩིང་བ་སྐྱག་ཆེ་ཞིང་གང་དང་ལྡང་
བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཉིད་བདམས་ཏེ་ལོ་ལྟར་བསྟེན་སྐྱབ་གནང་། དེ་ཡང་སྣོད་དཀར་དང་ཆེ་དཔག་མེད་ཀྱི་ཆེ་སྐྱབ་
སོགས་ཆེ་སྐྱབ་ཀྱི་རིགས་མང་པོ་དང་། གཞན་ཡང་འཛེགས་བྱེད་ཀྱི་བསྟེན་མཚམས་སོགས་ཀྱང་མཚན་ དེ་ལ་

³⁹ རྗེ་ལོ་ 2004 ལོར་སྤྱོད་ཐོང་གྱི་ཚང་དུ་འཛེགས་བྱེད་བཀའ་དབང་སྐབས་གསུངས།

ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་<<ངོས་ཀྱི་ལུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>སྟུ། “ངས་སྤྱི་གུའི་སྐབས་ནས་ཚོས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོར་
ལ་དགའ་ངལ་སྤྱད་ལེན་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། གུ་ཡངས་ནས་ཡང་མེད་པ་མ་ཡིན།” ཞེས་དང་། “དཔེ་ཆ་ལ་བསྟུར་ཉ་
ཅང་དགའ་པོ་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་། ང་རང་གི་སློབ་སྦྱོར་ནམས་དགོ་ཅན་བཤེས་གཉེན་གྱི་སྤྱད་པ་འདོད་ཁེངས་པའི་
གང་ལེགས་བྱས་པ་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་སྤྱད།

སྤྱི་ལོ་ 1942 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 12 ཉིན། ཨ་རིའི་སྤྱི་ཚབ་ Ilia Tolstoy དང་ Brooke Dolan གཉིས་
སྲིད་འཛིན་གྱིས་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྤྱི་ལོ་རིན་པོ་ཆེར་བསྐྱར་བའི་འཚམས་འཛིན་སྤྱི་ལོ་ 1942 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 3
འཁོད་པ་ཞིག་དང་། འབྲུལ་དངོས་ལེགས་སྤྲེས་སྤྱི་གསེར་གྱི་ཚུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་གཅིག་དང་། དདུལ་གྱིས་བཟོས་པའི་
གྲུ་གཟེངས་རྒྱུ་དུ་ཞིག ། སྲིད་འཛིན་གྱི་འབྲུ་བར་གཅིག་སོགས་བསྐྱབས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་འཁོར་ལོ་ཅིང་། མི་རིང་བར་རྒྱུ་
སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྲིད་སྦྱོར་སོགས་ལ་མཚལ་འབྲུད་ལུས་ཏེ་ལེགས་སྤྲེས་བྱས། སྤྱད་པོད་གཞུང་གིས་ཀྱང་ཡགོང་
ས་མཚོག་གི་མཚན་ཅོག་ནས་བོད་ཚུ་སྤྱད་ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 12 ལོ་ 1943 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 24 འཁོད་པའི་འཛིན་
ལན་དང་དངོས་སྤྲེས་བཅས་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་ལ་བརྒྱུད་བསྐྱར་གནང་། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

ངོས་རང་ཚུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་ཉ་ཅང་དགའ་བ་དེ་ནི་ངོས་ཀྱི་ཞན་ཆའི་ཁོད་ཀྱི་གཅིག་རེད། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1942 ལོར་གྱི་
སྤྱད་པ་(སྤྱི་ལོ་བདུན་ལ་སོན་སྐབས། ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་གྱིས་ཐོག་མར་བརྒྱུད་གཏོང་གནང་བའི་ལེགས་སྤྲེས་གསེར་
གྱི་ཚུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་གཅིག་དང་། དདུལ་གྱིས་བཟོས་པའི་གྲུ་གཟེངས་རྒྱུ་དུ་ཞིག །འཛིན་ཡིག་གཅིག་བཅས་འཁོར་
དེ་ལ་འདིར་ལོ་རྒྱུས་ཁྲུང་མཚར་སོ་ཞིག་ཡོད། ལོ་བདུན་ཅམ་ལ་སོན་པའི་གྱིས་པ་ཞིག་གི་ངོས་ཐང་ནས་བཤེད་ན། ཚུ་
ཚོད་འཁོར་ལོར་དགའ་སྤྱད་ཆེ་བ་ལས་ཡི་གེ་ལ་དོ་སྤྱད་མེད། སྐབས་དེར་དབྱིན་རིའི་སྤྱི་ཚབ་ལྷ་སར་ཡོད། དབྱིན་སྤྱད་
ཤེས་པའི་པོད་ཀྱི་སྤྱི་འབྲེལ་ལས་ཀྱི་ཅིག་བརྒྱུད་དེ་ཨ་རིའི་སྤྱི་ཚབ་གཉིས་འཁོར་ལོ་དང་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་གོ་ཐོས་བྱུང་།
ངོས་ཀྱིས་ཁོང་ལ་ལེགས་སྤྲེས་ཅི་ཞིག་ཡོད་མེད་དེས་པ་ན། ཚུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་ཞིག་འདུག་ཅེས་བཤེད་པས། གཞུང་
འབྲེལ་མཚལ་འབྲུད་པ་བྱུང་གོང་ནས་ཚུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་དེ་འབྲེལ་ཤོག་ཅེས་དག་འཛིན་བཏང་བ་ཡིན། “བྱ་རྒྱུང་”དེ་རི་

འབྲེལ་ཐབས་སྤྱོད་ཞིང་སྤྱོད་པ་ཆེ་བ་ལ་ཨང་། མ་རེད་དམ།⁴⁰ ཞེས་བཞུགས་མོད་དང་བཅས་བཀའ་གནང་། དེ་ནས་ཀྱང་སྤྱི་
མཚུངས་གསུང་དོན། “རྗེས་སུ་དདུལ་གྱི་གྲུ་གཟེངས་རྒྱུ་དུ་ཞིག་རྒྱུང་དེ་རྗེས་ཚུའི་སྤྱི་བཞུགས་པ་ན་སྤྱི་ཚོད་ཉ་ཅང་སྤྱི་བས་ཚུའི་ནང་
དུ་ཐིམ། དེ་ལྟར་ཚུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་དེའི་ཐང་དོ་ཆ་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་བྱུང་། ཡི་གེ་དེ་ཐེངས་འདིར་(2010ལོར་)ཨ་
རིའི་སྲིད་འཛིན་ཨོ་ལྷ་མར་མཚལ་འབྲུད་སྐབས་གཞི་ནས་མཚོང་། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1942 ལོ་ 2010 ཡི་བར་ཏེ་པལ་ཆེར་ལོ་

⁴⁰ སྤྱི་ལོ་ 2010 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 7 ཉིན་རྒྱ་གར་གྱི་ NDTV བརྒྱུ་འཛིན་གསལ་འགོད་པ་སྤྱད་གསལ་ཅན་ Barkha Dutt ལོ་བཅས་འདི་ལུས་
པའི་ལན་དུ་སྤྱད།

བཏུག་ཅུ་ཐམ་བུ་ཕྱིན་པའི་རྗེས་སུ་དགའོད་མཐོང་བ་རྟེན་ཅེས་བཞག་མོ་དང་བཅས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ 1942 ལོར་ཨ་རིའི་སྲིད་
འཛིན་གྱིས་ཕུལ་བའི་ཐུག་ཀྱིས་དེ་བོད་དུ་མ་གཟིགས་པར་ཨ་རིར་ཆིབས་སྐྱར་སྐབས་གཟིགས་པའི་ཚུལ་གསུངས།

བོད་ཐུགས་སུ་དགྲའ་གངས་དགྲའ་ཕེབས་པ་སྤྱི་ལོ་ 1943 ལོར་ཉིན་ཞིག ། ལ་ཤོང་ས་མཚོག་རང་ཉིད་ནས་
གསུངས་པ་ལྟར། ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྐྱེ་བོང་མས་གཅེས་ཉར་གནང་བའི་ཐུག་རྗེས་ཀྱི་ཁྲོད་ནས་སློབ་པ་བརྟན་
སྟོན་བྱེད་ཀྱི་འབྲུལ་ཆས་རྙེད་པ་གཉིས་དང་། སློབ་པ་བརྟན་གྱི་སྲིན་ལོག་ལའོར་ལོ་བཅུ་ཕྱག་ཁ་ལས་བཅས་གསར་རྙེད་
བྱུང་ཡང་ཐོག་མར་དེ་དག་བཀོལ་སྤོད་ཤེས་མཁན་ཞིག་མ་རྙེད། ཕྱིས་སུ་འོར་བུ་སྲིད་ཁར་འཚོ་སྤོད་བྱེད་བཞིན་པའི་
རྒྱ་ནག་གི་གྲུ་བ་རྒྱ་བ་སའ་འབྲོར་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེས་བཀོལ་སྤོད་བྱེད་ཤེས་པར་མཁྲེན། གྲུ་བ་དེ་ནི་འོར་བུ་
མ་གཉིས་ཀ་སྐྱེ་བོང་མར་དད་གུས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་སྐབས་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆིབས་སྐྱར་སྐབས་ཕུལ་བ་ཞིག་སྟེ། རྗེས་སུ་ལ་ཤོང་
ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་དུ་ལྷ་སར་ཕེབས་ཏེ་འོར་བུ་སྲིད་ཁར་འཚོ་སྤོད་བྱས་པ་ཞིག་རེད། སའ་འབྲོར་
ལགས་ཀྱིས་སློབ་པ་བརྟན་སྟོན་པ་དང་སྟོན་ལོར་ཆེ་བའོ་བཅོས་རྒྱག་པ་སོགས་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེར་གཟིགས་མོའི་སྤྱི་
ཏུ་བསྐྱབས། སློབ་པ་བརྟན་དེ་ཚོའི་ནང་གི་གཅེན་ལོ་དཔྱིན་རིའི་རྒྱལ་པོ་ George V (1865-1936) འི་སྟོན་སྐབས་
བརྟན་པབ་བྱས་པ་ཞིག་སྟེ། དེའི་ནང་འཇམ་སྲིད་གང་སའི་དམག་ཆས་བརྙེན་ཅམ་ཅན་གྱི་པའི་དམག་མིའི་རྒྱ་སྒྲིག་
སོགས་ལྷན་མོ་ཉ་ཅང་ཆེ་བ་ཞིག་དང་། གཞན་ཞིག་ནི་སློང་འི་སྐབས་ནས་བྱུང་མེད་ཞབས་སྡོ་འབྲུལ་མཁན་རྣམས་
ཕྱིར་ཐོན་ཏེ་ཞབས་སྡོ་རྒྱག་པ་སོགས་མིག་འབྲུལ་གྱི་རང་བཞིན་གསལ་བའི་སློབ་པ་བརྟན་ཞིག་ཡིན། ལེགས་ལོས་ནི།
དངོས་བཤུས་སློབ་པ་བརྟན་ཏེ་གསེར་གྱི་གཏོར་ཁ་ནས་གསེར་བཞོ་བའི་རྣམ་པ་རི་བཞིན་བརྟན་པབ་བྱས་པ་ཞིག་
ཡིན་ལ། དེ་ལ་བརྟན་ནས་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེས་གསེར་ཞོ་ལས་ཀ་བ་རྣམས་ཀྱི་དགའ་ཚེགས་དང་། བཤུ་གཞིག་
གལ་རིམ་གྱི་ངོ་གདོང་ངོ་མ་རྣམས་གསལ་ལེར་མཁྲེན། དེ་ལ་<<ཤོང་ས་སྐྱེ་བྱེད་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་རྣམས།>>
ལས་ལ་ཤོང་ས་མཚོག་གིས།

སློབ་པ་བརྟན་པལ་ཆེད་སུམ་ཅུ་ནས་བཞི་བཅུ་ཅམ་ཞིག་ཡོད། དེ་དག་ལས་ངོས་ཀྱིས་ལེགས་པར་བཏུན་པ་ནི། Tarzan
དང་ Boer War ཞེས་པའི་སློབ་པ་བརྟན་གཉིས་དང་། དཔྱིན་རིའི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་གི་སྟོན་བརྟན་པབ་བྱས་པའི་སློབ་
པ་བརྟན་གཅིག ། གཞན་ཡང་རྗེ་འབྲུལ་སྟོན་པའི་སློབ་པ་བརྟན་དུ་མ་བཅས་རེད། ... སློབ་པ་བརྟན་དེ་དག་གིས་ངོས་ཀྱི་གཅེན་
པོ་དང་ངོས་རང་གཉིས་ཀྱི་ཡིད་དབང་མེད་དུ་སློབ་པ་སོང། ཞེས་གསུངས། དེ་ནས་ཅང་མ་འཕྲོད་བར་རྒྱའི་གྲུ་བ་སའ་
འབྲོར་ཞེས་པ་འདས་གོངས་སུ་གྱུར་པས་སློབ་པ་བརྟན་གཟིགས་མོ་གནང་བར་སྐྱེད་ལ་སྐྱབ་ཏུ་བྱུང་ཡང་། སྐབས་དེ་
དུས་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེས་ཆག་སྟོན་ཚུང་བའི་རིགས་བཞོ་བཅོས་གནང་བུམ་པས་སུ་མཐུན་ནས་གཟིགས་མོར་འོ།
ཉིན་ཞིག་སློབ་པ་བརྟན་སྟོན་བྱེད་དེར་ཆག་སྟོན་ཆེ་ཅམ་ཞིག་ལོར་སྐབས་བཞོ་བཅོས་རྒྱག་ཐབས་གནང་ཡང་རྣམས་
རིང་ལེགས་འགྲུབ་མ་བྱུང་། མཐར་སློབ་པ་རྗེས་ཀྱིས་སློབ་པ་མཁོ་འདོན་བྱེད་ཚུལ་སོགས་རི་བཞིན་མཁྲེན་རྟོགས་བྱུང་བ་

ལ་བཞེན་ནས་སྤར་བཞེན་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་སྐབས་ལ་བྱུང་། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཚོག་གིས་“དེ་དུས་ངོས་ཀྱིས་སློབ་གི་རང་
བཞེན་དེ་སློབ་མར་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ལ། གཅིག་ལ་གཅིག་བཞེན་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་མ་ཤེས་གྱི་བར་དུ་ངོས་རང་གཅིག་ཕྱུག་
རིང་མགོ་འཛོམ་དགོས་བྱུང་”ཞེས་དང་ཡང་། “སློབ་བརྟན་སྟོན་བྱེད་དེར་ཆག་སྐྱོན་ཤོར་ཉེ་བེད་སྤྱོད་མེད་པ་ལྟ་བུར་བྱུང་
སྐབས། སློབ་རྗེ་འཕམ་ཤེས་རྟོག་རྣམས་ཕྱིར་བཏོན་ཉེ་ལོ་ཉེ་ལའི་གཞིམ་ཁང་གི་སྤྱི་ཁུངས་མར་གཡུགས་ཉེ་སར་བཅའ་བུ་
ལ། གས་གཏོར་གྱི་སྐྱ་སྐྱོན་ལོ་ཞིག་ཀྱང་འབྱུང་། དེ་ལོ་ངོས་ཀྱི་སྐྱོན་རེད་”ཅེས་གསུངས། དེ་ནས་སྤར་ཡང་བལ་ཤིང་ཚོང་
པ་དག་བརྒྱུད་དེ་སློབ་གི་ཤེས་རྟོག་གསར་པ་དག་མཁོ་སྐྱབ་མཛད།

ཚེས་གསུམ་ཟླ་བཟླ་དང་སྐབས་འབྲེལ་གྱི་ གནད་དོན་འགའ།

དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1943 ལོའི་ཡས་མས་ཤིག་ནས། རྩ་སྐྱབ་རྒྱལ་སྤྱི་དགེ་སྲིད་ཀྱིས་སྤར་གྱི་ཞལ་དན་བཞེན་གཞུང་
འབྲེལ་ལས་དོན་ཐག་གཅོད་ཆེ་ཁག་ལ་བྱུན་མོང་བཀའ་བཏོན་དང་སྐབས་ཐག་མཉམ་གཅོད་གྱི་གནས་བབ་དེར་ཡང་
འགྱུར་སློབ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཞིང་། རྩ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཅི་མང་གོ་གནས་མར་འབེབ་དང་སྐབས་བྲག་སྤྱོད་ཀྱི་
དཔོན་རིགས་དུ་མ་གོ་གནས་ཡར་སྤར་སོགས་སྤྱོད་ཁག་གི་རྣམ་པ་རེ་གསལ་དུ་བྱུང་བའི་ཁར། རྩ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་
དཔོན་རིགས་དུ་མ་སློབ་ཉེ་སྐབས་བྲག་སྤྱོད་སྤྱོད་ལྟ་བུར་བ་སོགས་“རྩ་སྐྱབ་དོན་རྒྱུན་”གྱི་སྐྱེ་བུ་དེ་ག་ལེར་འབྲས་
བ་ནས་འཚར་བའི་མགོ་ཚུགས། དེ་ལ་<<མི་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་ལས་འཕྲོས་པའི་གཏམ་ཐབས་བྱས་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་འབྲས་
བྱ།>>ཞེས་པར་བཀའ་བྱུང་གུན་སྤྱོད་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཚོ་གྱིས། “རྩ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་
གཞུང་ཞབས་དང་། གནད་པའི་མཁན་པོ་དང་ལས་སྡེ་མང་པོ་ཞིག་ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་
འདོགས་ཅི་རིགས་ཀྱིས་ལས་གནས་ནས་འཕོ་ལེན་གནད་བ་དང་། འགའ་ཤས་ཞིམས་སྐྱོན་དུ་སྤར་བ། འགའ་ཤས་གནས་
དབྱུང་སོགས་”ཞེས་དང་། <<མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།>>ལས་སྐྱབ་ལྟ་བུར་ཚོགས་བཀའ་ཤིས་ཀྱིས།

གང་ལྟར། 1947 ལོར་ཡོངས་འཛིན་སྐྱབ་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་སྤྱི་དབང་བཟུང་རྗེས་སྐྱེ་བྲག་མཚོ་རིམ་དབང་འཛིན་པ་
འགའ་ཤས་ཀྱིས་སྐྱབ་བྲག་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་
སྤྱོད་ལ་སྤར་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་
ཕུལ་ནི། རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས་སྤྱོད་སྤྱོད་རང་འཇགས་གནད་རྒྱུར་འགོ་གཞི་བཞེད་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་
སྤྱོད་ཆེ་བཞེད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་
དེ་དགོངས་པ་ལྷུ་དུ་བཅུག་པ་བཅས་ལག་ལེན་བསྐྱར་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་
སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་

ལྷོ་ས་སྐྱ་འགའ་ལས་རིམ་བཞིན་གནས་ཡོད་དུ་བསྐྱོ་བཞག་བྱ་རྒྱུའི་དན་གཤོམ་ཞིག་བརྒྱུམས་པ་དཔེར་ན། ཞེས་གསུངས།
སྐབས་དེར། “གནང་བྱུང་⁴¹རྒྱུ་རྟ་དམའ་བས། །མེ་སྐྱོགས་འཛོར་མདེལ་པོག་སོང། །གསེར་གྱི་ཅིག་པ་བཅིགས་ནས།
རྒྱུར་⁴²ལ་དར་ལྷོག་བཅུགས་སོང།།” ཞེས་པའི་ཡིག་བསྐྱུར་ཞིག་ལྷ་སའི་ཁྲོམ་གཞུང་དུ་བྱུང།

དེ་ལྟར་སྲིད་དབང་འཕྲོག་ཚོད་དང་ནང་ཁུལ་གྱི་འབྲེལ་བ་རྗེ་རྣམས་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྐབས་ཏེ། རྒྱལ་བའི་
མཚོགས་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་བོད་ལུགས་སྐུ་དགུང་གངས་བརྒྱུར་པེབས་པ་བོད་ཤིང་སྤེལ་རྒྱ་བ་ ༡ ཆེས་ ༣ ལྷི་ལོ་ 1944
རྒྱ་བ་ 2 ཆེས་ 26 ཉིན། པོ་ཏ་ལའི་རྒྱལ་བའི་གཞིམ་རྒྱུང་དུ་མཚོགས་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུའི་གསང་བ་གསུམ་ལ་མི་དང་
མི་མིན་གྱི་གཞོན་ཅིང་འཆེ་བའི་རིགས་ཡོད་མེད་དཔྱད་པར་“ཆེས་གསུམ་ཟན་བརྟམ་”བཞུགས་འབྲས་སྐུ་ལྷུར་
འཚུབ་སྤོང་ཉེན་དོགས་ཅི་ཆེ་ཡོད་ལུགས་པེབས་པར། གཞུང་གནས་ནས་དགོན་སྡེ་ཆེ་ལྷ་ཀུན་གྱིས་ཞབས་རིམ་
གནད་སྲིན་འབད་སྐྱབ་དང། གནད་ས་གསུམ་དང་བོད་གཞུང་སེར་སྐུ་སྐྱབ་མོང་ཕོག་བརྟན་བཞུགས་རྒྱས་འབྲེལ་ལུ་
རྒྱུའི་གཏན་འཕེབས་གནང་བ་རྒྱལ་རྒྱུར་རྒྱ་སྤོང་རིན་པོ་ཆེས་གསན་པ་དང། དེ་མ་ཐག་ལྷ་སར་པེབས་བཞེད་གྱི་
སྐབས་འདུན་འག་པོ་ཡོད་ལུགས་གནད་ཡོད་ཁག་ལ་བརྒྱུད་སྤེལ་གནང་བས། གནད་སའི་མཁན་པོ་རྣམས་ནས་པོ་
དེའི་སྲོན་ལམ་གྲོལ་མཚམས་བཀའ་ལག་ཏུ་དངོས་བཅར་གྱིས་བརྟན་བཞུགས་སྐབས་རྒྱལ་རྒྱུར་མཚོགས་གནད་ལུ་
དགོས་ཚུལ་ལུས་ཀྱང། རྒྱལ་རྒྱུར་གྱི་“གཞིགས་སྐྱོང་དང་སྐྱུགས་སྤོང་ལེགས་གནང་ལུལ་གཙོ་བོ་”བཀའ་སྲོན་རྒྱ་མ་
བརྟན་པ་འཇམ་དབྱངས་གྱིས་ཁོང་ཁོ་བྱུག་པོའི་དང། འདི་གར་སྲིད་སྐྱོང་སྐྱབ་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་བཞིན་དུ་རྒྱལ་
རྒྱུར་རྒྱ་སྤོང་གནད་ལུ་བྱེད་པ་ནི། “ལ་ཐེལ་སྤང་ལ་སྐྱབས་ཐེལ་”གྱི་དཔེ་ལས་མ་འདས་ཤིང། གནད་ས་གསུམ་གྱི་
མཁན་པོ་ཆོས་ཆོས་འཆད་ཉན་དང་བསྐྱབ་པ་སྲོལ་གཉེར་གནང་སྟེ་བཞུགས་ན་ལེགས། ཞེས་སོགས་ལན་འདེབས་
གནང་སྟེ་བཀའ་ལག་ནས་དོས་ལེན་མ་གནང། དེ་ལ་སྐྱབ་ལྷ་སྐྱབ་གྱི་<<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།>>ལས།

རྒྱ་སྐྱབ་གཉིས་དབང་རྒྱ་སྲོལ་གྱི་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་སྐབས། ལྷག་བྲག་དགུང་ལོ་མཐོ་རྒྱུན་སྲིད་སྐྱོང་སྤང་ཡང་རྒྱ་
སྤོང་གིས་རྒྱུར་བཞེས་བདེ་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་སྲིད་སྐྱོང་བསྐྱོམ་ལུགས་དང། ལོ་གསུམ་ནས་རྒྱ་སྤོང་གིས་རང་འཇགས་
གནང་གི་ཡོད་ཚོད་བཅས་སྲིད་གྲགས་བྱུང་བར་བརྟན་བཀའ་སྲོན་རྒྱ་མ་བརྟན་པ་འཇམ་དབྱངས་དང། བཀའ་སྲོན་བོན་
ཤོད་གཉིས་གྱི་བསམ་པར། སྲིད་སྐྱོང་བརྗེ་ལེན་ཡང་ཡང་བྱས་ན་བཀའ་སྲོན་རྣམས་གྱི་གནས་སྤངས་གཡོ་འགུལ་
ཐེབས་མི་ཡོང་ངམ་སྐུམ་པའི་དོགས་འཆར་བྱུང་སྟེ། དན་ཕོས་བྱས་ནས། ཞེས་པ་ལྟར། ཁོང་གཉིས་གྱིས་སྐྱབ་བྲག་རིན་པོ་
ཆེ་སྲིད་སྐྱོང་དུ་མ་བཞེངས་གོང་ནས། ཐོག་མར་རྒྱ་སྤོང་རིན་པོ་ཆེའི་མཚན་རྗེས་མང་ཅོམ་བྲིས་ཤིང། མཐར། “ལ་ཕོང་
ས་ཆེན་པོས་ཆོས་སྲིད་ལུགས་གཉིས་གྱི་མཚན་འགན་མ་བཞེས་བར་དུ་སྐྱབ་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྲིད་སྐྱོང་གནང་དགོས་”

⁴¹ མདོ་སྐྱབ་སྐྱེ་བྱུང་བཀའ་སྲོན་གནང་བྱུང་བ་བརྒྱ་རྗོད་ནི།
⁴² རྒྱུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགོ་ལེགས།

ཞེས་པའི་ཚིག་གནད་འཁོར་པའི་ཡིག་ཆ་ཚོ་བཅའི་ཞིབ་སློབ་དཀའ་བ་ཞིག་བཅོས་ཏེ། སྲིད་སྲོད་གི་ཕྱག་ལས་ཅིས་སྲོད་
གྲ་སྒྲིག་གི་བྲེལ་བེད་སྐབས་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྲེད་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་མཁུན་ནས་མཚན་ཉག་སྲུང་ཏེ། རྗེས་སུ་གསལ་ཏེ་སྲེད་
རྩོག་བྱུང་ན་རྒྱལ་ཚབ་རང་ཉིད་ནས་ཞུས་བཞེས་མཛད་བེད་པའི་དངོས་དབང་མཚན་ཉག་སྲོན་རྒྱུའི་སློབ་ཚུལ་གྲ་
སྒྲིག་ལྷན་ནས་བྱས། དེ་ལྟར་ཚོད་རྩོག་རྣམས་བོད་བརྟན་སྲིད་ཀྱི་དོན་མ་ཡིན་པར་གཞུང་འཛིན་མཚོ་རིམ་གྱི་གོ་
གནས་འབའ་ཞིག་སྲིད་བཅངས་བྱས་པའི་དབང་ཁོ་ན་ཡིན་པེས་ལྟ་བུའི་བྱ་སྲོད་སྐྱོད་ཆོག་སྲེལ་བར་མངོན། གང་
ལྟར། རྒྱལ་བུར་སྲོམ་བཅས་ཀྱིས་བསྐྱེད་མར་ནང་མའི་བཀའ་བཅོས་དང་ཐབས་ལམ་གཞན་འཚོལ་གྱི་མཐར། སེར་
བྲེས་འདྲུ་ཁང་ཉམས་གསོ་བྱུང་བའི་རབ་གནས་མཛད་སྲོད་ཐེབས་བཞེད་ལྟར་སྲོན་ཏུ་སྐྱུབ་པར་འོས་པ་རྣམས་
ཡོངས་སུ་བྱུང་མཚམས་རྒྱས་སྲོམ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་དང་ལྟ་སར་ཆེབས་ཐེབས་གནང་། ལྷ་སྐྱེ་ཆེ་དབང་དོ་རྗེའི་<<རྩ་
རྟུག་གཉིས་ཀྱི་འགའ་རྒྱུན་དང་རྒྱལ་བུར་རྩ་སྲེད་སྐྱེ་སར་སྲོད་འགྲུག་བྱེད་པར་བསྲོད་པའི་བརྒྱུད་རིམ།>>ཞེས་པར།

སྐབས་དེར་གྱི་རྒྱུད་ཡོངས་གྲགས་སྲེད་ཕྱོགས་ནང་རྩ་རྟུག་གཉིས་དབར་མ་སྲོམ་གྱི་འབྲེལ་དམ་ཐབ་ཡོད་རྟུག་སྟེ། རྟུག་
གྲག་དཀྱུང་ན་མཚོ་རྒྱུད་སྲིད་སྲོད་ཡང་རྒྱུར་བཞེས་བདེ་བའི་ཆེད་ཏུ་བསྲོམ་ལུགས་དང་། ལོ་གསུམ་ནས་རྩ་སྲེད་
གིས་རང་འདུགས་གནང་གི་ཡོད་ཚུལ་སྲིད་གྲགས་བྱུང་བར་བརྟེན། བཀའ་སྲོན་ལྷ་མ་བརྟན་པ་འཇམ་དབྱངས་དང་།
བཀའ་སྲོན་བོན་ཤོད་གཉིས་ཀྱི་བསམ་པར་སྲིད་སྲོད་བརྗེ་ལེན་ཡང་ཡང་བརྒྱབ་ན། བཀའ་སྲོན་ཚོའི་གོ་གནས་ལའང་
གཡོ་འགྲུལ་ཐེབས་མི་ཡོང་སྟེ་པའི་དོགས་འཚར་བྱུང་སྟེ། ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་རྩ་སྲེད་གི་དེ་སྲིད་མཛད་རྗེས་སྲོད་དང་།
སྲིད་སྲོད་གསར་པའི་ཆེ་འདོན་བྱེད་སྲོད་དང་། ཐོབ་བཅོས། སྲིད་སྲོད་གི་ཐམ་ག །ཤོགས་ཐོབ། བཞུགས་ལུལ་སོགས་
བྱེད་སྲོའི་རྣམ་གྲངས་མང་པོ་བཀོད་པའི་ཡིག་ཆོ་བཅའི་འཚར་གཞི་ཞིག་བཅོས་པ་དེའི་ནང་། “གོང་ས་སྐུབས་མགོན་
ཆེན་པོས་ཚོས་སྲིད་ལུགས་གཉིས་སུ་གསལ་འགན་སྲེད་བཞེས་མ་གྱུབ་བར་བོད་སྲོད་ཆབ་སྲིད་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཛད་པ་
སྲིད་སྲོད་རྟུག་གྲག་གིས་སུ་གསལ་འགན་སྲེད་བཞེས་གནང་དགོས།” ཞེས་པའི་ཚིག་གནད་ཅིག་བཀོད་དེ་གཟུང་འཁོར་
གཅིག་ནས་སྲིད་སྲོད་གསར་པར་ཕྱག་ལས་ཅིས་སྲོད་རན་པའི་སུགས་བྲེལ་ཆེ་བའི་སྐང་ཞིག་ལ། སྲིད་སྲོད་རྩ་སྲེད་མ་
ཚོག་མཚན་ལུག་འདུག །དེ་ནི་ལོ་གསུམ་སོང་མཚམས་ཚོད་སྲེད་བྱུང་ན་འགོག་རྒྱུ་བཅོ་ཅིས་བྱེད་པའི་རྒྱུག་གཡོ་ཞིག་

པེད། ཅེས་གསལ། དེ་ལྟ་བུའི་རྩོག་བེད་གི་སྐབས་སུ་གནས་ཚུལ་སྲོད་བཞེས་པའི་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1944 ཟླ་བ་
8 ཚེས་ 3 ཉིན་གྱི་དགོང་དོ་རྒྱ་ཚོད་བརྒྱུ་པ་ཅམ་ལ་ལྷ་སའི་བྱང་ཕྱོགས་ནས་གནམ་གྲུ་ཞིག་ཡོང་སྟེ་སྟོ་ཕྱོགས་སུ་
སོང་བ་མང་པོས་མཚོང་སྲོད་བྱུང་བ་དེ་པེད། ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ། ལྷེ་གདོང་རྫོང་སྲོད་ཤོད་བྱུང་ཤག་བྱུང་པའི་དོ་
ཚབ་ནས་སྟོན་ལུ་ཕུལ་གསལ། རྒྱ་གར་ནས་རྒྱ་ནག་ལ་དམག་མཁོའི་ཅ་དངོས་དཔོན་འདེན་བྱེད་པའི་ཨ་རིའི་གནམ་
གྲུ་ཞིག་བསམ་ལས་དང་ཉེ་བའི་དོ་ནང་ཞེས་པའི་ལུལ་གྱི་གཅང་འགྲམ་ཞིག་ཏུ་སྐྱུང་། གནམ་གྲུའི་ནང་ཡོད་མི་ལྔ་
མཚོངས་གདུགས་ལ་བརྟེན་ནས་སར་བབས་པས་བརྟེན་སྲོད་ཆེར་མ་བྱུང་། བོད་གཞུང་ནས་མི་ལྔ་པོ་ལྷ་སར་བསུས་
ཤིང་མི་རིང་བར་རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཚམས་བར་སྐྱེལ་མ་དང་བཅས་སྲིད་གཏོང་བྱས། བོད་གཞུང་གི་རྒྱལ་ལས་ཁུངས་

ནས་རྒྱ་གར་དུ་གཏན་སྡོད་ཨ་རིའི་དྲུག་དམག་དབུ་ལས་ལ་སྤྲོད་ཕྱིན་ཅིང་སྤྲོད་དེ་ལྷ་བུ་མི་ཡོང་བའི་བཞོན་འབྲེལ་
བསྐྱབས་པར་ཨ་རིའི་ལས་བྱེད་ནས་ཁས་ལེན་གཙང་ལྷ་གནང་།

སྐབས་དེ་ཤེད་ཅིག་ཏུ། འཕན་པོ་སྤྲོན་བྱུང་རྗེས་སེར་བྲེས་ལྷ་ཚང་དང་སྤྲུག་པ་ལྷ་ཚང་གི་འབྲུ་འདེད་པ་
འགས་འབྲུ་བུ་ཚ་འདེད་བྱས་པ་མི་དམངས་ཀྱིས་རྗེས་ལ་ལུས་པར་རྗེས་སྡོད་དོ་ཚབ་ཀྱིས་དེ་ལྷར་ཚ་འདེད་བཏང་ན་
སྤྲོད་མི་དགོས་ཞེས་མི་དམངས་ལ་བཀའ་གནང་སྟབས། འབྲུ་འདེད་པ་ལྷ་པ་དེ་དག་གིས་ཚོད་རྟོག་ཆེས་ཆེར་
བསྐྱབས་པའི་ཐོག་ཉེས་རྒྱུ་ཚབས་ཆེར་བཏང་མཐར་རྗེས་དཔོན་སྐྱེ་ཚབ་ཀྱི་འདས་སྤྱི་བྱུང་། དེ་ནས་གཞུང་ས་ནས་
བཀའ་ཞིབ་པ་བསྐྱོ་བཞག་གིས་བྱེད་གཏེ་རྣམས་ཞིབ་སར་དོ་བཅར་དགོས་པའི་བཀའ་ཡིག་བཏང་ཡང་དོ་བདག་
རྣམས་དུས་ཐོག་དོ་བཅར་མ་ལུས་པ་དང་། འཆར་ལའི་སྤོན་ལམ་ཚོགས་མཐོན་དུ་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྤྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་
ཆིབས་སྤྱར་བསྐྱར་འཆར་ལའང་སེ་ར་བྲེས་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་མི་ཐེབས་རྒྱ་ཐག་གཙོད་བྱས་པ་སོགས་གཞུང་
དང་དགོན་པའི་བར་དུ་རྟོག་སྐྱེད་ལྷུགས་ཆེར་བྱུང་། དེ་ལ་དགེ་བཤེས་སྤྲོན་བྱུང་བ་མཚོག་གི་རང་རྣམ་ལས།

སྤྱི་ལོ་ 1945 ལོའི་སྤོན་ལམ་སྐབས་སེ་ར་བྲེས་ཀྱིས་ཐག་གང་བཅད་པ་དེ་ནི་ལོར་འལུལ་དུ་སེམས་ལ། སྐབས་དེའི་
མཁན་པོ་ནི་ཉེ་ཞོར་ཁམས་ཚན་གྱི་དགེ་བཤེས་དག་དབང་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་བའི་སྤྲོས་བྱ་ཆེན་པོ་དེ་རེད། ང་ཚོས་ཁོང་ལ་དགེ་
བཤེས་དག་རྒྱལ་ལགས་ཞེས་ཟེར་ཞིང་རྟེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་འདྲིན་གྱི་གཏེག་པ་ཡིན། ... སེར་སྤྲོད་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་
ཡོངས་དང་སྤྲུག་པ་ལྷ་ཚང་གི་དགེ་འདུན་པ་མལ་མོ་ཆེ་བཅས་སྤོན་ལམ་དུ་ཐེབས་ཀྱང་སེར་བྲེས་པ་རྣམས་མ་ཐེབས།

བྲེས་པ་ལྷ་ཚང་ནི་སེ་རའི་ཆལས་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡིན། མཁན་རིན་པོ་ཆེས་མ་འགོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྷར་དེད་ཅག་མ་བྱིན། ཞེས་
གསུངས། དེ་ལྷར་རྩ་སྤྲུག་གི་དོན་རྒྱུ་ལ་ཆར་པ་རྒྱ་སོགས་དང་ཉི་མ་མེ་སོགས་ཀྱི་དཔེ་ལྷ་བུའི་རྒྱུ་གཞན་དང་
གཞན་ཡང་རྒྱུར་དང་ལྷག་དུ་མ་ནས་བྱུང་སྤང་ཡང་མ་བྱིས།

རྒྱུང་སྤོད་རིན་པོ་ཆེ་དགྲུང་གྲངས་བཅུར་ཐེབས་སྐབས། ཡི་གེ་འབྲི་སྟོན་དང་ཕྱག་དཔེ་སྤྲུགས་འདྲིན་སོགས་
ཀྱི་སྤོད་དུ་རྟུགས་གསལ་ལམ་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་བསྟོ་སྤོད་གནང་རྒྱལ་ཐོག་སྤྲུགས་གཉེར་ནན་ཉན་དུ་གནང་བའི་
དབུ་བཅུགས། དེ་ནི་གཞུང་དོན་ཆེ་སྤྲ་ཀུན་ལ་མཐིལ་བྱིན་པར་བཅར་ཤ་གཙོད་པའི་ཡན་ལག་མེད་དུ་མི་རུང་བའམ་
རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཀུན་ལ་མཁས་པའི་རྣམ་དཔྱོད་ཅལ་དུ་འབྱིན་པའི་ཐབས་མཚོག་ལྷ་ན་མེད་པ་ཞིག་དང་། ཐོད་
རང་ཉིད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱུང་ཚོས་འབྱར་ཐོན་དུ་གྱུར་པ་དེ་ཡིན་པས། ཡོངས་འདྲིན་ནས་རྒྱུང་སྤོད་རིན་པོ་
ཆེར་དགྲུང་ན་སྤོད་སྐབས་སྤྲོས་གནང་མཛད། དེ་ལ་ཡ་བོང་ས་མཚོག་ནས། “དེ་འབྲུ་ཡིན་སྟབས། འོས་རང་ལོ་
བཅུ་ལ་བསྐྱབས་སྐབས། སྤོབ་ཚན་འདི་ཉིད་ནན་ཉན་ཀྱིས་སྤོང་མཐོ་བཅུགས་”ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1944 ལྷ་བ་ 12 ཆེས་ 3 ཉིན་རྒྱལ་རྒྱུར་རྟེན་རིན་པོ་ཆེ་བྱིར་ལྷ་སར་འཕྱོར་ཅིང་། དེ་ནས་རིང་
མིན་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྤྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྤོད་སྤྲུག་གྲག་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ལ་མཛུལ་འབྲུང་གནང་ཞིང་། སྤོད་

ནས་སྲིད་སྐྱོད་ལ་རྒྱུ་མཛུགས་ཐོག་རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་ཐུགས་འགན་སྲིད་ཅིས་བཞེས་མཛད་བཞེད་ཀྱི་གནས་ཐུགས་ཞུས་
ཡང་། ཐུགས་འདུན་ལྟར་ཀྱི་གསུང་ལན་ཅི་ཡང་མ་ཐེབས་པའི་ཁར། ཀ་ཀོར་དུ་མ་མཛད་པས་རྒྱལ་རྒྱུ་མཚོ་ག་
ཐུགས་པམ་དང་བཅས་སྲིད་ཐེབས་དགོས་ལྡན་། སྲིད་རྩ་སྟེན་རྒྱལ་སྲིད་གཉིས་ནི་སྐྱོ་བ་ཡིན་ཅིང་། སྟེན་གྲག་རིན་
པོ་ཆེ་སྲིད་སྐྱོད་དུ་བཞེད་ནས་ནས་ལོ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སུ་སྲིད་ཀྱི་ཞལ་དན་ཐག་གཅོད་བཞིན་གཞུང་གནས་ཀྱི་
ཐུག་ལས་ཆེ་ཁག་རྣམས་འཛིན་ཅན་རྣམས་ཐུག་གིས་ཀྱི་ལམ་ནས་རྒྱལ་རྒྱུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྟེན་དུ་ཐུགས་ཐག་གཅོད་
པར་མཛད་ཡང་། དེ་ནས་རྒྱུ་གང་ཞིག་གི་དབང་གིས་ཡིག་འགྲུལ་ཆད་པར་མ་ཟད། བཤད་ཡམས་སྐྱོ་ཆོགས་རིམ་
པར་རྒྱང་བར་བརྟེན། སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་བཞེད་རི་བཞིན་འགྲུབ་དཀའ་བའི་ཐུགས་ཚོར་ཤལ་པོ་ཞིག་རྩ་སྐྱེད་སྟེན་འཁོར་
ཀྱན་ལ་འཁྲུངས་ཡོད་ཆོད། དེ་སྟེན་བོད་ཀྱི་ཉེ་བས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྐོ་གནས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཏུ་བཟང་ཆོག་པའི་“རྩ་སྟེན་
གི་དོན་རྒྱུན་”ཞེས་པ་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་མགོ་ཚུགས་ཏེ། གཞུང་གནས་དབང་འཛིན་མཐོ་གསུམ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གིས་ཉིན་
ཞག་ཐུགས་གཅིག་གི་སྐོ་གསུམ་ཀྱི་བྱ་བྲེད་ཐམས་ཅད་དེའི་སྟེང་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བའི་ངང་ཚུལ་ཡང་བ་དེ་རྣམས་
གང་སྟར། དུས་སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་སྐྱེ་གཡལ་བའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་སྲིད་ཡང་ཡང་རྒྱང་བ་ཞི། ཐུགས་གསུང་ཚོམ་
བཞིས་པ་ཤེས་དཀའ་བའི་བདེན་མིན་རྒྱན་མིན་དང་སྐྱོ་སྐྱར་ཅི་ཡིན་མ་དེས་པའི་དབྱེན་སྐྱོར་དགོག་གཏམ་ཀྱི་ཡིག་
ཀྱང་དེ་དག་རེད། དེ་དག་ནི་ཀྱན་ཀྱི་ཡིད་ལ་འཇགས་སྐྱེ་ཞིང་གོ་རྒྱུ་ཟབ་པ། གནས་ཆོག་ཏུ་སྐྱོད་བདེ་ཞིང་ཁྲབ་ཆོད་
སྐྱུར་བ་བཅས་ལ་བརྟེན། ལྷ་སའི་ཁྲིམ་གཞུང་སོགས་སུ་སྐྱོར་འགྲུལ་བྱས་མ་ཐག་ལྷ་སའི་མཐིལ་དུ་ཁྲབ་འགྲོ་བ་ཞིག་
ཡིན་ལ། སྐབས་དེའི་དཔོན་རིགས་ཚོར་དམག་རྒྱས་སམ་མཚོན་ཆ་མཛད་དུ་རྒྱང་བ་ཞིག་ཡོད་པའང་དེ་ཡིན། ཡོད་
སྟངས་བསྐྱུར་ན། དེ་ནི་མི་དམངས་ཀྱི་སྐོ་ཁ་སྐྱུར་བྲེད་མཚོག་ཏུ་སྐྱུར་བ་ཞིག་དང་། གཡུལ་འཁྲུག་དངོས་ཀྱི་སྐྱོ་གོན་
ལུས་པ་ཅན་ཞིག་ཀྱང་རེད་ཅེས་བཞེད་ཆོག །འདིར་རྩ་སྟེན་རྒྱལ་ཐོག་གི་སྐབས་སུ་སྲིད་རྒྱང་བའི་ཡིག་ཀྱང་དེ་དག་
ལས་དུ་མ་ཞིག་གོ་རིམ་མེད་པར་དཔེ་མཚོན་ཅན་དུ་འགོད་པར།

ལྷུང་གི་གཤོག་པ་བཅག་སོང་།། (ལྷུང་རམ་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་པོ།)

དོམ་ཀྱི་མཐེན་པ་བཏོན་སོང་།། (དོམ་པོ་བ་མཐེན་རབ་དབང་ཐུག །)

སྐུ་ལ་གཞོད་པ་བསྐྱུལ་ན། ། (ཅིས་དཔོན་སྐུ་ཁང་པ་ཆེ་དབང་རབ་བརྟེན།)

གདོད་ལ་ཐོར་བ་དོན་ཡོང་།།

དེང་སང་རྒྱལ་པོ་བྲེད་པར། ། (ལས་སུ་སྐྱོ་པོ་མི་འདུག །)

བོན་ཀྱི་མཁས་པ་དགོས་གིས། ། (སྐུ་ཡི་སྐོ་དཔོན་གིས།། (བོན་པོ་དེ་ཆེ་བརྟེན་དོ་རྗེ།)

གནད་གི་རྩ་ཚུ་བཅག་སོང་།། (གནད་རྒྱང་བ་བསྐྱོད་དོ་རྗེ།)

རྒྱལ་ལ་དར་ལྷོག་བཅུགས་སོང་། (རྒྱལ་ཁབ་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས།)

འབྲི་ཆུན་བཤམ་ལ་མཐོང་ནས། (ཅེས་དཔོན་འབྲི་ཡུལ་བ།)

ལྷ་ལ་ཉེས་བཅེགས་བརྒྱབས་སོང་། (ལྷ་སྐབ་བ་དབང་རྒྱལ་བདེ་ལྷན།)

ཉེས་ཁྲི་འདྲེད་བཅར་ཤོར་སོང་། |སུམ་ཁྲི་དམི་མགོ་བཅར་སོང་། (ལྷོག་པོ།)

ལྷ་ཁྲི་ཐམ་བ་མེད་པར། |ཞབས་བདེ་ཡོང་ས་མ་རེད། | ཅེས་སོ།།

སྤྱིར་ཡིག་གྲུང་དེ་དག་ནི་དངོས་བྱུང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བདེན་དཔང་ཅ་འདྲིན་དུ་མི་རུང་ལ། གནད་དོན་གང་ཡང་
མི་སྟོན་བའང་མིན་པས་མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྟར་བའི་སློབ་སྦྱངས་ཤིག་དང་གོ་བ་ཞིག་དེས་པར་དུ་དགོས་ཞེས་འདྲིན་
སློབ་མཁན་ལ་ཆེད་དུ་ཉེ་བུ་འདྲིན་བྱུང་། དེ་ལྟར་འབྲུག་ཅོད་དང་རྒྱལ་པམ་ཐོབ་ཤོར་གྱི་ཆུས་པ་འབྲུང་དུ་དོད་པའི་ཡིག་
འབྲུགས་འདི་དག་ལ་ཡོངས་གྲགས་སུ་“ཡིག་བསྐྱར་”ཞེས་ཟེར། ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་འགར་“ཡིག་སྐྱར་”དང་“བསྐྱར་
ཡིག་”སོགས་ཀྱང་འབྲུང་། དོན་ནི། གནས་གང་ཞིག་ཏུ་སྤྱི་བཞག་འདིས་བསྐྱར་མི་ཤེས་པའི་སྟོན་བཅོད་གསར་
ཡིག་གསལ་ཡིག་འབྲུགས་ལ་ཟེར་བ་ཡིན། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་དང་རྒྱ་མིར་འགྲེལ་འདྲིས་ཆེ་བའི་ཕྱི་སྤྱིང་པ་དུ་མས།
དེ་དག་ནི་མི་དམངས་ཀྱིས་བྲིས་འགྲེལ་བྱས་པ་ཞིག་སྟེ། ལྷན་ཁྲི་དེའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤངས་སུ་གྲུང་པའི་གཞུང་འདྲིན་
དཔོན་རིགས་ཚོར་དོ་རྒྱུ་འབྲེད་ཐབས་ཤིག་ཡིན་པར་སྤྲོ་ཞིང་། བོད་མི་འགའ་ཞིག་ནས་དམངས་ཁྲིད་ཅོམ་རིག་གི་
ཆུས་པ་ཞིག་ཏུ་སྐྱབ་ཅི་བྱུང་གིས་སྟོན་སྟོན་འགྲིག་འགྲིག་སྤྱི་ཚོགས་བཤམ་གྱིང་། དོན་གྱིས་བཤམ་ན། ལྷན་ཁྲི་དེའི་མི་
དམངས་ཀྱིས་དཔོན་རིགས་ནང་ཁྲུལ་གྱི་སྟོན་སྟོན་ལོང་སྤྱི་བཞག་ལ་ཆུས་པ་ཞིག་མི་ཤེས་པའི་ཁར། ཡི་གེ་འགྲི་ཅོམ་
དང་སྤྱིད་ཀྱི་དབང་ཅོད་ལ་དོ་སྤྱང་ཅོམ་ཡང་མེད་པ་སོགས་སྟོན་གང་ནས་བལྟས་ཀྱིང་། དེ་ནི་མཐོ་རིམ་དབང་འདྲིན་
ཤེས་ཡོན་པའི་ཁྲིད་ནས་སྤྱི་བཞག་ལོང་བུང་བ་ཞིག་ལས་དམངས་འདྲིན་དམངས་ཁྲིད་ནས་བྱུང་ཞིང་ཁྲུབ་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པ་ནི་
མོ་ཆུས་དུ་གནས་པ་སྤྱི་བཞག་ཀྱང་ཤེས་རྒྱས་པ་ཞིག་ཡིན། གང་ལྟར། ཡིག་བསྐྱར་གྱི་ཕྱིད་རྒྱུས་ནི་ཆོད་གཞལ་
དགའ་བ་ཞིག་སྟེ། གང་ཟག་སྤྱིད་ཀྱི་འཕོན་འདྲིན་ནས་གཞུང་མའི་སྤྱིད་དོན་གྱི་གནས་ཚུལ་ཕྱིར་སློབ་ཕྱིད་པ་དང་།
སྤྱིད་མར་ཡང་རྒྱ་དམར་ལ་དོ་རྒྱུ་གྱི་འཕོད་སྤྱི་བཞག་པ་སོགས་མདོར་ན་ཆོགས་ཤོག་ཉེ་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་སྟེ་ཞོར་དུ་
རྒྱུང་བུ་འཕྲོས་པ་ཅོམ་སོ།།

མཚན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གསལ་ བཞེས་སོགས།

རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་པོད་ལུགས་སུ་དགུང་གངས་བཅུ་གཉིས་སུ་ཐེབས་པ་མེ་ཁྲི་རྒྱ་བ་ ༡ ལྷོ་པོ་
1946 ལྷོ་བ་ 4 བར་།མཚན་ཉིད་རིག་པར་དངོས་གཞི་གསལ་བཞེས་ཀྱི་མཚན་སྐོ་ཅེ་པོ་གྲང་གི་གཞིམ་ཚུང་ཉི་ལོད་
དགའ་ལྷན་ཡང་ཅེར་བསྐྱེད་ས། དེ་ཡང་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེས་དབུས། ཡོངས་འཛིན་སྐྱེ་བཞེས་པ་སྟག་
བྲག་རིན་པོ་ཆེ་དང་། སྐྱ་གཞོན་པ་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ། མཚན་ཞབས་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ། སྐོ་མང་གྲུང་ཏུ་རྒྱ་མཚོ་སྤྱིར་
སྐྱལ་སྐྱ། སེར་སྐྱད་དགེ་བཤེས་མཁྲེན་རབ་རྒྱ་མཚོ་བཅས་ལྷན་བཞུགས་ཀྱིས་ཐོག་མར། མཁའ་མཉམ་མ་དང་།
འཇམ་དཔལ་མཚན་བརྗོད་སོགས་ཞལ་འདོན་གནང་བར། རྒྱ་མཚོ་སྤྱིར་དང་དགེ་བཤེས་མཁྲེན་རབ་རྒྱ་མཚོ་གཉིས་
ཀྱི་གསུང་སྐད་པ་སྐོམ་དང་མཐོ་དམའ་མ་སྐོམས་པ་དགོད་ཐོ་བ་ཞིག་བྱུང་བས། ཐོག་མར་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་
ཆེ་བཞུང་མོ་ཤོར་ཞིང་། དེ་ནས་ཚུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་རིམ་གྱིས་བཞུང་མོ་ཤོར་བས།
སྤྱིད་སྐྱོང་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་ལུགས་སྐམ་པོའི་ངང་ཞལ་མདངས་ནག་ཐོག་གེར་བཞུགས། དེ་ནས་གྲུང་བསྐྱེད་མ་
ཚུགས་པར་སུ་མཚུང་བཞུང་མོ་ཤོར་བས་དེར་ཡོད་ཀུན་བཞུང་མོ་དབང་མེད་ཏུ་ཤོར། དེ་ནི་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེའི་
གསལ་བསམ་མཁའ་པའི་ཅེ་མོར་སོན་རྒྱའི་ཉགས་དང་ཉེན་འབྲེལ་ཏུ་མཛོན་ཞེས་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས་
གསུངས།

རིགས་ལམ་གསལ་བཞེས་ཀྱི་མཚན་སྐོའི་ཞལ་འདོན་ནམས་གྲུབ་མཚམས། ཡོངས་འཛིན་སྤྱིད་སྐྱོང་སྟག་
བྲག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སུར་སྐྱོག་བྱས་པ་རྒྱ་མཚོས་མཚན་པའི་བསྐྱེད་གཞུང་གི་ཁ་དོག་དཀར་དམར་དང་། གཞི་
གྲུབ། ལྷོག་པ་དངོས་འཛིན་སོགས་ཀྱི་སྤྱིར་ནས་ཉགས་གསལ་འཐེན་ཚུལ་དང་ལན་འདེབས་ཚུལ་སོགས་རིམ་པར་
བཀའ་ཁྲིད་འབུལ་གནང་མཛད། དེ་ནས་བཟུང་ཉིན་ལྷུང་དཔེ་ཁྲིད་དང་དཔེ་གཞིགས་བསྐྱེད་ས། མཚན་ཞབས་གསུམ་
ནས་རིས་མོས་ཀྱིས་ཉིན་རྒྱབ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཞབས་ཞུ་ལ། སྐོང་ཚན་དངོས་ཡོངས་འཛིན་སུར་སྐྱོག་པའི་བསྐྱེད་གྲུ་
དང་། བཅེ་བཞག་ར་སྐོད་བསྐྱེད་གྲུའི་སྤྱིར་ནས་མཛད། བསྐྱེད་གྲུ་གསལ་སྐོང་གྲུབ་རྗེས་ཨ་ལུ་ཡོངས་འཛིན་ཀྱི་སྐོ་
ཉགས་ཀྱི་སྐོམ་གཉིས་ལུགས་འཛིན་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་སུར་སྐྱོག་པའི་སྐོ་ཉགས་ཀྱི་སྤྱིར་ནས་གསལ་བསམ་མཐེལ་
ཕྱིན་པར་མཛད། དེ་ནས་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེས་གསལ་སྐོང་གཞན་ནམས་སུར་རྒྱན་ཉམས་མེད་ཐོག་མི་
འགྲུང་བར་གདན་སར་ཚོས་གཞུག་མཚན་རྒྱའི་སྐོན་འགྲོའི་སྟ་གོན་ཏུ་གཞུང་ཚེན་གསལ་བཞེས་གནང་མགོ་བཅུགས།
མཚན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གསལ་བཞེས་ཀྱི་ཐད་ཏུ་<<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

ང་ལོ་བརྒྱ་གཉིས་ལ་མ་བསྐྱེད་ས་གོང་ནས་མཚོན་ཉིད་རིག་པའི་ཚོས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་དངོས་གཞི་དེ་འགོ་རྒྱགས་པ་རེད། དེ་
 སྐབས་ཐོག་མར་མ་སྦྱིད་པ་སྐྱེན་བྱ་བྱུང། སློབ་དུ་ལོ་དྲུག་ལ་བསྐྱེད་ས་སྐབས་ཀྱི་ལོ་ལོ་ལས་ཀྱང་སྐྱེན་བྱ་བྱུགས་ཆེ་ཚམ་
 བྱུང་ཡང་། རིམ་བས་གོ་མས་འདིས་ཀྱིས་ནས་ཞིག་ནས་སློབ་སྦྱོང་ལ་དཀའ་བ་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར། དེ་ནས་མཐོ་རིམ་
 སློབ་སྦྱོང་དང་། མྱོ་ལ་འཛིན་རྒྱ། དེ་སློང་གོ་བསྐྱར་བྱེད་རྒྱ། སློབ་གཉེར་བ་མཁས་པ་གཞན་དང་ཚོས་ཀྱི་གཞན་དོན་ཅི་
 བ་དེས་ལན་ཀྱི་བའོ་སྐྱེད་སོགས་བྱེད་དགོས་པ་རེད། ངས་ཐོག་མར་སྐྱོ་བ་ར་མི་ཏུ་ཞེས་པ་མར་ཕྱིན་ནས་སློབ་སྦྱོང་
 གཙོ་མོར་འགོ་བརྒྱགས་ཤིང་། དེའི་སློང་ལ་འགྲེལ་བ་དཔེ་ཆ་མོ་ཉེ་སྐྱེས་ཏུ་ལྷག་ཚམ་ཡོད་པར་བརྟེན་དགོན་པ་ཚོའི་མཐོ་
 རིམ་སློབ་གཉེར་བ་ནས་དཔེ་ཆ་དེའི་ཁྲོད་ནས་འདེམས་ཀྱི་རེད། ངས་ནས་རྩ་བ་གཞིར་བརྒྱུད་རྒྱ་དང་། དེའི་འགྲེལ་བ་རྒྱ་
 གར་བརྟེན་ཏུ་སྐྱེས་ལྷ་དཔེ་སྐྱེ་བཟང་པོ་ནས་བརྒྱུ་མས་པ་འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་དང་། རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་སྐྱེད་ལྷ་བས་
 ལྷགས་ཚོས་མཚན་པ་ཤོག་གངས་སུམ་བརྒྱ་གཉིས་ཚན་པ་མར་ཕྱིན་སློབ་མཚན་དགོངས་རྒྱན་བཅས་བདམས་པ་ཡིན། དེ་
 ནས་བརྒྱུད་ཉིན་རེར་དཔེ་ཆ་ཤོག་སྐྱེད་གསུམ་ཆ་གཅིག་སློབ་འཛིན་ཐོག་། དེ་ལས་མང་བའི་དཔེ་སློབ་དང་། གོ་དོན་རྟོགས་
 ལུབ་པ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད། དེའི་ཞོར་དུ་ཚད་མ་རིག་པ་དང་། ཚུད་པའི་རིགས་ལམ་སློབ་དགོས། དེའི་སློང་རོགས་རམ་
 བྱེད་མིར་གདན་ས་གསུམ་ཀྱི་བྱ་ཆར་བདུན་ནས་སློབ་གཉེར་བ་མཁས་པ་མི་བདུན་བདམས་ཡོད་པ་རེད། མེ་མག་རྒྱ་
 བརྒྱད་པར། ང་ལོ་བརྒྱ་གསུམ་ལྷག་ཚམ་སོན་སྐབས་འབྲས་སྦྱངས་དང་། མེ་ར་དགོན་པ་གཉིས་ལ་སྦྱིག་ཞུགས་བྱས། ཞེས་
 བཀའ་སྐྱེལ་ལ། ཡོངས་འཛིན་སྦྱིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་དུ་ཡ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྐྱ་ནས། “ངོས་
 བསྐྱེས་བྱ་སོགས་ལ་སློབ་སྦྱོང་ཐེན་རྗེས་རྒྱན་འཇུག་གི་རྩ་བ་དང་། སློབ་དཔོན་སེང་གེ་བཟང་པོས་མཚན་པའི་འགྲེལ་བ་དོན་
 གསལ་དང་། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་འགྲེལ་བ་དང་བཅས་པའི་རྣམ་བཤད་ཡ་གོང་ས་ལྷ་བ་ཆེན་པོས་མཚན་པའི་སློབ་མཚན་དགོངས་
 རྒྱན་བཅས་ཀྱི་སྦྱང་ནས་བཀའ་བྲིད་སྐྱེལ། ཉིན་རེ་བཞིན་ཤོག་བྱའི་བྱེད་ཚམ་སློབ་འཛིན་གྱིས་རྒྱགས་འབྲུལ་ཡང་ལྷ་དགོས། དེ་
 རྗེས་དཔུ་མ་ཐེག་མཚོག་རྒྱ་མཚོར་འཇུག་པའི་བྱ་རྗེངས་དང་། སང་རེས་ལེགས་བཤད་སྦྱིང་པོ། རྣམ་འགྲེལ་རྩ་བ། འདུལ་བ་
 མདོ་རྩ་བ། འདུལ་སློམ་དང་བཅས་པར་རིམ་བཞིན་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྐྱེལ་ཞེས་བྱས། ཉུག་ཏུགས་གནང་སྟེ་བྱས།
 ཉུགས་གང་གནང་གཞིར་བརྒྱུད་རེད་ཀྱིས་རིམ་བཞིན་སློབ་འཛིན་བྱས། མཚོད་རྩ་བ་སྦྱིས་སུ་རེད་རང་དགེ་བཤེས་དམ་བཅའ་
 འཛོག་ཉེའི་མཚམས་རང་ངོས་ནས་དང་དོད་ཀྱིས་སློབ་འཛིན་བྱས་པ་ཡིན།” ཞེས་དང་། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་མི་
 དམངས་>>ལས།

ང་ལོ་བརྒྱ་གསུམ་ཚམ་ལ། ལྷགས་ཆའི་མཐོ་རིམ་སློབ་སྦྱོང་ཐོག་མར་བྱེད་སྐབས་གོ་རྟོགས་དཀའ་ཚམ་བྱུང་ནའང་། དེ་
 ནས་ཉིན་ཁ་ཤས་རྗེས་ལ་སྦྱར་བྱི་སློབ་སྦྱོང་ནང་བཞིན་དཀའ་ངལ་མེད་པ་དང་གསལ་དུ་ཕྱིན་སོང་། གོ་མས་ན་སྐྱ་བར་མི་
 འགྱུར་བའི། །དངོས་དེ་གང་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། ཞེས་རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་པ་ཞི་བ་ལྷ་ས་རི་སྐད་གསུངས་པ་དེ་ང་རང་གི་
 ཉུགས་སློང་ཐོག་ནས་དེ་ག་ཡིན་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་། སློབ་ཚན་གཞན་དག་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་སྐབས་ཀྱང་རིམ་བས་དཀའ་
 ངལ་མེད་པ་ཡོད་གི་འདུག། དེར་བརྟེན། ད་དུང་དེ་ལས་མང་བཤེས་འདོད་དང་། རེད་རང་གིས་སྐབས་བབ་ཀྱི་སློབ་

སྤྱོད་ལས་ལྷག་པ་བྱེད་མཁོ་བའི་སྣོན་པ་བ་སྒྲེས་ཏེ། ད་དུང་དེ་ལས་ལྷག་པ་འདི་སྣོན་ཚན་གཞན་ཡང་དགེ་ཚུན་ལ་སྣོན་པ་ རོགས་གནང་ལུ་འདོད་བྱུང། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ།

སྣ་སྲས་རྒྱལ་དོན་དང་སྣམ་སྣུལ་སྣ་སྲས་བཀའ་བཀའ་བཀའ་
རྒྱལ་གྲུ་བསྐྱོད་པ།

རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྣལ་འིན་པོ་ཚེ་སྣུ་ན་སོན་མཚམས་རྒྱལ་སྲིད་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་ཕྱགས་འགན་བཞེས་རྒྱུ་དེས་ བ་ལ། དེ་ཞེས་སྲིད་སྲོགས་ཀྱི་སྲི་ལུ་རམ་འདེགས་སྣལ་མཁན་ནང་མ་ཞེས་དགོས་དེས་སུ་གཞིགས་ཏེ། རྒྱལ་ཚབ་རྒྱ་ སྐྱོད་འིན་པོ་ཚེ་དང་རྒྱལ་ཡབ་ཚོས་སྤྱོད་ཚེ་རིང་གཉིས་ཀྱིས་བཀའ་བསྣུར་གནང་སྟེ་སྣུའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ མཚོག་རྒྱ་ལག་ཏུ་སྣོན་སྣོད་ལ་བཏང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ལོག་དེ་སྣོན་སྣུལ་རྣམས་རྒྱལ་དོན་མཚོག་གིས་དངོས་སུ་གསུངས་པ་ གོ་ཚོས་བྱུང་ལ། <<ཀ་ལི་མ་པོ་གི་ཕྱག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>⁴³ཞེས་བའི་དབྱིན་དེབ་ལས་སྣ་སྲས་མཚོག་གིས།

རྣ་སྐྱོད་འིན་པོ་ཚེས། སུ་མཐུན་བོད་རང་བཅན་དུ་གནས་དགོས་པའི་བཞེངས་སྲོགས་བཟོན་པོར་བསྐྱོད་ཞིང། བོད་ གཞུང་དང་རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ཐམ་ཚ་མེད་ཅིང་སྲོགས་སུ་མ་ལྷུང་བའི་རན་སོ་ཞེས་ཏུ་གནས་པར་ བྱེད་པ་ལ། རེ་ལེགས་སུ་འགོ་བཞེན་བའི་བོད་རྒྱའི་འབྲེལ་བ་དེ་གནད་འགག་ཏུ་གཞིགས། རྒྱ་མཚོན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ རྣ་སྐྱོད་འིན་པོ་ཚེར་རྒྱ་ལག་ཏུ་སྣོན་སྣོད་ལ་གཏོང་དགོས་པའི་ཕྱགས་འདུན་འཇུངས། ལྷམ་དེར་རྣ་སྐྱོད་འིན་པོ་ ཚེས། ལག་ན་སྣུག་ན་གང་ལྟར་ཡང། བོད་དུ་རྒྱ་ལག་གི་ཕྱགས་རྒྱུ་བསྐྱོད་དེས་ཡིན་པ་མཁྱེན་ཡོད་པས། ཁོ་པོ་རྒྱལ་ བ་འིན་པོ་ཚེའི་སྲིད་སྲོགས་ཀྱི་སྣོན་སྣོད་སྲི་ལུ་བར་གསེ་སྤྱོད་གནང། གཤམ་ཏེ་བོད་གཞུང་གི་སྲི་ལུ་བར་ཚེད་དུ་ བདམས་བའི་རྒྱལ་བ་འིན་པོ་ཚེའི་ཁྲིམ་མི་དེས། རྒྱ་ལག་གི་ལོ་རྒྱུས་དང་རིག་གཞུང་། ཚབ་སྲིད། ལྷུང་ལོག་བཅས་ ལེགས་པར་སྤུངས་ཏེ་རྒྱ་ལག་གི་སྐོར་ལ་གོ་ཉིགས་ཟུང་མོ་བྱུང་ན། བོད་རྒྱའི་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ་ཐན་ཚོགས་འཇུང་བར་ མེ་ཚོམ་མེད་ཅིང། རྒྱ་ལག་ལ་རང་གིས་རང་ཉིད་མཚོང་བ་ལྷུ་བུའི་གོ་ཉིགས་དང་རྒྱལ་མངའ་ཡོད་པ་ཞེས་ཡིན་ན། རྒྱ་ ལག་དང་དབྱིན་གཞུང་ལ་འབྲེལ་བ་བྱེད་སྐབས་རྒྱལ་བ་འིན་པོ་ཚེ་དང་ཁོང་གིས་དབྱ་ཁྱིད་པའི་སྲིད་གཞུང་གཉིས་ཀར་

ཐན་ཚོགས་འཇུང་སྲིད་པ་ཡིན། ཞེས་གསལ་བར་གསུངས། ཡང་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས། “རྣ་སྐྱོད་འིན་པོ་ཚེས་རྒྱལ་ མཚོག་བཏུ་གསུམ་པས་རྒྱལ་ཞལ་གདམས་སུ། གཤམ་ཏེ་བོད་ཀྱིས་རང་ས་རང་སྤོང་གི་ཐབས་ལམ་ཞེས་མ་རྙེད་ཚོ། ལུ་ཏུ་

⁴³ Kalimpong ཞེས་པ་བོད་སྐད་དུ་འབྲི་སྣོན་ལ་ཡི་གེ་རྣམས་མཚམས་སུ། བཀའ་རྒྱོན་སྣུག་དང་ཀ་ལོན་སྣུག་སོགས་ཏེ་བཙུས་ན་ཀ་སྣུག་ཅེས་ འབྲི་ཡང་འདྲིང་ཀ་ལི་མ་པོ་ཞེས་བྲིས། གཞན་ཡང་། ལྷུའི་ལྱ་སྣོན་སྐབས་མཛད་ནས་སྣོན་སྤྱོད་གཉིས་བར་ཁང་དུ་མ་བསྐྱལ་གོང་སྣ་སྲས་རྒྱལ་དོན་ ཀྱི་སྣོན་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་འདི་ལག་ཏུ་མ་འཇོར་སྣུབས། དེར་གསལ་བའི་དོན་གནད་གང་ཡང་ལུང་འདེན་བྱེད་ཐབས་མ་བྱུང་ཡང་། འཇུག་དེབ་ཏུ་སྣུག་ ལྷམས། ལོགས་པོ་དུ་མས་རྣེད་སྣུལ་གནང་བ་ལྟར་གནས་རྒྱལ་དུ་མ་ལྷུང་འདེན་ཀྱིས་ཁ་སྣོན་བྱེད་འདོད།

སྲིད་དམར་ཤོག་དབང་འཛིན་སའི་ཤོག་ཏུ་ཅི་བྱེད་རང་དབང་བཟུང་བའི་སོག་ཡུལ་གྱི་གནས་སྐབས་དེ་ལྟ་བུ་བོད་གངས་ཅན་
ལྗོངས་སྲུང་འབྲུང་ཉེན་ཆེ་བའི་ཉེན་བརྒྱུད་ལུང་བསྟན་གནང་བ་རྣམས་སྲུགས་ལ་བཅངས་ཡོད།⁴⁴ཅེས་དང་ཡང་། “རྒྱལ་
མཚོག་བརྒྱུ་བཞི་ལ་ཆེན་པོའི་སྲུང་ལྷག་གི་གདམས་པ་སྟེ། བོད་ཀྱི་ས་འབྲེལ་དབང་ལྷགས་ཅན་གྱི་རྒྱ་དཀར་ནག་གཉེས་ལ་
སྲུ་མཐུད་མཐུན་ལམ་བྱེད་དགོས་ཚུལ་གསུངས་པ་དེ་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སློང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་སྲུགས་ལ་གཟབ་ནན་གྱིས་
བཅངས་ཡོད། འགའ་ཞིག་གིས། རྩ་སློང་རིན་པོ་ཆེ་ནི་རྒྱ་མི་ལ་ཆེས་ཆེར་དགའ་བའི་རྒྱ་ནག་གི་མཐུན་ཕྱོགས་པ་ཞིག་དེད་
ཅེས་ཟེར་ཡང་། ཁོང་གིས་རྒྱ་ནག་དང་རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་གཉེས་ལ་ཕྱོགས་སྲུ་མ་ལྷུང་བའི་འབྲེལ་ལམ་སྲོམས་པོ་ཞིག་རྙེད་
ཐབས་གནང་བ་ལས་རྒྱ་ཕྱོགས་ལ་དགའ་བེད་བའི་དེ་བཞེན་པ་མིན་ཞེས་གསུངས་ལ། གཤམ་དུ་བྱང་བར་འབྲུང་བའི་
གཉེར་སྟོན་འཕྲིན་ལས་སློང་པ་དང་དོ་སྲུབ་ཀྱི་བཟང་གཞན་པའི་གྱི་ལུང་བསྟན་སོགས་ཀྱང་འདི་དང་སྲུང་ནས་
བསྐྲུགས་ན། གཞུང་འཛིན་ཕྱོགས་ཀྱིས་བཤད་ཅིང་གིས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་དེས་ཤེས་གཞན་ཞིག་རྙེད་དེ་སྐབས་དོན་ལ་
གོ་རྟོགས་མི་འདྲ་བའི་འབྲུང་སྲིད་པར་མ་ཟད། སྐབས་བབ་ཀྱི་གནད་གསང་གཞན་ཞིག་ལའང་སློབ་པར་བཞིན་གྱིས་
ཕྱོགས་བར་དེས་སོ།།

དེ་ལྟར་སླེ་ལོ་ 1945 ལོའི་བོད་རྒྱ་བརྒྱུ་གཅིག་པ་ཅེས་ལ་སྲིད་གཅིན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་ཡབ་གཞིས་སྲུ་
བག་(མག་པ་)སྲུག་ལྟ་བུ་ཚོགས་བཟུང་གིས་གཉེས་སྲུ་ས་ནས་ཐོན་ཏེ་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས། ཚོང་དོན་དང་མི་སྲུ་མཐུལ་
འབྲུད་སོགས་སྐབས་དོན་ཡོངས་སྲུ་གྲུབ་མཐུད། སླེ་ལོ་ 1946 ལྷ་བ་ 4 ཆེས་ 4 ཉེན་རྒྱ་གར་ནས་འབར་མ་བརྒྱུད་
དེའི་ཕྱི་ཉེན་ནན་ཅིན་དུ་འབྱོར། སྐབས་དེར་གོ་མིན་ཏང་སྲིད་གཞུང་ལྷུང་ཆེན་ནས་ནན་ཅིན་དུ་སློབ་པའི་སྐྱེད་ཡིན། ལན་
ཅིན་དུ་བོད་གཞུང་དོན་གཅོད་གསར་པ་མཁུ་རྒྱུད་སྲུབ་བསྟན་བཟང་པོ་དང་ཅེ་མཐོན་སྲུབ་བསྟན་ཆེ་བརྟན་སོགས་

⁴⁴ འདི་དང་ལུང་ཚན་གྱི་ས་གཉེས་<<ཀ་མིམ་པོང་གི་སྲུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>> ཞེས་པའི་ཤོག་རོས་༩༡ན་ཡོད་ཅིང་། རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་བཞི་ལ་ཆེན་
ཞལ་གདམས་ལས། “ད་ལྟ་ཁད་ཉེའི་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱ་གར་གཞུང་དང་། རྒྱ་གཞུང་གཉེས་ཕྱོགས་སྲུ་དབྲུང་སྲུགས་བཅོན་པས་མཐུན་ལམ་གང་གཟབ།
ཞེ་འཁོན་འཛིན་པའི་ས་མཚམས་རྒྱུང་ཁག་ལ་མ་རོལ་པོའི་མགོ་གཞོན་ཆེད་དུང་དམག་གོ་རྟོགས། དེའང་དམག་ཅེད་སྲུགས་འཕེར་གཞན་སྟེ་
ནོན་དེས། ལྷག་པར་དེད་སྐབས་སྲུགས་སྲིད་རང་མདངས་ཀྱི་ནས་དང་ཞིང་། ཡང་སློབ་དམར་པོའི་ལས་སྲུགས་ཆེས་ཆེར་བདོ་བས་ཇེ་བརྟན་
དམ་པའི་སླེ་སྲིད་ཅེད་གཅོད་མི་ཚོག་པ་དང་། ཚོས་བྱེད་དགོན་སྟེ་ཁག་གི་མཚོད་རྒྱུན་ཅ་སྲོགས་གྱིས་དགོ་འདུན་པ་དམག་མིར་བརྟུག་པས་མཚོན་
རྒྱལ་བསྟན་མིང་མེད་དུ་བཅོམ་པ་རྒྱ་ཁྲ་ལ་གྱི་ལས་ལྷགས་རི་བྱུང་གོ་སོས་བྱུང་དང་འབྲུང་སྲུ་གྱི་སྲོལ་ལྟར་འབྲུང་འབྲུང་བོད་སྲོངས་ཚོས་སྲིད་
གཉེས་ལྷན་གྱི་ཞིང་འདིར་ཡང་སྲིད་པར་ས་ནས་སྲུགས་པར་དེས་པས་དེ་སྐབས་རང་ས་རང་སྲུང་མ་རྟུས་ན། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་གྱིས་མཚོན་
བསྟན་འཛིན་སྲུ་འཕགས་མིང་མེད་དུ་འཛོམས་ཤིང་། ལྷ་བཟང་ཁག་དང་། བསྟན་འཛིན་ཚོས་བྱེད་དགོ་འདུན་གྱི་སྲིད་འཛིན་དབང་མཚོད་རྒྱུན་དང་
བཅས་པ་ཅ་བརྒྱལ། །ཚོས་རྒྱལ་མེས་དཔོན་རྣམ་གསུམ་གྱི་བཞེད་རྒྱུན་ཆབ་སྲིད་ཀྱང་པ་གཞིས་རྒྱུ་ལོར་ཅ་སྲོགས་དབྲུ་ཡའི་བྲན་དུ་དབང་མེད་
འབྲུམས་ཤིང་། ཡིད་ཅན་ཀྱི་ཀྱང་མཉམ་གཅོད་འཛིགས་སྲུག་གི་དུཤམ་ཉེན་མཚོན་མི་འཁྲོལ་བའི་དུས་ཤིག་འབྲུང་དེས་པས།” ཞེས་སོགས་
གསུངས།

སྐོར་དུ་ཕེབས་པར་ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་དང་མཛེས། ལྷ་ཡིག་ལྷ་ཆེས། “ལྷ་སྐུ་མཚོག་སྐྱ་གཟུགས་རིང་ལ་གྲུང་ཤོད་ཅིང་
བརྗོད་ཉམས་ཀྱི་རྣམ་འགྲུར་མཛོད་བཞིན་”ཞེས་དང་། “སྐོབ་ཚན་གཙོ་ཆེ་རྒྱ་ཡིག་དང་། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ཆབ་སྲིད། ལོ་
རྒྱུས། དཔལ་འབྱོར། སྐྱེ་ཆོགས་རིག་པ། དངོས་ཁམས་རྒྱན་ཤེས། ཅེས་རིག་རྒྱན་མཁོའི་ཤེས་རིག་། དབྱིན་རི་སོགས་ཀྱི་
སྐོབ་གཉེར་སྐྱེ་མང་གནང་བཞེས་མཛོད་པ་རེད་”ཅེས་དང་ཡང་། “དུས་སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ས་ནས་ཅིང་དུ་བོད་མི་སྐོབ་
གཉེར་བ་པོ་མོ་བཅུ་སྟེང་འགའ་ཞིག་ནས་མཚོ་སྐོབ་ཁག་མང་ནང་དུ་སྐོབ་སྐྱོད་བྱེད་བཞིན་འདུག་”ཅེས་གསུངས།

རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་དུ་སྐོབ་སྐྱོད་གནང་བར་ཅང་ཅེ་ཉེ་ནས་རྒྱལ་སྐྱོར་ཆེན་པོ་གནང་བར་མ་ཟད་ལོ་
ངོ་དུ་མའི་རིང་ཅོག་ཅེ་གཅིག་གི་སྤྲེང་དུ་མཉམ་ཟ་མཉམ་འཕུང་ཡང་བྱས་ཞེས་ཡི་གེ་དག་ན་གསལ། དེ་ལ་རྒྱལ་ལོ་
དོན་གྲུབ་ཀྱིས།

ཅང་ཅེ་ཉེ་ཡིས་ཡབ་གཞིས་ཚང་གི་ཁྱིམ་མི་འགར་སྐོབ་སྐྱོད་སྤྲོད་དེ། སྤང་མར་དེ་དག་གིས་བོད་སྐྱོངས་འཛིན་སྐྱོར་གྲུབ་
པའི་རེ་འདོད་བཅངས་པ་རེད། དམག་སྐྱི་ཅང་ཅེ་ཉེ་དང་སྐྱ་ལུ་གཉེས་འདིའི་ཐང་ཉ་ཅང་གྲུ་ཡངས་པོ་དང་རེད་རང་ལ་
ཡག་པོ་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། དམག་སྐྱི་ཆེན་མོས་སྤྲོད་པ། “ཁྱེད་རང་གིས་དངོས་གནས་རང་བཅོན་ཐོབ་པར་
འདོད་ན། ངས་རྒྱལ་སྐྱོར་བྱ་རེས་ཡིན། ངས་བོད་རང་བཅོན་ལ་རྒྱལ་སྐྱོར་བྱ་རེས་ཡིན།” ཞེས་ཟེད། ཞེས་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་
བ།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ཚོམ་པ་བོར་གསུངས་ལ། ཡང་། “བོད་ཐོག་བཟུང་བའི་ཅང་གི་ལྷ་ཚུལ་ནི་ཕྱིས་སུ་དམར་ཤོག་
པ་དག་གིས་བཤད་པའི་སྐྱེད་དང་གཏན་ནས་མི་མཚུངས་”ཞེས་སོགས་བོད་སྐྱོངས་རྒྱ་ནག་གི་ཆ་ཤས་ཡིན་པར་ནམ་ཡང་
མི་བརྗོད་པ་དང་། “ཅང་གིས་བོད་རང་བཅོན་དུ་གནས་པར་དགག་བྱ་མི་བྱེད་པའི་ཁར། ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་གཡོ་ཇུས་མ་འདྲེས་པར་
འདི་གཞོགས་འདེགས་དང་ལྷན་དུ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་བོད་སྐྱོངས་ལ་མངའ་དབང་བསྐྱུར་ཉེ་སྐྱེ་མཐུན་རང་བཅོན་དུ་གནས་
པར་འདོད་ན། དེ་ལ་རྒྱལ་སྐྱོར་བྱེད་རེས་ཡིན་ཞེས་ཟེད་”ཞེས་<<ཀ་ལིམ་བོང་གི་སྐྱུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པར་ཅང་
གི་ལྷ་ཚུལ་དང་ཁོས་ཅི་བརྗོད་གསལ་བར་བྲིས་འདུག་ལ། ཅང་གིས་སེམས་ཁྲལ་བྱ་ས་གཙོ་བོ་ནི། བོད་དེ་ནམ་ཞིག་
རྒྱ་གར་དང་དབྱིན་རི་སོགས་ཀྱིས་དཀའ་ཆོགས་མེད་པར་ཁོ་པ་ཅག་གི་གཡོ་ཇུས་འོག་འཇུག་སྲིད་པ་དེ་རེད། ཅེས་
ཀྱང་ལྷ་སྐུ་མཚོག་གིས་གསུངས། བོད་གཞུང་བདེ་སྐྱེད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཏོན་པའི་<<བཏོན་དོན་རྟོ་རྟེན་གྱི་
རི།>>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་༡༩༥༥ལ་དང་། “དཔེར་ན། ༡༩༥༥ ལོར་ཅང་རྗེ་ཕྱིས་བོད་ལ་ཐོག་མར་ཚང་མཐོའི་རང་སྐྱོར་
དང་། དེ་ནས་འབྱུང་འབྱུར་གྱི་སོག་ལ་སྤྲོད་པ་བཞིན་རང་བཅོན་སྐྱོད་རྒྱ་ཡིན་ལུགས་བཤད་སྐྱོད་བ་དང་”ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་
གསལ། དེ་ལ། བོད་སྐྱོངས་ལ་ཐེ་གཏོགས་དང་འགོག་རྒྱུ་སྤྱིར་བཏོན་པའི་དབང་ཆ་འཕྲོག་ཚོད་ལ་འབད་པ་
སྐྱོད་མེད་དུ་སྤྲོད་པའི་རྒྱ་དཔོན་ཞིག་གི་སྤྲོད་ཆ་དེར་བོད་མི་བྱིངས་ཀྱིས་དེ་མ་ཐག་ཡིད་ཆེས་གཙང་འགོལ་བྱེད་མི་
སྲུབ་པ་སྐྱས་ཀྱང་ཤེས་ལ། སྐྱའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱང་གནད་ཀ་ཅི་ཡང་མི་རྟོགས་ཤིང་ཡིན་མིན་དབྱེ་འབྱེད་
མི་སྲུབ་པའི་“རྩོ་བཟང་”རམ་“རྩོངས་པ་སྤྲོད་རྒྱུང་”རྒྱ་སྐྱ་གར་ཁྱིད་ཀྱི་དཔེར་གྱུར་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན་པར་མ་ཟད།

སྤྲོ་བ་བྱུང་རྒྱལ་དུ་སྤྲོ་བའི་བརྒྱལ་ཞུགས་ཅན་ཞིག་ནི་དེ་བས་ཀྱང་མིན། གང་ལྟར། འདི་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་
འགའ་ཡིག་ཆ་དུ་མར་གསལ་བ་རྣམས་རང་གིས་བསྐྱབས་པ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་སློབ་མཁན་གཞན་གྱི་མིག་མཐུན་
དུའང་སྟོན་པར་འདོད་དེ། དེ་ཡང་བདུན་འཛོམས་འཛིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་དོ་རྗེས་<<གངས་ཅན་བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་
རབས་འདུས་གསལ་དུ་བཀོད་པ་སྟོན་མེད་དུངས་ཤེས་འཕྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་།>>ལས།

ས་སྐྱལ། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༢༩ བར་གཡུང་དགོན་མཁན་པོ་མེར་སྤྲད་དགོ་བཤེས་དགོན་མཚོག་འབྲུང་གནས་རྒྱ་ནག་ཏུ་སྤོང་
ལུས་ལ། རྒྱའི་སྤྱི་ལུག་ཅན་ས་ཡལོང་ས་ཆེན་པོར་ཞུ་ཡིག་རྟེན་ཆས་དང་སྤྱུགས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་མངགས་བཅར་ཞུས་
པར། ལུགས་རྟ། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༣༠ བར་སྤྱུག་ཐམ་བཀའ་ལན་དང་བཅས་ཕྱིར་གཏོང་མཛད། དེ་ནས་ནན་ཅིང་བོད་གཞུང་
སྤྱི་ཚབ་ཏུ་གཡུང་ཇ་དགོན་མཚོག་འབྲུང་གནས་དང་། ཅེ་མཚོན་དག་དབང་རྒྱལ་མཚོན་བསྐོ་འཛོག་གནད་སྟེ་བར་
སྐབས་རྒྱ་བོད་མཐུན་ལམ་ངང་དུ་གནས། ཞེས་སྤྱིའི་གནས་བབ་གསུངས་ཤིང་། ཏུ་མ་མ་ལྷོག་སྤྲོད་ཐུབ་བསྟན་ནོར་
བཟང་གིས་<<བྱ་བ་ལས་གྱི་འཁོར་ལའི་རྣམ་གཞག་>>ལས་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་དང་ཅན་གྱི་སྐབས་
འབྲེལ་གྱི་གནས་ཚུལ་གསུང་བར།

མཆོ་བོང་མ་མཚུག་བསྐྱུས་ཏེ་མི་མེར་རྒྱལ་ཁབ་བདེ་འཇགས་མ་བྱུང་བའི་བར་དེར་བྱང་ཕྱོགས་དམག་དཔོན་ཅུ་བད་ལུ་
དང་། ལྷོ་ཕྱོགས་དམག་དཔོན་ཅང་གེ་ལྷག་གཉིས་དམག་འཁུག་ལོ་བསྟུན་བྱུང་སྐབས་ལེ་ཅིང་གཡུང་དགོན་མཁན་པོ་
ཞིག་སྤར་ནས་གདན་ས་གསུམ་རེ་མོས་གྱིས་གཏོང་སྟོལ་ལྟར། འཕྲོ་རེས་མེར་སྤྲད་དགོ་བཤེས་སྟོ་བོ་དགོན་མཚོག་
འབྲུང་གནས་ལ་ནང་དོན་ཞུ་སྟོ་རྣམས་བཀའ་མངགས་གྱིས་བསྐོ་བཞེང་བསྐྱུངས་ནས་ལོ་ངོ་ཁ་ཤས་ལེ་ཅིང་གཡུང་ཏོ་
དགོན་དུ་བཞུགས། མཐར་ཅང་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཐོབ་སྟེ་རྒྱལ་ས་ནན་ཅིང་དུ་ཚུགས། ཅང་ལ་ཀུའུ་ཞི་གཏན་འཁེལ་མཚམས་
གཡུང་དགོན་མཁན་པོ་དགོན་མཚོག་འབྲུང་གནས་རྒྱ་སྐད་ཀྱང་ལེགས་ཤེས་ཡོད་སྟབས། ཅང་ལ་བོད་གཞུང་གི་བཀའ་
ཤིས་བདེ་ལེགས་གྱི་འཚམས་འདྲི་ཐད་ཀར་ཞུས། དེར་ཅང་གིས་སྐབས་མགོན་ཏུ་ལའི་ལྷ་མའི་སྤྱི་མཐུན་དུ་འདི་མི་སྣ་
ཞིག་གཏོང་དགོས་ཡོད་ཀྱང་རྒྱ་མི་མ་གཏོགས་གཏོང་རྒྱ་མེད། རྒྱ་མི་བཏང་ན་ཐུགས་དོགས་མཛད་རྒྱུ་བརྟེན་དོ་ཚབ་
ཏུ་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོར་ཞུ་ཡིག་འབྲུལ་བར་ཁྱེད་རང་བཅར་སོགས་གསུངས། ཞེས་སོགས་ལེ་ཅིན་ཡུང་ཏུ་ཀྱང་
དགོན་པའི་མཁན་པོ་དགོ་བཤེས་དགོན་མཚོག་འབྲུང་གནས་གྱིས་ཡགོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོར་ཏར་འཕྲིན་ཐོག་
བཀའ་འདྲི་ཞུས་ཏེ། མཐར་བོད་དུ་ཕེབས་ཤིང་གཟིམ་རྒྱུང་དོ་མཚར་དཔལ་འབྲིལ་ནང་ཅང་ཅེ་ལྷའི་ཕྱག་བྲིས་ཕྱུལ་བར་
ཡགོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་ནས་དགེས་བཞེས་བསྐྱུངས་ཚུལ་གསུངས། ཡང་ཏུ་མ་མ་ལྷོག་སྤྲོད་པས།

ཅང་ནས་ཞུ་དོན་སྤྲོད་པོར། བར་ལམ་རྒྱ་ནག་ཏུ་ལོ་མང་བདེ་འཇགས་མ་བྱུང་། བོད་འདི་གྱི་རྒྱལ་དང་ས་འདྲེས་ཡིན་རུང་
རང་བཅོན་དུ་བཞུགས་པ་འདི་ནི་བོད་ལ་བཀའ་འདྲི་ཆེ་བར་མ་ཟད། རྒྱ་ནག་ལའང་ལུག་ཕྱོགས་གྱི་སྤྱུགས་རེ་བཅོན་པོ་
ལྷ་བུ་བྱུང་། བོད་ལ་རྒྱ་ནག་ནས་རོགས་རམ་ཇི་འདྲ་ཞུ་དགོས་བཀའ་གསལ་ཡོད་པ་སོགས་ཞུ། ཞེས་གསུངས། བོད་གངས་
ཅན་གྱི་སྤྲོད་ས་ཆེན་པོ་འདི་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་བར་དུ་ཞི་བདེ་སྤྲོད་འཇགས་ངང་རང་བཅོན་དུ་གནས་པ་དེས་མི་རིགས་

ཆེན་པོ་གཉིས་ལ་ཡུན་རིང་ཞི་བདེ་བསྐྱེད་ཡོད་པ་ཀུན་གསལ་ཡིན་ཡང་། མིང་ལྡོག་ནི་རྩ་མཚོ་གཉིས་དབྱིན་རིས་རྒྱ་
གར་དབང་སྐྱེད་བྱེད་སྐབས་ཀྱི་ཅེ་དོན་ལངས་ཕྱོགས་རྒྱན་འཁྲོངས་བྱས་པ་དེས་སྐྱ་ནག་མ་རི་འབྲུ་ཞིག་ལང་འབྲེན་
བྱས་ཡོད་ཨང་།

དེ་ནས་གཡུང་དགོན་མཁན་པོར་རྒྱ་ལའི་གོ་མིང་སྟེ། ལྷོད་ལོག་མཁན་ཅང་གཡུ་ཞིང་བཀའ་ལན་སྐྱེག་དམ་བཀའ་
ཡིག་དང་། ཉེན་སྲུལ་བཅས་འབྲུལ་བསྐྱེད་བསྐྱེད་སྟེ། མོད་ཀྱི་སྐྱ་ཆབ་དོན་གཅོད་ཀྱང་རིམ་བཞིན་སྟེ། སྐྱ་འཕྲོས་རྒྱ་
མོད་ས་མཚམས་སུ་པན་ཚུན་གཉིས་ཀའི་མི་མང་བདེ་བར་འཁོད་ཆེད། ཤིང་སྐྱེག་སིམ་ལའི་ཆིངས་ཡིག་གི་འབྲུ་དོན་
འགལ་མེད་མཚུགས་ལྡོང་འཕམ་དུ་དགོས་ལུགས་བཀའ་མངགས་མེད་སྟེ། སྐྱ་ཆབ་དོན་གཅོད་གཡུང་དགོན་མཁན་པོ་རྒྱ་
ལའི་མང་དང་། ཅེ་མཚོན་བྱམས་པ་ཆོས་དབང་། ཅེ་མཚོན་དག་དབང་གྲགས་པ། ཅེ་མཚོན་དག་དབང་རྒྱལ་མཚོན། ལྷ་ཅེ་
རྫོང་སྡོད་ཅེ་རྒྱང་ཆོས་འཕེལ་བྱེད་བསྐྱེད་བཅས་སྟེ། མོད་དོན་སྐྱོར་སྐྱ་ཆབ་རྣམས་ནས་བཀའ་དགོངས་ལྷར་རྒྱ་
ཕྱོགས་སུ་བཀའ་ཕོལ་རིམ་བར་ལྷོ་སྐབས་རྒྱ་མོད་གཉིས་དབང་དབྱིན་རི་བར་བཞུགས་མ་དགོས་པ་དང་། ས་མཚམས་
དབྱེ་འབྱེད་ཡགོང་ས་སྐབས་མཚོན་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་ལྷར་ལུས་འཕུས་རིམ་བཏུད་ལུས། ཡགོང་ས་སྐབས་མཚོན་
ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་རྒྱ་མིའི་ཁ་ལ་ཡིད་བརྟན་མེད་གཤམ་པ། བར་བཞུགས་རྒྱལ་ཁབ་དབྱིན་གཞུང་རིམ་བར་དགོས་ཞེས་

ལོ་བསྐྱེད་བཀའ་མཐའ་ནན་རིམ་བར་མེད་པ་ཉེ་ལོ་ཤིང་འབྲུངས། ཞེས་གསལ། དེ་ནས་ཁ་གཏད་ཀྱིས་ཅང་ཅེ་ཉེ་འཛིན་
བཟུང་བྱས་ཉེ་གཡུ་ཞིང་གོ་གནས་ནས་དགོངས་པ་ལྷོ་དགོས་བྱུང་བར། ཡགོང་ས་བཏུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་
རྒྱ་ནག་ཏུ་ཉར་འཕྲིན་གཏོང་གནང་གིས་གཡུ་ཞིང་གོ་གནས་སྐྱར་བཞིན་རང་འཇགས་གནང་དགོས་ལུགས་བཀའ་
སྟེ། བཀའ་ཉར་དེ་ཉིད་རྒྱ་གཞུང་ལས་ཁུངས་བརྒྱུད་ནས་མོད་གཞུང་སྐྱ་ཆབ་དོན་གཅོད་དུ་འཁྲོང་བ་ཅང་ལ་ཐད་
ཀར་སྟེ། ཅང་གིས་ཉིན་གསུམ་ཀྱི་རིང་མོད་ཀྱི་སྐྱ་ཆབ་རྣམས་ལ་དབྱེས་སྟོན་བཤམས་ཉེ་མཐའ་ཡགོང་ས་ཆེན་པོར་
བྱགས་རྩེ་ཆེ་ཞེས་སྟེ་སེང་འབྲུལ་དགོས་ཞེས་མངགས། ཡགོང་ས་བཏུ་གསུམ་པའི་བཀའ་ཡིག་ཉར་འཕྲིན་དེ་ཉིད་
རྒྱ་ནག་ཏུ་འཁྲོང་བས་རྒྱ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་མོས་བསྐྱེད་རིམ་བར་བཞུས་ཉེ་མཐའ། ཅང་གིས་གཡུ་ཞིང་གོ་གནས་
ནས་དགོངས་པ་ལྷོ་ས་པ་དེར་མོད་ཀྱི་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མས་ཀྱང་མོས་མཐུན་མཚན་མི་འདུག །“དེས་ན། ཅང་གཡུ་ཞིང་རང་
འཇགས་འོས་ཚུལ་མོས་འཆས་ཀྱིས་ཅང་གཏད་ལྷོ་ས་ཉེ་གཡུ་ཞིང་རང་འཇགས་གནང་རྒྱ་བྱུང་བ་མེད། ཡགོང་ས་སྐབས་
མཚོན་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཞེས་འཕྲོས་སུ་ཅང་འདི་མོད་ཀྱི་རྒྱ་མ་ཞིག་གི་སྐྱེ་བ་མེད་ཅེས་བཀའ་སྟེ་ཡིད་འདུག”ཅེས་སོགས་
རྒྱ་ལའི་སྐྱོག་སྡོད་པས་མིས་འདུག་པས་ཞིབ་ཏུ་དེར་བལྟ་ལ། དེ་ནས་ཀྱང་།

སྐར་ཡང་མོད་དོན་སྐྱོར་བཀའ་ཕོལ་འཕྲོ་མཐུད་ལུས་ཉེ། མཐའ་དོན་སྐྱ་ཆབ་དོན་གཅོད་རྣམས་ནས་བར་བཞུགས་ཐད་རྒྱ་
ཕྱོགས་ནས་ཁས་ལེན་ནས་ཡང་མི་ལྷོ་བས། སྐྱ་འཕྲོས་ས་མཚམས་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་སྐྱ་ཁེ་གང་ལོན་ཞིག་བཞེས་ཐབས་
མཚན་འོས་བསམ་འཆར་སྟེ་ལྷོ་སུལ་འཁྲོང་ལ། བཀའ་ལན་དུ་ས་མཚམས་དབྱེ་འབྱེད་བྱེད་སྐབས་འཆར་གཞི་རི་
འདུག་གསལ་པོ་མཐུན་དགོས་མེད་པ་བཞིན། རྒྱ་མོད་བཀའ་ཕོལ་ལྷོ་ས་ཉེ་ཅང་ནས་གསུངས་གསལ། སྐྱ་འཕྲོས་དང་

ཅེ་མདོ་ཡན་སྤུལ་རྒྱུ་དང་། ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོར་རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་ཀྱི་དགེ་ཤོན་ཆེན་པོ་ཞེས་པའི་མཚན་
བསྟོན་བཅས་ཆབས་ཅིག་འབྲུལ་བར་ཡོན་ཀྱང་ཆེན་པོ་གཅིག་ཆེད་བཅར་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན་གསུངས་འདུག་པ་ལྟར། རྒྱ་ཆབ་
དོན་གཙོད་ལྷན་ཚོང་སྟེན་ཏར་སྤུལ་འགྲོའ་སྐབས། བོད་ལྗོངས་སྤྱི་འགོ་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱི་མཐུན་བསོད་ནམས་དམན་པས་
ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་ཞི་དབྱིངས་སུ་མནལ་ཚུལ་བསྟན་པའི་ཉིན་མོ་དེར་འཁེལ་བས་སྐར་དོན་
ཆེན་འཇམ་ཡལ་དུ་གྱུར་སོང་། ཞེས་སྟོན་གྱི་དུ་སྐྱོ་མས་ཞིབ་རྒྱས་སུ་བྲིས་འདུག། དུ་སྐྱོ་མ་ལྟོག་སྟེང་སྤུལ་བསྟན་ལོར་
བཟང་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1926 ལོར་ཅེ་དུང་དུ་བསྐོས་བཞག་སྤུལ་ཏེ་ཡགོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དགོངས་ལྟར་
གཞིམ་ཚུང་ནང་མ་ཁང་གི་བཀའ་ཡིག་ཞབས་ཞུ་བར་ཚུད་དེ་ལོ་བརྒྱུད་ཀྱི་རིང་ཞབས་འདེགས་སྤུལ། རྒྱལ་མཚོག་
བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་འདི་པ་གྲོ་མོར་ཆེབས་སྐུར་གནང་སྐབས་སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོའི་མཁན་ཆབ་དུ་བསྐོས་བཞག་གིས་གྲོ་
མོར་ཐེབས་ཏེ་ཡགོང་ས་མཚོག་སྤྱིར་ལྟ་ལྟར་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུ་མཁན་གཙོ་བོའི་གས་ཏེ། མདོར་ན་ལོ་མང་རིང་རྒྱལ་
མཚོག་སྤྱི་ཐོག་གཉིས་དང་བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་མོ་གྲང་ཆེན་པོར་སྤྱི་ལྟ་སྐུབ་མཁན་པོ་དམི་བྲས་རྗེས་ཅན་ཞིག་ཡིན།
སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་<<མཚན་ཅན་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་མཚོར་>>གསུང་དོན།

དུ་སྐྱོ་མས་གསུང་གི་ཡོད། རྒྱ་གོང་མ་གཤེགས་ཁར་སུ་ལ་གསུངས་པ་ཡིན་ནམ། གང་ལྟར་རྒྱ་བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་
སྐོར་དེ་ཐག་གཙོད་ཡག་པོ་བྱེད་ཐུབ་པ་སོང་ཞེས་གསུངས་པ་དེད་ཟེར་བ་འདུག། རྒྱ་སྐབས་གསུངས་ན། ཁོ་རང་
ནང་མ་ཁང་གི་ཕྱག་བྲིས་ཞབས་ཞུའི་གས་སུ་ཡོད་སྐབས། རྒྱ་གོང་མ་དགོངས་པ་རྫོགས་པའི་སང་ཉིན་དེར་ཅང་གི་སྐུར་
འཕྱིན་ཞིག་འགྲོའ་སོང་། དེའི་ནང་ས་མཚམས་སྐོར་བཀའ་ལོལ་ཞུ་གི་ཡིན་ཞེས་འཁོད་འདུག་ཀྱང་། བདག་པོ་རྒྱག་
མཁན་གང་ཡང་བྱུང་མ་སོང་ཟེར་གྱི་འདུག། ... བསམ་པོ་མདའ་དཔོན་བཙེན་ནས་སྟོན་དེ་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱེབས་རྗེས་
བརྗོད་དོན། མིད་ཚབ་སྟོ་བཟང་བཟ་ལིས་ལགས་རྒྱ་ནག་དུ་མཁན་མགོན་ལོ་གསུམ་བྲས་རྗེས་པོད་ལ་ཡར་ལོག་ཡོང་
དུས། ཟེ་ཁྲོན་ཁྲིང་ཆིང་ཡིན་ནས་ཁྲིན་ཏུ་ཡིན་ནས་གང་ལྟར། མིའུ་ཅེ་ཆིང་ཟེར་བ་དེ་སྤྱི་པ་བོད་ཁ་རིན་པོ་ཆེས་གསུང་
ཚོས་གནང་ས་དེ་དང་ཐུག་ནས་སྟོ་བཟང་བཟ་ལིས་ལགས་གདོང་བོད་གཞུང་ལ་འབྲུལ་རྒྱའི་མེ་སྟོགས་གཅིག་དང་། མེ་
མདའ་དེ་འདྲ་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ། གང་ལྟར་བོད་གཞུང་ལ་འབྲུལ་རྒྱའི་ཕྱག་རྟགས་དེ་ཆོ་བསྐྱར་ནས། དེར་སྐབས་གོ་མིང་
ཏར་མམ་ཉེས་འགོ་བཞེན་པ་དང་། གུང་ཁན་གཞི་ནས་ཡར་སྐྱེལ་ཡོང་གི་ཡོད། ད་ལྟོ་དུས་ཚོད་འདིའི་ནང་། བོད་རང་
བཙན་བསྐྱབ་རྒྱའི་དུས་ཚོད་ཡག་ཤོས་རེད། ཅེས་ལན་བསྐྱར་བྱུང་། ལྟ་སར་བསྐྱེབས་པ་དང་སྟུག་གྲག་རིན་པོ་ཆེར་
མཇམ་ཁ་ཞིག་སྟུན་མེད་ཞུས་ཏེ་མིའུ་ཅེ་ཆིང་ནས་མངགས་པའི་སྐོར་སྟུན་མེད་ཞུ་རྒྱུ་ཡོད་ཅེས་ཞུས་པར། མཇམ་ཁ་
དུས་ཐོག་དེར་མ་རག་པ་དང་རྗེས་སུ་མཇམ་ཁ་བྱུང་བའི་སྐབས་སུ་དེ་ལྟར་ཞུས་པར་ཡང་ཐུགས་སྐྱོར་གང་ཡང་གནང་མ་
སོང་ཞེས་བསམ་པོ་མདའ་དཔོན་ལ་གསུངས་བྱུང་ཟེར་གྱི་འདུག། ད་དུང་བསམ་པོས་སྟུག་གྲག་རིན་པོ་ཆེའི་མཚན་

འབོད་སྐྱབས་ཀྱང་ཀོ་ཀོ་ཤི་སྤོའི་དེས་བྱེད་མི་ཡོང་ཞེས་ཆགས་སྐོ་མ་ཆེ་དེ་འདྲ་ཟེར་གྱི་འདུག། ཅེས་བཀའ་སླུལ། ཉོར་ལུང་
བསོད་ནམས་ཚོས་འཕེལ་གྱིས་ཀྱང་།⁴⁶ ཅང་ཅེ་མི་རྒྱ་ནག་སྐྱམ་ས་ནས་ཐའི་མཚན་ལ་བྲོས་བྱོལ་དུ་འགྲོ་ཁར་ལྷ་སའི་
བོད་སྤོད་རྒྱ་མིའི་དོན་གཅོད་ཁང་ནས་བཀའ་འགག་ལ། བོ་མིང་ཉང་སྲིད་གཞུང་པམ་ཉེས་སུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པས་བོད་
རང་བཅོམ་གྱི་སྐོར་གང་མཚོགས་སྐྱད་ཆ་ཤོད་དགོས་པར་སྐྱེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་གསུངས། ཡང་ཡགོང་ས་མཚོགས་ནས།

སྤྱི་ལོ་ 1949 ལོར་རྒྱ་ནག་གྲུ་རྩེ་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་པ་རེད། བལ་ཆེར་སྤྱི་ལོ་ 1948 ལོར་རྒྱ་
གར་གཞུང་གིས་དེར་སྐབས་རྒྱ་ནག་ལ་འགྲུར་བ་ཆེན་པོ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་དེས་བོད་ལ་ཉེན་ཁ་ཡོད་པས། འཆར་གཞི་
ཅི་ཡོད་ཅེས་བོད་གཞུང་ལ་ཉེན་བརྗེས་བཏང་འདུག། དེ་དུས་བོད་གཞུང་བཀའ་འགག་ནས་ང་ཚོའི་ངོས་ནས་ཉེན་ཁ་
གང་ཡང་མཐོང་གིན་མི་འདུག་ཅེས་ལན་སྤྲད་པ་རེད་ཟེར། ཀོ་ཐག་གང་འདྲ་སྤོད་འདུག་གམ། ང་ཚོའི་གདན་སའི་མཁན་
པོ་རྣམས་པ་དང་དགེ་འདུན་པ་ཚོར་ཚོགས་ལ་མང་ཇ་དང་འགྲེད་ཡག་པོ་ཞིག་བྱུང་ན་དེ་གསུང་འགྲིག་གིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་།
ནང་ཚོས་སློབ་གཉེན་ཉེ་ཅང་ཡག་པོ་ཡོད། དེ་མིན་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་རྒྱ་དཀར་ནག་གིས་ག་རེ་ག་རེ་བྱེད་
ཀྱིན་ཡོད་པ་དེ་ཚོའི་ཐད་དོ་སྣང་ཅ་བ་ནས་བྱེད་ཀྱིན་མེད་པ་དེ་ནི་ཉེ་ཅང་ཞབས་འདེན་ཡིན། རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་ཉེན་
བརྗེས་བཏང་དུས་ང་ཚོ་བོད་པས་ཉེན་ཁ་མཐོང་གིན་མི་འདུག་ཅེས་འགྲུལ་སྤོད་མ་བརྒྱབས་པར་བཟུང་བ་རེད། རྗེས་སུ་རྒྱ་
གར་གྱི་ཕྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་སོགས་ནས་དེ་དུས་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་བསམ་སློབ་བཏང་ཡོད་ཅེས་ཤོད་

ཀྱིན་འདུག།⁴⁷ ཅེས་གསུངས། གང་ལྟར། བོང་དུ་གསལ་བའི་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་དོན་མཚོགས་གི་གསུང་དེར་
དོགས་འདོགས་མེད་པར་བྲང་ཚུགས་ཀྱི་སྐོ་ནས་དཔྲད་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་མེད་དམ་སྤྱི་ལོ་ལྷོ་ཡིག་ཆ་དུ་མ་འདིར་དཔྲད་
གཞིར་བྲངས་ལ། དོན་ཡོད་པར་དགོངས་ན་ཞིབ་ཏུ་དཔྲད་འཆོལ་ཞེས་ཀྱང་ལུ་བར་སློབས་སོ།།

ལྷ་སྐྱམས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོགས་རྒྱ་ནག་ཏུ་བཞུགས་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འགའ་ཞིག་གི་ཐད་དུང་ཡིག་ལྷ་
མོ་ཆེ་རིང་གི་<<བཅོམ་ཚོལ་རྒྱལ་སྤོད།>>ལས།

སློབ་ཞོར་དུ་དུས་ཚོད་ནམ་གྲུང་སྐབས་རང་གཞུང་གི་སྐྱེ་ཆ་བོད་གཅོད་ཁང་དུ་གྲུས་ཚུལ་དུ་ཡང་ཡང་མེབས་བཅར་
གནང་གི་ཡོད་པ་དང་འབྲེལ་བཅའ་སྐྱེ་ཆ་བོད་གཅོད་བཀའ་མཐོང་ཅའི་འདེགས་མེད་ལགས་ཀྱི་མཐུན་ལའང་ཐུག་
འདྲད་དང་སྤྱིར་བཏང་གི་བཀའ་མོལ་འབྲེལ་གཏུགས་གནང་བར་མེབས་གནང་མཛད་ཀྱི་འདུག། དེའི་སྐོར་གྲུས་ལྷ་ཆེས་
མཐོང་སྤང་དུ་ལྷ་སྐྱམས་རྒྱལ་དོན་མཚོགས་དང་བཀའ་མཐོང་ཅའི་འདེགས་མེད་ལགས་པར་མན་ཚུན་འབྲེལ་བ་བྱས་པ་དེར་
རང་གཞུང་གི་སྐྱེ་ཆ་བོད་གཅོད་རྣམས་པས་གཞིགས་ལུལ་དུ་མི་མཛེས་པ་གནང་གི་འདུག་ཅེད། ཅ་བའི་ཐད་ནས་ལྷ་
སྐྱམས་རྒྱལ་དོན་མཚོགས་སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་ཏུ་སློབ་གཉེན་གནང་བ་དེར་རང་གཞུང་གི་གཙོ་འཛིན་རྣམས་པའི་ཐུགས་
སུ་བབ་པོ་རང་མ་བྱུང་བའི་སྤོད་ཕྱོགས་མང་པོ་ཞིག་གྲུས་པས་ལོ་ཐོས་བྱུང་ཞིང་། རང་གཞུང་གི་སྐྱེ་ཆ་བོད་གཅོད་ཁང་

⁴⁶ དུས་འགྲུར་མ་བྱུང་གོང་བོད་དུ་ཆབ་སྲིད་སྤོད་རིམ་ཞེས་པར་གསལ།
⁴⁷ སྤྱི་ལོ་ 2012 ཟླ་ 6 ཚེས་ 28 ཉིན་ཨི་ཏེ་ཡིར་བོད་རིགས་རྣམས་ལ་སྐྱེལ་བའི་བཀའ་སྤོད།

ནས་སྐྱེ་བའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་དོན་མཚོ་གཤམ་གི་མཚན་ཅན་གང་ལའང་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་གནང་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་གསལ། དེ་ལྟར་
ལྷ་སྐྱེས་རྒྱལ་དོན་མཚོ་གཤམ་གིས་གཙོ་བོར་སློབ་སྦྱོང་སྒྲིག་ཏུ་བཙུགས་དང་ཞོར་དུ་མ་འོངས་བོད་དོན་འབའ་ཞིག་ཐུགས་
ལ་བཞགས་ཏེ་མི་སྣ་མངའ་འཛོམས་དང་འབྲེལ་འདྲིས། དགོངས་སྤྱོད་དེ་ཞིབ་སོགས་སྤྱོད་མོ་ནས་འབད་
བ་སྟེན་བཞིན་པའི་སྐབས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1947 ལོར་ཡབ་ཆེན་ཆོས་སྦྱོང་ཆེ་རིང་མཚོ་གཤམ་གིས་སློབ་ཏུ་སྐྱུན་གཞི་
བཞེས་ཏེ་སྐབས་ཚུལ་རིམ་གྱི་སོགས་རི་ལྟར་ཞུས་ཀྱང་མཁ་འབྲས་མ་སོན་པར་སྐྱེ་གཤམ་སོང་ཞེས་ལྷ་ས་ནས་
སློབ་འཛིན་ཞིག་འབྱོར་བས་སློབ་འཇུག་ཅན་དུ་འདར་མ་ཤར་བའི་དོན་རྒྱུ་སློབ་ཏུ་བ་དེས་ལྷ་སྐྱེས་རྒྱལ་དོན་མཚོ་གཤམ་
རན་གྱི་གནས་སུ་བསྐྱུལ།

རྒྱལ་ཡབ་ཆོས་སྦྱོང་ཆེ་རིང་།

རྒྱལ་བའི་མཚོ་གཤམ་སྐྱེས་རིན་པོ་ཆེ་བོད་སྐད་སྐད་ཀྱི་སྤྱོད་པའི་སྤྱི་ལོ་ 1947 ལོའི་
མགོ་སྟོད་ཅན་ལ་ཡབ་ཆོས་སྦྱོང་ཆེ་རིང་སྐྱེ་གཤམ་གས། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་ཡབ་ཆོས་སྦྱོང་ཆེ་རིང་སྐྱེ་བཅས་ལ་
ཐུགས་སྦྱོར་ཆད་མེད་བྱུང་། གཤམ་སྦྱོར་ཆད་དོགས་པ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡང་མཐའ་འདེད་ཕུ་འདེད་བྱས་མེད། དེ་ནི་རྩ་
སྟོན་གི་དོན་རྒྱུ་འབྱུང་གཞིའི་སློབ་ཀྱིས་རྣམས་གཉིང་ཟབ་ཅིང་སྐད་མཚན་མཚོང་དགའ་ལ། སྐབས་དེར་ཡབ་གཞིས་
ཆད་དུང་ཡང་སྐྱེ་བའི་དེ་ལྟེན་འཁོར་ཆེན་པོའི་ནང་གཞིས་གསར་བྱིས་གསར་ཅན་ལས་གཉིས་ལག་ཆེར་རྒྱས་
མེད་པའི་ཁར། སྐྱེས་བཞེས་པ་རྒྱལ་པོ་དོན་གྲུབ་དང་ཡབ་གཞིས་མག་པ་སྟེན་སྐྱེ་སྐྱེ་ཆོགས་བཟུལ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་
རྒྱལ་ཡབ་དུ་སློབ་སྦྱོང་ལ་འབད་བཞིན་པའི་སྐད་ཡིན་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་རྒྱུན་སྦྱོར་ཆོགས་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཚན་དུ་
བྱུང་སྟེ་རྩ་སྟོན་གི་དོན་རྒྱུ་དུ་གསལ་བ་དེ་ཉིད་རྗེ་རྗེ་བྲག་ཏུ་འགོ་བཞེན་པའི་སྐད་ཡིན་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཡིན་
སྟེད་ལ། གཙོ་བོ་ནི་རྒྱལ་ཡབ་ཆོས་སྦྱོང་ཆེ་རིང་འཁོར་འདྲིན་གཤམ་འབྲུག་དེ་ལྟ་བུ་ལྟ་ཅི། ཐུན་སྟོན་ཆགས་འབྱུང་སྟེན་སྟེ་མོ་
ཅན་ལ་ཡང་དངོས་བརྒྱུད་གང་གི་ཐད་ནས་ཀྱང་གཞོན་པ་སྤོ་མོ་ཅན་ཡང་མི་སྐྱེལ་བའི་ཡུམ་ཆེན་འགྲན་ཆེན་གྲལ་བ་
ཞིག་ཡིན་པ་ཀྱུན་གསལ་ཡིན་པ་དེའི་དབང་གིས་རེད་སྟེ། གཞན་ཡང་། རྒྱལ་པོ་རྩ་སྟོན་དང་འོང་གི་ཐུག་མཚོད་
སོགས་ཀྱང་གནས་སྐབས་དེ་ལྟ་བུའི་འོག་ནས་ཐར་མ་ཐུབ་པར་ཅི་བྱ་གཞོན་མེད་དུ་བྱུང་བར་གཞིགས་ཆོ། ལྷག་
མཚོར་སྟོང་གསེབ་ནས་སློབ་ཏུ་སྐྱེ་བའི་ཞིང་ཁམས་སུ་འོངས་པའི་ཡབ་གཞིས་ཆད་སྐྱེ་བའི་གཤམ་གིས་ཅི་ཞིག་
ཤེད་ཐུབ་བས་སྟེ། དེ་ལྟར་ཡབ་ཆེན་གྱི་གཤམ་སྦྱོར་ཆད་ཅུས་ཤེད་མཁན་མ་བྱུང་བར་ཡུན་རིང་གོ་མེད་ཆོར་
མེད་དུ་བྱུང་བའི་ཁར། ད་དུང་དེ་ལས་སློབ་སྟེ་སྟེ་ནང་གཞིས་སུ་མི་སྐྱེན་པ་སྦྱོར་ཆོགས་བརྗོད་པ་ནི་མ་བྱུང་བ་ཆེན་པོ་
ཞིག་སྟེ་འདི་ལྟ་བུ་སྐྱེ་བའི་རྒྱལ་ཡབ་སྐྱེ་བའི་ལན་མང་བྱུང་བར་མཚོན།

རྒྱལ་ཡབ་ཚེན་པོ་ཚོས་སྐྱོད་ཆེ་རིང་གི་འདས་དོན་ཐད་ཡུམ་ཚེན་བསོད་ནམས་མཚོ་མོའམ་རྒྱལ་ཡུམ་བདེ་
སྐྱིད་ཆེ་རིང་མཚོག་ནས་<<རའི་བྱ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ།-ཨ་མ་ཞེག་གི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

བྱ་རྒྱལ་བསྟན་འཛིན་ཚོས་རྒྱལ་སྐྱེས་ནས་ལོ་གཅིག་གི་རྗེས་ཉེ་སྤྱི་ལོ་ 1947 ལོར་རའི་བཟའ་ཚུ་ཆེ་ལས་འདས། དེ་ནི་ང་
ལ་མཚོན་ན་རང་ཉིད་ཀྱི་ཉམས་ཚེད་འཇམ་བའི་རྒྱགས་སྐྱོད་ཆེན་པོ་ཞེག་རེད། རང་གི་སྤྱིང་སྟོབས་དང་ཚོད་སེམས་ཀྱི་
ཆ་ནས་ངས་རྒྱགས་འབྲས་གང་ལེགས་ལེན་སྟབས་བྱུང་ཞེས་དགའ་སྟོབས་ངང་ཤོད་འདོད་བྱུང། དབང་འཛིན་པ་མང་
པོས་རའི་གཡོ་ཚེལ་བྲལ་བའི་གཤེས་ཀ་དང་ཤེས་ཡོན་མེད་པའི་གནས་སྟངས་རྒྱ་མཚོན་དུ་བྱས་ཉེ་ཁེ་བཟང་ཟ་ཐབས་

བྱས་ཀྱང། ངས་སུ་ལ་ཡང་ང་རང་ཉིད་ཀྱི་སེམས་བྱུགས་གཅོག་པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་གཏན་ནས་སྐྱོན་མ་སྟོང་། ཞེས་གསུངས།
གསུང་ཚིག་དུམ་བུ་འདིས། གཞན་གྱིས་དུས་ནས་དུས་སུ་ཁེ་བཟང་ཟ་འདོད་ཀྱི་གཡོ་ཐབས་དང་བསྐྱེད་སྐྱོད་ཚོགས་
བྲས་ཀྱང་མགོ་བོ་གཏན་ནས་མ་བསྐྱར་བའི་སྤྱིང་སྟོབས་དང་ཚོད་སེམས། རན་བ་ཁོག་བཅངས་ཀྱི་གནས་སུགས་
དུས་ཐོག་དུ་ཉོགས་པའི་སྤྱིང་བྱུང། དར་རྒྱད་གང་དུ་བྱུར་ཀྱང་གཤེས་སྐྱོད་མི་འགྱུར་བའི་བྱང་རྒྱལ་སོགས་ལ་
སྟོབས་པ་ཚེན་པོའི་རང་བྱུར་བྱ་ཐེངས་ཤིག་གཏན་འདུག་པ་འདི་བོད་ཡིག་སྟོག་མཁན་ནམས་ཀྱི་སྐུན་སྲར་བསྟར་
དགོས་པའི་གནད་དོན་ཞེག་དུ་མཚོང་སྟེ་བྲིས་ལ། ཡང་རྒྱལ་ཡུམ་ཚེན་མོས།

ཁོང་ར་མ་སྐར་གཞིས་ཀར་ཉིན་གཅིག་གི་ཐུག་འཕྲད་དུ་བསྐྱོད་དེ་སྤྱིར་ཡོང་དུས། མོ་བའི་ནང་ན་ཐུག་ཚེན་པོ་ལངས་ཉེ་
དེ་སྤར་ཚུ་བ་གཅིག་ཙམ་འགོད། རིམ་གྱིས་གཞུགས་གཞི་ཀའ་དུས་ལྟར་བསྐྱམས་ཤིང་དུས་བྱུགས་ཡོད་ཚད་སྟོག་མེད་
དུ་ཟད་རྗེས་ཆེ་ལས་འདས། ཁོང་ཆེ་ལས་འདས་སྐབས་ངས་ཁོང་གི་སྐྱེ་ཁུང་དང་འོག་སྟོན་ནས་ཁྲག་ཐོན་པ་མཚོང་། ཁོང་
ཐུག་འཕྲད་དུ་འགོ་མའི་གཞིས་ཀའི་ཐུག་མཚོད་དེས་དུག་བྱངས་པ་རེད་ཅེས་ཀྱང་གོ་ཐོས་བྱུང། ཁོང་ཆེ་ལས་འདས་
སྐབས་ལོ་ཞེ་བརྒྱད་ཙམ་ཡིན། ཞེས་རང་གི་སྐྱེ་ཁུང་ཆེས་སྐྱོད་ཆེ་རིང་གི་འདས་ཀྱི་བྱུར་ཙམ་ཞེག་སྐྱེགས་སྟོན་

གནང་འདུག །དེ་ལྟར་བྱུང་བའི་གཤམ་དུ་ཡང་རིམ་བར་ཐོན་པེས། <<བཅོན་ཚོལ་རྒྱལ་སྐྱོབ་>>ལས།

ད་རེས་ཡབ་ཚེན་དམ་པ་དེ་སྐྱེ་གཤེགས་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་ཀྱིན་དེ་ནི་དགྲང་ལོ་བཟེས་པོ་དང་། སྐུན་གཞིའི་ཀྱིན་
པས་སྐྱེ་གཤེགས་པ་ཞེག་མིན་པར་སྐོ་བྱུང་བསམ་སྐྱོར་དན་པས་དུས་མིན་འདས་མོངས་སུ་སོང་བ་ཞེག་ཡིན་པའི་ཚོ་
དོགས་སྐྱེ་གཞི་ཞེག་ཆགས་པ་དང་། དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་མི་ཚོས་བཟོད་གསལ་ལ་གཞིགས་ནའང་། སྤྱི་ལོ་ 1947
ལོའི་ཉིན་ཞེག །རྒྱལ་ཡབ་མཚོག་དང་ཐུག་མཚོད་སྐྱེ་འཁོར་བཅས་རྒྱལ་ས་ལྷ་སའི་སྤྱིད་རྒྱའི་སྟོ་རོས་སུ་ཡོད་པའི་ཡབ་
གཞིས་གཞིས་ཀ་ར་མ་སྐར་ཞེས་པར་གཞིགས་སྐོར་དུ་ཆེབས་བསྐྱར་གནང་སྟེ། དེ་ཉིན་གཞིས་ཀའི་ནང་སྐོ་བཞུགས་ཀྱི་
དགོང་མའི་གསོལ་ཚོགས་བཞེས་རྗེས་སུ། དུས་ཡུན་མི་རིང་བར་གསོལ་མའི་ནང་ངར་ཐུག་རྒྱག་པའི་སྐུན་གཞི་ཆབས་
ཆེ་པོག་སྟེ། རྒྱ་གཅིག་ཙམ་རིང་ལྷ་རྩེ་བསྟེན་གཏུག་བྲས་ཀྱང་བྱུང་མ་བྱུང་བར་དགོངས་པ་རྫོགས་པ་རེད།
དགོངས་པ་རྫོགས་མཚོམས་ཞལ་མདངས་ནག་པོར་གྱུར་པ་དང་། ཞལ་དང་ཤངས་ཁུང་སོགས་ནས་ཁྲག་ཐོན་པ་
སོགས་ལ་མཚོན་སྟེ་གཞི་དེ་འདྲ་བའི་ཀུན་གྱིས་དོགས་གཞི་དང་། སྐོང་མོལ་བྱེད་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཉེས་

ཚབས་ཅན་ཞིག་ལྷག་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་གསལ་ལ། ལྷག་ལྷ་ལུན་ཚོགས་བཟུ་ཤིས་ཀྱིས། <<མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།>>ཞེས་པའི་དེབ་སྟེང་དང་པོར། “སྐབས་དེའི་དངོས་བྱུང་གི་གནས་ཚུལ་ནི་རྒྱལ་ཡུལ་མཚོག་ཉིན་གཅིག་ལྷ་སའི་ཉེ་འཁོར་ཡུལ་གཞིས་ཀྱི་འཕྲོངས་གཞིས་སྡེ་ལྷན་གཞིས་སུ་ཕེབས་ཏེ་གསོལ་གྲུ་པ་ལག་ལ་ཞིག་མཚོད་ནས་བསྐྱུ་གཞི་སོག་སྟེ་ཆོ་རྒྱུ་གཅིག་ཅུ་བོད་སྐྱེན་སོགས་ཀྱི་སྐྱེན་བཅོས་གང་གཟབ་གནང་ཡང་མན་བསྐྱེད་མ་བྱུང་བར་སྐྱུ་གཞིགས་པ་ཞིག་རེད”ཅེས་བྲིས་ཤིང་། ལྷའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གིས། <<སྐྱུ་མཁུན།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ཏུ། “ཁོ་བོའི་སྐྱེད་བྱེད་དམ་པ་དེ་ཉིད་གཞན་གྱིས་གཡོ་གསོད་བྱས་པར་ངས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད”ཅེས་དང་། <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པ་ལས་ཀྱང་། ལྷ་སའི་ལྷོ་དོས་སུ་ཡོད་པའི་ར་མ་སྐང་གཞིས་ཀར་ཡུལ་གཞིས་ཀྱི་གཉེར་པ་ཞིག་གིས་གཞུང་གི་བཀོད་མངགས་ལྟར་སྐང་ཆེན་སྐྱོན་པ་ཞེས་པའི་དུག་ཕུལ་ཏེ་བཀོད་ས་པར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་བཞིན་པའི་ཚུལ་བྲིས་འདུག་ལ། དེའི་རྗེས་ཀྱི་གཏོར་ཚོལ་གཏོར་སའི་དམིགས་འབེན་ནི་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་པའི་ཚུལ་ཡང་རྒྱ་མཚོན་དང་བཅས་ཏེ་བྲིས་འདུག །རྒྱལ་ཡུལ་ཆོས་སྐྱོང་ཆེ་རིང་དུག་གིས་བཀོད་ས་པའི་ཚུལ་དེ་རྒྱལ་ཡུལ་ཆེན་མོ་དང་ལྷ་སྐས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཁོ་ན་མ་ཡིན་པར་གཅེན་པོ་སྐྱུ་གཞི་མཚོར་རིན་པོ་ཆེ་དང་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྐྱོལ་མ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཡིད་ཆེས་གནང་བའི་ཚུལ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱི་སྐྱུ་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་སུ་གསལ་ལ།

ཡུལ་ཆེན་བསོད་ནམས་མཚོ་མོའམ་རྒྱལ་ཡུལ་བདེ་སྐྱིད་ཆེ་རིང་མཚོག་ནི། འཛིག་ཉེན་གྱི་གཡོ་ཚོལ་ལས་རང་རྒྱས་སོགས་ཀྱི་ལྷན་སྐྱོང་ཚོལ་ལང་མ་འདྲེས་ཤིང་ཞལ་ཞེ་མཚུངས་པའི་བྱུང་མེད་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་དང་། རང་ཉིད་ཀྱི་སྤོང་ཚོར་དང་དངོས་བྱུང་རྣམས་ཐུགས་སྟོབས་ཆེན་པོས་སྐྱ་གསང་དང་ཡོ་འཕྲོག་སྐྱོང་ཚོལ་ལང་མེད་པར་གསུང་ཐུབ་མཁན་ཞིག་ཡིན། དེར་བརྟེན། ཐོག་མར་ཨ་མ་དོན་སྐྱེད་སྐྱེད་པེབས་སྐབས་རྩ་སྐྱེད་དགོན་པར་རྒྱལ་ཆབ་ཀྱིས་མཐོ་རིམ་སྤྱི་ཚོགས་སུ་ཐུགས་གཟབ་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་ལོལ་གནང་བ་དང་། བྲིས་སུ་ལྷ་ས་མཐོལ་གྱི་མཐོ་རིམ་སྤྱི་ཚོགས་དང་འབྲེལ་བའི་འཚོ་བའི་གནས་བབ། རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱུ་ཚེའི་སྤོང་ཚོར་སོགས་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ་བར་གསུངས་ཡོད། རྣམ་ཐར་ལས།

ངས་མི་དང་འབྲེལ་འདྲིས་བྱེད་ཚུལ་དེ་ཅུ་མི་ཤེས་ལ། ལྷ་སའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྐོར་སྐྱེད་དགོས་པ་ཉ་ཅང་མང། ཞིང་པ་ཞིག་གི་དོས་ཐད་ནས་ང་རང་དང་ཚུགས་དང་གཡོ་ཚོལ་མེད་པའི་ཁོར་ཕུག་ཅིག་ནས་འཚར་ལོངས་བྱུང་ཞིང་། ཚོར་ཁའི་ཕུལ་དུ་ཡོན་ཏན་དེ་གཉིས་ཀར་གཙོ་འདོན་ཕུགས་ཆེར་བྱེད། ས་འོག་དར་འཐག་གི་ཐབས་རྒྱས་དེ་ངས་གཏན་དུ་མི་ཤེས་ལ། ལྷ་སའི་དེར་འཛིག་ཉེན་ནི་ཡང་སྤྱིང་རྗེ་མེད་པ་ཞིག་དང་དཀའ་ཆོགས་ཅན་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཤེས། རིམ་གྱིས་ལྷ་སའི་སྤྱི་ཚོགས་དེ་ངས་ཡིད་ཆེས་བྱས་པ་ལྷ་སུ་ཞིག་མིན་པར་ཤེས་ཏོགས་བྱུང། ཞེས་གསུངས། ལྷ་སར་འབྲོང་ནས་ཅང་མ་འགོར་བའི་སྐབས། ལྷ་སུ་ལྷ་སུ་ལྷ་སུ་གྱིས་རྒྱལ་ཡུལ་མཚོག་ལ། “སྐྱུ་མཁུ་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་བཞུགས་སྐབས་དོགས་ཐོན་དང་སྐྱ་བ་ཉུང་དུ་བྱེད་དགོས་པའི་”བསྐྱབ་བྱ་ཕུལ། དེ་བཞིན་དུ་ཆོ་རོང་ཨ་མ་དང་རག་ཁ་ལག་ལྷ་ལུས་གཉིས་ནས་ཀྱང་ལྷ་

སྐྱུ་ལྟ་སྐྱུ་ལྟ་གི་བསྐྱབ་བྱ་དང་མཚུངས་པར། སྐྱུ་མཚོ་ཆོ་མཚུངས་འཕྲད་དུ་ཕེབས་སྐབས་ཉ་ཅང་བྲང་ཚུགས་ལྟ་བུར་
བྱེད་པ་དང་བཀའ་ཚོལ་མང་པོ་གནང་ན་མི་ལེགས་པའི་བསྐྱབ་བྱ་ཕྱུ་བས། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོའི་ཐུགས་ལ་རང་ཉིད་
ལ་ལྟན་སྐྱེས་སུ་ཡོད་པའི་གཤེན་གཏེ་བསྐྱར་ནས་བག་བྱེད་གནང་དགོས་པའི་ཚོར་སྣང་ཡང་བཞུགས་དང་། དེ་དང་
ལྟན་ཅིག་འབྲུང་འབྲུང་ཅི་ཡོང་གི་ཕྱོགས་སུ་འཕྲང་ཐུགས་པའི་ཆེན་པོ་བྱུང་། སྐབས་དེར་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་ལྟ་སྐྱེས་
ཡུམ་སྐྱད་མི་མཐུན་པས་ཅི་གསུངས་ལ་གཞན་གྱིས་གོ་བ་ལོག་པར་ལེན་མི་ཡོང་ངམ་སྐྱེས་པའི་ཐུགས་འཚབ་ཀྱང་
ཆེན་པོ་བྱུང་ཞེས་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་རང་ཉིད་དགྲང་ན་མཐོ་ཕེབས་སྐབས་སུ་གསུངས་ལ། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་ཡང་
གཡེ་ཐོབ་དང་རོ་སྐྱོག་རྒྱབ་མདུན་མེད་པར་ཐུགས་ལ་གང་ཤར་ཞལ་ནས་དེ་མ་ཉིད་དུ་གསུང་མཁན་ཞིག་ཡིན་སྐབས་
མཐོ་རིམ་པ་ཚོའི་སྐོར་མ་བབས་པའི་ཚུལ་ཡིག་ཆ་དུ་མའི་ནང་གིས་ཡོད། གང་ལྟར། རྒྱལ་ཡུམ་ཆོས་སྐྱོང་ཆེ་འོང་གི་
ལོ་རྒྱུས་དུས་བབ་འགའ་རེ་གི་རྒྱལ་གི་སྐད་དུ་མང་ཅམ་གྱིས་འདུག་ཀྱང་། བོད་གངས་ཅན་པའི་སྐད་དུ་ད་བར་སུས་ཀྱང་
སྐད་གསང་མཐོན་པོས་སྐྱེ་མ་ཐུབ་པར་གོ་མེད་ཚོར་མེད་དུ་བཞག་ཡོད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་ནས་མ་དང་ཞིང་སྐྱོ་འོས་པ་ཞིག་
ཡིན། ཅུང་ཟད་རེ་གིས་ཤིང་ཤོད་པ་ནི། རྒྱལ་ཡུམ་མཚོག་ཉ་ལ་དགའ་ཞིང་རྒྱ་ཉམ་ཆེ་བ་དང་། ཚོང་ལོག་རྒྱག་ཅིང་
བཅན་ཤིང་བྱེད་པ། ཐུགས་གཤེན་རྒྱབ་ཅིང་ཤེས་ཡོན་མེད་པ། དམའ་ལ་སྤང་ཞིང་དབང་ལུགས་སྐྱོད་པ་ཞིག་ཤིང་
ཅེས་པ་ཅམ་ལས་ཡོན་ཉན་གྱི་ཆ་ཞིག་གཏན་ནས་མེད་པ་སྟུབ་ཤིང་། དེ་ནི་ཁ་དབེར། གཡལ་ཞར་གྱི་རྩ་ཞེས་པ་སྟུར་
ལྟར་འདུག་ཅིང་གོང་དུ་བཟོད་པ་དག་ཀྱང་། བད་མཁྱིས་པ་ཅན་གྱི་མིག་ལམ་ན། །དུང་དཀར་པོའི་ཁ་དོག་མེར་པོར་
སྤང་། ཞེས་པ་སྟུར་མ་གྱུར་པའི་ངེས་པའང་མི་འདུག་སྟུང་ཡང་། འདིར་“སྐབས་འཚོལ་”གི་བགྱི་བ་དང་དུ་ཐུངས་ཉེ་
ཞིབ་དུ་དཔྱོད་པའི་ངལ་བ་བསྐྱེན་མི་འདོད།

སྐབས་དེར་ཡབ་གཞིས་གི་གནས་སྤངས་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་དུ་གྱུར་ངམ་སྟུང་ན། སྤྱིར་ན་ཡབ་གཞིས་སྐྱུ་འཁོར་
ནམས་ལྟ་སྐྱེས་འཁོར་ཅམ་ནས་གཞུང་ཕྱོགས་ནས་སྤང་སྐྱོལ་ལྟག་བསམ་དང་གཞིགས་ཏོག་ཞབས་ཞུང་དམིགས་ཉེ་
ལས་བྱ་དུ་མ་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་ཡོད་པ་ནི་ཀུན་གསལ་ཡིན་ཡང་། བར་མཚམས་ཤིག་ནས་ཡབ་ཆེན་གྱི་གནང་ཐུགས་
འགའ་གཞུང་སའི་སྐོར་མ་བབས་པས་སྤངས་འཛིན་དོ་ནན་བྱས་པའི་ཁར། འདི་དང་དེ་ལྟ་བུ་ནམས་བྱེད་མི་ཚོག་ཅེས་
དོན་ཚན་དུ་མ་བཀོད་པའི་བཀའ་ཡིག་ཕྱུལ་ཉེ་སྤངས་འཛིན་ཅི་ཆེར་བྱས།⁴⁸ ལྟག་དུ་“<<བཅན་ཚོལ་རྒྱལ་སྐྱོབ་>> ལས།

རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་མཚོག་དགོངས་པ་རྫོགས་ནས་བཟུང་ཡབ་གཞིས་གཞིམ་ཤག་དང་གཞིས་ཀ་སོགས་ལ་ཕྱི་ནང་གི་ལྟ་
སྐྱོང་གནང་མཁན་དང་འགོ་སྐོན་གཏོང་འོང་གང་ལའང་བོད་གཞུང་གིས་ཐང་ཀར་ལྟ་རྟོག་གནང་མཁན་གྱི་འཚོ་འཛིན་སྐྱུ་

⁴⁸ ཡབ་གཞིས་སྐྱུ་འཁོར་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་རང་ཉིད་གིས་ཡབ་གཞིས་དེའི་ཞབས་ཞུའི་བརྒྱུད་རིམ་ཅུང་ཟད་ཐེང་བ་ཞེས་པར་གསལ། 126

ཚབ་མི་སྣ་ཆེད་འཇུགས་གནང་བ་བཞིན་ཁོང་ཚོའི་ཚོགས་མཚན་མེད་པར་འགྲུལ་སྐྱོད་བྱེད་ས་མེད་ཤིང་། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ ཡིན། དེ་ཡང་རྒྱལ་ཡུལ་མཚོགས་གཞུང་གསལ་ནས་ཞེས་ཞེ་དགའའི་རིང་གི་འདས་མཚོད་གྲུབ་ཟེས། ཅེ་མཁན་མཐོན་ཆེ་བ་ བྱམས་པ་ཚོས་བཟང་ཐེབས་ནས་“ད་པན་ཡབ་གཞིས་ཕྱི་ནང་འགན་འཁུར་རྒྱལ་ཡུལ་ནས་གནང་བར་མ་ཟད། ཨ་མ་དོ་བ་ སོགས་གང་བྱུང་ནས་ཐེ་ཏུས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཚོད་འདུག་པས་ད་ཆ་རྒྱལ་ཡུལ་མཚོགས་སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་ད་ཕྱིར་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་ ཕྱི་ནང་བྱེད་སྒོ་གང་ཅི་ཁྱོད་ཚོས་འགན་འཁུར་དགོས་པ་འདི་སྒོར་རྒྱལ་ཡུལ་མཚོགས་འཁུར་སྒོ་ཐེན་པས་དེ་ལུགས་ འཇུག་ཤོར་མེད་པ་དགོས་རྒྱུའི་བཀའ་ཐེབས་འདུག”ཅེས་“<<ཡབ་གཞིས་སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་དང་རང་ཉིད་ཀྱིས་ ཡབ་གཞིས་དེའི་ཞབས་ཞུའི་བརྒྱུད་རིམ་ཅུང་ཟད་གྲེང་བ།>>ཞེས་པར་དགོན་མཚོགས་སྤྱི་ཚོ་གྲུབ་སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པ་ ལྟར་ན་ སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་དེའི་གཞུང་ཞབས་དེ་དག་གིས། རྒྱལ་ཡུལ་ཚོ་མོ་དང་ཁོང་གི་དགའ་ཉེ་ཨ་མ་དོ་བ་རྣམས་ལ་མི་དགའ་བའི་ རྣམ་འགྲུར་མངོན་གསལ་དུ་བསྟན་ཏེ། ཡབ་གཞིས་ཀྱི་བདག་དབང་ཡོད་ཚད་གཞུང་བཞེས་བཏང་བ་ཤིན་ཏུ་གསལ། དེ་ནས་ཡུན་རིང་མ་འགོར་བར་སྣ་སྤྱོད་རྒྱལ་ཡུལ་མཚོགས་ཚོ་དང་རྒྱལ་ཡུལ་ཚོ་རྒྱུ་མིའི་སོགས་ལ་མངལ་ འདོད་དུག་པོས་ཕྱིར་རྒྱ་གར་ཀ་སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་ལམ་གྲོན་སོགས་མ་འདང་བས་ཡབ་གཞིས་ལ་གང་མཐོགས་ དདུལ་བཟུང་གཏོང་ལེན་གནང་དགོས་པའི་ཉར་འཕྲིན་སྤུལ་བར་ལྷོ་ཤིང་རིང་བཀའ་ལན་མ་འདོད་པའི་ཁར། མཐར་ བཀའ་ལན་དུ་དདུལ་བཟུང་གཏོང་རྒྱ་མེད་ལུགས་དང་། ལམ་གྲོན་མི་འདང་བ་བྱུང་ཡོད་ན་དེ་ནས་སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་ གང་སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་དགོས། དེ་སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་དུ་ཡུན་རིང་བཞུགས་ཆེ་ཡབ་གཞིས་ནས་འགོ་གྲོན་གཏོང་རྒྱུ་དགའ་ དཔ་ཉ་ཅང་ཆེ་ཞེས་ཡབ་གཞིས་སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་ཀྱི་འཚོ་འཛིན་ཤན་ཁ་བ་འགྲུར་མེད་བསོད་ནམས་སྤོབས་རྒྱས་དང་། མཁན་ཆེ་དོམ་པོ་མཐུན་རབ་དབང་སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་ཀྱིས་བཀའ་ལན་གནང་བ་འདོད་པར་སྣ་སྤྱོད་རྒྱལ་ དོན་མཚོགས་ ཐུགས་པམ་དང་སྤོད་པས་ཆེན་པོར་གྱུར། དེ་ལྟར་རང་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་སྤོད་འགྲུལ་དུ་འགྲོ་བྱུང་བ་དེད། ཅེས་བྱུང་ཡིག་སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་ སྤོད་པས་འདུག་ལ། <<བཙན་ཚོལ་རྒྱལ་སྤོད་པས་>>ལས།

སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་ཀྱི་བདག་པོ་པོ་མ་རང་ཡུལ་དུ་ཕྱིར་ཐེབས་གནང་གཏུན་འཁུར་བ་དང་ལམ་གྲོན་འདང་མིན་སྒོར་མཐུན་ རྒྱལ་ཡུལ་མཚོགས་ཀྱི་བཞུགས་པར་སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་འདིའི་ཐད་མི་སྤྱི་ཚོ་ ཡིན་ཡང་སྤོད་ དོགས་སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་མ་ཟད། ... ལམ་གྲོན་གནང་རྒྱ་བཀའ་འགོག་གནང་བ་དང་འབྲེལ་སྤོད་པས་གཞན་ཞེས་པོད་ བཟང་དུ་འཇུག་དུ་ཐེབས་དགོས་པའི་བཀའ་བཙན་ལན་གནང་མངོན་བབ་ལ་བལྟས་ན། ལྷོ་སྤྱི་ཚོ་མ་ཐེན་པས་པོད་དུ་ ཆེད་མངལས་བཀའ་འགྲུག་གནང་དགོས་དོན་གཞན་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། སྤོད་པས་ཀྱི་ཐོག་དུ་མཐོང་རྒྱལ་མི་འདྲ་བའི་ ཁྱེད་པར་ཞེས་པོད་པར་རྒྱལ་མཚོགས་ལ་པོ་ཞེས་ཕྱིར་མངོན་ཀྱི་ཡོད་པར་དེ་དག་གཞན་གསལ་གྱི་གནང་དོན་ཐད་

ནས་ར་འཛོད་ཐུབ། ཅེས་གསུངས། ཡང་དུང་ཡིག་ལྷ་མོ་ཆེ་ལོང་གིས་གསུང་དོན། རྒྱ་ནག་ཏུ་བཞུགས་སྐབས་སུ།
 “ལྷ་ག་དོན་དུ་བོད་ནས་འཛིན་ཡིག་ཐེབས་དགོངས་སོགས་ལ་བལྟས་ན་ལྷ་སྲས་མཚོག་རྒྱ་ནག་གི་ཕྱོགས་གཏོགས་ཡིན་ཤིག་
 གི་དབང་དུ་བཏང་སྟེ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བོད་ནང་བསྐྱོང་འགྲུག་ཆེད་དུ་གནང་བ་ཞིག་ཡིན་པར་ཉལ་ས་མཚོན་གསལ་པོ་བསྟན་
 ཡོད་པ་རེད།”⁴⁹ དེར་མ་ཟད། ལྷ་སྲས་རྒྱལ་དོན་མཚོག་བོད་དུ་ཕྱིར་ཐེབས་ཀྱི་ཐུགས་རེ་བྲམ་ཏེ་གསུག་ཏུ་བཞུགས་
 སྐབས་འགོ་བོན་གྱིས་མ་འདང་བར་འཚོ་བ་ཐབས་དུགས་སུ་གྱུར་སྟབས། བོད་གཞུང་ཚོང་འབྲེལ་གཞིགས་སྐྱོར་
 “ཚོགས་གཙོ་སྐྱོར་ལྷ་སྐབས་མཚོག་དང་། རིམ་བཞི་སྟོན་མདའ་ཡར་འཕེལ་བཅས་ཁོང་རྣམས་ཀྱི་སྐུ་མདུན་དུ་མངའ་བཅར་
 གྱིས་ལྷ་བ་ལུ་ཚུགས་མཐའ་འབྲུང་ཞུས་ཀྱང་སྐྱོར་ལྷ་སྐབས་ནས། ཡབ་གཞིས་གཞིམ་ཤིག་གི་འཚོ་འཛིན་ལྷ་སྐབས་ནས་
 གནང་བའི་བཀའ་སྟོན་དེ་རང་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་མཐོན་དབྱངས་གཅིག་གྱུར་གནང་བར་མ་ཟད། ད་དུང་བོད་དུ་ཕྱིར་ཐེབས་གནང་
 བ་གང་ལེགས་ཡོང་རྒྱ་བཅས་བཀའ་སྟོན་འཕམ་སྟོན་བརྒྱབས་པ་ལས་དུས་བརྗེས་རྒྱག་རྒྱ་གཏན་ནས་མེད་ཐུགས་གསུངས་
 ཏེ། དུས་བརྗེས་རྒྱག་རྒྱར་པན་གྲོགས་མ་གྱུར་བར་ལྷ་སྲས་མཚོག་པར་མངའ་བཅར་ཞུས་པར་ཁོང་རྣམས་ནས་ཉ་ཅང་གི་
 བསུན་སྣང་དང་མི་སྟོང་བའི་རྣམ་འགྱུར་མདོན་མཚོན་ཅན་སྟོན་གནང་མཛད་པ་རེད་”ཅེས་ཀྱང་དུང་ཡིག་ལྷ་ཚོས་གིས་
 འདུག །དེ་ལྟར་ཡབ་ཚེན་སྐུ་མ་བཞུགས་པ་དང་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་གནས་བབ་གཞན་དབང་སྟབས་བསྟུན་ཁོ་ནར་གྱུར་
 བའི་ཁར། གཞུང་སར་“དོན་རྒྱུན་གཞན་འབྲེལ་”ཀྱི་སྟོ་དོགས་ལྷུང་བ་ནས་བཟུང་ལྷ་སྲས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་
 དོན་དངོས་སུ་“དཔའ་བོ་རྒྱབ་ཆད་”རོ་མར་གྱུར་བར་མ་ཟད། ལྷ་ཚོ་མིལ་པོ་བོད་ཀྱི་དོན་དུ་བཏང་སྟེ་རི་ལྷར་འབད་
 ཀྱང་ཐམས་ཅད་པན་མེད་གཞོད་འགྱུར་དང་བཟང་ལན་ངན་འཇམ་དུ་གྱུར་ཏེ། གནས་སྣངས་དེ་ལས་ཡོངས་སུ་ཐར་
 བའི་སྐབས་ཤིག་ད་ལྟའི་བར་དུ་གྱུང་མེད་ཚོད། གང་ལྟར། དཔོན་རིགས་ཚོས་ལྷ་སྲས་རྒྱལ་དོན་མཚོག་ལ་གཞུགས་
 མེད་གྱིབ་བཟོ་བསྟུང་མར་བྱས་ཏེ་བོད་ལྗོངས་སྐྱོབ་པའི་དགོངས་གཞི་རྣམས་ལེགས་ལམ་དུ་མ་བཏང་བ་དེས་བོད་ཀྱི་
 སྲིད་དོན་ཐོག་གསལ་དཀའ་བའི་ཚོང་གུན་ཆེན་པོ་ཞིག་བསྐྱུན་ཡོད་པ་ནི་ཤེས་ལྡན་ཡོངས་ལ་གསལ་བ་ཞིག་ཡིན།
 ལྷའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གི་དགོངས་གཞི་དང་ཕྱག་ལས་ཅི་གནང་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་འདོད་ན་<<བཅོན་
 ཚོལ་རྒྱལ་སྐྱོབ། >>སོགས་སུ་བལྟ་བར་བྱའོ།།

⁴⁹ ཚོག་འདི་རྣམས་བཅོན་ཚོལ་རྒྱལ་སྐྱོབ་དེབ་གཉིས་པར་གསལ།

འདར་ཕྱོགས་མཉམ་འབྲེལ་ཚོགས་ འདུ་སོགས།

སྤྱི་ལོ་ 1947 ལྷ་བ་ 3 ཚེས་ 23 ཉིན། རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་ས་ལྷོ་ལི་པ། འདར་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་མཉམ་འབྲེལ་ཚོགས་འདུ་(Asian Relations Conference)ཆེན་མོའི་སྤྱིང་དེར་འདུས་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་འཕུས་ཚབ་དང་མཚུངས་པར། རྒྱལ་མིང་བོད་དང་རྒྱལ་དར་བཅས་གསལ་འཁོད་ཐོག་བོད་གཞུང་སྐྱེ་ཚབ་རྣམས་མཉམ་ཞུགས་གནང་བའི་ཚུལ་ཞིག་བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་ན་སློབས་ཉམས་དང་བཅས་འཁོད་འདུག་ཡང་། ལོ་རྒྱུས་དབྱེ་ཞིབ་པ་འགའི་གཞིགས་ཚུལ་ནི་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་མིན་པར་མངོན། ལྷ་བས་དེར་བོད་གཞུང་སྐྱེ་ཚབ་རྣམས་མཉམ་འདུའི་སྤྱི་བྱེད་ལེ་བྱ་དང་གཞན་ཡང་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟུན་རྟེ་སོགས་གནད་ཡོད་ཁག་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་དང་སྤྱི་སྤྱོད་གི་བཀའ་ཡིག་དང་གནང་སྐྱེས་རྣམས་འབྲུལ་ལམ་ཞུས་ཤིང་། ལྷ་བས་བསྐྱེད་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱིང་བསྐྱེས་དང་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་སྤེང་རིམ་བྱོན་གྱིས་མཚན་པ་སྤྱོད་ལུགས། རྒྱ་བོད་ས་མཚམས་ཀྱི་གནས་བབ་སོགས་བོད་གཞུང་ནས་ཆེད་བསྐྱིགས་ཚོག་ཐོར་བཀོད་པ་རྣམས་ལྷག་ལུས་མེད་པར་ཞུས། ལྷ་བས་དེའི་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་དེ་ཐབས་རྒྱགས་སུ་བྱུང་ཡོད་ཡང་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་སྐྱེ་ལམ་མང་དུ་བདག་གིར་བཞེས་པ་ལས་རང་དབང་རང་བཅོན་གྱི་ལྷག་མ་ཅམ་ཞིག་ད་དུང་ལུས་ཡོད་པར་མངོན། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

1973 བད་གནད་དོན་དེ་སྐོར་ལེ་འགྲིགས་གཏན་འཁེལ་ཡོང་ཆེད་དུ་བོད་དང་། རྒྱ་མིའི་སྐྱེ་ཚབ་མིམ་ལའི་ཚོགས་འདུར་དབྱིན་རིམ་འཁོད་བསྐྱེད་བྱས། སྐྱེ་ཚབ་གསུམ་པོ་འབྲ་མཉམ་གྱི་ཐོག་ནས་མཚལ་འཛོམས་ཀྱིས། ... རྒྱ་མིས་བོད་འདི་རྒྱ་ནག་གི་ཆ་ཤེས་ཤིག་ཡིན་ཚུལ་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད་ཡང་། བོད་ནང་རྒྱ་མིའི་དབང་ཆ་འཛིན་མཁན་གཏན་ནས་མེད། རྒྱ་ནག་དང་། རི་མིན་གྱི་དམག་འཁྲུག་སྐབས་བོད་ནས་ཐེ་བྱས་བྱས་མེད་ཅིང་། དམག་ཆེན་གཉིས་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་བོད་བར་གནས་སུ་བསྐྱེད་དེ། བོད་བརྒྱུད་རྒྱ་གར་ནས་རྒྱ་ནག་ཏུ་དམག་མཁོའི་ཡོ་བྱད་གཏོང་ཐབས་བྱས་ཡང་བཏང་ཡོད་པ་མ་རེད། དུས་སྐབས་དེར་འཛམ་གླིང་གི་བོད་མིའི་རང་དབང་རང་བཅོན་ཞུས་ཀྱིས་བྱེད་པའི་ལས་ཀ་ཤུགས་ཆེ་བྱས་མི་འདུག །དེ་ནི་སྐབས་དེར་དེ་འབྲ་ཞིག་དེས་པར་མི་དགོས་པ་ལྟ་བུར་མཐོང་གི་ཡོད་འདུག །འོན་ཀྱང་། ལྷ་བས་རེ་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་གི་བྱེད་སྤྱོད་ནས་ཁོང་ཚོས་གནས་སྤོངས་དེ་དག་ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པའི་ཞུས་སྤྱོད་འདུག་པ་དཔེར་ན། སྤྱི་ལོ་ 1952 ལོར་ནི་ལུ་ལྷོ་ལི་པ་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཡུལ་ཁག་གི་སྐྱེ་ཚབ་ཚོ་ཚོགས་འདུའི་སྐབས་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཚབ་ཕྱིན་ཏེ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་དར་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་གི་རྒྱལ་དར་དང་མཉམ་དུ་བསྐྱེད་ཡོད་པ་དང་། ཐོབ་ཐང་དེ་ཆོའི་སྐོར་སུས་ཡང་ཚོད་སྲེང་བྱུང་ཡོད་པ་མ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྐྱེལ། མཁམ་དབང་ཟམ་གཏོང་རིན་པོ་

ཆེ་མཚོག་ནས།

ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་མཁུའི་དགོས་པའི་དོན་ཚན་གཅིག་ཡོད་པ་ནི། ༡༩༧༡ ལྷོ་ཟླ་ ༣ དང་ ༧ ལོར་རྒྱ་གར་རང་བཙན་
 འཛོལ་རྒྱུར་ཐག་ཚེད་ནས་བར་བཞུལ་གཞུང་གིས་སྐྱོང་བཞིན་པའི་སྐབས་ལེད། ༡༩༧༡ ལྷོ་ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་
 དབྱིན་ཇིས་རྒྱ་གར་ཐོག་མངའ་དབང་མཁུག་བསྐྱུས་ནས་རྒྱ་གར་རང་བཙན་བསྐྱུར་གསོ་བྱ་རྒྱུའི་གཏམ་འཁེལ་ཟིན། རང་
 བཙན་བྱུང་རྗེས་རྒྱ་གར་གྱིས་ཤར་སློང་ཨེ་ཤི་ཡའི་རྒྱལ་ཁབ་ཚང་མའི་དབུ་འཁྲིད་རྒྱུའི་དགོངས་ཚུལ་ལྟ་བུ་ཡོད་འདུག །
 དེ་ལ་བརྟེན་ནས། ༡༩༧༡ ལྷོ་ཟླ་ ༣ དང་ ༧ ལོར་ཤར་སློང་ཨེ་ཤི་ཡ་འབྲེལ་ལམ་གྱི་ཚོགས་ཆེན་དེ་ཚོགས་པ་ལེད།
 ཨེ་ཤི་ཡ་འབྲེལ་ལམ་ཚོགས་ཆེན་འཚོགས་སྐབས་ནི་རུས་མགོ་ཁྲིད་པའི་རྒྱ་གར་བར་བཞུལ་གཞུང་གི་བསམ་ཚུལ་དུ་
 བོད་དེ་རང་བཙན་གཅང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་རྒྱུ་དང་། རྒྱ་གར་རང་བཙན་བྱུང་རྗེས་བོད་དང་ཆབ་
 སྲིད་དཔལ་འབྱོར་ཚོས་རིག་གི་འབྲེལ་བ་ཡག་པོ་གཞག་རྒྱུའི་ཐུགས་འདོད་ཡོད་པ་ཉ་ཅང་གསལ་པོ་ལེད། ཨེ་ཤི་ཡ་
 འབྲེལ་ལམ་ཚོགས་ཆེན་ནང་རྒྱལ་ཁབ་ ༣༣ མགྲོན་འབོད་བྱས་པ་དེའི་ནང་བོད་དང་འབྲུག་ཚུད་ཡོད། དེ་དུས་རྒྱ་ནག་
 གོ་མིན་ཉར་གཞུང་གིས་བོད་པའི་སྐྱེ་ཚབ་གདན་འདྲེན་ཞུས་ན་མི་འགྲིག་ཅེས་དགག་བྱ་བྱུགས་ཆེར་བྱས་ཡོད་ཅུང་། རྒྱ་
 གར་གཞུང་གིས་གསལ་མེད། ... དེ་ནས་དཀའ་ངལ་ཆེ་ཤོས་གཞན་ཞིག་གང་བྱུང་བ་ལེད་ཅེ་ན། རྒྱལ་ཁབ་ཚང་མས་
 རྒྱལ་སྐུ་གཏོང་རྒྱ་དང་རྒྱལ་དར་སློང་དགོས། ཁྲིད་ཚོའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་དར་དང་རྒྱལ་སྐུ་གོ་སྐྱིག་གནང་དགོས་ཞེས་བཞུང་
 སྐབས། གཞི་ནས་རྒྱལ་སྐུ་དང་རྒྱལ་དར་གྱི་དགོས་མཁོ་བྱུང་བ་ལེད། དེ་དུས་བོད་ལ་རྒྱལ་དར་དང་རྒྱལ་སྐུའི་ཐ་སྙད་
 ཅམ་ཡང་མེད་པའི་སྐབས་ཤིག་ལེད། སྐབས་དེར་གྲ་བཞི་དམག་སྐར་གྱི་དམག་དར་ཞིག་ཡོད་འདུག །དེ་ནི་ Union
 Jack (དབྱིན་ཇིའི་རྒྱལ་དར་)ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད། ད་ལྟའི་ང་ཚོའི་རྒྱལ་དར་དེ་ལེད། དེ་ང་ཚོའི་རྒྱལ་དར་ཡིན་ཞེས་སྐྱེ་ཚབ་
 ཚོའི་གསོལ་ཚོག་མཁུན་དུ་བཀའ་ཡོད། དར་ཆ་དེ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་དར་གྱི་ངོ་བོར་འབྱུར་བ་ཐེངས་དང་པོ་ཡིན་ཚོད་
 འདུག །རྒྱལ་སྐུའི་རྒྱལ་དར་བསམ་པོ་ཐའི་རི་ཁོང་རྣམ་པ་ཚོས་གཞན་ཤིག་བཏང་བ་ལེད་ཟེར་གྱིན་འདུག །གཞན་དེ་ལ་
 མིང་ཞིག་འདུག་ཡང་ད་ལྟ་དེ་ངས་བཞེད་འདུག །དེ་ནས་རྒྱལ་སྐུ་དང་རྒྱལ་དར་གྱི་ཐ་སྙད་ཅམ་བྱུང་འདུག་ཡང་། རྒྱལ་སྐུ་
 ངོ་མ་གྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་བཙན་ཁྲོལ་དུ་འབྱོར་རྗེས་མ་གཏོགས་མེད།⁵⁰ ཅེས་གསུངས། གང་ལྟར། སྐབས་དེར་སྐྱེ་ཚབ་

རྣམ་པས་གསུང་བཤད་ཀྱི་དོན་དང་། ལྷོ་མིང་འབྲེལ་བ་འཛིན་ཚོགས་སོགས་སློ་དུ་མ་ནས་གོ་ཚད་པོ་ཞིག་བྱུང་མེད་
 པ་དང་། མཐར་རྒྱ་གར་གྱིས་རམ་འདེགས་གནང་འདོད་ལྟར་བོད་ཚོགས་ནས་རྒྱལ་སྐུའི་འགྲོས་དང་། ཐུགས་དོན་
 གཞིགས་རྒྱང་སོགས་གང་ཐད་ནས་རྒྱལ་བཞིན་མ་བྱུང་བར་གཞིགས་པས་སྐྱེ་ཞབས་ནི་རུ་སོགས་ཡིད་ཐང་ཆད་པའི་
 རྒྱལ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་དག་ན་གསལ། མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས།

སྐྱེ་ཚབ་རྣམ་པ་གྱིར་ལོག་གནང་ཁར། མོས་(བོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཚབ་སྣེ་ལེན་གནང་མཁུན་)རྒྱ་གར་གཞུང་དང་ང་རང་སྐྱེར་ངོས་
 ལས་བོད་ཀྱི་དོན་དུ་ཞབས་འདེགས་གང་ཡོང་ཞུས་ཡོད། མཐར་མར་གནད་དོན་རི་འགྲུར་ཁྲིད་ཚོའི་ཐུག་ལ་ཡོད་པ་མ་
 གཏོགས། ང་ཚོས་བྱེད་ཐུབ་ཐབས་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་ལེད་ཅེས་ཞུས་འདུག །དེས་ནི་རུ་ཡང་ཉ་ཅང་ཡིད་ཐང་ཆད་ཡོད་

⁵⁰ འདི་དང་གཤམ་ཆེག་གཉིས་ཀ་སྤྱི་ལོ་ 2013 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 24 ཉིན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྐོར་གསུང་བཤད་གནང་བ་ལས་བྱངས།

པར་མངོན། ... ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ལྷོད་ཆུང་པོད་གཞུང་དང་འབྲེལ་བ་ཤེད་རྒྱུའི་ལས་རིམ་གང་ཞིག་བརྩམས་ཀྱང་ལམ་
 ལྷོད་ཆུང་པོ་ཕྱིན་པ་དེས་ནི་རྩའི་བསམ་སློབ་འཛུལ་ཏུ་ཅང་ཐང་ཆད་པ་དང་། ཡི་ཚུལ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཁོ་ཅོན་དུ། ལྷོད་ཆུང་
 མཚམས་བ་དང་སངས་པ་ལྷ་སུ་ཞིག་སྤྱད་འདུག། ཅེས་ཀྱང་གསུངས། མངོད་ན། ལྷོད་ཆུང་པོ་དེ་དག་ཏུ་བོད་གཞུང་རང་གི་
 རོས་ནས་ཀུན་གྱི་འདོད་སློབ་ཞེས་པ་ཞིག་དང་། རྒྱལ་དོན་ཡི་རངས་འོས་པ་ཞིག་སྐྱབ་སྐྱབ་མེད་པ་གསལ་པོ་རེད།
 ལྷོད་ཆུང་པོ་ནི། རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེས་ཚོས་སྤྱོད་ཀྱི་སློབ་གཉེར་གཞན་དུ་ཡིག་གཞུགས་འབྲི་
 སློབ་སོགས་སློབ་འགྲོའི་སློབ་ཚན་དུ་མར་སྐྱབས་བརྩོན་གནང་བ་ཞིན་པའི་དུས་ཡིན། ཡིག་གཞུགས་འབྲི་སློབ་ནི་སླར་
 སློལ་རི་ལྷ་བ་བཞིན་དབུ་མེད་ཅན་སྟེ། དེ་ཡང་དགྲུང་ལོ་བརྒྱད་ནས་བརྒྱ་གསུམ་གྱི་བར་དུ་འབྲི་སློབ་གནང་། དེ་ལ་
 ལ་གོང་ས་མཚོག་ནས་<<བཅོན་ཤོད་ཀྱི་རང་དབང་།>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་ལས། “སློབ་སྦྱངས་ཟེན་ནས་ལོ་བརྒྱ་གསུམ་
 ལ་མ་སོན་གྱི་བར་དུ་ཡིག་གཞུགས་སྦྱངས་ལ། དེ་ནི་ཡིག་གཞུགས་སློབ་བཟུང་གྱི་ལས་རིམ་དེ་ཡིན”ཞེས་གསུངས། འདི་
 བེ་སླར་སློལ་ཅན་ཞིག་རྒྱུན་འཛིན་བྱས་པ་ཞིག་སྟེ། ལེས་རིག་རྒྱ་མཚོའི་པ་མཐར་སོན་ཏེ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་དུ་
 བཞུགས་དགོས་པའི་སློབ་སྦྱོར་ཞིག་ལ་དེ་ལྟར་དུས་འགྲུང་སོས་དལ་གྱི་རང་དུ་སྐྱུ་ཡོན་འབྲུལ་བ་ནི་རྩེད་སློབ་འོང་
 དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན། རྒྱུད་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེར་ཡང་ལྷོད་ཆུང་པོ་ལྷ་སུའི་སྐྱབས་ཚོར་རིམ་བར་སྦྱང་ཡོད། གང་ལྟར།
 དགྲུང་གངས་བརྒྱུ་གསུམ་དུ་ཕེབས་མཚམས་རང་འབྲུལ་གྱིས་གཞན་ལ་སྦྱང་གིང་སྟེད་དབུ་ཅན་ཡིག་གཞུགས་གྱི་མ་
 དཔེ་འབྲི་དུ་བརྒྱུ་སྟེ་རང་སློབ་མཚན། དེ་ལ་གསོལ་གཟིམ་ཚོས་དབུ་ཅན་སྦྱངས་ན་དབུ་མེད་གྱི་ཡིག་གཞུགས་འོར་
 འགོ་བའི་བཀའ་མོལ་ཞུས་ཀྱང་མ་གསན། ཡིག་གཞུགས་འབྲི་སློབ་སྐྱབས། ལས་ཆེར་ཉིན་ལྷར་རྒྱལ་དབང་བརྒྱ་
 གསུམ་པའི་རྒྱ་སྟེལ་ཞེས་གདམས་བཤུ་འབྲི་གནང་བར་མ་ཟད་སྐྱབས་སློབ་གནང་གིང་གནད་ཆེན་རྣམས་སྐྱབས་
 འཛིན་ཡང་མཚན་ཅེས་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པའི་དཔྱད་དེབ་དུ་ལ་གོང་ས་མཚོག་རང་ཉིད་ནས་གསུངས། དེར་
 མ་ཟད། རི་མོའི་སྤྱོད་ལ་ཡང་སྐྱབས་གཉེར་གནང་སྟེ་རི་མོ་སྤྱོད་ཚོགས་གིས་འདི། བདེ་སྦྱིད་སྤིང་གའི་ཕྱི་རྒྱལ་བ་
 ཚོས་སྐྱལ་བའི་ཚོན་དང་པིར་སོགས་སྤྱད་ཏེ་དེར་རབས་གྱི་རི་མོ་འབྲི་སློབ་ལའང་སྐྱབས་བརྩོན་ཆེས་ཆེར་གནང་བར་
 མངོད། ལ་གོང་ས་མཚོག་གི་ཞལ་སྐྱ་ནས། “གཟེམ་གཡོག་བསམ་འགྲུབ་འོར་དུ་རི་མོར་མཁས་པོ་ཡོད་པ་རེད། ཞལ་བའི་
 ལྡང་ལ་རི་མོ་འབྲི་བ་ལྷ་སུར་མཁས་པོ་ཡོད”ཅེས་དང་ཡང་། “རོས་ནས་རི་མོ་གང་འཚམས་གིས་པ་ཡིན། ཡང་སྐྱུ་དེ་འདྲ་
 ཡང་འབྲི་གི་ཡོད། དཀྱིལ་འཁོར་ཡང་གིས་པ་རེད། དཀྱིལ་འཁོར་རྗེས་སུ་ཆེད་མངགས་སྦྱངས་པ་ཡིན”ཞེས་མཚན་རྣམས་རྒྱ་
 ཚེན་སྦྱིང་རྗེའི་རོལ་མཚོར་གསུངས། དེ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནི་རིག་བའི་གནས་གང་ལ་ཡང་སྦྱང་
 རྒྱུད་མི་མཚན་བར་ཐམས་ཅད་སྐྱབས་སུ་རྒྱུད་བར་མཚན་མཐན་ཞིག་ཡིན།

རྩ་སྟོན་གི་དོན་རྒྱུ་དང་བཟུ་གསུམ་ དབྱུང་གིས།

སྤྱི་ལོ་ 1947 ལོ་ལྟར་ ༡ ལོར། “སྲིད་སྲོད་སྟོན་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྩ་སྟོན་གསུམ་པ་མཐར་གཉེས་ཀྱི་སྲོད་བསྟུང་གོས་འདྲི་གནང་ལུང་”⁵¹མཁན་བྱུང་དག་དབང་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཤོག་ཏུ་འགད་རྩམ་ཤིག་འབར་གས་བྱུང་བས་རྩ་སྟོན་གི་དོན་རྒྱུ་དེ་རྩོད་ཅན་དུ་གྱུར། དེ་ཡང་ཁམས་ནས་ཡོང་ཟེར་བ་ཞིག་གིས་མདོ་སྐད་སྤྱི་བྲལ་གཞུང་གི་མོག་གིས་སྲིད་སྲོད་སྟོན་བྲག་རིན་པོ་ཆེར་འབྲུལ་དངོས་སུ་བཏང་བ་རེད་ཅེས་སྐམ་ཚུང་ཞིག་སྤྲད་དེ། རྩམ་སྤྱད་ཁ་བྲེ་བ་ན་འབར་གས་བྱུང་བ་ཙམ་ལས་སྤྱི་ལོ་ཡང་སྲོག་སྲོན་སོགས་མ་བྱུང་ཡང་། གཞུང་ཕྱོགས་སམ་དཔོན་རིགས་འགས་རྩ་སྐྱོང་ཕྱོགས་ཀྱི་དབང་འཛུགས་ཡིན་པེས་ཀྱིས་ཁྲུངས་སྤྱོད་བདེན་དབང་ཅད་འཚོལ་བྱས། མེད་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ལ། འགད་རྩམ་དེ་ཉིད་ལ་སྤྱི་གཉེན་ལོ་མེད་སྟོན་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་གོས་ཀྱི་སྲོད་སྲོན་གཏོགས་ཏེ། རྩ་སྐྱོང་ཕྱོགས་གཏོགས་ཅ་མེད་དུ་གཏོང་བའི་ཐབས་ལུས་དབང་བ་ཞིག་རེད་ཅེས་སྐྱོང་མཁན་ཡང་བྱུང་། དོན་གྱིས་བཤད་ན། སྟོན་བྲག་རིན་པོ་ཆེར་འབྲུལ་རྒྱུའི་སྐམ་ཚུང་དེ་མཁན་ཚུང་དག་རྣམ་གྱིས་འབྲུལ་སར་མ་སྤུལ་བར་མེ་སྟེ་སྐྱོད་པ་ ༡ ཚེས་ ༡༦ ལྷི་ལོ་ 1947 ལྟར་ 3 ཚེས་ 8 བར་རང་ཤོག་ཏུ་ཉར་བའི་རྒྱ་མཚོན་འོ་མ་ཅི་ཡིན་ནམ། སྲིད་སྲོད་ལ་འབྲུལ་རྒྱུའི་སྤུལ་ཏུགས་གསལ་འོག་སམ་རང་དགར་ཁ་འབྲེད་མོད་པ་ཅི་ཡིན་ནམ། སྐམ་ཚུང་དེ་སྟོན་བྲག་རིན་པོ་ཆེར་མ་སྤུལ་བའི་རྒྱ་མཚོན་ལྷ་སྐབ་སམ་གྲིས་པ་དང་ལྷ་སྤུ་ཆེ་དབང་རྩོ་རྩོ་སོགས་ཀྱིས་གྲིས་པ་མི་མཐུན་བའང་ཅི་ཡིན་ནམ། མཁན་ཚུང་དག་རྣམ་གྱི་ཆ་མོ་དགེ་འདུན་ཟེར་བས་ཁ་བྲེ་སྤྱི་འབར་གས་བྱུང་ཡང་སྲོག་སྲོན་མ་བྱུང་བ་ཟེར་བ་དེ་ཡང་ཡ་མཚན་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ། འགད་རྩམ་ཡོད་པ་སྤྱད་ནས་ཤོས་ཡོད་དམ། སྐམ་ཚུང་ཁ་འབྲེད་ས་ཙམ་ལ་ཡང་མཁན་ཚུང་དག་རྣམ་གྱི་ཤོག་དང་ཁོའི་ཆ་མོ་དགེ་འདུན་གྱི་སྲོད་གནས་ཞེས་མི་མཐུན་བར་འབྲུང་བའང་ཅི་ཡིན་ནམ། འདི་དག་ལྷ་བྱུའི་འི་བ་མང་པོ་ཞིག་མི་སྤྱི་ག་མེད་ཡིན། རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གིས།

རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་ནི་གངས་རྩེའི་ནང་གི་གནོད་འཚེ་གཏོང་ལུང་གཉེས་པ་དེ་རེད། ཁོང་དགོང་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚོན་ནི། རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་མཚན་གནས་ཅེས་བཞེས་གནང་བའི་འཐབ་རྩོད་ལ་འགྱུར་བ་མ་བཏང་བ་དེ་རེད། གཞུང་ཕྱོགས་ནས་རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་འོ་མེད་སྟོན་ལུང་ཞིག་གིས་ལག་བཟོས་འགད་རྩམ་བཞག་སྤྱི་བྲལ་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་དགོང་ཅེས་བྲས་ཤིང་། སྲོག་ལུས་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱལ་ཏུ་རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་ཡོད་ཅེས་ཉེས་འཛུགས་བྱས་ཀྱང་དོན་རྩོམ་འགད་རྩམ་དེ་ལྷ་བྱ་ཞིག་བཞག་ཡོད་མེད་དམ་མི་ཤེས། གལ་ཏེ་བཞག་ཡོད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ཡང་རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་དེ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་

⁵¹ རྒྱལ་སྐྱོང་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཚོན་ཀྱི་དེབ་དང་པོར་གསལ་བ་ལྟར་གྲིས།

མེད་ཀྱང་མི་ཤེས་ལ། གཞུང་ཚོགས་ཀྱི་དོན་རྒྱུན་སྐྱོར་སྟེང་ཡང་འགའ་ཇི་ལག་སྐྱོར་བྱས་པའི་ཆེད་མཛུགས་ཀྱི་འགྲུང་
 ཉེ་འབར་གསལ་བྱུང་བར་བྲིས་མེད། གང་ལྟར། རྒྱ་རྒྱུན་གང་ཞིག་གི་དབང་གིས། ཉེ་འབར་གསལ་བྱེད་སྐྱོར་བྱས་པའི་ཆེད་མཛུགས་
 ཆེ་དམུང་འདོད་ཀྱི་ཀུན་སྐོར་ཡོད་པའི་བདེན་དཔེ་དུ་བརྗེས་པ་རེད་⁵²ཅེས་གསུངས། གང་ལྟར། རྒྱ་རྒྱུན་དེ་དག་གི་དབང་
 གིས་རྒྱ་རྒྱུང་ཚོགས་ཀྱི་གནས་བབ་རེ་བྲལ་བྱུང་ས་ཟད་དུ་འགྱུར་དེས་རེ་གསལ་དུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་སྐབས་། རྒྱ་རྒྱུང་
 རིན་པོ་ཆེས་གསང་སྐབས་ཀྱིས་ཉེ་ཆོར་བརྒྱ་དཔོན་གྱི་དུ་དོན་གྱུ་བ་རྣམས་རྒྱལ་དང་། ལ་དཀར་དུ་མཐུ་སྟོབས་གཉིས་
 ཆེད་གཏོང་གིས་རྒྱ་ནག་གོ་མིན་ཉང་གཞུང་ལ་རོགས་རམ་རེ་བཅོམ་ཞུས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ལྟ་སྟོན་རྒྱ་གར་ཆོང་
 དོན་སྐྱེ་ཆོབ་རི་ཅར་སུ་(Richardson)⁵³གྱིས་ཐོད་གཞུང་ལ་ཞུས་པས་གནས་བབ་སྤར་བས་རྩ་བྱུ་ཀྱང་། དེར་
 བརྟེན། མཐོ་རིམ་དབང་འདེན་པའི་གསལ་ནས་དུ་མ་ཞིག་གིས་གཞུང་དོན་ཁ་སྐྱེད་ཀྱིས་སྐྱེད་ཀྱི་འཕྲོད་ལན་སྟོན་འདོད་
 དང་། རྒྱ་གར་གྲུབ་མཐོང་བསྟན་པ་མཐར་ཕྱིན་དང་། ལག་རོགས་མཁན་ཅུང་ངག་དབང་རྣམས་རྒྱལ་ ལྷོ་མའི་ཕྱོད་སྐབས་
 བསྟན་ལེགས་སྟོན་སོགས་ཀྱིས་“རྒྱལ་ཁ་སྐྱེད་སྤྱོད་”གི་འཕྲོད་པའི་ཕྱོད་ཅིག་བཅའ་ས་འདུག་ཅེས་སྐྱོན་ལྟ་བུ་
 ཆོགས་བཟུང་གིས་ཀྱིས་གསུངས་ལ། གཞུང་འདོན་ཚོགས་ནས་ཀྱང་རིམ་བས་དབྱེན་རིམ་ཚོགས་ལྟ་བུ་བསྟན་མཁས་
 དང་བཟང་འབྲེལ་སྤར་ལྷག་གནང་འདུག་པར་མཐོན། སྤྱིར་ན། དབྱེན་རིམ་“ཉིན་མོ་སྐུ་ལ་སྐུ་ཁང་བཞེངས་རོགས་
 དང་། མཚན་མོ་འདྲེ་ལ་སྐུ་ཁང་བཞེད་རོགས་”ཞེས་ས་སྤར་འཛེམ་སྦྱིང་ལོ་རྒྱུས་ཁོད་མེ་མཐུན་པའི་དབྱེན་དུག་དང་
 བ་མའི་ལས་རྒྱལ་སྐྱ་ཆོགས་ཤིག་བཅའ་ས་ཡོད་པ་ལོ་རྒྱུས་སྐྱེ་བ་ཆོས་ཤེས།

མེ་མག་རྒྱ་བ་ ༡ ཆོས་ ༡༣ སྤྱི་ལོ་ 1947 ཟླ་བ་ 4 ཆོས་ 13 ཉིན། བཀའ་སྐྱོན་ལྷ་མ་རམ་སེང་སྐབས་བསྟན་
 ཀུན་མཐུན་དང་། ལྷ་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་། ག་ཤོད་ཆོས་རྒྱལ་ཉི་མ། ལྷ་སྐྱེ་ཆེད་དབང་དོ་ཞེ། སྤྱི་ལྷན་མཁན་པོ་
 མཐུན་རབ་བསྟན་འདེན་བཅས་སྤྱི་དམུང་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ལྱུ་མཐུན་དུ་མཐུན་བཅར་གྱིས་རྒྱལ་བྱུང་རྒྱུང་
 ཚོགས་ནས་དཔུང་རོགས་ཐོབ་སྐྱོད་རྒྱ་ནག་དང་འབྲེལ་བ་གནང་ཚུལ་དང་། གནས་ཚུལ་རྩ་བྱུ་ཀྱང་། བཞིན་པའི་
 གནས་བབ། ལག་གང་སྤྱོད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་སོགས་སྤྱི་ལྷན་ལྷན་དུ་བཟོད་དོགས་གནས་ཁག་ཞིབ་གསལ་ཞུས་
 ཉེ་རྒྱུང་རིན་པོ་ཆེ་སྤར་གནང་ཞུ་དགོས་པའི་བཀའ་བསྟན་གནང་། རྒྱལ་ལྷན་དེར་སྤྱི་དམུང་སྐྱོད་སྐྱོད་ལྱུ་མཐུན་ལྷན་པོ་ཆེ་

⁵² <<ག་ལིམ་ཐོང་གི་སྐབས་ལས་བརྗོད་ཀྱང་>>ཞེས་པའི་དབྱེན་དེའི་ཀྱི་ཤོག་རོས་ ༦༦ ལྟ་ཡོད།

⁵³ དབྱེན་རིམ་ H. Richardson འི་སྐབས་དེའི་ཀྱི་སྐྱོད་གནས་སྐོ་གར་གྱི་འཁུལ་འཁྱིལ་གཅོམ་ཡོན་པའི་རྒྱལ་གཞན་དུ་འདྲེགས་ལས། <<ག་
 ལིམ་ཐོང་གི་སྐབས་ལས་བརྗོད་ཀྱང་>> ཞེས་པའི་ཤོག་རོས་ ༦༧ སོགས་སུ་འདྲེགས་ཀྱིས་དོན་གྱིས་གསལ་བར་བྲིས་འདུག །

མཚོག་ནས། ཞལ་མདངས་འགྲུང་ཞིང། ལྷོད་བྱང་མཚེ་མས་ཁེངས། ལྷོགས་དབྱུགས་ཉལ་བའི་ངང་མོས་མཐུན་གནང་སོང་ཞེས་ཡིག་ཆ་དུ་མར་གསལ།⁵⁴ ལྷོག་ལྷོ་སྤྱན་ཚོགས་བཟླ་ཤིས་ཀྱི་<<མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།>>ལས།

མིད་སྐྱོང་སྤྱི་གཟུང་རིན་པོ་ཆེའི་ནས་གནས་རྒྱལ་གསལ་མ་ཐག་སྤྱུགས་པམ་བྱུང་བར་བརྟེན། ལྷོག་ཆབ་བསམ་ཞིང།
བཀའ་འགག་གིས་མིད་བྱུང་རྩ་སྐྱོང་གདན་ཞུའི་འགོ་འདོམས་བཀའ་རྒྱོན་གཅིག་འགོ་དགོས་ལ་བཀའ་རྒྱོན་སྤོས་བསྐྱོ་
བཞག་གནང་དགོས་ཞུས་པར། ལྷོད་ཁང་འགོ་དགོས་གསུངས་འབྲེལ་བྱུང་ཁང་གིས་ལམ་མེད་རོགས་པར་བཀའ་རྒྱོན་
གཅིག་གཏོང་རོགས་ཞེས་ཞུས་པ་ལྟར། བཀའ་རྒྱོན་ལྷོ་ལྷོ་ཆེ་དབང་རྟོ་རྟོ་ལྷོད་ཁང་གི་རོགས་པར་བསྐྱོ་བརྗོད་གནང་
འདུག། ཅེས་གསལ། དེ་ལྷོད་མིད་སྐྱོང་སྤྱི་གཟུང་རིན་པོ་ཆེས་ཞལ་རས་འགྲུང་ཞིང་ལྷོག་ཆབ་བསམ་བ་དང།

ལྷོགས་དབྱུགས་ཉལ་ཞོར་རྒྱལ་བྱུང་རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱོང་འགྲུག་ཞལ་བཞེས་གནང་བར་དབག་ན། རང་ཉིད་མིད་
སྐྱོང་ཡིན་ཡང་སྤྱུ་དབང་མེད་པར་ཐམས་ཅད་གཤམ་འོག་དབང་འཛིན་པ་དག་གི་ལག་ཏུ་ཡོད་པའས། མོད་བསྟན་
མིད་ལ་སྤྱུགས་སྐྱོང་ཆེ་བཞེས་ཀྱི་དབང་གིས་རྒྱལ་བྱུང་གི་གཤམ་འོག་པ་ཚོའི་མཚན་སྐྱོད་ལ་སྤྱུགས་པམ་བྱུང་བ།
ཡང་ན། དབྱིན་ཇིའི་གཡོ་ཐབས་འོག་ཚུད་པའི་སྤྱུ་དག་དག་གི་གནས་རྒྱལ་བརྗོད་བབ་ཀྱིས་སྤྱུགས་ལ་འཛིགས་སྤྱང་
འཁྲུངས་པ་གང་ཡིན་སོགས་ལ་བསམ་གཞིག་དང་དབྱེ་ཞིབ་མི་བྱ་ག་མེད་ལྷོ་བུའི་སྤྱང་བ་བྱུང་ཡང་། དུས་སྤྱང་ནང་
ནོར་མེད་འཁྲུལ་བམ་ཞིག་ཡོང་ཏེ་བམ་བས་རེ་ཞིག་བཞག། ཡང་<<མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།>>ལས།

དེ་རྗེས་ལྷོ་ལོ་ ༡༨༥༦ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༢༣ ཉིན་བཀའ་འགག་ཏུ་ནོར་མེད་འོག་གཅོད་མཁན་མཚོན་ལོ་གསུམ་ནས་རྩ་སྐྱོང་
གི་རོ་ཆབ་ཏེ་ཉོར་བརྒྱ་དཔོན་བུ་དོན་རྣམ་དང་། ལ་དཀར་བུ་མཐུ་སྟོ་བས་གཉིས་ཀྱིས་གོ་མིན་ཏང་གཞུང་ལ་མོད་དུ་བཟག་
དབྱུང་དང་བཟག་ཆས་ཀྱི་རོགས་སྐྱོར་གནས་སུ་སོགས་དགོས་སྤྱུགས་ཞུས་འདུག་པར་རྒྱ་གཞུང་ནས་དེའི་སྐོར་ཉིན་འགས་
རྗེས་ལན་གསལ་སྤྱད་འཐུས་བཤའ་དུགས་འཁོད་པའི་གསལ་ཏར་ཞིག་སྤུལ་འགྲོར་བྱུང་འདུག་པའི་སྐོར་བཀའ་རྒྱོན་ཟླ་
མ་རམ་པ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་མཚུན་དང་། ལྷོད་ཁང་དབང་ཆེན་དགོ་ལེགས། ཀ་ཤོད་པ་ཚོས་རྒྱལ་ཉི་མ། ལྷོ་ལྷོ་ཆེ་དབང་རྟོ་
རྟོ། ལྷོ་བྱུང་མཁན་པོ་མཚུན་རབ་བསྟན་འཛིན་བཅས་སྤྱན་ཚོགས་ཀྱིས་གསལ་ཏར་དེར་བལྟས་རྗེས་ཚང་མ་ཏང་སངས་
ཏེ། སྐྱུངས་སོ་སོས་གང་དགའ་ཅི་བཟག་གི་བསམ་ཚུལ་མང་ཅམ་བཏོན་མཐར་བཀའ་རྒྱོན་ལྷོད་ཁང་གིས་ཉེ་ཆར་དབྱིན་
ཇིའི་སྤྱུ་ཆབ་རི་ཅར་སན་(H. Richardson)⁵⁵ནས་གསལ་གནས་གསལ་པོ་གསུངས་པ་མ་གཏོགས་ང་ཚོ་མཐོ་ལུལ་སྤྱ་
བས་མི་ཚོར་བ་ལྷོ་བུའི་ལས་ཀ་གང་མིན་ཡོང་གཏན་འཁེལ་ཞིང་། ད་རེས་ཀྱི་གནས་རྒྱལ་འདི་ནི་ལག་པ་འགྲུགས་སྤྱ་
ཉིང་ལྷོ་རྒྱ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད་པ་རེད། ལྷོན་ལ་རྩ་སྐྱོང་ལྷོ་སར་གདན་ཞུ་བྱ་རྒྱུ་དེ་རེད་ཅེས་བཤའ་བ་དེ་ལ་བཀའ་

⁵⁴ གོང་གསལ་སྤྱི་གཟུང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐོར་དེ། ལྷོ་ཆ་བདམས་བསྐྱིགས་ལྷོ་པའི་ནང་། ལྷོ་ལྷོ་ཆེ་དབང་རྟོ་རྟོ་ལྷོད་ཁང་<<རྩ་སྤྱུག་གཉིས་ཀྱི་འགལ་རྒྱུན་དང་
རྒྱལ་བྱུང་རྩ་སྐྱོང་ལྷོ་སར་སྐོར་འགྲུག་གི་དབང་བསྐྱོད་པའི་བརྒྱུད་རིམ་>>ཞེས་པ་དང་། ཀ་ཤོད་ཚོས་རྒྱལ་ཉི་མའི་<<རྒྱལ་བྱུང་རྩ་སྐྱོང་དང་སྤྱུག་
གཟུང་བཟླ་བཟླ་དོན་རྒྱུན་སྐོར་གང་དབྱེད་བྱིས་པ་>>སོགས་སྤྱུགས་ལ།

⁵⁵ The Establishment of the Birtish Trade Agencies in Tibet: A Survey ཞེས་པ་སོགས་སྤྱུ་དབྱིན་ཇིའི་ཚོང་དོན་སྤྱུ་ཆབ་ཅེས་
པ། དོན་རོམར། དབྱིན་གཞུང་གི་མིད་དོན་གསང་བའི་སྤྱི་གཟུང་འཛིན་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་ཡིན་ཚུལ་གསལ།

སློབ་གཞན་རྣམས་དང་། ལྷོ་མེ་མཁན་པོ་བཅས་ནས་མོས་མཐུན་བྱས་ཐོག་། ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་དུ་སྐྱོད་རིན་པོ་ཆེ་
བཅོམ་འཇུག་ཐད་སྐབས་ཐོག་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཡོང་རྒྱུ་ལོ་ལྟོ་བོའི་ལྷོ་མེ་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་བཅས་པ་ལྟར་ལས་ལྟོ་བོ་ལྟོ་བོ་ལྟོ་བོ་
ནས་བོད་ལ་སྐྱོབ་པ་ཡང་ཡང་དང་ས་པའི་ལོ་ལྟོ་བོའི་ལྷོ་མེ་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་བཅས་པ་ལྟར་ལས་ལྟོ་བོ་ལྟོ་བོ་ལྟོ་བོ་
མོར། གཞུང་གནས་ནས་བཀའ་སྐྱོན་ལྟར་ཁང་དབང་ཆེན་དགོ་ལེགས་དང་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་
སྐལ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས། རིས་བཞི་ལྟ་སྐབ་སྐྱོད་གསལ་དོན་གྲུབ། མདའ་དཔོན་ལྷན་ཁྲུང་པ་མགོ་དམག་ཉིས་བརྒྱ་
སྟོར་ཆེད་གཏོང་གིས་དུ་སྐྱོད་རིན་པོ་ཆེ་དགོན་པ་ནས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་སྐྱེས་ལོ་ 1947 ལྷོ་བ་ 4 ཆེས་ 17 ཉིན་ཅེ་
ཤར་ཆེན་སྐྱོག་ཏུ་བཅོམ་འཇུག་ཞུས་ཤིང་། དུ་སྐྱོད་སྐབ་དང་ཉེ་ལྟོས་རྣམས་ཀྱི་སྐོ་ལ་སྐོ་ཐེལ་དང་། གོ་བབ་གནས་
དབྱུང་། བཅོམ་འཇུག་སོགས་རིས་བར་བྱས་ཏེ། དུ་སྐྱོད་དགོན་དང་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་
ཆེན་པོ་ཞིག་གྱུར། དེ་ལ་དྲུང་ཡིག་ལྷོ་མོ་ཆེ་རིང་གིས་ <<བཅོམ་མོལ་རྒྱལ་སྐྱོབ། >> ལས།

སྐྱེས་ལོ་ 1947 མོར་བོད་གཞུང་གི་མཚོ་རིམ་དབང་འཛིན་པ་ཉུང་ཤས་ཤིག་ནས་བོད་གཞུང་དཀའ་ལྷན་པོ་བྱང་བ་ཆེན་
པོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་
གཞུང་ལ་རོགས་རམ་ཞུས་ཏེ། རྒྱལ་ཚབ་སྐབ་པ་དུ་སྐྱོད་རྩོམ་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་གོ་མིན་ཏང་གི་སྲིད་
གཞུང་ལ་རོགས་རམ་ཞུས་ཏེ། རྒྱལ་ཚབ་སྐབ་པ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་
གཞུང་གི་སྲིད་བཟོ་དང་། མ་ཉེས་ཁག་གཞིགས་སྐྱོ་ཆོགས་ཀྱིས་འཛིན་བཟུང་བཅོམ་འཇུག་བྱས་པ། ཞེས་སོགས་བྲིས་ཏེ།
བོད་གཞུང་དཔོན་རིགས་ཚོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་
གསུངས་འཇུག་པས་ཞིབ་ཏུ་དེར་བལྟའོ།།

རྒྱལ་ལྷན་མཚོག་གི་སྐུང་བྱ་དོ་དམ་པར། ཐོག་མར་ཅེས་དཔོན་ལྷན་ཉུང་ཤས་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་
ཤར་ཆེན་སྐྱོག་པོའི་དང་ཅེ་བྱང་མེ་ཏུ་བ་སྐབ་བསྐྱོན་ཉེ་མ་གཉིས་བསྐྱོད་བཞག་བྱས་ཀྱང་། ཅེ་བྱང་སྐབ་ཉེ་ནས་རྒྱལ་
ལྷན་རིན་པོ་ཆེར་གྲུས་བཅི་ཞབས་འདེགས་གང་ཞུས་ཞུས་པར་བཞེན་སྐོ་བྱང་བཞེ་བསྐྱུར་གྱིས་ཅེ་བྱང་ཤར་ཆེ་ཡེ་
ཤེས་སྐབ་བསྐྱོན་བསྐྱོད་བཞག་བྱས། ལྷན་ཉུང་ཤས་སྐྱོག་པོའི་“ལྷན་ཉུང་དོན་རྒྱུན་”ཀྱི་དབང་གིས་སྐུང་ནས་
རྒྱལ་ལྷན་མཚོག་ལ་ཞེ་འཁོར་ཡོད་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་སྐབ་བསྐྱོན་ལ་ཡང་ས་ཁང་བདག་དབང་གི་རྒྱུན་པས་ཞེ་འཁོར་
ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཡེ་སྐབ་རང་ཉིད་དང་གཞན་དུ་མས་བཤད། རྒྱལ་ལྷན་རིན་པོ་ཆེ་བཅོམ་ཏུ་བཞགས་སྐབས་།
སྲིད་སྐྱོང་སྐབ་པ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་སྐྱེས་ལོ་ལྟོ་བོའི་
འཇུག་པར་མ་ཟད། ལྷགས་ཐག་ཉེ་བའི་དཔོན་རིགས་སོགས་ལས་དེ་བཅོམ་སྐབས་འཚོལ་གནང་ཡང་སྤང་བྱུག་ཅན་
ཀྱི་བར་ཆད་ལ་བཞེན་ནས་ལྷགས་རེ་ལ་དོན་འབྲས་ཅི་ཡང་མ་བྱུང་། <<སྐྱེས་ལྷན། >>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཚོམ་པ་པོས་
ཡ་གོང་ས་མཚོག་ལ་བཀའ་འཛི་ཞུས་པའི་བཀའ་ལན་དུ།

མངས་གཅིག་རྒྱུ་འདུག་པོ་ཆེ་[མདུན་ཐང་ནས་]ལེགས་སྐྱབས། རོ་ལ་རང་ཐང་ཆང་དུ་ཡོད། གསོལ་ཐབས་ལགས་
སྐྱེད་ལུང་ནས་ཕྱིར་བཏུས་འདུག། རོ་ལ་ཡུང་ཁོང་ཆེའི་བར་དུ་བཅངས་ཏེ་བཏུས་པས་རྒྱུ་འདུག་པོ་ཆེ་རྒྱུ་འདུག་པོ་ཆེ་
ནས་མཚལ་སོང་ཡང་ཁོང་གིས་རྒྱུ་འདུག་པོ་ཆེ་རོ་ལ་རང་གཏུན་ནས་གཟིགས་མ་སོང་། རྒྱུ་འདུག་པོ་ཆེ་རོ་ལ་མཚལ་འཕྲད་
ཆོག་པའི་སྐབས་འདི་གནང་བ་རྗེས་སུ་གོ་ཡང་དེ་དུས་རོ་ལ་གྱིས་མ་ཤེས། གལ་ཏེ་མཚལ་འཕྲད་ཀྱིས་སྐབས་འདི་དབང་དུ་
བཏང་ཡང་རོ་ལ་གྱིས་ཅི་ཞིག་གྲུ་བུ་བཟ། སྐབས་དེར་རོ་ལ་རང་ལ་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་དབང་ཆ་གང་ཡང་མེད། ལམ་ཆེར་
ཁོང་གིས་ཉེས་པ་གྲུ་ཡངས་ཡོང་བའི་རེ་འདོད་གནང་སྲིད་ཀྱང་། རོ་ལ་རང་ལ་དེའི་དབང་ཆ་མེད། རྒྱལ་ཆབ་དང་སྲིད་
སྲོལ་གཉིས་ཀྱིས་དེ་ལྟ་བུའི་འཇུག་ཚུལ་གནང་བ་དང་། དགོན་པ་ཉིལ་པོ་ཡང་ཚུལ་ལྟོག་དེའི་ནང་མཉམ་ཞུགས་ཀྱས་པར་
རྒྱུ་སྤང་བཀའ་སྲོལ། ཞེས་བཀའ་གནང་། སྐབས་དེར་སེ་རའི་གྲུ་དམངས་ཀྱིས་སྐྱེད་ཀྱི་སྐབས་སྤྱི་བུང་སོགས་མེར་སྐྱོག་
གཏོར་བཅོམ་དང་རྒྱུ་འདུག་པོ་ཆེ་བཅོམ་ནས་འདོན་སྤྲིད་ཀྱིས་སྤྱི་བུང་བཞིན་པའི་སྤྱིར་གཏམ་ཞིག་ཞུབ་པས། སྐྱེད་
ཀྱི་སྐབས་སྤྱི་བུང་གཉིས་མཐོ་གཉིས་མཐོ་རྣམས་ཀྱིས་བཅོམ་ཁང་གི་སྤྱི་བུང་དོན་ལྟོད་དང་། སེ་རར་དམག་འཐབ་གྱི་གྲུ་
སྤྱི་བུང་འཇུག་ཆང་ཀྱིས་བཞིན་པའི་སྐབས་དུས་འཇུག་གི་རིན་པོ་ཆེས་དབུས་སེར་འབྲས་ཀྱི་སྐྱེད་སྐྱེས་ཆེན་ལས་སྐྱེ་
དུ་མས། དེ་སྐྱེད་གཞུང་དང་སེར་གྱིས་བར་ལ་འགལ་སྤོགས་ཐལ་ཆ་ཅན་བྱུང་མེད་པ་དང་སྐྱེད་པར་དུ་རྒྱལ་བའི་ཆུང་
སྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་དབྱུང་གེག་ཏུ་འཁེལ་ཡོད་སྐབས། རྒྱུ་འདུག་པོ་ཆེས་སྤྱི་བུང་ལེན་པའི་དགོས་པའི་ཐོག་གཞུང་ས་ནས་
བཀའ་ཉེས་ཅི་སྐབས་དང་ལེན་ཞུ་བའི་གོ་བསྐོན་སྐོབ་སྐོན་གནང་ཡང་། དོན་འབྲས་མ་སོལ་བར་གཞུང་དང་དགོན་པའི་
བར་དུ་མི་ཤི་ཏུ་འབྲེལ་གྱི་དམག་འཇུག་ཆབས་ཆེ་ཅོམ་ཞིག་བྱུང་།⁵⁶

མེ་ཐག་ལྷ་བ་ ༣ ཆེས་ ༡༩ ལྟེ་ལོ་ 1947 ལྷ་བ་ 5 ཆེས་ 18 ཉིན་གྱི་ཞོགས་པའི་ཆ་ཆུ་ཆོད་གཉིས་པ་ཅོམ་
ལ་གཤེགས་སྐྱེན་གསལ་ཁ་མེད་པའི་རང་རྒྱལ་བྱུང་རྒྱུ་འདུག་པོ་ཆེ་བཅོམ་ཁང་དུ་སྤྱི་བུང་ལས་འདས།⁵⁷ དེ་ལྟར་
རྒྱལ་བྱུང་རྒྱུ་འདུག་པོ་ཆེ་རྒྱལ་ཆབ་ཏུ་བཞེངས་ནས་བཅོམ་དུ་སྐྱེད་ཆེའི་འཕེན་པ་མ་རྫོགས་གྱི་བར་དུ། ལ་གོང་ས་
བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་སྐབས་བཅོམ་དགོངས་དོན་བཞིན་མཉམ་ཅུབ་ཆོས་སྲིད་སྤྱི་བུང་ཆུགས་ཡོང་བར་ཆུ་བཟུ་ཐམ་
འདུས་ཀྱིས་སྤྱི་བུང་དམ་གཅོད་ཀྱིས་ཆབ་ཏུ། འོད་གཞུང་མཐོ་རིམ་བ་ཉུང་ཤས་ཀྱིས་འདོད་དབང་ཚོངས་ཞེན་དང་
བདེན་རྒྱན་ཀྱིས་འདྲེས་བསམ་བཞུ་སྤྱི་བུང་ཁོ་ནའི་དབང་གིས་ནང་ཁུལ་དབང་ཚོད་ཐོབ་ཤོར་དང་གཡུལ་འཇུག་རྒྱལ་
པམ་གྱི་ལས་གཞི་སྐྱོ་ཆོགས་བཅུམས་ཏེ་འོད་སྤྱིའི་བདེ་ཐབས་ཐང་ཆེ་སྤྱི་བུང་འདུ་དང་ཆུལ་མིན་འགལ་ཤོར་ས་
བཅུང་མར་བུས་པར་སྤང་། རྒྱལ་བྱུང་རིན་པོ་ཆེའི་གཤེགས་སྐྱེན་ལ། སྲིད་དོན་ཁྱིམ་རྒྱུད་དང་ཤོག་ཁག་དཔྱེ་འབྱེད་

⁵⁶ དུས་འཇུག་མ་བུང་གོང་གོང་དུ་ཆབ་སྲིད་སྲོལ་འདུག་པོ་ཆེས་ཞེས་པ་སོགས་ནའང་སྐབས་འབྲེལ་སྐྱོག་དགོས་པ་མང་།

⁵⁷ གོང་དུ་གྲིས་པ་སྐྱེད་སྐྱེན་དང་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས་གཉིས་ལྟར་ཡིན་ལ། ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བུང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་(འོད་)ལྷ་བ་གསུམ་པའི་
ཆོས་བཅུ་བདུན་ཉིན་གྱི་མཚན་མོར་གཤེགས་ཆུལ་གསུངས། བཅོམ་སྤང་ཅེ་དུང་ཡེ་ཤེས་སྐབས་བཅུན་གྱིས་མི་ཆེའི་སྤྱི་བུང་ཆོར་ཆོར་གསལ་བར་བཤད་པ་
ཞེས་པར། བཅོམ་དུ་བཞུགས་ནས་ཉིན་གངས་བཅུ་བདུན་ཅོམ་འགོ་བའི་མཚན་མོར་དགོངས་པ་རྫོགས་ཞེས་སོགས་མི་འདྲ་བར་ཡོད།

སོགས་ཞེ་སྤྲུགས་སྤྱི་བཅངས་པའི་བདེན་རྒྱུན་སྣང་ཅན་གྱི་སློང་སྤྲུགས་སྣ་ཚོགས་ཡོད་སྟབས་ཅ་གནད་སྤྲུགས་འདེད་
མི་སྤྱབ་པའི་ཁར། འཕྲུལ་རྒྱུན་ལ་ཡང་། སྤྲུག་ལོག་གཡོ་འབྲུལ་ལྷུས་པ་དང་། དག་རྒྱུང་ལྷུས་པ། སྤྲུ་སྤྱང་ལ་སྤྲུག་ཐིག་
ཐོན་འདུག་ཟེར་བ་སོགས་ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་གཅིག་ཏུ་མ་དེས་པའི་སློང་སྤྲུགས་སྣ་ཚོགས་བྱང་ཡོད།

སྤྲུ་སྤྱང་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གིས། “གཞུང་འབྲེལ་གྱིས་རྩ་སློང་རིན་པོ་ཆེ་རང་བཞིན་འབྱུང་རྒྱུན་གྱི་དབང་
གིས་སྤྲུ་ཆེ་མ་ཟེན་པའི་གནས་ཚུལ་བསྐྲུགས་ཀྱང་། དེ་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མཁན་སྣོན་ཡང་མེད་ལ་ད་ལྟ་ཡང་མེད། རེས་སྤྱི་རྒྱ་
གར་དུ། སྤྲུགས་དེར་སྤྲུ་སྤྱང་གནད་འདྲེན་ལྷུ་མཁན་རྩ་སློང་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྲུ་བཅར་ཞབས་ཕྱི་བ་ཞིག་གིས་ཁོ་བོར། རྒྱུང་དེག་
དག་པོ་བྱས་ཏེ་སྤྲུ་སྤྱང་སྣང་མ་ཁས་ཁེངས་ནས་ལལ་ཆེར་དོས་མི་ཟེན་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་འདུག་ལ། འདས་དང་ཞལ་དང་སྣོན་
ཁུང་བཅས་ནས་སྤྲུ་ཁག་གྱང་མང་དུ་བཞུར་འདུག་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་ཞེས་བཤད། དེ་ལྟར་རྩ་སློང་རིན་པོ་ཆེར་མཁར་གཏོད་
དག་པོ་བཏང་བར་མ་ཟད། དུག་སྤྲུལ་བར་ཡང་སྤྲུ་བཅར་ཞབས་ཕྱི་བ་དེས་དོགས་པ་བྱེད་བཞིན་མཆིས་”⁵⁸ཞེས་གསུངས།
ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

སྤྲུག་འག་རིན་པོ་ཆེར་སྤྲུག་མཚོད་བསྟན་བ་མཐར་ཕྱིན་དང་། སྤྲུ་མཚོན་སྤྲུབ་བསྟན་ལེགས་སློན། མཁན་རྒྱུང་དག་དབང་
རྣམ་རྒྱལ་སོགས་དང་། རྩ་སློང་རིན་པོ་ཆེར་སྤྲུ་མཚོད་ཇ་སག་དང་། བཞི་སྤྲུ་སྤྱང་གནས་སྤྲུལ་སྤྲུ། སེར་བྱེས་མཁར་དོ་
སྤྲུལ་སྤྲུ་སོགས་ཞབས་འབྲིང་འགའ་ཤས་གྱིས་དབྱེན་བཅོས་ཏེ་ལོག་པའི་སྤྲུ་བསྐྱོད་དུ་མ་སྤྲུ་སྤྱི་རིམ་གསོག་རྒྱུན་གྱིས་
ཕན་ཚུན་དགོངས་པ་སྣོད་གཅིག་ཏུ་མ་གྱུར་བ་ལྟ་བུས་རྩ་སློང་སྤྲུགས་གཏོགས་ནས་རང་ཉིད་རྒྱག་པར་བྱེད་པའི་ཆོ་ག་
དང་པོ་སྤིང་སྤྲོད་སྤྲུག་འག་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྲུ་ལ་བསྐྱོ་བའི་རྣམ་པ་སོན་གཤིས། ཞེས་སོགས་གསུངས་ཏེ་རང་ཉིད་ཀྱི་དགོངས་
ཚུལ་དང་བྱེད་གཏེ་ཁག་ཅིག་དོས་འཛིན་གནད། དེ་ལ་སྤྲི་ལོར་ཡགོང་ས་སྤྲུགས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས། “བར་
སྤྲུགས་ཡིག་ཆ་འགའ་ཞིག་གི་ནང་དུ་སྤྲུག་འག་རིན་པོ་ཆེར་མཚོན་སྤྲུ་ལྷུ་མཁན་དེ་འདྲ་ཡོང་གིན་འདུག་གྱང་། ཆབ་སྤིང་གྱི་
གནས་ཚུལ་དང་གཤམ་འོག་གི་ཞབས་ཕྱི་ལྷུ་མཁན་ཚོའི་གནས་ཚུལ་ནི་ཁ་ཁ་རེད། དེ་མ་གཏོགས། ལྷ་མ་བསམ་གྱིས་མི་
ཁྱབ་པ་རེད། སྤྲུགས་སྤྲུ་མཆོ། ཉ་ཅང་བཀའ་རིན་ཆེན་པོ་ཡིན། དབང་དང་ལུང་། སྤིང་སོགས་ཉ་ཅང་མང་པོ་ལྷུས་ཡོད།”⁵⁹
ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། ཡང་།

རྩ་སློང་དོ་རྗེ་འཆང་དོས་ཀྱི་སྤྲུ་མ་ཡིན། མཚོན་པའི་མི་ལས་ཡང་གཏོང་གིན་འདུག། ཁོང་ལ་དད་པ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་ཡོད།
རྩ་སློང་རིན་པོ་ཆེས་སྤྲུག་འག་རིན་པོ་ཆེའི་འདུན་ནས་གསུང་ཚོས་གསལ་ཡོད། རེས་སྤྱི་ཆབ་སྤིང་གྱི་དབང་ཆའི་
གནས་ཚུལ་གྱི་དཀའ་ངལ་འཕྲད་སྤྲུགས། སྤྲུང་གནས་སྤྲུ་མ་དང་མཁར་དོ་སོགས་མཐའ་མར་ལུ་སྤྲུག་སྤྲུ་སྤྲུག་འག་རིན་
པོ་ཆེའི་སྤྲུ་ལ་བསྐྱོ་བའི་ལས་ཀ་བརྒྱུམས་ཡོད། མགོ་སྤྲོད་རྩ་སློང་རིན་པོ་ཆེས་རྩ་སློང་ནས་ལྷ་ས་བཞི་སྤྲུ་ལ་ཚུར་བྲུག་
བྱིས་གནད་སྤྲུ་དེ་ལྟར་མ་བྱེད་ཅེས་བཀའ་སྤོབ་གནད་འདུག། གང་མཚོན་ནས་རྩ་སློང་རིན་པོ་ཆེས་རང་གི་སྤྲུག་བྱིས་

⁵⁸ <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་སྤྲུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>> ཞེས་པའི་ཞོག་དོས་༤༡ན་ཡོད།

⁵⁹ སྤྲི་ལོ་ 2004 ལོར་འཛིགས་བྱེད་སྤོང་སྤིང་གྱི་སྤྲུགས་ཤིག་གསུངས།

ཕྱག་བསྟར་མ་གཞན་བ་སྐབས་དེར་བཀའ་ཤག་གིས་ང་ལ་བསྟན་ནས་མཐོང་བྱུང་། ཕྱག་མིས་ཕྱག་བསྟར་མའི་ནང་། རྩ་
ཆུན་མ་ཤོར་བར་གསུམ་གསུམ། ཅེས་མིས་བ་གནང་འདུག། རྩ་ཆུན་ནི་སྟག་འག་རིན་པོ་ཆེ་རེད། ཁོང་ཚོས་སྟག་འག་
རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་ལ་ལོ་འཚམས་པའི་འཆར་གཞི་ནི་འབར་རྩལ་སྤུ་དེ་རེད། རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་ནི་རྩ་མ་ཚད་ལྡན་སྐྱེ་
མཐུན་སྐྱེ་གོང་མས་ཡང་སྲིད་རོས་འཛིན་འཁྲུལ་མེད་གནང་བ་ཞིག་རེད།⁶⁰ ཅེས་གསུངས། སྐབས་དེར་རྒྱལ་བའི་རྒྱུང་སྲིད་
རིན་པོ་ཆེ་པོད་ལུགས་སུ་དགུང་གྲངས་བཅུ་གསུམ་དང་སྲི་ལུགས་སྟར་ན་བཅུ་གཉིས་སུ་སྐབས་ཡོད་མེད་ཅེས་ཡིན།
ཡང་སུ་མཐུད་ནས་གསུངས་དོན། “ང་བདག་པོ་རྒྱལ་མཚན་དེ་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་རེད། གནས་ཚུལ་གང་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་ངའི་
ཚོས་ཁྱེད་མའི་རྩ་མ་དང་། ང་ལ་སོགས་མར་སྟོག་སྟོབ་མཁུན་གྱི་རྩ་མ་ཡིན་པས་དད་བ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་ཡོད། དེ་ལ་འགྱུར་བ་གཏན་
ནས་མེད། ཕྱག་མིས་དེ་མཐོང་སྐབས། ཨ་ཙོ། ཆག་སྟོ། ཐུན་མོང་གཏུལ་བྱའི་དོར་དེ་འདྲ་བྱུང་འདུག་ཨང་བསམ་བ་ལས།
དད་ཡོག་གཏན་ནས་མེད། རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེར་དད་བ་ཡོད་བ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེས་རང་གི་རྩ་མ་སྟག་
འག་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་ལ་བསྟོ་བའི་བྱ་བ་བཅུམས་ནས་རྩ་ཆུན་མ་ཤོར་བར་གསུམ་གསུམ་གྱེད། ཅེས་གསུངས་པ་དེ་ཡང་དག་
པ་རེད་ཅེས་བརྗོད་མི་ཐུབ། དེ་ནི་འཛིན་འཁྲུལ་རེད།” ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། བཀའ་གསུང་འདི་ལྟ་བུ་དབྱིན་ཡིག་གི་དཔེ་དེབ་
གཞན་དུའང་གསུངས་ལ། ཡང་།

བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་གྱི་སྟོན་ནས་དད་བ་དང་དག་སྤང་སྟོང་བའི་བསམ་སྟོན་དེ་དང་། དེས་ཡོད་ཀྱི་ལག་ལེན་བསྟར་
རྒྱ་གཉིས་མ་དད་སོ་སོ་ཡིན། རོས་རང་གི་རོས་ནས་ཆ་བཞག་ན། རང་གི་རྩ་མ་གོང་མ་ཚོའི་ནང་ནས་སྐབས་མགོན་
སྟག་འག་རིན་པོ་ཆེ་དང་། སྐབས་མགོན་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ལ་རྟོ་རྩེ་འཆར་སྐྱེ་དེས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཞག་སྟེ་དད་
པའང་སྐྱེ་གིན་འདུག། ཡིན་ནའང་། རོས་རང་གི་རོར་རྟོ་རྩེ་འཆར་དུ་མཐོང་བ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་ཁོང་ནས་བ་ཚོས་གང་
མཚན་པ་དེ་དག་ཚང་མ་ཡང་དག་པ་རེད་ཅེས་རྗོད་ཀྱིན་མེད། དེས་ཡོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་མི་ཀྱུང་དང་མཐུན་པའི་
གནས་ཚུལ་ཡག་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་ན་ཡག་པོ་རེད་ཅེས་བརྗོད་རྒྱ་དང་། ཐུན་བུ་ཞབས་འདེན་དང་མཚན་ཤས་སུ་འགྲོ་
བའི་རིགས་ཡོད་ན་དེ་ནོར་འཁྲུལ་རང་ལ་རོས་འཛིན་བྱེད་རྒྱུ་མ་གཏོགས། ངའི་རྩ་མ་ཡིན་ཞེས་ཅེ་མཚན་ལོགས་པར་ལྟ་
དགོས་ཞེས་རྗོད་ཀྱིན་མེད་ལ། དེ་ལྟར་བརྗོད་ན་འགྲིག་ཐབས་ཀྱང་མེད།⁶¹ ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།

ཚོད་རྣོག་འབྱུང་བཞིན་པའི་སྐབས་ཀྱི་རྒྱལ་བའི་རྒྱུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་གནས་བབ་ནི། སྟོབ་གཉེར་གནང་རྒྱ་
ཅམ་ལས་སྲིད་དོན་དང་ནང་ཁུལ་རྣོག་སྐྱེད་སོགས་ལ་ཐེ་གཏོགས་མི་ཚོག་པའི་ཚོད་དུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ཡང་རྒྱུང་སྲིད་
རིན་པོ་ཆེ་དགུང་གྲངས་བཅུ་གཉིས་ལས་མས་སུ་སྐབས་པ་ནས། ཡབ་གཞིས་སུ་སྐབས་མི་ཚོག་པ་དང་། རྒྱལ་ཡུམ་
ཆེན་མོ་སོགས་སྐྱེ་ཉེ་ནམས་ཀྱང་གཞུང་ཞབས་སུ་ཞིག་རོགས་རྒྱུར་མེད་པར་སྐྱེ་རྒྱུ་དུ་མཚལ་བཅར་ཁུ་མི་ཚོག་པ་
སོགས་དམ་བསྟུགས་ཆེ་བས། ཚོས་སྟོགས་མ་ཡིན་པའི་བཀའ་ལོལ་གནང་ས་གཙོ་བོ་ནི་ཅེ་སོ་གྲང་དང་ནོར་སྲིད་གི་

⁶⁰ ལྷོ་མོ་ 2008 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 8 ཉིན་འབྲས་སྤུངས་སུ་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་སྟོབ་གནང་བ་ལས་བྱངས།

⁶¹ ལྷོ་མོ་ 1994 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 14 ཉིན་གཏུག་ལག་ཁང་དུ་གསར་འབྲོར་ཚོར་སྐྱེལ་བ་ལས་བྱངས།

གད་པ་སོགས་དམའ་རིམ་ལས་བྱེད་ཅམ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། ཡབ་གཞིས་སུ་མེད་པའི་མི་ཚོགས་པ་ནི། ཡི་གེ་དག་ཏུ་
འཁོད་པ་སྣང་ན་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེའི་འཕྲོད་བཞེས་ལ་གཟབ་ནན་བྱེད་པའི་ཆེད་ཅམ་ཞིག་ཡིན་ལ། རྒྱལ་ཡུམ་
ཆེན་མོ་སོགས་སྐྱེ་རྒྱུ་ཏུ་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེར་མངལ་བཅར་ཞུ་མི་ཚོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན་ཅེ་ཞིག་བརྗོད་དགའ།
གཅིག་ཏུ་ན། རྩོགས་པོ་སོ་ནས་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེར་གནས་ཚུལ་འདྲ་མིན་བསྟུན་མར་ཞུས་ཆེ་མཉམས་སེམས་
ཡོངས་རྒྱུགས་ཐོས་བསམ་སློབ་གཉེར་གྱི་སྟེང་བསྐྱེལ་མི་སྲུབ་པར་དགོངས་པའི་མཉམས་འདྲེན་གྱི་ཞུགས་འདེགས་ཡིན་པས་ཡིན་
སྲིད་ལ། རོན་གྱིས་བཤད་ན། རྒྱལ་བའི་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་ནི་རྩོགས་གང་ནས་བསམས་ཀྱང་གྱིས་པ་དམུས་མ་ལྟར་
བདག་སྐྱོར་བྱེད་ཚོགས་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན། གང་ལྟར། དེའི་རྗེས་ནས་ཀྱང་མཚན་ཞབས་རྣམས་ཞབས་ཞུར་
མེད་སྐྱབས་མཚན་ཞབས་ཀན་གཞོན་སུ་ཡིན་ཡང་མཚན་ཞབས་གཞན་ཞིག་རོགས་རྒྱུ་མེད་པར་སྐྱེ་རྒྱུ་
མེད་པའི་མི་ཚོགས་པའི་བཀའ་རྒྱ་བསྐྱེད་ཡོད། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོགས་གིས།

ཡང་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས་བཀའ་གནང་གསལ། མཚན་ཞབས་ཅེ་ཅེ་བྱས་ཏེ་མེད་པ་ན། དེ་དུས་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་ཡོད་
ཅང་། རྩོ་སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འདྲ་མིན་ཡོད་པ་དེ་ཚོ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་ཞུ་ཡོང་དགོངས་པའི་མཉམས་འདྲེན་གྱི་རྣམ་
པ་སྟོན་བྱ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་ཞིག་མཚན་ཞབས་གཉེས་ཅེ་མེད་པར་དགོངས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་འདྲ་བྱུང་སྐྱད་འདུག ། དེར་
བརྟེན། མཚན་ཞབས་བཞེས་པ་ཅེ་དང་གཞོན་པ་ཅེ་མེད་པ་ཅེད། ཅེས་མངོན་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་མཚོར་
གསུངས། གང་ལྟར། རོན་རྒྱེན་དེའི་སྐབས་སུ། གསང་འདུས་འཇམ་དཔལ་རྩོམ་ཅེ་ཅེའི་གསེར་སྐྱེ་བྱིན་ཅན་དང་སྐྱོལ་མ་
གསུང་འཕྱོན་ལ། ལྷ་མ་གསེར་སྐྱིད་པ་དང་རྩོམ་པོ། འཕྲོམ་སྟོན་སོགས་ཀྱི་གདུང་རྟེན་སོགས་བཞུགས་པའི་དཔེ་
གནས་ཆེན་པོ་འཕྲོམ་སྟོན་རྒྱལ་བའི་འབྲུང་གནས་ཀྱི་གདན་ས་བཀའ་གདམས་བསྟན་པའི་རྒྱ་མགོ་བྱང་རྩ་སྐྱེད་རྒྱལ་
བའི་འབྲུང་གནས་དེ་ཉིད་ཉམས་ཉེས་སུ་བཏང་འདུག་པ་ནི་འབྲེལ་སྟོན་རྩོག་བརྗེས་ཞེས་པའི་དཔེར་གྱུར་པར་མ་ཟད།
བྱེད་པོ་རང་ཉིད་རབ་འཕྲོའི་གནས་སུ་འདྲེན་པའི་ལས་ཚུལ་ཡང་བཞེས་ཀྱང་ཡིན། དེའི་ཐད་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་
རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་མངོན་ས་ཡང་དགོན་རི་ཁོང་དུ་ཡར་བུ་དབང་མཚོགས་དང་། དེ་ཚོ་ཆེམས་
ཞབས་རྣམས་དང་བཅས་པས་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ཆ་བཤོས་ཀྱིས་དག་སྟོན་མངོན། དེ་ལྟ་བུ་ལོར་རྩ་སྐྱེད་རྒྱལ་བུར་
རིན་པོ་ཆེ་ལྟོས་པར་བཅས་པ་ཉམས་ཉེས་པའི་སྐབས་དཔག་མི་རྣམས་ཀྱིས་དུལ་གྱི་མཚོད་རྟེན་གྱི་ལུག་པ་བལྟས་པ་
དང་། མཚོད་རྟེན་དང་སྐྱེ་བརྟན་གྱི་སྤྱོད་བཀོག་པ། མེ་མདེལ་གྱིས་སྐྱོན་ཅན་དུ་བྱས་པ། གསང་འདུས་ཀྱི་དཀྱིལ་
འཁོར་སྐྱོས་བསྐྱང་ཞིག་དབྱུག་པས་འདམ་བུ་ལྟར་བཅོམ་སྟེ། སེལ་བུར་སྐྱེད་པ་སོགས་སྟོགས་མ་ལས་ཀྱང་ཆེར་
སྟོགས་པའི་རང་མངས་ཉེ་བའི་མཚམས་མེད་ཀྱི་ལས་དན་མང་དུ་བརྩམས་པ་དུ་མ་ཞིག་མཐོང་ཆོ། བཀའ་གདམས་
བསྟན་པའི་རྒྱ་མགོ་གནས་ཆེན་ཁྱེད་པར་ཅན་འདིར་ཉམས་གྲུང་གི་གནས་སྐབས་འདི་འདྲ་བྱུང་འདུག་སྟེ་ཡིད་གདུང་

གི་ཚོར་བ་སྐྱེས། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་རྒྱ་གར་དོན་རྒྱུ་གིས་མཚོན་བའི་ནང་འབྲུག་ལྷ་ལྷོ་སྐབས་མཐོ་རིམ་སྐྱ་
 དག་འགས་རང་མཐོ་ཆེ་འདོད་ཀྱི་དབང་ཆ་འཕྲོག་ཚོད་འཐེན་འབྲེལ་གིས་པན་ཚུན་བར་ཞེ་འཁོན་དང་ཉོལ་རྒྱགས་
 ཀྱིས་རང་སྐྱུག་རང་ཉོས་ཀྱི་ལས་ངན་མང་དུ་བསགས་པ་དེས། འོད་གདངས་ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་མི་འདོད་པའི་རྒྱུ་རྒྱུ་སྐྱ་
 ཚོགས་བརྒྲིག་མེད་དུ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་ཚོགས་ལ་རམ་འདེགས་ཆེས་ཆེར་བྱས་ཡོད་པར་གདོན་མི་ཟ་སྐྱུ་ལ། ལ་གོང་
 ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྐྱ་ནས། “ལས་ངན་བ་མི་རབས་སྐྱ་མས་བྱས། འབྲས་བུ་རྒྱ་བ་མི་རབས་རྗེས་མས་
 མྱོང་།” ཞེས་དུས་རྒྱུན་ཞལ་ཤོབ་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཀའ་སྩལ་བ་ཡང་གཞན་འགག་དེ་ལྟ་བུ་དག་ལ་དགོངས་སོ་སྐྱུ་ལོ།

སྤྱི་རོར་ལ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་<<བཅན་ཤོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་
 དཔྱེན་དེབ་ལས།

སྤྱི་ལོ་ 1947 ལོའི་དཔྱད་མགོར། ཡིད་སྐྱོ་བའི་དོན་རྒྱུ་ཞིག་བྱུང་། དོན་རྒྱུ་དེ་ནི། མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་ཚོས་རང་
 གཅེས་འཛིན་གྱི་དབང་དུ་སོང་སྟེ་སྤྱི་རོན་ཆེད་གཉེར་བྱས་ཆེ་མི་རིགས་དེའི་ལས་དབང་ལ་གཤོད་པའི་མཚུག་འབྲས་
 རྒྱ་བ་ཞིག་ཡོང་ངེས་པའི་དཔེ་མཚོན་ལུ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། ཉིན་ཞིག་ངོས་ཀྱིས་ཉུགས་གསལ་གཏོང་བ་ཞིག་ལ་ལྷ་
 བཞིན་པའི་སྐབས་སུ། སེ་ར་དགོན་པའི་ཕོ་གས་ནས་གཤགས་པའི་མེ་མདའི་སྐྱ་དུ་མ་ཞིག་ཐོས། དེ་མ་ཐག་རང་ཉིད་ཀྱི་
 རྒྱུང་ལེལ་དེ་དོན་དངོས་ལེག་གི་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་དགོང་དགོས་སྐྱུ་པའི་འདོད་ལུགས་དག་པོ་དང་བཅས་སྤྱིར་བརྒྱགས།
 དེ་དང་དུས་མཚུངས་པར་སེམས་སུ། མེ་མདའ་རྒྱག་པ་ནི་གཞན་གྱི་ཆེ་སྟོག་འཕྲོག་པའི་དོན་ཡིན་སྐྱུ་སྟེ་མི་བདེ་བ་
 ཆེན་པོ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་། རྗེས་སུ་ལེས་གསལ་ལ། རྒྱ་སྤྱི་རོན་པོ་ཆེས་ལོ་དུག་གི་གོང་དུ་རྒྱལ་ཚབ་ལས་དགོངས་ཞུ་
 མཛད་ཅིང་། དེ་ནས་རྒྱལ་ཚབ་གྱི་འགན་དབང་སྤྱིར་ཅེས་བཞེས་གནང་འདུན་བྱུང་བ་དང་། དེ་ལ་བྱ་བ་དང་དཔོན་
 རིགས་སྤྱི་ལོ་འགས་རྒྱ་སྤྱི་རོན་ཞུས། རྒྱ་སྤྱི་རོན་ཞུ་མཁུ་དེ་དག་ནི་སྐྱུ་ལྷན་རིན་པོ་ཆེར་ཞོལ་སེམས་ཀྱིས་སྐོག་རྒྱས་
 གཤོམ་མཁུ་དེ་ཆོ་རེད། དེའི་རྒྱུ་པས་རྒྱ་སྤྱི་རོན་པོ་ཆེ་བཅོན་འཕུག་ཞུས་པར་མ་ཟད། ཞོང་གི་རྗེས་འབྲང་སྤྱིར་
 ཞིག་གི་ཆེ་སྟོག་ཀྱང་ཤོར་དགོས་བྱུང་ཡོད། དེའི་རྗེས་སུ་རྒྱ་སྤྱི་རོན་པོ་ཆེ་པོ་ཉ་ལས་གདན་འདྲེན་ཞུས་སྐབས། ཞོང་
 གིས་ངོས་རང་ལ་མཇལ་འབྲང་ཆོག་པའི་རེ་སྐུལ་གནང་འདུག་ཀྱང་། ལྷན་པས་མ་ལེགས་པར་སྐབས་དེའི་འབྲེལ་ཡོད་
 ཚོས་འདོད་ཀྱི་ཆབ་ཏུ་ཁས་ལེན་མ་བྱས། དེ་ནས་ཡུན་རིང་མ་འགོར་བར་བཅོན་དུ་སྐྱུ་རྒྱ་ལས་འདས་པའི་གནས་ཚུལ་
 དེ་བྱུང་ཡོད། ངོས་རང་ན་ཚོད་མ་ལོན་པའི་སྐབས་ཀྱིས་གཞུང་ཁྲིམས་ལ་ཐེ་རྒྱས་བྱ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་ལོན་ཏུ་ཅུང་ལ། དེ་
 བོ་རང་བཞིན་གྱི་གནས་སྐབས་ལོག་ཀྱང་རེད། ཡིན་ཡང་། རྗེས་སུ་སྐབས་རེར་ཚོད་རྒྱུ་དེའི་ཐད་ངོས་ཀྱིས་ལས་དོན་
 གང་ཞིག་སྐྱབ་མ་སྐབ་པར་འབྲས་ཤོར་དུ་སྤྱིན་པ་ཅེ་ཞིག་ཡོད་དམ་སྐྱུ་སྟེ་བསམ་གཞིག་བྱས། གལ་ཏེ་ཐེ་རྒྱས་བྱེད་
 སུབ་ཡོད་ཆེ་པོ་དུ་དགོན་རྩིང་གི་གས་སུ་གཏོགས་ལོང། བཀོད་པ་སྐུལ་དུ་བྱུང་བའི་རྒྱ་སྤྱི་རོན་པོ་དེ་ཉིད་གཏོར་
 བཅོམ་ལས་པས་ཆེར་སྤྱོད་སྐབ་ཡོད་སྟེད། ཚོད་རྒྱུ་དེའི་མགོ་མཚུག་ཤིལ་པོར་བསམས་ན་དེ་དག་ཚང་མ་ནི་དོན་མེད་
 ཐེན་ཉུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། རྒྱ་སྤྱི་རོན་པོ་ཆེར་ལུགས་ཡོད་ཀྱང་། ངོས་རང་སྤྱིར་ཀྱི་ངོས་ནས། ཞོང་ནི་ངོས་ཀྱི་
 རྒྱ་མ་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཆོས་ཐོག་མའི་ཡོངས་འཛིན་ཡང་ཡིན་པས་དད་གུས་ཟབ་མོ་ཞུ་བཞིན་ཡོད། ཞོང་དགོངས་པ་

ལྷ་འདྲེ་ལས་འདས་རྗེས། རོས་ཀྱི་མིང་རྒྱུར་དུ་ཡོད་པའི་ཁོང་གི་མཚན་གྱི་ཆ་ལས་རྣམས་ཀྱང་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་སོང་། དེ་
ནས་ལོ་མང་སོང་མཚན་མས། ཚོས་སྐྱོང་གི་བཀའ་ལུང་ལྟར་རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆའི་མཚན་རྒྱུར་དེ་དག་ཕྱིར་རོས་ཀྱི་མིང་
ཁོངས་སུ་སྐྱར་ཡང་བཅུག་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས། རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆའི་མཚན་གྱི་རྒྱུར་གཉིས་ནི། “འཇམ་དཔལ་”
དང་“ཡེ་ཤེས་”ཞེས་པ་གཉིས་ཏེ། མཚན་ཉིལ་པོར། ལྷ་ལྟར་འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་ཞེས་ལྷོ་
དེ་ལྟར་གཞུང་ཕྱོགས་ནས་རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆའི་མཚན་ཅམ་ཡང་ལྷག་ལུས་མེད་པར་གཅོད་སེལ་བྱ་འདོད་ཀྱི་སྐྱོར་བ་
ཅི་རིགས་བཅུམས་འདུག་ཀྱང་། གཞུང་བསྟན་དགྲ་ལྷའི་གཙོ་བོ་གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྐྱོང་
རིན་པོ་ཆའི་མཚན་རྒྱུར་གཉིས་རྒྱལ་བའི་མཚན་ཁོངས་སུ་སྐྱར་གསོ་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་ལུང་ལུས། གསལ་
པོར་བཤད་ན་དེ་ནི། གཞུང་ཕྱོགས་ཀྱི་དབང་འཛིན་པ་དག་གི་བྱེད་བབ་དེ་དག་ལོར་འཛོལ་ཅན་དང་། རྒྱལ་ཆབ་རྩ་
སྐྱོང་རིན་པོ་ཆའི་དག་འདོན་ལུས་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་ཏུ་མངོན་ཏེ། གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ནས་གཞུང་གི་མངོན་
ཕྱོགས་དང་གཞུང་འཛིན་ཚོར་མཉམས་མཉམས་དེ་ཅམ་མ་མངོན་པའི་ཚུལ་ཐུན་ཅམ་གཤམ་དུ་རིམ་གྱིས་སྐྱོ་བར་བྱའོ།།

རྒྱལ་ལུས་ཆེན་མོ་དང་སྐྱའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་དོན་སོགས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། དེ་ལས་ཀྱང་ཉེན་ཆབས་
ཆེ་བའི་ལས་གཞི་འགའ་ཞིག་བཅུམས་འདུག་སྟེ། དེ་ལ་རྒྱལ་ལུས་ཆེན་མོས།

རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆའི་གཤམ་གསུམ་རྒྱུ་རོ་མ་དེ་གསལ་འདོན་གཏན་ནས་བྱ་སྐབ་མེད་མོད། མི་མང་པོས་ཐེ་ཚོམ་ཅི་ཡང་
མེད་པར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་པ་ནི་ཆེད་དུ་བཀོངས་པ་དེ་རེད། གཞུང་ཕྱོགས་ནས་ལྷ་སའི་ནང་གང་སར་སྐྱར་ཡིག་བཀའ་སྐྱོང་
ཏེ། རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆའི་རང་བཞིན་སྐྱེ་མཚུངས་ལྟར་སྐྱེ་ཆའི་འཕེན་པ་རྫོགས་པ་ཡིན་པས། བདེན་དཔང་མེད་པར་
གཤམ་གསུམ་རྒྱུ་གཞན་གང་འདོད་དུ་སྐྱར་ཆོ། ཉེས་ཆད་དག་པོ་གཅོད་དེས་ཞེས་བསྐྱབས། ... དའི་བཟའ་རྒྱ་དང་རྩ་སྐྱོང་
རིན་པོ་ཆའི་གཉིས་ཕྱོགས་པོ་སྐྱོས་སྐབ་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གཉིས་ཀ་ཏུ་ལ་ལེན་ཏུ་མཉམས། གལ་ཏེ་[སྐྱབས་དེར་]དའི་བཟའ་
རྒྱ་འཚོ་ཡོད་ན། རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆའི་འཛིན་བཟུང་དང་སྐྱོག་གསོད་བྱ་རྒྱུ་ནི་དེ་འདྲའི་སྐབས་བདེ་པོ་ཞིག་མི་ཡོང་། རྒྱ་
མཚན་ནི། དའི་བཟའ་རྒྱར་ང་རང་ལས་ཆ་རྒྱུན་མང་དུ་ཡོད། ཁོང་གིས་མ་མཐར་ཡང་དེ་འདྲའི་ཞི་འཇམ་རང་རྩ་སྐྱོང་རིན་
པོ་ཆའི་འཛིན་བཟུང་དང་བཅོན་འཇུག་བྱེད་དུ་མི་འཇུག་པ་དེ་ཡིན། དའི་བཟའ་རྒྱར་དུག་བྲངས་པར་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཡིད་
ཆེས་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་འདི་རེད།⁶² ཅེས་རྒྱལ་ལས་ཚོས་སྐྱོང་ཆེ་རིང་གི་འདས་རྒྱུན་ཡང་རྒྱུར་ཅམ་གསུངས་

ཡོད། གཞན་ཡང་། རྒྱལ་ལས་ཚོས་སྐྱོང་ཆེ་རིང་དེ་ཉིད་དགུང་གངས་ཞེ་བདུན་དུ་ཕེབས་སྐབས་སྐྱེ་གཤམ་གསུམ་པའི་དོན་
རྒྱུན་སོགས་ཀྱི་ཐད་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་<<སྐྱེ་བདུན>>ཞེས་པའི་ལས་གཞིས་ཚང་གི་ལོ་རྒྱུས་སུ་གསུང་དོན།

ཁོ་བོའི་སྐྱེད་བྱེད་དམ་པ་དེ་ཉིད་གཞན་གྱིས་གཡོ་གསོད་བྱས་པར་ངས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཁོང་ནི་ཞིང་པ་
དཀྱུས་མ་ཞིག་དང་སྤོང་དོན་གྱི་སྐྱོར་གང་ཡང་མི་ཤེས་མཁན་ཞིག་ཡིན། ལྷག་པར་དུ་རྩ་སྐྱོང་ཆེད་རྫོགས་ཀྱི་སྐྱོར་གང་
ཡང་མི་ཤེས། ང་ཚོས་རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆའི་རང་གི་བྱིས་མི་ཞིག་དང་མཚུངས་པར་སེམས་ཐག་ཏུ་ཅང་ཉེ་པོ་བྱེད། ཁོང་ནི་

⁶² DALAI LAMA, MY SON—A MOTHER’S STORY ཞེས་པ་ལས་བྲངས།

ངའི་སྐྱེད་བྱེད་དམ་པར་དཔྱེས་མཉེས་ཆེན་པོ་གནང་མཁན་ཞིག་ཡིན། ལྷག་པོ་སྤྱོད་པའི་གཏོགས་པ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་གནས་དབྱུང་གཏོང་འདོད་ཡོད་པའི་སྐྱེད་ཆ་ཞིག་ཀྱང་གོ་ཐོས་བྱུང་། དེ་ནི་ཁོང་གླ་སར་གདན་འདྲེན་ལུ་མཁན་དེ་རྒྱུ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་པའི་སྐྱེད་ཆ་ལྷན་ཁྲིམས་ཀྱིས་རེད། ཁོང་ཚོས་རྒྱུ་རིན་པོ་ཆེ་མཉེས་སུ་གཏོང་བའི་འཆར་གཞི་འདི་དུས་ལྷན་ཁྲིམས་མཚོ་གཤམ་གིས་མ་འོངས་པར་སྲིད་དབང་གི་སྐྱེད་ཆ་འགན་བཞེས་དུས། ཁོང་ཚོར་ཉེས་ཆད་གཏོང་སྲིད་སྐྱེས་པའི་འདི་གས་སྐྱེད་ཆ་ཀྱང་ཡོད། དེར་བརྟེན། ཁོང་(མཚོ་གཤམ་སྐྱེད་ཆ་རིན་པོ་ཆེ་)སྐྱ་ས་ནས་ཕྱིར་འབྱུང་བུས་ཉེ་ཆབ་ཏུ་ཁོ་པ་ཚོས་འདོད་པའི་འོས་སྐྱེད་ཆ་ལྷན་ཁྲིམས་ཀྱི་སྐྱེད་ཆ་རིན་པོ་ཆེ་བསྐྱོད་འདོད་པ་རེད། ངའི་སྐྱེད་བྱེད་མཚོ་གཤམ་གི་ཐད་ལ་བཞད་ན། གས་ཉེ་ཁོང་གསོན་པོར་ཡོད་ཆེ་ཁོ་པ་ཚོའི་སྐྱོག་རྩལ་ལ་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་ལེས་ཡིན། དེར་བརྟེན། ཁོང་ལ་དུག་ཐངས་པ་རེད། ཅེས་གསུངས། འདི་ལྟ་བུའི་ལོ་རྒྱུས་འགའ་ཞིག་སྐོག་པའི་ཁོད་ནས་སྐོ་བུར་དུ་དོགས་པ་དུ་མ་ཞིག་གཅིག་རྗེས་གཉེས་མཐུན་དུ་བྱུང་བ་ནི། རྒྱལ་བུར་རྒྱུ་རིན་པོ་ཆེ་ཅ་མེད་བཟོ་འདོད་ཀྱི་རྒྱུན་པས་ཐག་ཞོར་འབྲེང་འབྱུང་བུང་བ་དང་། ཡང་ན། རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་ཀྱི་དོན་དུ་རྒྱལ་བུར་རྒྱུ་རིན་པོ་ཆེ་ཅ་མེད་བཟོ་འདོད་ཡིན་ནམ། ཡང་མིན་ན། དེ་གཉེས་ལ་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་མེད་པར་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ་ཞེས་པ་སོགས་རེད། གང་ལྟར། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་སྐབས་དེའི་བཀའ་འགའ་གི་ངན་རྩལ་ལས་ཡབ་གཞིས་ཚང་ཉེན་ཁར་འཕྲད་པའི་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་གསུང་དོན།

ང་ཚོའི་ཁྱིམ་ཚང་ནི་རྒྱུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་སེམས་ཐག་ཉེ། ཁོང་བཙོན་འཇུག་མ་ལུས་གོང་བཀའ་འགའ་གིས་ངའི་བུ་དང་མག་པ་གཉེས་རྒྱ་ནག་ནས་ཕྱིར་སྐྱོད་འགྲུག་བྱ་ཐབས་བུས་ཉེ། བུ་དང་མག་པ་གཉེས་ཕྱིར་གླ་སར་འབོད་འགྲུག་བྱེད་པར་མི་ཞིག་ཆེད་གཏོང་བྱེད་དགོས་ཞེས་ཁོ་མོར་གསུངས། བཀའ་འགའ་གིས་ངའི་བུ་རྣམས་དང་མག་པ་བཅས་བཙོན་དུ་འཇུག་འདོད་ཀྱང་། ཁོང་ཚོ་གླ་སར་མེད་པས་བྱ་ཐབས་བུས། དེར་མ་ཟད། བཀའ་འགའ་གིས་ང་དང་ངའི་བུ་མོ་བཅས་ཕྱིར་ཚོང་ཁའི་ཡུལ་དུ་གཏོང་འདོད་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་གོ་ཐོས་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། རྒྱལ་བུར་རྒྱུ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོ་གཤམ་དགོངས་པ་རྗེས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་བོད་ཕྱི་སྤྱོད་སུ་འབྲེལ་སྐབས། ཡབ་གཞིས་མག་པ་སྐྱུ་ལྟ་བུ་ཚོ་གས་བཟུ་ཤིས་མཚོ་གཤམ་རྒྱ་ནག་ནས་ཕྱིར་བོད་དུ་བསྐྱོད་པར་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་ཡོད། སྐབས་དེར་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་ཆེ་སྐོག་གི་ཉེན་ཁར་གཞིགས་ཉེ་དེ་མ་ཐག་སྐྱུ་ལྟ་བུ་མཚོ་གཤམ་རེ་ཞིག་རྒྱ་གར་དུ་སྐྱོད་དགོས་པའི་གོ་བསྐྱོན་ལས་སྐྱོན་གནང་བ་ནི། <<མི་ཚའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ།>>ལས།

འཇུག་ཙམ་ཀ་ཉར་བསྐྱོད་ནས་ཅེས་ལེན་བུས་ཉེ་ག་སྐྱུ་ལྟ་བུ་ཕོག་སྐབས། ལྷ་ས་ནས་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་མཚོ་གཤམ་གིས་གཞིག་པོ་ཞིག་གཏོང་གནང་མཚན་པ་དེའི་མདུན་སྐྱུ་གིས་ནང་དུ། ཁྱོད་གནས་སྐབས་རིང་ག་སྐྱུ་ལྟ་བུ་སྐྱོད་རྒྱུ་ལས་ལམ་མེད་ལྷ་སར་ཡོང་ཅེས་མ་བྱེད། ད་ལྟ་བུས་ལེན་གྱི་མི་རྟ་ཁོམ་གྱི་མི་འདུག། །རིང་མིན་བསུ་ལེན་གཏོང་གི་ཡིན། ང་ཚོ་ཚང་མ་བདེ་པོ་ཡིན། སེམས་ཁུལ་མི་དགོས་ཞེས་བཀའ་ཡིག་ཚིག་དོན་ཉུང་ཤས་དེ་ལས་མི་འདུག་ཀྱང་། གཞིག་པོ་དེས་བརྗོད་གསལ། གཞུང་གིས་སྐྱེད་ཆ་ཞིག་ཀྱི་ལུང་རང་རྒྱུ་རིན་པོ་ཆེས་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆེད་མངགས་བཏང་བ་རེད་ཅེས་དོགས་པ་གནང་གི་ཡོད་པར་མ་ཟད། ལྷ་སའི་ཁྱོད་གཞུང་ལ་རྒྱུ་རིན་པོ་ཆེ་གི་བཟུམ་

པའི་ནང་དུ་སྐྱེས་སྐྱེ་ཞབས་ཁྲིད་རང་རྒྱུ་ཕྱོགས་གཉོགས་ཡིན་ལུགས་འཁོད་འདུག་ཟེར། ཞེས་གསལ། དེ་ནི་གོང་དུ་རྒྱལ་
ཡུལ་ཚེན་མོས་གསུངས་པ་ལྟར། གལ་ཏེ་སྤྲིངས་ཕྱིན་མཚོག་ལྷ་སར་ཕེབས་ཆེ་སྐྱེ་སྤྲིངས་ཉེན་ཁ་འབྱུང་བར་གཟིགས་
བ་ཞིག་ལས་བསུ་མེན་གྱི་མི་ཏེ་མེད་པ་ག་ལ་ཡིན། དེར་མ་ཟད། “སྤེ་བ་གཞུང་གིས་ལྷ་སྤོད་རྒྱ་གར་ཚོང་དོན་སྐྱེ་ཆབ་
བརྒྱུད་དེ་ལྷིན་ཅི་གཞུང་ལ་རྒྱ་གར་ཁུལ་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་སྤོད་ལྷ་སར་གི་མི་རྒྱ་རྣམས་པོད་གཞུང་ལ་འབྲུལ་དུ་ཅིས་སྤོད་དགོས་
ལུགས་དེ་སྐྱེལ་གྱི་བཀའ་མོལ་བྱུང་ཡོད་ཡུང། རྒྱ་གར་གཞུང་གི་བྲིམ་སྟོན་ལྷོག་པོད་གཞུང་གི་དེ་འདུན་བཏོན་པ་དེ་ལས་
མེན་ལུ་ཐབས་མེད། ཁྲིད་རང་ཚོ་སྤོད་པོ་བྱས་ནས་བཞུགས་རོགས་ཞེས་འབྲས་སྤྱི་སྤོན་ཚེན་གྱིས་བཀའ་གནང་བྱུང་ཞེས་
མི་འཕེང་མདའ་དཔོན་བསོད་ནམས་སྤོད་པས་ལྷོན་གྱིས་གསུངས་བྱུང་ཞེས་གསུངས་”ཞེས་ཀྱང་སྤྲིངས་ཕྱིན་གསུངས།

གཞན་ཡང་རྒྱལ་ཡུལ་མཚོག་གིས་གསུངས་པ་ལྟར་ལྷ་སར་རྒྱ་སྐྱེས་རྒྱལ་པོ་དོན་བྱུང་མཚོག་རྒྱ་གནས་ཕྱིར་ལྷ་སར་
འགྲུག་ཐབས་བྱས་པའི་ཚུལ་ལ་ <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པའི་ཚེན་པོ་དགུ་པའི་ནང་གསལ་བ་
ལྟར་ན། དང་པོ་ནི། ལྷ་སར་མཚོག་ 1946 ལོའི་རྒྱ་བ་ 4 ནང་རྒྱ་གནས་དུ་འབྱོར་ནས་ཅང་མ་འགོར་བའི་སྐབས་ཏེ་
ཡབ་ཚེན་འདས་པའི་རྗེས་སུ། སྤོད་སྤོད་སྤྲིངས་བྱག་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཀའ་འག་གི་མཚོན་སྟོན་ལྷོག་པོ་ལ་སྤྲིངས་ཕྱིན་གསུངས་
བསམ་འཕེལ་མཚོག་ལ་ཉར་འཕྲིན་བཏང་སྟེ་ལྷ་སར་རྒྱལ་དོན་མཚོག་ཕྱིར་པོད་དུ་གཏོང་ཐབས་བྱེད་དགོས་པའི་
ལམ་སྤོན་བཀོད་རྒྱས་གནང་བ་⁶³དེ་ཡིན། གཉིས་པ་ནི། རྒྱ་སྤོད་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་རྫོགས་པའི་རྗེས་སྤོད་སྤོད་སྤྲིངས་སྤྲིངས་
ཐབས་ལྷོན་ཕྱིན་པའི་པོད་གཞུང་སྐྱེ་ཆབ་སྤྲིངས་བསྐྱོན་བཟང་པོར་པོད་གཞུང་གིས། ལྷ་སར་མཚོག་རྒྱ་གནས་དུ་བཞུགས་
ཆེ་པོད་གཞུང་ལ་གཞོད་ཆབས་ཆེ་བས། རྒྱ་སྤྲིངས་དང་འགོ་སྤོན་ཅི་ཅེས་གཏོང་དགོས་ཀྱང་ཕྱིར་པོད་དུ་གཏོང་
ཐབས་བྱེད་དགོས་ཞེས་འགྲུག་ཐབས་འབད་བཙོན་གནང་བ་དེ་རེད། གསུམ་པ་ནི། པོད་གཞུང་ཚོང་དོན་སྐྱེ་ཆབ་ཐབས་
ཅིན་དུ་འབྱོར་ཏེ་ལྷ་སྤོད་པ་དབང་སྤྲིངས་བཏེ་ལྷོན་གྱིས་འཇམ་མཁས་གྱིས་འགྲུག་ཐབས་བྱས་པ་དེ་རེད། བཞི་པ་ནི།
བྱུང་ཡིག་ལྷ་སོ་ཆེ་རིང་སོགས་ལྟར་ན།⁶⁴ ལྷ་སར་རྒྱལ་དོན་མཚོག་རྒྱ་གནས་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་སྐབས། ལྷ་སྤོད་པ་
སོགས་གྱིས་འཇམ་མཁས་ཞི་བྱག་སྐྱེ་ཆོགས་གྱིས་ཕྱིར་པོད་དུ་གཏོང་ཐབས་དང་འགྲུག་ཐབས་ལུས་པ་དེ་རེད།⁶⁵

⁶³ ཉར་འཕྲིན་ནང་། ཡབ་ཚེན་འདས་ཟེན་པས། ལྷ་སར་རྒྱལ་དོན་མཚོག་ཕྱིར་པོད་ཕེབས་ན་རྒྱལ་ཡུལ་ཚེན་མོས་སྐྱེ་ཆབ་ཆེ་ཚུལ་དང་། ཕྱིར་ཕེབས་
མཚོན་པ་ཡབ་ཚེན་ལ་ཡོད་པའི་གཞུང་གི་བཀའ་བཟོས་མཚོན་གནས་དང་ཡབ་གཞིས་གྲུང་གི་གོ་གནས་གཉིས་ཀ་གནང་ངེས་ཞེས་གསལ་བ་
དང་། ཐུབ་བསྐྱོན་བསམ་འཕེལ་གྱིས་ལྷ་སར་མཚོག་ལ་གཞུང་གི་འཕྲིན་དོན་ལུས་རྗེས་སྤོད་ཡང་གསུངས་སྤོད་ཀྱིས། “པོད་གཞུང་ཁྲིད་ལ་དོགས་
པ་ཟ་གིན་འདུག”ཅེས་ཉེན་བདེ་ལུས་པའི་ཚུལ་ཞེས་ཅེས་ <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པའི་ལོག་ངོས་༤ ནང་༤༢ ལ་གསལ།
ཐུབ་བསྐྱོན་བསམ་འཕེལ་ནི། ལྷོན་རྒྱལ་དོན་མཚོག་ལྷ་སར་ཉར་ཁང་སྤོད་བྱུང་ཕེབས་སྐབས་ཀྱི་སྤོན་སྤྱི་ཡིན་ཞེས་གསུངས།

⁶⁴ གོང་དུ་རྒྱལ་ཡུལ་ཚོས་སྤོད་ཆེ་རིང་ཞེས་པའི་ཚེན་པོ་ནང་ལུང་འཕྲིན་སྤྱི་གཉིས་ཡོད་པར་གཟིགས་འཇམ།

⁶⁵ <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པའི་ལོག་ངོས་༤ ལ། “ཅིས་དཔོན་ལྷ་སྤོད་པ་ནི། ལྷ་སྤོད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱི་འབེལ་ལས་དོན་གྱི་
སྤོན་སྤོན་པ་སྤེ་ཕྱི་འབེལ་བྱུང་ཆེ་ཞིག་དང་མཚུངས་ལ། ད་ཕྱིར་འགྲུག་ཐབས་བྱེད་མཁས་ཕྱི་མ་སྤོད་གསུམ་པ་]དེ་རེད། ལྷ་སྤོད་པ་ཁོང་ནི་པོད་

ཆེ་དགུང་གྲངས་བརྒྱ་བཞི་པ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ། ཅེས་ཀྱང་གསལ་ལ། སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་རྒྱལ་ཡུལ་ཆེན་མོ་ཁེར་རྒྱུང་དང་མགོན་མེད་སྐབས་མེད་ལྟ་བུར་ལུས་པའི་ཕྱགས་ཚོར་ཡང་བཞུགས་པའི་སྐབས་སུ་ཞབས་པད་ཆ་རོང་གིས་ཕྱགས་གསོ་ལུས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་རྒྱལ་ཡུལ་ཆེན་མོས་གསུངས། <<དུས་འགྲུང་མ་ལྟར་གོང་གོང་ཆབ་སྲིད་སྲོལ་རིམ།>>ཞེས་པ་ལས། “དེ་སྔ་ལ་རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོ་རྒྱུང་སྲིད་དོས་འདྲིན་ལྟ་སར་གདན་ཞུ་སྐབས་སྲིད་ཚོན་གྱི་ཕྱོགས་ནས་འཇུག་ཆ་སྲིད་ཕྱོགས་དང་བཅས་ཡང་སྲིད་དོས་འདྲིན་ཡག་པོ་བྱུང་མེད་ལུགས་སྟག་གྲག་སྲིད་སྲོལ་གནད་སྐབས་སྐད་ཆ་དེ་འདྲ་ཡང་རྒྱུར་ཅམ་ལྟགས།” ཞེས་ཉོར་རྒྱུར་བསོད་ནམས་ཚོས་འཕེལ་གྱིས་བཤད་པ་ལྟར་ན། སྲིད་ཚོན་གྲང་མདུན་གྱི་སྐབས་སུ་བྱུང་བའི་ཁྲུ་ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་ཡང་སྲིད་འཇུག་གྲུབ་ཡིན་མིན་གྱི་སྲིད་ཚོན་གྲུབ་དེ་སྟག་གྲག་རིན་པོ་ཆེས་སྲིད་སྲོལ་གནད་བའི་སྐབས་སུ་འདྲ་གཅོད་ཡལ་དུ་གྲུང་མེད་པ་གསལ་ལ། འདིར་ཤེས་དགོས་པ་ནི། ཡོངས་འདྲིན་སྟག་གྲག་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཉིད་ལ་མདོ་སྐད་ནས་ཕེབས་པའི་ཁྲུ་ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་དེ་ཉིད་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་ཡིན་མིན་ཐད་ཕྱགས་དོགས་ཡོད་པར་སྐས་ཀྱང་མི་འདོད་ལ། རྒྱལ་ཡུལ་ཆེན་མོས་སྲོལ་ཆེ་རིང་གི་གཤམ་གསུང་ཆེན་ལ་ཡང་ལེ་ཁག་སྐྱེ་ཅམ་ཡང་མེད་པ་གསལ་པོ་ཡིན།

གཞན་ཡང་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་གྱི་ཐད་དུ། ཞབས་པད་རྒྱུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་དང་ལྟ་སྐྱེ་ཆེ་དབང་དོ་རྗེ་སོགས་གྱིས། རྒྱལ་ཡུལ་ཆེན་མོས་སྲོལ་ཆེ་རིང་གིས་རྟེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཟུང་གིས་སྐྱུན་པོའི་ཆོར་པ་གཅོད་པ་ཆེ་བརྟན་⁶⁷གཉིས་ལ་“རྒྱ་བོང་རེ་སྐོག་རྒྱ་དུ་ལུལ་”བའི་དབང་གིས་མདོ་སྐད་ཚོར་ཁའི་ཡུལ་གྱི་ཁྲུ་ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་དེ་ཉིད་རྒྱལ་བའི་སྐྱེ་གོང་མའི་ཡང་སྐྱལ་དུ་གདན་འདྲིན་ཞུས་པ་མ་ལེགས་པའི་རྒྱལ་དང་། ཡང་སྐྱལ་འཇུག་གྲུབ་ཡོང་སྐད་དེས་པར་དུ་གསེར་བུམ་དགུག་དགོས་རྒྱལ་སོགས་རྩོག་སྲིད་བརྟན་མར་གྲས་ཏེ། མཐར་ཞབས་པད་རྒྱུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་དང་། ཞབས་པད་ཀ་མོད་ཚོས་རྒྱལ་ཉི་ལ། ཞབས་པད་སྐྱེ་སྐྱེ་ཆེ་དབང་དོ་རྗེ། ཞབས་པད་ལྷ་མ་རམ་པ་ཕྱབ་བསྟན་ཀུན་མཁུན་བཅས་གྱིས་གསེར་བུམ་དགུག་མིན་ཐད་ཅེ་འཕགས་པ་ལོ་གི་ལྷ་རའི་སྐྱེ་བུ་དུ་ཟུན་བརྟག་བསྐྱེལ་རྒྱུར་ཐག་བཅད་དེ་གསོལ་བ་སྤར་རྒྱལ་སུ་བཏབ་སྟེ་ཟན་བརྟག་བསྐྱེལ་བར། འཕགས་པ་ལོ་གི་ལྷ་རའི་མཛོད་སྐྱེ་ལས་འོད་ཟེར་འཕྲོས་ཏེ་ཟན་རིལ་ལྷག་སྲོད་དུ་ཕོག་པས་བཀའ་སྲོན་རམ་པས་གསུང་བྲགས་ཆེན་པོས། “སྐྱེ་ཞབས་ནམ་པ་ཚོ། གཟིགས་ཨང་། གཟིགས་ཨང་།” ཞེས་ལན་འགར་གསུངས་པ་དང་དུས་མཚུངས་པར་“ད་ལྟའི་རྒྱལ་བའི་མགོན་རྒྱུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་བའི་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་འདི་སྐྱེ་གོང་མའི་ཡང་སྲིད་འཇུག་གྲུབ་དེས་རྟེན་ཡིན་པས་

⁶⁷ ལྟག་ལྟ་སྐྱུན་ཚོགས་བཟུང་གི་ཕྱི་མི་ཆའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་པོད་དང་པོར། སྤྱི་ལོ་ 1945 ལོར་སྐྱའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་དོན་དང་སྐྱུན་སྐྱུན་གཉིས་རྟེན་སྲིད་དུ་ཕེབས་སྐབས། “མཛོད་མེད་ནམ་ཡིན་ལ་སྟན་གཉིས་དང་། རྟེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་བའི་ལུས་འཛུང་དབང་སྐྱལ་མཚོན། [རྟེན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱའི་གཅེན་པོ་ཕྱབ་བསྟན་རྒྱལ་མཚོན། གསོལ་དཔོན་གཞོན་པ། ཆོར་དཔོན་གཅོད་པ་ཆེ་བརྟན་བཅས་སྟན་ཆོ་སྟག་ཆེན་བརྒྱལ་བ་ཡིན་”ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ན། གཅོད་པ་ཆེ་བརྟན་ནི་རྟེན་རིན་པོ་ཆེ་དོན་པ་ཞིག་ཡིན་འདྲ།

གསེར་བུ་མ་བསྐྱར་དུག་མི་དགོས།” ཞེས་པའི་ཟུར་རིལ་དེ་ཉིད་སིར་སྐྱོད་དང་བཅས་རྒྱུ་དེར་མཚོངས་པས་བྱ་བ་ཐབས་གཞན་མ་ཉེད། དེ་ལྟར་དེ་དག་ལས་དུ་མ་སྒོངས་པས་སྲིད་སྐྱོང་གི་ཤོད་འགག་ནས་སྐྱོ་བུར་དུ་བཀའ་སློན་ལྷ་མ་རམ་པར་“ལས་ཁུངས་དགོངས་པ་ལྷ་དགོས་”པའི་ཡིག་རྒྱུང་ཐེབས་པར། བཀའ་སློན་ལྷ་མ་རམ་པས་སེར་སྐྱོད་གྲ་ཚང་ནས་གྲ་བ་བརྒྱ་སྐྱོར་ཞིག་ཞབས་རིམ་སྐྱབ་མཁན་ཡིན་ཐོས་ཀྱིས་གཟིམ་ཤག་གི་སྐོར་སྐྱོད་བར་འགྲེལ་འདོག་གྱེད་དགོས་ལྟར་བ་སོགས་ཞིབ་གསལ་<<རྒྱལ་དབང་སྐྱོ་བོ་གཉིས་ཀྱི་ཞབས་ལུ་བསྐྱེད་བཟང་ལ་ལོངས་སྤྱད་ལུ་ལའི་ལོ་རྒྱུས་ཚིག་ཐོ་>>ཞེས་པར་འཕོད་འདུག་པས་དེར་གཟིགས།

འདིར་མཁུལ་དགོས་པ་ནི། ལུར་སྐྱོ་སོགས་ཀྱིས་དེ་ལྟ་བུའི་རྩོག་ཟིང་བསྐྱངས་པའི་དུས་སྐབས་དེ་ནས་ཡིན་པ་དེ་རེད། དེ་ལ་ལུར་སྐྱོ་གཉིས་ཞབས་པད་དམ་བཀའ་སློན་དུ་བཞེངས་པའི་ལོ་ཚིགས་དེད་ན་རགས་ཅམ་ཞིག་ཤེས་པར་འགྱུར་བས་ཁུངས་ལྡན་ནས་བྱངས་ཉེ་བའོད་ན། <<བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་དབྱུང་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱེད་ཀྱིས་>>སྤྱིའི་འདོན་ཐེངས་ ༡༢ པའི་ཤོག་ངོས་ ༤༧ ལ། ལུར་ཁང་དབང་ཚེན་དགེ་ལེགས་ཀྱི་འགག་པ་གྱེད་སྐྱོང་བ་ཆབ་སྲིལ་ཚེ་བརྟན་སུན་ཚོགས་ཀྱིས། “༡༩༧༣ བོད་རྒྱལ་ལོ་ལོ་ལྔ་ ༤ ཚེས་ ༡༧ ཉིན་བཀའ་སློན་གསར་པ་ཞི་འདོན་གྱི་གྱེད་སྐྱོར་ལམ་གཞིར་བཟུང་གཟབ་རྒྱས་བྱས་སོང་།” ཞེས་གྲིས་འདུག་ལ། དེའི་ཤོད་དུ། “ལུར་ཁང་དབང་ཚེན་ལེགས་ནི། ས་ལུར་ཁང་དབང་ཚེན་ཚེ་བརྟན་(རྗེས་སུ་ལུར་ཁང་ནས་ལུར་དུ་སྐོན་སྐྱབས་ཅོ་སག་ལུར་ཁང་ལུར་པ་ཟེར་)དང་། ལྷོས་མ་སྐྱེ་དཔོན་ལྷ་རྒྱ་རི་བའི་བུ་མོ་ཚོས་འཛོམས་ཟེར་བ་གཉིས་ཀྱི་བུར་བོད་རབ་བྱུང་བཙོ་ལྷ་པའི་ས་ཁྱི(༡༩༡༠)ལོར་སྐྱེས་པའི་བུ་སྐྱོ་བོ་དེ་ཡིན་འདུག་ཅེང་།” ཞེས་གྲུག་ཉགས་དང་བཅས་གསལ། ལྷ་སྐྱེ་ཚེ་དབང་རྩོ་རྗེ་བཀའ་སློན་དུ་བཞེངས་པའི་ལོ་ཚིགས་ནི། ལྷ་སྐྱེ་ཚེ་དབང་རྩོ་རྗེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་<<བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་དབྱུང་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱེད་ཀྱིས་>>སྤྱིའི་འདོན་ཐེངས་ ༡༤ པའི་ཤོག་ངོས་ ༡༤༤ ལ། “འཆར་གཞི་ཕྱག་ཉགས་ཐེབས་པར་ཞིབ་བརྟགས་ཀྱིས་བཀའ་བྱུང་གཞིར་གྱིར་འབྲལ་ལུས་པ་དང་། དེ་ནས་བཀའ་བསྐྱུར་མཇལ་དར་འབྲལ་རྒྱའི་བཞེས་བརྟན་སེང་སྐོན་སུལ་བཞེན་མེ་ཁྱི(༡༩༧༤)ལྷོ་ ༤ ཚེས་ ༡༩ ཉིན་ལྷ་སའི་སྤྱི་ལོ་ལྔ་ཚེན་ ༡༠ ཅམ་ལ་ཅེ་ཤོད་(ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་མཚོག་དང་སྲིད་སྐྱོང་)དུ་བཀའ་བསྐྱུར་ཉན་པར་བཅར་ཞིང་། རང་ཉིད་ཅིས་དཔོན་གྱི་ཐོག་ནས་བཀའ་སློན་ལ་གནས་སྐྱར་གནང་བ་ཡིན་གཤིས།” ཞེས་གྲུག་ཉགས་དང་བཅས་གསལ་ཞིང་། དེའི་ཤོད་དུ། “སྐོན་གྱི་སྐྱེ་ལགས་ལུང་ཤར་རྩོ་རྗེ་ཚེ་རྒྱལ་ནི་ཉེ་དུས་སུ་བྱུང་བའི་མི་རྒྱུད་རིམ་བུར་ནང་སྐྱོན་གྲགས་ཚེ་ཤོས་ཡིན་ཞིང་། ... སྐྱེ་ལགས་དང་ཨ་མ་ལགས་རྒྱ་གར་དུ་ཐེབས་འཕྱོར་གྱིས་དེ་ནས་ལམ་སང་བོད་དུ་ཐེབས་ཅིས་གནང་འདུག་ཤར་རབ་བྱུང་བཙོ་ལྷ་པའི་ཤིང་སྐྱེ་ལོ་ ༡༩༡༧)ལྷོ་ ༡༠ ཚེས་ ༡༥ དགོང་བོ་ལྷ་བ་ཤར་ཅམ་ལ་ངོས་རང་རྒྱ་གར་རྩོ་རྗེ་སྐྱོང་དུ་སྐྱེས་འདུག་”ཅེས་གསལ། འདི་ལས་ཤེས་པ་ནི། ཞབས་པད་དག་གིས་རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་གསུམ་པའི་ཡང་སྐྱེལ་ཐད་ཚོད་རྩོག་བསྐྱངས་ཉེ་རྒྱུན་བསྐྱངས་པ་དེ་ནི་སྐྱེ་བུ་རྒྱལ་སྐོག་གི་སྐབས་ཡིན་པ་དེ་རེད།

རྒྱལ་ཚབ་རུ་སླེང་རིན་པོ་ཆེ་བཅོན་དུ་སྤྲུལ་ཆེད་འཕེན་བཞུགས་པ་ནི། ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེད་སྤྲུལ་གོགས་
 བསྐྲོག་སྲིད་ཆེད་དུ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་སླེང་སྤྲུལ་གོགས་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། དེ་ནི་རུ་སླེང་
 རིན་པོ་ཆེ་དང་ཉིད་ནས་རྒྱལ་བའི་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེད་མི་“བཅུ་གསུམ་དགུང་གོག”གི་གོགས་སྐོབ་ཏུ་མཛད་པ་དེ་ལྟ་
 འུ་ཞིག་མཛད་པ་དེད་ཅེས་ཟེད། རྒྱལ་བྱེད་ནི། ཡང་སྤྲུལ་ཅད་གཅོད་སྲོད་སྣ་ལོའི་སླེང་མཚོར་མཚོ་གཞིགས་སུ་ཕེབས་
 སྐབས། བཀའ་སྐྱོན་གྱི་སྐྱོན་དང་མཁན་དུང་རམ་པ་གཉིས་ལ་ཟུར་ཅན་གསུངས་པ་སྣང་རྒྱལ་ཚབ་དང་ཉིད་ལ་དབྱེ་
 ཉེས་དང་། རུ་སླེང་སྤྲུལ་ཁང་གི་མཐའ་སྐོར་དམག་གིས་བཟུང་བ་སོགས་སྤྱི་བཙན་དུ་མ་ཡོང་རྒྱ་གསལ་གཞིགས་བུང་
 བས། མཚོ་གཞིགས་བྱུང་རྗེས་རྒྱལ་ཚབ་ནས་དགོངས་ཏུ་མཛད་བཞེད་ཀྱི་ཕྱགས་འདུན་རིམ་པར་གསུངས་མཐར་
 རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་ལོ་གནས་སྟེང་གི་རིན་པོ་ཆེར་སྤུལ་ཀྱང་། ལྷོ་ལོ་ 1947 ལོར་མཚོ་གསུལ་རིན་པོ་ཆེ་དགུང་གྲངས་
 བཅུ་གསུམ་དུ་ཕེབས་སྐབས། ལྷ་སྲིད་བཀའ་ལྟར་དང་སྤྲུལ་མཁན་ཆེ་མཁྱེན་རབ་ལོར་དུའི་དབྱངས་འཆར་ཅིས་
 འབྲས་བཅས་སུ་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེད་ཕྱུང་བ་ཆོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཐོན་པར་བརྟེན། རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེ་
 ལས་དང་ཉིད་ཀྱི་སྤྲུལ་ཏེན་ཕྱི་ལོ་ལྟ་བུ་འོ་དེ་ལྟ་བུའི་སྤྲུལ་ཆེགས་ཆེན་པོ་ཞིག་བདག་གིར་བཞེས་པ་དེད་ཅེས་པ་དེ་དེད།
 འདི་ནི་སྤྲུལ་པོ་ལས་པ་དག་གི་སྤྲོ་ཚོད་དང་བསྐྱུ་བ་བསྐྱོ་ལ་དེ་འབྲི་འབྱུག་བདེ་བ་ཞིག་ཡིན་ཚོད་དུ་མི་སྲུང་ཡང་། རྐྱེས་
 འུ་ཆེན་པོ་དག་གི་མཛད་པ་དུ་མ་ཞིག་དང་དགའ་དཔོག་སྤུལ་པ་ཞིག་ཀྱང་མིན། བཀའ་ལྟར། བཀའ་ལྟར་སྤྲུལ་སྤྱིང་སྤུལ་
 བསྐྱུ་བ་ལོར་བཟང་གི་«འུ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག»ལས།

རྒྱལ་མཚན་རུ་སླེང་རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུ་ཆོད་དེ། ལྷ་ ༣ ཆེས་ ༡༦ ཉིན་སྤྲུལ་ཁམས་བདེ་མིན་ཀྱི་སྤྱོད་གསལ་འཕྲོར་འབྲལ་སྤྲུལ་
 སྤྲུལ་བ་ཆེད་གཏོར་གནད་ཡང་། དེའི་མཚན་མོ་ཆུ་ཚོད་ ༩ པར་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་པོར་ཞེས་སྤྲུལ་ཆེགས་སུ་སྤྱོད་
 གསལ་འཕྲོད། སྤྲུལ་ཆོད་པས་པར་སྤྲུལ་བུ་དམ་པ་དང་དབང་ཐོབ་པའི་བདག་ཉིད་དེད་བསམ་པ་བྱུང་། རུ་སྲིད་མོ་
 ལག་དང་། ལྷུང་གནས་སྤྲུལ་ལས་སྤྲུལ་བུ་དམ་པར་མཛད་དགའ་གང་བྱུང་ལྟར་འདུག་ཀྱང་། རུ་སླེང་རིན་པོ་ཆེས་དགག་བྱེད་
 བཀའ་ལྟར་མཛད་པ་སྤུལ་གྱིས་ངོ་མ་ཁག་ནས་ར་འཕྲོད་གསལ་ལོ་འདུག། ལྷུང་གནས་སྤྲུལ་པར་དེ་མེ་མཛད་
 བཙུན་ཏེ་ལོ། དེ་གྲིངས་ལེ་ཐོགས་རྣམས་ལ་སྤྲུལ་ཆེགས་བཙུན་བཀའ་དབྱུང་སྤྲུལ། ལོ་དེར་མོད་ནང་ཁྱལ་མཚོད་ཡོན་
 དམ་འགལ་ཐབས་དུགས་བྱུང་ཡང་། སྤྲུལ་གཏེགས་ལོ་གནས་དགོངས་བཞེས་གནད་ན། ལོ་དེར་ལལ་གོང་ས་སྤུལ་མགོན་
 ཆེན་པོ་བཅུ་གསུམ་དགུང་གླེག་ཏུ་ཕེབས་གཤིས། ལྷ་ས་སྤྲུལ་སྤུལ་དམ་པ་དགོངས་དོན་སྤྲུལ་པོན་ཏུ་འཆོབ་པ་དང་།
 ལྷུག་པར་གཞུང་སྤྲུལ་ཅིས་ཁང་གིས་དབྱངས་འཆར་ཅིས་འབྲས་སྤྲུལ་ལུ་བར་ཡང་། “ལོ་དེར་བན་སེར་མོའི་སྤྲུལ་ས་
 ལས་ཟེང་འབྲུག་ཡོང་བ་འདུག། དེ་བྱུང་ན་སྤྲུལ་ལོ་ལྷན་སྤྲུལ་ལུ་བར་སྤྲུལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ཏུ་ཕེད་པ་
 ཞིག་འདུག”ཅེས་གསལ་བས། ལྷ་སྤྲུལ་ཞབས་རིམ་རྒྱ་ཆེ་སུ་ཕེད་མཛད་པར་བརྟེན། ཆེ་གོགས་ཚུང་འགྲུར་ཡིན་དེས་
 སུ་འདུག་ཀྱང་། དེ་ལྟར་ཡོན་པའི་ཁྱུང་སྤྲུལ་ལོ་གནས་པོད་དུ་ལུས་པས་སྤྲུལ་བསྐྱུར་ལྟར་ལྟར་བྱེད། མནའ་མོག་ནས་

དག་སྐྱེལ་ལྷུས་ན་ཕྱོགས་བཅུའི་རྒྱལ་སྐུས་དབང་གསོལ་འཕེར་བ་ཡིན། ཞེས་གསལ། རྩ་སྐབས་དོན་རྒྱུན་གྱི་ཅ་བའམ་རྩ་
སྐུས་རྩལ་ཉེས་པོག་པའི་སྐོམ་ལྟ་བུར་སྐྱབས་སྐྱོན་ཚོགས་བཤམ་གིས་ཀྱིས་<<མི་ཆེད་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།>>ལས།

དེ་སྐོན་སྐྱེ་བཅར་སྐབས་བསྐྱེད་ཀྱིན་འཕེལ་དང་། ཅེས་དཔོན་ལུང་གར་ལ་རྩལ་ཉེས་པོག་པའི་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་
ཆེར་ལེ་ཁག་མེད་ཅིང་། རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱིད་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་ས་མཐའ་མདོ་
སྐྱེད་ནས་འབྲུལ་བའལ་གདན་ལྷོ་གནང་བའི་བྱས་རྗེས་སུ། བོད་གཞུང་གི་རྫོང་གཞིས་མང་པོ་སྐྱབས་རྗེ་ལེགས་འབྲུལ་དུ་
འབྲུལ་དགོས་ཞེས་བོད་རྫོངས་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་གདན་ས་གསུམ་གྱི་མཁན་པོ་རྣམས་དང་། འབྲུས་མི་བཅས་ཀྱིས་
དགོངས་འཆར་བཏོན་པ་དེ་ལ་ལྷུང་རམ་གྱིས་དགག་ལན་བརྒྱབ་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ལྷུང་རམ་ལ་རྩལ་ཉེས་བྱུང་བར་མ་ཟད།
རྩ་སྐྱབས་གི་དཀའ་སྐྱབས་མང་པོ་ཞིག་སྤོང་དགོས་བྱུང་། དེ་བཞིན་ལྷུང་རམ་མི་ཚང་གི་མཁར་དབང་གཞུང་བཞེས་བཏང་བ་
བཅས་སྐབས་དེར་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་རྣམས་ཐོས་སྐབས། ཞིབ་མཐོའི་རྒྱ་རྒྱུན་མ་རྟོགས་ཀྱང་ལུགས་སྐོལ་དེ་ནི་ཡག་པོ་
མ་རེད་སྐྱུམ་པ་བྱུང་། རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་མི་སྣ་དེ་བྱུང་འབྲེལ་འདྲིས་སྐབས་གོང་གསལ་གནས་ཚུལ་སྐོར་གྱི་
འབྲུང་སྐྱེད་ས་བཀའ་འཛིན་ལྷུས་པར་ཅ་བ་ལྷུང་རམ་ལ་བདེན་པ་ཡོད་པའི་བཞིན་དུ་མི་གཞན་གྱིས་རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེ་དཔྱེས་
མཉེས་ཡོང་ཐབས་སུ་རྒྱ་བཟོ་གཡོ་ལྷུས་གྱི་རྒྱུན་བས་ཉེས་ཆད་པོག་པ་དེས། རྗེས་སུ་རྩ་སྐྱེད་སྐྱེད་པའལ་རྩལ་ཉེས་པོག་
པའི་ས་བོན་ཞིག་བཏང་ནས་བཟུང་ཆབ་སྤྱིད་གར་སྐྱོགས་ཐོག་གི་གཞི་བརྗེད་ཉམས་དམས་སུ་འགོ་བའི་མགོ་རྒྱུགས་

སོ།། ཞེས་གསུངས་ཀྱང་། རྩ་སྐྱེད་ཉམས་ཉེས་གྱི་འབྲུང་ཅ་ནི་དེ་འདྲའི་སྐབས་བདེ་པོ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན་སྐྱུམ་སྟེ། ཅ་
བ་ད་དུང་རང་མལ་ན་མདོན་པར་མི་གསལ་བའི་རྒྱལ་གྱིས་གནས་པར་གདོན་མི་ཟེའོ།།

གོང་དུ་གསལ་བའི་ལྷུང་རམ་གྱི་དགག་རྒྱག་གི་སྐོར་ལ། སྐབས་དེར་བོད་རྫོངས་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་ལྷུང་
རམ་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་པོས་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེད་མཚན་རྗེས་ལ་སྐྱབས་རྗེ་ལེགས་འབྲུལ་དུ་གཞུང་གཞིས་མང་པོ་འབྲུལ་
དགོས་དོན་མེད་ལ། དེ་ནི་རི་པོ་བཟས་ནས་མ་བརྒྱགས། རྒྱ་མཚོ་བརྒྱུངས་ནས་མ་དོམས། ཞེས་པའི་དབེ་ལྟར་རེད་
ཅེས་བཤད་པ་དེ་ཉིད་སྐྱེད་ཡང་ཚོགས་བཅད་དུ་བསྐྱེབས་ཏེ་དམངས་ཁྲོད་དུ་བཤམ་པ་ནི།

རི་མ་ཐང་གི་སྐྱེད་གི་བརྒྱགས་ནས་འདུག །རྒྱ་གཉིས་བར་གྱི་ཕ་མོ་དོམས་ནས་འདུག །

རི་པོ་བཟས་ནས་མ་འགྲངས་རྒྱལ་ཚབ་དེ། །རྒྱ་མཚོ་བརྒྱུངས་ནས་དོམས་པར་མི་འགྱུར་རོ།⁶⁸ ཞེས་པ་འདི་ཡིན། ལྷུང་
རམ་གྱི་སྐྱེད་ཆ་དེ་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེད་དམིགས་ཏེ་གསུངས་པ་ཡོངས་གྲགས་ལྟ་བུ་ཡིན་ཡང་། ཡིག་ཆ་གཞན་ན། དེ་
ནི་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེད་དམིགས་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན་པར་ཁེ་སྐྱེད་སྐུས་ལ་དམིགས་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་རྒྱ་མཚོན་
དང་བཅས་ཏེ་བྲིས་པའང་མཐོང་།⁶⁹ རྒྱལ་བྱུང་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེས་རང་ཉིད་ལ་དབུ་ཉེས་མ་བྱུང་བའི་སྐྱ་རོལ་ཅམ་ལ།

⁶⁸ བར་ཞིའི་མི་ཆེད་པོ་རྒྱུས་དངོས་བྱུང་བདེན་པའི་རང་སྐྱེད་པོགས་ན་གསལ།

⁶⁹ རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱོགས་འདོན་ཐེངས་བཅུ་དུག་པའི་ཡབ་གཞིས་ལྟ་སྐྱེད་ཞིམ་ཚང་གི་པོ་རྒྱུས།

སློབ་ཕྲུང་དུ་ལུང་བསྟན་གྱི་ཚུལ་དུ་གཞས་ཚིག་གས་སྲོ་ཚིག་ཅིག་འབྲི་ཚོམ་མཛད་དེ་སྲོ་བ་དག་ལ་བསྐྱབས་བ་དང་ལུང་
བསྟན་འགའ་ཡང་མཚོང་དུ་ཡོད་པ་ནི་འདི་ལྟར། <<རྩ་སྐྱེང་བསྟན་པ་ཚེ་རིང་གི་མི་ཚེའི་སྲོང་བ།>>ལས།

རི་ལ་མོ་ཡ་གི་ཅི་འདྲ་མའི་རི། །རི་ལ་མོ་ཡ་གི་གསེར་སེར་པོའི་རི།།

གསེར་སེར་པོའི་རི་ལ་གསེར་བྱ་བསམ། །བྱ་གསེར་བྱ་མི་སྡོད་འཕྲོ་ཉེན་མོར།།

མཚོ་གསེར་མཚོ་འདི་ལ་གཡས་སྐྱོར་རྒྱག། །སང་ཡང་ཡང་མཛལ་བའི་སློན་ལམ་ཤོག། །ཅེས་སོགས་འབྲུང་བ་རྣམས་ཉེ་ཆ་

ཚང་བར་མ་གྲིས། བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཚེའི་གསུང་སོགས་སུ་བྲངས་པ་ལྟར་གཉེར་སྟོན་འཕྲིན་ལས་སྤིང་བས།

བྱང་རྩ་སྐྱེང་གཡུ་ལུག་སྡོད་པོ་དེ། །ཤར་རྒྱ་ལུང་ནགས་མའི་གྲོགས་སུ་ཆེ།།

གཡུ་ལུག་སྡོད་པོ་མ་འགྲེལ་བར། །རྒྱ་ལུང་ནགས་ཚལ་མཚོ་དང་འགྲོགས།།

མེ་དམར་པོས་སྤྲོགས་དེ་ཉེ་མི་རུས། །བོད་སེང་ཚེན་གཡུ་རལ་མཐའ་ནས་རྒྱས།།

དེ་འོན་ཀྱང་བདུད་སྤེའི་བར་ཚད་མང། །རུབ་སྟག་ཁྲོ་ལོང་བའི་སྤར་ཤད་ཀྱིས།།

ལུག་སྡོད་ཅ་བ་བསྐྱེལ་ཉེན་ཡོད། །དེ་བྱུང་ན་རྒྱ་ལུང་སིལ་བྱར་འཛོམ།།

མེ་དམར་པོས་རི་སྐྱང་ཐམས་ཅད་ཁྲུབ། །གངས་ཅེ་ནས་བཞུས་ཉེ་གཡེའ་རི་དོམས།།

སེང་མ་བྱ་སྡོད་པའི་གནས་སྐབས་བྲལ། །དབང་ཡོད་ཚོ་དབང་མེད་མོ་ཡོར་འདྲ།།

དབུས་ཀྱི་སློབ་གཉེད་སློབ་གྲོགས་དེས། །ཤར་གྱི་གྲོགས་ཚང་ཕྱེ་ལ་སྟོས།། །ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དོ་སྤྱོད་གུན་བཟང་

གཞན་པའི་གྲིས་ཀྱང་།

བྱང་རྩ་སྐྱེང་གི་མ་ཁ་དེ་ཡིས། །བོད་ཚོས་སྲིད་སྲོལ་བར་བར་ཚད་ཀྱི།།

དབང་མ་གྱུར་ཉེན་འབྲེལ་གཤམ་མེད་དུ། །འགྲིག་གྱུར་ན་བོད་ཁམས་ཡོངས་ལ་པན།། །ཞེས་སོགས་ཀྱང་འབྲུང་། ལོང་

གསལ་ལུང་ཚོན་གཉིས་ཀྱི་དོན་དང་མཐུན་པ་ཞིག་རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་བུ་གསུམ་པ་ཚེན་པོས་བཞེད་པ་ནི། རོན་མཛད་

སྟན་གྲོང་ལུག་ནང་འཆི་མེད་མགོན་པོ་འཕམ་དགེ་སློང་སློབ་མཁར་དོན་ལྡན་གྱིས་<<རྒྱལ་དབང་སྐྱོ་གྲོགས་ཀྱི་ཞབས་

ཞུའི་བསྐྱེལ་བཟང་ལ་ལོངས་སུ་སྤྱད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཚིག་ཐོ་>>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་ ༡༢༩ བ། རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་བུ་གསུམ་

པ་ཚེན་པོ་མཚོ་གཤམ་བུ་སྐྱོ་བཟང་སློབ་མཁར་དགེ་ལུལ་ལགས་རྣམས་གཉིས་ནས་རྩ་སྐྱེང་རིན་པོ་ཚེའི་ཐད་བཀའ་ལོལ་

གནང་བར། “ལྷ་སྐྱེ་མཐུན་ནས་སྐབས་དེར་རྩ་སྐྱེང་གི་ཡང་སྲིད་འདི་ཡིན་ན་ལྷ་ས་ཡག་པོ་ཞེ་པོ་ཅིག་པེབས་འདུག་

ཅེས་དགྲེས་མཉེས་ཚེན་པོའི་ཐོག་ནས་བཀའ་གནང་འདུག། །དེ་ལ་ཚ་རོང་གིས། ལགས་འདུག། །ཡག་པོ་ཞེ་དག་

འདུག་ཞུ་དུས། ད་དུང་ལྷ་སྐྱེ་མཐུན་ནས། འོ་འོ། ཡག་པོ་འདུག་ག་གསུངས་[ཉེ]ལྷ་སྐྱེ་མཐུན་ཁོང་རང་ཉ་ལམ་ཞལ་

ལས་པའི་རྣམ་པ་ཚེན་པོ་གནང་གིས་ཟེད། ཚ་རོང་ནས་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་ཞུས་པ་དང་སྐྱབས་གདམས་བགད་པ་ཡིན་

ཟེད། གདམས་བགད་ཅང་། ལྷ་སྐྱེ་མཐུན་ནས་གདམས་ཐོ་དགོད་དགོས་དོན་ག་རེ་འདུག་གསུངས་དུས། ཚ་རོང་གིས་ལྷ་ས་

དབུ་གཞུ་གཞུ་ཡག་པོ་ཞེས་འདུག་ཞུས་པ་ཡིན་ཟེད། འོ་ཅི། དེ་འདྲ་རང་མ་ཟེར་ཨང་། ང་ལས་ཁོང་བསྟན་འགྲུའི་དོན་

རྒྱལ་མཚོ་གི་རེད་དུ་(དང་)། དེ་ལྟར་ཁོ་ཉེན་ལས་ཟེར་རྒྱ་ཡོད་པ་མ་རེད། ང་རང་ཚོ་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ཚད་བསོད་
ནམས་ཀྱི་ཉེན་སྐྱེས་ཁྱེད་འཕགས་ཞེ་པོ་ཅིག་ཡིན་དུ་(དང་)། རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་འདིའི་སྐྱེ་སྤྱུ་ལ་འགལ་རྒྱུ་བར་ཆད་མ་
བྱུང་ན། ང་རང་ཚོ་བོད་ལ་མཐའ་དམག་གིས་ནམ་ཡང་འཚུབ་སྐྱབ་ཀྱི་མ་རེད་ཅེས་གསུངས་བྱུང་བེད།” ཞེས་གསལ་
བ་འདི་རེད། བོད་གསལ་དག་ལ་སྐབས་དེའི་ལོ་རྒྱུས་དང་སྐྱུར་ཉེ་འགྲེལ་བཤད་གསལ་ཞིང་མིངས་པ་ཞིག་འབྲི་འདུན་
མཚེས་ཀྱང་། སྐབས་དོན་གྱི་རྒྱུ་ཁོ་ནའི་དབང་གིས་རེ་ཞིག་སློབ་མཁན་ལ་བཅོལ་ཉེ་བཞག །ཡང་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་
ཆེའི་སྐྱེ་ཆེ་མཚན་འཕྲིན་ལ་དོལ་རྒྱལ་གྱིས་སོ་མཚམས་པའི་བྲ་ལུང་ཞིག་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚན་
ཞབས་རྒྱ་མཚོ་སྤྱིར་སྐྱེས་སྐྱེ་གཉེས་ཀྱིས་དངོས་སུ་གཟེགས་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་འོག་ཏུ་འབྲི་བར་འདོད་དོ།།

འདིར་ཞོར་དུ་ཤོད་འདོད་པ་ཞིག་ནི་ལུང་ཤར་དོ་རྗེ་ཆེ་རྒྱལ་གྱི་མིག་འབྲས་བུ་ཉེན་པའི་ཐད་རེད། དེ་ཡང་སྤྱིད་
གཞུང་སྐྱེ་གི་དོན་དངོས་རྣམས་སྐྱ་གསང་བྱས་ཉེ་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་ལུང་ཤར་གྱི་མིག་འབྲས་འདོན་མཁན་རྩ་སྐྱེད་རིན་
པོ་ཆེ་ཡིན་པའི་དགོག་གཏམ་སྤེལ་བ་དེས། དམངས་ཁོང་དུ་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་ལ་མི་དགའ་བ་མང་དུ་བྱུང་ཞིང་། ལྷག་
པར་དུ་བཅོན་དུ་བཞུགས་སྐབས་ལུང་ཤར་དོ་རྗེ་ཆེ་རྒྱལ་གྱི་བྲ་ལུང་ཤར་ལོ་རྒྱལ་རྣམས་ལྱིས་འཁོན་འཛིན་དག་ཏུ་
བྱས་ཉེ་བཅོན་བཞུགས་ཀྱི་རིང་དང་དགོངས་པ་སྐྱ་དན་ལས་འདས་པའི་སྐབས་གཉེས་ཀར་སྐྱེ་དལ་མང་དུ་སྐྱེས་པའི་
ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཡིག་ཆ་འགའ་ཞེས་ཅེས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དགོག་གཏམ་དེ་ནི་དོན་དངོས་ཡིན་ཚོད་དུ་མི་སྣང་སྟེ།
མཁན་བྱུང་དུ་སྐྱ་མ་སྐྱབ་བསྐྱེན་ལོར་བཟང་གིས་བྲིས་པའི་<<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག>>ལས།

ལུང་ཤར་ལ་བཀའ་དབྱེད་སྐྱེས་སྐྱོགས་སྐྱོར་བཀའ་ཤག་ནས་ཚོགས་འདུར་བཀའ་བསྐྱུར་གནང་སྟེ་བཀའ་ལྡོམ་གནང་
སྐབས། དེ་ལ་གཞུང་མན་བྱས་རྗེས་ཡོད་པའི་བཀའ་ལོམ་ཚིག་ལུང་ཅམ་སུས་ཀྱང་གསུང་མཁན་མི་འདུག །སྐྱེ་བར་
ལ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་དང་། ཀུན་གཟིགས་པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་བུ་འདུན་པ་གཉེས་ཀྱི་
དབང་པོལ་འཇུག་ཞུ་མི་བྱེད་གཉེ་མི་དན་འདི་རང་ཡིན་ཞེས་ཚོགས་གཙོ་རྣམས་དང་། གཞུང་ཞབས་ཚོགས་འཕུས་མི་
དག་པལ་ཆེར་ཞལ་གཅིག་གཟུགས་སོག་ནས་སོག་གི་ཉེས་པ་ཁོ་རྩ་སྐྱེས་ཐག་གཅོད་མི་མང་བ་འདུག ། སྐབས་དེར་
གདན་ས་གསུམ་གྱི་མཁན་པོ་ལས་བྱུར་རྣམས་ནས་སོག་སོག་ཉེས་པ་བཅད་ན། ལ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱིད་འཕྲོན་རྒྱ་(ད་དུང་
ཕྱོན་མེད་པ་)ཡིན་སྐབས་སྤྱད་ཡང་སྤྱིད་ཕྱོན་སྐབས། ཚོས་ཟབ་བདུད་ཟབ་ཀྱི་དཔེ་ལྷར་སྤྱད་ཡང་རྒྱལ་བའི་མཚན་པ་
དང་དུས་མཉམ་དུ་འབྲེལ་བའི་ལོག་སློན་མཐུ་ཅན་གྱི་ཞབས་ཞུ་བར་སྐྱེ་བ་བྱུངས་པ་ཡིན་ན་གང་མིན་བྱེད་ཀྱི་རེད་ཅེས་
གསུངས་ཉེ་སོག་སོག་ཉེས་པ་ཅ་ཡང་བྱུང་སོང་ཡང་། མིག་འབྲས་བུ་ཉེ་ཆེ་བཅོན་དུ་འཇུག་རྒྱུའི་གྲོས་འཆམ་གྱིས་
འཆར་འབྲལ་གནང་སོང་བར། སྐབས་མགོན་རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་ང་ནི་དགེ་སློང་གི་སློམ་ལྷན་ལ་
བརྟེན། མིའི་སོག་ལ་ཉམས་ཉེས་ཡོང་གཞིའི་དབང་པོ་ཡན་ལག་གཅོད་འབྲེལ་འདི་ལྟ་བུར་ནམ་ཡང་ལག་རྟུགས་བརྒྱབ་
པ་མི་ཡོང་ཞེས་ཉེས་པའི་འཆར་གཞི་བཀའ་ཤག་བརྒྱུད་ཚོགས་འདུར་བྱིར་སློབ་སྐྱེས་སོང་ཡང་། བཀའ་དབྱེད་ཡང་ཆ་
གནང་རྒྱ་ཚང་མའི་སྐྱེས་འདོད་མེད་གཤེས། སྤྱད་ཡང་འཆར་གཞི་སློབ་སྐྱེས་དེ་རང་བཀའ་ཤག་ཏུ་སྐྱེས་ཉེ་སྤྱིད་ཚོན་

མྱེད་མཉམས་སྲུང་ནས་ཐག་གཅོད་སྲུང་ཉམས་གནང་སྟེ་ཚོགས་འདུ་བརྒྱུད་བཀའ་དབྱེད་སྦྲུལ་སོང་། ལྷན་ཁྲིམས་དེར་ལུང་ཤར་གྱིས་ལྷན་ཁྲིམས་ཚོ་གཏོད་རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེར་ཞུས་པར་བརྟེན་རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ངས་ད་དེས་བཤའ་བའི་ལག་པར་བཤའ་ལུག་ཅིས་སྤྲད་སོང་ཞེས་སྲུང་ཉམས་པམ་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་གནང་བ་ཡོངས་སུ་ཐོས། ཞེས་གསུངས་ལ། <<ཀ་ཡིས་པོང་གི་སྲུང་བ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པར་ལུང་ཤར་ལ་ཉེས་ཆད་ཐག་གཅོད་གནང་མཁན་གྱི་སློན་ཡིན་ཚུལ་ལུང་ཤར་གྱི་བུ་སྟོན་ཆེ་དབང་ཚོ་རྗེ་འཕེལ་ལས་ཐོས་ཚུལ་གསལ་ལ། རུ་སྤྲེད་རིན་པོ་ཆེ་དང་གྱི་སློན་གཉིས་ཐོག་མ་ནས་དག་ལྷོ་ཡིན་པའི་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་ཞོར་དུ་གྲིས་འདུག །སྟོན་ཆེ་དབང་ཚོ་རྗེ་ཡིས།

དེ་ནས་ཞིབ་དཔྱད་པ་ཚོས་འཆར་གཞི་བཟོས་ཏེ་ཉེས་ཆད་དུ་མིག་འབྱས་གཉིས་ཀ་འདོན་རྒྱ་བཀོད་ནས་སྦྲུལ་བར་རྒྱལ་ཚབ་རུ་སྤྲེད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གསུངས་དོན། ང་ཞི་ལྷོ་མ་ཡིན་པས་འདྲིའལ་གྱི་ཉམས་བརྒྱབས་ན་མི་འགྲིག །ཞིང་ཚོས་གཞིགས་རོགས་གནང་གསུངས་པར། མིང་སློན་མྱེད་མཉམས་སྲུང་ཉམས་ཁག་མི་འདུག །ང་ཚོས་ཞུས་ཚོག་ཅེས་བཤའ་ནས་དེ་འབྲེལ་བཀའ་སློན་གྱི་སློན་ལོར་བུ་དབང་རྒྱལ་དང་། བཀའ་སློན་དགོན་ཚོས་དཔ། བཀའ་སློན་གནང་བུང་བ། ལྷོ་མཚོ་སྟོན་སྲུང་བ་བ་བཅས་དང་ནང་གོས་ཀྱིས་རུ་སྦྲེད་མཉམས་ལྷན་ཁྲིམས་བཟོས་པ་ཡིད། མིང་སློན་མྱེད་མཉམས་སྲུང་ཉམས་ཀྱི་དགའ་དབང་སྲུང་ནས་ལག་ཉམས་བཀོད་དེ་སྲུང་གཉིས་བཏོན་ནས་ཆེ་བཅོན་དུ་ཐག་གཅོད་བྱས། ... དེ་རྗེས་ང་རང་སྤར་ཡང་ཞབས་སྟོན་ལྷོ་སྲུང་བར་མ་ཟད། བཀའ་ཤམ་ནང་བཀའ་མཚོ་ཡང་བྱེད་སྲུབ་གཤིས། བཀའ་སློན་རྣམས་དང་འབྲེལ་ཐབས་ཆེ་ཚལ་བུང་སྦྲུབས། སྤེལ་གསུང་སྟོན་བཏོན་ཡོང་ཐབས་སྟོར་བཀའ་ཤམ་བརྒྱུད་སྦྲུལ་ལྷོ་སྲུང་ཐོག་རུ་སྤྲེད་རིན་པོ་ཆེའི་མཉམས་སྲུང་དུ་འོ་བཅར་བདེ་སྲུང་ཞུས་པར་རུ་སྤྲེད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གསུངས་དོན། ལུང་ཤར་འདོན་བཟུང་བྱེད་སྐབས། ང་རང་ནས་འགོག་ཐབས་བྱས་ཏེ་བཀའ་སློན་གྱི་སློན་དང་མྱེད་མཉམས་སྲུང་ཉམས་མ་ཉམས་སྦྲུབས་བྱ་ཐབས་ཟད་སོང་། དེ་སྐབས་ངའི་བསམ་སྟེན་ནང་ལུང་ཤར་ལ་གསང་བར་ཞིག་གཏོད་རྒྱ་བུང་ན་སྦྲུལ་ཡང་ང་རང་ཞི་ཕྱི་ལ་འགོ་ཐབས་མེད་པ་དང་། མི་གཞན་ཞི་དེ་བས་གཏོད་སློན་མི་བཟོད་པས་ཐབས་སྲུང་ཅིག་ཆགས་སོང་ཞེས་གསུངས་བུང་བར་མ་ཟད།⁷⁰ ཅེས་སོགས་གྲིས་འདུག་པར་བསྟུན་ན། ལུང་ཤར་ལ་ཉེས་ཆད་ཐག་གཅོད་སྦྲུལ་འདེད་གནང་མཁན་གཅོད་པོ་གྱི་སློན་སོགས་དང་། མོས་ཚོད་ལ་མཚན་ཉམས་དོས་སུ་གནང་མཁན་མྱེད་མཉམས་སྲུང་ཉམས་ཡིན་པར་མཛོན་པས་གོང་དུ་བྱངས་པ་རྣམས་མི་མཐུན་པར་འདོད་མི་བྱུང་། དེ་ལྟར་བཀའ་བྱུང་སྟོན་སྟེང་སྲུང་བསྟུན་ལོར་བཟང་དང་ཡིག་ཆ་གཞན་དུ་མ་ལས། རྒྱལ་ཚབ་རུ་སྤྲེད་རིན་པོ་ཆེས་རང་ཉིད་དགོས་སོང་གི་སྟོན་ལྷན་ཡིན་པས་དབང་པོ་གཅོད་འབྲེག་གི་ཁྲིམས་ལྷན་ཞེས་བཞེས་གནང་མི་བྱུང་སྦྲུབས་ལུང་ཤར་གྱི་མིག་འབྱས་འདོན་རྒྱ་བཀོད་མཚན་མ་གནང་ཡང་། མིང་སློན་མྱེད་མཉམས་སྲུང་ཉམས་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་མཚན་ཉམས་བཀོད་དེ་ཉེས་ཆད་བཀའ་བར་སྲུང་ཉམས་པམ་གནང་བ་སོགས་གསལ་སྟོན་བྱས་འདུག །ཅེ་བུང་ཤར་ཅེ་ཡེ་ཤེས་སྲུང་བསྟུན་གྱིས་ཀྱང་<<མི་ཆེའི་སྟོན་ཚོར་གསལ་བར་

⁷⁰ <<པོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱེགས་>>སྟེ་འདོན་ཐེངས་གཉིས་པར། ངའི་ལ་ལུང་ཤར་ཚོ་རྒྱལ་བཟོ་གསོ་བྱས་པ། ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་ ༡༠༥ དང་ ༡༠༦ ན་གསལ། 'ཐོན་ཆེ་དབང་ཚོ་རྗེ་རང་ཉིད་ཀྱི་བུང་བ་རགས་རིམ་བཟོད་པ་'ཞེས་པར་ཡང་གསལ།

བཤད་པ། >> ཞེས་པར་རྒྱུ་འཛིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་ལས་དངོས་སུ་སྣང་བའི་དོན་གནད་དུ་མ་ཞིབ་རྒྱས་སུ་བཀོད་འདུག་པས་དེ་གསལ་འབྲུག་པར་བྲུས་ཏེ་འདིར་མ་གྲིས།

འདིར་བརྗོད་དགོས་པ་གཞན་ཞིག་ལོ། ལུ་བློག་པ་ལའམ་ཕྱི་སྐད་སྲོག་མཁུ་པལ་མོ་ཆེའི་བསམ་དོན་རྒྱལ་ལུར་རྒྱུ་འཛིན་པོ་ཆེ་དང་ཁོང་གི་བློག་པ་གཏོགས། ལྱུང་ལབ་ཚེས་སྤྱོད་ཆེ་འི་བཅས་ཀྱི་སྣང་བརྟན་ལག་པོ་ཞིག་གཏན་ནས་མེད་པ་དེ་རེད། དེ་ལ་རྒྱ་རྒྱུ་ལོ་གཏོ་བོ་གསུམ་སྟེ། དང་པོ་ནི། དབྱེན་རི་བའི་འཁོར་འཛིན་ཡིན། དེ་ཡང་ཐོད་ས་མ་ཤོར་བའི་གོང་ཅམ་གྱི་ཐོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱོད་གནས་ཀྱི་རྣམས་བ་བདེན་རྒྱུ་སྒྲུ་ཚོགས་ཐོག་མར་བོད་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་སྡེལ་མཁུ་ལོ་གཏོ་བོ་ནི་དབྱེན་གཞུང་གི་མི་སྣ་ཉུང་ཤས་ཤིག་ཡིན་པས་དེ་དག་གིས་དགོག་གཏན་སྤྱོད་སྒྲུ་ཚོགས་སྟེལ་ཡོད། གསལ་པོར་བཤད་ན། ལྱུང་ཆབ་རྒྱུ་འཛིན་པོ་ཆེ་ནས་དབྱེན་རིའི་འདོད་བབ་དང་མ་བརྟན་པར་སྣང་མེད་དུ་འདོགས་པའི་སྲིད་རྒྱུས་ཤིག་བརྒྱབ་པ་དེ་རེད། དེ་ལ་འགའ་ཞིག་གིས་དབྱེན་རིའི་འདོད་རམ་དང་བཀོད་རྒྱུས་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དགག་པ་མཚད་པའི་ལྱུང་མཚན་གཏུགས་པའི་བཞེངས་བྱོགས་དེ་ཉིད་ལྟར་བསྒྲུབ་གནང་བར་བརྟེན་དབྱེན་རིའི་མི་སྣ་འཁོར་འཛིན་དང་དབྱེན་སྤྱོད་སྒྲུ་ཚོགས་བྲས་པ་དེད་ཅམ་ཟེར། གཉིས་པ་ནི། རྒྱུ་འཛིན་གྲོགས་ཀྱི་གནད་ཡོད་རྣམས་ཉམས་ཉེས་ཆེན་པོ་རྣམས་ལའི་རྗེས་སུ་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་ཡིག་ངག་གཉིས་ཐོག་ནས་བདེན་རྒྱུ་སྒྲུ་འདེམ་གྱི་གནས་ཚུལ་ཐོག་མར་སྟེལ་མཁུ་ལོ་གཏོགས་ལའབྱེན་ཕྱོགས་གཏོགས་དངོས་སམ་དེའི་ཆར་གྱུར་པ་རྣམས་ཡིན་པ་དེ་རེད། དེ་ཡང་མི་སྣ་དེ་དག་གིས་དབང་ཚད་སྟོན་གཞིའི་ནང་དངོས་བརྒྱུད་ཅི་དེགས་ནས་ལས་སྤྱོད་སྒྲུ་ཚོགས་བརྟམས་ཡོད་པས་རང་ཉིད་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བདེན་པ་དང་ཅིག་ཤོས་དེ་ཉིད་རྒྱུ་བ་ཁོ་ནས་སྤྱོད་འདོད་པས་ཡིན། དེ་ནི་སྤྱོད་པོ་པལ་པ་རྣམས་ལ་རྒྱུ་དུ་ཡོད་ཅིང་བཅོས་དགའ་བའི་གཤིས་ཀ་དེ་ཡང་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཚོགས། ལྟར་ཟད་བརྗོད་ན། བཅོན་བྱོལ་དུ་འགྲོར་ནས་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་སྟེལ་མགོ་རྒྱུགས་སྐབས་ཤི་མི་དོ་སྣང་ཅན་དག་གིས་བོད་མིར་འབྲེལ་འདྲིས་ཀྱིས་བོད་ས་ཤོར་བའི་འབྲུང་ཙ་འཚོལ་སྐབས། རྒྱུ་འཛིན་གྲོགས་གཏོགས་ལ་སེམས་ཐག་ཉེ་བ་རྣམས་དང་བར་གནས་པ་དག་གིས་རང་རང་གི་མཚོང་བྱོགས་སམ་ལྟ་ཚུལ་རོ་མ་དེ་ཉིད་མཛོན་གསལ་དོད་པོའི་ཐོག་བརྗོད་མ་སྟུབ་པ་སོགས་རྒྱ་རྒྱུ་སྤྱོད་སྒྲུ་ཚོགས་ཡོད། གསུམ་པ་ནི། ལོ་རྒྱུས་རྣམས་ཐོབ་ཤོར་གཉིས་ལས་“ཐོབ་མཁུ”ལ་དབང་བའི་གནད་དོན་དེ་རེད། ལྱུང་ཁ་ཐོབ་མཁུ་གིས། རང་ཉིད་ནི་ནམ་ཡང་རྒྱུ་མེད་དགའ་གཙང་ཞིག་དང་། ཤོར་མཁུ་ནམ་པམ་ཉེས་སུ་གྱུར་པ་རྣམས་གཏན་དུ་ཉེས་ཅན་ནག་རྒྱུད་དུ་བསྐྱབས་ཏེ་མགོ་འབྲུང་དུ་མི་འཇུག །འདི་ནི་འཇུག་སྐྱེ་སྤྱི་སྤྱི་རྒྱུ་ལ་འབྲེལ་བའི་གནས་སྤངས་ཤིག་སྟེ་རི་སྲིད་རང་གཅེས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་བདག་ལྟ་མཚན་འཛིན་གྱི་རྣམ་ཉིད་རྒྱུ་དང་བཅས་པ་མ་རུལ་གྱི་བར་དུ་གནས་པ་ཞིག་ཡིན། དཔེ་མཚན་རྒྱུ་འཛིན་ལྟར་ལྟར་ ལྟ་དམར་གྱིས་བོད་ས་བཅོན་བརྒྱུད་བྲས་ཏེ་“ཐོབ་མཁུ”དུ་གྱུར་པ་ནས། རང་

དབང་ཐོག་བོད་རྒྱ་ཁོངས་ཡིན་པར་སྐྱབ་ཅིང། བོད་མིས་དེ་ལས་ལྡོག་པར་བཤད་པ་རྣམས་“ཁྲིམས་འགལ་”ཉག་
གཅིག་ཏུ་གྱུར་པ་ལྟ་བུ་རེད། དེ་ལྟ་བུའི་དོན་རྒྱུ་ཆེན་པོ་དེའི་ནང་བོད་མི་དབང་འཛིན་པ་རྣམས་རྒྱལ་མཚོ་ག་ལུལ་
འགྲེང་ཙམ་ལ་མགོ་འཁོར་བའི་སྐབས་སུ་དབྱིན་རྒྱ་གཉིས་ཀས་སྲོགས་སྲོགས་ནས་རྒྱ་བོད་དང་གཡོ་འབྲུལ་གྱི་ཅིང་
མོ་སྐྱ་ཚོགས་ཅེས་ཉེ་འཛིག་ཉེན་ཉིལ་པོ་སྐྱོངས་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་སྐྱ་ཚོགས་བཅས་པ་ཡོད་ཀྱང་སྐབས་དེ་ཉིད་ཏུ་
དབང་འཛིན་པ་རྣམས་ལ་མགོ་རུལ་སྐྱ་ཡིས་མ་ཚོར་བའི་གནས་སྟངས་དོ་མ་དེ་བྱུང་ཡོད།

འདིར་བསམ་གཞིག་དང་ཤེས་རྟོགས་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ལོ། དུ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྐྱུ་གྲག་གྲག་རིན་པོ་ཆེ་
གཉིས་ལས་སུ་ཞིག་ཡིན་ཡང་ལྷ་བྱང་གི་བདག་དབང་དང་དབུ་འཕྲོར་མཁོ་སྐྱབ་སོགས་བྱུ་མཚོད་དང་གཉེར་བ་
སོགས་གྱི་ལག་ཏུ་ཡོད་ལ། ཁོ་པ་ཅག་སྐྱུ་མཚོད་སོགས་སུ་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་པའི་རྒྱ་མཚོན་ཡང་དེ་རེད། དེ་བཞིན་
དུ་རྒྱལ་ཚབ་དང་སྲིད་སྲོལ་གི་འགན་དབང་བཞེས་སྐབས་ཀྱང་སྐྱུ་མཚོད་དང་ཉེ་ལྡོས་སོགས་གྱིས་དངོས་ཤུགས་ཅི་
རིགས་ནས་ལས་སྐྱ་ཚོགས་བསྐྱབས་ཡོད་པ་ཡང་གསལ་པོ་ཡིན། དེ་ལས་ཀྱང་ཚབས་ཆེ་བ་ཞིག་ལོ། རྒྱལ་ཚབ་དང་
སྲིད་སྲོལ་དག་གིས་གཞུང་པའི་བདག་དབང་བཞེས་སྐབས། སྐྱ་དབང་ཅན་གྱི་སྐྱ་དོ་འགའ་ཞིག་གིས་སྐྱེད་པ་བརྒྱ་
འགྲུང་དུ་དབྱུགས་ཉེ། སྲིད་སྲོགས་སུ་སྐྱུ་མཚོད་ཀྱང་སྲོལ་དུ་སྲིད་ཁྲིའ་ལེགས་མཁའ་དག་མིག་མངས་གྱི་
གཡོ་འབྲུལ་ལྟ་བུས་གྲག་མེད་འགྲུལ་མེད་དུ་གཏོང་བའི་སྐྱ་ཅིང་མང་དུ་ཅེས་པ་དེ་རེད། འདི་ལྟར་བསམ་གཞིག་བྱས་
ཆོ། འདི་ལ་རིམ་བུ་ལ་ཞིག་སྐྱེད་སྐྱེ། དེ་ཡང་ཀུན་གྱི་མིག་དང་རྣ་ལམ་དུ་རྟོག་དུ་མངོན་པའམ་སྐྱོ་གནས་ལོ་རྒྱུས་སུ་
རྒྱན་མ་ཚད་པར་མཚན་དངོས་སུ་ཐོན་པ་ནི་རིམ་བུ་དང་པོ་སྟེ་ཆབ་སྲིད་ལ་སྐྱུ་མཚོད་ཞན་པའི་རྒྱལ་ཚབ་དང་སྲིད་
སྲོལ་ཡིན་ལ། དེ་ནས་རིམ་བུ་གཉིས་པ་སྟེ་སྲིད་མི་ཤེས་ཤིང་རྒྱ་དབང་ཙམ་ཞིག་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་སྐྱུ་མཚོད་དང་
ཉེ་ལྡོས། དེ་ལྟར་དངོས་ཐོབ་དབང་ཙམ་གྱི་ཆེད་དུ་རྒྱལ་པའི་ལག་གཡོག་པ་བཅས་ཡིན། མཚན་གསལ་ཁ་མེད་པ་ནི་
རིམ་བུ་གསུམ་པ་སྟེ་ཆེས་སྐྱུ་ག་ཏུ་བཞུགས་ཤིང་སྲིད་དོན་གྱི་གཡོ་འབྲུལ་ལ་སྲོལ་རྒྱུས་སུ་བྱིན་པ། བོད་བརྟན་
སྲིད་ཁ་ལ་ཁྲེང་ཉེ་རང་ཉིད་ཀྱི་དབང་ཆ་ཐབས་སྐྱ་ཚོགས་གྱིས་བརྟན་སྲུང་དང་ཁྲིམ་བརྒྱུད་ཉེ་ལྡོས་དང་བཅས་པ་
དབང་ཤུགས་གྱིས་སྲོལ་བའི་སྐྱ་དོ་རྣམ་པ་རེད། བོད་ཀྱི་སྲོལ་གནས་ལོ་རྒྱུས་སུ་དེ་དག་གི་མཚན་གསལ་འདོན་མ་ཐུབ་
པ་ཡང་ཁོ་པ་ཅག་སྐྱུ་ག་ཏུ་བཞུགས་ཤིང་ཐབས་རྒྱས་ལ་སྐྱུ་མཚོད་ཞིན་ཏུ་ཐབ་པའི་སྐབས་གྱིས་ཡིན་ལ། སྲོལ་གནས་
ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་འབྲུང་རྩ་དངོས་དེ་དམར་འབྲེན་བྱེད་མི་ཐུབ་པའང་རྒྱ་མཚོན་དེ་ལ་ཐུག་ཡོད། འདི་ལྟར་རིམ་བུ་
གསུམ་དུ་བྱེ་སྟེ་བསམས་ན། བསམ་གཞིག་རྒྱལ་ཚབ་བམ་སྲིད་སྲོལ་ཞིག་དགོས་མཁོ་བྱུང་སྐབས་སྲིད་དོན་ལ་སྐྱུ་མཚོད་
རྒྱུས་མེད་པའི་ཆོས་སྲོགས་གྱི་མི་སྐྱ་གྲགས་ཆེན་ཆོའི་ཁོད་ནས་འདེམས་སྐྱུ་ག་ཏུ་དབང་པའི་རྒྱ་མཚོན་གཞན་ཞིག་ཀྱང་དེ་
མིན་ནམ་སྐྱུ་ལ། “བོད་སྲོལ་ནི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཐུན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་བརྟེན་དུ་འཁྲིད་རྒྱལ་ཚབ་སྐྱ་མ་ཞིག་སྐྱེད་”

སྲོལ་ལྟར་དབྱ་བ་ཞུགས་དགོས་ཤིང་། རྒྱལ་ཚབ་སྐྱེས་པ་དེ་ཡང་མཛད་པ་མཐར་སོན་པ་དང་། ‘ཆབ་སྲིད་ལོ་འགྲུང་མི་འགྲུང་བ་’ཞིག་དགོས་པར་འདོད་པ་དེར་ཡང་བསམ་གཞིག་གྲུ་རྒྱ་མང་ཙམ་ཞིག་མེད་དམ་སྙམ་སྟེ་སློབ་མཁན་གྱིས་དབྱུང་བར་འཚོམ།

སྐབས་དེར་རྩ་སྟག་དོན་རྒྱུན་གྱི་མཚུགས་པ་རིང་དུ་མ་སྐྱེས་པ་དང་དེ་མཚུངས་ཀྱི་ནང་འཇུག་གཞན་སྐར་མ་གྱུར་བའི་རྒྱ་མཚོན་ནི་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་སྟེ་གསུམ་གཏོགས་དང་བཅས་པ་པམ་ཉེས་སུ་བཏང་བའི་རྒྱུ་གྱིས་མིན་ནམ་ཞེ་ན། འདི་ནི་རྣམ་དཔྱོད་ཅན་ལ་འཆར་དུ་མི་དུང་བའི་དོགས་པ་ཡིན་ཡང་། རྒྱ་དམན་དག་ལ་འཆར་མི་སྲིད་པའང་མིན། དེ་ནི་ནང་འཇུག་གི་ལོ་ལང་སློབ་ལྟར་འཇུག་པའི་སྐབས་སུ། ཕྱི་སྟེན་གསུམ་གོ་སྐབས་དམ་འཛིན་གྱིས་མོད་མི་ནང་ཁུལ་གཏོར་བཤིག་དང་བྱས་པ་ཉམས་ཉེས་སུ་གཏོར་སྤྲད་དན་རྒྱས་སྐྱོ་ཚོགས་སྲིལ་བས་བོད་རང་ལ་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་རེ་བ་བྲལ་བར་གྱུར་བའི་སྐབས་ཀྱིས་རེད། གལ་ཏེ་ཕྱི་ལོ་བཅོན་འཇུག་མེད་པའམ་ལོད་ཀྱང་མོད་རང་ལ་ཕྱིར་རྒྱལ་གྱི་བྱས་པ་ལོད་ཆེ། ཆེ་ཆུང་ལ་མ་སྟོས་པའི་ནང་འཇུག་དེ་འཇགས་མི་སྲིད་པ་ཞིག་རེད། བརྗོད་སྐབས་བརྒྱུར་ཏེ་བཤད་ན། རི་སྲིད་ཁྲིམ་བརྒྱུད་དམ་སྐྱེད་པའི་ལུགས་གནས་པ་དེ་སྲིད་དུ་ནང་འཇུག་འཇགས་མི་སྲིད་ལ། མང་གཙོའི་སྲིད་གཞུང་གསར་གཏོད་མ་བྱས་པ་དེ་སྲིད་དུ་རྩ་བ་མཐུག་པའི་ཁྲིམ་བརྒྱུད་ལམ་སྲོལ་ལམ་སྐྱེད་པའི་ལམ་སྐྱེད་པའི་ལུགས་དེ་ཡང་རྩ་གཏོར་མི་བྱུང། དེ་ནི་བཅོན་ལོ་དུ་འབྲོར་མ་ཐག་སྟེ་མང་གཙོའི་སྲིད་གཞུང་ལོངས་སུ་དབྱུ་མ་བརྟེས་པའི་སྐབས་ཀྱི་ནང་འཇུག་རྒྱུད་དུ་དེ་དག་གིས་ཀྱང་གསལ་སྟོན་བྱས་ལོད་སྙམ། འདི་སྐབས་བསམ་གཞིག་བརྒྱུད་མར་བྱས་པ་ན། རྒྱལ་ཚབ་དང་སྲིད་སྐྱོང་གི་ཚོད་རྩོག་དེར་“རྩ་སྟག་གི་དོན་རྒྱུན་”ཟེར་ཡང་། དོན་གྱིས་དེ་ནི་“དབང་འཛིན་པའི་གཡོ་ཚོད་”དམ་“སྐྱེད་པའི་ནང་འཇུག་”ཅིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་ན་རྩ་བར་བདེ་ཞིང་དོན་ལ་གནས་པ་ཞིག་ཏུ་སེམས་སོ།།

མཐའ་སྟོན་དུ། རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་གསུམ་པ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་མ་ཐག་སྲིད་དབང་ཚོད་ལེན་ནམ་“རྒྱལ་ཚབ་”འཕྲོག་ཚོད་དང་ནང་ཁུལ་འགྲུང་འཛོམས། ཡང་སྐུལ་གཡོ་ཚོད་ཀྱི་ས་ལོག་དར་འཐག། །དོན་ཆེན་ཁོག་བརྒྱུག་གིས་རྒྱལ་སློབ་གཉིས་ལུགས་ཁ་མ་དན་བར་རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་བྱུག་སྲིལ་སྲིད་སློབ་ལས་འཇུར་ནས་མི་འདོད་བཞིན་དུ་དགོངས་པ་ཞུས་པ། ནང་འཇུག་གི་ཚ་སྐབས་མ་འཇགས་པ་དང་སྐྱེད་ལྗོན་ཁ་བྱུང་བར་བྲགས་པ་སོགས་རྒྱ་རྒྱུན་མི་གསལ་བའི་ངང་རྒྱལ་ཚབ་ཁྲི་ལས་བཤོལ་བ། ཁྲིའུ་སྟེ་མོ་དོན་གྱུ་བོད་སྐྱོངས་སྟེ་མི་གཉིས་ཀས་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་དུ་དོས་འཛིན་གཏན་ཁུ་མཛད་ཀྱང་“ཡང་སྲིད་བསྐྱར་འཚོལ་”ཀྱི་སྐྱེད་རྩོག་མ་འཇགས་པ། རྒྱལ་ཡབ་ཚོས་སྐྱོང་ཆེ་རིང་དང་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་གཤེགས་རྒྱུན་དོགས་གཞི་ཅན་གྱི་ལོག་གཞོན་དུས་སུ་སྐྱེ་ཆེ་རྒྱགས་པ། གཞུང་ཞབས་ཀྱི་དོགས་སྒྲུ་མེད་པར་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་ཆུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱེ་རྒྱུ་དུ་མཛལ་འཕྲད་མི་

ཚོགས་པ། ཡབ་གཞིས་ཀྱི་སྐྱེས་པ་རྣམས་བཀའ་སྐྱོལ་དང་སྐྱེས་མ་རྣམས་ཚོང་ཁའི་ཡུལ་དུ་གནས་དབྱུང་གཏོང་བའི་
 རྒྱལ་རྒྱལ་བཤམས་པར་བྲགས་པ། ལྷག་མཚོར་ཡབ་གཞིས་ཚང་ལྷ་སའི་མཐོང་ནས་གཅོད་སེལ་བྱ་ཐབས་ཀྱི་དན་
 རྒྱལ་བསྐྱོགས་པའི་སྐྱོད་ཕྱོགས་བྱུང་བ། རྒྱལ་བའི་མཚོགས་སྤུལ་རིན་པོ་ཆའི་མཚན་བྱུང་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྒྱ་སྐྱོད་
 རིན་པོ་ཆའི་མཚན་“འཇམ་དབལ་”དང་“ཡེ་ཤེས་”གཉིས་སྤྱིར་འཐོབ་བྱས་པ། གདན་ས་སོགས་སྤྱིར་སྐྱོད་རྒྱལ་བྱུང་
 གྱིས་མཛད་པའི་རྒྱལ་བའི་ཞབས་བརྟན་གསོལ་འདེབས་འདོན་མི་ཚོགས་པར་བྱས་པ། རྒྱ་སྐྱོད་དགོན་པར་གཏོང་
 བཅོམ་དང་རྒྱ་སྐྱོད་སྤྱི་རྒྱ་རྣམས་གཞུང་བཞེས་བཏང་བ། རྒྱ་སྐྱོད་ལྷ་སྐྱོད་གི་ཉེ་སྤོས་གཞན་ལ་ཡང་ཉེས་གཅོད་དང་རྒྱུང་
 འབྱུང་བཏང་བ། རྒྱལ་སྐྱོད་དན་པའི་འོག་ལྷ་སྤུལ་རྒྱལ་དོན་མཚོགས་ཐབས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་སྤྱིར་སྤྱི་རྒྱུན་དུ་སྐྱོད་འགྲུག་
 འབད་བཅོམ་གནང་བ་སོགས་མདོར་བ།⁷¹ རྒྱུད་ཤིང་གསོན་གྱི་གཡུལ་འཇུག་རྒྱུང་བྱས་པའི་མཐར་ཕྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་
 བཅོམ་འཇུག་ལ་བསྐྱོགས་ཏུ་མེད་པའི་རྣམ་པ་མདོན་གསལ་དུ་བྱུང་བ་ན། བད་འཇུག་མི་འདོད་བཞིན་དུ་མཚམས་
 འཛོགས་བྱས་ཏེ་མཐར་ཕྱི་ཕྱོགས་སྤྱི་དབྱུང་བྲངས་བཅོ་སྤྱི་དང་བོད་ལུགས་སྤྱི་བཅུ་དུག་ལས་མ་སོན་པའི་ན་གཞོན་
 ཞིག་གི་སྤྱི་སྤྱོད་དུ་ཉམས་ཉེས་སྤྱི་བྱུང་པའི་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་འགན་དབང་ཚང་མ་གཅོད་འགོལ་བྱས་པ་
 བཅས་མི་བྱང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཡང་བཞིག་བྱུང་འདུག་པར་བརྟམས་ན། གཙོ་བོར་“སྤྱི་ལོ་ 1933 ལོ་ 1950 ལོར་”ཏེ་
 མི་ལོ་བཅུ་སྤྱི་གཉིས་མིན་ཅམ་གྱི་དུས་ཡུན་དེ་ཡོངས་སྤྱི་རྒྱུན་ཐོས་སྤྱི་བཏང་འདུག་གོ།

⁷¹ ལོ་རྒྱུས་ནི་ཁ་ཚོན་གཅོད་དཀའ་ཡང་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་སྤྱང་སྟེ། དེ་ཡང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་མ་ཐག་སྐྱོད་
 མདུན་གྱི་རྒྱལ་དགའ་དབང་སྤྱི་རྒྱལ་ཚབ་ཏུ་བཞེངས་ཅིས་གནང་ཡང་། དགའ་སྤྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་མཐར་འཕགས་པ་ལོ་གི་ལྷ་འདི་མདུན་ཐོན་
 བརྟམ་ཆེད་བསྐྱེད་ཀྱིས་རྒྱ་སྐྱོད་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱལ་ཚབ་ཏུ་འཁོད་དེ་སྐྱོད་མདུན་གྱི་སྤྱི་རྒྱལ་སྤྱི་ཚོགས་པ་དང་། སྐྱོད་མདུན་ཚང་གི་སྤུལ་སྤྱོད་དུག་
 འཇམ་དབལ་སྤུལ་བཟང་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱི་དུ་འཛོགས་ཐབས་གནང་བ་སོགས་ཀྱིས་རྒྱལ་ཚབ་རྒྱ་སྐྱོད་དང་སྤྱི་རྒྱལ་སྤྱི་ཚོགས་སྐྱོད་མདུན་གྱི་དགའ་དབང་
 སྤྱི་གཉིས་གཞུང་ལས་དོན་ཆེན་ཐད་སྤྱི་རྒྱལ་སྤྱི་ཚོགས་པ་མཐུན་པས། མཐར་གཞུང་སའི་སྤོས་དོན་སྤྱི་རྒྱུང་མདུན་གྱི་ལས་གནས་ནས་ཐོན་དགོས་
 རྒྱུ་སྟེ། རྒྱ་སྐྱོད་རིན་པོ་ཆེས་སྤྱི་སྤྱོད་བརྟམ་སྤྱི་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱི་དུ་གཏོན་འགོལ་བར་མཛད། སྐྱོད་མདུན་
 ཕྱོགས་ཀྱིས་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱོད་དུག་འཇམ་དབལ་སྤུལ་བཟང་རྒྱལ་ཁིར་འཁོད་ཐབས་བྱས། ལྷག་ལྷག་རིན་པོ་ཆེས་སྤྱི་སྤྱོད་གནང་སྤུལ་དུ་བྱིན་རིས་
 གོ་སྤྱི་ལས་དམ་འཛིན་གྱིས་རྒྱ་སྐྱོད་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་སྤོགས་སྤྱི་བྱུང་ནས་བོད་ཀྱི་བརྟམ་སྤྱི་ལ་ཉེན་ཆབས་ཆེ་རྒྱལ་གྱི་འཛོགས་སྤྱི་བསྐྱོད་ཏེ། དན་
 པ་ཞིག་བཅངས་ཀྱིས་གཞུང་སའི་དཔོན་རིགས་བར་དུ་དབྱུག་ཤིང་བསྐྱོད་མར་བཅུག། །དབང་འཛིན་སྤྱི་དབྱུག་དུ་མས་དུ་བྱིན་རིའི་གཡོ་ཐབས་རི་
 བཞིན་མ་གཞིགས་པར་ཡིད་ཆེས་བདེན་སྤུལ་གྱིས་དབང་འགྲུགས་ཆོད་མེད་སྤྱི་དུ་སྤྱོད་ཕྱོགས་གཏོགས་ལ་ལས་ཚུལ་སྤྱི་ཚོགས་བརྟམས།
 མདོར་བ། དང་པོ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤུལ་འཛོགས་ཆོད་དང་། གཉིས་པ་དུ་བྱིན་རིའི་གཡོ་ཐབས། གསུམ་པ་འགའ་ཕྱོགས་ཅ་གཏོང་། བཞི་པ་བོད་སྤོངས་
 འཛོད་ཞིག་སྤྱོད་པ་གནས་མིན་དཔྱད་འཚལ།

གདན་སའི་ཚོས་གཞུག།

དེ་ལ་སྐྱེས་སྲིལ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་རྒྱུད་སྤིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྟོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བསྟན་པ་དེ་མ་མེད་པ་
མདོ་སྐབས་ཟབ་རྒྱས་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་ཁག་ལ་གསལ་བཞེས་མཐེམ་ཕྱིན་གནང་རྒྱུའི་གཞུང་འབྲེལ་སྟོན་གྱི་རྒྱུ་དུ་
གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་དུ་ཚོས་གཞུག་མཛད་སྟོན་སྟོང་བར། ཐོག་མར་དཔལ་ལྷན་འབྲེལ་དཀར་སྐང་ས་པའི་གདན་ས་
ཆེན་པོ་དང་། དེ་ནས་སེ་ར་ཐེག་ཆེན་གླིང་གཉིས་སུ་ཆེབས་སྐྱེད་གཏན་འཁེལ་དང་། དགའ་ལྷན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་
གླིང་དུ་དགོ་བཤེས་མཚན་རྟགས་འབྲུལ་བཞེས་མཛད་སྟོན་དང་སྟབས་བསྟུན་ཚོས་གཞུག་མཛད་རྒྱ་གཞུང་ཕྱོགས་
ནས་གཏན་འབེབས་སྐབས་ཐག་ཚེད་པ་བཞིན། ལྷོ་ལོ་ 1947 ལོའི་པོད་ཟླ་ ༩ ནང་།⁷² དཔལ་ལྷན་འབྲེལ་དཀར་
སྐང་ས་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོར་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱེད། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་གཞུག་པ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་
པས།

དེ་ལོ་སྟོན་མཚན་ས་ཡལོང་ས་སྐབས་མཐོན་ཆེན་པོ་མཚོག་སྐྱེད་སྲིལ་གདན་སར་ཚོས་ཞུགས་དང་། མཚན་ཉིད་གསལ་
བཞེས་དབུ་འཇུགས་སྐྱེད་འབྲེལ་སྐྱེད་སུ་ཆེབས་རྟག་རྒྱས་གཤོམས་དང་བཅས་ཆེབས་བསྐྱེད་བསྐྱེད་པའི་ཆེབས་
ཞབས་སུ་བཅར་ཞིང་། ཀུན་དགའ་ར་བའི་བར་ཐོག་ལས་ཤེས་ཤིག་ཏུ་བསྐྱེད། སྤིང་སྟོང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྐྱེད་པའི་གདན་
ས་གསུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་བྱ་ཚང་བདུན་ནས་མཚན་ཞབས་རེ་རེ་བསྟོན་གཞུག་གནང་སྲིལ་ལྟར། སྐྱེད་ཡོད་ཁོ་པོ་ཅག་
(དགའ་ཤར་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ། སེར་སྐྱེད་རྒྱལ་འོང་དགོ་བཤེས་མཚན་རབ་རྒྱ་མཚོ། སྟོ་མར་གྲུང་དུ་རྒྱ་མཚོ་གླིང་སྐྱེད་
སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་བཅས་)གསུམ་གྱི་སྟེང་དུ་སྟོན་སྐྱེད་རྒྱལ་འོང་དགོ་བཤེས་སྟོན་བཅས་དོན་ལྡན། བདེ་ཡོངས་དགོ་
བཤེས་ཚོས་འཕེལ་དགའ་བ། སེར་བྱེས་ཉར་གདོང་དགོ་བཤེས་དངོས་བྱུང་མཚོག་བརྟེས། (དངོས་བྱུང་ཚོགས་
གཉིས།) དགའ་བྱང་གསེར་ལོང་སྐབས་སྐབས་སྐབས་སྟོན་སྟོན་འབྲོང་བཅས་འཕར་བསྟོན་བསྟོན་གཞུག་སྐྱེད་པོད། ཞེས་
གསུངས་ལ། མཛད་ཆེན་དངོས་གཞིའི་ཉིན་ཀུན་དགའ་ར་བའི་ཚོས་རར་གཞུང་ཞབས་སེར་སྐྱེད་ཡོངས་རྫོགས་དང་།
གདན་གསུམ་གྱི་མཚན་པོ་སྐྱེད་སྲིལ་སྲིལ་གྲལ་འཁོད་ཐོག །སྤིང་སྟོང་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་
རིན་པོ་ཆེ། མཚན་ཞབས་བདུན་བཅས་ནས་རྒྱན་དུག་མཚོག་གཉིས་ཀྱི་བསྟོན་པ་དང་མཁའ་མཉམ་མ་བཅས་
གསུངས། དེ་ནས་འཕགས་པ་འཇུག་དཔལ་གྱི་མཚན་ཡང་དག་པར་བཛྲོད་པ་གསུངས་ཏེ། ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་
ལེགས་པར་འཇུགས། ཞེས་པའི་མཚན་སུ་ཡོངས་འཛིན་སྤིང་སྟོང་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་པར་ཕྱིན་གྱི་
དབུ་ནས་བཙེ་གཞུག་གནང་བར། རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚན་ཞབས་གསར་རྟེན་ལྷན་རྒྱས་ནས་ཚར་
གཅིག་སྟེན་སྟོང་གནང་། མཚོག་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་དཔལ་བཅར་བཞུགས་པ་ན་ཐོག་མར་མཚན་ཞབས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་

⁷² ལྷོ་ལོ་ལོ་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞུག་ཏུ་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༩ ཞེས་གསལ།

ཆེས་དབྱ་བཅུགས་ཉེ་དེ་ནས་མཚན་ཞབས་གཞན་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རིམ་བར་རྟགས་གསལ་སྤུལ་ཉེ་སྟོ་མི་ཀུན་གྱི་
དང་བ་ཅིག་ཅང་དུ་འབྲེན་པའི་མཚན་རྒྱབས་པོ་ཆེ་ཡོངས་སུ་བསྐྱེད་སུ། དེ་ནས་ཉིན་སོ་སོར་འབྲས་སྐྱེད་སུ་
ཚོགས་ཆེན་དང་གྲུ་ཚང་ཁག་བཞི་སོགས་སུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱེད། དེ་ལ་<<མཚན་རྣམས་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་
མཚོ།>>ལས་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྤྲུ་ནས།

ཆོས་ཞུགས་སྐབས་གཙོ་བོ་འབྲས་སྐྱེད་སུ་ལ་ཉན་ཉན་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡོད་བཅོམ་འདུག། གཞན་དག་དམིགས་བསལ་
ཤེས་ཀྱི་མེད་ཀྱང་། མི་ལམ་ནང་འབྲས་སྐྱེད་སུ་ཡང་ཡང་གཏོང་གི་ཡོད། སྟོན་མ་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱབས་ཅོམ་སྐབས་ཀྱང་
ཡང་ཡང་བཏང་སྟོང་། ... རོས་ནས་བྱ་བ་ཞིག་ལ། ཐོག་མར་སྟོན་ལ་སྟོ་མང་ལ་འགྲོ་དང་། ཡང་ན་སྟོན་ལ་སྟོ་གསལ་
སྟོང་ལ་འགྲོ་སྟོར་སྟོག་བྲེལ་བྱུང་བ་རེད། མཐའ་མར་སྟོ་གསལ་སྟོང་ལ་སྟོན་ལ་སྟོན་བ་འབྲ། ... སྟོ་མང་མཐའ་བོ་
གཞན་གྲོང་མ་ཆོས་འཕེལ་འཇམ་དབྱེད་ཡིན། དེའི་སྟོར་སྟོག་བྲེལ་རིན་པོ་ཆེར་མཚན་ཤས་ཏོག་ཅོམ་ཡོད་པ་རེད།
ཏོར་མི་ཚན་སྟོག་བྲེལ་རིན་པོ་ཆེའི་མི་ཚན་རེད། དཔེ་ཆ་དེ་ལས་བྲེལ་པ་ཡོད་ནའང་། དེ་སྟོག་བྲེལ་རིན་པོ་ཆེས་དབྱ་
འབྲེན་གནང་བ་རེད་ཅེས་བཤད་སྟོལ་ཞིག་ཀྱང་འདུག། ཁོ་རང་མགོ་དམར་བ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད། མཐའ་བོ་ལས་ཐོག་

ཁོང་གིས་རྟགས་གསལ་དེ་སེམས་བསྐྱེད་བཏང་བ་བྲན་གྱི་འདུག། ཅེས་སོགས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་འབྲས་སྐྱེད་སུ་གྱི་
ཆོས་གཞུག་མཚན་འཛིན་འཛིན་རྣམས་ཡོངས་སུ་བསྐྱེད་སུ་གྲུབ་སྟེ་མར་ལམ་གནས་ཚུང་ལྷོག་ཏུ་ཕེབས་སྐབས། “སྐུལ་བའི་
ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་རྗེ་རྗེ་གཤམ་སྟོན་སྟོན་འབྲེན་ཐོག་། ཆོས་སྐྱོང་ནས་བསེ་འབག་སྐྱུག་ཚུང་སོགས་རྟེན་རྗེས་རྣམས་ཡགོང་ས་
ཆེན་པོར་གསལ་སྐབས་ཀྱིས་སྐྱུན་ཞུ་མཚན་སོང་བར་བྱར་མཚམས་ཐོབ།” ཅེས་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས།
དེ་ནས་སེ་ར་ཐེག་སྟོང་དུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱེད།⁷³ སེ་རར་ཆིབས་སྐྱེད་སྐབས། <<མཚན་རྣམས་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་
མཚོ།>>ལས།

དེ་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་སེ་ར་ཐེག་ཆེན་སྟོང་དུ་ཆིབས་བསྐྱེད་བསྐྱེད་རྒྱའི་ཞོགས་བར་འབྲས་སྐྱེད་སུ་ནས་ཆིབས་ཐོན་མ་
གནང་གོང་འགོ་ལས་ཚན་པས་ཕེབས་བྱམས་སྟེ་ནང་གཅོང་བཅོམ་གྱི་སྟོན་ཞུ་སྐབས་ལག་བསེ་རེག་སྟུག་བྱུང་ས་ཚང་མ་
ནས་མེ་སྟོག་ཆེམ་ཆེམ་དུ་འགྲོ་བ་ཕེབས་བྱམས་འགོ་དམངས་ཚང་མའི་མཚོང་ཆོས་སུ་གྱུར་ཅིང་། དམིགས་བསལ་ཡ་
མཚན་ཅན་གྱི་གནས་ཚུལ་དེ་དག་བཟང་ངན་རྗེ་ཡིན་སྟོན་མ་བཅོམ་དང་བཀའ་ཤག་ལ་སྟོན་སེང་ཞུས་པ་དང་། བཀའ་
ཤག་ནས་སྟོན་སྟོང་སྟོག་བྲེལ་རིན་པོ་ཆེར་དེའི་སྟོར་སྟོགས་དམ་བཅོམ་དབྱེད་ཡོང་བའི་སྟོན་སེང་གནང་བ་ལྟར། སྟོན་
སྟོང་རིན་པོ་ཆེའི་སྟོགས་དམ་དགོངས་དོན། “ཡགོང་ས་མཚོག་འབྲས་སྐྱེད་སུ་ནས་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱེད་རྒྱུར་དགའ་ལྷན་པོ་
བྲང་གི་སྐྱེད་མ་བཀའ་རྒྱ་མ་སྟོ་ཁ་སྟོ་མོ་སྟོགས་འབྲེན་པའི་མཚོན་རྟགས་ལས། དན་དོགས་གང་ཡང་མེད།” ཅེས་

གསུངས་སྟུགས་སྐབས་དེའི་སྐུ་བཅར་སྟེ་ཁྱབ་མཐའ་པོ་དག་དབང་བལྟན་འཛིན་ལས་བརྒྱུད་ཐོས་བྱུང་། ཞེས་གསལ། སེ་ར་
ཆོས་སྐྱར་དུ། སེ་ར་ཆོགས་ཆེན་དང་སེར་སྐྱེད། སེར་བྲེས་བཅས་སུ་ཆོས་གཞུག་མཚན་སྟོ་བསྐྱེད་སུ་ཉེ། སེར་

⁷³ རྒྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་ཏུ། མ་ ༥ ཆེས་ ༤ ཞེས་གསལ།

སྐབས་ལྷ་ཚང་དང་ཉེར་གཏོང་ཁམས་ཚན། བསམ་སྒོ་ཁམས་ཚན། བ་ར་ཁམས་ཚན། སེ་ར་ཚོས་སྤོངས་བཅས་སུ་
ཆེད་ལེབས་གནས་གཞིགས་བསྐྱེད་སྤྱོད།

སེ་རའི་ཆེབས་སྐྱེད་སྐྱབས་ཀྱི་བྱུང་བ་དུ་མ་ཞིག་མཚན་ཅན་རྒྱ་ཆེན་སྤོང་རྗེའི་མོལ་མཚོར་ཡགོང་ས་མཚོག་
ཉིད་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར། བདེ་ཡངས་སུ་སྐྱེ་བའི་རྣམ་གཞག་དང་སེར་སྤྱད་དུ་བྱམས་གཞུང་གི་ཐད་ནས་རྟགས་
གསལ་སྤུལ། སེར་བྱེས་གྲུ་ཚང་དུ་སེར་བྱེས་མཁན་པོ་མཚོན་འདོགས་སུ་“གསེར་རྟོག་རྟོག”ཅེས་བ་དེས་ཤིང་རྟའི་
སྒོལ་འབྱེད་ཀྱི་ཐད་ནས་རྟགས་གསལ་སྤུལ། མཁན་པོ་དེ་ཉིད་ཚོར་ལས་གཉེར་མཁན་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་དཔེ་ཆ་དེ་
ཅུ་མི་ཤེས་སྟབས། ལྷག་བྲག་སྐྱ་བྲང་པ་གསེར་རྟོག་རྟོག་ཅིག་སྤུལ་ཏེ་མཁན་པོའི་གོ་གནས་ཐོབ་པ་ཞིག་ཡིན་པར་
བརྟེན། གྲུ་བ་ཚོས་ཁོང་གི་མཚོན་འདོགས་སུ་“གསེར་རྟོག་རྟོག”ཅེས་བཏགས་ཤིང་། དེ་སྔོན་སྐབས་ཤིག་རྟགས་
གསལ་གཏོང་མཁན་གྲུ་བ་འབྲེལ་ཏེ་ཞིག་གིས་ཁོང་པ་རྟགས་གསལ་གཏོང་སྐབས། “སྤོང་རང་གི་གསེར་རྟོག་རྟོག་
དེ་ཞོག །”ཅེས་རྟགས་གསལ་བཏང་བའི་ལོ་རྒྱུས་དགོད་སྒོ་པོ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། གཞུང་ཕྱོགས་ནས་རྒྱ་སྤོང་རིན་པོ་
ཆེས་མཚན་པའི་རྒྱལ་བའི་ཞབས་བཟོན་གསོལ་འདེབས་དེ་ཉིད་འདོན་མི་ཚོག་པར་སྐབས་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་མཚན་པ་
དེ་ཉིད་འདོན་དགོས་པའི་བཀའ་མངགས་ཡོད་ཀྱང་སེར་བྱེས་ཀྱིས་བསྐྱེད་མར་རྒྱ་སྤོང་རིན་པོ་ཆེས་མཚན་པ་དེ་ཉིད་
འདོན་གྱིན་ཡོད་སྟབས། ཚོས་གཞུག་མཚན་སྤོང་སྐབས་སུ་སྐབས་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་མཚན་པ་དེ་ཉིད་མི་འདོན་ཀ་མེད་
དུ་གྱུར་ཏེ་སྤོང་འདོན་ཞུས་ཀྱང་ཆད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་བྱུང་། རྒྱལ་རྒྱུར་རྒྱ་སྤོང་རིན་པོ་ཆེས་མཚན་པའི་རྒྱལ་བའི་
ཞབས་བཟོན་གསོལ་འདེབས་དེར་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནད་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཡོད་པེས་ཏེ། ལྷོ་ལོ་ 1982 ལོར་རྒྱ་གར་
བཞུགས་སྐར་རྟེན་སར་བཟོན་བཞུགས་འབྲུལ་སྐབས་གསོལ་འདེབས་དེ་ཉིད་གངས་གསོག་གནང་སྟེ་སྤུལ་བའི་ཚུལ་
ཞིག་ཡོངས་འཛིན་སྤོང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ། དེ་ཡང་དེ་ཉིད་ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

དེ་ནས་ཁོ་པོའི་ལོ་སྟོན་སྐབས་སུ་བསྐྱེད་སྐྱབས་པར་ཆེས་ཉེར་སྤོང་ཉིན་སྤོང་སྐབས་སུ་སྤྱེད་ཏེ། རྣམ་གྲུ་རིགས་སྟོན་ཆེ་
སྤོང་སོགས་རྟེན་སར་བཞུགས་པའི་རིས་མེད་དགོ་འདུན་གྱི་སྤོང་རྣམས་ལ་བསྟེན་བཀའ་གཟབ་རྒྱས་སོག་གནས་བཟོན་
སྤུལ་མཚོད། སྤོང་ཚོག། ཆེ་ཚོག། སྤོང་མ་དམར་ནག་གཉིས་ཀྱིས་གཙོས་བཟོན་སྤོང་དམ་ཅན་རྒྱ་མཚོར་བསྐྱེད་
ཚོགས་འཛིན་བཅོལ། ཁོ་པོ་རིང་འཚོའི་གསོལ་འདེབས་རྒྱས་པ་རྒྱལ་རྒྱུར་རྒྱ་སྤོང་རིན་པོ་ཆེས་མཚན་པ་གངས་གསོག་

དང་། ཞེས་བཀའ་སྤུལ། གང་ལྟར། ཚོས་གཞུག་མཚན་ཆེན་སྐབས་སུ་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་
ལས་བཟུལ་བཟོག་གི་གནད་ཕྱོགས་ཀུན་གཞན་གྱི་དང་བ་འབྲེལ་བ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི་སྤོང་མ་དགོས་པ་ཞིག་སྟེ། ཡགོང་
ས་མཚོག་གི་ཞལ་སྤུལ་ལ། ཡོངས་འཛིན་སྤོང་རྟོག་རྟོག་འཚང་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་ལས། “དེ་ལོའི་རྒྱ་བ་བསྐྱེད་པའི་ནང་ལོས་
འབྲས་སེ་གཉིས་ཀྱི་གྲུ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཚོས་ཞུགས་དང་འབྲེལ་རྟགས་གསལ་བའོ་སྤོང་བྱ་རྒྱ་དང་། ཚོས་འབྲེལ་བྱ་རྒྱ་སོགས་

གང་ཅིར་ན་ཚོད་ལ་དབགས་པའི་གང་ལེགས་བྱང་བར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལེགས་གསོའི་དབྱགས་དབྱང་བཀའ་
འཛིན་བསྐྱེད་ཅེས་དང་། <<བཙའ་བྲིས་ཀྱི་རང་དབང་།>>ལས།

སྐབས་དེར། འབྲས་སྤྲངས་ལ་དགོ་འདུན་པ་ཞལ་གྲངས་བདུན་སྟོང་ལྷག་ཡོད་ཅིང་དེ་ནི་འཛམ་གླིང་གི་དགོན་སྡེ་ཆེ་ཤོས་
དེ་ཡིན་ལ། སེ་རར་ཡང་དགོ་འདུན་པ་ཞལ་གྲངས་ལྔ་སྟོང་ཙམ་ཡོད་པས་དེ་ཙམ་ཚུང་རྒྱ་མེད། ... འབྲས་སྤྲངས་ཀྱི་བྱ་
ཚང་གསུམ་དང་སེ་རའི་བྱ་ཚང་གཉིས་བཅས་ཀྱི་མཁན་པོ་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་རིགས་ལམ་ཀྱི་བསྐྱོད་བྱས། ཉེ་དུས་ཀྱི་
རྟོག་ཟིང་གི་རྒྱུན་པས་བདེ་འཇགས་སྤྲང་སྟོབ་ཀྱི་ཐད་དུ་དོགས་ཚོན་འཕམ་མ་བྱས། དེའི་དབང་གིས་ཁོ་པོ་སྟོན་བག་
མེད་པར་གྱུར་པར་མ་ཟད། གདན་ས་ཆེན་པོ་དེ་དག་ཏུ་མི་ཆེ་འདིའི་ནང་འགོ་སྟོན་བྱེད་པ་ཐོག་མ་དེ་ཡིན་པས་སེམས་
འཚབ་ཀྱང་ཆེན་པོ་བྱང་། འོན་ཀྱང་། རྒྱ་མཚོན་གང་ཞིག་གི་དབང་གིས་གདན་ས་གཉིས་ཀ་ཡང་ཉ་ཅང་རྒྱས་ཡོད་
གོམས་ལོབས་སུ་གྱུར་པའི་སྤང་བ་བྱང་། ཆེ་རབས་སུ་མ་དག་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་རེས་པ་འདྲེད།
གང་ལྟར། དགོ་འདུན་འདུས་པ་རྒྱ་མཚོའི་མདུན་དུ་རིགས་ལམ་ཀྱི་བསྐྱོད་བྱེད་སྐབས་སེམས་འཚབ་བྱང་ཡང་ཐམས་
ཅད་བདེ་ལྡག་ངང་བྱུག། ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱེལ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་ན་ཉ་ཅང་སྤོའི་དུས་ཉིད་ནས་
རིག་པའི་གནས་གང་ལ་ཞུགས་ཀྱང་དེ་མ་ཉིད་ནས་མཁུན་རབ་ཀྱི་འདུག་པ་ཆགས་སོགས་མི་མངའ་བ་ཞིག་ཡིན་
པས་སྐབས་དེའི་མཚན་ཉིད་བསྐྱོད་གི་ཐད་དུ་འདྲེད་བྱུང་འབྲས་སྤང་ན་མེད་པ་ཞིག་བྱང་ཡོད་པར་སུ་ཞིག་ཡིད་གཉིས་
སུ་འཇུག། དེ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། སྐབས་དེ་དག་ཏུ་ཐུན་མིན་གྱི་གཟིགས་སྤང་སོགས་པལ་བའི་སྟོས་དཔོག་མི་རུས་པ་དུ་
མའང་བྱང་སྤང་ཡང་ཟུར་ཙམ་ལས་གསལ་བར་མ་གསུངས་པས་ཞིབ་བརྗོད་དགའ། གདན་སའི་ཚོས་གཞུག་སྐབས་
སྐུ་བྱུའི་སྤང་བ་དམ་པོ་གནང་དགོས་པ་ནི་སྤྲིད་སྟོང་ལྷག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་དང་གཞུང་འཛིན་དཔོན་རིགས་གཞན་ལ་
དགའ་མིན་གྱི་ཉིན་ཁ་འབྱུང་རིགས་སུ་དོགས་པ་ཙམ་ལས་གཞན་ཅང་མིན། དེ་ཡང་རུ་སྟུག་གི་དོན་རྒྱུན་ལས་བྱང་
བའི་རྟོག་ཟིང་གི་ཆ་རྒྱབས་ད་དུང་ཡལ་མེད་པས་སེ་རའི་སྟོགས་ལ་དོགས་ཚོན་ཆེར་གནང་བ་ཞིག་རེད། དེ་ལྟར་
མཚོག་སྐྱེལ་རིན་པོ་ཆེ་སྟོན་འཁོར་པ་པོང་ཁ་དང་དེ་མིན་གྱི་དགོན་གནས་དང་རི་ཁོང་སོགས་སུ་ཉེན་མཚལ་གནས་
གཟིགས་སོགས་སུ་སེབས་ཏེ་བྱིར་བྱ་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་ཆེན་པོར་ཉེ་ཞོའི་མཚན་མ་སྤོ་མོ་ཙམ་ཡང་
མེད་པར་ཆེབས་ཞལ་མངོན་པར་བསྐྱུར་ཏེ་གདན་ས་གཉིས་ཀྱི་ཚོས་གཞུག་མཚན་ཆེན་དེ་ཉིད་ལེགས་པར་བསྐྱུངས་
སོ།།

དག་སྐྱང་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་སོགས་ གསལ་བཞེས།

རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་པོད་ལུགས་སུ་དགྲུང་གངས་བརྒྱ་བཞེར་ཐེབས་པ་ས་གྱི་སྤྱི་ལོ་ 1948 ལོར་
 མོར་སྤྱིར་གྱུ་འཛིན་པོ་བྱང་དུ། ལུང་དང་ཉོགས་པའི་ཆོས་ལ་མངའ་དབང་བརྟེན་པ་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་ཡོངས་འཛིན་
 ལྷག་ཐག་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་ནས་ཀུན་གཟིགས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་དག་སྐྱང་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་ཆོས་སྐོར་ཆ་ཆང་བ་
 ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཞི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་བྱང་དང་ལྷན་ཅིག་གསལ་བཞེས་དང་། ཡོངས་འཛིན་རྗེ་རྗེ་འཆང་
 ཆེན་པོ་ནས་ཆེད་གཉེར་གྱིས་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེར་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་སྤྱི་ཆེན་པོར་མངའ་དབང་བརྒྱུར་བར་
 བསྐྱལ་ཅིང་རྒྱལ་དབང་གོང་མའི་ཟབ་ཆོས་དེ་ཉིད་བདག་སོ་རང་ལ་རི་བཞིན་འཕྲོད་ངེས་སུ་མཛད། དུས་དེ་ཉིད་དུ་
 བཀའ་དབང་རེ་རེ་གསལ་རིམ་བཞིན་སྐྱབས་སྐྱོང་བྱས་པར་ཅན་དང་མཚན་དུ་སྐབས་འབྲེལ་མནལ་ལམ་བྱུང་བར་བ་
 དག་བྱུང་ཞེས་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ནས་གསུངས། དེ་ལ་<<བཅན་གྱོལ་གྱི་རང་དབང་།>> ལས།
 ཡང་། སྐབས་འདི་ཅམ་ཞིག་(གདན་སའི་ཆོས་གཞུག)དུ། སྐབས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་ལྷག་ཐག་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་
 ཀུན་གཟིགས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་བྱུང་བར་ཅན་དག་སྐྱང་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་ཆོས་སྐོར་ཡོངས་རྫོགས་ཞུས། དེ་ནི་
 རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་དམིགས་བསལ་མཛད་པ་ཞིག་རེད། དེ་དུས་བདུན་ཐག་དུ་མའི་རིང་སྤོང་ཆོར་
 བྱུང་བར་ཅན་ལན་དུ་མར་བྱུང་ལ། ལྷག་པར་དུ་མི་ལམ་དུ་དེ་ལྟ་བུའི་སྤང་བ་ལན་འགར་བྱུང་ཡང་། སྐབས་དེར་དེ་དག་
 གསལ་འགངས་ཅན་དུ་མ་མཛོང་ཡང་། དེ་ནི་དེ་དག་ལ་གསལ་གནད་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མཛོང་། ཞེས་དང་། ཉིན་མོར་བཀའ་དབང་
 གང་དང་གང་གསལ་བ་དེ་དང་དེར་འབྲེལ་བའི་མཚན་ལམ་རེ་རྟག་དུ་གཏོང་གིན་ཡོད་ཅེས་དང་། དེ་དུས་མཚན་ལམ་
 དེ་དག་ལ་སྐྱབས་སྐྱོང་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། སྤྱིས་སུ་དགོངས་པ་བཞེས་སྐབས་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་ཆོས་སྐོར་དང་
 འབྲེལ་བ་བྱུང་བར་ཅན་ཞིག་ཡོད་པར་གསལ་ཞེས་གསུངས་ལ།⁷⁴ ཡང་། “ཆུང་ཆུང་སྐབས་ལ། རྗེ་རྗེ་འཆང་ལྷག་ཐག་
 རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་མདུན་ནས་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་ཆོས་སྐོར་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཐོབ། དེ་དག་ལྷ་བའི་སྐབས་སུ། ཉ་ལམ་ལུབ་རེ་
 བཞིན་དུ་དབང་གང་དང་གང་ཞུས་པ་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་མི་ལམ་དང་མཚན་མ་ཡོང་སྤོང་། དེ་དུས་མི་ལམ་དེ་འབྲེལ་གྱི་མིས་
 སོང་སྐམ་པ་མ་གཏོགས་དོ་སྤང་གང་ཡང་མེད། རྗེས་སུ་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་དང་གཉིས་དང་ལྷན་དུ་དེའི་སྐོར་ལ་བཀའ་མོལ་
 ལྷ་བའི་སྐབས་སུ། དེ་དམིགས་བསལ་ཞིག་རེད་འདུག་ག་ཞེས་བཀའ་མོལ་གནང་སྤོང་།”⁷⁵ ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྐྱེལ། ཡང་།
 <<མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིར་རྗེའི་རོལ་མཚོ་>>ལས།

⁷⁴ ཡགོང་ས་ཆེན་པོས་མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིར་རྗེའི་རོལ་མཚོར་གསུངས།

⁷⁵ སྤྱི་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 21 བོད་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༥ ཉིན་དྲ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གྲུ་སྟོན་བརྟན་བཞུགས་སྐབས་བཀའ་སྐྱེལ།

མཐའ་དོན་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་ནས་]བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེར་བཀའ་འདྲི་ཞུས་ནས་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་བཏང་བ་
 དེད། ལམ་ཆེར་རྒྱ་བ་གཉེས་ཅམ་འགོར་མེད་དམ། དེ་དུས་བསྐྱེད་པ་གཏོང་བའི་སྐབས་གཉེད་ལམ་འདྲ་མ་འདྲ་གང་
 འཚམས་བྱུང། ལྷོ་མཚོར་པོ་དེ་འདྲའང་བྱུང། དེར་བརྟེན། གཞི་ནས་དེ་ལྟ་[བོད་དུ]གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་ཚོས་སྐྱོར་དང་
 པོ་ཞུ་བའི་དུས་གཉེད་ལམ་བཏང་བ་དེ་ཚོ་ལམ་ཆེར་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེད། ཉམས་མཚན་ཞིག་ཡོད་པ་དེད་བསམ་
 པ་བྱུང། དེ་ཉམས་བྱས་ནས་དེས་ཤེས་སྟེད་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་བའི་བསམ་སྒོ་འཁོར་སྐྱབས་དེ་འདྲ་དེད། ཅེས་བཀའ་སྩལ། ད་ལྟའི་
 ཆར་ཡང་ལགོར་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ཞོར་བུའི་ཞལ་སྤྲ་ནས་ཀྱིས་དབང་དང་རྗེས་གནང་མང་པོ་ཞིག་དག་སྐྱབ་
 གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་ཚོས་སྐྱོར་ནས་ཁོལ་དུ་སྤྲང་སྟེ་སྦྲུལ་བ་སོགས་ཚོས་སྐྱོར་དེ་ཉིད་དམིགས་བསམ་གཅིགས་ཆེན་
 དུ་བཞེས་བ་ནི་གདོན་མི་ཐ་བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་ཚོས་སྐྱོར་ཆེ་རིགས་གསལ་བཞེས་སྐབས། རྒྱལ་སྤྲེལ་ཚེ་ཡོངས་
 འཛིན་སྟལ་བྲག་རྩོལ་འཆང་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་དགུང་ན་མཐོ་བ་དང་ཚོས་རྒྱན་ཆེན་པོ་དེ་དག་ཚོས་ཀྱི་བདག་པོ་ཉིད་ལ་
 དེས་འཕྲོད་འབྲེལ་བཞེད་ཀྱིས་སྐྱུ་དམ་ཚད་མེད་བསྐྱོན་པར་བརྟེན། རྒྱ་རྒྱུད་ལྔ་བ་དང་མཚན་མོར་གཟིམ་མ་བདེ་བ་
 སོགས་ཀྱི་ཚུལ་ཡང་བཞེས། དེའི་རྗེས་ཅམ་ཞིག་ལ། ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེར་བཀའ་བརྒྱུན་ཡང་ཕྱན་ཅམ་གནང་ཞེས་
 ལགོར་ས་རྒྱལ་མཐོན་ཆེན་པོ་མཚོ་གཙུག་གས་བཀའ་སྩལ། དེ་ཡང་། རྒྱལ་སྤྲེལ་ཚེ་སྟལ་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོ་གཙུག་རྒྱེན་
 གང་ཞིག་གི་དབང་གིས་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེར། “ཉམས་པ་སྣ་དང་མཉམ་ཡང་། སྤྱོད་པ་མི་དང་བསྐྱེད་དགོས།” ཞེས་
 བཀའ་བརྒྱུན་ལུལ་བར། ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེས་ཐུགས་མ་དབྱེས་པའི་ཚུལ་མཛད་པར་མངོན་ཏེ། དེ་ཡང་ལགོར་ས་
 མཚོ་གཙུག་གི་ཞལ་སྤྲ་ནས།

བཀའ་བརྒྱུན་དེ་གནང་དུས་ང་འཚོག་པ་ཐ་བྱུང། རྣམ་ཀུན་བཀའ་ཚོས་ཞུ་དུས་སྐྱུར་སྐྱུར་བྱས་ནས་སྤོང་གི་ཡོད། དེ་དུས་
 སེམས་ནང་སྤོང་པ་མི་དང་བསྐྱེད་ནས་ངོས་ཀྱིས་བཀའ་ཚོས་ཞུས། སྤྱི་ལུང་ནས་བསྐྱེད་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་དེ་མིན་སྟེ་
 ལ་ཞེད་དགོས་ཀྱི་རེད་བསམ་པ་ཐུན་པས་སྐྱུར་སྐྱུར་བྱས་ཏེ་མ་བསྐྱེད་པར་ཀེར་ཀེར་བྱས་པ་ཡིན། གསང་བཟེའི་ཤེན་
 རོག་སྤོང་བུ་ཞུས་འདུག ། གནས་ཚུལ་དེ་ཞི་བུར་རིན་པོ་ཆེས་མཐེན་འདུག ། རོས་ཀྱི་གདོང་གི་རྣམ་འགྲུར་ཡང་འགྲུར་
 སོང་གསུང་གི་འདུག ། ཅེས་མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྗེའི་རོལ་མཚོར་གསུངས་ཤིང་། སྟལ་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་སྤྲོ་མ་
 བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། མཚན་ལམ་དུ་བེངས་འགར་མཛལ་སྐབས་མཉེས་པོ་གནང་གིན་འདུག་ཅེས་
 གྲུང་གསུངས།

རྩ་སྟལ་གི་དོན་རྒྱུན་བྱུང་བའི་རྗེས་ལ། མཚན་ཞབས་དང་སྐུ་འཁོར་ཚོའི་ནང་ཞུས་དུ་སྟལ་བྲག་རིན་པོ་ཆེའི་
 ཐུག་མཛོད་ཆེན་མོ་སོགས་ཀྱིས་མགོ་འདྲེན་ནས་སྤྱོད་པ་རིས་མཛད་གྱིན་འདུག་ཅེས་པའི་བཀའ་མོལ་ཞིག་ཡོད་པ་
 གསལ་བ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་བས། ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེས་མཚོར་དཔོན་སྒོ་བཟང་བསམ་གཏན་ལགས་སྟལ་བྲག་རིན་པོ་
 ཆེའི་མདུན་དུ་ཆེད་གཏོང་མཛད་དེ་སྟལ་བྲག་རིན་པོ་ཆེར། “གནས་ཚུལ་དེ་འདྲ་འདུག ། གཟབ་གཟབ་གནང་དགོས་

ཀྱི་འདུག་”ཅེས་སྟུན་སངས་ལྷོ་གནང་མཛད། འདིའི་ཐད་ཡལོང་ས་མཚོག་གིས་<<མཛད་ཀྱི་ཆེན་སྲིད་རྗེའི་རོལ་
མཚོ།>>ལས། “སྟུག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་ཕྱག་ལས་གནང་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་བརྗོད་བྱས་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ།” ཞེས་དང་།
ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

དེ་དུས་སྐྱབས་རྗེ་ཁྱིམ་གྱི་བུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། དངོས་ཕྱབ་ཚོགས་གཉིས་གཉིས་ཞལ་ལོ་ཆ་པོ་དང་། ཕྱགས་པོ་སྐྱེན་པོ་
ཡིན་ཅང་སྟུག་བྲག་རིན་པོ་ཆེའི་མཛད་ཕྱོགས་ཡག་པོ་ཡོང་གི་མི་འདུག་ཅེས་ཞབས་ཅོར་(ཞལ་ཅོར་)⁷⁶གང་འཆམས་
སྐྱོག་གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་སྐབས་ང་ཚོས་དམར་ཆེན་སྐྱུང་གསུམ་ཟེར་བ་ཕྱག་མཛོད་ཆེན་མོའི་མགོ་དམར་པོ་ཡིན་པ་དེ་
དང་། ཆེན་ཞེས་པ་རྒྱ་འབྲུམ་སྐྱུང་བུ་ཡིག་ཆེན་མོ་སྐྱ་ཁྱུག་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དེར་ཟེར་གིང་། སྐྱུང་ཞེས་པ་སྐྱེ་མགོན་
ཕྱབ་བསྟན་ལེགས་སྐོན་སྐྱུང་སྐྱུང་ཞིག་ཡིན་པ་དེར་ཟེར་གྱི་ཡོད། ད་དམར་ཆེན་སྐྱུང་གསུམ་གྱིས་བྱེད་གྱི་མ་རེད། དེ་
ཚོར་ཚོ་ཡོད་པ་མ་རེད། ཅེས་ང་དང་ཁྱིམ་གྱི་བུ་རིན་པོ་ཆེ། དངོས་ཕྱབ་ཚོགས་གཉིས། རྗེས་སུ་གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེ་
བཅས་ང་ཚོ་འཛོམས་དུས་དེ་འདྲའི་ཞབས་ཅོར་(ཞལ་ཅོར་)ཞེས་ཕྱག་སྐྱོག་གི་རེད། རྒྱ་མཚོ་གླིང་སྟུག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་དང་
འགྲིག་པོ་ཡིན་ཅང་ང་ཚོས་དོགས་ཐོན་བྱེད་གྱི་ཡོད། དེ་འདྲའི་དགོངས་ཚུལ་ཡོང་གི་ཡིན་གྱི་རེད་ལ། དེ་མིན་སྐབས་དེའི་
ཁ་ཕྱག་གི་རྒྱ་མཚོ་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད། སྟུག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་བོད་པའི་ཁ་རྒྱུན་ལ་ཡོད་པའི་ཉོགས་པ་ལྟ་དང་

མཉམ་ཡང་ཟེར་བ་སྐྱུང་བཏང་ཐོག་གསུངས་པ་ཡིན་གྱི་རེད། ཅེས་དཀྱིལ་ཆེའི་གྲུ་ཡངས་ཀྱི་གསུང་བབ་ཅིག་གྲུང་
ཐེབས། རྒྱལ་ཚབ་རུ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་དུ་བཞུགས་སྐབས་རྒྱུང་གི་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱུན་སྦྲེལ་བ་དང་། དུས་སྐྱོ་
གཙུག་སྤུང་འབྲུལ་བཞེས་དང་གསེར་ཁྱིམ་མངའ་གསོལ་སོགས་མཛད་གྲེལ་ཆེ་བ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་ལས། རུ་སྐྱེད་རིན་
པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་སྐྱབས་འགོ་སེམས་བསྐྱེད་དང་། མདོ་ལུགས་སྒྲ་མའི་ནལ་འབྱོར་དགའ་ལྡན་ལྟ་བུ་བརྒྱུ་མང་གྲགས་
པའི་ལྷགས་ལུང་། ཆེ་དབང་སོགས་ལས་བཀའ་ཚོས་གཞན་དེ་ཅུ་གསུམ་མེད་ཚོད་དུ་སྤྱང་། སྟུག་བྲག་རིན་པོ་ཆེའི་
མདུན་ནས་སྐྱེད་ཡོན་ཏུ་གཞིར་གྱུར་མའི་ལྷགས་ལུང་། ལམ་གཙོ་རྣམ་གསུམ། ཡལོང་ས་ལྟ་བུ་ཆེན་པོའི་དག་
སྐྱུང་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་ཚོས་སྐྱོར་ཡོངས་རྫོགས། རིན་འབྲུང་བརྒྱ་ཅན། གསེར་ཚོས་བཅུ་གསུམ། སྟུག་སྤུང་དག་སྐྱུང་
བཅུ་གསུམ། དགའ་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་ཡི་དམ་སྐྱབས་སྐྱོར་སོགས་གསུམ་བཞེས་རྒྱ་ཆེར་མཛད། དེ་སྐྱུང་སྐྱབས་རྗེ་ཡོངས་
འཛིན་སྟུག་བྲག་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་དགྲུང་ན་མཐོ་ཐེབས་ཀྱིས་སྐྱུང་ལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ན་ཡང་། མཚོག་སྐྱུལ་རིན་
པོ་ཆེ་རིང་མིན་རྒྱལ་བསྟན་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་མངའ་བདག་ཆེན་པོར་བཞེང་དེས་ལ་བཞེན། ཚོས་སྐྱོར་ཆེ་པའི་རིགས་
དུ་མ་ཞིག་སྐྱུང་ལ་ལ་མ་འཛོམས་པར་ཚོས་ཀྱི་བདག་པོ་ཉིད་ལ་འཕྲོད་དེས་སུ་མཛད་མཐར། སྐྱབས་རྗེ་གླིང་རྗེ་རྗེ་
འཆང་ཆེན་པོའི་དུང་ནས་ཚོས་བཀའ་གཞན་དང་གཞན་ཡང་གསུམ་དགོས་ཀྱི་བཀའ་མོལ་གནང་། དེ་ལ་ཡལོང་ས་
མཚོག་གི་ཞལ་སྐྱུན་པོ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

⁷⁶ ཡིག་འབྲི་བས་མ་མཐུན་པར་“ཞབས་ཅོར”ཞེས་གྲིས་ཀྱང་། རོན་ལ་ནི་“ཞལ་ཅོར”ཉེ། དེ་ཡང་ཞལ་ཅོར་ཞེས་བ་སྐྱུང་ཅོར་གྱི་ཞེས་པོ།

དེ་དུས་ཡོངས་འཛིན་སྲིད་སྲོད་སྟེང་སྟག་བྲག་རིམ་པོ་ཆེ་སྟེང་མཐོ་ཚམ་སེའམ་གྲུབ་པས་བཀའ་དབང་གསུང་ཆོས་རྒྱལ་རིང་གནང་བའི་སྐབས་སྟེང་མཐོ་ཚམ་པོ་གནང་གིན་འདུག། སྐབས་ཤིག་ལ་སྟག་བྲག་རིམ་པོ་ཆེས་སྲིད་རིམ་པོ་ཆེའི་བསམ་གྲིས་མི་ཁྲབ་པའི་སྐྱེས་ཡིན། གསལ་བ་འདུས་པ་ལ་སོགས་པའི་དབང་ཆེན་རིགས་སྲིད་རིམ་པོ་ཆེའི་སྟེང་མཐོ་ཚམ་པོ་གནང་གི་ཡིན། ཡོ་ལྷར་དབྱུག་སོག་ཅེར་སྟོད་སྐབས་འཆར་ཚན་སྟག་སྟ་གང་རིགས་ཀྱི་ལས་རྩལ་བསྟོན་མཚམས་དེ་བྱེད་སྲུང་ལ། འགོ་སྟོད་སྟག་བྲག་རིམ་པོ་ཆེ་མཚམས་རོགས་སྲུང་བཞུགས་གནང་གི་ཡོད་ཀྱང་། རྗེས་སུ་ཡོ་ལྷར་ཡོངས་འཛིན་སྲིད་རིམ་པོ་ཆེ་ནས་མཚམས་རོགས་སྲུང་བཞུགས་འཆར་ཚན་གནང། ཞེས་བཀའ་སྟུང་། དེ་ལྷར་རྒྱལ་བའི་མཚོགས་སྟེང་རིམ་པོ་ཆེ་མཐོ་ཚམས་མདོ་ཁམས་སྟངས་གསལ་གྲུབ་ཀྱིས་སྟེང་ཡོན་མཛད་དུ་བྱུང་བ་སྟེང་བ་དང་། བོད་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་བདག་པོར་བཞེངས་ཏེ་ད་ཆ་འཛིན་སྲིད་ཆེ་རྒྱ་ཀྲུང་གི་གཞུགས་པ་གཞི་བྱིན་གྱི་ཉི་མ་སྟེང་མཛོད་པའི་ཚུལ་ལ་བསམས་ན། ཡོངས་འཛིན་དམ་པ་ནམས་ཀྱི་སྟེང་མཛོད་པའི་ཡང་གཞུགས་པའི་སྐབས་མ་མཚམས་བ་ཞིག་གོ་སྟེང་མོ།།

མཐོག་རྒྱ་དང་ཉམས་རྟོགས་འཕེལ་རྒྱུ་སོགས།

རྒྱ་རྒྱུ་རིམ་པོ་ཆེས་དབྱུང་པ་སྟེང་སྐབས་ནས་རིམ་གྲིས་བོད་ཡིག་འབྲི་སྟོག་དང་དག་ཡིག་སོགས་སྟེང་མཐོན་པོར་སྟེང་གནས་ཀྱི་སྟོགས་ལ་སྟེང་གཉེར་མཛད་ཡོད། ལྷན་ཚུ་བ་དང་རྟོགས་ཀྱི་འཇུག་པའི་ཆ་འཕེལ་གྱི་གཞུང་སྲུང་ཏེ་ཆ་ཚང་བར་ཞིབ་ཏུ་གསལ་བའི་དུས་ཤིན། ཞི་བྱུང་རིམ་པོ་ཆེའི་རང་ནམ་དུ་གསལ་བ་ལྷར་བོད་སྟེང་སྟེང་དབྱུང་སྟེང་ལས་ལེ་སྟེང་འཕེལ་བ་སྟེང་མོ་ 1949 ལོའི་ལོ་དབྱིལ་ཚམ་ནས་ཡིན་ལ། <<རོམ་གྱི་ལུལ་དང་རོམ་གྱི་མི་དམངས།>>ལས། “དེ་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་སྟེང་གཞི་བྱིན་རིམ་པོ་ཆེ་ནས་དག་ཡིག་དང་། ལྷན་ཚུ་སྟེང་འཛིན་གནང་སྟེ། བོད་ཡིག་སྟེང་སྟོད་དེ་ནམས་ཆང་མར་ལོ་སྟེང་ཚམ་འགོར། དེའི་རིང་ལའང་རྒྱུ་དུ་སྟེང་མཐོན་པོར་ཆ་སྟོན་སྟེང་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་དེ། སྟོན་སྟེང་དངོས་གཞི་ཉི་ཆོས་ཀྱི་སྟོན་སྟེང་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཡི་གེ་འབྲི་སྟོག་བྱེད་པ་ཆོས་ཀྱི་སྟོན་སྟེང་གི་སྟོན་འགྲོའི་ཆ་གས་ལྟ་བུར་བྱུང་།” ཅེས་རིག་གནས་གསལ་བསམ་གྱི་ཐད་སྟེང་ཡོངས་ཀྱི་ཆ་ནས་བཀའ་སྟུང་བ་ལྷར་སྟེང་མཐོན་པོར་རིག་གནས་ལའང་སྟེང་མཐོན་པོའི་དུས་ནས་གསལ་བཞེས་རྒྱ་ཆེར་མཛད། བོད་སྟེང་སྟེང་དབྱུང་སྟེང་ལས་ལེ་སྟེང་འཕེལ་བ་སྟེང་མོ་མཐོན་པོའི་ལོ་ཞིག་ལ་ཡོངས་འཛིན་རིམ་པོ་ཆེར་ཆེད་གཉེར་གྱིས་གསོལ་འདེབས་འབྲུལ་གནང་མཛད་དེ་ལོར་སྲིད་དབྱུང་བྱེད་རྒྱུ་དགའ་འཛིན་དུ་ལམ་རིམ་སྟེང་ལམ་དམར་ཞིད་དང་ལམ་རིམ་འཛམ་དཔལ་ཞལ་ལུང་གཉིས་སྟེང་སྟེང་སྟེང་ལམ་རིམ་གྱི་ཉམས་ཞིད་ལོགས་པར་གསལ་ཏེ་སྟེང་སྟེང་སྟེང་སྟེང་སྟེང་། སྐབས་དེར་སྟེང་མཐོན་

རིག་གནས་ཀྱི་མཁའ་རྒྱ་རྒྱུ་མེད་མོག་ནང་དོན་རིག་པའི་མཁའ་རྒྱ་རྒྱ་ཡང་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་བཞིན་པའི་ཁར།
མདོ་སྐྱེས་ཀྱིས་བསྐྱེས་པའི་ཉམས་རྒྱུ་ཅི་རིགས་པ་མཚམས་མེད་དུ་འཕེལ། དེའི་རྒྱལ་ཡུལ་སྐྱབས་མགོན་
ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྤྲོས་དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་སུ་གསུང་དོན།

ཉམས་སྲོང་རྣམས་གོམས་འདིས་སུ་བྱུང་སྟེ་ལོ་བཅོ་ལྔ་ཅམ་ལ་བསྐྱབས་སྐྱབས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་བཀའ་
རིག་རྗེས་སུ་བྱོན་པའི་མོས་གུས་ཀྱི་སྐྱེད་བ་འཆར་བར་མ་ཟད། རྒྱ་གར་འབགས་ཡུལ་གྱི་མཁས་པ་རྣམས་ནས་བོད་ལ་
ཟབ་མོའི་ཆོས་པངས་མེད་དུ་བསྐྱབས་པ་དང་། དེ་རྣམས་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བོད་ཡིག་ལ་བསྐྱར་ཉེ་ཉར་
ཚགས་སྐབ་པ། གཞན་ཡང་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་རིག་དེ་རྣམས་གཞལ་མི་རུས་པའི་བྱ་ལོན་
ཞིག་སྲོད་རྒྱུ་བཟུང་བ་ལྟ་བུར་གསལ་དཀའ་བ་རེད་བསམ་པ་བྱུང་། དེ་ནས་བཟུང་རང་དོན་གྱི་བསམ་པ་མིན་པར་
གཞན་དོན་གྱི་བསམ་སྒོ་ཆེས་མང་པོ་བཏང་སྟེ་བྱམས་སྤྱང་རྗེ་སྐོམ་རྒྱལ་རྣམས་ཐན་བུ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་། ཆོས་ཀྱི་ཡིད་
ཆེས་དེ་ཡང་རྒྱས་འགྲོ་སྐབས། གཞན་གྱི་རིག་གནས་དང་། ཆོས་ཀྱི་བཟོ་སྐྱེད་། རྒྱ་ལྷོ་འཛིན་བྱ་རྒྱ། གཞན་ཡང་ཉམས་
ལེན་བྱ་རྒྱའི་རིགས་རྗེ་རྒྱས་སུ་འགྲོ་སྐབ་པའི་སྐོམ་པ་ཆེན་པོ་སྐྱེས་བྱུང་། ཞེས་སྐྱབས་ཀྱི་ཁེངས་པ་སྐྱུང་བའི་གསུང་ཚིག་

དུ་མ་དང་བཅས་བཀའ་སྐྱབས། <<གོང་ས་སྐྱབས་བཟུ་བཞི་བ་ཆེན་པོའི་མཚན་རྣམ།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་
ཡུལ་སྐྱབས་མཚོག་རང་ཉིད་ནས།

དོས་རང་ལོ་བཅོ་ལྔ་ཅམ་དུ་ལོན་པ་ན། བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱིངས་སུ་རྒྱལ་བའི་བསྐྱེད་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཉིན་མོ་ལྟར་གསལ་
བར་མཚན་པའི་འབགས་ཡུལ་གྱི་སྐོམ་དཔོན་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྒྱལ་ཟབ་མོ་དེ་ཉིད་བོད་རང་
ཉིད་ཀྱི་སྐྱེད་དུ་བསྐྱུར་ཅིང་འཛིན་པ་ལ་མཚན་རྗེས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་ལོ་རྒྱ་བ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེད་བྱེད་ཉེ་དད་གུས་འཕེལ་ལ།
དེར་མ་ཟད། བདག་ལས་གཞན་གཅེས་པར་འཛིན་པའི་སྐྱེད་བ་རྒྱས་མགོ་རྒྱུགས་ཤིང་། སྤྱིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ཞེས་པའང་ཚིག་
གི་སྐོམ་རྒྱལ་ཅམ་ཞིག་མིན་པའི་ཆོར་སྐྱེད་རྒྱས་མགོ་རྒྱུགས། དེ་ལྟ་བུའི་ཐབས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པའི་སྐྱེད་བ་དེ་དག་རི་
ཅམ་གྱིས་འཕེལ་བའི་ཆེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པའི་སྐོམ་གྱི་ཡུལ་ཉེ་ནས་ཞིག་དེ་གཉིས་གཅིག་ལ་
གཅིག་གོགས་སུ་སྐྱུང་བ་ན། ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་དང་རྟོགས་ཐེན་མི་བཟུང་པར་འཛིན་པའི་བྱེད་རིག་
གི་རུས་པ་གཉིས་ཀྱང་འཕེལ་ལ། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་ཞུས་པ་མེད་པའི་གདེང་སྐོམས་ཀྱང་རྟེན་པར་མ་ཟད། དགག་སྐྱབ་
ཀྱི་ལམ་ལ་འཇུག་པའི་རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་རྒྱལ་དེ་ཡང་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་བའི་ཆོར་སྐྱེད་བྱུང་། ཞེས་གསུངས།

པོ་དེའི་དགུན་ཐོག །རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱེད་པའི་ལོ་བཅོ་ལྔ་ཅམ་དུ་གོས་པ་གང་ཞིག་ཆེད་གཟིགས་ཀྱིས་མཚན་
ཞབས་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་ཆོས་རྒྱལ་ཡང་གསང་དུག་རི་ནག་པོའི་ཕྱི་ནང་གསང་བའི་རྟེན་རྣམས་ཆ་ཆར་བ་གསང་
བཞེངས་དགོས་པའི་བཀའ་ཕེབས་པ་ལྟར། ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས།

སྐྱེད་རྟེན་དུ་རྒྱལ་མཚོག་གོང་མའི་སྐྱུར་རས་ལ་བྱུག་རྣམས་རྣམས་གཞུང་ནས་བཤད་པ་ལྟར་ལེགས་པར་བྱུགས་ཤིང་།
གཞུང་སྐྱེད་བྱེད་སྐོར་དུག་ཅིང་རྒྱལ་བའི་ཉིན་བཟོ་པོ་ལྷ་གིས་དབྱུང་དཔལ་འབྱོར་རྒྱལ་པོ་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་དབང་ཐོབ་
ཅིང་། རྒྱལ་དུ་བདག་བསྐྱེད་ཉམས་ལེན་བྱེད་སྐྱེས་ཅན་ལྟར་བསྐྱེད་དང་འཕེལ་རས་གཞིར་སྐྱེ་གིས་ཐེན་མཚམས་སྐྱེ་

མཆེད་ཀྱི་གནས་ཡིག་དང་། ལྷགས་ཀར་སྤྲུལ་འཁོར་བཞོན་པའི་སྤྲེང་སྤར་ཡང་ཚོན་གྱིས་བསྐྱོན་ཏེ་ཚད་ལྡན་དུ་
 བཞེདས་པ། གསུང་རྟེན་གྱི་ལྷགས་ཀྱི་བྱང་བྱར་སློབ་སྤྲུལ་གྱིས་བ་དང་། གཤེན་རྗེ་པོ་མའི་འཁོར་ལོ་སྤྲུལ་ཅན།
 ལྷགས་རྟེན་མེད་ལྡན་ལས་སྤྲུལ་པའི་མེད་དུ་བྱུག་ཅན་ལ་སྤྲུང་བྱའི་དབལ་ཅན། ལུས་ཀྱི་རྟེན་གྱི་ལྷགས་ཀྱི་ཅེ་གསུམ་དར་
 བག་སྤྲུལ་ཅན་གྱིས་བརྒྱན་པ། འཁོར་སློབ་པའི་རྟེན་གྱི་ལྷགས་ཀྱི་རལ་གྱི་སོ་གཉིས་མ་དུ་ག་ཞག་གིས་རར་སྤྲུང་བ་
 སྤྲིག་པའི་ཡུ་བ་ཅན་དང་། རྒྱལ་འཇུག་གི་རྟེན་སྤར་དམར་པོ་འོག་ཅན་(པོ་འབྲས་མ་བཞོན་པ)ཀྱི་རུ་ལས་བཞོས་པའི་
 གཞུ་གྱི་རྒྱུས་ཀྱིས་གཞུ་རྒྱུད་ཅན་ལ་ཟངས་ཀྱི་མདའ་བཀའ་བ། ལྷི་རྟེན་མ་ཉེ་དང་གཡལ་པོ་ག་ཞོལ་ཅན་གྱི་གསུལ་ས་
 བརྟན་གྱི་མཁྱིན་པར་བ་ཤིང་གི་བྱང་བྱ་སྤྲུལ་ཅན་བཀྲམས་པ། བད་རྟེན་དར་བག་ལ་གྱི་ཞག་དང་། སི་རྒྱུ་ད། བརྟན་དགྲ།
 རྟེན་སྤྲི་སྤྲི་ཆེན་མས་ཀྱིས་སྤྲུང་དང་། ལྷགས་གྱིས་པ། གསར་རྟེན་རབས་ཆད་པོ་མའི་མེད་པའི་རྟུག་པར་གཤེན་རྗེ་པོ་མའི་
 ཞལ་རང་བྱུང་འབྱུང་དོད་དུ་སྤྲུབ་པ་ཚོན་གྱིས་གསལ་བར་བྱས་པ་ཁ་སྤྲོད་ཀྱི་ནང་རོ་རས་ལ་གྱིས་པའི་ཚོས་རྒྱལ་གྱི་སྤྲུ་
 དང་། དག་པོའི་ཐུན་རྗེས་དང་གཞུངས་སྤྲུལ་གྱིས་བཀའ་བ་སོགས་བེུ་བྱས་བཀའ་རྒྱ་མ་ནང་གསལ་ལྟར་འདུ་བྱས་པ་
 བཅས་རྟེན་རྟེན་ལེགས་པར་སྤྲུབ་མཚམས་སྤྲུང་བསྤྲེད་བརྟན་བཞུགས་སོགས་སྤྲུབ་པ་ཚད་ལྡན་དུ་བཞུགས་ཏེ་སྤྲུ་རྟེན་
 མང་ག་མ་གཏོགས་དེ་མེན་རྟེན་རྗེས་རྟེན་ལེགས་སྤྲོད་རྟེན་སྤྲུལ་དུ་བསྤྲུ་ཚོགས་ཀྱིས་པོ་ཏེ་ལར་རྒྱལ་མཚོ་ག་བརྟུ་ལ་
 ཀྱི་གཟིམ་རྒྱུང་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་བཞུགས་གསོལ་ལུས། ཞེས་རང་རྣམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་མཚོ་ག་སྤྲུལ་རིན་
 པོ་ཆེའི་སྤྲུལ་བཞེད་རི་བཞིན་ལུས། དེ་ལྟར་འཇམ་མགོན་ལྷ་མའི་བཀའ་སྤྲུང་གཉན་པོ་ཚོས་རྒྱལ་ཡང་གསར་གྱི་ལྷི་
 བད་གསར་བའི་རྟེན་རྗེས་རྣམས་འདུ་བར་གཞན་བའི་ཆེ་རྟེན་སྤྲུ་ཚོགས་བྱུང་བའི་རྒྱལ་ལ།

དེ་སྐབས་ཐོག་མར་རྟེན་རྗེས་འདུ་བཞུང་པའི་སྐབས་སྤྲུལ་གྱི་སྤོད་ཤག་ཏུ་མཚན་པོ་སྤར་མེད་ཀྱི་རྟེན་སྤྲུང་། ཚོགས་སྤྲུ་
 ཡང་ཡང་བྱུང་བ་དང་། ཚོས་རྒྱལ་གྱི་ཞལ་ཐང་ལ་གོང་ས་ཆེན་པོར་གཟིགས་འཕེབས་སྤྲུན་ལུང་འབྲུལ་ཉིན་དེར་སྤྲུ་བཅར་
 སྤྲི་ཞུ་མཁན་པོ་མཚུན་རབ་བརྟན་འཛིན་ལ་སྤོད་དུ་སྤྲེད་གྱི་བ་པོ་ག་པ། ཞོ་པོ་ལྷ་སའི་ཤག་ཏུ་བསྤྲོད་སྐབས་ཤིག་
 བཞོན་རྟེན་བསྤྲུང་བ་སོགས་འཇུགས་སྤོངས་སྤྲུ་ཚོགས་བྱུང་བ་ཚོས་རྒྱལ་ཡང་གསར་འདི་ཉིད་འཇམ་མགོན་ལྷ་མའི་

བཀའ་སྤྲུང་ཚེས་ཤིན་ཏུ་གསར་བ་དང་གཉན་པར་བརྟེན་འདི་སྐབས་དམ་ཅན་འདུ་བའི་མཚན་མར་མདོན། ཞེས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་
 ཆེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས། དེའི་མཇུག་ཏུ་སྤྲུང་ཡང་རྒྱལ་བའི་མཚོ་ག་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་སྤྲུ་ནས་སྤྲུ་མོ་དམག་ཐོར་
 མའི་རྟེན་རྗེས་རྣམས་གསར་བཞེདས་ལུ་དགོས་ཀྱི་བཀའ་ཕེབས་ལྟར་མཚན་ཞབས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དེ་བཞིན་
 ལུ་གཞན་མཚན་པ་དང་། དེའི་རྗེས་ཅམ་ཞིག་ལ་སྤྲུལ་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་སྤྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྲུ་བྱུང་ནས་རྒྱལ་བའི་
 མཚོ་ག་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚན་ཞབས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་བྱང་གིས་སྤྲིད་པོད་པའི་ཡིག་ཆའི་སྤྲེང་ནས་གཏུགས་
 དཀར་སྤྲུ་བཅུ་བདུན་མའི་དབང་ཆེན་སྤྲུན་ཅིག་གསལ། དེ་ལ་ལྷ་པོ་དམག་ཐོར་མའི་རྟེན་རྗེས་གསར་བཞེདས་སྤོངས་
 ཞེས་རྒྱས་མཚུན་པར་དགོངས་ན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལ་གཟིགས་འཇམ་པ།

གོང་དུ་གྱིས་བ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་མཚོ་ག་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྤྲུལ་སྤོན་ཉམས་བཞེས་ཆག་མེད་
 ཐོག་ཚོས་སྤྲུང་གཉན་པོ་དག་གི་རྟེན་བཞེདས་སྤྲུལ་བཞོན་སྤྲུ་མཚན་པ་སོགས་ཅི་ཡིན་སྤྲུལ་ན། དེ་ནི་བརྟན་པ་

དང་འགྲོ་བའི་དོན་ཉམ་གཅིག་ཡིན་པ་ནི་སློབ་མི་དགོས་ཀྱང་། སྐབས་འབྲེལ་བྲུང་གའི་ཕྱིན་ལོ། མི་འགྲུང་བར་བོད་གངས་ཚན་གྱི་ཞིང་དུ་ཕྱི་ནང་གི་བར་དུ་གཅོད་པ་རི་སྙེད་ཅིག་ཡོང་རྒྱུར་གཞིགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་གདོན་མི་བཟུམ་དེ་ལྟར་གོགས་བསྐྱོད་གནང་བ་ལས་དེ་ཞིག་བརྒྱད་པོའི་བར་ཚད་དངོས་སུ་མ་རྒྱུང་ཡང་རྟོགས་མཚན་དན་པ་དུ་མ་ཞིག་རྒྱུང་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་ཁྱི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམས་ལས།

དེ་ལོ་(1950)དབྱར་ལྗོངས་ལྟོ་སྡེ་ལྟོ་སྡེ་གསལ་བུམ་པ་རེའི་བྲུང་ལྟོ་སྡེ་ཞོགས་པ་ཐོ་རེངས་བྲུང་དུ་བ་མཚུགས་རིང་ཚལ་གཅིག་ཅོས་འདར་བ་དང་། སེ་རར་ལམ་རིམ་འཆད་སྐབས་དེར་ཉེན་གཅིག་མཚན་མོ་སྡོད་ཡོལ་ཅོས་པ་སེ་རའི་སྡོད་སྡེ་གསལ་བྲུང་བཞི་དམག་སྐར་གྱི་བྲུང་ཅོས་གྱི་ལམ་མཁའ་ནས་སྡོད་ལུ་དུ་མེ་མདའ་མང་པོ་བརྒྱབས་འདྲའི་སྐྱོ་སྐྱད་གཉམས་ཤིང་། དེའི་མཚུགས་ལོགས་ཅོས་ནས་ས་གཤོས་ཉེ་ཅང་ཆེ་བ་ཡུན་རིང་བརྒྱབས་ཉེ་སེར་བྲེས་གྲུ་ཁང་གི་དུ་ཅེའི་གསེར་བཟངས་གྱི་གཞུང་དང་། རྒྱལ་མཚན་གྱི་བྲེས་བྲུ་རྣམས་ཀྱང་སེལ་སེལ་དུ་རང་རྣོལ་བྲེད་གྱི་འདུག་པས་ཁོ་བོ་གྲུ་ཁང་གི་ཡང་སྟེང་གཞིམ་རྒྱུད་དུ་བསྐྱར་སྒྲིལ་སྡོམས་སྟེག་མར་འཇུགས་སྐྱེག་ཆེ་ཅོས་རྒྱུད་ཡང་ཞིབ་ཉུ་བསམ་ཆེ། ལས་མ་བྲས་པ་དང་མི་འདྲན་ཅིང་བྲས་པ་རྒྱུད་མི་བཟོ་བའི་རྒྱུད་པའི་སྡོད་གཤེར་བཅས། གནས་མདའི་སྐྱོ་སྐྱད་དེ་དང་ས་གཤོས་དེ་བོད་ས་ཁུལ་ལས་མས་མང་པོ་ཞིག་ལ་དུས་མཚུངས་སུ་རྒྱུང་འདུག་པ། མཁོ་སྐྱོད་རྒྱུར་གྱི་དུག་རྒྱུངས་དེ་འོངས་ཉེའི་བྲུ་སྡེ་སུ་སྐྱུང་། ཞེས་གསུངས།

<<བཅོན་པོའི་གྱི་རང་དབང་།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་ཀྱང་། ལྷོ་ལོ་ 1950 ལོའི་དབྱར་ཁའི་ཞོ་སྡོད་དུས་ཆེན་གྱི་སྐབས་ལྟར། རོར་རྒྱུང་དུ་རྒྱལ་བའི་མཚོ་གསུལ་རིན་པོ་ཆེ་གཞིམ་སྡོད་ནས་ཕྱིར་ཕེབས་སྐབས་ཞབས་འོག་ནས་ས་གཤོས་པའི་སྐབས་སྐྱུང་རྒྱུང་ཞིང་། ས་ཡོམ་དེ་སྐར་ཆ་དུ་མའི་རིང་བརྒྱབས། དེ་ནས་ཀྱང་བྱུང་འདར་སྡོགས་གྱི་བར་སྐར་ནས་སྡེར་སྐྱོ་ཆེན་པོ་སྐྱེ་བྱུ་ལྟར་བཞི་བཅུ་ཅོས་གཉམས་པ་གསལ། དེའི་ཕྱི་ཉེན་དེ་དག་བོད་གཞུང་རྒྱུང་དམག་གི་མེ་སྡོད་ཆོད་ཉེའི་སྡེར་སྐྱོ་ཞེ་ཡིན་དགོངས་ཉེ་ཅད་ཞིབ་གནང་བ་ན་དེ་ལྟར་མིན་པའི་དོན་གནད་གསལ་པོ་རྒྱུང་བའི་ཁར། སྡེར་སྐྱོ་གཉམས་པའི་བར་སྐར་དུ་འོད་མདངས་དམར་པོ་ཞིག་འཕྲོས་པ་མཚོང་མཁའ་འགའ་ཞིག་ཀྱང་རྒྱུང་འདུག། ལྟས་དེ་དག་ནི་སྡེ་སའི་ཁུལ་གཅིག་སུ་མ་ཡིན་པར་དེའི་ཉེ་ཁུལ་མང་པོ་དང་། འདར་སྡོགས་ཆབ་མདོ། ལུབ་ཁུལ་ས་སྐྱོ་སོགས་སུ་འདྲུང་འདུག་པའི་རྒྱུ་བའི་གསུངས། མི་རྣམས་གྱིས་ས་ཡོམ་སོགས་སྟེང་ཡམས་མཚན་ཅན་དེ་དག་ནི་རང་ག་བཞིག་མ་ཡིན་པར་སྐྱེད་ལ། དེ་ནི་སྐྱོ་ཆོས་སྐྱོར་སྐྱུང་མས་བོད་ལ་རྒྱེན་དན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོང་བར་རེས་པའི་བར་བསྐྱར་བཞིག་ལེད། ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱི།

དབྱིན་རིའི་སྐྱོད་ཡིག་གསལ་སྟོན་།

རྒྱལ་བའི་མཚོ་གསུལ་རིན་པོ་ཆེས་དབྱིན་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་གཉེར་གནང་བའི་ཐོག་མ་ནི། ལྷོ་ལོ་བེན་ཉུ་སྐབས་ལྟར་གྱི་བྲུང་སྐྱོད་ལྟར་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་གཉེར་གནང་བའི་དུས་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྒྱུང་སྡེད་རིན་པོ་ཆེ་

གང་པ་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་སྐྱེ་ཅེད་སྐྱེ་ཚོགས་ཅེས་ཉེ་དེ་དང་ཞོར་དུ་དབྱིན་སྐད་ཀྱི་ཚིག་འགའ་ཞིག་ཀྱང་ཐུགས་འཛིན་གནང་། དེ་ལ་<<ཐོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པ་ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

ངོས་ཀྱི་ཅེད་མོ་ཅེ་རོགས་ནི། གང་པ་རྣམས་དང་ལྷན་ཁང་གི་དགོན་གཉེར་གྲུ་བ་འགའ་ཞིག་ཡིན། རོན་གྱིས་བཤའ་ན། དེ་ལྟར་ཐོད་ཀྱི་དམག་མི་བྱེད་སྲོང་བའི་གང་པ་དེ་རྣམས་ཀྱི་ས་ནས་དབྱིན་སྐད་ཐོག་མ་སྐྱབས་པ་ཡིན། ཁོང་ཚོས་དབྱིན་སྐད་ཀྱི་ཚིག་སྐྱེ་མ་དག་པ་དུ་མ་ཞིག་དམག་སྲོང་གི་སྐབས་སུ་སྐྱབས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་དབྱིན་ཚིག་འགའ་ཐུགས་འཛིན་གནང་ཞིང་། དེ་ནས་དགུང་ལོ་བརྒྱད་དགུ་ཙམ་དུ་ཕེབས་སྐབས་འཛམ་གླིང་གི་གནས་ཚུལ་མཐུན་ཉོགས་གནང་བུལ་བའི་ཐུགས་རེ་ཆེས་ཆེར་བྱུང་སྟེ་དབྱིན་ཡིག་རང་སྲོང་གནང་རྒྱུའི་ཐུགས་འདུན་འབྱུངས། དེ་ལ་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས།

ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་གནས་ཚུལ་དེ་ཚོ་ཤེས་འདོད་ཆེན་པོ་ཡོད་མོད། སལ་ཆེ་བར་འདོད་པ་ཁེངས་ཐབས་མ་བྱུང་། དེ་བཞིན་ས་ཁྲ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ལ་ཡང་ཡང་དོ་སྣང་གིས་བལྟས་ཉེ། ཐག་རིང་གི་ཡུལ་དེ་ཚོའི་ནང་མི་ཆེ་སྐྱེལ་སྐྱབས་རི་འབྲེལ་ཡོད་དམ་སྟེ་ཡང་། ལུང་པ་དེ་ཚོ་མཐོང་སྲོང་བའི་མི་སུ་ཞིག་ཀྱང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བཀུགས་མེད། དེ་ནས་ངས་དེ་བཞིན་གྱི་ནས་དབྱིན་རི་རང་སྲོང་མགོ་བརྒྱགས་པ་ཡིན། ར་ཚོའི་ཁྱིམ་མཚོས་འབྲེལ་བའི་པོ་ཡོད་པ་ནི་དབྱིན་རི་རེད། འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པ་དང་ལྷན་སའ་ཡོང་བའི་མོ་དེར་བྱུང་བ་དེའི་གནས་ཚུལ་གསུག་ཐོད་ཡིག་གསར་ཤོག་ཏུ་བཀོད་པ་

ཐོག་མར་དབེ་ཚན་ནས་སློག་གནང་གི་ཡོད་ཀྱང་། དམག་ཐག་མ་ཚོད་ལོང་དུ་རང་ནས་སློག་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་དགུང་གྲངས་བརྒྱད་དགུ་ཙམ་དུ་ཕེབས་པ་ནས་ཐོད་ཙམ་མ་ཡིན་པར་སྤྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་གནས་སྐྱབས་ཀྱང་འཛམ་གླིང་འདོད་ཆེན་པོ་འབྱུངས་ཤིང་། དགུང་ལོ་བརྒྱ་གྲངས་སུ་ཕེབས་པ་ནས་སྐབས་ཐོག་འཛམ་གླིང་གི་གནས་ཚུལ་ཡོངས་རྒྱུགས་མཐུན་འདོད་ཀྱི་ཐུགས་རེ་སྲུང་ལས་ཆེས་ཆེར་འཕེལ། དེ་ལྟར་ཡང་། གནས་ཚུལ་དེ་དག་གི་ཡོང་ཁུངས་ཆེས་ཉུང་ཤས་ཙམ་ལས་མེད། དེ་ཡང་བར་རིས་ཙམ་གྱི་འབྲེལ་བཤའ་ཐོད་བརྒྱུར་བྱས་པའི་དབྱིན་རི་རི་ཚོགས་པར་དང་། གསུག་ཏུ་འདོན་སྤེལ་བྱས་པའི་ཐོད་ཡིག་ཚོགས་པར་ཡུལ་ཕྱོགས་སོ་སོའི་གསར་འགྱུར་མེ་ཡོང་ཞེས་པ། དབྱིན་སྐད་ཤེས་པའི་མཐོ་རིམ་མི་སྣ་ཆེས་ཉུང་ཤས་ཤིག་ཡོད་པ་དེ་དག་ཡིན། རོན་ཀྱང་། དབྱིན་རི་རི་ཚོགས་པར་དེ་ཉིད་ཀྱི་གསར་འགྱུར་རྣམས་ཐོད་བརྒྱུར་བྱས་མེད་པ་དང་། གསར་འགྱུར་མེ་ཡོང་དེ་ཉིད་ཐུག་ཏུ་འབྱོར་དཀའ་བ། མཚོག་སྐྱེལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སོ་བྱང་ཕྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་ལ་ཐད་ཀར་བཀའ་འདྲི་གནང་མི་ཚོག་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཐུགས་འདོད་དེ་དག་འགྲུབ་པའི་གོ་སྐབས་པལ་ཆེར་མེད་པ་ལྟ་བུར་གྱུར། དེར་བརྟེན། མཚོག་སྐྱེལ་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ནས་དབྱིན་ཡིག་སློབ་གཉེར་གནང་རྒྱུ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད་པར་དགོངས་ཉེ་གོང་དུ་གསལ་བ་ལྟར། ཐོག་མར་དབྱིན་ཡིག་རང་སྲོང་གནང་ཞིང་། དེ་ནས་ཐོད་མི་འགའ་ཞིག་དང་། ཐོད་ནང་ལོ་བརྒྱན་འབྲི་མཁན་ཕྱི་གླིང་བ་ Heinrich Harrer ཞེས་པ་སོགས་ལས་དབྱིན་སྐད་སློབ་གཉེར་ཐུབ་བྱ་མཛད། དེ་ལྟར་ཡང་། སྐབས་དེར་དབྱིན་

ཡིག་སློབ་གཉེར་གནང་བ་དེ་ཀུན་གྱིས་ཡི་རངས་ལྷོ་མ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་མེད། དེ་ཡང་ཡོངས་འཛིན་དང་མཚན་ཞབས་
འགའ་ཞིག་ནས་རྒྱུ་བ་དང་མི་རྒྱུ་བར་གསུངས་པ་སོགས་འགའ་ཆུན་ཐོན་ཏུ་གྱུར་བས། ལྷོ་བས་རེར་མཚོག་སྐྱུལ་
རིན་པོ་ཆེ་ནས་གསང་སྟོབས་གིས་གསལ་སྟོང་མཛད་དགོས་ལྟར་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་ཡོད། <<བོད་ཀྱི་རྒྱུང་བ།>>

ཞེས་པ་ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

སྤྱི་ལོ་ 1951 རྗེས་ནས་ཀྱང་སྐྱེད་འཛིན་མེད་ལགས་སྐྱབས་སྐྱབས་སུ་འོང་སྲིད་ཏུ་མེ་ཏོག་འདེབས་འཇུགས་སུ་
མེབས་ཤིང་། ཁོང་གི་ལས་དོན་གཙོ་བོ་ལྷོ་བ་འདི་ནང་ལྷོ་བ་ལས་གནང་བུ་དེ་ཡིན་ཡང་། རོས་ཀྱིས་ཁོང་དང་ལྷན་ཏུ་
དབྱིན་ཡིག་སྐྱུངས་ཤིང་། གཙོ་བོ་ནི་དབྱིན་ཡིག་གི་བཞུགས་པེད། ཅེས་གསུངས། སྐྱེད་འཛིན་མེད་ལས་དབྱིན་

སྐྱེད་གསལ་སྟོང་གནང་བའི་ཚུལ་ལ།

ད་གིན་ལྷོ་མ་ལ་ནང་ཏུ་གོ་མ་བ་སློབ་པ་དང་སྐྱེད་འཛིན་སློབ་ལགས་ཀྱི་གདོང་དེ་ལྷང་སྟེ་སྐྱེད་པ་ལ་འདར་གྱུར། ཁོང་འདས་
ཚར་བ་རེད། གཞན་གྱི་ཐབས་མེད་ཀྱང་སློབ་ལམ་ཞིག་བརྒྱབས། ཁོང་ནི་མི་སྤྱི་མེས་ཚན་ཞིག་དང་མི་སེམས་བཟང་
ཞིག་རེད། ཉ་ལམ་བག་ཆགས་བཟང་པོ་དང་སྤྱི་གནས་བཟང་པོའི་མི་ཞིག་རེད་ཅེས་བཞད་ཐུབ་ཀྱི་རེད། རོས་ཀྱིས་བོད་
ནས་སྐྱེད་འཛིན་སློབ་ལགས་རྒྱུས་མངའ་དང་རོལ་ས་ཀྱི་ཡོད། སྐྱེད་འཛིན་སློབ་ལགས་ཀྱིས་རོས་ལ་སློབ་ཏུ་དབྱིན་རི་
ཐོན་ཏུ་བསྐྱབས་པ་རེད། གཙོ་བོ་ནི་རྒྱུ་བ་ལྷོ་མ་ར་བཟོ་བར་ཡོང། ཞོར་ལ་དབྱིན་རིའི་སློབ་དེབ་སློབ། སྐྱེད་
འཛིན་སློབ་ལགས་ཀྱིས་ཁྱེད་རང་ཚོ་སུ་གུ་མང་པོའི་དགོ་ཆུན་ལས་མ་ཚང། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་དབྱིན་རི་སློབ་པའི་

དགོ་ཆུན་ཡང་ལྷོ་བ་ལ་རེད།⁷⁷ ཅེས་བཞད་སྐྱུལ། དེར་མ་ཟད། རྒྱུ་བ་སྐྱེད་འཛིན་མེད་ལས་སྐྱེད་ལགས་སློབ་གནང་ཐུབ་པ་གྱུར་ཡོད། དེ་ལྟར་
རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེས་སྤྱི་སྐྱེད་ལ་ཐུགས་གཉེར་གནང་བ་ནི་སློབ་ཏུ་གྱུར་བ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་རྒྱལ་
མཚོག་བུ་གསུམ་པའི་སྐྱབས་ནས་སྟོབས་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་གནང་ཐུབ་པ་གྱུར་ཡོད། དེ་ཡང་རྒྱལ་མཚོག་བུ་
གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་རང་ཉིད་ཀྱིས་དབྱིན་སྐྱེད་མི་མཁེལ་ཡང་པོ་ཉ་ལམ་འཛིན་སྲིད་ས་ཁྲ་དང་དབྱིན་ཡིག་གི་དཔེ་
དེབ་སྐྱ་ཚོགས་གཅེས་ཉར་མཛད་ཡོད་ཅིང་། རྒྱུ་བ་སྐྱེད་འཛིན་སློབ་ལ་སྐྱེད་ལགས་སྐྱེད་འཛིན་སློབ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་
གནས་ཚུལ་ཞུས་མཁེལ་འདོད་དང་། དེ་ནས་སྤྱི་སྐྱེད་ལ་ཐུགས་སྐྱེད་ཆེན་པོ་གྱུར་སྟེ་རང་སྲིད་། དེ་ནས་ཀྱང་སྐྱེད་འཛིན་
དབྱིན་སྐྱེད་ཤེས་པ་དག་ལས་ཐུབ་སྲིད་གནང་བར་མ་ཟད། ཡོངས་འཛིན་སོགས་ཀྱི་ཐུགས་ལ་དེ་ཅེས་འཇུག་པོ་མ་
གྱུར་བས་གསང་སྟོབས་གིས་གསལ་སྟོང་གནང་བ་ནས་ད་ལྟ་འཛིན་སྲིད་ཁོང་གིས་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་ཏེ་སྐྱེད་པ་དང་
ཐུན་པའི་སྤྱི་བོ་བྱང་གིས་མི་ལང་བ་ལེགས་ལས་ཏུ་འགོད་པར་མཛད་བཞིན་པ་བཅས་ལ་བསམས་ན། རྒྱལ་མཚོག་
ན་རིམ་གྱི་མཛད་པ་ཐམས་ཅད་གཅིག་ལ་གཅིག་འབྲེལ་ལ་སྐྱེད་ཏུ་འདུག་པ་ནི་གདོན་མི་ཐ་སྐྱེས་ལ། ཡགོང་ས་

⁷⁷ སྤྱི་ལོ་ 1997 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 22 ཉིན་སུ་འཛིན་སྐྱེད་ལགས་སྐྱེད་འཛིན་སློབ་ལས་དངས།

མཚོག་རང་ཉིད་ནས་ཀྱང་རྒྱལ་མཚོག་དང་པོ་ནས་བརྒྱུ་བཞི་པའི་བར་དང་། ཡང་ལན་རེར་ཚོས་རྒྱལ་སྲོང་བཅོན་ནས་
དེ་ལ་སྤྱུག་གི་བར་གྱི་མཚན་པ་སྤྲེལ་ནས་བཀའ་མོལ་གནང་བར་མ་བཟོ། མཚོས་པ་རེར་འཁྲུངས་རབས་སྤྲེལ་གཞན་
དང་སྤྲེལ་ཏེ་གསུངས་པ་སོགས་ལས་ཀྱང་དཔོག་སྤྱུག་སྤྲེལ།

ཆུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེས་འབྲུག་རིག་དང་གྱི་མི་རྣམས་ལ་སྤྱུགས་སྤྲུང་དང་འབྲེལ་འབྲིས་གནང་བ་དང་། དབྱིན་
རིའི་སྐད་ཡིག་ལ་སྤྱུགས་བཅོན་མཚན་པ་སོགས་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། “བསྟོན་པ་གཏོང་མཁན་ཞིག་གི་ངོས་ནས་
བཤད་ན། རོས་ཀྱིས་དབྱིན་རི་སྤྲུངས་པ་དེ་མ་འོངས་སྟོན་གཞིགས་པེད་ཅེས་ཟེར་ཆོག་གི་པེད།” ཅེས་བཀའ་གནང་བ་དང་།
དེ་ནས་དགག་དགོས་ཀྱིས་པར་ཅན་ལ་གཞིགས་ཏེ་སྤྲུང་ཡང་། “འོན་ཀྱང་། མ་འོངས་སྟོན་གཞིགས་པེད་འདྲ་ག་ལ་ཡོད།”
ཅེས་གསུངས་ཏེ་གསུང་སྤྲེལ་གྱིར་བསྐྱེད་པེད། དེ་ཡང་ཆེས་མད་དུ་བྱུང་བའི་རྣམ་ཐར་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེ། རྒྱལ་མཚོག་
རང་ཉིད་ནས་ཉིན་བཞིན་སློབ་སྦྱོང་ཆོག་བརྒྱུད་མ་བཞུགས་ཏེ་ཉམས་བཞེས་ཆག་མེད་དུ་སྦྱོང་བའི་སྤྲུང་དུས་ཁོར་མོ་ཡུག་
ཏུ་དམན་ས་ཉག་གཅིག་བདག་གིར་བཞེས་པ་དང་། ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་དོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་སོགས་ཀྱི་ཁེངས་སྤྲུང་དང་
དམན་ས་བཞེས་པའི་རྣམ་ཐར་ཐར་པ་ལ་བསྐྱུགས་པ་ཆེས་ཆེར་མཚན་པ་སོགས་ལས་ཀྱང་ཤེས་བྱས། འོན་ཀྱང་།
བསྟོན་པར་མ་འབྲིན་པ་དང་འགོ་བ་སྤྲུང་བར་བྱེད་པའི་ལས་རྒྱུ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་སྤྱུགས་འཛུལ་སྤྲུང་ཅམ་ཡང་མེད་
པར་ཐད་ཀ་ཐད་ཀར་ཐེར་འདོན་དང་ཡོ་བསྐྱུང་གནང་བ་ཡིན།

ཉིན་ཞག་སྤྱུགས་གཅིག་གི་མཚན་པ་མདོར་བསྐྱུས་དང་ འཕྲོས་དོན་འགའ།

འདིར་བཅོན་ཤོལ་གྱི་རང་དབང་ཞེས་པའི་རང་རྣམ་ལས་ཁོལ་དུ་བྱུང་ཞིང་བར་མཚོས་ཀྱི་འཕྲོས་དོན་རྣམས་
དོར་ཏེ་ཆུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་སྤྲུག་པ་བའི་སྐབས་ཀྱི་མཚན་པ་མདོར་ཅམ་བཟོད་པ་ལ།

རོས་རང་ཉི་མ་ཤར་བའི་རྗེས་སུ་ཡར་ལངས་རྒྱུ་གཏན་ནས་མི་དགའ་བས། ཞོགས་པ་ཞིག་ལ་གཉིད་ཤོར་ཏེ་ཡར་
ལངས་པའི་ཆོ་སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་གྱི་ངོལ་དུ་ཅེད་མོ་ཅེ་བཞིན་པ་མཐོང་བས་འཆོག་པ་ཐོས་སོང་། དུས་རྒྱུན་ངོས་
རང་པོ་ཏེ་ཡར་ཞོགས་པའི་རྒྱ་ཆོད་དུག་པ་ལས་མས་ཅམ་ལ་མལ་ལས་ལངས། དེའི་རྗེས་སུ་རྒྱ་ཆོད་གཅིག་ཅམ་གྱི་
རིང་སྐོམ་སྤྱུག་བྱེད་ཅིང་། རྒྱ་ཆོད་བདུན་པ་ཡོལ་ཅམ་ལ་ཞོགས་ཟས་ཟ། ཞོགས་ཟས་ནི་ཉག་ཏུ་རྩ་དང་ཅམ་པ། སྤྲང་ཅི་
དང་ཡང་ན་བུ་རམ་བཅས་པེད། དེ་ནས་སློབ་ཆོན་ཐོག་མ་ནི་མཁྱེན་རབ་བསྟོན་འཕགས་ཀྱི་མདུན་དུ་དབུ་མེད་འབྲི་
སློག་སྤྲུང་རྒྱ་དེ་ཡིན། སློག་སྤྲུངས་ཟེན་ནས་ལོ་བརྒྱ་གསུམ་ལ་མ་སོན་གྱི་བར་དུ་ཡིག་གསུགས་སྤྲུངས། བོད་ཡིག་ལ་
དབུ་ཅན་དང་དབུ་མེད་གཉིས་ཡོད་པ་ལས་དབུ་ཅན་ནི་དཔེ་ཆ་ལྟ་སློག་གི་དོན་དང་། དབུ་མེད་ནི་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ཡིག་
ཆ་དང་འཕྲིན་ཡིག་འབྲི་གཏོང་གི་ཆེད་དུ་ཡིན། རོས་རང་ལ་གཞུང་གི་ལས་དོན་ཆེད་ལེས་པར་དུ་དགོས་པ་ནི་དབུ་མེད་

འགྲེ་རྫོག་ཤེས་རྒྱ་གཅིག་ལུ་ཡིན་ཡང། དབུ་མེད་ཡིག་གཟུགས་མཁྲོགས་ཅམ་སྤངས་པར་བཞེན་དབུ་ཅན་གྱི་ཡིག་གཟུགས་ཀྱང་རང་སློང་གྲེད་རྒྱུ་པ་བྱུང། ཡིག་གཟུགས་འགྲེད་གི་རྩེས་སུ། དཔེ་ཆ་སློའ་འཛིན་གྱི་རྒྱ་དེ་ཡིན་ལ་སློའ་ཟེན་པ་རྣམས་ཕྱིས་སུ་རྒྱལ་སློད་ཀྱང་གྲ་དགོས། སློའ་འཛིན་གྱི་རྒྱུར་དགའ་ཆེགས་མེད་པས་(ཡུན་རིང་སློའ་རྒྱུར་)སུན་ལྷང་ཆེན་པོ་བྱུང། འདྲིང་ལོད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། སློའ་འཛིན་སྤྱིར་དུ་རྒྱུ་པ་ལྟར་དུས་རྒྱུན་ཡུན་རིང་མ་སོང་བར་བརྟེན་འགོ་བདེ་ཡིན། ལྷོ་ཆོད་བཅུ་པ་ཅམ་ལ་གཞུང་ཞབས་ཆོར་མཇལ་འབྲེད་ཀྱི་དགོས། དེ་ནི་དོས་རང་ལོ་ན་ཉ་ཅང་རྒྱུང་བའི་སྐབས་ནས་མགོ་བརྟུགས་པ་ཞིག་ཡིན། མཇལ་འབྲེད་དེ་ཉིད་གྲུ་བ་མཚམས་ཕྱིར་ལོག་གྲས་ཉེ་ཉིན་གྱི་བར་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྐུ་གཞོན་པར་སྤར་སློའ་འཛིན་ཟེན་པ་དེ་ཉིད་རྒྱལ་སློད་ཀྱི་དགོས། དེའི་འགྲོའ་ཡོངས་འཛིན་ནས་ཕྱི་ཉིན་སློའ་འཛིན་གང་ཀྱི་དགོས་པ་རྣམས་ལྡན་སློའ་དང་ཞིབ་འགྲེལ་གནང། དེའི་རྩེས་སུ་ཉིན་དེའི་དུས་སྐབས་གལ་ཆེ་ཤོས་ཉེ་ཅེད་མོ་ཅེ་བའི་དུས་ཆོད་དེ་ཤར་བ་ཡིན། ལྷོ་ཆོད་དང་པོ་ཡོལ་ཅམ་ལ་ཉིན་གྱི་མཇལ་སྐབས་བདེ་ཞིག་བཟབ་རྒྱུ་དང། དེ་ནས་ཡུན་རིང་མ་འགོར་བར་ཉིན་རྒྱུ་གྱི་སློབ་ཚན་མགོ་འཇུགས་ཀྱི་དགོས། དེ་ཡང་དུས་ཡུན་ལྷོ་ཆོད་གཅིག་དང་ལྷོ་ཆོད་ཀྱི་ཅམ་གྱི་རིང་ཡོངས་འཛིན་སྐུ་གཞོན་པའི་དབུ་ནས་སྤྱིར་བཏང་གི་ཤེས་བྱ་རྣམས་སྤང་རྒྱུ་དེ་དང། དོས་ཀྱིས་སྤངས་པའི་སློབ་ཚན་རྣམས་ནི་དགོ་བཤེས་དམ་འདོག་གྲེད་མཁན་གྱི་དགོ་འདུན་པ་གྲེད་སྤྱིས་སློབ་གཉེར་ཀྱི་དགོས་པའི་རིགས་ཡིན། དེ་ནི་དུས་རབས་ཉི་ལུ་པའི་ནང་གི་མགོ་འཛིན་ཅིག་ལ་མཚོན་ན་དེས་སུ་ཆད་པ་དང། རྩོགས་དུ་མ་ནས་ཆ་མ་ཆང་བ་ཞིག་དེད། དེའི་རྩེས་སུ་ལྷོ་ཆོད་གཅིག་གི་རིང་ཡོངས་འཛིན་གྱིས་ཉིན་དེའི་བརྟེན་གཞིའི་ཐོག་རིགས་ལས་གྱི་བཏོ་སྲིང་གྲེད་རྒྱུ་འབྲེད། ལྷོ་ཆོད་བཞི་པའི་སྤྱིང་ཇ་དང། དེའི་འགྲོའ་མཚན་ཞབས་གཉིས་མེབས་ཉེ་ལྷོ་ཆོད་གཅིག་གྱི་མཇལ་ཅམ་གྱི་རིང་རྟགས་གསལ་གཏོང་དགོས། མཐར་ལྷོ་ཆོད་ལྷོ་དང་ལྷོ་ཆོད་ཀྱི་ཅམ་ལ་ཉིན་དེའི་དུས་སྐབས་དགའ་ཆེགས་ཅན་དེ་ཡོངས་སུ་མཇུག་རྫོགས་པ་ཡིན། ཡོངས་འཛིན་དེའི་ཆེ་གཞིས་ཤེས་བྱ་བྱེད་མེབས་གྲུབ་པ་དང་དུས་མཚུངས་པར་དོས་རང་གེལ་འཚུབ་རང་རྒྱང་ཤེས་ཞུར་ཉེ་གཞིས་ཁང་གི་ཡང་སྤྱིང་དུ་འགྲོ། མོ་བྲང་གི་ཡང་སྤྱིང་ནས་དེ་དང་ཁད་ཉེ་བའི་རྣམས་པོ་དེའི་སྤོན་ཅིས་ཁང་ནས་རྒྱང་ཆད་དུ་གནས་པའི་ལྷོ་ལྷན་ལོ་ཁང་ཆེན་མོའི་བར་གྱི་ཡུལ་རྩོངས་དེ་དག་མཚོང་གྲུབ། དོས་རང་ཉ་ཅང་ལྷོ་བར་དགའ་བའི་གནས་ནི་དམར་པོ་དེའི་ཅ་བར་ཆགས་པའི་ཞོལ་གྱི་ལྷོང་སྤེའི་གཡས་གཡོན་གྱི་ས་ཁུལ་དེ་དག་ཡིན། དོས་རང་མོ་བྲང་གི་ཡང་སྤྱིང་དུ་འགྲོ་བའི་དུས་དེ་ནི་ཞོལ་བཙོན་ཁང་གི་བཙོན་པ་རྣམས་ཁྲམས་རའི་ནང་པར་རྒྱུར་འགྲོ་སློད་གྲེད་པའི་དུས་སྐབས་དེར་འཁེལ། བཙོན་པ་རྣམས་ལ་རང་ཉིད་གྱི་གྲོགས་པོའི་འདུ་ཤེས་བཅངས་ཉེ་གཟབ་ནན་གྱིས་ལྷོ་བ་བཙོན་པ་ཆོས་ཀྱང་ཤེས་སྐབས་ཁོ་ཆོས་དོས་རང་མཚོང་མ་ཐག་གྲུབ་འཆོལ། དོས་ཀྱིས་ཀྱང་ཁོ་ཆོ་མི་དེ་དེ་བཞིན་དོས་འཛིན་རྒྱབ་པས་སུ་ཞིག་བཙོན་ཁང་དུ་གསར་དུ་འགྲོའ་བ་དང་སུ་ཞིག་བཙོན་ཁང་ནས་ཐོན་ཟེན་པའང་ཤེས། རྒྱང་ཤེས་ལས་རྩོག་ཞིབ་གྲེད་པའི་གྲུ་བ་དེ་གྲུབ་ནས་གཞིས་ཁང་དུ་རི་མོ་འགྲེ་བ་སོགས་ཅེད་མོ་ཅེ་བའི་དུས་ཆོད་དུ་རྒྱང་རྒྱུང་ཡོད། དགོང་མོའི་ལྷོ་ཆོད་བདུན་པ་ཡོལ་ཅམ་ལ་དགོང་ཟས་བཤ། དོས་ཀྱི་རྒྱུ་ཟས་ནི། ཇ་དང། ལུ་ཐང། སྐབས་དེར་ཤ་ལུ། ཞོ། ཨ་མ་ལགས་ཀྱིས་གཟུང་འཁོར་དེའི་ནང་བསྐུལ་བའི་བག་ལེབ་གྱི་རིགས་སྐྲ་ཆོགས་པ་དག་ཡིན། དེ་དག་ལས་དོས་རང་ཉ་ཅང་དགའ་བའི་བག་ལེབ་ནི། ཨ་མདོའི་བག་ལེབ་སྤེ་རྒྱུང་ཞིང་གོར་ལ། ཕྱི་དོས་མཁའ་གསལ་པོར་གྱུར་ཅིང་ནང་སྤྱིང་སོབ་སོབ་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། དོས་ཀྱིས་དེ་འདོད་

བཏོན་པ་ལྟར་སྐབས་མང་པོར་གད་བ་ལེ་ལུང་དང་ལྷན་དུ་དགོང་ཟས་ཟ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་བྱུང་། ཁོ་ཚོའི་པོར་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་
ཆེ་ལ་ཁོ་པ་ཅག་ནི་ཟ་མ་མང་དུ་ཟ་མཁན་ཤ་སྟག་ཡིན། སྐབས་དེར་ནམ་རྒྱལ་གྱི་ཚང་གི་དགེ་འདུན་པ་འགའ་ཤམ་དང་
ལྷན་དུ་འདྲེན་པོར་ཟས་ཟ། དུས་རྒྱུན་གསོལ་གཟིམ་མཚོན་གསུམ་(གསོལ་དཔོན་མཁན་པོ་དང་། གཟིམ་དཔོན་མཁན་
པོ། མཚོན་དཔོན་མཁན་པོ།) ལྷན་དུ་ཟ་ལ། མཚོམས་དེར་སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོ་དང་ལྷན་དུ་འདྲེན་ཟ། སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོ་མེད་
སྐབས་ལེད་ཅག་གིས་སྐད་ཚོར་བརྒྱབས་ཏེ་ཅེད་མོ་ཅེ་བ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་སྤོ་སྤང་ལྷན་པ་ཞིག་ཡིན། དགོང་ཟས་གྲུབ་པ་དང་
རྗེས་མཚན་པ་བདུན་བརྒྱུད་དེ་ཕོད་ཀྱི་རྒྱོད་དུ་དཔེ་ཆ་སྐྱོར་སྐྱོར་དང་ཁ་འདོན་བྱེད་པར་འགོ་དགོས། འོན་ཀྱང་། མོ་
ན་རྒྱུད་དུས་འགན་མེད་བག་ཡངས་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་སྟབས། དུས་སྐབས་པལ་མོ་ཆེར་སྐྱོར་སྐྱོར་མ་བྱས་པར་སྐྱུང་
གསར་པ་རྟོག་བཟོ་དང་ཡང་ན་མཚོན་མོ་དེར་སྐྱུང་ཅི་ཞིག་ཕོད་མིན་ཐད་ལ་བསམ་གཞིག་བྱེད་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སླུལ་བ་
ལས་སྐྱེན་སྤྱོད་པའི་སྐབས་ཀྱི་མཚན་ཉེན་པོར་ཅམ་ཞིག་མཁྱེན་རྟོགས་སྐབས་སྐབས་ལ། དབྱར་བཞུགས་པོ་བྱང་
ནོར་སྤྱིང་དུ་འདྲེན་པའི་མཚན་པོར་པལ་ཆེར་འདི་དང་མཚུངས་ཞེས་བཀའ་གནང་། གོང་དུ་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་
ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་ “སྤོ་འདོན་སྐྱུང་དུ་བྱ་བྱུབ་པ་ལྟར་དུས་རྒྱུན་ལྷན་པའི་མ་སོང་བར་བརྟེན་འགོ་”བར་གསུངས་པ་
ནི་ཁོངས་སྐྱུང་གི་ནམ་པ་ཅམ་ལས་དོན་ལ་ནི་དེ་ལྟ་གཏན་ནས་མིན། དེ་ནི་ད་ལྟའི་སྐབས་སྐྱུང་སྐྱུང་པོའི་དུས་ཀྱི་
ལོ་རྒྱུས་ནམས་མ་བསྐྱེལ་བར་གསུང་བ་དང་། བཀའ་ཚོས་སྤོལ་བའི་སྐབས་དག་ཏུ་འཕགས་པོད་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཆེ་
རྒྱུ་སྤོ་ཆོགས་ལས་ལུང་འདྲེན་ཐོགས་མེད་དུ་གནང་བ་སོགས་ལས་གསལ་བར་རྟོགས་ལ། སྐྱེའབས་ Michael
Harris Goodman ཀྱིས་བཅུམས་པའི་<<གོང་ས་སྐྱུང་སྤོ་བཞུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཚན་ཉན་>>དུ་ཡང་། “ཡོངས་
འདོན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེས། སྐྱེའབས་ལ་ཅི་ཞིག་བསྐྱབས་ཐེན་ན་དེ་ཉིད་བསྐྱེལ་བ་མི་མངའ་ཞེས་གསུངས་ལ། གཅེན་པོ་
སྤོ་བཟང་བསམ་གཏན་གྱིས་ཀྱང་། སྐྱེའབས་ནི་སྐྱུང་སྐྱུང་གི་ལུ་གསལ་ཞིང་བཟ་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། སྐྱུང་སྐྱུང་འདོན་
ཀྱི་ལུས་པ་ནི་འགན་རྒྱ་དང་བྲལ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་གསུངས།” ཞེས་བྲིས་པ་ལས་ཀྱང་ཤེས་ལུས་སོ།།

རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེའི་
བཞུགས་གནས།

སྤྱིར་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེན་རྒྱུད་བའི་དུས་སུ་ཁང་མིག་རེ་རེའི་ནང་དུ་ཕེབས་ཏེ་སྤོ་རྟོན་ཆོས་
གསུམ་དང་རྒྱ་དངོས་ཀྱི་རིགས་ལ་གཟིགས་ཞིབ་གནང་རྒྱ་དང་། རྒྱུད་པར་དུ་ཡགོང་ས་བཞུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱེ་
སྤོར་ཀྱི་ཉེར་སྐྱུང་དག་ལ་གཟིགས་ཞིབ་གནང་རྒྱུར་ཤིན་ཏུ་མཉེས་པ་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་ཡང་། སྐྱེ་ཅེད་ཅེ་རོགས་གད་
པ་འགའ་ཞིག་གིས་འདྲེ་སྐྱུང་ཡང་ཡང་ལུས་ཤིང་པོ་ཉ་ལའི་སྐྱུན་ཁང་ཚོའི་ནང་དུ་གདོན་འདྲེ་ཡོད་པར་ལུས་པར་བརྟེན་
“ཁང་པ་དེ་ཚོའི་ནང་འགོ་མ་པོད་”ཅེས་ཡགོང་ས་མཚོག་རང་ཉིད་ནས་<<གོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པར་གསུངས།

དུས་རྒྱུན་གྱི་བཞུགས་གནས་ཐད་ལ། <<གོང་ས་སྐྱེས་ལོ་བུ་བཞི་པ་ཚེན་པོའི་མཛད་ནུས།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་
དེབ་ཏུ་གསལ་བ་ལྟར། མོ་བྲང་པོ་ཏེ་ལར་གཞིམ་ཁང་སོགས་རྒྱུན་སྲོད་ཀྱི་ཁང་མིག་བཞི་ཙམ་ཡོད་པ་ལས་སྐྱེས་ལོ་བུ་
ཕྱག་དཔེ་ཁང་ནི། གཞི་ཁྱོན་ཆེ་ཞིང་ཕྱག་དཔེའི་རིགས་མང་ལ་ཅིག་ལྟེན་སུ་རྒྱལ་མཚོ་གཞུང་པོའི་མཛད་
རིས་ཞིབ་འབྲི་བྱས་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། སློབ་གཉེར་གྱི་བར་མཚམས་རྣམས་སུ་རྒྱལ་མཚོ་གཞུང་པོའི་མཛད་ནུས་བཞོན་
པའི་རི་མོ་སོགས་ལ་གཞིགས་ཞིབ་མང་དུ་མཛད། དེ་ནི་དོན་ཅི་ཞིག་གི་སྲིད་ཏུ་སྐྱེས་ལོ་བུ་པོའི་མཛད་བཞེད་རྣམས་
ཕྱགས་སུ་རྒྱུད་པར་མཛད་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཞེས་བཞེད་ཆོག །<<པོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པ་ལས་ཡགོང་
ས་མཚོ་གཞིགས།

དགུན་ཁར་པོ་ཏེ་ལར་སྲོད་དུས། གྲང་སེང་དང་སློབ་ཚན་མེད་པའི་སྐབས་སུ། ཅིག་པོས་སུ་གྲིས་པའི་རྒྱལ་མཚོ་གཞུང་པོ་
ཚེན་པོའི་མཛད་ནུས་མཚོན་པའི་རི་མོ་དག་ལ་ལྟ་བར་བསྲོད་ཅིང་། རྒྱལ་མཚོ་གཞུང་གསུམ་པ་ཚེན་པོའི་སྐྱེས་ལོ་བུ་པོ་
(གསེར་གཏུང་དགེ་ལེགས་འདོད་འཇོ་)དུ་ལྟེན་སུ་རིས་ཡོད་པས་དེ་དག་མཛམ་བར་ཡང་བསྲོད། སྐྱེས་ལོ་བུ་པོ་
པའི་མཛད་རིས་དག་ནི་རྒྱལ་མཚོ་གཞུང་པོའི་མཛད་རིས་དང་བསྐྱར་ན་གྲིས་དེ་ཙམ་ལེགས་རྒྱ་མེད། ཅེས་བཀའ་གནང་།

སྐྱེས་ལོ་བུ་པོའི་སྲོད་ནི། ཡགོང་ས་བུ་གསུམ་པ་ཚེན་པོའི་བཀའ་བཞོན་ལྟར་དེང་རབས་ཀྱི་གསང་སྲོད་དང་
མཐུན་པར་བཟོས་ཤིང་། གྲང་བའི་རིག་པ་ལས་སློབ་ཆེད་གཞིམ་སྲོད་ཀྱི་བཞུགས་སྐྱེགས་ཤིང་གིས་བྱས་ཤིང་བགས་
བས་གཡོགས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་ཅི་པོ་བྲང་དུ་དེ་ལྟ་བུའི་གཞིམ་སྲོད་གཞན་མེད། ཞབས་གཡོག་གཞན་གྱིས་གཞིམ་
སྲོད་དེ་ཉིད་བཞོན་སྲོད་ཆོག་མིན་ཐད་སུ་ལ་ཡང་དོགས་པ་མེད་ཀྱང་། སྐྱེས་ལོ་བུ་པོའི་སྲོད་པོ་སྐྱེས་ལོ་བུ་པོ་
རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེས་ལོ་བུ་པོའི་ཁང་སྐྱེད་མཚེར་ནས་མཉམ་ཤེབས་གྱིས་ལྟ་སར་ལྟ་བཞུགས་དང་། མོད་
ཡིག་སློབ་གཉེར་དང་དཔེ་ཆ་ཕྱགས་འཛིན་སོགས་ལོ་དུ་མའི་རིང་མཉམ་ཤེབས་མཉམ་བཞུགས་ཁོ་ན་གནང་བ་ཞིག་
ཡིན་ཡང་། རྒྱུད་སྲིད་རིན་པོ་ཆེས་གཞིམ་སྲོད་དེ་ཉིད་པོད་སྲོད་ཆོག་པའི་ཆོག་མཚན་ནས་ཡང་གནང་མེད། གཞན་པོ་
སྐྱེས་ལོ་བུ་པོའི་སྲོད་པོ་སྐྱེས་ལོ་བུ་པོའི་སྲོད་པོ་སྐྱེས་ལོ་བུ་པོའི་སྲོད་པོ་སྐྱེས་ལོ་བུ་པོའི་སྲོད་པོ་སྐྱེས་ལོ་བུ་པོའི་
རང་ཡང་མི་གཞན་དག་དང་མཚུངས་པར་ཅིས་ཀྱང་ཕྱི་རོལ་ཏུ་འགྲོ་དགོས།”⁷⁸ ཞེས་གསུང་སྐབས་གཅེན་པོ་ཉིད་ནས་
“པོད་སྲོད་གཏོང་མི་ཆོག་པ་ཅི་ཡིན་ནམ།” ཞེས་ཕྱགས་པམ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཀྱང་ཡོད། དེ་ལྟར་གནང་བ་ནི།
གཞིམ་སྲོད་དེ་ཉིད་ཡགོང་ས་བུ་གསུམ་པ་ཚེན་པོའི་མཛད་གཉེར་གྱིས་“རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ”འི་དོན་དུ་གསར་བཟོ་
གནང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། “རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ”འི་མཛད་འཕྲིན་དང་བཞེད་པ། མཚན་གནས་སོགས་གང་དང་ཅི་ལ་
ཡང་བདག་གཅེས་གནང་དགོས་པའི་མཛད་འགན་ཚེན་པོ་ཞིག་བདག་གིར་བཞེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་རེད་སྟེ།

⁷⁸ དེ་དག་ཡགོང་ས་སྐྱེས་ལོ་བུ་པོའི་མཛད་ནུས་ཞེས་པར་གསལ།

དེ་ལྟར་རྒྱུ་མིན་པའི་ཆེས་སྐྱེན་ལོན་ཏུ་སྤྲོད་པའི་སྐབས་ནས་“རྒྱལ་བ་འཛིན་པའི་ཆེ”འཕྲུངས་ཤིང་། སྐྱེན་སོན་པའི་ཆེའང་། མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱི་སྤྲུགས་ལ་སྐྱེ་མཚན་སྤྲུག་སྤྲུག་སོགས་གནང་བཞེད་ཀྱི་འདུན་པ་ལན་མང་བྱུང་ཡང་རང་ཉིད་རྒྱལ་བ་འཛིན་པའི་ཆེའི་བཞུགས་ཁྲིའི་སྤོང་བཞུགས་མཁུ་ཞིག་ཡིན་པས་སྐྱེ་སྤྲུག་གི་བཞེད་དོན་རྣམས་ཡལ་བར་དོར་ནས། “རྒྱལ་བ་འཛིན་པའི་ཆེ”འི་ཐོག་མའི་སྤྲུགས་བསྐྱེད་དང་། རང་ཉིད་གང་གི་ཆེད་དུ་ཐེབས་པའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱི་བདེ་ཐབས་འབའ་ཞིག་སྤྲུགས་དམ་དུ་མཛད། གསལ་བར་བཤད་ན། དེ་ནི་རྒྱུ་མིན་པའི་ཆེས། “རྒྱལ་བ་འཛིན་པའི་ཆེ”ཉིད་སྤྲུགས་ཡོངས་ནས་སྤྲུང་སྤྲུང་། “རོས་”དང་“རོས་ཀྱི”འཕྲ། ཡང་ན་“ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་”དང་“ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཀྱི་”ཞེས་སོགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཡོངས་སུ་སྤྲུངས་ཏེ་“རྒྱལ་བ་འཛིན་པའི་ཆེ”ཉིད་གལ་གནད་དུ་བཟུང་བ་ཞིག་ཡིན། བྱུག་དཔེ་གསལ་བཞེས་ཀྱི་སྐབས་ཅམ་ལ་མཚོན་ནའང་། ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་འགྲེལ་བ་སྐྱོ་ཚོགས་ཡོད་ཀྱང་རྒྱལ་མཚོག་ལྟ་བུ་ཆེན་པོས་མཛད་པའི་ཡིག་ཆ་གཙོ་བོར་མཛད་པ་དང་། མཛད་པ་གང་གི་སྐབས་སུ་ཡང་དུས་ནས་དུས་སུ་“རོས་ཀྱི་”སྐྱེ་མ་བརྒྱད་པ་ཆེ་གཞི་དག་གི་“བྱུག་བཞེས་”སམ་“གནང་སྤྲུགས་”ཡིན་སྐྱེ་མ་སོགས་སྤྲུགས་སུ་ཆད་པའི་སྤྲུགས་ཡོངས་སུ་དོར་ཏེ། “རྒྱལ་བ་འཛིན་པའི་ཆེ”སྤྲུགས་དུ་ཡོད་པས། བོད་ཀྱི་བསྐྱེད་སྤྲུག་མི་དེགས་དང་བཅས་པར་ཕན་པ་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་སྐྱེ་བ་དགོས་པ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད་”ཅེས་དོས་ཡོད་ལས་ནམ་ཡང་མི་འགོངས་པར་“གཟུ་བོར་གནས་པ”འི་མཛད་པ་ཉག་གཅིག་སྤྲོད་པའི་དཔེ་མཚོན་ཅམ་སྤྲུག་དེ་ལྟ་བུ་བཟང་རྒྱ་ལོན་ཏུ་མང་ཡང་དེ་ཞིག་བཞག། དེ་ལྟར་སྐྱེན་ཆེས་གཞོན་པའི་སྐབས་ནས་ད་ལ་བྱུག་གི་བར་དུ་སྤྲུགས་འགན་ཆེར་བཞེས་དང་མཛད་སྤྲུགས་གཅིག་མཚུངས་སུ་གནང་བ་འདྲི་མང་མང་གིས་མ་ཤེས་ཀྱང་བོད་མི་སྤྲུགས་སྤྲུང་ཅན་དང་ཕྱི་མི་རྣམས་དཔྱོད་ཅན་དག་གིས་སྤྲུང་ནས་ཉོགས་ཡོད།

རྒྱུ་མིན་པའི་ཆེའི་དགུན་བཞུགས་པོ་བྱང་གི་མཚན་གཟིམ་ཁང་ནི། པོ་བྱང་པོ་ཉ་ལའི་བདུན་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་མཚོག་ལྟ་བུ་ཆེན་པོའི་མཚན་གཟིམ་ཁང་སྟེ། དེ་ནི་དཀར་ཆ་མེད་ཅིང་གྲང་དང་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། རྒྱུ་མིན་པའི་ཆེ་སྐྱེ་རྒྱུ་རྒྱུ་དུ་གཟིམས། གཅེན་པོ་སྤོང་བཟང་བསམ་གཏན་མཚོག་ལ་རྒྱུ་མིན་པའི་ཆེའི་གཟིམ་ཁང་གི་ཉེ་འགྲིས་ཀྱི་གཟིམ་ཁང་གཞན་ཞིག་བཞོད་སྤྲིག་ཞུས། དགུང་པོ་བརྒྱད་ཅམ་དུ་ཐེབས་པའི་གཅེན་པོ་སྤོང་བཟང་བསམ་གཏན་མཚོག་དེ་སྤྲུག་རྒྱུ་རྒྱུ་དུ་གཟིམ་མ་སྤོང་བ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་བས་གཅིག་སྤྲུག་གཟིམ་རྒྱུ་སྤྲུག་སྤྲུང་ཡང་། ཞབས་གཡོག་ཚོས་“སྤྲུ་གུའི་ལད་མོ་མ་བྱེད། མི་འགྲུང་བར་གོམས་དེས།”ཞེས་ཞུས་པས་གཅིག་སྤྲུག་གཟིམ་དགོས་བྱུང་། རྒྱུ་མིན་པའི་ཆེ་ནི་དེ་ལས་སྤོང་སྤྲུག་གཅིག་སྤྲུག་གཟིམ་རྒྱུ་སྤྲུགས་ལ་དོགས་སྤྲུང་དང་མི་བདེ་བ་སོགས་ཅི་ཡང་མ་བྱུང་། དེ་ཡང་ཁྱེུ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྲུལ་དུ་རོས་འཛིན་ཞུས་པ་ནས་བཟུང་མདོ་སྤྲུང་ནས་ལྷ་ལྷན་དུ་ཐེབས་བཞུག་ཀྱི་སྐབས་དང་གཞུང་སའི་མཛད་སྤོང་སོགས་གང་གི་སྐབས་སུ་འདྲུགས་ལ་འཚོར་སྤྲུང་དང་

འཛིགས་སྐྱབ། །མཉེལ་དུབ་ཀྱི་རྣམ་པ་སོགས་གང་ཡང་བྱུང་མེད། བོད་མི་ཚོས་དེ་ནི་སྐྱུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་སྐྱུལ་
ཡིན་པས་དེ་ལྟར་ལོས་ཡིན་སྐྱུལ་པ་ཅམ་ལས་དམིགས་བསལ་ཞིག་ཏུ་པལ་ཆེར་བཅིས་མེད་ཀྱང་། ལྷོད་དེར་ཉིག་ཏུ་
ཉ་ལས་པར་བྱུར་བ་ནི་མི་རྒྱལ་གྱི་མི་སྣ་ཁག་ཡིན། གང་ལྟར། ལྷོད་སྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་གཟིམ་ཁང་དེ་ནི་བཀོད་པ་
མངོས་ཤིང་བྱིན་རྒྱལ་གྱི་ཚོན་ཁ་ཡལ་མ་ལྟོང་བ་ཞིག་ཡིན་ན་ཡང་། དུན་རིང་ཉམས་གསོ་དང་དོ་དམ་ཚུལ་བཞིན་
མ་བགྱིས་པས་རྙིང་གོག་ཏུ་བྱུར་ཡོད། དེ་ལ་<<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་ལས་ཡགོང་ས་
སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྤྲ་ནས།

དེ་ནི་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་སྐབས་ནས་ད་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་སྐྱུས་ཀྱང་བཀོལ་སྤོང་མ་བྱས་པ་ཞིག་མིན་ནམ་སྐྱུལ་ལ།
དེར་གང་ཡོད་པ་ནི་རྙིང་གོག་ཤིང་སྐྱུག་རེད། ཅིག་དོས་སུ་དབྱུངས་པའི་རས་ཡོལ་གྱི་རྒྱབ་ཏུ་དུས་རབས་དུ་མར་
བསགས་པའི་ཐལ་རུལ་གྱིས་ཁངས་ཡོད། གཟིམ་ཁང་དེའི་ལྷན་གཅིག་ཏུ་མཚོན་གཤོམ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་དེའི་མཉེན་ཏུ་
མར་ལུས་གང་བའི་མཚོན་ཀོང་དང་ཡོན་ཆབ། ཞལ་ཟས་བཅས་ཡོད་ལ། དེ་དག་ནི་ཅི་ཅི་རྣམས་ལ་འབད་མེད་དུ་བོབ་
པའི་ལོངས་སྤོང་ཡིན། ཅི་ཅི་རྣམས་ཀྱིས་དེ་དག་ཅི་འདོད་དུ་ལོངས་སུ་སྤོང་བར་སྐྱབ་སྐྱབ་སོགས་གཉན་ནས་མི་བྱེད།
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་དེ་དག་སྤྲོད་རྗེ་པོ་ཤིང་སྐྱབ་ཡིན་པས་དོས་རང་དེ་དག་ལ་ཤིན་ཏུ་དགའ། མཚོན་མོར་དོས་གཟིམ་
ཁྲིའི་སྤྲོད་ཉལ་བའི་སྐབས། དོས་ཀྱི་དོགས་པ་(ཅི་ཅི་)རྣམས་གང་སར་ཡར་རྒྱུགས་མར་རྒྱུགས་བྱེད་པའི་སྤྲ་དེ་གསལ་
པོར་ཐོས་ཤིང་སྐབས་རེར་དོས་ཀྱི་ཉལ་སར་ཡང་ཡོད། གཟིམ་ཁང་ནང་མཚོན་གཤོམ་དང་གཟིམ་ཁྲི་གཉིས་མ་
གཉོགས་ཅ་དངོས་གཞན་མེད་ལ། གཟིམ་ཁྲི་ནི་སྤོས་སྤོར་དང་རྒྱབ་སྤྲོད་ཏུ་མ་ཡོད་ཅིང་ཡོལ་རས་དམར་པོ་རིང་དུ་འཐེན་
པ་ཞིག་ཡིན། དོས་རང་ཉལ་ཆས་ཀྱི་དོག་ཏུ་འཁུམས་ཉེ་ཉལ་བའི་དུས། སྐབས་སྐབས་སུ་ཅི་ཅི་རྣམས་གཟིམ་ཁྲིའི་ཡོལ་
བ་དམར་པོའི་སྤྲོད་འགོས་ཉེ་གཅིན་པ་གཉོང་བ་སོགས་ཀྱང་བྱེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་འཕགས་པ་སྐྱུན་རས་
གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་སྐྱུལ་དང་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་ལུགས་གཉིས་ཁ་ལོ་སྐྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་
འཆར་ལོངས་གནང་བའི་ལྷོད་ལ་བསམས་ན། བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་ཤིང་ཡིད་ཆེས་དཀའ་བ་ཞིག་སྟེ། བྱུང་བ་འདི་
སྟོབ་ཏུ་དག་ནི་བོད་འབངས་དཀྱུས་མ་རྣམས་ཀྱི་སེམས་སུ་ནམ་དུ་ཡང་འཆར་མ་ལྟོང་བ་ཞིག་རེད།

བཞི་པ། རྫོན་གནས་རྗེས་འབྲེལ་དང་ཐུགས་གཤིས་སྐྱེ་ཅིང་སོགས་ཀྱི་རིམ་པར་སྟེ་བ།

རྫོན་གནས་རྗེས་འབྲེལ།

རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་ཡུལ་མདོ་སྐད་ཅོང་ཁ་སྟག་མཚོར་ནས་ལྷ་ལྷན་དབྱེར་བཞུགས་སོ་བྱང་
 ཆེན་པོར་ཞབས་སེན་སོག་མར་བཀོད་པའི་ཆེ། རང་ཉིད་རྒྱལ་མཚོག་སྐྱེ་བོང་མའི་ཡང་སྐྱུལ་འཁྲུལ་བྲལ་ཡིན་མེན་
 སོགས་གཞན་གྱི་སྐོ་དོགས་དང་སེམས་ངལ་ཡོངས་སུ་ཞི་བར་བྱ་བའི་སྐད། དེ་མཉིད་དུ་རྫོན་གནས་རྗེས་འབྲེལ་གྱི་
 མཚན་པ་ཞིག་སྟོན་པར་མཚན་དེ། དེ་ཡང་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་ཕྱག་རྒྱུ་ཉེར་སྐྱེད་ཅི་མང་གཅེས་ཉར་
 བཞུགས་པའི་སྟོན་ཆེ་ཚུང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁ་སྟེ་སྟེ་བོར་བརྒྱལ་ཏུ་གྱུར་པའི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་འཚོལ་བཞིན་པ་ལྟར་
 བྲལ་འཚུབ་ཆེན་པོའི་ངང་ཡང་རྒྱལ་མར་རྒྱལ་གནང་བཞིན་པ་ཡུམ་གྱིས་གཞིགས་ཤིང་ཉ་ལས་པར་གྱུར་པའི་ཆེ།
 གོས་ཆེན་གྱིས་བཞུགས་པའི་སྐམ་ཚུང་ཞིག་རྟེན་པ་དང་ཡུམ་གྱིས་ཅི་ཞིག་འཚོལ་བཞིན་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲིས་པར།
 སྐམ་ཚུང་འདྲིའི་ནང་དུ་“ངོས་ཀྱི་སོ་ཡོད་”ཅེས་བཀའ་ལན་གནང་སྟེ་སྐམ་ཁ་སྟེ་བ་ན་ཉག་ཉག་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་
 པ་ཆེན་པོའི་ཆེམས་ཚབ་རྟེན་སོན་གྱུར་སོང་ཞེས་ཡུམ་གྱིས་གསུངས་ཤིང་། རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་དབྱིན་ཡིག་གི་
 དཔེ་དེབ་དུ་མར་གནས་སྐད་དེ་ཉིད་འགྲེལ་བརྗོད་མཚན་ད། གཞན་ཡང་། <<མཚན་ལྷན་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་
 མཚོ།>>ལས།

དེ་རྗེས་སྐར་ལམ་པོ་ལྟར་གཞིམ་ཚུང་གཟབ་གསོལ་དང་ཆབས་ཅིག་ཞོར་གྱིང་གཞུང་སྟོའི་འགག་གི་དང་ཆེན་ན་བཟབ་
 གསར་བརྗེས་ཞུ་རྒྱུའི་དབུ་ཉོག་ལ་རབ་གནས་ཞུ་ཆེད། ཞོར་གྱིང་ཁང་གཉེར་ཅེ་དུང་ནས་མགོན་གཉེར་ཆེན་མོ་བརྒྱུད་
 སུལ་བའི་དབུ་ཉོག་ཉི་འོད་ཚོམས་ཆེན་ནང་ཡོད་སྟུང་། (1939 ལོའི་ལོ་རྒྱུ་ ༤ ཆེས་ ༩ ཉིན་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་ཉི་
 འོད་ཚོམས་ཆེན་ནང་ཆེམས་བསྐྱུར་གནང་ཞོར་མགོན་ཆེས་སྟོན་སེང་མ་ཞུས་བོང་དང་ཆེན་དབུ་ཉོག་སྐྱེན་ལམ་དུ་
 ཐུགས་ཞིབ་ཚུབ་མ་ཐག་སྟོན་བསྐྱུལ་མ་དགོས་པར་དགོངས་པ་སྟོང་བརྗོད་ལྟ་བུས་ཕྱག་ནས་འཁྲུང་ཤོག་ཅེས་བཀའ་
 གནང་སྟེ་དབུ་ཉོག་ལ་རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཕྱག་ནས་གཉོར་གནང་མཚན་ད། དེ་ནི་རྒྱལ་མཚོག་བོང་མ་རིམ་པའི་མཚན་པ་
 རྫོན་གནས་རྗེས་འབྲེལ་མཚན་སུམ་ཚད་གྲུབ་ལ་སྐྱེ་བཅར་ཞབས་ཞུ་བ་རྣམས་ཀྱང་རོ་མཚར་ཞིང་དང་པའི་མཚོ་མ་དབང་
 མེད་དུ་ཤོར། ཞེས་གསལ། ཡང་། <<མཚན་ལྷན་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་མཚོ།>> ལས།

དུས་སྐབས་དེའི་ཡས་མས་སུ་ཡ་བོང་ས་མཚོག་ཞོར་གྱིང་བསྐྱུལ་བཟང་པོ་བྱང་ནས་སྐྱེན་གྱིང་གཞིམ་ཚུང་ཁག་སོགས་
 ལ་སྐྱེ་འཚམ་ལྟ་བུར་ཆེམས་བསྐྱུར་གནང་སྐབས། ཉིན་ཞིག་གཞིམ་ཚུང་འཆི་མེད་མཚོག་འཁྲུལ་ནང་མེམས་ཉེ་ཞབས་
 ཞུར་སྐྱུའི་གཅེན་སོ་སྟོ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་། སྐྱེ་བཅར་གཞིམ་དཔོན་མཁན་པོ་མཁྲེན་རབ་བསྟན་འཛིན། གསོལ་
 དཔོན་བཟེས་པ་སྟོ་བཟང་སྐྱེན་པ་སོགས་ཡོད་ཅིང་། གཞིམ་ཚུང་དེའི་ཕྱག་སྐམ་ཤེལ་སྟོམ་ནང་ཡུམ་མཚོག་བོང་མའི་
 སྐྱེ་དུས་ནས་ཡོད་པའི་ཐུགས་མཁོའི་ཉེར་སྐྱེད་སྐྱེ་ཚོགས་ཡོད་པའི་ཁྱོད་ནས་དམིགས་བསམ་མིང་སྟོམ་མ་གནང་བར་སྐྱེ་

ཆས་པ་གི་འབྲེལ་ཤོག་ཅེས་བཀའ་གནང་བ་དང། གསོལ་དཔོན་བགྲེས་པས་སྐྱེ་ཆས་སྣེ་ཁ་འགའ་ཤས་དེ་དེ་བཞིན་
འབྲུལ་གནང་མཛད་པར་འདི་མ་དེད། འདི་ཡང་མ་དེད། ཅེས་གསུངས་པའི་མཐའ། ལྷ་སི་ལིན་(Vaseline)ལག་སོས་
(བྲུག་རྩམ།)ཟད་འཕྲོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཕྱི་ལ་བར། ལོ། འདི་དེད་ཅེས་ཕྱག་ཏུ་བཞེས་ནས་ཤེལ་དམ་གྱི་ཁ་གཙོད་བྱེ་གནང་
གིས་ལྷ་སི་ལིན་ལག་སོས་དེ་ནས་ཕྱག་ལ་བྲུགས་པ་གནང་ཞིང། དེ་ནི་སྲོན་གནས་རྗེས་འབྲེལ་མཛད་པ་མེ་ཚོམ་དང་
བྲལ་ཞིང་ངོ་མཚར་ཅན་ཞིག་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་སྡེ་ཡ་རྒྱལ་མཚོག་སྐྱེ་གོང་མས་མཛད་སེང་དུ་མེ་ཉོག་འདེབས་འཇུགས་
སོགས་གནང་རྗེས་ཕྱག་བསེལ་གནང་སྟེ་ལྷ་སི་ལིན་ཤེལ་དམ་དེ་ནས་ཕྱག་ལ་བྲུགས་གནང་གི་ཡོད་པ་སྐབས་དེའི་སྐྱེ་
བཅར་ཞབས་ལྷ་བ་རྣམས་དང། ལྷག་པར་སྐྱེ་གོང་མའི་གསོལ་དཔོན་བགྲེས་པ་ནས་སྣང་ངེར་ཕྱགས་འབྲེལ་སོས་པ་དང་
དགའ་དད་གུས་གསུམ་གྱི་ཚོར་བ་འགོག་མེད་དུ་བྱུང། ཞེས་གསལ། མཛད་པ་དེ་ལྟ་བུ་དག་བསྟན་པར་དགོས་པ་
དམིགས་བསལ་བ་གཞན་ཡང་ཡོད་ངེས་ཀྱང་འདིར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བབ་ཅམ་ལ་བརྟེན་ནས་དབྱེད་བཟོད་སྟེལ་ཆེ་དོན་
དངོས་ལས་བརྒྱུ་ཉེ་ལོག་བཤའ་གྱི་གཞིར་འཇུག་པའི་ཉེན་ཆབས་ཆེ་བར་བརྟེན་དེ་ཞིག་བཞག།

**ཡབ་གཞིས་ཚང་དང་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱེལ་
རིན་པོ་ཆེ།**

སྐྱེ་ན་ལྷ་བའི་སྐབས་སྟེ། མཚོག་སྐྱེལ་རིན་པོ་ཆེ་ཡབ་ཡུམ་གྱི་གཟིམ་ཁང་དུ་ཤེབས་ཉེ་འབྲུངས་གཞིས་ཀྱི་
བཞེས་པ་སྐྱིད་དང། ལྷག་པར་དུ་ཨ་མ་དོའི་བཞེས་བག་(གོ་རེ)དང། བཞེས་སྐོང། བག་ཀུམ་བཅས་བཞེས་རྒྱུར་
མཉེས་པས། གཟིམ་ཁང་དུ་ཤེབས་སྐབས་ཡབ་ཡུམ་གཉིས་ནས་བག་ཀུམ་དང་བཞེས་སྐོང་ཕྱི་ལ། ཉེན་ཞིག་ཡུམ་
གྱིས་བཞེས་སྐོང་ཕྱི་ལ་ཉེ་བཞེས་བཞེན་པའི་སྐབས་སྐྱིད་ཁུལ་མཁའ་པོ་ཤེབས་པར་རྒྱུད་སྟེད་རིན་པོ་ཆེ་ཐུགས་མ་
དགྲེས་པར་“མར་རྒྱགས་ཤིག”ཅེས་བཀའ་གནང་བའི་རྒྱལ་ཡང་རྗེས་སོར་ཡུམ་གྱིས་གསུངས། དགྲུང་གུངས་བརྩ་
གཉིས་ཡས་མས་ཤིག་ཏུ་ཤེབས་སྐབས། ཡོངས་འཛིན་ནས་རྒྱུད་སྟེད་རིན་པོ་ཆེས་ཉ་བག་སྐོང་གསུམ་མཚོད་པ་མི་
ལེགས་པར་གཟིགས་ཉེ་ཡབ་གཞིས་སྐྱེལ་ཤེབས་མི་ཚོག་པའི་བཀའ་རྒྱ་མཛད། དེ་ལ་ཡ་གོང་ས་མཚོག་གི་ཞལ་ནས།
“ཡབ་གཞིས་ཀྱི་རྒྱལ་སྐོང་འབྲེལ་སྐྱེལ་སྐབས། དེར་འགོ་ཚོག་གི་མེད་བསམས་ནས་རྒྱལ་སྐོང་མིག་གིས་
ཀྱང་ལྟ་གི་མེད། ལྷག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་བཀའ་བཏང་རྗེས་ངས་བཅི་སྲུང་ནན་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།” ཅེས་གསུངས། སྐྱིར་
ཉ་བག་སྐོང་གསུམ་ནི་རིག་པར་གཞོན་ཅིང། ཡ་གོང་ས་བརྩ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་ནས་ཀྱང་གྲུ་སྐོང་མཚན་བཞེས་མ་གྲུབ་
ཀྱི་བར་དུ་གཏན་ནས་བཞེས་མེད་ལ། རྒྱུད་སྟེད་རིན་པོ་ཆེས་ཉ་བག་སྐོང་གསུམ་མཚོད་མི་ཚོག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་
དེ་ཅམ་ཞིག་ཏུ་བྲུག་པར་ངེས། ཡ་གོང་ས་མཚོག་ནས།

ངོས་རང་ལོ་ལྷ་ཡས་མས་སུ་སོན་སྐབས་ལྷ་སར་འཕྱོད་ཅིང་། དེ་ནས་ཨ་མ་ལགས་དང་བལ་ཉེ་ཟུར་དུ་བཞུད། དབྱར་
དུས་སུ་ཉིན་ལྷོ་ཨ་མ་ལགས་ངོས་རང་གཞིགས་པར་ཕེབས་ཤིང་། སྐབས་དེར་ངོས་ཀྱང་ཨ་མ་ལགས་ཀྱི་གཞིམ་ཁང་
དུ་བསྐྱོད། དེ་ལྷོ་ལོ་དུ་མ་སོང་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་སྲིད་སྲོལ་ནས་ས་མའི་གཞིམ་ཁང་དུ་འགྲོ་སྲོད་མི་ཚོག་པའི་བཀའ་རྒྱ་
གཞན་བས་རྩལ་ཅམ་མི་དགའ་བར་གྱུར་ཀྱང་ཁོང་གིས་ལམ་སྟོན་དེ་རི་བཞིན་དང་ལེན་ལུས་ཉེ་གཏན་ནས་འགྲོ་སྲོད་མ་
བྱས། ལོན་ཀྱང་། གྱིས་བ་ཞིག་གི་ངོས་ཐད་ནས་བཀའ་བཀ། ཉམ་ཏུ་བྱུང་འབྲས་ཐོན་པ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུ་དེ་ཤིན་ཏུ་དགའ་བར་
བརྟེན། ངོས་རང་མ་སྲིད་པའི་སྐབས་ཀྱང་དུ་མ་ཞིག་གྱུར། སྐབས་དེ་དག་ཏུ་སྲོལ་སྲོལ་གི་དུས་ལུན་ཚར་བ་ན་དེ་མ་ཐག་
ཨ་མ་ལགས་ཀྱི་གཞིམ་ཁང་དུ་སོང་སྟེ་ལུན་ཅམ་བཞུད། ཐོག་མའི་དུས་སུ་“དེ་ནི་གཏན་ནས་ཕྱིར་མི་འགྲོ་”ཞེས་སེམས་
ཐག་བཅད་ཀྱང་། ཉིན་རྒྱུ་ཀྱི་སྲོལ་ཚན་མགོ་འཇུགས་ལ་ཉེ་སྐབས་རང་འགྲུལ་གྱིས་ཁྱ་སིམ་མེར་ཕྱིར་ལོག།⁷⁹ ཅེས་གསུངས།

གཅེན་པོ་སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐུལ་ རིན་པོ་ཆེ།

རྒྱུ་མི་དེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་ཅེད་ཅེ་རོགས་ནི། རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་མ་ལུས་གོང་རྒྱལ་ཡབ་ཀྱི་ཆ་མོ་
དགའ་བ་གཡང་སྟོན་ཡིན་པར་སྐྱའི་གཅེན་པོ་ཆེ་རིང་སྲོལ་མའི་སྐུ་རྒྱ་སྟག་སྟ་ཕུན་ཚོགས་བཀའ་ཤིས་ཀྱི་མི་ཆེའི་ལོ་
རྒྱུས་སུ་གསུངས། ལྷ་སར་ཆིབས་སྐྱུར་མ་བསྐྱུངས་གོང་སྐུ་འབྲུམ་དུ་བཞུགས་པ་ནས་གཅེན་པོ་སློབ་བཟང་བསམ་
གཏན་ཉིད་ཡིན་པ་སློབ་མེད་ཐོག། ལྷ་སར་ཕེབས་ནས་གཞིམ་འགྲུག་རྣམས་དང་། དམའ་རིམ་ལས་ཀ་བ་གད་པ་དང་
རང་རྗེ་བ་སོགས་ཡིན། དེ་དག་ལས་ཀྱང་བྱུགས་མཉེས་ཤོས་དང་དུས་རྒྱུན་གསུང་སླེད་མང་དུ་གནང་ས་གཙོ་བོ་ནི་
གད་པ་རྣམས་ཉེ། དེ་དག་ནི་མཐའ་ལུལ་སྲོང་གསེབ་ཁག་ནས་ཡོང་ཞིང་ཕལ་མོ་ཆེ་བོད་གཞུང་གི་དམག་མི་ཟུར་པ་
ཡིན། དེ་དག་དང་ལྷན་དུ་གསོལ་ཇ་བཞེས་ཤིང་སྐུ་ཅེད་ཅེ་བ་སོགས་ཀྱི་ཞོར་དུ་བཀའ་མོལ་སྐྱ་ཚོགས་ཉིན་བསྐྱུད་ནས་
གནང་བར་མ་ཐད། གཞུང་སའི་དཔོན་རིགས་ཚོའི་གནང་སྲོགས་འདྲ་མིན་དང་མི་དམངས་ཀྱི་བདེ་སྐྱུག་ཐད་ཀྱང་
གསུང་སླེད་མང་དུ་མཛད། ཡབ་ལུམ་ཀྱི་གཞིམ་ཁང་དུ་ཕེབས་སྐབས་ཀྱང་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་ཞབས་གཡོག་རྣམས་དང་
ལྷན་དུ་སྐུ་ཅེད་གནང། <<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ལས།

ངོས་དང་སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་གཉིས་ཀྱིས་སྐུ་གྲུ་ལོ་མཉམ་གཞན་ཅེད་སོགས་སུ་བསྟེན་མི་ཚོག་ཀྱང་། ཅེད་རོགས་
མེད་པའི་དགའ་ངལ་མ་བྱུང། ལོར་སྲིད་དང་པོ་ཉལ་གཉིས་ཀར་གད་པ་དང་ཞབས་གཡོག་མང་པོ་ཡོད་ཅིང་མང་ཆེ་བ་

⁷⁹ ལྷོ་ལོ་ 2010 ལོའི་རྒྱ་བ་བདུན་པའི་ནང་རྒྱ་གར་གྱི་ NDTV བརྒྱུ་འཕྲིན་གསར་འགོད་པ་སྟོན་པ་ལགས་ཅན་ Barkha Dutt ལས་བཅར་འདྲི་
ལུས་པའི་ལན་དུ་གསུངས།

དང་མ་ལོང་། འགའ་ཞིག་ལ་ཤེས་ཡོན་མཉན་བྱ་ཡོད་ཀྱང་གཞན་དག་ནི་ཤེས་ཡོན་གཏན་ནས་མེད་པ་ལ་སྟག་ཡིན། ཁོ་པ་
ཅག་ལས་མང་ཆེ་བ་ནི་དམག་མི་རྩལ་པ་ཡིན་ཞིང་ལས་ཀ་ནི། གཞིམ་ཁང་གི་ཅ་དངོས་སྤྱིག་གཞོན་དང་ཞལ་བའམ་
མཐེལ་ཤིང་གི་བདར་བྱ་རྒྱ་དེ་རེད། དོས་རང་ཞལ་བའི་སྟེང་རྒྱལ་ས་ལྟར་བྱེད་རྒྱུ་ཉ་ཅང་དགའ་བས་གད་བ་ཚོས་ཞལ་
བ་གི་བདར་བྱས་ཡོད་མེད་ལ་དོས་ཀྱིས་དོ་སྣང་དམིགས་བསལ་བྱས། རྫོ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་དོས་རང་གཉིས་
ཚད་ལས་བཞུལ་བའི་ཅེད་མོ་ཅེས་པར་བརྟེན་རྫོ་བཟང་བསམ་གཏན་པོ་བྱང་ནས་ཁྱིད་དེ་སྐར་གི་སྟོབ་བྱ་ཞིག་ཏུ་བཏང་
སོང་བས། གད་བ་དེ་དག་མིན་བའི་ཅེད་རོགས་གཞན་མེད་པར་གྱུར། འོན་ཀྱང་། ཁོ་ཚོ་ནི་རི་འདྲའི་ཅེད་རོགས་ཡག་པོ་
ལ་སྟག་རེད་ཨང་། ཁོ་ཚོ་ལོ་ན་ཡར་སོན་ཀྱང་སྤྱ་བྱ་ལྟར་ཅེད་མོ་ཅེ་རྒྱུར་ཤིན་ཏུ་དགའ། **ཞེས་གསུངས། གཅེན་པོ་རྫོ་བཟང་**
བསམ་གཏན་མཚོག་སྐར་སྟོབ་ཏུ་གཏོང་སྐབས་རྒྱུད་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་དགུང་གྲངས་བརྒྱད་ཅམ་ལས་མེབས་མེད་ལ།
དེ་ནས་བརྒྱུད་དུས་རྒྱུན་ཅེད་རོགས་ན་མཉམ་ལོ་རྒྱུད་ཞིག་མེད་པ་ལྟ་བུར་གྱུར། གཞན་ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

དོས་རང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་ཡང་། ལག་ལེན་ངོ་མའི་ཐོག་ཤི་ཚང་མས་གཞུང་འབྲེལ་གི་དུས་སྐབས་ཁྱེད་པར་ཅན་
གི་སྐབས་མ་གཏོགས། དུས་རྒྱུན་དོས་རང་གིས་པ་དགུས་མ་ཞིག་དང་མཚུངས་པར་འབྲེལ་གཞུག་དང་བདག་སྐྱོང་བྱེད་
པ་ལྟར། ཡབ་གཞིས་གི་ཞབས་གཡོག་ཚོས་ཀྱང་དེ་ལྟར་བྱེད། དོས་རང་ལ་དམིགས་བསལ་གི་ལྟ་སྐྱོང་གང་ཡང་ཐོབ་
མེད། གད་བ་དང་ཞབས་གཡོག་ཚོས་ཁོ་པ་ཅག་གི་སེམས་ནང་དུ་ཅི་ཡོད་དོས་ལ་ཐད་ཀར་ཤོད་རྒྱུར་སྐྱབ་སྐྱང་མི་བྱེད།
གད་བ་རྣམས་ཀྱིས་དོས་རང་ལ། ཁོ་ཚོའི་འཚོ་བའི་བདེ་སྐྱབ་དང་། ལྷ་ཆེན་དཔོན་ཆེན་ཚོའི་ལག་ཡོག་ཏུ་ཁྱིམ་ས་གཅོད་
སྲོང་རྒྱལ་སོགས་སྤྲོ་གསང་ཅི་ཡང་མེད་པར་ཤོད་པར་མ་ཟད། ཉེན་རེར་ལྟ་སའི་ལུས་དུ་གནས་རྒྱལ་ཅི་རྒྱུར་ཚད་ལྡན་ག་
མེད་པར་ཤོད། དེ་ལྟར་དོས་ཀྱིས་རྒྱུད་དུ་དུས་ནས་འབངས་གི་འཚོ་བ་དེ་དགའ་ཚེགས་ཅན་ཞིག་ཡིན་པར་ཤེས་
རྟོགས་བྱུང་ཡོད། ... དོས་རང་པ་མ་གཉིས་གི་ཞབས་གཡོག་ཚོ་དང་ལྟན་དུ་སྟོད་རྒྱུར་ཤིན་ཏུ་དགའ་ཞིང་། པ་མའི་
གཞིམ་ཁང་དུ་ནམ་བཙུན་ལ་དུས་ལྟན་རིང་ཤོས་དེ་ཁོང་ཚོ་དང་ལྟན་དུ་བསྐྱུལ། ཞབས་གཡོག་དེ་དག་ལས་མང་ཆེ་བ་
ཨ་མ་དོ་བ་ཡིན་ལ། ཁོང་ཚོས་དོས་ཀྱི་པ་ལུལ་དང་དེའི་ཉེ་ལུས་གི་གནས་སྐབས་འདྲ་མིན་གསུང་སྐབས་ཉན་འདོད་ཆེན་
པོ་བྱུང་། ... སྐབས་རེར་དོས་ཀྱི་བྱིས་པའི་གནས་སྐབས་དེ་ཁེར་རྒྱུད་ལྟ་བུ་དང་། དོས་རང་ལོ་བརྒྱ་གཉིས་ལས་མས་སྤུ་
སོན་སྐབས་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡབ་ལུལ་གི་གཞིམ་ཁང་དུ་འགྲོ་སྟོད་མི་ཚོག་པའི་བཀའ་རྒྱ་མཛད་ཀྱང་། རྒྱ་གར་
གི་རྒྱལ་བུ་གཞོན་ཏུ་དོན་བྱུང་དང་རྒྱ་ནག་གི་གོང་མ་མཐའ་མ་སུའུ་ཡིས་གཉིས་ཀྱི་(འབངས་མི་སེར་ལ་འབྲེལ་འདྲིས་
བྱེད་མི་ཚོག་པའི་)འཚོ་བ་དེ་དོས་རང་ལོ་ན་རྒྱུད་བའི་སྐབས་ཀྱི་འཚོ་བའི་རྩལ་ཅམ་ལའང་བསྐྱར་ཐབས་མེད། དེ་ཅམ་དུ་
མ་ཟད། དོས་རང་རིམ་པར་འཚོང་ལོངས་བྱུང་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་གཞན་གི་དང་བ་འདྲེན་ཏུ་ས་པའི་མི་སྣ་གང་མང་
ཞིག་དང་འབྲེལ་འདྲིས་བྱ་རྒྱུ་ཡང་བྱུང། **ཞེས་གསུངས།**

གཟིམ་འགག་ཚོ་དང་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱུལ་ རིན་པོ་ཆེ།

རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཞབས་གཡོག་ཚོ་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱུ་ཅེད་སྐྱོ་ཚོགས་ཅེ་གནང་མཛད་པ་
དེས་དེད་ག་གི་རྒྱུད་ལ་སྐྱོན་མ་བྱུང་བའི་འདོད་ཚེམས་དང་སྐྱོ་སྐྱོད་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་སྐྱེན་ཡོད་པ་ནི་ཚོད་དབག་གི་ཡུལ་
ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་རྒྱུད་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་ལོར་སྐྱེད་ཏུ་བཞུགས་སྐབས། གཟིམ་འགག་ཚོའི་སྐྱེད་བཞེན་
ཉེ་དོས་ཀྱི་“ཉ་ཡིན”ཞེས་དང་། སྐབས་དེར་“ར་མོར་ཡིན”ཞེས་སོགས་གསུངས་ཤིང་ན་བ་གཉེས་འཕེན་ཉེ་གང་
སར་ཕེབས་པ་དང་། དེ་བཞིན་ཏུ་སྐྱབས་ལ་བཞག་ཉེ་སྐྱེད་རྒྱུད་འགྲམ་ཏུ་ཕེབས་ནས་གཙང་པོའི་ནང་གཟིམ་འགག་
ཚོའི་མཛེང་པར་བཞེན་ཉེ་རྒྱ་ཅེད་གནང་བ་སོགས་ཀྱང་མཛད། དེ་མཚུངས་ཉ་ལ་ཡང་སྐྱབས་ཤིན་ཏུ་དགྲེས་ཤིང་
གཙང་རྒྱུད་ནང་ཉ་རྣམས་པར་རྒྱུར་རང་དབང་ཏུ་འཇུག་འགྲོས་བྱེད་པར་གཟིགས་ཚེ་སྐྱབས་ཤིན་ཏུ་མཉེས་མཉེས་
མཛད་པ་སོགས་ལ་གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ནས་དངོས་སུ་གསུངས། ལྷོན་ཤིང་དང་མེ་ཉོག་སོགས་
རང་བྱུང་སྐྱེ་དངོས་དང་། འུ་དང་བྱེད་སོགས་འདབ་ཆགས་ཀྱི་རིགས་དང་གཙན་གཟན་རི་དུགས་སོགས་ལ་སྐྱབས་
ཤིན་ཏུ་མཉེས་པས། སྐྱོན་སྤོང་བའི་སྐབས་སུ་དབྱར་བཞུགས་པོ་བྱུང་ཏུ་མེ་ཉོག་སྐྱེས་ར་དང་སྐྱོན་གཟིགས་ཁང་སོགས་
སུ་ཕེབས་ཉེ་དུས་ཡུན་རྒྱ་ཚོད་ཏུ་མའི་རིང་གཟིགས་མོར་གཡེངས་ཉེ་བཞུགས་ཞེས་ཀྱང་གསུངས། དེ་ལ་<<དོས་ཀྱི་
ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས།

དེད་རང་སྐོབ་སྐྱོད་གི་བར་གསེང་ལ་མེ་ཉོག་དང་ཤིང་འགྲམ་སྐྱོད་པོ། གཞན་ཡང་གྲ་བ་དང་། མ་བུ་སོགས་ཀྱི་གསེབ་ལ་
པར་རྒྱུར་རྒྱགས་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་རྒྱུ་མཚོ་ལྷོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་ཁར་ཅེད་མོ་ཅེ་སྐབས་ཐེངས་གཉེས་ཅམ་སྐྱུང་གཟམས་བྱུང་
སྐྱོང་། མཚོ་ལྷོ་དེའི་ནང་ཉ་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་ཚོར་ངས་སྐྱོ་ཟས་སྐྱེད་ཀྱི་ཡོད་སྐབས་དེ་ཚོས་དེད་རང་གི་རྒྱ་སྐོབ་པ་
ཅམ་ཀྱིས་རྒྱ་ཁར་ཐོན་ཡོང་གི་ཡོད། དེ་ཚོའི་སྐྱོར་ལ་ཁོ་བོ་གཅིག་བྱུར་བསམ་མཚོ་གཉོང་སྐབས་ཉ་དེ་ཚོས་སྐྱུང་པོ་མ་
བྱས་པར་རྒྱ་དམག་གི་རྒྱ་སྐོབ་སྐབས་ཡར་ཐོན་ཡོང་གི་མེད་དམ་བསམ་ཀྱི་འདུག །གལ་སྐྱིད་ཉ་ཚོ་(རྒྱ་ཁར་)དོན་
ཡོད་ན་རྒྱ་མིས་ཉ་རྣམས་འཛིན་ཐོས་ཡོད་ལས་ཆེ་དེས། ཞེས་གསུངས། རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་ནས་ཀྱང་བོད་མི་རིགས་པར་
ཟད། བོད་ཀྱི་སྐྱོངས་སུ་གནས་པའི་སོག་ཆགས་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་སྐྱབས་སུ་ཚད་མེད་གནང་བཞིན་ཡོད་པ་
ཤིན་ཏུ་གསལ། གང་ལྟར། ཡོངས་འཛིན་མཚོག་ནས་རྒྱུད་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་གཟིམ་འགག་ཞབས་གཡོག་རྣམས་དང་
ལྷན་ཏུ་གཙང་འགྲམ་ཏུ་ཕེབས་རྒྱུ་དེ་རྒྱུད་ཉེན་ཁ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་གཟིགས་པར་བརྟེན། རིང་པོར་མ་ཐོགས་པར་སུ་མཐུད་
སྐྱེད་རྒྱུའི་འགྲམ་ཏུ་ཕེབས་མི་ཚོག་པའི་བཀའ་རྒྱ་མཛད།

**རྒྱལ་མཚའི་ལྷན་ཁོངས་མཚན་སྲོལ་ལུགས་སྐོར་བྱེད་པའི་ཞི་ཉེན་ཀྱི་གྲོན་བཟང་སྐྱེན་པ་དང་
ལུས་ཚེན།**

སྦྱི་རྒྱུ་ལ་ལོ་དུང་ལོ་བཞི་བཅའ་ལྷན་ཁོངས་ལ་ཉེ་རིང་ཆགས་སྐྱེད་མོགས་ཀྱི་བྱི་མ་ཙམ་ཡང་མི་མངའ་བ་ཀྱུན་གསལ་ཡིན་ཡང་། སྦྱི་རྒྱུ་ལ་བའི་དུས་སུ་རྒྱལ་མཚའི་ལྷན་ཁོངས་གནང་ས་ནི། སྦྱི་རྒྱུ་ལ་ཁོད་ནས་རྒྱལ་ལུས་ཚེན་མོ་དང་སྦྱི་རྒྱུ་བཟང་ཚོའི་ཁོད་ནས་གསོལ་དཔོན་ལྷོ་བཟང་སྐྱེན་པ་མོགས་ཡིན་པ་ལྟ་བུར་མཛོད། དེ་ཡང་རྒྱལ་ལུས་ཚེན་མོ་ནི་ཞིང་པའི་བྱུང་མེད་དཔྲུགས་མ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ཀྱུན་ལ་བྱམས་པ་དང་སྦྱི་རྒྱུ་ལ་ཚེ་ཞིང་གཞན་ལ་གཞོན་པའི་ལས་ལྷ་མོ་ཙམ་ཡང་མི་སྦྱོར་པའི་ཁར་རང་ལ་མན་བཏགས་མ་བཏགས་ཀྱི་སྦྱེ་ལོ་རྩམས་ཅད་ལ་མན་པ་ཉག་གཅིག་སྦྱོར་མཁའ་ཞིག་སྦྱོར་ལྷོས་ཀྱི་ཁུད་ཚོས་སྦྱོར་ཆོགས་ཀྱིས་སྦྱོར་བའི་མོད་ཀྱི་སྦྱེད་མ་རོ་མཚར་ཅན་ཞིག་ཡིན་པས། ལོ་ལོ་ས་མཚོག་གི་ཞལ་སྦྱོར་ནས་ཀྱང་རྒྱལ་ལུས་ཚེན་མོ་ནི་ཀྱུན་ལ་ཉེ་རིང་མེད་པའི་བྱམས་པ་ཚེ་ཞིང་གཞིང་ཚེན་ལོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཁོད་གི་བྱམས་པ་ཚེ་ཞིང་སྦྱོར་དཔོན་མོགས་མ་དེ་ཡང་ཡིན་པའི་ཚུལ་ཏུ་གསུངས། ལོ་ལོ་ས་མཚོག་གིས་<<ལོ་ལོ་ས་ལྷ་ལོའི་སྦྱེ་ལོའི་མཛོད་རྣམས།>>ལས།

རོས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ནི། རྒྱལ་མཚའི་ལྷན་ཁོངས་ཀྱིས་སྦྱོར་བྱེད་པའི་ཀྱུན་ལ་རྒྱལ་མཚའི་ལྷན་ཁོངས་ཀྱི་གནང་མཁའ་ཞིག་ཡིན། སྦྱི་ཞིག་བཏུས་སྦྱོར་གྱིས་མཚར་བ་གཟུགས་ཚེ་རང་ཉིད་ལ་བཟང་བཏུང་ཅི་ཡང་མི་སྦྱོར་གྱང་གང་ཡོད་སྦྱོར་གྱིས་སྦྱིན། དེ་ལྟ་བུའི་བྱམས་པ་ཚེ་མམ་ལོ་སྦྱོར་ལང་བྱིས་ཚང་སྦྱོར་བར་འགོག་སྦྱོར་ཅི་ཡང་མ་སྦྱོར། ཁོད་ནི་གནས་སྦྱངས་གང་ལ་ཡང་མོམས་སྦྱོར་ཞིང་གཟུགས་རྒྱང་ཡངས་པ་ཞིག་ཡིན། གསེར་མེ་མངའ་གསོལ་བྱུང་རྗེས་ལོ་སྦྱོར་མང་པོ་ཞིག་གསུང་དུ་ཐོན་པ་ན། རོས་ཀྱི་སྦྱོར་མཚེད་རྣམས་ལ་ལོ་ལོ་ས་མཚོག་ཚང་ཞིག་ཐོབ་དཔོན་པའི་སྦྱོར་བཞུགས་ཀྱིས་བྱམས་པ་ཚེ་མམ་ལོ་སྦྱོར་ལུགས་སྐོར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ཡང་སྦྱོར་ཅིག་གསུངས། <<བཟང་ལྷོས་ཀྱི་རང་དབང་།>>ལས། དེ་སྦྱོར་རྒྱུ་ལྷོས་ལྷོ་ལོ་ལོ་སྦྱོར་སྦྱོར་བའི་མོད་སྦྱོར་བཟང་ཚོ་གཉིས་རང་གི་བྱིས་པ་ལེ་པའི་རོ་བར་དུ་བཟང་སྦྱོར་གསོལ་མཚོར་དུ་མས་སྦྱོང་བར་ཡོང་བ་རྒྱལ་ལུས་ཚེན་མོས་གཟུགས་ཏེ། ཐོག་མར་མས་སྦྱིན་ཞིང་དེ་ནས་བྱིས་པའི་སྦྱང་ལོ་དུས་སུ་བྱ་བར་རོགས་རམ་དཔོན་མིན་བྱིས་པར་བཟང་ཚོ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་བྱིས་པའི་རོ་དེ་བ་ཚེས་ཡོད་པའི་ཚུལ་བསྟན་པས། རྒྱལ་ལུས་ཚེན་མོའི་རྒྱལ་མཚའི་ལྷན་ཁོངས་སྦྱོར་ཚེད་སྦྱོར་ལེ་བྱིས་ཀྱི་མ་ལོངས་རྩོགས་གནང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ལོག་དང་སྦྱོར་བའི་རྒྱལ་ལུས་ཚེན་མོ་ནི་བྱམས་པ་ཚེ་མམ་ལོ་སྦྱོར་བའི་བྱུང་མེད་ཀྱི་བྱུང་མེད་ཀྱི་ལས་ལྷན་ལུགས་ཀྱི་ལུགས་ཀྱི་ལུགས་སྦྱོར་གསུངས།

གསོལ་དཔོན་ལྷོ་བཟང་སྐྱེན་པ་ནི། བྱིས་པ་རྣམས་དགའ་བའི་སྦྱང་གསུང་བ་དང་ཅེད་མོ་ཅེ་བ་མོགས་མེད་ལ། ཚོས་དང་འཛིག་རྟེན་ཀྱི་ལོ་ལོ་ས་ལྷོ་གཞིང་མཚོ་ལོད་མཁའ་ཞིག་ཀྱང་མིན་པར་ལོ་ལོ་ས་མཚོག་གིས་གསུངས།

དེ་ལྟར་འདུག་པར། དགྲུང་ལོ་བརྒྱ་དགྲུང་ལྷོད་ནས་རྒྱལ་དབང་གོང་མའི་གསོལ་དཔོན་གནང་ཞིང། རྒྱུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་
ནག་རྒྱུང་མེབས་འཕྲོད་བྱུང་བ་ནས་ལྷན་བཞུགས་ཀྱིས་རྒྱུན་དུ་གསོལ་ཆོགས་སུལ་བ་དང། གཞན་ཡང་སྤྱགས་
གཤིས་འཇམ་ཞིང་བབ་ཆགས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། མ་མ་ལྟར་རྒྱུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་ཡང་སྐྱུ་པར་དུ་བཟུང་སྟེ་
གཅེས་སྐྱོད་གནང་ཞིང་བཞེས་པ་སུལ་ཏེ། མེབས་བཞུགས་སོགས་གནས་དུས་ཁྱད་མེད་ཀྱིས་སྐོ་ཀུན་ནས་གཤིགས་
ཏོག་ཞལ་ཞེ་གཉིས་མཚུངས་པར་གནང་མཁན་ཞིག་ཡིན། གེའུ་ཚང་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་སྐྱུ་གོང་མ་དང་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་
ཡོད་ཅིང། མདོ་སྐྱོད་ནས་རྒྱུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་དུ་ལྷ་སར་མེབས་པར་མ་ཟད། དེ་ནས་ཀྱང་ལྷན་བཞུགས་
གནང་བ་དང། ལྷག་པར་དུ་སྤྱགས་གཤིས་ཤིན་ཏུ་འཇམ་པ་ཞིག་ཡིན་པས་དམིགས་བསལ་གྱིས་སྤྱགས་མཉེས་པའི་
གསུང་གྲུང་མང་དུ་བྱུང་། ཕྱིས་སུ་སྐྱུ་ན་ཡང་སོན་པའི་ཆེ་སྤྱགས་མཉེས་ཤོས་དང་སྐྱུའི་གསང་བ་གསུམ་གྱི་མཛད་པ་
གང་གི་ཐད་དུ་ཡང་སྤྱགས་ཡིད་ཡོངས་སུ་གཏོད་ས་ནི་ཡོངས་འཛིན་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ཡིན། གསོལ་དཔོན་མཁན་
པོ་སྣོ་བཟང་སྐྱུན་པ་མཚོག་ལ་ལྷག་པར་བཅེ་བའི་རྒྱལ་ལོ་ <<མཛད་ནས་རྒྱ་ཆེན་སྲིད་རྗེའི་རོལ་མཚོ།>>ལས་ཡགོང་
ས་མཚོག་ནས།

རོས་ནག་རྒྱུང་བསྐྱེད་སུལ་དུས་(གསོལ་དཔོན་མཁན་པོ་སྣོ་བཟང་སྐྱུན་པ་མཚོག)མེབས་བསུའི་གསུ་སུ་ཡོད་པ་དང། དེ་
ནས་བཟུང་རོས་དང་མཉམ་གཤིས་བྱས་ཤིང། སྐབས་དེ་དག་དུ་རོས་ལ་ཞོགས་པ་ཐང་ཁྱུག་ནང་ནས་སྤྱགས་སྐྱོད་ཀྱི་
ཡོད། སྤྱགས་སྐྱོད་མཁན་དཔོན་པོ་ཡིན་ཅིང། མི་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་རྣམ་དཔྱད་ཅིག་ཡོད་ན་ཡང། སྐྱུར་བཏང་
སེམས་ཅན་པལ་ཆེར་གཅིག་མཚུངས་ལྟར་ལྟོ་སྐྱོད་མཁན་དེར་དགའ་ཤོས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་བཟོ་འདུག། དེ་མིན་རྒྱ་མཚོ་
གཞན་དག་མེད་པ་ལྟ་བུ་རེད། རྒྱུན་ལྷན་ལྟོ་ཆས་གསོལ་ཐབས་ནས་གཏོང་གི་ཡོད་ཀྱང། སྤྱགས་དེ་འཆར་ཅན་དཔོན་
པོས་ཐང་ཁྱུག་ནང་གཡོས་ཏེ་སྐྱོད་ཅིང། སྤྱགས་འབྲེལ་ཤ་སྐྱེས་པོ་དང། ལུ་རམ་སྐར་མ། སྐྱང་ཅི་སྐར་མ་སོགས་འཆར་
ཅན་ཁོང་གིས་སྐྱོད་པ་དང། གསོལ་ཐབས་པ་ཆོས་འབྱུང་ཡོང་བའི་ཉིན་གྱང་ཁ་ལག་གྱང་དཔོན་པོས་དཀར་ཡོལ་ནང་
སྤྱགས་ནས་སྐྱོད་ཀྱི་རེད། དགོང་མའི་སྤྱག་པ་ཅམ་སྤྱག་གྱང་དཔོན་པོས་སྐྱོད་ཀྱི་ཡོད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅིང། དཔོན་པོ་ལ་
བཅེ་བ་ཆེན་པོ་ཡོད། ... དཔོན་པོ་སྐྱུར་བཏང་བྱས་ན་མི་ཉ་ཅང་བཟང་པོ་ཞིག་དང་བབ་ཆགས། མགོ་དམར་པོ་རྒྱ་
མེབས་ཆག་ཅིག་ཡོད་པ་དང། གདོང་ནག་པོ་ཞོག་ཚོམ་སྐར་བུ་ཡོད་པ་དེ་འདྲ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང། དཔོན་པོའི་འགྲམ་
པའི་སྤྱང་མེ་བ་ཞིག་ཡོད། རོས་དཔོན་པོའི་པར་དུ་བསྐྱད་ནས་ཁོང་གི་མེ་བ་དེ་འཇིག་གི་ཡོད། དེ་ནི་བཅེ་བ་ཆེན་པོ་བྱེད་
ཀྱི་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། ད་དུང་ཉུགས་མཚན་གསལ་ཤོས་ཤིག་ནི། ཞོགས་པ་བྱུང་མཚོན་པ་དང། ཕྱི་ངོ་རྒྱ་ཆོད་གསུམ་
པའི་ཐོག་བཅས་སུ་དགོང་གཉིས་སུ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང། ཡང་ན་སྤྱག་གྲག་རིན་པོ་ཆེ་མེབས་ནས་འཆར་ཅན་
ཕྱག་དཔེ་དཔེ་ཞིང་གནང་གི་ཡོད། སུ་དགོང་སོ་སོར་ཕྱག་དཔེ་རྒྱ་ཆོད་གཅིག་དང། ཡང་ན་རྒྱ་ཆོད་གཅིག་དང་བྱེད་ཀ་
ཅམ་རེ་ཉུག་པར་རྒྱགས་ཤིང། སུ་དགོང་ཕྱག་དཔེ་རྒྱགས་པའི་སྐབས་སུ་གསོལ་གཤིས་གཞན་དག་ཚོ་གྱང་སེང་རེག་
སྟེ། དེའི་རིང་སོ་སོའི་ཤག་ལ་བྱིན་ནས་མི་སྤྱག་འབྲུང་སོགས་ཀྱི་དུས་ཚོད་རེག་གི་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང། དཔོན་པོར་
འགོ་ས་ཡོད་མ་རེད། རོས་སྤྱག་དཔེ་རྒྱགས་དུས་དཔོན་པོ་རོས་པར་དུ་སྐྱོད་དགོས་ཀྱི་ཡོད། ཅེ་ལ་ཡིན་ན། གཤིས་རྒྱུང་

ཕུན་ཚོགས་འདོད་འཁྲིལ་དང་། རོར་བུ་སྲིད་ཁར་ཆབ་སར་ཕུག་དཔེ་ཚུགས་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་གཉིས་ཀར་གཞི་ཚུངས་ལྟོ་
འགག་གི་ནང་དུ་བསྐྱེད་ནས་དཔོན་པོའི་གཞན་ཤམ་གང་རུང་ཞིག་ངོས་ཀྱིས་མཐོང་བར་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།
གལ་སྲིད་དཔོན་པོའི་མ་བསྐྱེད་པའམ། གཞན་ཤམ་གྱི་སྡེ་ཚོར་མཐོང་རྒྱ་མེད་ན་ངོས་རང་དུ་གི་ཡོད། དཔོན་པོ་ཡོད་ན་
ངོས་ནས་དཔེ་ཆ་སྐྱོར་བ་དང་། དཔོན་པོ་མེད་ན་དུ་གི་ཡོད་པ་རེད། ཚུང་དུས་དེ་ལྟ་བུའི་དགའ་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་གར་
དུ་བསྐྱེད་སེམས་རྒྱུང་ས་བག་ཨ་ཤ་འམ་(Swarg Ashram)དུ་སྐྱོད་དུས་ངོས་མཉམ་ཞལ་ལག་མཚོད་པར་ཕེབས་ཀྱི་
ཡོད། དེ་དུས་ཨ་མ་ལགས་ཀྱང་ཡོད་པ་རེད། ད་ལྟའི་པོ་བྱང་འདིར་སྐོས་རྗེས་མ་གཤམ་གས་བར་ཁོང་ངོས་སར་ཕེབས་
ཀྱི་ཡོད་ལ། ངོས་ཀྱང་དཔོན་པོའི་སར་འགོ་གི་ཡོད། དཔོན་པོ་གཤམ་གས་ནས་ཕྱང་པོ་འཁྲུང་བའི་སྐྱེད་སེམས་རང་སྐྱེད་ཀྱི་
ནས་བལྟས་པ་ཡིན། ཁོང་གི་དབྱེ་བ་མཐོང་བྱུང་བས་ངོས་རང་མིག་རྒྱ་ཤོར་སོང་། ཨ་མ་ལགས་གཤམ་གས་དུས་ཀྱང་
དམིགས་བསལ་མིག་རྒྱ་ཤོར་མ་སོང་། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་(སྲིད་རྗེ་རྗེ་འཚང་)དགོངས་པ་རྗེས་དུས་སེམས་ཉ་
ཅང་སྐོར་བྱུང་། དཔའ་པོ་རྒྱབ་ཆད་ཟེར་བ་ལྟར་བསྐྱེད་སེམས་མེད་པ་ལྟ་བུའི་སྐོར་སྐྱང་ཆད་མེད་བྱུང་ཡང་། མིག་རྒྱ་ཤོར་མེད་པ་
འདྲ། ཞེས་དང་། བཙན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་ལས། “སྐྱབས་རེར་ངོས་ཀྱི་སེམས་སྲུ། ཟས་སྦྲེར་བའི་བྱ་བ་དེ་ནི། མཛེས་
འབྲེལ་གྱི་གཞི་རྩ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཚོར་སྐྱང་འབྱུང་”ཞེས་སོགས་ཀྱང་གསུངས།

གད་པ་ཚོ་དང་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྲུལ་
རིན་པོ་ཆེ།

གད་ཕྱགས་བྱེད་མཁན་གད་པ་ཚོ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་དུ་ཐོག་མར་བརྗོད་འདོད་པ་ནི། གད་པ་སོགས་དམའ་
རིམ་ལས་ཀ་བ་དག་གི་ལག་རྗེས་སྐྱོགས་ཅམ་སྟེ། དེ་ཡང་བོད་དུ་ལེགས་བཅོས་ལས་ཁུངས་དང་གྲོད་ཞིབ་ལས་
ཁུངས་སོགས་གསར་འཛུགས་གནང་བ་ནས་བཙན་བྱོལ་དུ་མང་གཙོའི་ལམ་ལུགས་གསར་གཏོད། མཐར་སྲིད་
སྐྱོགས་ཀྱི་སྐྱོད་དབང་ལྷག་ཆད་མེད་པར་འབངས་ཀྱིས་བདམས་པའི་མགོ་བློན་ལ་གནང་བའི་བར་གྱི་ལམ་སྲོལ་རྩ་མེད་
པ་འདིའི་བརྒྱུད་རིམ་རིང་མོའི་ཁྲོད། དམའ་རིམ་ལས་ཀ་བ་དེ་དག་གིས་བྱས་རྗེས་མི་དམན་པ་ཞིག་འཛོག་སྐབ་ཡོད་
ཅས་ཞོར་དུ་ལྷུ་འདོད་ལ། རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་མཚོག་གིས་འཁོས་རྒྱུང་དབང་མེད་དམའ་རིམ་ལས་ཀ་བ་
ནམས་ཀྱིས་ཅི་ཞུས་སྐྱེད་མེད་རྒྱུད་བསྐྱེད་མི་མཛད་པར་གསན་འཛོག་སྐབས་རྟོག་ནན་ཉན་དུ་གནང་སྟེ་སྐྱོགས་
ཐམས་ཅད་ནས་སྐར་སྲོལ་ལེགས་བཅོས་དང་སྲོལ་མེད་གསར་གཏོད་མཛད་པ་དང་། བོད་ས་ཤོར་བ་ནས་ད་ལ་ཕྱག་
གི་བར་དུ་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་གད་པ་སོགས་དམའ་རིམ་ལས་ཀ་བ་དེ་དག་དང་། ཉམ་རྒྱུང་བར་ཚུགས་ཅན་གྱི་གཞུང་
ཞབས་དག་གི་བྱས་རྗེས་ཆེ་པ་ཀུན་ལ་ཆེ་བསྟོད་བསྐྱེད་སེམས་བརྗོད་ཀྱི་སྐོར་ནས་བྲན་གསོ་ཡང་ཡང་མཛད་པ་ནི། ཚོས་

སྲིད་ཀྱི་དབྱུང་བྱིན་གཞན་ལ་མེད་པའི་མཚན་འཛིན་གྱི་འགག་སྐྱེལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 5 ཉིན་རྒྱ་གར་བྱང་ཕྱེད་འོ་ལོང་ལྷུ་ལྷོ་ཡོང་ས་མཚོག་གི་ཞལ་སྤྲུལ་ནས།

ངོས་རང་རྒྱུ་ལའི་དུས་སུ་ཅེད་མོ་ཅེ་རོགས་ནི་ཅེ་པོ་བྱང་དང་ལོར་བྱ་གྲིང་ཁའི་གད་པ་དེ་ཚོའི་གསལ་རེད། ལྷོད་ཆེ་ཨང་། ཁོང་ཚོ་གྲོང་གསེབ་པ་ཡིན་ཞེས་རེ་དོགས་ཆེན་པོ་སོགས་གང་ཡང་མེད། ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་རེད། ང་ཚོ་མཉམ་དུ་ ཅེད་མོ་ཅེས། དེ་ནས་སྐད་ཆ་འདྲི་དུས། ཁོང་ཚོས་ལྷོ་སའི་ནང་དུ་སྐད་ཆ་ཅེ་ཞིག་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད་མེད་དང་། བྱང་དང་མ་ བྱང་པའི་གནས་ཚུལ་ཅེ་ཞིག་བྱང་བ་སོགས་ཐོལ་མེད་ཀྱི་ངང་ནས་ཤོད། གཞུང་ཞབས་པ་ཚོར་དྲིས་ན། འབྲེལ་གསལ་པོ་ དང་སྐམ་པོ་ལྟ་བུ་ཉེད། གད་པ་དེ་ཚོ་མང་ཆེ་བ་ནི་གྲོང་གསེབ་ནས་ཡོང་བའི་བོད་གཞུང་གི་དམག་མི་རྒྱུར་པ་ཡིན་པས་ ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་ཡིན། ཁོང་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་ཅེད་མོ་ཅེ་ཞེས་མཉམ་དུ་བསྐྱེད་དེ་ར་བཏུང་། དེ་ནས་སྐད་ཆ་འདྲི་སྐབས། རྒྱལ་པོས་བྱང་པོ་བྱས་མ་སོང་བེད་བ་དང་། རྒྱལ་པོའི་ལྷག་མཚན་གྱིས་བྱང་པོ་བྱས་མ་སོང་བེད་བ་སོགས་མང་པོ་ཤོད། དེར་བརྟེན། རྒྱུ་རྒྱུ་སྐབས་ནས། ངོས་ཀྱི་སེམས་སུ། ང་ཚོའི་སྤྱི་གཞུང་གི་འགོ་སྐྱེད་པ་དེ་མི་རེ་རྒྱུང་གི་ལག་ཏུ་ དབང་ཆ་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་པས་དེར་སློན་ཆེན་པོ་འདུག་ཨང་སྐྱེས་པ་ཞིག་བྱང་། ཞེས་གསུངས། མཚན་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་ ལྷོད་ཆེའི་རོལ་མཚོ་ལས། “གད་པ་བསམ་འགྲུབ་སྐྱེད་ཤོད་མཁའ་གཙོ་པོ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་། ཅེད་མོ་ཅེས་ནས་འཁྲུག་རྒྱུ་དེ་ ཅམ་རང་ཡོད་པ་མ་རེད། ཁོ་ཚོ་ངོས་དང་མཉམ་དུ་ཅེད་མོ་ཅེ་རྒྱུར་ཉ་ཅང་དགའ་པོ་བྱེད་ཀྱི་རེད། འོགས་གཅིག་ནས་རྒྱལ་བ་ དེན་པོ་ཆེ་ལ་དགའ་ཞེན་ཞིག་ཡོད་པར་མ་ཟད། རྒྱ་མདུན་སྐྱོ་གོང་མའི་ཞབས་མཉེ་ཡིན་སྐབས་ཞེན་ཞིག་ཆེན་པོ་འདུག་ཉ་ ལས་པའི་ཞེན་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། ཡོན་ཏན་ཡོད་པ་མ་རེད། ལྷག་བསམ་དང་ཞེན་ཞིག་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད།” ཅེས་ཡིད་ འགྲུལ་ཐེབས་ངོས་ཀྱི་བཀའ་གསུང་རྒྱུ་དུ་བྱང་བ་ཞིག་སྐྱེས། ཡང་ཡོང་ས་མཚོག་ནས།

ངོས་རང་ལྷོགས་གཅིག་ནས་ཨ་མ་ལགས་དང་ཞལ་གྱེས་ཉེ་བསྐྱེད་པས་ཁེར་རྒྱུ་ལྟ་ཡིན་ཀྱང་། ལྷོགས་གཞན་ཞིག་ ལས་ཨ་མ་ལགས་དང་སྐྱེན་མཚན་རྣམས་ཉལ་ཏུ་མཚལ་འབྲུང་དུ་ཐེབས་ཤིང་། ད་དུང་གད་པ་སོགས་ངོས་ཀྱི་འཁོར་ གཡོག་རྣམས་ཀྱང་ཡོད་པས་དེ་ལྟ་བུ་མིན། གཞུང་འབྲེལ་མཚན་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་གད་པ་སོགས་ཀྱིས་ངོས་ལ་ གྲུས་ཚུལ་ཆེས་ཆེར་སློན་པ་ནི་སློམ་མ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་མོད། དེད་ཅག་ལྷན་དུ་ཅེད་མོ་ཅེ་དུས་ངོས་རང་ལ་གྱིས་པ་ ལྷོད་པའི་ལཱ་ལ་ཞིག་གི་ལྷ་ཚུལ་བརྒྱུད་སྤྱེ་གྲུས་ཞབས་གཏན་ནས་མི་བྱེད་པའི་ཁར། དུས་རྒྱུན་འགྲན་བསྐྱེད་སྐབས་ངོས་ རང་མས་པར་བྱས་པས་ཐེངས་འགར་དུ་ཡང་མྱོང་། དེ་ནི་ངོས་རང་གཞན་སུ་ལས་ཀྱང་མམ་མི་འདོད་པའི་དབང་གིས་ རེད། ལྷོགས་སུ་ཅེད་རོགས་དེ་དག་ལས་འགའ་ཞིག་ངོས་ཀྱི་ལྷོགས་པོ་ཡག་ཤོས་སུ་གྱུར། ཁོ་ཚོར་ཤེས་ཡོན་མེད་ཀྱང་།

བྱང་ཆུགས་ལྷན་པའི་ཁར། ཡིད་ཆེས་སློམ་འགོལ་བྱ་རུང་བ་ལྟ་སྐྱེས་ཡིན།⁸⁰ ཞེས་ཀྱང་གསུངས། གད་པ་ཚོས་རྒྱུང་སྲིད་ དེན་པོ་ཆེའི་ལྷོགས་ལ་འདྲིགས་སྐྱེད་སློང་ཆེད་པོ་ཉ་ལའི་སྐྱེན་ཁང་དེ་དག་གི་ནང་དུ་གདོན་འདྲེ་ཡོད་པ་དང་འུག་བསམ་

⁸⁰ ལྷོ་ལོ་ 2010 ལོའི་ཟླ་བ་བདུན་པའི་ནང་རྒྱ་གར་གྱི་NDTVབརྒྱུ་འཛིན་གསར་འགོད་པ་སྐྱེན་གསལ་ཅན་ Barkha Dutt ལས་བཅར་འདྲི་ ཞུས་པའི་ལན་དུ་སྐྱེས།

འགྲུང་གི་དོན་ཅི་མང་ཞིག་ཅེད་མོའི་ལམ་ནས་སྟོན་པར་མཛད་པ་སོགས་མཛད་དུ་བྱུང་བའི་རྣམ་ཐར་མང་དུ་མངའ་བ་
ཞིག་ཡིན།

རྒྱུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེར་སྤྱི་བྱི་སྲིད་པས་སྤུལ་བའི་ཅེད་ཆས་སྣ་ཚོགས་ཡོད་ཅིང་། རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱ་
གསུམ་པ་ཆེན་པོས་མཁོ་སྐྱབ་གནང་བའི་འབྲུལ་ཆས་ཀྱི་རིགས་ཀྱང་དུ་མ་ཡོད། དེ་དག་ལས་ཕྱགས་མཉེས་ཤོས་ནི།
རྒྱ་ཚོད་འཁོར་ལོ་དང་། རྒྱུང་འཁོར། རྒྱུང་ཤེས། མེ་འཁོར་འབྲུ་གཞུགས་སོགས་ཡིན་ལ། ཕྱགས་མོས་ཆེད་གནང་
ས་གཞན་ཞིག་ནི་མེ་ཁུ་འོ་(Meccano)ཞེས་པ་ཆ་ཤས་བསྐྱིགས་ཏེ་འབྲུལ་ཆས་ཀྱི་འབྲུ་གཞུགས་སྣ་ཚོགས་བཟོ་སྐྱིག་
བྱེད་ཚོགས་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་དེ་ཉིད་དགྲུང་གྲངས་བཅོ་ལྔར་མ་ཐེབས་བར་དུ་ཅེ་གནང་བར་མ་བཟད། མཐར་བཟོ་སྐྱིག་གི་
ལུས་ཅུལ་ཡང་སྤུལ་དུ་བྱུང་བར་གྱུར། གཞན་ཞིག་ནི། ལྷེ་མིག་རྒྱལ་རྒྱ་ཡོད་པའི་མེ་འཁོར་དང་ཞེས་བཟོས་པའི་
དམག་མི་ཅེད་འགྲན་གྱི་ཅེད་ཆས་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཉིད་ཡིན། དགྲུང་ན་རྒྱུང་ཡར་སོན་པའི་སྐབས་སུ། ཞ་
ཉེས་བཟོས་པའི་དམག་མིའི་འབྲུ་གཞུགས་དེ་རྣམས་སྐར་བཞུགས་ཏེ་གྲ་པའི་འབྲུ་གཞུགས་སུ་བསྐྱུར་ཞེས་ཡགོང་ས་
མཚོག་རང་ཉིད་ནས་མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྲིད་རྗེའི་རོལ་མཚོར་གསུངས། འབྲུལ་ཆས་སམ་ཅེད་ཆས་དེ་དག་ལས་
བེད་སྤྱོད་ཆེ་ཤོས་ནི་རྒྱུང་ཤེས་ཏེ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྣ་ས་མཐེལ་གྱི་དངོས་ཡོད་འཚོ་བ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དུ་བཅོན་
ཁང་དང་བཅོན་པ་ཚོར་གཞིགས་ཞིབ་གནང་བར་མ་བཟད། རྒྱ་བའི་གོ་ལ་སོགས་ལ་ཡང་བརྟུག་དབྱུང་རྒྱ་ཆེར་གནང།

རྒྱུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱུ་ན་སྤྱི་བྱི་སྲིད་པས་སྤུལ་ཆས་གསར་པའི་རིགས་གང་ཞིག་ཕྱག་དུ་འབྱོར་བ་ན།
བྱིས་པ་གཞན་ལྟར་ཅེད་མོར་གཡེངས་ཏེ་མི་བཞུགས་པར་ཐོག་མར་གཞིགས་ཞིབ་ལམ་ཚམ་གནང་སྟེ། དེ་ནས་སྐྱུ་
ལག་རྣམས་སོ་སོར་སྤུལ་ཏེ་དེ་དག་རི་ལྟར་བཟོས་ཤིང་སྐྱུ་ལག་རེ་རེའི་བྱེད་ལས་ཅི་ཡིན་སོགས་ལ་རྟོག་ཞིབ་ནན་
ཏན་དུ་གནང་བ་དང་། སྐར་ཡང་སྐར་བཞིན་སྲིད་བསྐྱིག་རྒྱུར་ཤིན་དུ་མཉེས། དེ་ལ་རྒྱ་གར་གྱི་NDTVབརྒྱུན་འཁྱོལ་
གསར་འགོད་པ་སྐྱུ་གྲགས་ཅན་ Barkha Dutt རས་བཅར་འཁྲིུགས་པར། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

ཚན་རིག་གི་བསམ་གཞིག་བྱེད་སྟོགས་དང་བརྟུག་ཐབས་སྤྱད་དེ་དོན་དངོས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་རྒྱུ་དེར་གལ་གནད་དང་
ཕན་རྐྱབས་གཉེས་ཀ་ལྷན། རོས་རང་རྒྱུང་དུས་ནས། དེའམ་འདི་“ཅི་ཡིན་ནམ།” ཞེས་དེ་དག་ཤེས་འདོད་ཆེན་པོ་ཡོད།
... ཅེད་ཆས་རྒྱུང་བ་རྣམས་ལག་དུ་འབྱོར་མ་ཐག་ཡུད་ཅོམ་རིང་ཅེད་མོ་ཅེས་ཤིང་། དེ་ནས་ནང་གི་སྐྱུལ་བྱེད་ཀྱི་མ་ལག་
རྣམས་ཀྱི་བྱེད་ལུས་གང་དང་ཅི་ཡིན་ནམ་སྐྱུ་སྟེ་ཤེས་འདོད་ཆེན་པོས་ཁ་བྲེས། དེ་ལྟར་ཅེད་ཆས་མང་པོ་ཞིག་འཛོ་
བརྒྱག་དུ་བཏང་། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། སྤྱིའི་གཅེན་པོ་སྐོ་བཟང་བསམ་གཏུན་མཚོག་གིས་<<གོང་ས་སྐྱུ་སྲིད་བརྒྱ་
བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་རྣམ།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེས་ཐོག་མར་ཅ་དངོས་དེ་དག་གི་སྐྱུ་ལག་རྣམས་གོ་རིམ་མེད་པར་སོ་སོར་གཏོར་ཏེ་གང་སར་
བཀའ་ན་ཡང་། རེས་སུ་གོ་རིམ་མ་འབྲུགས་པར་སྲིད་བསྐྱིག་རྒྱུར་བྱང་ཆ་ལྷན་པ་ཞིག་དུ་འགྲུང། ཡང་རྒྱུང་སྲིད་རིན་པོ་

ཆེས་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་ཚེན་པོར་གསོལ་རས་སུ་ཕུལ་བའི་ཚུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་རྣམས་ཁ་བྲེ་སྟེ་ཆ་ཤས་རྣམས་སོ་སོར་བཀའ་བའི་གནང་སྤངས་དེས་ཞབས་གཡོག་ཚོར་ཐུགས་འཚབ་ཆེན་པོ་སློང་། ཅུས་རྒྱན་ཞབས་གཡོག་ཚོས་དེ་ལྟར་མི་གནང་བའི་ཞུ་བ་ཡང་ཡང་འཐེན་ཡུང་གསལ་འདོག་མི་མཛད། གལ་ཏེ་ཞབས་གཡོག་ཚོས་ཞུ་བར་གསལ་འདོག་གནང་སྟེ་ཉིན་གཅིག་ཙམ་བཞུགས་ཡུང་། སྤྱི་ཉིན་སྤར་གྱི་འཕྲོ་ནས་སྤར་ཡང་སོ་སོར་ཐུལ་བ་དང་སྤྱིར་སྤྲིག་པ་སོགས་མཛད་པ་ནི་ཐེ་ཚོན་མེད་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོར་གིས་རི་ལྷར་སྤྱོད་ལག་རྣམས་ཐུལ་བ་དང་བསྐྱིགས་པ་དེ་རྒྱུ་སྤར་ཡུང་མེ་ཤེས་ཀ་ཡང་། མཐར་ཆུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་རྣམས་སྤར་བཞིན་འཕྲོ་བ་ཞིག་གྱེད་དེས་ཡིན། ཞེས་གསུངས། ལ་གོང་ས་

སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་གསུང་དོན།

དོས་ཀྱིས་བརྟན་རིས་དུས་དེབ་སོགས་སུ་མཐོང་བའི་འབྲུལ་ཆས་རྣམས་ཀྱི་དོན་དངོས་ཐོག་གྲུ་བ་གྲེད་ཚུལ་རི་ལྷར་ཡིན་མིན་ཤེས་འདོད་ཆེན་པོ་བྱུང་བར་མ་ཟད། དེ་དག་དོས་རང་ཉིད་ཀྱིས་དངོས་སུ་བཀོལ་སྤྱོད་གྲེད་འདོད་ཆེན་པོ་བྱུང་། ཡིན་ཡང་། སྐབས་དེར་འབྲུལ་ཆས་ཉུང་ཙམ་ཞིག་ལས་ཐོད་དུ་འབྱོར་མེད། དེ་དུས་སྤྱོད་མེད་དུ་ཆགས་སྤོལ་མེད་པའི་རྒྱུ་ལྷན་པོར་བའི་རྒྱུ་ལྷན་པོར་གསུམ་དང་སྐྱམ་སྤོག་གཅིག་ཙམ་ལས་མེད། ལོར་བུ་སྤྱིར་ཁར་ཡོད་པའི་སྐྱམ་སྤོག་དེས་སྤོག་འདོན་སྤོད་གྲེད་དགོས་པའི་ཁྲུལ་ཡིན་ཡང་ཆགས་སྤོལ་མེད་པས་རྟག་དུ་དེའི་ཉེ་འགྲམ་དུ་སོང་སྟེ་བཟོ་བཅོས་རྒྱག་ཐབས་བྱས་པ་ཡིན། དོས་རང་སྐབས་དེར་དེ་ལ་མགོ་འཁོར་ཏེ་ཐ་མ་བཟའ་རྒྱ་དང་ར་བཅུང་རྒྱུ་མེད་མེད་ལྟོད། གསོལ་དཔོན་མཁའ་པོ་སྣོ་བཟང་སྤྱོད་པ་ལགས་ནས་དོས་ལ་མཚོམས་འདོག་གྲུ་རྒྱུར་ཞུ་བ་ཡང་ཡང་འཐེན་ཡུང་། དོས་རང་དེར་མགོ་འཁོར་དྲགས་པས་ཐ་མ་རྒྱུ་སུ་ཐ་དེས་ཡིན་ཞེས་ཁས་ལེན་བྱས་ཏེ་ཁོར་གི་སྤྱགས་བག་རི་སྤོད་དུ་གཏོང་རྒྱུ་ལས་བཟོ་ལས་མཚོམས་འདོག་མ་བྱས། གང་ལྟར། སྐྱམ་སྤོག་དེ་ཡང་ཡང་སྤོལ་མེད་ཡུང་དོས་ཀྱིས་དུས་སྐབས་པལ་མོ་ཆེར་རི་བཞིན་བཟོ་སྐབ་བ་བྱུང་ཞེས་བརྗོད་ཆོག །རིས་སུ་རྒྱ་གར་དུ་རྒྱུངས་འཁོར་ཁ་ལོ་བའི་སྤོབ་སྤོབ་གྲེད་ལྟོད་བའི་བོད་བ་གཞིན་ལྷ་ཞིག་ལ་སྤྱགས་སྟེ། དེད་གཉིས་ནས་“Dodge”རྟགས་ཚན་གྱི་རྒྱུངས་འཁོར་དེ་རི་བཞིན་བཟོ་སྐབ་བ་བྱུང་། “Austin”རྟགས་ཚན་གྱི་རྒྱུངས་འཁོར་གཉིས་ལས་སྤྱོད་ལག་དུ་མ་སྤངས་ཏེ་པན་ཚུན་ལ་བརྗོད་བསྐྱུར་བྱས་ཏེ་བཟོས། དེ་ནི་ཉ་ཅང་སྤོ་སྤང་ལྷན་པའི་དུས་སྐབས་ལྷང་དུ་ཞིག་མེད། ཅས་གོང་གསལ་དཔེ་དེབ་དུ་བཀའ་གནང་། ཡང་<<བཅོན་ལྷོལ་གྱི་རང་

དབང་། >> ལས།

ལོ་ན་རྒྱུད་བའི་དུས་སུ། དོས་རང་ཉ་ཅང་དགའ་བའི་ལས་ཀ་ནི། འབྲུལ་ཆས་ཀྱི་ལྷ་ལག་སོ་སོར་ཐུལ་ཏེ་སྤར་ཡང་བསྐྱིག་རྒྱ་དེ་ཡིན། གང་ལྟར། ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་འབད་བཅོན་བྱས་པར་རྟག་དུ་བྱུང་འབྲས་ཐོན་རྒྱུར་དགའ་ཡང་། དེས་ཀྱིས་རྒྱུང་ཟད་བྱུང་ཆ་ཅན་དུ་གྱུར། ཅས་སོགས་མང་དུ་གསུངས་པ་ལྟར། སྤྱོད་སྤོབ་མེད་སྐབས་ནས་སྤོབ་མཁའ་དང་ལམ་སྤོབ་ཞུ་མཁའ་སུ་ཡང་མེད་པར་རང་སྤོབས་ཀྱིས་དེར་རབས་འབྲུལ་རིག་གི་སྤོབ་སྤོབ་མང་དུ་མཛད། ཅམ་པལས་སྤྱགས་སྤྱད་དེ་མི་དང་ཁང་བ། མེ་འཁོར་དང་བྱ་གཟིངས་སོགས་འདྲ་གཞུགས་འདྲ་མིན་བཟོ་བ་དང་། འཕར་མཚོངས་གྲེད་པ། ཅེད་རོགས་གད་པ་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་འགྲན་བསྐྱར་གནང་རྒྱུ་སོགས་ལ་སྤྱགས་ཤིན་དུ་མཉེས་པར་རང་རྣམ་ལས་ཡུང་གསུངས་ལ། <<མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་མཚོ། >> ལས་ལ་གོང་ས་མཚོག་གིས།

ལོ་གསར་དང་དཔལ་དགུ་འཛོམས་སོགས་གྲང་གསེང་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་སློབ་མཚན་བསམ་གཏན་སྣང་གསེབ་
ཤར་ནས་ཡར་ཡོང་གི་རེད། ཞོགས་ཇ་ཚར་ཙམ་ལ་སློབ་མཚན་བསམ་གཏན་ཡོང་གི་རེད། དེ་ནས་ང་གཉིས་མཉམ་དུ་
ཅེད་ཆས་དེ་ཆོ་བཀའ་སྲོལ་ལྟར་ཅེད་མོ་ཅེ་གི་ཡོད། དེ་ཆོས་སུ་ཐོགས་ཆེན་པོ་བྱུང་འདུག། རྗེས་སུ་འཕྲུལ་འཁོར་གྱི་འགྲོ་
སྣངས་ཤེས་པ་དང་། འཕྲུལ་འཁོར་ལ་དགའ་པོ་བྱེད་པའི་དོ་སྣང་བསྐྱེད་རྒྱུ་བཅས་ལ་སུ་ཐོགས་བྱུང་འདུག། རྗེས་ཀྱི་མི་
ཆོ་དེ་གོག་ལོ་ལོ་ཇི་(Technology)ཟེར་བའི་བཅོལ་གྲོག་དུས་ཚོད་བསྐྱེད་པ་རེད། རྒྱུ་རྒྱུ་སྐབས་ནས་གོག་ལོ་
ལོ་ཇིར་དོ་སྣང་བསྐྱེད་པ་དང་། དེ་བརྒྱུད་ནས་ཚན་རིག་ལ་དོ་སྣང་སྐྱེད་པ་ལས་ཆེར་དེ་འབྲེལ་ཡིན་པ་འདྲ། དེ་དག་
ཅེད་མོ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ལས་ཆེར་ཤེས་ཡོན་རེད། ཅས་བཀའ་སྲུལ། གཞན་ཡང་། <<རྗེས་ཀྱི་ཡུལ་དང་རྗེས་ཀྱི་མི་
དམངས།>>ལས། “ལོར་བྱ་སྤྱིང་ཁར་སློབ་གྲི་ཨ་མ་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་ཡང་ཡང་སློབ་ལོར་གྱི་ཡོད་པ་དེ་ལ་ཁག་འདོགས་
བྱས་ཏེ་ཡང་ཡང་བཞུགས་གྱི་ཡོད། འཕྲུལ་འཁོར་ལོ་ཆས་དེས་འཁོར་ལོའི་ནང་ལས་ཀ་བྱེད་སྣངས་དང་། དེས་སྐྱབས་ཁབ་
ལེན་གྱི་རྣམས་པ་རྗེ་ལྷར་བཅོས་པ་ཤེས་ཏེ་གསུང་། དེ་ལ་སློབ་ལོར་སྐབས་ངས་ཡང་ཡང་བཅོལ་བྱུང་གྱི་ཡོད། ངས་རིག་པ་དེ་
ལྷ་སར་ཡོད་པའི་མོ་ལོར་རྩིང་བ་གསུམ་པོ་དེ་ལ་བེད་སྤྱོད་བྱས་པ་ཡིན”ཞེས་གསུངས།

འགན་བསྐྱུར་དང་དམག་ཅེད།

རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེན་ཚོད་སྤྱི་མོའི་དུས་ནས་སྐབས་རིག་དང་ཞེ་སློབ་མཚན་སྐྱེད་པ་བཞུགས་པ་
ཡིན་པས། ཉིན་རེའི་སྐབས་དོན་སློབ་ཚན་རྣམས་ཆོགས་མེད་དུ་མཁུའི་པར་བཞེན་སྐབས་རེར་སྐྱེ་ཅེད་ལ་གཡེང་བ་
ལྟ་བུས་གསལ་སྤོང་ལ་སྐབས་སྤང་དོ་ནན་མ་གནང་བ་ལྟ་བུ་རེ་ཡང་བྱུང་བར་མཛོད། དེ་ཡང་ཉིན་ཞིག་མཁུའི་པར་
བཞེན་འཛིན་མཚོག་གིས་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེར་མ་ཞུས་པར་གསང་སྐབས་ཀྱིས་ཐབས་ཤིག་དེས་པར་དུ་འཐེན་
དགོས་སྐྱུལ་སྤྱོད། མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེར་ཉིད་ཀྱིས་དགའ་མོས་ཆེས་ཆེར་གནང་ས་གད་པ་ལོར་བྱ་དོན་གྲུབ་དང་
ལྷན་དུ་འགན་བསྐྱུར་ཞིག་བཀོད་སྤྱིག་ཞུས། དེ་ལ་<<བཅོན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང།>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་ལས་ཡལོང་
ས་མཚོག་ནས།

སྤྱིའི་ཆ་ནས་བཤད་ན། རྗེས་ཀྱིས་སྤོང་ཚན་རྣམས་སྤྱིར་དུ་ཤེས་པས་ཡོངས་འཛིན་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་དགའ་ངལ་གང་ཡང་
མ་བྱུང། མོད་ཀྱི་མཁས་མཚོག་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་གཤེན་སྐབས་རང་ཉིད་ཀྱི་རིག་སློབ་གང་འཚམས་ལེགས་པོ་ཡོད་
པར་ཤེས་དུས་ཡིད་ལ་འདོད་ཆེས་བྱུང། ཡིན་ནའང་། དུས་སྐབས་ལས་མོ་ཆེར་རང་ཉིད་དགའ་རྩོག་ཏུ་མི་ཚུད་པ་ཙམ་
ཞིག་གི་ཆེད་དུ་འབད་བཅོན་བྱས། ཞེས་སྐབས་རིག་ཏུ་ཅང་ལེགས་པོ་ཡོད་ནའང་། ཉིན་རེའི་སློབ་ཚན་ཐོག་རྒྱགས་
འཕྲོད་པ་ཙམ་དང་དགའ་ངལ་ལ་མི་འཕྲད་པ་ཙམ་ཞིག་གཙོ་གཉེར་གནང་བ་ལས། དེ་ལས་སྐབས་པེད་སྐབས་བཅོན་
ཆེར་མ་གནང་ཚུལ་གསུངས་ཤིང་། དེ་ནས་སྤོང་ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

གང་ལྟར། སྐབས་ཤིག་ཡོངས་འཛིན་ཚོས་ངོས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་ལ་ཡར་སྐྱོད་དེ་ཅམ་མེད་པར་གཟིགས་ཏེ་ཐུགས་དལ་བྱུང་
ཞིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མཐུན་རབ་བསྟན་འཛིན་གྱིས་ངོས་ཀྱིས་དགའ་ལོས་བྱེད་སའི་གང་པོར་བྱ་དོན་བྱུང་དང་འདྲ་
གཉིས་ལ་རྒྱགས་སློབ་བཅོས་མ་ཞིག་བཏང་སྟེ་འགན་བསྐྱར་བྱེད་དུ་བཅུག། དེ་ཡང་མཐུན་རབ་བསྟན་འཛིན་གྱིས་ངོས་
ལ་གསང་བ་བྱས་ཏེ། དྲིས་ལན་ཡོངས་རྫོགས་སློབ་རྒྱན་ནས་ལོར་བྱ་དོན་བྱུང་ལ་གསུངས་འདུག་པས་འགན་བསྐྱར་
དེའི་ནང་ངོས་རང་མཁས་པར་མ་ཟད། གནས་རྒྱལ་དེ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་ཤེས་པས། བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་སློབ་མཁ
ཚེན་པོ་བྱུང་། དེ་ལྟར་ཐབས་རྒྱས་དེ་ལས་དུ་སོང་སྟེ་དེ་ཞིག་ངོས་ཀྱིས་ཁོང་ཁྱོད་ངང་སློབ་སྦྱོང་ལ་འབད་བཅོལ་བྱས་པོ་
བྱས། ཡིན་ནའང་། དེས་གྱིས་སེམས་ཤུགས་དེ་ཉམས་པར་བརྟེན་ངོས་རང་སྤར་གྱི་ལམ་རྒྱུད་དེར་བྱིར་སློབ་བྱས་པ་
ཡིན། ... གལ་ཏེ་རྒྱུད་དུས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་སྐབས་འགན་བསྐྱར་བྱེད་ས་ངོ་མ་ཞིག་ཡོད་ན་མི་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པེས་
སྟེ། ངོས་ལ་སློབ་གྲོགས་མེད་སྟབས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཚད་གཞི་འཇམ་བྱེད་དམ་བསྐྱར་ས་ཞིག་གཏན་ནས་མ་བྱུང་།

ཞེས་

གསུངས། ཡང་། <<བཅོལ་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ལས་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཚེན་པོས་གསུང་དོན།

ཐོག་མར་ངོས་ནས་ཅེད་ཕྱོགས་ཀྱན་པ་ཚོ་དང་ལྟན་དུ་སྤྱི་ཞིག་གིས་(མི་དང་འབྲུལ་ཆས་སོགས་ཀྱི་)འདྲ་གཟུགས་སྤུལ་
དུ་བྱུང་བ་ཞིག་བཟོ་བྱས་མིན་ཐད་འགན་བསྐྱར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་ཡང་མི་རེ་རེར་སྤྲུགས་ཆེ་རྒྱུད་གཅིག་མཚུངས་སྤྱད་དེ་
རྒྱ་ཚོད་བྱེད་ཀ་ལྟ་བུའི་ནང་སྤྱི་ཞིག་གིས་དམག་མིའི་འདྲ་གཟུགས་བཟོ་བྱས་པར་བལྟས་ལ། དཔུང་ཞིབ་བྱེད་མཁན་ནི་
ངོས་རང་ཡིན། ངོས་བཟོ་རྒྱལ་མཁས་པོ་ཡོད་སྟབས་ཅེད་འགན་དེའི་ནང་ལོར་བའི་ཉེན་ཁ་མེད། དུས་རྒྱུན་ངོས་གྱིས་
འདྲ་གཟུགས་ལེགས་པོ་བཟོ་མ་བྱས་མཁན་ཚོ་འགན་བསྐྱར་གྱི་གསུང་ནས་བྱིར་འབྱུང་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། སྐབས་དེར་འགན་
ལ་ཚོའི་ལག་ནས་འདྲ་གཟུགས་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུགས་ཉིས་ལྔ་བ་ཅམ་སྤངས་ཏེ་ངོས་ཀྱི་འདྲ་གཟུགས་འགའ་ཁོ་ཚོར་འཚོང་
གིན་ཡོད། དེ་ལྟར་ངོས་རང་དམག་ཤུགས་ཆེ་ཤོས་སྤྱི་ལྟར་བ་ཡིན། སྤྲུགས་དང་འདྲ་གཟུགས་བཟོ་ལེན་བྱས་པ་ལས་
ཡིད་ལ་དགའ་སྤང་ཚེན་པོའང་སྟེ། དེ་ནས་ང་ཚོ་དམག་འཐབ་ལ་ཞུགས་ཏེ་འགན་བསྐྱར་བྱེད། སྐབས་འདི་དག་ཏུ་
ངོས་གྱིས་རང་གི་འདོད་པ་སྤྱོད་བྱས་ལ། དེ་ནི་དུས་རྒྱུན་ངོས་རང་ལ་མཁས་ཉེས་འབྱུང་བའི་རྒྱ་དེ་ཡིན།

ཞེས་རང་ལ་ཡོན་ཏན་
དང་བྱས་པ་མེད་ན་མཚན་གནས་དང་དབང་ཤུགས་ཅམ་གྱིས་ནམ་ཡང་ཐོབ་དཀའ་བའི་གནས་ཤུགས་གསུངས། དེ་
ནས་ཀྱང་།

གང་པོ་རྣམས་ལ་མཚོན་ན། ཅེད་འགན་གྱི་སྐབས་གང་དུ་འདོད་མེད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁ་ཞིག་ནས་ཡང་མི་སྟེར། ངོས་གྱིས་
རང་ཉིད་ཐོབ་ཐབས་སུ་ཡང་ཡང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་མཚན་གནས་མེད་སློབ་བྱས་ཀྱང་དེ་ལ་མན་བྱས་གང་ཡང་མ་བྱུང་།
ངོས་གྱིས་བྱས་པ་གང་ཡོད་བཏོན་ཏེ་ཅེད་འགན་དུ་ཞུགས་ནའང་། སྐབས་སལ་མོ་ཆེར་པམ་ཉེས་བྱུང་སྟེ་ངོས་རང་ཁོང་
ཁྱོའངས་དགོས་པ་དང་ཁུ་རྒྱུ་བེད་སློབ་བྱེད་དགོས་པའི་གནས་སུ་བསྐྱལ། དེ་ལྟར་འདྲ། གང་པོ་ཚོས་ངོས་ལ་གོ་
སྐབས་གཏན་ནས་མ་སྦྱིན་པའི་ཁར་ལན་དུ་མར་དུ་སྐད་འཚོར་དགོས་པའི་གནས་སུ་འདྲ་བསྐྱལ། ཞེས་གང་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱི་
ཅེད་ཅེ་བའི་སྐབས་སུ་བྱང་པོ་བྱང་བཞག་དང་གཡོ་ཐོལ་སྟེལ་ལང་མེད་པར་རྒྱུད་སྤིད་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྟན་དུ་ལོ་མཉམ་
གྱི་འགན་བསྐྱར་ལྟ་བུ་སྤྱོད་སྤངས་པའི་རྣམ་པ་དེ་གསལ་བར་གསུངས། དེ་ནས་ཀྱང་སྤར་ཡང་།

ངོས་རང་ཉ་ཅང་དགའ་བའི་ཅེད་འགྲན་གཞན་ཞིག་ལི་དམག་དབུང་བུ་སྐྱིག་བྱས་ཏེ་དམག་ཅེད་ཅེ་རྒྱ་སྟེ། དེ་ལོ་ངོས་
ཀྱིས་དགའ་མོས་ཆེས་ཆེར་བྱེད་ས་གང་པ་དམག་ཟུར་ལོར་བུ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་བསྐྱབས་པ་ཞིག་ཡིན། ངོས་རང་རྒྱུང་བུའི་
སྐབས་སུ་ཉལ་ཏུ་སྲུང་སྤང་དང་རལ་དུབ་ཀྱི་སྤང་བ་མེད་པར་ལུས་སེམས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱས་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས་ལུས་སོ་
གཡོ་འགྲུལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཅེད་མོའི་རིགས་ཀུན་ལ་དགའ་ཞིང་། མཐོ་ལྗོངས་ཅེད་འགྲན་ལ་དེ་བས་ཀྱང་དགའ། ཅེད་
འགྲན་དེ་ལི་ས་གཤོང་གི་གཞོགས་གཅིག་ནས་གང་སྐབ་ཀྱིས་བརྒྱུགས་ཏེ་ཐིག་ཚད་ཞེ་ལྷ་ཅན་གྱི་ཤིང་ལེབ་སྟེང་ནས་
པར་མཚོང་རྒྱ་དེ་རེད། ཡིན་ནའང་། ཅང་མ་འགོར་བར་ཅེད་མོ་དེ་གཞུང་སྲོགས་ནས་བཀག་སྡོམ་གནང་སོང་། ཞེས་བཀའ་སྐྱུལ་
ལ། ཉིན་ཞིག་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཕྱག་འཁར་བ་སོའི་མགོ་རྒྱན་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཉིད་དབུ་ཐོག་བྲག་ཏུ་
བསྐོར་ཏེ་སྐྱ་ཅེད་ཅེ་བའི་སྐབས་ཕྱག་ནས་ཤོར་ཏེ་གཅེན་སོ་སྟོ་བཟང་བསམ་གཏན་ལགས་ཀྱི་དབུ་ལ་ཐོག་པའི་ལོ་
རྒྱས་ཤིག་ཀྱང་གསུངས། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པ་ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

ཅེད་འགྲན་གྱི་ཆེད་དུ་ངོས་ཀྱིས་དམག་སྟོང་བྱེད་ཚུལ་དེ་གང་པ་ཚོའི་མདུན་ནས་སྤངས། ང་ཚོ་ཅེད་མོ་ཅེས་པར་མ་ཟད་
ཤིང་གི་མེ་མདའ་ཡང་ཡོད། ངོས་རང་དམག་ལུགས་ཀྱི་གུས་ཉམས་སྟོན་སྤངས་དེ་ལ་མཁས་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད་པས།
དེར་སྐབས་རྒྱ་གར་གྱི་དམག་མི་ཚོས་དམག་ལུགས་ཀྱི་གུས་ཉམས་སྟོན་པའི་ཆེ་ལོར་འཁྲུལ་ཤོར་བ་ན་ངོས་ཀྱིས་དེ་མ་
ཐག་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ། དེ་ལོ་བོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་དམག་མི་གཉིས་ཀར་སྟོང་བརྟེན་སྟོང་མཁན་གཅིག་སྟེ་དཔྱིན་རི་
ཡིན་པའི་སྐབས་ཀྱིས་རེད། ཅེས་བཀའ་གནང་། སྐྱ་ཅེད་གནང་བའི་ཐད་གོང་གསལ་དཔེ་དེ་བ་རྩོམ་པ་སོས། “ཅེད་
མོའི་རིགས་གང་དག་ཅེས་པ་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་འདྲི་བྱས་པར།

ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། “ཉུང་མཐར་ཡང་གང་པ་བཅུ་ཅམ་ཡོད་ལ། དེད་ཅག་ཚང་མར་ཤིང་གི་མེ་མདའ་ཡོད།” ཅེས་ཅེད་མོའི་
རྣམ་གྲངས་རྣམས་ཐད་ཀར་མ་གསུངས་པར་དམག་ཅེད་ཀྱི་སྐོར་བཀའ་སྐྱུལ།
ཡང་རྩོམ་པ་སོས། “སོ་ཉ་ལའི་ཡང་སྟེང་དུ་ཅེས་པ་ཡིན་ནམ།” ཞེས་པར།

ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། “མ་རེད། མ་རེད། ལོར་བུ་སྐྱིང་ཁར་ཅེས་པ་ཡིན། སྤར་དམག་སྤར་དུ་སྟོང་སྟོང་བ་གང་པ་ཟན་པ་དེ་དག་
ངོས་རང་དང་མཉམ་དུ་མེ་ཏོག་ལྷུ་མ་རའི་གཡས་གཡོན་དུ་བསྐྱིགས་ཏེ་གོམ་བཟོད་བྱས།” ཞེས་གསུངས།
རྩོམ་པ་སོས། “སྐྱ་མདུན་ཁྱེད་རང་དམག་སྐྱི་ཡིན་ནམ།” ཞེས་པར།

ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། “མ་རེད། དམག་ཟུར་གཅིག་དམག་སྐྱི་བྱས་ཏེ། ངོས་ཀྱིས་ཁོའི་བཀའ་དང་ལེན་བྱེད་དགོས་པ་རེད།” ཅེས་
གསུངས།

རྩོམ་པ་སོས། “ཁྱེད་ཅག་མར་སྤར་ཐང་དུ་ཉམ་ཏེ་དམག་རྒྱག་པའི་ཚོལ་བྱས་སམ།” ཞེས་པར།
ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། “རེད། རེད།” ཅེས་སྟོན་ཉམས་དང་བཅས་ཏེ་བཀའ་ལན་སྐྱུལ། དེ་ནས་ཀྱང་།

“ཐོག་མར་དེད་ཅག་དམག་ཅེད་ཅེས་ཤིང་དེ་ནས་ལྷ་མོ་འཁྲུལ། དེ་ནས་སྤར་ཡང་དགོང་འོར་དམག་ཅེད་ཅེས་པ་ཡིན།” ཞེས་
ཅེད་མོའི་རྣམ་གྲངས་འགའ་གསུངས།

འདིར་ཡགོང་ས་མཚོག་རང་ཉིད་ནས་ལྷགས་ཚོམ་མཛད་པའི་ཕྱག་དཔེ་ཁག་ཏུ་གསལ་བ་རྣམས་དང་གཞན་གྱི་བཀའ་ལན་དུ་གསུངས་པ་ཁག་གྱུང་བསྐྱེད་ཏེ་མངལ་ཆེ་མཛད་པ་ཆེ་སྲ་ཀུན་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་རེད་ཨང་སྐྱམ་པའི་ཚོར་སྣང་འགོག་མེད་དུ་འབྱུང་ཡང་། དུས་ཤིས་ཉེ་བར་གཏུགས་ཤིང་གནས་སྣངས་གཞན་གྱི་དབང་ལས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་འགྲིང་འདོད་ཀྱང་རེ་ཞིག་མི་བསྐྱུ་ཐབས་མེད་ཀྱི་གནས་སུ་སྣང་བ་ནི་པངས་སེམས་བཟོད་དཀའ་བའི་གནས་སུ་ཆེ་ཡང་། ཅུང་ཟད་རེ་འགྲི་ཐུབ་པ་ནི་འགྲེལ་ཚད་ཀུན་ཆེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་གྲུ་མ་སྐྱུན་རས་གཟིགས་དང་འབྲལ་མེད་སྲི་ཞུའི་སྐལ་བཟང་མཛོན་དུ་ཤེད་པའི་ཆ་རྒྱུན་དུ་འགྱུར་བའི་རེ་སློན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞེས་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཚུལ་དུ་སྐྱུས་ཏེ་སྐབས་དོན་ཆེད་དུ་བརྗོད་པར་འདོད་པ་ནི། རྒྱལ་བའི་རྒྱུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱུ་ན་གཞོན་པའི་དུས་སུ་དམག་ཅིད་ཅེས་ཤིང་མེ་མདའ་སོགས་ལ་ཐུགས་མཉེས་པའི་ཚུལ་མཛད་པ་དེ་ལ་ཆེས་མད་དུ་བྱུང་བའི་རྣམ་པར་ཐར་བ་སློར་ཤོང་དཀའ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྲིད་རྗེའི་རོལ་མཚོར་དངོས་སུ་གསུངས་པ་རྣམས་ལས་ཆེ་ག་སྐྱ་དུ་མ་རེ་བསྐྱུས་ཏེ་འགོད་པར། “དེ་དུས་ངོས་རང་དམག་ཅིད་ཞེ་ཡག་ཅེ་གིན་ཡོད། མེ་མདའི་ཀར་ཏོར་(cartridge ཟངས་སྐྱག)དེ་འདྲ་གཟེམ་རྒྱུང་ཁོངས་ལ་ཡོད་པ་མ་རེད་ལ། དམག་སྐར་ནས་ཀྱང་རག་གི་མི་འདུག །ངོས་ནས་མཚན་ཞབས་ཚོར་མེ་མདའི་ཟངས་སྐྱག་འཁྲེར་ཤོག་ཅེས་མངགས་པ་ཡིན། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས་ཟངས་སྐྱག་བརྒྱ་གྲངས་ཤིག་བསྐྱམས་ཐེབས་བྱུང་། རྒྱ་མཚོ་སྲིད་གིས་གཅིག་གཉིས་ཤིག་བསྐྱམས་ཡོད་པ་འདྲ། དངོས་བྱུབ་ཚོགས་གཉིས་ལ་མངགས་པ་ཡིན་ཀྱང་རྒྱུང་རྒྱུང་གཅིག་མ་གཏོགས་སྤྲད་མ་བྱུང་།” ཞེས་དང་ཡང་། “གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེས་བསྐྱུན་པ་ལགས་སུ་ཟངས་སྐྱག་དགོས་ཚུལ་གསུངས་ཏེ། ཉ་ལམ་བཞི་བརྒྱ་ལྔ་བརྒྱ་ཞིག་མེད་དམ། ཉི་མ་གཅིག །གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེ་མཚན་ཞབས་ཡིན་ཅོང་སྲི་ཚུལ་དུ་ཉུགས་གསལ་གནང་བར་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། དོན་མ་ཟངས་སྐྱག་ཆག་པ་གཅིག་བསྐྱམས་ཐེབས་ཏེ་ངོས་ལ་གནང་བྱུང་། ཟངས་སྐྱག་དེ་ཚོ་ཡོད་ཅོང་། མདེལ་ཅེའི་ཞེ་དོས་ཀྱིས་ཕྱག་བརྒྱབས་ནས་ཞེ་ཉེའི་མདེལ་བསྐྱར། མདེལ་ཁྲག་དེ་གཟེམ་གཡོག་ལགས་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱེབས་ནས་ཕྱོངས་མཁན་དེས་བཟོས། དེའི་ནང་མདེལ་རྒྱས་མ་དེ་དག་ལྷགས། ཤིང་གི་མེ་མདའ་རྒྱས་མ་དེ་འདྲ་ཡང་བཟོས་པ་རེད།” ཅེས་གསུངས།

དེ་ལྟར་གནང་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གསུང་བར། “ངས་ད་ལྟ་འདི་བཤད་དགོས་པ་ཟངས་སྐྱག་མངགས་པའི་ནང་ནས་གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེས་མང་ཤོས་བསྐྱམས་ཡོང་བ་རེད། དངོས་བྱུབ་ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་དགེ་སྲུག་གྲུ་མ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དང་ཁོང་གཉིས་པར་འགོ་རྒྱུར་འགོ་ཤེད་ཀྱི་ཡོད་སྐབས་མེ་མདའ་ཉན་ཉན་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། དངོས་བྱུབ་ཚོགས་གཉིས་ཀྱིས་ཟངས་སྐྱག་ཐེབས་ཆག་གཅིག་མ་གཏོགས་སྤྲད་ཡོད་པ་མ་རེད། རྗེས་སུ་ངའི་སེམས་སུ་འདྲན་པ་ཞིག་ལ། གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེས་ཟངས་སྐྱག་འཁྲེར་ཤོག་ཅེས་ཞུས་པ་ལྟར་ཏུར་ཐག་འབད་ཐག་གནང་ནས་ཐེ་ཚོམ་སོམ་ཉི་མེད་པར་མང་ཤོས་བསྐྱམས་ཡོད་ཅོང་། ཟེང་འཁྲུག་སྐབས་ནོར་བུ་སྲིད་ཁ་ནས་ཐར་ཐབས་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་གི་ངང་དུ་ཐར་འདུག །” ཅེས་མཚན་ཞབས་གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེའི་བཀོད་མངགས་ལྟར་གནང་བས་རྒྱ་

དེ་ཚོའི་གསལ་དེ་བཞུ་ཐུབ་ཀྱིན་ཡོད་པ་མ་རེད། ཞེ་དང་། ཉི་ཚེ་བཞུ་ནས་མེ་མདའི་མདེལ་འབྲེ་པོ་དང་། སྐྱ་བརྟན་འབྲེ་
དང་། བདེ་ལག་(སྐོར་མོ་)དེ་འབྲེ་ཡང་བཟོ་སྤྱོད། ད་ལྟ་ཞེད་རང་ཚོར་འཁོར་ལོས་བསྐོར་རྒྱའི་སྤྱད་པ་ཡག་པོ་ཞིག་
འདུག ། ལྷ་སར་ངོས་ཅེད་མོ་ཅེས་པའི་སྐབས་ལ་རྒྱ་གར་བའི་སྤྱད་པ་ཞིག་ཡོད། སྐབས་དེར་ནི་བོད་པའི་སྤྱད་པ་
ཞིག་ཡོད། དེ་ཡང་མང་པོ་རྒྱག་སྤྱོད། མེ་འབར་པོ་དང་། སུ་ལྷགས་ཆེན་པོ་ཡོད་སྐབས་སྤྱིད་པོ་ཡོད་གིན་ཡོད།⁸²ཅེས་གསུངས།

རྒྱུང་ཤེས་དང་འཕེན་མདུན།

ཅེད་ཆས་ཀྱི་ཁོད་ནས་ཐུགས་མཉེས་ཤོས་གནང་ས་གཞན་ཞིག་ནི་རྒྱུང་མཚོར་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་པོ་ཉ་ལར་
བཞུགས་སྐབས། དགོང་རྒྱུང་ཤེས་བསྐྱམས་ཏེ་གཟེམ་ཁང་གི་ཡང་སྤྱིད་དུ་ལེབས་ཏེ་གང་སར་གཟིགས། ལྷག་
བར་དུ་ཞོལ་བཅོན་ཁང་གི་བཅོན་པ་རྣམས་ལ་མར་གཟིགས་ཤིང་། བཅོན་པ་ཚོས་ཀྱང་ལག་གཉིས་ཐལ་མོ་སྤྱར་ཏེ་
ཡང་ཐུག་འཆལ། དེ་ནས་དེམ་གྱིས་ཉམ་རྒྱུང་སྐོ་བོ་དག་གིས་འཚོ་བ་སྐྱེལ་སྤྱངས་སོགས་ལའང་གཟིགས་ཞིབ་ཀྱིན་
ཏན་དུ་གནང་། དེ་ལྟར་སྐྱ་ན་པའི་སྐབས་ནས་འབར་ས་ཀྱི་བདེ་སྤྱག་སྐྱ་ཚོགས་གཟིགས་ཤིང་གསན་པ་སོགས་ལས་
སྤྱི་ཚོགས་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་དགོངས་པ་བཞེས་ཤིང་། བའས་རར་འཚོར་རྒྱའི་གཡག་ལྷག་ཉམ་རྒྱུང་སོགས་ཡང་ཡང་
གཟིགས་པས་རྒྱ་བདག་གཉིས་ཀར་བཅེ་བས་དགོངས་ཏེ། བདག་པོར་དུལ་འབབ་གྱོང་མེད་དུ་སྐྱལ་ཐོག་སྤོག་སྤྱི་
གནང་སྟེ་སེམས་ཅན་ཉིས་ཁྲི་ཅམ་ལ་མི་འདིགས་སྤོག་གི་སྤྱིན་པ་རྒྱ་ཆེར་གནང་། སྤྱད་ནས་ཀྱང་གཞུང་སའི་མཚན་
ཆེན་ཁག་ཏུ་དཀར་སྤྱོད་དགོས་པའི་བཀའ་རྒྱ་ལེབས་པ་སོགས་སྐྱ་ན་གཞོན་པའི་སྐབས་ནས་མཚན་པ་རྒྱབས་པོ་ཆེ་
བསྐྱུངས་ཡོད། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

པོ་ཉ་ལའི་ཡང་སྤྱིད་ནས་རྒྱུང་ཤེས་བརྒྱུད་དེ་ཞོལ་གྱི་བཅོན་པ་དཀྱུས་མ་རྣམས་ལ་ཉིན་དེ་བཞིན་བཞུས་ཤིང་མང་པོ་
ཞིག་ནི་ངོས་ཀྱི་གོགས་པོ་ལྷ་བྱུར་བྱུར་ཡོད། མང་ཆེ་བ་ཉེས་ཅན་དཀྱུས་མའི་དེགས་ཡིན་ཀྱང་ངོས་རང་གིས་པའི་
སྐབས་ནས་དེ་དག་གི་སྤྱག་བསྐྱེལ་ཚོར་ཞིང་། འགའ་ལས་ཀྱི་སྤྱིད་ཤིང་སྤོ་གོན་ཡོད་པར་མཚོང་། ངོས་ཀྱིས་རྒྱལ་སྤྱིད་
ཚོས་སྤྱིད་ཀྱི་འགན་དབང་རྒྱངས་མ་ཐག་བཅོན་པ་ཡོངས་རྫོགས་སྤོད་བཞུགས་བཏང་། གནས་སྤྱངས་དེ་དག་ཡང་ཡང་
མཚོང་ཞིང་། འབྲུལ་དེག་དང་དེར་རབས་འབྲུལ་ཆས་ཀྱི་བོ་རྟོགས་ཡར་སྤྱིད་སོང་བ་བཅས་དང་བརྟུན་ནས་དེམ་གྱིས་
དེར་རབས་སྤྱི་ཚོགས་སུ་བསྐྱུར་བའི་འདོད་ལྷགས་ཀྱང་འགོག་མེད་དུ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། <<མཚན་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིད་

རྗེའི་ངོལ་མཚོ།>>ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

ཞོལ་དཔའ་སྤྱིད་དུ་ཡོད་པའི་བཅོན་པ་དེ་ཚོ་ཁམས་གསུམ་ཐོག་ཁ་ནས་གསལ་པོར་མཚོང་གི་རེད། ངོས་ཀྱིས་དེ་དུས་
རྒྱུང་ཤེས་ཐོག་ནས་ལྷ་གི་ཡོད་པས། བཅོན་པ་མང་ཆེ་བ་ཉུག་བར་མཚོང་གི་ཡོད་སྐབས་མི་ངོ་ཡང་ཚོད་ཀྱི་ཡོད། ... དེ་

⁸² སྤྱི་ལོ་ 1979 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 10 ཉིན་རྟོད་བོད་མིའི་རྟོན་བཞེངས་བཟོ་གྲུ་སྐྱལ་བའི་བཀའ་སྤོབ་ལས་བྱངས།

དུས་ངོས་ཁམས་གསུམ་ཐོག་ཁར་བསྐྱབས་པ་དང་། བཅོམ་པ་དེ་ཚོས་ངོས་རང་དོ་ཤེས་ཀྱི་འདུག །ཁོ་རང་ཚོ་ཚབ་གསལ་དུ་ཐོག་ཁར་ཡོང་དུས་ཡིན་ནའང་དེད། དཔལ་ལྷན་ནང་བསྟན་ཡོད་ནའང་ངོས་ལ་བལྟས་ཏེ་ཐལ་མོ་སྦྱར་ནས་སྟོད་ཀྱི་དེད། མར་ཡང་ངོས་ཀྱིས་མི་དོ་ཚོད། ཡར་ལ་ཡང་ལྷུལ་བ་རེན་པོ་ཆེ་མེད་པས་འདུག་བསམས་ནས་སྟོན་ལམ་བརྒྱབས་ནས་སྟོད་ཀྱི་འདུག །ཡང་བཅོམ་པ་གསར་པ་ཞིག་བསྐྱབས་འདུག་ཟེར་བ་དང་། ཡང་བཅོམ་པ་ག་གོ་མོ་ཞིག་མི་འདུག་ཟེར་བ་སོགས་ངོས་ཀྱིས་ལྟ་དུས་དོ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན། བཅོམ་པ་ཚོའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་བཤད་མ་ཐག་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། བཅོམ་པ་རྣམས་ཁག་གཉིས་ནས་ཡོང་གི་ཡོད་པ་དེད། བཅོམ་པ་ཁག་གཅིག་སྟངས་ཅེ་ཤག་ནས་ཡོང་བ་དང་། ཡང་ཕྱོགས་མཐའ་ནས་སྡེ་བ་ཞོལ་བའི་ཁོངས་ནས་ཁག་གཅིག་ཡོང་གི་འདུག །མི་གསོད་ཁག་སྟོར་དང་རྒྱུ་མ་བརྒྱས་པ་སོགས་སྐྱབས་ཀྱི་འདུག །སྐབས་གཅིག་ཁམས་པ་དེད་ཟེར་བ་གཟུགས་པོ་དེ་པོ་ཞིག་གྱང་བསྐྱབས་སོང་། བཅོམ་པ་འཚར་ཅན་མཐོང་བ་དེ་ཚོ་དེ་སྔ་མེ་རའི་ཟེང་འཇུག་གི་ལེ་ཐོགས་ཡོད་པའི་བཅོམ་པ་དེ་ཚོ་དེད། རྗེས་སུ་རྒྱལ་སྲིད་ཚོས་སྲིད་བཞེས་སྐབས་དེ་དག་ཚང་མ་སྟོད་པ་དེད། དེ་ཚོའི་ནང་བཅོམ་པ་བྱ་སྒྲུ་མ་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད། དེ་མེ་རའི་མཚན་ཐོ་དང་པོ་ཡིན་ནམ་ཅིག་ཟེར་བའི་ཀྱི་འདུག །བཅོམ་པ་ནང་དུ་འདུག་སྟོག་སེར་པོ་ཞིག་གྱུན་འདུག །ཁོ་ཁོང་ཁོ་ཁོས་ནས་ག་དུས་ཡིན་ནའང་ཅེ་པོ་བྲང་ལ་རྒྱབ་བསྟོགས་ནས་སྟོད་ཀྱི་ཡོད། དེ་མིན་གཞན་དག་དཔེར་ན། ལྟ་སྟོད་དགའ་ཟེར་བ་དགོ་བཤེས་དེད། སྡེ་བ་ཞོལ་བས་རྟ་ལྷག་གཞུས་དུས། རྒྱལ་བ་སྟོ་བཟང་གྲགས་པ་ཞེས་སྟོད་རྒྱག་གི་འདུག་ཅེས་ཟེར་གྱི་འདུག །རྗེས་སུ་དེ་ཚོ་ཚང་མ་སྟོད་པ་དེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།

དེ་བཞིན་དུ། མཚན་ཐོར་རྒྱང་ཤེལ་བསྐྱམས་ཏེ་པོ་བྲང་གི་ཡང་སྟེང་དུ་མེད་པས་ཏེ་ནམ་མཁའི་རྒྱ་སྐར་སོགས་ལ་ཡང་གཟིགས་ཞིབ་ཡང་ཡང་མཛད་དེ། གནའ་བོའི་ཤོད་སྟོལ་དང་དངོས་གཤེས་ངོ་མ་གཉིས་གཤེས་བསྐྱར་གྱིས་ཇི་བཞིན་མཐུན་མིན་སོགས་ལ་བརྟགས་པ་ཡང་ཡང་མཛད་པས་གནས་ལུགས་མང་པོ་ཞིག་མཐུན་རྐྱབ་གནང་། དཔེར་མཚོན་ཞིག་ནི། ཉི་ལྗེའི་འཁོར་ཕྱོགས་དང་རྒྱ་བར་རང་འོད་ཡོད་མེད། རི་རབ་དང་དེའི་གྲིབ་མ་ཡོད་མེད་སོགས་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྔ་ཚམས་ནས་ཇི་བཞིན་མཐུན་རྟོགས་བྱུང་བར་མ་ཟད། སྤྱིས་སུ་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་པ་གཉིས་ལ་ཡང་རྒྱང་ཤེལ་བརྒྱད་དེ་རྒྱ་བའི་ཡིན་ལུགས་ངོ་མ་རྣམས་སྟུན་འབྲུལ་ལྷུ་གནང་མཛད་པ་དེ་དེད། ལ་གོང་ས་མཚོག་གིས།

མོ་མང་པོའི་གོང་དུ། ཨ་མེ་རི་ཀས་འཇུག་ཆས་བཞོས་ཏེ་རྒྱ་བའི་སྟེང་དུ་ཕྱིན། དེ་ནས་རྒྱ་བའི་སྟེང་ཕྱོགས་པར་བརྒྱབས་པར་མ་ཟད། རྒྱ་བའི་སྟེང་ནས་འཛམ་བུ་སྐྱིང་ཡང་པར་བརྒྱབས། རྒྱ་བ་དེ་བྱེད་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པ་ལ་བྲག་རྩོ་སོགས་གྱང་ཡོད་པ་ཞིག་དེད། དེ་དུས་ངོས་ཀྱིས། ད་རྒྱ་བའི་སྟེང་ལ་མི་བསྐྱབས་ཡོད་པ་དེད་ཅེས་ཅེད་མོ་དང་སྐྱགས་ཏེ་དགོ་བཤེས་སོགས་དོ་ཤེས་པ་འགར་པར་དེ་བསྟན་དུས། ཁོ་ཚོས། “དེ་རྒྱ་བ་ཨེ་ཡིན་ནམ། གནམ་གྱི་དེ་རི་རབ་ཀྱི་རྒྱར་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་བབས་པ་མིན་ནམ།” ཞེས་གསུང་མཁན་བྱང་། དེ་ལྟར་གསུངས་པ་ནི། རི་རབ་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་གཞིར་བཞག་བྱས་ཏེ་བསམ་སྟོ་གཏོང་གིན་ཡོད་ལྟ་བུས། མོ་བྱང་དུ་སྟོར་མ་ཤོང་བའི་རྒྱུན་གྱིས་དེད། རྒྱ་བའི་སྟེང་ནས་མར་འཛམ་སྐྱིང་པར་བརྒྱབས་པ་དེར་བལྟས་ན་འཛམ་བུ་སྐྱིང་མིལ་མོ་ཡིན་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་ལ། མིལ་མོ་དེའི་དབྱས་ལྟ་བུ་

ཞིག་ཏུ་རིམ་རྒྱལ་པོ་རི་རབ་ཟེར་བ་ཞིག་མཚོང་རྒྱ་མེད། ཉེ་ལྷོད་འཁོར་སྤྱོད་སོགས་དངོས་སུ་མཚོང་བའི་སྐོར་ལྟར་རི་
རབ་ཀྱི་མྱིའམ་ལྟོགས་བསྐྱབས་པ་མིན་པ་དེ་ཡིན་ཏུ་གསལ། དེ་བཞིན་དུ་ང་ཚོས་ཡོངས་གྲགས་ལ། ལྷོད་འཁོར་དང་ཉེ་
མའི་འོད་ཅེས་ལྷོད་འཁོར་ཡོད་པར་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད་ཀྱང་། ལྷོད་འཁོར་མེད་པ་ཡང་གསལ་པོ་ཞེ་དག་ཤིང་། ལྷོད་འཁོར་
ལྟ་སར་ཡོད་པའི་སྐབས་ལ། རྒྱུ་ལེའ་ཆེན་པོ་དེ་འདྲ་ཡོད། རྒྱུ་ལེའ་ནས་ལྷོད་འཁོར་དུ་སྤོང་དུ་རི་ཡོད་པ་
མཚོང་། ལྷོད་འཁོར་འོད་མེད་པར་ཉེ་མའི་འོད་ཡིན་པའི་རྟོགས་མཚན་ནི་ཉེ་མ་མར་ལུ་བ་རིམ་གྱིས་ལྷོད་འཁོར་གི་རིམ་
མྱིའམ་གསུགས་དེ་ཡར་ཡོང་གིན་འདུག་པ་དེ་རེད། དེ་ཉེ་ཅང་གསལ་པོ་རེད། ལྷོད་འཁོར་ 1956/1957 ཡས་མས་ཅམ་ལ།
ལྷོད་འཁོར་གསལ་པོ་ཡོད་པའི་དགོང་མོ་ཞིག་དངོས་ཀྱིས་རྒྱུ་ལེའ་བཅུགས་ཏེ། ཡོངས་འཛིན་རྣམས་པ་གཉིས་གདན་འཛིན་
ལུས་ནས་ལྷོད་འཁོར་ལ་རི་འདུག་ཅེས་སྐུན་འབྲུལ་ལུས་པ་ཡིན།⁸³ ཞེས་གསུངས།

རྒྱལ་མཚོ་མེད་མེད་ཀྱི་མཚན་འགན་བསྐྱེད་བཞེས་མ་བསྐྱེད་པོང་རྒྱལ་བའི་རྒྱུ་མེད་མེད་པོ་ཆེར་གཙོ་
ཆེར་བྱས་དཔེ་གསལ་གཞིགས་དང་སྐྱེ་ཅིང་གནང་རྒྱ། གཞུང་འབྲེལ་མཚན་སྒོ་ཁག་ལ་ཆེབས་སྐྱེར་བསྐྱེད་རྒྱ་སོགས་
ལས་དགུང་ནའི་དབང་གིས་ཚོས་མེད་ཀྱི་བྱུག་ལས་གཞན་དེ་ཅམ་མེད་པས་བར་གསེང་རྣམས་སུ་རྒྱུ་ལེའ་སྐྱེད་དེ་
སྐྱེ་སའི་ཉེ་སྒོར་གྱི་གྲོང་གསལ་དང་ཡུལ་སྤོངས། ཉེ་སའི་བཙོན་ཁང་དང་བཞགས་རར་ཚོང་བསྐྱེད་དུ་འདེད་བཞིན་པའི་
ཐོག་ལུག་སོགས་ལ་གཞིགས་ཞིབ་ཡང་ཡང་གནང་།

བཞགས་རར་ཚོང་བསྐྱེད་བྱ་བའི་སེམས་ཅན་ཉམ་རྒྱུང་བཞགས་ལུག་འབྲི་གཡག་སོགས་མགོན་པོ་གང་གི་སྐུན་
འོག་ཏུ་རྒྱུང་བ་རྣམས་ལ་བཅེ་བས་མ་བཟོད་པར་མི་འཛིགས་པའི་སྐུན་པ་རྒྱ་ཆེར་མཚན་པའི་རྒྱལ་ལ། ཡགོང་ས་
སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྤྱོད་སྤྱོད། <<མཚན་རྣམས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱི་ཚེའི་རོལ་མཚོ།>>ལས།

དོས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་གཙོ་པོ་དེ་ནི་ར་ལུག་སོགས་ཆེ་ཐར་གཏོང་རྒྱ་དེ་ཡིན། དབྱར་ཁར་ཞོར་བྱ་སྤོང་ཁར་བསྐྱེད་ལུས་མཚོང་
རྒྱ་མེད་ཀྱང་། དགུན་ཁར་ཅེ་ལ་ལྷོད་འཁོར་ལྷོད་པའི་རིང་སྐྱེད་ཤོད་ནམ་འོག་དང་། ལྷོད་འཁོར་དུས་ཚོད་ནང་ཞིང་
པའི་སེམས་ཅན་དོས་ཀྱིས་མཚོང་གི་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་མིན་དོས་རང་ཞོགས་པར་ལངས་པ་ནས་ལུ་བ་ལྷོད་ནང་མ་ཁང་
གི་བྱང་དོས་སྐྱེ་ལྷོད་ནས་ལྷོད་ཡོད། རྒྱེ་རགས་རྒྱུད་ར་མོ་ཆེ་དང་། ར་བར་སྤོང་གཉིས་ཀྱི་བཞགས་ལུག་དེ་ཚོ་འཛིན་
འཕྲོ་གི་འདུག །ཅེས་མཚན་མོར་གཞིམ་པའི་སྐབས་དང་ཉེན་མོར་བྱུག་དཔེ་གསལ་སྤོང་གི་སྐབས་མ་གཏོགས་
བཞགས་རར་འཛིན་པའི་བཞགས་ལུག་འབྲི་གཡག་སོགས་གང་མང་སྐུན་འོག་ཏུ་རྒྱུང་བ་དང་། དེ་དག་ལ་བྱུགས་བཅེ་
བས་ཡང་ཡང་གཞིགས་པའི་རྒྱལ་གསུངས། ཡང་དེ་ཉེད་ལས།

བཞགས་རྒྱུའི་འབྲི་གཡག་དང་ར་ལུག་དོས་ཀྱིས་མཚོང་ཚད་སྐོག་སྐྱེད་དུ་གཏོང་གི་ཡོད། བཞགས་རྒྱུ་སེམས་ཅན་རྣམས་
ཆེ་ཐར་བཏང་ཐེན་པ་དང་། བཞགས་རྒྱུ་གསལ་དུ་མ་བསྐྱེད་པར་སེམས་ཅན་མ་འཁོར་བའི་སྐབས་སུ་བཞགས་ར་སྤོང་བར་

⁸³ ལྷོད་འཁོར་ 2006 ལྷོད་འཁོར་ 1 ལྷོད་འཁོར་ལྷོད་འཁོར་སྤོངས་མཚོང་ཉེན་ཉེད་དུ་སྤོང་དབང་སྐབས་གསུངས།

སྤོད་ཀྱི་ཡོད་པ་མིན་ནམ། དེང་སང་ཤ་གོང་འཕམ་འདུག་ཟེར་བའི་སྐད་ཆ་ཡང་བྱུང་སོང་། ཞེས་བཤམ་རྒྱ་སེམས་ཅན་སྤྱོད་
འོག་ཏུ་ཚུད་ཚད་ཆེ་ཐར་དུ་གཏོང་གནང་མཛད་པས། བཤམ་ར་སྤོད་པར་གྱུར་པ་དང་དེའི་སྤྱོད་ཀྱིས་ཤ་གོང་འཕམ་
བའི་ཚུལ་གསུངས། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “དེ་བཞིན་གཟེམ་འགག་ཆོས་དོད་མ་བྱས་པའི་མཇལ་ཁའི་སར་སྤུལ་བའི་དདུལ་
འབབ་རྣམས་བཞག་སའི་མཛོད་ཚུང་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནས་དདུལ་སྤྱེད་གཏོང་ཡང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། འོག་སྤྱོད་
མང་པོ་བཏང་ཅང་སྤུལ་ཤིག་མཛོད་ཚུང་གི་དདུལ་ཚོགས་པའི་གནས་ཚུལ་ཡང་བྱུང་བ་རེད།” ཅེས་གསུངས་ཀྱི་དད་པ་ཅན་
ཀྱིས་སྤུལ་བའི་རྒྱ་དངོས་རྣམས་གསོག་འཛོག་དང་ཅི་འདོད་དུ་བཀོལ་སྤྱོད་མི་གནང་བར་བཤམ་རྒྱའི་སེམས་ཅན་ཉམ་
ཚུང་དེ་དག་སྤྱོད་ཀྱི་གནང་བས་མཛོད་ཚུང་ཡང་སྤོད་པར་གྱུར་བའི་ཚུལ་གསུངས། དེ་ནས་ཀྱང་སྤུལ་སྤྱེད་གསུང་དོན།

ཆེ་ཐར་བཏང་བའི་ར་ལུག་སྤྱོད་པ་སྤོད་པ་ཆེན་པོས་ཁྱིམ་ཁྱི་བཞག་པ་ཡོད་ཀྱི་རེད། དེ་ནི་ར་རང་གིས་བསམ་སྤོད་
བཏང་ཡང་ཡོན་ཏན་རེད་བསམ་ཀྱི་འདུག། དེ་འདྲའི་ཐོག་སྤྱོད་ཆོས་ཀྱི་བསམ་སྤོད་གང་ཡང་འཁོར་ཀྱི་མེད། ཡང་དོས་ཀྱི་
ཉེ་འཁྲིམ་ཀྱི་ཤ་སྐམ་པོ་དང་བག་ལེབ་ལྟ་བུ་དེ་ཆོར་སེར་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད། ཅེས་འགྲོ་བ་གཞན་ཀྱི་དོན་དུ་སྤྱོད་ཀྱི་ལ་བསྤི་
ཚོགས་ཉེ་སྤོད་ཚུང་གཏན་ནས་མི་གནང་བ་དང་། མཚོག་སྤྱོད་འཛིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ཀྱི་དོན་དུ་ཅི་འགྲོར་བག་མེད་དུ་མི་
སྤྱོད་པར་སེར་སྤོད་ཚུལ་འཛིན་པའི་རྣམ་ཐར་དེ་ཡང་ལྟན་ཅིག་གསུངས། སྤོད་ཡང་གསུང་བར།

ར་ལུག་ཆེ་ཐར་གཏོང་དུས་དོས་རང་ཆེ་རེད་པོ་ཡོང་གི་རེད་བསམ་པའི་ཀུན་སྤོད་ཚོན་ནས་མེད། སེམས་ཅན་དེ་དག་
སྤོད་ཅེ། དེ་དག་སྤོད་པ་སྤོད་པའི་གཞན་པའི་ཀྱི་བསམ་པ་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་ཆེ་ཐར་བཏང་ན་རེ་ཆེ་རེད་པོ་ཡོང་གི་
རེད་བསམ་པའི་བསམ་སྤོད་གང་ཡང་མེད། དེ་ཡང་བྱུང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་སྤོད་པའི་ས་ལོན་འདྲ་པོ་ཚུང་ཚུང་ཞིག་བཞག་
ཡོད་པ་འདྲ། ཞེས་རྒྱལ་སྤུལ་ཆེན་པོ་ཞི་བ་ལྷན་བྱུང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྤོད་པ་ལ་འདུག་པ་ལས། དམ་ཚོས་འོ་མ་
བསྤུལ་པ་ལས། །མར་ཀྱི་ཉིང་ཁུ་སྤྱུང་བ་ཡིན། ། ཞེས་པ་ལྟར་སྤོད་པ་བཅོམ་སྤོད་འདས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་ཐེག་པ་
ཆེན་པོའི་ཆོས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་ལས་ཆོས་ཀྱི་ཉིང་ཁུའང་ཡང་བཅུད་དུ་གྱུར་པ་གཞན་པའི་ཀུན་རྫོབ་
བྱུང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་འཛིན་པོ་ཆེ་སྤོད་ཉིད་ནས་སྤུལ་སྤྱེད་ལ་གོམས་ཤིང་། ལྟན་སྤོད་སྤུལ་མངའ་བའི་ཚུལ་ལུགས་ཀྱིས་
བསྤོད། དེ་ལྟ་བུའི་སྤུལ་སྤོད་ཆོར་སྤོད་མེད་པ་གཞན་ཡང་གསུང་བར།

ཚུང་ཚུང་སྤུལ་སྤོད་པ་ལྷུལ་ན་ཡོད་དུས་ལོ་བཞི་ཅུ་ཡིན་པ་ཡོད། འདུ་གཉེས་རྒྱལ་རེས་བཞུགས་པ་ཡིན་ན་
འདུ་ཐོབ་མཁན་དེར་དོས་ནས་མར་ཆོལ་བྱས་ནས་ཤོར་མཁན་དེ་སྤོད་ཀྱི་ཡོད། ཡང་དེ་ཚོགས་སྤུལ་བ་ཞིག་ཀྱང་
རེད། སྤུ་ཡིན་ནའང་ཤོར་མཁན་དེ་རེས་པར་སྤོད་ཀྱི་ཡོད། ཞེས་རྒྱལ་རེས་རྒྱལ་དུས་ཀྱང་ཤོར་མཁན་ཁོ་ན་ག་དུས་ཡིན་
ནའང་སྤོད་ཀྱི་ཡོད། ཅེས་བཤམ་སྤོད། འོག་སྤོད་ཆེ་ཐར་ཀྱི་མཛད་པ་དེ་པལ་ཆེར་དགྲུང་གྲངས་བཅུ་གཉེས་ཡས་
མས་ཤིག་ནས་དདུ་འཇུགས་གནང་བ་ཡིན་འདྲ་ལ། ཆེ་ཐར་གཏོང་བར་འགྲོ་མཁན་ནི་སྤུལ་སྤོད་པའི་གནང་སའི་
གང་པ་ལོར་དུ་དོན་གྲུབ་ཡིན། དེ་ལ་ལ་གོང་ས་མཚོག་གིས།

ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་ཡོད་སྐབས་དོས་རང་གོ་མོར་མ་བྱིན་གོང་དེད། དེ་དུས་དོས་པལ་ཆེར་ལོ་བཅུ་གཉིས། བཅུ་གསུམ། བཅུ་བཞི་ཅམ་ཡིན་གྱི་དེད། ... གོ་མོར་བྱིན་པའི་ལུས་དུ་ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་གོང་ས་འདུག། །ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་ལ་དོས་གྱིས་ ཀྱང་མགོ་གས་བང་ཆེན་ཞེས་མིང་འདོགས་གུས་ཡོད། ལྷ་སར་ཉོ་ཆ་རྒྱག་པར་གཏོང་དགོས་ན་ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་གཏོང་ བ་དད། ར་ལུག་ཆེ་ཐར་གཏོང་བར་ཡང་ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་གཏོང་གི་ཡོད། གང་དུ་བཏང་ཡང་ལམ་སང་རྒྱག་འཕྲོ་གི་དེད། པལ་ཆེར་ལོ་བཞི་བཅུ་ཞེ་གངས་ཅམ་མིན་ནམ། ... བང་ལ་དཀའ་ངལ་འབྲལ་དུས་དོགས་བྱེད་མཁན་ལྷ་བྱར་དོས་རང་ འཁྲིས་དེར་མེད་པ་དང་། མཐའ་མར་གོང་ས་པ་བཅས་ལ་སེམས་སྐྱོ་པོ་བྱུང་། ད་ལྟའང་སྤྲིང་རྗེ་བསམ་པ་བྲན་གྱི་ འདུག། །ཡང་རང་རྗེ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཞོ་ཡང་དོས་རྒྱུང་དུས་ཉ་ཅང་འདྲིས་ཆེན་པོ་ཡོད། དེ་ཡང་དོས་གོ་མོར་འཕྲོ་ལུས་དུ་ གོང་ས་འདུག། །ནོར་བུ་སྤྲིང་ཁའི་སྐྱག་ཆང་གི་འཁྲིས་ལ་ཁང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་རང་རྗེ་བའི་སྤོད་ཤག་དེད། དེར་ཉལ་སར་ ལུས་སྐབས་གོང་ས་ཁང་ཁ་དབུ་གཡལ་དོས་སུ་སྐྱོག་དོགས་ཞེས་བརྗོད་ནས་དོས་རྒྱུན་དུ་སྤོད་ས་དེར་སྐྱོགས་ནས་

གོང་ས་འདུག། ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྐྱེལ། དེ་ལྟར་བཤའ་རྒྱུར་གྱུར་པའི་སེམས་ཅན་ཉམ་རྒྱུང་རྣམས་ལ་མི་འདིགས་ སྐྱོག་གི་སྤྱིན་པ་རྒྱ་ཆེར་གཞན་བ་ཞི། ཅ་བ་བྱང་རྒྱབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་ལུགས་རྒྱུད་ལ་རང་ཆས་སུ་མངའ་ཞིང་ འབྲལ་རྒྱུན་རྒྱུང་ཤེལ་ལས་གཞིགས་ཤིང་གད་པ་སོགས་གྱིས་གནས་རྒྱལ་རྣམས་རི་བཞིན་ལུས་པ་སོགས་ལས་བྱུང་ བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟར་དགྲུང་ན་སྤྲོ་མའི་སྐབས་ནས་སྤོན་གོམས་པའི་གཞན་པར་བྱང་རྒྱབ་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་ལུགས་ རྒྱུད་ལ་རྒྱུན་ཆགས་སུ་མངའ་བ་དང་། སྐྱོག་སྐྱོ་ཆེ་ཐར་གཏོང་བར་སྐྱ་རྒྱ་པངས་མེད་དུ་གཏོང་བ་སོགས་གཞན་དོར་ ལྷོས་པ་ཅི་ཡང་མི་མཚན་ཅིང་། སྐྱ་ན་ཡར་སོན་པ་ནས་ཀྱང་གཞན་གྱི་ལུས་པོངས་དང་དབང་ལུགས་སོགས་ལ་ལྷོས་ བ་ཡེ་མི་མཚན་པར་ཉལ་དུ་“ཤོར་མཁན་”ཉིད་སྐྱོབ་པར་མཚན་པ་སོགས་དཔག་པར་དཀའ་བའི་རྣམ་ཐར་མཐའ་ལས་ བ་ཞིག་ཡོད།

གཞན་ཡང་བྱེད་མཉམ་འཕེན་མཉམ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱུང་བ་ཞིག་ལ། དེ་ཡང་རྒྱུང་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱ་ གོང་མའི་སྐྱ་ཆས་ཅི་ཡོད་མོར་བཞོད་པའི་ཐོ་གཞུང་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་གཞིགས་སྐབས་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་ པོར་བྱེད་དཀོག་བྱེད་གྱི་འཕེན་མཉམ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ནོར་བུ་སྤྲིང་ཁར་ཉར་ཆགས་གུས་ཡོད་པར་མཐུན། དེ་ནས་ བཟུང་འཕེན་མཉམ་དེ་གཅེས་ཉར་གནང་། ཉིན་ཞིག་རྒྱུང་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེ་ལུག་དཔེར་སེབས་དུས་བྱེད་ཞིག་གི་སྤྱི་ བཅད་ཡོད་པ་གཞིགས། དེ་ནས་བྱུག་དཔེ་མགོ་འཇུགས་གནང་སྐབས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར། “ད་གིན་འདྲེ་འདྲེ་(བྱེད་ ཁའི་རིགས་ཤིག)ཡིས་བྱེད་རྒྱུ་རྒྱུ་དེའི་མགོ་བཞོག་འདུག། ད་འདྲེ་འདྲེ་བསྐྱེབས་བྱུང་ན་འཕེན་མཉམ་འདིས་དཀོག་གི་ཡིན་” ཞེས་སོགས་འཕེན་མཉམ་འདི་ལོ་རྒྱུས་དང་དེ་བསྐྱེམས་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་བཅས་གསུངས་པར་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ མོས་མཐུན་ལུས། བྱུག་དཔེ་རྒྱུགས་སྐབས་འདྲེ་འདྲེ་བསྐྱེབས་སོང་བས་རྒྱུང་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེས་དེ་མ་ཐག་སྤྱི་བྱང་ བས་འཕེན་མཉམ་འདི་ལས་འདྲེ་འདྲེ་ལ་སོག་སྤྱི་མར་ཐགས། འདྲེ་འདྲེ་ལ་རྣམས་སོག་པ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་གསུངས་

སྐབས། མི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས། “ཨ་ཁ་ཁ། ཐེབས་ཀྱི་མ་དེད་བསམས་བྱུང་”ཞེས་སྟགས་འགྲོད་དང་བཅས་གསུངས། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་ཞལ་ནས།

ངོས་ཀྱིས་ལུས་པ་རྒྱུང་བ་མཁ་མཁལ་དང་ཤོར་མཁལ་དེར་ག་དུས་ཡིན་ནའང་ཤ་ཚ་བྱས་ནས་སྲུང་སྲོལ་བྱས་པའི་སྐད་ཆ་རེད། འོན་ཀྱང་། བསམ་སྒོ་དེ་མཐའ་ལ་ལྷུང་ནས་པར་ཕྱོགས་དེར་སྤོང་རྗེ་མེད་པར་རྒྱལ་གཏོར་བྱས་པ་དེ་འཆེ་མེད་རང་མ་རེད་ལ། གཞི་ཅའི་སྤོང་རྗེས་ཉམ་ཐག་པ་དེ་སྲོལ་རྒྱུང་བསམ་སྒོ་ལྷགས་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟ་བུའི་འགྲོ་བ་ཉམ་ཐག་པ་རྣམས་དཀའ་སྟུག་ལས་སྲོལ་བའི་མཚན་པ་མད་དུ་བྱུང་བ་དེ་སྤྲོད་ཅིག་དེམ་པར་བསྐྱངས་པ་ལས། དེམ་གྱིས་སྐྱེན་ཡར་སོན་པ་དང་བསྐྱེད་ནས་བཤའ་ལུག་སྲོག་སྐྱེ་ཆེ་ཐར་གཏོར་བ་ཅམ་གྱིས་ལུས་པ་དེ་ཅམ་ཞེས་ཐོན་དཀའ་བར་གཟེགས་ཤིང་། སེམས་ཅན་ཅི་མང་ཆེ་སྲོག་གི་འཛིགས་པ་ལས་སྲོལ་བར་ཐབས་ལམ་ཉག་གཅིག་ཡོད་པ་ནི། གང་གི་དོན་དུ་སྲོག་གཅོད་པའི་དམར་ཐས་ཀྱི་འཚོ་བར་ལེགས་བཅས་བྱ་དགོས་པར་དགོངས་པ་སོགས་ཅུང་ཟད་འོག་ཏུ་འབྱུང་ངོ་།།

ཕྱི་རྒྱལ་བ་དང་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱེལ་ རིན་པོ་ཆེ།

ཕྱི་རྒྱལ་བ་དང་འགྲོགས་འདྲིས་གནང་བའི་ཐད་ལ། རྒྱལ་བའི་རྒྱུང་སྤོང་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེན་གཞོན་པའི་སྐབས་སུ་ལྷ་སའི་ཁུལ་དུ་བདེ་སྤྱིང་གྲིང་གར་དབྱིན་རིའི་ཚོང་དོན་སྐྱེ་ཆེན་དང་སྐོན་པ་སོགས་ཕྱི་རྒྱལ་བ་དུ་མ་དང་། ལོར་གྲིང་དུ་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པར་ལུལ་བའི་རྒྱ་མིའི་བྱ་བ་རྒྱ་ས་ཞེས། །གཞན་ཡང་ Heinrich Harrer དང་ Peter Aufschnaiter སོགས་མི་གངས་བཅུ་གངས་ཤིག་ལས་མེད་ལ། དེར་ཡོད་ཀུན་གྱིས་རྒྱུང་སྤོང་རིན་པོ་ཆེར་མཇུག་འདོད་ཆེས་ཆེར་བྱས་པར་བརྟེན་པལ་མོ་ཆེ་མཚན་སྐོ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ལན་རེ་གཉིས་ཅམ་མཇུག་ཡོད་ཀྱང་འདྲིས་གཞིབ་དེ་ཅམ་མེད། སྐབས་དེ་ཤེད་དུ་རྒྱ་གར་གྱི་ཚོས་པ་ཞེས་ཀྱང་བོད་དུ་འགྲོར་ཉེ་རྒྱལ་བའི་རྒྱུང་སྤོང་རིན་པོ་ཆེར་མཇུག་འདོད་ལྷགས་ཆེར་གནང་བའི་གནས་ཚུལ་ཞེས་ཡོད། དེ་ལ་<<ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྤྱིལ་རྣལ་མའི་ཕྱོགས་སུ་སྲོད་ཐབས། >> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

ངོས་རང་གིས་རྒྱ་གར་གྱི་ཚོས་པ་འོ་མ་ཞེས་སུ་མཇུག་བའི་ཞེ་ཉིན་མོ་ཞེས་པའི་འཕྲུང་ཞིང་དབུལ་བར་ཐལ་ཆེན་གྱི་རི་མོ་དཀར་པོ་གསལ་བའི་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱིས་བྱ་དམ་པ་ཞེས་པོ་བྲང་པོ་ཉ་ལར་འགྲོར་བ་དེ་རེད། དེ་ཡང་སྐབས་དེར་ཞོས། ཏུ་ལའི་སྐྱེལ། ཏུ་ལའི་སྐྱེལ། ཞེས་གསུང་སྐད་ཆེན་པོ་བསྐྱོན་ཉེ་ངོས་རང་མཇུག་འདོད་ཀྱི་རྣམ་པ་བསྐྱེད་ཡང་། ཞོང་གིས་བོད་སྐད་མི་མཁྲོན་པ་དང་ཉེ་འཁོར་གྱི་བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱ་གར་

གྲི་སྐྱད་མི་ཤེས་པ་སྟེ། ཞབས་གཏོག་རྣམས་དང་གཟིམ་འགག་སོགས་ཚང་མ་ཟང་ཟིང་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏེ་འགོག་ཐབས་
བྲལ། ཞེས་གསུངས།

གོང་དུ་བཤད་པའི་སྐུ་ཞབས་ Heinrich Harrer དང་ Peter Aufschnaiter གཉིས་ནི། རྒྱལ་བའི་མཚོ་གཞུང་
སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་བོད་ལུགས་སུ་དགྲུང་གངས་བརྟུ་གཅིག་ཏུ་སེབས་པ་སྤྱི་ལོ་ 1945 ཟླ་བ་དང་པོའི་ནང་། རྒྱ་གར་
དབྱིན་རིའི་དམག་བཙོན་ནས་ཤོས་ཤོས་གྲིས་ལྷ་སར་འཕྱོད་ཏེ། མི་རིང་བར་བོད་གཞུང་གིས་སྐུ་ཞབས་
Aufschnaiter ལ། ག་བཞི་སློག་འཕྲུལ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་གཞི་སློག་ཁང་གསར་རྒྱལ་གི་ལས་བཞོས་དང་། སྐུ་
ཞབས་ Heinrich Harrer ལ། ལུགས་པོ་རིའི་མདུན་གྱི་སྤྱོད་ཤིང་འདེབས་འཇུགས་དང་སྤྱིད་ཚུའི་ཚུ་རགས་གསར་
རྒྱལ་སོགས་ཀྱི་སློབ་སྟོན་པར་ལས་བཞོས་གནང་བ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར། ལྷ་སར་ཡོད་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་བ་ཀུན་ལས་
མཉམ་གཤིབ་དང་ཐུགས་འདིས་སུ་གྱུར་བ་ནི་ Austria ལས་ཡིན་པའི་སྐུ་ཞབས་ Heinrich Harrer ཞེས་བོད་
ནང་ལོ་བདུན་དང་སྤྱི་ལོ་གཅིག་པོ་སྟེ་མཚོ་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་རྒྱས་པ་གཉིས་འབྲི་མཁན་སྟེ་གསུངས་ཅན་དེ་
ཡིན། དེ་ཡང་ Harrer རང་ཉིད་ཀྱིས་གྲིས་པའི་ <<བོད་ནང་ལོ་བདུན།>> ཞེས་པར་གསལ་བ་ལྟར། དེས་སུ་མ་
མཇུག་གོང་ནས་གཅིག་པོ་སློབ་ཐོབ་པས་མ་གཏོག་བརྒྱུད་དེ་ཚུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེས་ Harrer ལ་སློག་བརྟན་པའ་
བརྒྱུན་དང་པར་ལེན་བྱ་རྒྱུ། སློག་བརྟན་ཁང་དང་སྐྱམ་སློག་ཁང་གསར་རྒྱལ། སྐྱམ་སློག་དང་ལྷུ་མ་འཁོར་གྱི་ཆ་ལག་
སྟོན་སྤྱིག་ །ལུ་མ་རའི་སློབ་ཆེ་དུ་གཏོང་བ་སོགས་ལས་ཀ་སྟེ་མང་མང་གསུམ་ཆ་མཚན་པས་ཁོས་དགའ་སྤང་ཆེན་པོས་དེ་
བཞིན་བཞུགས། མཐར་ཐོག་སྤྱིད་པོ་བྱང་དུ་འཕོད་འགྲུག་གིས་ལྷན་འཛོམས་གནང་། ཐོག་མའི་མཇུག་འཕྲད་ཀྱི་ཉེན་
མོར། ཚུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བར་མཚམས་ཚུང་བཅུ་ཅུ་ཡང་མེད་པར་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་བཀའ་འདི་སྐུ་
ཚོགས་གནང་བས་སྐུ་ཞབས་ Harrer ཀྱི་སེམས་སྟེ། བཙོན་གྱི་སྐུ་གྲུ་ཆེས་ཆེར་ཟ་ཡང་མཁྱེན་དཔྱོད་རབ་ཏུ་ཡངས་
ཤིང་ཐུགས་སྤང་གཞན་ལས་ཆེ་བ། གིས་དོན་རྣམས་གཏོང་བའ་ཅིང་གིས་ལན་རྟེན་དཀའ་བ་སོགས་འདི་ལྟ་བུ་ཅི་ཡིན་
ནམ་སྟེ་སྟེ་ཉ་ལས་པར་གྱུར་ཅིང་ཡིད་ཀྱི་བརྟན་པ་དབང་མེད་དུ་འོང། དེ་ནས་སློག་བརྟན་སྟོན་དུ་བརྟུག་པར་ཚུང་
སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེའི་ཐུགས་རེ་ལྟར་མཚོ་གསུངས་ཀྱིས་སྐུ་མ་ཐུབ་པར་ཚུང་བཅུ་ལྷུ་མ་པའི་སྐུ་ཞབས་སྟེ། ཚུང་སྤྱིད་རིན་པོ་
ཆེ་རང་ཉིད་ནས་སློག་བརྟན་སྟོན་ཆས་རི་བཞིན་བཞོལ་སྤྱོད་གནང་བར་ཁོང་དེ་ལས་ཀྱང་ཉ་ལས་པར་གྱུར། <<བོད་
ནང་ལོ་བདུན།>>ལས། “སྐུ་མདུན་ནི་གནད་དོན་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རེ་རེ་བཞིན་མཐེམ་ཕྱིན་པར་མཁྱེན་འདོད་གནང་བ་
ལས་ཡིན་ཤིང་དང་མ་བརྟགས་གྲུ་ཚོམ་དུ་འཛོལ་མཁན་ཞིག་གཏན་ནས་མ་རེད།” ཅས་ཀྱང་གསུངས། དེ་ལྟར་ཁོང་ཚུང་
སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེའི་ཐུགས་གཤིབ་དང་མཁྱེན་སྟོབས་སོགས་ལ་རྒྱས་ཡོད་དུ་གྱུར་བ་ནས་བརྒྱུད། སྟོན་ཚུན་ནས་བྱེད་
སློབ་ཐམས་ཅད་ལ་གྲུ་སྤྱིག་འཕུས་ཚང་དང་བཀའ་འདི་གང་གནང་ལ་ཏུར་བཙོན་གྲིས་ལན་འདེབས་ལུས་པ་སོགས་སློ་
གང་ས་ནས་སྤྱི་ལུ་ཆེན་པོ་བརྒྱབས། སྐུ་ཞབས་དེར་ཚུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཕྱི་མི་མགོ་སེར་ཞིག་དང་ལྷན་དུ་མཇུག་

འདོམས་གནང་སྟེ་འཕུལ་ཆས་བཀོལ་སྟེད་དང་ཕྱི་སྐད་ལྷན་ལྷན་གཉེན། བཀའ་མོལ་འབྲེལ་མིན་དང་སྐྱེ་ཅེད་སྐྱེ་ཚོགས་ཅེ་
བ་སོགས་སྲུང་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྲུང་བའི་ཁར། ལྷོ་ཕུལ་དུ་ཚུད་དཀའ་བ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པར་བརྟེན་འཁོར་
གཡོག་འགའ་ཞིག་ལ་སློབ་དོགས་དང་ཡི་མ་རངས་བ་སྐྱེས། དེ་ལྟ་བུར། རྣམ་བཤེས་གཟུང་འཁོར་རེར་ལན་རེར་
མངལ་འདོམས་གནང་སྟེ། འཕུལ་ཆས་བཀོལ་སྟེད་ཅམ་དུ་མ་ཟད་རྒྱབ་སྟོགས་སྟེ་དང་ཁྱད་པར་དུ་ཡོ་རོབ་སློང་གི་
གནས་སྟངས་དང་། དམག་ཆེན་གཉེས་པའི་གནད་དོན་སོགས་ཀྱི་ཐད་བཟོ་སློང་བྱུགས་ཆེར་མངོད། དེ་ལྟར་འཕུལ་
རིག་སོགས་ལ་སྐྱེད་སྲུང་བཅོམ་དང་རྒྱབ་སྟོགས་ཀྱི་འཚོ་བའི་གནས་བབ་སོགས་ལ་ལྷན་ཞེས་ཅན་ཉེན་དུ་གནང་།
གལ་ཏེ་སྟོན་གྱི་ལྷན་སྐྱེད་དང་མ་འོངས་སྟོན་གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་མཐུ་སོགས་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་བ་གང་ཡང་མེད་
པ་ཞིག་ཡིན་ན། གནས་དུས་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་གི་ལོག་དུ་མི་ཅན་དག་གི་སློབ་ཕྲུལ་དུ་འཁོར་ཅམ་ཡང་མ་སྟོར་བའི་མངོད་པ་
དེ་ལྟ་བུ་དག་གིས་བ་སྲུ་ཞིག་གི་སློབ་རི་སྟེར་འཆར་བུ་བམ་སྟེ།

**སྟོད་གོས་ལྷན་ཁག་ཅན་རྒྱུས་འགོད་གསར་གཏོད་དང་ཁྱད་ཡོན་
ལྷན་ཁག་གིས་སོགས།**

སྐབས་དེ་ལྟེད་ཅིག་ཏུ། ལྷ་ཆས་ཀྱི་སྟེང་དུ་མན་སྐྱེད་སྟེད་སྐྱེད་དམར་པོ་ལྷན་ཁག་མཁམ་ཨམ་སྐབས་ཅན་ཞིག་
ཚུང་སྟེད་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ནས་རྒྱུས་འགོད་དང་ལམ་སྟོན་གནང་སྟེ་གསར་བཅོ་གནང་ཞིང་། ཨམ་སྐབས་ནང་དུ་
འཕུལ་ཆས་བཤེས་སྐྱེད་གི་སྐབས་སྲུ་མཁོ་བའི་ཉེར་ཆས་ཚུང་དུ་རྣམས་ཏེ་གཟེར་གཏུ་(screwdriver)དང་། གི་ཚུང་
སོགས། དེ་བཞིན་ཞུ་སྐྱེད་ཚོན་མདོག་ཅན་དང་སྐྱེད་སྐྱེད། །མངར་ཟས་སོགས་ལྷན་ཁག་ཏེ་སྟོན་གཉེར་གྱི་བར་སྟོད་གི་
སྐབས་དག་དུ་མན་བས་པར་མ་ཟད། དེ་ལ་ལྷན་སྟོན་ཆེན་པོ་གནང་གིན་འདུག་ཅེས་སྐྱེད་ཞབས་ Harrer རྣམ་
གསུངས། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཀྱང་སྐྱེད་ཞབས་ Harrer ཞེ་མི་སྟོན་ཅན་ཞིག་དང་ལྷ་སའི་ཕུལ་སྐྱེད་ལེགས་པར་
མཁྲུན་མཁན་ཞིག་ཡིན་པའི་ཁར། ལྷན་འདོམས་ཀྱི་སྐབས་སྲུ་གྲུས་ཞབས་དོར་ནས་ཐད་ཀར་སློང་མོལ་གནང་མཁན་
ཞིག་ཡིན་པས་ལྷན་ཁག་གི་དུ་མཉེས་ཞེས་གསུངས།

གཞན་ཞིག་ནི། མངོད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྟེང་རྗེའི་རོལ་མཚོར་ཡགོང་ས་མཚོག་རང་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར།
ཅེ་མོ་བྱང་དུ་བཞུགས་སྐབས་ཤིག །རྒྱལ་ཕུལ་ཆེན་མོས་མཚོ་སྟོན་ཟེ་ཡིང་བའི་སྟོལ་ལྟར་རྒྱ་མ་ཞིམ་པོ་ཞིག་བཅོས་
ཏེ་ཅེ་མོ་བྱང་དུ་བསྐྱར་གནང་མངོད་པ་བཞེས་པའི་རྒྱུན་རྣམ་གང་ལྟར་སྐྱེད་སྐྱེད་སྐྱེད་བཞེས་པ་དང་གསོལ་དཔོན་གྱི་
སྐྱེད་མཚེད་ཅིག་དུ་སློང་སྐྱེད་དང་ལས་ཀའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་བཅས་ལ་བརྟེན། ལྷན་ཁག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གསོལ་

དཔོན་གནས་དབྱུང་མཚན་རྒྱུ་ལེས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་གསལ་མ་ཐག །སྤྲུལ་བྲག་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་དུ་གཟིམ་
དཔོན་མཁའ་པོ་ཆེད་གཏོང་མཚན་དེ་གནས་དབྱུང་མི་གནང་བའི་ཞུ་སྐྱལ་མཚན་པས་གསོལ་དཔོན་གནས་དབྱུང་
ལས་བསྐྱབས་ཤིང་དེ་དང་དེ་ལྟ་བུ་གཞན་ཡང་མང་དུ་བྱུང་སྟེ།

ཡང་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་བ་སྐྱུ་ན་རྒྱུང་དུའི་དུས་སུ། ར་སྐྱུག་དང་འཆམ་འབག །བྲུ་བ་དང་
གཞུག་ལག་ཁང་། མེ་འཁོར་དང་བྲུ་གཟིངས། མེ་སྐྱོགས་དང་གནས་བྲུ་སོགས་ཀྱི་འདྲ་གཟུགས་སྐྱ་ཚོགས་བཟོས་ཏེ་
ཅེད་རོགས་ནམས་དང་སྐྱུ་དུ་ཅེད་འགྲན་གནང་བ་དང་། འཆམ་དང་ལྟ་མོ་འབྲུ་བ། དམག་ཅེད་དང་མཚོངས་
རྒྱགས་གནང་བ། མོག་བརྟན་པ་བསྐྱུན་དང་འབྲ་པར་བསྐྱོན་པ་སོགས་གང་ལ་དེ་འཆམ་གྱིས་བཟུང་བ་སྐྱ་ཚོགས་
སྐྱར་བཞེས་པ་ཞིག་སྟེ། ཡལོང་ས་མཚོག་ནས། “ཅེད་མོ་དགའ་ལོས་དམིགས་བསལ་མེད་ན་ཡང་། དུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་
ཞིག་ཡོད་པ་འདྲ།” ཞེས་གསུངས་པ་སྟེ་ཡིན། དེར་མ་ཟད། དོས་གཤེས་དང་ཚོས་ཉིད་དུ་བྲུ་བ་བ་ཞིག་གམ་གནས་
སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གང་དུང་གི་དོན་དུ་འགྱུར་བ་ཞིག་ཡིན་ཟེ། མིས་ནམ་ཉོག་གིས་བཏགས་པའི་ལེགས་ཉེས་
དང་ཡག་བཙོག །སྤར་གྱི་སྲོལ་ག་དང་རྒྱུན་འཇགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་སོགས་ལ་སྟོས་པ་ཡེ་མི་མཚན། རིགས་པའི་སྐྱུ་བ་
བྱེད་མེད་པའམ་གནས་ལུགས་མ་གཟིགས་ཆེ་ཟེར་ཚད་སྐྱུ་དུ་མི་བསྐྱེད། ཚོས་དང་སྲིད་ཀྱི་དོན་གང་ཞིག་ཡིན་
ཡང་འབྲ་འབྲ་བའམ་བའམ་དུ་སྤར་ཡང་དང་མེན་མི་མཚན། གནས་ལུགས་དང་སྐྱུ་བ་བྱེད་ནལ་མ་སྐྱུ་ཆེ་སྤར་མཚོའི་
སྤར་པོ་དང་བསམ་མེད་བྱིས་པ་རྒྱུན་ཚད་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་དང་འདོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཀྱང་གཅིགས་ཆེར་འཛིན་མཁའ་ཞིག་
ཡིན། དེ་ནི་སྐྱ་ཆེ་མིལ་པོའི་མཚན་པ་དང་གཏུན་དུ་འབྲལ་མ་སྲོང་བའི་ནམ་ཐར་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེ། རམ་དཔྱོད་ཅན་ཀུན་
ལ་ཡོད་དགོས་ཀྱང་ཡོད་མ་སྐྱུ་བ་ཞིག་ཡིན། དེར་མ་ཟད། ཅེད་ཆས་སོགས་དོས་པོ་ཅི་ཞིག་ཐུག་ཏུ་འགྱོར་བ་ན་
སྤྱིའི་བཟོ་བཞོལ་དང་རྣམ་པ་ཅན་ལ་དབྱུ་མི་འཁོར་བར་དེ་དག་གི་པན་རུས་དང་བྱེད་ལས་སོགས་སྤར་ཞིབ་ཀྱི་རིགས་
པས་ཡང་ཡང་བཏགས་ཏེ་གཏུན་ལ་འབེབས་པ་ནི། སྐྱུ་ན་སྤར་མའི་སྐབས་ནས་གཏུགས་པ་མེད་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྲོང་
བརྗོལ་བའི་དན་ཏུགས་ཤིག་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཚོག །གཞན་ཡང་། ཡལོང་ས་མཚོག་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྤར་ནས། “སྐྱ་
དང་འབྲུད་ཀྱང་མི་དང་མི་འབྲུད་པའི་འདུ་ཤེས་ཐོག་འབྲེལ་འདྲིས་བྱེད་པ་ལས་” ཞེས་སོགས་ཡང་ཡང་གསུང་བ་སྟེ་
དབྱུལ་སྐྱུ་དང་པོ་གནས། དམག་ཞན་སོགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་། རོ་སོ་སྤར་བ་དང་ཉེ་རིང་མཚན་པ་སོགས་གཏུན་དུ་
མི་མངའ་བ་ནི་སྐྱ་ཆེ་འདིའི་དབང་དུ་བྱས་ན་འབྲུངས་གཞིས་སྤྲུག་མཚོར་ནས་པོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་དང་། དེ་ནས་འཛམ་
གླིང་གི་ཆེ་རྒྱ་ཀུན་ཀྱི་པོ་བྲང་རྣམས་སུ་ཕེབས་བཞུགས་གནང་བའི་བར་ཀྱི་འགྱུར་མེད་རང་ཆས་སུ་མངའ་བའི་མཚན་
སྤྱོད་རྣམ་ཐར་མེད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན།

ཡང་། རྩི་ལྷོད་ལཱ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཚོ་གཤམ་ཉེ་རིང་ཆགས་སྤང་སོགས་ཡེ་ནས་མི་མངའ་ཡང་།
 གཞུང་མའི་ལས་འཛིན་དཔོན་རིགས་སེར་སྐྱ་མགོ་བདེ་དབ་འཕུལ་ཅན་ལ་ཕྱགས་མི་མཉེས་པར་འབངས་མི་སེར་སྐྱ་
 དཔུས་མ་ཐོལ་བུལ་གཉོམ་ཚུང་དག་ལ་ཕྱགས་སྤང་ཤིན་ཏུ་གཤིན་པ་ལྟར། རྒྱལ་བའི་མཚོ་གསུམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་
 ཞབས་གཡོག་འཁོས་ཚུང་དང་ཚུགས་ཅན་ཞམས་ལ་ཕྱགས་བཅེ་ཆེ་ཞིང་། དམན་ལ་ལྷག་པར་བཅེ་བའི་ཕྱགས་
 གཤིས་མངའ་བ་ཞིག་སྟེ། གཞན་པན་ལྷག་བསམ་གྱི་གཉེར་དུ་གྲུར་ཅིང་ཕྱགས་རྩེའི་རྒྱུ་ལོང་གཏན་དུ་ཡལ་མ་སྤོང་
 བ་ཞིག་ཡིན། དེར་མ་ཟད། བཅོན་པོ་དབང་ཤེད་ཅན་ལ་ཚོལ་ལན་སྤོང་བ་དང་། ར་རྒྱལ་ཁེངས་ཤེགས་ཅན་ལ་འགྲན་
 སྤོང་བ། མ་དང་འཕྲོག་པོར་གྲུར་བ་ཞམས་དང་པོར་སྤོང་ཞིང་། གཡོ་སྐྱ་གྲ་གྲུའི་སེམས་དང་ལྡན་པ་ལ་ཕྱགས་བཅོན་
 བ། རོ་སློག་རྒྱབ་མདུན་སྤེལ་ལད་ཅན་ལ་སྐམ་ཚུགས་ལྡན་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ཡང་སྐྱ་གོང་མའི་རྣམ་ཐར་དང་ཡོངས་སུ་
 མཐུན་ཞིང་ཆོས་སྤིད་ཀྱི་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བར་མེད་མི་དུང་གི་མཛད་པ་ལྷན་ཆགས་སུ་མངའ་བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟར་སྤེལ་
 བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཉེ་རིང་གི་རྣམ་པ་ལྟ་བུར་མཛད་པ་ལོ། སྤེལ་བའི་པལ་བ་དག་ཆགས་སྤང་གི་དབང་དུ་གྲུར་བ་ལྟ་བུ་
 མ་ཡིན་པར་དེ་ལས་ལྡོག་པའི་ཚར་གཅོད་རྩེས་འཛིན་གྱི་རྣམ་པ་གཞན་ཞིག་སྟེ། དབུ་མ་བཞི་བརྒྱ་པ་ལས། ཁོ་ཡང་
 འཕྲུང་སོས་བཟུང་བ་ལ། །སློན་པ་འབྲུག་པ་མིན་དེ་ལྟར། །ཐུབ་པས་ཉོན་མོངས་དག་གཞིགས་ཀྱི། །ཉོན་མོངས་དང་
 འབྲེལ་གང་ཟག་མིན། །ཞེས་དང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས། གཞོད་བྱེད་ཀྱིས་གཞོད་པ་བྱེད་པ་ན་
 ཉོན་མོངས་པའི་གཞོན་གྱི་དབང་དུ་སོང་བར་གཞིགས་ཏེ། ཉོན་མོངས་པ་དང་དེས་བསྐྱངས་པའི་ཉེས་སྤོད་མཐའ་དག་
 འགོག་པའི་སྤྲོད་དུ། བསམ་པས་སེམས་ཅན་མི་གཉོང་ཡང་སྤྱོད་བསམ་མི་སྤྲོད་པ་འདུལ་པའི་མཛད་པ་མཛོན་དུ་བྱ་
 བར་གསུང་བ་ལྟར་དང་། ལཱོང་ས་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་རང་ཉིད་ནས་ཀྱང་། བྱེད་པ་པོ་གང་ཟག་ལ་སྤོང་རྩེ་ཆེན་པོ་ཉེ་
 རིང་མེད་པར་སློམ་དགོས་ཀྱང་། དེས་བྱས་པའི་བྱ་བ་ངན་པ་རྣམས་བརྒྱོག་པའི་ཕྱིར་ཅི་བྱས་ལ་ཡི་རངས་དང་
 བསྐྱབས་བརྗོད་མི་བྱ་བར་ཐབས་སྤྱོད་ཆོགས་ཀྱི་སློབ་ནས་སྤེལ་བོ་མོངས་པ་རྣམས་ལེགས་ལམ་དུ་འགོད་དགོས་པར་
 གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན།

གསན་བསམ་ཕྱགས་གཉེར་སོགས་ཀྱི་ཐད་ཀྱང་། ཕྱགས་རིག་སྤོང་དུ་བརྗོད་པས་གཞུང་ཕྱགས་ཆེ་སྤོང་གང་
 ཞིག་ཡིན་ཡང་སྐྱུན་ལམ་དུ་བསྐྱར་བ་ཅམ་གྱིས་ཆེགས་མེད་དུ་མཁུན་པ་དང་། གང་མཁུན་པ་དག་བསྐྱེལ་བ་མི་མངའ་
 ཞིང་གཞུང་དོན་རྣམས་ལ་བུལ་དུ་མི་གཉོང་བར་ཐམས་ཅད་གྲུང་བསྐྱིགས་ཏེ་རང་གིས་ཕྱགས་ཉམས་སུ་བསྐྱར་བ་
 ཞིག་ཡིན། ཚུང་སྤིད་ཀྱི་སྐབས་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱིས་མཐུའི་ཁིད་གནང་བའི་ཉིན་རེའི་སྐར་གཞི་རྣམས་ཆེགས་མེད་
 དུ་མཁུན་པས་དེ་ལས་བཞུལ་ཏེ་སློབ་གཞི་གཞན་རྣམས་སུས་ཀྱང་མ་བསྐྱབས་པར་ཕྱགས་སྤོང་གནང་སྟེ། ཕྱི་ནང་གི་
 རིག་པའི་གནས་ཅི་མང་བྱང་རྒྱལ་བར་གྲུར། ཡ་མཚན་པ་ཞིག་ལོ། དབྱང་གངས་བརྒྱུད་དབྱར་སོན་པ་ནས་བཟུང་

དབང་ཟབ་མོ་གསལ་ཅིང་ལྷགས་བསྟེན་དུ་བཞུགས་པར་མ་ཟད། མདོ་དང་སྤྲུལ་གྱི་ཚོས་སྐོར་གང་ཞིག་ཉམས་སྲུ་
བསྟེན་ཡུང་སྐབས་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་ཉམས་སྤང་ཟབ་མོ་བྱུང་བ་སོགས་བརྗོད་པར་དགའ་བའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་
བསམ་གྱིས་མི་བྱུང། ལྷགས་གཤིས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཡུང། གཞན་དོན་དུ་རང་བཞོལ་བ་ལས་རང་དོན་དུ་གཞན་བཞོལ་
བའི་གཤིས་ཀ་དེ་སྐྱེན་ལོན་དུ་སྤྲོ་བའི་སྐབས་ནས་མེད་པར་མངོན་ཏེ། དེ་ཡང་<<མཚན་རྣམས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྗེའི་རོལ་
མཚོ།>>ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

དེ་དུས་ངོས་གཉེས་རྒྱུང་ཞིག་ཡིན་པ་འདྲ། ངོས་རྒྱུང་དུས་རྒྱུང་པའི་བོལ་ཚེགས་དང་ལུས་མའི་ཚེགས་དེ་ཚོ་ན་གི་ཡོད།
ན་དུས་སྤྲུལ་མཁུ་བྱུང་ན་ཟག་གི་འདུག་ཡུང་ངོས་ན་གི་འདུག་ཅེས་ཉེ་འཁྲིས་སྲུ་གསོལ་གཟེམ་ཉམས་བསྟེན་ཡོད་ཡུང་
སྐད་ཅ་བ་ནས་གཏོང་གི་མེད། དེ་ཡང་རབས་པོ་ལྷ་བྱ་ཡོད་པ་འདྲ། རྗེས་སྲུ་དཔོན་པོས་གསུང་དོན། ངོས་ན་སྐབས་ཉམས་
སའི་ནང་མིག་རྒྱ་བཏང་ནས་དུ་གི་རེད། ཅེས་དང་། ‘ཞབས་སྐྱེན་གྱི་འདུག་གམ་ཞེས་ཞུས་ན། ན་གི་འདུག་ཅེས་གསུང་
གི་རེད། ལམ་སང་ཡར་ལངས་ནས་ཞབས་སྤུང་སྤོང་གི་ཡོད་ཅེས་དང་། ངོས་དུས་པ་ཡིན་ལྷགས་ཁོང་ཚོས་མཁུ་
ནས་ཡར་ཐེབས་པ་མ་གཏོགས། ངོས་ནས་སྐད་གཏན་ནས་གཏོང་གི་མ་རེད། ལྷ་གྲུ་རྒྱུང་རྒྱུང་སྐབས་ཉ་ཅང་ཡར་བསམ་
དང་གཉེས་རྒྱུང་ཞིག་ཡོད་ཅེས་དཔོན་པོས་གསུང་གི་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་ལ། དུས་རྒྱུན་གྱི་སློབ་གཉེར་དང་མཚན་
པའི་སྐོར་ལ། “ངོས་རང་ལོ་བཅུ་ཅམ་ཡིན་པའི་སྐབས་ལ་སློབ་སློང་དེ་ཅམ་མ་བྱས་པ་དེར་དུང་ཡང་འགྲོད་ལ། དེ་མིན་ད་
ལྟའི་བར་གྱི་བྱ་བ་དང་ཐག་གཅོད་གལ་གནད་ཅན་གྱི་རིགས་གང་ལ་ཡང་འགྲོད་པ་ཅ་བ་ནས་མེད།”⁸⁴ ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་
ལས་དཔོག་བྱུང། མདོར་ན། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས།

སྤྱིར་བཏང་བརྗོད་ན། ང་ལྷ་གྲུའི་སྐབས་སྤྱིད་པོ་མེད་པ་མ་ཡིན། དགེ་ལེན་རྣམས་ཀྱིས་ང་ལ་བྱམས་སྤོང་གནང་བ་དེ་
དུས་རྒྱུན་དུ་སྤྱིང་བཅང་གྲེད་ལོས་པར་མ་ཟད། ཁོང་ཚོས་ཚོས་ཀྱི་སློབ་སློན་གནང་བ་དེས་སློབ་སློབས་དང་། དགའ་བའི་
ཐད་མི་ཤེས་པ་ཐོབ་བྱུང་ཞིང་། དོན་གནད་གཞན་དག་ཤེས་འདོད་བྱས་པ་ལའང་ཁོ་པོའི་འདོད་པ་ཁེངས་ཐབས་གང་ཟབ་
གནང་ཡོད། ལོ་ན་གང་མཚམས་སོན་སྐབས་འཛམ་སྤིང་གི་གནས་རྒྱལ་མཁུ་མཁུ་ཆེར་སྤར་མི་ཤེས་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང།
སྐབས་དེ་འདྲའི་རང་རང་ལོ་བཅུ་བྱུག་དུ་སོན་ཅིང་། རྒྱ་དམར་གྱིས་ང་ཚོའི་ཡུལ་དུ་བཅའ་འཇུག་གྲེད་པའི་དུས་སྐབས་
དེར་ངའི་ཡུལ་གྱི་འགོ་འཁྲིད་གྲེད་བཅུག་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལྟར། ལྷ་གྱིས་པའི་དུས་ནས་ཚོས་ཀྱི་ཉམས་
བཞེས་བསྟེན་མར་བསྐྱུངས་པ་ལས་ལྷགས་ལ་ཐད་མི་ཤེས་པའི་དགའ་བའི་སྐྱེན་པོ་མེད་པ་འཁྲུངས་ཤིང་། ལྷ་ནང་གི་
ཤེས་བྱའི་གནས་ཅི་མང་ལ་ཡང་ལྷགས་འདྲིས་ཞིབ་དུ་མཚན་པས་པོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་སྲུ་སྲུ་ན་མ་བྱུང་བའི་
མཁུའི་རབ་ཀྱི་ཅམ་གཞོན་ལུའི་དུས་ནས་རབ་དུ་རྒྱས་པར་གྱུར། དེ་ལྟར་གྱི་ཡུགས་ལྟར་ན་དགྲུང་གངས་བཅོ་སྤྲོད་དང་
པོད་ཡུགས་སྲུ་བཅུ་བྱུག་དུ་ཐེབས་ཅམ་ནས་པོད་ཚོས་སྤུང་ཞིང་གི་ཡུགས་གཉེས་ཀྱི་ལྷགས་འགན་བསྐྱེད་བཞེས་

⁸⁴ ལྷ་ལོ་ 2010 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 7 ཉིན་རྒྱ་གར་གྱི་ NDTV བརྒྱན་འཕྲིན་གསར་འགོད་པ་སྤྲུལ་གྲགས་ཅན་ Barkha Dutt ལས་བཅར་འདྲི་ཞུས་
པའི་ལན་དུ་གསུངས།

མཛད་ཀྱིས་བའི་མཐུ་སྟོབས་ཡོངས་སུ་རྫོགས། མདོར་ན། རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནི། གོག་འགོས་སྐབ་
ཅམ་ནས་འགོ་བ་མི་ཅམ་མ་ཡིན་པར་སྟོག་ཆགས་སྤ་མོ་ཚུན་ཆད་ཀྱི་བདེ་སྐྱབ་ལ་ཡང་སྐྱབས་ཁུར་དང་སྐྱོབ་འདོད་ཀྱི་
སྐྱབས་གཤིས་རང་ཆས་སུ་མངའ་ཞིང་། སྐྱེས་བུ་དར་མའི་ཚུལ་བརྒྱུད་སྟེ་དཔུང་རོགས་དང་སྐྱབས་སྐྱོན་པ། ཤེས་པར་
བྱ་བའི་གནས་གང་ལ་ཡང་མཐུན་འདོད་དང་ཆགས་ཐོགས་མེད་པར་འཇུག་པའི་མཐུན་རབ་ཀྱི་ཅལ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་
གོ།

ལྷ་པ། སྲིད་ཀྱི་གནས་བབ་དང་ཚོས་སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བསྐྱེད་བཞེས་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་བྱེ་བ།

ཉམས་རྒྱུད་རིམ་སོང་གི་བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་གནས་བབ།

བཀའ་འབྲེན་ཆེ་མོད་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་སྐབས་སུ། བོད་རྒྱའི་ས་མཚམས་ཀྱི་སྐོར་དང་སྲི་ཕྱོགས་ཀྱི་འབྲེལ་ལམ། བྱང་ཆུབ་འཕྲུལ་ཚང་ཡར་སྐྱེད་སོགས་ཀྱི་ཐད་ཐུགས་བརྩོན་བསྐྱེད་མར་གནང་ཡང་དོན་འཁྲོལ་མ་བྱུང་ཞིང། སྐུ་སྲུ་རན་ལས་འདས་རྗེས་ཀྱང་བོད་གཞུང་གི་དབང་འཛིན་པ་དལ་ཞུས་ཀྱང་རྒྱལ་བའི་དགོངས་གཞི་དང་ཕྱག་ལས་རྒྱན་འཁྲོངས་མ་བྱུང་བས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་གནས་བབ་དེ་ཕྱོགས་སྐྱ་ཚོགས་ནས་རིམ་རྒྱུད་དུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ནས་ཀྱང། སྐབས་དུ་མར་རང་བཅོན་བརྟན་སྲུང་དང་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་མིར་འཛུལ་ཞུགས་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་སྐུལ་མ་དང་ཉེན་བརྟུང་སྤྱི་ཕྱིར་བྱུང་ཡང། མཚོང་རྒྱ་དང་ཤེས་འཛོན་སོགས་གང་ཐད་ནས་ཆ་རྒྱུན་ཞན་པས་ནར་འགྲུང་ཀ་ཀོར་དང་གཏམ་མཚུགས་ལྟོད་འཛོག་ཅམ་ལས་དུས་བསྐྱོན་ལྷོ་སྐོར་དང་རང་འཁྲིའི་ལས་འགན་རི་བཞིན་མ་བསྐྱབས་པར་ནང་ཆུབ་འཕྲུལ་འབྲུར་འཛོམས་ཅམ་ཞིག་གཙོ་འགན་དུ་བཞེས་པས། བོད་ཚོས་ལྷན་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་ཆེན་པོ་དེ་སྲུས་ཀྱང་སྐྱོབ་དཀའ་བའི་གནས་སུ་གྱུར། སྐབས་དེ་ཤེད་ཀྱི་གནས་བབ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ལ་<<མི་ཆེའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ།>>བོད་གཉིས་པར་སྐྱབ་ལྷ་སྲུན་ཚོགས་བཀའ་ཤིས་ཀྱིས།

དེ་སྔོན་ཐོན་བཀའ་སྐྱབ་ཏུ་སྡོད་རིང་འབྲས་ལྗོངས་མི་རིགས་ཡིན་པ་བཀའ་ཤིས་འབའ་བུ་ལྷུ་བ་དགུང་ལོ་ ༤༠ ལྷག་ཙམ་ལ་ཐེབས་པ་ཞིག་འབྲས་བྱུང་བ་ཁོང་ནི་འབྲས་སྤྱི་སྡོན་ཆེན་ཡིག་ཚང་གི་ལས་བྱེད་བྱེད་སྡོད་པ། བར་ལམ་ཀུན་ཡོལ་ཐོབ་ནས་འབྲས་ལྗོངས་ལྷུང་ལ་ཀོང་རི་སི་ཚོགས་པ་གསར་འཛུགས་ཀྱིས་ཚོགས་པ་དེའི་སྤྱི་ཁྲབ་ཀྱི་འགན་ཁུར་བཞིན་ཡོད་ཟེར། ཁོང་གིས་རྒྱ་གར་རང་བཅོན་རང་བཅོན་སང་གནངས་ཅམ་ཐོབ་གཏན་གཅོང་མ་འཁེལ་ཡོད་པས་རང་ཅག་སྐད་ཡིག་དང་ཚོས་ལུགས་གོམས་གཤེས་བཅས་གཅིག་གྲུར་ཡིན་པའི་བོད་དང་། འབྲས་ལྗོངས། འབྲས་ལྷུང་ལ་ཚམས་ཀྱི་རྒྱ་ལ་ཡའི་མཉམ་སྦྲེལ་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་པ་ཞིག་གསར་འཛུགས་ཀྱི་རྒྱའི་ཐབས་འཚོལ་གྱི་ལས་འགུལ་འབྲེལ་ནས་སྐྱུར་དུ་སྤེལ་རྒྱའི་དགོངས་བཞེས་གནང་དགོས་པའི་དུས་ཚོད་ཅིག་ལ་བསྐྱབས་ཡོད། དེ་སྔོན་བོད་གཞུང་གི་སྐུ་དལ་འོ་ཤེས་པའི་བྱང་ལ་བསམ་ཚུལ་དེ་ལྷུ་རྒྱུ་བྱང་ཞེས་གསུངས་བྱུང་། རྗེས་སུ་ཐོན་ལྷ་སར་འབྲུང་རྗེས་ཉེན་ཞིག་བཀའ་སྤོན་བྱུང་ཁང་དབང་ཆེན་དགོ་ལེགས་ཀྱི་སྐུ་མཐུན་དུ་ལས་དོན་གཞན་ཞིག་གི་ཞོར་ལ་དེའི་སྐོར་གྲེང་ཐོལ་ཞུས་པར། ཁོང་གིས་ཀྱང་གནས་རྒྱལ་དེ་དེ་སྔོན་ནས་ཐོས་སྡོང་ཞེས་གསུངས་པ་ལས་དེ་མིན་གང་ཡང་གསུངས་མ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས་པར་གཞིགས་ན། སྐབས་དེ་ཤེད་དུ་རང་ས་སོར་གནས་ཀྱི་གནས་བབ་བརྟན་དུ་གཏོང་བའི་གོ་སྐབས་ཅི་རིགས་ཡོད་པ་

ནམས་ལྷ་ཚུགས་སྒྲིབ་ཞད་དང་སྤང་མེད་ཅམ་འཛོག་གིས་རང་ས་སྤང་ཐབས་ལ་འབྱུང་ཤོར་སྤོ་ཚོགས་བཏང་ཡོད་
པར་གདོན་མི་ཟུམ། ཡང་གོང་གསལ་དཔེ་དེ་དེ་ཉིད་ལས།

༡༩༥༤ ལོའི་ལྷོན་དུས་ལྷ་སར་སྤྱིར་ལོག་སྐབས་དེར་གོང་ལུས་ལྷར། རྒྱ་ནག་གི་གནས་ཚུལ་རྩོམ་ཁུངས་ལ་འོག་
ལོ་དེའི་ལྷོན་དུས་རྒྱ་གར་གཞུང་གསར་པའི་སྲིད་ཚོལ་བརྟེན་ལྷོ་རུ་ས་འབྲས་སྤོངས་སུ་བཅའ་བཞུགས་ཆབ་སྲིད་སྤྱི་ཁྲབ་
(རྒྱ་གར་གཞུང་གི་འབྲས་སྤོངས་སུ་བཅའ་བཞུགས་ཆབ་སྲིད་སྤྱི་ཁྲབ་པ་)དྲ་ཡལ་(Harishwar Dayal)འོད་དུ་ཆེད་
བཅོང་གིས་ལྷ་སར་ཐེབས་ནས་དེ་སྤོན་བོད་དབྱིན་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དེ་རྒྱ་གར་རང་བཅོལ་ཐོབ་ནས་རྒྱ་གར་གཞུང་
གསར་པ་ནས་ད་ལྟ་བཞིན་འབྲེལ་བ་མཇུག་སྐྱོད་གནང་ཕྱོགས་སྐོར་བོད་གཞུང་དང་གོས་མོལ་གནང་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་
ཐེབས་པ་དེ་ནི་རྒྱ་གར་རང་བཅོལ་ཐོབ་ནས་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་འབྲས་སྤྱི་འོད་དུ་ཐེབས་ཐེངས་དང་པོ་ཡིན་འདུག། །ཁོང་
ལྷ་སར་ཐེབས་ནས་ཐོག་མའི་འཆར་གཞིར་རྒྱ་གཅིག་ཅམ་རིང་ལྷ་སར་བཞུགས་ནས་ཡགོང་ས་ཆེན་པོ་མཚོག་དང་།
སྲིད་སྐྱོང་སྟག་བྲག་རིག་པོ་ཆེ་ནམ་གཉིས་མཇུག་འབྲས་དུས་འདུད་དང་འབྲེལ་བོད་གཞུང་བཀའ་སློན་ནམས་དང་།
དཔོན་རིགས་གནད་ཡོད་ཆེ་ཁག་བཅས་མཇུག་འབྲས་དུས་སྤོངས་སྤོངས་ལྷར་འཆོམས་ཏུགས་འབྲུལ་རྒྱ་དང་། དེ་ནས་
བཀའ་འགུལ་དུ་སྤྱད་བོད་ཉིན་གཉིས་ཀྱིས་འབྲེལ་མཁས་སྤར་བཞིན་འཛོག་ཕྱོགས་སྐོར་དང་། ལྷག་པར་བོད་ཉིན་བར་
ཀྱི་ས་མཚམས་མེལ་མ་ཉོན་ས་ཐེག་བཀོད་པའི་ཆེད་ཡིག་དེ་དུ་སྤྱིར་རང་སོར་འཛོག་དང་འཛོག་མིན་སྐོར་གོས་མོལ་
གནང་དགོས་ཡོད་མེད་བོད་གཞུང་ལ་བསམ་ཚུལ་བཏོན་ཏེ། བོད་གཞུང་བཀའ་འགུལ་གིས་ནང་གོས་གནང་སྐབས་བཀའ་
སློན་བཀའ་འོད་ཚོས་རྒྱལ་ཉི་མས། དེ་སྤོན་བོད་གཞུང་དང་དབྱིན་ཇིའི་བར་བཞག་པའི་ཆེད་ཡིག་དང་། མེལ་མ་ཉོན་
ཐེག་ཆེད་བཀོད་པ་དེ་ལས་བཅོལ་པ་མི་འདུག་པས། ད་རྒྱ་གར་གཞུང་གསར་པ་དང་སྤོངས་ཡང་དེའི་སྐོར་བསྐྱར་བཅོས་
ལྷ་སའི་བཀའ་མོལ་གནང་དགོས་ཨེ་ཡོད་ཅེས་དགོངས་ཚུལ་གནང་བ་དེར་བཀའ་སློན་ལྷན་རྒྱས་ནས་ཐུགས་མོས་བྱུང་
སྟེ། འབྲས་སྤྱི་དྲ་ཡལ་མཁས་པའི་ཐོག་ནས་དགོངས་ཚུལ་བཏོན་སྟབས། འབྲས་སྤྱི་དྲ་ཡལ་ལྷ་སར་རྒྱ་གཅིག་ཅམ་
བཞུགས་འཆར་དེར་མ་གནས་པར་སྐོར་བྱུང་དུ་ལྷ་ས་ནས་སྤྱིར་ལོག་ཐེབས་དགོས་བྱུང་། དེའི་ཡོད་རྒྱུན་ནི། བཀའ་འོད་
པས་དགོངས་འཆར་གནང་བ་དེའི་རྒྱུན་པས་ཡིན་ཞེས་བཀའ་སློན་རྒྱུར་ཁང་དང་། བཀའ་ཆབ་སྤྱེལ་འགུལ་བསྟན་ཐར་
པ་ནམ་གཉིས་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཐོས་བྱུང་། གལ་སྲིད་སྐབས་དེར་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་དགོངས་འཆར་དེར་ཉམས་ཞིབ་གཏིང་
ཟབ་གནང་ནས་སྤོངས་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་མེལ་མ་ཉོན་ས་མཚམས་སྐོར་དང་། བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་སྤོངས་
ཡོད་ཐབས་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ཞིབ་ཤེད་བཀའ་བསྐྱར་གནང་སྟེ། རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་བོད་རང་བཅོལ་ཁས་ལེན་བྱས་པ་ལྷ་
སའི་གོས་ཆེད་ཡིག་ཐོག་དུ་འཛོག་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད་ན། ད་ཆའི་བོད་ཀྱི་གནས་སྤངས་འདི་ལས་དྲག་པ་ཞིག་ཡོད་རྒྱུར་ཐེ་
ཚོམ་མེད་པར་སྟུམ། ཞེས་གསུངས།

དེ་ལྟར་བོད་ཀྱི་སྲིད་འོད་ཀྱི་གནས་བབ་དེ་ཉིན་རེ་ནས་ཉིན་རེར་རེ་ཞེན་དུ་གྱུར་ཅིང་རྒྱ་ནག་གི་དམག་དོན་
སྟོབས་འགུལ་རིམ་འབྲེལ་གིས་བོད་ས་ཡོངས་རྫོགས་ལྷུང་མིད་གཏོང་བ་ལ་མཛོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་སྐབས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་
1948 ཅམ་ནས་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་སྟག་མཚོར་རིན་པོ་ཆེ་དང་བོད་སྤོངས་སུ་བཞུགས་པའི་བོད་གཞུང་དཔོན་

རིགས་འགས། རྒྱ་ནག་ནང་ཁུལ་དུ་དམར་ཕྱོགས་ཀྱི་དབང་ཤུགས་ཆེ་བའི་འགོ་བཙུན་པ་དང་ཡ་ང་སྣོང་རྗེ་མེད་པའི་
དམག་འཐབ་བར་མེད་དུ་སྐྱེལ་བཞེན་པ་སོགས་ཀྱི་བབ་ལ་གཞིགས་ན། རིང་མིན་རྒྱ་ནག་ཉིལ་པོ་དམར་ཕྱོགས་ཀྱིས་
དབང་སྐྱུར་བྱ་རེས་སློམ་མེད་ཐོག་བོད་སྡོད་ས་ཁུལ་རྣམས་ཀྱང་བརྟན་བརྩིང་རེས་གཏན་མེད་པར་ཅིང་འགྱུར་ཆ་མི་
འཚོལ་བས་ཐོག་མར་རང་ས་རང་བཟུང་ཐུབ་ཐབས་སུ་འབད་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་ཕྱོད་བྱུང་དོན་ལྟར། ལྷག་
མཚེར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཚོ་སྡོད་རྒྱ་ཆའི་སྐུ་ལོ་དང་འབྲུམ་དུའི་དཔོན་པོ། དེ་བཞིན་གཤམ་ལྷག་ལྷན་རྒྱུ་མཚོ། ལྷ་
བྱང་གི་ཨ་ལགས་སྤིང་ཚང་སོགས་མདོ་སྐད་ཁུལ་གྱི་ཕྱོགས་སོ་སོའི་ལྷ་ཆེན་དཔོན་རིགས་ཆེ་གས་འགའ་དང་ལྷན་དུ་
གསང་སྟབས་ཀྱིས་ཞིབ་མོལ་གནང་སྟེ་ཐབས་རྒྱས་རིམ་འཚོལ་གྱིས་འབད་བ་སྐྱོལ་གས་བསྟེན། དེ་ཡང་བོད་གཞུང་
དང་མཉམ་སྦྲེལ་དཔུང་རྒྱལ་གཅིག་གྱུར་ཐོག་སྐྱེལ་བ་སྤིང་རྒྱལ་གྱི་རྒྱ་ས་པ་ལྷག་པོར་ཐོན་པར་དགོངས་ཏེ་ཐབས་
ཤེས་ཡོད་རྒྱ་ཆལ་སྐྱུགས་གནང་ཡང་། མཐར་མདོ་སྐད་སྤྱི་ཁབ་འཕོ་འགྱུར་དང་། གཞུང་སའི་དཔོན་པོ་དང་ལྷན་དུ་
དགོངས་ཕྱོགས་མ་མཐུན་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་བོད་གཞུང་དང་ཐད་ཀར་མཉམ་འབྲེལ་མ་ཐུབ་པ་སོགས་འབད་བ་
རྣམས་ཐུགས་རེ་བཞེན་དོན་འཁྲོལ་མ་བྱུང་། དེར་བརྟེན། སྐད་ནས་མདོ་སྐད་རང་ཕྱོགས་ནས་བོད་གཞུང་གི་རལ་
འདེགས་སམ་དཔུང་རྒྱལ་ཡོད་མེད་ལ་མ་སྟོམ་པར་དག་ཚོལ་དུ་ཞུགས་ཏེ་ཕོ་ཐད་མོ་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་རྒྱ་དམར་ལ་
གཡུལ་བཞུགས་ཀྱང་མཐར་དམག་འཐབ་ཀྱི་ཉམས་སྤོང་དང་དག་ཆས་ཀྱི་སྐྱུས་འཕོང་། གཅིག་གྱུར་ཀྱི་བཞོད་
འདོམས། ལྷག་པར་དུ་མང་སྟེ་ཉུང་གིས་བརྟན་དཀའ་བ་སོགས་རྒྱུ་སྐྱོལ་གས་ཀྱི་དབང་གིས་རེ་ཞིག་གཡུལ་ལས་
རྒྱལ་མ་ཐུབ་པ་དང་།⁸⁵ ཁམས་ཕྱོགས་སུའང་གནས་སྐདས་པལ་ཆེ་དེ་མཚུངས་བྱུང་ཡོད།

སྐབས་དེ་དག་གི་བོད་གཞུང་དབང་འཛིན་པའི་སྲིད་དོན་གྱི་བསམ་སྟོལ་སྲིད་ཕྱོགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དེ་རི་ལྷ་
བྱ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ལ་ལྷག་ལྷ་སྐྱོལ་གས་བཀའ་ཤིས་ཀྱི་<<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།>>དེ་བཞིན་དང་པོར་
བྱུང་ཅམ་གསལ་བ་འདི་ལྟར།

ཨྱི་ལོ་1948ལོའི་]ཉིན་གཅིག་ཤོད་འགག་ནས་ད་རེས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཅི་བྱུང་རྣམས་སྐུ་དོ་སྤེ་མཐོན་གྱི་ལྷ་སའི་ཤག་ཏུ་
ཕྱི་དོ་རྒྱ་ཆོད་གསུམ་པའི་ཐོག་ཁྲེད་རང་དོ་བཅར་ཐོག་འབུལ་དགོས། ཞེས་བཀའ་ཡིག་ཐེབས་པ་ལྟར་དུས་ཐོག་དོ་
བཅར་གྱིས་ཁ་སང་རྒྱ་ནག་དང་། ཨྱི་ལོའི་རྒྱ་སྐད་བཅས་ཀྱི་རྒྱང་བསྐྱུགས་རྒྱང་འཕྲིན་ཐོག་ནས་གནས་ཚུལ་ཅི་ཐོས་
རྣམས་སྟེ་མཐོན་ལ་སུལ་བའི་གནས་ཚུལ་དེའི་ནང་རྒྱ་ནག་བྱུང་རྒྱུ་ས་ཁུལ་རྣམས་ཀྱང་ཁོ་གྱི་ལག་ཏུ་ཤོར་བའི་སྐོར་
དང་། ཞེས་སོགས་རྒྱ་དམར་གྱིས་བོ་མིན་ཏང་རིམ་གྱིས་པམ་ཉེས་བཏང་སྟེ་རྒྱ་ནག་ནང་ཁུལ་བཅོན་འཛིན་གྱི་ཆ་
རྒྱབས་མཐོ་བའི་འགོ་བཙུན་པ་དང་། རྒྱ་ས་ཡོངས་བཅོན་བཟུང་བྱུབ་རྗེས་བོད་སྡོངས་ས་ཁུལ་དུ་ཡང་བཅོན་འཛིན་བྱ་
དོགས་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་ཡར་ཞུ་བྱས།

⁸⁵ ལྷག་མཚེར་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ།

དེས་ན་འོད་རང་བཙན་ཡིན་པའི་སྐོར་ཁྲིམ་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱ་གར་དང་། ཨ་དབྱིན་རྒྱལ་ནས་རོགས་རམ་ཡོང་
ཐབས་ལུ་གནང་མཛད་ན་ལེགས་པའི་བསམ་ཚུལ་ལུས་པ་གསལ་མ་ཐག་ཞལ་རས་ནག་པོར་གྱུར་ནས་རྒྱང་འཚུབ་
འཚུབ་ལྟ་བུས། སྤུས་སྤྱུ་ཞབས། འོད་རང་བཙན་ཡིན་ཡིན་པ་དེ། འོད་རང་བཙན་མ་དེད་སྤུས་ཟེར་གྱི་འདུག །རྒྱ་མི་
འོད་རྒྱ་ནམ་ཡང་ཡོང་སྐབ་ཀྱི་མ་དེད། དུས་སྤྱ་རབས་ནས་ད་བར་འོད་ལ་ཡོང་གི་དེད་ཡོང་གི་དེད་ཅེས་འོད་མཁན་གྱུར་
ཡོད་ཀྱང་ཡོང་མ་སྐབ་པ་དེད། ད་དུང་ནམ་ཡང་ཡོང་སྐབ་ཀྱི་མ་དེད། གང་ཡིན་ཟེར་ན། འོད་ཁ་བ་ཅན་ཆོས་སྣེ་རྒྱལ་
ཁབ་འདིར་ལྷ་ཆོས་སྐོར་སྐྱོང་སྐྱོང་མ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱུ་གས་རྗེ་སྤྱི་བྱ་བས་ཀྱི་མཚུ་ལ་བརྟེན་ནས་ནམ་ཡང་ཡོང་སྐབ་ཀྱི་མ་དེད། དེ་
ལ་ཡིད་ཆེས་སྐོས་འགོལ་བྱེད་དགོས། ད་དེས་སྤུ་ཞབས་ཁྱེད་རང་གིས་ང་ལ་དགོངས་ཚུལ་གསུངས་པ་དེ་སྤྱི་མི་
སྤུ་ལའང་གསུངས་ན་ཡག་པོ་ཡོད་པ་མ་དེད། གལ་སྲིད་སྐད་ཆ་དེ་གྱུར་ན་དེའོག་གཏམ་དུ་འགྲོ་གི་དེད་ལྟ། ཞེས་
གསུངས་ཏེ་རྣམ་འགྱུར་ནན་པོ་བསྟན་པར་བརྟེན། སྤུ་གིས་ལུས་པའི་གནས་ཚུལ་རྣམས་ཆེག་ཐོ་འདྲ་བརྒྱབ་ཡོང་ངམ་
སྤུ་ནས་ཞེད་སྐྱོར་ཆེན་པོ་སྤྱེས་བྱུང་བ་དང་། ལམ་སེང་དགོངས་དག་ལུས་ཤིང་། སྤུས་སྤུ་སྤུ་ལའང་འོད་ཀྱི་མིན་ཞེས་
ཁས་ལེན་ལྟ་བུ་ལུ་དགོས་བྱུང་། ཞེས་གསལ། དེ་ལྟར་ན། སྐབས་དེའི་དཔོན་རིགས་པལ་མོ་ཆེས་ལྷ་ས་མཐིལ་གྱི་
འབངས་མི་རྣམས་དབང་དུ་སྐྱུར་བའི་དབང་ལྷགས་ཅམ་ལ་རྣོ་ས་སེམས་ཆེས་ཆེར་བྱེད་པ་ལས་སྤྱི་སྤྱི་གས་ཀྱི་གནས་
སྤངས་མི་མཁྱེན་པ་དང་། འོད་ཀྱི་སྤྱི་དབང་རྣམས་ལྷ་སྤུང་གིས་འགོག་པའི་ཡིད་ཆེས་རྫོངས་ཞེན་ཆེ་བ་སོགས་ལས།
འོད་དེ་རལ་པོ་སྤུན་པས་མི་ཁེབས་པའི་གནས་སྤངས་སྤུ་གྱུར་བ་མཐོང་སྐབ་མེད། དེ་ལ་ཡགོངས་མཚོག་གིས་
<<འོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པ་ལས།

རྒྱ་ནག་གི་རྒྱང་འཛིན་ལ་ཉན་མཁན་སུ་ཆོགས་བཟུ་ཤིས་སྤྱིད་སྐོར་གི་དུང་ཡིག་ཆེན་མོའི་མཚན་དུ་རྒྱང་འཛིན་ལས་
གང་བཤད་པ་རྣམས་ལུ་བར་བཙར་ཏེ། རྒྱ་ནག་དམར་པོ་ག་འོད་དུ་ཡོང་བའི་ཉེན་ཁ་ཆེ་ཚུལ་ལུས་པར། དུང་ཡིག་ཆེན་
མོས། འོད་འདི་རྒྱ་ཆེན་རྣམས་བཞུགས་ཡུལ་ཡིན་པས། ཁོང་ཆོས་གཞོད་པ་ཅི་ཡང་སྤྱེལ་མི་སྐབ་ཅེས་
བཤད། ཅེས་དང་། དེ་ནས་ཡགོངས་མཚོག་གིས། “རྗེ་འདྲའི་རྫོངས་པ་ལ་ཨང་”ཞེས་སྤྱུགས་པམ་ཆེན་པོས་
གསུངས་ཤིང་། དེ་ནས་གྱུང་“རྫོངས་དད་རང་དེད”ཅེས་གསུངས། གཞུང་སའི་དབང་འཛིན་པའི་ཁྱོད་དུ་འཁྲུལ་སྤང་
དེ་ལྟ་བུ་དུས་ནས་དུས་སྤུ་བྱུང་ཡོད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ། <<དུས་འགྱུར་མ་བྱུང་གོང་འོད་དུ་ཆབ་སྤྱིད་སྐོར་
རིམ།>>ཞེས་པར་ཉོར་བྱུར་བསོད་ནམས་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་གྱུང་།

སྤྱུག་བྲག་རྒྱལ་པའི་སྐབས། འོད་འདི་སྤྱིའི་དབང་བསྐྱུར་འོག་མི་རྒྱུད་པའི་ཐབས་ལུས་གཙོ་འདོན་གང་ཞེག་ལ་འོད་རང་
བཙན་བསྐྱབ་བྱའི་དམིགས་དོན་གལ་ཆེའི་ཐོག་སྐབས་བབས་གསེག་གཙོད་སྤུགས་ལུར་ཆེ་བཞེས་གནང་མ་སྐབ་པའི་
གནད་དོན་གཙོ་པོ་གཅིག་གཉིས་ཤིག་བྱུང་ཡོད་པ་གང་ལ་ཞེ་ན། འཛེས་སྤྱིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པ་མཚམས་ཆོད་
གཡུལ་རྒྱལ་ལེགས་འདུལ་བསྐྱར་བྱུང་རྗེས་ ༡༩༥༦/༡༩༥༧ ལོར་རྒྱ་ནག་ནང་འཁྲུག་ཆེར་ལངས་གོ་མིང་ཉང་དམག་
དོན་པམ་ཉེས་ཅང་ཅད་ཉིས་རྒྱ་ནག་སྐྱེས་ས་སྐོས་བཏང་ཐའི་ཚལ་ལ་སྤོས་གཡོལ་འགོ་ཁར་ལྷ་ས་སྤྱིད་སྐོར་པའི་ནང་ཡོད་
འོད་སྤྱིད་རྒྱ་མིའི་དོན་གཙོད་ཁང་ནས་བཀའ་ཤག་ལ་སྤུན་སེང་ལུས་དོན། ད་ཆ་གོ་མིང་ཉང་སྤྱིད་གཞུང་དམག་དོན་ཐོག་

པམ་ཉེས་འགྲོ་གི་ཡོད་དུས་ད་པན་བོད་འདི་རྒྱ་བོད་མཚོད་ཡོན་འབྲེལ་ཟབ་རང་གནས་ཡོད་ཅང་ཕྱི་རྒྱལ་གཞན་གྱིས་
 དབང་ཡོད་ཤོད་ཐུབ་མེད། ད་ཆ་གོ་མིང་ཉང་དམག་པམ་གྱི་ཡོད་ཅང་ཁྱེད་རང་ཚོ་བོད་རང་དབང་རང་བཅོན་དགོས་ཆེ་
 འདི་ནས་མར་སྐྱོན་སེང་ལུས་ཚོག་ཉིན་གངས་༡༥/༡༠ནང་ལན་གསལ་འཁོར་རེས། འོན་ཀྱང་ཁྱེད་རང་ཚོ་པམ་ཆེར་
 མགོ་ཐོན་ཨེ་ཡོད། བོད་རང་བཅོན་ཁེར་སྲོད་བྱས་ཆེ་ཕྱིརི་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་གིས་སུ་ཐོབ་བརྒྱབ་སྟེ་བོད་ནང་བཅོན་
 འཇུག་བྱེད་རེས་ཁྱེད་རང་ཚོ་རང་ས་རང་བཟུང་གིས་སྲོད་ཐུབ་མིན་བཀའ་ཤག་ལ་འདི་བསྐྱར་ལུས་པར། བཀའ་ཤག་
 ལས་ལམ་འབྲེལ་ཅེ་ཨེ་ཐམ་དང་རྩོ་བོ་དབུ་སྐྱེད་སྐྱོ་མཚོར་གྱི་ཐོག་ཁར་རབ་གསལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་སོ་སོར་བོད་
 ལྷོངས་ཚོགས་འདུ་བསྐྱོངས་ཚོགས་གནང་སྟེ་གཞུང་ཞབས་སེར་སྐྱེད་དང་གདན་སའི་མཁན་འབྲུག། ལྷོང་ཅིས་དང་བཅས་
 ལྷན་ཚོགས་ཉིན་གསུམ་རིང་གང་འགབ་དགོངས་བསྐྱར་གནང་སྐབས། འབྲུག་ཐང་དུང་ཡིག་(ཚོས་འཕེལ་ཐུབ་བསྐྱོན་)
 ཆེ་མོས། རང་བཅོན་བྱེད་པར་ལས་སྐྱོ་བོ་ཁྱོད་ནས་མེད། འཛམ་གླིང་རྒྱལ་སྐྱིད་ཐོག་རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་ཆུང་ཁྱེད་རྒྱལ་
 ཚོགས་ནང་རྒྱབ་སྟེགས་འཛིན་མཁན་ཚོགས་མིར་ལུགས་རྒྱ་དང་། ཁྱེད་ས་གང་ཞིག་ལ་སྐྱོབ་གསོ་དོགས་རམ་བྱེད་འོས་
 ཐོན་ཆེ་བསྐྱེ་ཆ་འབྲེལ་བྱས། རྒྱལ་སྐྱིད་དམག་མིའི་སྐྱིག་འཇུགས་ནང་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་དམག་མི་འབྲེལ་མཉམ་
 བཞག་དགོས། དེ་བཞིན་ལས་ཁྱེད་ས་ཁབ་ནང་གི་ལས་བྱེད་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཚང་མར་སྐྱེ་ཆབ་འཇུགས་འདོག་སོགས་
 རྒྱང་འཕྲེལ་ལག་འདོན་གྱི་བྱ་བཞག་མང་པོ་ཞིག་སྐྱབ་དགོས། ཞེས་དེ་དག་བྱ་བར་ཆ་རྒྱུན་མི་འཛོམ་པ་དང་འགྲོ་གྲོན་
 གཏོར་མི་ཐུབ་པ། རྒྱལ་སྐྱིད་ལས་ཁྱེད་ས་ཁབ་ཉུ་འབྲེལ་གཏུགས་བྱ་བར་སྐྱད་གྱིས་དཀའ་ངལ་ཆེ་བ། ཤེས་ཡོན་གྱི་
 གནས་ཚད་འདད་རེས་མེད་པ་སོགས་བཤད་པར། གདན་ས་ཁབ་གི་མཁན་འབྲུག་ཚོས་རྒྱབ་སྐྱོར་གཅིག་རྒྱབ་
 གཉིས་སྒྲོན་དུ་གནང་། མཐར་རང་བཅོན་བྱས་ཏེ་རྒྱལ་སྐྱིད་འགྲོ་ལུགས་སྐྱར་གྱི་དཀའ་ངལ་ཁབ་ལ་གདོང་ལེན་བྱེད་
 པའམ། ཡང་ན། དེ་སྐྱར་བསྐྱད་ན་ལེགས་པ་གཉིས་ལས་གང་འགབ་ཅེས་སྲིད་སྐྱོར་སྐྱག་བྲག་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱོན་སེང་
 ལུས་པར། “བཀའ་གསལ་མ་ཐོན་པའི་སྐྱར་གོ་མིང་ཉང་གི་དབང་ལུགས་ཆ་ཚང་རྒྱན་གྲུང་ཁབ་ཤོར་ཏེ་དེ་སྐྱོར་རྗེས་
 འབྲས་སྒྲོན་རྒྱ་གང་ཡང་མ་བྱུང་བ་རེད”ཅེས་གསལ། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཀྱང་། བོད་རང་དོས་ནས་སྐྱར་བཞིན་ཁེར་
 རྒྱང་དུ་བསྐྱད་དེ་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཁོངས་སུ་ལུགས་པའི་ཐབས་ལ་འབད་པ་མ་གནང་ཞེས་
 <<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་དབྱིན་དེབ་ཉུ་གསུངས།

ལུགས་སྐྱག་སྐྱི་ལོ་ 1949 ལྷ་བ་ 7 ཆེས་ 17 ཉིན་“རྒྱ་འབྲུད་ལས་དོན”ཞེས་བོད་གཞུང་གིས་ལྷ་སར་ཡོད་
 པའི་རྒྱ་ནག་གོ་མིན་ཉང་གི་དོན་གཅོད་དོ་ལས་དང་རྒྱ་རིགས་གཞན། དེ་བཞིན་དུ་དོགས་ཡོད་ཁམས་རིགས་འབའ་
 པ་སུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་སོགས་ཐོན་ཁབ་གཉིས་སུ་བགོས་ཏེ་བོད་ནས་ཕྱིར་འབྲུད་བྱས་ཞེས་སྐྱག་སྐྱི་སུན་ཚོགས་
 བཀའ་ཤིས་སོགས་གྱིས་གསུངས་ལ། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཀྱང་“༡༩༤༩ལོར་རྒྱ་མི་འགྲོམ་སྐྱག་དེ་ཆོ་ཡང་བོད་ནས་
 ཕྱིར་སྐྱོད་བྱས་འདུག”ཅེས་བཀའ་སྐྱེལ། འོན་ཀྱང་། རྒྱབས་དེར་ལྷ་སའི་ལུགས་དུ་རྒྱུད་གསང་ལུགས་བ་ཡོད་པ་བོད་

གཞུང་གིས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱ་དམར་དང་གོ་མིན་ཉར་གི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ནས་གསང་ཉལ་བ་ཅི་མང་
དགོན་མོང་གཉིས་ཀར་བཏང་ཡོད་པ་རྣམས་མ་ལུས་བར་ཤེས་རྟོགས་དང་ཕྱིར་འབྱུང་གཏོང་བྱུང་མེད།

སྤྱི་ལོ་ 1949 ལྷ་མ་ 8 ཚེས་ 1 ཉིན་སྤྱི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གིས་རྒྱ་གར་གི་སྲིད་སྲོལ་ལེ་རུ་
དང་མཇལ་འཕྲད་གནང་སྟེ་བོད་དང་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་ཐད་གི་གནད་དོན་དང་། བོད་མིས་རྒྱ་ཚོལ་གི་བྱ་སྤྲིལ་བྱེད་
ཕྱོགས་སོགས་ལ་གྲོས་བསྟུན་གནང་། དེ་ལ་<<སྤྱི་མཐུན།>>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཚོམ་བ་པོས་སྤྱི་ལོ་ 1995 ལྷ་མ་ 7
ནང་རྒྱལ་ས་སྤྱི་ལིར་བཅར་འདྲི་ཞུས་པར་སྤྱི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་མཚོག་གིས།

མཐར་ད་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་ནས་ཐོག་མར་གྲོགས་པོ་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་ཀ་སྤྲུག་(Kalimpong)དུ་བསྐྱེད། སྐབས་དེར་སྤྱི་
ཞབས་ལེ་རུ་ཡིས་སྐབས་ལ་འབྲེལ་བ་བྱས་ཏེ་སྤྱི་གཉིས་ཀྱི་སྤྱི་མཚོན་གི་དོ་བོའི་ཐོག་སྤྱི་ལིར་མཚོན་འབོད་གནང་བར་མ་ཟད།
ཁོང་རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱི་མཚོན་གནས་གྲུ་ཡང་ཆེད་གཏོང་གནང་། དེར་སྤྱི་ཞབས་ལེ་རུ་ཡིས་སྐབས་ལ་རྒྱ་ནག་གི་གནས་ཚུལ་
བཀའ་འདྲི་གནང་བར་མ་ཟད། ཁོ་ལོ་རྒྱ་གར་དུ་སྤྱི་མཚོན་བསྐྱེད་དེ་སྤྱི་མཚོན་གྱི་ཚིས་ཡོད་དམ་ཡང་ན་ཕྱིར་བོད་དུ་ལོག་
ཚིས་ཡོད་ཅེས་ད་རང་སྤྱི་གཉིས་ཀྱི་འཆར་གཞིའི་ཐད་ཀྱང་བཀའ་འདྲི་གནང་སོང་། ཁོང་གིས་ད་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱེད་ན་ལེགས་
ཚུལ་གསུངས་ཀྱང་། ད་དུང་ཁོ་ལོས་ཐོག་གཅོད་གང་ཡང་བྱས་མེད་ཅེས་ཞུས། དེ་ལྟར་གསུངས་འཁོར་གཅིག་ཅེས་བསྐྱེད་
རྗེས་ཕྱིར་ཀ་སྤྲུག་དུ་ལོག་སྟེ་དེ་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1949 ལྷ་ 10 ནང་ཀལ་ཀ་ཏ་(Calcutta)དུ་གནས་སྤོ་བྱས་ཤིང་དེར་ལྷ་མ་
བདུན་ཅེས་བསྐྱེད། ... དོན་དག་གཉིས་ལ་དེ་ནི། དམར་ལོག་དམག་དཔོན་གྲུ་ཉེ་ཡིས་སྐབས་ལ་འབྲེལ་བ་བྱས་པ་དེ་
རེད། ཁོང་གིས། བོད་གཞུང་ལ་འབྲེལ་བ་བྱས་ཏེ་རྒྱ་ནག་དང་ལྷན་དུ་མཇལ་འབྲེལ་དགོས་པའི་ལྷ་ཚུལ་འོད་དགོས་པ་
དང་། དེ་ལྟར་མ་བྱུང་ཆོ། བཅེངས་འགྲོལ་དམག་གིས་བཅོན་འཇུག་བྱ་དེས་ཡིན་ཞེས་ཟེད། ངས་ཀ་སྤྲུག་དུ་ལོད་པའི་
བོད་གཞུང་ཉར་འཕྲིན་ལས་བྱེད་བྱུང་བསྟན་བཟང་པོར་འབྲེལ་བ་བྱས་ཏེ་རྗེ་རྒྱ་གི་གནས་ཚུལ་དེ་བོད་གཞུང་ལ་ཞུ་
རོགས་ཞེས་བཤད། དེ་ནས་སྤྱི་ཞབས་ལེ་རུ་ཡིས་པེ་ཅིན་གི་རྒྱ་གར་སྤྱི་ཚོན་དོན་གཅོད་སྤྱི་ཞབས་ Sardar Panikkar
ངའི་སར་ཆེད་གཏོང་གིས་རྒྱ་ནག་དམར་ལོག་གིས་དོན་དག་གསུང་ནན་གིས་སྤྱི་ཚོན་བཞེན་ཡོད་པས། བོད་ཀྱི་ཕྱོགས་
ནས་དམག་འཐབ་གི་བྱ་སྤྲིལ་བྱེད་དགོས་པ་དང་མི་དམངས་ལ་སྤྱི་ལོ་དེད་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་སྤོན་བརྗོད་སྤྱི་ལོ་
ཟད། གནས་ཚུལ་དེ་རྣམས་དེ་མ་ཐག་བོད་གཞུང་ཉར་འཕྲིན་ལས་བྱེད་བརྒྱུད་དེ་བཀའ་འབག་ལ་སྤོན་གསང་ཞུ་དགོས་པ་
དང་། རྒྱ་གར་གི་ཕྱོགས་ནས་དམག་ཆས་གོ་མཚོན་སོགས་རོགས་རམ་གང་བྱུང་གིས་བྱ་དེས་ཡིན་ཞེས་གསུངས། ཨ་
རིའི་སྤྱི་ཚོན་དོན་གཅོད་སྤྱི་ཞབས་ Anderson ནས་ཀྱང་བོད་ལ་རོགས་རམ་ཅི་ཞིག་དགོས་ཞེས་དེས་བྱུང་། དེ་ལ་ཁོ་
པོས་སྤོན་གིས་བོད་གཞུང་གི་ཚོན་དུ་བཀའ་འོལ་ཞུ་མི་བྱུང་ཀྱང་གནས་ཚུལ་ཡང་ཞུ་བྱ་དེས་ཡིན་ཞེས་བཤད་དེ་གནས་
ཚུལ་ཅི་བྱུང་བོད་གཞུང་ཉར་འཕྲིན་ལས་བྱེད་བྱུང་བསྟན་བཟང་པོར་བཤད། དེ་ལྟར་ལང་། བོད་གཞུང་གི་ཕྱོགས་ནས་ལྷ་
འགས་འགོར་ཡང་གནས་ཚུལ་ཅི་ཡང་མ་འབྱོར། སྤྱི་ཞབས་ལེ་རུ་ཡིས་སྤྱི་མཚོན་བོད་གཞུང་གི་ཕྱོགས་ནས་བཀའ་འཁན་ཅི་
ཡོད་འདྲི་ཅད་གནང་བར་མ་ཟད། རྒྱ་ཚོན་སྤྱི་ལོ་དེ་དེ་ནང་དུ་གནས་ཚུལ་རྗེ་རྒྱ་ལྟུང་བཞེན་ཡོད་པ་དང་། བོད་
གིས་བྱ་སྤྲིལ་ཡོངས་སྤྱི་ཚོན་བར་བྱ་རྒྱ་དེ་ཏ་ཅང་གལ་གནད་ཅན་དུ་གྱུར་ཡོད་པ་སྤོན་མེད་ཅེས་དང་། རྒྱ་ནག་གིས་

པོད་བཅོན་བཟུང་བྱེད་ཐབས་བྱས་ཀྱང་། པོད་རང་ཉིད་ཀྱིས་བརྟན་ཚུགས་འཛིན་དགོས། གལ་ཏེ་ཨ་མདོ་དང་ཁམས་
ལུས་རྒྱ་དམར་གྱིས་བཅོན་འཇུག་བྱས་ན། དེས་པར་དུ་རིན་ཐང་ཅན་གྱི་ཐང་ག་དང་སྐྱེ་འདྲ། ཆོས་གཞུང་ཅ་ཆེན་སོགས་
ཐོག་མར་ལྷ་སར་དཔོན་འབྲེན་བྱ་དགོས་ལ། ལྷ་ས་ནས་རྒྱ་གར་དུ་དཔོན་འབྲེན་བྱ་ཆོག་ཅེས་གསུངས། ད་དུང་ཁོང་
གིས། རྒྱ་གར་གྱིས་པོད་ལ་གོ་མཚོན་དང་མདེུ་སོགས་རོགས་རམ་མཁོ་སློད་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆ་ཚང་བྱ་དེས། དགོས་
མཁོ་བྱུང་ན། ལྷ་སའི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་གནས་བྱ་འབབ་ས་གསར་སྐྱུན་བྱས་ཏེ་གནས་བྱ་ཆེད་གཏོང་གིས་ཡགོང་ས་ཏུ་ལའི་ལྷ་
མ་མཚོ་གཤམ་བུ་ས་ནས་གདན་འདྲེན་ཞུ་དེས་ཞེས་སྐྱེ་མཐུན་ནས་གསུངས། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་རྒྱ་གར་གྱིས་སྲུང་དང་མི་
མཚུངས་པར་གང་ཅིའི་རམ་འདེགས་བྱ་འདོད་ཀྱི་རྣམ་པ་བསྟན་འདུག་ཀྱང་། དོན་ལ་འི་རང་ཐོན་གཞབ་འན་དང་རང་
དོན་རང་གཅེས་ཅམ་ཞིག་གཙོར་བཟུང་བྱས་པ་ལས་པོད་དེ་རྒྱ་ནག་ལས་ཡོངས་སུ་སྐྱོབ་འདོད་མེད་པ་བྱུང་བ་སྐྱི་
ཁག་ལས་གསལ། གསལ་བར་བཤད་ན། པོད་ལ་མཐུན་གཅིག་ཏུ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་ན་རྒྱ་དཀར་འག་གི་འབྲེལ་བར་
གཞོད་པའི་ཞེད་སྤང་ཡོད་ལ། ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་པོད་རྒྱ་ཁོངས་སུ་ཚུད་ཆེ་ས་འབྲེལ་གྱི་དབང་གིས་རྒྱ་གར་གྱི་བདེ་
འཇགས་སོགས་ལ་འཛིན་ཏུ་གཞོད་ཆབས་ཆེ་བ་ཡིན། ཡང་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་དོན་མཚོག་གིས། “ཨ་རིའི་སྐྱེ་ཆབ་དོན་
གཙོད་དང་པེ་ཅིན་གྱི་རྒྱ་གར་སྐྱེ་ཆབ་དོན་གཙོད་གཉིས་ནས་ཐངས་གསུམ་ཅམ་ཐོན་ལ་འབྲེལ་བ་གནང་ཡང་། ལྷ་ས་ནས་
ལན་གང་ཡང་འཕྱོར་མ་སོང་”ཞེས་གསུངས་ལ། ཁོང་གི་སྐྱེ་ཆའི་ལོ་རྒྱུས་སུ། ཐོག་མར་སྐྱེ་ཞབས་ནི་ཏུ་ཡིས་ཆེད་དུ་
མཐོན་འབོད་གནང་སྟེ་པོད་རྒྱའི་གནས་བབ་ཐད་བཀའ་མོལ་གནང་སྟེ་པོད་ལ་རོགས་རམ་བྱ་འདོད་ཀྱི་རྣམ་པ་འབྲུགས་
ཆེར་བསྟན་པ་དང་། དེ་ནས་རྒྱ་གར་དུ་སློད་པའི་ཨ་རིའི་གཞུང་ཆབ་གྱིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཚུར་འབྲེལ་བ་གནང་བ། ལྷོ་
ཏེ་དམར་ཤོག་ཏར་གི་རྒྱལ་སྲུང་མཁོ་གཙོར་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་མ་ཐག་པོད་གཞུང་གི་གོས་མོལ་ཚོགས་ཚུང་པེ་ཅིན་དུ་
ཆེད་གཏོང་དགོས་པའི་ཚུལ་བརྒྱུད་བསྐྱུར་བྱས་པ་སོགས་གསལ། <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་
པ་ལས་ལྷ་སྐས་རྒྱལ་དོན་མཚོག་གིས།

སྐབས་མཚམས་འདིའི་བར་དུ། ཨ་རི་དང་རྒྱ་གར་གཉིས་ཀྱིས་པོད་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་འདོད་པ་དང་རྒྱ་ནག་
དམར་ཤོག་གིས་གོས་མོལ་བྱེད་འདོད་དེ་གསུང་འཕྲིན་འབྱོར་བ་ལས། དས་པོད་གཞུང་ལ་སྐྱེ་ཞབས་ནི་ཏུ་ཕྱི་གསུང་
འཕྲིན་གཉིས་དང་། ཨ་རིའི་གཞུང་གི་གཅིག །དམར་ཤོག་ཏར་གི་དམག་དཔོན་མཐོ་ཤོས་ལྷོ་ཏེའི་གཉིས་བཅས་གསུང་
འཕྲིན་ལྷ་བསྐྱུར་ཡང་བཀའ་ལན་གཅིག་ཀྱང་མ་འཕྱོར། འོ་ན། པོད་གཞུང་གིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད་དམ། གཉིད་
ནས་བསྟན་ཡོད་པོ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན། མི་ལམ་མི་བཞིན་ཡོད་དམ། བཀའ་ལན་གཅིག་ཀྱང་མེད་པེ་ཅི་ཡིན་ནམ།
པོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཚོ་ཚོངས་ཤིང་གཉི་ཐུག་པའི་དབང་གིས་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་
ནག་གཞུང་གི་འབྲུང་སྟོབས་ལ་བརྟེན་ནས་པོད་ལ་འབྲུགས་རྒྱུ་ཅི་འབྱུང་མ་ཤེས་པར་རྒྱ་ལ་སེམས་ཁྲལ་མ་བྱས་པར།
ནང་ལུས་ཀྱི་དབང་ཆ་འཕྲོག་ཚོད་ཀྱི་དབང་གིས་པོད་སྲུངས་འཕོར་ཞིག་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། ད་ཚོས་རྒྱ་གར་དུ་གཅིག་
ལ་གཅིག་བརྒྱུད་ཀྱིས་གོ་བའི། ལྷག་ཐག་སྲིད་གཞུང་གི་སྟེ་འབྲེད་དཔོན་རིགས་ཚོས་སྐྱེ་མཐུན་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་

གནས་དབྱུང་གཏོང་རྒྱ་དང་འགོ་ཅིས་ཀྱི་རྒྱལ་འབྲེལ་བཞེད་པ་དེ་རེད། ཁོང་ཚོར་ཕྱི་འབྲེལ་གྱི་སྐོར་གཅིག་ཉིད་
 ཡོད་པའི་སྐོར་དེ་ལྟར་ཞེ་ཡིན་ལ། དེ་སྐོར་སྐོར་གྱི་སྐོར་ལ། བོད་གཞུང་དེ་ཉིད་གཞན་དང་མི་འབྲེལ་བའི་ཆེས་ལྷན་ལྷན་དང་བ་
 ཞིག་དང་། བསྐྱར་བཅོས་གཏོང་དགོས་པ་གང་ཡང་མེད་པར་འདོད་པའི་དབྱིན་ཇི་ལེ་ཅར་སའ་(H. Richardson)རེད།
 བོད་གཞུང་གིས་ཨ་རི་དང་རྒྱ་གར། རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་བཅས་ལ་ལན་འདེབས་ཇི་ལྟར་བྱེད་དགོས་པ་མ་ཤེས་པར་
 ལུས་ཤིང་། ལོ་རྒྱུས་ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐོར་དུ་གྲོགས་རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་ལ་བཅོད་འཇུག་བྱེད་མི་སྲུབ་པའི་ཡིད་ཆེས་
 བྱས། ང་མེས་པོ་ལྷོ་ལྷོ་དུ་ཆུང་ཅིང་ཨ་མ་ཆད། ཁོང་ཚོ་སྐྱེས་ཤིང་ཡིད་བསྐྱེད། དགོད་དགོས་པ་འཇུག་དུ་དགོས་པ་
 མི་ཤེས། ལྷན་གསལ་ཇི་སྲིད་ལྟར་ལེ་བོད་གཞུང་གི་འདོད་མཚམས་དང་། གཞན་ལ་ལན་འདེབས་ཅམ་ཡང་བྱེད་མི་སྲུབ་
 པའི་བོད་གཞུང་གི་ལུས་པ་གཉིས་ཡིད་ལ་ཤར་ན། ད་དུང་ཡང་ཡིད་ཆད་དང་ཁོང་ཚོ་ལས་ཐར་མི་སྲུབ། ཅེས་གསུངས། ཅེའི་
 ཕྱིར་བོད་གཞུང་གིས་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་གྱིས་སྐྱེ་མཚུང་འབྲེལ་བ་གནང་སྟེ་ཕྱི་ནང་གི་གནས་ཚུལ་ར་
 དག་ཅན་རྣམས་སྟོན་མེད་ལུས་ཀྱང་བོད་གཞུང་ནས་ཡ་ལན་མ་སྲུད་པ་ཡིན་ནམ། དེ་ནི་མགོ་རྩལ་སྐྱ་ཡིས་མ་ཚོར་
 བའམ། ཚོར་ཀྱང་སྐྱར་མེད་དུ་བཞག་པ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན། ཅི་བྱེད་འདི་བྱེད་ཀྱི་ལམ་གྱི་ཞིག་མ་རྟེན་པ་ཡིན་ནམ། དེ་
 མིན་ན་རྒྱུན་གཞན་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། དེ་ལ་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གིས་<<སྐྱེ་མཚུང་།>>ཞེས་པའི་
 དཔེ་དེབ་ཚོམ་པ་པོའི་བྱི་བར་ལན་འདེབས་གནང་སྐབས་དགོངས་ཚུལ་དུ་མ་ཞིག་གསུངས་པ་ལས་གཅིག་ནི་འདི་
 ལྟར།

རྒྱ་མཚོན་གཅིག་ནི། ང་ལ་ཡིད་ཆེས་མ་བྱས་པ་དེ་རེད། ལྷོ་ལོ་ 1947 ལོར་ཁོང་ཚོས་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་བའོངས་ཇིས།
 རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེའི་མཚན་ཉེས་སམ་“རྒྱལ་ཁབ་དོ་ལོག”ཟེར་བའི་བསྐྱབས་གཏམ་ཡིག་ཆ་ཞིག་སྤེལ་བ་རེད། ཡིག་ཆ་
 དེའི་མཚུག་ཏུ། ཁོང་ཚོས། རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེའི་ཇིས་འབྲང་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཡོད་ཅེས་གིས་འདུག། དེའི་གོ་
 དོན་ཅི་ཡིན་ནི་གསལ་པོ་རེད། ཨ་མ་ལགས་ཀྱིས་འདི་སྐྱེད་བྱེད་དམ་པ་དང་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ཀྱི་གཤེགས་རྒྱུན་
 རོ་མ་དེ་མཐུན་པའམ་ཡང་ན་སྐྱབས་དོགས་གནང་བ་གང་ལྟར་ཡང་། ལྷོ་ལོ་ 1949 ལོར་རྒྱ་གར་དུ་སྐྱབས་ལ་སྐྱབས་
 ཤིག་གནང་སྟེ་ང་རང་ལུས་དུ་ཕྱིར་མ་ཡོང་ཞེས་དང་། དེ་ནི་ཉ་ཅན་ཉེན་ཆོབས་ཆེན་པོ་ཡིན་ལ། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱ་
 ལུང་ཡང་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་འདུག་ཅེས་གསུངས་བྱུང་། དེར་མ་ཟད། ངས་རྒྱ་མིའི་དོན་དུ་ལས་ཀ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པར་ཁོང་
 ཚོས་དོགས་པ་བྱེད་བཞིན་འདུག་ལ། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་བདེ་འཇགས་ཡོང་མིན་དེ་ང་བོད་དུ་ཕྱིར་ལོག་མིན་ལ་རག་
 ལས་ཞེས་ཀྱང་གསུངས་བྱུང་། ཞེས་གསལ། མཛོད་ན། ལྷོ་ལོར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་

<<མཛོད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྗེའི་རོལ་མཚོ།>>ལས།

རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེར་འཇུག་བྱ་སྤྱིང་གི་སྤྱིའི་སྐྱ་ཡོན་པར་བཞག། བོད་རང་གི་ནང་དུ་ཆབ་སྲིད་སྤྱོད་སྤངས་ཀྱི་སྐྱ་ཡོན་
 མེད་ཁར་དགུང་ལོ་ཡང་གཞོན་གཞོན་རེད། ལྷག་ཟག་རིན་པོ་ཆེ་དགུང་ལོ་བཞེས་པོ་ཡིན་ནའང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཉམས་
 རྩོད་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་དུས་ཚོགས་འདུའི་ནང་། ང་ཚོར་སྐྱབས་དབང་གནང་མཁན་སྐྱ་མ་ཞིག་དགོས་ཞེས་དེ་
 འབྲེལ་བའདེད་པ་རེད་ཟེས་ཀྱི་འདུག། ལྷག་ཟག་སྐྱབས་མཛོད་ཆེན་མོས་གང་ཡང་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད། གཞུང་ཞབས་ཚོའི་ནང་

ནས་ཀྱང་སྐྱེལ་ལང་ལྷོ་ལོ་ལྷོ་བ། ཉོག་ཅམ་མ་ལྷིག་ན་བཞོ་ལྷོ་སྐྱོད་དེས་ཡིན་སྐབས་སྐྱེལ་ལང་ཀྱང་མ་ལྷོ་བ་རང་
ལྷོ་བ་ཆགས། ... ཚེ་ལྷོ་སྐྱོད་དགུ་བརྒྱ་སྐུ་ཚུ་ལོ་ཀྱངས་ནས་བཞི་བཅུ་ཞེ་དགུའི་བར་ལོ་མང་ལོ་རྒྱུད་ཚོས་སྐྱེ་སོང་བ་
དངོས་གནས་འགྲོད་པ་སྐྱེ་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1949 ལྷོ་བ་ 10 ཚེས་ 1 ཉིན་དམར་ཤོག་མགོ་གཙོ་མཉེ་ཅེ་ཏུང་གིས་ལེ་ཅིན་དུ། རྒྱ་ནག་མི་
དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་པ་དབུ་བརྟེས་པ་ཡིན་ཞེས་འཇམ་གླིང་འི་ལོ་ལོ་ལྷོ་བ་བསྐྱབས་སྐྱེལ་ཅིང་། བོད་ས་
དབང་སྐྱུར་བྱ་འདོད་ཀྱི་དན་རྒྱས་དང་དམག་སྐྱུལ། ལྷོ་ག་ཐབས་སོགས་ཐམ་མི་ཆད་པར་བཅུམས། དེ་ནས་བོད་ཀྱི་
སྤྱད་སྤྱོད་ནས་དབུང་འཇུག་འདད་དེས་དངོས་སུ་བཅུམས་ཏེ་“བོད་ནས་སྤྱི་རྒྱལ་བཅོམ་འཇུག་རིང་ལུགས་པའི་
ཏུས་ལུགས་མཐར་སྐྱོད་གཏོང་རྒྱུ་”ཞེས་དོན་ཚན་བཅུ་འཁོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཞིག་འགྲེམ་སྐྱེལ་བྱས་པར། བོད་གཞུང་ནས་
བོད་རྒྱ་གཉིས་མཚོད་ཡོན་ཅམ་ལས་གཅིག་འོག་གཅིག་འདུས་མིན་པ་སོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། གལ་ཏེ་བཅོམ་འཇུག་
བྱས་ཆེ་བོད་སྤྱོད་ནས་ལོ་ཟད་ལོ་ལ་ལུག་ཀྱང་ཚོལ་འཇིང་བྱག་ཏུ་བྱ་དེས་ཡིན་ཞེས་ལྷོ་སའི་རྒྱ་དམར་བཅུད་བོད་
རྒྱ་དབྱིན་གསུམ་ཀྱི་སྤྱད་སྤྱོད་ནས་བསྐྱབས་གཏམ་ཉིན་ལས་རིང་སྐྱེལ། དེ་ལྷོ་ནུང་། རྒྱ་དམག་གིས་བསྐྱུད་མར་བོད་
སྤྱད་སྤྱོད་ནས་རིམ་བཞིན་བཅོམ་འཇུག་བྱས་ཏེ། བོད་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་ཅེ་མང་བཀག་སྐྱེལ་དང་རྒྱ་དམར་འཇིན་
འཇུག་ཆས་བཅོམ་འཇོག་བྱས་པ་སོགས་ཆབ་མདོ་མངའ་སྲུང་དེ་ཉིད་ཉིན་འགན་སློབ་མི་བཞོད་པའི་གནས་སུ་ཀྱང་
བ་མདོ་སྤྱི་ལྷོ་སྤྱི་ཚོ་དབང་དོ་རྗེས་བཀའ་ལག་ལ་ཞུས་པས། བོད་གཞུང་ནས་ཅིས་དཔོན་ང་ལོད་ངག་དབང་འཇིགས་
མེད་མདོ་སྤྱི་བཀའ་སློབ་ལས་འཕར་དུ་བསྐྱོ་བཞག་ཐོག་ཆེད་གཏོང་གནང་། ལྷོ་བས་དེར་བོད་གཞུང་ནས་ལྷོ་སྤྱི་ཚོ་
དབང་དོ་རྗེད། ང་ལོད་ཆབ་མདོར་མ་འགྱོར་བར་དུ་དེ་སྐྱུར་བཞགས་རྒྱ་དང་འགྱོར་ནས་ཀྱང་མདོ་སྤྱིའི་འགན་དབང་སུ་
མཐུད་གནང་དགོས་ཞེས་བཀའ་ལེན་ཀྱང་། བཀའ་སློབ་ལྷོ་སྤྱི་ཚོ་ཁོང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལས་དུས་རྗེས་ཐོག་ཐོག་སོགས་
བཀའ་ལག་ལ་སྐྱོན་སེང་རིམ་པར་ཞུས་ཏེ་དང་ལེན་མ་ཞུས། ལྷོ་བས་དེར་ལྷོ་སའི་ཡིག་བསྐྱུར་དུ།

ལྷོ་སྤྱི་ཚོ་དམར་ལེན་བྱུང་། | ང་ལོད་ངར་ཞེན་མི་ཤེས། |
རོ་ལགས་རག་ཁབ་ལག་གིས། | ཉན་ཉན་གནང་རོགས་གཞོངས་དང་། |
སྤོན་ཆད་ལྷོ་བ་གཞུང་ལ། | ལྷོ་ག་སེང་ཁ་སྤོད་ཡོད་རེད། |

དེའི་འཕར་བ་སྤྱད་ཞིས། | བསྐྱོན་སྤིང་རྒྱུང་ལ་བསྐྱུར་བ། | ཞེས་བྱུང་། ལྷོ་སྤྱི་ཚོ་དེ་གར་མ་བསྐྱུད་པར་ལྷོ་སྤྱི་ཚོ་གསུམ་མཐར་སྐྱེལ་
བྱས་པར་གནད་དོན་ཞིག་ཡོད་པ་ལྟེ། ལྷོ་བས་དེར་ལྷོ་སྤྱི་ཚོ་རྒྱ་དམག་གིས་ཆབ་མདོར་བཅོམ་འཇུག་བྱ་གཏན་འཁེལ་
བ་ཡོངས་སུ་ཤེས་ཡོད་དེས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དེ་རེད། དེ་ལ་“<<དུས་འགྱུར་མ་བྱུང་གོང་བོད་དུ་ཆབ་སྤིང་སྤོད་རིམ་>>
ཞེས་པར་ཉོར་བྱུར་བསོད་ནམས་ཚོས་འཕེལ་གྱིས།

མདོ་སྐད་སྤྱི་ཁྲིམ་གྱི་ས་ཁོངས་རྒྱལ་ཁྲིམ་ལྟར་དང་། མདོ་ཁམས་ཁུལ། དེ་བཞིན་དེ་མོ་ཆེ་དང་ཁྲིམ་པོ་སྤེང་ཆེན་སོགས་ས་གནས་གང་ས་ནས་དབྱར་རྒྱ་དབྱུག་འབྲུ་དང་། རྒྱལ་ཁྲིམ་གྱི་སྤོངས་སྐོན་རྒྱུ་ལེ་ལོ་གས་ཏེ་ཅང་ཁྲོན་ཆེ་མ་མཐར་ཁལ་རྒྱལ་ལྷ་བརྒྱུའམ་དོ་གྲངས་སྤོངས་སྤོངས་བཞུགས་བ་སྐྱབ་གསོག་གནང་སྟེ་སྤེ་དགོ་བྱ་ཚོད་སྤོངས་ལྷན་ལ་བཅོང་བས་མཚོན་བྱ་ཚོད་སྤོངས་ལྷན་དང་ལྷ་སྐྱུ་ཚོང་འབྲེལ་གཞི་རྒྱ་གང་ཆེ་གནང་བར་བརྟེན། བྱ་ཚོད་སྤོངས་ལྷན་རྒྱ་མིའི་ལས་ཤོག་དང་ལག་སྐྱེལ་མཐུན་འགྲིག་དམ་པོ་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ལ་སྟོན་ཏེ་ཆེ་ ༤ པའི་ནང་ལྷ་སྐྱུ་མདོ་སྤྱིའི་ལས་ཁུངས་འབྲུར་དུས་རྒྱ་མིས་ཁྲིམ་མདོ་བཅོངས་བཤོལ་གཏོང་གཏན་འཁེལ་བའི་སྐད་ཆ་ལྷ་སྐྱུ་སྤེ་ས་ནས་གོ་སྐོས་བྱུང་ཡོད་པ་འདྲ། གང་ལགས་ཤེ་ན། ལྷ་སྐྱུའི་བཀའ་མཐོན་དང་སྐྱ་མཚེད་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ལྟར་གང་གྲུབ་རྗེ་རྗེ་ལགས་འཁོར་ཞག་དགོངས་ཞུས་ཡར་ལམ་དབལ་འབར་ལ་ཡོད་དུས་སྐོན་རྒྱུ་ཚོད་སྤོངས་ལྷ་སྐྱུ་མདོ་སྤྱི་འབྲུར་གྲབས་ཡོད་མེད་དེས་པར། ལྷ་སྐྱུ་མ་འབྲུར་བར་དུ་རྒྱ་མི་ཡོད་གི་མ་དེད་ཅེས་ཚིག་ཐག་ཚོད་སོས་བཤུད་བྱུང་བ་སྐད་ཆ་དེར་རྒྱ་མཚན་ཞེ་དག་འདུག་སྐྱེས་ཡང་། སྐོན་ནས་ད་པན་མི་སྤུ་ཞེག་ལ་དེ་སྐོར་སྤོངས་སྤོངས་ལ་ཁ་སང་ལྷ་སྐྱུའི་སྐོར་སྐད་ཆ་འདི་མཁན་ཞེག་བྱུང་ཡང་ཕྱི་བསྐྱབས་བྱས་མེད། དེས་རང་གཞུང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་སྐོན་ལ་གཤམ་གཅིགས་ཆེ་གཞིགས་པོ་རྒྱས་བཀའ་རྒྱུ་འཁྲུག་གནང་བར་ལེབས་ཅང་གསལ་བཤུད་ཞུས་པ་ཡིན། ཞེས་སོགས་ཞེས་ཅིམ་གསུངས། གང་ལྟར། ཆེས་རྒྱ་དག་གི་གནས་ཚུལ་ཁག་མཐའ་མཚམས་ཁུལ་ནས་འབྲོར་སྐྱབས་དཔོན་དེགས་རྣམས་ཀྱིས་དུས་ཐོག་གོས་བསྐྱར་དང་ཐབས་ཞུས་སྐོན་མ་སྤེལ་བའི་ཐབས་ལ་བསམ་སྤྱོད་གཞིག་སྤེལ་གྱིས་འབད་བཅོན་འབར་སྐོན་དང་རྒྱག་གཅིག་མཚོང་གཅིག་ཚུལ་བཞིན་མ་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དུ་མ་ཤོད་དུ་ཡོད་ཀྱང་དེ་ཞེག་བཞག་གོ།

ས་སྐད་རྒྱ་བ་ ༤ ཆེས་ ༡༢ སྤྱི་ལོ་ 1949 རྒྱ་བ་ 11 ཆེས་ 2 ཉིན། བོད་གཞུང་ཕྱི་རྒྱལ་ལས་ཁུངས་ནས་རྒྱ་ནག་གི་མགོ་གཅོ་མའི་ཅེ་ཏུང་ལ།

གྲུང་ལྷན་སྤྱི་ཁྲིམ་མའི་རྒྱལ་ཏུང་མཚོག་ལ། བོད་འདི་འབགས་བ་སྐྱབ་རས་གཞིགས་ཀྱིས་སྐྱོང་བའི་གདུལ་ཞིང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་དར་བའི་ཡུལ་ཁྲུང་སར་ཅན་ཡིན་པས་སྤེར་ནས་ད་བར་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་སྤུ་ལའང་དབང་ཆ་མ་ཤོར་བའི་རྒྱལ་ཁབ་རང་དབང་རང་བཅོན་སོག་རང་ས་རང་སྤུང་ཚོས་མཐུན་གྱི་བཞུགས་སྐྱེས་ཡིན་ན། མཚོ་སྐོན། ཤེན་ཅང་སོགས་རྒྱ་བོད་ས་སྤེ་འདབ་འབྲེལ་ལ་བརྟེན་ས་མཚམས་པན་ཚུན་ནས་དབྱུང་དམག་བོད་སར་བཞུགས་བསྐྱོད་གསར་སྐོས་དེགས་མི་འབྲུང་བའི་ཞལ་བཞེས་སོག་། ས་མཚམས་ཀྱི་ཞེ་དག་དཔོན་དེགས་སོ་སོར་དེ་དོན་བཀའ་ཁྲིམ་ཐབ་ནན་གནང་སྟེ་སྐོ་བདེའི་བཀའ་ལན་ཡང་ཡོད་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ས་སྤེའི་ཁོངས་ནས་བར་ལམ་རྒྱ་ནག་ཁོངས་སྤུ་ཡོད་པ་རྣམས་རྒྱ་ནག་ནང་འཁྲུགས་དབྱེ་བ་ཚོད་མཚམས་དེམ་པས་བཀའ་ལོལ་ཞུ་རྒྱ་བཅས་དེ་དོན་དགོངས་འཛུགས་ཞུ། བོད་གཞུང་ཕྱི་རྒྱལ་ལས་ཁུངས་ནས། ས་སྐད་རྒྱ་ ༤

ཆོས་ ༡༩ ལ་སྤུལ།⁸⁶ ཞེས་པའི་ཡི་གེ་འདི་སྤུལ། དེ་མཚུངས་བོད་རྒྱ་ཞི་འགྲིག་ཡོང་སྐད་པེ་ཅིན་དུ་སྐྱེ་ཚབ་ཆེད་གཏོང་བའདུག་གཞུང་གིས་ཟན་བཟླ་བ་སྤྲིལ་འབྲས་ལྟར་ཅེ་སྤུལ་མཁན་ཚུང་སྤུལ་བསྟན་རྒྱལ་ལོ་དང་ཅེས་དཔོན་ལྷ་སྐབ་པ་དབང་སྤུལ་བའདུག་ལྟར་གཉིས་བོད་གཞུང་ཆེད་སྐྱོད་སྐྱེ་ཚབ་དུ་བསྐྱོ་བཞག་ཐོག །ཡལ་གཞིས་སྤུལ་ལྷ་སྤུལ་ཆོགས་བཀའ་ཞིས་རྒྱུ་སྐད་སྐྱེད་དང་སྤེང་རིང་སྤུལ་འདིགས་མེད་སྤུལ་ཅེན་དབྱིན་རིའི་སྐད་སྐྱེད། གཞན་ཡང་གཞན་སའི་འབྲས་ཆབ་དང་ལས་བྱ་བཅས་བསྐྱོ་བཞག་གནང་སྟེ་རྒྱ་ནག་དུ་གཏོང་གནང་མཛད་པ་སོགས་ཞིབ་སྤྲོད་གཞན་དུ་ཤེས་པར་བྱ་ལ། སྤུལ་དེར་བོད་ཐོག་བཟུང་བའི་རྒྱ་གར་གྱི་ཡངས་ཕྱོགས་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1950 ལོའི་ 9 ཟླ་བ་ 8 ཉིན་སྤིད་ལྷོན་ནེ་དུ་ཡིས་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཚབ་རྣམས་ལ། “རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་དབྱིན་རིའི་དུས་བཞིན་བོད་ཀྱི་རྒྱ་ཁོངས་སྤུལ་ལས་ལེན་གྱིས་ནང་གི་རང་དབང་རྒྱ་གར་ཆེ་བ་ཡོང་བ་དང་། བོད་ལ་རྒྱ་དམག་མི་ཡོང་བའི་སྤུལ་ལྷག་སོགས་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ན། སྐྱེ་ཚབ་རྣམས་ནས་བོད་རང་བཅོན་གཙང་མ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ན་འགྲིག་ཐབས་དཀའ་ཚུལ་དང་། རྒྱ་གར་བར་བཞུགས་ཞེས་པ་ལོ་སྤུལ་ཅུའི་སྤོན་གྱི་བཀའ་མོལ་རེད། དེ་དུས་དང་དེང་སང་འབྲ་གི་མ་རེད།”⁸⁷ ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱ་སྐྱེད་ཚུལ་བཞིན་བྱས་མེད། དེ་ལ་ཡགོང་ས་སྤུལ་མགོན་ཆེན་པོས་ <<རོས་གྱི་ཡུལ་དང་རོས་གྱི་མི་དམངས།>>ལས།

མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་ཆོགས་ཆེན་ནས་བོད་དོན་སྐོར་གོ་བསྐྱར་མི་བྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་སྤུལ་ལོ་ཞིག་གོ་ཐོས་བྱུང་བས་ང་ཚོ་སློབ་པ་གྱི་གནས་སྤུལ་ལྷོད་ཆ། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་ནི་བདེན་པའི་གནས་ཡུལ་ལྷོད་ཆེས་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་། དབྱིན་རིའི་བརྗོད་རྗེས་སྤུལ་འབྲས་ཉེ་བོད་དོན་བདག་མེད་དུ་བཞག་པ་ནི་ཉ་ལས་པའི་བྱ་བཞག་ཡིན། དབྱིན་རིའི་དང་ཆོ་སྤུལ་ནས་འབྲེལ་བ་ལུན་རིང་བྱུང་ཞིང་། དབྱིན་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་ཤེས་ཡོན་ཅན་མང་པོའི་ས་ནས་ང་ཚོར་བཞག་ཐོགས་ཀྱང་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། ང་ཚོར་དབང་ཆ་ཚང་མ་ཡོད་པར་ཆ་འདོད་དང་། ཆེད་ལོག་མཉམ་འདོག་བྱེད་མཁན་ཡང་དབྱིན་རིའི་ཡིན། ད་ཆ་དབྱིན་རིའི་སྐྱེ་ཚབ་ནས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ནང་ང་ཚོའི་གནས་སྤུལ་ལ་དོགས་འཆར་གྱིས་བོད་ནང་རྒྱ་མི་མེད་པར་ལོ་སྤུལ་ཅུ་སོ་བརྒྱད་ཅམ་བྱིན་ཀྱང་། ད་དུང་རྒྱ་མིའི་ཁོངས་གཏོགས་མིན་ནམ་སྤུལ་པ་ལྷོད་ཆུའི་བརྗོད་ཚུལ་སྤོན་པ་དང་། དེ་བཞིན་རྒྱ་གར་སྐྱེ་ཚབ་ཀྱི་རྣམ་འགྲུར་ཡང་སློབ་པའི་ས་ཞིག་རེད། རྒྱ་གར་གྱི་བརྗོད་དོན་ལ་རྒྱ་ནག་དང་བོད་དབང་ཞི་འགྲིག་དེས་པར་ཡོང་རྒྱུ་དང་། ནང་གི་རང་དབང་ཡང་བཟན་པོ་བཟོ་སྤུལ། དེའི་ཐབས་ལས་བཟང་ཤོས་ནི་རྒྱལ་ཆོགས་ཆོགས་ཆེན་ནང་གོ་བསྐྱར་བྱེད་རྒྱུ་འཕེན་དགོས་ཚུལ་བརྗོད་འདུག། གོང་དུ་བརྗོད་གསལ་སྤུལ་ཀྱང་དྲག་པོའི་རོགས་རམ་མི་བྱེད་པའི་གསར་འགྲུར་དེ་ལས་ཀྱང་ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ་སློབ་པའི་ཆེ་བ་བྱུང་ཞིང་། ང་ཚོའི་ཕྱོགས་སོ་ཆོས་བདེན་རྒྱལ་ལྷོད་ཆུང་ཡང་རོགས་རམ་མ་བྱས་པར་ང་ཚོ་རྒྱ་ནག་བཅེངས་བཤོལ་དམག་མིའི་མདུན་དུ་བསྐྱར་འདོག་བྱས་པ་རེད། ད་ཆ་ལོ་རྒྱུས་ལ་བལྟས་ན་དཀའ་ངལ་འདི་ལྷོད་ཆུང་ཚུང་པ་ལ་ང་ཚོ་རང་

⁸⁶ དག་རྒྱུན་ལོ་རྒྱུས་དེར་སྤེང་གཉིས་པ། ལོ་རྒྱུས་ཉེགས་བསྐྱེས་ཞེས་པ་ནས་བལྟས།

⁸⁷ སྤིད་དོན་རྒྱལ་རབས་ལས་བྱངས།

གི་སྲིད་རྒྱུ་ཀྱིས་ཕྱོགས་ལ་མཛེས་ཀྱིས་ཀྱང་གསལ་པོར་མཛོད་ཐུབ། ཅེས་དབྱིན་རི་དང་རྒྱ་གར་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ནང་བོད་དོན་གྲུབ་བའི་ཐད་བར་ཆད་ཆེན་པོ་བཞེས་པས་མཚོན་ཕྱིད་རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱོགས་དང་ལམ་འདེགས་མ་བྱས་པ་དང་། བོད་རང་ཉིད་ཀྱི་དེ་ལྟའི་སྲིད་རྒྱུ་འཛིན་སྣངས་ཀྱིས་ཀྱང་ནོར་འཇུག་ཆོས་ཆེན་བཞེས་ཡོད་པ་གཉིས་ཀ་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གསུངས། དེ་ལྟར་དབྱིན་རི་བས་འཛམ་གླིང་ཐོག་དོ་གཉིས་མའི་ལས་ཀ་བྱས་པ་གངས་མེད་ལ། རྒྱ་གར་ཡང་རང་རྒྱལ་སྣེ་བཞེས་ལེག་མིན། ལྷག་པར་དུ་དབྱིན་རི་ནི། “བྱང་པོའི་མི་ལ་འཇོག་པོའི་ལམ་སྟོན་པ། །སྤྱི་ལོ་ 1950 ལོའི་དུས་ལ་དོགས་ཐོན་གྱིས།” ཞེས་དགོ་ཚེས་ཀྱིས་སྤྲོམ་ཆོག་བཞོད་དེ་གདམས་པ་གནང་བ་དོན་ཐོག་ཏུ་ཁེལ་ཡོད་སྟེ།

སྤྱི་ལོ་ 1950 ལོའི་ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 21 ཉིན་བཅའ་སྲོལ་དམག་ཟེར་བ་དབྱང་འཇུག་གྲེད་མགོ་བཅའ་སྲོལ་པ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1950 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 7 ཉིན་ཁམས་ཁུལ་གྱི་ས་གནས་དུ་མ་ནས་དུས་གཅིག་ཏུ་ཚུར་ཚོལ་བྱས་ཏེ་དུས་ལུག་ཐུང་དུའི་ནང་བོད་དམག་དུག་སྟོང་མིན་ཅམ་ཅ་མེད་དུ་བཏང་། དེ་ལྟར་རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་ཤར་ཕྱོགས་ནས་འཛམ་གླིང་གི་མཐར་བཞག་སྟོན་པ་བོད་དོ་གཉིས་དང་དམག་སྤར་མགོ་དམག་བཅས་པ་འཛིན་བཟུང་བཞག་བསྐྱེལ་བྱས། ལྷག་སྟེ་ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 4 སྤྱི་ལོ་ 1950 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 18 ཉིན་ནས་ཆབ་མདོ་ནས་རྒྱང་སྲིད་གྲེད་བཞིན་པའི་རྒྱང་འཕྲིན་ཆད་པས་ཇ་དྲག་གི་གནས་བབ་སྤར་ལས་ཀྱང་མདོན་གསལ་དུ་གྱུར་སྟེ་བཞེས་བཞེས་སྲིད་གྲེད་གར་ཆེད་བཅར་གྱིས་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་སྤྱི་ཚབ་ལ་དོན་དངོས་སྟོན་མེད་ལུས་ཏེ་བདེན་རྒྱལ་འཚོལ་ཐབས་གནང་ཡང་། རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་རང་དོན་རང་གཅེས་ཅམ་ཞེས་གཙོ་བོར་བཟུང་སྟེ་མོན་ཏེ་དབང་ཕྱོགས་སུ་དཔོན་དམག་ཆེད་གཏོང་གིས་ས་ཁུལ་དེ་ཉིད་རྒྱ་གར་གྱི་མངའ་ཁོངས་ཡིན་པའི་བསྐྱབས་གཏམ་སྟེལ་བ་སོགས་བོད་གཞུང་ལ་འགྲེལ་ཐོག་དོག་བརྗེས་ཀྱི་བྱ་སྟོན་ཅམ་ཞེས་ལྟར་སྤངས་པ་ལས་པན་ཕྱོགས་མ་བྱུང་།⁸⁸

རྒྱལ་སྲིད་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་མཛད་འགན་
འབྲུལ་བཞེས།

སྤྱི་ལོ་ 1950 ལོའི་སྟོན་མཚམས་ནས་<<བཅའ་སྲོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་རི་དབ་ཏུ་གསལ་བ་ལྟར། མི་དམངས་ཀྱིས། “དེ་ནི་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་སྤྱི་དབང་ཡོངས་རྫོགས་འབྲུལ་བའི་དུས་ལ་བབས་ཡོད་”ཅེས་ལྟགས་ཆེར་གྲུབ་བའི་མགོ་བཅུགས། དོན་གྱིས་ན། སྤྱི་ལོ་ 1948 ལོ་ནས་ལྷ་སའི་ཁྲོམ་གཞུང་དུ་ཡིག་

⁸⁸ བོད་གཞུང་ཅེ་ཡིག་ཆེད་དེ་ཕྱི་རྒྱལ་ལས་ཁུངས་ཞེས་པར་གསལ།

བསྐྱེད་བཀའ་སློང་གཞུང་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་དང་གང་སྐྱེད་རྒྱལ་བའི་མཚོགས་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེར་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་སྤྱུགས་འགན་
འབྲུལ་དགོས་ཞེས་བསམ་ཚུལ་བཏོན་པར་མ་ཟད། ཡིག་བསྐྱེད་དེ་དག་དམངས་ཁོང་དུ་སྐྱེད་སྐྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་
ཡང་བྱུང་ཡོད། གནས་ཚུལ་དེ་དག་གད་སྙོལ་སྤྱོད་པའི་ལམ་ལུགས་ཏེ་རྒྱལ་བའི་མཚོགས་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་
ནས་ཀྱང་རི་བཞིན་མཁུལ་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱུགས་གཅིག་ནས་མཚོགས་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེད་སྐྱེད་བ་དང་རྒྱུགས་གཞན་ནས་
སྤྱི་ནང་གི་ཤེས་བྱའི་གནས་སྤྱི་དང་སྤྱུགས་པར་དུ་ཚོས་རྒྱུགས་ཀྱི་གསལ་བསམ་ཅམ་ཞིག་གཅིག་ཆེར་མཛད་པ་ལས་
སྲིད་དབང་བདག་གིར་བཞེས་པའི་འདུན་པ་ཞིག་སྤྱུགས་ཀྱི་བྱུང་དུའང་མ་འཇུག་པར།

སྤྱི་ལོ་ 1950 ལོའི་ལྷོ་ལ་ 11 ཚེས་ 7 ཉིན་བོད་གཞུང་བཀའ་འགན་གིས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ལ་བོད་
ལ་རྒྱལ་སྐྱོད་ཡོང་བའི་འཕྲོད་སྐྱེད་ཞུས་པ་དང་དེ་ནས་ཀྱང་ཉར་འཕྲིན་གཉིས་ཅམ་སྤུལ་ཡང་དོན་འབྲས་ཡེ་ནས་མ་
བྱུང་། རྒྱ་དམག་གིས་ཆབ་མདོ་བཅོན་བཟུང་བྱས་ཏེ་བོད་དབུས་རྒྱུགས་སུ་དབྱུང་སྐྱོད་བྱ་རྒྱུའི་ནམ་པ་སྐྱེད་ལས་རི་
གསལ་དུ་སྐྱེད་པ་ན། སྲིད་གཞི་ཚུང་ཉེ་འོད་འབྲེལ་དུ་རྒྱལ་བའི་མཚོགས་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྲིད་སྐྱོད་སྤྱུགས་གཤམ་རིན་
པོ་ཆེ། བཀའ་འགན་དང་བྱུང་ཚེས་བཅས་སྤྱོད་འཛོལ་སྤོག་བཀའ་བསྐྱེད་དང་འབྲེལ་ཚོས་སྐྱོད་གནས་ཚུང་དང་དགའ་
གདོད་གཉིས་སྤྱོད་འཛོལ་བཀའ་ལུང་ཞུས་པར། དགའ་གདོད་ཚོས་སྐྱོད་ཤིང་བྱ་ཅན་ནས་རྒྱལ་བའི་མཚོགས་སྐྱེད་རིན་
པོ་ཆེའི་སྤྱོད་སྐྱེད་སྤྱུགས་དང་འབྲེལ་བོད་སྤྱོད་ཚུངས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་མཛད་དབང་བཞེས་རྒྱུའི་དུས་ལ་བབས་ཡོད་ཅེས་ཞུ་
གནང་མཛད་ཅིང་། གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཚོན་པོ་ནས་ཀྱང་དེ་མཚུངས་ཀྱི་བཀའ་ལུང་སྤུལ། དེ་ལ་ལ་ལོང་ས་མཚོགས་
ནས་<<བཅོན་བྱེད་ཀྱི་རང་དབང་།>>ལས།

དོན་གནད་འདིའི་ཐད། དུས་ཟིང་འདིའི་སྐབས་སུ་ངོས་ཀྱིས་དབྱུང་བྱེད་བྱ་རྒྱུ་དང་། ཡང་འགན་ཚེན་པོ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་
བཞེས་པར་དུ་དབྱུང་ན་སོན་མེད་ཅེས་བསམ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འཛིན་མཁན་ཁག་གཉིས་བྱུང་བར། ངོས་ཀྱིས་སྤྱི་མ་
དེར་མོས་མཐུན་བྱས། འོན་ཀྱང་སྐབས་མ་ལེགས་པར་ངོས་ལ་གོས་བསྐྱེད་མ་བྱས་པའི་ཁར། གཞུང་རྒྱུགས་ནས་
གནད་དོན་དེ་ཚོས་སྐྱོད་ལ་བཀའ་ལུང་ཞུ་རྒྱུའི་ཐག་གཅོད་བྱས། དེ་ནི་ཉ་ཅང་སྐོ་འཚབ་ཆེ་བའི་དུས་སྐབས་ཤིག་ཡིན།
མཐར་ཚུས་སྐྱོད་ཚེན་པོ་(གནས་ཚུང་)ངོས་ཀྱི་མཉམ་དུ་ཕེབས་ཏེ་མཛུང་དང་དང་བཅས་“དུས་ལ་བབས་ཡོད་”ཅེས་
གསུངས། ... དེ་དུས་ཚོས་སྐྱོད་གིས་ལོ་ལས་རིང་གཞུང་རྒྱུགས་ལ་མངོན་གསལ་དོད་པོས་ཅེས་མེད་སྐྱེད་ཚུང་བྱས་
ཀྱང་ངོས་ལ་གྱུས་ཞབས་ཚེན་པོ་གནང་། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་གཞུང་བསྐྱེད་དབྱུང་སྤྱི་གཙོ་བོ་གནས་ཚུང་ཚོས་
རྒྱལ་ཚོན་པོ་གཞུང་རྒྱུགས་ལ་དགོངས་ཚུལ་མི་ལེགས་པ་བྱུང་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་ནི་ཞིབ་གསལ་བརྗོད་མི་དགོས་པ་ཞིག་
ཡིན། <<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ནམ་གཞག་>>ལས།

བསྐྱེད་སྐྱེད་གནས་དགའ་ནམ་གཉིས་གཞི་ཚུང་སྤྱོད་འཛོལ་མཛད། དེར་བཀའ་འགན་གི་ལུང་ཞུས། མདོ་སྐྱོད་དུ་ས་ཤོར་
ཚབས་ཆེ་དང་། མདོ་སྤྱི་ཞི་དག་ངོ་ལས་ནམས་ཀྱང་གོ་སྤོས་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་སྐབས། རང་ས་རང་ལོན་ཀྱི་
ཐབས་ཚུལ་རི་ལྟར་ཞུ་འགའ་ཅེས་གསལ་འདུག་པར། ཞབས་རིམ་རྒྱ་ཆེ་བསྐྱེད་རྒྱ་ཞིག་བཀའ་ལུང་སྤུལ་ཏེ་གནས་ཚུང་

ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་སྐྱེས་ངས། དེའི་རྗེས་སུ་དགའ་གདོང་གནས་སྤང་ཆེན་པོ་སྐུན་འདྲེན་གནང་བར་བཀའ་ལུང་སྤྲོད་པ་
 མཐུན་གནང་སྟེ་སྐྱེ་ཡལ་ཉེའི་མཚམས། ལྷན་རང་སེམས་པམ་མ་བཟོད་བར་སྐོ་བྱར་དབང་མེད་ཀྱིས་དགའ་གདོང་
 གནས་སྤང་ཆེན་པོར་འདི་ལྟར་ལུང་བསྐྱལ་ཞུ་ཐལ་དུ་སྤྱུར། གཙོ་བོ་རྒྱལ་བའི་སྐྱེ་བྱུར་འགལ་རྒྱུན་མེད་པ་དང་། ཡང་
 མྱོས་བོད་ལྗོངས་རྒྱལ་བསྐྱེད་ཆབ་སྲིད་ལུན་དུ་གནས་ཐབས་རིམ་གསལ་བསྐྱེད་སྤང་ཡེ་ཤེས་སྐུན་ལྷན་གཟུགས་ཅན་མི་
 བཞིན་པོ་སྤང་མཚན་དགོས་མེད་པས་སྤང་དོར་བཀའ་ལུང་གསལ་པོ་ཞིག་གནང་དགོས་ཞེས་ཞུས་པར། དགའ་གདོང་
 གནས་སྤང་ཆེན་པོ་སྤང་ཡང་སྤང་དང་མི་འདྲ་བའི་སྐྱེ་བྱུ་པོ་རྣམས་བརྗོད་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་སྐྱེ་ཐེབས། ཡར་བཞེངས་
 རྣམས་རྒྱལ་བའི་སྐུན་སྤར་བརྒྱུ་བའི་ལུག་གསུམ་བཅའ་དེ་རྣམས་ཞབས་བྲལ་བཅུགས། ལྷན་ཐལ་པོ་སྐྱེས། ཡགོང་ས་
 སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་དཀྱིལ་ལ་ཆེད་གཞིགས་ཏེ་ངང་ཅམ་བཞུགས། དེ་རྣམས་ལྷ་ཁྱིམ་འཁོར་དེ་བཀའ་ལུང་དུ།
 རིན་ཆེན་གསུམ་དང་། མི་མང་བཅས་པའི་རེ་འདོད་ལྟར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོ་གནས་རྒྱལ་བསྐྱེད་ཆབ་
 སྲིད་ཀྱི་མཚན་ཁྲུབ་སྐབས་སུ་བབས་པ་ཡིན། རོན་ཀྱང་མ་རྗེས་ལྷ་དགོས་ཞེས་གསུངས་ཏེ་སྐྱེས་ངས། ཞེས་སྐྱོབ་སྟེད་
 ལྷན་བསྐྱེད་ལོར་བཟང་གིས་གསུངས་ལ། <<རྒྱལ་ཁམས་ཉུལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་དོན་བསྐྱེད་སོགས་རྣམས་པོའི་འབེལ་
 གཏམ་སྟེ་ཚོན་ལྷན། >>ལས་ཁེ་སྤྱད་བསོད་ནམས་དབང་འདུས་ཀྱིས།

ཡགོང་ས་ཡསྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོ་གདངས། སྲིད་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ། བཀའ་ཤག་བཅས་ལྷན་རྒྱུ་རོག་ནས་བསྐྱེད་
 སྤང་གནས་རྒྱུ་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་དང་། དགའ་གདོང་གནས་སྤང་རྣམས་གཉིས་སྐུན་འདྲེན་མཚན། བཀའ་ལུང་གསལ་ཁ་
 མཚན་བདེ་རང་མ་རྗེས་གཤེས་དགའ་གདོང་སྐྱེ་ཡལ་ཉེའི་མཚམས་མཁན་དུང་ཏུ་སྐྱེ་མ་འོང་རྣམས་སྐབས་བསྐྱེད་ལོར་
 བཟང་ནས་གཉེར་དུ་གཏད་པའི་ཆོས་སྤང་ཡེ་ཤེས་སྐུན་ལྷན་ལ་བརྗོད་རང་བཞིན་པོ་སྤང་མཚན་ཐོས་མ་ཡིན་པའི་སྤང་
 དོར་རིམ་དགོས་བཀའ་སྐོབ་གསལ་རྗེས་གནང་བའི་དེས་སུ་འདུག་ཅེས་ཏུ་ལྷན་སྐྱེ་དག་ལྷ་མཚན་མཚམས་དགའ་
 གདོང་ནས་ཡགོང་ས་ཡསྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་སྐུན་སྤར་བརྒྱུ་བའི་ལུག་གསུམ་མཚན། ཞབས་བྲལ་བཅུགས་ཏེ། ཡགོང་
 ས་མཚོ་གནས་བསྐྱེད་སྲིད་ཀྱི་མཚན་ཁྲུབ་དུས་ལ་བབས་པ་ཡིན། རོན་ཀྱང་། མ་རྗེས་ལྷ་དགོས་ཞེས་བཀའ་ལེབས།
 དེ་འབྲལ་གནས་རྒྱུ་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་སྐུན་འདྲེན་བསྐྱེད་དུ་ཞུས་པར། དུས་ལ་བབས་ཆུ་སྐོབ་ནས་སྐྱེས་པ་ཡིན།
 ཞེས་བཀའ་ལེབས། སྐོབ་སྐྱེས་ཞེས་བསྐྱེད་སྤོགས་མ་ཚོད་པར་རྗེས་སོར་བཀའ་ཤག་ནས་གནས་རྒྱུ་དུང་ཡིག་ལ་
 བཀའ་ཅད་ཀྱིས་ལུང་དེབ་ལ་གཞིགས་ཞིབ་སྐྱབས། སྤར་སྐོབ་སྐྱེ་བ་འོ་ལེ་བཞིན་བཀའ་སྐོབ་རེ་གནས་རྒྱུ་ལས་ལྷ་གསོལ་དུ་
 ཐེབས་དགོས་བཞིན་དེའི་སྐོབ་བཀའ་སྐོབ་རམ་པ་བ་སྐྱེ་གསོལ་དུ་ཐེབས་སྐྱབས་ཀྱི་བཀའ་ལུང་ཁོངས་གནང་ཡོད་དེས་
 སྐབས་འབྲལ་ལྷན་སྤང་མ་རྗེས་བསྐྱེད་སྲིད་ཀྱི་སྐོབ་སྐྱེད་ལུང་ཅེ་མཐུན་ལ་བརྗོད། ཞེས་སྐྱབས་

དེའི་གནད་དོན་དུ་མ་གསལ་འདོན་བྱས། ཡགོང་ས་མཚོ་གནས།

དོས་པོ་ན་མ་སྐྱབས་རྒྱ་མི་རོག་མར་ཡོང་མ་ཡོང་གི་སྐྱབས་དེར། གནས་རྒྱུང་གིས་གཞུང་གི་དབྱར་གསོལ་དཀྱུན་
 གསོལ་གྱི་སྐྱབས། དོས་ཀྱི་མདུན་དུ་དགའ་པོའི་རྣམ་འགྲུར་སྐོབ་གྱིན་ཡོད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་བའི་དོན་དུ་ལུང་
 རྒྱུ་དགོས་པ་དེ་ཆོ་དོས་ཀྱི་མདུན་དུ་ཆ་ཚང་བརྒྱབས། དེ་རྣམས་བསྐྱེད་སྲིད་ཀྱི་སྐོབ་སྤང་ཞུ་སྐྱབས་ཞེས་དགོད་བྱས་ཏེ་
 སྲིད་ཀྱི་རིད། ཐེངས་གཅིག་དགའ་གདོང་ཞུ་སྐུན་འདྲེན་དང་བཅས་བཀའ་ཤག་ནས་ད་ཆ་བོད་ཀྱི་བསྐྱེད་སྲིད་འགག་

དོག་པོ་ཞིག་ལ་བསྐྱབས་ཡོད་པས་ལུང་གསལ་པོར་གནང་འོགས་ཞེས་ངག་ལྷན་ལྟགས་ཆེར་གནང་སྐབས་གནས་ཚུང་གིས། ༡༩༥༢ ཙམ་ནས་ངོས་ཀྱིས་གནས་ཚུང་ལུང་དུ་གཟིམ་ཚུང་སྐྱེན་འཛེན་ལྷན་ལེ་མོ་བཅུགས་ནས་རིམ་བཞིན་འབྲེལ་བ་ཟབ་དུ་སྦྱོན་པ་རེད། འབྲེལ་བ་རྗེ་ཙམ་གྱིས་ཟབ་དུ་སྦྱོན་པའི་ཚོད་ཀྱིས་ལུང་ཡང་གསལ་དུ་དང། བསྐྱབས་སྤྱིད་ཀྱི་དོན་ལ་ལུང་བཞེས་གནང་རྒྱུ་ཡང་ལྟགས་ཆེ་དུ་སྦྱོན་པ་རེད།⁸⁹ ཅེས་བཀའ་སླུལ། འདི་ལས་རྟོགས་སྐབས་ཞིག་ཞི། སྐབས་དེའི་གཞུང་འཛིན་ཚོས་རྒྱལ་བ་ན་རིམ་ནས་ཡེ་ཤེས་དབྱིངས་དབྱེད་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་དང་ལམ་སྟོན་གནང་བའི་བསྐྱབས་སྤྱིད་ཀྱི་ལས་དོན་དང། བསྐྱབས་སྤྱིད་རྣམས་ཀྱིས་གནང་བའི་ལམ་སྟོན་བཀའ་ལུང་རྣམས་གཡས་བསྐྱུར་གཡོན་འཛོལ་བྱས་པ་སོགས་ལས་གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་སོགས་ཀྱང་སྐྱབས་འཁོར་བྱུང་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་དེ་རེད་སྟེ། གང་ལྟར། ཁམས་ལུས་ཀྱི་ས་གནས་ཁག་ནས་རྒྱ་དམག་འདྲེན་ལུང་བྱས་ཏེ་བོད་གཞུང་གི་མདོ་སྤྱི་བྱི་བྱས་གནས་ལུས་ཆབ་མདོ་བཙན་བཟུང་དང་མདོ་སྤྱི་ལོ་ལས་སོགས་བཙོན་འཁྲུག་བཀག་བསྐྱེལ་བྱས་པ་སོགས་སློ་གང་ས་ནས་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་དེ་སྤར་བས་ཆེས་རྩ་བཀ་ཅན་དུ་སྤྱར་བའི་སྐབས། བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་བསྐྱབས་སྤྱིད་ཀྱི་མཛེན་ལུང་སྐྱབས་སྤྱིད་པར་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱེལ་རིན་པོ་ཆེར་འབྲུལ་དགོས་པའི་བཀའ་ལུང་ཕེབས་ཤིང། རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱེལ་རིན་པོ་ཆེར་དད་ཀྱས་ཐོལ་མེད་དང་བོད་སྤྱི་དོན་ལ་སྐྱབས་ལུང་ཆེས་ཆེར་གནང་བའི་དཔོན་རིགས་རྣམས་སྟོས་མ་དགོས་པར། རང་ས་རང་སྤྱང་གི་ཐབས་རྒྱས་ལྟག་པོ་སྟོན་རྒྱུ་མེད་ཁར་ནང་ཁོངས་དབང་ཚོད་ཙམ་ལ་དབྱུ་འཁོར་བའི་གཞུང་སའི་དཔོན་རིགས་ཚོས་ཀྱང་འཆད་ལུ་སྐྱབས་གི་རང་བཀའ་ལུང་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་རང་སྐྱབས་ལུང་ཡོད་པ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བ་ཞིག་ཡིན། ལྟག་དོན་དུ་དུས་ནས་དུས་སུ་བོད་སྤྱི་བར་སྐྱབས་འཁུར་ཆེ་བཞེས་མཛེན་ཅིང། རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱེལ་རིན་པོ་ཆེའི་མཁུན་འཛོལ་སོགས་ལ་སྤོང་ཐོག་ནས་གདེང་སྟོབས་ཆེས་ཆེར་བརྟེས་པ་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་ཡང་ཡང་རྒྱ་མཚོན་དང་བཙས་ཏེ་བསྐྱེལ། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པ་ལས། ལམོང་ས་མཚོག་གིས།

དེ་དུས་ངོས་ཀྱི་ཡོངས་འཛིན་སྐྱབས་སྤྱིད་པ་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་གཉིས་ནས་ངོས་ལ་(གཉན་འཕྲང་གི་སྐབས་དག་དུ་)སེམས་ལྟགས་སྤར་གནང་མཛེན་པ་དེ་ཏ་ཅང་མན་ཐོགས་ཆེན་པོ་བྱུང་ལ། ཁོང་གཉིས་ཀས། “བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་ཆེས་གཉན་འཕྲང་ཅན་གྱི་དུས་སྐབས་འདིར། མི་ཚང་མས་སྐྱབས་སྤྱིད་ལ་རེ་ལྟོས་བཙོན་པའི་ཡིན་པས། སྐྱབས་སྤྱིད་ནས་སྐྱབས་འཁུར་པའི་ས་རྒྱ་བཞེས་དགོས།” ཞེས་སྐྱབས་སྤྱིད་དགོངས་ཚུལ་གསུངས་ཏེ་སྐྱེལ་ལྷག་གནང། ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་ངོས་རང་ལོ་ན་ཚུང་བའི་དུས་ནས་རྒྱན་དུ་ངོས་ལ་རྒྱས་འཛོན་ཆེན་པོ་ཅི་ཡོད་ཡང་ཡང་གསུངས། ཞེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་སློ་གཏུན་ནས་གནས་བབ་རྗེ་སྐྱབས་དུ་རིམ་སོང་གིས་གང་འགབ་ཅི་ཕེགས་མི་ཤེས་པའི་མཚོགས་སུ་གྱུར་བ་ན། བོད་སྤོངས་རྒྱལ་སྤྱིད་ཚོས་སྤྱིད་ཀྱི་མཛེན་འགན་མ་ལུས་པ་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐྱེལ་

⁸⁹ སྤྱི་ལོ་ 1980 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 25 ཉིན་གསུངས། དོལ་རྒྱལ་སློང་གྱི་བཀའ་སློབ་དེབ་དང་སོ་ལས་བྲངས།

རིན་པོ་ཆེར་ངེས་པར་དུ་འབྲུལ་དགོས་ཞེས་པའི་སྐྱུར་ཡིག་ཀྱང་སྤྲོ་མཚན་ནས་བཟུང་ཞིང་། ལྷ་སྐྱུལ་ཆེ་ཁག་གཞན་
ནས་མཚན་ཀྱང་རིང་མིན་མཚན་འགན་བཞེས་དགོས་པའི་སྐྱུལ་མ་ཞུས། དེ་ལ་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་
དམངས།>>ལས།

ད་ལྟ་ལོན་ཚུང་བས་འགན་འཁུར་མི་སྲུབ་ཚུལ་བརྗོད་པ་ཡིན། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་སྐྱུ་ཐེང་སོ་སོའི་དབར་རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་དུས་
ཡུན་རིང་པོར་ང་ཚོའི་གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་ཉམས་དམས་སྤྱི་ལོན་ཡོད་པ་དང་། ཐོན་པོ་ན་ཚུང་སྐབས་ང་ཚོའི་གཞུང་
ནང་མི་མཚུན་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་ཞིང་། ཆབ་སྲིད་སྐྱོང་སྐྱོང་གི་ཉམས་ཀྱི་ལྷན་ཁྲིམ་མི་པལ་ཆེ་བས་འགན་དབང་
ལ་གཡོལ་ཐབས་བྱེད་པའི་དུས་ཤིག་ཏུ་བསྐྱེད་པ་ཡོད། ད་ཆ་བཙན་འཇུག་གི་ཉེན་ཁའི་འོག་ང་ཚོའི་ཆེད་བསྐྱེལ་
དགོས་མཁོ་སྤེལ་ལས་ཆེ་བ་བྱུང་བ་དང་། ཡུལ་མི་ཚང་མས་མོས་བཟུང་བྱེད་ཡུལ་ནི་ཐོན་པོ་ལོན་པའི་ལོ་
ཚོས་བྱས་པར་བརྟེན་ཆོག་ཆོག་ཆོག་ཆོག་ཤིང་། བཀའ་ཤག་གི་རེ་འདུན་ལ་ཆོག་ཆོག་ནས་རྒྱ་བཞེད་བྱས་པར་
བརྟེན་ང་ཚོའི་རྒྱལ་རབས་ནང་གི་གནས་ཚུལ་ཉེན་འགན་ཅན་དེ་འདྲའི་སྐབས་རང་གི་འགན་འཁུར་དང་དུ་མ་གྲངས་
པར་འཛོག་ཐབས་མ་བྱུང་ཞིང་། ཐོན་པོ་ན་ཚུང་དུ་ཡིན་ཀྱང་། ཚུང་དུའི་དུས་སྐབས་དེ་རྒྱ་བསྐྱུར་ཐོག་། རང་ངོས་
ནས་གང་སྐབས་ཀྱིས་རང་གི་ལུང་པའི་འགོ་འཛིན་ཐོག་། རྒྱ་སྤྱོད་ཅན་གྱི་རྒྱ་དམངས་ཀྱི་ཁ་ལ་བྱེད་པའི་འགན་འཁུར་
དེ་སློབ་གཡོང་དང་བཅས་ལེན་དགོས་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། སྐབས་དེར་སྤྱི་ལོ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཐོག་རིན་པོ་ཆེར་བོད་ཀྱི་
གནས་བབ་ཐད་སྤྱོད་པའི་ལས་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ཁར། སྤྱི་ལོ་སྤྱོད་ཐོག་ལ་གཞན་གྱིས་མ་རངས་པའི་སྤྱོད་པོ་བརྗོད་དང་།
མི་དམངས་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་དེ་ཅུ་མ་ཞུས་པ་བཅས་བྱུང་བ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ཏུ་ཡ་གོང་ས་
མཚོག་གིས་གསུངས། ལྷ་བ་ 11 ཚེས་ 9 ཉིན་ང་པོད་ཀྱིས་བོད་གཞུང་ལ་ཉར་འཕྲིན་བཏང་སྟེ་རྒྱ་གཞུང་དང་ཞི་
འགྲིག་གོས་མོལ་བྱ་དགོས་པའི་གོས་གཞི་བཏོན། ལྷ་བ་དེ་གའི་ནང་ཆབ་མདོ་ལས་དོན་ལྷན་ལོན་ལྷན་ཁང་གསར་
འཇུག་སྤྱོད།

དེ་ལྟར་སྤྱོད་ཐོག་སྤྱོད་ལྷ་བ་ 10 ཚེས་ 1 ལྷ་བ་ 1950 ལྷ་བ་ 11 ཚེས་ 17 ཉིན། རབ་འབྲུལ་སྐྱུལ་བ་ཀུན་
ཀྱི་སྤྱོད་ཐོག་རྗེ་དང་མཚུན་རབ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་པའི་རྣམ་འབྲུལ་གངས་ལྗོངས་སྤྱི་འགོ་མ་ལུས་པའི་མགོན་སྐྱུལ་སྐྱུ་
མེད་པ་ཡ་གོང་ས་ལྷ་མིའི་རྣམ་འབྲེན་རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་གང་གི་ཞལ་སྐྱེན་སྤྱོད་ཐོག་སྤྱོད་ཐོག་གངས་
བཙོ་ལྷ་དང་བོད་སྤྱོད་ཐོག་སྤྱོད་ཐོག་ཅུ་མ་ལས་མ་ཐེབས་ཀྱང་། འཛིགས་པ་མེད་པའི་ལང་ཚོ་དང་ལ་བབ་ཅིང་བྱམས་
བཅའི་སྤྱོད་ཐོག་སྤྱོད་ཐོག་འཇུག་པ་སྤྱོད་དུ་བཏོན་པའི་མཚུ་ལས། བོད་སྤྱོད་ཐོག་སྤྱོད་ཐོག་གཉིས་ཀྱི་མཚན་འགན་སྤྱོད་
ལང་བདག་གིར་བཞེས་པའི་འགྲུར་མེད་གཡུང་དམ་ཐབ་མོ་མངོན་དུ་མཚན་པའི་སྤྱོད་ཐོག་སྤྱོད་ཐོག་ཞི་མཚོན་པོའི་
སྤོ་ལ་ཞལས་བྱུང་མེ་ཏོག་དཀར་པོའི་སིལ་མ་འབྲུལ་སྤྱོད་ཐོག་སྤྱོད་ཐོག་གཉིས་ཀྱི་གཏོར་བ་ན། གངས་ལྗོངས་ལྷ་མི་ཀུན་གྱི་
སྤྱོད་ཐོག་སྤྱོད་ཐོག་པའི་དགའ་བདེའི་སྤྱོད་ཐོག་སྤྱོད་ཐོག་ཆེས་ཆེར་རྒྱས་པར་བྱུང་།

དེ་ཡང་ཅེ་སོ་བྲང་ཚོམས་ཆེན་སྲིད་ཞིའི་སྲུང་ཚོགས་སུ་སྲིད་ན་དགོན་པའི་དངོས་སོ་སྒྲ་ཚོགས་པ་མཚོད་
པའི་རྣམས་སུ་བཀའ་ཞིང་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་གཞུང་པའི་ཆེ་ཁྱུ་མཐའ་དག་ལྷན་དུ་གདན་འདྲོམས་པའི་དབྱས་སུ།
ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཡིད་བཞིན་ལོ་རྒྱུད་གདན་ཉིད་ཅེ་གཟེན་ཚུངས་སྲུང་ཚོགས་འདོད་རྒྱ་གཡས་སུ་འབྲེལ་བའི་
གཞུང་མེད་ཁང་ཆེན་པོ་ནས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་ཕྱགས་གཉིས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁྲི་མཐོན་པོར་ཞབས་
སེན་མཛོད་པར་བཀོད་འཕྲལ་ཏེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་དང་། ཚོས་ཀྱི་བརྒྱལ་བརྟག་བཤོ་སྤྱོད་། གཞུང་པའི་ཏེན་
འབྲུང་མཛུལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་སོགས་སྲུང་ལམ་སྲོལ་བཟང་ཉམས་མེད་དུ་ལུས། རྒྱལ་བའི་མཚོགས་སུ་རིན་པོ་ཆེ་
གངས་ལྗོངས་སྤྱི་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱི་མགོན་སྐྱབས་དམ་པར་སྐྱེ་ཆེ་རྗེའི་ཁམས་སུ་བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་རྒྱས་
འབྲུལ་ལུ་སྐྱབས་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་ནས་མཁུལ་ལྷགས་བཤད་གནད་དུ་སྒྲིག་པ་འབྲུལ་ལམ་ལུ་
གནད་མཛད་པ་མཚོགས་སུ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དབྱེས་ཚོར་ཆེན་པོས་སྐྱགས་སུ་བཏགས།

དེ་ལྟར་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་སྐྱགས་འགན་ཡོངས་སུ་བཞེས་སྐྱབས་མཛད་པ་མཛད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་དེ་མ་ཉིད་དུ་
བསྐྱངས་པ་ནི་ཉེས་ཅན་བཅོན་པ་རྣམས་སྤོད་གྲོལ་གནད་བ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཚོགས་སུ་བ་ཅ་ཅང་གཞོན་
པའི་སྐྱབས་ནས་བཅོན་པ་རྣམས་ལ་སྐྱགས་བཅེ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། རྒྱལ་སྲིད་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་མཛད་ཁྱུང་བཞེས་མཚམས་
བཅོན་གྲོལ་གནད་རྒྱའི་དགོངས་བཞེད་ཟབ་མོ་སྲུང་ནས་ཡོད་ཐོག་། དགོངས་བཞེད་དེ་ཉིད་བོད་གཞུང་སྤོང་ཅིས་ཁང་
གི་ཅིས་འབྲས་སུ་འདེགས་ལ་ཐོན་བྱུང་བ་ཅིས་པ་ནས་གཞུང་པར་སྲུང་སེང་སྲུང་ཏེ་བཀའ་འགན་ལྷན་རྒྱས་དང་བྱུང་
ཅིས་བཅས་ཀྱིས་བཀའ་བསྐྱུར་རིམ་པར་གནད་བར། སྤྱིས་སུ་ཆེན་པོ་དག་གི་དགོངས་བཞེད་ལའང་ཅི་མི་སྣམ་པ་
འགའ་ཞིག་གིས་བཅོན་པ་དམིགས་བསལ་དེ་བྱུང་སྤོད་གྲོལ་གཏོང་རྒྱུ་ལས་བཅོན་པ་བྱིངས་སུ་མཐུན་བཅོན་འདོག་
བྱ་རྒྱའི་གྲོས་མགོ་བཏོན་ཅིང་། ཁག་ཅིག་གིས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོ་རྒྱུད་དང་སྤོང་ཅིས་ཁང་གི་ཅིས་འབྲས་ལྟར་
བཅོན་པ་ཡོངས་བཅོན་གྲོལ་དགོངས་པའི་དགོངས་ཚུལ་གསུངས། ཡང་ཁ་ཅིག་གིས་སྤོ་ཚུང་རང་ཐོན་ཀྱི་དགོངས་ཚུལ་
གཞན་ཡང་གསུངས། དེ་ལ་<<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་>>ལས།

སྤྱི་ཁྱུང་མཁན་སོ་ངག་དབང་རྣམས་རྒྱལ་ནས་ཆེ་བཅོན་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་སྤོད་གྲོལ་གཏོང་དགོས་ན། སྐྱབས་མགོན་
སྲིད་སྤོང་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆའི་མཚན་ཐོག་ནས་སྤོད་གྲོལ་གནད་བ་ཞིག་གསལ་འདོན་དགོས་ལུགས་གསུངས་
སོང་། དེར་ཅིས་དཔོན་དགོངས་མོས་མ་བྱུང་བས་བཀའ་མོལ་ཁྲོག་རྒྱུ་ཆེ་ཅོམ་བྱུང་སོང་ཡང་། ཚང་མར་གསལ་
འདེབས་ཅི་ཤེས་ལུས་ཏེ་ལེ་འགྲིགས་ཅོམ་ངང་ནས། དེ་ཉིན་ཚོགས་འདུ་ཚུགས་བཟུས་རྒྱས་པའི་ཐོག་བཀའ་བསྐྱུར་ཟ་
ཞེས་ལུས་བར། ཚོགས་འདུས་རྣམས་བཀའ་བསྐྱོས་ཀྱིས་ད་ལམ་མཛད་ཆེན་གལ་ཆེ་འདི་ཐོག་། རྒྱལ་ཁབ་མཐུན་པས་
མཚོན་རྒྱ་བྱུང་གཞིས་ཡོངས་ལ་བཅོན་བྱའི་མིང་ཐོགས་ཚད་གང་ན་ཅི་ཡོད་རྣམས་གཅིག་གྱུར་མ་ལུས་པར་མི་

གཡོལ་ཐབས་དང་འཇམ་མཁས་ཙམ་ཞིག་སྤྱད་སྒྲངས་ཏེ་དོན་མཐོང་གནད་དུ་ཕིགས་པའི་རམ་འདེགས་ཡོང་རེ་བྲལ་
བའི་གནས་སུ་གྱུར་བ་དང་། གཞུང་སའི་དཔོན་རིགས་ཚོས་ཀྱང་རྒྱ་རྩེས་འབྲང་དང་དབང་ཚོད་ནང་འབྲུག་གི་
སྲུང་རྒྱན་རེ་ཞིག་དོར་ཏེ་སྲིད་དབང་ལས་གཡོལ་ཐབས་ཙམ་ཞིག་གཙོ་འདོན་གྱིས་པའི་དུས་སུ་ཁེལ་ཡོད། མདོར་ན།
ཡིག་བསྐྱར་དུ། “ཆབ་སྲིད་གཙམ་ཉམས་དགུ་ཉམས། །རྒྱལ་བའི་ཕྱག་ལ་ཕུལ་སོང་།།” ཞེས་བྱུང་བ་ལྟ་སའི་སྲང་ལམ་ཁག་ཏུ་
སྤྱ་གཞས་ཀྱི་གདངས་སུ་དྲངས་པ་ལྟར། བཟུང་ན་འཛིན་རྒྱ་མེད་ཅིང་སློང་ན་སེམས་ཅུག་ཤེད་བའི་གནས་སྤངས་སུ་
གྱུར་ཡོད། དེ་ལ་ཡིག་བསྐྱར་གཞན་དུ། “ཉག་ཉག་རྒྱལ་པོས་བཞོས་སོང་། །སྤྲུལ་ལུང་གྲག་གིས་བཞོས་སོང་། །རྒྱལ་སྲིད་
ཆ་མ་ཡ་དོ། །སྤྱ་མདུན་ཕྱག་ལ་ཕུལ་སོང་།།” ཞེས་བྱུང་བ་ཡང་ཁྲོམ་གཞས་སུ་བཏང་འདུག་སྟེ། ཉན་ན་སྤྲོད་སྤྲོད་འབྲ་
ཡང་། ཚོགས་རེ་རེ་རྒྱལ་དོགས་ནས་བསྐྱོགས་ན་ཆེས་ཡང་བའི་པོ་རྒྱལ་གྱི་རྩ་ཁ་ཅི་མང་ཞིག་ལས་ཉེས་འཛོལ་གྱི་
ཁག་རྒྱན་བར་མེད་དུ་བཞུར་ཡོང་དོ།།

བྱེས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་གྲོ་མོར་ཆེབས་བསྐྱར།

སྤྱི་ནོར་ཡ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་ཚོས་སྲིད་ལུགས་གཉེས་ཀྱི་ཕྱགས་འགན་ཡོངས་སུ་མ་
བཞེས་པའི་བདུན་ཕྲག་གཉེས་ཙམ་གྱི་གོང་དུ་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་སྤྲུལ་མཚོར་རིན་པོ་ཆེ་སྐབ་བསྐྱོན་ནོར་བུ་མཚོག་སྤྱ་
འབྲུམ་ནས་ལྟ་སར་འབྱོར་ཏེ་བོད་སྤྱད་སྤྱོད་ཀྱི་རྩ་དྲག་ཆེ་བའི་གནས་བབ་སྤྱི་དང་། ལྟག་པར་དུ་རྒྱ་དམར་གྱིས་ཁོང་
ལ་ངན་སྐྱལ་ཅི་ཞུས་ཡེ་གོང་ས་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་སོགས་ལ་རི་བཞིན་ཞུས། དེ་ཡང་རྒྱ་དཔོན་ཚོས། མཚོ་སྤོང་ཁུལ་
དུ་རྒྱ་དམར་གྱི་དྲག་དམག་དཔུང་ཆེན་འབྱོར་བས་སྤྱ་ཕུཅུ་རྣམས་ཀྱི་དབང་ཆ་ཡོངས་སུ་ལོར་བ་དང་། བོད་ཁམས་དེ་ཉིད་
རྒྱ་ནག་གི་ཆ་ལས་ཡིན་པ། བོད་ས་ཡོངས་རྫོགས་གྲུང་ཁོར་རིང་ལུགས་སུ་བསྐྱར་རྒྱ་སོགས་བརྗོད་དེ་སྤྲུལ་མཚོར་
རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་རྒྱ་དམར་གྱི་སྤྱི་ཚབ་གྱི་དོ་བོའི་ཐོག་ལྟ་སར་ཕེབས་དགོས་པ་དང་། ལས་དོན་རི་བཞིན་འབྲུག་ན་བུ་
དགར་“བོད་དབུས་སྤོགས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་གྱི་གོ་གནས་”སྤོད་རྒྱ་སོགས་གཡོ་ཐབས་སྤྱ་ཚོགས་བྱས་ཀྱང་སྤྲུལ་མཚོར་
རིན་པོ་ཆེས་ཞལ་བཞེས་མ་གནང་། མཐར་རྒྱ་དམར་གྱིས་དེ་ལྟར་མ་བསྐྱབས་ཆེ་སྤོག་ཉེན་ཡོང་ངེས་ཀྱི་འཛིགས་
སྤུལ་དང་སུན་གཅོར་བསྐྱད་མར་ཞུས་སྤྲུལ། ལྟག་མཚོར་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱགས་ལ། གནས་རྒྱལ་ལེགས་ཉེས་ཅི་ཡིན་
ཡང་བོད་གཞུང་དང་སྤྲུལ་པར་དུ་ཡེ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོར་ངེས་པར་དུ་ཞུ་དགོས་པ་དང་། རིན་པོ་ཆེ་རང་
ཉིད་ཀྱི་སྤྱི་སྤོག་ལ་ཡང་ཉེན་ཁ་ཅི་བས་ཆེ་སྤྲུལ། ལྱི་རྒྱལ་དུ་རྒྱ་དམར་གྱི་ལས་འགན་ཞལ་བཞེས་གནང་ཁུལ་གྱིས་སྤྱ་
སར་ཕེབས། དེ་ལ་<<བཙན་སྤོག་གྱི་རང་དབང་།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

སྤྱུག་གི་གནས་སྤྱུ་གྲུར་བ་དང་། རྒྱ་དམར་གྱི་ཕྱོགས་ནས་འདོད་རུང་གསུག་རྒྱུ་ཅན་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ཡ་ང་བ་དག་འཛེམ་
མེད་དུ་སྤེལ་བཞིན་པའི་གནས་སྤྱུངས་ཇོ་བྲག་ཅན་དེའི་སྐབས་སུ་ཡ་གོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་མཚོག་ནས་
སྤིང་འགན་བཞེས་མ་ཐག་ཡིན་སྐབས། ཅི་མཚན་གཏོལ་བུལ་གྱི་སྐྱུ་ངལ་རིམ་པར་བྱུང་ཡང་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་གྱི་མཐུ་
རྒྱས་ཉག་གཅིག་ལས་རང་ཕྱོགས་ནས་རྒྱལ་ཐབས་ལ་པན་དེས་གྱི་རྒྱས་བཟང་སློ་འདོན་ཚུལ་བཞིན་བགྱིད་མཁའ་
གཞན་མ་བྱུང་། <<ངོས་གྱི་ཡུལ་དང་ངོས་གྱི་མི་དམངས།>>ལས་ཡ་གོང་ས་མཚོག་གིས།

སྐབས་དེར་བོད་དོན་འདི་དག་བཀའ་འགན་ནས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་ཞུས་འབྲས་སྤྱུག་སྤོང་རིང་རའི་བསམ་
པར། ཐོག་མའི་ལས་དོན་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་སྟོན་ལྟར་ཞི་མོལ་འབྲིག་ཐབས་བྱ་རྒྱ་དང་། རྒྱ་མི་ནས་གཞོན་འགལ་རེ་
ཆེར་མ་བཏང་གོང་ཞི་འཛོལ་ཡོང་ཐབས་བྱས་ན་སྐྱམ་སྟེ། ཆབ་མདོའི་དམག་དཔོན་བརྒྱུད་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་ཡི་གེ་བཏང་
བའི་ནང་། ང་ལོ་ན་མ་སོན་བར་བོད་དང་རྒྱ་ནག་བར་ལ་འབྲེལ་ལམ་སྤྱུག་སོ་བྱུང་ཡང་། ད་ཆ་ཐོན་རང་ནས་ལས་འགན་
སྤངས་པར་བརྟེན་རང་འཕེལ་བར་སྤུང་གྱི་མཚན་ཐོགས་འབྲེལ་ལམ་བཟང་པོ་བསྐྱར་གསོ་བྱེད་འདོད་ཡོད་ལུགས་དང་།
བོད་དམག་འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་རྣམས་སྤིང་སློག་དགོས་པ། རྒྱ་དམག་བོད་སར་བཅན་འཛུལ་བྱས་པ་རྣམས་སྤིང་
འཐེན་དགོས་ལུགས་བཟོད་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ།

གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཡ་གོང་ས་མཚོག་གིས་ལུགས་གཉིས་གྱི་འགན་དབང་བཞེས་སྐབས་བོད་གྱི་ལས་
དབང་རིང་མོ་རྒྱང་ཁའི་མར་མེ་ལྟར་དེས་གཏན་ཅི་ཡང་མེད་པའི་གནས་སྤྱུ་གྲུར་བའི་ཁར། རྒྱ་དམག་གིས་བོད་མདོ་
སྟོད་སྤོང་གཉིས་ནས་བཅོན་བཟུང་གིས་དབུས་སུ་གོམ་ཁ་ཕྱོགས་བཞིན་པའི་སྐབས་ཡིན་སྐབས། བོད་འབངས་
རྣམས་གྱི་ཡིད་ལ་དངངས་སྤྱུག་དང་བཟོད་དཀའ་བའི་སྤྱུག་བསྐལ་བྱུང་ཞིང་། བོད་སྤྱོད་ཚོགས་འདུ་ནས་རེ་ཞིག་
ཡ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་དེས་པར་དུ་ཉེན་གཡོལ་དུ་མེབས་དགོས་པའི་བསམ་ཚུལ་གཅིག་མཐུན་བྱུང་
སྟེ་བཀའ་འགན་བརྒྱུད་གསེར་སྟུན་རིན་པོ་ཆེར་སྟུན་སེང་ཞུས། དེ་ལྟར་བཤད། བོད་འབངས་རྣམས་དཀའ་སྤྱུག་གི་
གནས་སྤྱུ་གྲུར་སྐབས་སྐབས་དང་མགོན་དང་དབུང་གཉེན་ཀམ། “སེམས་གཏོད་ས་”ཉག་གཅིག་ཡོད་པ་ནི་ཡ་གོང་
ས་མཚོག་ཉིད་ལས་གཞན་མིན་ལ། ཡ་གོང་ས་མཚོག་ནས་ཀྱང་རང་ཉིད་གང་གི་དོན་དུ་སྤྱི་སྤྱི་བ་བཞེས་པའི་
འབངས་རྣམས་སྤོང་ཅིག་ཀྱང་འདོར་བར་མི་མཚན་པས་གཞུང་ཕྱོགས་གྱི་བསམ་དོན་ལ་མོས་མཐུན་མ་མཚན།

<<ངོས་གྱི་ཡུལ་དང་ངོས་གྱི་མི་དམངས།>>ལས་ཡ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས།

སྐབས་དེར་རང་ངོས་ནས་མི་མང་ལ་འོགས་རམ་གང་སྤུང་བྱས་ཏེ་སྤོང་འདོད་ལས། འགྲོ་རྒྱུར་འདོད་པ་མེད་སྐབས་རེ་
འདུན་དེ་ལ་འདོད་བབས་མ་བྱུང་ན་ཡང་། བཀའ་འགན་ནས་བཟོད་ནན་ཆེ་བར་བརྟེན་མཐར་སྤྱུག་ཁོང་ཚོའི་རེ་འདོད་ལ་
ཉན་འཛོག་བྱས་པ་ཡིན། བསམ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཡང་ཡང་ཡོང་གི་ཡོད་པ། དཔེར་ན། འདི་རང་བཞིན་གྱི་བསམ་ཚུལ་ལ་
དེད་རང་ན་གཞོན་གཟུགས་ཐང་ཞིག་ཡིན་གཤམ། མི་མང་ལ་དཀའ་ཉེན་རེ་ལྟར་བྱུང་བུང་རང་གི་བགོ་སྐལ་མཉམ་དུ་
སྤོང་འདོད་ཡོད་ཀྱང་། བོད་མི་ཚོས་ཏུ་ལའི་སྤྱི་སྤྱི་གཉིས་ཏུ་ཅ་ཆེར་འཛིན་ཞིང་། ངས་རང་ཉིད་ལ་སྤུང་སྤོང་

བྱེད་རྒྱུའི་བསམ་པ་ལས་ཆེས་ལྷག་པ་མི་མང་ནས་བདག་གཅེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པ་ལས།

རྒྱ་ནག་གིས་བོད་ཀྱི་ཕྱོགས་བཙན་འཇུག་བྱས་པའི་རྗེས་ཉེ་སྤྱི་ལོ་ 1950 ལོའི་ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 17 ཉིན་ངོས་ཀྱིས་དབང་ཆ་ཅི་ལེན་བྱས། འགན་དབང་སྒྲུབ་མ་ཐག་ངོས་ཀྱིས་སེམས་འཁུར་བྱེད་ཡུལ་ནི། དཔོན་རིགས་འགའ་ཤེས་ཀྱིས་ངོས་རང་སྲུ་མཐུན་ལྷ་སར་བཞུད་ན་ལེགས་པ་དང་། འགའ་ཞིག་གིས་རྫོང་སྐོར་རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཚམས་སུ་སོང་ན་བཟང་བའི་བསམ་འཆར་བཏོན་པའི་ཐད་རེད། ད་ལྟོ་གསལ་པོར་བྲན་པ་ནི། སྐབས་དེར་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་དུ་གྱུར་ཏེ་ཐག་གཅོད་བྱ་དགའ་བའི་གནས་སུ་གྱུར་པ་དེ་རེད། སྐབས་དེའི་གནས་སྟངས་ཉ་ཅང་ཇོ་བོ་དག་དང་ཉེ་ཁ་ཅན་དུ་གྱུར་ཡོད་པར་མ་ཟད། ངོས་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་ཅི་བྱེད་ཐད་སྐྱོད་ཡང་མང་པོ་བྱུང་སྐབས་སུ་བསྐྱར་བྱི་བསྐྱར་ལན་མང་བྱ་དགོས་བྱུང་། ངོས་ཀྱིས་མང་བསམ་ཚུལ་ཅི་ཡོད་འདྲི་སྐབས། ཅི་འགའ་གང་ལེགས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཤོད་མཁན་མང་པོ་བྱུང་ལ།

ཐ་ན་གང་པོ་ཚོར་ཡང་ཁོ་པ་ཅག་ལ་བསམ་ཚུལ་ཅི་ཡོད་འདྲི་ཅན་བྱས། བསམ་ཚུལ་ནི་འདྲ་མིན་སྒྲ་ཚོགས་རེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་མཚན་དགའ་མང་དུ་འབྲུག་པ་ལས་མཐར་གྲོ་མོར་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱར་རྒྱུར་སྐྱུགས་ཐག་ཚོད། ཡང་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས། “དེར་བཞུགས་ངས་འགྲོ་རྒྱུའི་གྲ་སྒྲིག་བྱས་ཤིང་། མ་ཐོན་གོང་སྤིད་སློབ་གཉིས་བསྐོས་པའི་གཅིག་མེད་མོ་བ་སློབ་ཐབས་བཀའ་ཤིས་དང་། གཅིག་ནི་ལོ་མང་གཞུང་དོན་བྱས་པའི་ཉམས་སྲུང་ཅན་སྐྱེ་ཁའ་པ་ཡིན། ཁོར་གཉིས་ལ་དབང་ཆ་ཚང་མ་སྤྲད་དེ་འགན་འཁུར་མཉམ་དུ་ལེན་བཅུག་ཐོག་། དོན་གཤམ་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོའི་རིགས་མ་གཏོགས་ངོས་ལ་ཕྱི་བསྐྱར་མི་དགོས་ཞེས་མངགས་པ་ཡིན་”ཞེས་བཀའ་སླུལ། གྲོ་མོར་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱར་རྒྱུའི་གྲ་སྒྲིག་ཏུ་མཁན་ཆེ་སློབ་ཐབས་བཀའ་ཤིས་དང་ཅེས་དཔོན་བདེ་མཁར་བ་(སྐྱེ་ཁའ་པ་)ཆེ་དབང་རབ་བཞུག་གཉིས་སྤིད་སློབ་ལས་ཚབ་དང་། དེ་བཞིན་བཀའ་སློབ་ལས་ཚབ་དང་དབང་ཚབ་བཅས་ཀྱིས་བསྐོས་བཞག་བསྐྱུངས་ཏེ། ཕྱག་བསྐྱར་མའི་བཀའ་ཡིག་ཕྱག་འཁྲུང་སྐུལ་བ་སོགས་ལས་བགོས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པར་མཚན། སྐབས་དེར་ཅི་བྱུང་<<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།>>དེ་བ་བྲེང་གཉིས་པ་ལས་སྐྱག་ལྷ་སྐྱུན་ཚོགས་བཀའ་ཤིས་ཀྱིས།

རྗེས་སུ་སྐབས་དེའི་གནས་ཚུལ་གོ་ཐོས་ཤིག་ལ། བཀའ་ཤིས་དང་། དུང་ཅིས། བོད་ལྗོངས་ཚོགས་འདུ་བཅས་ཀྱིས་རྒྱ་དམར་གྲུང་ཁུན་ཏང་གི་བྱེད་སྤྱོད་ལ་ཡིད་ཉེན་འཕེར་བ་གཏན་ནས་མེད་པས་ལྷ་སར་འཇུག་མོལ་བྱས་ན་སྐྱེ་བའི་ཉིན་སྐྱུང་དང་བཅས་པ་ལོང་ས་པ་སྐྱུབས་མཐོན་ཆེན་པོ་རེ་ཞིག་གྲོ་མོ་ཅམ་ལ་ཆེབས་སྐྱུར་གནང་ན་ལེགས་ཚུལ་བསམ་གྲོས་གཅིག་མཐུན་གྱིས་པ་ལོང་ས་ཆེན་པོ་མཚོག་ལ་སྤྱི་ལུས་ཚོགས་ཐོ་འབུལ་ལམ་ལུས་པ་ལྟར། ཆེབས་བསྐྱར་བསྐྱུང་རྒྱུའི་སྐྱགས་གཏན་འཁེལ་མཚམས་གནད་ཡོད་དཔོན་རིགས་ཚང་མ་ལྷ་སར་སྐྱུས་དོགས་སློབ་ཚུལ་གྱི་དང་ནས་བྱེས་སུ་ཆེབས་ཞབས་ཁོངས་སེབས་འདོད་ལས། གཞིས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐྱགས་འགན་བཞེས་ཏེ་བཞུགས་འདོད་གནང་མཁན་སུ་ཞིག་ཀྱང་མ་བྱུང་། ཞེས་དང་། སྤིད་དོན་རྒྱལ་རབས་ལས་ཀྱང་། “ཆེབས་ཞབས་ཁོངས་སེབས་འདོད་ལས། གཞིས་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་སྐྱགས་འགན་བཞེས་ཏེ་བཞུགས་འདོད་གནང་མཁན་མ་བྱུང་རྒྱུ་ལྟར།” ཞེས་སོགས་བྲིས་འདུག་པ་ལྟར། བང་

ལུལ་ཚོད་རྫོག་ཅམ་ལ་དབྱ་འཁོར་བའི་སྐྱ་དབུ་མི་དབུ་རྣམས་གནད་འགག་གི་སྐབས་སུ་བསྐྱེབས་སྐབས། “རང་ཉིད་
”རང་མགོ་གང་ཐོན་དང་གང་ཐར་ཅམ་ཞིག་ཞེ་སྤྲུགས་སུ་བཅངས་པ་ལས་“སྤྱི་དོན་”རྣམས་ཡིད་ཀྱི་དོས་སུ་འཆར་
ཅམ་ཡང་སྤྱབ་མེད་པར་སྤང། ལྷོད་བ་རང་སྤྱོད་དུ་སྒྲངས་ཏེ་བསམས་ན་དེ་ནི་སྤྲུག་བསམ་དང་དཔལ་ངར་གཉིས་ལྡན་
ཞིག་མིན་ཆེ་ཏེ་ཅང་དགའ་བ་ཞིག་ཡུང་ཡིན་པས་ལེ་ཁག་འགའ་མི་རུང་ཡང་། ལྷོད་ལུལ་འབྱུང་འཛོམས་ཀྱི་“རྩས་
བཟང་”དེ་སྤྱི་སྤྲུགས་སུ་སྤྱོད་ཅིས་ཅམ་ཡང་མ་གནད་བ་ནི་བསྤྲུགས་པར་འོས་པའི་གནས་སུ་མཐོང་དགའ། འདིར་
དགོད་ཡུང་ཐོ་ལ་དུ་ཡང་ཐོ་བ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི་ཡིག་བསྐྱུར་དུ།

དབང་པོ་ལྷོ་པོ་ཡོད་ཡུང། །མི་གོ་ཚོད་པ་མི་འདུག །

ལུལ་རྒྱུད་སྣོན་མ་དགོས་ན། །རྒྱ་པོ་རྒྱགས་པ་ཡོད་པེད། ། ཅེས་བཀའ་སློན་རམ་པ་སྤྱབ་བསྐྱེད་ཀྱུན་མཁུའ་དང་། བཀའ་
སློན་རྒྱུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས། བཀའ་སློན་མདོ་མཁར་བ་སྤྲུག་ཚོགས་རབ་རྒྱས། བཀའ་སློན་ལྷ་སྐྱ་ཆེ་དབང་
དོ་རྗེ། བཀའ་སློན་ལས་འཕར་བ་ང་པོ་དང་གཤམ་དབང་འཛིགས་མེད་བཅས་སྤྱ་དང་། རྒྱ་རིང་པོ་ཡོད་པ་བཀའ་ཚབ་སྐྱ་མ་
སྤྱབ་བསྐྱེད་རབ་ཡངས། སྐྱ་ཤ་རྒྱགས་པ་བཀའ་ཚབ་ཤན་ཁ་བ་འབྱུང་མེད་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ་གཉིས་བཅས་
ལ་རྒྱུར་བ་སྤྱེལ་བ་དེ་པེད།⁹⁰ དོན་དངོས་སུ་མི་དབུ་དབུ་གི་རྒྱུད་ཚོད་མི་ཐིག་ལ་ཐིག་འདོད་ཡུང་ཆེར་མེད་པོད།
སྐབས་དེ་ལྷ་བྱ་ལའང་འཁོན་སེམས་ཀྱི་མཚུག་མ་མ་བཏང་བར་ཁྲལ་གཏམ་ལོག་འབྱམས་དང་རྩས་རན་བརྒྱུད་སྤྱེལ་
བྱ་འདོད་ཀྱི་བསམ་སྤྱོད་གཉིས་ཀ་དམངས་ཁོད་དུ་སྤྱེལ་བ་འགའ་ཞིག་བྱུང་བ་དེ་ནི་རྒྱུད་སློབ་རྒྱུད་དགའ་བ་ཞིག་པེད།
སྐབས་དེར་སྤྲུག་ཅིས་དོ་དམ་མཁུའ་རབ་ལོར་བྱ་མཚོག་གིས་རྒྱལ་བའི་སྐྱ་བྱ་མཚན་པ་དང་བཅས་པར་ཅིས་བསྐྱོར་
བར་རྒྱལ་དབང་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱལ་དང་གཉིས་སུ་མེད་པ་ལྷ་བྱ་ཞིག་བབས་འདུག་པས་སྐྱ་འཁོར་ནང་མ་
འགའ་སྟོ་བག་ཆེས་ཆེར་མི་བདེ་བར་བྱུང་པའི་གནས་རྒྱལ་ཞིག་ཡུང་བྱུང་འདུག་པ་ <<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལའི་རྣམ་
གཞག་>>དུ་གསལ།

དེ་ལྟར་ཡགོང་ས་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁུའ་པ་མཚོག་ནས་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་མཚན་འགན་བཞེས་ཏེ་སྐྱ་
བ་གཅིག་ཅམ་ཡང་ཉིལ་པོར་མ་འཁོར་བའི་སྐབས་ཏེ་པོད་ལུགས་སྤྲུག་སྐབས་ ༡༡ ཆེས་ ༡༡ སྤྱི་ལོ་ 1950 ཟླ་བ་ 12
ཆེས་ 19 ཉིན་ཀྱི་སྤྱ་ཆར། སྤིང་ཚབ་གཉིས་ལ་མཚན་དང་གནད། མགོན་ཁང་དུ་ཚོས་སྤྱང་ལ་འཕྲིན་ལས་བསྐྱུལ།
ནག་སྤྲུགས་ཀྱི་བགེགས་ཚོགས་རང་ཞེར་འབྱུང་བའི་སྤྲུགས་སྟོན་མཚན། དགོས་དབང་གིས་དཀྱུས་ཆས་མནབས་པ་
སོགས་ག་སྤྱིག་ཡོངས་སུ་བྱུབ་པ་ན། ཆིབས་ཞབས་སུ་སྤིང་རྒྱུར་སྤྲུག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཡོངས་འཛིན་སྤིང་རིན་
པོ་ཆེ། སྤིང་རིན་པོ་ཆེ། སྤྱི་ཁྲུབ་མཁན་ཆེན། གསོལ་གཤིམ་མཚོད་གསུམ། རྣམ་གྲུའི་གསུང་ཞབས། བཀའ་ཤག་

⁹⁰ བར་ཞེའི་མི་ཚེའི་པོ་རྒྱུས་དངོས་བྱུང་བདེན་པའི་རང་སྐྱུར་གཤིགས།

སྟན་རྒྱལ། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ། སྟག་མཚོར་རིན་པོ་ཆེ། སྤྱི་གཅེན་པོ་སློབ་ཐབས་བསམ་གཏན། གཞུང་མོ་རྗེ་བཙུན་
པར། གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སློབ་མའི་བྱ་དང་བྱ་མོ་གཉིས་སོགས་རྒྱལ་སློབ་སྤྱི་འཁོར་གནད་འདུས་ལྷ་ལྷན་པོ་བྱང་ནས་
ཆིབས་ཐོན་གྱིས་གོ་མོར་ཉེན་གཤོལ་དུ་ཕེབས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 1 ཉིན་སེར་སྤྱིའི་ཕེབས་བསུ་གང་
རྒྱས་དང་བཅས་གོ་མོར་བདེ་ཕེབས་བྱུང་། འགའ་ཞིག་གིས་ཆེས་ 2 ལ་གོ་མོར་འཕྲོད་ཞེས་ཟེད། ཡགོང་ས་སྤྱབས་
མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་སྤིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

ཕྱི་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆེས་བཅུ་དགུ་ཉིན་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཐོན་དགོས་བྱུང་བར། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་དེ་
ཉིན་ལྷ་ལྷན་ནས་བྱུག་མཚོད་སློབ་ཐབས་ལུང་རིགས་དང་། གསོལ་དཔོན་སྤྱབ་བསྟན་ཆེ་རིང་སོགས་ཞབས་ཁྲམ་རྣམས་
དང་ལྷན་དུ་ཕེབས། དེ་རུབ་བཞུགས་ཡུལ་མཉེས་ཐང་བཟ་ཤིས་སྐྱང་གི་དགོན་པར་བཞུགས་སྤྱི་གཞུང་ཡོད་ཀྱང་།
བཞུགས་ཡུལ་གང་ཡོད་སྟོན་སློབ་མ་བྱུང་བའི་རྒྱུ་གྱིས་དགོན་པ་ཡོལ་ནས་མར་ཅམ་ཕེབས་ཐེན་རྗེས། དགོན་པའི་
ལས་སྡེ་ཕེབས་རྗེས་སུ་བཅར་ཏེ་ཡར་གདན་འདྲེན་ཞུས། ཞབས་ཕྱི་ཆེའི་སློབ་ཡར་ཕྱིར་ལོག་ཕེབས་དགོས་བྱུང་བ་
དེ་ནི་གང་སྤྱང་རྒྱལ་སར་ཆིབས་ཞབས་བསྐྱར་རྒྱའི་ཉེན་འབྲེལ་འགྲིག་ཚུལ་བཟོད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལ་འདྲིར་སྤྱབས་རྗེ་
ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་ཕེབས་ལམ་གྱི་སློབ་གསལ་ཅམ་གསུངས་འདུག་པས་དེ་ཉིད་གྱིས་
གསལ་བར་བྱས་ན་འདི་ལྟར།

སྤྱི་ལོ་སྟངས་ནས་ཐོན་ཏེ་མཉེས་ཐང་བཟ་ཤིས་སྐྱང་དུ་བཞུགས་ཞབས་པར་བསྐྱེད་དེ། མཉེས་ཐང་སློབ་མ་ལྷ་ཁང་གི་ནང་
ཉེན་རྗོ་པོ་རྗེའི་སྤྱགས་དམ་སློབ་མ་གསུང་འཕྲོན་དང་། གསེར་སྤིང་པའི་གདུང་ཉེན་འབྲེལ་མེད་མཚོད་ཉེན་སོགས་
མཇལ་ཁ་ཐོབ། དེའི་ནངས་པར་ལྷང་སྤྱད་ས་ཐོག་ཏུ་ཕེབས་སྐབས་ལྷང་དགུན་ཆོས་སུ་ཕེབས་པའི་གདན་ས་གསུམ་གྱི་
དགོ་འདུན་རྣམས་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་སྟོན་འཁོར་ཆིབས་བསྐྱར་མཚོད་ཀྱི་ཡོད་སྐྱད་གསལ་ཐོས་གྱིས་དགོ་འདུན་
ཁྲོན་ཆེ་ཞིག་གིས་ཕེབས་ལམ་མཇལ་སྤྱི་གཞུང་འདུག་ཀྱང་། ཡགོང་ས་མཚོག་ན་བཟའ་དུམ་ཆས་མནབས་བཞེས་
སྤྱབས་ཞལ་མ་ཚོར་བའི་རང་སྟོན་ཕེབས་གྲུབ་ཅིང་། སྤྱབས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་སྤིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁོ་པོ་དེར་འཕྲོར་
སྐབས་དགོ་འདུན་མང་པོས་མཐའ་སློབ་གྱིས་རུབ་སྟེ་གཡས་གཡོན་ཀུན་ནས་ཁ་བཏགས་དང་། དདུལ་སོགས་འཕེན་
གནད་དང་། བལྟམས་ཤིང་རྟ་ཁ་བཟུང་སྟེ་མི་གཏོང་བ་སོགས་བྱེད་དཀའ་ཆེན་པོ་བྱུང་བར། དགོ་འདུན་རྣམས་ལ་རིང་
མིན་མཇལ་རྒྱ་སོགས་སྤྱགས་གསོའི་བཀའ་མོལ་ཞུས། དགོ་འདུན་རྣམས་ནས་དདུལ་མང་པོ་གཏོང་བ་རང་སར་ལུས་
གཤིས་ལམ་རྒྱར་གྱི་གོང་གསེབ་པ་རྣམས་ལ་དདུལ་གྱི་དོས་གྲུབ་ཐོབ་སྟེ་ཆོད་ཡིན། དེ་རུབ་ཚུ་ལུག་གྱི་གོང་ཁྲིམ་
ཞིག་ཏུ་བསྐྱེད་ཅིང་དེར་ཡང་གདན་སའི་དགོ་འདུན་མང་པོ་ཞིག་རྗེས་སྟེགས་གྱིས་སྤང་ཡང་འཕྲད་སར་ཕེབས། ལྷགས་
ཐམ་སྤྱི་ཁ་ཐོན་ནས་རྒྱ་པོ་རིའི་སྤྱབ་གནས་སུ་བྱུབ་ཐོབ་ཐང་སྟོང་པའི་གནས་ཉེན་རྣམས་མཇལ། དེ་ནས་གམ་པ་དང་
ཡར་འཕྲོག་ཁ་པོལ། རྒྱལ་ཅི། བཀའ་རི་སོགས་རིམ་བརྒྱུད་གྱིས་གོ་མོ་སྤྱད་རྒྱུ་འཕྲིད་གོ་མོ་སྤྱི་བྱུབ་གྱི་ལས་ཁང་དུ་
ཡགོང་ས་མཚོག་བཞུགས་ཤིང་། ཐོན་པོ་འཁོར་དང་། རྒྱལ་ཡུམ། སྟག་མཚོར་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ལབ་གཞིས་སྤྱི་འཁོར་

རྒྱལ་མཚོ་ག་འཕྱོད་ཞེས་པའི་བྱིས་ཚང་གི་སྤྲོད་ཤོད་སོ་སོར་གྱ་བསྐྱེགས་འདུག་པར་གནས་མཉམ་གྲུས། ཞེས་གསུངས། ཐེངས་ལ་འཕམ་རིང་དུ་བརྒྱལ་ནས་ཉེན་ཁ་མེད་པའི་གནས་སུ་ཐེངས་འགྲོར་བྱུང་མཚམས། ལྷོ་དཀར་ས་མཚོ་ག་གིས་སྤྱོད་དུ་གྲུས་ཆས་མཚན་ཉེ་མི་དམངས་ལ་གསང་བ་མཛད་ཞོར་འབངས་ཀྱི་བདེ་སྤྱད་དང་འཚོ་བའི་གནས་བབ་སོགས་ཀྱི་ཐད་བཀའ་འདྲི་ཡང་ཡང་གནང་བས། དེ་སྔོན་འབངས་ཀྱི་ཐོག་དུ་བདེ་མ་བྱུང་བ་དང་འཚོ་བའི་ཁ་སྐྱབས་ཤིན་ཏུ་ཞལ་བ་སོགས་མཁུལ་ཚོགས་བྱུང་སྟེ། ལྷོ་དཀར་གྱིས་མ་བཟོད་པར་གང་མཚོགས་འབངས་ཀྱི་འཚོ་བབ་བཅོས་སྤྲུང་དང་རོགས་རམ་གནང་རྒྱུའི་ཞེ་དམ་བཙུན་སོ་མཛད་ཅེས་<<བཙུན་སྤྱོད་ཀྱི་རང་དབང>>དུ་ལྷོ་དཀར་ས་མཚོ་ག་རང་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས།

གཟུང་འཁོར་གཉེས་ཅམ་རིང་རྒྱུའི་འགྲུལ་མཛད་མཐར་མོ་མོར་ཐེངས་འགྲོར་བྱུང་སྟེ། ཐོག་མར་དེ་སྔོན་རྒྱུང་སྤྱིད་སྐབས་ཀྱི་ཕུ་དང་ཅིད་ཆས་ཀྱི་རིགས་རྒྱུན་གཏོར་ལུ་མཁུལ་ས་གནས་གཞུང་ཞབས་གང་དེའི་གཟིམ་ཤག་ཏུ་བཞུགས། མོ་མོར་བཞུགས་རིང་། ཐོག་མར་། བོད་རྒྱ་ཞི་མོལ་ཡོང་ཐབས་སུ་དགོངས་ཏེ་མོ་ཅེ་ཏུང་ལ་སྐྱལ་རྒྱུའི་ཕུག་བྱིས་དང་ལྷན་དུ་སྤྲོད་དུས་ཆེན་ཆེ་བཙུན་དང་མཁུལ་རྒྱུང་ཆོས་འཕེལ་སྐབ་བསྟོན། ལྷོ་དཀར་སྤྱོད་ཚོགས་བཟུང་གིས། ས་འདུ་རིན་ཆེན་བཅས་ལྡི་ལིར་བཅའ་སྤོང་རྒྱ་གཞུང་སྐྱེ་ཆབ་སར་ཆེད་གཏོར་མཛད། ལྡི་ལིར་བོད་གཞུང་དང་རྒྱ་མིའི་སྐྱེ་ཆབ་སྤྱོད་ཐེངས་གཉེས་ཅམ་མཛུང་འཚོམས་བཀའ་མོལ་གནང་མཐར་མདོ་སྤྱི་བཀའ་སྤོང་དུ་བཅས་འདྲིམ་མེད་དོ་ལས་གསུམ་ཆབ་མདོ་ནས་ཐད་ཀར་ལེ་ཅིན་དུ་ཐེངས་རྒྱུད་དང་། མོ་མོ་ནས་བོད་གཞུང་སྐྱེ་ཆབ་ཏུ་དམག་སྤྱི་དུ་སྤྲོད་པའི་སྤྱོད་ཐེངས་འབྲུག་དང་མཁུལ་རྒྱུ་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱ་རྒྱུ་ལས་བྱུང་སྤྱོད་ཚོགས་བཟུང་གིས། ལས་ཆེན་དུ་ས་འདུ་རིན་ཆེན་དོ་ལས་བཅས་རྒྱ་གར་ནས་ཏོང་གོང་བརྒྱུད་ལེ་ཅིན་དུ་ཐེངས་རྒྱུད་གཏན་འབེབས་གནང།

ལྷོ་དཀར་ཡོས་ཡོ་སར་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 7 ཉིན། ལྷོ་དཀར་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་སོ་ཉིད་དང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ། མཚན་ཞབས་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ། ལྷོ་དཀར་གསུང་ཞབས་བཅས་ནས་ལྷོ་མོའི་ཆོས་གཏོར་འདུལ་གནང་མཛད་ཅིང་། དེར་ཡོད་གཞུང་ཞབས་སོགས་དང་བཅས་དགུང་གསར་མཛད་སྟོེ་སྤྱོད་ཚོགས་བཟུང་གིས་བཞུངས། དགུང་གསར་ཆོས་གསུམ་གཟབ་གསོལ་བྱུང་རྗེས་མོ་མོ་སྤྱོད་བཀའ་བརྒྱུད་དགོན་པར་གནས་གཟིགས་དང་། དེ་ནས་མོ་སྤྱོད་དུང་དཀར་དགོན་དུ་བཞུགས་མཉམ་གནས་སྟོེ་མཛད། ལྷོ་དཀར་དེར། རྒྱུན་སྲོལ་གྱི་འགྲོ་ལུགས་དང་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་མཛད་སྟོེ་གཟབ་བཙུན་ཅན་དེ་དག་ཏུ་དུ་ཕྱིན་པར་བརྟེན་སྤྱོད་ཚོགས་བཟུང་གིས་ལྷོ་དཀར་དུ་གྱུར་བཤང་། འབངས་ལྷོ་དཀར་གྱིས་ཆོས་སྤྱིད་གང་ཐད་ནས་དེ་སྔོན་སྤོང་ཤོད་དཀའ་བ་ལུས་པར་བརྟེན་གསན་བསམ་སྤར་སྤྱོད་གནང་དགོས་པའི་

དགོངས་ཚུལ་བསྟུན་མར་འཁྲུངས་པ་དང་། རྒྱལ་འགྲོགས་གད་པ་ཚོ་ཡང་ཐུགས་ནས་གཏན་དུ་འདོར་མ་ཐུབ་པའི་
ཚུལ་སོགས་<<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ཏུ་གསུངས།

དེ་ལྟར་སྲིད་འགྲོགས་ཀྱི་རྣམས་འཛིན་དང་ཅི་མཚན་དེས་གཏན་གྲུབ་བའི་མཚན་དཀའ་ཆེས་ཆེར་འཕྲད་ཀྱང་།
ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚན་ཞབས་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་ནས་
གཞུང་ཆེན་གསན་བཞེས་རྒྱུ་མ་ཆད་པར་མཚན་ཅིང་། འཛིགས་བྱེད་དཔའ་གཅིག་གི་ཅ་ལྟགས་ལས་བསྟེན་དང་།
དཔལ་ལོ་ལྷགས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་ལས་བསྟེན། ཚོས་རྒྱལ་ནང་སྐྱབ་ཀྱི་བསྟེན་པ་བཅས་རིམ་བར་མཚན་རྒྱུར་
སྲར་ཡང་སྐྱབས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་བྱུང་ནས་དེ་དག་གི་བཀའ་དབང་དང་དམིགས་རིམ་སྐྱོང་ཚུལ་
སོགས་ཀྱི་བཀའ་ཁྲིད་ཞིབ་རྒྱས་སུ་གསན་ཞིང་དེ་མཇུག་ལྷགས་བསྟེན་ཡང་མཚན། བར་མཚན་སུ་ས་དེ་གའི་མི་
དམངས་ལ་བྱུག་དབང་མཚན་ཁ་དང་བཀའ་ཚོས། རི་ཁྲོད་དང་མཚན་ཁང་སོགས་སུ་སྐྱུ་འཆས་དུ་སེབས་པ་
སོགས་ཀྱང་མཚན། དེ་ལ་<<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ལས།

ས་དེར་གང་མཚོང་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཡིད་ཀྱི་བརྟན་པ་དབང་མེད་དུ་སློབས་པས། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེར་གྱང་
གསེང་ཞིག་གཏན་བར་དེ་སྐུལ་ཞུ་འདོད་ལྷགས་ཆེར་བྱུང་། ལྷགས་དེའི་ཉེན་ཤས་རིང་འབྲུམ་སྐྱོད་བྱས་པའི་སྲིད་སྲུང་དེ་
ལྟ་བུ་ཞིག་སྲར་མ་བྱུང་བའི་ཚོར་སྣང་སྤྲེས། ཉེན་ཞིག་གཡུང་བྱང་ཐོན་གྱི་དགོན་ཕྱེ་ཞིག་ཏུ་ཡང་འགྲུལ་བཞུད་བྱས།
འོན་ཀྱང་། སེམས་ངམ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། དཀའ་རྣམས་ཅན་གྱི་དུས་སྐབས་ཤིག་ཤིག་མཇུག་དུ་སྐྱགས་ཡོད་པ་དེ་རེད། ཅེས་བཀའ་
སྤྲུལ། རྒྱ་མོང་བཞུགས་པའི་དུས་སྐབས་དེར། རྒྱ་གར་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ཚོགས་ནས་སྟོན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཅན་
དང་ཉན་ཐོས་ཆེན་པོ་མཚོག་བྱུང་གི་རིང་བསྐལ་བྱིན་ཅན་སྐྱབ་འབུལ་དུ་འབྱོར་བར་དབུས་གཙང་གི་ཐོད་མི་ཅི་མང་
སྟོས་མེད་ཐོག་འབྲས་སྐྱོངས་དང་ལ་དྲགས། བལ་ཡུལ་སོགས་ནས་ཀྱང་མཚན་མི་མང་དུ་འཛོམས། ཡགོང་ས་
མཚོག་ནས་མི་དམངས་ལ་འཕགས་མཚོག་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་བརྟུ་གཅིག་ཞུས་ཀྱི་བཀའ་དབང་ཟབ་ལོ་བསྐྱར་བར་ངོ་
མཚན་པའི་ལྷས་བྱུང་པར་ཅན་ཡང་བྱུང་།

སྤྱི་ལོ་ 1951 ལྷ་བ་ 4 ཚེས་ཤར་དུ། ཡགོང་ས་མཚོག་གི་མཚན་ཐོག་ནས་བཀའ་སྟོན་ང་ཐོད་པར་སྐུལ་པའི་
སྐྱུག་དམ་སྐྱབ་སྐྱར་མའི་བཀའ་ཡིག་དང་བྱུག་འབྲེལ། རྒྱ་གར་སྲིད་སྟོན་ལེ་རུ་ལ་མངགས་བཅོལ་གྱི་སྐྱུག་གིས་དང་
བཅས་གོང་གསལ་ཐོད་གཞུང་སྐྱུ་ཚབ་ངོ་ལས་གོ་མོ་ནས་སེབས་ཐོན་གཏན། སྤྱི་ལོ་མཚན་འཕྲད་སྐབས་སྲིད་སྟོན་
ལེ་རུ་སྟོན་སྟོན་ཞུས་པའི་ལན་དུ།

ཐོད་གཞུང་གི་ཞི་མཐུན་གྱི་ལམ་ནས་འབད་ཐབས་བྱེད་པ་དེ་ཡག་པོ་རེད། དམག་དོན་ལག་བསྟར་བྱེད་མི་རུང་། ཐོད་དེ་
རྒྱ་ཁོངས་མིང་ཅན་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་བྱེད་དགོས་བྱུང་ན་སྟོན་གང་ཡང་མེད། ཐོད་དེ་རྒྱ་ཁོངས་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་མ་
བྱས་ན་རྒྱ་མིས་ཉན་གྱི་མ་རེད། དེ་བཞིན་ཐོད་ཀྱི་སྤྱི་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན་མཐའ་དག་ཐོད་གཞུང་ལ་བྱེད་འཇུག་གི་མ་

རེད། དེ་དག་གི་ཁམས་ལེན་གནང་དགོས་པ་ཆགས་ཀྱི་རེད། དེ་མིན་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ལ་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་མི་
 ལྷོད་རྒྱུའི་སྐོར་དེས་པར་དུ་ཤོད་ཀྱི་རེད། བོད་ཀྱི་ས་ཐོག་རྒྱ་མིའི་དམག་དཔུང་གཏོང་བསྐྱོད་མི་བྱེད་པའི་ཐོག་ཐབས་
 མཁས་གང་ཅིའི་འབད་འཐབ་བྱེད་གསལ། གལ་སྲིད་རྒྱ་དམར་བོད་ལ་འཛོགས་རྒྱུའི་ཁམས་ལེན་བྱས་ཆེ་བོད་ལ་དཀའ་ངལ་
 འཕྲད་པའི་ཐོག་རྒྱ་གར་ལའང་གཞོན་སྐྱོན་ཡོང་གི་རེད། བོད་ནང་གི་དབང་ཆ་ཐོབ་གང་ཐུབ་ཀྱི་འབད་བཙོན་བྱེད་དགོས་
 ཞེས་པ་བཅས་བཀའ་སློབ་གནང་བུང་བ་ལས། རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་བོད་རྒྱ་ཞི་མཐུན་གོས་མོལ་ཐོག་བར་བཞུགས་ཡོང་
 བ་ཞེས་སྒྲུ་རྒྱུས་པ་དེ། སྐབས་དེར་ཡང་བསྐྱར་མཇུག་སྐྱོད་བྱས་ཀྱང་ཞལ་བཞེས་གནང་མ་མོང། ཞེས་སྐྱབ་ལྟ་སྐྱབ་
 ཚོགས་བཀའ་ཤིས་ཀྱིས་<<མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བཟོད་པ།>>དེབ་སྤེང་གཉིས་པར་གསུངས། སྐབས་དེ་ཤེད་དུ་བཀའ་ཤིས་
 ལྷན་པོའི་སྐྱབ་བྱང་དང་བྱུང་བཞི་སྐྱབ་ཁག་སྤྱི་མཉམ་ནས་ཁམས་ཚབ་དཔལ་ཤོད་དང་མི་ཐང་། ཨ་མདོ་བཅས་མོ་མོ་ནས་
 འཁྲུངས་པའི་འོས་སྐྱལ་གསུམ་གྱི་མཚན་འཁོད་ལྟག་གིས་འབྲུལ་རྟེན་དང་བཅས་ཉེ་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོའི་
 ལྷན་སྐྱར་སྐྱལ་ཉེ་པའ་ཆེན་སྐྱབ་པོང་མའི་ཡང་སྐྱལ་དུ་སྐྱབས་དམ་བཀའ་ཅན་དོས་འཛིན་གནང་བའི་སྐབས་འཇུག་ཞུས།
 སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་པེ་ཅིན་དུ་“གོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་”ལ་མིང་རྟགས་འགོད་ཉེར་ཞེས་ཡོད་པས། བཀའ་
 མོན་དང་བོད་ཀྱིས་སྐོག་འཕྲིན་སྐྱལ་ཉེ་ཨ་མདོར་འཁྲུངས་པའི་འོས་སྐྱལ་དེར་སྐྱབ་རྟགས་མ་སྐྱལ་ཆེ་བོད་རྒྱ་ཞི་མོལ་ལ་
 གཞོན་སྐྱོན་ཡོང་སྐྱབས་ཞུས་པར་བརྟེན་དེ་སྐྱབས་སྐྱབས་ཐག་གཅོད་པར་མཛད་ཅེས་ཡིག་ཆ་ཁག་ན་གསལ། དེ་
 ལྟར་ཀུན་གཟིགས་པའ་ཆེན་སྐྱབ་སྤེང་བཅུ་བ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་མཚོགས་སྐྱབ་པོང་མའི་ཡང་སྐྱལ་དུ་དོས་འཛིན་མཛད་
 པར་བོད་ཀྱི་ལས་དབང་ཉམས་རྒྱད་དང་ཚོད་རྟོག་རིམ་འབྲུང་གི་རྒྱ་སྐྱར་ནས་བསགས་སྐྱོབས་ཀྱིས་རྒྱུའི་སྐྱབས་ནས་
 ཐེ་གཏོགས་བྱུང་ཡང་། དོན་དངོས་སུ་ཡང་སྐྱལ་འཁྲུལ་བྲལ་ཡིན་པར་ཐེ་ཚོམ་ཡེ་ནས་མི་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན།

སྐབས་དེར། པེ་ཅིན་དུ་གཡོ་ཐོབ་དང་ཞི་བྱུག་སྐྱོགས་ཀྱི་ལམ་ནས་བོད་ཁམས་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱ་ཁོངས་
 སུ་འཇུག་རྒྱུའི་ཐབས་རྒྱས་བསྐྱུད་མར་སྤེལ་བཞིན་ཡོད་ལ། ཡགོང་ས་མཚོགས་གིས་གོ་མོ་ནས་རྒྱུང་འཕྲིན་ཐོག་བོད་
 སྐད་ནང་བརྒྱུད་བསྐྱབས་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་ཁག་གསལ། དེ་དག་ནི་རྒྱ་དམར་གྱིས་འབངས་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་
 བཞིན་པ་དང་སྲིད་རྒྱུས་ཡང་དག་པ་ཡིན་ཚུལ་སོགས་སྐྱོན་ནས་ད་ལྟའི་བར་འདྲགས་མ་སྐྱོང་བའི་དེའི་བསྐྱབས་ཅམ་
 ཞིག་སྤེ་གནས་ཚུལ་ཐབས་རྒྱགས་ཀྱི་རིགས་གང་ཡང་བརྒྱུད་གཏོང་བྱས་མེད། མཐར་དགོང་ཚོ་ཞིག་ལ། རྒྱ་ནག་མི་
 དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དང་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་འབྲུལ་མི་སྣུན་འཛོམས་ཐོག་བོད་རྒྱུངས་ཞི་བའི་
 བཅིངས་འགྲོལ་བྱ་ཐབས་ཀྱི་“གོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་”ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་ཐོབ་ཞེས་སྐད་ལྟགས་ཆེན་པོས་
 བསྐྱབས་པ་བོད་ཀྱི་ཚོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོས་སྐོ་བྱར་དུ་གསན་པས་སྐྱབས་
 བམ་ཚད་ལས་འདས་པ་བྱུང་། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོགས་གིས་<<བཙོན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ལས།

ངོས་ཀྱིས་རང་གི་རྣམ་པ་གཉིས་ལ་འདྲ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མ་ཐུབ། ལྷོད་ཆ་ལྷན་ཁྲིམས་ཀྱི་ཚང་མ་འཛིན་འགྲུག་བྱེད་སྐྱེས་ཡང་གཡོ་
འགྲུག་ཚམ་ཡང་བྱེད་དགའ་བར་གྱུར། ལྷོད་ཆ་ལྷན་ཁྲིམས་ཀྱི་ཚང་མ་འཛིན་འགྲུག་བྱེད་སྐྱེས་ཡང་གཡོ་
རིང་བཅོན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་དབང་འཕྲུགས་བོད་དུ་སེམ་འཇུག་དང་། ‘གཡོ་ཐོལ་དང་འགྲུག་ལྷོད་ཆ་ལྷན་ཁྲིམས་ཀྱི་རིགས་ཡོངས་’
རྒྱལ་ལག་བསྐྱར་བྱས་ཚུལ་བཞིན་པ་དང་། དེ་ནས་ཀྱང་། བོད་དང་བོད་མི་རྣམས་ལྷན་གཡོག་ལས་སློབ་དང་སྐྱུག་
བསྐྱེད་ཀྱི་སློབ་དུ་བྱིང་ཡོད་པའི་ཚུལ་བསྐྱེད། འདྲ་ཆགས་བཅོས་སྒྲིག་དང་གཡོ་རྒྱུན་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འབྲེས་པའི་གནས་
ཚུལ་ཡིད་ཆེས་དགའ་བ་དེ་དག་ཐོས་སྐབས་ངོས་ཀྱི་ལུས་ལ་ན་ལུག་བྱུང་། ... ང་མོད་ལ་ངོས་ཀྱི་ཚབ་ཏུ་ཡིག་ཆ་གང་ལ་
ཡང་མིང་རྟགས་འགོད་ཆོག་པའི་དབང་ཆེད་སྲུང་མེད་ཅིང་ཁོང་གིས་བྱེད་ཆོག་པ་ནི་གོས་བསྐྱར་བྱ་རྒྱུ་ཚམ་རེད། ཁོང་
གིས་དེ་ལྟར་མི་བྱ་བའི་དོན་དུ་བོད་གཞུང་གི་སྐྱུག་དམ་དེ་ངོས་ཀྱིས་ཕྱོ་མོར་མཉམ་ཁྲེར་གྱིས་བདག་ཉར་བྱས་ཡོད།
དེར་བརྟེན། ཁོང་ལ་བཅོན་དབང་བྱུང་བ་ནི་ཐེ་ཚོམ་མི་དགོས་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ནི་སློ་འཚབ་སྐྱེ་དགོས་པའི་གཞི་ཞིག་ཡིན། ཞེས་

དང་། <<ངོས་ཀྱི་ལུས་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས།

ང་མོད་ནི་རྒྱ་མིའི་བཅོན་པ་བྱས་ཏེ་ཡུན་རིང་སོང་ཞིང་། ལྷོད་ཆ་བཞུགས་ཆོ་ཡང་བཅོན་པ་དང་ཆ་མཐུན་ཡིན། ཁོང་ཚོར་
སློབ་སྟོན་བྱེད་མཁན་མ་བྱུང་སྐབས་མཐར་དབང་མེད་དུ་གྲོས་མཐུན་དེར་མིང་རྟགས་བཀོད་འདུག། ཡིག་ཆ་ཁྲེངས་
གཞན་ཡོང་ཆེད་དམ་སྐྱུག་རྒྱག་དགོས་པར་ཁོང་ཚོས་ཀ་ཀོར་བཞིན་སྐབས་རྒྱ་མིས་ཤེ་ཅིང་དུ་བོད་ཀྱི་རྟགས་ཐེལ་འདྲ་

བརྒྱུས་བཅོས་ཏེ་ང་ཚོའི་སྐྱེ་ཆེད་ཆོར་ཡིག་ཆའི་ཐོག་པ་བཅུག་པ་རེད།⁹¹ ཅེས་བཀའ་སླུལ། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་
པའི་དཔེ་དེབ་རྩོམ་པ་པོས་ཡལ་ལོང་ས་མཚོག་ལ། སྐབས་དེར་རྒྱ་དམག་ལྷ་ས་དང་མི་རིང་བའི་སར་བཅར་ཏེ་མི་ཅིན་དུ་
གོས་པོལ་བྱ་དགོས་པའི་སྐྱེས་མ་ཡང་ཡང་བྱེད་སྐབས། ལྷོད་ཆ་ཚེན་རྒྱལ་ཁབ་གང་གིས་ཀྱང་དམག་རོགས་མ་བཅར་
བ་དང་། རྒྱ་ནག་གི་བཅོན་འཇུག་བྱུང་བའི་རྗེས་སུ་འདྲེས་ཚུལ་ཚོགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ལྷོད་ཆ་ལྷན་ཁྲིམས་ལ་ཡ་ལན་མ་
སྲུང་བ་སོགས་ཡིད་ཆེས་སློ་འགོལ་རི་ལྟར་མཇོད་ཀྱང་དོན་འབྲས་གང་ཡང་མ་སོན་པ་དེར་ཁོང་ཚོ་ཟ་མ་སྲོང་ངམ་
ཞེས་ཐད་ཀར་ལྷུས་པར། ཡལ་ལོང་ས་མཚོག་ནས་“ཁོང་ཚོའི་ཐོག་སློ་པམ་བྱུང་།” ཞེས་དང་ཡང་། དེ་དུས་ང་ཚོས་“འགྲོད་
པ་དང་བཅས་ཏེ། ‘དེ་ནི་ང་ཚོས་ང་ཚོ་བརྒྱལ་སོང་’ཞེས་སམ། ‘དེ་ནི་ཁོ་ཚོས་ང་ཚོ་བསྐྱུས་སོང་’ཞེས་བཤད་པ་རེད།” ཅེས་

⁹¹ <<ཀ་ལི་མ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཅོ་བ།>>ཞེས་པ་ལས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས། “དེར་སྐབས་ཀྱང་བོད་མི་འགས་ང་མོད་རྒྱལ་འཚོང་བ་དང་རྒྱ་
མིའི་རྒྱལ་ཁྲི་རེད་ཅེས་ཐེར་ཡང་། དེ་ནི་སྐྱེས་ཡོངས་ནས་བཤད་ན་བཤད་པ་མ་རེད། ང་མོད་ལ་རང་དབང་མེད། གནས་ཚུལ་རི་བཞེན་མ་རྟོགས་
པར་སེམས་གཏོང་ནས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་རྒྱ་མིའི་རྒྱལ་ཁྲི་བྱེད་མཁན་གྱི་བོད་རིགས་ཆེས་ཉུང་འཕྲིན་ལས་བྱུང་མེད། རྒྱ་མི་ལ་མཉམ་རོགས་བྱེད་པ་
ནི་རྟག་ཏུ་བཅོན་དབང་གིས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། གལ་ཏེ་ང་མོད་ལ་དོན་གཞན་གཞན་ཞིག་བདམ་པའི་རང་དབང་ཡོད་ན། ཁོང་གིས་འདོད་པའི་
འདམ་གཤེ་གཞན་ཞིག་ཡིན་སྟེ། ཡིན་ཡང་། ཁོང་ལ་རང་དབང་མེད། ང་མོད་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་མཇོང་པ་གཞན་ལག་ཏུ་འཛོག་མ་འདོད་པར་
དགོས་དབང་གིས་སྤྱིའི་རྣམ་འགྲུར་བསྐྱར་བ་ཚམ་ལས་རྒྱལ་འཚོང་བ་མ་རེད། ཁོང་ནི་སྐབས་འཚོལ་བ་ཞིག་སྟེ་སྐྱེས་མཐུན་འཛིན་ཞེན་འདིར་འཚོ་
འདོད་པ་རེད།” ཅེས་སོགས་ང་མོད་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་དཀའ་སྐྱུག་དང་བོད་ལ་བཅངས་པའི་ལྷ་ཚུལ་སོགས་ཞིབ་ཏུ་གསུངས་འདུག་སྟེ། མོས་བྱོལ་རང་
དབང་གིས་འཚོ་བ་དག་གིས་འདི་ལྟ་བུ་ཡང་ཤེས་ན་ལེགས།

དང། “ངོས་ཀྱི་ཉམས་སྲོང་གཅིག་ཅིག་ལ། ཡོང་ངེས་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲས་དེ་དག་རྗེ་ཚམ་གྱིས་ཐག་རིང་ན་དེ་ཚམ་གྱིས་སེམས་འཚབ་ཆེ་
ལ། ཉེ་སར་བསྐྱེད་སེམས་པ་ན་སེམས་འཚབ་དེ་རྒྱུ་དུ་འགྲོ་བ་དེ་དེད།” ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སླུ་ལ།

སྤྱི་ལོ་ 1951 ལྷ་མ་ 5 ཚེས་ 23 ཉིན་པོ་ཅིན་དུ། རྒྱའི་བཙན་དབང་འོག་བཞག་པའི་“གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་
བཅུ་བདུན་”ཞེས་པའི་ཡིག་ཆ་སྒྲེང་རྒྱུ་ཅན་དེར་མིང་རྟགས་བཀོད། དེའི་དགོང་མོར་“མིང་རྟགས་བཀོད་པའི་རྟེན་
འབྲེལ་གྱི་ཆེད་དུ་གྲོས་མོལ་གྱི་ཡུལ་ཡུས་ཉོ་ཆོའི་ལ་གསོལ་སྟོན་བཤམས་སྐབས། སྤོ་བུར་ནམ་མཁའ་སྟན་ནག་ཏུ་སྒྱུར་ཏེ་
སྟོག་དམར་འཇུག་ཅིང། དག་ཚར་རྒྱུ་འཇུག་ཆེན་པོ་བུར་”ཞེས་སྟབས་སྟུན་ཚོགས་བཟུང་གིས་ཀྱིས་གསུངས། དེའི་བོད་
ཕྱོགས་ཀྱི་སྤྱུ་ཚབ་ནི། བཀའ་བློན་དེ་མོའི་དབང་དམར་འཛིན་པ་མེད་དང་ཁེ་སྤོང་བསྐོས་ནམས་དབང་འདུས། མཁའ་
བུར་ལྷུ་ཏུ་རྟུ་བསྟན་བསྟན་དང། མཁའ་རྒྱུ་མུ་བསྟན་ལེགས་སྟོན། དེས་བཞི་བསམ་པོ་བསྟན་འཛིན་དོན་
གྲུབ་བཅས་དང། བོད་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐད་སྒྱུར་ནི་སྟབས་སྟུན་ཚོགས་བཟུང་གིས་ཡིན་ལ། རྒྱའི་ཕྱོགས་ཀྱི་འཇུག་མིའི་མིང་
རྒྱུ་མེད་པའི་བོད་རིགས་ནི་དམག་སྐར་ཨང་བཙོ་བརྒྱུད་པའི་འབྲེལ་གཏུགས་སྟེ་ཆོན་གྱི་སྤྱི་བྱེད་འབའ་བ་སྟུན་
ཚོགས་དབང་རྒྱལ་དང་སྐད་སྒྱུར་ཨ་མ་དོ་གྲོ་ཆོར་སྟུན་ཚོགས་བཟུང་གིས་བཅས་ཡིན་ཞེས་སྟབས་སྟུན་གྱིས་གསུངས།
དེ་ལྟར་“ཞེ་མོ་ལ་”ཏུ་བསྟུན་པའི་གྲོས་མོལ་དེས་བར་བཞུད་པའི་སྐབས་དག་ཏུ་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་བཙན་དབང་དང་
འཛིན་སྲུང་དོས་ཤུགས་ཅི་རིགས་ཀྱིས་བྱས་པ་སོགས་དོན་དོས་རྣམས་ཚོགས་འདུའི་སྐད་སྒྱུར་དུ་སེབས་པ་
སྟབས་སྟུན་ཚོགས་བཟུང་གིས་སོགས་ནས་དོས་སྲོང་གསལ་རྗེད་དུ་གྲིས་འདུག་པས་དེ་དག་ཏུ་བརྟུ་ལ། རོ་སག་ཁེ་
སྤོང་བསྐོས་ནམས་དབང་འདུས་ཀྱི་<<རྒྱལ་ཁམས་ཉུལ་པའི་ལོ་རྒྱུས་དོན་བཟུས་སོགས་སྐར་པོའི་འབེལ་གཏམ་སྟེ་
ཆོན་ལྷ་ལྷན། >>ཞེས་པ་ལས།

སྐབས་དེར་བཀའ་བློན་དེ་མོའི་ལ་མཚན་སྤྱིའི་ལས་ཐམ་དང། ལས་བྱ་སོ་སོར་ཡང་སྤེར་ཐེལ་ཡོད་ཏུང་འདོན་འཇུགས་མ་
མཛད་པར་རྒྱ་དམར་རང་ནས་ད་ཚོ་སོ་སོའི་མིང་འཛིན་གིང་ཐེའུ་གསུར་བཞོས་ཀྱིས་དོན་སྤྱིད་མོད་རྒྱལ་ལོ་ 3025
ལྷགས་ལོས་སྤྱི་ལོ་ 1951 ལྷ་མ་ 5 ཚེས་ 23 ཉིན་པོ་ཅིན་ཆེན་གྱི་ཉིན་ཞེས་གོང་མའི་སོ་བྱང་ནང་གྲོས་མཐུན་མ་རུར་
ལ་མིང་རྟགས་འབོད་གནང་མཛད། མིང་རྟགས་བཀོད་ཐེན་མཚམས་རྒྱ་དམར་སྤྱུ་ཚབ་ཀྱི་གཞོ་སོ་རྗེས་ཉུས་ཉན་དང།
མོད་ཀྱི་སྤྱུ་ཚབ་གཞོ་སོ་བཀའ་བློན་དེ་མོའི་ལ། སུའུ་སྤུ་ཞི་སྤུ་རྗེ་བཅས་ནས་གསུང་བཤམ་དེ་གནང་སྟེ་མཛད་སྟོན་གྱིས།
དེ་མོད་ཀྱི་གསུང་བཤམ་གྱང་རྒྱ་དམར་ལ་གོ་བསྐྱར་འདོད་བསྟན་མ་གཏོགས་རང་རྩལ་དོས་དོན་གང་བུར་གསུང་ཡུལ་
མི་འདུག། གསུང་བཞོས་ཐེའུ་རྣམས་ཁྲེད་ཚོར་དགོས་དང་དགོས་མིན་ཟེར་བར་རྒྱ་གཞུང་རང་ནས་སྐབས་ཉར་གནང་
དགོས་གསུངས་པས་ཐེའུ་དང། སྤུ་གྱི་ཡིག་ཆས་སོགས་འབྲེལ་སྟོན་ཁང་དུ་སྤྲིལ་ཉར་བྱ་རྒྱུ་ཟེར་བ་བཅས་ཁོང་ཚོ་རང་
ལ་ཅེས་སྟོན་གནང། ཞེས་གསལ།

སྤྱི་ལོ་ 1951 ལྷ་མ་ 7 ཚེས་ 15 ཉིན་རྒྱ་ཡུལ་དུ་བཞུགས་པའི་བོད་གཞུང་དོན་གཅོད་རོ་བྱང་གཉིས་དང།
དེས་བཞི་བསམ་པོ་སྐབས། དམག་སྤོང་ལྷ་ཡོན་གྱི་མགོ་དམོན་རྒྱ་རིགས་ཀྱང་ཅིན་སྐུའུ་སོགས་གྲོ་མོར་འཁྲུང་ཅིང།

ཕྱི་ཉིན་ཡལོང་ས་མཚོག་དང་མཚམས་འབྲུན་ཞུས་ཏེ། དེ་མ་ཐག་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་གྱི་གྲོས་དོན་ལ་ལོས་མཐུན་དང་
བཅི་བཀའ་ཡོད་ཅེས་སོགས་མཐོ་ཅེ་རྒྱུ་ལ་ཕྱག་བྱས་གནང་དགོས་ཚུལ་ཞུས་ཀྱང་དེ་ལྟར་མ་མཚན། ལྟམས་དེར།
གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་དུ་བསྟུང་བ་དེ་ཉིད་བཅོན་ཤིང་གྱིས་བཞག་པ་དང་། རྒྱ་དམག་བོད་དབུས་ཕྱོགས་སུ་
བྲག་སྐྱོད་ལུ་མཐུན་བྱེད་བཞིན་པ། ལྷ་ལྡན་ཞུས་དུ་དུས་བདེ་ཞོལ་འཇགས་མེད་པར་ངན་སྐྱལ་བར་བེད་ཆེ་བ་སོགས་
ལ་བཞེན་ཞབས་གཡོག་ཚོར་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་སྐུ་སྤྱིའི་ཐད་འགན་བཟོད་དཀའ་བའི་སེམས་ངལ་ཆེས་ཆེར་བྱུང་
བས། སྤྱི་ཞུབ་མཐུན་ཚབ་ལྷོག་སྤེར་བྱུབ་བསྟན་ལོར་བཟང་གིས་གསང་སྟབས་གྱིས་སྐྱབས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་
གཉིས་ལ་ཡལོང་ས་མཚོག་རྒྱ་གར་དང་ལྷ་ལྡན་གར་དུ་གདན་འདོན་ཞུ་འོས་ཀྱི་བཀའ་ཅན་ཞུས་པར་སྤྱིའི་བཞག་
འབྲས་སུ་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་འོས་མ་ཐོན་པ་དང་། རྒྱལ་བའི་གཞུང་ཁང་གི་ལྷ་ལོ་གསུང་འབྲོན་མའི་སྐུན་སྲུང་བྱགས་
དམ་ཐན་བཞག་ལན་དུ་མར་བསྐྱུངས་པར་ཡང་སྲུང་སྟུང་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་ཐད་བཞག་འབྲས་བཟང་ཕེབས་མ་
བྱུང་། ཡལོང་ས་མཚོག་གིས་མཚན་རྣམས་རྒྱ་ཆེན་སྤེར་རྗེའི་རོལ་མཚོར་གསུངས་པ་ལྟར་ན། རྒྱ་གར་དུ་གདན་འདོན་
ཞུ་འདོད་མཁུ་ལོ། གཙོ་བོ་ལྷ་སྐབས་པ་དང་། དེ་ནས་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་བྱུར་ཁང་སོགས་ཡིན་ལ། ལྷ་ལྡན་དུ་
གདན་འདོན་ཞུ་འདོད་མཁུ་ལོ། སྤིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྒྱ་སྐབས་ལོན་པར་མ་ཐད། རང་རྣམས་དམིན་དེ་བ་དུ་
གསལ་བ་ལྟར་གདན་ས་ཁག་གི་མཐུན་པོ་རྣམས་དང་སྤིང་ཚབ་རྣམས་གཉིས་ནས་ཀྱང་སྤིང་སྐྱ་ལྡན་དུ་གདན་སྐྱུར་
ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱུང་དགོས་པའི་འདོད་བའ་འབྲུགས་ཆེར་བསྟན། གཞན་ཡང་འབྲེལ་ཡོད་འགས་རྒྱ་གར་ནས་ཕྱག་བྱས་
ཆེད་བསྐྱུངས་གྱིས་ཡལོང་ས་མཚོག་དེ་མ་ཐག་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་སྐུ་ལོ་བོད་ཀྱི་བདེན་དོན་དང་བདེན་དོན་འཐབ་ཅོད་
ལ་ཐན་པའི་གནང་སློ་ཉག་གཅིག་དེ་རེད་ཅེས་སོགས་ཞུས།

སྟག་མཚོར་རིན་པོ་ཆེ་ཨ་རིར་ཕེབས་ནས་ཨ་རིའི་གཞུང་གི་མི་སྣ་ཁག་དང་བཀའ་ལོལ་གནང་བའི་ནང་དོན་
རྣམས་སྐུ་ངོ་མ་ལྷ་དང་ལྷན་དུ་ཐན་ཚུན་གཏོང་རེས་གནང་། དེ་ལ་ཨ་རིའི་ཕྱི་སྤིང་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཤར་ཕྱོགས་ལས་
དོན་ཚན་པའི་དབུ་འཛིན་སྐུ་ཞབས་ Dean Rusk སོགས་དང་མཚམས་འབྲུན་གནང་བར་ཨ་རིའི་གཞུང་གིས། ཡལོང་
ས་དུ་ལའི་གྲུ་མ་མཚོག་བོད་དུ་བཞུགས་རྒྱ་ལོ་ཉར་ཅང་ཉེན་འགན་མི་བཟོད་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། དེས་པར་དུ་བོད་
ནས་ཕེབས་ཐོན་གནང་དགོས། དེ་ཡང་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་ཏེ་བཞུགས་ན་བོད་དང་ས་ཁད་ཉེ་བས་ལེགས་ཀྱང་། གས་
ཏེ་དེ་ལྟར་མ་བྱུང་ཆོ། ཐའི་ལན་(Thailand)རྒྱལ་ཁབ་དེ་ཉིད་ནང་པའི་བསྟན་པ་དང་བའི་གནས་ཡིན་པས་དེར་
ཕེབས་ན་ལེགས་ལ། ཨ་རིའི་གཞུང་ནས་གང་ཅིའི་མཐུན་འགྱུར་འབྲུལ་དེས་ཞེས་གསུངས་པ་སྟག་མཚོར་རིན་པོ་
ཆེས་སྐུ་ངོ་མ་ལྷར་གཏོང་གནང་མཚན། ལྟམས་དེར། རྒྱ་གར་གྱི་གསང་ཤོག་དུའང་ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་
མཚོག་རྒྱ་གར་དུ་སྤིང་དོན་སྐྱབས་བཅོལ་དུ་ཕེབས་འཆར་ཡོད་ཚུལ་སོགས་རིམ་ཐོན་བྱུང་བ་དང་། བོད་འབངས་

ནམས་སྤར་ལས་སློབ་གྲྭ་བའི་ཐབས་མེད་པའི་གནས་སྤྱི་ལྟར་བ་སོགས་བཀའ་སློབ་པར་དཀའ་བའི་ཟང་ཟིང་དུ་གྱུར། དེ་
ལྟར་གནང་སློབ་གཅིག་དུ་མ་ཞེས་བར་བསྐྱོད་དང་སྤྲུགས་བསམ་ཡུན་བཞེས་ཀྱིས་བརྟག་ཐབས་སྣ་ཚོགས་བསྐྱེད་ཏེ་
མཐར་ལ་ལོང་ས་མཚོག་རང་ཉིད་ནས་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་གཙོ་བོར་གྱུར་ལ་བཀའ་འདྲི་དགོངས་སློབ་དང་
བསྐྱེད་ཏེ་སྤྲུགས་སློབས་ཆེན་པོས་ལྷ་ལྡན་དུ་སྤྱིར་ཐེབས་མཚན་རྒྱུར་སྤྲུགས་ཐབས་ཆོད། ལ་ལོང་ས་སྤྲུགས་མགོན་ཆེན་
པོའི་ཞལ་སྤྲུགས།

གལ་ཏེ་སྤྱི་མཐུན་ནས་གཞུང་ཞབས་ཚོར་བཀའ་སློབ་གནང་སྐབས་མ་བདེ་བ་ཡོད་ན། ཁོས་(སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་)
ཉན་གྱི་མི་འདུག་ཅེས་ལབ་གསུང་གི་འདུག། དེ་སློབ་ཞོག་ཆེན་པོ་རེད། འགག་ཅ་ཞེས་ལ་སྤྲུག་གི་ཡོད་པ་རེད། ལམ་རྒྱུན་
ཅག་ཅིག་རིགས་ལ་རྩས་གཏོགས་ཁྱོད་ནས་མི་གནང་བ་དང་། དེ་འདྲི་འགག་ཅར་སྤྲུག་དུས་དངོས་འབྲེལ་ར་ཏ་ལས་
སོང། སྤྱི་རྒྱུད་ཡོད་པ་མ་རེད་དེ། ཞལ་རས་ནག་སོ་གནང་བྱས་ཏེ་སྤྲུག་ནས་གསུང་གི་འདུག། གནས་སྤྲུངས་འདི་འདྲ་
ཞེས་གྱི་སྤྱིར་ལ་བསྐྱེད་པ་ཡོད་པ་རེད། ད་ཕྱི་ལོག་གནང་ན་ཞེ་དག་ཡག་གི་རེད། གཞུང་ཞབས་ཚོའི་སོག་ནས་མཚན་
དཀའ་ལྷོ་ཡོད་ན་སྤྲུག་པ་(སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་)ཁོས་ཉན་གྱི་མི་འདུག་ཅེས་ལབ་གསུངས་བྱུང། ར་ཏ་ལས་སོང། ཅ་
བའི་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ཏ་ཅང་གནང་འཁེལ་སོ་དང་། རྒྱུད་སོ་གནང་སྤྲུག་མཁན་ཞེས་རེད། སྤྲུགས་མེ་ཁྱི་བྱང་རིན་
པོ་ཆེ་ཏ་ཅང་གི་ཐབས་མཁས་སྤྲུགས་མེ་གནང་མཁན་ཞེས་རེད།

ཅེས་ <<མཚན་ཅན་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་འཚོ་>>ར་
བཀའ་སྤྲུལ་བ་ལས་སྤྲུགས་དེའི་རྩ་དག་གི་གནས་ཚུལ་ཤེས་ཏོགས་སྤྲུག་རེས། <<བྱ་བ་ལས་གྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་
གཞག་>>དུ་གསལ་བ་ལྟར་ན། མཁན་བྱུང་དུ་སྤྱི་མ་སྤྲུག་ལོར་བཟང་མཚོག་གིས་ལ་ལོང་ས་མཚོག་སྤྱིར་ལྷ་ལྡན་
དུ་གནང་ཞུའི་ཆེད་འབད་པ་གནང་བར་ཞབས་འབྲིང་འགའ་ཞེས་སྤྲུགས་མ་མཉེས་པར་བྱུང་ཚོགས་བྱས་ཏེ། དུ་སྤྱི་མ་
སྤྲུག་ལོར་མཚོག་བྱུར་འདེད་མཐའ་འབྲུད་གཏོང་ཐབས་རོ་སློབ་གཉིས་ནས་བཅུ་མས་ཚུལ་ཡང་བྱུར་ཅམ་གསལ།
<<ལོད་གྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པའི་ཚོམ་པ་སོས་ལ་ལོང་ས་མཚོག་ལ། ལྷ་སར་སྤྱིར་ཐེབས་མཚན་པ་དེ་གཞུང་བསྐྱེད་
ཚོས་སློབ་གྱི་བཀའ་སྤྱིར་ལ་བཞེད་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ་ཞེས་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར། ལ་ལོང་ས་མཚོག་གིས། “དེ་མ་
རེད། བརྟག་དབྱུད་འགའ་བྱས་པ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་ 1951 ལོར་ལོ་ལོར་བྱུང་བའི་ཐབས་གཙོད་ཆེ་ཞེས་པའི་ཡང་སློབ་འགྲོད་
མེད་ལ། 1954 ལོར་རྒྱ་ནག་དུ་བསྐྱོད་པ་དང་དེ་ནས་ 1956 ལོར་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱོད་དེ་སྤྱིར་ལོད་དུ་ལོག་པ་བཅས་ཚང་མར་
ལོར་འཁྲུལ་སློབ་འགྲོད་ཅ་ནས་མེད།” ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།

དེ་ལྟར་སྤྲུགས་ཡོས་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༧ སྤྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 20 ཉིན་རྒྱལ་མཚོག་སློབ་འཁོར་གྲོ་མོ་
དང་གྱིས་ཏེ་སྤྱིར་ལྷ་ལྡན་རྒྱལ་ཁབ་དུ་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱུར། ཐེབས་ལམ་དུ་འབངས་དང་པ་ཅན་དང་ས་གནས་དཔོན་
རིགས་ཆེ་མ་ཀུན་གྱིས་བསུ་སྐྱེལ་རྒྱ་ཆེར་ཞུས། སྤྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 26 ཉིན་རྒྱལ་ཅེ་དཔལ་འཁོར་ཚོས་
སྤྱིའི་གཙོག་ལག་ཁང་དུ་ཆེད་ཐེབས་གྱིས་མཚུལ་འདེགས་འབྲུལ་དང་སྤྲུགས་སློབ་ཅེ་ཞུས་དབྱེས་མཉེས་ཆེན་པོས་

ཐུགས་ལ་བཏགས། དེ་གར་འཕགས་མཚོག་ཐུགས་ཇེ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དབང་གནང་བར་ངོ་མཚར་བའི་ལྷན་ཁྲིུང་
པར་ཅན་ཞིག་ཀྱང་བྱུང། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོས།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལྷོ་ ༧ ཚེས་ ༢༠ ནང་། ཐུགས་ཡོས་ལྷོ་བ་བདུན་པའི་ཆེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་ཁོ་བོ་གོ་མོ་ནས་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་
ཁབ་ཏུ་ཕྱིར་ལོག་སྐབས་རྒྱལ་ཚེ་དཔལ་འཁོར་ཆོས་སྡེར་མེར་སྐྱེ་མི་མང་ཚོར་ཐུགས་ཇེ་ཆེན་པོའི་དབང་ཆེན་ཞིག་
བགྲིས་པར་རྩ་བའི་ལྷ་མ་མཚོག་ཀྱང་དབང་གལ་དུ་མེབས། ཁོ་བོས་བགོགས་གཏོར་གཏོར་སྐབས་འཁོར་འབྲུ་དང་
མཉམ་དུ་རྩོམ་ཞེ་ལག་ནས་འོར་བ་གར་སོང་མེད་པ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆའི་སྐྱེ་འགག་གི་ཨམ་བྲག་ཏུ་ལྷུང་ཞིང་། དེ་
འགྲམ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་སྐྱེ་བཞེངས་ཀྱིས་རྩོམ་ཞེ་ལྷན་ལ་ཕྱིར་སྡོམ་གནང་བ་ནི་སྐབས་དེར་མང་པོས་གནས་ཚུལ་འདི་

ཉིད་ངོ་མཚར་ཆེ་ལ་རྟེན་འབྲེལ་ཉ་ཅང་གི་བཟང་པོ་ཞིག་ཏུ་ཡིད་ཆེས་ཞུས། ཞེས་གསུངས། དེའི་ཕྱི་ཉིན་དཔལ་འཁོར་ཆོས་
སྡེ་ནས་ཆེབས་ཞབས་བཏེགས་ཏེ་རིམ་བར་མེབས་ལམ་ཁག་ཏུ་དགོན་སྡེ་ཆེ་ཆུང་དང་ལྷ་ཁང་གནས་ཆེན་ཁག་བཅས་
ལ་རྟེན་མཇུག་གནས་གཟིགས། དཔལ་ལ་ཐུག་དབང་མཇུག་ཁ་སོགས་གང་ལ་དེ་འདོད་ཀྱིས་ཇེས་འཛིན་ཐུགས་
སློན་རྒྱ་ཆེར་སྦྱོར་བའི་ལུང་བོད་ལྷོ་ ༦ ཚེས་ ༩ ཕྱི་ལོ་ 1951 ལྷོ་བ་ 8 ཚེས་ 6 ཉིན་⁹²ཏེ་ཆེས་དུས་བཟང་པོར་ལྷ་
ལྷན་དུ་བདེ་མེབས་བྱུང། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་ཁྲིུང་རིན་པོ་ཆའི་རང་རྣམ་དུ།

ལྷོ་བ་ལྷོ་པའི་ཆེས་འགར་ལ་ཆེབས་བསྐྱར་གྱིས་ལག་རི་དང་། རྒྱལ་ཅེ། ལྷ་དཀར་ཅེ། ཡར་འབྲོག་ཁབས་ལྷོད། ལྷག་
ལུང་དགོན། དཔལ་དེ། ཉ་སོག་ཁབ་ཆོས་འཁོར་ཡང་ཅེ། མཉམ་ཐར་རྩ་སྡོད། ཚག་གུར་གྲིང་གར་གཞུང་གནས་ཀྱི་
མེབས་བསྐྱེད་བཞུགས་སྡིག་། ལྷག་བྲག་རི་ཁོང་སོགས་ལ་རིམ་མེབས་ཀྱིས་སྦྱིད་ཚལ་སྐྱེད་དུ་གཞུང་གི་མེབས་
བསྐྱེད་དོས་གཞི་སྡེར་སྡོམ་རྒྱས་གཤོམས་ཀྱི་མཚན་སྡོད་དང་བཅས་འོར་གྲིང་བསྐྱེད་བཟང་པོ་བྱུང་བཞེངས་སོར་འཁོར་
ཀྱི་བར་ཁོ་བོ་ཅག་ཀྱང་ཆེབས་ཞབས་སུ་ལྷན་རྒྱས་དང་ལྷ་རྟེན་དེས་མེད་སྐབས་སྐྱེད་ཀྱིས་བཅས། ... ལྷབས་མགོན་
མིད་ལུང་ལྷག་བྲག་རྩོམ་ཞེ་འཆང་གོ་མོ་ནས་སྡོན་མེབས་ཀྱིས་ལྷག་བྲག་རི་ཁོང་དུ་བཞུགས་སྡོན་འཇགས་སུས་ཀྱི་ཞབས་
སོར་ལ་མཚོན་པར་བཏུད། ཅས་དང་། <<བཅོན་ཤོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས་མེབས་ལམ་གྱི་

གནས་སྐྱེད་སྐྱེད་གསུང་བར།

ངོས་ཀྱིས་དོགས་ཚོན་མེད་པར་སྡོམ་དང་སྡིག་པ་རྩ་ཅེས་ཏུ་ལེན་བྱས་ལ། ལྷོ་ལ་འཕང་སྐྱེད་དོགས་དེ་ཅེས་མེད། འོན་
ཀྱང་། ལྷོ་ལ་དགའ་སྐྱེད་མེད་ཅིང་ཕྱེ་འབྲུ་རྐང་བྲུག་(caterpillar)ལ་ཚོར་སྐྱེད་མེད། གང་ལྟར། ལྷབས་འདིར་ཐང་ཡངས་
པོའི་སྡོང་བཞོན་པ་ཡོང་གིས་བསྐྱེད་ཏེ་བསྐྱོད་པར་སྦྱིད་སྐྱེད་ཆེན་པོ་བྱུང། འོན་ཀྱིས་བཞོན་པ་དེ་ནི་རྩ་སྡོང་རིན་པོ་ཆའི་
ཆེབས་ཤེས་“སྡོ་དཀར་འཁོར་ལོ་”ཞེས་པའི་བཞོན་ཤེས་འགྲོས་ཤིན་ཏུ་བཟང་ཞིང་རྒྱག་ཤེད་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་
ལ། ངོས་རང་དེ་དང་འདྲིས་ལོགས་སུ་བྱུང། ཆེབས་དཔོན་གྱིས་བཞོན་ཤེས་དེ་གཞུགས་བོངས་ཆུང་ཞིང་བཞིན་ཉམས་

⁹² ལྷ་ལྷན་དུ་མེབས་ཆེས་ལ་མི་མཐུན།

མེད་པས་རྒྱལ་བ་འིན་པོ་ཆེར་མི་འོས་ཞེས་ངོས་གྲིས་བཞོན་དེའི་དེ་ཉིད་བདམས་པར་འདོད་མོས་མ་གཞན། ཞེས་དང་། དེ་
ནས་ལོར་གླིང་པོ་བྱང་དུ་ཕེབས་འཕྲོར་སྐབས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ། “སྐར་གྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན། ངོས་གྱི་དགའ་མོས་བྱེད་
ས་གད་པ་ལོར་དུ་དོན་གྲུབ་པོ་དེའི་མགོ་སྟོད་དུ་འདས་གྲོངས་སུ་གྱུར་བ་ཤེས་འཕྲལ་ཡིད་ལ་སློབ་སྦྱང་ཆེན་པོ་བྱུང་། ཁོང་གི་
ངོས་རང་རྒྱུད་དུས་ཀྱི་ཅེད་རོགས་དགའ་སྦྱང་ཆེ་ཤོས་དང་། ཡིད་ཆེས་སློབ་འགྲུལ་བྱེད་ས། དུས་རྒྱུན་དུ་སློབ་སྦྱང་སྦོར་མཁན་དེ་
ཡིན་”ཞེས་གསུངས། དེ་ནས་ཀྱང་། སྐུ་ན་ཉ་ཅང་ལ་བའི་སྐབས་སུ་གད་པ་ལོར་དུ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་གདོང་གི་རྣམ་
འགྱུར་འདྲ་མིན་བསྟན་ནས་རྒྱུད་སྤིང་འིན་པོ་ཆེར་ཞེད་སྦྱང་སྦོར་ཞིང་། དགུང་ན་རྒྱུད་ཡར་སོན་པ་ནས་ཅེད་མོ་རྒྱལ་
པོའི་རིགས་ཅེས། དམག་ཅེད་ཀྱི་སྐབས་སུ་པན་རྩོད་འདོད་ཤེས་དང་། ཡང་སྐབས་ཤེད་ལོར་དུ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་ལག་
པས་རྒྱུད་སྤིང་འིན་པོ་ཆེ་བསྐྱམས་པའི་ཆེ་དམག་གི་ཁོའི་གདོང་པར་བཅུགས་ཏེ་ཁྲག་ཐོན་པ་སོགས་བྱུང་ནའང་ད་
དུང་སློབ་སྦྱང་གི་རྣམ་པ་དེ་མི་ཡལ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་སོགས་གསུངས། “ལོར་དུ་དོན་གྲུབ་ཆེ་ལས་འདས་པ་དེས་ངོས་གྱི་
གྲིས་པའི་དུས་སྐབས་དེ་ཉིད་ཡོངས་སུ་ཡལ་ཐེན་པའི་ཆོར་སྦྱང་བྱུང་”ཞེས་དང་། “དེ་གི་དུས་སྐབས་དེ་བསྐྱུར་ལོག་རྒྱག་
ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཤེད་”ཅེས་ཐུགས་ཤིན་ཏུ་འཁྲེང་བའི་རྩོམ་ཡང་གསུངས།

སྐབས་དེ་ཤིད་དུ། ལ་གོང་ས་མཚོག་ཕྱིར་ལྷ་སར་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱུར་བ་གསར་ལམ་ཁག་ཏུ་བསྐྱབས་པ་
སྟེ་མཚོར་འིན་པོ་ཆེས་གསན་པས་ཐུགས་འཚབ་བཟོད་མེད་དུ་སྐྱེས་ཤིང་ཨ་རིའི་ཁུལ་དུ་གར་ཅིར་རྩ་བུ་གིས་
འབད་པ་སྐྱོ་ཚོགས་བསྟེན་པར། ཨ་རིའི་ཕྱི་སྤྱོད་ལས་ཁུངས་ནས། བོད་ལ་གསར་བའི་གནམ་གྲུ་ཆེད་གཏོང་གིས་
ལ་གོང་ས་ཏུ་ལའི་གྲུ་མ་མཚོག་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་གདན་འདྲེན་ཞུ་ཅིས་ལ། དགུན་དུས་གནམ་གཤིས་གར་བའི་སྐབས་ཡིན་
སྐབས་ཡར་འབྲོག་གཡུ་མཚོའི་འབྲུག་རོམ་སྟེང་གནམ་གྲུ་འབབ་བྱུང་མིན་དང་། ལ་གོང་ས་མཚོག་དེ་གར་གསར་
སྐབས་ཀྱིས་ཕེབས་བྱུང་མིན་སོགས་སྟེ་མཚོར་འིན་པོ་ཆེ་དང་རྩོད་དུ་བཀའ་མོལ་གནང་། སྐབས་དེར་སྐྱེད་པ་
སྟེས། ལ་གོང་ས་མཚོག་བོད་དུ་བཞུགས་གཏན་འཁེལ་བས་དེ་ཞིག་ཕྱི་ལ་ཕེབས་སྐྱེད་དགོངས་འཆར་མེད་པའི་
གནས་འཕྲིན་ཁུལ་བ་སྟེ་མཚོར་འིན་པོ་ཆེར་འཕྲོར་བས་སྐབས་དེའི་ལས་དོན་དུ་མ་ཞིག་ཐུག་ལེན་དུ་བསྐྱར་མ་
བྱུང་།⁹³

⁹³ ཐུག་མཚོར་འིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལ་གཞིགས།

བྱུག་པ། གཞིས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཚེན་པོར་སྤྱིར་ཐེབས་ཀྱིས་ཚོས་སྤིད་ཀྱི་མཚན་པ་བསྐྱེད་མར་ བསྐྱེདས་པའི་རིམ་པར་བྲེ་བ།

དམར་ཤོག་ནང་འཇུག་དང་སྐྱོན་གཙོད་དབྱེན་སྤྱོད།

སྤྱི་ནོར་ཡ་ཤོང་ས་སྐབས་མགོན་ཚེན་པོ་སྤོན་འཁོར་ལྟ་སར་བདེ་ཐེབས་བྱུང་སྟེ་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་ཏེ། སྤྱི་
ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 8 ཚེས་ 8 ཉིན་རྒྱ་མིའི་ངོ་ཚབ་ཀྱང་ཅིན་ལུ་འུ་འོ་ལས་ལྟ་སར་འབྱོར། ཉིན་ལས་རྗེས་འདིག་ཉིན་སྤྱི་
སོལ་ལྟར་སྤིད་བཀའ་ལླན་རྒྱུས་ཀྱིས་རྒྱའི་ངོ་ཚབ་རྣམས་ལ་གསོལ་སྤོན་བཀའ་ལས་པར་ལྟ་སའི་མི་དམངས་ཀྱིས་མི་
འདོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཆེ་ཅོམ་བསྟན། སྟེ་ལེན་ཀྱི་རིམ་པར་རྒྱའི་ངོ་ལས་རྣམས་ཀྱང་འདོད་ཚོམས་དེ་ཅོམ་མ་བྱུང། དེ་
ནས་བརྒྱུད་རྒྱའི་ངོ་ཚབ་རྣམས་ཐོད་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་ཚོར་མཚལ་འབྲེད་ཀྱིས་གོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་
ལེགས་བྱུང་བུང་བ་དང་། ཐོད་རྒྱ་གཉིས་མཐུན་སྤྱིལ་དམ་ཐབ་དགོས་པ་སོགས་བཙོས་སྤྱིག་འཇུག་མཁས་མཁས་ཅོམ་ཞིག་
གཙོ་འདོན་གྱི་སློབ་སྐྱོད་ཐོད་གཞུང་དམངས་གཉིས་གཡོ་འབྱུང་གྱིས་འགྲུག་ཐབས་བྱས།

སྤྱི་ལོ་ 1951 ལོའི་དབྱར་མཚམས་གོ་མོ་ནས་སྤྱིར་ལྟ་སྐྱོན་དུ་ཚེབས་སྐྱུར་བྱུང་སྐབས་ལྟ་སར་གཙོས་པའི་
གཡམས་གཡོན་ཀྱོན་གྱི་གནས་བབ་ཆེས་རྩ་བུ་འགྱུར་བཞིན་པ་དང་། གཞུང་གི་རྒྱལ་ས་དང་འབངས་ཀྱི་ཉལ་ས་
གཉིས་ཀ་བདེ་འཇགས་མེད་པའི་གནས་སྐྱུར་ཀྱང་། ཡ་ཤོང་ས་སྐབས་མགོན་ཚེན་པོ་མཚོག་ནས་བྲུག་དཔེ་གསལ་
གཟིགས་དང་འཇུག་རིག་བྲུགས་གཉེར་སོགས་གནང་སྟོ་མང་ཅོམ་ཞིག་སྤྱིར་བཏོན་མཚན་ཅེད། དེ་ལ་ཡ་ཤོང་ས་
མཚོག་གི་ཞལ་སྤྱི་ནས་གསུང་དོན། “སེམས་ཀྱི་དཀའ་སྤྱུག་ནི་རྒྱ་ཚོད་ཉེར་བཞིའི་རིང་སྤོད་པ་ཞིག་མ་རེད། རྣམས་དེར་
དུས་ནས་དུས་སྐྱེད་རིང་དང་མཚུངས་པར་ང་ཚོ་གང་མོ་དགོད་པའི་གནས་སྐྱེད་བྱུང་ལ། ང་ཚོ་བོད་མི་རྣམས་བྱེད་ཅག་ཨ་
འི་བ་དང་མི་འདྲ་སྟེ། དོན་གང་ཞིག་ལམ་སྟོངས་མ་བྱུང་ཆེ་ཨ་འི་བ་རྣམས་ཀྱིས་ལུན་རིང་སེམས་སྤྱུག་བྲེད་ཀྱང་བོད་མི་ཚོས་
དེ་ལྟར་མི་བྲེད་”ཅེས་ཡིད་ལྷུང་བ་ཁོ་ནས་དཀའ་ངལ་ལ་གདོད་གཏོད་དཀའ་བ་དང་དོན་ཐམས་ཅད་འབྱུང་ཤོད་དུ་
གཏོང་རེས་པའི་གནད་དོན་དེ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་རྩོམ་པ་སོར་གསུངས།

རྣམས་དེར། སྤིད་དོན་གྱི་གཞོན་ལུགས་རི་ལྟར་ཆེ་ཡང་སྤྱིའི་རྒྱུན་ལྷན་དེ་དག་གིས་ཡ་ཤོང་ས་མཚོག་གི་
བྲུགས་ལ་ལུགས་རྒྱུན་དེ་ཅོམ་སྟེར་བྱུང་མེད་ལ། དེ་ལས་བསྐྱོད་སྟེ། སྤྱིར་བྱུན་ལྟར་གསལ་བསམ་དང་བྲུགས་སྤྱིར་
ཡོད་པའི་མཚན་སྟོ་ཁག་སྤྱིར་བྱུན་ལྟར་མཚན། དེ་ལ་ཡ་ཤོང་ས་མཚོག་གིས་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པར།

ངོས་གོ་མོ་ནས་སྤྱིར་འབྱོར་མ་ཐག །ངོས་ཀྱིས་མི་ཞིག་ལ་སྤྱིམ་འཁོར་རྣམས་བཞོ་བཙོས་བྲེད་དགོས་པའི་སྐུལ་མ་བྱས།
དེ་ནས་ཁ་ལོ་བའི་ཚོག་མཚན་མེད་པར་ངོས་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྤྱིམ་འཁོར་བསྟོར། འཛིན་འཁོར་ལ་སྟེ་མིག་དགོས་ཤིང་དེ་

ཁ་ལོ་བའི་ལག་ཏུ་ཡོད་པས་བེད་སྲོད་གཏོང་མ་ཐུབ། ལྷུ་མ་འཁོར་གཞན་གསུམ་དེར་ལྷེ་མིག་མི་དགོས་སྐབས་ངོས་
ཀྱིས་གསང་བའི་སྐོ་ནས་བེད་སྲོད་བྱེད་སྐབས་བརྗེད། ལྷུ་མ་མིག་སྐྱུ་མ་འཁོར་གཅིག་སྐྱུ་མ་འཁོར་དང་དུ་བཟུང་བྱོན་བྱུང་
སྟེ་མཁུན་གྱི་སྐོ་གཞེ་ཆག། དེའི་ཕྱི་ཉིན་ཁ་ལོ་བར་དེ་སྟོན་དགོས་པ་སྐོས་མེད་ཡིན་ཀྱང་དེ་ཞིག་ཅི་བྱེད་འདི་བྱེད་མེད་
པའི་ངང་དུ་ལུས། ... དེ་ནས་ཡོང་ས་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ཕྱག་ཆས་པ་ལམ་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་གཅོད་ཀྱི་དེ་སྐུད་དེ་ལེ་ལོར་
གོར་ཞིག་གྲམ་གྲམ་གྱིས། གཅོད་ཀྱི་དེ་ནི། ངོས་ཀྱིས་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཁོས་ར་ཞིག་དང་པལ་ཆེར་མཚུངས་པའི་
མཚོན་ཁང་དེར་སྟེད་པའི་ཅ་དངོས་ཁོད་ཀྱི་གཅིག་ཡིན། ངོས་ཀྱིས་ལེལ་གོར་གོར་ཞིག་གཏུབ་སྟེ་དེ་ནས་བྱེ་མ་ཀ་ར་
བསྐོལ། གར་པོར་གྱུར་པའི་བྱེ་མ་ཀ་ར་དེ་ལེལ་གྱི་ངོས་སུ་བྱུགས་ཤིང་སྲིང་བལ་ཤིལ་ཤིལ་བཟོས་ཏེ་དེར་སྐུར་བ་ན།
ཆག་སྐོན་མ་ལོར་བའི་སྐོ་གཞེ་དེ་དང་འབྲ་མཚུངས་སུ་གྱུར། རྗེས་སུ་སྐྱུ་མ་འཁོར་ཁ་ལོ་བས་དེ་ལེལ་ཡོད་མེད་ངོས་ཀྱིས་
ལེལ་རྟོགས་མ་བྱུང། ... ཕྱི་ལོགས་སུ་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་དང་མི་དམངས་གཞན་བཅས་ཡོད་པས་ངོས་རང་རང་གིས་
སྐྱུ་མ་འཁོར་གཏོང་བྱེད་སྐབས་བདེ་པོ་ཞིག་མ་ཤིང། དེར་བརྟེན། ངོས་ཀྱིས་ཞབས་བྱི་བའི་ཁོད་དུ་གྲུ་བ་ཆན་བ་སྐུར་
བྱུང་ལྟར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་སྐྱུ་མ་འཁོར་གཏོང་སྐབས་བསྐབས་ཏེ། ཉིན་ཞིག་དེད་གཉིས་ཀྱིས་ལྷགས་ཤི་སེར་པོའི་ཕྱི་
ལོགས་སུ་སྐྱུ་མ་འཁོར་གཏོང་སྐབས་སྐོ་ལ་བཟུངས་པས་དངངས་སྐྱབ་ཆེན་པོ་བྱུང། ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྐུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 8 ཚེས་ 22 ཉིན་“ལུ་བ་བྱང་བོད་བསྐྱོད་དཔུང་སྟེ”ཞེས་པའི་རྒྱ་དམག་མཚོ་སྟོན་ནས་
ལྷ་སར་བོན། ཚེས་ 28 ཉིན་ཀྱང་གོ་རྟུ་དང་ཐན་གོན་སན་གཉིས་ཀྱིས་སྟེ་བྱིད་པའི་དམག་སྟེ་བརྒྱད་པའི་དཔུང་དམག་
ཆབ་མདོ་ནས་ལྷ་སར་བོན། ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 9 ཉིན་དེ་སྟོན་ཆབ་མདོ་བཅན་བཟུང་བྱེད་མཁན་དམག་སྤྱི་མང་ཆི་མེ་
ཡིས་སྟེ་བྱིད་པའི་རྒྱ་དམག་བྱུག་བརྒྱ་ལྷག་ལྷ་སར་འབྱོར་ཅིང། དེ་དང་མཚུངས་པར་སྐར་ཡང་མདོ་སྐད་ལུལ་ནས་
ནག་ཚུ་བརྒྱད་དམག་དཔོན་རྒྱན་མིན་གྱིས་སྟེ་བྱིད་པའི་རྒྱ་དམག་ཆིག་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་ཅན་ལྷ་སར་འབྱོར་བར། ཀྱང་
ཅིན་ལྷུ་ཡིས་སྐྱུ་མ་མ་ལྷགས་ཆེར་བྱས་པ་ལྟར་བོད་གཞུང་ནས་དེ་དག་ལ་སྟོད་གནས་དང་བཟུང་བཅའ་སོགས་
བཀོད་སྤྱིག་དང་སྟེ་ལེན་གང་ལུས་བྱ་དགོས་བྱུང། དེ་ལྟར་རྒྱ་དམག་སྟོང་ལྷག་དུ་མ་སྐོ་བྱུང་དུ་འབྱོར་བས་ཁེར་རྒྱུང་
དུ་ཡུན་ཤིང་འཚོ་བའི་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་དེ་ཅིར་འགྱུར་ཤེས་གསལ་ཅན་དུ་གྱུར་ཅིང། ཤིམ་གྱིས་བཟུང་ཆས་སོགས་
མཁོ་དངོས་ཀྱི་ཤིན་འབབ་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་འཕར་བར་བརྟེན་སུ་གེ་སོགས་དཀའ་སྐྱབ་ཆེས་ཆེར་ཡོད་
ཤེས་སྐྱུ་སྟེ་ལྷ་སའི་མི་དམངས་རྣམས་སེམས་འཚབ་ཆེན་པོའི་ངང་དུ་གྱུར།

སྤྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 19 ཉིན་རྒྱ་དམག་གྱི་དམག་སྐར་ཨང་བཅོ་བརྒྱད་པའི་ཁོངས་ནས་དམར་
དམག་ཁ་སྟོན་མཚོན་ཆ་དང་བཅས་ཏེ་འབྱོར་བས་ང་ཇི་བྱག་ཏུ་གྱུར། སྤིད་དོན་རྒྱལ་རབས་ལས།
ཆབ་མདོར་བཅན་འཇུལ་བྱེད་མིའི་རྒྱ་དཔོན་མང་ཆེས་མིས་ཀྱི་འོག་ལ་བཅིངས་བཀོལ་དམག་མི་ཟེར་བའི་རྒྱ་དམག་
སྐྱུ་མ་སྟོང་ཐམ་བ་ལྷ་སར་ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༩ (Sept. 9th 1951) ཉིན་འབྱོར་བ་དང་དུས་མཚུངས་ལྷ་སུར་བཀའ་སྐོན་བོད་
དག་དབང་འཛིགས་མེད་ཀྱང་ཕེབས་འབྱོར་གནང། དེ་ནས་ཟླ་བ་གཉིས་ཅན་གྱི་རྗེས་ལ་དམག་སྤྱི་ཀྱང་གོ་རྟུ་དང། ཐན་

ཀོན་སུག་གི་ལོག་ལ་རྒྱ་དམག་སྤོང་ཕྱག་ཉེ་ལུ་ཐམ་པ་ཡང་ལྷ་སར་འབྱོར་ཏེ། དེ་ཚོའི་ཁོངས་ནས་དམག་ཚོ་ཁ་ལས་
འབྲུག་རྒྱ་གར། བལ་ཡུལ་དང་ཉེ་བའི་ས་མཚམས་མཚོ་སྤྲོད་དང་། ཐག་ཤི། མོ་མོ། གཉེ་འཛུགས། སྤོང་སྤར་སོགས་ལ་
རིམ་པས་བཏང་བ་དང་། ཞི་བའི་ལས་བྱེད་བ་དང་། རྒྱ་མི་ངལ་རྩོལ་ལས་བྱེད་བ། ཚོང་རིགས་བཅས་ཀྱང་ཐམ་མི་ཆད་
པར་ཚོན་ཆེ་འབྱོར། ཞེས་གསུངས། སྐབས་དེར་བོད་གཞུང་བཀའ་ལག་གིས་ཀྱང་ཅིན་ཕུའུ་ལ་བོད་ཀྱི་བདག་དབང་
སྲུང་བཞེན་བོད་མིར་ཡོད་པ་རང་སོར་འཛོག་དགོས་ཀྱི་ནང་དོན་གསལ་བའི་དོན་ཚན་གསུམ་ཅན་ཞེས་གཞུང་བར་
ཀྱང་ཅིན་ཕུའུ་ཡིས། ལ་གོང་ས་ཏུ་ལའི་རྒྱ་མའི་སྤྱོད་དབང་སོགས་ལ་འགྲུར་བ་མི་འགོ་བ་དང་། དམར་དམག་གིས་མཐའ་
མཚམས་དམ་སྲུང་བྱ་རྒྱ། བོད་དམག་རྣམས་བཅིངས་འགོལ་དམག་ཏུ་བསྐྱུར་རྒྱ། དམག་ཆས་རྣམས་རྒྱ་ནག་ནས་
ནང་འབྲེན་བྱ་རྒྱ་སོགས་བཤད་དེ་མགོ་སྐོར་ཐབས་བྱས། སྤྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 28 ཉིན་རྒྱ་ནག་གི་དོ་ཚབ་
ཀྱང་ཅིན་ཕུའུ་དོ་ལས་མའི་ཅི་ཏུང་གི་སར་ཚེན་པོ་ཞེས་དང་དམག་མི་ལྷ་བཙུ་ཡས་མས་བཅས་ནོར་སྤོང་པོ་བྱང་དུ་
ལ་གོང་ས་མཚོག་གི་སྤྱོད་པ་ཏུ་བྱུག་ཏུ་གསུངས་འབྲུལ་དུ་བཅར། སྤྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 30 ཉིན་བོད་
གཞུང་ནས། ཀྱང་ཏུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཟེར་བ་བཙུགས་ནས་ལོ་གཅིག་འཁོར་བའི་རྒྱལ་སྤོན་དུས་ཚེན་
ལ་བཀྲ་གིས་ལེགས་མཚོན་ཆེད་ཏར་འཕྲིན་ཐོག་མ་དེ་བཏང་། སྐབས་དེ་དག་ཏུ་རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་བོད་རྒྱ་ཚོགས་འདུ་
དང་མཐའ་འཕྲད་སོགས་ལ་ལ་གོང་ས་སྤྱོད་པ་མགོན་ཚེན་པོ་མཚོག་སྤྱོད་དོས་ཐེབས་བཞུགས་དགོས་པའི་སྤྱུལ་མ་
ཡང་ཡང་བྱུང་ཡང་། བཀའ་ལག་ནས་ལ་གོང་ས་མཚོག་གིས་ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤོང་གཉེར་སོགས་ཡོངས་སུ་བྱུང་ཐེད་
པས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འདུ་ཚོགས་སུ་ཐེབས་བཞུགས་དཀའ་བའི་གནས་ཚུལ་གསལ་བཤད་གནང་། རིམ་གྱིས་རྒྱ་དམག་
རྣམས་མཚམས་མ་ཆད་པར་ལྷ་སར་འབྱོར་ཅིང་ཕྱོགས་མཐའི་ས་གནད་ཁག་ཏུ་འང་འབྲེམ་འཛོག་བྱས་པ་སོགས་སྤོ་
གང་ས་ནས་ཐར་ཐབས་ཐེད་པའི་གནས་སུ་གྱུར།

སྐབས་དེར། རྒྱའི་དོ་ཚབ་རྣམས་ལ་གོང་ས་མཚོག་གི་སྤྱོད་པ་ཏུ་བཅར་སྐབས་བོད་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་
དང་ལྷན་དུ་བཅར་བ་དང་། གཙོ་ཆེར་སྲིད་ཚབ་རྣམ་གཉིས་དང་ལྷན་དུ་བཅར། རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་དུས་ཉུག་ཏུ་ཁོ་བ་
ཅག་བོད་ལ་རོགས་སྤོང་ཏུ་ཡོང་ནའང་བོད་འབངས་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་དམག་ལ་མི་དགའ་བའི་རྣམ་འགྲུར་ཞི་བྱལ་གཉིས་
ཐད་ནས་སྤོན་བ་དང་། མཐུན་འགྲུར་མི་སྤྱོད་པ་སོགས་བཤད་པར་སྲིད་ཚབ་སྤྱོད་ཁང་པས། ས་མཚམས་སུ་དཀའ་རྙོག་
བཟོ་མཁན་ནི་རྒྱ་ནག་ལས་ཐེད་བ་དང་། བོད་གཞུང་དམངས་གཉིས་མི་ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་མང་པོའི་རིང་རང་མགོ་རང་ཐོན་
གྱིས་འཚོ་བ་སོགས་བརྗོད་དེ་སྲིད་ཚབ་གཉིས་ནས་ཚོལ་ལན་ལུས་ཐེད་དུ་སྤྲོད་པ་རྣམས་རྒྱའི་སྤོང་མ་བབས་བ་ལན་
མང་བྱུང་བར་བརྟེན། སྤྱོད་པས་ཕྱོགས་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་ཚོལ་ལུགས་ཆེ་དུ་བཏང་སྟེ། རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་གོས་
མཐུན་དོན་ཚན་བཙུ་བཙུན་གྱི་དོན་གནད་རྣམས་ཅིས་ཐེད་དོན་དོལ་དང་འགལ་འདས་བསྐྱུར་འཛོག་སྤོང་ཚོགས་བྱེད་
བཞེན་པའི་སྤོང་གནད་མང་དུ་བཏོན། དེ་ལྟར་སྲིད་ཚབ་གཉིས་ནས་རྒྱའི་འདོད་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པར་“ཅི་གསུང་

བཀའ་སླུབ་མ་ལུས་པའི་ཁར། རང་ཐོན་སྐྱེ་ཙམ་ཡང་མེད་པར་སློབ་སློབ་སློབ་སློབ་ཐོས་ཀྱིས་ལན་གཅིག་མཚུགས་གཉིས་
མཚུགས་ཏེ་སློབ་པ་དང་། དམངས་ཁྲོད་དུ་ཡང་རྒྱ་མིར་མི་དགའ་བའི་རྣམ་འགྲུར་སྤྱོད་ཆོག་པ་བསྟན་ཏེ་དོ་སྐྱོལ་རིམ་པར་
བྱུང་། <<མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།>>ལས་སྟོན་ལྟ་སྟེ་ཆོག་པ་བཏགས་ཀྱིས།

ཉིན་ཞིག་གར་ཅིང་ལྷོ་ལོར་སྤོང་ལྷོ་ལྷོ་དགའ་ཚེས་གཟིམ་རྒྱུ་དུ་ཡགོང་ས་མཚོག་མཇུག་བཅར་སྐབས་སྤོང་ཚབ་རྣམ་
གཉིས་ཀྱང་ལྷོ་བཅར་གནང་ཡོད་པ་དང་། གར་ཅིང་ལྷོ་སྤོང་ཚབ་རྣམ་གཉིས་ཡགོང་ས་མཚོག་དང་ལྷོ་དུ་བཞུགས་
པ་དེར་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྲུར་བསྟན། དེ་ཉིན་གྱི་གསུང་སྐྱེད་ཀྱི་གར་ཅིང་ལྷོ་སྤོང་སྐྱེད་ལ་མདོ་གོ་ཚང་སྤོང་ཆོག་པ་
བཏགས་ཀྱིས་དང་། ལྷོ་གཉིས་ཡིན། ཡགོང་ས་མཚོག་ཞལ་སྤོང་གཟིགས་ཀྱིས་བཞུགས་སྤོང་དུ་བཞུགས་ཤིང་། སྤོང་ཚབ་
གར་ཅིང་ལྷོ་དང་། ཁོང་གི་རོགས་མི་གཅིག་གཡོན་སྤོང་གསུང་དང་། སྤོང་ཚབ་རྣམ་གཉིས་གཡམ་སྤོང་གསུང་། སྤོང་སྐྱེད་
གཉིས་བཞུགས་གདན་གཞན་ལས་དམངས་ཐོག་བསྟན་ནས་མན་རྒྱུ་གྱི་གསུང་སྤོང་སྤོང་ལྷོ་བྱས། གར་ཅིང་ལྷོ་ཡིས་
ཡགོང་ས་མཚོག་ལ། བར་ལམ་རྒྱ་བོད་གཉིས་སྤོང་མཚུགས་ལག་ལེན་བསྟན་སྤོང་གསུང་སྤོང་བསྤོང་སྤོང་ཐེངས་འགའ་ཤས་
བྱུང་ཡང་མན་རྒྱུ་བསམ་རྒྱུ་མ་མཚུགས་པར་དེ་སྤོང་དེ་ཞེས་དུ་ཡང་འགྲུར་བའི་སྤོང་ལྷོ་སྤོང་ལ། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་རྒྱ་
སྤོང་གསུང་གྱི་བསམ་རྒྱུ་སྤོང་བར། སྤོང་ཚབ་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་ད་ལྟ་གར་ཅིང་ལྷོ་སྤོང་ས་མཚོག་ལ་སྤོང་མེད་ལྷོ་སྤོང་
བདེན་ལ་རྒྱུ་མེད་དན་མིན་གྱི་དགའ་ལན་ལྟ་སྤོང་གནང་ཞེས་གར་ཅིང་ལྷོ་སྤོང་གོང་དམངས་པོར་གྱུར་ཏེ། ཁོང་ཁོར་པ་དུ་
འབར་ནས། ཁྲོད་གཉིས་དུ་ལའི་སྤོང་མའི་སྤོང་མཚུགས་ལ་གྲུས་ཞབས་དང་། བཅི་བཀའ་མེད་པར་ཉམ་ཞུའི་ཐོག་ཁ་ལན་སྤོང་ག་
པ་འོས་སྤོང་མ་མཚོས་པ་དེ། ཅེས་ཆོག་ནན་མང་དག་གིས་ཁ་རྒྱུང་བཏགས་པོ་བཏགས་བར་བཞེན་ཐོག་སྤོང་སྤོང་གཉིས་
འདིགས་སྤོང་ཆེན་པོ་སྤོང་པའི་འོག་ལྷོ་ཙམ་དེར་མན་རྒྱུ་གྱི་གསུང་སྤོང་དེ་བཞེན་སྤོང་མ་མཚུགས་པར་ཉམ་སངས་པ་
ཞིག་བྱུང་བའི་སྤོང་། སྤོང་ཚབ་སྤོང་ཁང་པས། སྤོང་སྤོང་མཚོགས་དུ་ལའི་སྤོང་མ་འདིར་གཙོ་བོར་བཞུགས་ཡོད་པ་དེ། དེའི་
འོག་དེ་ཆོས་ལས་ཀའི་འགན་ཁྲོད་ནས་ལས་ཀ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅིང་ལས་ཀ་བྱེད་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་ལྷོ་
བའི་ལས་འགན་ཡོད། དེ་ལྷོ་དབང་མེད་པ་ག་དེ་ཟེར་གྱི་ཡོད། གར་ཅིང་ལྷོ་ཡིས། ཁྲོད་གཉིས་དུ་ལའི་སྤོང་མའི་སྤོང་མཚུགས་
ལ་སྤོང་ཆུགས་ཆེན་པོ་བཏགས་པ་དེ་དུ་ལའི་སྤོང་མར་གྲུས་ཞབས་དང་། བཅི་འདོག་མི་བྱེད་པ་ཉམ་ཞབས་རྒྱུགས་ཡིན་
ལྷོ་གསུང་བཏགས་དེ་སྤོང་ཚབ་སྤོང་མས་རྒྱ་སྤོང་གྱི་ཆོག་དུ་(ཤེ་ཀ་མེ་ཡོ་ཀོན་གྱི་)དེ་གང་ཡང་བྱེད་ཀྱི་མ་དེད་ཅེས་གསུང་བའི་

རང་མཇུག་འཕྲད་དེ་མི་དགའ་བའི་རང་ནས་སྤོང་དགོས་བྱུང་། ཞེས་གསུངས་ལ། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “སྤོང་ཚབ་གཉིས་
གནས་དབྱུང་གཏོང་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་སྤོང་སྤོང་དེར་སྤོང་ཚབ་བདེ་མཁར་བས། རེ་སྤོང་སྤོང་མཚོག་དུ་ལའི་སྤོང་མ་དེན་པོ་ཆེས་
སྤོང་ཚབ་དུ་བསྤོང་གཞན་གནང་བ་ཞིག་ཡིན། ཁྲོད་ལྟ་སྤོང་ཞིག་གིས་གནས་དབྱུང་གཏོང་རྒྱུར་ཉན་སྤོང་གྱི་མ་དེད། སྤོང་སྤོང་
མཚོགས་དུ་ལའི་སྤོང་མ་དེན་པོ་ཆེས་དེ་ལ་རྒྱ་ལ་མཚོང་དགོས་ཞེས་བཀའ་མེད་པས་ཀྱང་མཚོང་གི་དེད་ཅེས་གསུངས་ཏེ་འདིགས་
ལྷོ་སྤོང་ཙམ་ཡང་མེད་པའི་ལན་འདེབས་ནན་པོ་གནང་འདུག”ཅེས་སོགས་ཡིག་ཆ་ཁག་དུ་ཞིབ་དུ་ཡོད་པས་དེ་དག་དུ་
བསྟན་ལ། རྒྱ་དམངས་མཚོ་གཙོ་ཆོས་ཉེས་འགའ་བྱེད་རྒྱུ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཞི། སྤོང་ཚབ་གཉིས་ལ་དེ་དང་རྒྱ་གར་གྱི་
གསང་ལྷོ་སྤོང་མ་དེད་ཅེས་པ་དེ་དེད། དེའི་ཡོང་རྒྱུ་ཞི། སྤོང་སྤོང་དེར་སྤོང་མའི་དམངས་ཁྲོད་དུ་རྒྱ་མིར་མི་དགའ་བའི་རྣམ་

འགྲུང་ལུགས་ཆེར་བསྐྱེད་པར་རྒྱ་མིས་མགོ་གཞོན་ཐབས་བྱས་པར་ཟུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་ཀྱིས་ཀྱང་ཅིན་
ལྷུ་ལོགས་ལ་མི་དམངས་ཀྱི་རྒྱབ་ཏུ་གཞན་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་བཤད་པར་བརྟེན། མི་དམངས་ཀྱི་དོ་རྒྱལ་འཇགས་པར་
སྲིད་ཚབ་གཉིས་ལས་གནས་ནས་ཅ་དགོངས་མ་ཞུས་ཐབས་མེད་ཡིན་པར་བསམས་ཏེ་ཉེས་འདོགས་ཆེད་བཟོ་ཞེས་
པ་ཞིག་རེད། དེ་ལ་སྐྱའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་ནས།

ཟླ་བ་དུག་ཅམ་ལ་ང་ལྟ་སར་སྲོད་རྒྱུན་རིང་ཉལ་པར་རྒྱ་མིའི་དཔོན་པོ་ཆོའི་སར་ཕྱིན་ཏེ། དེ་འདྲ་མ་བྱེད། དེ་འདྲ་མ་བྱེད།
ཅེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། རྒྱ་ནག་མའོ་ཅི་ཏུང་གི་སྐྱེ་ཚབ་ཀྱང་ཅིན་ལྷུ་ཡིས། མདང་དགོང་ཡང་ས་དབང་ཟུར་ཁང་མེབས་ཏེ་
ཀྱང་ཅིན་ལྷུ་ལྷེད་རང་སྐྱབས་པ་རེད། མི་དམངས་ལ་འཚིག་པ་ཟ་རྒྱ་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད། འཁྲབ་མཁན་ནི་མི་
དམངས་དེ་ཆོ་རེད། འཁྲབ་མཁན་དེ་ཆོར་འཚིག་པ་ཟ་རྒྱ་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད། ཞེས་བཤད་པར། ཀྱང་ཅིན་ལྷུ་ཡིས་
སྐྱེ་ལོ་ས་དབང་ཆེན་མོ་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་ལ། དེས་ན་སྐྱེ་ལོ་འཚིག་པ་ཟ་དགོས་པ་རེད་ཅེས་བྲིས་པར། སྐྱེ་ལོ་
དབང་ཆེན་མོས། དེའི་རྒྱབ་ལོགས་ལ་དེ་འདྲ་བཟོ་མཁན་དེ་སྐྱེ་ཁང་དང་རྫོ་བཟང་བཟུ་གིས་གཉིས་རེད། ཅེས་གསུང་
གིན་འདུག་ཅེས་ཟེར། རས་སྐྱེ་ལོ་ས་དབང་ཆེན་མོས་དེ་འདྲ་གསུངས་པ་མ་གཏོགས། དེ་འདྲ་མ་རེད། ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་

མི་དམངས་ཀྱི་ཁོག་པ་བརྒྱུངས་པ་དེ་འདྲ་ཅ་བ་ཉིད་ནས་གནང་གིན་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་བཤད་པ་ཡིན།⁹⁴ ཞེས་ཡོངས་

གྲགས་སུ་གསུངས་ལ། <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པ་ལས་ཀྱང། “དེ་ནས་རྒྱ་མིས་སློ་བུར་དུ་བོད་
རིགས་དོ་རྒྱལ་བ་ཆོ་བཞག་སྟེ་སྲིད་ཚབ་སྐྱེ་ཁང་པ་དང་རྫོ་བཟང་བཟུ་གིས་གཉིས་གཏོར་རྒྱལ་གཏོར་སའི་དམིགས་འབེན་དུ་
བསྐྱར་ཅིང། རྒྱ་མིའི་དམག་དཔོན་ཆོས་སྲིད་ཚབ་རྣམ་གཉིས་ལ་ཨ་རིའི་གསང་ལས་པ་ཡིན་པའི་ཉེས་འཇུགས་བྱས། ཉེས་
འཇུགས་དེའི་འབྲུང་རྒྱུན་ནི་ཀྱང་ཅིན་ལྷུ་དང་བཀའ་རྫོའི་རྒྱར་ཁང་གཉིས་ཐུག་འཕྲད་བྱས་པ་ཞིག་གིས་བྱས་ཡོད།” ཅེས་
སོགས་གོང་དང་མཚུངས་པར་བྲིས་འདུག་ལ། རྒྱ་མིས་ཡགོང་ས་མཚོག་དང་བོད་མི་རྣམས་ཁོ་པ་ཅག་གི་ལག་ལོག་
ཏུ་ཅི་འདོད་ཀྱིས་བཀོལ་སྲོད་བྱ་སྲོད། ཐོག་མར་ལྷ་སྐས་མཚོག་ལག་ཆར་སྲོད་ཐབས་བྱས་པའི་ཚུལ་སོགས་ཀྱང་
གསལ་འབྲི་གནང་འདུག།

དེ་ལྟར་དཀའ་ངལ་རིམ་འཕྲད་ཀྱི་མཐར། རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་སྲིད་ཚབ་གཉིས་བཅོན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་པའི་སོ་
ཉུལ་ཡིན་པ་དང། རྒྱ་བོད་མཇའ་འབྲེལ་ལ་མི་དགའ་བ་སོགས་སྐྱས་ཏེ། ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ལ་
མཇའ་འཕྲད་ཞུ་སྐབས་སྲིད་ཚབ་ལྷན་བཅར་མི་ཚོག་པའི་རྩོག་གྲེང་དང་བསུན་གཅོར་མང་དུ་ཞུས། གནས་སྐྱངས་ངོ་
མའི་ཐོག་བོད་ཀྱིས་རྒྱ་དམག་ལ་དྲག་རྒྱུ་བྱས་ཀྱང་ཁ་གཏད་མི་ཚོག་པའི་གནས་བབ་ངེས་གསལ་སོགས་ལ་བརྟེན་
ནས་མི་དམངས་ལ་བརྟེན་གསུག་མི་འབྲུང་བ་དང་ཞི་འབྲིག་ཡོང་ཐབས་ཅམ་ཞིག་གཙོར་དམིགས་ཀྱིས་རིམ་པར་རྒྱ་

⁹⁴ སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 10 རང་འབྲས་རྫོངས་ཁུལ་དུ་བོད་ཀྱི་གཞོན་ནུ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཐོག་ཏུ་གསུངས།

ཕྱོགས་ཀྱི་འདོད་བབ་དེ་དག་དང་ལེན་མི་བྱེད་ཐབས་མེད་དུ་གྱུར། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>སྟེ་
ཡལོང་ས་མཚོག་ནས།

ལྷ་ཁང་པས། རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མས་ངས་ལོར་འཇུག་གུས་པར་གཟིགས་ཡོད་ན་ལས་འཇུར་ལས་ལྷག་པ་སློག་ཀྱང་གཏོང་གི་
ཡིན། དེ་མིན་རྒྱ་མིས་ང་ཚོར་བཀའ་གནང་དགོས་དོན་མེད། རྒྱ་མིའི་བཀའ་ལ་མི་ཉན་ཐག་ཚོད་ཡིན་གསུངས་པར། ...
ཀྱང་ཅིང་ལུས་སྐབས་དེར་དོན་གཤམ་རྒྱུ་དུ་བཏང་ཡང་། དེ་རྗེས་སྐྱོན་ལ་སྐྱོན་ལྷན་ཞིག་བཏང་འགྲོར་ནང་། ལྷ་ཁང་པར་
མོད་དང་རྒྱ་ནག་མཐུན་འབྲེལ་བྱེད་འདོད་མི་འདུག་ན་ཁོང་གི་ལས་འཇུར་གྱིར་འཐེན་དགོས་ལུགས་བྲིས་འདུག་ཅིང་།
དེ་སྐོར་བཀའ་ཤག་ཏུ་འཇུག་འདོད་འདུག། བཀའ་ཤག་ནས་སྤིང་སྐོན་གཉིས་ཀར་དགོངས་པ་ཞུར་བཅུག་ན་ལེགས་ཚུལ་
བསམ་འཆར་སྤྲད་བྱུང་ཞིང་། གནས་ཚུལ་དེ་ཅི་མཐར་ཐུག་སྐབས་དཀའ་ཚོགས་ཅན་གྱི་ལས་ཀ་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་
བྱུང་། ལྷ་ཁང་པས་སྤིང་སྐོན་ཐབས་ཚེ་པོས་རྒྱ་མིར་ལན་འདེབས་གུས་པ་དེར་སྐྱོན་བཅི་མཐོང་ཆེན་པོ་ཡོད་ཀྱང་། ཡང་ན་
ལྷ་ཁང་པ་སྤུ་མཐུད་ལས་ཀ་བྱེད་དུ་འཇུག་རྒྱུ་དང་། ཡང་ན་རྒྱ་མིའི་བཀའ་བཞིན་གྱིར་འཐེན་བྱེད་རྒྱུ་དེ་གཉིས་རེད། ཅེས་སྤྱི་ཁང་
པའི་གནང་ཕྱོགས་ལ་ཡལོང་ས་མཚོག་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྤྲུགས་བཅི་མཐོང་ཀྱང་། རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱེད་སྒྲུངས་དང་བོད་ཀྱི་
གནས་བབ་གཉིས་ཀ་རྗེ་དྲག་རྗེ་སྤྲུག་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྤྱང་ཡིན་སྐབས། འདས་ག་གཉིས་ལས་གང་ཞིག་གཏན་
འབེབས་གནང་དགོས་མིན་ཐང་མཚན་དཀའ་ཅི་ཆེར་འཕྲད་འདུག། དེའི་ཐང་གྱི་གནད་འགག་གསུང་བར། ཡལོང་ས་
མཚོག་གིས། “དེ་ལ་གནད་དོན་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་ལྷ་ཁང་པའི་ལུས་སློག་གི་ཉིན་ཁ་དང་། གཉིས་པ་མ་འོངས་པའི་བོད་ཀྱི་
གནད་དོན་དེ་རེད། ལྷ་ཁང་པའི་ལུས་སློག་གི་ཁོ་རང་གིས་ཉིན་ཁའི་ནང་བཅུག་བྱིན་པ་དང་། ངས་ལས་འཇུར་སྤུ་མཐུད་ཀྱིས་
བཞག་ཀྱང་རྒྱ་མིས་ཐབས་སྤོ་ཚོགས་ཤིག་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་པ་གསལ་པོར་མཐོང་གི་ཡོད་པ་རེད།” ཅེས་སྤྱི་ཁང་པ་སྤུ་མཐུད་
ནས་ལས་གནས་སྤུ་མཐུག་ན་རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་ཁོང་གི་སྤོ་སློག་ལ་ཉིན་ཁ་བཅོ་ངེས་དང་། ལས་འཇུར་ནས་དགོངས་
པ་ཞུར་བཅུག་ཆེ་བོད་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་གནད་དོན་ཅིར་འགྱུར་ངེས་ཆ་མེད་པའི་གནས་སྒྲུངས་དེ་གསལ་པོར་
གསུངས།

གནས་སྒྲུངས་རྗེ་རྗེ་དྲག་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྐབས་དེར། ཡལོང་ས་མཚོག་གིས། མོད་ཀྱིས་སྤུ་མཐུད་རྒྱ་
མིར་ངོ་རྒྱལ་གུས་ཆེ་འཁོན་འཇུག་རྒྱུ་མི་ཆད་པར་ཡོང་རྒྱུ་དང་། འཁོན་འཇུག་བྱུང་ཆེ་མི་དམངས་ཐོག་དཀའ་སྤྲུག་
དང་གྲོང་གུན་གསལ་དཀའ་བ་སྤོ་ཚོགས་ཡོང་ངེས་སོགས་ལ་བརྟེན། ཐུགས་འདོད་མེད་བཞིན་དུ་དོན་ཚན་བཅུ་
བདུན་དུ་འཁོད་པའི་གནད་དོན་ཁག་དོན་འཁྲོལ་ཡོང་ཐབས་ཅམ་ཞིག་གཙོ་འདོན་གནང་བའི་ཐོག། འཆེ་མེད་ཞི་བ་
སྤྲིད་པོར་གུས་པའི་གནད་ཐབས་རྩད་འཚོལ་གྱིས་འབངས་ཀྱི་བདེ་སྤྲུག་ཉིག་གཅིག་སྤྲུགས་ལ་དགོངས་ཏེ་མཐར།
ངས་རྫོང་པམ་ངང་བཀའ་ཤག་གིས་བསམ་འཆར་ལྟར་སྤིང་སྐོན་གཉིས་ལས་འཇུར་དགོངས་ཞུ་བྱ་དགོས་བརྗོད་ཅིང་།
སྤིང་སྐོན་གཉིས་པའི་སར་འཕྲད་འགྲོར་སྐབས་ཁ་བཏགས་དང་། འད་པར། དངོས་སྤྱེས་བཅས་སྤྲད་པ་ཡིན། པའི་

གནས་སྐབས་ཇི་ཡོད་ནི་ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་ཤིང་། རྒྱ་མིའི་བསྐྱོད་འདོགས་ཀྱི་ལུས་ཏུ་གྱུར་
ཆེ་སྲིད་ཆོལ་བསྐྱོད་ཉེ་དོན་མཚན་མེད་སྐབས་སྲིད་ཆོལ་གསལ་བ་བསྐྱོད་གཞག་མ་བྱས་པར་འགན་འཁུར་ངས་འཁུར་ན་
ལེགས་པར་བསམ་བློས། ཞེས་མཛད་དཀའ་ཆེན་པོའི་ངང་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་གནང་དགོས་བྱུང་འདུག་པ་སོགས་རྒྱལ་
སྲིད་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་མ་ཐག་ནས་ཅང་མ་འགོར་བར་སྐྱེ་ཆེགས་ཆེན་པོར་འཕྲད་ཡོད།

གནས་སྐབས་དེ་དག་ཏུ། བཀའ་སློབ་གཉིས་ནས། རྒྱ་མིས་ཅི་བཤད་ལ་འདྲེས་ཐོབ་དང་འདྲིམས་ལུས་སྲིད་
ཅམ་ཡང་མེད་པར་སྲིད་ཆོལ་ཁོ་ན་གནང་བའི་ཁར། ལ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་མེ་ལ་ལྷེབ་དགོས་
གསུངས་ན་སྐྱེད་རྒྱུ་དང་། རྒྱ་ལ་མཚོང་དགོས་གསུངས་ན་མཚོང་རྒྱ་ལས་དེ་མིན་སྲིད་བཤད་ཀྱང་ཕན་ཐོགས་མེད་
སྲིད་ཡང་ཡང་གསུངས་ཉེ་རྒྱའི་འདོད་ཕྱོགས་དང་ལེན་མ་གནང་། སྐབས་དེར། “ཞབས་བད་རྣམས་ནི་ངང་ཐོབ་ཁོ་ན་
གནང་སྟེ་སྲིད་ཆོལ་གཉིས་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ལུ་མཁན་ཅ་བ་ནས་མ་བྱུང་བ་དེད་ཅེས་སྲིད་ཆོལ་སྐྱེ་གཞིའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་སོས།”
ཞེས་སོགས་ལྟར་སྲིད་ཆོལ་གཞོན་ལྷགས་ཆེ་ཞིང་ནང་ནས་རྒྱབ་སྐྱོར་མ་ཐོབ་པའི་སྲིད། ལ་གོང་ས་མཚོག་གི་བཀའ་
དགོངས་ཉམ་གཅིག་ཐུགས་ལ་བཟུང་སྟེ། སྲིད་ཆོལ་སྲིད་བཟང་བཟ་ཤིས་དང་སྐྱེ་ཁང་བ་ཆེ་དབང་རབ་བརྟན་གཉིས་
ནས་པོད་ལྔ་ ༩ ཆེས་ ༩ སྲིད་ལོ་ 1952 ལྔ་བ་ 4 ཆེས་ 27 ཉེན་གོང་གསལ་ལྟར་ལ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོར་
མཛལ་བཅར་དང་འབྲེལ་སྲིད་ཆོལ་གི་ལས་ཁུར་ནས་དགོངས་ལུ་གནང་། ཞོར་དུ་ལུ་བར། སྲིད་ཆོལ་སྲིད་བཟང་བཟ་
ཤིས་མཚོག་ནི། སྲིད་ལོ་ 1959 པོར་རྒྱ་དམག་གིས་བཙོན་འཇུག་མཚར་གཅོད་ཀྱིས་སྲིད་ལོ་ 1966 བར་ལུས་ཤིང་དེ་
ནས་འིང་པོར་མ་པོར་བར་སྐྱེ་གཤེགས། སྲིད་ཆོལ་སྐྱེ་ཁང་བ་ཆེ་གཞི། སྲིད་ལོ་ 1956 པོར་རྒྱ་གར་དུ་གནས་
གཞིགས་སྲིད་ཆོལ་ཉེ་སྲིད་མ་པོའི་སྲིད་ལོ་ 1966 པོར་རྒྱ་གར་གྱི་མིར་སྐྱེ་གཤེགས་པ་སོགས་
སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས་སྲིད་གསལ།

རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་གཉིས་སྐྱོན་འདོམས།

བད་དཀའ་འཆང་བ་འདྲིམ་ཉེན་དབང་སྲིད་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་སྐབས་སྐྱོན་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་དང་སྲིད་
མཚའི་སྲིད་ལ་ཀུན་གཞིགས་པའི་ཆེན་སྲིད་སྲིད་དགུ་བ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་སྐབས་སྐྱོན་ཆོས་ཀྱི་ཉེ་མ་མཚོག་རྣམ་
གཉིས་ནི། ལས་ཉོན་གི་བྱ་དང་ཁོལ་པོར་གྱུར་ཉེ་སྲིད་པར་དབང་མེད་དུ་འབྱུངས་པའི་སྲིད་པོར་ངང་ག་བ་རྣམས་ལྟ་བུ་
མ་ཡིན་པར་རྒྱུད་ཉོན་པ་དང་སྲིད་པར་བྱེད་པའི་སྲིད་རྒྱལ་ཅ་བ་དང་བཅས་པ་ཡོངས་སྲིད་ཅད་པའི་སྲིད་ལོ་སྲིད་ལོ་སྲིད་ལོ་
ཐབས་བཅོན་པོ་མཚོན་དུ་མཛད་དེ། ཇི་ལྟར་འིང་མ་ཉིད་ནས་ཐུགས་བསྐྱེད་པ་ལྟར་པོད་གངས་ཅན་གྱི་སྐྱེ་སྲིད་ལོ་སྲིད་
སྲིད་དང་བཅས་པ་སྲིད་བར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཤིང་འཛིན་ལས་ཐམ་མི་ཆད་དུ་བསྐྱར་བ་ཞིག་ཡིན་ཅོན། དེས་པ་དོན་

ལ་སྤྲུགས་སྤང་མི་གཤམ་པའི་གནས་གཤམ་ཡོད་ཀྱང། སྤྱིའི་སྤང་ཚུལ་དུ་གཤམ་བྱ་ལས་མ་དག་པ་ལ། གང་ལ་གང་
འདུལ་དེ་ལ་དེར་སྟོན་པ་ཞེས་ངེ་སྤྲུག་གསུངས་པ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་དེ་དག་གི་ཁམས་དང་མོས་པ་དང་དབང་པོ་
སོགས་དང་མཐུན་པར་གཅིག་དུ་མ་ངེས་པའི་མཚན་པ་སྤྲུག་ཚོགས་འགག་མེད་ལྷན་གྲུབ་དུ་བསྟན་ཏེ་འཕྲིན་ལས་ངེ་
སྤྱིད་བསྐྱུངས་པ་ནི་སྤྱི་དེའི་ཉིན་དུ་ཆེ་བའི་གནས་སྤྱི་ཆེ་ལ། སྤྲུག་ནས་ཀྱང་གནས་དུས་གཉན་འཕྲང་ཅན་སོགས་
དགོས་པ་དུ་མ་རྗེས་པར་གཞིགས་ཏེ་སྤྱི་ཆེ་དེ་ཉིད་དེས་སྤྱི་གསེར་ཞལ་ལྷན་དུ་མ་འཛོམས་ཀྱང། ཞིང་བརྗེས་པའི་
ཚུལ་བསྟན་ཏེ་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཀ་མཛོད་ཁམས་སྤྲུག་དུ་ཡུལ་ཁད་ཉིན་དུ་ཉེ་བའི་སར་སྤྱི་བསྐྱུངས་པའི་མཚན་པ་མཛོད་
དུ་མཚན་པ་ནི་བསྟན་སྤྱིད་གང་ལ་བསམས་ཀྱང་གཞལ་དཀའ་བའི་བཀའ་དྲིན་གྱི་གནས་སྤྱི་འཁུམས་སོ།།

རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་གཉིས་སྤྱི་ན་གཞོན་པའི་དུས་སྤྱི། ཡིག་རིགས་ཁག་དུ་གསལ་བ་ལྟར་གཞུང་ལྗོངས་ལས་
འཛིན་པ་རྣམས་དང་ཞབས་བཅར་ཚོའི་སྤོང་ནས་སྤྱི་འགལ་ཆ་རྣམས་གཅོང་ཡལ་དུ་མ་གྱུར་ཀྱང། རྒྱལ་བ་ཡབ་
སྲས་ལྷན་འཛོམས་ཀྱི་སྤྲུགས་བསྐྱེད་དུས་སྤྱི་སྤོང་པ་ན། རྒྱ་འབྲུག་རྒྱ་བ་ ༣ ཆེས་ ༤ སྤྱི་ལོ་ 1952 རྒྱ་བ་ 4 ཆེས་
29 ཉིན་ཀྱང་གཞིགས་པའི་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚོན་སྟོན་འཁོར་ལྷན་དུ་ཕེབས་འཕྲོར་གྱིས་གསེར་ཞལ་ལྷན་དུ་
འཛོམས། རྒྱལ་བ་དེར་ཡང་། རྒྱལ་སོ་སོ་ནས་འགལ་ཆ་སྟོན་མ་དང་སྤྲུག་དུ་མ་སྤྱིལ། དེ་ཡང་རྒྱ་འབྲེའི་ཁོག་
ཞུགས་ཀྱི་མི་སྤྱི་དང་ཞབས་འབྲིང་འགས་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་བཞུགས་ཁི་སྤོན་ཕྱོགས་སོགས་ཀྱི་ཐད་མ་མགུ་བའི་
རྣམ་འགྲུར་དང་སྤྲུགས་བསྐྱེད་པའི་དེ། དེ་ནས་ལོར་སྤྱིང་པོ་བྱང་དུ་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་སྤྱིར་མཚལ་མཚན་དགོས་
བྱུང་བ་སོགས་ཡིག་ཆ་འགལ་ན་གསལ་བ་ལྟར་ཡིན།⁹⁵ རྒྱང་ཡིག་ལྷ་མོ་ཆེ་དེར་གིས། “ཕན་ཚུན་བཞུགས་མོལ་སྐབས་
བཞུགས་ཁི་མཚོ་དམན་གཅིག་པ་བྱེད་དགོས་སྤྲུགས་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ནས་བྱུང་བའི་སྤྱི་སྤོང་ལ་རྒྱས་གཏོགས་དབང་ཡོད་བཤད་
དེ་ཆེད་མངགས་དཀྲུགས་སྤོན་བསྐྱེད་ནས་ནང་མར་ཚོད་སྤོན་ཐང་ཐང་བསྐྱུངས་པ་དང་། འགལ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཆགས་སྤྱིའི་ཉིན་ཁ་
ལ་གྱུར་འདུག །” ཅེས་དང་ཡང་།

ལྷ་སྲས་རྒྱལ་བོན་མཚོག་གིས་རྒྱ་དམར་ཀྱི་ཞི་དབྱེ་གཉིས་ཀྱི་གནད་ཡོད་སར་བཅར་ཏེ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་སྤོང་རྒྱུ།
རྒྱ་བོད་གོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ཀྱི་དགོངས་དོན། བོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་སྤངས་སོགས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་
གཞིར་བཟུང་གིས་འགྲེལ་བཅོད་དང་འགྲེལ་ཚོད་པ་བརྒྱབ་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཀྱང་གཞིགས་པའི་ཆེན་པོ་ཆེའི་
གནད་ཡོད་ཞབས་ཞུ་བཀའ་མཚོད་ཅེའི་འཕྲིན་མེད་སར་ཆེད་ཕེབས་ཀྱིས་དོ་སྤོང་མེད་པའི་སྤོན་སྤྱི་དམར་ནས་
འཛིན་པའི་སྤྱིད་རྒྱས་དང་། རང་ཅག་བོད་མི་སྤྱིའི་ཁི་ཕན་ཐོབ་ཆ་རྒྱ་ཆེར་གཞིགས་དགོས་ཀྱི་གནས་སྤྲུགས་ཁ་ཞེ་གཉིས་
མེད་ཀྱི་སྤོན་སྤྱི་བསམས་ཤེས་སྤོང་འགྲུག་གནད་བ་དང་། ད་ཆ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཉི་གསོན་དང་། ཤེས་ལྡན་རྒྱུག་དུས་
སྐབས་མ་དུག་ཆེ་བ་འདི་འབྲེའི་སྐབས་སྤྱི་ཚོད་སྤོང་སྤོན་ཆ་ལྷ་མོ་ཅམ་ལ་འཁོན་འཛིན་ཞེ་སྤང་གཏན་ནས་བྱེད་མི་རུང་

⁹⁵ སྤྱིད་དོན་རྒྱལ་བསམ་སོགས་ལ་གཞིགས།

བའི་དགེ་སྤྱོད་དབྱེ་སེལ་དང་སློབ་གཏན་ཤིང་ཆའི་རེ་སྐྱེལ་མཐའ་འབྲུད་ཀྱིས་ལྷན་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་སོགས་གསུངས། དུས་དེ་
ནི། རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་ཤར་སྤོགས་སུ་“ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་བཅའ་ཁྲིམས་ལྷན་ཡོན་ལྷན་ཁང་”ཞེས་པ་དང་། གཙང་
ཁུལ་དུ་“ཀུན་གཟིགས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་ཡིག་ཚང་”ངམ་པའ་ཆེན་ནང་མ་སྐྱང་། དེ་བཞིན་དུ་དབུས་ཁུལ་
དུ་“བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་”ཞེས་ཆ་གསུམ་དུ་བགོས་ཏེ་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་གི་སྲིད་གཞུང་ལྷན་མེད་
པམ་ཉེས་སུ་གཏོང་བའི་ཐབས་སམ་ནང་ཁུལ་འཛོམས་ཞིག་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱ་སྐྱོ་ཚོགས་སྐྱབ་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་འཁེལ་
ཡོད། <<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས་ཀྱང་།

ཁོང་རྣམས་ཀྱི་རེ་འདོད་ལ་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱབ་དང་འབྲེལ་ཉམས་ཀྱི་བཞུགས་ཁྲི་སོགས་དགོས་འདོད་ཡོད་པར་བརྟེན་
ཐོག་མའི་མཛལ་འབྲུད་དེ་བདེ་སྟོན་བག་སེབས་ཤིག་རང་མ་བྱུང་ཞིང་། དེ་ཉིན་མཛད་སྒོ་ཐེན་ནས་སློབ་མེད་དུ་རེད་
གཉིས་མཛལ་འབྲུད་ཀྱིས་གསོལ་ཚིགས་ལྷན་དུ་བྱས་པ་ཡིན། སྐབས་དེར་དེད་གཉིས་ཞིབ་སྟོན་གང་ལེགས་བྱུང་ཞིང་།
ཐབས་ཀྱི་གནས་སྐབས་དང་། རང་པའི་ཚོས་ལུགས་སུ་བསྐྱབ་པ་ཀན་པ་ལ་བརྟེན་འདོག་བྱེད་དགོས་པ་ལྟར། མཚོག་སྐྱེལ་
རིན་པོ་ཆེས་གོ་བབས་ཀྱི་བརྟེན་འདོག་དོས་འབྲེལ་བཅོས་མེད་གནང་གི་འདུག་པར་མ་ཟད། མཛད་སྟོན་གང་ཅི་བོད་མི་
དོས་གནས་དང་བ་འབྲེན་པ་ཞིག་བྱུང་། ཁོ་བོའི་བསམ་པར་གཞན་གྱིས་བཅོས་པ་མ་ཡིན་པའི་རང་བཞིན་གྱི་དགོངས་
པ་བཞེས་ཚུལ་ལེགས་པོ་འདུག་པ་དང་། དམ་པ་རང་ཉིད་བཅོས་མེད་རང་བབས་སུ་བཞག་ན་རྒྱ་མིས་བོད་དུ་བྱེད་
སྐབས་ལ་རོ་རྒྱལ་དང་། བོད་ལ་རྒྱལ་སྐྱོར་དེས་པར་གནང་གི་རེད་བསམ་བྱུང་། ཞེས་ཞབས་འབྲིང་ཚོས་རྟོག་སྐྱོང་བཅོས་

ཀྱང་ཀུན་གཟིགས་མཚོག་སྐྱེལ་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ལ་དམ་པའི་ཁྲུང་ཚོས་རང་ཆས་སུ་མངའ་བའི་ཚུལ་གསུངས།
སྐབས་དེར་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་གཉིས་དོས་སུ་མཛལ་སྐབས་ཀྱི་བརྟེན་རིས་ལྷད་མོད། ཡགོང་ས་མཚོག་བཞུགས་
ཁྲིའི་སྟེང་བཞེངས་ཏེ་ཀུན་གཟིགས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་འབྲུལ་གནང་མཛད་པའི་མཚུལ་ཉེན་གསུམ་བཞེས་བཞིན་
པ་དོས་སུ་མཛལ་དུ་ཡོད་པའང་རྟོག་སྐྱོང་དེའི་རྒྱུ་གྱིས་ཡིན། ཡང་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་གཉིས་མཛལ་འདོག་སྐབས་
ཀྱི་གནས་བབ་དང་ཀུན་གཟིགས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་གཟིགས་ཚུལ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

མཛད་སྒོ་རྟོག་བྱ་ཆ་པོ་དེ་ཚར་རྗེས་ཤར་བརྒྱུད་གཟིམ་རྒྱུད་ནང་རིན་པོ་ཆེ་དང་དོས་གཉིས་སྐྱེ་རྒྱུ་མཛལ་བ་ཡིན། དེ་
ཉིན་མིང་ནས་ཡོང་བའི་རྒྱ་མིའི་སྐྱེ་སྲུང་ཚོའི་མེ་མདའ་སྐྱབ་སྐྱབ་ཁྲིའི་ཏེ་གཟིམ་རྒྱུད་ནང་འཚང་ཁ་བརྒྱབས་ནས་ཡོང་
བྱལ་བྱས། དེ་སྐབས་གཟིམ་འགག་ཆ་སྐྱོང་བས་ཏེ་ལྷག་གཞུས་བྱལ་བའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་ཡོད། གལ་ཆེ་བ་
ཞིག་ལ། དེ་ཉིན་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་དོས་གཉིས་གསོལ་ཚིགས་མཉམ་དུ་བཞེས་ཏེ་བཀའ་མོལ་ཐབས་བྱ་ལྷན་བྱུང་།
དོས་རང་ཨ་མདོའི་སྐུ་གྲུ་ཡིན་ཡང་ལྷ་སར་བསྐྱེད་ནས་ལོ་གང་འཚོམས་ཤིག་བྱིན་པ་དང་། པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཨ་
མདོའི་སྐུ་གྲུ་སར་ཐེབས་མ་ཐག་པ་དོས་གནས་ལྷད་མེད་པའི་བྱིས་པ་དགའ་ལོ་གཞོན་གཞོན་ཞིག་འདུག ། རང་
བཞིན་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་བབ་དེ་རང་ལ་བཞག་ན། དོས་གནས་ཡག་པོ་ཡོང་བ་འདུག་སྐྱེས་པའི་མཚོང་ཚུལ་གསལ་པོ་བྱུང་།

དེ་ནས་བཟུངས་སྐྱོད་པོར་མེད་པ་ལ་རེད།⁹⁶ ཅེས་བཀའ་སླུལ། ཡང་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>

ལས།

ལྷ་སར་གཞིགས་སྐོར་གྲུབ་རྗེས་ཕྱིར་མེད་པ་ཁར་ལུགས་མཐུན་མཚན་སྐོར་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོན་མཇུག་གནང་རྒྱ་གྲ་
འགྲིག་མ་བྱུང་ཡང་། ལྷ་སྐོར་ནས་ལོར་སྐྱིད་དུ་ངོས་ཀྱི་སར་མཇུག་བཅར་དུ་མེད་པ་གནང་བྱུང་། ལྷ་སར་དེར་ཁོང་གི་རྣམ་
འགྲུར་མཐུན་དུ་འགྲུར་ཡོད་པ་དོ་སྣང་བྱུང་སྟེ། ལྷོ་སྐོར་སར་མཐོ་ཅམ་གནང་དགོས་ལྷོ་སའམ་ལྷོ་སའམ་བཞེས་པ་ཞིག་གསལ་
པོར་འདུག །ཐོན་པོས་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱོད་སྐྱུལ་གསལ་འདེབས་ལྷོ་སའམ་དོན་དུ། རང་རེ་གཉིས་མཚུངས་ཆོས་ཀྱི་
སྐོབ་སྐྱོད་བྱེད་རྒྱ་གལ་འགངས་ཆེ་ཆུལ་སྐོར་དང་། ལྷ་སྐོར་མ་གཉིས་སྐྱུལ་སྐྱོད་མིན་ཅི་ལྟར་ཡང་། རང་རེ་གཉིས་
ག་མི་རབས་གསར་བར་བརྟེན་སྲུང་གི་གནས་ཚུལ་བརྗེས་ཏེ་རང་རེ་སྐྱུལ་སྐྱོད་ཡོད་པའི་དགོངས་བཅངས་གནང་
གལ་ལོན་དུ་ཆེ་ལུགས་བཅས་ལྷོ་སའམ་ལོང་ནས་ལོས་མཐུན་གང་ལེགས་གནང་བྱུང་། ཞེས་དང་། “འོན་ཀྱང་པཎ་ཆེན་རིན་
པོ་ཆེ་མཚོག་ལ་ལེ་ཁག་གང་ཡང་མེད།” ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སླུལ། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་སྐྱོད་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་དུམ་དུ་རེ་
གཤམ་དུ་འདེམ་པོ་ལ་ཡང་འདུང་བས་དེར་གཞིགས།

རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་གསོལ་ལྷ་སྐོར་དང་ཡུལ་སྐྱོད་ལའི་སྐོར་མཚན་
དོན་གཅོད་ལས་ཁུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1952 ལོར་རྒྱ་དམར་གྱི་དོ་ཚབ་ཀྱང་ཅེན་ལུ་ཡིས་བཀའ་འགའ་ལ་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བཅུ་
བཞག་ནས་ལོ་གཅིག་ལྷག་ཅམ་སོང་བར་བརྟེན། ལོད་ཀྱི་སྐྱོགས་ནས་རྒྱ་ནག་དབུས་གཞུང་དང་གཅོ་འདྲིན་མའོ་ཅེ་
ཏུང་ལ་རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་གསོལ་ལྷོ་སའམ་ཆོག་པ་ཞིག་ཆེད་གཏོང་དགོས་ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལེས་རྒྱལ་ནང་
ལྷོ་སའམ་དུ་སྐོར་བྱ་བའི་སྐྱོད་ལོད་ཀྱི་ཆོག་པ་ལེགས་ཀྱང་གཏོང་དགོས་ཞེས་པའི་སྐྱུལ་སྐྱོད་ལྷོ་སའམ་སྐྱོད་གཅོར་ཡང་
ཡང་བྱུང་བས། མ་འགྲུངས་པར་ཇོ་སག་སྐྱེད་ལུ་སྐྱུལ་བསྐྱོད་ཐར་པ་དང་། ལྷོ་སའམ་སྐྱོད་ཆོག་པ་བཟུངས། ལྷོ་སའམ་
གཅོན་པོ་ཆེ་རིང་སྐོར་མ་སོགས་རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་གསོལ་གྱི་ཆོག་པ་ཆུང་དང་། ལྷོ་སའམ་ཆོག་པ་ལོངས་སུ་
མཐུན་ཆུང་སྐབ་བསྐྱོད་བསམ་མཚོག་སོགས་གཞུང་ཞབས་མེར་སྐྱུ་དང་། གདན་གསུམ་གྱི་འཕུས་མི། ཆོང་འཕུས།
ཆབ་མདོ་ལྷོ་སའམ་གྱི་འཕུས་མི་བཅས་མི་གངས་དུག་ཅུ་ལྷག་ཅམ་གཏན་འབེབས་ཀྱིས་ལོ་དེའི་རྒྱ་བ་ 10 ཆོས་ 1 ཉིན་
རྒྱ་ནག་པོ་ཅེན་དུ་སྐྱོད་འདྲིན་བྱུང་། མའོ་ཅེ་ཏུང་གིས། “དེ་སྐོར་སྤྱི་རྒྱལ་བཅོན་འདྲིན་རྒྱལ་ཁབ་དང་། མན་ཐུ། གོ་མིན་
ཏང་ལོག་སྐོར་བ་བཅས་ཀྱི་དཔྱད་འཕྲིད་དང་། གདུག་རྒྱབ་ཅན་གྱི་བཅོན་གཞོན་ལ་བརྟེན་རྒྱ་བོད་མི་རིགས་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་

⁹⁶ སྤྱི་ལོ་ 1999 ཟླ་བ་ 1 ཆོས་ 8 ཉིན་པཎ་ཆེན་སྐྱོད་བཅུ་བཞག་ལེགས་གསོལ་ནས་ལོ་བཅུ་འཁོར་བའི་རྗེས་དྲན་སྐྱོད་གསུངས།

ཁ་བྲལ་ནས་དུས་ཡུན་རིང་པོ་སོང་ཡང་། ‘ད་ཆ་བོད་དེ་མེས་ཀྱི་ལའ་དུ་ལོག་’སྐབས་ལྷུང་བ་དེ་ཉ་ཅང་དོན་སྣང་ཆེན་པོ་
ཞིག་རེད། བེ་ཅིན་དང་། རྒྱ་ཉེན་གྲོང་ཁྱིམ་བཅས་ཁྱེད་རང་ཚོས་བདག་དབང་གྱི་རྒྱུ་ལྷོ་ཐོབ་ཐང་ཡོད་ཅེས་བཅེ་དུང་ཆེན་པོ་
ཡོད་མདོག་དང་། འཇུག་དཔལ་གྱི་རྣམ་འགྲུར་ཐོག་ནས་དངོས་འགལ་གྱི་རྒྱུ་གཏམ་མང་པོ་བཤད།” ཅེས་<<མི་ཚེའི་བྱུང་
བ་བརྗོད་བ།>>ལས་ཡབ་གཞིས་སྟག་ལྷ་ལུག་ཚོགས་བསྐྱེད་ཤིང་གིས་གསུངས། དེ་ནས་སྟག་ལུག་དང་གཅིན་མོ་ཚེ་
རིང་སྒྲོལ་མ་སོགས་རྒྱ་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་དང་སྟག་དུ་རྒྱ་ནག་ནང་ཁུལ་དུ་གཞིགས་སྐྱོད་དང་འབྲེལ་རིམ་གྱིས་
སོག་ཡུལ་དང་ལྷ་རུ་སུ་བརྒྱུད་དེ་ཨོ་མི་ལི་རི་ཡར་གཞིགས་སྐྱོད་དུ་ཕེབས་ཏེ་གྲུང་ཁུན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གཙོ་བོར་གྱུར་
ནས་ཕེབས་པའི་ཕྱི་མི་སྟོན་འཛོམས་ཀྱི་ཚོགས་འདུར་ཞུགས། དེ་ནི་བོད་དེ་རྒྱ་ཁོངས་ཡིན་པར་གསལ་སྟོན་ཤིང་འོས་
བསྐྱེད་ཀྱི་ལའི་ཆེད་རེད།

སྤྱི་ལོ་ 1952 ལོའི་ལོ་མགོར། རྒྱ་ནག་པེ་ཅིན་དུ་བོད་གཞུང་གིས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མའི་དོན་གཙོ་བོར་ལས་ཁུངས་
སམ་དོན་བྱེད་ལས་ཁུངས་ཞེས་བཞག་གསར་འཛུགས་གནང་གཏན་ཁེལ། དེ་ནི་སྟོན་གོ་མིན་ཉེད་གི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་
ས་ནན་ཅིང་དང་། རྒྱང་ཆེན་བཅས་སུ་བོད་ཀྱི་དོན་གཙོ་བོར་ཁང་ཞེས་བཞག་བཅས་ཡོད་པ་དེ་གོ་གནས་མར་བབ་གྱིས་རྒྱ་
ལའི་རྒྱ་མའི་དོན་གཙོ་བོར་ལས་ཁུངས་ཞེས་བར་བསྐྱར་བཞག་རེད། ལས་ཁུངས་དེ་གསར་འཛུགས་ཆེད་ལོ་དེ་གའི་སྤྱི་
ཚུལ་ 9 པའི་ཆེས་ཤུག་ཅན་ལ། སྤྱི་ཚོལ་དོན་གཙོ་བོར་སྤྱི་ཞུག་པར་ཐའི་རི་རམ་བ་རྣམས་རྒྱལ་དབང་སྤྱུག་དང་། མཁུ་རྒྱང་
ཚོ་བཟང་བསྟན་འཛིན། ལས་བྱུང་ལྷུང་ཅན་སྐྱེས་དབང་སྤྱུག་རྒྱལ་པོ་དང་། ཅེ་མཚོན་ཉ་ར་བ་མདོ་སྤྱུགས་མཐར་ཕྱིན་
ནས་བསྟན་འཛིན་ཚོས་ཉིད། ཡོད་མཚོན་ཚོ་བཟང་དོན་གྲུབ། ཡོད་རྒྱུད་དགོ་རྒྱུས་པ་བསྟན་འཛིན་དོ་རྗེ་བཅས་བསྐོ་
གཞག་གནང་སྟེ་སྟེ་ཤོན་དུ་རྒྱ་མི་དཔལ་དཔོན་ཞིག་དང་སྐད་སྐྱུར་དུའང་རྒྱ་མི་ཞིག་བཅས་སྟེ་ས་ནས་ཐོན་པ་དང་། བེ་
ཅིན་དུ་འཕྱོར་འབྲལ་སྤྱི་ལོ་ 1953 ལོ་བ་ 2 ཆེས་ 24 ཉིན་དོན་གཙོ་བོར་ལས་ཁུངས་དེ་ཉིད་གསར་འཛུགས་གནང་།
ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་དོན་གི་ ཚོགས་འདུ་ཁག་ལ་མཉམ་ཞུགས་ཀྱིས་རྒྱ་མིས་གང་བཤད་ཉན་རྒྱུ་དང་། ཡོད་ནས་རྒྱ་
ནག་ཏུ་ཕེབས་མཁུ་ལ་སྟེ་ལེན་རྒྱུས་སྟོན། གྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སྐོབ་གྲུང་ཡོད་པའི་བོད་རིགས་སྐོབ་སྤྱུག་དང་པཎ་
ཆེན་དོན་བྱེད་ཁང་གི་ལས་བྱེད། བེ་ཅིན་དུ་གཏན་སྟོན་བོད་རིགས་གཞན་བཅས་ལ་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་རྒྱ་ཅན་ཞིག་
ལས་བོད་རྒྱའི་གནད་དོན་ཐད་བཀའ་ཚོལ་གྲོས་བསྐྱར་སོགས་གནད་ཆེའི་ལས་དོན་གང་ཡང་མེད་པར་མདོན་ལ།
འགོ་གྲོན་རྒྱ་སོགས་སོགས་འདང་ཅན་ཞིག་རྒྱ་གཞུང་ནས་བཏང་། དེ་ལ་<<རང་ཉིད་ངོ་སྟོན།>>ཅེས་པ་ལས།

རང་ཚོ་ངོ་ལས་དང་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་ཆེའི་སོགས་ཐོབ་དང་། དགོས་དུལ་རྒྱ་རེ་བཞིན་མི་རིགས་ལས་ཁུངས་ནས་ཞུ་
ཕེན་དང་། རྒྱ་སྟོན་ལྷོག་ལྷོག་ཆས་སོགས་ཀྱི་འགོ་ཆ་ཁག་གཏོང་རྒྱ། ཅེས་ཁྱ་བཟོ་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་ལས་ཀ་ཚང་མ་ཁོང་ཚོས་
བྱས་ཏེ་རང་ཚོ་བོད་རིགས་ནས་ཐེ་རྒྱས་མཉམ་ལས་གང་ཡང་བྱེད་དགོས་ཀྱི་མེད། རམ་པ་ཐའི་རི་དང་མཁུ་རྒྱང་ཚོ་
བསྟན་སོ་སོར་རྒྱ་རེར་སྐོར་ 160 རེ་དང་། ལས་བྱུ་བཞི་སོ་སོར་རྒྱ་རེར་སྐོར་ 110 རེ། ལུས་སོ་སོར་སྐོར་ 14 རེ།

ཞབས་མི་མེད་སྐོར་ ༣༠ རེ་བཅས་ཡོད་ཅིང་། སོད་སྐོར་གསུམ་ལ་ལྷམ་སྐུ་ཞབས་མི་བཅས་ཀྱི་རྒྱ་རེའི་འགོ་གོན་
མ་ལྷང་བར་ལོ་ལྷར་བོད་ནས་དུལ་བཟེས་བཞེས་དགོས་བྱུང་སོང་ཞིང་། ང་ཚོ་ཅེ་བྱུང་མི་མེད་ཚོར་རྒྱ་སྐབས་དེས་ལྷང་
ཅམ་ཡོང་གི་ཡོད། ཅེས་སྐབས་དེའི་ལས་བྱེད་ཏྲ་ར་བ་བསྟན་འཛིན་ཚོས་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས་ལ་སྟག་སྟན་གྱིས་ཀྱང་
ཟུར་ཅམ་གྱིས་འདུག །སོད་རྒྱའི་གནད་དོན་གྲེང་སྐབས་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཏྲ་བ་ཏྲ་ལའི་རྒྱ་མའི་གནད་དོན་ཅམ་ལས་
སོད་སྐད་གཞུང་གི་གནད་དོན་ཞིག་མེད་པའི་སྐད་རྒྱས་དམ་འཛིན་བྱས་ཏེ་བཤད་དང་སོད་བཞིན་པ་ནི་པལ་ཆེར་དུས་
དེ་ཅམ་ནས་བྱུང་བ་མིན་ནམ་སྟེ།

ཡོངས་འཛིན་སྟག་བྲག་དོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་སྐུ་གདུང་
མཚན་ཉིན་གྱི་རབ་གནས།

མཁས་པ་དང་བྱུབ་པའི་དབང་སྟག་ཆེན་པོ་ཡོངས་འཛིན་སྟག་བྲག་དོ་རྗེ་འཆང་དག་དབང་གསུང་རབ་མུབ་
སྟོབས་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚོག་མཚོག་སྟོད་ལུང་བདེ་ཆེན་རྫོང་ཁོངས་སུ་སྤྱི་ལོ་ 1874 ལོར་འབྲུངས་ཤིང་། གདན་ས་
ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་འབྲས་དཀར་སྐྱེད་པའི་ཡ་བྲལ་སྟོ་མང་བྲ་ཆང་དུ་ཆོས་གཞུག་མཚན་དེ་ལྟ་རམས་དགོ་བཤེས་
ཀྱི་ཨང་རིམ་དང་སོ་བཞེས། སྤྱི་ལོ་ 1930 ལོར་ཡལོང་ས་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་མཚོག་ཞབས་གནད་། དེ་ནས་
ཡལོང་ས་བརྟུ་བཞི་བ་ཆེན་པོའི་ཡོངས་འཛིན་སྐུ་གཞོན་པ་དང་བཤེས་པའི་མཚོག་གནས་རིམ་པར་བཞེས་སོག་
ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་སོ་མཚོག་ལ། ཡལོང་ས་ལྷ་བ་ཆེན་པོས་རི་ལྷར་ཅ་གསུམ་ལྷ་ཡི་ཞལ་གཟིགས་དག་པའི་
སྤང་བ་འགག་མེད་དུ་བྱུང་སྟེ་ལུང་བསྟན་དབང་བསྐྱར་བཞེས་པ་ལྱིས་འབྲུང་གདུལ་བྱའི་དོན་དུ་ཡི་གེར་མཚན་པ་དག་
སྤང་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་དུ་བྲགས་པའི་ཆོས་སྐོར་སོགས་མདོ་སྟགས་ཟབ་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྒྱལ་མཚན་དུ་བྱུང་བ་མཐའ་ཡས་
པ་ལུལ་ཏེ་བསྟན་པ་དེ་འཛིན་དང་བཅས་པར་བཀའ་བྲིན་ཟད་མི་ཤེས་པ་རྒྱ་ཆེར་མཚན། མཐར་སྤྱི་ལོ་ 1952 ལོའི་
དགུན་ཁར་དགོངས་པ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཆེན་པོར་མདོན་པར་ཐེམ་པའི་རྒྱལ་མཚན། ཡོངས་འཛིན་མཚོག་དགོངས་པ་
གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་སྐབས། དགུན་ཁའི་ལྷགས་བསྟན་དུ་བཞུགས་ཡོད་པས་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་སོ་མཚོག་
སྟག་ལུང་བྲག་རི་ཁོད་དུ་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་གི་སྐུ་གདུང་ཞུགས་འབུལ་དང་དགོངས་རྗེས་མཚན་འབུལ་དུ་
ཆིབས་སྐྱར་གནང་མ་མུག། དེ་ལ་<<བཅོན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང>>ལས།

སྤྱི་ལོ་ཆེག་སྟོར་དགུ་བརྒྱ་དགེག་དང་དགཉིས་ཀྱི་དགུན་ཁ་ཡོངས་སུ་སྐུ་འཕྲོའི་སྟོབ་གཉེར་གྱི་མཚུག་སྟོར་སོག་
བཅོན་པ་ཆེན་བསྐྱེད་བྱས། དེ་ནི་ལམ་རིམ་གྱི་དམིགས་རིམ་སྟོར་མགོ་བརྟུགས་པའི་དུས་སྐབས་དེ་རེད། དམིགས་
སྟོར་དེ་དག་ནི། རྫོ་རིམ་གྱིས་སྐྱེད་ཏེ་བྱང་རྒྱལ་ཆེན་པོ་མདོན་དུ་བྱ་བའི་རྒྱལ་གསལ་བར་བསྟན་པའི་གཞུང་ཞིག་གཞི་

ཅར་བཟུང་བ་ཞིག་ཡིན། རོས་རང་ལོ་བརྒྱུད་ཅམ་དུ་སོན་པའི་སྐབས་ནས་མདོ་ཕྱོགས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་རྣམས་རྒྱན་མ་
ཆད་པར་བྱས་པའི་སྐར་ཕྲགས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོས་སློར་ཡང་ཞུ་བའི་མགོ་བཅུགས། ཕྲགས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོས་སློར་ནི་གསང་
ཞིང་སྐས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཉམས་སུ་ལེན་རྒྱུ་དང་། ལུང་རྒྱན་ཞུ་བ་སོགས་འདུས་ཡོད། རོས་ཀྱིས་ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་མང
གཞི་འདིར་བའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་བ་རེ་རེའི་མཚམས་ནས། རང་རྒྱུད་ལ་ཉམས་ཉོགས་ཚུང་ཟད་རེ་སྐྱེས་པའི་ཚོར་སྣང་བྱུང་།
དགུན་ཁའི་བསྟེན་མཚམས་དེ་བྱེད་པའི་སྐབས་དེར། ཡོངས་འཛིན་སྟག་གྲག་དོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་སྤྱད་པས་འདས་
པའི་གནས་ཚུལ་དེ་གོ་སྐབས། སྐྱ་གདུང་ཞུགས་འབུལ་དུ་འཕྱོད་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡང་འཕྱོ་མ་ཐུབ། ཡིན་ཡང་། མཚོད་
འབུལ་ཁྲད་པར་བ་ཞིག་བྱས་པ་ཡིན། ... ཀྱུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་མཇུག་ཏེ་ཅང་མ་འགོར་བར། རོས་རང་
སྟག་གྲག་རི་ཁོང་དུ་གདན་ཞུ་བྱུང་བར་དེར་བསྐྱོད་དེ་ཆུ་ཚོད་བཙོ་ལྷ་ཅམ་གྱི་རིང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱ་གདུང་
མཚོད་རྟེན་ལ་རབ་གནས་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པ་ཞིག་ལུས། ... སྐབས་དེར་གནས་ཚུལ་ལ་མཚན་བ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། སྐྱ་སྤུང་
ཞུགས་འབུལ་གྱི་སྐབས་སུ་སྟག་གྲག་རིན་པོ་ཆེའི་དབུ་ཐོང་མ་འཚོགས་པར་ཡི་དམ་གྱི་མཚན་སྟགས་རང་ཕྱོན་དུ་
བབས་པ་མཇུག་པ་དེ་ཡིན། ལྷ་ཆེན་ཚོར་འགྲེལ་བརྗོད་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་ནི་སྤྱིར་
བཏང་གི་དོན་དག་ཅིག་རེད། སྐྱ་རུས་ཞུ་ནས་སྐབས་རེར་ཡི་གེའི་རྣམ་པ་དང་མཚམས་རེར་སྐྱ་བརྟན་གང་རུང་གི་རྣམ་
པ་ཐོན་ལ། གཞན་ཞིག་ནི། རྒྱལ་དབང་སྐྱ་གོང་མའི་སྐྱ་སྤུང་དུ་བྱུང་བ་ལྟར་སྐྱ་སྤུང་རང་གི་སྤོང་དུ་རྣམ་པ་དེ་དག་དངོས་
སྤྱུ་མཇུག་ལྟ་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྟུལ། <<དུས་འགྲུར་མ་བྱུང་གོང་བོད་དུ་ཆབ་སྲིད་སྐྱོད་རིམ།>>ཞེས་པ་ལས་སྟག་

གྲག་ལྷ་བྱང་གི་ཞབས་སྡོད་སྐྱ་ཞབས་རབ་དབང་ཚོས་འཕེལ་གྱིས།

སྟག་གྲག་རིན་པོ་ཆེར་ཡང་སྐྱར་འདེབས་རྒྱལ་བཤད་ཞུ་མཁན་མང་པོ་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། སྤྱིད་སྐྱོད་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་
གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་ཏེ་སྐྱ་སྤུང་ཞུགས་འབུལ་སྐྱའི་ཀ་ལི་དང་ཅིབས་མ་སོགས་སྐྱ་རུས་ལས་ལ་སྐྱ་རྩ་རྩའི་
མཚན་སྟགས་རང་ཕྱོན་འཁུངས་པ་མཐོང་ཚོས་སྤོང་གྲུབ་རོ་མཚར་བའི་གནས་ལུགས་མང་པོ་ཞིག་བཤད་རྒྱུ་ཡོད་པ་
དང་། ... ལུས་པ་ལྷ་བྱང་དུ་བསྐྱེབས་དུས་སྤྱིད་སྐྱོད་རིན་པོ་ཆེ་ཁྱི་བཤོལ་ལྷ་མ་སྐྱ་གཤེགས་གནས་ཚུལ་ཆ་ཚོད་གྲུབ་
འདུག །རང་གིས་གོ་ཐོས་སུ་སྤྱིད་སྐྱོད་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་མཐོལ་ལ་ཨ་རང་ཕྱོན་ཞིག་ཡོད་སྟེ་ཞབས་ཞབས་ཏོག་ཅམ་
འཁྱོགས་པ་གནང་གི་ཡོད་ལུགས་མ་ཟད། རྗེས་སོར་གཤེགས་རྒྱུན་རྒྱུན་ཁམས་ཀྱི་ཐད་ཀྱང་སྐྱུན་གཞི་འདི་ཡིན་རོས་
བཟུང་མི་རུབ་པའི་སྐྱ་ཁམས་ཉོབ་ལྡང་མནལ་ཞུག་པའི་ཚུལ་བཞེས། ཞབས་མཐོལ་གྱི་ཨ་རང་ཕྱོན་དེ་ཡང་ཏོག་ཅམ་ཆེ་
རུ་སོང་ཚུལ་གོ་ཐོས་ཅམ་ལས་དངོས་སུ་ཞིབ་མཇུག་མ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། དེས་ན། སོ་སོ་སྤྱེ་བོ་དག་གིས་སྤྱེས་བུ་
ཆེན་པོ་རྣམས་མ་མལ་པར་མཐོང་སྤངས་དེ་ལ་གཟབ་ཅན་དོ་གལ་མ་བྱས་ཆེ། འདི་སྤྱི་གཉིས་མེད་ཡོང་རྒྱུར་གདོན་མི་
ཟ་ལ། ལྷོན་པ་བཙོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་། ང་དང་ང་འདྲ་བས་གང་ཟག་གི་ཆོད་བཟུང་གི། གང་ཟག་གིས་གང་ཟག་
གི་ཆོད་གཟུང་བར་མི་བྱ་སྟེ། ཉམས་པར་འགྱུར་ཏེ་ཞེས་གདམས་པ་སྟུལ་ཡོད། འཕྱོས་དོན་གཞན་ཞིག་ལ།
ལགོང་ས་མཚོག་གོ་སོ་ནས་སྤྱིར་སྐྱ་ལྡན་དུ་ཆིབས་སྐྱར་སྐབས། སྟག་གྲག་རི་ཁོང་དུ་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་དང་ལྡན་
དུ་ཉིན་ལས་བཞུགས་སྐབས། ཡོངས་འཛིན་སྟག་གྲག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་གཟིམ་རྒྱུང་ལགོང་ས་མཚོག་ལ་

ཕྱལ་བ་སོགས་སྡེ་ལེན་གཟུང་རྒྱལ་འབྲུལ་གནང་མཛད། སྐབས་དེའི་གནས་ཚུལ་ལ་སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱས་<<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ལས།

དེད་ཅག་ཞལ་གྱེས་སྐབས། ཁོང་བཞག་སྡེ་འགོ་རྒྱུར་སེམས་སུ་སྤྱོད་སྤང་གང་འཚམས་བྱུང་བར་མ་ཟད། མོས་གྲུས་ཀྱང་ཚད་ལས་འདས་པ་བྱུང། དེ་དང་ཆབས་ཅིག །སྤིད་སྤོང་གི་མཛད་འགན་བཞེས་སྐབས་ཁོང་གི་མཚན་མཐོང་ལ་སྤྱོད་ལོར་བ་དེས་ངོས་རང་ལ་མི་སྤྱིད་པ་ཆེན་པོ་བྱུང། ད་དུང་ཡང་ངོས་གྱི་སེམས་སུ། ཁོང་གིས་སྐྱེས་པ་རང་གནང་ནས་བཞུགས་ཏེ་སྤིད་དོན་གྱི་བྱུག་ལས་གནང་མེད་ན་ཅི་མ་རུང་སྐྱེས་པ་འཆར། མ་གཞི་ནས། ཁོང་ལ་གཞུང་ས་དང་འཛིན་སྤོང་གི་ཐུགས་རྒྱུས་མེད། དེར་བརྟེན། སྤོང་བརྒྱུད་གང་ཡང་མ་ཐོབ་པའི་ལས་དོན་ཐོག་ཁོང་གིས་ལེགས་པོ་ཞིག་གནང་མི་ཡོང་ངམ་སྐྱེས་སྡེ་དེ་སྐྱུག་བྱས་པ་དེར་རྒྱ་མཚན་གང་ཡང་མེད། ཡིན་ནའང་། དེ་ནི་ཐོད་གྱི་བྱེད་སྤྲངས་དེད། ཚོས་ཕྱོགས་ནས་མཚན་མཐོང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཅམ་གྱིས་མི་རྣམས་གྱིས་ཁོང་ནི་སྤིད་སྤོང་གི་གོ་གནས་སུ་རང་བཞིན་གྱིས་ངོས་བར་མཐོང་བ་དེད། མཛལ་ཐེངས་མཐལ་མའི་སྐབས་དེར་ཁོང་གིས། ངོས་རང་གྱིས་པའི་དུས་སྐབས་སུ་ཁོང་གིས་བཀག་རྒྱ་ནན་མོ་མཛད་པར་དགོངས་པ་དྲུངས་རོགས་གཞོངས་ཞེས་གསུངས་སྐབས། ཁོང་ལྟ་བུའི་མཁས་བློ་བཞུགས་ཀྱི་ལྷན་གྱི་སྐྱེས་སྡེ་བཞེས་པོ་ཞིག་གིས་ངོས་རང་ལ་དེ་ལྟར་གསུངས་པར་ཡིད་འགྲུལ་ཆེན་པོ་ཐེབས། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོ་གཤམ་ལོ་ལྷན་བཀའ་སྤྲུལ་བ་ནི། སྤིད་དོན་གྱི་མཚུན་རྒྱ་གང་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེས་ཆོ་རང་སར་མ་བཞག་པར་རྒྱལ་ཚབ་བམ་སྤིད་སྤོང་གི་གོ་གནས་སུ་ལྷུ་ཚུགས་གྱིས་བདམས་ཏེ། རྗེས་སུ་མ་འོོན་མ་འབྲུལ་པའི་རྒྱལ་བཤད་དང་སྤོན་བརྗོད་ལུས་པའི་ལམ་སྲོལ་དེ་ཆེས་མི་ངོས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་དེད་སྐྱེས་ལ། ཡགོང་ས་ཆེན་པོ་མཚོ་གཤམ་གིས་དེར་མོ་ནས་བོད་དང་ཉི་མ་ཡའི་ལུས་གྱི་རབ་བྱུང་དགེ་འདུན་སྐྱེས་ཆོ་སྤིད་དོན་ཆོགས་པ་ཁག་ཏུ་ཞུགས་ཏེ་ཆབ་སྤིད་གྱི་ལས་ལ་དབུ་འཁོར་མི་རུང་བའི་བསྐྱབ་བྱ་ཡང་ཡང་གནང་གིན་ཡོད།

ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཚོགས་གསར་འཛུགས།

གོང་དུ་སྐྱས་ཐེན་པ་ལྷན་བོད་ནང་དུ་ཆེས་རྗོད་བྱུག་དང་གཉན་འཕྲང་གི་གནས་སྤངས་དེ་ཉིན་དེ་ནས་ཉིན་དེར་རྗོད་བྱུག་ནས་རྗོད་བྱུག་ཏུ་འགོ་བཞེན་པའི་དུས། རྒྱ་དམར་གྱིས་རྒྱལ་གཅེས་ལྷག་བསམ་དང་སྤྱི་སྤྱོད་ལུས་ལུས་པ་མེད་པའི་སྤིད་ཚབ་རྣམ་གཉིས་སྤིད་འགན་ནས་གནས་དབྱུང་གཏོང་དགོས་པ་དང་བོད་རྒྱའི་ལས་དོན་གང་ཅིར་ཐེ་གཏོགས་བྱ་མི་ཚོགས་པར་བྱེད་དགོས་པའི་སྐུལ་འདེད་དང་སྐྱེན་གཙོར་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བྱས་ཤིང་། དེ་ལྷན་མ་བྱས་ཆོ་བྱུག་ཚོལ་ཡོང་དེས་གྱི་རྣམ་འབྱུར་དངོས་ལྷགས་བརྒྱུད་གསུམ་ནས་བསྐྱེད་པར་བརྟེན། མི་དམངས་ལ་བརྟེན་གསེག་ཆེན་པོ་མི་འབྱུང་བའི་སྤྱད། སྤིད་ཚབ་གཉིས་ལ་བདེན་པ་ཡོད་ཀྱང་བདེན་པ་འགོ་ས་མེད་པའི་གནས་སྤངས་ཐབས་ལུགས་གྱི་འོག་ནས་རང་དབང་མེད་པར་སྤིད་འགན་ནས་དགོངས་ལུ་བྱ་དགོས་བྱུང་ཞིང་། དེའི་རྗེས་སུ་ཡགོང་ས་

སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་གཞུང་ཆེན་གསུམ་བཞེས་མཚུགས་སྐྱོད་གི་བར་གསེང་ནས་བོད་ལྗོངས་བསྐྱོད་སྤྱོད་
ཀྱི་ལུགས་འགན་ཆེ་སྲ་མ་ལུས་པ་དངོས་བཞེས་ལུག་བསྐྱར་མི་གནང་ཐབས་མེད་དུ་གྱུར།

དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་ཚོས་སྤྱི་ལོར་མཛད་འགན་ཡོངས་རྫོགས་ལུག་
བསྐྱར་བསྐྱེད་བཞེས་གནང་བའི་མཛད་ཆེན་ཀྱི་ཐོག་མའི་གས་སུ་བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཚོགས་ལེགས་བཅོས་དང་སྤྱི་
ལུགས་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་གསར་གཏོང་གནང་མགོ་བཙུགས། དེ་ནི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཆ་ནས་དབུལ་སྤོང་གི་བར་ཁྲུང་
དུ་གཏོང་བ་དང་། བྱིས་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ནས་སྤྱི་སྤྱོད་པ་དང་བདེན་ཡོང་བ། དབང་ཆའི་ཆ་ནས་གཡོག་ལས་ཆ་འདེད་
མེད་པར་བརྒྱ་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་རེད་ལ། དེ་དག་གྲང་མདོར་བསྐྱར་ན་འབངས་མི་དགུས་མ་ལྟོས་ཀྱི་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་
ཆེད་ཁོ་ན་ཡིན། དེ་ཡང་སྤར་གད་པ་སོགས་ཅེ་དང་ལོར་སྤྱིར་ཕོ་བུ་གི་དམའ་རིམ་ལས་བྱེད་དགུས་མ་ལྟོས་དང་
ལྷན་དུ་བཀའ་མོལ་ཡང་ཡང་གནང་བ་ལས་འབངས་མིའི་བདེ་སྤོང་གི་སྐོར་ལེགས་པར་མཐུན་པ་དང་། གཞུང་སའི་
གནང་སྤོངས་དུ་མ་ཞིག་ཚོས་སྤྱི་ལོར་བྱིས་ལུག་གི་ཚུལ་དང་ཡང་མི་མཐུན་པར་གྱུར་བ། ལྷོ་མོར་ཆེབས་སྐྱར་
གནང་བའི་སྐབས་མཐའ་ཁུལ་མི་སེར་ཚོའི་འཚོ་བའི་གནས་སྤངས་ཡང་དང་བའི་གནས་སུ་གྱུར་གྱུར་མེད་སྐྱུར་
འཛོག་དུ་ལུས་པ་གསལ་གཟིགས་བྱུང་བ་སོགས་ལས། ལྷོ་མོ་ནས་བྱིར་ལྷན་དུ་ཆེབས་ཞལ་འཁོར་འབྲལ་ཡུན་
རིང་ལུགས་ལ་བརྒྱགས་པའི་སྤར་སྲོལ་འགའ་ལ་ལེགས་བཅོས་གནང་བཞེད་ཀྱི་དགོངས་གཞི་དེ་ཉིད་དོན་འཁྲུལ་ཡོང་
སྤྱོད་དགོངས་པ་ནན་བཞེས་ཀྱི་མཐའ་སྤྱི་ལོ་ 1952 ལོར་བཅོས་བསྐྱར་ཚོགས་པ་ཞིག་གསར་འཛུགས་གནང་། ལྷར་
སྲོལ་བཅོས་བསྐྱར་གནང་རྒྱ་དེ་ནི་རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་སྐབས་ནས་ལུགས་བསྐྱེད་སྤོང་དུ་བཏང་བེན་
པ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། རྒྱལ་མཚོག་གོང་མ་གསེང་ཞལ་འཚོ་བཞུགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་རྒྱུན་སྐྱོད་ཚོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ལུག་
བསྐྱར་རི་བཞིན་གནང་བུལ་མེད། སྐབས་དེའི་གཞུང་འཛིན་དཔོན་རིགས་ཚོའི་སྤྱི་སྲོལ་བྱེད་བབ་ཀྱི་ཐང་ལ།

དེ་སྤྱོད་དུ་ལོས་རང་རྒྱུད་དུས་ནས་དུ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྤྱོད་གསུམ་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱེ་མའུན་དུ་བསྐྱེད་པ་རེད།
ལྷ་མ་གཉིས་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་། གཤམ་འོག་གི་ཞབས་བྱེ་ལུ་མཁན་ཚོ་དབང་ཆ་གཅིག་སྤྱད་
བྱེད་པ་ལྷ་བུ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནས་བཀའ་སློན་ཚོ་དང་དུང་སྤྱི་ཚོ་ཡིན་ནའང་དབང་ཆ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟར་
དང་བདེན་མེད་པ་ཞིག་དུ་གྱུར་བས། ལྷ་སའི་ནང་། ལྷོང་ནས་ཟ་ཚོད་མ་ཟེན། །འོག་ནས་མི་ཟ་ག་མེད།། ཅེས་པའི་
གཞས་ཤིག་གྲང་གཏོང་སྲོལ་བྱུང་བ་རེད། གང་ལྟར། མགོ་ཁྲིད་ཚོས་འབྲལ་བ་བཞེས་པ་དང་། ལས་ཚན་རེ་རེ་ལུ་བའི་
སྐབས་སུ་སྐབས་འཛིན་ཞེས་དུལ་མང་པོ་འགོ་སོང་བཏང་ནས་ཐོབ་ཐབས་བྱས། དེ་ལྟར་ཡོང་གིན་ཡོད་སྐབས། རང་
ཉིད་ལ་ལས་ཚན་ཐོབ་ཚར་བའི་རྗེས་ལ། སྤྱད་བེན་པའི་དུལ་དེ་སྤྱོད་བཅོ་དགོས་པ་རེད། དུལ་དེ་རྫོང་གཞིས་དང་སོ་
སོའི་ལས་ཀ་བྱེད་ས་དེའི་མི་དམངས་ལ་བལྟ་གཞོགས་བཏང་སྟེ། མི་དམངས་ཀྱི་ས་ནས་དུལ་ཟ་གིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་

འདྲ་ཡོད་གིན་འདུག། གང་ལྟར་བྱེད་པོ་མེད་པ་རེད།⁹⁷ ཅེས་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་གཞུང་སའི་ལས་འཛིན་ཚོའི་ཁྲིད་དུ་
གོ་གནས་གསལ་པ་གང་ཞིག་ཐོབ་ཆེད་ཐོག་མར་སྐྱབས་འཛིན་ཞེས་གོ་གནས་མཐོ་བའི་རིགས་ལ་འབྲུལ་བ་བཏེགས་
ཏེ་གོ་གནས་ཐོབ་ཐིན་པ་ན། སྤར་སྐྱབས་འཛིན་དུ་བཏང་ཐིན་པའི་གོ་གནས་དེ་མི་སེར་གྱི་ལག་ནས་ཐོབ་ཐབས་བྱེད་
མཁན་མང་དུ་ཡོད་པར་གསུངས། དེ་ནས། གོང་དུ་བྱངས་ཐིན་པ་ལྟར། གཡོ་ཐོལ་བྲལ་ཞིང་ལྷག་བསམ་དང་དང་ཞེན་
འགྲུང་བ་མེད་པའི་གང་པ་ཚོའི་ས་ནས་གཞུང་འཛིན་མཐོ་རིམ་པས་བྱང་པོ་མ་གནང་བའི་རིགས་དང་། གཞུང་སའི་
དབང་ཆ་པལ་མོ་ཆེ་མི་སྣ་རེ་བྱུང་གི་ཕྱག་ཏུ་ཡོད་པ་སོགས་ཡང་ཡང་གསན་བས་གཞུང་སྲིད་སྲོད་སྟངས་དེ་ནོར་
འཁྲུལ་ཅན་དུ་གཟིགས་པའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས། ཡང་།

ད་མན་གྱི་ལུགས་སོལ་ཚོས་གཞིས་དང་། མེར་གཞིས། རྩེ་དཔོན་མི་བྲག། མི་སེར་དགུས་མ་ཟེར་བ་ལ་སོགས་པའི་
རིགས་ཅ་བ་ནས་བསྐྱར་བཅོས་བྱེད་དགོས། ... དཔེར་ན། འབྲས་སྤངས་ལ་ཚོས་གཞིས་རྒྱ་ཆེ་ཐག་ཆེད་ཡོད་པ་དང་།
དེ་དག་འབྲས་སྤངས་ཀྱི་དགོ་འདུན་བདུན་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་རང་ལ་ཤ་ཁུལ་ཐིམ་དངོས་གནས་བྱུང་ཡོད་ན། ཁོང་ཚོའི་
འཚོ་བ་རྒྱུན་ལྷན་དེ་ལས་བཟང་བ་ཏུ་ཏུ་ཡོང་གི་དུ། ... ཚོས་གཞིས། ཚོས་གཞིས་ཟེར་ཏེ་འགན་ལུ་མདོག་བཤུད་པ་
མ་གཏོགས། དོན་སྤྱིར་ཤག་ཚང་འགའ་ཞིག་གས། མེར་ཁག་ལ་བསྐྱིལ་ཡོད་པ་སོགས་སྟོན་གནད་མང་པོ་ཞིག་དོས་
ཀྱིས་སྤྲོ་ས་ནས་མཐོང་བ་དང་། གཞན་ཡང་དགོས་པ་མང་པོའི་སྤྱད་ཆེད་མངགས་ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཚོགས་གསར་དུ་

བཅུགས་པ་ཡིན།⁹⁸ ཞེས་བསྐྱར་བཅོས་མི་བྱ་བུ་མེད་ཀྱི་གནས་སྟངས་དེ་དམིགས་འཇུགས་ཀྱིས་གསལ་བར་
གསུངས། དེ་ལྟར་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པའི་གཞུང་སའི་འགོ་ལུགས་ཅི་སྟེད་ཅིག་པ་ཆེ་བུ་རབས་སུ་བྱུང་བའི་དབང་
གིས། གཞིས་ཀ་ཁག་སོགས་ཚན་པ་ཆེས་ཉུང་ཤས་ཤིག་སྤྲུག་པོར་གྱུར་ཀྱང་འབངས་མི་པལ་མོ་ཆེ་དབྲལ་ཞིང་
སོངས་པའི་ཁར། ལྷག་པོ་སྐྱེད་བང་ཅན་གྱི་བཅོན་ཤེད་སྲོད་དགོས་པ་དང་། ཁུལ་ལུལ་སོགས་ཀྱི་དཀའ་ཚེགས་ལ་
ལྷག་པོ་སོགས་གཟིགས་ཏེ་ལེགས་བཅོས་ནས་བསྐྱར་བཅོས་མཐོ་རིམ་ལྡན་པར་གནང་སྟེ་འབངས་མི་ཉམ་ཐག་རྣམས་
འཚོ་བའི་དཀའ་སྤྲུག་ལས་བསྐྱབ་རྒྱ་དང་། རིམ་གྱིས་ཁྲིམས་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་རྣམས་བསྐྱར་བཅོས་
གནང་སྟེ་གཞུང་འབངས་གཉིས་ཀ་ཁྲིམས་ཀྱིས་འཚོ་བའི་ལས་དུ་འབྲིད་རྒྱའི་ཐབས་མང་དུ་སྟེན་པར་གནང་། ལྷོ་ཆོར་
ཡལོང་ས་སྐྱབས་མཐོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གིས།

དེ་ནས་སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ལྷ་བཅུ་ཐམ་པའི་ལོ་མཇུག་དེར་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་ལུ་གནང་སྟེ་དོས་ཀྱིས་
ལུགས་གཉིས་ཀྱི་འགན་ཁུར་བ་རེད། ལྷག་པོ་སྐྱེད་ཤེད་ལ་ཡོད་པས་སྤོ་མོར་ཉེན་ཡོལ་དུ་བྱིན། སྤོ་མོ་ནས་བྱིར་སྐྱ་
ས་ལ་བསྐྱབས་ཏེ་བསྐྱར་བཅོས་གཏོང་བའི་ཆེད་དུ་སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ལྷ་བཅུ་ད་གཉིས་ལོར་ལེགས་བཅོས་སྤྱི་

⁹⁷ ལྷོ་ཆོ་ 2014 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 5 ཉིན་རྒྱ་གར་བྱང་ཤར་ཤི་ཡོང་ཁུལ་དུ་གསུངས།

⁹⁸ ལྷོ་ཆོ་ 1960 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 29 ཉིན་བཀའ་སྤྱུལ།

ཚོགས་བཅུགས་ཉེ་ཚོགས་འདུ་ཚུགས་བསྐྱེད་ཤིག་ཚུགས་པ་རེད། ང་མོད་ལ་ཡང་གསར་རྗེའི་བསམ་སྒོ་ཉིག་ཅམ་ཡོད་
པས་ཐོག་མར་ང་མོད་ཀྱིས་མགོ་ཁྲིད། དེ་ལྟར་ང་མོད་ཀྱིས་མགོ་ཁྲིད་དེ་ཁྲམ་དང་འུ་ལག་བྱུང་ཆགས་སོགས་མང་པོ་
ཞིག་ལ་འགྲུབ་བ་གཏོང་བའི་མགོ་བཅུགས།⁹⁹ ཞེས་དང་། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས།
ངས་མོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་འཛིན་རྒྱུན་ལོ་ཉུང་ཏུ་ཞིག་ཀྱང་དེ་སྐོར་བསྐྱར་བཅོས་འགའ་ཤས་བཏང་བ་ཡིན། སེར་སྐྱ་མི་
གངས་ལྗེ་བཅུ་སྐོར་ཡོད་པའི་བསྐྱར་བཅོས་ཚོགས་པ་ཞིག་དང་། རྒྱུན་ལས་ཚོགས་ཚུང་ཞིག་བཅུགས་ཉེ་ཚོགས་པ་ཚུང་
བ་དེས་གང་དང་གང་ལ་བསྐྱར་བཅོས་བྱེད་དགོས་པར་བརྟུག་ཞིབ་དང་། བསྐྱར་བཅོས་བྱེད་སྲོལ་གྱི་འཆར་གཞི་
བཀོད་དེ་ཚོགས་ཆེན་དེ་བརྒྱུད་ཕན་ལ་འབྲུལ་རྒྱའི་ལས་དོན་བྱས་པ་རེད། ཅེས་ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཚོགས་གསར་འཛུགས་
ཀྱི་གོམ་རིམ་དང་མོད་དེ་རྗེ་ལྟར་བསྐྱར་བའི་སྐོར་ལམ་ཅམ་གསུངས། དེ་ལྟར་ཐོག་མར་ལེགས་བཅོས་ལས་ཁུངས་
གསར་འཛུགས་གནང་སྟེ། རྒྱུན་ལས་ཚོགས་ཚུང་གིས་བཅོས་བསྐྱར་བྱ་ཡུལ་རྣམས་རྩད་ཞིབ་བྱས་ཉེ་ལེགས་བཅོས་
ལས་ཁུངས་སུ་སྐྱེན་སྐྱོན་ལྷོ་རྒྱ་རྒྱ་དང་དེ་ནས་གང་གཏན་འབེབས་བྱང་བ་རྣམས་ལ་མོད་ས་མཚོག་ལ་སྐྱེན་གསེང་ལྷོས་
ཉེ་བཀའ་འཁོལ་བྱང་བ་ན་ལག་བསྐྱར་བྱ་རྒྱ་སོགས་གཏན་འབེབས་གནང་།

ལེགས་བཅོས་ལས་ཁུངས་དངོས་སུ་གསར་འཛུགས་མ་མཚན་གོང་། གཞུང་ས་ནས་དབུས་ཁུལ་དུ་དགེ་
བཤེས་གྲ་རྒྱུད་རྣམས་ཀྱིས་དགེ་བཤེས་གཏོང་སྐོའི་དོན་དུ་མཐུན་རྐྱེན་འཚོལ་སྐྱབ་མང་དུ་བསྐྱོན་དགོས་པས་གཞུང་
ཆེན་གསལ་བསམ་ལ་དོ་སྤོང་ཆེས་ཆེར་མི་འབྲུད་པའི་དོན་དུ་དམིགས་ཉེ་ཐེབས་སྐྱར་ལས་ཁུངས་དང་། དེ་ནས་ལྷ་
ལྗན་སྐོན་ལམ་ཆེན་མོར་མཚོད་འབྲུལ་ཞལ་འདེབས་སྐྱོར་མཁན་མང་དུ་བྱང་བས་དང་རྣམ་རྣམས་དོན་མེད་འཛོར་
རྒྱུན་དུ་མི་འགོ་བའི་ཆེད་དུ་མཚོད་སྐྱེན་ལས་ཁུངས་སོགས་གསར་འཛུགས་དང་། དམག་དོན་དང་ཤེས་ཡོན་བསྐྱེ་
གནས་རྒྱ་སྐྱེད་ཕན་བྱ་གནང་བ་སོགས་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་རང་བཞིན་གསལ་བའི་ལས་ཀ་དུ་མ་ཞིག་བརྩམས་འདུག་པའང་
ཉ་ཅང་དགའ་བའི་གནས་སུ་ཆེ། གང་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1952 ལོ་ནས་ལས་དོན་ལ་དོ་སྤོང་བྱུགས་ཆེར་མི་འབྲུད་སྐྱེད་
ཐོག་མར་སྐྱུག་པོ་དབང་འཛིན་བ་རྣམས་ལ་སྐོར་བྱར་འདོགས་རྒྱུན་ཆེན་པོར་མི་འགྱུར་བའི་རིགས་ནས་མགོ་བརྩམས་
ཉེ། མཐར་སྤྱི་ལོ་ 1954 ལོར་བསྐྱར་བཅོས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱིས་གཞུང་སྐྱེད་ཁྲོན་ཡོངས་ལ་བསྐྱར་བཅོས་ཆེན་པོ་གནང་
རྒྱའི་མཚན་པ་རྒྱ་ཆེར་བཞེས། དེ་ནི་གསལ་པོར་བཤད་ན་གཅོ་པོ་ནི། འབངས་མི་སེར་གྱི་དོན་དུ། གཞུང་འཛིན་གྱི་
ལམ་སྐོལ་དང་། སྐོར་བདག་གི་གཞིས་ཀ །དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ཆོས་གཞིས་སོགས་གནད་ཆེ་ས་དག་གི་མངའ་ཐང་
བདག་དབང་དང་གསོལ་སོགས་ལས་སྐྱེ། རྒྱུན་གཏོང་ཁྲམ་འཇལ་དང་ལས་སྐྱུལ་ཚོ་འདེད་སོགས་ལ་བསྐྱར་བཅོས་སུ་
ན་མ་བྱང་བ་ཞིག་གནང་རྒྱ་དེ་རེད། དེ་ལ་ལ་མོད་ས་མཚོག་གིས་གསུངས་པ་ལྟར་དེ་དག་ལས་“བསྐྱར་བཅོས་གསལ་

⁹⁹ སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 5 ཉིན་རྒྱ་གར་བྱང་ལའ་ལོ་ལོང་ཁུལ་དུ་གསུངས།

གནད་ཆེ་ཤོས་ཞི་སྐྱེད་ཀྱིས་འཛིན་སྐྱོད་བྱེད་པའི་གཞིས་ཀ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཡིན། དེ་རྣམས་ལོ་མང་པོའི་སྡོམ་ནས་སྐྱེད་ཁག་
ཆོར་སྐྱོད་དེ་ཁོང་ཆོའི་པ་གཞིས་སུ་གྱུར་བ་¹⁰⁰དེར་བསྐྱུར་བཅོས་གནང་རྒྱ་དེ་རེད། <<ངོས་ཀྱི་ལུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་
དམངས།>>ལས།

སྐྱེད་ཁག་དེ་ཆོའི་ཁོངས་སོ་ནམ་པ་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་ཆོ་ནི་གཞུང་གི་ཐད་ཀའི་ལྷ་རྟོག་འོག་མེད། ཁོང་ཆོ་ལ་སྐྱེད་ཁག་
གི་ལུགས་སྲོལ་ལྟར་གྱི་དབང་ཚད་ཅིག་ཡོད་ཅིང་། སྡོམ་མ་མལ་ཆེར་ལྷ་སར་སྡོད་དགོས་པར་བརྟེན་དབང་ཆ་དེ་དག་
ཁོང་ཆོའི་གཉེན་བྲལ་ཆོར་སྐྱོད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ལེགས་བཅོས་ཆོགས་པ་དང་། བཀའ་འགན་ནས་སྐྱར་གྱི་ལུགས་སྲོལ་
དེ་ལ་བརྟེན་ཞིབ་ནན་ཉན་བྱས་པའི་བསམ་ཚུལ་འབྱོར་བྱུང་། གཞིས་ཁག་ཆེན་པོ་པལ་ཆེར་གཞུང་འཛིན་བྱེད་རྒྱ་དང་།
སྐྱེད་པའི་ནང་མི་ཆོར་རེག་སྐྱིད་སྐྱོད་རྒྱ། གཞུང་ཞབས་མི་འགོར་དདུལ་ལོགས་སྐྱོད་རྒྱ། ས་ཞིང་དེ་རྣམས་སོ་ནམ་པ་
ཆོར་བའོ་རྒྱ་བཅས་བྱས་ཤིང་། དེ་ལྟར་བྱས་ནས་སོ་ནམ་པ་ཆོར་གཞུང་གི་ཐད་ཀའི་ལྷ་རྟོག་འོག་གནས་སྐྱངས་འབྲ་
མཚུངས་ཡོད་རྒྱར་མ་ཟད། ཁྱིམ་ས་ལུགས་ཀྱང་ཆ་སྟོན་ཡོད་ཀྱི་རེད། དེ་ལྟ་བུའི་བསྐྱུར་བཅོས་ཤིག་དགོན་ཁག་ཆོར་
སྐྱོད་ཡོད་པའི་གཞིས་ཀ་ཆེན་པོ་ཆོར་ཡང་གཉོང་དགོས་ཀྱང་། སྡོམ་ལ་སྐྱེད་ཁག་ཆོར་ལག་ལེན་བྱེད་རྒྱ་བྱས་པ་རེད། ...
ང་ཆོས་སྐྱར་གྱི་གནས་སྐྱངས་ནས་དེར་རབས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་སུ་བསྐྱུར་རྒྱུའི་འགོ་འཇུགས་ཤིག་བྱས་ཀྱང་། ལྷོག་ཏུ་མེད་
པའི་གནས་ཚུལ་གྱིས་འགོག་རྒྱུ་བྱུང་ཞིང་། བོད་མི་པལ་པ་ཆོར་ད་དུང་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་མང་པོ་བསྐྱེད་ཡོད་པ་
དེ་སྐོར་དང་དེ་ལྟར་གཞུང་གིས་མ་འོངས་པར་ཁོང་ཆོའི་འཚོ་ཐབས་ཡར་རྒྱས་གཉོང་བའི་རེ་འདུན་ཇི་ཡོད་ལེན་གཞན་
ཞིག་ནང་བརྗོད་རྒྱ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྐྱེལ། དེ་ལྟར་རྒྱལ་སྤྱི་དུ་ཆོས་སྤྱི་དུ་སྤྱུགས་འགན་བཞེས་མ་ཐག་ནས་“རྒྱལ་
བ་དོན་ཀྱི་བདག་པོ་”ཞེས་པའི་མཚན་དོན་དང་མཐུན་པའི་མཚན་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་ཀྱི། བོད་མི་ཉམ་ཐག་ཆོར་ཆེད་
དམིགས་ཀྱིས་བསྐྱུར་བཅོས་གནང་རྒྱུའི་སྤྱུགས་བཅོམ་རིམ་པར་བསྐྱེད་ཀྱང་རྒྱ་དམངས་ཀྱིས་ཕྱོགས་སྤྱོད་ཆོགས་ནས་
འགོག་རྒྱུ་དང་སྤྱོད་གཅོར་ཡང་ཡང་བཅོས་པའི་ཁར། ཉན་ཁུལ་ནས་ཀྱང་འདོད་མོས་མེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་འཁྲུགས་
ཆེར་བསྐྱེད་པར་བརྟེན། བཞེད་དོན་རྣམས་སྤྱུགས་རེ་ཇི་བཞེད་དོན་འཁྲུལ་འབྱུང་སྐབས་མེད། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>
ཞེས་པར་རྩོམ་པ་པོ་དང་ལྷན་དུ་བཞུགས་པའི་ཁག་དང་བ་ཁག་དཔྱད་གཅིག་ཏུ་འགོད་པར།

བྲན་གཡོག་ལས་ལུགས་ཟེར་བ་ལྟ་བུའི་ཐ་སྐྱོད་དེ་དག་ངས་མི་ཤེས། གང་ལྟར། འབྲ་མཉམ་མིན་པའི་གནས་སྐྱངས་
ཤིག་ཡོད་སྟབས་མི་སྐྱོ་པོ་རྣམས་ལ་རོགས་པ་ཞིག་དེས་པར་དུ་བྱ་དགོས་སྟུགས་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ 1952 ཡོར་བསྐྱུར་བཅོས་
ཆོགས་པ་ཞིག་བཅུགས་པ་ཡིན། བསམ་ཚུལ་དེ་དམར་ཤོག་མ་བསྐྱེད་པའི་གོང་ནས་ཡོད་ཀྱང་དེ་དུས་ངོས་རང་ལ་དབང་
ཆ་མེད། བོད་འག་ཕྱོགས་སུ་དམངས་པོའི་ཤོག་ཁག་འབྱོར་མཚམས་ངོས་རང་གིས་[རྒྱལ་སྤྱི་དུ་ཆོས་སྤྱི་དུ་]འགན་
ལྷངས་མ་ཐག་གོ་མོར་འགོ་དགོས་བྱུང་ཞིང་། 1951 ལོའི་མགོ་སྟོད་དེ་གོ་མོར་བསྐྱེལ། དེ་ནས་ཕྱིར་འཁོར་བ་དང་
ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཆོགས་མགོ་འཇུགས་ཀྱི་བྱ་སྤྱི་བྱས། གང་ལྟར། བསམ་ཚུལ་དེ་སྐྱར་ནས་ཡོད། ‘བྲན་གཡོག་’ཅེས་
པའི་ཆོག་དེ་ངོས་ཀྱིས་མི་ཤེས་ལ། དེ་ནི་ཐལ་ཆ་ཅན་གྱི་ཆོག་ཅིག་རེད། དེར་སྐབས་ངོས་ཀྱིས་(གཞན་ལྟར་)ཆོག་དེ་

¹⁰⁰ ངོས་ཀྱི་ལུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་སུ་གསལ།

ལེད་སྡོད་གྲེད་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་དེ་སྔ་དེད་ཚོར་དེ་ལྟ་བུའི་མ་སྦྱང་མེད། དེ་དུས་ཉམ་ཐག་ཆབ་འབངས་ཞེས་ཟེར། ང་
ཚོས་ལེགས་བཅོས་སྒྲིལ་ཚོགས་གསར་འཛུགས་བྱེད་སྐབས། དེ་ལྟ་བུའི་མ་སྦྱང་མང་པོ་ངས་མི་ཤེས། བང་ལྟར། མོག་
མར་རྟ་ཁལ་ཁལ་ལུས་དང་དེ་ནས་ཁལ་འབབ་སྡོད་སྡུད་བཅོས་སྦྱར་བྱས་ཤིང་། དེ་ནས་ཀྱང་ལྷག་པོ་ཚོར་དབང་བའི་
གཞིས་གཤམ་པོ་ཡོད་བ་རྣམས་ཕྱིར་གཞུང་ལ་སྡོད་འབྲུག་བྱ་རྒྱུ་སོགས་གོམ་བ་ཅི་བཞེད་ཀྱིས་བཅོས་སྦྱར་གཏོང་
བའི་འཆར་གཞི་བསྐྱེད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། རྒྱ་མིས་ང་ཚོས་ལྷ་མཚན་ནས་དེ་ལྟར་བྱེད་པར་འདོད་མོས་མ་བྱས་པར་
འགོག་རྒྱུན་བཅོས་ཤིང་ཁོ་པ་ཅག་གི་ལམ་ལུགས་དང་མཚུངས་པར་བྱ་རྒྱུའི་ཐབས་བསྐྱེད་བ་ཅེད། ཅེས་སོགས་བཀའ་སླུལ།
རྒྱ་དམར་གྱིས་དེ་ལྟར་འགོག་རྒྱུན་བཅོས་ཏེ་ཁོ་པ་ཅག་གིས་འབད་བ་བསྐྱེད་ཁུལ་བྱས་པ་ལོ། བོད་འབངས་དབུལ་
སོངས་རྣམས་སྡོད་མཁན་དེ་ཡགོང་ས་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་མ་ཡིན་པར་ཁོ་པ་ཅག་ཡིན་པར་སྡོན་ཐབས་འབའ་ཞིག་བྱ་རྒྱུའི་
ཆེད་ཡིན་པ་ལས་བོད་མིར་ཤེས་ཏེ་དང་ལྷག་བསམ་དཀར་བ་ཞིག་མིན་པ་ནི་མིག་ལྡན་ཀྱང་གྱིས་མཚོང་ལུབ་བ་ཞིག་
ཡིན་པས་སྦྱབ་བྱེད་འདྲེན་པའི་ངལ་བ་བསྐྱེད་མི་དགོས།

གཞན་ཡང་། རྒྱལ་སྲིད་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་མཛད་འགན་མ་བཞེས་གོང་ནས་ཡགོང་ས་སྦྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་
མཚོག་ལ་དབུས་ཁུལ་དུ་སྐྱུམ་འཁོར་བཞེད་སའི་གཞུང་ལམ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་གསར་སྦྱར་གནང་རྒྱུའི་ཐུགས་འདུན་
བྱུང་ཞིང་། བང་པ་ཞོར་བྱུ་དོན་གྲུབ་སོགས་དང་ལྷན་དུ་བཀའ་ཕྱིན་ཡང་གནང་། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། “བསམ་
ཚུལ་དེ་གོ་མོར་མ་ཕྱིན་གོང་ནས་ཡོད། ངོས་ནས་ཞོར་བྱུ་དོན་གྲུབ་ལ་བཤད་བ་ལྟར་ཞོར་བྱུ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས། ‘རྒྱལ་བ་རིན་པོ་
ཆེར་འཁོར་ལའི་ལམ་ཁ་ཆེན་པོ་ཞིག་གསར་སྦྱར་གནང་རྒྱུའི་དགོངས་པ་ལྷགས་ཆེན་པོ་འདུག’ཅེས་སྡོན་མ་ནས་རྒྱ་གར་དུ་
ཡོང་མཁན་གཟེམ་གཡོག་ལགས་ལ་བཤད་འདུག །”¹⁰¹ ཅེས་དང་ཡང་། “བོད་འདིར་སྐྱུམ་འཁོར་བེད་སྡོད་གཏོང་ལུབ་པའི་
ལམ་ཁ་ཞིག་བཅོ་དགོས་ཀྱི་འདུག་བསམ་པའི་སེམས་ཚོར་ཆེན་པོ་ཡོད།” ཅེས་དང་། ལྷ་མཚན་ནས་གསུང་དོན། གོ་མོ་
ནས་“ལྷ་སར་བསྐྱེད་པས་རྗེས་སྐྱུམ་འཁོར་གྱི་ལམ་ཁ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་བཅོ་དགོས་ཀྱི་འདུག་སྐྱུམ་པའི་སེམས་ལྷགས་ཆེན་པོ་
སྐྱེས་བུང་།” ཞེས་སྐབས་དེའི་བོད་མིའི་སྲིད་ལུལ་དུ་འང་མ་ཤར་བའི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་གཟེགས་རྒྱུང་མཛད་དུ་བུང་བ་
དག་བཀའ་སླུལ། <<བོད་ཀྱི་བུང་བ>>ལས། “ངོས་ཀྱིས་སྲིད་ཀྱི་འགན་དབང་མ་སྐྱེད་པོར་གོང་ནས་འདིའི་(གཞུང་ལམ་
གསར་བཅོ་)ཐོག་བསམ་སྡོད་ལྷགས་ཆེན་ཡོད། རྒྱ་གར་ནས་བོད་ཁུལ་བརྒྱུད་དེ་ལྷ་སའི་བར་དུ་གཞུང་ལམ་ཞིག་བཅོ་འདོད་
ཆེན་པོ་བུང་།” ཞེས་དང་། <<མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྲིད་རྗེའི་རོལ་མཚོ>>ལས། “དེ་བཞིན་རྟ་ཁལ་ལུལ་ལག་ཟེད་བ་དེ་
ཚོའི་སྐོར་ངོས་གོ་མོར་འགོ་བའི་སྐབས་རྒྱུར་ལམ་རྟ་བཞེན་ནས་ཡོང་དུས་ལམ་ཁ་འདིར་འགོ་ལུབ་བ་འདུག ། འདི་བར་སྐྱུམ་
འཁོར་འགོ་ལུབ་བ་འདུག་བསམ་པ་མང་པོ་བྱུང་། བང་ལྟར་སྐྱུམ་འཁོར་བཏང་སྟེ་རྟ་ཁལ་ལུལ་ལག་ཟེད་བ་བཅོ་ལུབ་ན་

¹⁰¹ ལྷ་ཚོག་རྣམས་མཛད་རྣམ་རྒྱ་སྲིད་རྗེའི་རོལ་མཚོ་ལས་བུང་ས།

བསམས་པའི་བསམ་སྒོམ་མང་པོ་འཁོར་ལྷོད། དེ་འདྲ་དེ་འདྲ་བྱས་ནས་རིམ་བཤམ་འཚོས་ལས་གཞི་གསལ་བ་ལེགས་བཅོས་
ཚོགས་འདུ་ཞེས་པ་དེ་བཅུགས་པ་རེད། ལེགས་བཅོས་ཚོགས་འདུ་དེས་ལས་ཀ་གང་འཚམས་བྱས་ཡོད་ཅེས་བཀའ་སླུལ།

དུས་སྐབས་དེ་ལྟ་བུར་དགུང་བ་ཡིན་ཏུ་སྔ་ཡང་བོད་དུ་གཞུང་ལམ་གསལ་སྐྱབ་གནང་རྒྱ་སོགས་སྤྱད་སྤྱོད་
འཁུངས་པ་ནི་ཡ་མཚན་བ་ཞིག་སྟེ་བྱིས་པའི་ན་ཚོད་མ་ཡོལ་བའམ་ཡོལ་མ་ཐག་བ་དག་ལ་གཞན་གྱི་སྐྱལ་མ་ཚམ་
ཡང་མེད་པར་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་སྒོ་རོར་འཆར་མི་སྤྱབ་ལ། གང་བ་ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་ལ་དེའི་ཐང་བཀའ་མོལ་གནང་བ་དེར་
ཡང་གནད་དོན་དུ་མ་ཞིག་ལོས་ཡོད་སྟུང་སྟེ། གང་བ་སོགས་དམའ་རིམ་ལས་ཀ་བ་རྣམ་དཔྱོད་ཅན་དག་དང་སྟུང་དུ་
སྐྱ་ཅེད་གནང་རྒྱ་ཚམ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་སྤྱད་སྤྱོད་ཆེ་སྔ་ཅི་རིགས་བཀའ་བསྐྱར་གནང་ཞིང་། དེ་དག་གི་ས་ནས་
དུས་རྒྱུན་གཞུང་སའི་དབང་འཛིན་པའི་དག་ལས་གསལ་དུ་མེད་པའི་གནད་དོན་གང་མང་ཞིག་མཁུལ་ཉོགས་བྱུང་
བས་སྤྱད་སྤྱོད་ཐུག་ཉེ་བར་གྱུར་བ། མཐོ་རིམ་དབང་འཛིན་པ་དང་སྟེ་ཁག་པལ་མོ་ཆེ་དེར་རབས་བསྐྱར་བཅོས་ལ་
སྤྱད་སྤྱོད་མི་མཉེས་པ་སོགས་རྒྱ་རྒྱུན་མང་ཚམ་ཡོད་པའི་སྟུང་། གང་ལྟར། གཞུང་ལམ་གསལ་རྒྱལ་ཁྲིའི་རྒྱལ་
ཁབ་ཅིག་གི་ཡང་རྒྱས་དང་འཛིན་སྐྱོང་ལ་མཚོན་ན་མེད་དུ་མི་དུང་བའི་མ་མཐའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་པ་ཀུན་གསལ་
ཡིན་ཡང་། དུས་རབས་ཀྱིས་ཡུན་རིང་རྗེས་སུ་བསྐྱར་བའི་བོད་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། གཞུང་འཛིན་དཔོན་རིགས་ཚོའི་
སྤྱད་སྤྱོད་ལས་གཞི་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་མ་འཁོར་བ་ལ་ལེ་ཁག་ཅི་ཡང་མེད་ཀྱང་། གནད་དོན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། ཅིའི་སྤྱིར་
བོད་དེ་དུས་རབས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་བསྐྱར་བ་ཡིན་པ་དེ་རེད།

ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཁོངས་སུ་སྤྱད་སྤྱོད་ལས་གནང་མཁུལ་ཡབ་གཞིས་སྟུག་སྟུག་སྤྱད་སྤྱོད་ཚོགས་བཟང་
ཤིས་ཀྱིས་<<མི་ཚའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།>>ལས་ཚོགས་ཉུང་དོན་འདུས་ཀྱི་སྒོམ་ལྟ་བུ་ཞིག་གསུངས་པ་འདྲི་ལྟར།

ལེགས་བཅོས་སྤྱད་སྤྱོད་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་གཙོ་གན་གཞོན་གསུམ་སྤྱད། ཚོགས་མི་སྤྱད་སྤྱོད་ཅམ་ཡོད། ལེགས་བཅོས་
ཚོགས་འདུ་དེ་རྒྱ་ཁྲབ་རྗོང་གཞིས་མཐའ་དག་ལ་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་སྤྱད་སྤྱོད་མཚན་མཚན་སྒོར་བཀའ་བསྐྱར་གནང་
སྐབས་གདན་ས་གསུམ་ཀྱི་ཚོགས་འཐུས་རྣམས་ཀྱིས་ཚོས་གཞིས་ཁག་ལ་ལེགས་བཅོས་གཏོང་འདོད་མེད་པའི་
དགོངས་འཆར་ཡང་ནས་ཡང་དུ་འཐུགས་ཆེན་གནང་སྟབས། ལེགས་བཅོས་ཀྱི་སྤྱད་སྤྱོད་ལས་ལ་འབོག་རྒྱུ་ཆེན་པོ་བྱུང་།
སྤྱད་སྤྱོད་གཞན་ཞིག་ནས་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་དེ་རྒྱ་སྤྱད་སྤྱོད་ཀྱི་སྒོམ་ལ་མ་བབས་པ་བྱུང་ཡང་། དེས་སྤྱོད་སྤྱོད་
ཀྱི་བསམ་ཚུལ་མ་བཏོན་པར་སྒོག་ཏུ་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་རི་སྟེན་བསྟན་པར་བཏོན་ཚོགས་གཙོ་བཀའ་སྒོན་པོ་མོད་
ཀྱིས་ལེགས་བཅོས་ཤོས་འཆར་དེར་ལམ་སྟོངས་མི་ཡོང་བའི་འགལ་རྒྱུ་མང་པོ་འཕྲད་པ་དེ་གཞིགས་པས་དེའི་ཐོག་
སྤྱད་སྤྱོད་རྒྱུ་རྗེ་ཆུང་དང་། ལེགས་བཅོས་ཚོགས་འདུར་ལེབས་རྒྱ་རི་ཉུང་དུ་སོང་ནས་མཐའ་ལེགས་བཅོས་སྤྱད་སྤྱོད་ཚོགས་
ཀྱི་འགན་ཁུར་དེ་དུང་ཅིས་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱད་སྤྱོད་ལས་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་ཐོག་མའི་དམིགས་ཡུལ་ཀྱི་དོན་སྟོང་
རིམ་བས་ཉམས་བརྒྱལ་ཏུ་སོང་ནས་མཐའ་མ་ལེགས་བཅོས་སྤྱད་སྤྱོད་ཚོགས་དེ་རྒྱ་ཁྲབ་རྗོང་གཞིས་ཁག་གི་ལོ་རེའི་ཐོག་
འབབ་ཀྱི་ཅིས་རྒྱལ་དང་། རྗོང་གཞིས་མི་འགོ་ཁག་ལ་ལོགས་ཐོབ་སྟོན་སྤྱད་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་དོན་དོ་དམ་བུ་མཁུལ་ཞིག་ཏུ་

ལྷོད། ཅེས་སྐྱོན་སྤྲོ་མོའི་སྐབས་ནས་སྤྱད་པ་ལ་བརྟུན་པའི་ལོགས་བཅོས་ཀྱི་མཚན་པ་དེར་སྤྱི་ནང་གཉིས་ཐད་
ནས་འགོག་རྒྱུ་བྱུང་བའི་ཚུལ་གསུངས་ཤིང་། འགོག་རྒྱུ་ལ་གདོང་ལེན་སྤྱོད་མཁུ་མ་བྱུང་བར་མཐར་ཉམས་རྒྱུ་
དུ་བྱུང་བའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས། གནས་སྤངས་འདི་ལྟ་བུ་ནི་རྒྱལ་དབང་བཅུ་བཞི་པའི་སྐབས་ཚམ་མ་ཡིན་པར་བོད་
ཀྱི་ཉེ་བས་ལོ་རྒྱུས་པལ་མོ་ཆེའི་ནང་བྱུང་ཡོད་ལ། ལྷོད་པར་དུ་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་ཡང་
བྱུང་ཡོད།

བསྐྱུར་བཅོས་བྱེད་པ་ནི་སྤྱད་པོ་རྣམས་དབུལ་བོར་བསྐྱུར་རྒྱུ་དང་སྤྱད་པོའི་རྒྱུ་དངོས་དག་གཞུང་བཞེས་བྱེད་
རྒྱ་སོགས་གཞན་གྱི་སྤྱོད་ཚོགས་ལ་མི་བཟོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་འབངས་མི་དགུས་མ་ཚོ་
དབུལ་བོངས་དང་དཀའ་སྤྱད་ལས་སྤོབ་པ་དང་། འདྲ་མཉམ་ཡོང་ཐབས་ཤིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། སྐབས་དེ་ཤིང་དུ།
རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོ་ཡམོང་ས་སྐབས་མགོན་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་མཚོག་ནས་ཐོག་མར་ཆེས་དམའ་རིམ་ན་ཡོད་
པའི་ཉམ་ཐག་བདག་མེད་རྣམས་ཀྱི་འཚོ་བའི་གནས་བབ་ལ་སྤྱད་ཀྱིས་མ་བཟོད་པར་ལྟ་སའི་ལུས་དུ་ཉམ་ཐག་ལྟ་
སྤོང་ཁང་ཞིག་ཀྱང་གསར་འཛུགས་མཚན་དེ། ལྷོད་གཅོད་དང་། ལྷོད་པོ། ལོང་བ། ལོན་སྤྱད་སོགས་ལ་ཟས་གོས་
གནས་མལ་གྱི་མཐུན་རྒྱུན་སོགས་གཞུང་ས་རང་ནས་ནར་གཏོང་གིས་ཉམ་ཐག་དང་བདག་མེད་གང་མང་ཞིག་དཀའ་
སྤྱད་གི་གནས་ལས་ལྡོག་པར་མཚན་ཡོད་པའི་ཚུལ་དེ་ཡབ་གཞིས་སྤྱད་སྤྱོད་ཚོགས་བཟུང་གིས་ཀྱིས་གསལ་བར་
གསུངས།

**ལྷོད་སྐབས་རྒྱལ་དོན་མཚོག་བོད་དུ་སྤྱིར་ཐེབས་དང་རྒྱ་འབྲུག་
མི་དམངས་ཚོགས་པ་སོགས།**

ལྷོད་སྐབས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གི་ཕྱོགས་སུ་ཡུན་རིང་བཞུགས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་ 1951 ལྷོད་པ་ 9 ལོར་¹⁰²ཨ་
རིར་འབྲུང་ཉེ་དེར་གཞུང་ལས་དོ་ཤེས་འགས་མི་ཐུན་རྫོང་ཉི་སྟོན་གྲྭ་ཆེན་མོར་(Stanford University)རིན་མེད་
སྟོན་སྟོང་གི་གོ་སྐབས་སུ་ལོ་ཉེ་སྤྱིར་བོད་དུ་ཐེབས་ནས་རང་སྟོན་གཞན་ལག་ཏུ་འཛོག་པའི་སྟེན་ཉགས་མ་སྟོན་
རོགས་ཞེས་བཞོལ་འདེབས་ཡང་ཡང་ཞུས། དེ་ལ་རྒྱལ་དོན་གྱིས་གསུང་དོན། “ངས་བྱེད་དགོས་པ་ནི་དགོས་མཁོ་ཆེ་
པའི་དུས་སུ་བོད་ལ་སྤྱི་ཞུ་བསྐྱུར་རྒྱུ་དེ་ཡིན།”¹⁰³ ཞེས་དང་། ཡང་། “བོད་མི་མང་ཆེ་བས་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མི་ཤེས།

¹⁰² <<ཀ་ལི་མ་པོང་གི་སྤྱད་པ་ལས་བཟོ་བ།>> ཞེས་པར། 1951 ལོའི་ 10 པའི་ལྷོད་མཚུགས་ཨ་རིའི་རྒྱལ་ས་མ་ཤིན་ཏོན་དུ་འབྲུང་ཅིང་། ལྷོད་མཚུང་
བཟུང་པ་སྤྱད་མཚུང་རིན་པོ་ཆེའི་བཞུགས་གནས་སུ་ལྷོད་བཞུགས་གནང་བའི་ཚུལ་སོགས་གསལ།

¹⁰³ ཚོག་རྣམས་ Kundun ཞེས་པ་ལས་བྱུངས།

ངས་དམར་ཤོག་གི་གནས་ཚུལ་མི་ཤེས་ཀྱང་རྒྱ་རིགས་དང་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་བསམ་སློབ་གཏོང་སྤངས་ཤེས།” ཞེས་གསུངས་ཏེ་
ཨ་རི་བའི་རོགས་རམ་དང་བསྐྱབ་བྱ་དང་ལེན་མ་གནང། རྒྱལ་དོན་མཚོག་བོད་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་བཞུགས་སྐབས་རྒྱ་
དཀར་ནག་དང་རྒྱ་བོད་ཕྱོགས་ཡུལ་གྱི་ཁག་གི་གནད་ཡོད་མི་སྣ་སོགས་ཀྱིས་འབྲེལ་གཏུགས་རྒྱུན་མ་ཆད་བར་བྱས་ལ།
རྒྱ་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་གང་ཞིག་ཤེས་པའི་འདོད་དང་གསལ་འདེབས་བྱ་དགོས་ཤིང་ཆེ་དེ་མ་ཉིད་དུ་འབྲེལ་གཏུགས་བྱས་
ནི་ལས་ཆེར་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྱུ་བ་གཅིག་ལུང་ལུང་ཡོད། དེ་ནི་གཙོ་བོ་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་སྐུ་མཚེད་ཡིན་
པ་དང་རྒྱལ་སྐྱེའི་གནས་ཚུལ་མཐུན་པ། རྒྱ་སྐད་དང་དབྱིན་སྐད་མཐུན་པ་སོགས་འབྲེལ་གཏུགས་ཀྱི་མཐུན་ཐུན་སྣ་
ཚོགས་འཛོམས་ཡོད་པས་དེ། དེར་བརྟེན། རྒྱལ་དོན་རང་ཉིད་ནས་ཀྱང་གང་གི་དོན་དུ་སློབ་སྦྱོང་གནང་བ་དང་ཕྱི་
ཕྱོགས་སུ་ཕེབས་པའི་དགོས་དོན་རྣམས་ཐུགས་ནས་མ་དོར་ཅིང་། གནས་ཚུལ་རྣམས་ཆེས་ངོ་བོ་ཅན་དུ་འགྱུར་
བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་བོད་འབངས་རྣམས་དང་ལྷག་པར་དུ་ཡལོང་ས་མཚོག་སྐུ་རྒྱུ་དུ་འཛོག་པར་ཐུགས་སློབ་མ་
བཟོད་པར་སྤྱིར་བོད་དུ་དབུ་འོག་དབུང་འདེགས་སུ་ཕེབས་སྐྱེའི་ཐུགས་ཐག་གཅོད་ཆོད་ཀྱིས་སྐྱེ་ལོ་ 1952 ཟླ་བ་ 2
ནང་ཉོང་ཀོང་ནས་སྐུ་ཆེད་ལྷན་ཅིག་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས། སྐབས་དེར་རྒྱལ་ཡུལ་ཆེན་མོ་ཡང་གོ་མོ་ནས་རྒྱ་གར་དུ་
ཕེབས་ཏེ་ཀ་སྐྱུག་ཏུ་བཞུགས་ཡོད་པས་དེར་ཡུལ་སྐྱེའི་ལྷན་འཛོམས་བྱུང། དེ་ནས་མ་འགྲུངས་པར་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་
རྒྱལ་དོན་མཚོག་རྒྱལ་ཡུལ་ཆེན་མོ་དང་སྐྱེའི་གཅེན་མོ་ཆེ་ལྷོ་ལ་མ། གཞུང་པོ་མངའ་རིས་རིན་པོ་ཆེ། སྐུ་འཁོར་
གཞན་རྣམས་དང་བཅས་བོད་དུ་ཕེབས་ཏེ། སྐྱེ་ལོ་ 1952 ཟླ་ 3 ཚེས་ 20 ཉིན་ཅེ་པོ་བྱང་དུ་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་
ཆེན་པོ་མཚོག་དང་ལྷན་འཛོམས་ཀྱིས་ཉིན་ཉིལ་པོར་སྐྱེའི་གསུང་སློང་དང་སློང་བཞུགས་གནང། དེ་ལ་<<ཀ་ལི་མ་
པོར་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ། >>ཞེས་པ་ལས།

ང་ལྷ་སར་སྤྱིར་འཕྲོར་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་འཕྲད་ཐོག་མ་ལྷོ་སྐབས་ཉིན་གང་བཀའ་ཚུལ་གནང་སྟེ་
བཞུགས། དེ་ཡང་བཀའ་ཚུལ་མགོ་བཙུགས་ནས་ཡུན་རིང་མ་སོང་བར་བོད་ལ་བཅོས་སྐྱུར་རྗེ་ལྷན་ཉེད་དགོས་
མིན་ཐད་སློང་སློང་གནང་བས་ངའི་སེམས་ལ་དགའ་སྤངས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཞིང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཀྱང་དེ་མ་ཐག་
ངའི་བསམ་ཚུལ་ལ་ཐུགས་ཚིག་གནང། དེར་མ་ཟད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་ང་བོད་གཞུང་གི་དོན་རིགས་ཚོར་
ཐུག་སྟེ་ངས་བཏོན་པའི་བསམ་འཆར་རྣམས་ངོས་ལེན་གནང་དུ་འཇུག་དགོས་པའི་བཀའ་ཡང་སྐྱུལ། རྒྱལ་བ་
རིན་པོ་ཆེ་ངའི་སྐུན་མཚེད་ཡིན་ཡང་། དུས་དེ་ནས་བཟུང་། རིད་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་གནས་བབ་གཏན་དུ་
འགྱུར་ཏེ། སླེང་དང་བྱིམ་ཚང་གི་གནད་དོན་ཐོག་གོས་བསྐྱར་ཅ་ནས་མ་བྱས། ཨ་མ་ལགས་དང་དེད་ཅག་སྐུན་
མཚེད་རྣམས་སྐབས་དེར་དགོང་ཟས་ཐོག་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་དུ་འཛོམས་ཀྱང་། བྱིམ་ཚང་གི་གནད་དོན་
མ་སློང་བར་བོད་ཀྱི་དཀའ་གནད་ཐོག་སློང་མོལ་གནང། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་སྐུ་ཆེ་ཉིལ་པོ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་བདེ་
དོན་ཐོག་བསྐྱེལ་བ་ལས་ཁོང་ལ་སྐུ་སླེར་ཀྱི་གནད་དོན་གང་ཡང་མེད། ངས་རང་ཉིད་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་དབུ་
ཁྲིད་འོག་ཏུ་བཙོན་དང་ཅི་གསུང་བཀའ་སྐུ་ལུ་བའི་བོད་མི་དཔུས་མ་ཞིག་ཏུ་བསམས་ཤིང་། ངའི་ལས་ཀ་ནི་

བཀའ་གསུང་དང་ལེན་གྱིས་ཁོང་ལ་སྡི་ལྷ་བསྐྱབ་རྒྱ་དང་། ཁོང་གི་བཞེད་དོན་མཐའ་དག་ནི་དེའི་བརྒྱུ་ཉི་ལུང་
བའི་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན། ཞེས་གསུངས།

ལྷ་སྐྱུ་རྒྱལ་དོན་མཚོ་གཤམ་པོ་དུ་ཕེབས་རྗེས་རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་མཐུན་ཉོགས་སྤྲད་ཐོག་མར་རྒྱ་
གཞུང་གི་དོ་ཚབ་ཀྱང་ཅེན་ལུང་དང་དམག་དབུང་ཨང་བཅོ་བརྒྱད་པའི་དམག་སྡི་ཀྱང་གོ་ན། རྒྱ་མི་ལ། རྒྱ་མི་ལ།
ཨ་ལོ་བུ་ལྷ་ཀྱང་བཅས་གནད་ཡོད་དག་ལ་མངལ་འབྲུང་གནད་སྡེ་སྡེ་མོལ་རིམ་བར་བྱས། ལྷ་ས་དེར་རྒྱ་དཔོན་
ཚོའི་སེམས་སུ་རྒྱལ་དོན་མཚོ་གཤམ་པོ་དུ་དགའ་བའི་རྣམ་པ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཡང་བེད་སྤྱོད་བྱ་རྒྱུ་ཅམ་ལ་དམིགས་ཏེ་བཟོད་
བསྐྱེད་ཆེན་པོས་འཇམ་མཁས་ཅམ་ཞིག་སྤྱད་སྤྲོད་སྤྲོད། དེ་ནས་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་དང་
ཡོངས་སུ་མཐུན་པར་གདན་ས་ཁག་དང་བོད་གཞུང་དབང་འཛིན་པའི་གཞིས་ཀའི་གནས་བབ། དཔོན་འབངས་བར་
གྱི་བུ་ལོན་དང་ཁལ་འབབ་སོགས་ཀྱི་ཐད་སྐྱུར་བཅོས་གཏོང་དགོས་ཀྱི་དགོངས་ཚུལ་གཞུང་ལ་སྟན་འཇུག་གནང་། དེ་
ལ་ལྷ་སྐྱུ་རྒྱལ་དོན་མཚོ་གཤམ་པོས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ལམ་སྟོན་སྤྲོད་མི་ཆེན་པོ་ལྷོ་ཁང་ཁང་ལ་དང་སྤོ་བཟང་
བཀའ་ཤིས་སོགས་གཞུང་འཛིན་དཔོན་རིགས་ཚོའི་སར་ཕེབས་ཏེ་བཅོས་སྐྱུར་དགོས་པའི་ཚུལ་བཀའ་བསྐྱུར་གནང་
ཡང་མོས་མཐུན་མ་གནང་བའི་ཚུལ་ཁོང་གི་སྐྱེ་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་སུ་གསལ་བར་གསུངས།

བཅོས་སྐྱུར་གྱི་ཐོག་མའམ་སྡེ་འདྲེན་དུ་སྟག་མཚོར་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་གཞིས་ཀ་ཁག་ནས་ལྷ་ལྡན་དུ་ཡོད་པའི་
རྒྱ་མཚོ་གཞིས་ཁོན་ཡབ་གཞིས་ཚང་གིས་བདག་ཉར་གནང་རྒྱ་དང་། ལུང་གསེབ་ཤར་གཞིས་ཀར་བོད་གཞུང་ནས་
གཞུང་གཉེར་སློབ་བྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་གསར་འཛུགས་གནང་རྒྱ། དེ་མིན་རྣམས་གཞུང་ལ་གཅོད་འཇུག་གནང་རྒྱའི་
དགོངས་འཆར་བཏོན་པར། མཐོ་རིམ་ཁོང་ནས་རྒྱལ་སྤྱོད་མ་ཐོབ་པའི་ཁར། མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྲུར་ལུགས་ཚོར་
བསྟན། སྤྱོད་ཆེན་གཉིས་ནས་རྒྱལ་དོན་མཚོ་གཤམ་པོ་ས་ཞིང་བཅོས་བསྐྱུར་གྱི་བསམ་ཚུལ་དེ་“སུ་ལ་ཡང་མ་བཤད།
བཀའ་སློན་ཚོར་ཡང་མ་བཤད་ན་ལེགས། ལྷ་སའི་ཁལ་དུ་སོ་སྦྱལ་བས་ཁེངས་ཡོད།”¹⁰⁴ ཅེས་གསུངས། <<བཅོན་ཚོལ་
རྒྱལ་སྤྱོད། >>ལས།

ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཛིན་ཕྱོགས་ཐད་དམར་སྲིད་ལ་ཚོལ་ཐབས་ཡོངས་སུ་དགོན་མཚོ་གཤམ་པོ་གསོལ་འདེབས་དང་། ལྷགས་
གཏོང་ཉལ་གཅིག་གནང་བའི་རྒྱུ་གྱིས་ལྷ་སྐྱུ་རྒྱལ་དོན་མཚོ་གཤམ་པོ་ལྷ་དོན་ལ་གཞིགས་ཚུང་སྤང་མེད་དུ་བཞག་པ་དང་
གཅིག གཉིས་སུ་ལྷ་སྐྱུ་རྒྱལ་དོན་མཚོ་གཤམ་པོ་ལྷ་དང་ལྷ་ས་ལོ་མང་སོང་ཞིང་། ལྷ་སྐྱུ་བཟེས་དང་། གཞོན་སྡེས་
ནང་ཁོང་གི་རྗེས་འབྲངས་རྒྱལ་སྤྱོད་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བ། ལྷ་གཤམ་དུ་རྒྱ་ནག་ལ་སློབ་གཉེར་ལ་བཞུགས་པས་གཞུང་ཞབས་
འགའ་ཤས་ཀྱི་ལྷགས་ལྷགས་སུ་ཐེ་ཚོམ་སྡེས་པ་སོགས་སློན་ཆ་ཆགས་ཡོད་སྐབས་ཁོང་རང་ལ་བདེན་པ་དང་དགོ་
མཚན་ལྡན་པའི་སེམས་ལུགས་དང་སློབས་པ་ཡོད་ནའང་། རྒྱལ་གཉེར་རྗེས་སྤྱོད་བྱ་མཁན་ཉུང་བས་ད་རེས་ལྷ་སྐྱུ་

¹⁰⁴ ཁོང་དོག་གི་ཆེན་པོ་རྣམས་ Kundun ཞེས་པ་ལས་ཤིངས།

རྒྱལ་དོན་མཚོག་ནས་ཐབས་བརྒྱུ་འབད་སྲུང་གནང་བར་འབྲས་བུ་ཐོན་རྒྱ་སྒོས་ཅེ། ད་དུང་ལྷ་སྲས་རྒྱལ་དོན་མཚོག་ནི་
རྒྱ་དམར་ལས་དམར་བ་འདུག་ཅེས་དང། གཞིམ་ཤག་ལྷང་གསེབ་ཤར་གཞུང་ལ་འབྲུལ་རྒྱ་ལས་སྒྲ་ཡང། བོད་ཚོས་
མིད་ལྷང་འབྲེལ་གྱི་སྲོལ་རྒྱུན་བཟང་པོ་དང། གནལ་ས་གསུམ་དང། དཔོན་སྡེ་ཁག་ཁོད་དཔུས་གཙང་ལོང་སྤྱོད་སྲུང་
གཞིམ་ཤག་སུམ་བརྒྱ་ག་ཅམ་ཡོད་པ་དེ་དིགས་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་གནས་བབ་ལ་བསམ་སློབ་བཏང་བ་དེ་ནི་དཔེ་མི་

མིད་པ་ཞིག་ཤེད་ཅེས་སྲེང་གཏམ་ཆགས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དཔོངས་གཞི་ཁག་ལེགས་ལམ་དུ་མ་བཏང། དེ་ནས་
རྒྱ་གཞུང་གིས་བཀོད་སྒྲིག་ལོག་“ངལ་ཚོལ་བཅོས་སྐྱུར་བ་”ཟེར་བའི་རྒྱ་དིགས་པོན་ཆེ་བསྐྱེད་མར་འབྱོར་ཉེ་སྤྱོད་སྲུང་
མཐེལ་སོགས་སུ་མི་འབོར་སློབ་དུ་འཕམར་བས་བཟང་བཅའ་མཁོ་དངོས་མི་འདང་བ་སོགས་དཀའ་ངལ་ཅི་ཆེ་བུང།
སྐབས་དེར། “རྒྱ་དམར་གྱིས་ཐོད་མི་མང་གི་འཚོ་བའི་ཐོག་ཆེད་བཟོ་བྱས་པའི་དཀའ་སྐྱུག་དེ་དིགས་ལ་འཕྲལ་སེལ་ཡོང་
ཐབས་གྱི་ཤེ་འདུན་བྱས་ནས་རང་རེའི་མི་མང་ལ་ཤ་ཆ་དང། གཅེས་པའི་སློབ་འདོར་བྱས་པའི་རྒྱལ་ཞེན་མི་སྤྱ་སེར་སྐྱེད་སྐྱུག་
ལྷང་དམ་ཚོས་བསོད་ནམས་ནས་དང་སྤངས་དབྱ་མིད་འགན་བཞེས་གནང་སྟེ། རྒྱ་འབྲུག་སྤྱོད་སྲུང་མི་མང་ཚོགས་པ་ཞེས་པ་
ཆེད་བརྒྱགས་གྱིས་བཅའ་དབང་མཁར་གཙོད་ཅན་གྱི་བླ་མ་གོམ་བཅའ་བཟུང་ལ་ཞི་ཚོལ་ཤེ་སྤྱོད་བྱ་རྒྱུའི་ལས་འགུལ་དབྱ་
བརྒྱགས་གནང་བ་རེད།” ཅེས་བཅའ་རྒྱུ་རྒྱུ་བྱེད་པའི་དམངས་ལ་དཀའ་སྐྱུག་མི་སློད་པ་སོགས་ནན་ཏན་གྱིས་བཤའ་བ་
དང། བོད་གཞུང་ལ་ཡང་སྐབས་འབྲེལ་གྱི་མིད་རྒྱས་ལ་དམ་དོན་གནང་དགོས་པ་སོགས་གཞུང་འབངས་གཉིས་ཀའི་
བདེ་ཐབས་གང་ཟུབ་གྱིས་བསྐྱབས། ལྷ་ས་མི་དམངས་ཚོགས་པའི་བྱེད་སྒྲུབ་ལ་རྒྱ་གཞུང་གི་རོ་ཆབ་ལས་བྱེད་
སོགས་གྱིས་མ་བཟོད་པར་དེ་མ་ཉིད་དུ། “ལོག་སློབ་ཤོག་ཁག་”ཅེས་མིང་འདོགས་བྱས་པར་མ་ཟད་འདིགས་སྐྱུལ་སྤྱོད་
ཚོགས་བྱས་པས། ལྷ་སྲས་རྒྱལ་དོན་མཚོག་གིས་མི་དམངས་ལ་གྱོང་གུན་ཚབས་ཆེན་ཡོང་ངེས་སུ་གཞིགས་ཉེ་རྒྱ་
དིགས་ལྷམས་ལ་གསལ་བཤའ་དང། མི་དམངས་ཀྱི་འདོད་སྤྱོད་ལ་སློབ་བསྐྱེད་དགོས་པ་སོགས་གསུངས་ཀྱང་ཕན་
བྱས་མ་ཐོན་པར། ཚོགས་མི་བླ་མ་ཚམ་རྒྱ་དམར་གྱིས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཤིང་རང་གཞུང་ནས་ཀྱང་ལས་འགུལ་འཕྲལ་
མར་མཚམས་འཛོག་དགོས་པའི་བཀའ་རྒྱུ་མི་གནང་ག་མེད་དུ་བྱུང།

སྐབས་དེར་ཐོད་མི་མཐོ་དིམ་མི་སྤྱོད་སྒྲུབ་ནས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་གྱི་དཔོངས་རྩེལ་ལ་སྤྱོད་བཟོད་ཅམ་
ལས་རྒྱུབ་སྤྱོད་མེད་པ་དང། རྒྱ་མིའི་སྤྱོད་སྒྲུབ་ནས་བཅོས་སྐྱུར་རམ་བཅོངས་འགྲོལ་བྱེད་མཁན་ནི་ཁོ་པ་ཅག་ཡིན་པ་
དང། ལེགས་མཚོག་དང་ཡབ་གཞིས། བོད་གཞུང་བཅས་ནི་མི་དམངས་ལ་མཁར་གཙོད་གཏོང་མཁན་ཡིན་པར་
སྐྱུབ་སྐྱེད་དན་རྒྱས་སྤྱོད་ཚོགས་བཤམས། དེ་ལྟར་བྱེད་གཉིས་ཐད་ནས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་ལ་འགོག་རྒྱེན་མང་
དུ་བཟོས་པར་བརྟེན་སྐྱུག་ལས་ལ་གྲུབ་འབྲས་མ་ཐོན། དེ་ནས་<<ཀ་ལིམ་པོང་གི་སྐྱུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པ་
ལས།

ངས་པོད་རྒྱ་གཉིས་ཀའི་སྐད་ཆར་ཉན་ཡང། རྒྱའི་བསམ་ཚུལ་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱ་མ་ཐུབ་ལ། པོད་རིགས་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་རྒྱ་
ཚོལ་གྱི་ལས་འགུལ་ལ་ཡང་ཞུགས་མ་ཐུབ། འོན་ཀྱང། སྲིད་ཚབ་གཉིས་ལ་ཨ་རིའི་གསང་རྒྱལ་བའི་ཉེས་འཇུགས་པོག་
པ་དང། གཞུང་འཛིན་དཔོན་རིགས་བརྒྱུ་ཆའི་བརྒྱད་ཅུ་ཙམ་གྱིས་རྒྱ་མིར་མཉམ་རྟོགས་བྱེད་པའི་གནས་སྐབས་འོག་ཅི་
མཛད་གཏོག་བྱས་ཀྱིས་པོ་བྱང་ནང་ཁེར་རྒྱུ་དུ་ལུས་པའི་དའི་གཙུང་པོ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་པོད་མི་དམངས་བཅས་
ལ་ཤ་ཆོད་དང་གདུང་སེམས་མེད་པ་ག་ལ་ཡིན། གལ་ཏེ་ངས་མངོན་གསལ་དོད་པོས་པོད་མིའི་རོ་རྒྱལ་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་
ཆེ་དེ་ཉིད་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་བདེ་འཇགས་ཀྱི་གཞོན་རྒྱུན་དུ་འགྱུར་སྲིད། ད་པན་སུས་ཀྱང་ང་ལ་གནས་ཚུལ་མ་དྲིས་
ཀྱང། གནས་སྐབས་དེ་ཉིད་ལུ་མཐུད་དུ་གནས་པ་ཡིན་ན། ཉིན་ཞིག་ངས་རང་ཉིད་པོད་རྒྱ་གཉིས་ལས་སུ་ཞིག་གི་
ཕྱོགས་སུ་ལངས་ཡོད་མེད་དང། པོད་རྒྱ་གཉིས་ཀའི་ཕྱོགས་སུ་ལངས་ཞུས་བྱེད་བཞིན་པའི་རོ་གཉིས་མ་ཞིག་ཡིན་
མིན་ཡང་གསལ་བཤད་མི་བྱེད་ཀ་མེད་ཡིན། ... དེ་ནི་ང་ཚོ་ཆག་སློ་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་ཁ་ཕྱོགས་བཞིན་པའི་སྐབས་ཡིན།
གལ་ཏེ་གནས་སྐབས་ལ་འགྱུར་སློག་ཅི་ཡང་མ་བྱུང་ཆོ། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཐེ་བའི་པོད་མི་རིགས་དང་རྒྱ་མིའི་དམག་
དཔུང་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཞུགས་ཀྱི་ཕྱོ་བའི་འཇུག་ཚོད་བྱུང་སྟེ། ཡ་ཤོང་ས་མཚོག་གི་སྐུ་ལྷ་ཡང་ཉེན་ཁའི་གནས་སུ་སྐྱུང་
སྲིད། གལ་ཏེ་དེ་ལྟ་བུའི་ཆག་སློ་དེ་བྱུང་ན། ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་ལ་འབྲེལ་བ་པར་བཟད། མ་ན་བྱིམ་མཚེས་རྒྱ་གར་ལ་ཡང་དོན་
དམ་གྱི་འབྲེལ་བ་མེད་པས། ང་ཚོ་པོད་ནང་ལོགས་སུ་བཀག་སྡིལ་དང། ཕྱིའི་རིགས་རམ་གང་ཡང་མ་ཐོབ་པར་རྒྱ་
མིས་འཛིན་བཟུང་གིས་ཕྱི་མི་སུས་ཀྱང་གོ་མེད་ཆོར་མེད་ཀྱི་ངང་ནས་དམར་གསོད་གཏོང་སྲིད། ཅེས་པོད་དུ་དེ་ལྟར་མ་

བཞུགས་པར་ཐབས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ཅད་འཚོལ་མི་གནང་ཀ་མེད་བྱུང་བའི་རྒྱ་རྒྱུ་རྩ་བའི་དགུ་ཅན་དེ་གསུངས། དེ་ལྟར་
བཟུང་ན་ལག་པ་འཚིག་ཅིང་བཏང་ན་རྩ་མ་གཅོག་པར་ངེས་པ་ལྟ་བུའི་ཁོང་གི་“ངའི་གནས་བབ་ནི་ཉིན་རེ་ནས་ཉིན་རེར་
སྐྱོན་བརྗོད་ཀྱི་ཡུལ་ལས་གཡོལ་དཀའ་བའི་གནས་སུ་གྱུར།” ཅེས་ཀྱང་རྒྱལ་དོན་རང་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས།

སྐབས་དེར་ཐབས་ཤེས་གཅིག་ཉིད་གཟེགས་པ་ནི། ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་ཕེབས་ཏེ་གནས་ཚུལ་ཞུ་བ་སྐྱབས་དང་
སྲིད་གཞུང་གཞན་ལ་རིགས་པན་གྱི་འཕོད་སྐུལ་ཞུ་རྒྱུ་དེ་རེད། རྒྱལ་དོན་མཚོག་ནས་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་དང་སློ་བཟང་
བསམ་གཏན་གཉིས་ལ་གྲོས་བསྟུར་གནང་བར། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་ངེས་པར་དུ་རྒྱ་གར་ལ་འགྲོ་དགོས་ཤིང་སྲིད་
སྐྱོན་ནེ་དུ་སོགས་ལ་ཡང་གནས་ཚུལ་ཇི་བཞིན་ཞུ་དགོས་ཞེས་གསུངས། རྒྱ་གར་ལ་མ་ཕེབས་གོང་ཅི་གནང་ཐད་ལ་
རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས།

པོད་ནས་མ་ཐོན་གོང་། རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་གཞིས་ཀ་ཚང་མར་སྐོར་སྐོར་བྱས་ཏེ། མཛོད་ཁང་དག་ཏུ་
དངོས་པོ་ཅི་ཡོད་ཚང་མ་མི་སེར་ལ་སྤྱད་པར་མ་བཟད། མི་སེར་ཚོའི་མདུན་དུ་ཡིག་ཆ་རྣམས་མེར་སྲེག་བཏང་སྟེ། ད་
ནས་བཟུང་ཁྱེད་ཚོས་ཡབ་གཞིས་ལ་སྐོད་དགོས་པ་དང་ཆད་པ་གང་ཡང་མེད་ཅེས་བཤད།¹⁰⁵ ཅེས་གསུངས། <<ཀ་མིམ་
པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ། >>ཞེས་པ་ལས་ཀྱང། རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གིས། རྒྱ་གར་དུ་མ་ཕེབས་གོང་བྱ་ཡུལ་

¹⁰⁵ DALAI LAMA, MY SON ཞེས་པ་ལས་བྲངས།

དང་སྐྱོར་རའི་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་གཞིས་ཀ་དག་ཏུ་དདུལ་དངོས་ཀྱི་བྱུང་སྐྱེད་སོགས་ལ་བཞག་པའི་ཡིག་ཆ་རྣམས་མེར་
སློབ་བཏང་ཞིང་། ས་ཆ་རྣམས་མི་སེར་ལ་བྱིར་བདག་པར་བྱས། འབྲུ་མཚོད་ཀྱི་སྐོ་བྲེ་སྟེ་འབྲུ་རིགས་ཡོད་ཚད་མི་
དམངས་ལ་བཞོས་པ་སོགས་མི་སེར་དུད་ཚང་དུག་བརྒྱ་ཙམ་ལ་རང་དབང་ཆ་ཚང་ཐོབ་པར་བྱས་པའི་ཚུལ་གསལ་
བར་གསུངས། དེ་ལྟར་སྐྱེད་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་ནས། འབྲེལ་ཡོད་སྐྱེད་རྣམ་པས་ཡི་རངས་དང་རྒྱབ་
སྐྱོར་མ་བྱས་ཀྱང་ཡབ་གཞིས་གཞི་འཛིན་གྱི་སྐྱེད་བང་བཅན་གྱིས་སྐྱེད་དེ་གཞིས་ཀར་གང་ཡོད་རྣམས་མི་སེར་ལ་
གནང་བར་མ་ཟད། རྒྱལ་དང་བུ་ལོན་སྐོད་འཇལ་གྱི་ཡིག་ཆ་རྣམས་མེར་སློབ་གནང་སྟེ་ཡལོང་ས་མཚོག་ལའང་མ་
ལྷོས་པར་གསང་རྒྱ་དམ་པོའི་རང་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས། སྐྱེད་གཅེན་པོ་རྒྱལ་དོན་གྱིས་ཅི་མཚན་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་འདོད་
ན། ཐོད་ཡིག་གི་དཔེ་དེབ་བཅན་ཚོལ་རྒྱལ་སྐོབ་དང་མི་ཆེའི་བྱང་བ་བཟོད་པ། ཚུ་སྐྱེད་དཔལ་པོ་དག་གི་མི་ཆེའི་པོ་
རྒྱལ་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་ཁོང་གི་སྐྱེ་ཆེའི་པོ་རྒྱལ་གྱིས་གཙོས་འབྲེལ་ཡོད་དབྱིན་དེབ་བཅས་སུ་གཞིགས་པར་
འཚལ།

གྲོད་ཞིབ་ལས་ཁུངས་གསར་འཛུགས།

ལེགས་བཅོས་སྐྱེ་ཚོགས་ཀྱི་མཚན་པ་ལམ་སྐྱོངས་འབྲུང་བར་བྱི་ནང་གཉིས་ཐད་ནས་བར་དུ་གཅོད་པ་ཇི་
སྟེད་ཅིག་འབྲུང་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་། ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་སྐབས་སྐོབ་མ་ལྷོས་ཞིང་སྐབས་དེ་
མ་ཡལ་བར་སྐྱེ་ལོ་ 1954 ལོའི་མཇུག་ཙམ་ལ་ཆེས་མཐོའི་གྲོད་ཞིབ་ལས་ཁུངས་གསར་འཛུགས་གནང་། མཚན་པ་
ལམ་དུ་མི་གཏོང་བའི་འགོ་བཟུང་ཆེན་ཆེ་པ་ཅི་ཙམ་མང་ཡང་སྐབས་ཀྱི་སྐོབ་ས་པ་དང་ལེ་བ་གཏན་དུ་མི་འདོར་བ་ནི་རྒྱལ་
མཚོག་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་འདི་པའི་སྐབས་གཤམ་མཚོག་ཏུ་གྱུར་བ་ཞིག་ཡིན། ཡལོང་ས་མཚོག་གི་ཞལ་སྐྱ་ནས།
དང་རྒྱལ་དང་བུ་ལོན་ཤིང་སྐོབ་ས་པ་ཡལ་མི་རུང་ལ། རེ་བ་མེད་ན་འཛིག་རྟེན་འདིར་འཚོ་ཐབས་མེད་པའི་ཚུལ་
ཡང་ཡང་གསུང་སྟོང་། གང་ལྟར། དེ་ནི་གཞུང་སའི་གྲོད་དོན་ཁྲིམས་ཞིབ་ལ་བྱང་ཚུགས་མེད་ཅིང་། གཡོ་རྒྱུས་མང་
ཙམ་ཡོད་པ་སྐྱོ་མོ་ནས་གཞིགས་ཤིང་སྐབས་པམ་ཡང་བསྐྱེད་མར་བྱུང་བ་དང་། གང་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱེད་ཚོལ་ལས་
ཀྱང་མང་དུ་མཁྲེན་ཡོད་པས་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་མེད་ཐབས་མེད་པར་གཞིགས་ཏེ་ཆེད་འཛུགས་གནང་བ་ཞིག་རེད། དེ་ཡང་
ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྐྱ་ནས།

དོས་རྒྱུད་རྒྱུད་སྐབས་ཐོད་ལ་ཡོད་དུས་ནས། རྒྱལ་ཚབ་ཀྱིས་དབང་ཆ་ཐོན་ནས་ཡོད་དུས་བྱང་པོ་མེད་པ་སོགས་གོ་ཡང་
མང་པོ་གོ་སྟོང་ལ། ཐངས་གཅིག་དོས་རང་རང་གིས་ཀྱང་དངོས་སུ་མཐོང་སྟོང་། དེ་དུས་སྐབས་ཤིག་རིན་པོ་ཆེ་རེད།
རྒྱལ་ཚབ་སྐབས་ཤིག་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་པའི་སྐབས་ལ། གཞིམ་ཤག་པ་ལྟའི་མི་སེར་སྐོ་པོ་ལགས་ཤིག་འདུག །དེས་པ་

ལྷ་ལ་ཁ་མཚུ་བཅུགས་ཏེ་ཁ་མཚུ་དེ་རྗེས་སུ་ཤོད་འགག་ལ་བསྐྱབས་པ་རེད། ཅེའི་ཤོད་འགག་གི་ཐོག་ཁ་དེ་ཤར་རྒྱུད་གཟུང་རྒྱུད་ཁེལ་ཡོད་པ་རེད། ཐོག་ཁ་དེར་ཤེལ་སློང་དང་ལྷགས་པ་ཡོད་པའི་གནས་གཤེད་རྒྱུད་རྒྱུད་ཞིག་ཡོད། དེ་དུས་གད་པ་ཚོས་དེའི་གསེང་ནས་ཉན་ཏེ་ལྷ་བཞིན་འདུག །དོས་རང་གད་པ་ཚོར་ཉ་ཅང་འཆམ་པོ་ཡོད། དེ་དཚོས་རྩ་ཡང་མཉམ་དུ་འབྲུང་། ཟ་མ་ཡང་མཉམ་དུ་བཟས། དེ་ནས་མཉམ་དུ་འབྲུང། དེ་ལྟར་བྱས་ནས་འཆམ་པོ་ཞེ་དྲག་ཡོད། ལྷགས་དེར་གད་པ་ཞིག་གིས། མཚུ་མོས་བརྟུན་ཏེ་དེར་ཤོག་ཅེས་ཟེར། དོས་རང་རྒྱན་མའི་གོས་བཟོད་ལྟར་གོས་པ་ཤུགས་ཆེར་མ་བརྒྱབས་པར་ཁུ་སིམ་མེར་དེར་བྱིན་ཏེ་མར་བལྟས། དོས་གནས་བྱས་ན། ཁ་མཚུ་སྲུག་ནས་ཞུ་བ་ལེན་གྱིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་། ལྷ་མཚོན་གྱིས་ཞུ་བ་འདྲུལ་མཁན་དེའི་བདེ་སྲུག་ཆང་མ་ཉན་དགོས་པ་རེད། ཡིན་ཡང་། ཉན་གྱིན་མི་འདུག །སློབ་ཤེས་གྱིས་ཡར་བདེ་སྲུག་ཤོད་པའི་སྐབས་ལ། མར་གཤེ་གཤེ་བཏང་སྟེ་སློབ་ཤེས་གྱི་ཁ་བགག། མ་འགྲིག་པ་དང་མ་འབྲུས་པ་དེ་ཚོའི་བྱས་མར་བཤད་པ་སོགས་བྱས་པ་དེ་དོས་རང་རང་གིས་མཚོང་སོང་། དེ་ནས། ཨ་ཅི། ཆག་སྟོ། ཁྲིམས་ཞེས་པ་དྲང་སྟོ་དྲང་བཞག་ཅེག་མེད་ན། ད་གད་ཡང་མི་འདུག་བསམས་སོང་། དེ་དོས་རང་རང་ལ་ཡོང་སྟོང་། དེར་བརྟེན། དེ་དུས་ནས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་འཛིན་ལྷངས་དེ་ཡག་པོ་མི་འདུག་བསམས་ནས། དེའི་རྗེས་ཏེ་རྒྱ་མི་བསྐྱབས་ཚར་བའི་མཚམས་ལ་ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཚོགས་བཅུགས་ནས་བསྐྱར་བཅོས་གཏོང་བའི་འབད་བཅོམ་བྱས་པ་ཡིན། དེ་ནས་ཀྱོད་ཞིབ་ཟེར་བ་ཞིག་བཅུགས་པ་རེད།¹⁰⁶ ཅེས་ཀྱོད་ཞིབ་ལས་ཁུངས་གསལ་དུ་

རྒྱུ་འཛུགས་གནང་དགོས་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་དུ་མ་བཀའ་སྐྱེལ། དེ་ནས་ཀྱང་།

ནས་རྒྱུ་མེར་མོ་ཚོའི་ཀྱོད་ཁ་མཚུ་རྒྱུད་བ་ཡིན་ན་ཡིག་ཆང་ལ་གཏུག་པ་དང་། རྒྱ་བོའི་ཀྱོད་རྒྱུད་བ་ཡིན་ན་བཀའ་ཤེས་ལ་འགྲོ་གིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་སྲོགས་རྒྱུད་གི་སྐྱེད་ལ་བྱིན་ཏེ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོང་གིན་མེད་པས་ཀྱོད་ཞིབ་ལས་ཁང་ཞེས་པ་ཞིག་རྒྱུ་དུ་བཅུགས་ཏེ་དེའི་མཐོ་ཁྲིད་དུ་གཡུ་ཐོག་ས་དབང་ཆེན་མོ་བསྐྱོས་པ་ཡིན། དེ་དུས་གཡུ་ཐོག་ནི་དྲང་པོའི་ཆང་འཛིན་ས་ལྷ་བྱ་ཞིག་རེད། གཡུ་ཐོག་གིས་ཀྱོད་ཞིབ་བྱེད་པའི་སྐབས་ལ། ཁ་མཚུ་སྲུག་མཁན་གྱི་མི་ཞིག་གིས་གཡུ་ཐོག་གི་གཟུང་ཤེས་པ་བཅར་ཏེ་འདུལ་བ་ལྷ་བྱ་ཞིག་སྟོག་རྩལ་དུ་སྤྲོད་འདུག །གཡུ་ཐོག་བྱུང་པོ་ཞེ་དྲག་ཡིན་ཅང་། རན་པ་དེ་སྤངས། དེ་ནས་ལས་ཁུངས་སུ་ལྷན་རྒྱུན་འཛོམས་པའི་སྐབས་ལ། སྟོག་རྩལ་སྟོན་མཁན་གྱི་མི་དེ་ཤོག་ཅེས་གསུངས་ཏེ་ཀྱོད་ཞིབ་ལས་ཁུངས་འཚོགས་པའི་དཀྱིལ་ལ་མི་དེད། “ཀྱོད་རང་ཁ་སང་རན་པ་འདི་ཁྱེར་ནས་ངའི་སར་ཡོང་བ་རེད། རན་པ་བཟས་ནས་ཁ་མཚུ་ཐག་གཅོད་རྒྱ་རྩ་བ་ནས་ཡོད་པ་མ་རེད། དོས་ཡོད་གནས་རྒྱུ་དང་དྲང་སྟོ་དྲང་བཞག་གི་ཐོག་ནས་སུ་ཞོར་ཡོད་མེད་དང་། སུ་ལ་བདེན་པ་ཡོད་མེད་བཅུགས་ཏེ་ཐག་གཅོད་དགོས་པ་རེད་མ་གཏོགས། རན་པ་བཟས་ནས་ཐག་གཅོད་རྒྱ་ཞིག་ཡོད་པ་མ་རེད། ཁྱེད་རང་གིས་རན་པ་དེ་མར་འབྲེད།”ཞེས་མར་སྟོག་བཏང་འདུག །དེ་དུས་གཡུ་ཐོག་གིས་དེ་འདྲ་བཤད་པ་རེད་ཅེས་ཟེར་བ་ཞིག་བྱུང་སོང་། དེ་ལྟར་ཀྱོད་ཞིབ་བཅུགས་པ་

¹⁰⁶ སྤྱི་ལོ་ 2011 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 19 ཉིན་བཞུགས་སྐྱེད་ཐོག་ཆེན་ཚོས་སྤིང་གཏུག་ལག་ཁང་དུ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྲུགས་འགན་ཡོངས་རྫོགས་ཅེས་སྟོན་གནང་བཞེད་ཀྱི་རྒྱུ་ལྗོངས་ལོ་རྒྱུས་དོ་སྟོན་གནང་སྐབས་གསུངས།

ཡིན། དེ་སྤང་མེད་གསུང་སྒྲིབ་མེད་ལ། ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཚོགས་བཅུགས་པ་དེ་ཡང་སྤང་མེད་གསུང་སྒྲིབ་མེད།¹⁰⁷ ཅེས་དང་།

ཡང་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྤྲོས།

ང་ཚོར་ཁྱིམ་ཁང་ཟེར་བ་ཞིག་ཟུར་དུ་མེད་པས། སྤྱི་ལོ་ཆེག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་པལ་ཆེར་ལྷ་བཅུ་ང་བཞི་ལོར་གྱོད་ཞིབ་
ལས་ཁུངས་ཟེར་བ་ཞིག་བཅུགས་ཏེ་དེའི་མགོ་ཁྲིད་གཡུ་ཐོག་གིས་བྱས། གཡུ་ཐོག་ནི་སྤྱིར་བཏང་མི་ཉ་ཅང་ཤང་ཚུགས་
ཅན་ཞིག་ཏུ་ཅི་བ་ཡིན། རྣམ་རྒྱན་སེར་མོ་བའི་ཁ་མཚུ་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་ཡིན་ན་ཅི་ཡིག་ཚང་དང་། སྤྱི་ལོའི་ཁ་མཚུ་བྱུང་ན་
བཀའ་ཤག་གིས་ལྟ་བུའི་སྒོལ་ཡོད་པ་དེ་ཉིད་མི་དགོས་པར་བྱས་ཏེ། གྱོད་ཞིབ་ལས་ཁུངས་ཟུར་དུ་བཅུགས་ཏེ་དེ་ལྟར་
ཕྱིན་པ་མེད། ཡིན་ན་ཡང་། ང་ཚོས་མང་གཙའི་བཅོས་བསྐྱར་བཏང་སྟེ་རྣམ་པ་ཐོན་པ་ལྟ་བུ་བྱས་པར་རྒྱ་མིས་དགག་བྱ་
བྱེད་ཀྱིན་འདུག། དེའི་རྒྱ་མཚོན་ནི། རྒྱ་དམར་གྲང་ཁུན་གྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་མང་གཙའི་བཅོས་བསྐྱར་དེ་རྒྱ་ནག་རང་ལ་རྩི་
ལྟར་བཏང་བ་བཞིན་གཏོང་དགོས་ཀྱིན་ཡོད་པ་དང་། མོད་པ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གསུང་གཏོང་བྱས་ཏེ་མང་གཙའི་བཅོས་བསྐྱར་
བྱས་པ་ཡིན་ན། དེ་མོད་པ་ལ་རན་པ་ཞིག་ཡོད་གི་མེད་ལ། མོད་པ་ལ་རན་པ་ཞིག་བྱུང་བ་ཡིན་ན། དེ་རྒྱ་མི་ཁོ་རང་ཚོས་
འདོད་པ་ལྟར་གྱི་བཅོས་བསྐྱར་བྱ་བར་འགལ་རྒྱུ་དུ་འགྱུར་བ་དེ་མེད། དེ་ལྟར་རྒྱ་མིས་འདོད་མོས་མ་བྱས་པར་འགོག་
རྒྱུ་བཅོས་པས་རྣམ་པ་ཐོན་པ་ཞིག་མ་བྱུང་བ་མེད།¹⁰⁸ ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། གཡུ་ཐོག་བཀའ་ཤིས་དོན་གྲུབ་མཚོག་གྱོད་

ཞིབ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགན་ཁུར་དོ་དམ་དུ་“བྲག་འདེམས་ཀྱིས་བསྐོས་གཞག་གནང་བ་ལྟར་ལས་ཁུང་དབུ་འཇུགས་གནང་
སྐབས་ནས་བཟུང་ངོ་ལས་ཆེ་སྒྲ་ཚང་མས་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་སྤྲོ་ན་མེད་པའི་བཞེད་དགོངས་དང་། གཞུང་སའི་མཚོན་དོན།
མི་དམངས་ཀྱི་མན་བདེ་བཅས་ལ་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གིས་གྱོད་དོན་གང་ཞིག་ཀྱང་དགའ་ཉེ་སྤྱོད་ལྟར་བྱུང་དང་། དེའུ་ལ་
དངོས་རྗེས་འབྲངས་སུ་མ་སོང་བར། བདེན་རྒྱུན་གསལ་འབྱེད་འབྲལ་འབྲལ་ཐག་ཚད་ཐུབ་པ་དགོས་རྒྱུའི་ཁྲབ་འདོམས་དང་
མཇུག་གཞོན་རྒྱུན་བསྐྱིངས་གནང་ཡོད། རྒྱག་ལས་དངོས་གཞི་གནང་སྐབས་དུས་ཡུན་ལོ་གཅིག་ཙམ་ནང་རྟོག་འཛིང་ཅན་གྱི་
གྱོད་གཞི་ཆེ་ཁག་བརྒྱུད་ཅུ་ལྷག་ཙམ་ཐག་གཅོད་གནང་བར་ཤང་བདེན་བྱུང་མིན་གྱི་སྒྲན་ཀ་དང་། ལུ་ཚོད་སྤྱི་ལོ་གི་གནས་
ཚུལ་གཅིག་ཀྱང་འབྱུང་སྤོང་མེད། དེ་བཞིན་ཉིན་རེའི་ལས་དོན་རྒྱུང་ཙམ་རྣམས་ཀྱང་སྐབས་འབྲལ་སོ་སོར་ཐག་གཅོད་གནང་
ལུགས་སྐབས་དེའི་རྒྱག་འོགས་སྤྱི་རོ་ཚོ་དོར་མཁན་རྒྱུ་གཞོན་ཐུབ་བསྟན་མཚོག་གྲུབ་ནས་གསུངས་བྱུང་།” ཞེས་
<<ཡབ་གཞིས་གཡུ་ཐོག་ས་དབང་དམ་པ་བཀའ་ཤིས་དོན་གྲུབ་མཚོག་གི་སྤྱི་ཚེའི་བྱུང་བ་ཆེ་ལོང་ཙམ་མ་བཅོས་ལྷག་
བར་བརྗོད་པ་>>ཞེས་པར་གཡུ་ཐོག་ཆེ་རེད་སྤོང་དཀར་གྱིས་གསུངས་ཤིང་། གཡུ་ཐོག་བཀའ་ཤིས་དོན་གྲུབ་ནི།
ཐུགས་སྤོབས་ཆེ་ཞིང་ཡོ་འབྲོག་མེད་པའི་མི་ཤང་ཚུགས་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་བསྟོད་བསྐྱབས་
ཡང་ཡང་གནང་། བཅོན་བྱོལ་དུ་མཐོ་རིམ་མི་སྤྱིའི་འཐབ་རྩོད་ཁྲོད་རྟ་རམ་ས་ལ་ནས་ཀལ་ཀ་ཏ་དང་དེ་ནས་ཐའི་ཐའ་

¹⁰⁷ སྤྱི་ལོ་ 2011 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 19 ཉིན་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྐྱིད་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གསུངས།

¹⁰⁸ སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 5 ཉིན་རྒྱ་གར་གི་ལོང་ཁུལ་དུ་བཀའ་སྤྲུལ།

དུ་མེབས་པའི་སྐོར་གྱི་རྟོག་སྒྲེང་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་བ་དེམ་གྱིས་འབྱུང་། གྲོད་ཞིབ་གྱི་ཕྱག་ལས་མ་གཙང་གོང་བོད་དུ་
གཡུ་ཐོག་ལ་དཀའ་ངལ་དུ་མ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པ་ནི། གོང་གསལ་དཔེ་དེབ་ལས།

རུ་སྐྱེད་དབུ་ཉེས་མ་བྱུང་ཅམ་ལ་མཚོད་གོས་མེད་པའི་ཕྱི་སྤྱི་ལ་བྱས་པའི་སྐྱམ་རྒྱུ་ཞིག་མདོ་སྤྱི་རྩ་སྐབས་གཡུ་ཐོག་ནས་
འབྲལ་རྒྱ་བསྐྱར་བྱུང་ཞེས་ཁམས་པ་ཞིག་ནས་རྒྱ་འབྲལ་སྐྱེད་དུང་ཡིག་ཆེན་པོའི་ཕྱག་མཚོད་ལ་སྤྱད་འདུག་པ་དང་།
དེའི་སྐབས་སྤོམ་དེ་འབར་གསལ་བྱུང་ཚུལ་གོ་ཐོས་བྱུང་། སྐབས་དེར་སྤྱོད་མ་ཆེད་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་མེད་སྟབས་བཀའ་
ཅད་གཙང་མཁའ་དེགས་གང་ཡང་བྱུང་མ་སོང་། ... སྤྱོད་མ་ཆེ་མཚོག་ནས་ཐུན་རང་ལ་གསུང་གསལ་ཞིག་ལ། ང་
མདོ་སྤྱིའི་ལས་ཁུངས་འཛམ་མཚམས་ལྷ་སར་འབྱོར་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ 1947 ལོ་མཇུག་ཅམ་ལ་དོ་ཞེས་ཤོད་མཚོན་ཞིག་ནས་
བཟོད་དོན། ལྷག་གྲག་ཕྱག་མཚོད་ཆེན་མོ་དང་། སྤྱི་ལོ་གཉིས་བཅས་ནང་གོས་ཀྱིས་མདོ་སྤྱི་གཡུ་ཐོག་ནས་མདོ་སྤྱད་
ཁུལ་གྱི་མི་མེད་ལ་བརྟེན་གསལ་ཆེད་མེད་བྱུང་ཚུལ་གྱི་སྟན་ལུ་ཞིག་སྐོག་ཏུ་བཟོ་འདུལ་བྱ་རྒྱུའི་གྲབ་གཤོམ་བྱེད་པ་
གསལ་ཞབས་བརྒྱད་གོ་ཐོས་བྱུང་བས་གཟབ་གཟབ་གཙང་དགོས་ཞེས་གསལ་བརྟེན་བྱུང་བར་བརྟེན། ལམ་མེད་རྒྱ་
གཅིག་ཡིང་སྤྱད་བཅས་འཛོད་བསྟེན་ཆེད་དགོངས་འཛོལ་ཡོང་བ་ཞེས་དགོངས་སྟན་སུལ་ཏེ། ཉིན་གསུམ་པའི་ཞོགས་
པའི་རྒྱ་ཆོད་གཉིས་པའི་ཐོག་དོ་གཡོག་ཕྱགས་བསྐྱུས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་དུ་ཐོན་ཡོང་བ་ཡིན། ང་ལ་དེ་འདྲི་བྱེད་དགོས་དོན་
ནི། ང་མདོ་སྤྱིར་མ་ཐོན་ཅམ་ལ་ཐེངས་གཅིག་སྤྱག་གྲག་རྒྱལ་ཚབ་དེན་པོ་ཆེ་ནས་གཡུ་ཐོག་རྩ་སྐབས་ལ་བཀའ་སྐོན་
བསྐོས་ན་ཡག་པོ་ཡོང་གི་དེད་ཅེས་གསུང་སྤོང་སྟབས་མི་གཞན་དག་ནས་ངས་བཀའ་སྐོན་བྱེད་དོགས་ཀྱིས་ཁ་བསྐྱར་
བྱེད་ཐབས་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན། དེའི་སྐབས་ང་ལ་གསལ་བརྟེན་མ་བྱུང་ན་ཐའི་དི་ལུང་རམ་པ་དོན་གྲབ་རྒྱལ་པོ་ནང་

བཞིན་ཆགས་ཀྱི་ཡོད་པ་འདྲ་ཞེས་གསུངས་བྱུང་། ཞེས་གསལ། གོང་གསལ་ཆེན་པོ་གཉིས་ལས་གཙང་དོན་དུ་མ་ཞིག་
སྟེ། རུ་སྤྱག་གི་དོན་རྒྱུ་མཚོད་དུ་འབར་རྗེས་བཀོད་སྤྱིག་བྱེད་མཁའ་དོན་གྱིས་སུ་ཡིན་དང་། དབང་ཆའམ་གོ་གནས་
ཀྱི་དོན་དུ་སྤྱི་སྤོང་མཚོག་གི་བཀའ་དགོངས་དང་ཡ་རབས་ཀྱི་ལས་ཚུལ་ཐམས་ཅད་རྒྱབ་བསྐྱར། ཡོལ་བའི་རྒྱབ་ཏུ་
གཡོ་འདུལ་གྱི་སྤྱི་འབྲེལ་འཁུལ་ཆེན་མང་པོ་བཀོད་སྤྱིག་སོགས་ཀྱིས་ཉེས་མེད་རྣམས་ལ་གཟུགས་མེད་གི་བ་བཟོ་ལྟ་
སུའི་ཉེས་འགལ་སོགས་སྤྱི་བོ་རང་ག་བ་དག་གི་སྤོང་ཡང་འཆར་དཀའ་བའི་བྱ་སྤྱོད་སོགས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བསྐྱར་མ་
ཞིག་བྱ་དགོས་པ་ལྟ་བུར་ཡོད་ཀྱང་དགོས་མེད་དུ་མཚོད་སྟེ་འདྲིར་བཞག །

**རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་
གསལ་བཞེས་སོགས།**

དེ་ཡང་པོད་རྒྱ་འབྲུག་རྒྱ་བ་ ༣ སྤྱི་ལོ་ 1952 ཟླ་བ་ 5 ནང་། གནས་སུན་སུམ་ཚོགས་པ་འཕགས་པ་འཛིག་
ཉིན་དབང་སྤྱག་གི་གཞལ་མེད་ཁང་ཆེན་པོ་ཅེ་པོ་ཏུ་ལའི་ཚོམས་ཆེན་སྤྱི་ཞིའི་སུན་ཚོགས་སུ། ལྷོན་པ་སུན་སུམ་

ཚོགས་པ་དེགས་བརྒྱའི་ཁྲུབ་བདག་འཁོར་ལོའི་མགོན་པོ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་སྤུལ་རྩོམ་ཆེ་འཆང་ཆེ་བཅུན་ཕྱབ་བལྟན་
ལྷན་རྒྱུ་ལྷན་རྒྱལ་འཕྲིན་ལས་དབུ་བཟང་པོ་གང་ཉིད་དབུ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བདག་པོར་
བཞེངས་ཏེ། དུས་ཕྱུག་སྤུལ་ཚོགས་པ་སྟོན་པ་ཤུག་ཕྱབ་པ་ཉིད་ཀྱིས་དབུ་མཚོག་གི་དང་པོའི་སངས་རྒྱལ་བཙུན་
ལྷན་འདས་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཆེར་བསྐོར་བའི་དུས་ཚེས་ཁྲུང་བར་ཅན་ནག་པའི་ཉ་དང་བལྟན།
ཚོས་སྤུལ་སྤུལ་ཚོགས་པ་སྟོན་པ་ཤུག་ཕྱུག་པའི་ཉིད་ལ་སངས་རྒྱལ་མཚོག་གི་འབྲས་བུ་བདེ་ལྷག་ཏུ་སྟོར་བ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་
པོ་གཉིས་མེད་དབུ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་བསྐྱུར་ཟབ་མོ་སྤུལ་བར། འཁོར་སྤུལ་སྤུལ་ཚོགས་པ་ཟབ་ཚོས་འདི་
ཉིད་ཀྱི་བདག་པོ་ཆེན་པོ་འཛིན་ཉེན་དབང་པོ་རྩ་སྤུལ་འཛིན་པའི་སྤྱི་འབྲུལ་ཁ་བ་རི་བའི་ལྷ་སྐལ་དུ་རྒྱལ་སྤུལ་སྤུལ་
བཙུན་དུར་སྤིག་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་ཕྱོན་པ་རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་གང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྤྲོ་ནས་ཀྱིས་མཚན་
ཞབས་ཁྲི་བྱང་རྩོམ་ཆེ་འཆང་སྟོན་བཟང་ཡེ་ཤེས་བལྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་དབུ་བཟང་པོ་མཚོག་དང་ལྷན་ཅིག་ལེགས་པར་
མཛོས་སོ།། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་པར་ལས་ཡལོང་ས་སྤུལ་མགོན་ཆེན་པོས།

ཕན་ནས་རྒྱུད་སྤུལ་གཞན་དང་བཤད་སྟོལ་མི་འདྲ་བའི་དབུ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་སྤུལ་ལོད་ཡོང་བའི་གསོལ་བ་
བཏབ་པར་དབྱེས་བཞིན་དུ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ་ཅེ་པོ་བྱང་གི་གཟིམ་རྒྱུད་སྟོན་བཟང་མཁུན་སར་བཙུན་ལྷན་འདས་དབུ་
དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྤུལ་དཀྱིལ་གྱི་ལས་བསྟེན་ཚད་ལྡན་མཚན་རྗེས་ལྷ་སའི་སྤྱི་བྱང་དུ་ཁ་སྐོར་སྤྱི་ལོག་གནང་། ཆིག་
སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ལྷ་བཅུ་དགཉིས། བོད་རྒྱ་འབྲུག་ལོར། པོ་ཉ་ལའི་ཚོམས་ཆེན་སྤིད་ཞིའི་སྤུལ་ཚོགས་སྤུལ་མ་རྗེས་
འཛིན་གྱི་ཚོག་དང་། དེ་རྗེས་ས་ཚོག་གི་སྟོར་རྣམས་དང་། སའི་ལྷ་མོ་ལྷག་གནས་སོགས་སྤུལ་གྱི་རིམ་བཞུགས་
སྟོན་དུ་སོང་བའི་སྟོན་ལྷུ་ཚོན་ལ་བཞེན་ཏེ། སྤྱི་གསུང་སྤུལ་ཡོངས་སྤུལ་སྤུལ་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་ལེགས་པར་
བཞེངས། སྤྱི་བཅུ་མཚོད་པ་དང་། བདག་ཉིད་ཞུགས་ཤིང་དབང་བཞི་ཡོངས་སྤུལ་སྤུལ་པ་བཞེས་ནས་བཙུན་ལྷན་
འདས་ཤུག་ཕྱུག་པ་ཉིད་ཀྱིས་དང་པོའི་སངས་རྒྱལ་དབུ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྤུལ་བཞེངས་ཏེ་རྒྱལ་པོ་སྤུལ་བཟང་པོ་ལ་
སོགས་པ་སྤུལ་ལྷན་གྱི་སྤུལ་བུ་རྣམས་ལ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཚོས་འཁོར་བར་མཚན་པ་ནག་པའི་ཉ་བའི་
དུས་ཚེས་དང་བསྟེན་ཉིན་གསུམ་རིང་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་འཇུག་པའི་སྟོར་དང་། སྤུལ་པ་ལྷན་འཇུག་པའི་དབང་བཟུན།
མཚོག་དབང་གོང་མ་གསུམ། རྩོམ་སྤུལ་དཔོན་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་དབང་མཐའ་ཉེན་དང་བཅས་པ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་
པོའི་འགྲེལ་ཆེན་ཉི་མ་མེད་པའི་འོད་ཀྱི་དགོངས་པ་རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་འགྲེལ་པའི་སྟོལ་མང་དུ་མཆིས་པ་ལ།
དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་སྤུལ་བཟང་པོ་ལྷན་བསྤུལ་པར་མཚན་པ་རྗེ་ཚོང་ཁ་བཞེན་པོའི་བཞེད་སྟོལ་
སྤུལ་མོང་མ་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་མཁས་སྤུལ་སྤུལ་བའི་ཉི་མ་དགེ་ལེགས་དབུ་བཟང་པོས་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་ཆེན་དང་། དཀྱིལ་
འཁོར་གྱི་ཚོག་ཆ་ལག་དང་བཅས་པ་ལེགས་པར་གཏན་ལ་པབ་པ་བཞེན་ཚད་མ་གསུམ་གྱིས་རྣམ་པར་དག་པའི་
བཤད་པ་སྤུལ་རྒྱལ་པར་མཚན་ཅིང་། སྤུལ་ལེན་རྣམས་ཀྱང་སྤུལ་སྤུལ་སྤུལ་སོང་བར་ཟབ་ཅིང་རྒྱལ་པར་གནང་བས་
དབང་བཅོམ་པོད་པ་ཅན་དུ་མ་བཟད། སྤུལ་བཞེད་གཞན་གསུམ་གྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་གནད་མཐའ་དག་ལ་མ་རྟོགས་པ་དང་
ལོག་པར་རྟོག་པའི་མེ་ཚོས་ཀྱི་ཉི་མ་མ་ལུས་པ་བསལ་ཏེ། དཔྱོད་ལྷན་མཁས་པ་རྣམས་ལ་རྒྱུད་དོན་མཐའ་ཚད་པའི་གོ་

བ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་སྟེ་བར་མཛད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ནས་ཀྱང་ཟག་མེད་ཚོས་ཀྱི་བདུན་ཅི་མངར་པོས་ཡོངས་སུ་གཏམས་པ་སྲིད་ཞིའི་གདུང་བའི་སྐྱོམ་པ་ཅིག་ཅང་དུ་འཕྲོག་པའི་ཞལ་གྱི་བྱམ་བཟང་ལས། “དོ་རྗེ་སྟོབ་དཔོན་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་དབང་གི་ཁོངས་སྟོབ་དཔོན་གྱི་དམ་ཚིག་བསྟན་པའི་རྗེས། ལྷོད་ནམས་འཛིན་པར་འགྱུར་བ་ཡི། །སྟོབ་མ་འདི་ནི་ལུལ་བ་ལགས།། ཞེས་གཙོ་བོ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་པའི་སྐབས་(ཡོངས་འཛིན་)འི་ན་པོ་ཆེ་ཅུང་ཟད་ཐུགས་སྐྱོ་ཉམས་མཛད་ཅིང། རོས་ལ་ཡང་ཚོར་བ་དེ་མཚུངས་ཤིག་བྱུང་།” ཞེས་སྟོན་པ་བྱུང་བར་ཅན་དོ་རྗེ་སྟོབ་དཔོན་གང་གིས་འཁོར་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པ་དོ་རྗེ་སྟོབ་མ་གང་ལ་ཚོས་ཚུལ་འདིའི་དབང་བསྐྱར་ཟབ་མོ་སླུལ་ཏེ། ཚོས་ཚོས་ཀྱི་བདག་པོ་ཉིད་ལ་འཕྲོད་པར་མཛད་ཅིང། གཙོ་བོ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་སྟེ། དེ་ཉིད་ཉིད་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི། །སྟོབ་དཔོན་ཐུགས་དང་ལྷོད་འཛིན་པར། །སངས་རྒྱས་བྱང་ཚུབ་སེམས་དབའ་དང། །ལྷོ་ནམས་དག་ཀྱང་དགོངས་པར་འགྱུར། །སེམས་ཅན་ནམས་ལ་བཅེ་དོན་དུ། །ཁྱོད་ཀྱིས་དཀྱིལ་འཁོར་ཚོ་ག་བཞིན། །རབ་ཏུ་འབད་དེ་བྲི་བར་བྱ། །ཞེས་དང། སངས་རྒྱས་དོ་རྗེ་ཅན་ཀུན་གྱིས། །དེ་རིང་ཆེ་ལྷན་དབང་བསྐྱར་ཏེ། །ཁམས་གསུམ་རྒྱལ་སྲིད་ཆེན་པོ་ཡི། །བདག་པོ་ཉིད་དུ་ཁྱོད་དེས་སོ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གདམས་ཤིང་དབུགས་དབྱུང་མཛད་པའི་དུས་སུ་བབས་པའི་ཆོ། ཟད་མི་ཤེས་པའི་དགའ་བདེ་དང་གཞལ་བར་དགའ་བའི་མོས་གུས་མངོན་པར་བརྟན་པས་དོ་རྗེ་དཔོན་སྟོབ་གཉིས་ཀྱི་ཟག་པ་མེད་པའི་ཐུགས་གསང་འོ་མའི་ཚུ་གཏེར་ཆེན་པོ་དུས་གཅིག་ཏུ་ཀུན་ནས་གཡོས་པར་གྱུར་ཏོ། །

དེ་ལྟར་དོ་རྗེ་སྟོབ་དཔོན་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྟན་གྱིས། དབང་བསྐྱར་ཐམས་ཅད་ལེགས་པར་ཐོབ་པས་དོ་རྗེ་སྟོབ་མ་ཁྱོད་ཉིད་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་དོ་རྗེ་སྟོབ་དཔོན་ཉིད་དུ་འོས་ཤིང། ལྷོད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་རང་གིས་ཉམས་སུ་ལེན་པ་དང་གཞན་ལ་སྟོན་པའི་སྐྱོ་ནས་དེ་དག་འཛིན་པ་པོར་འགྱུར་བར་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཚུབ་སེམས་དབའ་དང། དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ལྷོ་དག་གིས་ཀྱང་དགོངས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་གཞན་ལ་དབང་བསྐྱར་སོགས་མཛད་པའི་ཆོ་ཡང་སྐྱོ་ངལ་ཡོངས་སུ་སྤངས་ཤིང་ཐུགས་བཅེ་བ་སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ་གདུལ་བར་བྱ་བ་དག་གི་དོན་དུ་འགྱུར་དེས་ཤིག་ཅི་ནས་ཀྱང་གནང་བར་འཚལ་ལ། གཞན་ཡང་སངས་རྒྱས་དོ་རྗེ་ཅན་ཀུན་གྱིས་དེ་རིང་ཆེ་ལྷན་ཁྱོད་ལ་དབང་བསྐྱར་ཏེ། ལྷོད་པའི་བརྟན་ནས་ཁམས་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་སྲིད་ཆེན་པོའི་བདག་པོར་འགྱུར་བས་དོ་རྗེ་སྟོབ་མ་ཁྱོད་ཉིད་དགའ་བ་དང་སྟོབ་ཆེན་པོ་ཅེས་ཀྱང་བསྟེན་པར་དེགས་སོ། །ཞེས་གདམས་ཤིང་དབུགས་དབྱུང་མཛད་པའི་ཆོ། དོ་རྗེ་སྟོབ་མ་གང་གི་ཞལ་སྟན་གྱིས། གཙོ་བོས་དེ་ལྟར་བཀའ་སླུལ་བ། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་བདག་གིས་བཀྱི། །ཞེས་ཞལ་བཞེས་གཡུང་དམ་བརྟན་པོ་མཛད་པ་ནས་ད་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་ལྷོད་སྟེ་སྟེ་དང་ཁྱོད་པར་དུ་མཚོག་གི་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་དབའ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྒྱལ་ཚོན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་བརྟན་པའི་བཀའ་དབང་ཟབ་མོ་ལན་གྲངས་སུམ་ཅུ་སོ་གསུམ་ཅམ་གནང་སྟེ་གདུལ་བྱ་དེ་སྟེད་ཅིག་སྟོན་ཅིང་གྲོལ་བར་མཛད་པ་དང། ད་དུང་ཡང་དེའི་ཚུལ་འདོད་བ་མེད་པར་མཛད་དེས་པ་ནི་སུ་ཡང་ཐེ་ཚོམ་མི་དགོས་པའི་གནས་སུ་འཁྲུམས་སོ། ། དེ་

ལ་འཇམ་དབྱེངས་མཁའ་བཅེ་ཚོས་ཀྱི་སློབ་གྲྲི་ཀྱིས། “སྤྱི་ནང་གཞན་གསུམ་དབྱེར་མེད་དུས་འཁོར་ལོ། །ལེགས་པར་
འདོམས་མཁས་རིགས་ལྡན་པད་མ་དཀར། །རྫོ་འདི་ལྗོངས་སུ་དགོ་བའི་བཤེས་སུ་སློབ། །དང་པོའི་སངས་རྒྱས།” ཞེས་ཆེད་
དུ་བསྐྱབས་སོ།།

སྐབས་དེ་ཤིང་ཅིག་ཏུ། རང་ཅག་ཁ་བ་རི་བ་རྣམས་ཀྱི་མེ་ཉོག་གང་ལ་ཕོག་པའི་ལྷ་སྐལ་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་
དབང་པོ་མཚོག་གིས། རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱུགས་དམ་ཀྱི་རྟེན་དུ་འཛིགས་བྱེད་དཔའ་གཅིག་དང་། རྒྱལ་པོ་སྐུ་ལྔ་
སོགས་ཀྱི་སྣང་བརྟན་གསར་བཞེངས་དགོས་ཚུལ་བཀའ་གནང་བ་ལྟར་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བཀའ་
བཀོད་དམ་དོན་གནང་སྟེ་རྒྱལ་བ་མཚོག་གི་དགོངས་བཞེད་ལྟར་ལེགས་བྱུབ་བྱུང་མཚམས་འབྲལ་ལམ་ཞུས་པའི་
རྣམ་ཐར་དུམ་བུ་ཞིག་གི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ།

སྤྱི་ལོ་ 1953 ལོ་རྒྱུ་སྐལ་ལོའི་དབྱེར་ཐོག་། “ཡལོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་དགོངས་བཞེད་ལྟར་
གཞུང་གནས་ནས་ཅེ་པོ་ཉ་ལའི་ཞོལ་བཀའ་འགྱུར་དཔའ་ཁང་བྱང་པོས་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་འབྲེལ་ལྷ་ཁང་གསར་བཞེངས་ནང་
འཛིགས་བྱེད་དང་། དུས་འཁོར། ལྷ་མོ་རིག་བྱེད་མ་གསུམ་ཀྱི་སྣང་བརྟན་ཐོག་ཆད་གསུམ་བ་རེ་གསར་བཞེངས་མཛད་པའི་
སྐུ་རྒྱ་བྱིན་རྒྱལ་དང་། བཟོ་པོ་ལྟར་བསྐྱེད་བྱ་རྒྱ། རྒྱ་བརྟན་ཐིག་ཆད་དང་། བཟོ་དབྱིབས་ལ་ལྷ་ཉོག་བྱ་རྒྱ། གཟུངས་སྐུབ་
གཞུངས་འབྲལ་ཞུ་རྒྱ་སོགས་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་ཀྱི་ཞུ་སློབ་རྣམས་བཀའ་སྐུལ་ཁུར་དུ་བཟོད་པར་བྱས་ཏེ་བསྐུབས་ཤིང་།
མཇུག་ཏུ་རབ་གནས་རྒྱས་པ་ཉིན་གསུམ་རིང་ཡལོང་ས་མཚོག་ཆེབས་བསྐྱུར་བསྐྱེད་ཏེ་ལྷག་གནས་ཀྱི་མེ་ཉོག་འཛོར་གནང་
མཛད།” ཅེས་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསལས།

ཡོངས་འཛིན་གསར་བསྐྱོད་དང་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་
སྤྱུགས་བསྐྱེད།

སྤྱི་ལོ་ 1953 ཟླ་བ་ 11 ལོར། བཀའ་ཤག་དང་བྱང་ཅིས་ཀྱིས་བཀའ་བསྐྱུར་སྟོན་གསན་ཞུས་དོན་ལྟར།
ཡོངས་འཛིན་གླིང་དོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་མཚོག་ཡོངས་འཛིན་སྐུ་གཞོན་པའི་མཚོན་གནས་ནས་སྐུ་བགྲེས་པའི་མཚོན་
གནས་སུ་འཕོས། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཚོག་གིས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

དེ་སྤྱི་ལྷུ་མཚོག་བརྒྱུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བ་ལུར་ལྷོག་སྐུལ་སྐུ་བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོའི་མཛད་ལམ་
ལྟར། གླིང་རིན་པོ་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བའི་མཚོན་གནས་བཞེས་དགོས་ཚུལ་སྤྱི་ལོ་ 1953 ལོའི་ཟླ་ 10 ཆེས་ཤིང་
དུ་བཀའ་ཤག་དང་། བྱང་ཅིས་ཀྱིས་སྟོན་གསན་ཞུས་དོན་བཞེད་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བའི་གསར་མཛས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་
མཛད་སློབ་གནང་། དེ་ནས་བསྐྱེད་ཅེ་པོ་བྱང་དུ་བཞུགས་སྐབས་སྤར་སྤྱི་དྲུང་རིན་པོ་ཆེའི་བཞུགས་ལུལ་ཤོད་གཟིམ་

ལྷོད་རྒྱུ་གནས་གྲུ་གསལ་དང་། རོར་སློང་དུ་ཆེབས་རྒྱུ་མདོའི་གཞིམ་རྒྱུང་ནས་ཞབས་བརྟན་ལྷོ་ཁང་གི་ཡང་ཐོག་ཏུ་སློ་
 བཞུགས་བསྐྱེད་ཀྱི་དང་། རོར་སློང་སོགས་གང་དུ་བཞུགས་ཡུལ་དེར་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་མཛད་པའི་ལམ་རིམ་
 ཆེ་འབྲིང་རྒྱུང་གསུམ། རྗེ་པ་པོར་ཁའི་གསུང་གི་ལམ་རིམ་ཟེན་གྱིས། ཡོངས་འཛིན་ཡི་ཤེས་རྒྱལ་མཚོན་གྱི་གསུང་
 སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་རྒྱུ་རྣམ་པར་བཤད་པའི་སྒྲོན་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ལྷོད་བ་དང་། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་
 རྒྱུ་གསལ་བར་སྒྲོན་པ་ལྷོ་གསལ་མགྲུལ་རྒྱན་བཅས་ཀྱི་ཡུལ་དཔེ་གཞིགས་ཉོག་གནང་ཆེད་གདན་ཞུ་གནང་ནས་རྒྱུ་
 དུ་རྒྱུགས་ཞིབ་ཡང་ཡང་མཛད། ཅེས་གསུངས། ལྷོད་པའི་མཚོན་ཞབས་ཀྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་ཡང་། དང་རྣམ་དུ་
 གསལ་བ་ལྟར། བཀའ་ཤག་དང་བྱང་ཅེས་ནས་དེའི་ཕྱི་ལོར་ཡ་གོང་ས་མཚོག་ནས་བསྐྱེད་རྫོགས་སྒྲོན་བཞེས་བསྐྱེད་
 རྒྱུ་གཏན་ཡོངས་སུ་ཞེས་བར་བརྟེན། ཡོངས་འཛིན་སློང་རིན་པོ་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བའི་མཚོན་གནས་བཞེས་རྒྱ་
 དང་། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྒྱུང་བའི་མཚོན་གནས་བཞེས་དགོས་ཀྱི་ཐག་གཅོད་གཏན་འབེབས་བྱུང་
 རྒྱུ་ཞུས་དོན་ལྟར། ཞལ་བཞེས་ཟབ་མོ་གནང་སྟེ་དབུས་འཕྲུང་ལྷོ་ལྷོ་ཞེད་གི་སྐུལ་བའི་གཏུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོ་
 སོགས་སུ་མཚོད་འབུལ་རྒྱ་ཆེ་དང་འབྲེལ་སྒྲོན་དུ་མཛད་པར་འོས་པའི་སྟོན་པ་ལུས་པ་ཡོངས་སུ་བྱུང་བའི་ཆོ།
 གཞལ་མེད་ཁང་ཆེན་པོ་དབུས་བཞུགས་ཞོར་སློང་པོ་བྱང་གི་གཞིམ་རྒྱུང་བྱང་རྒྱུ་དགའ་འཁྲིལ་དུ་མི་འཛིགས་གདོང་
 ལུས་བཏེགས་པའི་རྒྱལ་ཁྱི་མདོན་པར་མཐོ་བའི་སྒྲོ་ལ། ཉི་མ་བྱེ་བའི་འོད་ཟེར་དུས་གཅིག་ཏུ་འཕྲོ་བ་ལྷོ་བྱུང་བའི་གཞི་བྱེན་
 ཀྱི་དཔལ་ལྷན་མེར་འབར་བ་འཕགས་པ་འཛིག་ཉེད་དབང་སྐྱུག་གི་སྐུལ་བའི་སྐུ་རྒྱལ་མཚོག་མཐོང་བ་དོན་ལྷན་
 ཡ་གོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་གང་ཉིད་འོ་མཚར་བའི་བརྗིད་བག་དང་བཅས་བཞུགས་གདན་ཡོངས་སུ་འཇགས་པ་
 བ། ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་མ་ལུས་པས་མདོན་པར་བརྟེན་དེ་གསུང་མཛལ་གྱི་ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབུལ་སོགས་དང་
 བཅས་གཞུང་འབྲེལ་རྒྱ་སྒོལ་གྱི་འབྲེལ་བའི་མཚམས་སྒྲོར་དུ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་པན་ཡོན་ལས་བརྩམས་པའི་
 རྒྱུ་འགྲོའི་བཤད་པ་མདོར་བསྐྱུས་དང་། ལྷོ་མ་ལྷོ་བརྒྱུ་པའི་ལྷོགས་ལུང་བཅས་འབུལ་བཞེས་བསྐྱེད་ཀྱི་

སྐབས་དེ་དག་ཏུ་གཞུང་ཆེན་མཚོན་ཉིད་སོགས་གསལ་བཞེས་སུ་མཐུན་མཛད་ལུང་ཡོངས་འཛིན་སློང་རིན་
 པོ་ཆེའི་བྱང་ནས་ཚོས་བཀའ་ཟབ་མོ་རི་སྟེད་ཅིག་གསལ་བཞེས་གནང་བའི་རྒྱལ་ལ་ཡ་གོང་ས་མཚོག་ནས་ཡོངས་
 འཛིན་སློང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

དེ་རྗེས་ཐན་གྱིས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྟར། དཔུན་ཐོག་ཅིག་ལ་ཅེ་པོ་བྱང་དུ་དེ་རྒྱུན་སྐྱུག་ཐག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གནང་མ་
 ལུང་པའི་གསུང་འདུས་མི་བསྐྱེད་རྗེ་རྗེ་དང་། བདེ་མཚོག་ལུ་ཨི་པའི་དབང་ཆེན། ཨ་ཁུ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོའི་ཡིག་ཆའི་
 ལྷོད་ནས་བདེ་གསུང་འཛིགས་གསུམ་གྱི་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་ལྷོད་ཁྱིད། བཀའ་གདམས་མ་ཚོས་བྱ་ཚོས་ཀྱི་ལུང་། ཡ་རྒྱལ་
 མཚོག་བརྟན་པའི་གསུང་དགའ་ལྷོ་ཁྱིད་ཡིག་གི་བཤད་ལུང་བཅས་སྐུལ། ཡང་གཡམ་ཐོག་གཅིག་ཞོར་སློང་སྐུ་འཛིན་
 པོ་བྱང་གི་དབུ་ཅེར་དབུ་ལ་རྒྱུའི་གསུང་གི་སྟེང་ནས་འཛིགས་བྱེད་ལྷོ་བརྒྱ་གསུམ་མའི་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་ལྷོད་ཁྱིད། བྱང་
 རྒྱུ་དགའ་འཁྲིལ་དུ་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་འཁྲུལ་འཁོར་དང་། དུག་ཅུ་མའི་ཁྱིད། ཞི་ཁོ་སྐྱུགས་སྐྱུབ་སྐྱུན་མོང་དང་སྐྱུན་མིན་

གི་ཁྲིད། དུས་འཁོར་འགྲེལ་ཆེན་འོད་མེད་འོད་གི་མཚན་བུའི་བཤའ་ལུང་བཅས་ཞུས་སྐུལ་གསལ་པོར་བརྟེན་གྱི་འདུག །དེ་
མིན་གསུང་ཚོས་གཞན་གང་འཚམས་ཞུས་གནང་ཡོད་ཀྱང་དེའི་སྐབས་ཀྱི་ཐོབ་ཡིག་བོད་དུ་ལུས་སྐབས་ཞིབ་གསལ་
འགྲེལ་བྱས། ཅེས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1953 ལོའི་དགུན་ཁར། ཡལོང་ས་མཚོ་གཤམ་མཐོན་ཆེན་པོ་མཚོ་གཤམ་དཔལ་
དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ལྷགས་བསྟེན་མཛད་པར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་སོགས་གསུང་ཞབས་སུ་བཅར། དེ་ལ་ཡོངས་
འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས། “ཡལོང་ས་མཚོ་གཤམ་བཅོམ་ལྡན་འདས་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ལྷགས་
དཀྱིལ་གྱི་ལས་བསྟེན་བཅད་རྒྱ་མཛད་པའི་གསུང་ཞབས་སུ་བཅར་ཏེ་ལས་རུང་གི་བསྟེན་པ་ཁ་སྐོང་སྤྱིན་སྲེག་དང་བཅས་པ་
བསྐྱབས།” ཞེས་གསུངས། དེའི་རྗེས་སུ་ཡལོང་ས་མཚོ་གཤམ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བཀའ་དབང་ཟབ་པོ་སྐུལ་
བར་རྒྱ་དམར་གྱི་སྤྱོད་ལས་ཡལོང་ས་མཚོ་གཤམ་དུས་འཁོར་གྱི་ལྷགས་བསྟེན་གནང་མེད་ཚུལ་གྱི་སྟོན་འཇུགས་
དང་སྐོ་སྐྱར་གྱི་དགོག་གཏམ་ཚད་ལས་བཞུག་བ་ཞུས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་དུས་ཀྱི་གསུང་ལས་ཐོས་རྒྱ་ཡོད། དེ་ལ་
དགུང་ལོ་གོ་དྲུག་ཏུ་མེབས་པ་དུས་འཁོར་ལྷགས་བསྟེན་སྐབས་ཀྱི་གསུང་ཞབས་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཚད་གི་དབུ་མཛད་ཟུར་
པ་ཐུབ་བསྟེན་མཚོ་གཤམ་ལྡན་ལགས་ཀྱི་མདུན་དུ་བཅར་ཏེ་སྐབས་དེ་དག་གི་རྣམ་ཐར་དུ་མའི་ཐད་འདྲི་རྟོག་ཞུས་པར།¹⁰⁹

དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་གྱི་ཐད་ལ། ཡལོང་ས་མཚོ་གཤམ་གིས་ཡོངས་འཛིན་སྐྱབས་བཞེས་པ་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེའི་དབང་རྣམ་གསལ་
བཞེས་མཛད་པ་དང་། སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེས་ཁང་གསར་དོ་རྗེ་འཆང་གི་སྐྱབས་མདུན་ནས་གསལ་བ་རེད། ཡལོང་ས་མཚོ་གཤམ་
གིས་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་གནང་སྐབས། རྒྱ་མིས་ཡལོང་ས་མཚོ་གཤམ་དུས་འཁོར་གྱི་དབང་ཆེན་གསལ་བའི་རྗེས་
ལ་ལྷགས་བསྟེན་གནང་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་བསྟེན་འཇུགས་དགོག་གཏམ་ཆེད་དུ་སྐྱེལ་ཀྱང་། དེ་གི་བདེན་པ་ཅུ་རྣམས་མ་
རེད། དུས་དབང་གསལ་བའི་རྗེས་ལ་ཡལྲལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་དུ་དབུ་བཞུགས་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་གཉིས་དང་།
སྐོ་བ་དཔོན་ཆེན་མོ། མཚོ་དཔོན་ཆེན་མོ། དབུ་མཛད་པར་བཅས་སྐྱབས་དུ་ལྷགས་བསྟེན་རྒྱལ་བ་ཞིག་གནང་བ་རེད།
ལྷགས་བསྟེན་དུ་བཞུགས་རིང་རྒྱ་མིས་ཡང་ཡང་སྐྱབས་གཙོ་བོར་བཅོས་སོང་། ལྷགས་བསྟེན་གྱུ་བ་ནས་སྤྱིན་སྲེག་ཀྱང་རྒྱས་
ཐག་ཚོད་ཅིག་གནང་བ་རེད། ཅེས་གསུངས། རྣམ་གྱི་དབུ་ཟུར་ཐུབ་བསྟེན་མཚོ་གཤམ་ལྡན་ལགས་ཀྱི། ཡལོང་ས་བཅུ་
གསུམ་པའི་དབང་རྣམ་པར་ཏུ་བྱུང་ཞིང་། ཡལོང་ས་བཅུ་བཞི་པའི་དུས་སུ་ལོ་བཅུ་གཉིས་རིང་དབུ་མཛད་གྱི་སྤྱོད་ལས་
འགན་བཞེས་ཏེ་གསུང་ཞབས་སུ་རྟེན་བཅར་ཞུས། རྒྱ་ནག་གི་བཅོམ་དུ་བཞུགས་སྐབས། འཇམ་དབྱངས་མཁའ་བཅོམ་
ཚོས་ཀྱི་སྐོ་གོས་དཔལ་བཟང་པོས་ལྷགས་ཚོས་གནང་བའི་ཡལྲལ་བའི་ཞབས་བཏུན་གསོལ་འདེབས་<<རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་
ཐམས་ཅད་མཁའ་བཅོམ་པ་ཆེན་པོ་སྐྱབས་ལྷོང་བཅུ་བཞི་པར་ཞབས་བཏུན་དུ་གསོལ་བ་འཆི་མེད་བདུད་ཅིའི་དབྱངས་སྟོན། >>
ཞེས་བྱ་བ་སྟོན་པར་དུ་མ་བཞོད་པ་དེ་ཉིད་བཅོམ་གོས་གཞན་ལས་གསལ་ཏེ་སྤྱོད་ལས་འཛིན་གནང་བ་དང་། བཅོམ་
གོལ་སྐབས་ཡིག་འབེབས་ལེགས་པར་གནང་བ་བཅོམ་གྱོལ་དུ་སྤྱི་ལོ་ 1983 ལོར་ཡལོང་ས་མཚོ་གཤམ་ལ་ལུལ་ཏེ་དེ་

¹⁰⁹ སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 8 ཚེས་ 15 ཉིན་ཚེས་པ་པོས་དོན་སྐྱབས་ལུ་བཅར་འདྲི་ཞུས།

ཉིད་ཀྱི་ཆོག་དོན་བཞིན་ཡུལ་ས་རྒྱུ་ཡུན་དུ་བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་ནན་ཏན་དུ་ཞུས། དེའི་རྗེས་ཙམ་ལ་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོར་གཞན་ཞིག་ནས་བརྟན་བཞུགས་འབྲུལ་གཏན་ཁེལ་བར། ཡལོང་ས་མཚོག་གི་ཞལ་སྲ་ནས། བྱེད་སྐོ་གཞན་མི་དགོས་པར་ཞབས་བརྟན་གསོལ་འདེབས་དེ་ཉིད་ནན་ཏན་གྱིས་ཚར་གསུམ་ཙམ་གསུང་སྐྱོག་གཞན་ན་དེ་གས་འཇུག་ཞེས་གཅིགས་ཆེན་དུ་མངོང།

ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་དབུ་རྒྱུ་རྒྱུ་བསྟན་མཚོག་ལྡན་ལགས་ལ་མངལ་ཁའི་སྐབས་དེ་ཉིད་དུ། རྒྱའི་བཙུན་ཁང་དུ་བཞུགས་སྐབས་སྐྱེད་པ་གང་དང་ཅི་རྒྱུང་བཀའ་འཛིན་གནང་བར། “ཉེན་ཁར་འཕྲད་སྡོད་”ཞེས་ཞུས། དེ་ཅི་ཡིན་ནམ་ཞེས་གསུངས་པར། བཙུན་སྲུང་བ་ཚོའི་གདུག་རྩུབ་ཀྱི་བྱ་སྡོད་ཀྱི་དབང་གིས་“རྒྱ་མི་ལ་བཅེ་བ་བསྐྱེད་གྲུབས་བྱས་རྒྱུང་”ཞེས་ཞུས། དེ་ནས་བརྒྱུང་ཡུལ་བ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པས། “ཁོང་གིས་སྡོད་རྗེ་ཉམས་པའི་ཉེན་ཁ་རྒྱུང་ཞེས་ཟེར། རྒྱུང་སྐྱེད་པོ་གཏོང་མཁན་ལ་ཁོང་ཁོ་སོགས་མི་དགའ་བར་བྱེད་པའི་ཚབ་ཏུ་སྡོད་རྗེ་བསྐྱོམས་པ་རེད། དེའི་དབང་གིས་ད་ཆ་ཁོང་པོ་དགུ་བརྒྱ་ལོ་གྲངས་སུ་སོན་ཡང་གཞུགས་པོ་བདེ་པོ་དང་སེམས་བསྐྱིད་པོ་བྱས་ནས་བསྐྱེད་འདུག །” ཅེས་སོགས་པོད་མིའི་ཁྲིད་དུ་ཚོས་བ་ཉམས་ལེན་པ་གཤམ་མ་འདི་ལྟ་བུ་ཡོད་ཅེས་ཚོས་ཞུ་བ་སྡོད་སྐྱེད་མཁན་པོ་འདུས་པའི་སར་ལན་མང་གསུངས་ལ། དེ་སྡོན་སྐྱེད་བྱེད་པའི་ལེས་ཀྱི་དགོ་བཤེས་ལེག་རྒྱ་དམར་གྱིས་དམར་གསོད་གཏོང་སྐབས་ཀྱང་། དགོ་བཤེས་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས།

དེས་ན་རྗེ་བརྟན་སྐྱེད་པ་སྐྱེད་པའི་ཚུལ་། མར་རྒྱུར་འགོ་བའི་སྐྱེད་སྐྱེད་སྐྱེད་སྐྱེད་ཀྱི་ལུག་།
མ་ལུས་ད་ལྟ་བུ་ལ་སྐྱེན་པ་དང་། །བདག་གི་བདེ་དགོ་གཞན་ལ་བཏང་བ་ཡིས།།

འགོ་ལུག་བདེ་དང་ལྡན་པར་བྱིན་གྱིས་རྒྱོབས།། ཞེས་སྐྱེད་སྐྱེད་གསུངས་མ་ཐག་རྒྱ་དམར་གྱིས་དམར་གསོད་བཏང་བའི་ལོ་རྒྱུས་གསུངས་ལོང་། དགོ་བཤེས་དེ་ཉིད་ལ་ཡང་བསྐྱེད་སྐྱེད་པའི་ཡང་ཡང་གནང་བ་ཡོངས་གྲགས་སུ་རྒྱུར་ཡོད། དབུ་རྒྱུར་རྒྱུབ་བསྟན་མཚོག་ལྡན་ལགས་འདི་ལོར་དགུང་ལོ་ ༤༦ ལ་མེབས་ཀྱང་སྐྱེད་སྐྱེད་གསུངས་ཀྱི་བབ་ལ་བཞུས་ན་དེ་ལས་གཞོན་པའི་སྡུང་བ་སྡུང་ཞིང་། ཁོང་གིས་“ད་ལྟའི་བར་དུ་འཚོ་སྡོད་རྒྱུ་བ་ནི། ཡལོང་ས་མཚོག་གི་སྐྱེད་སྐྱེད་པའི་བཀའ་འཛིན་ཉམས་གཅིག་ཡིན། དའི་པ་མ་གཉིས་ཀྱང་དགུང་ལོ་དེ་ཙམ་མཐོ་པོར་མ་མེབས་པར་འདས། ང་འདི་ཙམ་དུ་སྡོད་རྒྱུ་བ་ནི་ཁོང་གི་སྐྱེད་སྐྱེད་པའི་མིན་པ་གཞན་ཅིས་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་ལ། “ཡུལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུའི་སྐྱེད་སྐྱེད་ཀྱི་བཅེ་བ་ནི་ཚང་གཞལ་དུ་མེད་པ་ཞིག་རེད། ཉ་ལས་པ་ཞིག་རེད། ཉ་ལས་པ་ཞིག་རེད།” ཅེས་ཡང་ཡང་བསྐྱེད་སྐྱེད་སྐྱེད་སྐྱེད་དེར་དབུ་རྒྱུར་རྒྱུབ་བསྟན་མཚོག་ལྡན་ལགས་ཀྱི་ཞལ་སྐྱེད་སྐྱེད་སྐྱེད་སྐྱེད་ལས་ལགས་ཀྱིས། “ཁོང་གིས་དགོངས་པ་བཞེས་སྐྱེད་སྐྱེད་ལ་བརྟན་པར། གཡོ་བ་མེད་པའི་དད་པ་ཟེར་བ་ནི་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཨང་སྐྱེད་པ་ཡོང་”ཞེས་གསུངས་ཏེ་ཚུང་བཅད་འཕྲོས་སོ།།

བསྐྱེད་རྫོགས་སྒོམ་བཞེས་དང་དུས་དབང་ཐོག་མ་ སྐྱེན་སྦྱོང་།

ལྷོ་བཅས་སྲིད་ཞེས་གཏུག་རྒྱུ་ཆེན་པོ་ཁམས་གསུམ་འགོ་བ་ཡོངས་ཀྱི་མ་འདྲིས་པའི་མཚན་བཞེས་
 མཚུངས་ལྷ་མ་མཆིས་པ་གང་ཉིད་དགྲང་གངས་ཉི་ཤུར་ཐེབས་པ་ཤོད་ཤིང་རྟ་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཆེས་ ༡༥ ཟུང་ལོ་ 1954
 ལྷ་བ་ 2 ཆེས་ 17 ཉིན། དུས་འགྲུར་ལྷ་ལྷན་ཞེས་གི་སྐུལ་བའི་གཏུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོའི་རོ་པོ་ཤུའུ་ལེའི་སྐུན་
 ལྷོ་བསྐྱེད་པར་རྫོགས་པའི་དགོ་སྤོང་གི་དངོས་པོ་མ་ཚང་བ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་བདག་གིར་བཞེས་པའི་མཚན་ཆེན་
 བསྐྱེད་པར། གངས་ཅན་ཁ་བའི་ལྷོངས་ཀྱི་འདུལ་འཛིན་ཆེན་པོ་སྐུབས་མཚོག་ཤར་པ་ཚོས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་
 སྐུལ་རྗེ་བཅུན་ལུབ་བསྐྱེད་ལུང་རྫོགས་རྣམས་རྒྱལ་འཕྲིན་ལས་དཔལ་བཟང་པོ་གང་གི་ཞལ་སྤྱོད་ནས་ཀྱིས་མཁའ་སྐོབ་
 སྐྱགས་མ་དང། དགའ་ལྷན་ཁི་རིན་པོ་ཆེ་ལས་ཐོག་པ་མེད་ཀྱིས་ལུབ་བསྐྱེད་ཀྱི་དགས་དུས་བསྐོ་བ། ཡོངས་འཛིན་
 ཁི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་རྗེ་བཅུན་སྐོ་བཟང་ཡེ་ལེས་བསྐྱེད་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོ་ནས་གསང་སྟེ་སྐྱོན་པའི་སྐོབ་
 དཔོན། “དགའ་ལྷན་ཁི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་འབྲས་སྐོ་གྲིང་མི་ཉག་བཟུ་ཤིས་སྐོང་འདུས་དང་བྱང་ཅེ་ཚོས་རྗེ། མཚན་ཞབས་རྣམས་
 སོགས་ཀྱིས་ལས་ཀྱི་ཁ་སྐོང་མཚན་དེ་དགོ་འདུན་བཅུ་ཚོགས་ཀྱི་དུས་སུ་བསྐྱེད་བཞེས་ཀྱི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་དགོ་སྤོང་གི་
 བསྐྱེད་སྒོམ་དཀོག་ཉེས་མེད་ལུན་ཚོགས་ཀྱི་སྐོ་ནས་རྣམས་དར་དག་པ་ལོད་བཞེས་ཀྱིས་འདུལ་འཛིན་ཀྱང་ཀྱི་གཏུག་རྒྱུ་དུ་
 མངའ་གསོལ་བའི་མཚན་ཆེན་བསྐྱེད་པར།” ཞེས་ཁི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གསུངས་པ་ལྟར་དང། ཡང་དམ་པ་གང་གི་རང་
 རྣམ་དུ།

ཁོ་པོ་ནས་གསང་སྐྱོན་ཀྱི་རྗེ་བ་ཞུ་སྐབས་གངས་ལྷོངས་ཚོས་སྲིད་གཉེས་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བདག་པོ་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་
 མགོན་ཆེན་པོར་སུ་སྟེགས་ཅན་མ་ཡིན་ནམ། ཚོས་རྒྱན་མ་ཡིན་ནམ། བ་བསང་པ་མ་ཡིན་ནམ་སོགས་ཞུ་རྒྱུ་བག་ཚ་
 བའི་ཡ་མཚན་ཞིག་བྱང་ཡང། འདུལ་བ་རང་གི་དགོངས་དོན་ལུག་བཞེས་ཡིན་སྐབས་སྤྲིང་ཁམས་བསྐྱེད་དེ་གསོལ། ཞེས་
 གསལ་ལ། དེ་ཉིན་སྐུལ་བའི་གཏུག་ལག་ཁང་གི་ཁྲམས་ར་ཆེན་མོར་གཞུང་སའི་ལས་ཀྱི་སྟེ་མོ་བ་དང་དགོན་སྡེ་ཁག་
 སོགས་ཀྱི་མི་སྣ་གནད་ཆེན་རྣམས་གྲལ་དུ་བསྐྱར་ཅིང་སྐོན་ཆེན་དཀར་སྐོ་གཟབ་རྒྱས་སོགས་དང་འབྲེལ་འདུལ་ཚན་
 འདེགས་འདུལ་ཞུ་སྐབས། ཡོངས་འཛིན་ཁི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་གང་གི་གསང་གསུམ་
 འཕྲིན་ལས་དང་བཅས་པའི་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་དང། ཤོད་གངས་ཅན་ཀྱི་ལྷོངས་སུ་སོ་ཐར་ཀྱི་སྐོམ་རྒྱུན་སྤྱི་རྗེ་ལྷོང་
 དར་བའི་ཚུལ། བསྐྱེད་པའི་རྩ་བ་འདུལ་བ་ཡིན་པ་སོགས་ལས་བཅུམས་པའི་མཚན་ལུགས་བཤད་སྐྱོན་པའི་དག་ཏུ་
 བངས་ཉེ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཞིག་འདུལ་གནད་མཚན། དེའི་སྤྱི་ཉིན་ནས་ཤོད་ལྷོངས་སྤྱི་སྡེ་མི་སྡེ་སྤྱི་དང་ཅེ་ཤོད་བྱང་སྤྱི།
 བཟུ་ཤིས་ལུན་པོའི་སྐོ་བྱང་སོགས་ནས་སྤྱི་སྡེ་ལེགས་འདུལ་གྱ་ལོམ་པ་བར་མ་ཚད་པར་བསྐྱར་བར་ཡང་ཡོངས་

འཛིན་མི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ནས་མཐུམ་ལྷན་གསལ་བཤད་མཛད་ཅེས་རང་རྣམ་དུ་གསུངས། དེ་ལྟར་བསྟེན་རྫོགས་ཀྱི་
བསྐྱབ་སྟོན་བདག་གིར་བཞེས་པའི་མཛད་ཆེན་ཡོངས་སུ་བྱུང་བའི་ཚུལ་ལ། ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོ་ག་
གི་ཞལ་སྤྲུལ་ནས་ཀྱིས་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཆེ་བ་འདོན་ཕྱིར་སྤྲོ་ལོ་ནས་སྟུན་སེང་སྤྱི་ཐེངས་གསུམ་སུལ་བ་ལྟར། གོང་ལྷའི་ཆོས་བཙོ་ལྷ་ཉིན།
རོ་པོ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷའི་སྟུན་སྤྲུལ། བརྟན་མཁས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བྱུང་དང་ལྟན་ཞིང་། གངས་རིའི་ཁྲིད་ཀྱི་འདུལ་འཛིན་ཀྱང་ཀྱི་
གཙུག་རྒྱན་བཤེས་གཉེན་དམ་པ་གང་ནས། ད་ཆོག་ཉེས་མེད་སྟུན་ཆོགས་ཀྱི་སློབ་པོ་པོ་བསྐྱབ་གཞི་ཡོངས་སུ་

རྫོགས་པའི་དགེ་སློང་གི་དངོས་པོར་སྐྱབ་པར་མཛད་པའི་བཀའ་རིན་བྱུང་རྒྱུ་སྟེང་པོའི་བར་དུ་གཞལ་བར་དགའ། ཞེས་ཆོག་
ཉུང་དོན་འདུས་ཀྱི་བཀའ་བཟང་སྒྲ་ན་མེད་པ་སྟུལ། དེ་ལྟར་བསྟེན་རྫོགས་ཀྱི་བསྐྱབ་པའི་གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་
མཛོམས་པ་ནས། རི་སྐད་དུ། དེ་དང་ཤེས་བཞིན་ལྡན་པ་ཡིས། །ཚུལ་ཁྲིམས་མ་ཡིན་ཡིད་མི་མཛད། ཅེས་གསུངས་
བ་ལྟར་ཚུལ་མ་ཡིན་པའི་ཉེས་པའི་རིགས་སྤྲོ་མོ་ཙམ་ཞིག་ཀྱང་གསང་གསུམ་ཀྱི་སློབ་གང་དུ་ཡང་བསུ་བར་མི་མཛད་
པའི་རྣམ་པར་ཐར་བ་བདག་གིར་བཞེས་སོ།།

སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོ་ག་ནས་བསྟེན་རྫོགས་བསྐྱབ་པའི་ཀྱི་མཛད་ཆེན་བྱུང་རྗེས།
ལས་དང་བསོད་ནམས་ཀྱིས་མངོན་པར་མཐོ་ཞིང་མཚོ་མས་སྤྱོད་སྤྱོད་ལས་ཀྱི་འབྲེལ་ཐག་དམ་ལ་ཉེ་བར་གྱུར་བ་ཡབ་
གཞིས་ལྷ་སྤྱིའི་ལྷམ་གཡུང་འཛོམས་ཆེ་རིང་མཚོ་ག་ནས་རི་ལྟར་གསོལ་བ་སྤྱད་ཚུགས་སུ་བཏབ་པ་ལྟར། རིགས་
ལྡན་བརྒྱ་དགའ་པོ་གསུམ་ལྡན་དུར་སྤྱི་ག་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་འཁོར་བ་མཚོ་ག་གི་སྤུལ་བའི་སྤྱི་ཆེན་པོ་ཡགོང་ས་ལྷ་
མའི་འབྲེན་པ་གང་གི་ཞལ་སྤྲུལ་ནས་དབྱེས་བཅེ་ཆེན་པོས་མཚོ་ག་གི་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་
ལོའི་དབང་ཆེན་སྤྱོད་སྤྱོད་མཛད་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་ཐབ་མོ་གནང་སྟེ་སྤྱོད་ལྡན་དང་དེའི་ཉེ་ཁུལ་ཀྱི་གདུལ་བར་བྱ་བ་མ་
ལུས་པའི་རྒྱུད་ལ་ཟད་མི་ཤེས་པའི་དགའ་བ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱབ། དེ་ལྟར་ཤིང་རྟ་རྩ་བ་ ༩ ཆེས་ ༡༥(སྤྱི་ལོ་1954ཟླ་བ་
5ཆེས་17)དང་སྐབས་ཁེལ་བར་མཛད་དེ་ཉིན་གསུམ་ཀྱི་རིང་ནོར་སྤྱིར་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་གི་སྤྱིངས་ཆའི་སྟེང་
རིགས་བརྒྱའི་ཁྲབ་བདག་ཆེན་པོ་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་གང་ཉིད་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབྱེས་འཁོར་གྱི་
བདག་པོར་བཞེངས་ཏེ། གང་ན་སའི་མཁན་པོ་ལས་བྱུར་དང་སྤྱོད་དགེ་བཤེས། འབངས་མི་སེར་སྐྱ་བཅས་ཆོས་ལུ་
བ་འདུམ་སྤྲུལ་བར་མཐོང་བ་བརྒྱུད་པའི་སྤྲུལ་ལེན་ཀྱི་ཆ་སྤྲོ་མོ་ཙམ་ཡང་ཉམས་པ་མེད་པར་སྤྱོད་དུ་སྟུན་པོར་
ལས་སྤྱད་གི་ཆོས་བཤད་དང་། བར་དུ་དབང་བཞུགས་འཛོད་དེས་ཀྱི་བཤད་པ། མཐུག་ཏུ་དགེ་བ་རྣམས་བྱུང་རྒྱུ་ཆེན་
པོར་བསྟོ་བའི་རིམ་པ་སོགས་མཁས་པ་རྣམས་དབང་མེད་དུ་མགྱུ་བ་སྤྱེད་ཅིང་། གདུལ་བྱའི་རྒྱུད་ལ་སྤྱོད་བཞིའི་ས་པོན་
གྱུང་པོ་ཐེབས་དེས་ཀྱི་གདམས་པ་ཅི་རིགས་ཀྱིས་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་མངོན་པར་བརྒྱན་ཏེ། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་
ལོའི་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་བ་སོགས་ན་རྟོ་རྟེ་འཆང་ཆེན་པོ་ཉིད་དང་བྱུང་བ་ཆེན་པོ་བརྟེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་རི་ལྟར་བཤད་

པའི་ལུགས་ལས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་འདུལ་བ་མེད་པར་ཐོག་མའི་སྟོ་གོན་དང་དངོས་གཞི་དབང་ཆེན། མཐུག་གི་ཆོ་གའི་
དེམ་བ་དང་བཅས་པ་ཡོངས་སུ་སྤྱད་པར་མཛད། དེ་ནི་མགོན་པོ་ཉིད་ནས་སྐྱེ་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་ལྟོས་པའི་དབལ་དུས་ཀྱི་
འཁོར་ལོའི་དབང་མོ་ཆེ་སྦྲེལ་བ་ཐོག་མ་དེ་ཉིད་ལགས་སོ།།

ཁ་བ་གངས་ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་སྐྱེ་འགོ་རྣམས་ཉམས་དམའ་ཞིང་རྒྱད་པའི་སྐྱབས་རྒྱུ་སྦྱུག་པོ་ཀུན་ནས་འཐེབ་
བཞིན་པའི་སྐྱབས་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་སྟོ་སྦྲེལ་གཡང་འཛོམས་ཆེ་རིང་མཚོག་ནས་གསོལ་འདེབས་ལུང་ཚུགས་སུ་ལྷུ་
བ་དེ་ནི་ནམ་ཡང་བརྟེན་དུ་མི་རུང་བའི་བཀའ་བློན་གྱི་ལུང་པོ་ཆེན་པོ་ཞིག་གོ་སྟོས་ལ། ལྟ་སྦྲེལ་གཡང་འཛོམས་ཆེ་རིང་
མཚོག་ནི། བཤད་སྐྱོན་ཆེན་དབལ་འཕྲོད་དོ་རྗེའི་གཙུང་མོ་ཡིན་ཞིང་། ཐོག་མར་གྲིམ་ནས་གྲིམ་མེད་པར་རབ་ཏུ་
བྱུང་། སྐབས་ཤིག་ནས་སྐྱེ་སར་བབས་ཏེ་ཡུམ་དང་ལྷན་ཅིག་བཞུགས། སྐབས་དེར་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པའི་སྐྱེ་
མཆེད་སྲུང་མའུ་གྲང་གི་རྒྱུ་བསྟེན་རྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་གནད་སྟེ་སྐྱེ་གཅིག་འཇུགས། བཤད་སྐྱོན་ཆེན་པོ་སྐྱེ་མོ་
གཉིས་ཡོད་པ་ལྟ་སྟེ་གྲང་འདྲིགས་མེད་ནམ་རྒྱལ་གྱིས་ཁབ་ཏུ་བསྐྱེས་ཀྱང་རྒྱུ་ཆུང་མ་གྲན་པ་དེ་ཉིད་རིང་པོར་མ་
ཐོགས་པར་འདས། གཞོན་པ་རྣམ་རྒྱལ་དབང་མོར་སྐྱེ་གྲུ་མ་སྐྱེས་པས། སྐྱོས་མོལ་དེམ་བུས་མཐར་ཐུག་གཡང་
འཛོམས་ཆེ་རིང་མཚོག་གྲང་འདྲིགས་མེད་ནམ་རྒྱལ་གྱི་རྒྱུང་མར་ཐེབས་ཏེ་མི་ལོ་དུ་མ་སོང་ཡང་སྐྱེ་གྲུ་མ་བྱུང་བའི་
ལུང་གྲང་འདྲིགས་མེད་ནམ་རྒྱལ་དགྲུང་ལོ་སོ་བདུན་དུ་ཐེབས་པ་སྟེ་ལོ་ 1918 ལོར་སྐྱེན་མཁར་གྱིས་འདས། དེ་ལྟར་
སྟོ་སྦྲེལ་གྲིམ་རྒྱུད་འདྲིན་མཁར་མ་བྱུང་བར་བརྟེན། ལུང་ཤར་དོ་རྗེ་ཆེ་རྒྱལ་གྱི་བུ་ལུང་ཤར་ཆེ་དབང་དོ་རྗེ་རང་ལོ་བཅུ་
གཉིས་སུ་སོན་སྐབས་སྟོ་སྦྲེལ་གྲིམ་འདྲིན་དུ་སོང་། སྐབས་དེར་སྟོ་སྦྲེལ་སྐྱེ་གཡང་འཛོམས་ཆེ་རིང་མཚོག་དགྲུང་
གངས་མཐོ་ཅམ་དུ་ཐེབས་ཡོད་པས་ཆེ་དབང་དོ་རྗེ་དང་ཁོང་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ལོ་ངོ་སུམ་ཅུ་ཅམ་གྱི་བར་བྱུང་ཆེ། དེ་
ནས་བཟུང་ལུང་ཤར་ཆེ་དབང་དོ་རྗེ་སྟོ་སྦྲེལ་གཞིམ་ཤག་གི་གཞི་འདྲིན་དུ་གྲུར་ཅིང་ཕྱིས་སུ་སྟོ་སྦྲེལ་ཆེ་དབང་དོ་རྗེ་ཞེས་
གྲགས། ཡབ་གཞིས་སྟོ་སྦྲེལ་དགའ་ཚལ་ནི། ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་སྲུང་བརྒྱུད་པའི་ཡབ་གཞིས་དང་། རྗེས་
སུ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་སྲུང་བཅུ་གཉིས་པར་ཡབ་གཞིས་གསར་རྒྱག་མ་བུས་པར་ཡབ་གཞིས་གཉིས་ལྷ་བསྐྱེལ་བ་ཞིག་ཏུ་
མངོན།

གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་སྟོ་སྦྲེལ་ཆེ་དབང་དོ་རྗེ་ཁོང་ཅིས་དཔོན་ལུང་ཤར་གྱི་བུ་ཡིན་པའི་དོན་དངོས་རྒྱ་གྲགས་
པོད་གྲགས་ཡིན་པའི་ཁར། ཁོང་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་གསལ་བར་བྲིས་འདུག་ནའང་། དེ་སྟོན་ཅིས་དཔོན་ལུང་ཤར་གྱི་
དོན་རྒྱུན་སྐབས་སུ་སྐྱེད་དོན་གཙོ་བོ་དམིགས་ཀྱིས་རང་ཉིད་ལུང་ཤར་གྱི་བུ་ཡིན་པའི་གཞུང་སྟོན་བྲིས་པ་སོགས་ཀྱི་
གནས་ཚུལ་དགོད་ཐོ་སོ་ཞིག་བྱུང་། དེ་ཡང་ཀ་ཤོད་ཚོས་རྒྱལ་ཉི་མ་ཅིས་དཔོན་ལུང་ཤར་གྱིས་སྟོ་སྦྲེལ་སྐྱེད་སྐྱེག་འཇུགས་
བུས་པའི་སྐྱིད་སྟོགས་ཀུན་མཐུན་གྱི་ཚོགས་ཁོངས་སུ་ཡོད་སྐབས་ཚོགས་པ་དེའི་ནང་མའི་འཆར་གཞི་ཡིན་ལུགས་

ཀྱི་གནས་ཚུལ་སློང་ཞིག་བཀའ་སློན་མི་སློན་འོར་བུ་དབང་རྒྱལ་ལ་བཤད་པས། ཅིས་དཔོན་ལུང་ཤར་དོ་རྗེ་ཆེ་རྒྱལ་
ལ་བཙོན་འཇུག་མནར་གཅོད་སོགས་སྤང་། ཀ་ཤོད་སྤང་ལྷ་སྐྱ་ཆེ་དབང་དོ་རྗེ་གཉིས་ལས་ཀའི་གོ་བབ་ནས་གནས་
དབྱུང་གཏོང་བའི་སྐབས་སུ་གཡོ་ཁམ་མང་དུ་བྱས་པར་ཡིག་བསྐྱར་དུ།

ཀ་ཤོད་སོགས་ལའི་སྐང་ནས། །གསེར་གྱི་ལུང་དོ་བརྒྱབས་པས།།

ཡབ་གཞིས་ལྷ་ལྷམ་སྐྱ་ཞབས། །དམི་མགོ་གཡས་སྤོང་སྤོང་། །ཞེས་ཀ་ཤོད་པའི་རྒྱུན་བས་ཡབ་གཞིས་ལྷ་སྐྱའི་སྐྱ་
སྐས་ཆེ་དབང་དོ་རྗེ་ལ་ཉེས་པ་སོགས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཁོམ་བསྐྱབས་བྱས། དེ་ནས།

ཀྱུན་དགའ་འོར་བུ་བྱུང་ན། །ག་རེ་བྱས་ཀྱང་ཆོག་གིས།།

ལུས་སློབ་སྐྱེན་པའི་པ་མ། །གོ་བཞེས་བྱས་ཀྱང་ཆོག་གིས། །ཞེས་ལྷ་སྐྱ་ཆེ་དབང་དོ་རྗེས། ལུང་ཤར་གྱི་དོན་རྒྱུན་དབང་
གིས་ཐག་ཞོར་འབྲེང་འདུད་མི་ཡོང་བ་དང་ལས་གནས་སུ་སྤར་བཞེན་སྤོད་ཆོག་པའི་ཆེད། །ཁོ་རང་ཅིས་དཔོན་ལུང་
ཤར་གྱི་བུ་མ་ཡིན་པར་ཤེས་དཀའ་སྤྱིར་པའི་བུ་ཡིན་ཚུལ་རྒྱུ་འཛིན་སོ་ཆེ་དང་གཞུང་ལ་རྒྱབ་བཙོ་སྐྱབ་ལྷུ་བུལ་པའི་
གནས་ཚུལ་གསལ་བར་བསྐྱབས་པ་¹¹⁰སྤྱེ་ཞོར་དུ་ཅུང་ཟད་འཕྲོས་སོ།།

ལྷ་སྐྱའི་ལྷམ་གཡང་འཛོམས་ཆེ་རེད་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ལ། སྐྱེ་འོར་ལ་ཤོང་ས་སྐྱབས་
མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས།

རྒྱན་མ་ལྷ་སར་སྤོད་སྐྱབས་སོ་བྱང་གསར་པ་བརྒྱབས་ཆོར་རྗེས་ཉིན་གཅིག་ལྷ་སྐྱའི་ཕོ་པོ་ལྷམ་གཡང་འཛོམས་ཆེ་རེད་
ལགས་མཇུག་ཁར་བསྐྱབས་བྱུང་། ལྷོད་རྗེ་ཨང་། །ཁོང་གིས་ལ་རྒྱལ་བ་རེན་སོ་ཆེས་སྐྱ་ཆེ་བརྟན་པའི་དགོངས་པ་བཞེས་
དགོས། སྐྱ་ཆེ་མ་བརྟན་ཆེ་ཡང་སྤིད་ཅིག་ཤེབས་ཀི་ཤེབས་དགོས་ལ། ཡང་སྤིད་ཤེབས་ནས་ཀྱང་ལུག་དཔེ་འདི་ཅམ་
བསྐྱབ་གནང་དགོས་པ་དང་། སྐྱ་ལས་འདི་ཅམ་བསྐྱོན་དགོས་པས་ཆོ་གང་ཡོད། ད་ལྷ་སྐྱའི་དཔེ་གཟིགས། སྐྱ་ལས་
ཆོང་མ་བསྐྱོན་ཆོར་བས་སྐྱ་ཆེ་རེད་སོར་བཞུགས་ན་ལེགས་སུ་མ་གཏོགས། ཡང་སྤིད་གཉིས་པ་ཞིག་ཤེབས་ཏེ་སྤར་

ཡང་གཞི་ནས་སློབ་སློང་གནང་དགོས་བྱུང་ན་སྐྱ་མཉེས་རོགས་རེད་ཅེས་རྗོད་མྱོང་།¹¹¹ ཞེས་བཀའ་སྐྱུལ། ཤོང་གསལ་གྱི་
བཀའ་མཚིད་འདི་ཉིད་དུས་སྐབས་དུ་མར་གསུངས་པ་ནི། བོད་ཀྱི་བྱུང་མེད་དུས་མ་ཞིག་གིས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོ་
གའི་འཕྲོས་སམ་མཁས་པའི་གསུང་ཆོག་བཞིད་སོ་དག་དང་མི་འདྲ་བར་ཨ་མས་རང་གི་གཅེས་པའི་བུ་ལ་སྤོང་ཆོག་
པལ་པའི་ལམ་ནས་གདམས་པ་ལྟར་སེམས་གཏོང་གི་རེ་བ་དེ་ཉིད་འཛོམས་ཐོན་མེད་པར་ལྷུས་པས་དེ་ཉིད་རྒྱལ་
དབང་མཚོག་གི་ཐུགས་ལ་ཏ་ཅང་འཇུག་སོ་ཞིག་བྱུང་བའི་དབང་གིས་ཡིན་ནམ་སྐྱམ་སྤེ་སྤར་ཡང་ཅུང་ཟད་འཕྲོས།

¹¹⁰ གས་པོའི་འབེལ་གཏམ་དང་། མི་ཆེའི་སྤོང་ཆོར་གསལ་བར་བཤད་པ་སོགས་ལ་གཟིགས།

¹¹¹ སྐྱེ་པོ་ 1997 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 29 ཉིན་བཞུགས་སྐར་དྭ་སར་བཀའ་སྐྱུལ།

བདུན་པ། རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆིབས་སྐྱུར་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་སྤྱོད་པ།

རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆིབས་སྐྱུར།

རྒྱལ་དབང་སྐྱོད་པ་རིམ་གྱིས་རྒྱལ་སྲིད་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་མཚན་འགན་བཞེས་མེས་ཡབ་གཞིས་སུ་གདན་ཏུ་
འབུལ་བའི་སྐར་ལམ་རྒྱན་སྲོལ་ཡོད་པ་ལྟར་རྒྱལ་ཡུལ་ཆེན་མོས་ཡགོང་ས་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་མཚོ་གཤམ་ལ་ཆེར་
ཡབ་གཞིས་སུ་གདན་འདྲེན་ཏུ་སྐྱུལ་སུལ་བ་ལྟར་ཞལ་བཞེས་གནང་སྟེ། ལྷོ་ལོ་ 1954 ལོའི་མགོ་སྟོན་ཅམ་ལ་སྟོན་
འཁོར་ཡབ་གཞིས་ལྷང་གསེབ་ཤར་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་གྱིས་ཉིན་གསུམ་ཅམ་བཞུགས་ཞག་མཚན་དེ། མཚན་སྟོའི་རིམ་
བ་རྣམས་ལེགས་པར་བསྐྱེད་སྲོག་རྒྱལ་ཡུལ་ཆེན་མོ་སོགས་ཡབ་གཞིས་སུ་འཁོར་ཞབས་གས་དང་བཅས་པར་
ལེགས་སྐྱེས་གྱུ་ལོའི་བ་སྐྱེལ།

ལོ་དེར་རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་ལེ་ཅིན་དུ་སྐབས་དང་པོའི་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཕུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ཟེར་
བ་བསྐོར་འཚོགས་གྱིས་རྒྱ་ནག་གི་ཅ་ཁིམས་གཏན་འབེབས་བྱ་གཏན་ཁེལ་བར་བོད་ནས་འཕུས་མི་བཅུ་ཡོད་དགོས་
ཤིང་། འཕུས་མི་རྣམས་ཡགོང་ས་མཚོ་གཤམ་བསྐོ་གཞག་གིས་དབུ་ཁྲིད་གནང་དགོས་པའི་བརྗེ་ལན་སུལ་བར། བོད་
མི་རྣམས་གྱིས་ཡགོང་ས་མཚོ་གཤམ་རྒྱ་ནག་གི་འཕུས་མི་གནང་རྒྱུར་རྒྱལ་བའི་མཚན་གནས་དང་མི་མཚུངས་ཤིང་།
སྐབས་དེའི་རྒྱ་དམར་གྱི་བྱ་སྟོན་དང་གཡོ་རྒྱས་སོགས་གང་འཚམས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡོད་པས་སྤྱོད་པ་གང་ནས་
བསྐྱེད་ཀྱང་ཡིད་རྟོན་མི་དུང་བ་ཞིག་ཡིན་པས་ཆིབས་སྐྱུར་ལ་འདོད་མོས་ཅ་ནས་མ་གནང་། དེ་ལྟར་འདུག་ཡོད་པ་
རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཉིད་ནས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་སྤྱགས་འགན་དང་བོད་མིའི་བདེ་ཐབས་འབའ་ཞིག་སྤྱགས་ལ་བརྟུན་
ཏེ། རྒྱ་ནག་གི་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཅེ་ཏུང་ལ་དངོས་སུ་མཚན་འགན་ཀྱིས་གོས་མཐུན་ནང་ཁོང་ཚོས་ཁས་ལེན་ཅེ་བུས་
ལག་བསྟར་དགོས་པའི་སྐུལ་འདེད་གནང་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོད་དང་། དེ་ལྟར་མ་གནང་ཆེ་མན་སོགས་གཞན་གང་ཡང་
ཡོང་ཐབས་བྲལ་བར་མ་ཟད། སྐབས་དེར་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་རང་དབང་དང་བོད་འབངས་ཀྱི་བདེ་སྲིད་སྐོན་ཅམ་ལྷག་སུལ་
སུ་གྱུར་པ་དེ་ཡང་མི་རིང་བར་ཅ་བརྒྱལ་ཏུ་འགྲོ་བར་དགོངས་ཏེ། རྒྱ་ནག་ཏུ་ལེབས་སོན་མཚན་རྒྱུའི་སྤྱགས་ཐག་གཅོད་
བཅད་མཚན། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོ་གཤམ་གྱིས་«དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་»ལས།

རྒྱ་ནག་གི་འགོ་ཁྲིད་མཚོ་ཤོས་དང་དོས་རང་སྤྱག་འཕམ་ཀྱིས་གོས་མཐུན་ནང་ཁོང་ཚོས་ཁས་ལེན་ཅེ་བུས་རྣམས་ལག་
ལེན་བསྟར་དགོས་པ་མཚན་ལྟར་རྒྱ་ནག་ཏུ་འགོ་རྒྱུར་གཏན་འཁེལ་བྱས་པ་ཡིན། ... དོས་རྒྱ་ནག་ཏུ་འགོ་རྒྱུར་ལྷོ་
མི་དམངས་རྣམས་འདོད་བབས་མེད་ཅིང་། གལ་ཏེ་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཕྱིན་ན་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་ཨེ་སྐབས་སྐུལ་བའི་འཛིགས་སྐྱོད་
ཡོད་པ་དེ་ལྟར་ཡང་། རང་ལ་བཅོན་ཉར་བྱེད་དོགས་ཀྱི་འཛིགས་སྐྱོད་མ་བྱུང་ཞིང་། འགོ་དགོས་པ་རང་གི་ལས་འགན་དུ་
མཚོན་ནས་སེམས་ཐག་བཅད་དེ། ལོར་སྲིད་དུ་ཚོས་སྤྱོད་ཀྱིས་མཚན་སྟོ་མི་འཁོར་ཆེན་པོ་འཛོམས་པའི་སྐབས་ཤིག་ཏུ་

ཐོན་ལས་ལོ་གཅིག་ནང་ཕྱིར་ལོག་གྱུ་རྒྱུ་ལས་ལེན་གྱི་ལས་ལོན། ... རྒྱ་མཚོ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས། 1954 ལོར་ཐོན་ལས་
ས་ནས་ཐོན་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལས་ལོན་གྱི་མཚན་སྤོང་སར་ལྷ་སའི་མི་དམངས་ཁོ་བོ་དགའ་སྤྱོད་ཆེད་དུ་འཛོམས་སྐབས་
ཁོང་ཚོ་སྤོང་བའི་རྣམ་འགྲུར་གསལ་པོར་བརྟེན་སྐབས་ཐོན་ལས་ལྷོ་རྒྱལ་དུ་ཕྱོགས་ཐོན་ཐོག་མའི་སྐབས་དེར་དགའ་སྤྱོད་དུ་ལྷ་
པའི་ལོ་སྐབས་མ་གྲུང་། ཞེས་འབདས་མི་རྣམས་ཀྱིས་འབྲལ་མི་ཤོད་པའི་ཡིད་ཀྱི་སྤོང་སྤྱིར་མངོན་པ་གཞིགས་པ་
ལས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ལ་ཡང་བཟོད་དཀའ་བའི་ཐུགས་ཚོར་འབྱུངས་ཏེ། ཐེབས་སྤྱིལ་
མཚན་སྤོང་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་པ་གང་ལ་ཡང་ཐུགས་དཀྱེས་ཚོར་ཀྱིས་རོལ་བའི་སྐབས་སྤྱད་ཅིག་ཀྱང་མ་གྲུང་བའི་ཚུལ་
གསུངས། ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བུར་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

རྒྱ་ནག་མེ་ཅིང་དུ་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ཞེས་མིང་བཏགས་པའི་ཚོགས་འདུ་བྱ་གཏན་ཁེལ་ཏེ་
ཐོད་དབུས་གཙང་ཁམས་གསུམ་ནས་འཐུས་མི་དགོས་པའི་ཁོངས་སྟོན་ལ་ཐོད་ཀྱི་ཚོས་བྱེད་སྤྱིའི་འཐུས་མིར་ཡོང་
དགོས་ཞེས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་སྤྱི་ཚབ་ཀྱང་ཅིན་ལུས་རྒྱ་མིའི་ལས་བྱེད་འབད་པ་ཐུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་ཆེད་མངགས་
ཀྱིས་ལན་འགའ་ཤས་ནན་བསྐྱལ་བྱེད་ཀྱིན་འདུག་པར་ཁས་ལེན་ཅ་བ་ནས་མ་གྲུས་སྐབས། མཐའ་དོན་ཁོང་ཚོས་
ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་སྟོན་ཞུ་བའི་ཆེ་ཞུས་རྒྱུ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ད་ལམ་ཁས་ལེན་ཀྱིས་ཞེས་བར། མཚན་དཀའི་ཀ་
ཀོར་ཞུ་བའི་བས་ཁས་ལེན་མི་ཞུ་མཐུ་མེད་བྱུང་ཞིང་། དེ་ནས་དབུས་གཙང་ཁོངས་ནས་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་
ཆེན་པོ་མཚོག་དང་། ཀུན་གཞིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ། ཁོ་བོ་ཅག་ཁག་འཛོམས་དཔོན་དག་དབང་འཛིགས་མེད། རྒྱལ་
བའི་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྤོང་ལ། བཀྲས་ལྷའི་ཇ་ཟག་བཀྲས་མཚོང་པ་བཅས་ལ་གཏན་འཁེལ་བ་བཞིན། ཡགོང་ས་སྐབས་
མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ཀྱི་སྐབས་ཇེ་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ། ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ། སྤོང་སྤོང་གཞུང་རིན་པོ་ཆེ།
བཀའ་ཤག་ཀྱི་བྱུང་ཅིས་སོགས་སྤྱི་འཕྲོད་དང་བཅས། ཞེས་གསུངས།

དེ་ལྟར་ཐོད་ཤིང་ཏེ་ལྷོ་བ་ ༥ ཚེས་ ༡༡ ལྷོ་ལོ་ 1954 ལྷོ་བ་ 7 ཚེས་ 11 ཉིན་ལོར་སྤྱིར་པོ་བྱང་ནས་ཐེབས་
ཐོན་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་དུ་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱུར་བར་ཆེབས་ཞལས་སུ་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་གཞུང་ཞལས་གནད་ཅན་
ཁག་ཤིག་ལ་ཡལ་གཞིས་ནས་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་དང་གཅེན་པོ་སྤོང་བཟང་བསམ་གཏན། གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྤོང་ལ། མངའ་
རིས་རིན་པོ་ཆེ་བརྟེན་འཛིན་ཚོས་རྒྱལ། ལྷོ་བ་ལྷ་ཐུན་ཚོགས་བཀྲ་ཤིས་སོགས་སྤྱི་འཕྲོད་སེར་སྤྱི་འཕྲོད་ཆེན་བཅས་
ཐེབས།

ཆལ་གྲུང་ཐང་དུ་ཐེབས་འཕྲོད་སྐབས། རྒྱ་གར་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ཚོགས་ཀྱི་དབུ་འཛིན་འབྲས་ལྷོངས་
རྒྱལ་སྲས་¹¹²གཙོ་འཕྲོད་ཀྱིས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོར་མཇལ་ཐུག་ཞུས་ཏེ། ལྷོ་བ་ལྷོ་བ་པའི་དབང་པོ་ལྷོ་བ་

¹¹² འདི་ནི་འབྲས་ལྷོངས་ཚོས་རྒྱལ་བུ་གཉིས་པ་དབལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་རྣམ་རྒྱལ་ཏེ། ཡལ་ཚོས་རྒྱལ་བུ་གཅིག་པ་བཀྲ་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་དང་ཡུམ་
ལྷ་ལྷན་མངའ་དཔོན་ར་ག་ཤག་གི་སྲས་མོ་ཀུན་བཟང་བདེ་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་སྤྱི་ལོ་ 1923 ལྷོ་བ་ 5 ཚེས་ 22 ལ་འབྱུངས་ཤིང་། “རྒྱལ་སྲས་
འདི་རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཡོངས་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཚོགས་པའི་ཚོགས་གཙོ་(President of Maha Bodhi Society of India)དང་རྣམ་རྒྱལ་ཐོད་ཀྱི་

ལས་འདས་ནས་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་འཁོར་བའི་དུས་རྒྱུ་ཆེད་ལེབས་སྐྱབས་འཇུག་ཡོང་བའི་གདན་ཞུའི་
མགོན་འཕོང་ལུལ། དེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་སོགས་སྟོན་འཁོར་ལྷགས་བསྐྱེས་གདན་ས་ཆེན་པོ་དགའ་ལྷན་
རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་གྲིང་དུ་གནས་གཟིགས་ཉེན་མཚལ་མཚོད་འབྲུལ་སོགས་ཀྱི་སྦྲད་ཆིབས་ཞབས་ཐོག་མ་བསྐྱུར།
དགའ་ལྷན་དགོན་པའི་ཉེ་འབྲེས་སུ་ལེབས་འབྱོར་གྲུབ་མཚམས་ཆིབས་བ་ལས་བཤོལ་ཅིང་གསེར་སྟོང་ཆེན་མོར་
ཞལ་སྟོགས་ཏེ་སྐྱེ་བུ་ལྷན་སྐྱེས་སྐྱེ་ལ་ཆོས་གོས་དང་དབྱེ་ལ་བཏུ་བུ་གསོལ་ཏེ་སྟོན་འཁོར་ཞབས་ཐང་དུ་ལེབས། རྗེ་
གྲུའི་གཟིམ་རྒྱུ་འོད་ཟེར་ལྷག་ཏུ་བྱུགས་པའ། དགའ་ལྷན་གསེར་ཁྲི་ཁྲི་རབས་གོ་ལྷག་པ་ལྷན་བསྐྱེད་ཀྱང་དགའ་ལྷན་
པོ་ཆེས་ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་ཞུས། དེ་ནས་གསེར་གདུང་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་དུ་སྟོན་འཁོར་ལྷན་རྒྱས་ནས་
དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་དང་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་བདག་འཇུག་དང་འབྲེལ་བའི་སྟོང་མཚོད་རྒྱས་འབྲུལ་དང་། ཆོས་
རྒྱལ་ཁང་དུ་ལན་དུ་མར་སྐྱེ་རྒྱུ་དུ་ལེབས་ཏེ་བཀའ་སྟོད་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་འཕྲིན་ལས་བསྐྱུལ།

པོད་ལྷ་ ༥ ཆོས་ ༡༥ སྤྱི་ལོ་ 1954 ལྷ་བ་ 7 ཆོས་ 15 ཉིན་དགའ་ལྷན་ཚོགས་ཆེན་འདུ་ཁང་དུ་གསེར་ཁྲི་
ཆེན་མོའི་སྟེང་ནས་དགའ་ལྷན་འདུས་པ་རྒྱ་མཚོར་གསོ་སྦྱོང་གི་མདོ་ཐོག་མ་འཆད་ཅིང་། མཉམ་མེད་བྱ་རམ་ཤིང་པའི་
བསྐྱེད་པ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་དཔལ་རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་སྟོོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་ཀྱི་གསེར་བཟང་བཅོམ་
ལྷ་བྱའི་རིང་ལུགས་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་དར་ཞིང་རྒྱས་ལ་ལུན་རིང་དུ་གནས་པའི་ལུགས་སྟོན་དང་། འདུས་སྡེ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་
གཙོས་འདུལ་བ་འཛིན་པའི་སྡེ་རྣམས་དབྱར་མཚོ་སྐྱར་རྒྱས་པའི་ལུགས་སྟོན་མཚན། ཉིན་དེ་ཉིད་དུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་
བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱབས་ནས་བསྐྱེད་བཀའ་མཐུན་སྦྱོར་གནང་བར། ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་གང་ཇི་སྐྱར་རྗེ་སྐྱེ་མ་
སྟོོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་ཉིད་གསེར་ཀྱི་ཁྲི་འཕང་མཐོན་པོར་ཞབས་བྱུང་བཀོད་པ་དང་རྒྱལ་གཉིས་པ་མེད་པར་
ཞབས་བྱུང་རྗེ་རྗེའི་རི་མོ་གསེར་ཁྲི་ཆེན་པོར་མངོན་པར་བཀོད་པ་དང་དུས་མཚུངས་པར་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་
ཆེ་མཚོག་ནས་མཚལ་དར་ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་ཞུ་གནང་མཚན་ཅིང་། རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ནས་ཞལ་འདོན་དབྱེ་
བསྐྱུལ་དང་སྐྱུགས་སྤྱི་བྱའི་དོན་ཀྱན་ལ་ལུགས་སྟོན་རྒྱ་ཆེར་མཚན། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་
པས།

ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་(Namgyal Institute of Tibetology)གི་ཚོགས་གཙོ་འང་ཡིན། "ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་དེ་ཡགོང་ས་བཙུ་བཞི་
པ་ཆེན་པོ་མཚོག་དང་རྒྱ་གར་སྤྱི་དང་ཆོན་ལེ་དུ་གཉིས་དབྱེ་བཞུགས་ཐོག་རྒྱལ་སྐྱེས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བྱུག་བཏབ། དེ་ནི་རྒྱ་མིའི་བཙན་གཞོན་འོག་པོད་དུ་
ནང་པའི་རིག་གཞུང་ཅ་མེད་དུ་འགོ་ཉེན་ཆེ་བ་སྤྱང་སྦྱོར་ཏུ་བྱུག་བཏབ་རྒྱུ་" <<སྐྱེས་ལུལ་འབྲས་མོ་སྟོང་སྤྱི་ཆོས་སྤྱི་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱལ་
རབས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀྱན་གསལ་མེ་ལོང་>>ཞེས་པར་གསལ།

དེ་སྐབས་ཁོ་ལོ་ཅག་གི་ཤག་ཚང་ནས་རྟེན་མཚོ་ག་རྣམས་ལ་མཚོད་སྤྱོད་དང་། ཚོགས་ཚེན་གྱི་དགོ་འདུན་འདུས་པའི་
ཚོགས་སུ་མང་རྒྱུ་དང་། བཞེས་སྤྱོད་འབྲས་ཚོ། སྐྱེ་འགྲུ་དང་། འགྲུ་ཐེབས་མ་ཅ་བཅས་ཀྱི་བསྐྱེན་བཀའ་དང་འབྲེལ་
ཡོད་ས་མཚོ་ག་ཚོ་མཐོན་ཏེ་འཇམ་མཐོན་སྤྱོད་མའི་གསེར་ཁྲིའི་སྤྱོད་སྤྱོད་འདུས་ཏེ་མཚུལ་བཤད་འདུས་དང་འབྲེལ་
བའི་བདོག་པའི་དངོས་འདུལ་མཚོད་སྤྱོད་ཏེ་བསྐྱེད། ཞེས་གསུངས། སྐབས་དེ་དག་ཏུ་ཡོད་ས་སྐབས་མཐོན་ཚེན་པོ་
མཚོ་ག་ཚོས་རྒྱལ་ལྷ་ཁང་དུ་ཚེབས་ཐེབས་ཀྱིས་འཕྲིན་ལས་བསྐྱེད་བའི་དུས་ཀྱི་སྤྱི་ལོའི་གཞིགས་སྤྱོད་ལ། <<བཅོན་
ཤོལ་གྱི་རང་དབང་།>> ལས།

སྐབས་དེར་དོན་དག་ལ་མཚོན་ཅན་ཞིག་གྱུར་བ་ནི་བོད་ཀྱི་ཚོས་སྤྱང་མ་ཉེའི་ཞལ་ཅན་གྱི་སྐྱེ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་ཞལ་གྱི་
ཉམས་དང་གཞིགས་སྤྱོད་ལ་འགྲུར་ཕྱོག་མངོན་གསལ་ཅན་ཞིག་གྱུར་བ་དེ་རེད། དང་པོར་མཇུག་དུས་སྐྱེ་འདུ་དེའི་
ཞལ་རས་ཞི་བའི་ཉམས་དང་བཅས་ཏེ་སྤྱང་དུ་གཞིགས་ཤིང་། རོས་རང་དགའ་ལྡན་ནས་ཐོན་སྐབས་ཁོ་ཉམས་ཚེན་པོས་
ཤར་སྤྱོད་སུ་གཞིགས་པ་མཇུག། དེ་དང་སྤྱོད་མཚུངས་པར་རོས་རང་བཅོན་ཤོལ་དུ་ཡོང་བའི་སྐབས་སྤྱོད་ཀྱི་
དགའ་ལྡན་དཔོན་པའི་ལྷ་ཁང་ཞིག་(ཚོས་རྒྱལ་ཁང་) གི་ཅིག་རོས་ནས་ཁྲག་འཇམ་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་གྱུར་བ་
ཐོས།¹¹³ ཞེས་མཇུག་ཐེངས་ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་བསྐྱེན་སྤྱོད་ཚེན་པོ་དམ་ཅན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོས་གྲུས་ཉམས་ཀྱིས་
ཡོད་ས་སྐབས་མཐོན་ཚེན་པོ་མཚོ་ག་ལ་དངོས་མཇུག་ཞུས་པའི་རྣམ་པ་བསྐྱེན་པ་དང་། ཐེབས་ཐོན་སྐབས་སུ་དུས་
སྐབས་སྤྱི་དང་ཁྲུང་པར་དུ་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཚེབས་སྤྱོད་སྐབས་སྤྱིའི་གསང་བ་གསུམ་ལ་ཉེ་བར་འཚེ་བའི་འགལ་རྒྱུན་པོ་
ཅམ་ཡང་མི་འདུལ་བའི་འཕྲིན་ལས་ཚུལ་བཞིན་བསྐྱེད་པའི་བའི་བའི་བའི་ཉམས་སུ་དག་ཏུ་ཁོས་པའི་རྣམ་པས་ཞལ་ཤར་
སྤྱོད་སུ་གཞིགས་པའི་ཚུལ་མཇུག། <<ཡོད་ས་རྒྱལ་དབང་བསྐྱེན་འཛིན་རྒྱ་མཚོའི་སྐྱེ་ཚེ་སྤྱོད་ཀྱི་མཇུག་རྣམ།>>
ཞེས་པའི་དཔྱད་དེབ་ལས།

བོད་ཀྱི་ཚོས་སྤྱང་རྣམས་ཀྱི་གསུ་སུ་དག་པོའི་རྣམ་པ་མཐར་སྤྱོད་ཏུ་བཅེས་པའི་མ་ཉེའི་དབུ་ཅན་གྱི་བསྐྱེན་སྤྱོད་ཚེན་པོ་
ཞིག་ཡོད་ལ། ཡོད་ས་མཚོ་ག་དགའ་ལྡན་དུ་ཚེབས་ཐེབས་གྲུབ་མ་ཐག་ཚོས་སྤྱང་དེ་ཉིད་ཀྱི་འདུ་སྐྱེ་བཞུགས་པའི་
མཐོན་ཁང་དེར་ཐེབས་ཏེ་འཕྲིན་ལས་བསྐྱེད། སྐབས་དེར། སྐྱེ་འདུ་དེའི་ཞལ་རས་སྤྱང་དུ་དུད་དེ་གྲུས་ཉམས་རང་ཅི་
གསུང་བཀའ་སྐྱེབ་གནང་རྒྱུའི་བའི་བསྐྱེད། ཡོད་ས་མཚོ་ག་དགའ་ལྡན་ནས་ཚེབས་ཐོན་མ་མཇུག་གོང་སྤྱོད་ཡང་མཐོན་
ཁང་དེ་ཉིད་དུ་ཐེབས་ཏེ་རྒྱུན་སྤྱོད་ལྷོ་གྲུས་ཁའི་མཇུག་དང་འདུལ་གནང་མཇུག་སྐབས་སྐྱེ་འདུའི་དབུ་སྤྱོད་ལྷོ་གྲུས་དུ་
མ་དུད་པར་དག་པོའི་རྣམ་པ་དང་བཅས་ཏེ་ཤར་སྤྱོད་སུ་གཞིགས་པ་གསལ་བར་མཇུག་བས་སྤྱོད་ལ་ཡ་མཚོན་པའི་
སྤྱང་བ་ཚེན་པོ་གྱུར། ཞེས་གསལ་ལ། དཔེ་དེབ་གཞན་དུ་ཡང་འདི་ལྟ་སུ་གྲིས་འདུག་གྱང་མ་བྱངས།

ཐེབས་ལམ་དུ། རྒྱའི་རོ་ཚབ་གྱང་ཅིན་ལྷོ་ཡིས་ཁོ་པ་རང་ཉིད་ལ་ཡང་ཡོད་ས་མཚོ་ག་དང་མཚུངས་པར་
སྤོད་གྲུར་སོགས་གོ་སྤྱོད་ཀྱི་དཔོན་པའི་རྣམས་སྤོད་ལ་སོགས་ཞབས་འཁོར་རྣམས་ཀྱི་སྤོ་ལ་འབབ་དགའ་

113 DALAI LAMA-Man Monk Mystic ཞེས་པར་འཛིགས་ལྷོད་ཅེས་གྲིས་པ་དོན་ལ་འདི་ཡིན། 279

བའི་རྣམ་འགྲུབ་ཅི་ཆེར་བསྟན། སྐབས་དེར་རྒྱ་མི་དེས་འབད་བ་ཆེན་པོས་གྲུས་ཉམས་བཅོས་མ་དང་དག་འཇམ་གྲུས་ཚིག་བརྗོད་ལུས་བྱས་ཀྱང་། དོན་གྱིས། སྤྱི་གཙུག་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་གྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་བོད་ཀྱི་སྐྱེད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་དང་སྐྱེས་ལྗོངས་ཀྱི་གསལ་ཚན་རྣམས་མེད་པར་བཟོ་འདོད་ཅན་ཞིག་ཡིན་པའི་ཁར། གཞན་ལ་གཞོན་པའི་ལས་བྱེད་པར་ཡང་བའི་སེམས་ཚོར་ཅི་ཡང་མེད་པ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར། རྒྱུ་བཟུང་རིམ་པར་གནང་མཐར་ཁྱིའདྲུ་ཏུ་འགྲོར་ཅིང་དེ་ནས་གནས་གྲུའི་ནང་ཕེབས། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས་ཀྱང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། “དེ་ནས་རིམ་གྱིས་མདོ་ཁམས་ཡུལ་གྱི་མང་པོ་བརྒྱུད་དེ་རྒྱ་ནག་ཁིན་ཏུ་ཕེབས།” ཞེས་དང་། ཡང་། “དེ་ནས་ཁོ་ལོ་དང་མཉམ་དུ་ཁིན་ཏུ་གོང་ཁྲིར་ནས་གནས་གྲུའི་ཐོག་ཤིའི་རྩེ་ཞེས་པར་ཕེབས། དེར་སྲར་ལྷ་སའི་རྩོ་པོ་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་ཡུལ་གྱི་ལྷ་ཁང་དང་། བཞུགས་ཁྱིེ་བཅས་ལ་མཇལ་ཁ་ལུས།” ཞེས་བཀའ་སླུལ་ལ། ཡོངས་འཛིན་ཁྱིེ་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

དེ་ནས་འིན་སྲར་འགྲོར་ཞིང་འིན་སྲ་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་སྐྱེ་འཁོར་ཉུང་ཤས་དང་ལྷན་དུ་སྐབས་མེ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཐམ་ ལྷ་བུ་བཅས་གནས་གྲུའི་ཐོག་ནས་ཤིའི་རྩེ་དུ་འགྲོད། ཤིའི་རྩེ་དུ་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གཙུག་པོ་གསུམ་ནས་བྱང་ལམ་བརྒྱུད་ཕེབས་པ་དང་ཡབ་སྲས་མཇལ་འཕྲད་མཛད་ཅིང་། སྲར་ལྷ་སའི་རྩོ་པོ་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་པའི་ལྷ་ཁང་དང་། དེར་རྩོ་པོའི་བཞུགས་ཁྱིེ་སྤོང་པ་ཞིག་མཇལ་རྒྱུ་འདུག་པར་ཡགོང་ས་མཚོག་དང་ལྷན་བཅས་གྱིས་མཇལ། དེ་ནས་མེ་འཁོར་ཐོག་པེ་ཅིང་དུ་འགྲོད། པེ་ཅིང་དུ་ཡགོང་ས་མཚོག་དང་། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ། ཐམ་བཅས་གཤི་ཁ་རྩོའི་ཞེས་པས་བཞུགས་སྐྱིག་འདུག་པ་དེར་བསྟན། ཅེས་ལྷ་སའི་རྩོ་པོའི་སྲར་གྱི་བཞུགས་ཡུལ་ལྷ་ཁང་བཞུགས་ཁྱིེ་དང་བཅས་པར་མཇལ་བའི་ཚུལ་ཡང་ལྷན་ཅིག་གསུངས། ཤིའི་རྩེ་དུ་རྒྱལ་བ་པཎ་ཆེན་རྣམ་གཉིས་ལྷན་འཛོམས་བྱུང་ཞིང་དེ་ནས་པེ་ཅིན་བར་དུ་ལྷན་དུ་ཕེབས། དེ་ལ་<<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས། “ཤིའི་རྩེ་དུ་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་འཚོ་ལྷན་དུ་བྱུང་། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཁོ་ལས་སྐྱེ་ན་རྒྱུང་ཡང་། མི་ཚོས་ང་ལས་བཟུང་བ་ཡོད་ཚུལ་སྤོང་གི་ཡོད་འདུག །སྐབས་དེར་དོས་རང་(ཕྱི་ལྷགས་ལྟར་ན་)ལོ་བཅུ་དགུ་དང་། ཁོང་དགུང་ལོ་བཅུ་དྲུག་རེད། ཁོང་གི་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོའི་དུས་སྐབས་ནང་འཚོར་ལོངས་གནང་བ་རེད།” ཅེས་གསུངས། ཤིའི་རྩེ་ནས་མེ་འཁོར་ནང་ཕེབས། དེའི་ཐད་ཀྱང་གོང་གསལ་ལས།

རྒྱ་ནག་གི་གོང་ཁྲིར་འིན་དུ་བར་མོ་འོར་དང་། དེ་ནས་ཤིའི་རྩེ་བར་གནས་གྲུ། དེ་ནས་དམིགས་བསལ་གྱི་མེ་འཁོར་ཐོག་པེ་ཅིང་དུ་ཤར་བསྐྱོད་བྱས། ལོ་ཤས་གོང་ནས་ངས་འཕྲུལ་འཁོར་གྱི་རིགས་ལ་དོ་སྣང་དགའ་ཚོས་ཆེ་བསལ་ལ་གཞིགས་ན། མེ་འཁོར་དང་། གནས་སྲར་དོས་སུ་ཞུགས་སྐབས་མི་ལམ་བཟང་པོ་མིས་པ་འདྲའི་དགའ་ཉམས་ཤིག་ཡོང་དགོས་ཀྱང་། དེའི་ཆེ་ངའི་བསམ་སྒྲོར་གྱི་དོན་གྱི་རྣམ་ཁ་ལྟར་དང་། རང་གི་ལས་འཁུར་ལྷེ་བས་འོན་ཏེ་ཆོར་བ་གསར་པ་དེ་ཆོར་དགའ་སྐྱིད་དུ་སྐྱོད་པའི་སྣང་བ་གང་ཡང་མ་བྱུང་། ཞེས་སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་བོད་མི་རིགས་བསྟན་སྲིད་དང་བཅས་པའི་བདེ་དོན་འབའ་ཞིག་སྐྱབས་ལ་བརྟུན་པས་སྐྱོད་བག་དང་སྐྱོད་སྣང་གང་ཡང་མ་བྱུང་བ་ལྷ་བུའི་སྐྱེད་ཁྱིེ་གི་གནས་

བབ་གསུངས། དེ་ལྟར་སྐྱེ་ཆོག་མཚན་པོའི་ངང་ཤིང་ཏྲ་ལྷ་བ་ ༡ ཚེས་ ༡ གྱི་ལོ་ 1954 ལྷ་བ་ 9 ཚེས་ 4 ཉིན་རྒྱ་
ནག་གི་རྒྱལ་ས་ལེ་ཅན་དུ་ཕེབས་འབྱོར་བྱུང་། ལེ་ཅན་གྱི་མེ་འཁོར་འབབ་ཚུགས་སུ་ཞབས་སོར་འཁོད་འཕྲལ་རྒྱ་ནག་
གི་ཤུའུ་ལི་གཞོན་པ་ཤུའུ་ཏེ་དང་སྲིད་མྱོན་ཀོ་ཏུ་ཨེན་ལེ་གཉིས་ཀྱིས་གཙོས་དཔོན་རིགས་དུ་ཕམས་ཕེབས་བསུ་ཞུས།
མི་ཚོགས་ཆེན་པོས་ཐལ་མོ་བརྒྱབ་ཏེ་དགའ་སྐྱོད་གི་འབོད་སྐྱེ་ཆེས་ཆེར་བསྐྱབས། དེའི་ཚུལ་ལ། <<གོང་ས་སྐྱེ་
སྲིད་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོའི་མཛད་ཀྱིས། >> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

མང་ཆེ་བ་ནི་སློབ་སྐྱེས་གསལ་ཡང་ན་ན་གཞོན་དུ་ཁག་གི་ཁོངས་མི་ཡིན་པའི་རྣམ་པ་འདུག་ལ། ཁོང་ཚོས་ལག་པ་དེབ་
ཞོར་སྐྱོད་སྐྱེ་བསྐྱབས་ཏེ་དགའ་བསུ་ཞུས་སོང་། འོན་ཀྱང་། རོས་ཀྱི་སེམས་སུ། གལ་ཏེ་གོང་དེམ་ནས་ངོ་རྒོལ་གྱི་རྣམ་
འགྱུར་སྣོན་དགོས་པའི་བཀའ་བཀོད་བཏང་ཆེ་ཁོང་ཚོས་དེ་མ་ཐག་དེ་ལྟར་བྱེད་པའི་སྐྱེ་སྲིད་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་

དེར་ཡིད་ཆེས་གཏན་ནས་མ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས་ལ། སྐབས་དེར་གྲོས་མཐུན་དུ་བསྐྱོད་པ་སོགས་དང་བོད་མིའི་རེ་
སྐྱེ་འདོད་བབ་བཅས་ལ་བསམ་གཞིག་ཅེས་ཡང་མ་བྱས་པར་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་མི་ཟེར་བ་མི་གྲངས་ཉིས་
འབུམ་ཉིས་ཁྲི་ཅེས་བོད་དུ་ལྷགས་འབྱོར་བྱུང་ཡོད་པའི་ཁར། ཁ་བཤད་དོན་ལ་མ་གནས་པར་བོད་མི་རིགས་རིག་
གཞུང་དང་བཅས་པ་གཞི་མེད་དུ་གཏོང་བའི་རྣམ་འགྱུར་གསལ་ནས་གསལ་དུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྐབས་ཡིན་པས་སུ་
ཞིག་གིས་རྒྱའི་རྣམ་འགྱུར་བཅོས་མ་དག་ལ་ཡིད་ཚིན་བྱེད་ཐུབ་བམ།

ལེ་ཅན་དུ་ཕེབས་ནས་ཉིན་དུ་མའི་རིང་སྐྱེ་ངལ་གསོ་ཆེད་སྣོད་བཞུགས་ལྟ་བུ་མཛད་ཅིང་། དེ་ནས་ཡགོང་ས་
མཚོག་དང་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས། བཀའ་མྱོན། སྐྱི་ཁྲབ་མཁན་ཆོབ་སྐྱའི་གཅེན་པོ་སློབ་ཐབས་གཏན་བཅས་
མའོ་ཅི་རྒྱུད་ལ་མཛལ་འཕྲད་གནང་སྐབས་མའོ་ཡིས་པོད་ཐོག་དུ་སེམས་ཁུར་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་པའི་རྣམ་པ་བསྐྱོན་
ཏེ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སློབ་སྐྱེ་འཁོར་བཅས་འགྲུག་ཐབས་ཅེས་ཞིག་སྐྱུར་བྱུངས། དེའི་རྗེས་སུ་གསུང་སྐྱུར་དུ་ཕུན་ཚོགས་
དབང་རྒྱལ་དང་བཅས་པ་ཡགོང་ས་མཚོག་སྐྱེ་རྒྱུ་མའོ་ཅི་རྒྱུད་ལ་མཛལ་ཐེངས་གཉིས་པ་གནང་སྐབས། བོད་ལ་ད་པན་
ཅི་བྱུང་དང་ཕྱིས་སུ་ཅི་འབྱུང་ཐད་ལྷན་རིང་བཀའ་མོལ་གནང་། གཙོ་བོ་ནི་བོད་ལ་རང་དབང་དང་བདེ་སྲིད་དགོས་
པར་བརྟེན་བོད་ཀྱི་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཆ་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱ་གཞུང་གི་ཐད་ཀའི་སྐྱུངས་འཛིན་འོག་མི་འདུག་རྒྱའི་
དགོངས་འཆར་ལྷགས་ཆེར་འདོན་གནང་མཛད།

དེ་ལྟར་སྐྱི་ལུགས་ལྟར་ན་དགྲུང་གྲངས་བཅུ་དགུ་ཅེས་ལས་མ་ཕེབས་པའི་བོད་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ཡགོང་ས་ཏུ་ལའི་
ལྷ་མ་མཚོག་དང་རྒྱ་ནག་དམར་ལོག་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཅི་རྒྱུད་གཉིས་མཛལ་འཕྲད་གནང་སྐབས། མའོ་ཅི་རྒྱུད་ནི་རང་
ལོ་དུག་ལྷོ་རེ་གཅིག་དུ་སོན་ཅིང་། དུག་འཛིན་དང་མནར་གཅོད། དམར་གསོད་སོགས་ལ་ཅི་མི་སྐྱེས་པའི་གཙོ་འཛིན་
དང་དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། ཁོ་པའི་མི་ཚེའི་ནང་གི་ལོ་རྒྱུས་གལ་གནད་ཅན་དེ་གང་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ལ་
ཏུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཆེད་མཁས་པ་འགས། མའོ་ཡིས་རྒྱ་ནག་ཉིལ་པོ་དབང་བསྐྱུར་བྱེད་སྐབས་མི་གྲངས་ས་ཡ་ཉི་

ཕུ་ཅ་ལྷ་ཅམ་གྱི་སྲོག་ཤོར་ཡོད་ཅེས་དང་། འགའ་ཞིག་གིས་ས་ཡ་བཞི་བཅུ་ལྷག་གི་སྲོག་ཤོར་ཞེས་སྐྱེས་ཏེ་ནག་ཉེས་
ཆེ་ཤོས་སུ་བརྟེན། གངས་ཀ་དེ་དག་བདེན་མིན་རྗེས་ལྟར་ཡང་། སྐུ་ཞབས་ Phillip Short ལགས་ཀྱིས་གྲིས་པའི་
Mao: A Life ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཏུ། “རང་གི་མི་རིགས་ཀྱི་ཆེ་སྲོག་མང་དུ་འཕྲོག་མཁན་གྱི་མགོ་ཁྲིད་མའི་ཅེ་རྩེད་ལྷ་བུ་
ཞིག་འགོ་བ་མའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་དུ་འབྱུང་ཚུངས་མེད།” ཅེས་གྲིས་པ་གི་ཉེས་ཅན་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནད་འགག་བེད་པའི་ཆོག་དུམ་
ཞིག་རེད་སྟེ་ལ། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་འཇོམ་གྱིང་གི་ནག་ཅན་ཆེན་པོ་མའི་ཅེ་རྩེད་དང་ Hitler གཉིས་བསྟུང་ཏེ།
Hitler བེ་ཁོ་པའི་ལངས་སྲོགས་དང་བསམ་ཚུལ་མངོན་གསལ་དོད་པོས་ཕྱིར་བསྐྱབས་བྱས་ཏེ་ཆོ་ཁག་གཞན་ཞིག་
ཅ་མེད་དུ་གཏོང་མཁན་ཞིག་དང་། མའི་ཅེ་རྩེད་ཀྱི་གཡོ་རྒྱུས་ཀྱི་གདོང་འབག་གྱོན་ཞིང་“བཅོངས་འགྲོལ་”དང་“རོགས་
རམ་”ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་སྟུང་དེ་མི་དམངས་དམར་གསོད་གཏོང་མཁན་ཞིག་རེད་ཅེས་གསུངས།¹¹⁴ རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་
ཞིག་གི་གཙོ་འཛིན་དུ་བསྟུང་པའི་མི་དེ་ལྷ་བུ་ཞིག་དང་ལྷན་དུ་གྲོས་མོལ་གནང་རྒྱུ་དེ་སྟབས་བདེ་པོ་ཞིག་མིན་ལ། ཁོ་
པའི་འདོད་པར་མེད་པའི་དོན་འབྲས་ཤིག་སོན་པར་གནང་རྒྱུ་ལོ་དེ་ལས་ཀྱང་ལས་སྐོ་པོ་ཞིག་ག་ནས་ཡིན། དེའི་ཚུལ་
ལ་སྦྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས།

ངོས་ལོ་ཉི་ཤུ་ཅ་གཅིག་ཏུ་སོན་པ་¹¹⁵གང་ཡང་མི་ཤེས་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་ནག་ཏུ་བྱིན་པ་ཡིན། རྒྱ་ནག་གི་འགོ་འཁྲིད་མི་
ཆེན་པོ་དུག་ཅུ་བཀའ་བ་དེ་ཆོའི་དོ་ཡ་མི་ལོན་བཞིན་དུ་ཁོང་ཆོ་དང་མཉམ་དུ་སྐྱེད་མོལ་བུ་དགོས་པ་བྱུང་། ཁོང་ཆོར་ལ་
རབས་བྱེད་པའི་ཆོས་ལེ་མེད། སྲིད་དོན་གྱི་ཚོག་ཏུ་ལོ་འབྲུ་ཆེས་རྒྱུང་ཚོས་ཀྱི་སྤྲིགས་ར་བྱེད་པའི་འོག་རང་སྲོགས་སུ་
འཕྲམ་ཡུན་ཁེ་མན་གང་ལོན་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་སྲོགས་གཅིག་ནས་སློ་ཡུལ་དུ་མི་ཤོར་བའི་དཀའ་འགའ་ཤིག་ཏུ་
ཆེན་པོ་བྱུང་ཡང་། སྲོགས་གཞན་ནས་དཀའ་ངལ་དེ་གའི་ནང་ནས་ཉམས་སྲོང་གི་ལོན་ཏན་མང་པོ་འཇགས་བྱུང་བ་
བྱུང་།¹¹⁶ ཞེས་བཀའ་སྟུང་། དེ་ལྟར་ཡུན་རིང་བཀའ་མོལ་རིམ་བར་གནང་བའི་རྗེས་སུ་མའི་ཅེ་རྩེད་གིས། མོས་
མཐུན་དོན་ཆོན་བཅུ་བཅུ་དུ་གྲགས་པའི་དོན་ཆོན་བཅོ་ལྷ་པ་སྟེ། “མོས་མཐུན་དེ་ཉིད་ལག་ལེན་དུ་བསྟུང་བའི་འགན་
ལེན། གྲུང་དབྱུང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་ནས་བོད་ལ་དམག་སྲིད་ལྷུ་ལོན་ལྷན་ཁང་དང་། ས་གནས་དམག་སྐར་གྱི་དམག་སྲི་
ཁང་འཇུགས་རྒྱ་དང་། གྲུང་དབྱུང་ནས་བཏང་བའི་ལས་བྱེད་མ་ཆད། བོད་ཁུལ་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ཡང་གང་མང་རུག་སྟེ་ལས་ཀ་
བྱེད་རྒྱ། དམག་སྲིད་ལྷུ་ལོན་ལྷན་ཁང་ནང་འགོ་མི་རྣམས་བོད་ཀྱི་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་དང་། ཡུལ་སྲོགས་སོ་སོ། དགོན་པ་
གཙོ་ཆེ་བཅས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཤ་ཞེན་ཡོད་པ་གྲུང་དབྱུང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་ནས་བསྐོས་པའི་འཕུས་མི་དང་། གནད་
ཡོད་ཀྱི་སྲོགས་ཆང་མ་མཉམ་མོས་ཐོག་ནས་མིང་སྟེ་ལྷུ་ལྷུ་ཏེ་གྲུང་དབྱུང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་ལ་བསྐོས་གཞག་གནང་བ་ལུ་

¹¹⁴ The Story of Tibet ཞེས་པར་གསལ།

¹¹⁵ དབྲས་ནས་ལེ་ཅན་དུ་ཐེབས་སྐབས་བོད་ལྷགས་ཀྱི་དབྱུང་གངས་ཉི་ཤུ་དང་ཕྱིར་ཆེབས་སྐབས་སྐབས་ཉེར་གཅིག་ཏུ་ཐེབས་ཡོད།

¹¹⁶ སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 10 ཆེས་ 9 ཉིན་བཞུགས་སྐར་རྟེན་གསུངས།

རྒྱ།¹¹⁷ ཞེས་གསལ་བའི་ཚོད་དོན་ལྟར་བོད་དུ་དཔག་སྲིད་ལྷོ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ཞེས་པ་འཇུགས་རྒྱུར་ཐུགས་མོས་མེད་
ཆོ་རང་སྐྱོད་སྐྱོངས་ག་སྒྲིག་ལྷོ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ཞེས་པ་ཞིག་གསར་འཇུགས་གནང་རྒྱུར་མོས་མཐུན་ཡོད་དམ་ཞེས་
ཡ་གོང་ས་མཚོག་ལ་བཀའ་འདི་ལྟས།¹¹⁸ འཆར་དོན་ལྟར་གྱི་དཔག་སྲིད་ལྷོ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ཞེས་པ་འཇུགས་པ་ནི་
བོད་སྐྱོངས་ཉིལ་པོ་རྒྱ་དམར་དབྱུས་གཞུང་གི་ཐད་ཀའི་འཛིན་སྐྱོང་ངམ་སྣངས་འཛིན་འོག་འཇུག་རྒྱ་དེ་ཡིན་ལ། དེའི་
ཚོགས་མི་རྣམས་ཀྱང་ཅ་བའི་རྒྱ་དམར་དབྱུས་གཞུང་ནས་ཐག་གཅོད་བྱ་འདོད་པ་དང་། དེ་ལྟར་བྱས་ཆེ་བོད་ལ་སྤྱི་
ནང་གི་རང་དབང་རྩལ་ཐད་ཀྱང་མེད་པར་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་དང་ཕྱོགས་སྤྱོད་ཚོགས་ནས་གཅིག་མཚུངས་སུ་འགྱུར་
འེས་པ་དེ་ལོ། <<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།>>ལས།

དེ་ནས་དུས་ལུག་གང་ཅམ་སོང་རྗེས་ཉིག་ཞིག་མའོ་ཅེ་དུང་སྐོ་བྱུར་ཡ་གོང་ས་མཚོག་གི་བཞུགས་ལུལ་དུ་འཚམས་འདི་
ལྟ་བུར་བཅར་ཉེ་དུས་ལུག་རྒྱ་ཚོད་གཅིག་ལྟ་བུ་ཅམ་པལ་རྒྱུ་མེད་མོལ་མཛད། སྐབས་དེར་མའོ་ཡིས་ཡ་གོང་ས་མཚོག་
ལ། ཁྱེད་རང་ཚོར་རྒྱལ་དར་ཞིག་ཡོད་པ་མ་ཤེད་དམ། དེ་བཀའ་ན་འཇིག་གི་རེད་ཅེས་ཞུས་འདུག །ཡ་གོང་ས་མཚོག་
པེ་ཅིན་དུ་བཞུགས་རྒྱུ་རེད་མའོ་དང་མཛམ་འཕྲད་སྤྱི་བཞི་ཅམ་གནང་ཞིང་། ཐེངས་ཤིག་མའོ་ཡིས་སངས་རྒྱས་
བཙུན་ལྟར་འདས་གིས་མི་དམངས་ལ་པན་བའི་མཛད་པ་བསྐྱེད་སྤྱོད་ལྟས་སོགས་ཞུས་འདུག་པ་དེ་ནི་གཡོ་ཐབས་གྱི་
རྣམ་པ་མཚོན་པ་ཞིག་ཡིན། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་ཚོགས་ཆེན་ཚོགས་རེད་ཡ་གོང་ས་མཚོག་ཚོགས་དུས་མང་ཆེ་བར་
ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་སྤོང་། གཞན་ཡང་བོད་གཞུང་གི་སྤྱི་ཚབ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱོང་གཞི་ཞི་བྱུང་རྗེ་རྗེ་འཆར་དང་། བཀའ་
སྐོན་རེད། སྤྱི་བཞི་གཅིན་མོ་ཆེ་རེད་སྐོལ་མ། ལུག་ཚོགས་དབང་རྒྱལ། རྒྱ་མི་ཀྱང་གོ་ནུ། པན་མིང་། བཀའ་སྐྱོང་ཁོངས་
ནས་ཀུན་གཟིགས་པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་དང་། ཡོངས་འཛིན་དུལ་རྒྱ། ར་སྤྱོད་ཅེ་འཇིགས་མེད། ཆབ་མདོ་མངའ་སྲུང་
ནས་སྐོལ་མངའ་སྐོབས་རྒྱལ། དེ་མིན་གཞན་ཞིག་བཅས་བསྐོལ་སྤྱོད་བཅུ་གཉིས་ཅམ་རྒྱ་ཕྱོགས་གྱི་བཙན་བསྐྱེད་
འོག་ཀྱང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་དང་བོའི་ཚོགས་ཆེན་ཐོག་
ཞུགས་དགོས་བྱུང་། ཞེས་གསལ་ལ། མའོ་ཡིས་བོད་ལ་སེམས་ཁྱུང་ཆེ་རྒྱལ་དང་རོགས་པལ་གང་ལུས་བྱ་རྒྱ་སོགས་
འདྲ་ཆགས་བཙུན་རྒྱ་རྗེ་ལྟར་བཤད་ཀྱང་། མེད་མོལ་རིམ་བའི་ནང་“བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་”ཞེས་ཡང་ཡང་
བཞུས་པར་ཡ་གོང་ས་མཚོག་ནས་ཐུགས་སྐྱེད་ཆེན་པོ་གནང་། དེ་ལྟར་རྒྱ་དམར་མའོ་ཡིས་ཐབས་སྤྱོད་ཚོགས་གིས་
བསྐྱོད་ཞུས་པར་ཡ་གོང་ས་མཚོག་རང་ཉིད་ཐུགས་རྒྱུད་བྱེད་ཞིང་གཡོ་ཐབས་ཞེས་པ་ཞིག་ཐུགས་གྱི་བྱུང་དུའང་རྟེན་
དུ་མེད་པའི་ཁར། ཉིན་མཚན་སྐོལ་མེད་དུ་འགྲོ་བ་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་བོད་འབངས་མི་སེར་གྱི་བདེ་སྤྱད་འབང་ཞིག་
ཐུགས་ལ་བརྟུན་ཡོད་པས། ཐོག་མའི་དུས་སུ་མའོ་ཡི་རྣམ་འགྱུར་དང་གསུང་བབ་སོགས་ལ་ཐུགས་རྩལ་ཐད་ཐོར་
བར་མའོན་ལ། ལྷག་པར་དུ། མ་རྩ་རེད་ལུགས་ཐེང་བར་འགོག་རྒྱུ་དང་འབངས་མི་སེར་ལ་རོགས་པལ་བྱ་རྒྱ་

¹¹⁷ སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས་ལས་བྱུངས།

¹¹⁸ མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པར་གཟིགས།

སོགས་བརྗོད་དེ་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་བའི་པན་ཡོན་མང་དུ་བརྗོད་པར་སྤྲུགས་མོས་བྱུང་ཡང་། རིམ་གྱིས་
དམར་ཤོག་པའི་ཐོག་མའི་ལྷ་བ་དང་བསམ་ཚུལ་རྗེ་ལྟར་ཡང་། ཁ་ཞེ་མི་མཚུངས་ཤིང་ཞེ་འདོད་རྟོགས་དཀའ་བའི་རྣམ་
པ་དེར་སྐབས་ཤིག་ནས་སྤྲུགས་དོགས་ཅུང་ཟད་འཁྲུངས་པར་མངོན་ཏེ། དེ་ཡང་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་
དམངས།>>ལས།

ནང་པའི་ཚོས་འདི་ལེགས་པོ་ཡིན་ལུགས་དང་། ལྷོན་པ་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་སྤྲུལ་ཤིག་ཡིན་མོད། མི་དམངས་ཡར་རྒྱས་
གཏོང་རྒྱུའི་གཞན་པན་གྱི་བསམ་སློབ་མང་པོ་བཏང་ཚུལ། རྗེ་བཙུན་སློལ་མ་ནི་བྱུང་མེད་སེམས་བཟང་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཚུལ་
སོགས་བརྗོད། ངར་ཅན་ནས་ཁོང་གི་རྒྱུ་ལེགས་གནང་སོང་། ཁོ་པོ་ནི་ཁོང་གི་བརྗོད་ཚིག་དེ་རྣམས་ཀྱི་དངོས་ཤུགས་ལྟེ་
ནང་གི་གནད་དོན་རྗེ་ཡིན་སློབ་འཆར་དཀའ་བ་བྱུང་། ཞེས་དང་། ལྷོན་པ་འཁོར་ལྷན་རྒྱས་རྒྱ་ནག་ཁུལ་གྱི་གཞིགས་སློབ་
གྲུབ་སྟེ་མཐའ་མའི་མཇུག་འབྲས་སྐབས། མའོ་ཡིས་རྒྱ་ལུགས་ཀྱི་དམངས་གཙོའི་སློབ་འགྲེལ་བཤུན་རིང་ཅན་
བརྒྱབས་པའི་རྗེས་ལ། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་མི་དམངས་ཀྱི་དབྱ་ཁྲིད་དགོས་པ་སོགས་གཞུང་གི་སློབ་འཇུག་
བསྐྱར་ཏེ། དེ་ནས་མའོ་ཅེ་ཏུང་“ངའི་ཕྱོགས་སུ་ཅུང་ཟད་ཉེ་བཅར་གྱིས་སྐད་ལུགས་ཚུང་དུས་བརྗོད་གསལ། ཁྲིད་རང་གི་
མཐོང་ཚུལ་དང་གནས་ཚུལ་ཉ་གོ་སོང་། འོན་ཏེ། ཚོས་ནི་དུག་རེད། དེ་ལ་སློབ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཡོད། མི་རིགས་འཕེལ་རྒྱས་
དང་ཡུལ་གྱི་ཡར་རྒྱས་ལ་བཀག་འགོག་བྱེད་ཀྱི་རེད། བོད་དང་སོག་པོ་གཉིས་ཀར་ཚོས་ཀྱི་དུག་དེ་འབྲུམས་པ་རེད་བརྗོད།”
ཅས་མའོ་ཡིས་རང་གི་ཞེ་སྤྲུགས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་ངོ་མ་དེ་སྤྲུལ་སྐྱུང་བྱེད་མ་སྤྲུབ་པའམ་བྱེད་འདོད་མེད་པར་ཁ་ནས་
བརྗོད་པའི་ཚུལ་དེ་གསུངས་ལ། དེ་ལྟར་གཞི་ནས་མའོ་ཅེ་ཏུང་གིས་ཕྱི་ནང་མི་མཚུངས་པའི་གཞུང་གི་སློབ་འཇུག་
བསྐྱར་འདུག །ཡང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། “སྐད་ཅིག་དེ་ཉིད་དུ་ཁོང་ང་ཚོའི་ཚོས་ཀྱི་དབྲུག་ལས་སློབ་ལུགས་ཅན་ཐབས་
རྒྱགས་ཤིག་ཡིན་པར་གོ་རྟོགས་བྱུང་།” ཞེས་གཙོ་འཛིན་དུ་བསྟན་པའི་རྒྱ་དམར་མའོ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་འཛིན་
པར་བྱེད་པའི་ལས་དང་སློབ་ལས་ལུགས་ཆེན་གྲུབ་པའི་བསྟན་དབྱེད་རྣམས་མ་ཞིག་ཡིན་པའི་ངེས་ཤེས་རྙེད་པའི་ཚུལ་
གསུངས་ལ། དེ་ནས་ཀྱང་། “ཡ་མཚན་གྱི་སྐྱེང་མོལ་རྣམས་ཟེན་རྗེས་ཁོ་པོ་དང་མཉམ་དུ་མོ་ལོར་འགྲམ་དུ་ཡོང་སྟེ་འགོ་ཁར་
གཞུགས་པོར་ཅ་ག་དགོས་ཚུལ་འཕྲེང་ཉམས་དང་བཅས་བཤུན་བྱུང་། རྒྱ་ནག་ནས་མ་ཐོན་གོང་མའོ་ཅེ་ཏུང་གི་རྒྱན་གཤིས་དེ་
གཞན་དང་མི་འབྲུ་ཅན་ཡོད་པ་ངེས་རྙེད་བྱུང་།” ཞེས་སྐར་ཡང་སུ་མཐུན་འབྲེང་སེམས་ཆེ་ཚུལ་གྱི་གཞུང་ཐབས་བསྟན་
པར་མ་ཟད། ལྷོ་ཞབས་མའོ་ཡིས་གང་བཤུན་ཁ་ཞེ་མི་མཚུངས་པའི་གཏམ་དུ་ངེས་པའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས། གོ་ཏུ་
ཨེན་ལེ་ཡི་ཐང་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས། གོ་ཏུ་ཨེན་ལེ་ནི་“ཁོང་ཁྲིའི་རྣམ་འགྲུར་ནས་ཡང་སློབ་པ་ཨེ་སྤྱིད་སྟམ་པ་
ཞིག་སྟེ། གཞུང་གི་ལུགས་ལུགས་ལ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། རྗེས་སུ་བར་ལས་བལ་ཡུལ་དུ་ཚོགས་འདུ་ཞིག་གི་སར་ཁོང་
ཁོ་ལངས་ཏེ་མདུན་ཅོག་ལ་ཁུ་རྒྱུར་གཞུགས་ལུགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་གོ་རྟོགས་བྱུང་བར་གཞུང་གི་སློབ་ཀྱི་རལ་འདུག་སྟམ་པ་
བྱུང་།” ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྟུགས།

སྤྱི་ལོ་ 1954 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 15 ཉིན།¹¹⁹ “རྒྱལ་ཡོངས་འཕུས་མི་ཚོགས་ཚེན་”ཞེས་པར་ཀུན་གཟིགས་
པའ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་ཅིག་ཚེབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལོངས་སྤོངས་ལོ་རྒྱུས་སོགས་ལོ་རྒྱུས་སྐྱེད་སྐྱོང་གི་
ཚོགས་ཚེ་མིན་ལ་མ་གཟིགས་པར་ཚོགས་འདུ་ཆེ་ཆུང་ཅི་རིགས་སུ་ཆེད་མེད་པ་མཛད། མཐར་ཚོགས་ཚེན་སྤེད་སྤྱི་
ནོར་ཡལོང་ས་སྐྱབས་མཐོན་ཚེན་པོ་མཚོག་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཕུས་མི་ཚོགས་ཚེན་གྱི་ཚོགས་གཙོ་གཞིན་
པའི་གསུང་དང་། ཀུན་གཟིགས་པའ་ཚེན་སྤེད་པ་མཐའ་ཡས་མཚོག་ཆབ་སྲིད་གྲོས་ཚོགས་གྱི་ཚོགས་གཙོ་གཞིན་པའི་
གསུང་སྤེད་དམིགས་གྱིས་བདམས།

དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱུ་འཛིན་ཆེ་ཞིང་འཕུག་ཆ་དོད་པའི་དུས་ལུན་དེ་དག་གི་རིང་། ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་
མཚོག་གིས་ཐོག་མར་པོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་ནས་རྒྱུ་སྲོལ་གྱི་མཛད་སྤོམ་རྒྱས་སྤོམ་ཅན་དང་། གཞུང་ཞབས་གྱི་
པོད་ལུགས་གྲས་ཉམས། ཚོས་སྤྱོགས་མཛད་རིམ། ད་དུང་ཚེབས་རགས་དང་མེད་པ་བུམས། གཟིམ་ཆུང་དང་
བཞུགས་ཁྲི། ལུག་དང་ལུག་དབང་སོགས་པོད་གྱི་ཚོས་སྤྱིད་གྱི་སྲོལ་ཀ་སོགས་སྐྱུ་རྒྱུ་ཏུ་བསྐྱེད་ཏེ། མི་འཛོམ་སྤོག་
ཚང་བའོལ་བ་ལྟ་བུའི་རྒྱ་ནག་གི་མེ་འཁོར་འབབ་ཚུགས་དང་གནས་མང་། སྤོང་ཁྲིར་སོགས་བརྒྱུད་དེ་རྒྱལ་ས་པེ་ཅིན་
དུ་མེད་པ་ཏེ། འཛམ་གླིང་སྤེད་མགོ་ཁྲིད་དུ་གྲགས་པའི་རྒྱ་ནག་གི་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཅེ་ཏུང་དང་། གོ་ཏུ་ཨེན་ལེ། ལུ་ཏུ་ཏེ།
མི་ཏུ་མོ་ཚེ། ཉིན་འཕོ་མིན། ལུ་ཏུ་སྤེད་མཚོ་རིམ་མི་སྣ་ཁི་འོ་ཞོ་ལུ་ཏུ་(Khrushchev)སོགས་དང་། གཞན་ཡང་རྒྱ་
གར་གྱི་ལེ་ཏུ་དང་ལེ་ཏུ་ལེ་སྤེད་པའི་ཨེན་ཏེ་ར་གན་ཞི། དེ་བཞིན་གཞུང་ཚབ་ཁག་གི་དཔོན་རིགས་ཆེ་སྤེ། ལུ་ནང་གི་
གསར་འགོད་པ། གངས་ཏུང་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་སྣ། བཟོ་པ་དང་ཞིང་པ་སོགས་འཕགས་པ་སྐྱུན་རས་གཟིགས་གྱི་
རྣམ་སྤྱོད་ཞེས་པའི་འདུ་ཤེས་ཅན་ཡང་མེད་ཅིང་། ལུག་དབང་དང་ལུན་རྒྱལ་ཞེས་པའི་ཚོག་ཅན་ལ་ཡང་ཡིད་ཉོན་
མི་ཤེད་པའི་མི་སྣ་ཆེས་མང་པོར་མཛལ་འཕྲད་གནང་ཞིང་། དེ་དག་གི་ལག་པ་ལུག་གིས་འཕུས། ཀུན་ལ་ཞལ་འཕུས་
བསྟན། ཞལ་རས་དང་གདོང་གཏད་དེ་སྤོང་མོལ་ཐད་ཀར་གནང་། རྒྱ་དཔོན་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་གསོལ་ཅོག་གཅིག་གི་
སྤེད་སྤྱོགས་སྤོམ་མཛད། ཀུན་གྱི་ཞབས་སྤོམ་ལ་མཚོ་དམའ་མེད། ད་དུང་ཐ་མག་གི་དུ་བྱི་དང་ཨ་རག་གི་ཆང་བྱིའི་
ཁོད་དག་འཕྲོན་དུ་བསྐྱེད་པའི་འདུ་ཚོགས་ལ་ཞུགས། རྒྱ་དཔོན་གྱིས་རྒྱ་ལུགས་ལྟར་ཁོ་པ་ཅག་གི་ཐུར་མས་ཟ་མ་
གངས་ཏེ་རྒྱལ་བའི་གསོལ་སྤེད་དུ་བཞག །མའོ་ཡི་སྤོ་གཙོང་གི་ནད་གཞི་འགོས་མི་ཡོང་ངམ་དཔོངས་ཏེ་སྤོམ་
དོགས་འཕྲུངས། དེ་ལྟར་པོད་མི་ཚོས་དད་ཅན་རྣམས་གྱི་སྤོམ་ལུལ་དུ་འང་འཆར་མ་སྤོང་བའི་གནས་ཚུལ་སྤོམ་མང་གི་
འོག་ཏུ་སྤོགས་སྤོམ་ཚོགས་ལ་བསྐྱེད་མཁས་དང་སྤོམ་སྤོམ་སྤོམ་མང་དུ་གནང་བར་མ་ཟད། ཚོགས་འདུ་དང་མཛལ་འཕྲད་

¹¹⁹ <<BUDDHIST IN NEW CHINA>> ཞེས་པར། 1954/9/20 the Dalai Lama and Panchen Ngoerhtehni casting votes for the Constitution of the People’s Republic of China in the first meeting of the First Session of the National People’s Congress ཞེས་གསལ།

ཀྱི་བར་གསལ་སྤྲོད་དེ་རྒྱ་སྐད་དང་ལྷ་རྩ་སྤྱི་སྐད། མར་ཁེ་སིའི་རིང་ལུགས་སོགས་ལ་ཡང་ཐུགས་གཉེར་དང་
གསལ་སྤྲོད་མཛད། དེ་ཡང་<<གོང་ས་སྐྱ་ལྷོད་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ཀླུ།>> ཞེས་པ་ལས།

ལགོང་ས་མཚོག་ནས་རྒྱ་ནག་གི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་དང་ལྷ་ག་པར་དུ་གྲུང་ཁབ་ཀྱི་བྱང་བར་ཐུགས་གཉེར་ལུགས་ཆེར་གནང་ལ།
རྒྱ་སྐད་ཀྱི་ཆོག་བརྒྱུ་ལྷ་ག་དུ་མ་མཚུན་པར་མཛད་དེ་ས་གནས་ཀྱི་གསར་འགྲུར་ཡང་ལུགས་སྐོག་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད།
དེར་མ་ཟད། ལྷ་ག་དུ་གི་སི་ཐན་ནས་ལྷ་ག་དུ་ཀྱི་མི་ཞིག་གིས་རོགས་རམ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷ་རྩ་སྤྱི་སྐད་ཀྱི་ལུགས་
སྤྲོད་མཛད། ཅེས་གསུངས་ལ། རྒྱལ་ལུ་མཚོག་མོས་སྐབས་དེར་རྒྱལ་བ་རེན་པོ་ཆེས་རྒྱ་སྐད་ཀྱི་ཡིག་འབྲུ་ཉིས་
སྟོང་ཅུ་ཐུགས་འཛིན་གནང་བའི་ཚུལ་གསུངས། <<མཛད་ཀླུ་ཆེན་སྟོང་ཇིའི་རོལ་མཚོ་>>ལས། “རྒྱ་ནག་ཁུལ་
དུ་ལྷ་སྐོར་ལྷོད་སྐབས་པེ་ཅིན་དུ་གང་འཚམས་ཤིག་བསྐྱེད་ཅིང། དེ་སྐབས་ཐོག་མར་ངོས་ཀྱིས་མདའ་དཔོན་ཀྱི་ས་ནས་རྒྱ་
ཡིག་བསྐྱེད་པ་ཡིན། རྒྱ་ཡིག་པལ་ཆེར་ཡིག་འབྲུ་སྟོང་ལྷ་ག་གཅིག་གཉིས་ཤིག་ཤེས་ཀྱི་མེད་དམ། འགོ་སྟོང་མའོ་ཅི་ཉུང་
དང་དེ་མིན་ཁོ་ཆོར་ཐུག་སྐབས་མི་ལིང་པའི་ལུལ་སྐད་མ་དག་པ་དེ་མ་གཏོགས་རྒྱལ་ཐུབ་ཀྱི་མེད་ཀྱང། རྒྱ་བ་ཁ་ལས་ལྷ་སྐོར་
དུ་བསྐྱོད་ཇེས་ཡང་བསྐྱར་བེ་ཅིན་དུ་འགྲོར་ནས། ཇེས་སུ་ལུལ་ལན་ལན་མཉམ་ངོས་ནས་རྒྱ་སྐད་གང་འཚམས་བརྒྱབས་པ་
དང། རྒྱ་ཡིག་གིས་ནས་ཤོག་ཤོག་ཐུབ་བྱ་བྱས་པ་རེད། ལྷ་སྐོར་དུ་སྐྱོད་སྐབས་བར་གསལ་ཡོད་ན་ཉིན་ལྷ་ག་ལཱིུ་གོ་མིན་ཡོང་
བ་དང། སྐད་སྐྱུར་ཐུན་ཆོགས་དབང་རྒྱལ་ནས་བྱས་ཏེ་འགྲོར་མེད་གལ་རེས་ཀྱི་གསར་བརྗེ་ག་འདྲ་བྱས་ཏེ་བྱང་བའི་ཚུལ་
དང། གྲུང་ཁབ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་བ་ག་འདྲ་ཡིན་མིན། འཛམ་བུ་སྤྱིང་ལ་འགྲུར་བ་ག་འདྲ་བྱས་ནས་འགོ་ཡི་ཡོད་མེད། མ་ཙེ་
རིང་ལུགས་དང་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྐོར་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བཤད་ཞེ་དག་ཉན་པ་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་སྐྱེལ་
ལ། <<བཅོན་གྲོལ་ཀྱི་རང་དབང་།>>ལས།

ངོས་རང་ཐུག་འབྲུང་བྱང་བའི་དམར་ལོག་མི་སྣ་འགའ་ཞིག་ནི་དངོས་གནས་མི་གཤིས་ལེགས་པོ་དང། ལས་དོན་སྐྱུབ་
སྐབས་རང་དོན་རང་གཅེས་ཀྱི་བསམ་སློབ་ཅན་མི་བྱེད་པ་ལ་སྣུག་རེད། སྤྱིར་ཀྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན། ངོས་ཀྱིས་ཁོང་
ཆོའི་ས་ནས་དོན་དག་མང་པོ་ཞིག་ཤེས་ཏོགས་ཐུབ་པ་སོགས་པན་པ་ཆེན་པོ་བྱུང། དེ་དག་ལས་གཅིག་ནི་གངས་རྒྱུང་
མི་རིགས་ཀྱི་མི་རིགས་དོན་བྱེད་ལས་ཁུངས་སུ་གོ་གནས་མཐོ་བའི་དཔོན་རིགས་ཤིག་སྟེ་ལཱིུ་གོ་མིན་(Liu Ka-
ping)ཞེས་པ་དེ་རེད། ཁོང་ངོས་རང་ལ་རྒྱ་ནག་གི་གསར་བརྗེ་དང་མར་ཁེ་སིའི་རིང་ལུགས་སྐོབ་ཁྲིད་གནང་མཁན་དུ་
བསྐོས་གཞག་བྱས། དོན་དངོས་ཐོག་ཁོང་ནི་ཁ་ཆེའི་ཆོས་ལུགས་པ་ཞིག་ཡིན་པས། ངོས་ཀྱིས་ཁོང་ལ་པག་ལ་ཟ་སྟོང་
ངམ་ཞེས་ཀྱང་ཅེད་མོའི་ཚུལ་དུ་བརྗོད་སྟོང། ཁོང་ནི་སྤྱི་སྐད་ལྷ་ག་པའི་མི་ཞིག་དང་མཚུབ་མོ་གཅིག་མེད་མཁན་ཞིག་
རེད། རེད་ཅག་ཏུ་ཅང་སེམས་ཐག་ཉེ་བོར་གྱུར་སྐབས། ངོས་རང་པེ་ཅིན་ནས་ཐོན་ཁར་ཁོང་སུ་གྱུ་ཞིག་དང་མཚུངས་
པར་སྐད་ལུགས་ཆེན་སོས་དུས་སོང། ཁོང་གི་རྒྱུང་མ་ནི་ཁོང་ལས་ལྷ་བ་འགྲུར་ཀྱིས་གཞོན་ཞིང་ཁོང་གི་སུ་མོ་བྱེད་ཆོག་
པའི་ན་ཆོད་ཅན་ཞིག་རེད། རྒྱུང་མ་དེ་ཡང་ངོས་ཀྱི་ཨ་མ་ལགས་དང་གཅིན་མོ་ཆེ་རིང་སྦྱོལ་མ་གཉིས་ཀྱི་ཤོགས་མོ་
བཟང་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར། ཅེས་གསུངས། ལགོང་ས་མཚོག་ནས་བསྐྱོད་བསྐྱེད་ཆེས་ཆེར་གནང་བའི་སྐུ་འབས་ལཱིུ་
གོ་མིན་ཞེས་པ་ནི། མི་གཤིས་ཤིན་ཏུ་འཇམ་པའི་རྟོས་རིགས་ཤེས་ཡོན་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། རྒྱ་ནག་གི་གསར་བརྗེའི་

ལས་འགྲུལ་ནང་ཞུགས་ཏེ་བྱས་རྗེས་ཆེན་པོ་འཛིན་སྲིད་མཁམས་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། ཁོང་གི་མིན་ཏང་གི་བཙོན་ཁང་དུ་
སྤོང་སྐབས་གཡོན་ལག་གི་མཚུབ་མོ་གཅིག་ཉེས་ཆད་དུ་ཤོར་བ་ཞིག་དང་། ལྷོད་ས་མཚོག་རྒྱ་ནག་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་
སྐབས་མི་རིགས་དོན་བྱེད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་གཞོན་པ་རེད་ཅེས་སྟག་ལྷ་ལུན་ཚོགས་བཟང་གིས་ཀྱིས་
གསུངས།

ལྷོད་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་པེ་ཅིན་གྱི་ཆིབས་སྐྱུར་ཆེན་མོའི་སྐབས། མིན་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་
ཕྱག་ལས་ཅམ་མ་ཡིན་པར་རྒྱུན་གྱི་ཉམས་བཞེས་ནམས་སྣོད་མེད་གནང་སོགས། གཟུང་འཁོར་རེའི་མཚམས་སུ་ནང་
སོག་གི་ཚོས་དད་ཅན་མེད་སྐྱེ་ལོ་བདུན་བརྒྱ་བརྒྱད་བརྒྱ་ཡས་མས་རེར་ཕྱག་དབང་དང་བྱིན་རྒྱལ། ཚོས་གྱི་
བསྐྱེད་བྱ་སོགས་སྦྱར་ཅིང་། བེ་ཅིན་མི་རིགས་སློབ་གྲུང་བོད་རིགས་སློབ་མ་ཉིས་བརྒྱ་ཡས་མས་ཡོད་པར་ཕྱག་
དབང་བྱིན་རྒྱལ་དང་གསོལ་རས་གནང་ཞིང་སློབ་སློང་སོགས་འབད་བཙོན་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་གྱི་ཐད་བཀའ་སློབ་
ཞིབ་རྒྱས་སྦྱོར། གཞན་ཡང་། བེ་ཅིན་དུ་གཏོན་སྤོང་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་རབས་དད་ཅན་འགས་རི་ལྟར་གསོལ་བ་བཏབ་པ་
ལྟར་དབལ་རྩོམ་འཛིན་གྱི་བཀའ་དབང་བསྐྱེད། སྤྱི་ལོ་ 1954 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 3 ཉིན།¹²⁰ བེ་ཉེ་མཚོད་ཉེན་
གྱི་ཉེ་ཁུལ་ཡུང་ཏུ་ཀུང་(Yung Ho Kung)ཞེས་པར་དགོ་བཤེས་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་གིས་གཙོས་རྒྱ་སོག་གི་
ཚོས་ལུ་བ་མང་པོར་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དབང་དང་དམིགས་བཅེ་ལ། མ་ཉི་སོགས་གྱི་ལྷགས་ལུང་བསྐྱེད་པ་
སོགས་ཚོས་སྤྱོད་གྱི་མཚན་པའང་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད། དེ་ལ་<<བཙོན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང>>ལས།

བེ་ཅིན་དུ་སྤོང་སྐབས། རྒྱ་རིགས་ནང་བའགའ་ཞིག་གིས་ཚོས་བའགའ་དགོས་པའི་སྐྱེལ་མ་བྱུང་ལ། ལྷོད་ས་དེའི་སྤོང་
སྐབས་ནི་བོད་དུ་སློབ་གཉེར་བྱས་ཤིང་བོད་ཀྱི་རྣམ་འགྲུལ་ཞིག་གི་དུང་ནས་བཀའ་ཚོས་ལུ་སློང་བའི་རྒྱ་རིགས་བྱ་བ་ཞིག་
རེད་ལ། དེ་སྤོང་བོད་དུ་དགོན་སྡེ་ཁག་དུ་རིགས་ལམ་གྱིས་གཙོས་སློབ་གཉེར་གནང་མཁམས་ཀྱི་རྒྱ་རིགས་དགོ་འདུན་པ་
གཞན་ཡང་མང་ཅམ་བྱུང་ཡོད། ལྷོད་སྐབས་དེ་ཉིད་དང་མོས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་ཚོས་པ་རྣམ་མའི་རྣམ་པ་ལུགས་ཆེར་མངོན་
པའི་ཚུལ་དེར་འོས་རང་ཏེ་ལས་བྱུང། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྒྱ་རིགས་ནང་བའདམ་ཚོས་ཅན་རྣམས་ལ་ཟབ་རྒྱས་ཚོས་
གྱི་བགོ་སྐལ་མང་དུ་སྦྱོར་ལ། ལྷོད་ཉེ་ཡི་ཁུལ་དུ་གཞིགས་སློང་དུ་ཕེབས་ཏེ་བཞུགས་ཞག་ཉིན་བདུན་ཅམ་མཚན་
པའི་སྐབས་ཀྱང་། རྒྱ་རིགས་དད་ཅན་བརྒྱ་ལས་མས་ཀྱིས་དགོན་པ་ཁག་དུ་གནང་ཞུས་དང་གསོལ་འདེབས་
ལུལ་བའལ་ཚོས་འབྲེལ་དང་རྗེས་འཛིན་གྱི་མཚན་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད། ལྷོད་གསལ་གསུང་སྐྱུར་དེ་ནི་སྐབས་རྗེ་ཁང་
གསར་རྩོམ་འཆང་གི་ཞལ་སློབ་བོད་དུ་བྱ་སར་སློབ་གཉེར་གནང་སྤོང་བའལ་རྒྱ་རིགས་སྤོང་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་པ་སོགས་

¹²⁰ <<BUDDHIST IN NEW CHINA>> ཞེས་པར། His Holiness the Dalai Lama expounding a sutra for monks and nuns, Buddhist laymen and laywomen in Yung Ho Kung, Peking on September 18, 1954 ཞེས་དང་། དེའི་ཕྱི་ཉིན་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་བཀའ་ཚོས་གནང་ཞེས་སྐུ་བར་བཅས་གསལ། རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱིགས་ ༡༩ པར་ཡང་གཞིགས།

མཚན་ཅན་རྒྱ་ཆེན་སྤོང་རྗེའི་རོལ་མཚོར་གསལ། དེ་ལྟར་དམངས་ཁོད་དུ་ཆོས་སྤོང་གི་མཚན་བྲེལ་འོན་ཏེ་ཆེན་པོ་ལ་
བར་གསལ་ནས་བྱུང་ལ་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་གསལ་བྱེད་སྤོང་སྤུ་མཐུད་དུ་གནང་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་
ཆེའི་དུང་ནས་ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོའི་སྤོང་ནས་ཟབ་མོ་སྤོང་བ་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུའི་ཐད་གསལ་བཞེས་དང་སྐོམ་སྐྱབ་རྒྱ་ཆེར་
གནང་། དེ་ལ་སྤྱི་ལོར་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་ཞལ་སྤུ་ནས། “མེ་ཅིང་དུ་བཞུགས་རིང་རོས་རང་ལས་སེང་དུས་ཚོད་ཐུན་དུ་
ཡོད་སྐབས་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོ་ནས་བཤད་ཁྲིད་ཐེངས་འགའ་ཤམ་ལྷུས་ཀྱང་། ཆ་ཚང་ལྷ་སྤུབ་པ་མ་བྱུང་།”
ཞེས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་བཀའ་སྤྱུལ་ལ། མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱིས་<<དཀྱེལ་ཡངས་བཟོད་བསྐྱབ་
གི་རྣམ་དཔྱོད། >> ཅེས་བའི་དབྱིན་དེབ་ཏུ་འདུང་།

རོས་རང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཡས་མས་སུ་སོན་སྐབས་ནས་སྤོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུར་བཅོས་མིན་གྱི་དོ་སྣང་ཤུགས་ཆེར་བྱུང་ཡོད། དོན་
དག་ཅིག་དུང་ཡང་གསལ་བོར་བཤད་ཏེ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1954 ལོར་རྒྱ་ནག་ཏུ་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་
ཚོགས་ཆེན་དུ་མཉམ་ཞུགས་བྱས། སྐབས་དེར་ཉིན་ཤམ་རིང་ལས་ཀ་དེ་ཅམ་མེད་པའི་སྐབས་ནས་ཡོད་ལ་ཡོངས་
འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེའི་དུང་ནས་སྤོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུའི་བཀའ་ཁྲིད་ལྷུས། དེ་ནི་རོས་རང་ཟབ་མོ་སྤོང་བ་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུར་དོ་
སྣང་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ཉམས་མཚན་ཞིག་རེད། ཅེས་གསུངས། དེ་ལྟར་གནས་བབ་ཇོ་བོ་དང་ཐུགས་ཁུལ་འོན་ཏེ་སྤྱི་
བའི་གནས་དུས་དེ་ལྟ་བུ་དག་ཏུ་འདུང་ལྟ་བུའི་སྤོང་སོགས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་གསལ་བཞེས་དང་སྐོམ་སྐྱབ་གནང་མཚམས་
གཏན་ནས་འཛོག་གནང་མ་མཚན།

རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ཞེས་པ་ཐོལ་ནས་མེ་ཅིང་གི་མཚན་པ་ལམ་མོ་ཆེ་གྲུབ་
མཚམས་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་དུ་སྤོན་འཁོར་རྒྱ་ནག་ནང་ལུལ་གྱི་ས་གནས་ཐན་ཅིན་དང་ནན་ཅིན། ཉང་
ལྷ། ཉང་ཉེའི་སོགས་སུ་གཞིགས་སྤོང་དུ་སེབས།¹²¹ ཉང་ཉེའི་དུ་གཞིགས་སྤོང་གནང་སྐབས་འབའ་མི་རྒྱལ་གསུམ་
སོགས་ཁམས་སྤོང་རྒྱུད་དཔོན་ཁག་རྣམས་ཀྱིས་གདན་ལྷན་ལུ་བར་སེབས་བཞེད་མཆིས་ཀྱང་། རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་ས་
གནས་དེར་རྒྱུངས་འཁོར་གྱི་གཞུང་ལམ་མེད་པར་བསྐྱེད་དེ་བཀའ་འགོག་ལྷུས་སྤུལ། སྤོན་འཁོར་བཀའ་བསྐྱེད་
གནང་མཐར། ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚུར་སུ་ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ། སྤོན་གྱི་ཆོས་གཙུང་རིན་པོ་ཆེ་
བཅས་ཚོས་བརྒྱུད་འབྲེལ་ཡོད་ལུངས་སོ་སོར་ཁག་བཤོས་ཀྱིས་ཆེད་གཏོང་གནང་བར་བརྟེན། ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་
རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཉེ་ཉེ་ནས་ཡལོང་ས་མཚོག་དང་ཞལ་གྱིས་ཉེ་མེ་ཅིན་དུ་སེབས། མེ་ཅིན་དུ་ཉིན་ཤམ་བཞུགས་
རིང་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ། གཙུང་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་སྤོང་གསུམ་སྤོན་དུ་ཀུན་གཞིགས་བཀ་ཆེན་
རིན་པོ་ཆེར་མཚལ་བཅར་དུ་སེབས། སྐབས་དེར་རྒྱའི་ཆོས་དད་པ་དུ་མས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ལ་
རེ་སྤུལ་སྤུལ་བ་ལྟར་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་ནས་གསང་སྤུལ་གྱིས་བཀའ་ཚོས་ཀྱང་སྤུལ། དེ་ནས་རིང་པོར་མ་སོགས་

¹²¹ ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གཞིགས།

བར་བོད་ལུལ་དུ་ལེབས་ཏེ་བོད་ལྗང་ ༡ ཚེས་ ༡ སྤྱི་ལོ་ 1955 ལྷ་བ་ 2 ཚེས་ 23 ཉིན་དར་ཅེ་མདོར་བོད་ཤིང་ལུག་
ལོ་ལོ་སར་གྱི་དགེས་སྟོན་ལ་རོལ།¹²² མི་ཉག་ས་ཐོག་དུ་ལེབས་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་འཁོར་
འབའ་ལིའི་ལུལ་དང་། ཀམ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་འཁོར་སྟེ་དགའི་སྟོགས། སྤིན་མིང་གཙུང་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་འཁོར་ཉག་རོང་
སྟོགས་སུ་ལེབས་ཐོན་གནང་།

སྐུ་འབྲུལ་སྟག་མཚོར་དང་གདན་ས་ཆེན་པོ་ལྷ་བྱང་བཟུ་གིས་འབྲིལ་ སོགས་སུ་ཆེབས་སྐྱུར།

སྤྱི་ལོར་ཡལོང་ས་སྐུབས་མགོན་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྐུ་འཁོར་
སྟན་རྒྱས་བཅས་རྒྱ་ནག་གི་ཤོར་ཁྲིར་ཁག་གི་གཞིགས་སྟོར་གྲུབ་ནས་ཕྱིར་ལེ་ཅིན་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་ཏེ་བོད་
ཤིང་ལུག་ལྷ་བ་ ༡ ཚེས་ ༡ སྤྱི་ལོ་ 1955 ལྷ་བ་ 2 ཚེས་ 23 ཉིན་བོད་ལུགས་ལོ་སར་གྱི་དགའ་སྟོན་ལ་རོལ་ཅིང་།
བོད་ཆེས་གཉེས་དང་གསུམ་ཉིན་ཡང་བོད་སྟོལ་ཉམས་མེད་ཀྱི་དགེས་སྟོན་དང་ཆོས་སྟོགས་ཀྱི་མངོན་སྟོན་སུ་མཐུད་
ནས་བསྐྱེད་སྟེ། བོད་ཆེས་བཞེ་སྟེ་སྤྱི་ལོ་ 1955 ལྷ་བ་ 2 ཚེས་ 25 ཉིན།¹²³ བོད་གཞུང་དོན་གྲུང་ལས་ཁུངས་སུ་མའོ་
ཅེ་ཏུང་གིས་གཙོས་རྒྱ་དམར་གྱི་ཆོས་མཐོ་དཔོན་རིགས་ཁག་ལ་བོད་ལུགས་ཀྱི་ལོ་སར་བའམས། དེ་ལ་<<རོས་ཀྱི་
ཡུལ་དང་རོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས་སྤྱི་ལོར་ཡལོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གིས།

རྒྱ་མི་རྣམས་ནས་ཐོན་ལ་སྟེ་ལེན་མགོན་སྟོན་མང་པོ་བྱས་སྟབས། རོས་ཀྱིས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་ལོ་སར་དང་སྐུབས་བསྐྱེད་ཀྱིས་
གསོལ་སྟོན་ཞིག་སུལ་ཞིང་། ཆོང་མ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་གོམས་གཤིས་ལུགས་དང་མཐུན་པར་བྱས་པ་ཡིན། ང་ཆོས་
མགོན་པོ་གཙུང་མཐུན་ས་སྐུན་བཞེ་བཀོད་ཡོད། ... བོད་དུ་ལོ་སར་སྐུབས་ཆེད་དུ་བཟོ་བའི་ཁ་ཟས་ཀྱི་རིགས་བསྐྱེད་ཀྱིས་
བཀོད་བྱས་ཤིང་། དེད་ཅག་གི་ལུགས་སྟོལ་ལ་ཁ་ཟས་ཀྱི་སྤྱད་དཀོན་མཚོག་ལ་འབྲུལ་བའི་མཚོན་རྟགས་སུ་སྟེང་དུ་
ཅུང་ཟད་གཏོར་སྟོལ་ཡོད། ལུགས་སྟོལ་དེ་མའོ་ཅེ་ཏུང་ལ་བཞེད་སྐུབས་ཁོང་ནས་ཐོན་བྱེད་དུ་གཏོར་ཞིང་། དེ་ནས་
ཁོང་ནས་རྣམ་འགྲུར་མི་འདྲ་ཅམ་ཞིག་དང་སྐྱུགས་ཐོན་བྱས་ལའང་གཏོར་སོང་། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་རྒྱ་ནག་གི་ཤོར་
ཁྲིར་ཁག་དུ་ལྷ་བ་གསུམ་སྟག་རིང་གཞིགས་སྟོར་གནང་བ་སོགས་རྒྱ་ནག་དུ་ཁྱོན་བསྟོལ་ས་ལྷོ་དུ་གཟུག་ཅམ་

¹²² ཞིབ་དུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ།

¹²³ BUDDHIST IN NEW CHINA ཞེས་པར་སྤྱི་ལོ་ 1955 ལྷ་བ་ 2 ཚེས་ 24 ཉིན་མའོ་ཅེ་ཏུང་ལ་ལོ་སར་གྱི་གསོལ་སྟོན་བའམས་ཞེས་
མིས།

བཞུགས་ཏེ་མཐར་སྐྱིལ་ 1955 ལྷ་བ་ 3 ཚེས་ 12 ཉིན་¹²⁴ལེ་ཅིན་ནས་ཕེབས་ཐོན་གྱིས་རྒྱ་བཞུད་རིམ་པར་གནང་
མཐར། ལན་གྱུ་གནས་ཐང་དུ་ཕེབས་འཕྲོར་སྐབས་མདོ་སྨད་ལྷོ་གྲོང་གི་སྐྱ་ཆེན་དཔོན་ཆེན་གནད་ཡོད་ཚོ་ཕེབས་བསྐྱར་
བཅར་ཏེ་ཆེད་བསྐྱིགས་བཞུགས་གནས་སུ་གདན་འདྲེན་ཞུས་ཤིང་དེ་ནས་ཟི་ལིང་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱུངས། དེར་
བཞུགས་ཞབས་མཛད་རིང་དེར་སྨོན་མཁས་པ་དང་དཔོན་རིགས་ཚོས་དགའ་བསྟེན་གནས་སྟོན་དང་འདོད་དོན་སྟོན་
སྟོན་ཞུས། དེ་ནས་རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་འཁོར་ལོ་མཚོ་པོ་རང་ཉིད་གང་དུ་སྐྱེའི་མཚན་དཔེའི་མེ་ཏོག་མདོན་པར་བཞད་པའི་
ཡུལ་སྟག་མཚོར་དང་ཁད་ཤིན་ཏུ་ཉེ་ཞིང་ཁམས་གསུམ་འགྲོ་བའི་སྐྱ་མ་ཆེན་པོ་ཇི་རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་ཙོང་ཁ་བ་སྐོ་
བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཉིད་གང་དུ་སྐྱེ་བལྟམས་པའི་གནས་མཚོ་གསུ་འབྲུམ་བུམས་པ་སྤྱིང་ཞེས་
ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་དུ་ཞབས་སོར་བདེ་བར་འཁོད། དེར་སྐྱེ་འབྲུམ་གསེར་སྨོན་ཆེན་མོ་
ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཉེན་མཚོ་གདན་སྟག་ཁང་། འབྲུ་ཁང་སོགས་སུ་གནས་གཟིགས་མཚོད་བཤམས་དང་།
སེར་སྐྱ་མི་དམངས་ལ་བཀའ་དབང་དང་ལྷགས་ལུང་སོགས་འདོད་ཚོས། རང་གཞན་གཉིས་ཀར་ཕན་པའི་བྱ་བ་
བཟང་པོ་བསྐྱེད་དགོས་པ་སོགས་ཚོས་དང་སྤྲོད་ལས་བཅུམས་པའི་བཀའ་སློབ་ཟབ་མོ་བཅས་སྟོན་སྟོན་མཛད། དེ་
ལ་ཡ་ལོང་ས་མཚོ་གཤམ་འཁོར་ལོ་མཚོ་པོ་ཞིན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

རྒྱ་ནག་ལྷོ་དུ་གཟིགས་སྟོར་མཛད་སྟོན་རྣམས་ཀྱི་སྟེ་ཐོན་ཚོ་སྐྱེ་འབྲུམ་དུ་འཕྲོར་སྐབས་རྒྱ་མིས་བཞུགས་བསྐྱིགས་
ཞུས་པ་ལྟར་རིན་པོ་ཆེ་དགོན་པའི་ཉེ་འགྲམ་ཞིག་དུ་བཞུགས། གསེར་སྨོན་པོ་ཆེའི་མདུན་མཚོད་སྐྱོན་སྒྲ་ལྟོད་

ཚོར་དང་འབྲེལ་གནས་གཟིགས་གནང་། ཞེས་གསུངས། དེ་ལ་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས། “སྐྱེ་འབྲུམ་དགོན་པར་ཉིན་ལྷ་ཙམ་
བཞུགས་པའི་རིང་མཛད་སྟོན་ཆེན་མོ་ཅི་མང་ཚོགས་སོང་ལ། དེ་ནས་སྟག་མཚོར་དུ་ཕེབས།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།
འབྲུངས་གཞིས་སུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱུངས་ལ། འཕྲོད་རི་ཁྲིད་དུ་འང་གནས་གཟིགས་སུ་ཕེབས་ཞེས་སྟག་ལུན་གྱིས་
གསུངས་ཏེ་དེ་ཡང་ <<མི་ཆེའི་བྱང་བ་བཟོད་པ། >>ལས།

དེ་ནས་སྐྱེ་འབྲུམ་བུམས་པ་སྤྱིང་དགོན་ཆེན་གྱི་ལས་སྟེ་དང་། ལྷ་དམངས་སུན་མོང་ནས་སྨོན་དུ་གདན་ཞུའི་སྟོན་ཞུ་བུ་
དོན་ལྟར། དེར་ཞབས་སོར་འཁོད་ཇི་ལེ་ལེ་འཛོམས་པའི་སེར་སྐྱ་མི་དམངས་ཁྲི་གྲག་ལྟག་ཙམ་རྣམས་ལ་སྐྱོན་རས་
གཟིགས་གྱི་དབང་ཆེན་དང་། མ་ཉིད་ལྷགས་ལུང་སོགས་དང་། མཛེས་དམངས་བཅས་ཀུན་གྱི་འདོད་སྟོན་ཞེས་པའི་
བཀའ་དྲིན་བསྐྱུངས། དེ་ནས་སྐྱེ་འབྲུམ་འཕྲེལ་སྟེ་ཉེ་འགྲམ་ཡ་ལོང་ས་མཚོ་གཤམ་འཁོར་གྱི་སྐྱེའི་འབྲུངས་ཁང་སྟག་འཚོར་དང་། དེའི་
ཉེ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་བ་ཙོང་ཁ་བ་སྐོ་མཚོས་ཇི་ཀམ་རོལ་པའི་རྩོ་རྩེའི་དུང་ནས་དགོ་བསྟེན་སྟོན་པ་བཞེས་གནང་ཡུལ་འདར་

ཚོང་རི་ཁྲིད་དུ་གནས་གཟིགས་སུ་ཕེབས། སྟག་འཚོར་འབྲུངས་ཁང་དུ་ཞབས་གཅིག་བཞུགས་ནས་སྐྱེ་འབྲུམ་བཟུང་། ཅེས་
གསུངས། སྐབས་དེའི་འབྲུངས་གཞིས་གྱི་གཟིམ་ཁང་ནི་སྨར་གྱི་དེ་མ་ཡིན་པར་རྒྱ་བསྐྱེད་གསར་བཞེངས་གནང་བ་

¹²⁴ The Last Dalai Lama ཞེས་པར་གསལ།

དེ་ཡིན། དེ་ནི་རྒྱལ་ཡུམ་ཚེན་མོས་གསུངས་པ་ལྟར། ཡབ་ཡུམ་སྲས་སྲོས་དང་བཅས་པ་རྗེས་སོར་ལྷ་ས་ནས་གཞིས་
སྲོས་ཏེ་ཕྱིར་སྐྱབས་མཚོར་དུ་ཕེབས་བཞུགས་ཀྱི་ཐུགས་རེ་ཚེན་པོ་ཡོད་སྟབས། རྒྱལ་ཡབ་ཚེན་པོས་ལྷ་ལྡན་ནས་
བཀའ་བཀོད་གནང་སྟེ་རྒྱ་བསྐྱེད་གསར་བཞེངས་གནང་བ་ཞིག་རེད། སྐབས་དེར། རྒྱལ་དེའི་མི་དམངས་ལ་ས་དེའི་
གནས་ཚུལ་དང་ཡིད་ཀྱི་འདོད་བབ་སོགས་དང་པོར་བརྗོད་པའི་རང་དབང་མེད་པར་རྒྱ་དམར་གྱི་སྲིད་ཇུས་བཟང་
བའི་ཚུལ་དག་འདར་འདར་གྱིས་ཤོད་བཞིན་མིག་ནས་མཚི་མ་སྟོམ་སྟོམ་དུ་བཞུར་བ་གཞིགས་སྐབས་ཡ་རྒྱལ་ཡུམ་
ཚེན་པོ་དང་ཡ་གོང་ས་མཚོག་གི་ཐུགས་ལ་མི་བཟོད་པའི་ཐུགས་པམ་འཁྲུངས་ཀྱང་། རྒྱ་དམར་གྱིས་ཡོངས་སུ་དབང་
སྐྱུར་བྱས་ཐོབ་པས་སེམས་གསོ་ཅམ་ལས་གནང་ཐབས་གཞན་གང་ཡང་མ་བྱུང་། དེ་ཡང་ཡ་གོང་ས་མཚོག་གི་ཞལ་
སྐྱ་ནས། “དེ་སྐྱེས་ཡུམ་གྱི་ཉེ་འགམ་ཐེ་ལིང་ཐོང་ཁྲེང་དུ་ས་གནས་དེའི་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་འགོ་ཁྲིད་ཅིག་གིས་ཁོ་པོར་
ཕེགས་སྐྱར་¹²⁵དེར་སོ་ཞིག་བཤད་བྱུང་བ་པེ་ཅིག་ལ་ཉལ་ཏུ་གོ་ཐོས་བྱུང་བ་དེ་རང་རེད།” ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྐབས་དེ་
ནི་པོད་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ས་གནས་གང་སར་དམར་པོའི་རིང་ལུགས་བྱུང་སྟེ་ལེ་གེད་བཞིན་པའི་སྐབས་ཡིན། སྐབས་
དེའི་པོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་དག་ནས་“རྒྱལ་མཚོ་པའི་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཅེ་ཏུང་”ཞེས་སོགས་བརྗོད་དེ་དགའ་སྟོའི་རྣམ་
འགྱུར་རང་དབང་མེད་པར་སྟོན་དགོས་ཀྱང་། བང་དུ་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་སྐྱབས་པའི་ཐུག་བསྐྱེད་ཀྱི་ཐུན་པ་འཛིབས་
ཡོད། དེ་ལ་<<རོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་རོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས།

ཐོན་རང་ཡུལ་དུ་ཕྱིར་ལོག་ཁར། སྐྱེས་ཡུམ་གྱི་འགམ་པེ་སྐྱབས་མཚོར་དུ་ཡང་བསྐྱར་འགོ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་བྱུང་། དལ་དུབ་
ཅན་གྱི་ལམ་འགྲུལ་དེའི་ནང་སྐྱབས་མཚོར་དུ་བསྐྱོད་པའི་དུས་ཡུན་ལྷང་དུ་དེར་དགའ་སྟོ་དང་། སྟོམ་རྒྱུད་གི་ཁྲིམ་ཚང་དུ་
སྐྱེས་པར་དེར་རང་བཞིན་དགའ་སྟོམ་ཐོབ་ཐོང་བྱེད་ལོས་པ་ཡིན། རང་ལོ་བཞི་སོན་དུས་བཞག་པའི་ས་ཆ་དེ་ཡིད་ལ་
སྣང་སྣང་ཐོབ་སྐབས་ཉ་ཅང་དགའ་པོ་བྱུང་ཡང་། མི་སུ་ཞིག་ལ་སྐྱེས་པའི་སྐབས་ཁོ་ཚོའི་ད་ལྟའི་སྐྱབས་པའི་ཐུག་བསྐྱེད་ཀྱི་
གནས་སྟངས་དེ་སྐོ་བུར་ཐོབ་གསོས་ཀྱིན་འདུག །མི་དེ་ཚོར་སྐྱེད་པོ་ཡོད་མེད་ཐོད་ཐོད་ཐོད་ཐོད་པར། ལྱང་ཐོབ་ཏུང་དང་། རྒྱལ་
ཚེན་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཅེ་ཏུང་གི་འགོ་ཁྲིད་ལོག་ཤིང་ཏུ་སྐྱེད་ཅིང་། འཚོ་བ་བཟང་པོ་ཡོད་ཅེས་ཐོབ་པར་དུས་མཉམ་དུ་
མིག་མཚི་མའི་རྒྱུ་གྱིས་གང་སོར་བས་ཁོ་པོ་ཡང་རང་དབང་སྐྱ་ཅམ་གྲལ་པའི་བརྗོད་ཚུལ་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་བརྗོད་མ་

བྱས་པ་མཚོར་སྟེ་ཡིད་སྐྱོ་བ་དང་སྐྱབས་པའི་ཐུག་ཏུ་བྱུང་། ཅེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཐུགས་དགའ་སྟོ་གཉིས་འདྲེས་ཀྱི་རང་ནས་
སྐྱེ་འབྱུང་བུམས་པ་སྐྱིད་དང་འཁྲུངས་གཞིས་སྐྱབས་མཚོར་སོགས་ཀྱི་གཞིགས་སྐོར་དེ་དེ་ཞིག་གྲུབ་པར་མངོན། དེ་
ནས་ཡ་གོང་ས་ཚེན་པོ་སྟོན་འཁོར་རྣམས་ཨ་པ་ཨ་སྟོ་མཚོག་གིས་གཙོ་སྐྱབས་སྐྱེད་པའི་ཐུག་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐྱ་སྟེ་མི་སྟེའི་
འབྱུང་མི་གནད་ཡོད་དུ་མས་གདན་ཏུ་དང་བཅས་ཀུན་མཁུན་ཚེན་པོ་འཇམ་དབྱངས་བཞེད་པ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་གདན་
ས་མཁས་གྲུབ་བྱེ་བའི་འབྱུང་གནས་སྐྱེད་པའི་ཐུག་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐྱ་སྟེ་མི་སྟེའི་
ས་མཁས་གྲུབ་བྱེ་བའི་འབྱུང་གནས་སྐྱེད་པའི་ཐུག་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐྱ་སྟེ་མི་སྟེའི་
ས་མཁས་གྲུབ་བྱེ་བའི་འབྱུང་གནས་སྐྱེད་པའི་ཐུག་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐྱ་སྟེ་མི་སྟེའི་
ས་མཁས་གྲུབ་བྱེ་བའི་འབྱུང་གནས་སྐྱེད་པའི་ཐུག་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐྱ་སྟེ་མི་སྟེའི་

¹²⁵ ཕེགས་སྐྱར་ཞེས་པ་འདིར་དབྱིན་སྐད་ཀྱི་ lecture ཞེས་པ་སྟེ་གཏམ་བཤད་ལ་གོ་དགོས།

བཀོད་དེ་བཞུགས་ཞབས་ཉིན་དུ་མ་མཚན། དེར་འཇམ་བཞད་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁྲི་གུང་ཐང་རིན་པོ་ཆེ། ཨ་
ལགས་སྐྱོ་ཁོ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཀྱིས་དབུས་སྐྱ་སྤེ་མི་སྤེ་ཡོངས་ནས་དབྱེས་སྟོན་རྒྱ་ཆེར་བྱངས། ཚོས་སྲིད་ཀྱི་བཀའ་
མཚན་ལྟག་པོར་མཚན། གྲུ་ཚང་ཁག་དང་ཉེན་མཚོག་རྣམས་གཞིགས་འབྲུལ་ཞུས། འབངས་མི་སེར་སྐྱེ་འབྲུལ་སྐྱག་
བཞུགས་བར་ཐབ་ཚོས་དང་བྱུག་དབང་། གནད་ཡོད་ཁག་ལ་སྐྱེར་མཇམ་བཅས་གནད་། འབྲུས་མང་ནས་ཚོས་ཀྱི་བསྐོ་
སྤྱིང་སྤུལ་བར་དབྱེས་མཉེས་ཆེན་པོ་མཚན། དེ་ལ་<<མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།>>ལས།

ཡགོང་ས་མཚོག་སྐྱེ་འཁོར་རྣམས་ལེ་ཅིན་དུ་བཞུགས་སྐབས་མདོ་སྐད་ཞུས་ཀྱི་སེར་སྐྱེ་མི་དམངས་ནས་གདན་ཞུའི་སྟེན་
སེང་ཞུས་དོན་ལྟར། ལེ་ཅིན་ནས་ལུབ་བྱང་ས་ཞུས་ལན་གཉེན་མོང་ཞེས་ཞུས་སེར་འཁོད་སྐབས་མདོ་སྐད་སྐྱོ་བྱང་
བཀའ་ལེན་འབྲིལ་སེར་སྐྱེ་མི་དམངས་ཀྱི་འབྲུལ་མི་དང་། དེ་ཞུས་ཀྱི་དཔོན་ཆེན་ཨ་པ་ཨ་ལྷོ་བཅས་མི་སྐྱ་དུ་མ་ཐེབས་
བསྐྱར་འཕྱོར་ཏེ། དེ་ནས་ཀ་ཚུ་ས་གནས་སུ་ཉིན་གྲུང་གསོལ་ཚོགས་གནད་སྐབས། ... ཡགོང་ས་ཚོན་པོ་མཚོག་བཀའ་
ལེན་འབྲིལ་དུ་ཉིན་ཞག་བདུན་(ཐེབས་ཐོན་ཀྱི་ཉིན་གཉིས་བཅུ་པ་ཡིན་འདྲ་སྟེ་དབྱུང་)ཅམ་བཞུགས་རིང་དེ་ཞུས་དུ་
འཛོམས་པའི་པོད་མི་སེར་སྐྱེ་མི་དམངས་འབྲུལ་གཅིག་ཅམ་ལ་ཚོས་འབྲེལ་རྒྱ་ཆེ་གནད་ཐོག་། ཉིན་གཉིས་རིང་སྟོན་ཚུ་
ཚོད་ ༡༠ ལས་དགོང་ཕྱོ་ཚུ་ཚོད་ ༤ བར་མཇམ་ཁ་མཚོམས་མ་ཚད་བར་བཀའ་ཐོན་བསྐྱུངས་ཏེ་ཚང་མའི་འདོད་སྐོ་
ཁེངས་པ་བྱུང། སྐབས་དེར་རྒྱ་མི་ལས་བྱེད་ཚོས་མི་འཁོར་མང་པོ་དེ་ལྟ་བུ་འཛོམས་པ་ད་པན་མཚོང་མ་སྤྱོད་ཞེས་
བཀའ་ཡོད། རོབ་ཅིས་ལྟར་ན་མི་འཁོར་འབྲུལ་གཅིག་ལྟག་ཅམ་ཡོད་ཅེས་ཟེར། ཞེས་གསལ་ལ། <<བཅོན་པོའི་ཀྱི་རང་

དབང་།>>ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

པོད་ཀྱི་ཤར་ངོས་སྐྱོ་བྱང་བཀའ་ལེན་འབྲིལ་དུ་འགོ་སྐབས། མི་སྟོང་སྐྱག་མང་པོ་ངོས་རང་མཇམ་འདོད་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་སོ་
སོ་ནས་ཡོང་སྟེ་མི་འཁོར་ཁྲོན་ཆེ་འཛོམས་ཤིང་། ཁོང་ཚོའི་སྐོ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་དད་མོས་ལ་ངོས་རང་ཉ་ལས་བྱུང། གང་
ལྟར། ངོས་རང་སྐྱོ་བྱང་བཀའ་ལེན་འབྲིལ་དུ་འགོར་དུས་ཀྱི་ཐད་ལ། རྒྱ་གཞུང་གིས་དོན་དངོས་ལས་གཟུང་འཁོར་
གཅིག་གི་རྗེས་སུ་ཐེབས་གནད་ཞེས་ཡོད་ཅེས་རྒྱན་བཀའ་དེ་མགོ་སྐོར་བཏང་འདུག་པར་མི་དམངས་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་
བྱས། དེར་བརྟེན། ངོས་རང་གནས་དེ་དང་ཁ་བྲལ་པའི་རྗེས་ཅམ་ལ་མི་སྟོང་སྐྱག་མང་པོ་ངོས་རང་མཇམ་བར་བསྐྱེབས་
འདུག། གནས་ཚུལ་དེ་གོ་ཐོས་བྱུང་སྐབས་ཚད་ལས་འདས་པའི་སྐོ་པམ་བྱུང། ཞེས་བཀའ་སྐྱུལ། ཡགོང་ས་སྐྱེས་མགོན་
ཆེན་པོ་སྟོན་འཁོར་སྐྱོ་བྱང་བཀའ་ལེན་འབྲིལ་དུ་བཞུགས་རིང་། ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་ཀུན་མཁུན་
འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་སྐྱེ་སྤྱིང་བྱུག་པ་དང་གྲུ་གཞོན་དུ་མར་དགོ་ཚུལ་གྱི་བསྐྱེད་སྤྱོད་སྐྱུལ་ཞེས་ཡགོང་ས་མཚོག་
ནས་གསུངས་ལ། <<ངའི་པ་ཡུལ་གྱི་ཡ་ང་བའི་ལོ་རྒྱུས།>>ཞེས་པ་ལས།

ཕྱི་ལོ་ 1955 ལོའི་པོད་ཆུ་ ༩ བར། གངས་ལྗོངས་ཚོས་སྲིད་ཡོངས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ཡགོང་ས་སྐྱེས་མགོན་རྒྱལ་བའི་
དབང་པོ་སྐྱེ་སྤྱིང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་སྟོན་འཁོར་རྣམས་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆིབས་སྐྱུར་གནད་ནས་སྤྱིར་དབུས་གཙང་དུ་
ཐེབས་ཁར་སེར་སྐྱེ་མི་མང་ཡོངས་ཀྱིས་གསོལ་བ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཏབ་པ་ལྟར། ཚོས་གྲུ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་བཀའ་ལེན་
འབྲིལ་དུ་ཞབས་སེར་བཀོད་དེ་ཉིན་ལྔ་(ཐེབས་ཐོན་ཀྱི་ཉིན་གཉིས་མ་བཅུ་སྟེ་དབྱུང་)བཞུགས་རིང་ལ་མི་མང་ལ་

མཇལ་ཁ་དང་། སྐལ་ལྷན་རྣམས་ལ་དཔལ་མོ་ལུགས་ཀྱི་ལས་གསལ་མཚོག་ལུགས་མེ་ཆེན་པོའི་དབང་སྐྱེད་ཟེང་མོ་སོགས་
དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་བདུན་ཅིས་ཆོས་པར་མཛད། སྐབས་མེ་མི་ཆེན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་སྐྱེ་མཉམ་ནས་
འཇལ་བཞུགས་མཚོག་སྐལ་རིན་པོ་ཆེས་ཆོགས་སྐྱེ་མ་དགོ་ཚུལ་ཀྱི་སྐྱོམ་པ་བཞེས། གདན་ས་རང་ཉིད་ནས་ཉེན་ལྡེའི་རིང་
གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ཆེན་པོ་ལྡེའི་རིགས་ལུང་གི་རྒྱལ་ལས་འབྲུལ་དང་། མཚོན་མོར་གཞུང་ཆེན་སོ་སོའི་སྐྱོར་སྐྱེད་ས་
མཚོན་ལུང་སོགས་སྐྱེ་མ་དང་ཟང་ཟིང་གི་མཚོན་སྤྲིན་གྲོ་ལོ་པ་ལུགས། ལུང་ལའང་གུམ་ས་ཆོས་སྡེ་ལྷན་དང་འབྲེལ་བ་
དོན་གསལ་ཀྱི་སྐྱོར་སྐྱེད་ས་མཚོན་ལུང་ཟེངས་གཉིས་འབྲུལ་བའི་སྐལ་བཟང་མོ། ཅེས་གསུངས། དེ་ལྟར་བཀའ་ཤིས་འཁྲིལ་
དུ་དབང་ལུང་བཏུན་བཞུགས་མཇལ་ཁ་སོགས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་སྤྲོད། ལྷ་སྐྱོབ་བམ་དཔོན་
འབངས་རྣམས་འབྲེལ་དཀའ་བའི་ལུགས་ཆོར་དག་པོ་དང་བཅས་ཆེབས་ཞབས་བཏེགས་ནས་ལན་གྱུ་བརྒྱུད་ཁྲི་འདུར་
ཆེབས་སྐྱེད་བསྐྱེད་ས་པར་ཨ་པ་ཨ་སྐྱོ་སོགས་ནས་ཐེབས་སྐྱེལ་ལྷན་མེད་པ་ཞུས། སྐབས་དེར་ས་ཡོམ་གྱི་རྒྱུན་པས་
དར་མདོར་ཐེབས་ལམ་མི་བདེ་བས་ཁྲི་འདུར་ལུན་རིང་ཅམ་བཞུགས་དགོས་བྱུང་ཞིང་། དེར་གོ་བྱུ་ཞེན་ལེ་དང་ཞེན་
དབྱིས་གཉིས་མཇལ་འབྲུད་དུ་འཕྱོར་བར་ལྷན་འཛོམས་ཐོག་དུས་རྒྱུན་རྫོགས་རྒྱ་མེད་ཅིང་གསལ་ན་མི་སྐྱོ་བ། དམར་
ལུགས་ལ་མཛོན་སྐུལ་འཛོམས་མེད་ཀྱིས་བསྐྱེད་ས་བརྗོད་དང་དོན་དང་མི་མཐུན་པའི་རང་བསྐྱོད་བྱེད་པའི་གཏམ་
བཞུགས་རིང་མོ་དེ་དག་སྐྱེད་ཡང་གསལ་དགོས་པ་བྱུང་།

ཁྲི་འདུན་ས་དར་ཅེ་མདོ་དང་དེ་ནས་རིམ་བཤམ་ཆབ་མདོར་ཞབས་སོར་འཁོད་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་ལུང་
རིན་པོ་ཆེ་སོགས་མཇལ་འབྲུད་ཀྱིས་ཕྱོགས་སོ་སོའི་གཞིགས་སྐྱོར་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་མོལ་མཛད། ཐེབས་
ལམ་དེ་དག་ཏུ་ལྷན་དཔོན་སེར་སྐྱེ་ལུན་ཀྱིས་དགའ་བསྐྱེད་དབྱེས་སྐྱོན་གཟབ་རྒྱས་ལུགས་ཅིང་། འདོད་ཆོས་བསྐྱེད་བྱ་
སོགས་དུས་རྒྱུན་གྱི་མཛད་རིམ་རྒྱས་པར་བསྐྱེད་སྤྲོད། ཐེབས་ལམ་དུ་སྐབས་དེར་ས་ཏུད་དང་ཐབ་ཅོ་འཕྲིལ་བ། བར་
མཚོམས་སྐྱེ་འབྲུད་དོག་པ་སོགས་སྐྱེ་དཔལ་སྐྱོ་ཆོགས་རིམ་བརྒྱུད་ཀྱིས་མཐར་ཆོལ་གྲུང་ཐར་དུ་ཐེབས་འཕྱོར་བྱུང་བར།
དེ་གར་གཞུང་ཞབས་སེར་སྐྱེ་དང་གདན་ས་སེ་འབྲེལ་གཉིས་ཀྱི་མཁན་པོ་ལྷན་སྐུལ་སོགས་ཀྱིས་ཐེབས་སྐྱོན་དཀའ་སྐྱོ་
རྒྱས་གཞོན་ཞུས། དེ་ལྟར་བོད་ཤིང་ལུག་རྒྱ་བ་ ༥ ཆོས་ ༡༡ སྤྱི་ལོ་ 1955 ཟླ་བ་ 6 ཆོས་ 30 ཉེན་སྐྱེའི་གསང་བ་
གསུལ་ལ་ཕྱི་ནང་གི་ཉེ་བར་འཆོ་བའི་རིགས་སྡེ་ཅམ་ཀྱིས་གྲང་མ་གོས་པར་སྐྱེ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་ཐེབས་
འཕྱོར་ལེགས་པར་གྲུབ།¹²⁶

¹²⁶ ལུན་གྱི་རིང་རྗེས་གཤམ་ལེན་ལེར་རྒྱལ་མཚོན་གྱི་མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་ “དེ་ནས་ཡུལ་ས་ཆེན་པོ་སྐྱོན་འཁོར་མདོ་སྐད་ས་ཁུལ་ལན་གྱུ་དང་མཚོ་སྐོན་
ཞིང་ཆེན་ཁོངས་སྐྱེ་འབྲུལ། བཀའ་ཤིས་འཁྲིལ་སོགས་ལ་གཞིགས་སྐྱོར་དང་། བེ་ཅིན་དུ་མཛད་སྐོ་ཁག་ལེགས་གྲུབ་ཀྱིས་མི་རིང་བར་སྐྱེ་ལྷན་རྒྱལ་
ཁབ་ཏུ་ཆེབས་བསྐྱེད་བསྐྱེད་རྒྱ་སྐུལ་གཏུན་འཁེལ་བ་བཞེས།” ཞེས་གསལ་ཞིང་། དེའི་གོང་དུ་ནང་ཁུལ་གྱི་ཁྲིའི་ཐེན་ཅིན་སོགས་སྐྱེ་གཞིགས་
སྐྱོར་གྲུབ་རྗེས་ཕྱིར་བེ་ཅིན་དུ་ཐེབས་ཏེ་ལོ་སར་མཛད་སྐོ་བསྐྱེད་ས་ཚུལ་སོགས་ཀྱིས། ལྷན་སྐྱེ་ལྷན་ཆོགས་བཀའ་ཤིས་ཀྱི་<<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་
པ་>>ན། རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འབྲུས་མི་ཆོགས་ཆེན་པོའི་རྗེས་བེ་ཅིན་ནས་རྒྱལ་ས་ཁུལ་དུ་མར་གཞིགས་སྐྱོར་གྲུབ་སྟེ་ལན་གྲུང་ཐེབས། དེ་

མཐའ་དོན། སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་སྟོན་འཁོར་རྒྱ་ནག་པེ་ཅིན་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་
བསྐྱེད་སྤོང་པར་དོན་པན་ཅི་ཞིག་བྱུང་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། དེའི་ཐད་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་<<གོང་ས་སྐྱུ་ཕྱོད་བཅུ་བཞི་པ་
ཆེན་པོའི་མཚན་རྣམ།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་དང་། <<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>སོགས་སུ་སྟོགས་
གཉིས་ནས་པན་ཐོགས་བྱུང་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། དང་པོ་ནི། རྒྱ་ནག་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་སྤོང་པ་དེས་ཐོད་ཀྱི་
སྟོགས་ནས་རང་གི་ཁ་གཏང་དུ་ལངས་པའི་ཡུལ་དེ་རི་ལྷ་བྱ་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་པོར་གསེགས་པ་དང་། གཉིས་པ་ནི།
དོན་ཆོན་བཅུ་བདུན་དུ་གསལ་བ་ལྟར་དམག་སྲིད་ལུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་བཅུ་གསུམ་ཉེ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐོད་ལ་ཐད་ཀར་
འཛིན་སྐྱོར་དང་སྐྱེད་སྤོང་འཛིན་བྱ་རྒྱུའི་ཐོག་མའི་འཆར་གཞི་དེར་འགྲུར་བ་བཏང་སྟེ། བར་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཚད་ཐོན་བྱ་
ཡོད་པའི་རང་སྐྱོར་འཇུགས་རྒྱུའི་ཁས་ལེན་བྱེད་དུ་བཅུག་གནང་བ་དེ་རེད།

རྒྱ་ནག་ནས་སྤྱིར་སེབས་དང་སྐྱ་སྐྱེའི་ཡུང་བསྟན།

རྒྱ་ནག་དུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱུར་བའི་སྐྱབས་དེ་ཉིད་དུ་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ནས། མོ་ངོ་གཅིག་གི་ནང་ཚུན་ལྷ་ལྷན་
རྒྱལ་ཁབ་དུ་སྤྱིར་འཁོར་དེས་ཞེས་ཞལ་བཞེས་གཡར་དམ་བརྟན་པོ་མཚན་པ་ལྟར། སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་
ཆེན་པོ་མཚོག་སྟོན་ལྷན་ནས་ཞལ་གྱེས་ཉེ་རྒྱ་ལོ་བཅུ་གཉིས་མིན་ཅམ་གྱི་རིང་རྒྱ་ནག་དང་ཐོད་པར་སྟོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་
མང་པོར་གསེགས་སྐྱོར་ལེགས་པར་བྱུང་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ 1955 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 30 ཉིན་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་
སེབས་འཕྲོར་ལེགས་པར་བྱུང་བར། གཞུང་འབངས་གཉིས་ཀས་དགའ་སྟོ་ཆེན་པོའི་རང་ཆིབས་སྐྱུར་རྒྱས་པའི་ལམ་
སྟོལ་ལྟར་སེབས་བསུ་དང་དགྱེས་སྟོན་རྒྱ་ཆེར་བཤམས། <<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་>> ལས།

སྤྱི་ལོ་ 1955 ཐོད་ཕྱིར་ལུག་ལོ་ཐོད་ཟླ་ 6 པ་ནང་། ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་རྒྱ་ནག་ནས་རང་གི་རྒྱལ་
སར་ཞབས་སོར་འཁོར། སྤྱི་ཉིན་དེར་ནོར་བུ་སྤྱིང་ཁའི་དབུ་གཡལ་གསེམ་རྒྱུང་དུ་གྱུས་པ་བཅར་དགོས་བཤམ་ལན་
སེབས་དོན་ཞབས་བཅར་ལུས་པར། ང་རང་ཚོས་མོ་མའི་སྲིད་རྒྱས་དེ་ནོར་འཁུལ་གཏན་ནས་མ་བྱུང་ཐག་ཚེད་རེད་ཅེས་

ནས་མདོ་སྐད་ཐོང་བཤམ་གྱིས་འབྲིལ་དང་། དེ་ནས་སྐྱུ་འབྲུམ་བྲུམ་ས་བསྐྱིད་དང་སྟག་མཚེད། དེ་ནས་སྤྱིར་པེ་ཅིན་དུ་སེབས་ཉེ་བོད་ཀྱི་ལོ་སར་
དགྱེས་སྟོན་ལ་རོལ་བ་དང་དབུས་སུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་སྤོང་པའི་རྒྱལ་དང་། ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ། ས་སྐྱུ་ལུན་
ཚོགས་པོ་བྱང་གི་གཏུང་སྲས་རིན་པོ་ཆེ། སྤོན་སྤྱིང་གཏུང་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་སྐྱེ་ཆབ་དུ་ཁྱི་འདུན་སྟོན་དུ་སེབས་ཐོན་གནང་
བའི་རྒྱལ་གྱིས་འདུག། རྒྱ་ར་བ་བསྟན་འཛིན་ཚོས་ཉིད་ཀྱིས། བཤམ་གྱིས་འབྲིལ་དང་སྐྱུ་འབྲུམ་སོགས་ལ། ཞེས་དང་། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་
དུ་ཡང་། མཚོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་དང་། བཤམ་གྱིས་འབྲིལ། སྐྱུ་འབྲུམ་སོགས་སུ། ཞེས་དང་། སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ། ཐོག་མར་སྐྱུ་འབྲུམ་དང་དེ་
ནས་རྒྱ་བྱང་བཤམ་གྱིས་འབྲིལ་དུ་སེབས་པའི་རྒྱལ་དང་། དེ་ནས་རིམ་སེབས་ཀྱིས། ཏུ་ཉེ་ཉེ་ཚོ་དགོན། བེ་རེ་དགོན། དར་རྒྱས་དགོན།
དཀར་མཛེས་མཚོན་ཉིད་དང་སྟགས་པ་བྱ་ཚང་། ཞེས་སོགས་གསལ།

ལིན་ཏུ་དབྱེས་པའི་བཀའ་བཟང་ལྷག་འཕྲོལ་ཡང་ཡང་ནན་ཏན་དུ་སྦྱི་ཤེབས་བྱུང་བར་བཀའ་འདྲིན་ཆེ་ཞེས་ཞུས། ཞེས་གསུངས་
ཤིང་། གཞན་ཡང་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་མཚན་རྣམས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱང་རྗེའི་འོལ་མཚོར་གསུང་དོན། “ངོས་རྒྱ་ནག་ནས་
ལོག་ཡོང་དུས་ཀྱང་གོ་རྟུ་ལྷ་ས་ནས་མར་ཡོང་བ་ཀོང་པོར་ཐུག་བྱུང་། ཀྱང་གོ་རྟུ་ལ། ངོས་ལོ་གཅིག་བསྐོད་ལམ་འདི་
བརྒྱུད་འགྲོ་སྐབས་ངོས་ཀྱི་སེམས་ནང་དོགས་པ་ཆེན་པོ་ཡོད། ད་ཆ་ལམ་ཁ་འདི་རང་བརྒྱུད་ཡར་ཡོང་དུས་དོགས་པ་
རྣམས་སངས་ནས་ཡིད་ཆེས་དང་རེ་བ་བྱས་ནས་ཡོང་གི་ཡོད་ཅེས་བཤད་པ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་པའི་ལོང་འོག་གི་
གསུང་བབ་ལ་བརྟགས་ན། སྐབས་དེར་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་ཐུགས་ལ་གོ་མོ་ནས་རྒྱ་གར་དུ་མ་ཤེབས་པར་ཕྱིར་ལྷ་
ལྷན་དུ་ཤེབས་པ་དང་། རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱུངས་པ་སོགས་ལ་དོན་པན་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་པའི་དཔོངས་ཚུལ་
ལྷགས་ཆེར་ཡོད་པར་མཛོན་ཞིང་དོན་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་ཡིན་པེས། འོན་ཀྱང་། ཐོག་མའི་གོས་དོན་ལ་མ་གནས་པ་
སོགས་རྒྱ་དམར་གྱི་བྱེད་བབ་རྣམས་སློབ་མེད་ཐོག་། དོན་དག་གསལ་གནད་ཅན་འགའི་ཐད་སོད་མི་རང་ངོས་ནས་ཀྱང་
ཉེན་འཕྲེལ་འཚུགས་པའི་ལས་དོན་དུ་མ་བསྐྱབས་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་བཞེད་དོན་རྣམས་རི་བཞིན་འགྲུབ་མེད།

རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོ་སྟོན་འཁོར་ལྷ་ལྷན་དུ་ཞབས་སོར་བཀོད་དེ་རིང་པོར་མ་ཐོགས་པར་སོད་གཞུང་
དགའ་ལྷན་སོ་བྱང་པའི་ལས་འཛིན་ཆེ་སྟེ་ཀུན་འདུས་པའི་ཚོགས་ཆེན་ཞིག་བསྐྱུ་བསྐྱོང་མཚན་དེ། རྒྱ་ནག་གི་
གཞིགས་སྐྱོར་སྦྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་གཞུང་དང་ལྷན་དུ་བཀའ་གྲོས་ཅི་མཚན། སོད་མཐའ་མཚམས་ཞུས་ཀྱི་གནས་
བབ་དང་མི་དམངས་ཀྱི་དཀའ་སྤུག་སོགས་ཞིབ་རྒྱས་གསུངས་མཐའ། ཕྱིས་འབྲུང་གི་མཚན་རིམ་སོགས་ཀྱི་ཐོག་
བཀའ་བསྐྱུར་ཞིབ་ཏུ་མཚན། དེ་འབྲེལ་སྦྱི་ལོར་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་དང་བཀའ་ཤུགས་རྣམས་བཀའ་
གྲོས་ཞིབ་ཏུ་གནད་སྟེ་བཀའ་སློན་ང་སོད་དང་ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ཆབ་མདོ་ཞུས་དུ་ཞི་འཇམ་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་
ལས་དོན་སྤྱད་ཆེད་གཉོང་མཚན་ཀྱང་། དོན་པན་གང་ཡང་ཡོང་དཀའ་བར་གྱུར་སྐབས་མི་འགྲུངས་པར་ཕྱིར་ཤེབས།

སོད་པའི་བདག་དབང་ཡོངས་རྒྱུགས་ཐད་ཀར་རྒྱའི་ལག་ཏུ་མི་འཚོར་བ་དང་སོད་འབངས་ཀྱི་བདེ་སྦྱིད་མ་
ལུས་པ་ཙུ་བརྒྱལ་དུ་མི་འགྲོ་བའི་སྤྱད། ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཉིད་ཀྱིས་གཙོ་འགན་བཞེས་ཏེ་སོད་གཞུང་བཀའ་
ཤུགས་སོད་རྒྱའི་ལས་དོན་ཐད་ཐུགས་བརྩོན་ཆེན་པོ་གནད་བཞིན་པའི་ལུང་། སྦྱི་ལོ་ 1956 ལྷ་བ་ 2 ལྷ་དཀྱིལ་
ཅམ་སྟེ་སོད་མེ་སྦྱེལ་ལོ་སར་སྐབས་སུ་སྤར་སྤར་གཞུང་བསྟེན་དག་ལྟའི་གཙོ་བོ་གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་སྤྱན་
འདེན་ཀྱིས་སོད་བསྟན་སྦྱིད་ཀྱི་ཐད་བཀའ་འདྲི་གནད་བར། ཡལོང་ས་མཚོག་ལ་ཚོས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་ནས། སློབ་དཔོན་
མཚོར་བ་དོན་ལྷན་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་མཚོག་གི་ཐུགས་རྗེའི་འོད་སྤང་བྱུང་གི་ཕྱོགས་ནས་འགྲོ་བར་འགྱུར་
ཞེས་གོ་རྒྱུ་ཐབ་པའི་ལུང་བསྟན་ཞིག་སློབ་དུ་སྤྱུལ། དེ་ནི་སོད་གཞུང་ནས་འབད་པ་རི་ཅམ་བསྟེན་ཀྱང་རང་ས་
གཞན་ལག་ཏུ་ལོར་ཏེ་མཐར་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུའི་ཀུན་པན་བྱམས་བཅེའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་འོད་སྤང་འཇམ་སྦྱིང་

སྤྱི་དང་ལྷན་པར་ལུ་བ་སྤྱིང་ཁག་ཏུ་རྒྱ་ཆེར་འགོ་བར་དེས་པའི་བརྗེ་བསྟན་པར་མངོན་ཏེ། འདི་འབྲེལ་ཉུང་ཙམ་གྲགས་ ཏུ་ཡང་ཉུང་འབྲུང་། དེ་ལ་<<བཅོན་པོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ལས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུའི་ཞལ་སྤྱོད་སྤྱོད།

སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོའི་མགོ་སྟོན་བོད་ཀྱི་ལོ་སར་སྐབས་སུ། གནས་རྒྱུང་གིས་དོན་དག་ཡ་མཚན་ཅན་ཞིག་གསུངས། དེ་ནི་ ཡིད་བཞིན་ལོར་བུའི་ལོད་སྤང་ལུ་བ་ཕྱོགས་སུ་འགོ་བར་འབྲུང་ཞེས་པ་དེ་དེད། རོས་ཀྱིས། དེ་ནི་ལོ་དེར་རོས་རང་རྒྱ་ གར་ཏུ་འགོ་བའི་བརྗེ་བསྟན་པ་ཙམ་མིན་ནམ་སྟམ་ཡང་། ད་ལྟོ་བསམས་ན་ལུང་བསྟན་དེར་གོ་རྒྱུ་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡོད་པར་ མཚོང་། ཞེས་བཀའ་སླུལ། ལུང་ཚིག་དངོས་ནི་དུས་ཤིས་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་གསུངས་པ་ ལྟར། “རྒྱ་ཤེས་ལོར་བུའི་ལོད་སྤང་དེ། །ལུ་བ་ནས་འཆར་བའི་དུས་ལོང་རོ།”¹²⁷ ཞེས་པ་འདི་ཡིན། དེའི་རྗེས་སུ་ཡགོང་ས་ མཚོག་རྒྱ་གར་དུ་སྟོན་པ་ལུང་འདས་ཀྱི་དུས་བྲན་མཛད་སྟོར་གདན་ཞུའི་མགོན་པོ་ལོག་ཞེས་གསལ་འབྲོར་སྐབས། ཚོས་སྤོང་ནས། མགོན་པོ་མཚོག་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་གནང་རྒྱུ་དེ་མ་བསྐྱེད་པས་སྟུན་འབྲུབ་ལོང་།¹²⁸ ཞེས་བཀའ་ ལུང་གསལ་པོ་ཞིག་སྤྲུལ། དེའི་རྗེས་སུ་ཡང་ཚོས་སྤོང་ནས་བཀའ་ལུང་རིམ་བར་སྟུལ་བ་གྲགས་དུ་སྟོོ་བར་འབྲུང་ རོ།།

ལོ་དེའི་སྟོན་མཚམས་སུ་བསྟན་པའི་མཛེས་རྒྱན་ཆེན་པོ་འཇམ་དབྱངས་མཁའ་བཙུན་བཙུན་ཆོས་ཀྱི་སྟོོ་གྲོས་མཚོག་ གིས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་ལ། བོད་ཀྱི་བསྟན་སྲིད་ལ་གོད་ཆག་ཆེས་ཆེར་བསྟན་མར་མི་འབྲུང་བའི་ སྤང་སྤྱང་དུ་སྟོ་སའི་རོ་བོའི་བཞུགས་ཁྱིའི་ཕྱོགས་བཞེར་མཚོད་རྟེན་བཞི་དང་། གཞུག་ལག་ཁང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ སྤངས་སུ་གུ་རུ་སྤང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་གྱི་སྤྱོ་ཞིག་བཞེར་དགོས་པའི་སྟོོ་བ་དཔོན་བརྒྱའི་ལུང་བསྟན་ཞིག་“ལུང་བསྟན་ རོག་རྒྱན་མིན་ནམ་དགོངས་ན་ལུ་བ་འབྲས་ལྷོ་བ་ཁ་ཤུག་གསལ་མཁའ་ལོང་རྒྱུ་”ཞེས་དོགས་ལན་དང་བཅས་སྤྱོ་རོ་ པ་སྟོ་བརྒྱད་སྟུན་གསན་སྤྲུལ། སྐབས་དེ་ནི། སྤྱི་ཕྱོགས་ནས་འཛིགས་ཏུང་དག་ཡི་མཚོན་ཆའི་ཟེལ་རམ་སྤྱོ་ནས་སྤང་ འཕར་བཞེན་པས་བོད་མི་རྣམས་ཀྱི་རྒྱལ་དུ་ཉམས་དམའ་བར་གྱུར་ཀྱང་། ལང་དུ་ད་དུང་ཡང་ཚོས་བརྒྱུད་ལུ་བ་མཐའི་ ཕྱོགས་སྤང་དང་ཡུལ་ཁམས་དབྱེ་འབྱེད་སོགས་ཀྱི་ཆགས་སྤང་དར་བའི་སྐབས་ཡིན་པས། དགོངས་བཞེད་ཟབ་མོ་དེ་ དག་དོན་འཁྲོལ་མ་བྱུང་། དེ་ཡང་གུ་རུ་སྤང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་བཞེངས་ན་མགོན་པོ་མཚོག་གིས་ནག་ཕྱོགས་ཐམས་ ཅད་ཟེལ་གྱིས་མཐོན་ཏེ་བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་གྱི་སྤོངས་སུ་སྤྱོ་མཐུད་བཞུགས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནད་ཆེ་ཡང་། མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “དེ་ལྟར་གུ་རུ་སྤང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་བཞེངས་བསྟན་མ་ལུ་བ་བརྟེན་དངོས་གནས་རྟེན་འབྲེལ་ ཞིག་ཉེས་པ་འབྲེལ་སྤྱོ་ལུ་སྟུན་ནས་རོས་ཀྱི་སེམས་ན་འགྲོད་པ་ཞིག་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར། མཚོད་རྟེན་རྣམས་མ་ བཞེངས་ཤིང་སྤང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་གྱི་ཆབ་ཏུ་གུ་རུ་རྒྱ་གར་མ་བཞེངས་པས་བོད་དུ་བཞུགས་མ་ལུ་བ་རྟེན་འཁོར་

¹²⁷ མཛད་ནས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྗེའི་རོལ་མཚོ་དེབ་སྤེང་ལུ་བར་གསལ།

¹²⁸ མཛད་ནས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྗེའི་རོལ་མཚོར་གསལ།

ཉུང་ཤམ་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་གནང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་རང་བཞིན་གྱིས་འགྲིག་པར་གྱུར། འདིར་རྟེན་འབྲེལ་ཞེས་པ་
རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་མཚམས་སྦྲེར་བྱེད་ཀྱི་ཆའམ། རྒྱ་དུ་མ་རང་རང་གི་འབྲས་བུ་འབྲིན་པ་ལ་རུས་མཚུངས་སུ་མངོན་དུ་
སློབས་པའི་ཆེ་རྒྱ་གང་ཞིག་གཞན་ལས་རུས་ལྡན་དུ་བྱེད་པའི་རྒྱུན་དང་། རྒྱའི་རང་བཞིན་ཉུང་བའདུ་བསྐྱུར་ཏེ་འབྲས་བུ་
བཟུང་ཞན་དུ་འབྱུང་བར་བྱེད་པའི་རུས་པ་སོགས་ལ་སྐབས་སྟོབས་གྱིས་གོ་དགོས་པ་ལས་གཙོ་བོའི་རྒྱ་ལ་བསམ་མི་
རུང་། རང་ཅག་གིས་རྟེན་འབྲེལ་སྒྲིག་ཅེས་སམ་འགྲིག་ཅེས་བའང་འདི་ལྟ་བུའི་སྟེང་ནས་གོ་བ་རྟེན་དགོས། གང་ལྟར།
སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས།

རྩོད་གསར་མཁུན་བཅེ་ཚོས་ཀྱི་སློབ་སྟོན་ལྟ་སར་ཐེབས་ཏེ་ནོར་བུ་སྤིང་ཁར་ངོས་དང་མཇལ་བ་དང་། ནོར་བུ་སྤིང་ཁར་
མཇལ་ཁ་གྲུབ་རྗེས་རྒྱུ་དུ་གཟེམ་རྒྱུང་མཇལ་ཁ་དང་ཚོས་འབྲེལ་དགོས་ཞེས་གསུངས་ཏེ་གཟེམ་རྒྱུང་མཇལ་ཁ་དང་
པོའི་ཉིན་དགའ་ལྡན་ལྟ་ལ་རྒྱ་མའི་ཁྱིད་དགོས་གསུངས་པ་ལྟར་སྤུལ་བ་ཡིན། སྐབས་དེར་དོ་སྣང་བྱུང་མེད་ཀྱང་སྤྱི་ལོ་
ཉིད་རིས་མེད་ཀྱི་མཇུང་འཕྲིན་སྦྲེང་མཁན་ཞིག་ཡིན། ... མཁུན་བཅེ་ཚོས་ཀྱི་སློབ་སྟོན་ལྟ་སར་ཐེབས་ཏེ་དུས་ཚོད་ཡག་
པོ་མི་འདུག །གཙུག་ལག་ཁང་གི་བཞུགས་ཁྱིའི་སློབས་བཞེར་མཚོན་རྟེན་རེ་རེ་དང་། རྩོད་ཁང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་སྤངས་
ལ་སློབ་དཔོན་སྣང་སྤིང་ཐེལ་གཞོན་གྱི་སྐྱེ་ཞིག་བཞེངས་ན་བསྟན་པར་མན་སོགས་འདུག་ཅེས་གསུངས་ཡོད། དེ་སྐབས་
རྟེན་མའི་སྤྱི་ལོ་ཁམས་ནས་ཡོང་མཁན་ཞིག་གི་སྤུང་བསྟན་དེ་གང་འདྲ་ཡིན་ནམ་ཞེས་སྤིང་གཞི་བྱུང་སྟེ་མཚོན་རྟེན་
བཞེང་རྒྱའི་རྩོད་པོ་ཙམ་ཡང་བྱས་མེད། འོན་ཀྱང་། སློབ་དཔོན་གྱི་སྣང་བསྟན་ཞིག་བཞེང་རྒྱའི་ཐག་བཅད་ནས་བཀའ་
འགའ་གིས་འགན་བཞེས་ཏེ་གྲུ་རུ་རྒྱ་གར་མ་ཞུ་བའི་སྤུགས་ཤིག་བཞེངས་ཡོད། དེའི་གནས་ཚུལ་ཁག་བཀའ་འགའ་ནས་
མཁུན་བཅེ་ཚོས་ཀྱི་སློབ་སྟོན་ལྟ་སར་ཐེབས་ཏེ་སྤུས་ལྟ་ལ། ཨ་ཁ། སློབ་དཔོན་སྣང་སྤིང་ཐེལ་གཞོན་ཞིག་དགོས་མཁོ་ཡོད་
ཀྱང་གྲུ་རུ་རྒྱ་གར་མ་ཞིག་བཞེངས་ཡོད་པ་རེད། ད་ཆ་དཔོན་སློབ་ཉུང་ཤམ་ཤིག་རྒྱ་གར་ལ་ཐེབས་སུ་བསྤིང་བ་རེད་
ཅེས་གསུངས་ཡོད། དེ་ནི་སེམས་སྦྱོར་པོ་ཞིག་ཡིན། རོས་ལ་སྐབས་དེ་དུས་ནས་འགྲོད་པ་ཡོད། “དུས་ངན་བསྐྱོག་ཐབས་
སུ་སྐྱེ་གསུང་སྤུགས་རྟེན་བཞེང་རྒྱུར་སློབ་དཔོན་གྱི་སྤུང་བསྟན་མང་པོ་ཡོད་ལ། མཁུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆའི་སྤུང་བསྟན་
ལྟར་སྐབས་དེར་རྩོད་ཁང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་སྤངས་སུ་གྲུ་རུའི་སྣང་བསྟན་སྣང་སྤིང་ཐེལ་གཞོན་ཞིག་བཞེངས་ཡོད་ན། དེར་
གཞིགས་པའི་མན་སོགས་དེས་ཅན་ཞིག་ཡོང་སྤིང་ཀྱང་དེ་ལྟར་མ་བྱུང་བར་སེམས་ནང་འགྲོད་པ་ཡོད།” དེར་བརྟེན་རྩ་
རམ་ས་ལར་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྟེན་བཞེངས་པའི་སྐབས་སློབ་དཔོན་སྣང་སྤིང་ཐེལ་གཞོན་གྱི་སྐྱེ་གཞེངས་ཡོད།¹²⁹ ཅེས་དང་།
མཁུན་བཅེ་ཚོས་ཀྱི་སློབ་སྟོན་གྱིས་མགོན་གཉེར་ཆེན་མོ་པ་ལྟ་བུར་སྤུང་སེང་གནང་དོན། ལྟ་སའི་རྩོད་པོ་ལོ་ལོ་ཆའི་
བཞུགས་ཁྱིའི་སློབས་བཞེར་ལ་མཚོན་རྟེན་བཞེང་དང་། གཙུག་ལག་ཁང་གི་ནང་གྲུ་རུ་སྣང་སྤིང་ཐེལ་གཞོན་གྱི་སྐྱེ་བསྟན་
བཅས་བཞེངས་སུ་བསྟན་སྤིང་དང་དུས་བདེ་ཞི་སྤིང་ཡོང་རྒྱུར་མན་སོགས་ཆེན་པོ་ཡོང་བར་གསུང་འདུག ། འོན་
ཀྱང་། དེ་དུས་ཚོས་སྤུགས་ཀྱི་སློབས་ཞེན་དབང་གིས། རྟེན་མའི་སྤྱི་ལོ་སྤུང་མེད་ཡོད་པ་དེ་གང་འདྲ་ཡིན་ནམ་ཐེར་ནས་
རྩོད་པོའི་བཞུགས་ཁྱིའི་སློབས་བཞེར་ལ་མཚོན་རྟེན་བཞེང་རྒྱུར་དོ་སྣང་མ་བྱས་པ་དང་། གྲུ་རུ་སྣང་སྤིང་ཐེལ་གཞོན་

¹²⁹ སྤྱི་ལོ་ 2007 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 11 ཉིན་སློབ་སྟོན་སེ་ར་ཚོས་སྐྱུར་དུ་གསུངས།

བཞེངས་ན་ཡག་པོ་ཡོད་ཀྱང། དེ་དུས་འདིའི་སྐོར་འགན་གཙོ་བོ་འབྲེལ་མཁན་བཀའ་སློན་ལས་རོགས་བཤའ་རྒྱུ་གིས་
གུ་རུ་སྤང་སྲིད་ཐེམ་གཞོན་ལ་སློང་གཞི་ཡོད་པས་གུ་རུ་རྒྱ་གར་མ་བཞེངས་ན་ཡག་པོ་ཡོད་ཅེས་གསུངས་ནས་གུ་རུ་རྒྱ་
གར་མ་བཞེངས་པ་རེད། རྗེས་སུ་མཁའ་བཙུན་མཚོ་ཚོས་ཀྱི་སློབ་མོས་རིན་པོ་ཆེར་གུ་རུ་རྒྱ་གར་མ་ཞིག་བཞེངས་འདུག་ཅེས་
ཞུས་དུས། རྒྱལ་དབང་དང་དཔོན་སློབ་འགའ་ཤས་རྒྱ་གར་ལ་ཕེབས་ཐུབ་པ་ཡོད་རྒྱུ་རེད་ཅེས་བཀའ་གནང་འདུག།

དེར་བརྟེན། རོས་རང་ལ་དེའི་ཐད་འགྲོད་པ་ཡོད།¹³⁰ ཅེས་བཀའ་སླུལ། གསང་སྤྲུལ་གྲིང་པའི་གཏེར་བྱང་ཉི་མེད་ལྷོ་ལྷོ་དྲུང་
ལས། “རྒྱ་བའི་ཚོས་བདག་སྤྲེས་མཚོག་གཉིས་མཁས་དང་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་འོང་། དང་པོ་འཇམ་དབྱངས་མཁའ་བཙུན་བཙུན་ལོ་
སྤྲུལ་པོ་འབྲུག་(1820-1892)གི་ལོ་བ་ཡིན། གཉིས་པ་རྒྱལ་དབང་ཐུབ་བསྟན་མིང་། མེ་པོ་བྱི་བའི་(1876-1933)ལོ་བ་
ཡིན། དེ་གཉིས་གང་སྤང་བྱུང་བར་མེད་ཅེས་ཅེས་དང་། “མཚོན་མ་རྗེས་ཀྱི་ཕུར་པ་དེ་ལོ་རྒྱུ་མའུའུ་དུ་བཞུགས་དགོས་
སོ་། རྒྱུན་དེས་གུ་རུའི་སྤྲུལ་ཚབ་ཀྱང་། རོ་ལྷ་གཞུང་དུ་དེས་པར་འོང་། ལྷ་སེར་བསྟན་པ་ཉམས་མེད་བརྟེན་ལོ་
སོགས་འབྲུང་བ་ལ་ལོ་རྒྱུང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་དང་སྐབས་འབྲེལ་ཡིན་ཀྱང་། འདིར་ཡང་གོ་རྒྱུ་དང་འབྲེལ་
གཉིས་ཀ་ཆེ་བར་མཐོང་སྟེ་སྤང་ཡང་བྱངས་ལ། ཚོས་རྒྱལ་སྤོང་བཙུན་སྤེལ་བོས། བར་གི་ལྷ་རྣམས་བསོས་ན་སྤྲི་ཡི་
རགས་ལ་ཕན། །སྤྲི་ཡི་རགས་རྣམས་བསོས་ན་བར་གི་ལྷ་རྣམས་རྒྱལ། །མཚོན་པ་བཤམས་ཤིང་གསོལ་བ་བཏབ་
བྱས་ན། །བོད་འབངས་བསམ་པ་ཐམས་ཅད་འབྲུབ་པར་འབྲུག། ཞེས་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོའི་བྱི་བར་གི་
ཉེན་དང་བརྟེན་པ་གང་ཞིག་ཉམས་པ་སྤང་གསོ་བ་དང་། མཚོན་ཅིང་གསོལ་འདེབས་བྱས་པའི་དགོ་མཚན་པན་ཡོན་
ཆེན་པོ་གསུངས་པ་སོགས་ཀྱང་སྤྲེལ་ཏེ་ཤེས་པར་བྱ་བ་མང་དུ་ཡོད། <<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་>>དུ་
བྱ་རྒྱ་མ་སྤོག་སྤྲིང་ཐུབ་བསྟན་ལོར་བཟང་གིས།

[1956]ལོ་དེའི་སྟོན་མཚམས་སུ་མདོ་ཁམས་ནས་རྫོང་གསར་འཇམ་དབྱངས་མཁའ་བཙུན་བཙུན་ལོ་བུ་སར་ཆེད་དུ་ཕེབས།
ལ་ལོ་ས་སྐབས་མཐོན་ཆེན་པོའི་སྤྲུལ་མའུའུ་དུ་མཇམ་བཙུན་ལུང་མཚན་ནས་ལྷ་གསོལ་སྤྲིང་བོར། དུས་བབས་གུ་རུའི་ཕུང་
བསྟན་དུ་ཞབས་རིམ་གུ་རུ་ཞི་བྱ་བྱུང་བར་མེད་ཀྱང་། ད་ལས་སྐབས་བབས་གུ་རུ་སྤང་སྲིད་ཐེམ་གཞོན་སྤྲུལ་རི་འབྲེལ་
གནང་ཡང་ཐུགས་བྱུང་མེད་པས་སྤྲུལ་ཚོན་ཐོག་ས་གསུམ་ལོངས་པ་ཞིག་ལོ་འདིའི་རྗེ ༡༡ རྒྱུན་བཞེངས་ཏེ་རབ་གནས་
མཚན་ཐུབ་པ་ཞིག་བཞེངས་བསྟན་མཚན་དགོས། དེར་རང་གིས་ཀྱང་ཞབས་འདེགས་གང་འབྲུབ་ཞུས་ཚོགས་དང་།
ཕུང་བསྟན་ཐོག་རྒྱུན་མིན་ནས་དགོངས་ན། ཐུབ་འབྲས་རྒྱ་བ་ཁཤམ་མཇུག་གསལ་མཁའ་ཡོང་རྒྱུ་ཞེས་གསོལ་
འདེབས་གནང་འདུག། དེའི་སྐོར་ཉེན་བཞེངས་ལྷ་སྤོ་སོགས་ཚོས་སྤྲུལ་གྱི་ལས་འགན་ཅེ་ཡིག་ཚང་དུ་བཀའ་ཕེབས་
དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ལ་ལོ་ས་སྐབས་མཐོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་ཁྲུང་འདོམས་ཚོགས་ཚུད་ཐུགས་རེ་ཆེན་པོས་
དམིགས་བསལ་བཀའ་འགྲུ་བཀའ་ཕེབས། བཀའ་འགྲུ་ནས་ཀྱང་དོན་རྒྱས་བཙུག་ཀྱིས་ཡིག་ཚང་དུ་བཀའ་གནང་

¹³⁰ སྤྲི་ལོ་ 2012 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 7 ཉིན་རྒྱ་གར་རྗེ་མེ་གདན་དུ་དུས་དབང་སྐབས་གསུངས།

དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། བཀའ་བྱུང་ཅམ་མ་ལེབས། བཀའ་ཤག་ནས་ནང་ལུས་སུ་སོང་། བཀའ་ལྷོན་དང་མོད་དང་
བསམ་པ་ལོ་གཉིས་ལ་ཚང་མས་སྤྲུགས་དོགས་གནང་གི་ཡོད་ཀྱང་། ཁོང་གཉིས་ནས་ཀྱང་གྲུ་རུའི་སྐྱེ་དེ་བཀའ་དགོངས་
ལྟར་ལུང་བསྟན་དུས་སྐབས་འགྲུངས་མེད་འབྲལ་མར་བཞེད་དགོས་དོ་འཁུར་ཆེན་སོ་གནང་གི་ཡོད་འདུག་ཀྱང་། སྐྱེ་དོ་
བཀའ་ཚབ་ཤག་ཁ་བ་འགྲུར་མེད་སྟོབས་རྒྱལ་གྱིས། གྲུ་རུའི་སྐྱེ་དེ་བཞེད་ས་ན་གདན་ས་གསུམ་ནས་བསམ་འཆར་ཡོང་
གི་རེད་ཅེས་གདན་སར་ཞལ་འཕངས་ཏེ། ཟེ་ཚོམ་མེད་པའི་དགག་ཆ་མཐའ་བཀག་གནང་རྒྱུ་གིས་དུས་ཚོད་ཆེད་
འགྲུངས་གྱུར། རྗེད་གསར་མཁུན་བཅེ་ལུ་བ་དེ་གྲུ་རུའི་སྐྱེ་བཞེད་རྒྱུ་སྐྱུག་གནང་ནས་བཞུགས་ཡོད་ཀྱང་། དུས་ཚོད་
ཡོལ་བ་དང་རེ་ཐག་གཅོད་མ་ཚོད་ནས་ལམ་མེད་གནས་སྟོང་དུ་ཕྱག་ལེབས་ནས་འབྲས་ལྗོངས་སུ་ལེབས་བཞུགས་
གནང་། ... གྲུ་རུའི་སྐྱེ་དེ་དུས་བབས་ལུང་བསྟན་དང་མཐུན་པར་དུས་ཐོག་འགལ་མེད་འབྲལ་བཞེད་ས་གནང་ཐུབ་པ་
ཡིན་ན། ཐོད་དུ་རྒྱ་མིས་རང་སྟོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱི་གཏེ་ཡང་འཛུགས་མི་ཐུབ་ཅིང་། རྒྱ་མི་འབྲུང་འཛེམས་སུ་འགོ་བ་དང་།
རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་གྲུའི་མཛེད་འཛིན་ཁམས་གསུམ་ཟེལ་གཞོན་ཞིག་ཡོད་རྒྱུ་ཞེས་ལུང་བསྟན་འདུལ་མི་ལྷ་མ་དེས་
ལུ་གནང་མཛེད་ཡོད་ཆོད། དེར་གཞིགས་ན་ཐོད་འབངས་སྤྱིའི་བསོད་ནམས་དུས་སུ་མ་སྤྱོན་བ་ལྟ་བུའི་སྐྱེ་གོགས་
དབང་སོང་བས་སྟོོ་མམ་ཤིན་ཏུ་ཆེ། ཞེས་གསལ། འདི་ལ་བྱུང་བ་དངོས་ཀྱི་གནད་དུ་མ་གསལ་འདུག་པས་ཡིག་
ཚོགས་དང་ལས་ཚོགས་ལ་མ་འཛེམས་པར་བྱངས། ལྷོག་སྟེང་པའི་གསུང་འདི་ལྟ་བུ་ནི་ཡིག་སྟེང་གོ་བས་སྟོོག་ཚུལ་
ལ་བྱང་ཆ་དེ་ཅམ་མེད་པ་དང་། གཞུང་ཡིག་གམ་བསྐྱུས་ཡིག་ལ་གོམས་ཆ་ཞན་པ་དག་ལ་ཅུང་ཟད་སྟོོག་དཀའ་ཆོད་
དུ་སྤང་ཡང་། རང་ཚོག་གིས་གསལ་ཅམ་འབྲི་བ་ལས་རྒྱན་རབས་ཀྱི་གསུང་ཚོག་རང་སོར་བཞག་ན་བཛེད་ཆེ་ཞིང་
ལུངས་བཅོན་པར་འདུག་སྟུམ་སྟེ་དེ་བཞིན་བཤུས།

ཡང་། གཞུང་བསྟན་དག་ལྟའི་གཙོ་བོ་གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལུང་ལ། ཡགོང་ས་མཚོག་གི་
མཛེད་འཛིན་དང་། གཞུང་གི་དབང་འཛིན་པའི་སྐྱབ་ཕྱོགས། མི་དམངས་ཀྱི་ལས་བསོད་སོགས་གཙོ་གནད་མི་འབྲ་
བ་ལ་རྣམ་པ་མི་འབྲ་བའི་ཐོག་ལན་མང་གསུངས་ཡོད་དེས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་འདིར་བཛེད་མི་ལུས་མོད། མིག་ལམ་དུ་
གཞན་ཞིག་ཀྱང་སྤང་སྟེ། དེ་ཡང་<<རང་གི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་མེད་རང་བྱུང་ཟངས།>>ལས།

སྟོན་དུས་ཤིག་ཏུ་གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་ར་སའི་མཐེལ་ནས་སྤྱི་གཙོ་གནས་ཀྱི་ཉེན་ཆེ་ཡོད་པ་དང་། བང་ལྗོངས་
ཐམས་པས་མ་བསྟོགས་ན། ཞེས་སོགས་དང་། ཡང་གནས་ཚུང་སྟོག་ཏུ་གཟབ་གསོལ་རྒྱས་པ་ཞིག་གི་སར་བཀའ་ལྷོན་
རྣམས་ལ། རྗེད་ནང་སྟོན་རྣམས་ཀྱི་མཛེད་འབྲལ་དེ། ཞེས་སོགས་བཀའ་ལུང་མང་སོ་དང་། ཤར་ཕྱོགས་སུ་ཞལ་
གཟིགས་པའི་ཤག་བདུན་ལྟ་མོའི་(འོད་ཟེར་ཅན་མ་)སྐྱེ་བཞེད་ས་དགོས་པ་དང་། ཤག་བདུན་ལྟ་མོའི་གཟུངས་
ཐུགས་དེ། །ཁ་བ་ཅན་གྱིས་གང་མང་སྟོོགས། སོགས་ལེབས། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་སྟོོ་དུ་མ་ནས་ཉེན་བད་དང་ཉིང་སྐྱལ་
སོགས་གནང་འདུག་པར་གསལ། གང་ལྟར། གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་ལུང་དོན་གཙོགས་སུ་མ་བཟུང་བ་དང་།
ཨོ་རྒྱན་བསྐྱེའི་བསྐྱེ་མེད་དོ་རྗེའི་བཀའ་ལུང་ཡིན་ཆོད་དུ་སྤང་བའི་མཁུན་བཅེ་ཚོས་ཀྱི་སྟོོ་ཐོས་ཀྱི་དགོངས་གཞི་དེ་ཉིད་

དེ་ལྟར་མི་མངོན་པའི་དབྱིངས་སུ་བསྐྱུས་པ་སོགས་ཀྱི་མཚུག་འབྲས་རིམ་ལྗོད་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། འདི་དང་དེའོ་
ཞེས་བརྗོད་པའི་རྗེ་མི་སོགས་ཀྱི་བོད་བསྟན་སྲིད་ཀྱི་ཁྱེད་འདེགས་པོ་ཡགོང་ས་ཡིད་བཞིན་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་མཚོག་
དང་ཞབས་འབྲིང་དུ་མས་གསུང་སྐད་འཚོར་དགོས་པ་ཞིག་རྒྱུང་འདུག་པ་ནི་སྐུས་ཀྱི་བསྟོན་མི་རྣམས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ།
གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པའི་ཚོས་ཉིད་དང་ཉེན་འབྲེལ་སྤྱོད་མེད་པའི་གནད་གསང་སོགས་པལ་པ་དག་གིས་བརྗོད་
པར་བྱ་བའི་གནས་སུ་མ་གྱུར་ཀྱང་། ཡགོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱ་མཚོག་གིས་པེ་ཅིན་དུ་རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་
ས་ཡོངས་རྗོགས་ཐད་ཀར་དབང་བསྐྱུར་བྱ་རྒྱུའི་ཐོག་མའི་གྲོས་དོན་སྲིད་ཁྱེད་ལ་འགྱུར་བ་ཐེབས་པར་མཛད་དེ་
ཐུགས་རེ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་སྣ་ལྷན་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་གྱུ་བ་ནས། དེམ་པས་ལོ་ཤས་རིང་ཉིན་མཚན་ལྟོས་མེད་གྱིས་
ཐུགས་བརྗོད་གནང་ཡང་། ལྷན་གྱི་ཐག་གཅོད་རྣམས་ལམ་དུ་མ་སོང་བར་མཐར་བོད་གཞུང་འབངས་གཉིས་ཅི་བྱ་
གཏོལ་མེད་དུ་གྱུར་པའི་གནས་སྐབས་དེ་ལྟར་ཞིག་རྒྱུང་བ་ཀྱང་གསལ་ཡིན། དེ་ནི་རྒྱ་ནག་གི་གཡོ་ཁྱེད་ལས་རྒྱུང་བ་
ཞིག་ཡིན་མེད་ཐད་སྐུས་ཀྱི་ཐོག་ཀ་མི་བྱེད་ཀྱང་། གཡོ་ཁྱེད་ཆེ་མ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་བཅམས་ཕྱིན་འགྱུར་མེད་ཏེ་
བཏན་དང་འགྲུབ་དེས་ཁོ་ཐག་ཡིན་པའི་གནས་སུ་གསུང་དེ་སྐུས་ཀྱི་བརྗོད་མི་བཏུབ་སྟེ་དབྱུང་པར་འཚོལ།

བོད་རང་སྲོལ་སྲོལ་སྲིད་ཀྱི་ལོན་ལྷན་ཁང་།

སྤྱི་ལོ་ 1954 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 2 ཉིན་རྒྱལ་བ་པཎ་ཆེན་གཉིས་དང་བོད་སྲོལ་རྒྱ་རིགས་འགན་ཁུར་བ་བཅས་
གདན་དྲངས་ནས་བོད་རང་སྲོལ་སྲོལ་སྲིད་ཀྱི་ལོན་ལྷན་ཁང་འཛུགས་རྒྱུའི་ཐག་བཅད་པ་སྤྱི་ལོ་ 1955 ཟླ་བ་ 3
ཚེས་ 9 ཉིན་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་བྱུང་ཁང་ཞེས་པ་ནས་དེ་ལྟུགས་ཡོངས་སུ་གཏན་འབེབས་བྱས། སྤྱི་ལོ་ 1955 ལོ་
མཚུག་ཅམ་ནས་བོད་རང་སྲོལ་སྲོལ་སྲིད་ཀྱི་ལོན་ལྷན་ཁང་གསར་འཛུགས་ཀྱི་སྤྱི་བོད་གཞུང་། ལྷན་ཁང་
དེ་ནི་གོང་དུ་བརྗོད་པ་ལྟར་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བ་པཎ་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་མའོ་ཅི་ཏུང་ལ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐད་ཀར་བོད་
ལ་འཛིན་སྲོལ་སྲིད་ཀྱི་ཐོན་པའི་བཀའ་ཚོལ་ཡང་ཡང་གནང་བ་ལས་མའོ་ཅི་ཏུང་གིས་དེར་ཁས་ལེན་དང་། ལྷན་
གི་རང་དབང་སྤྲོད་པའི་རང་སྲོལ་སྲོལ་སྲིད་ཀྱི་ལོན་ལྷན་ཁང་གི་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1956 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 17 ཉིན། སྲིད་སྲོལ་གཞིན་པ་དང་སྲིད་སྲོལ་ཆེན་གཅིག་སྲོལ་སྲིད་ཀྱི་སྲིད་སྲོལ་
ཀྱིས་སྟེ་ཁྱིད་པའི་རྒྱུའི་རོ་ཆོབ་ཚོགས་པ་ཞིག་བོད་རང་སྲོལ་སྲོལ་སྲིད་ཀྱི་ལོན་ལྷན་ཁང་དངོས་གཞི་གསར་
འཛུགས་ཀྱི་ལས་དོན་དང་མཛད་སྟེའི་དགའ་སྟོན་ཆེད་པོད་དུ་འབྱུང་། ཚོགས་པ་དེར་རྒྱ་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་ཁག་
དང་། ལིན་ཅང་དང་ནང་སོག་། མཚོ་སྟོན་དང་ཀན་སུའུ། ཟེ་ཁྱོན་དང་ཡུན་ནན་སོགས་ཀྱི་མི་སྣ། རྗོས་གར་འབྲུབ་
སྟོན་པ་དང་ལས་ཀ་བ་གཞན་སོགས་མི་སྣ་བརྒྱ་ལྷག་ཁ་ཤས་ཡོད། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1956 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 22 ཉིན་

ནས་མགོ་འཇུགས་ཀྱིས་ཉིན་ལྗེས་རིང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱི་གུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་འཕུས་མི་བསྐོ་གཞག་
སོགས་ལྷུང་བར་བྱས། འཕུས་མིར། ལམ་གོ་ས་མཚོག་གཙོ་འཛིན་དང་། གུན་གཞིགས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྒྱ་
རིགས་དམག་དཔོན་ཀྱང་གོ་རྟུ་གཉིས་གཙོ་འཛིན་གཞིན་པ། ར་ལོད་རྒྱང་ཆེར་བདམས་པ་སོགས་མི་སྣ་ད་གཅིག་
ཙམ་སྟེ། བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ནས་འཕུས་མི་ ༣༠ དང་། པའ་ཆེན་ནང་མ་སྐང་ནས་ ༡༠ ཆབ་མདོ་བཅིངས་
འགོལ་ལྷན་ཁང་ཁོངས་ནས་ ༡༠ མི་དམངས་ཀྱི་འཕུས་མི་ ༤ རྒྱ་རིགས་ ༥ བཅས་བསྐོ་གཞག་བྱས། དེ་ལ་<<ངོས་
ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས།

རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱི་གུ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཉེན་འགྲེལ་ནི། 1956 ཟླ་བ་བཞི་པ་ནང་ཡིན་པ་དེའི་ནང་ལྷན་ཡང་ཡོད། བོད་
ནང་ཞི་བའི་བསྐྱར་བཅོས་དུས་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཡོང་བའི་རེ་ཡུལ་མཐའ་མ་ནི་ཀྱི་སྤྱི་གུ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་འཕུས་མི་ལྟ་བུ་ར་
གཅིག་དེ་རེད། རེ་བ་དེ་དག་རེ་སྐོང་འཆང་བ་ཙམ་རང་མིན་པའི་བསམ་བ་བྱུང་སྟེ། དེ་ཡང་ཅ་ཁྲིམས་དང་། འཆར་དོན་
རྣམས་ཀྱང་ཡིད་དུ་མི་འཐད་པ་ཆེར་མི་འདུག་པའི་ཐོག །ར་ཚོས་སྐྱབ་ཐབས་མེད་པའི་དམར་པོའི་ལུགས་སོལ་ཐལ་ཆེ་
བ་རྣམས་ཀྱང་བྲིས་མི་འདུག །གཞན་ཡང་འཕུས་མིའི་ཁོངས་བོད་མི་འཐོར་ཆེ་བ་ཡོད་སྟབས་གཞུང་དེའི་ཆགས་སྣངས་
ནི་ར་ཚོའི་སྤོང་གི་གཞུང་དང་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་མེད་པའི་རྣམ་ཤུགས་ཙན་ཞིག་ཡོང་རྒྱུའི་རྣམ་པ་ལྟ་བུ་འདུག ། རྒྱུད་
ཐབས་འདིས་བོད་ཀྱི་ལས་རྒྱུད་བ་ཚོས་རྒྱ་རིགས་ལས་རྒྱུད་པའི་ས་ནས་ལས་རྒྱུད་སྣངས་སྐོབ་སྐོང་ལེན་པའི་གོ་
སྐབས་ཤིག་ཡོང་གི་རེད་སྟེ་སྣང་བྱུང། ཁོང་ཚོ་དམར་པོའི་ལུགས་སོལ་ཡིན་ཀྱང་། སྤྱི་གུ་འཇུགས་རྒྱུད་སྣངས་སོགས་
འགའ་ཞིག་ར་ཚོ་ལས་ལེགས་པ་ཡོད། ཅེས་ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་ལྷན་ཚོགས་དེའི་ཅ་བའི་འཛིན་སྐྱོང་རྒྱུད་སྣངས་ཀྱི་
ཁྲིམས་འཆར་སོགས་ལ་ཐུགས་ཡིད་ཅུང་ཐད་ཆེམས་པའི་རྣམ་པ་བསྟན་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ལག་བསྟར་རྒྱུད་སྐབས་
རིམ་གྱིས་རྒྱུད་སྐྱོགས་ནས་ཁ་དན་ཆེག་ལ་མ་གནས་པ་དང་བོད་མི་ནང་ཁུལ་ནས་ཀྱང་གཅིག་རྒྱབ་གཅིག་ལངས་
རྒྱུད་མ་སྐབ་པར་རྒྱ་དམར་ལ་སྟབས་བསྟུན་ཆེས་ཆེར་མི་རྒྱུད་མཐུ་མེད་དུ་གྱུར་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་གནས་
སྣངས་ཐབས་རྒྱགས་སུ་འགྱུར་བའི་མགོ་བཅུགས། དེ་ལ་ལམ་གོ་ས་མཚོག་ནས། “མགོགས་སྐྱར་རྒྱུ་མིའི་སྲིད་དོན་
ཚོགས་འདུའི་ནང་བྱུང་བའི་མཐོང་ཚུལ་སྟུག་པོ་དེ་གས་ཡང་བསྐྱར་ལག་ལེན་བྱས་ཏེ་རེ་བ་དེ་དག་དེ་འབྲལ་ལུལ་མེད་དུ་
གྱུར།” ཅེས་སྐྱར་གྱི་ཐུགས་རེ་དེ་མེད་པར་གྱུར་ཚུལ་གསུངས། དེའི་ཚུལ་ནི།

ངས་དོན་གནད་གཙོ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ལ་བསམ་སྐོ་བཏང་མི་འདུག །འཕུས་མི་ཉི་ཤུ་བོད་མི་ཡིན་ནའང་དེ་རྣམས་ཆབ་མདོ་
བཅིངས་འགོལ་ལྷན་ཚོགས་དང་། བཀའ་སྐྱོན་ནང་སྐང་ལྷན་ཚོགས་ཁོངས་ནས་ཡིན་ཏེ། གཉིས་ཀ་རྒྱ་མིས་བརྒྱད་
བསྐལ་བཙན་འདེད་འོག་རྒྱ་མིས་རི་བརྗོད་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་མི་རྒྱུད་མཐུ་མེད་རེད། འོན་ཀྱང་ཆབ་མདོའི་འཕུས་མི་འགའ་
ཤས་ནང་སྐང་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཁོངས་དེ་ཚོ་ལས་རྒྱུད་སྣངས་ལྷན་བྱ་བྲག་གི་རེད། རྒྱ་རིགས་འཕུས་མི་ལྗེས་ཐོག་ །བོད་
མི་ཉི་ཤུ་ཐམ་པའི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བ་དེས་ལྷན་ཚོགས་དེར་བོད་མིའི་སྐྱ་ཆབ་ཡིན་པའི་མཐོང་སྐྱར་ཙམ་ལས། དོན་
ཀྱི་དབང་རྣམ་ཚང་མ་རྒྱ་མིས་བསྐྱར་ཡོད་པ། དཔེར་ན། གཞི་ཅའི་སྲིད་རྒྱས་ཚང་མ་རྒྱ་དམར་བོད་ལས་དོན་ལྷན་

ཚོགས་ཁང་དུ་གྲགས་པ་ནས་བཞུགས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ཚོགས་པ་དེར་བོད་མི་ཡོད་པ་མ་རེད། དོན་གཤམ་རྒྱུ་
དུའི་རིགས་ལ་ང་ཚོས་གྲོས་བསྟུན་བསྟུན་བཅོས་འདྲ་བྱེད་སྲུབ་ཀྱང་། དོན་གཤམ་ཆེན་པོའི་རིགས་ལ་གང་ཡང་བྱེད་མི་
སྲུབ། ཅེས་ལས་དོན་ལག་ལེན་བསྟུན་སྐབས། བཀའ་ཕྱིན་ལྷན་པོའི་ནང་མ་སྐང་དང་ཆབ་མདོའི་ཁུལ་གྱི་འཕུས་མི་
ནས་ཀྱིས་རྒྱ་གཞུང་གི་འདོད་བབ་ལ་སྟབས་བསྟུན་མི་བྱེད་སྲུབ་ཅི་བྱུང་ཉེ་བོད་གཞུང་གི་བསམ་ཚུལ་ལ་སྲུབས་
པན་རོགས་རམ་བྱེད་མ་སྲུབ་སྟབས། མཐར་ཐུག་ལྷན་ལོན་ལྷན་ཁང་དེ་ཉིད་རྒྱ་གཞུང་གིས་དབང་བསྐྱུར་བྱ་བའི་
གནས་སུ་གྱུར། དེ་ནི། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ཁམས་འི་པོ་དུམ་བུ་གསུམ་དུ་བཞོས་ཏེ། ཆབ་མདོའི་ཁུལ་དང་བཀའ་
ཕྱིན་ལྷན་པོའི་ཁུལ་གཉིས་ཞི་བྱ་གི་ཐབས་སྡེ་ཚོགས་སྐུད་དེ་རྒྱ་གཞུང་གི་སྲོགས་སུ་འཐེན། ལྷ་སའི་ཁུལ་གཅིག་ལྷ་
ཁེར་རྒྱུ་དུ་བཞག །དེ་ལྟར་ཆེག་སྦྱིལ་གྱི་གོང་བུ་གཏོར་ཏེ་དབང་སྐྱུར་ཡོངས་སུ་བྱེད་པའི་ཆེ་ཆབ་མདོ་དང་བཀའ་
ལྷན་གཉིས་ལག་ཆར་སྐྱོད་པའི་རན་རུས་གྱི་འབྲས་བུ་དེ་རིམ་གྱིས་བདེ་སྐྱབ་ངང་མདོན་འགྲུར་བྱ་སྲུབ་པ་བྱུང་བ་རེད།
དེ་ལ་སྟབས་སྲུབ་གྱིས་<<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས། “གངས་འབོར་ལ་བསྟུན་ན་བོད་གཞུང་མང་བ་ཡོད་ཀྱང་།
དོན་དུ་དབང་ཆ་ཚང་མ་བོད་སྐྱོད་ཀྱང་གོ་བྱུང་ཁོང་ལས་དོན་ལྷན་ལོན་ལྷན་ཁང་ཞེས་པའི་མི་ལྷ་ཡི་ལག་ཏུ་བསྐྱུར་
ཡོད། དེ་བཞིན་པཎ་ཆེན་ནང་མ་སྐང་གི་ཚོགས་འཕུས་དང་། ཆབ་མདོ་བཅེངས་འགྲོལ་ལྷན་ལོན་ལྷན་ཁང་གི་ཚོགས་
འཕུས་གཉིས་རྒྱ་མིས་བཞུགས་པའི་ལྷན་གྱི་འོག་ཏུ་འགྲོ་གི་ཡོད།” ཅེས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༦ལ་སྐབས་
མགོན་ཆེན་པོ་མཚོ་གནས་ཀྱི་གཞིགས་པཎ་ཆེན་སྐྱོང་མོང་མ་ཚོས་གྱི་རྒྱལ་མཚོ་གྱི་དགོངས་རྒྱུ་གསུངས་དུས་དྲན་
སྐབས་བཞུགས་སྐར་དེ་སའི་གཞུག་ལག་ཁང་དུ།

རྒྱ་མིས། ཆབ་མདོ་བཅེངས་འགྲོལ་ལྷན་ལོན་ལྷན་ཁང་ཞེས་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་གི་ཁྲབ་ཁོངས་ཆབ་མདོ་རྒྱ་བརྒྱུད་དེ་རྒྱར་
དུ་བཞོས། གཙང་ལ་བཀའ་ཕྱིན་ལྷན་པོའི་པཎ་ཆེན་ནང་མ་སྐང་ཞེས་ཡང་དུམ་བུ་གཅིག་བཞོས། དེ་ནས་དགའ་ལྷན་པོ་
བྱང་གི་སྲིད་གཞུང་བཅས་དུམ་བུ་གསུམ་བཞོས། དེ་འདྲའི་ཚོགས་པོ་དེ་དང་སྐྱོད་སྐྱོངས་གྲ་སྦྱིག་ལྷན་ལོན་ལྷན་ཁང་
བཞུགས་པའི་སྐབས་ལ་ཡང་། དུང་ཆེ་དེ་དེ་ཡོད་རེད། དུང་གཞིན་གསུམ་ལས་གཅིག་ཆབ་མདོ་བཅེངས་འགྲོལ་ལྷན་ལོན་
ལྷན་ཁང་གི་སྐོམ་མདུན་སྐོམ་རྒྱལ་རེད། ཁོང་མི་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན། གཅིག་པཎ་ཆེན་ནང་མ་སྐང་གི་སྐོམ་ལེ་
ཕྱིས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཟེར་བ་ཡིན་ནམ་ཅིག་རེད། ཁོང་ཡང་དཔེ་ཆ་ཕྱིས་མཁན་མི་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན། གཞན་དེ་ཞིན་
ཅིན་པོ་ཞེས་པ་དེ་རེད། ཁོང་ཚོ་ཚང་མའི་ནང་ནས་དབང་ཆ་ཚང་མ་ཡོད་མཁན་དེ་རྒྱ་མི་ཞིན་ཅིན་པོ་རེད། ང་ཡོད་ལ་
དུང་ཆེའི་མཚན་ཡོད་ཀྱང་། དོན་དངོས་ལས་དོན་གཤམ་ཆེ་བའི་གསུང་དེ་རྒྱ་མི་དེ་ལ་གཞིགས་ཀྱིན་གཞིགས་ཀྱིན་ཐག་
གཙོད་པ་ལས་ཐབས་གཞན་ཡོད་པ་མ་རེད། ཅེས་བཀའ་ལྷན།

སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོའི་དབྱར་ཁར། བོད་ཤར་སྲོགས་ཁམས་དང་ཨ་མདོའི་ཁུལ་ནས་བོད་མི་སྤྱི་སྟོབས་ཅན་
མང་པོ་དང་འགྲུལ་གྱིས་འཛོམས་ཏེ་བཅོན་ཚེལ་རྒྱལ་སྐོབ་གྱི་ལས་འགྲུལ་ལ་ཤུགས་སྐོན་བྱས་ཏེ། རྒྱ་གཞུང་གིས་

ཐག་དམག་བོད་དུ་དཔུང་འཇུག་གྱེད་བདེར་དམིགས་ཏེ་ཆེད་དུ་བཟོས་པའི་གཞུང་ལམ་དང་ཟམ་པ་མང་པོ་གཏོར་བཅོམ་བཏང་། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཚོག་གིས་<<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ལས།

སྤྱི་ལོ་ 1956 དབྱར་ཁར་དོན་རྒྱུན་ཞིག་བྱུང་བར་བརྟེན། རོས་རང་ལ་མི་ཚེའི་ནང་པལ་ཆེར་འབྱུང་མ་གྱོང་བའི་སྤྱི་གཞུང་གི་མཚན་པོ་ཞིག་བྱུང་། དེ་ཡང་ཁམས་པ་དང་ཨ་མདོ་བའི་རང་དབང་ཚོད་ལེན་དཔུང་ཁག་གིས་འགོག་ཚུལ་བྱས་པར་བྱུང་བའི་མཚན་པོ་བྱུང་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ 5 དང་ 6 ལོར་རྒྱ་དམར་གྱི་ཐག་དམག་སྡེ་ཁག་བསྐྱོད་པའི་ལམ་ཚེན་ཟམ་པ་མང་པོ་ཞིག་དང་ལྷན་ཅིག་ཅ་གཏོར་བྱས་ཤིང་། དེའི་འབྲས་བུར། དམར་གཞུང་གིས་མི་དམངས་བཅའ་མཐུན་འཛུལ་དམག་བཞི་ཁྲི་ཙམ་དཔུང་སྡོན་དུ་བཏང་བ་རེད། དེ་ནི་ཉག་ཉག་རོས་གྱིས་སློབ་གཡེང་དང་འཛིགས་སྐྱོང་གྲུ་བ་དེ་ཉིད་རེད། འགོག་ཚུལ་ལ་གནས་སྐབས་རིང་གྲུབ་འབྲས་རྗེ་ཙམ་བྱུང་ཡང་མཐར་ཐུག་དམར་གྱིས་ཆོད་ལས་བཞག་པའི་དམག་ཤུགས་དང་གོ་མཚོན་སྤྱད་དེ་པམ་ཉེས་སུ་གཏོར་རྒྱ་ནི་བརྗོད་མ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན། སློབ་ཡུལ་དུ་འང་མ་ཤར་བའི་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ནི། རྒྱ་དམར་གྱིས་ཁམས་ལེ་ཐང་དགོན་པར་གནས་ཐོག་ནས་འགྲད་རྩིས་འཕངས་པ་དེ་རེད། གནས་ཚུལ་དེ་ཐོས་སྐབས་རོས་གྱི་མིག་གཉིས་ནས་མཚེ་མ་རང་དབང་མེད་པར་ཤོར་སོང་། འགོ་བ་མིའི་རིགས་གྱིས་ཐུན་ཚུན་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་གདུག་རྒྱབ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་སྟེལ་བྱུང་བ་ནི་སློབ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། ཡང་སྐབས་དེ་ཤིང་ཅིག་ཏུ་འོར་སྤོང་བསྐྱེད་བཞུགས་པ་ལྟར་ཆེ་ཆེན་པོའི་དབང་ཆེན་སྤྱི་ལོ་སྐབས་མི་དམངས་ལ་བཀའ་སློབ་གནང་བར། “རྒྱ་མི་རྣམས་བོད་པར་ཐོགས་རམ་གྱེད་དུ་འོངས་པ་ལས་དཔོན་པོ་གྱེད་དུ་འོངས་པ་མིན། ང་ཚོས་ལས་ཀ་ཡག་པོ་གྱེད་ལྷན་ན་ཁོ་ཚོ་ཕྱིར་ལོག་འགོ་བ་ཡིན། རྒྱ་བོད་གཉིས་འབྲེལ་མཉམ་ཡིན་པ་ལས་དཔོན་གཡོག་མིན། རྒྱ་མིས་ཡག་པོ་མ་བྱས་ན་ཕྱིར་སློབ་ཆོག ། འདི་གའི་ཞབས་འབྲིང་རྣམས་ནས་ཆས་གོས་ལ་མ་བྱང་དང་གྱེད་སྤྱོད་འབྲེལ་མིན་གྱེད་པ་ཡག་པོ་མིན། བོད་པས་བོད་པའི་ཤུགས་སློབ་གཙང་མ་གྱེད་དགོས། ཐུན་བར་ལམ་རྒྱ་ནག་སྤྱོད་སྤྱོད་རིང་ལས་གྱེད་པ་འགས་ཏུར་ཐག་བྱས་འདུག་པར་སློབ་ལམ་རྒྱག་གིན་ཡོད། བོད་རིགས་སེར་སྐྱ་ཐག་ཞན་ཆོང་མས་གཅིག་པན་གཅིག་ཐོགས་གྱེད་པ་ལས་རང་རྒྱལ་གཞན་པམ་བྱས་ན་རང་དབང་ཡོང་ཐབས་མེད།” ཅེས་སོགས་བཀའ་སློབ་བསྐྱབ་བྱ་ནས་ཉན་དུ་གསུངས་སྐྱོང་བ་སྤིང་དོན་རྒྱལ་རབས་སུ་གསལ།

འདིར་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་ནི། སྐབས་དེ་དག་ཏུ་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ལྔ་ལོ་འབྲེལ་བསྐྱོན་པ་དང་། གལ་ཏེ་རྒྱ་དམར་གྱིས་བཅོམ་ས་བཀའ་ས་ཞིག་ཡོད་ན་དེ་ནི་ཡལོང་ས་མཚོག་ལས་གཞན་མེད་པ་དེ་རེད། <<མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས།

ཞེན་ཡིས་ལྷ་སར་སྤོང་རིང་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་ཁོང་ལ་མཚོ་བུ་མཚེའི་མཐུན་ལམ་སྐྱོན་མེད་པའི་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྒྱུན་ཞིབ་སྟེ་མཚོན་སྤྱད་པས་ཁོང་གིས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་སྟངས་དང་། གོམས་གཤིས། རིག་གཞུང་། རྒྱན་ཡིག་། རྒྱུ་ལྷན་། བོད་མི་དམངས་ཀྱི་བསམ་གཞི་བཅས་ཐོབ་ཅམ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་སྟེ་ལེ་ཅོན་དུ་ཕྱིར་ལོག་རྗེས་མཚོ་ཅི་ཏུང་གིས་གཙོས་པའི་དཔོན་རིགས་རྣམས་ལ་བོད་ཀྱི་གནས་སྟངས་དེ་མི་རིགས་གྲངས་ཏུང་གཞན་དང་མི་འབྲེལ་བའི་དམིགས་བསམ་ཞིག་གནས་ཡོད་པར་བརྟེན་སྤྱད་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་གོ་གནས་ལ་བསམ་ཞིབ་ལེགས་

པར་བྱེད་དགོས་ཞེས་པའི་བསམ་ཚུལ་བཏོན་ཡོད་འདུག་པ་དང་། དེའི་སྤྱི་ལོ་ 1957 ཟླ་བ་ 7 པར་རྒྱ་ནག་ཆིང་ཏའོ་
མོང་ཁྲེང་དུ་སྲིད་སློབ་གཞོན་ཞེན་ལེས་གཙོ་སློང་བྱས་པའི་རྒྱ་ནག་གི་མི་རིགས་སྲིད་ཅུས་སློང་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་
འདུ་མ་ཚོགས་གོང་མེད་ལེས་ཀྱང་གོ་གྲངས་ཉན་དབུས་རྒྱན་ལས་ལྷན་ཚོགས་ཐོག་སྤར་བཞིན་བོད་ལྗོངས་ལ་
དམིགས་བསལ་གྱི་བསམ་གཞིག་གྱུ་འོས་པའི་བསམ་ཚུལ་ཡང་བསྐྱར་བཏོན་པ་རེད་ཅེས་རྒྱ་མི་ལས་བྱེད་གནད་ཡོད་
ཅིག་གི་ས་ནས་གོ་ཐོས་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། ལྷག་ཤུན་གྱི་གསུང་འདིར་བསམས་ཀྱང་། ལྷག་ཤེར་གྱི་སྲིད་འཛུགས་
མིན་ལ་དོགས་པ་མེད་ཀྱང་ནང་སྲིད་ལ་རེ་བ་གཏན་ནས་མེད་པ་ཞིག་མ་རེད་སྟེ་སྤྱི་ལོ་
བཀའ་བློན་ཉལ་གཅིག་ལས་གཞན་ཅང་མིན།

བཀའ་གདམས་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་རྩ་སྲིད་དུ་ ཆེབས་སྐྱུང།

བོད་རང་སློང་ལྗོངས་གྲ་སྒྲིག་ལྷན་ལྷན་ཁང་བཅུགས་ཏེ་འཆར་གཞི་རྣམས་རིམ་བཤམ་ལག་བསྟར་བྱེད་
སྐབས། རྒྱ་དམར་གྱི་བྱེད་བབ་གཏུག་རྒྱུ་ཅན་རྣམས་ཉིན་རེ་ནས་ཉིན་རེར་རྩ་སྲིད་ལྷན་ཁང་གི་སྤྱི་ལོ་ལྷན་ཁང་གི་
གནས་སྐབས་དེ་ལྟོགས་གང་ཐད་ནས་རྒྱ་དམར་འཛུགས་ལྷན་ཁང་གི་རང་བཞིན་དུ་གྱུར་ཡོད། ལྷག་ཤེར་རྒྱ་གཞུང་གི་
དཔོན་རིགས་དང་ལྷན་དུ་བྱུག་ལས་མཐེལ་བྱིན་པར་གནད་བ་དང་བོད་མིའི་ལས་དོན་རྣམས་ཐལ་ཆ་ཅན་དུ་མི་འགྱུར་
བའི་སློབ་འཕོག་དང་སྡེ་འབྲིང་གནད་ཐུབ་མཁན་ནི་ལྷོ་ལོང་ས་མཚོག་ལས་གཞན་སུ་ཡང་མེད། དེར་བརྟེན། ལྷོ་ལོང་
ལྷོ་ལོང་ས་སྐབས་མཐོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་ཉིན་མཚན་སྟོན་མེད་གིས་ལྷོ་ལོང་གཉིས་དང་ལྷན་དུ་བྱུག་ལས་རྒྱན་
པར་གནད་དགོས་པས་སྐྱེ་ཆོགས་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། དེ་ཡང་རྒྱ་ལྷོ་ལོང་ནས་རྣམ་འགྱུར་རེ་
དག་ཏུ་འགོ་བཞེན་པ་འཕོག་ཐབས་གནད་རྒྱ་དང་། བོད་ལྷོ་ལོང་ནས་དུས་བསྐྱེད་སྟོན་གིས་སྡེ་འབྲིང་གནད་རྒྱ་དེ་
རེད། ལྷག་ཤེར་བོད་མིའི་ཁྲིད་དུའང་རང་ལ་དབུང་ཞན་ཡང་རྒྱ་དམར་ལ་དག་འཛིང་བྱེད་འདོད་ཅན་གྱི་དཔལ་པོ་
དཔལ་མོ་མང་དུ་བྱུང་བ་དང་། བསྐྱེད་མཁས་བྱེད་འདོད་ཅན་ཡང་འགའ་ཞིག་བྱུང་བའི་ཁར། ལྷོ་ལོང་གིས་རྒྱའི་
ལྷོ་ལོང་སུ་མཐུན་ལམ་གྱི་རྣམ་འགྱུར་བསྟན་ཏེ་སྤྱི་ནང་གང་ཡིན་མི་ཤེས་པར་གྱུར་པ་སོགས་གཅིག་ཏུ་མ་རེས་པའི་
རྣམ་འགྱུར་སྐྱེ་ཆོགས་འབྱུང་བཞིན་པར་བརྟེན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་གྱི་དབུས་སུ་བཞེངས་ཏེ་བྱུག་ལས་གནད་རྒྱ་དེ་
ལས་སྐྱེ་ལོ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན། དེ་ནི་རྒྱལ་དབང་གོང་མ་ན་རིམ་གྱི་ལྷག་ཤེར་སུ་མ་བྱུང་བའི་བྱུགས་འགན་ཏེ་ཅང་སྡེ་
པོ་ཞིག་སྡེ་སུས་ཀྱང་ཐུག་ཏུ་ལེན་ཐུབ་པ་ཞིག་མིན་སྟེ།

དེ་ལྟ་བུའི་གནས་སྐབས་ཇོ་བོ་ཅན་དེའི་འོག །སྐབས་སྐབས་སུ། ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོ་ག་
ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེད་བའ་སྐྱེད་དེ་རྣོག་ཟེང་ལས་རེ་ཞིག་གཡོལ་ཏེ་སྐྱེད་ལ་གསོ་སྦྱང་ཉེ་འཁོར་གྱི་དགོན་སྡེ་དང་རི་
ཁྲོད་སོགས་སུ་དུས་སྐབས་ཆེན་མོ་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྤྲོད། དེ་ནི་གཙོ་བོ་ཆོས་སྲོགས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་སྤྱི་དང་སྐྱེད་ལ་བར་དུ་སྐོམ་
སྐྱེད་ཀྱི་ཉམས་ལེན་གཙོ་བོ་འདོན་སྤྲོད་སྐྱེད་ལ་བར་དུ་ལུང་ལུང་གསོ་བའི་ཐབས་ཤིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཞོར་དུ་མཐའ་ཁུལ་
མི་དམངས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་དང་འདོད་སྲོགས། གནས་སྐབས་བཅས་མཐུན་ཏོགས་ཡོད་སྦྱང་གྲང་ཡིན། དེ་ལྟར་
ཡལོང་ས་ཆེན་པོ་མཚོ་ག་དགོན་སྡེ་དེ་ཁྲོད་སོགས་སུ་ཆེན་མོ་སྐྱེད་ལ་བར་དུ་སྐྱེད་ལ་བར་དུ་སྐོམ་
ཆེན་པོ་གསུང་དང་ཐེབས་བསྐྱེད་སོགས་གང་ཡང་མེད་པར་མི་མེད་དུ་སྐྱེད་མའི་ཚུལ་དུ་ཐེབས་ཤིང་། ཐེབས་ལམ་དུ་
འབངས་མི་དུ་སྐྱེད་མ་རྣམས་དང་ཐད་ཀར་མཇལ་འཕྲད་ཀྱིས་དེ་དག་གི་བསམ་ཚུལ་དང་གནས་སྐབས་ཐད་བཀའ་
འདི་ཡང་ཡང་གནང་།

སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོའི་ཐོད་རྒྱ་བརྒྱད་པའི་ནང་རྩ་སྐྱེད་དགོ་འཕེལ་སྐྱེད་དུ་ཆེན་མོ་སྐྱེད་ལ་བར་དུ་སྐོམ་
ལམ་དུ་རྩི་བོ་ཞིག་མཇལ་བར་ཡུན་རིང་བཀའ་མོལ་གནང་། རྩི་བོ་དེས་“ཁྱེད་རང་སུ་ཡིན་”ཞེས་ཡལོང་ས་མཚོ་ག་ལ་
བཀའ་འདི་ཁུལ་བར། ཡལོང་ས་མཚོ་ག་ནས་“ང་རྒྱལ་བ་རེན་པོ་ཆེའི་ཞབས་གཡོག་ཅིག་ཡིན་”ཞེས་གསུངས། དེ་ནས་
ཡལོང་ས་མཚོ་ག་གིས་རྩི་བོ་དེའི་འཚོ་བའི་གནས་སྐབས་དང་མ་འོངས་པའི་རེ་དོགས་སོགས་ཀྱི་ཐད་བཀའ་འདི་
གནང་བར། རྩི་བོ་དེས་ཁོ་རང་གིས་ཁྲིམ་མི་རྣམས་ཁ་གསོ་དགོས་སྐབས་ལས་ཀའི་གེལ་བ་ཆེ་ཞིང་། ལྷ་ས་སོགས་
ཉེ་ཁུལ་གྱི་ས་གནས་གང་དུ་འབང་གཏན་ནས་འགོ་མ་སྤོང་ལ། རྒྱ་མིའི་གནས་ཚུལ་ལུང་ལུང་ཅམ་གོ་བ་ལས་ཞིབ་དུ་མི་
ཤེས་པ་སོགས་བཀའ་ལན་དུ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་བཀའ་མོལ་ཡུན་རིང་གནང་སྟེ་མཐའ་ཁུལ་གྱི་འཚོ་བའི་གནས་ཚུལ་
སྐྱེད་ལ་སྐྱེད་ལེན་པར་མཇེད། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཚོ་ག་ནས་“<<བཅོན་སྲོལ་གྱི་རང་དབང>>ལས།

དོས་རང་འགྲུལ་བཞུད་བྱ་སའི་ཁོངས་ནས་གཅིག་ནི་ལྷ་ས་ནས་ཉིན་ལམ་དུ་མའི་མཚོ་གས་སུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་
སྐྱེད་རེན་པོ་ཆེའི་གདན་ས་བྱང་རྩ་སྐྱེད་དགོན་པ་རེད། དེར་མ་ཕྱིན་གོང་ཅམ་ལ། རྒྱ་གར་ནས་ཐོད་མི་མཐོ་གས་ཤིག་
གིས་བཏང་བའི་ཡི་གེ་ཞིག་འཕྲོར་ཡང་། སྐབས་དེར་ལྷ་སའི་གནས་སྐབས་ཆེས་ཇོ་བོ་ཅན་དང་འཛིགས་སྐབས་ཅན་དུ་འགྱུར་
བཞིན་པར་བརྟེན་དོགས་ཚོན་བྱས་ཏེ། ཡི་གེ་ཁ་མ་སྤེལ་བར་ཉིན་མོར་རང་དང་སྐྱེད་དུ་ཁྱེད་ཅེང་མཚོན་མོར་སྐྱེས་འོག་དུ་
སྐྱེས་ཏེ་རྩ་སྐྱེད་དུ་མ་བསྐྱོད་བར་དུ་ཉར་ཚགས་བྱས་པ་ཡིན། ཞེས་སྐབས་དེའི་ཐོད་ཁུལ་གྱི་གནས་སྐབས་ཇོ་བོ་ཅན་དེ་
ཚད་གང་དུ་བསྐྱེད་ལེན་ཡོད་པའི་རང་བཞིན་ཡང་མཚོན་པར་མཇེད་ཡོད། ཡི་གེ་དེ་ནི་ང་བཞི་ལོར་ཀ་སྐྱེད་དུ་བཅུ་གས་
པའི་“ཐོད་ཀྱི་བདེ་དོན་ཚོགས་པ་”ཞེས་པའི་གཙོ་བོ་འགན་བ་སྐྱེད་ཀའི་མཚན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་མཐའ་རྒྱུ་རྩོམ་བཟང་
རྒྱལ་མཚོན། ཅིས་དཔོན་ཞུ་སྐབས་དབང་སྐྱེད་བདེ་ལྡན་བཅས་ཀྱིས་སྤུལ་བ་ཞིག་སྟེ་དེའི་ནང་དུ། ཡལོང་ས་མཚོ་ག་
དེས་བར་དུ་སྐོམ་པ་སྤྲོད་འདས་ཀྱི་རྗེས་འབྲེལ་མཚན་སྐོར་ཆེན་མོ་སྐྱེད་ལ་བར་དུ་སྐོམ་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཡོད། གང་ལྟར།

མེད་པ་ལམ་དུ་གོང་གསལ་ལྷན་པ་རྗེ་དེ་དང་ལྷན་དུ་བཀའ་མོལ་གནང་བ་ལས་གནས་སྤངས་དུ་མ་རྒྱས་ལོན་བྱེད་པའི་
ཐད་ལ་གསུང་དོན།

ཁོང་ནི་ཉམ་རྒྱུ་དུ་གྲུ་མ་ཞིག་ཡིན་པ་ལོ། བུ་པའི་ཚོས་ལ་དད་མོས་ཆེ་ཞིང་། ས་ཁུག་དེ་ལྟ་བུར་ཡང་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་མཐོང་སྐབས་དོས་ཀྱི་སེམས་སུ་དགའ་སློབ་ཆེན་པོ་སྐྱེས། ཁོང་ནི་ཞིང་པ་
གཞན་རྣམས་དང་མཚུངས་པར་ས་བབ་ཁོང་ཡུག་དང་མཐུན་པར་འཚོ་གནས་བྱེད་རྒྱུ་ཙམ་ལས་རང་ཉིད་གང་དུ་གནས་
པའི་ཁོང་ཡུག་དེ་ཉིད་ལས་བརྒྱལ་བའི་གནས་ཚུལ་ལ་དོ་སྣང་དེ་ཙམ་བྱུང་མི་འདུག ། དོས་ཀྱིས་ཁོང་ལ་ས་གནས་དེ་
གའི་ལས་བྱེད་ཚོའི་སྐོར་ལ་བསམ་ཚུལ་ཅི་ཡོད་དེས་པར། འགའ་ཞིག་དབང་ཤེད་རྩལ་གཏོགས་བྱ་རྒྱུ་དགའ་ཡང་
པལ་མོ་ཆེ་བྱང་པོ་རེད་ཅེས་ཟེར། ཁོང་དང་ལྷན་དུ་སྐོར་མོལ་བྱས་ཏེ་གནད་དོན་མང་པོ་ཞིག་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བས་ཡིད་
ལ་དགའ་བ་ཚད་མེད་སྐྱེས། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཡམས་ལྷུང་མི་དམངས་ཀྱི་འཚོ་བའི་གནས་སྤངས་དང་བསམ་

སྒྲིའི་གོ་རྟོགས་སོགས་ལ་བརྟུག་དབྱེད་རིམ་པར་གནང་། དེ་ནས་ཀྱང་གསུང་དོན།

དེ་དང་དུས་མཚུངས་པར་དོས་ཀྱིས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བ་ནི། དེ་ལྟ་བུའི་བོད་མིའི་འཛིན་ཉེན་ལྷ་ཚུལ་དེ་དངོས་ཡོད་དང་
མི་མཐུན་ཞིང་། དམར་པོའི་བྱེད་བབ་ཀྱི་མཚུག་འབྲས་ལ་བསམ་གཞིག་མ་བྱས་པར་ལུ་མཐུན་གཅིག་གུ་ཞི་བདེའི་ངང་
འཚོ་བར་འདོད་པའི་གནས་སྤངས་དེ་རྒྱན་གནས་ཡོང་བས་མེད་པ་དེ་རེད། ཅེས་བོད་མིའི་བསམ་སྒྲིའི་ཚུ་ཚད་དང་དུས་
རབས་མང་པོའི་རིང་ནང་ཁུལ་ཙམ་ལས་ཀྱི་སྤྱོད་སུ་ལྟེ་འདྲིས་མ་བྱས་པར་གཅིག་གུ་ཁེར་རྒྱུ་དུ་བསྐྱེད་པའི་
རྗེས་འབྲས་སུ། ད་དུང་ཡང་དངོས་ཡོད་དང་མིག་སྒྲིའི་འགལ་རྒྱུན་སོགས་ལ་གདོང་ལེན་རི་ལྟར་བྱ་དགོས་པའི་ཚུལ་
དང་གནས་ལུགས་སོགས་མ་མཐོང་བར་ལུ་མཐུན་ལྷ་ཚུལ་ཀྱི་ངང་དུ་གནས་པའི་རང་བཞིན་དེ་གསུངས། དེ་ལྟར་
ཡགོང་ས་ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱ་མཚོག་ཡོངས་འཛིན་སྐོར་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་དུ་བྱུང་བྱ་སྐོར་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱུངས་
པའི་ཚུལ་ཡོངས་འཛིན་སྐོར་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

དེ་ལོའི་བོད་ལྗང་བརྒྱུད་པའི་ནང་ཁོ་ལོ་རྩ་སྐོར་དགའ་འཕེལ་སྐོར་དུ་བསྐྱོད་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ཀྱང་ལྷན་
དུ་མེད་པར་ཉེ། མིད་རྒྱུར་རྩ་སྐོར་རིན་པོ་ཆེ་བྱུང་བསྟན་འཇམ་དབལ་ཡེ་ཤེས་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་མཚོག་གི་ཡང་སྐུལ་
རིན་པོ་ཆེར་དོས་ནས་དགའ་ཚུལ་ཀྱི་སྐོར་ལ་འབྲལ་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལས་གྲལ་ཐུགས་ཁུར་བཞེས།¹³¹

¹³¹ ཡོངས་འཛིན་སྐོར་རིན་པོ་ཆེས་སྐོར་པ་གནང་བའི་སྐོར་ཞིག་མཐོང་ཡང་། རྩ་སྐོར་བསྟན་འཛིན་འཛིན་པའི་ཀྱིས་ཤིས་པའི་<<རྩ་སྐོར་སྐུ་
སྐུལ་རིམ་བྱུང་སྐོར། >> ཞེས་པ་ལས། ཤིང་ལུག་ ༡༩༥༥ བོད་ལྗང་བརྒྱུད་པའི་ཚོས་གསུམ་ཉིན་ལའི་གྲུ་མ་མཚོག་སྐུ་འཁོར་ལྷགས་བསྐྱུས་རྩ་
སྐོར་དུ་མེད་པར་འབྱོར་གྱིས་ཚོས་ཉེར་བརྒྱུད་བར་ཉིན་ཉི་ཤུ་ཙམ་སྐོར་སྐོར་བཞུགས་གནང་རིང་གནས་གཞིགས་མཚོང་འབྲལ་དང་། སེར་སྐུ་མང་
ཚོགས་ཀྱི་རེ་སྐོན་ལྟར་ལམ་རིམ་བསྐྱུས་དོན་སོགས་ཀྱི་བཀའ་ཚོས་དང་། མཇམ་ཁ་གནང་ཞིང་། རྩ་སྐོར་གྲུ་བྱང་ནས་རྩ་ལའི་གྲུ་མ་སྐུ་འཁོར་ཚང་
མར་མེད་པས་བསྐུ་མེད་པས་སྐུལ་དང་བཀའ་བསྐྱེད་ཞབས་ཏོག་གཟབ་རྒྱས་ཞུས། སྐབས་དེར་ངས་རྩ་ལའི་གྲུ་མ་མཚོག་ནས་དགའ་ཚུལ་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཞུས་
པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་ལ། དེའི་གོང་དུ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཁོང་རྩ་སྐོར་གྲུ་ལའི་ཡང་སྐུལ་དུ་དོས་འཛིན་མཚན་དེ་མཚན་ལ་“བསྟན་འཛིན་
འཛིན་པའི་མཐུ་སྐོར་དབང་རྒྱུག”ཅེས་བཏགས་པའི་ཚུལ་སོགས་ཀྱང་གསལ།

ཡང་དགོན་རི་ཁོང་ཅེས་པ་སྐར་དུས་རབས་བརྒྱ་བཞི་པའི་ནང་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་འགྲན་རྒྱ་དང་བལ་བའི་ལེགས་བཤད་བྱང་རྒྱལ་ལས་ཀྱི་རིམ་པ་ཆེན་མོ་ལྷགས་ཚོས་གནང་ཡུལ་དེར་ཁོ་བོ་ཅག་དང་ལྷན་དུ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ཤོག་གུ་ཁ་ཤས་ལྷགས་སློག་དང་འབྲེལ་ལུགས་སློན་གནང་། རྗེ་སྐྱོང་འདི་ཉིད་བཀའ་གདམས་བསྟན་པའི་རྒྱ་མགོའི་གནས་ཁྱད་པར་དུ་སོང་གཤིས་མཚོན་འབྲེལ་ཡང་རྒྱ་ཆེར་མཛད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། <<བཅའ་ཁྲོལ་གྱི་རང་དབང>>ལས། རོས་རང་རྗེ་སྐྱོང་དུ་འཕྲོར་མ་ཐག་རྟེན་གཙོའི་དུང་དུ་སྐྱུ་ཕྱག་ཕྱུག་དུང་ཐོན་པ་ཞིག་ལ། དེ་དུས་རྒྱ་མཚོན་གང་ཡང་མེད་པར་ཡིད་འགྲུལ་ཐེབས་པའི་ཉམས་སྐྱོང་གྲོ་བུར་བ་ཞིག་བྱུང་ཞིང་། རོས་རང་གནས་འདི་དང་རིང་མོ་ཉིད་ནས་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ཚོར་བྲགས་ཀྱང་དག་པོ་བྱུང་། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་རོས་ཀྱི་བསམ་པར། རྗེ་སྐྱོང་དུ་སྐྱུ་བ་ཁང་ཞིག་བརྒྱབས་ཏེ་ཆོ་དང་སྐྱབ་པ་སྟོན་པ་ཞིག་བྱུང་ན་ཅི་མ་དུང་སྐྱམ་པ་ཡང་ཡང་བྱུང་། ... རྒྱ་གཞུང་གི་དབང་འཛིན་པ་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་ལས་ཀ་གྲེད་དགོས་པ་དང་། རྒྱ་དམར་གྱི་གཞོན་སྟོན་འགོག་ཐབས་བསྟུང་མར་གྲེད་དགོས་པའི་གནས་སྐྱདས་དཀའ་ཆེགས་ཅན་དེ་གཉིས་ཀ་ལས་མེ་ཞིག་གཡོལ་ཆེད་ལྷ་སའི་གྲོང་ཁྱེར་དང་ཁ་བལ་ཏེ་བྱུང་རྗེས་དུ་བསྐྱོད་པ་དེ་ནི་ངལ་གསོ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། ཅེས་བཀའ་སླུལ། ཡང་། “རོས་རང་རྗེ་བོ་ཡབ་སྲས་ལ་ལས་འབྲེལ་ཞིག་ཡོད་པ་འདྲ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོར་རྗེ་སྐྱོང་དུ་སྐྱེས་སྐྱབས། དེ་གར་རྟེན་རྣམས་ལ་མཛུལ་ཏེ་དེ་ནས་རྗེ་བོ་འཇམ་དཔལ་རྗེ་རྗེ་བཀའ་ལས་ལྷ་ཁང་རྒྱང་རྒྱང་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་འཕྲོར། གནས་བཤད་གྱི་མགོ་བཅུགས་མ་ཐག་རྒྱ་མཚོན་གང་ཡང་མེད་པར་དུས་ཡུན་རྒྱར་མ་འགའ་ཤས་ཀྱི་རིང་། མིག་རྒྱ་མཚོམས་མ་ཆད་པར་ཤོར་ཏེ་ཉ་ཅང་སྐྱོ་བ་ཞིག་བྱུང་། དེ་དུས་ཅི་ཡང་མ་བསམས་ཀྱང་། རྗེས་སུ་བསམས་སྟོན་གཏོང་དུས་བག་ཆགས་ཤིག་ཡོད་པ་འདྲ་ལ། དེ་ཡང་རྗེ་བོ་ཡབ་སྲས་དང་ལྷག་པར་དུ་འཕྲོམ་སྟོན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་ལས་འབྲེལ་ཞིག་ཡོད་པ་འདྲ་སྐྱམ་པ་བྱུང་།”¹³² ཞེས་བཀའ་སླུལ།

རྗེ་སྐྱོང་གཞུག་ལག་ཁང་དུ་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་གཉིས་དང་བཅས་སྟོན་འཁོར་ནས་རབ་གནས་རྒྱས་པ་ཉིན་གསུམ་རིང་མཛད་ཅིང་། རྟེན་གཙོ་རྗེ་བོ་འཇམ་དཔལ་རྗེ་རྗེ་དང་། རྗེ་བོ་རྗེའི་གཞུང་རྟེན། སྐྱ་ཆོས། ལྷམ་སྐྱར། གཟིགས་དཔེ་རྒྱ་དཔེ། འཕྲོམ་གྱི་གཟིགས་དཔེ་བརྒྱད་སྟོང་། རྗེ་བོའི་སྐྱ་བརྟན་དབུ་ཡོན་མ། ལྷ་མ་རྣམས་རྟེན་ཏའི་ཕྱགས་དམ་གྱི་རྟེན་གཤིན་རྗེའི་གཤིན་གྱི་ཐང་ག་སོགས་ནང་རྟེན་རྣམས་ལ་ཡང་གཟིགས་རྟོག་མཛད། ཕྱིར་ཕེབས་ལམ་དུ། གསང་ཆེན་སྐྱད་རྒྱུད་གྲུ་ཚང་སྟོན་ལུང་ལུ་རྒྱ་མིག་ལུང་དུ་དབྱར་ཕྱི་མ་རྒྱགས་པའི་སྐབས་ཁེལ་བར་ཆོས་འབྲེལ་སོགས་སྐྱུལ། མདོར་ན། བོད་གསལ་གྱི་གསུང་རྣམས་ཀྱི་དངོས་ཤུགས་ལས་རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོས་མོད་བསྟན་སྲིད་མི་རིགས་རིག་གཞུང་དང་བཅས་པའི་དོན་དུ་དགྲུང་ན་གཞོན་པའི་སྐབས་ནས་སྐྱུ་དམ་ཅི་ཅམ་ཞིག་བདག་གིར་བཞེས་ཡོད་མེད་ཆེགས་མེད་དུ་ཤེས་ཀྱིས་སོ་སྐྱམ་མོ།

སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་རྗེ་སྐྱོང་དགོན་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱགས་སྟོང་དང་དགོངས་གཞིའི་སྐོར་ལ། <<སྐྱུ་མདུན།>>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ལས།

¹³² སྤྱི་ལོ་ 1999 ཟླ་བ་ 3 ནང་རྒྱ་གར་གློ་སྟོགས་སུ་བཀའ་གདམས་ཐིག་ལེ་བརྒྱ་དུག་གི་དབང་གནང་སྐབས་གསུངས། 307

ཁོ་པོ་ཚོགས་པར་ཨ་མ་དོན་སྟོན་སྐྱོན་སྐྱོང་ལྟོ་བའི་སྐབས་སུ་དུ་སྐྱོང་དཔོན་པོ་བརྒྱུད་ཏེ་སོང་ཞིང་། དེའི་ཇེས་སྤྱི་ལོ་ 1954
པོར་རྒྱ་ནག་ནས་ལྷོ་ཕྱོད་པོའི་སྐབས་ཀྱང་དུ་སྐྱོང་དཔོན་པོ་བརྒྱུད། སྐབས་དེར། ལྷོ་ཕྱོད་པོའི་གཙོ་སྤྱིའི་
མ་དུན་དུ་ཡར་ལངས་ནས་སྔོན་སྐབས། མི་པོ་ཆེག་སྔོང་ལྷག་གི་པོང་དུ་དཔོན་པོ་དེ་ཉིད་ལྷག་འདེབས་པ་པོ་དང་ཚོ་པོ་ཇེ་
དབུ་ལྷན་ཨ་ཏི་ཤེའི་སྐུ་གི་སྤྱོད་ལྷན་པོ་བྱུ་བའི་དབང་ལྷག་ཆེན་པོ་འཕྲོམ་སྟོན་པ་རྒྱལ་བའི་འབྲུང་གནས་མཚོག་
དང་འབྲེལ་བའི་ཚོར་སྐྱོང་ལྷགས་འག་ལ་ལོན་དགའ་བ་ཞིག་བྱུང་། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་ཁོ་པོའི་མིག་ལུང་ལས་མཆོམ་མའི་
མིགས་པ་བར་མེད་དུ་སོང་ཞིང་། གཏན་ནས་མཚམས་མི་ཚོད་པ་ལྷ་བུའི་བར་དུ་དུ་སྐྱོང་སྐྱོན་པོ་བྱས། དེ་ནི་མི་ཆེ་
འདྲིའི་ནང་ཚོར་ལྷགས་འག་ཏུ་འཕེལ་ཞིང་སེམས་འགྲུལ་ཐེབས་ལྷགས་ཆེ་བའི་སྤྱོད་སྐྱོང་དུ་མའི་ཁོད་ཀྱི་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་
གས་ཤིག་རེད། དེའི་མཚུགས་ཏུ་ཁོ་པོའི་སེམས་སྤྱོད་ རོས་ཀྱི་མི་ཆེའི་མཐའ་མཚུགས་དེ་གནས་མཚོག་དེའི་མཐའ་སྟོར་དུ་
ཡོད་པའི་ནགས་ཆེམ་རྒྱུ་དེའི་ནང་དུ་བསྐྱེད་ཀྱིས་འདི་ཚོར་སྐྱོང་བྱུང་ལ། ཚོར་བ་དེ་ཉིད་དུང་ཡང་མ་ཡལ་བར་
ཡོད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། ཚུལ་འདི་ལྷ་བུ་བྱུང་བ་ཅི་ཡིན་སྟེ་མ་ལ། དེ་ནི་རྒྱལ་བའི་འབྲུང་ས་རབས་དང་སྟོན་པ་ཆེན་
པོ་འཕྲོམ་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ལུང་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་དང་། སྤྱོད་པ་དམ་པ་དུ་མས་མཔོན་པོ་མཚོག་རྒྱལ་བ་འཕྲོམ་ཀྱི་རྣམ་
སྤྱོད་དུ་ལུང་བསྟོན་ཞིང་གཟིགས་པའི་རྒྱལ་པོ་གས་ཀྱང་བསྐྱེགས་ཏེ་བསམས་ན་མི་ཤེས་པ་ཆེར་མེད།

སྟོན་པ་སྐྱོང་འདས་ཀྱི་ཇེས་ལྷན་དུས་སྟོན་དང་གནས་གཟིགས་
ཆེབས་སྐྱུང།

གོང་དུ་བཤོད་པ་ལྟར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མཔོན་ཆེན་པོ་སྟོན་འཁོར་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆེབས་སྐྱུང་བསྐྱེད་སྐྱབས་སྐྱོང་
སའི་ཉེ་འགྲམ་ཆེམ་གྱང་ཐང་དུ་ཐེབས་འཕྲོར་གྱིས་བཞུགས་ཞག་མཚན་པར། སྤྱི་ལོ་ 1954 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 12 ཉིན་
ཀྱི་སྤྱོད་པོ་བྱུང་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ཚོགས་ཀྱི་དུལ་འཛིན་འགྲམ་སྤྱོང་ས་རྒྱལ་སྐུ་མས་སྤྱོད་པོ་སྤྱོད་པོའི་དབང་
པོར་མཚུགས་ལྷག་ཏུ། སྟོན་པ་སྐྱབས་པའི་དབང་པོ་མཚོག་གིས་གཏུལ་བུ་རྒྱལ་འཛིན་ཅན་རྣམས་ཚོས་ལ་སྐྱེལ་བའི་
སྤྱོད་དང་སྤྱོད་པོ་པལ་པ་རྣམས་ལ་སྤྱོད་འཛིན་ཚོས་ཉིད་སྟོན་པའི་སྤྱོད་པོ་ལས་འདས་པའི་རྒྱལ་བསྟོན་ནས་མི་ལོ་
ཉིས་སྟོང་ལྷ་བརྒྱུད་པའི་དེས་ལྷན་དུས་སྟོན་མཚན་སྟོར་ཆེད་ཐེབས་སྐྱབས་འཕྲུག་ཡོང་བའི་གདན་ཞུའི་མཚོན་
བཟོ་སྤུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1955 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 18 ཉིན་ཇེ་བཅུན་བ་ཀྱུ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་འཇའ་སྐུ་ནས་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་ས་
ལྷེ་ལིར་ཐེབས་ཏེ། སྤྱོད་འཛིན་དག་འར་རྒྱ་རྒྱ་ན་གྱི་ཤི་ནན་མཚོག་དང་འཇའ་སྐུ་གསྐྱེད་ཀྱི་རྒྱལ་སྐུ་ག་རན་སི་རྟ་རྣམ་
གཉིས་ལ་མཚུགས་འགྲུབ་ཀྱིས། མི་འགྲུང་བར་འཚོགས་ལ་ཉེ་བའི་སྟོན་པ་སྐྱོང་འདས་ཀྱི་དུས་ལྷན་མཚན་སྤྱོད་ཐོག་སྤྱོད་

མོལ་མཛད། དེ་ནས་ཇི་བཅུན་བ་ཀྱ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ཞིང་དུ་ཕེབས་ཏེ། ལིང་བྱ་ལྷ་བ་ ༡༡
ཆེས་ ༡༥ ལྷོ་ལོ་ 1956 ལྷ་བ་ 1 ཆེས་ 30 ཉིན་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་ལ་མཛལ་ཁ་ལུས་ཏེ། མི་འགྲུང་
བར་རྒྱ་གར་འབགས་པའི་ཡུལ་དུ་སྟོན་བ་བཙམ་ལྡན་གྱི་དན་ལས་འདས་ནས་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྷ་བརྟུ་འཁོར་བའི་
དུས་དྲན་སྐྱེད་བཅིའི་མཛད་སྟོར་ཆེབས་བསྐྱུར་མཛད་རྒྱུར། རྒྱ་གར་གཞུང་དང་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཚོགས་
གཉིས་ཀྱིས་ལུལ་བའི་མཚོན་བརྟུ་ཞིབ་གསལ་ཅན་དངོས་སུ་ལུལ།¹³³ ལྷ་བས་དེ་ལོར་དུ། རྒྱ་གཞུང་གིས་བར་ཆད་
དང་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྲུར་སྟོན་བཞིན་བར་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་ཐད་ཀར་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་ལ་དེའི་ཐད་འབྲེལ་
བ་གནང་། དེ་དག་ཀུན་རི་ལྟར་བྱུང་བའི་ཆུལ་ལ་<<པོད། ར་ཡི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་སྐྱའི་གཞུང་མོ་
རི་བཅུན་བརྒྱས།

རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་རྒྱ་གར་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཚོགས་ཞེས་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྤེལ་བུ་རྒྱ་
དམིགས་ལུལ་དུ་བརྒྱུང་བའི་ཆོགས་སྡེ་རྣམས་དེར་འབྲེལ་བ་བྱས་ལོང། ཆོས་ཚོགས་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་སྟོན་བ་
བཙམ་ལྡན་འདས་གྱི་དན་ལས་འདས་ནས་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྷ་བརྟུ་འཁོར་བའི་དུས་དྲན་ལ་མཉམ་ལུགས་གནང་རྒྱུའི་

མཚོན་བརྟུ་སྤེལ། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་སྐྱའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་དོན་དང་རྒྱ་གར་སྤོགས་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་རྒྱ་
གར་དུ་གདན་ལུའི་ཆེད་འབད་བ་སྣ་ཆོགས་བསྟེན་གྲང། རྒྱ་ནག་གིས་འདོད་མོས་མེད་པའི་རྣམ་འགྲུར་སྣ་ཆོགས་
བསྟན་ཅིང་སྐྱ་ཚབ་ཅིག་ཕེབས་ན་འཇུག་དེས་ཞེས་ཀ་ཀོར་དང་ཉོག་བཤའ་འདྲ་མིན་བྱས་ཏེ་མཐར། ཡོངས་འཛིན་གྱི་
བྱང་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱ་ཚབ་ཏུ་བསྐོ་བཞག་གནང། དེ་ལ་སྐྱའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་དོན་མཚོག་ནས་སྤྱི་སྡེར་གནད་ཡོད་རྣམས་
ལ་སྐྱ་མཐུད་འབྲེལ་ལམ་ཉིང་སྐྱལ་གནང་བས་རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་ཡགོང་ས་ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་མཚོག་སྐྱ་དངོས་དུས་དྲན་
མཛད་སྟོར་ཕེབས་གལ་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་ལུགས་ཆེར་གསུངས་བ་དང། བོད་མིའི་དོས་ནས་གྲང་ཡགོང་ས་སྐྱབས་
མཚོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ས་སྟེང་རྒྱལ་བསྟན་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་མངའ་བདག་ཡིན་པར་བརྟེན་ནང་པའི་ཆོས་དཔོན་གཙོ་
གས་རྣམས་འཛོམས་སང་དེས་བར་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱུར་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ལུས་མེད་དུ་བརྗོད་
མཐར། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་མཚོག་དང་ཀུན་གཟིགས་ཐམས་ཅད་མཚོན་བ་
གཉིས་ཀ་ཆེབས་སྐྱུར་གནང་རྒྱུར་མོས་མཐུན་མི་བྱ་གཞེད་དུ་གྱུར་ཏེ་གོང་དུ་ལུས་པའི་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་

¹³³ བ་ཀྱ་ལ་རིན་པོ་ཆེའི་དུང་ཡིག་དང་གསུང་སྐྱུར་གཅིག་ལྷོགས་བསོད་ནམས་དབང་ལུག་གིས་བྲིས་པའི་<<Bakula Rinpoche: a
Visionary Lama and Statesman>>ཞེས་པའི་ལོ་ག་དོས་ ༥༡ བ། “བ་ཀྱ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མོག་མར་མཛལ་
བ་ནི། ལྷོ་ལོ་ 1955 ལོར་ཁོར་གིས་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་སྐྱ་ཚབ་གནད་སྡེ་ཡགོང་ས་རྒྱལ་མཚོག་སྐྱ་སྡེར་བཅུ་བཞི་ལ་ཆེན་པོ་མཚོག་དང། ཀུན་
གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱ་སྡེར་བཅུ་བཙམ་གྱི་རྒྱལ་མཚོན་རྣམ་གཉིས་ལ་གཞུང་འབྲེལ་མཚོན་བརྟུ་སྤེལ་བའི་སྐབས་དེ་ལོར་”ཅེས་གསལ།
ཞིབ་ཏུ་ཁོ་བོས་བྲིས་པའི་བ་ཀྱ་ལ་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ་བས་དེར་གཟིགས།

པོའི་བཀའ་ལུང་དེ་ཉིད་དོན་ཐོག་ཏུ་བབས་པར་གྱུར། སྤྱི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་དོན་མཚོག་གི་སྤྱུགས་སྟོབས་དང་གཞིགས་
རྒྱུད། ཕྱི་ནང་གསང་གསུམ་གྱི་མཛད་པ་ལས་མོ་ཆེ་བཅས་ནི། ལྷོ་རང་ག་བས་དཔོག་དཀའ་ཞིང་མཛད་དུ་བྱུང་བ་ཞེ་
གཅིག་ཡིན་ཡང་ལས་ངན་གྱིས་བསྐྱབས་ཏེ་ཅེ་ལོང་བར་གྱུར་པ་དག་གིས་ནི་ཅེ་མཛད་ངན་སྤོང་དུ་མཐོང་བས་
འདྲར་བོང་བུའི་རྣམས་གསེར་སྤྲུག་མི་འདོད་པས་བྱུར་ཅོམ་གྱིས་ཚོག་པར་བྱས། <<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བཟོད་པ་>> ལས།

དེའི་གོང་ཅོམ་ལ་རྒྱ་སྤྱོད་ཀྱི་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་རྒྱ་གར་དུ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་དྲན་ཚོགས་ཚེན་ལ་ཕེབས་རྒྱུར་
བཀའ་འགོག་བྱས་ཀྱིན་ཆེབས་སྤྱད་མི་སྲུབ་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་སྟབས། རྒྱལ་ཡུམ་ཚེན་མོ་མཚོག་དང་། སྤྱི་གཅེན་
མོ་ཆེ་རིང་སྤོལ་མ། སྤྱི་གཅེན་པོ་མངའ་རིས་མཚོག་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་རྒྱ་གར་ལ་གནས་གཞིགས་སུ་ཕེབས་རྒྱུར་
སྤྱུགས་གཏན་འཁེལ་ཏེ་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས་ཐུན་(སྟག་སྟན)ཡང་ཁོང་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་བྲག་རོགས་སུ་བཅར་འབྲས་
ཀྱི་བཀའ་ཕེབས་ལྟར་ལོ་དེའི་ཟླ་བ་ 10 པའི་ནང་ལྷ་ས་ནས་གོ་མོ་བར་འཛིབ་འཁོར་ཐོག་ཉིན་གསུམ་ལས་མ་འགོར་
བར་བསྐྱབས་ཤིང་། དེ་ནས་ཉི་མོག་ཏུ་སྤང་ཐོག་བར་བསྐྱོད། སྤང་ཐོག་ནས་མོ་ལོར་ཐོག་བཀའ་སྤྱུག་ཏུ་འགྲོར་ནས་ཉིན་
ཤས་སྤྱི་ལོ་གསོ་སྐབས་ཡགོང་ས་མཚོག་སྤྱི་གཅེན་པོ་འཚོམས་ཤིག་རིང་མིན་ལྷ་ས་ནས་རྒྱ་གར་དུ་ཆེབས་སྤྱད་
གནང་གཏན་འཁེལ་ལུགས་ཀྱི་ལན་གསལ་འགྲོར་ཏེ་ཨ་རི་ཁུལ་དུ་བཞུགས་པའི་སྤྱི་གཅེན་པོ་སྤྱུག་འཚོར་མཚོག་སྤུལ་
རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་དང་། རྒྱ་གར་དུ་གཏན་བཞུགས་སྤྱི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་རྣམས་གཉིས་དང་ལྷན་དུ་
བཀའ་སྤྱུག་ནས་སྤང་ཐོག་བོད་འབྲས་ས་མཚོམས་རྣམས་ལ་ཅེར་ཕེབས་བསྐྱུང་བཅས། དེ་བཞིན་བཀའ་སྤྱུག་ཁུལ་
གཏན་བཞུགས་ཅེས་དཔོན་ལྷ་སྐབ་བ་དང་། ཚོང་སྤྱི་རྟེན་པ་མཁའ་རྩེད་ལྷོ་བཟང་རྒྱལ་མཚོན་བཅས་ཀྱང་ཕེབས་བསྐྱུང་

བཅར་འདུག། ཅེས་གསུངས། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1956 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 19 ཉིན་ཆེབས་ཞབས་སུ་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་
རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་གཉིས་དང་། བཀའ་སྤྱོད་བྱུང་ཁང་དབང་ཆེན་དགོ་ལེགས་དང་མདོ་མཁར་བ་
སུན་ཚོགས་རབ་རྒྱས། ང་མོད་ངག་དབང་འཛིགས་མེད། སྤྱི་བཅར་སྤྱི་ཁུལ་མཁའ་ཚབ་སྤྱི་གཅེན་པོ་སྤོ་བཟང་
བསམ་གཏན་སོགས་གཞུང་ཁོངས་ཀྱི་མི་སྣ་དང་། ལྷ་སྤུལ་དང་མི་སྣ་གནད་ཆེ་གཞན་རྣམས་དང་བཅས་ལྷ་སྤུན་རྒྱལ་
ཁབ་ནས་ཆེབས་ཐོན་གྱིས་གཅོད་བཀའ་ཤིས་སྤུན་པོར་ཕེབས། ཕྱི་ཉིན་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཞལ་མཛལ་གསུང་
མོལ་སོགས་མཛད་རིམ་རྣམས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་མཐར་། མོ་མོ་བརྒྱུད་སྤང་ཏོག་ཏུ་ཕེབས། “སྤང་ཏོག་ཏུ་མ་ཕེབས་གོང་
ཉིན་གཅིག་སྤོན་གྱི་ཞག་སར་རྒྱ་གར་དུ་བཅའ་སྤོད་རྒྱ་མིའི་གཞུང་ཚབ་རོ་མ་ཕེབས་བསྐྱུང་བཅས། དེའི་སང་ཉིན་འབྲས་
སྤོངས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་སྤང་ཐོག་ཏུ་ཆེབས་སྤྱད་མ་གནང་གོང་མེ་ལེ་གཅིག་དང་བྱེད་ཅོམ་གྱི་སར་འབྲས་སྤོངས་རྒྱལ་པོ་བཀའ་ཤིས་
རྣམས་རྒྱལ་མཚོག་ཕེབས་བསྐྱུང་བཅས་ཏེ་ཡགོང་ས་མཚོག་དང་ལྷན་དུ་ཕེབས་ལོར་ཐོག་གཏན་ཞུས་ཀྱིས་འབྲས་སྤོངས་རྒྱལ་
པོའི་ཕོ་བྲང་གཞུག་ལག་ཁང་དུ་ཕེབས་དུས་གཞུང་ལམ་གཡས་གཡོན་དུ་འབྲས་སྤོངས་སེར་སྤྱི་མི་དམངས་རྣམས་དང་། ས་
གནས་དེར་གཏན་སྤོད་ཐོད་མི་དང་། གནས་སྤོར་བ་བཅས་མི་གྲངས་ཁྱི་ཕྱག་ལྷག་ཅོམ་ཕེབས་བསྐྱུང་ཞལ་མཛལ་དུ་བཅར་
འདུག་པ་དེ་རྣམས་ཀྱི་ལག་ཏུ་མཛལ་དང་དང་། མེ་ཏོག་བདུག་སྤོན་བཅས་ཁྱི་ཉེ་བདུག་སྤོན་གྱི་འི་བསྐྱུང་ཕེབས་ལམ་ཁྱོན་

ཡོངས་སུ་འཕུལ་བཞིན་འདུག །”ཅེས་སྟག་སྟུག་གིས་གསུངས། སྐབས་དེར་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་པོས་ཐེབས་འོར་གྱི་
ཟུར་གཉིས་སུ་འབྲས་ལྗོངས་དང་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་དར་རྒྱུང་བ་རེ་བཅུགས་འདུག་པར་སྐབས་ཤིག་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚབ་
དང་ལྷན་དུ་ཡོང་བའི་རྒྱ་མི་ལས་བྱེད་ཅིག་གིས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་དར་རྒྱུངས་ཉེ་ཆབ་ཏུ་རྒྱ་དམར་གྱི་རྒྱལ་དར་ཞིག་
བཅུགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་བྱུང་འདུག །འབྲས་ལྗོངས་ནས་ཤི་མི་གྲུ་རིའི་བར་ཐེབས་འོར་དང་དེ་ནས་ལྷོ་མིའི་བར་
གནས་གྲུའི་ནང་ཐེབས། གུན་གཟིགས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གནས་གྲུ་གཞན་ཞིག་གི་ནང་ཐེབས་ཤིང་སྐྱུ་འཁོར་རྣམས་
ཀྱང་སྐབས་བསྟན་གྱིས་ཐེབས། ལྷོ་མིའི་གནས་ཐང་དུ་རྒྱ་གར་གྱི་སྲིད་འཛིན་ཕྱག་རོགས་ Dr. S. Radhakrishnan
དང་སྲིད་འཛིན་ཀེ་ཏུ་སོགས་དཔོན་རིགས་ཆེ་ལྷན་དང་། ལྷོ་རྒྱལ་གྱི་གཞུང་ཚབ་ཁག ། ལྷང་པའི་ཚོས་ཚོགས་ཀྱི་དབུ་
འཛིན་སོགས་གྱིས་ཐེབས་བསྐྱབ་རྒྱས་ངང་སྲིད་འཛིན་པོ་བླང་ Rashtrapati Bhavan ཞེས་པར་གདན་འདྲེན་
ཞུས། དེར་རྒྱ་གར་གྱི་སྲིད་འཛིན་ Dr. Rajendra Prasad དང་མཇལ་འཕྲད་སྤང་ཚོལ་མཇེད། དེའི་ལྷོ་ཉིན་དུས་
རབས་ཉི་ལུ་པའི་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་འདྲེན་པ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་རྟུན་རྟེན་མཚོག་གིས་སྤྱི་ལོ་ 1948 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 31
ཉིན་སྐྱོ་ཆེའི་ནང་གི་གསུང་བཤད་མཐའ་མ་གནང་ས་དང་ཁོང་གི་སྐུ་སྲུང་ཞུགས་འབྲུལ་ཞུ་ས་ Rajghat ཞེས་པ་རྒྱ་བོ་
ཡ་སྐུ་ནའི་ཉེ་འགམ་དུ་ཡོད་པ་དེར་གཟིགས་སྐོར་དུ་ཐེབས། དེའི་རྒྱལ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་
ངོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས།

ལྷོ་མིར་འགྲོར་བའི་ལྷོ་ཉིན་སྤོད། ར་རི་རྟེན་(Rajghat)ཞེས་པའི་ས་ཆར་མཚུ་ཏ་མ་རྟུན་རྟེན་(Mahatma
Gandhi)སྐུ་གདུང་བསྐྱེད་ས་དེར་མཇལ་སྐོར་དུ་སྤྱིན། འཇལ་སྐུ་ན་གཙང་པའི་ཉེ་ལོགས་ནིུ་གསིང་སྐོ་ལྷང་ཅན་
གྱིས་བསྐོར་བའི་མི་རྟག་པའི་སྤང་རྒྱལ་ལམ་ལམ་ཡིད་ལ་འཆར་བའི་གནས་དེར་སྐོར་ལམ་འདེབས་སྐབས་སེམས་
འགུལ་གཉིང་ཟབ་ཅིག་ཐེབས་བྱུང། ཆེ་སྤང་འཇམ་སྤིང་འདྲིའི་སྤིང་ཁོང་དང་མཇལ་བའི་དུས་སྐབས་ཤིག་བྱུང་ན་ཅེ་མ་
ཏུང་སྐུ་མ་པའི་དུང་དུང་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་རྣལ་དུ་མི་གནས་པ་ཞིག་བྱུང། འོན་ཀྱང་ས་གནས་དེར་ལངས་སྤོད་སྐབས་སྐོ་
ཆེན་ཁོང་གི་ཉེ་འགམ་དུ་བསྐྱེད་ས་པའམ། མདུན་དུ་བསྐྱེད་ས་པ་ལྷ་སྤའི་སྤང་བཤད་ཞིང་། དེ་ཉིད་འཆོ་བཞུགས་སྐབས་
ང་ཚོའི་དུས་རབས་ནང་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་སྤིང་སྤོབས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན་གྱི་རེད། ཁོང་མ་གཤེགས་བར་རྒྱ་གར་
དང་། མིའི་རིགས་སྤོམ་རྒྱུང་གུན་གྱི་སེམས་ཤུགས་གཅེས་འཛིན་གནང་ཞིང་། ཁོ་ནི་སྤོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་
བཟང་པོ་ཞིག་དང་། མིའི་རིགས་གུན་ལ་ཞི་བདེ་དང་མཇལ་མཐུན་ཡོང་བར་དོན་དམ་འབད་བཅོམ་གནང་མཁན་ཞིག་ཏུ་
སྤང། གལ་ཉེ་མཚུ་ཏ་མ་རྟུན་རྟེན་ད་ལྷོ་འཆོ་བཞུགས་ཡོད་ན་ཁོ་བོར་ཟབ་ཅིང་དཀྱེལ་ཆེའི་ཐབས་རྒྱས་སྤོབ་སྤོན་རི་འབྲ་
ཞིག་གནང་ཡོང་སྐུ་པ་དང་། ཁོང་ནས་ངོས་ལ་འཆོ་བཤམ་ཞི་བའི་ལམ་དུ་བསྐོད་དགོས་པའི་སྤོབ་སྤོན་དུས་རྟག་ཏུ་
གནང་རྒྱུར་གོང་མ་ཆག །ཞི་བའི་ལམ་ནས་བོད་མི་མང་གི་རང་དབང་ཐོབ་པ་ལ་ལུས་ཤུགས་གང་ཡོད་འདོན་གྱི་རེད་
སྐུ་པ་བྱུང། ཁོང་གིས་གསུངས་ཤིང་ཕྱག་ལེན་དུ་བཀའ་བ་འཆོ་བཤམ་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་དེར་ཁོ་བོ་ཡིད་ཆེས་སྤར་

ནས་ཡོད་པར་མ་ཟད། ད་དུང་ཡང་འཛོལ་ལྷུང་མེད་པར་གནས་ཡོད་ཅིང། དགུལ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་དུ་མ་ཞུགས་པར་ཁོང་གིས་ལམ་སྟོན་དེར་བསྐྱོད་རྒྱུར་ངོས་རང་ལེམས་ཐག་བཅད་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྨྲས།

སྟོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་ལུང་འདས་དུས་འབྱེད་ཀྱི་མཚན་སྒྲོལ་གསུང་བཤད་ཅི་གནང་རྒྱུ་གཞུང་གིས་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་གཉིས་ལོ་སོར་གྲ་སྒྲིག་གལ་བཞོན་འདོམས་སྤར་ནས་ཡུལ་ཡོད་ཀྱང་། ས་སྟོང་རྒྱལ་བསྟན་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་མངའ་བདག་སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1956 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 29 ཉིན་གསུང་བཤད་གནང་སྐབས། རྒྱ་མིས་བཟོས་པའི་གསུང་བཤད་དེ་མ་གནང་བར་མགོན་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་དགོངས་པ་ལྟར། ཐོག་མར་རྒྱ་གར་གཞུང་དང་བྱང་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ཚོགས་ཀྱིས་གོ་སྒྲིག་དང་མགོན་འབོད་གནང་བར་སྤྲོད་པ་རྒྱུ་ཆེ་ཆེ་ཞེས་དང་། དེ་ནས་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཉམས་པ་སོར་རྒྱུད་དང་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཡོང་བར་ཚང་མས་སྤྲོད་པ་ཞུགས་ཁུངས་བསྐྱེད་བཞེས་དགོས་པ། ལྷོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤོངས་སུ་རྩེ་ལྷུང་དང་ཞིང་གནས་པའི་ཚུལ། རྒྱ་གར་དུ་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་ཡལ་ཉམས་ཆག་བྱུང་ཡང་བོད་དུ་ད་དུང་ཡང་གནས་སུ་ཡོད་པ། དུས་སྟོན་དེ་ལ་ནང་བ་ཡིན་མིན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་ནས་མི་སྣ་ཆེད་ཐེབས་ཀྱིས་ཚོས་ལ་གྲུས་བརྩེ་མཚན་མཐོང་ཆེན་པོ་ལྷུ་བཞེས་པ། དུས་སྟོན་གྱི་བྱ་བ་གཟི་བརྩེད་ཅན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཤར་སྤོགས་ཡུལ་གྱི་ཅན་མ་ཡིན་པར་བྱ་བ་སྤོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཏུ་ཡང་རིང་མིན་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་དང་ཁྱབ་ཉམས་བཞེས་ཡོང་བའི་སྤྲོད་པ་བཅས་གསུངས་ཤིང་། ལུབ་སྤོགས་སུ་དམ་པའི་ཚོས་དར་བའི་སྤྲོད་པ་འདི་བའི་རྒྱ་མཚན་དུ།

སྟོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་ལུང་ལས། ང་སྲུ་ངན་ལས་འདས་ནས་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་སོང་བ་ན། གདོང་དམར་ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་དམ་པའི་ཚོས་དར་བར་འགྱུར་རོ། ཞེས་གསུངས་ཡོད་པ། བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་གིས་དེ་ནི་སྤྱི་ལོ་གདོང་དམར་གྱི་རིགས་ཅན་བོད་ལ་དམ་པའི་ཚོས་དར་བར་བཞེད་ཀྱང་། རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཤུག་ཤིས་ལུབ་སྤོགས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཚོས་དར་བ་ལ་དགོངས་པ་ལྟར། དེར་དུས་ལུབ་སྤོགས་ཡོ་རོབ་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་རྣམས་སུ་ནང་བའི་ཚོས་ལ་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་བྱེད་པའི་རྟོགས་མཚན་དེ་ནི་ལུང་བསྟན་པའི་དུས་དེས་པ་ཅན་དང་ཤིན་ཏུ་མཐུན་པར་

འདུག་སྐྱམ་པ་དང་། ཞེས་ནང་བའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ལུབ་སྤོགས་སུ་རིང་མིན་དང་ཁྱབ་ཏུ་འགོ་བའི་ལུང་བསྟན་རྒྱལ་ཉེན་དང་བཅས་པ་གསུངས། དུས་སྐབས་དགུང་ན་སོགས་གནས་བབ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་འདྲ། གསུང་རབ་བྲག་རི་ལྷུང་མཐོ་བར་བརྟེན་པའི་བར་དང་སྤྱབས་དག་ནས་སྟོན་གྱི་སྤྱིས་བྱ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་པ་དམིགས་བསལ་བ་དག་ཁོལ་དུ་སྤྱར་སྟེ། དུས་བསྟན་གནད་དུ་ཐིགས་པའི་སྤྱིང་མོལ་མཚན་དུས་པ་ནི་རྒྱལ་མཚོག་བརྟུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་འདི་ཅུ་བ་ཟད་ལ། དེ་ནས་ཀྱང་ད་ལ་སྤྲོད་གི་བར་དུ་འདི་ལྟ་བུའི་མཚན་པ་ཟམ་མི་ཆད་པར་སྤོང་བཞེན་པ་ནི་གསུ་པོའི་སྣོ་ཅན་ཡོངས་ཀྱིས་མངའ་དུ་ཡོད་པ་འདི་ཉིད་ལགས། གོང་གི་ལུང་བསྟན་གྱི་ཐད་ལ། ཡགོང་ས་མཚོག་གི་སྤྱིའི་

སྒྲིབ་པ་སྒྲོ་བཟང་དབང་རྒྱལ་མཚོ་གཞི་གིས་<<སྒྲོན་པ་སྤྲུགས་རྗེ་ཅན་གྱི་བཀའ་ལྷན་ལྷན་གྱི་འོད་ལྗོངས་སྤྲུགས་པ་ལོ་མཚན་མེད་པའི་མཚན་ལས་འཕྲོས་པའི་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་མདོ་ཅན་གྱི་སྤྲུག་པ་>>ཞེས་པ་ལས། “སྤྲུགས་བབས་གྱི་ལྷན་བསྐྱོད་གང་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། དེ་ཡང་སྒྲོན་པས།

ང་ཞི་ལྷན་པ་འདས་ནས་ལོ། །ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་འདས་པའི་ལོ། །

གཤོང་དམར་ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་ཞི། །དམ་པའི་ཚོས་ཞི་དར་བར་འགྱུར། །ཞེས་དང་།” ཞེས་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས་ལ། ལྷ་མོ་འོ་མ་མེད་པས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས། ང་ཡོངས་སུ་སྤྲུང་བ་ལས་འདས་ནས་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་གཤོང་དམར་ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་དམ་པའི་ཚོས་དར་བར་འགྱུར་རོ། ། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ་ཡོད། དེ་ནས་ཀྱང་ལྗོངས་མཚོ་གཞི་ནས་དུས་འདྲེ་མཚན་སྟོན་སྟེང་སྤྲུ་མ་སྤྲུད་ནས་གསུང་དོན།

རྣམ་འདྲེན་བདེ་བར་གཤེགས་པས་གསུངས་པའི་ཡང་དག་པའི་ཚོས་འཛམ་གླིང་ཡུལ་གྱི་ཀུན་ཏུ་དར་བཞིན་ཉམས་སུ་གྲངས་ན། དེའི་འབྲས་བུར། ད་ལྟའི་དུས་སུ་ཡུལ་སྤྲུགས་པ་ན་ཚུན་ཆགས་སྤང་དང་། འཇུག་ཚེད་འཛིགས་སྤྲུག་གི་རྣམ་པ་ཡོད་པ་དེ་དག་རང་ཞིར་སྤྲོད་ཏེ་ཞི་བདེ་མཉམ་གནས་དང་། དཔལ་འབྱོར་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་དུས་ཤིག་དེས་བར་ཡོང་སྟེ་དཔལ་དང་། དེ་དུས་ཞི་བདེ་ལ་དགའ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོས་བཙོན་དབང་ལོག་གནས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱུང་ཁབ་རང་བཙོན་དུ་ཚོན་ཐབས་དང་། བཙོན་འཇུག་དང་དཔལ་འཇུག་མི་ཡོང་བའི་ཆེད་ཉིན་མཚན་དུས་དུག་ཏུ་བདེན་པའི་ལམ་ནས་ཐབས་ཤེས་དང་། འབད་བཙོན་ཆེན་པོ་གནང་གིན་ཡོད་ཚུལ་ཐོས་པས་ངའི་སེམས་ལ་ཡང་གཡོ་འགྲུལ་ཆེན་པོ་ཐེབས་

ལྷན་ཞེས་སྤྲུགས་དེ་དུས་ནས་འཛམ་གླིང་སྤྲིའི་གནས་ཚུལ་རྗེ་བཞིན་མཁྲེན་པར་མ་ཟད། འཚོ་མེད་ཞི་བའི་ལྷ་གྲུབ་དང་བདེན་པ་ལ་སྤྲུགས་མོས་དང་དེས་ཤེས་ཟེས་མོ་རྟེན་པའི་ཚུལ་གསལ་བར་བསྐྱོད།

སྤྲུང་ལོ་རྒྱུ་བ་དང་། མཁས་པ། སྤྲུས་ཆེན་དམ་པ་མང་པོས་དཀའ་སྤྲུད་འབད་བཙོན་དུ་མའི་སྒྲོན་པ་བོད་ལ་དམ་པའི་ཚོས་དར་རྒྱས་སུ་མཚན་པ་དེ་དག་ཉམས་ཆག་གིས་མེད་པར་སོང་ན་གང་མིན་གྱི་རྒྱུར་རང་གི་ཤེས་རྒྱས་ཡོད་ཀྱི་ཅུལ་

དུ་བཙོན་ཏེ་དམ་པའི་ཚོས་འདི་དག་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་དང་། ཉམས་པ་སོར་རྒྱུད་ཀྱི་ལྷོ་ལོ། ཞེས་དཔལ་རྣམ་འདྲེན་བཞི་པའི་མདོ་སྤྲུགས་རྒྱང་འབྲེལ་གྱི་བསྐྱོད་པ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྷོ་དང་ནས་ཉམས་རྒྱུད་གཞི་མེད་དུ་གྱུར་ཆོ། སྤྲུག་བསྐྱེད་ཆེན་པོའི་སྟོང་དུ་གྱིང་བའི་འཛིག་ཉེན་གྱི་སྤྲེ་བོ་རྣམས་དེ་དག་ལས་སྤྲོ་བའི་ཐབས་ཆ་ལག་ཡོངས་སུ་ཚང་བ་ཞིག་གཞན་ནས་རྟེན་དུ་མེད་པའི་ཚུལ་གཞིགས་ཤིང་། དོན་གྱི་དབང་ཆེན་པོ་དེ་ལ་བཞེན་ནས་ཚོས་ཚུལ་ཟབ་མོ་དེ་ཉིད་འཛིན་སྟོང་སྤྲེལ་གསུམ་གནང་རྒྱའི་གཡུང་དམ་བཙོན་པོ་བཞེས་པའི་ཚུལ་གསུངས་པར་མ་ཟད།

དེ་ནས་ཀྱང་ཞལ་སྤྲུ་ནས། “ཞེད་རྣམ་པས་ཀྱང་ཚོས་ལུན་དུ་གནས་པ་དང་། དར་ཞིང་རྒྱས་པའི་ཐབས་ལམ་རྗེ་དགོ་བཀའ་སྤྲོ་བ་གནང་ན་ང་ཉ་ཅང་དགའ་བོ་ཡོང་བ་འདུག །”ཅེས་གཞན་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལ་བསྐྱུལ་བར་མཚན། ཀུན་གཞིགས་པའི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་བཤད་ཐད། སྤྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས་ལས།

སྤྲུབ་རྣམས་སྤྲུག་པ་རྒྱ་ཡིས་མི་འཇུག་ཞིང་། །འགྲོ་བའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་བྱས་མི་སེལ་ལ། །

ཉིད་ཀྱི་རྟོགས་པ་གཞན་ལ་འཕོ་མིན་ཏེ། །ཚོས་ཉིད་བདེན་པ་བསྟན་པས་གྲོལ་བར་མཛད།། ཅེས་པར་འབྲེལ་བ་ཤད་

དང་། ད་ལས་ཚོགས་འདུར་གདན་ཞུ་གནང་བར་སྤྲུགས་རྗེ་ཆེ་སོགས་ཞུ་གནང་མཛད་འདུག། ཅེས་གསལ། འབགས་ཡུལ་དུ་
བཞུགས་པར་། འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ལས་ནས་བདེན་དོན་ཚིན་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་ཐད་འདི་རྟོག་གནང་བར་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་
དངོས་ཡོད་བདེ་སྤྱད་ཀྱི་དེར་འདུས་མི་སྣ་གནད་ཅན་དུ་མར་ཞིབ་མོལ་གནང་བ་སོགས་མཛད་འཕྲིན་རྒྱ་ཆེར་
བསྐྱེད་པ། ལྟམ་དེར་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་སྤྲུགས་ལ། བོད་དུ་ཞི་བའི་ལས་ནས་རྒྱ་དམར་གྱི་དག་སྲོལ་འགོག་ཐབས་
མཛད་ཀྱང་འབྲེལ་དུ་འགོག་མ་སྤྱབ་པའི་ཁར། ལྷོ་རལ་རྣམས་འབྲས་མེད་དུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་མདོན་རྟོགས་གསལ་
བར་གྱུར་བ་སོགས་ལ་བརྟེན། ད་ནི་རྒྱ་གར་དུ་བཞུགས་ཏེ་བོད་དོན་ཞི་བའི་ལས་འགུལ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་བཞེད་ཀྱི་
སྤྲུགས་འདུན་འཁྲུངས། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་ཞལ་སྒྲ་ནས་<<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་དམངས།>>ལས།

ད་ཆ་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་བོད་སྐོར་སྲིད་རྒྱུས་ལ་བསྐྱེད་བཅོས་དེས་བརྟན་ཞིག་མ་གྱུར་བར་རང་ཡུལ་དུ་ཕྱིར་སོག་མི་
ལྷེད་པར་རྒྱ་གར་དུ་སྐོར་རྒྱུའི་ཐག་གཅོད་གསར་བ་ཞིག་མི་ལྷེད་ཐབས་མེད་བྱུང། དེ་ནི་མར་ཏམ་སྟན་ཆེ་དང་ཉེ་བར་
གནས་པའི་སྤར་བ་བྱུང་བ་དང་། འཇམ་ཤེས་ཡོན་ཅན་གྱི་མི་སྣ་མང་པོ་སྤྲུག་འཕྲད་བྱུང་བ་དེས་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་པ་
ཡིན་སྲིད། ལྷོ་རལ་མི་སྣ་ཐོག་མར་སྤྲུག་འཕྲད་བྱུང་བ་ཚོ་བོད་པ་མིན་ཡང་བོད་དུ་དངོས་འབྲེལ་གྱི་ལ་ཞེན་ལྷེད་མཁན་ལ་

རྟོག་འདུག། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། བོད་ཀྱི་བདེ་སྤྱད་སྲིད་ལྷན་པར་དུ་གསར་དུ་འཁྲུངས་པའི་དགོངས་ཚུལ་དེ་དག་
སྲིད་སྐོར་ནི་དུ་ལ་སྐྱེར་མཛད་ཐོག་ནས་གསུངས་ཤིང་བཀའ་བསྐྱེད་མཛད། ལྷོ་ཞབས་ནི་དུ་ཡིས། བོད་ཀྱི་གནས་
སྤངས་ཐབས་རྟོགས་སུ་གྱུར་བར་སྐོར་པམ་ཆེ་ཡང་། ལུས་ཀྱང་རྒྱལ་སྤྲིའི་ཁྲིམས་སྤྲུགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་བོད་
རང་བཅོན་རྒྱལ་ཁབ་དུ་ཁས་ལེན་མི་ལྷེད་ལ། བོད་ཀྱིས་རྒྱ་དམར་ལ་དམག་འཐབ་བྱས་ཀྱང་རྒྱ་མིས་དེ་མ་ཐག་དམག་
སྐོན་བཏང་སྟེ་པམ་ཉེས་སུ་གཏོང་དེས། དེ་བས་ཡགོང་ས་མཚོག་ཕྱིར་བོད་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཞི་བའི་ལས་ནས་འབྲིག་
ཐབས་གནང་ན་ལེགས་པ་སོགས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་སྤུལ། ལེ་རུའི་བསམ་ཚུལ་དེར་རྒྱ་དམར་གྱི་གོམ་ཤུགས་
འདྲིས་ཡོད་པ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བ་ཞིག་ཡིན། གཞན་ཡང་ཀོང་ཨོན་ལེ་རྒྱ་གར་དུ་ཡོང་བར་མཛད་འཕྲད་གནང་སྟེ་བོད་
ཤར་ཕྱོགས་སུ་རྒྱ་མི་ལས་ལྷེད་པས་བཅོན་དབང་བསམ་མེད་ཀྱིས་གང་འདོད་བཅོས་སྐྱུར་ལྷེད་པ་སོགས་མི་ལེགས་
པའི་ཚུལ་གསུངས་པས་ཀོང་ཨོན་ལེ་ཡིས་དེ་སྤྲུགས་མདོ་ཅི་རྒྱང་ལ་ཞུ་དེས་ཞེས་ཞུས། ལྟམ་དེར་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་
སྤྲུག་མཚོར་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་གཉིས་ཀྱིས་ཀོང་ཨོན་ལེ་ལ་བོད་དབུས་མཐའ་ཀུན་དུ་རྒྱ་མི་རྣམས་ཀྱིས་
སྲོད་དན་སྣ་ཚོགས་སྤེལ་ཏེ་མི་དམངས་ལ་དཀའ་ངལ་མང་དུ་སྲོད་བཞིན་པ་དང་། བཟའ་བཅའ་དང་ཅ་དངོས་ཀྱི་གོང་
ཚད་སྐོར་བྱུང་དུ་འབར་བ་སོགས་མི་མེར་གྱི་འདོད་བབ་དང་མི་མཐུན་པའི་འགུལ་རྒྱུན་སྣ་ཚོགས་སྐྱབ་བཞིན་པ་
སོགས་ཐད་ཀར་སྲོན་བརྗོད་དང་། རྒྱ་མིའི་དམག་དབུང་བོད་ནས་ཕྱིར་འཐོབ་དགོས་པ། བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་འབྲ་
མཉམ་གྱི་ཐོག་ནས་གོས་མཐུན་གསར་བ་ཞིག་ལ་མིང་རྟོགས་འགོད་དགོས་པ་མི་དམངས་ཀྱི་འདོད་བ་ཡིན་ཚུལ་

སོགས་འདྲེས་ཐོན་ཅི་ཡང་མེད་པའི་ཐོག་ནས་བཀའ་མོལ་མང་དུ་གནང་། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་བཀའ་མོལ་ཡུན་རིང་གནང་
མཐར། གོ་ཏུ་ཨེན་ལེ་ནས་བོད་སའི་རྒྱ་མི་ལས་བྱེད་ཀྱི་བྱེད་བབ་སོགས་བཅས་བསྐྱར་བྱ་རྒྱ་དང་། “བོད་ལས་བོད་ཀྱི་
ལས་དོན་ལ་རང་མགོ་ཐོན་འཕམ་དམག་དབྱུང་རིམ་གྱིས་སྤྱིར་འཐེན་བྱས་ན་འགྲིག་གི་རེད།”¹³⁴ ཅེས་སོགས་བཤད།

ཡལོང་ས་མཚོག་སྟོན་འཁོར་རྒྱ་གར་དུ་བཞུགས་རིང་། ཡརྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་འཁོར་འབངས་དང་བཅས་བ་རྒྱ་
ཤུགས་སློབ་འདོན་ཁང་སོགས་བཞེ་ལས་བསྟེ་གནས་དང་། མཚོ་བརླ་དང་། ལྷོ་སློབ་ཤུགས་དཔལ་གྱི་རི། སན་ཅི། ཨ་
ཇན་ཏ། ལྷ་ར་རྒྱ་སི། དུར་ཁྲོད་བསེལ་བའི་ཆོས། རྩོམ་ཞུས་སོགས་ནང་བའི་གནས་ཆེན་ཁག་དུ་གནས་གཟེགས་
མཛད། ལྷ་ར་རྒྱ་དང་རྩོམ་གནང་དུ་མི་དམངས་ལ་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་གནད་ལས་བརྒྱུ་བས་བའི་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་གདམས་བ་
མང་དུ་སྦྱུལ་ཅིང་། ལྷོ་ལོ་ 1956 ལྷ་བ་ 12 རང་ Banaras Hindu University ཞེས་པའི་གཙུག་ལག་སློབ་ཆེན་དུ་
གདན་ཞུས་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་བཞེ་ཆེན་གཉེས་ལ་དམིགས་བསལ་ཆེ་བསྟོད་བྱུག་འཁྲེང་¹³⁵རེ་བྱུག།

ལྷོ་ལོ་ 1957 ལྷ་བ་ 1 ཆོས་ 5 ཉིན་མཚུ་གུ་རུའི་གནས་མཚོག་མཚོ་བརླ་ཞེས་གྲགས་པའི་གནས་མཚོག་
དུ་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་གཉེས་ཀྱིས་ཤིང་སྤོང་རེ་འདེབས་འཇུགས་བསྐྱར་བ་ད་དུང་ཡང་སྤྱི་ཞིང་འཚར་བཞིན་ཡོད་ལ།
སྤོན་བ་གཉེས་ཀྱི་འཚར་ལུགས་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་གཉེས་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་དང་སྤྱི་ཆེའི་བབ་ཀྱང་མངོན་པར་
མཚོན་འདུག་ཨང་སྦྱུ་བ་ཞིག་ཡོད། ལམ་གྲིས་ཀྱི་གསལ་ཆ་མ་དེས་ཀྱང་འབྲེལ་བཤད་དུ། “ཉི་མ་ཅལ་མངའ་སྡེ་
གཞུང་གི་ཆོས་རྒྱལ་རྣམ་ཐོང་རྣམས་སིང་ལུ་བ་དཔལ་མ་ཉོ་རྣམ་མཚོག་གིས་ཞུས་པ་ལྟར། ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་རྒྱལ་
དབང་ཐམས་ཅད་མཐེན་བ་གནས་གཟེགས་ལ་མེབས་སྐབས་བྱུག་བཏབ་བ་ཡིན། ལྷོ་ལོ་ ༥-༡-༡༩༥༧” ཞེས་ཉིན་བོད་
དབྱིན་གསུམ་གྱིས་གྲིས་འདུག་ལ། ཀུན་གཟེགས་སེལ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་འདེབས་འཇུགས་གནང་བའི་ཤིང་སྤོང་ལ་
ཡང་འབྲེལ་བཤད་དེ་མཚུངས་ཤིག་གྲིས་འདུག་པ་ཀུན་གྱི་མིག་ལམ་དུ་མངོན་དུ་རུང་བར་ཡོད་དོ།།

རྩོམ་གནང་གྲུབ་པའི་སྐྱབ་བརྒྱན་མཐོང་གོལ་ཆེན་མོའི་རྒྱང་དུ་མཇུག་བཅར་གནང་བའི་རྒྱལ་ལ་ཡལོང་ས་
མཚོག་ནས་<<རོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་རོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས།

སྟོན་པ་མཚོག་དེའི་སྤང་བརྒྱན་གང་གི་མདུན་དུང་དུ་སློབ་གསུམ་གྱས་པས་བཏུད་དེ་གནས་པའི་སྐབས་དེར་སྟོན་པའི་
ཡོན་ཏན་དང་། གསུང་གི་བཀའ་འདོན་སྟོན་པར་ཐོན་པའི་དད་གུས་ཀྱིས་ལུས་ཀྱི་སྤྱོད་གཞུང་བ་དང་། སྟོན་པ་སངས་

¹³⁴ མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྩེའི་རོལ་མཚོ་དེབ་ཐོབ་བཞེ་བ་ལས་བྱངས།
¹³⁵ དམིགས་བསལ་ཆེ་བསྟོད་བྱུག་འཁྲེང་ནི། Doctor of Letters ཞེས་པ་དེ་ཡིན། འདི་ལྟར་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དུའང་འབྱུང་སྤོལ་ཡོད་ཅིང་།
དོན་འདྲ་ཡང་མིང་གུང་མི་འདྲ་བའང་དུ་མ་ཡོད། འདི་ལ་སློབ་གཉེར་དངོས་ཀྱི་ལམ་ནས་ཐོབ་པ་དང་། མཛད་རྩེས་ཅན་ལམ་མི་སྤྱི་གྲགས་ཅན་ལ་
དམིགས་བསལ་ཆེ་བསྟོད་དུ་འབྱུང་བ་སྟེ་རིགས་གཉེས་ཡོད། མི་སྤྱི་གྲགས་ཅན་མཛད་རྩེས་ཅན་ལ་སྤུལ་བ་ནི་“དམིགས་བསལ་ཆེ་བསྟོད་བྱུག་
འཁྲེང་”དུ་གོ་དགོས།

རྒྱལ་གྱི་ཕྱིན་རྒྱལ་གྱིས་ཚེ་མས་པའི་སྤང་བ་བྱུང། ཞེས་སྤྲུགས་ལ་ཉམས་སྤང་དམིགས་བསལ་སྤར་སྤྲུག་སྤྲུགས་ཡིད་
ཚེ་མས་དེས་ཤིག་འཁྲུངས་པའི་རྒྱལ་གསུངས། སྤྲུགས་དེར་སྤྲུག་དབང་གི་རྒྱུ་དུ་གསེར་གྱི་མཚོད་ཀོང་ཞུ་གང་ལོངས་
བ་ཞིག་དང་རྒྱལ་བའི་བཀའ་འཁྲུང་ཞོལ་བར་ཆ་ཚང་ཞིག་འབྲུལ་ལམ་མཚན་བ་ད་དུང་ཡང་བཞུགས། སྤར་རྒྱ་ཐར་
ཕེབས་འཕྲོར་སྤྲུགས་བོད་སྤོད་རྒྱ་དཔོན་ཀང་ཅིན་མུའུ་ཡིས་བཏང་བའི་འཕྲིན་ཞིག་འཕྲོར། ཡི་གེ་དེའི་ནང་། བོད་དུ་
གནས་རྒྱལ་རྩལ་ལྷོ་ལྷོ་ཆེ་ཞིང་། སོ་ཉལ་བ་དང་མཉམ་ལས་བྱེད་མཁན་དོ་ལོག་བ་ཚོས་ཟིང་འཁྲུག་སྤོང་ཅིས་བྱེད་བཞིན་
པས་གང་སྤར་བོད་དུ་ཆིབས་སྤྲུང་བསྤྲུང་དགོས་ཞེས་སོགས་གྲིས། སྤྲུགས་དེ་ནི་རྒྱ་དམར་གྱི་སེམས་སུ་ཡོག་ས་
མཚོག་རྒྱ་གར་དུ་བཞུགས་མི་ཡོང་ངམ་སྤྲུག་སྤྲེ་སེམས་ཁུར་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་པའི་སྤང་ཡིན། ལྷོ་ཡིར་ཕོ་ལུ་ཞེན་ལེ་
དང་དམག་དཔོན་ཉོ་ལུང་གཉིས་དང་མངལ་འབྲུད་སྤྲུགས་ཀྱང་། ཁོ་བ་ཅག་གི་སེམས་འཚབ་དེ་ཞོན་མ་ཐུབ་པར་རྒྱ་
གར་གྱི་དཔོན་རིགས་འགའི་གཡོ་ལོག་ཏུ་རྒྱུད་མི་རྒྱུད་བ་དང་། བོད་སྤོད་ནང་གི་བོད་མི་འགས་མཉམ་ལས་སོག་བོད་དུ་
ཟིང་ཆ་སྤོང་ཅིས་ཡོད་པ་སོགས་འདིགས་སྤྲུལ་དང་གཡོ་ཐབས་སྤོང་གས་གྱིས་ཕྱིར་བོད་དུ་ཕེབས་དགོས་པའི་རྒྱ་
མཚོག་མང་དུ་བཟངས། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་ཀ་སྤྲུག་ཏུ་ཆིབས་སྤྲུང་བསྤྲུངས་ཏེ་མི་དམངས་ལ་འདོད་ཚོས་དང་སྤྲུ་སྤྲེར་
གྱི་ཉམས་བཞེས་གནད་དུ་སྤོན་བ་མཚན། དེ་ལ་<<དོས་གྱི་ཡུལ་དང་དོས་གྱི་མི་དམངས།>>ལས།

རྒྱལ་འདྲིང་ཆེན་པོའི་དཀའ་ངལ་དེ་དག་གིས་སྤིད་དོན་སྤོང་ཡིད་ཐར་ཆད་ཅིང་། ལྷོ་ཡིར་སྤོད་ཡུན་གྱི་དུས་སྤྲུགས་པལ་
ཆེར་སྤིད་དོན་སྤོང་ལ་རྩོགས་ཏེ་ངའི་གནས་སྤོང་གྱི་དུས་ཡུན་མང་ཆེ་བ་རྒྱུད་ཐོས་སུ་ཐལ་སོང་། ད་ཆ་དཀའ་རྒྱལ་ཆེ་ལ་
འབྲས་བུས་སྤོངས་པའི་སྤིད་དོན་ལ་ཞེན་ལོག་སྤྲེས་ཤིང་། གལ་སྤིད་བོད་ནང་ངའི་མི་མང་ཚོའི་ལས་འགན་མེད་ན་སྤིད་
དོན་ནས་དགོངས་ཏུ་དགའ་པོའི་ངང་བྱེད་འདོད་བྱུང། ཀ་སྤྲུག་ཏུ་སྤོང་སྤྲུག་དང་། དེད་གྱི་དོན་དུ་འཛོམས་པའི་མི་མང་
ཚོར་སྤོན་བ་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཚོས་འཚད་སྤེལ་ཐུབ་པར་དགའ་པོ་བྱུང། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་རྒྱ་དཔོན་རྣམས་གྱིས་
སེམས་འཚབ་ཆེན་པོའི་ངང་རྗེས་འདེད་དང་བསྤུན་གཅོར་མང་དུ་ཞུས། དེ་ནས་འབྲས་བུ་སྤོངས་སྤང་ཏོག་ཏུ་ཕེབས་ཏེ་
ལྷོ་བ་གཅིག་མིན་ཅམ་རིང་བཞུགས།

སྤྱི་ལོ་ 1957 ལྷོ་བ་ 2 ཚེས་ 14 ཉིན་སྤང་ཏོག་ནས་ཆིབས་སོན་གནད། སྤྱི་གཅེན་པོ་སྤོང་བཟང་
བསམ་གཏན་སོགས་རྒྱ་གར་དུ་བཞུགས། ཕེབས་ལམ་ཁག་ཏུ་བོད་འབངས་དད་བ་ཅན་རྣམས་ཚོས་སྤིད་གྱི་སྤྲེས་
དང་ཐར་ཟིང་གི་སྤྲིན་བ་བྱ་ཞོས་སོགས་གྱིས་ཚེ་མས་བར་མཚན། རྒྱལ་ཅེར་མེ་བུ་གནམ་ལོ་གསར་ཆེས་གྱི་དགའ་
སྤོན་ལ་རོལ་ཅིང་ཉིན་ཤས་བཞུགས། གཞིས་ཅེ་རྩོད་གི་ཚོམས་ཆེན་དུ་གཞུང་ཁོངས་གཅོད་ལུལ་རྩོད་ཁག་བཅུ་
གསུམ་གྱི་ལྷ་སྤེ་མི་སྤེ་ཐུན་མོང་ནས་ཡོག་ས་སྤྲུགས་མཚོག་ཆེན་པོར་སྤྲུ་ཆེ་ཡུན་བཞུགས་གསོལ་འདེབས་སུ་བཏན་
བཞུགས་གང་རྒྱས་ཤིག་འབྲུལ་སྤྲུགས་སྤྲུགས་མཚོག་ཡོངས་འཛིན་སྤིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཚལ་ལྷགས་བཤད་ལུལ།
ཡོག་ས་མཚོག་ནས་ཐབ་རྒྱས་ཚོས་གྱི་དགའ་སྤོན་སྤྲིན། སྤོན་འཁོར་གཞིས་ཅེ་ལུལ་དུ་ཆིབས་སྤྲུང་སྤྲུགས་ཀུན་

གཞིགས་པ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཟང་ཤིས་ལྷུན་པོ་དགོན་གཞུང་ནས་སྤར་སྤོལ་ཉམས་མེད་ཀྱིས་གདན་ཞུ་དང་
མཛད་སྒྲིལ་རིགས་སྤེལ་མ་ཐུབ་པ་ཏུ་ཅང་སྐྱོ་བའི་གནས་སྤྱི་ཆེ་ལ། དེ་ནི་སྤར་ནས་རྒྱ་དམར་གྱིས་གཡོ་རྒྱས་དན་ལས་
སྤྱི་ཚོགས་བྱས་པ་དང་ཞབས་འབྲིང་ཚོའི་བྱེད་བབ་སོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལས་གཞན་ཅི་ཡང་མིན་པར་ཀུན་གྱིས་ཤིས་
ངེས། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

“མཁར་རྫོང་རིག་འཛིན་ཚོས་ཀྱི་རྫོང་རྫོང་མ་འོངས་ལུང་བསྟན་དུ། དབུས་གཙང་གཉིས་ཀྱི་སྤེལ་མའི་བམ་པོ་དེ། །ལོ་མང་
མིན་འབུས་ཐོས་པས་རྒྱལ་པོར་སོང་། །ད་དུང་འངས་སྤྲུགས་ཐགས་སུ་རེ་རེ་ནས། ། ཐགས་མཁན་འཚོལ་བའི་གུབ་
གཤོམ་ཐང་རེ་ཆད། ། ཅེས་གསུངས་པའི་ལུང་དོན་ཐོག་ཏུ་བབས་པར་སྤང་།” ཞེས་གསུངས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་མད་པར་སྤང་ལ།

ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀུན་གཞིགས་པ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ལ་མཛུགས་བཅར་དུ་ཐེབས།

སྤྱི་ལོ་ 1957 ལྷ་ལ་ 3 ཚེས་ 9 ཉིན་ཡགོང་ས་མཚོག་གཞིས་ཆེ་རྫོང་ནས་ཆེབས་བཏེགས་ཏེ་བཟང་ཤིས་ལྷུན་
པོར་གནས་གཞིགས་སུ་ཐེབས་པར་ཀུན་གཞིགས་པ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་གཞིས་རྒྱུད་དུ་གདན་འཛིན་གྱིས་
ལྷན་འཛོམས་ལུང་ཅམ་གནང་ཞིང་། རྒྱལ་བ་མཚོག་ནས་ཉེན་མཚོག་ཁག་ལ་མཚོད་འབུལ་དང་རབ་གནས། མི་
དམངས་ལ་འདོད་ཚོས་སོགས་ཚོས་སྤོགས་ཀྱི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་སྤྲོད། རྣམ་པ་འདིའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཀུན་

གཞིགས་པ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ཀྱི་གནང་སྐོར་ཐམས་ཅད་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ།
གང་ལྟར། སྐབས་དེའི་གནས་སྤྱངས་སྤྱིའི་ཐད་ལ། ཀུན་གཞིགས་པ་ཆ་ཆེན་སྐྱེས་བཏུང་བཏུང་པ་མཚོག་དགོངས་པ་གཞན་
དོན་དུ་གཤེགས་ནས་མི་ལོ་ཉི་ཤུ་འཁོར་བའི་དུས་དྲུག་མཛད་སྐོར་སྐབས་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཚོས་སྤིང་དུ།

དེ་ནས་ར་ཚོ་རྒྱ་གར་ལ་ཡོང་བའི་སྐབས་སུ། པ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་བཤད་མང་ཆེ་བའི་ནང་ལ་གྱུར་གོ་དང་རྒྱ་
གར་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ལ་ལྷགས་ཆེར་ཡོད། རོས་ཀྱིས་གཏམ་བཤད་བྱས་པ་ཚང་མའི་ནང་དུ་བོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་
ཚོས་སྤོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་སྐོར་མ་གཏོགས་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་མེད། དེ་
དུས་དེད་ཅག་དང་མཉམ་དུ་ཡོད་པའི་སྤྱི་ལོའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚབ་ཁང་གི་ལས་བྱེད་པ་ཚོས་ཅུང་ཅམ་རྣམས་འགྱུར་མི་འདྲ་
བར་སྟོན་གྱིན་ཡོད་པའི་ཚོར་སྤང་བྱུང་། གནས་རྒྱལ་དེ་འདྲ་ཞིག་བྱུང་བ་མེད། རྒྱ་གར་དུ་རྒྱུར་ཡོང་དུས་བཟང་ཤིས་ལྷུན་
པོར་བཅར་ཡང་། ལྷ་བཏུང་བདུན་ལོར་མར་ལོག་དུས་བཟང་ཤིས་ལྷུན་པོ་ལ་དཀའ་ངལ་ཞིག་བྱུང་སྟེ་དགོན་པར་མར་
བཅར་མ་བདེ་བའི་གནས་རྒྱལ་ཞིག་བྱུང་། དེའི་རྒྱུ་ལས་རོས་གཞིས་ཀ་ཅེར་སྤྱི་མཚུངས་ལྷར་བསྐྱེད་པ་མེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ།

ཚེས་ 10 ཉིན་བཟང་ཤིས་ལྷུན་གྲྭ་ཚང་ཁག་བཞི་ནས་གདན་ཞུ་ལྷར་ཆེབས་སྐྱུར་གྱིས་འདུས་མང་ལ་ཚོས་བཀའ་སླུལ། དེ་
ནས་ཀྱང་གཙང་ལུལ་གྱི་རྫོང་གཞིས་ཁག་གི་མི་དམངས་དང་། ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་གི་བསྟན་འཛིན་ཐུག་ཞན་བར་མ་
ཡོངས་ལ་འཕགས་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དབང་དང་ལྷག་ལྷ་ཅི་རིགས་ཀྱི་མཚན་སྤྲུགས་ལྷགས་ལུང་སྤེལ་བའི་
ཐོག་ཚོས་ཀྱི་སྐོར་ཞུགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དུས་ངན་གཉན་འཕྲང་ཅན་འདི་ལྟ་བུར་ཚོས་ལ་གཅེས་སྤྲུག་བྱེད་དགོས་ལ།

མི་དམངས་རྣམས་ཀྱང་ལྷ་ཚོས་དགོ་བ་བཅུ་དང་མི་ཚོས་གཙང་མ་བཅུ་དྲུག་གི་རྒྱ་ལས་མི་འདའ་བའི་འབད་བ་བསྟེན་
དགོས་པ་སོགས་འདི་ཕྱི་གཉིས་ཀར་ལྷོས་པའི་གལ་གནད་ཅན་གྱི་བཀའ་མཚིད་ལྷུག་པོར་སྦྱུལ། དེ་ལྟར་གཙང་ལུས་
གྱི་མཚན་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པར་མཚན་དེ་རྒྱ་བ་ 3 ཚེས་ 21 ཉིན་གཞིས་ཅེ་རྫོང་ནས་ཞབས་བཏེགས།
ཕེབས་ལམ་ཁག་ཏུ་སེར་རྒྱ་དྲག་ཞན་ཡོངས་ལ་སྐབས་བསྟེན་གྱིས་འདོད་ཚོས་དང་ལྷུག་དབང་གི་རྒྱ་བས། ལྷུག་ས་
གཉིས་གྱི་གནད་ལས་བཅུ་མས་པའི་གདམས་པ་ཅི་རིགས་སྟོལ་བའི་ལུང་རྒྱ་བ་ 4 ཚེས་ 1 ཉིན་ལྷ་ལྷན་པོད་གྱི་
དཔུང་འགྲུང་འཆང་ཆེན་པོར་ཞབས་སོར་བདེ་བར་འཁོད། ལྷ་སར་ཞབས་སོར་འཁོད་དེ་ཡུལ་རིང་མ་སོར་བའི་
མཚམས་སུ་འོར་སྒྲིང་སྟེན་བསལ་པོ་བྱང་གི་རྩོ་གཅེལ་ཆེན་པོར་གདུལ་བྱ་སྐལ་བ་དང་ལྷན་པ་མར་བོར་རྗེའི་གསུང་
བྱང་རྒྱབ་ལམ་རིམ་བསྟུས་དོན་གྱི་བཤད་མིང་ཐབ་རྒྱས་གྱི་བཤད་པས་ལེགས་པར་བརྒྱན་ཏེ་སྦྱུལ། རྒྱ་བ་ 7 བར་
སྟུབ་བརྒྱད་བསྟེན་པའི་སྟོག་ཤིང་དཔལ་རྒྱལ་བ་ཀམ་པའི་གདན་ས་སྟོད་ལུང་མཚུར་ལུའི་དགོན་ཏུ་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་
གཉིས་དང་ལྷན་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་དང་མར་ལམ་གནས་ནང་དཔལ་པོ་རིན་པོ་ཆེའི་དགོན་པར་གདན་ཏུ་སོགས་གྱི་སྐོར་
ལ། ཡགོང་ས་མཚོག་གིས་ཡོངས་འཛིན་སྒྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

དེ་པོ་བོད་རྒྱ་བ་ལྷ་པའི་ནང་མཚུར་སུ་ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེའི་ཐུགས་བཞེད་ལྟར་ངོས་མཚུར་སུར་བསྐྱོད་སྐབས་ཡོངས་
འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་ལྷན་དུ་ཕེབས། རྒྱ་བ་ཏུ་ཕེབས་སྐབས་ནས་བཟུང་ཀམ་པ་དང་ཐུགས་འདིས་ཆེ་བའི་སྐབས་
གྱིས་ཡང་ཡང་མཚལ་འཕྲད་ཐོག །ཕན་ཚུན་ནང་མའི་བཀའ་མཚིད་ལྷུག་པར་གོལ། མཚུར་ལུའི་རྟེན་སྐམ་ཆེན་མོ་རྣམས་
ཞལ་དབྱེའི་སྐབས་དང་། ལྷ་ཏུ་མཚོན་བརྒྱུད་ལ་སོགས་པའི་དབྱར་འཆམ་རྣམས་ལ་ཁོ་བོ་ཅག་དང་ལྷན་དུ་དཔྱེས་
གཞིགས་མཚན། དེ་རྗེས་གནས་ནང་དཔལ་པོ་རིན་པོ་ཆེའི་དགོན་པར་གདན་ཏུ་ལྷར་ཕན་དང་ལྷན་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཞག་
གཅིག་བཞུགས་རྗེས་ལྷ་སར་ཕེབས། ཞེས་གསུངས། ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།
རྟེན་གཙོ་ཀམ་པ་སྐྱིས་རྩ་འཕྲུལ་གྱིས་བཞེངས་པའི་ལུང་ཆེན་འཛམ་སྒྲིང་རྒྱན་དང་། རྗེ་དུས་གསུམ་མཁུལ་པའི་གདུང་
རྟེན་བཟུ་ཤིས་འོད་འབར་སོགས་མཚལ། རྒྱ་བ་ལྷ་པའི་ཆེས་བཅུ་ཉིན་དབྱར་འཆམ་ཞེས་གསུམ་པ་གྲུ་ཏུ་མཚོན་བརྒྱད་
ལ་སོགས་པའི་གར་འཆམ་གྱི་སྟངས་སྟབས་བརྗེད་ལ་སྟོད་ཆགས་པ་དང་། དཔལ་པོ་མཁའ་འགྲོའི་གར་འཆམ་གྱི་གར་
དཔོན་ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ནས་མཚན་པ་སོགས་གྱི་ལྷན་མོའི་དགའ་སྟོན་ལུངས། དེར་ཉིན་གཅིག་མཚུར་སྒྲིང་རྟེན་
སྐམ་ཆེན་མོ་རྣམས་ཞལ་དབྱེ་དང་འབྲེལ་བཀའ་བརྒྱད་གསེར་སྒྲིང་གི་རྒྱ་རབས་རྣམས་དང་། གཞན་ཡང་འཕགས་བོད་
གྱི་མཁས་གྲུབ་དུ་མའི་ཕྱིན་རྟེན་སྦྱ་ཚོགས། ལྷ་ནག་གསེར་མདོངས་ཅན་སོགས་ཡགོང་དུ་གཞིགས་འབྲུལ་མཚན་ཞར་
ཞེས་མཚལ་གྱི་སྐལ་བཟང་ཐོག ཅེས་གསུངས།

གསེར་གྱི་ཁམས་གསུམ་ཟིལ་གཞོན་གསུང་བཞེངས་དང་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་འོ་ བཀའ་དབང་གཉེས་པ་སློན་སྤོལ།

རབ་འབྱམས་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་ཐུགས་རྗེའི་བྱང་པོ་སྲིད་ཞེས་གཞུག་རྒྱལ་ཡོན་ལྷན་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་
མཚོག་སློན་པ་མུང་འདས་ཀྱི་རྗེས་འབྲུག་དུས་སློན་དང་འབགས་ལུལ་གནས་གཟིགས་སུ་ལེགས་པར་གྲུབ་སྟེ། ལོར་
སྲིད་གཞུག་མེད་ཁང་ཚེན་པོར་ཞབས་བྱུང་མའོན་པར་བཞོད་ཉེ་འོར་པོར་མ་སོགས་པའི་སྐབས་ཉིད་ན། དཔལ་དང་
འཁོར་ལོའི་འཚོ་ཞིང་སྲིད་གི་སློབས་ལུགས་གཞུག་ཡང་ཟབ་དུ་མེད་པ་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཀྱ་ཤིས་ཀྱིས་གཙོས་
མདོ་ཁམས་སྤྱོད་གསུང་གཉེས་ཀྱི་དང་ལྡན་སྐལ་བ་ཅན་རྣམས་ནས་གོས་བསྐྱར་བསམ་སྤྱོད་འགལ་མེད་ཅེ་མཐུན་བྱུང་
སྟེ། བོད་གཞུང་མཚོན་སློན་ལས་ཁུངས་བརྒྱུད་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུར་གསེར་གྱི་ཚེན་པོ་ཁམས་གསུམ་ཟིལ་
གཞོན་གྱི་ཚོག་དང་བཅས་པ་སྐྱེས་བཞོ་འབྲུལ་ལམ་ཐོག་། སྐྱ་ཚེ་མི་ཤིགས་རྗེ་རྗེའི་འོ་ལོར་རྟལ་བཏུན་གསོལ་འདེབས་
དང་ཟབ་རྒྱས་ཚོས་ཀྱི་བདུད་ཅེ་སློན་སྤོལ་ཡོང་བའི་གསོལ་བ་སྤུང་རྒྱུགས་སུ་བཏབ་པར། བཀའ་ལས། རྒྱལ་བ་ལ་
དེམ་གྱི་བཞུགས་ཀྱི་དེ་ཉིད་ལས་གསུང་བཞེངས་རྒྱས་སློབ་ཀྱི་དམོས་པ་ཚེར་མ་གཟིགས་པའི་རྒྱལ་ལོའི་ལས་ཀྱང་།
གོང་གསལ་དང་ལྡན་རྣམས་ཀྱིས་ལུ་ཅན་བསྐྱར་དུ་སྤུལ་བར་ཞལ་བཞེས་བཀའ་བཟང་སློན་བསགས་ཀྱི་ལས་དང་
སློན་ལམ་གྱི་འབྲས་བུར་སློན་པར་གྱུར་པས། དེ་མ་ཉིད་དུ་གསེར་གྱི་གསུང་བཞེངས་ཀྱི་སྐྱ་གོན་ལ་ལུགས་པ་ན་མི་
འོར་བར་གསེར་མང་དུ་འདུས་པས་གསེར་གྱི་གྲི་ཚོག་དང་བཅས་པ་སྐྱ་རྒྱལ་བུ་དང་སྤུ་ཉིག་། གཟི་སོགས་འདིག་
ཉེན་ན་དགོན་པའི་འོ་ལོ་ཚེ་རི་སྲིད་ཀྱིས་རབ་ཏུ་བརྒྱལ་ཉེ་གྲུབ་པར་བྱས་པ་སོགས་ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་གསལ་བ་སྟུང་
དང་། གསེར་སྐྱག་རྣམས་ཅི་བྱའི་ཐད་སྐབས་དེའི་དུས་འཁོར་དབང་ཚེན་པོའི་མཚན་མཚལ་ཚུ་བཞི་སྐྱར་དུག་དང་མཚོན་
སློན་ལས་ཁུངས་གཉེས་གོས་མོལ་བྱས་ཉེ། རོ་པོ་ཤུག་སྤོལ་ལོར་སྐྱུན་སྐྱར་གསེར་སྐྱར་སྐྱུམ་བརྒྱ་ལས་གྲུབ་པའི་སྐྱུང་
བཞེད་གཅིག་དང་གསེར་སྐྱར་ལུ་བཏུ་ལས་གྲུབ་པའི་མཚོན་གོང་གཅིག་། འབགས་པ་ལོ་གི་ཤུ་འོ་སྐྱུན་སྐྱར་གསེར་
སྐྱར་བརྒྱ་དང་ལུ་བཏུ་ལས་གྲུབ་པའི་སྐྱུང་བཞེད་གཅིག་། འབྲས་པ་མཚོན་བཞེད་དུང་དུ་གསེར་སྐྱར་ལུ་བཏུ་ལས་གྲུབ་
པའི་སྐྱུང་བཞེད་གཅིག་བཅས་བཞེངས། འདི་ནི་ད་ལྟ་ཡོངས་གྲགས་སུ་གྱུར་པ་དང་མཐུན་པར་གིས་ཤིང་། ཨ་འབྲུག་
མགོན་པོ་བཀྱ་ཤིས་ཀྱིས། “དེ་རྗེས་སྤུ་ལོ་ ༡༩༥༥ ལྷ་པ་ ༩ ཚེས་ ༡༣ དང་། བོད་ས་ཁྱི་ཚུ་ ༡ ཚེས་ ༣ ཉིན་གུས་ཚོ་རྒྱ་
བཞི་སྐྱར་དུག་དང་། ཨ་མདོ་བཅས་ལེར་སྐྱ་མི་མང་སྤྱི་ནས་སྐྱར་ལོ་གསེར་གྱི་བཞེངས་འབྲུལ་ལུས་པའི་སྐྱག་མཚོན་ལྟ་བུ་ལོ་
སྟུང་”¹³⁶ཞེས་སོགས་གསལ། ལེར་སྐྱར་འོ་ལོར་འོ་ལོ་ཚེ་མཚོག་ནས་«དགོ་སྤིག་ལས་ཀྱི་སྤོང་བ།»ལས།

¹³⁶ སྤུ་ལོ་ 1961 ལོར་རྒྱ་སྐྱར་དུས་འབྲུག་ལོ་སྤོང་གསུང་བཤམ་སྐབས་གསུངས།

ཅུ་བཞི་སྐར་འཕྲུག་ནས་གསེར་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་བཞེངས་གྲུབ་པའི་འཕྲོས་གསེར་ཏོ་ལ་ཉེས་བརྒྱ་བདུན་ཅུ་སྐོར་གྱིས་
བསྐྱལ་བཟང་མཚོན་ཀོང་བཟོ་བཀོད་ཐོན་པ་ཞིག་བཞེངས་ཏེ་རོ་བོའི་སྲུང་སྲར་སྲུང་འདུག་པ་ནི། རོ་ཁང་དུ་གསེར་ཀོང་
བཅུ་སྟག་ཁགས་ཀྱི་ཆེ་ལོས་སྲུ་འདུག། གསེར་ཁྲི་གསེར་བཞེངས་ཀྱི་རིང་ཅུ་བཞི་སྐར་འཕྲུག་གི་སྦྱིག་འཕྲུགས་བཟོས་ཏེ་
རྒྱ་མིང་ཚོལ་ལན་སྦྱོར་རྒྱུའི་ག་སྦྱིག་སྲར་བས་སྲ་བརྟན་དུ་བཏང་ཡོད་པར་སྤང། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་སྐབས་དེའི་ལོ་
རྒྱུས་ཀྱི་ཐད་ལ། སྲ་རབས་བ་རྣམས་ཀྱིས་དད་བ་དང་གཏོང་སོང་ཆེན་པོས་མངོན་རྗེས་སྦྱག་ཏུ་བཞག་པར། མྱི་
རབས་བ་དག་གིས་ལ་རྒྱར་བསྟན་པའི་ཞེན་དང་ཆགས་པའི་དབང་གིས་དེད་བྱས་དེད་འཛོལ་གྱི་ཡིག་རིགས་དུ་མ་
མཚོང་དུ་ཡོད་ཅིང། གསེར་ལྷག་གིས་མཚོན་ཆས་ཅི་བཞེངས་སོགས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཡང་ཡིག་ཆ་རྣམས་ཅུང་ཟད་མི་
མཐུན་པ་རེ་སྤང་ཡང་རེ་རེ་བཞེན་འདྲིར་མ་ཤངས། གང་ལྟར། གསེར་ཁྲི་འབྲུལ་བཞེས་ཀྱི་མངོན་སྟོ་ཆེན་མོ་དེ་ཅེ་སོ་
ཏ་ལའི་ཚོམས་ཆེན་སྲིད་ཞེའི་སྲུང་ཚོགས་སྲུ་བསྐྱེད་པར་ལ་མོང་ས་མཚོག་ནས་དབྱེས་བཅེའི་སྲུག་དབང་དང་རི་
དགའི་བཀའ་སྟོབ་ཟབ་མོ་སོགས་ཀྱིས་དད་ལྷན་སྦྱོར་བདག་དང་བཅས་པ་འདི་མྱི་ཀུན་ཏུ་དགོ་བའི་གནས་སྲུ་འགོད་
པར་མངོན། གསེར་ཁྲི་འབྲུལ་བཞེས་དང་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་གྱི་སྐོར་ལ་<<མི་ཚའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་
བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས། >> ཞེས་བ་ལས།

སྐབས་ཤིག་ལ་མོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ལ་ཅུ་བཞི་སྐར་འཕྲུག་ནས་སྦྱེ་ཁྲིད་དེ་གསེར་ཁྲི་གསོལ་ཚོག་རང་
འགྲིགས་ཤིག་སྲུལ་བའི་མངོན་ཆེན་ཅེ་ཚོམས་ཆེན་སྲིད་ཞེའི་སྲུང་ཚོགས་སྲུ་གནང་གྲུབ་ཀྱང། སྤང་ཡང་འོར་མྱིང་
བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་གི་སྤིངས་ཆའི་སྦྱང་གསེར་ཁྲི་བསྐྱོན་པར་བཞུགས་ཞབས་འཁོད་ནས་ཨ་མདོ་སྦྱིན་པ་རྒྱ་མཚོས་
སྦྱིན་བདག་གསོལ་འདེབས་ཞུས་དོན་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་སྦྱ་གོན་དང་བཅས་པ་དབྱེས་བཞེན་སྲུལ་
སྦྱིན་སྐབས་མི་དམངས་འདུ་ཚོགས་ཏ་ཅང་ཆེ་བས། ཞེས་དང། བསྟན་པའི་གསལ་བྱེད་ཆེན་པོ་མེར་སྤྱད་རི་འབྲུང་
རིན་པོ་ཆེ་ནས། “ཅུ་བཞི་སྐར་འཕྲུག་ནས་གསེར་ཁྲི་གྲུབ་ནས། ཨ་མདོ་སྦྱིན་པས་ལོ་སྲ་མ་ནས་རི་ལྟར་གསོལ་བ་
བཏབ་པ་ལྟར་”ཞེས་གསུངས། <<མི་ཚའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོས་མེད་སྟོང་པའི་གཏམ་གྱི་རོལ་མོ། >>ཞེས་བ་ལས།

སྦྱིང་བཏང་མདོ་ཁམས་གཉིས་ལྷ་ས་དང་ཀའོ་རྒྱང་གསུམ་བཅས་སྲུ་འགྲོ་སྟོན་བྱས་པའི་ཚོང་རིགས་ཁག་དང་གྲུ་ས་
ཁག་གི་གྲུ་ས་རྣམས་མ་གཏོགས་བྱུང་མེད་ཀྱི་རིགས་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བས་པལ་ཆེར་རོ་ཤེས་ཤིན་ཏུ་ཆགས་ཡོད་པ་ཡིན།
མ་ཟད་དེང་སང་གསེར་དུ་སྦྱོབས་པ་ཁག་རྣམས་མདོ་ཁམས་སྤྱད་སྟོགས་ཚང་མར་རྒྱ་དམར་གྱིས་བཅོན་གཞོན་མི་
བཟོད་པ་བྱས་པས་དབྱེས་སྟོགས་སྲུ་ཉེན་ཡོལ་འོང་བ་མདོ་ཁམས་གཉིས་སྦྱིང་སྲུག་འདྲ་མཉམ་ལྷ་བྱ་ཆགས་ཡོད་པས་
ཕན་ཚུན་སྤྱད་ཆ་བཤད་ན་བསམ་ཚུལ་གཅིག་གྱུར་འོང་བ་བཤད་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད། མ་ཚད་ལས་འབྲུལ་འདི་
བསྟན་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་པས་ཁོང་ཚོ་དབྱེས་སྟོགས་སྲུ་མི་ཉུང་ཤིང་ལས་མེད་ཀྱང་སེམས་བྱགས་ཆེན་པོ་
ཡོད་པ་ལག་རི་དང་གོ་མོ་བཅས་སྲུ་དམག་ལངས་བྱེད་འཆར་སྐབས་སྲུ་ཤེས་ཉོགས་བྱང་ཞེས་གསུངས། ཡང་ཚོང་
རིགས་གཞན་དག་མང་པོ་ཞིག་གིས་བསམ་ཚུལ་སྤེང་སྟོང་ནང་དུ་ལ་མོང་ས་མཚོག་ལ་ཞབས་རིམ་དང་བརྟན་བཞུགས་
འབྲུལ་བའི་སྦྱིན་བདག་ཙམ་མ་ཚད་མདོ་ཁམས་གཉིས་ཀྱི་སྟོགས་སྲུ་རྒྱ་དམར་གྱིས་དཔལ་འོ་སོ་སོ་བྱངས་ལས་འདས་

པ་བསད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་དུ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བཀའ་དབང་ཟབ་མོ་དང་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་
ཚོས་སྤྱོད་བདག་གྲེད་རྒྱ་ཞིག་བྱུང་ན་པན་ཡོན་སྒྲ་མེད་ཆེ་ཚུལ་གྱི་སྐྱེད་སྐྱོང་གྲེད་མཁན་ཡང་མི་ཉུང་བ་འདུག ། དེར་
བརྟེན་གོང་གི་བསམ་ཚུལ་དེ་དག་ལལ་ཆེ་བ་མོས་མཐུན་གཅིག་གྱུར་བྱུང་བས་དེ་ཉིན་ཚོགས་འདུ་གྲོལ་སོང་། ཞེས་ཨ་འབྲུག་
མགོན་པོ་བཀའ་ཤིས་མཚོ་གཤམ་རྣམས་སྤེ་ཁྲིད་ཉེ་མོག་མར་ཚོལ་གསུམ་མི་འདུས་ཀྱི་སྐོར་ནས་ཡགོང་ས་མཚོ་གཤམ་ཞབས་རིམ་
དང་བརྟན་བཟུགས་འབྲུལ་རྒྱ་དང་། དུས་དབང་དང་ལམ་རིམ་བཀའ་ཚོས་གནང་བའི་གསོལ་འདེབས་ལྷུ་རྒྱུར་གྲོས་
འཚམ་བྱུང་ཚུལ་གསལ། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

དེ་ནས་བརྟན་བཟུགས་སྐབས་འབྲུལ་ཚན་འདེགས་འབྲུལ་ལྷུ་རྒྱུའི་གྲ་སྤྱི་གྲེད་སྤོགས་སྐོར་གྲོས་མོལ་བྱས་པས། དེ་
སྤོན་བརྟན་བཟུགས་འབྲུལ་ཚན་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཕུལ་སྤྱོད་མེད་པ་ཞིག་འབྲུལ་རྒྱ་གྲ་སྤྱི་གྲེད་དགོས་ཀྱི་འདུག
ཅས་གྲོས་བསྐྱར་བྱས་ཉེ་ཆར་མས་བསམ་སྒོ་བཏང་ནས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་འོར་བུ་མཚོ་གཤམ་སྐབས་ལྷུ་
འབྲུལ་མོ་སྤོག་སྐབས་སྐབས་ལྷུའི་མཚན་བརྗོད་ལ་ཞབས་བད་གསེར་ཁྲི་མངོན་མཐོའི་དུང་དུ་ཞེས་འགོད་གིས་གནང་བ་
ཅམ་ལས་གསེར་ཁྲི་དངོས་སུ་མི་འདུག་པས། ད་ཆ་གསེར་དག་མ་ལས་ལྷུ་བ་པའི་གསེར་ཁྲི་ཞིག་གསེར་བཞེངས་ལྷུ་རྒྱ་
དང་། དེ་གྲུབ་པ་དང་གསེར་ཁྲི་མངོན་སྤོད་སྤོགས་ཉེ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་ཟབ་མོ་ལྷུ་རྒྱུའི་སྤོན་འགྲོའི་
གསུང་ཚོས་སུ་བྱང་ཚུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་བཀའ་ཚོས་གནང་སྤོལ་ལྷུ་རྒྱ་བཅས་ཀྱི་གྲོས་ཐག་ཚོད། ཅས་གསེར་ཁྲི་གསེར་

བཞེངས་ལྷུ་རྒྱུའི་ཐད་གྲོས་འཚམ་བྱུང་ཚུལ་གསལ་ལ། དེ་ནས་ཨ་མདོ་སྤྱོན་པ་རྒྱ་མཚོས་ཀྱང་དུས་དབང་ལྷུས་པའི་
སྐོར་སོགས་གསལ། གང་ལྟར། གསེར་ཁྲི་ཆེན་མོ་ཁམས་གསུམ་གྱི་ལ་གོན་གསེར་བཞེངས་ལེགས་གྲུབ་ཀྱི་མངོན་
སྤོའི་དབྱེས་སྤོན་གྲུབ་ཇེས། དད་པ་དང་གཉོང་བའི་དངོས་པོ་སྤམ་མཐོ་ཞིང་རྣམ་དཀར་ལས་བསོད་ཀྱི་འབྲས་བུ་དུས་
སུ་སྤོན་པ་ཨ་མདོ་སྤོན་པ་རྒྱ་མཚོ་སོགས་ཀྱིས་སྤོལ་འོར་ལྷུང་ལག་རྒྱུང་སྤོང་གར་ལན་མང་དུ་སྤྱར་ཉེ་གསོལ་བ་སྤར་
ཚུགས་སུ་བཏབ་པའི་དོར། འཕགས་པ་འདིག་ཉེན་དབང་སྤུག་གི་རྣམ་འོལ་རིགས་ལྡན་བརྒྱ་དཀར་པོ་དང་ཞལ་

གཉིས་སུ་མ་མཆིས་པ་མཚན་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་གི་རྒྱུད་ལ་ཐར་པ་ཆེན་པོའི་ས་པོན་གཤིན་པོ་ཆེགས་
མེད་དུ་འདོགས་པ་རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་གང་གི་ཞལ་སྤོན་པ་ཀྱིས། མེ་བུ་རྒྱ་བ་ ༡ ཆོས་ ༡༩ དང་ ༡༥
དང་ ༡༦ ལྷུ་ལོ་ 1957 རྒྱ་བ་ 9 ཆོས་ 8 ལས་ 10 བར་ཉིན་གསུམ་གྱི་རིང་གཞལ་མེད་ཁང་ཆེན་པོ་ནོར་གླིང་
བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་དུ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་མོ་ཆེ་ཐངས་གཉིས་པ་དེ་ཉིད་འཁོར་

ཚོགས་འདུམ་སྤྲུག་བརྒྱལ་བར་ལེགས་བར་སྤུལ། ཐོག་མར་གསུང་ཚངས་པའི་དབྱངས་ཀྱིས་སྤྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་
ཀྱི་རིམ་བུ་སྤྱི་ལས་བརྒྱལ་ཉེ་མཚོ་གཤམ་ཀུན་གྱི་སྤོལ་མོས་དང་མཚམས་པའི་སྤོན་འགྲོའི་ཀུན་སྐོར་བཅོས་ཚུལ་གྱི་
རིམ་བུ་ཀུན་གྱི་ཡིད་འཁྲུལ་དེས་དང་སྤོན་གོན་གྱི་རིམ་བུ་རྣམས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པར་མངོན། དངོས་གཞིའི་ཉིན་གཉིས་
ཀྱི་རིང་གིས་པ་ལྷུང་འདུག་པའི་དབང་བདུན་སོགས་མ་ལུས་པ་ཟབ་རྒྱས་ཀྱི་བཤད་པ་ཞལ་གསལ་ལ་གོ་བདེ་བས་རྩོ་

རྗེ་མཆོག་གི་གཞན་གྲོལ་ཅིང་། རྗེ་མཆོག་དང་ལྷན་ཞུགས་ཆེན་མོས་ཀྱི་དགོངས་པ་ལྷན་མཐུན་གཞིར་བཟུང་། མཚོན་པ་
བརྒྱུད་པའི་ཕྱག་བཞེས་ཀྱི་མཐུན་པའི་མཚོན་པ་གིས་ཆེན་པོ་བརྒྱུན་ཏེ་གཏུག་བྱ་ཆེན་པོ་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བཞིན་པ་ལོན་
ཐེབས་པའི་སྐྱེ་བུ་དུས་དབང་སྤྱིན་བདག་ནས། བཀའ་འཛིན་གཏང་རྒྱུ་གི་ཡོན་ཏུ་གསལ་ཏེ་ལ་ ༥༠ དང་དབུལ་ལྡོ་
བརྒྱུ་མ་ ༣༠༠ ལོས་ཆེན་གྲངས་ ༣༥ བགས་པའི་ཆེན་མོས་ལྷན་པའི་སྐྱེ་བུ་ལ་སྐྱེ་བའོ་བ་འདེགས་འབྲུལ་ཞུས། དེ་
ནས་བཟུང་ལྷན་བྱེད་པ་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ལ། ཨ་མདོ་སྤྱིན་བདག་ཅེས་པའི་མཚོན་ལྷན་ཐོབ་ཅེས་<<བརྒྱུན་སྤྱད་དང་
ལྷན་པའི་དམག་>>ཅེས་བར་གསལ།

གོང་དུ་གསལ་བའི་མཚོན་པའི་འབྲུག་སྐྱེ་བུ་གི་ ལྷན་པོ་ 1981 ལྷ་བ་ 12 ཚེས་ 29 ཉིན་ལྷ་ས་ནས་
ཐེབས་ཐོབ་ཀྱིས་མེ་ཅིན་དུ་ཐེབས་ཤིང་། མེ་ཅིན་དུ་ཀུན་གཟིགས་པའི་ཆེན་པོ་མོ་ཆེས་ཕྱག་རོགས་དང་བཅས་ཏེ་ལྷ་
ས་ར་མོ་ཆེན་མོ་ལྷ་སྐྱེད་དོན་ལྷན་པའི་སྐྱེ་བུ་དང་སྐོལ་སྐྱེ་བུ་དུ་ཆེ་རིམ་ཐེབས་པ་ལོགས་ཉེན་ཉེད་ཀྱིན་ཅན་ཅི་མང་
ལྷན་ལྷན་དུ་གདན་ཞུ་མཚན་པོ་སྟེ་བརྒྱན་པ་ལ་བྱ་བ་རྒྱ་ཆེར་སྐྱབ་མཁུག་གི་སྐྱེས་བུ་དམ་བཞིག་ཡིན།

ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཀའ་ལྷན་གི། མོད་བརྒྱན་མིང་མི་རིགས་ཀྱི་དོན་དུ་བྱས་རྗེས་འབྲུག་དུ་ཐོབ་ཞིང་། མོད་
ལ་ལྷག་བསམ་དཀར་ཞིང་དང་པ་དང་སྤྱིར་སྤོབས་སྒྲོན་མཚོ་བཞིག་ཡིན་པ་ལོགས་ཀུན་ལ་ལྷགས་པ་ལྷན་དང་། ཨ་
མདོ་སྤྱིན་པ་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་གི། མདོ་སྤྱིན་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་ལོགས་ཀུན་ལ་ལྷགས་པ་ལྷན་དང་། ཨ་
སྐྱེ་བུ་ 1950 ལོར་ལྷ་སར་ཐེབས་ཏེ་ཆོང་ལས་གཉེད། ལྷན་པོ་ 1958 ལོར་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཀའ་ལྷན་གིས་སྟེ་
ཞིང་པའི་བརྒྱུན་སྤྱད་དང་ལྷན་པའི་ལོགས་ལོན་ཡང་གནང་། ལྷན་པོ་ 1959 ལོར་བཅན་བྱོལ་དུ་འབྱོར། མདོ་
སྤྱིན་ཚོལ་ཁའི་ལས་འཛིན་གི་ཕྱག་ལས་ཀྱང་གཉེད། ལྷན་པོ་ 1967 ལོར་དོར་གླིང་དུ་སྐྱེ་གཞུགས་པ་ལོགས་
<<བརྒྱུན་སྤྱད་དང་ལྷན་པའི་དམག་>>ཅེས་བར་གསལ།

ལྷན་པོ་ 1957 ལྷ་བ་ 10 རང་། རོར་གླིང་གི་དབྱུང་གནས་གོལ་མཚོམས་ཡལོང་ས་མཚོག་གནས་ཆེན་གྲག་
ཡེར་བར་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱངས། མ་སྟོན་ཆོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་ཀྱིས་བཞེངས་པའི་བྱམས་ཆེན་དང་། རྗེ་བཅན་ཕྱག་
ཏུ་རིག་འཛིན་ཀུ་མ་རས་བཞེངས་པའི་ཕྱགས་རྗེ་ཆེན་པོ། རྗེ་བཅན་སྐབས་ཀྱི་ཆེན་པོ། དཔལ་ལྷན་མགོན་ཁང་།
ལྷ་ལྷང་དཔལ་རྣོར་གི་སྐྱེ་བུ་ཕྱག་ལས། རྗེ་བོ་རྗེ་ཉེན་འབྲེལ་ཕྱག་ལས། ལྷ་ས་གྲུང་རི་གྲུང་བཅན་གི་སྐྱེ་བུ་ལོགས་སུ་གནས་
གཟིགས་མཚོན་འབྲུལ་དང་། ཨོ་རྒྱན་སངས་རྒྱས་གཉིས་པའི་གཟིམ་ཕྱག་རྒྱ་བ་ཕྱག་ཏུ་ཚོགས་འཁོར་གི་མཚོན་སྤྱིན་
སྐོ་འབྲུལ་མཚན། ལྷན་སྟོན་གྲུ་ཆོང་དང་ཡེར་བ་གྲུ་ཆོང་གི་དགོ་འབྲུན་འབྲུས་སྐྱེས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྷན། ཡེར་བ་
ལྷ་རི་སྟོང་པོའི་མགུལ་དུ་འབྲུས་ཚོགས་ཆེན་པོར་བྱང་རྒྱལ་ལམ་སྟོན་གི་ལྷགས་ལྷང་སྐྱེ། མར་ལམ་ཡོངས་འཛིན་

སྲིང་དོ་རྗེ་འཆང་ནས་སྐར་པ་རི་ཁྲོད་དུ་གདན་ཞུས་ལྟར་དེ་གར་ཞབས་སོར་འཁོད། བརྟུ་བཞི་གསལ་དང་གསོལ་
འདེབས་འབྲུལ་ལམ་ཞུས་ཤིང་ཉིན་དུ་མར་སྟོད་བཞུགས་མཛད་པ་སོགས་ཡོངས་ཁྲིའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ།

སྐར་པ་རི་ཁྲོད་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་མཛད་དུས་ཀྱི་བྱུང་བའི་ཐད་ལ་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་རང་ཉིད་ནས་
ཡོངས་འཛིན་སྲིང་དོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་ལས།

པོད་རྒྱ་བརྟུད་པའི་ནང་ཁོ་པོ་བྲག་ཡེར་པ་ནས་ལྟ་སར་ཕྱིར་ལོག་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྐར་པ་རི་ཁྲོད་དུ་
ཡོང་དགོས་པའི་བཀའ་ཅན་ཕེབས་པ་ལྟར་བཅར་སྐབས་རི་ཁྲོད་ཀྱི་དགོ་སྟོང་རྣམས་ནས་ཕེབས་ལམ་དུ་སེར་སྟེང་དང་།
རྩ་བའི་སྐྱ་མ་མཚོ་ག་ཕྱི་རོལ་དུ་བདུག་སྟོས་བསྐྱམས་ཏེ་བཞུགས་འདུག་པ་མཛད། ཆོམས་ཆེན་དུ་གསོལ་ཇ་བཞེས་
འབྲས་དང་འབྲེལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཐུལ་ཉེན་གསུམ་སྟུལ། ཉིན་ཕྱི་མར་སྟོང་བ་པ་རྣམས་དང་ལྟན་དུ་ཐོན་ལ་རིང་འཚོའི་
དགོ་མཚན་སྟེལ་བའི་ཚོ་ག་མཛད་ཅིང་། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོ་ག་ནས་མཐུལ་བྲག་དུ་བསྐྱམས་ཏེ་འཕགས་པ་
སྐྱུན་རས་གཟེགས་ཀྱིས་བྲག་ཆེ་ལྟར་བསྐྱེད་ཚུལ། སྐྱུ་ཐོང་རྣམས་ནས་འགྲོ་བའི་དོན་མཛད་ཚུལ། སེམས་ཅན་ཉམ་
ཐག་ཚུལ་སོགས་ལྟགས་བཤད་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་དང་འབྲེལ་རིང་འཚོའི་གཞིན་སྐྱུལ་གནང་བར་ངོས་རང་ཡིད་དབང་མེད་
དུ་གཡོས་ཤིང་། མིག་ནས་མཚེ་མ་འཁྲུག་པ་དང་བཅས་རྩ་བའི་སྐྱ་མའི་བྲག་པ་བཞེད་བཞེན་རིང་པོར་འཚོ་བ་དང་།
བརྟུ་འགྲོའི་དོན་ཆེན་འབྲུབ་པ་སོགས་ཀྱི་གསོལ་འདེབས་སྟེང་ནས་ཞུས། ཉིན་གཅིག་ཕྱག་མཛོད་སོགས་སྐྱུ་བྲང་གི་
ལས་བྱེད་རྣམས་ལ་སྐྱུ་མའི་ཞབས་ཕྱི་ཚུལ་བཞེན་བཞུས་པའི་ཐན་ཡོན་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་དང་བཅས་ད་སྐྱུས་བཞེན་
སྐྱུ་མ་དོ་རྗེ་འཆང་གི་ཞབས་འདེགས་ཚུལ་བཞེན་སྐྱུ་བཤད་པའི་བསྐྱུ་བྲང་། རོས་རི་ཁྲོད་དུ་ཞག་བཞེན་བསྐྱེད་རྗེས་
ནོར་སྲིང་དུ་ཕྱིར་ལོག་བྲས། ཞེས་བཀའ་སྟུལ། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་རི་ཁྲོད་དེ་ཉིད་དུ་སྟོད་བཞུགས་ཐོག་མདོ་
སྟགས་ཀྱི་དཀའ་བའི་གནད་དག་ལས་བརྩམས་པའི་གསུང་སྟེང་མང་དུ་མཛད།

བརྒྱུད་ལམ། དབུལ་མི་པོ་དགོ་ལྷན་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་དང་སློན་ལམ་ཆེན་མོར་ བྱ་སྐྱོར་དམ་འཛོགས་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་བྱེ་བ།

གདན་གསུམ་དུ་བྱ་སྐྱོར་དམ་འཛོགས།

མི་བྱ་སྐྱེ་ལོ་ 1957 ལོར། རྒྱ་ནག་ཆེན་ཉའི་སྲོང་ཁྱེད་དུ་མི་རིགས་དོན་གཉེད་ལུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ཞེས་པས་གཙོ་
སློང་ལོག་མི་རིགས་རང་སློང་ལག་ལེན་བསྟར་སློགས་སྐྱོར་གྱི་ཚོགས་འདུ་བསྐྱོངས། དེ་ལ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་སྤྱི་
བལོས་པ་ཁག་ཉེར་དགའི་འཕུས་མིའི་ཁོངས་སྤྱི་བོད་སློངས་སམ་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་དང་། བཞ་ཆེན་ནང་
མ་སྐྱང་། ཆབ་མདོ་མངའ་སྲུང་ནས་ཀྱང་འཕུས་མི་ལེབས། དེ་ཡང་<<མི་ཆེའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ།>>ལས།

༡༩༥༧ ལོ་ལྷན་ ༤ ཆེས་ ༤ ཉེན་རྒྱ་ནག་ཆེན་ཉའི་སྲོང་ཁྱེད་དུ། ... ཚོགས་འདུ་དེའི་ཐོག་མི་དོན་ལྷན་ཁང་ཞེས་པས། དེ་
སློན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་འཁོད་པའི་ཡིག་ཆའི་ནང་དུ་གྲུང་ལོ་གྲང་ཁན་ཉེད་གིས་མ་འོངས་པའི་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་རྗེས་མི་རིགས་
གྲངས་ཉུང་ས་ཁུལ་རྣམས་ལ་རང་ཐག་རང་གཙོད་དང་། ཡང་ན། རྒྱ་ནག་དང་ཁ་བྲལ་ཚོགས་པའི་དབང་ཆ་སློང་རྒྱ་དང་།
རིགས་རམ་བྱ་རྒྱའི་སྐོར་འཁོད་ཡོད་པ་དེ་ད་ཆ་གྲུང་ལོའི་དོན་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ་གཞིར་བཟུང་ནས་བཅི་མེད་བསྐྱར་
བཅོས་བཏང་ནས་མི་རིགས་ས་ཁུལ་རང་སློང་ཞེས་པ་འཛུགས་རྒྱུར་གཏན་འཁེལ་བྱས་སྤྱོད་པ་བཞག་བྱས།

ཞེས་

གསུངས། ཚོགས་ཐོག་དེར་བོད་ཀྱི་འཕུས་མིས་གཙོས་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་འཕུས་མི་འགས་རྒྱ་ནག་གི་བྱེད་
བབ་དེར་ལོས་མཐུན་མེད་པའི་ཚོལ་ཚོགས་བསྐྱགས་ཀྱང་དོན་པོ་ཡོད་རྒྱའི་ཆབ་དུ་འཛིགས་སྐྱང་གི་སློན་མར་གྱུར།
དེ་ལྟར་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གི་གནས་བབ་དེ་སྤར་བས་ཐབས་རྒྱགས་སྤྱི་གྲུང་ཅིང་། ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་གཞུང་
གིས་དོ་སྲུང་དང་སེམས་འཚབ་ཆེན་པོ་བྱ་སའི་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་དེ་དོན་དོན་ཐོག་རྒྱང་ནང་གི་མར་མེ་ལྷ་བྱར་
གྱུར། དེ་ནས་སྤར་ལྷག་བཅོལ་འཛུགས་དང་སློག་གསོད་ཀྱི་ལས་ཀ་མང་དུ་བརྒྱུས། བོད་མི་ནང་སྲུང་ཡོངས་སྤར་
བས་མི་བདེ་བར་གྱུར། བོད་ཤར་སློགས་སྲུང་རྣམས་སྤྱི་གྲུང་ནས་བཅོལ་འཛོགས་ཀྱི་ལས་ཀ་མང་དུ་བརྒྱུས་ཞིང་། དུར་ཁོད་ཡོངས་
ཆུན་པའི་དགའ་ན་ཡལ་མེད་དུ་གྱུར་བ་“ང་བརྒྱུད་ལོ”ཞེས་པའི་དགའ་སྤྱོད་གི་ལོ་རྒྱུ་རིང་ལོ་སྤེ་ཚོགས་འདུ་དང་གཡོག་
ལས། “འཐབ་ཚོད།” བཅོལ་འཛུགས། དམར་གསོད། ལྷ་གོ་སོགས་ཚད་ལས་བཞུལ་བ་བྱུང་ཞིང་། དུར་ཁོད་ཡོངས་
ལམ་རོས་ཁོངས་ཤིང་ཁང་ཁྱིམ་རྣམས་སློང་པར་གྱུར་བ་སོགས་དཔྱུལ་བའི་སྤྱོད་བསྐྱེད་མི་ཡུལ་དུ་སློང་བའི་དུས་
རྒྱུས་ལ་ང་བ་དེ་བྱུང། ལྷ་སའི་སྲུང་དུ་བོད་ཤར་སློགས་ནས་འཕྱོར་བ་རྣམས་དང་གཞུག་མར་གནས་པའི་བོད་
འབངས་སྤྱི་དུ་སྤྱོད་པས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་གཙོ་སྤེ་ཁྱིད་དེ་རྒྱ་རྒྱུ་ཀྱི་ལས་འགུལ་རིམ་བར་བརྒྱུས། རྒྱ་དམར་གྱིས་ཤྱག་
གོན་གྱི་བྱ་སྐྱེད་ལམ་གསར་གྱིས་དམག་སློན་དང་གོ་མཚོན་དཔོན་འཕྲེན་བྱས། བོད་འབངས་རྣམས་འཛིགས་སྐྱང་

གིས་བཟོད་དཀའ་བའི་གནས་སུ་བསྐྱུལ། བོད་མི་ཕྱིར་འབྲུང་དང་སློབ་གསོ། རོ་དམ་སོགས་མཚམས་མ་ཆད་པར་
བྱས། ལྗེས་བཞུགས་པའི་བཞུགས་པོར་བྱེད་སྐྱོད་དང་གནད་ཡོད་ལྷན་འཛོལ་ཅན་དག་གི་ཚེ་སློབ་ཀྱང་དཔོག་དཀའ་བའི་
ཉེན་ཚབས་ཅན་དུ་གྱུར། དེ་ཡང་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཟུལ་གྱིས་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1961 ལོར་ཚུ་སྐང་དུས་བཟོད་སློབ་
གསུང་བཤད་དུ་དངོས་སྤོང་གནད་དོན་དུ་མ་ཞིག་གསལ་བཤད་གནད་ཡོད་པ་འདི་ལྟར།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལྷོ་ ༩ ཚེས་ ༡༩ ཉིན་བོད་བཀའ་ཤེས་དང་། གནས་སུ་གསུམ། དམག་སྐར་ཁག་གི་འགོ་འཁྲིད། དམག་
སྤྱི་སོགས་ཞི་བླ་ཚོལ་གསུམ་གྱི་ཚོགས་འདུ་ཞིག་ཟུར་དུ་ཆེད་ཚོགས་ཀྱིས་རྒྱ་དམར་ནས་བཟོད་གསལ་དེང་སང་སྤྱིར་
གཏམ་དུ་ཁམས་པ་དང་། ཨ་མདོ་གཉེས་ནས་ཚོགས་འཚོགས་མང་པོ་ཞིག་བྱེད་གྱི་འདུག་ཀྱང་།¹³⁷ ཞེས་སོགས་དོན་དམ་དུ།
རྒྱ་དམར་གྱིས་བཀའ་ཤེས་ལ། བོད་མི་སྤྱི་ལོ་ལྷོ་མིར་རོ་ཚོལ་ཐེང་སྤོང་སོགས་ཅི་ཡང་མི་བྱེད་པའི་སྐྱེལ་སྤོང་
གསལ་བསྐྱུགས་བྱེད་དགོས་ཞེས་བཟོད་པ་ལྟར། བཀའ་ཤེས་ནས། སྤོང་ཁང་སོ་སོའི་ཁང་བདག་རྣམས་དང་། གནས་
སའི་མཁན་པོ་རྣམ་པ། དམག་སྤྱི་སོགས་ལ་རང་ཁོངས་མི་སྣ་ཚང་མར་རྒྱ་མིས་བཤད་པ་ལྟར་ཐེང་སྤོང་རོ་ཚོལ་
སོགས་གང་ཡང་མ་བྱས་པར་ཞི་ལྷོད་རང་སྤོང་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་གསལ་བསྐྱུགས་མི་བྱེད་མཐུ་མེད་དུ་གྱུར།

དེ་རྗེས་གྲུས་ཚོ་ཚུ་བཞེས་པུ་དང་། ཨ་མདོ་བཅས་གྱི་དབྱེད་རྒྱལ་བྱེད་སྤོང་སྤོང་ཚོགས་འདུ་ཞིག་མི་འཚོགས་
ཐབས་མེད་བྱུང་། དམག་པོ་རྒྱ་དམར་སྤོང་ཅི། རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཀྱང་བཀའ་བློན་དོ་དམ་འཁུགས་ཆེ་ཡོད་པར་བརྟེན་
རྒྱ་བོད་དབྱེད་ཁག་ནས་མཁའ་ཚོར་བྱུང་ཆེ། རང་རེར་ཞི་བླ་ཉེས་བཞོད་རྗེ་འདྲ་ཞིག་གནད་ཡོད་སྐྱེས་པས་སྤོང་གསལ་
དང་། གང་ཅིའི་ཉེན་ཁ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་བརྟེན་འཕྲུལ་འཕྲུལ་ཚོགས་འཛོལས་མི་སྲུབ་པར་འཕར་འགྲུངས་གཞོན་སྤོང་
འཁུགས་ཆེ་བྱུང་། ཞེས་རྒྱ་མིར་རོ་ཚོལ་བྱེད་སྤོང་སྤོང་ཐད་ཚོགས་འདུ་ཡང་ཡང་འཚོགས་དགོས་ཀྱང་། རྒྱ་མིས་བཞོད་
མངགས་བྱས་པ་ལྟར་བཀའ་ཤེས་ཀྱང་དེ་ལྟར་མི་ཚོགས་པའི་གསལ་བསྐྱུགས་བསྐྱུངས་པས། ཚོགས་འཛོལས་
གོས་བསྐྱུང་ཡང་ཡང་བྱ་རྒྱུར་གཞོན་སྤོང་ཐེབས་པའི་ཚུལ་གསུངས་ཤིང་། གསེར་ཁྲི་བཞེངས་འབྲུལ་ཁྲུས་རྗེས།
མཚོད་འབྲུལ་སོགས་རྒྱ་ཆེར་གནད་སྤོང་ཞིབ་གསལ་གསུངས་འདུག་ཀྱང་འདིར་མངས་པར་འགྲུང་བས་མ་བྱིས།

དེ་ལྟར་བོད་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་མཚོང་མ་སྤོང་བའི་གནས་བབ་འདིགས་རྗེས་ཅན་དེའི་འོག་ཏུ་ཡང་། ལྗོངས་
རྒྱལ་བཞུགས་པའི་བཞུགས་པོར་བྱེད་སྐྱོད་དང་གནད་ཡོད་ལྷན་འཛོལ་ཅན་དག་གི་དོན་དུ་སྤོང་སྤོང་ཐེབས་པའི་དམ་བཅའ་སྤོང་སྤོང་གི་ཚུལ་
ཀྱང་མི་མངའ་བར་བསྐྱུང་མར་སྤོང་སྤོང་གསལ་ནས་བོད་རྒྱུ་བར་དུ་སྤོང་སྤོང་ཐེབས་པའི་སྤོང་སྤོང་གསལ་བས་
ཆད་དུ་གནད་ཞིང་། ཚོས་སྤོང་གསལ་ནས་གཞུང་ཆེན་གསལ་བསམ་སྤོང་ཐེབས་པའི་སྤོང་སྤོང་གཞུང་ཆེན་བཀའ་ཤེས་ལྷོ་གསལ་
བཞེས་པའི་གསལ་བྱུང་གྱིས་དཔལ་རྒྱ་ལེ་རྒྱུའི་མཁའ་པའི་རྒྱ་མཚོ་དག་དང་འགྲན་བཟོད་པ་གཞུང་སྤོང་སྤོང་རབ་འབྲུལས་
སྤོང་སྤོང་གཞུང་གྱི་འདྲི་ལ་མི་འཛོལ་པའི་རྒྱལ་ཐབས་ཆེན་པོ་མཚོན་དུ་མཚོད་པ་ན། མི་འབྲས་དགའ་གསུམ་ཞེས་སྤོང་

¹³⁷ ཞོང་འོག་གཉེས་བསྐྱུང་སྤོང་སྤོང་དམག་ཅེས་པ་ལས་བཟུལ།

བ་ཀུན་ཏུ་གྲགས་པའི་གདན་ས་ཚེ་མོ་རྣམས་སུ་གྲུ་སྐོར་དམ་འཛོག་གི་མཛད་ཚེན་གྱི་སྐྱ་གོན་ལ་མཛོན་པར་སྤྲོད་པར་མཛད། དེ་ཡང་པོད་ས་ཁྲི་པོད་ལྷ་ ༤ ཚེས་ ༤ གྱི་ལོ་ 1958 ལྷ་བ་ 7 ཚེས་ 25 ཉིན། འབྲས་སྤྲུངས་སུ་ལེབས་བསུ་གཟབ་རྒྱས་ངང་ཆིབས་སྐྱུར་གྱིས་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་ཞེས་སྟེན་པའི་གྲགས་པ་འབར་བའི་གཞུང་མེད་ཁང་ཚེན་པོའི་དབུ་ཅེའི་གཞིམ་རྒྱུང་ག་ལ་བར་ཞབས་སེན་གྱི་རི་མོ་མཛོན་པར་བཀོད། པོ་བྱང་ཚོམས་ཚེན་དུ་ཉེན་གསུམ་བཏེགས། དཔྱེས་སྟོན་བཤམས། ཚོས་གྱི་བཟོ་སྐྱེད་ལུལ། འདུས་པ་ཀུན་ལ་ཕྱག་དབང་སྦྱུལ། ལྷི་རྒྱལ་སྐྱེ་ཚབ་དང་བཅས་པ་གྲལ་དུ་འཁོད་པ་སོགས་མཛད་སྟོ་ལེགས་པར་གྲུབ་པ་ན། འབྲས་སྤྲུངས་ཚོགས་ཚེན་དུ་ཞབས་འཁོད་གྱིས་མཛད་པ་སྐར་སྟོལ་སྐར་བསྐྱུངས། དེའི་ལྷི་ཉིན་ལྷ་སྤྲུང་འབྲེལ་ཅན་དག་ལ་པོད་སྤིད་གྱི་དོན་དུ་ལས་བཞེའི་འཕྲིན་ལས་སྐྱུལ་བར་མཛད། ཚེས་ 27 ཉིན་ཡོངས་འཛོན་སྤྱིར་སྐྱེད་བྱས་ཚོགས་ཚེན་དགེ་འདུན་ཡོངས་ལ་མང་ཇ་བསྟེན་བཀའ་མཛད་པར་ཚོགས་མགོན་དུ་གདན་དྲངས་པ་སྐར་བཞུགས་ཁྲི་ཚེན་མོར་ཞབས་སོར་བཀོད། ཡོངས་འཛོན་མཚོག་ནས་འབྲལ་སྤྲེས་གྲུ་ལོམ་པ་དང་བཅས་བཏུན་བཞུགས་འབྲལ་གནད་མཛད་པར་དཔྱེས་པ་ཚེན་པོས་ཞལ་བཞེས་མཛད་པ་སོགས་འཕྲིན་ལས་མཐའ་ལས་པ་བསྐྱུངས།

པོད་ལྷ་ ༤ ཚེས་ ༡༥ གྱི་ལོ་ 1958 ལྷ་བ་ 7 ཚེས་ 30 ཉིན་འབྲས་སྤྲུངས་གྲུ་སྐོར་དམ་འཛོག་གི་དངོས་གཞི་མཛད་ཚེན་སྐོར་བའི་སྐྱོར་ཚོགས་ཚེན་འདུ་ཁང་དུ་གསོ་སྦྱོར་གི་ཚོགས་མགོན་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་གྱིས་མཛོད་འཆད་དེ་གསོ་སྦྱོར་གྲུབ་མཚམས་ལྱིར་གཞིམ་རྒྱུང་དུ་ལེབས། དེ་རྗེས་ཚོགས་ཚེན་དོ་གཅེས་དུ་དམ་བཞེས་བཞུགས་ཁྲི་ཚེན་པོའི་སྟོ་ལ་ཞབས་བྱུང་མཛོན་པར་བཀོད་པ་ན། དགེ་འདུན་འདུས་པ་རྒྱ་མཚོས་སྐྱེ་ཕྱག་དང་འབྲེལ་རང་རང་གི་གནས་སུ་འཁོད་ཅིང་། ཡོངས་འཛོན་རྣམ་གཉིས་བཞུགས་ཁྲིའི་གཡས་གཡོན་དུ་བཞེད་ཆགས་ཀེར་བཞུགས། སྐར་སྟོལ་རྣམས་ཉམས་མེད་ཐོག་ལེགས་པར་གྲུབ་མཚམས་སྟོ་སྤྱིར་མཁའ་པོ་བརྒྱ་རྒྱལ་མཚོན་མཚོག་ནས་རྣམ་འབྲེལ་དང་། སྟོ་མང་མཁའ་པོ་སྐལ་བཟང་ལེགས་ལྡན་མཚོག་ནས་དབུ་མ། འགྲུ་སྐོར་མཁའ་པོ་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚོན་མཚོག་ནས་པར་སྤྲོན་གྱི་དགའ་བའི་གནད་ལས་བརྒྱམས་ཉེ་རྟགས་གསལ་ལུལ་ཞིང་། མཁས་པའི་དབང་པོ་གཞན་བཅུ་གསུམ་ཅམ་ནས་ཀྱང་སྐབས་བབས་གྱི་གཞུང་ཚེན་ཁག་གི་དགའ་གནད་ཐོག་བཞུགས་བཏུགས་ལུལ། དེར་མ་ཟད། གཞུང་བསྟེན་དག་སྤྱིའི་གཙོ་པོ་གནས་རྒྱུ་ཡིད་ལྡན་དགའ་པོ་ནས་ཀྱང་ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབྲལ་སྟོན་བཏུང་གིས་བདེན་པ་བཞི་ལས་བརྒྱམས་པའི་བཞུགས་བཏུགས་བཟོ་སྐྱེད་ལུལ་བར་ཀུན་ཏུ་ལས་པར་གྱུར། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཡོངས་འཛོན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

གྲུ་སྐོར་དམ་བཅའ་དངོས་གཞིའི་སྐབས་ཚོགས་ཚེན་དོ་གཅེས་དུ་ཡོངས་འཛོན་རྣམ་གཉིས་སྟོན་གྱི་གཡས་གཡོན་དུ་བཞུགས་ཁྲིའི་སྟེང་བཞུགས། མཁའ་པོ་ལས་བྱུང་སོགས་བཞུགས་བཏུགས་མཁའ་རྣམས་ཀྱི་བཟོ་སྐྱེད་ལུལ་ཚད་སོགས་ཡོངས་འཛོན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་ལ་བཀའ་བསྐྱུར་ཐོག་། ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཚམས་བཟུང་མཛད། དམ་བཅའ་མཛད་

ནས་རིང་པོར་མ་ལོན་པའི་སྐབས། རིང་ནས་བསྟེན་པའི་སྤང་མའི་གཙོ་བོ་དག་ལྟ་འོད་ལྟ་དཀར་པོ་ཡང་སྐྱོ་བུར་རྟེན་
གཞིར་ཁོག་བརྒྱལ་ས་ཀྱིས་སྤོང་ལ་རྟེན་གསུམ་གནང་རྗེས། ཡོངས་འཛིན་གྱིར་རིན་པོ་ཆེར་ལེགས་འབྲུལ་མཚོན་བྱེད་
མཇལ་དར་ཞིག་སྤུལ། ཞེས་གསུངས། ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།
ཚོགས་ཆེན་གྱི་རྗོད་གཅུལ་ཆེན་མོར་རིག་གྲོལ་འདུས་པ་རྒྱ་མཚོའི་དབུས་སུ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཐོག་མར་མཚོན་
བརྗོད་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་གསུང་བཤད་དང་འབྲེལ་དམ་བཅར་བཞུགས་པར་འབྲས་སྤྲངས་ཀྱི་མཁན་པོ་རྣམས་དང་།
རིགས་ལམ་ལ་བྱང་རྒྱལ་པའི་དགེ་བཤེས་དྲག་གས་རྣམས་ནས་བཀའ་པོད་ལྗོད་གནད་ལས་བརྒྱལ་ས་ཉེ་བརྒྱལ་བརྟག་
ཤུལ་བར་གསུང་ལན་ཐོགས་མེད་དུ་སྦྱུལ་རྗེས། སྐོ་སྐོ་གཉིས་ཀྱི་མཁན་པོ་དམ་བཅར་འཁོད་པ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་
ནས་རྟགས་གསལ་འཕེན་གནད་སོགས་མཁས་རྣམས་མགུ་བསྐྱེད་པའི་ལེགས་བཤད་ཀྱི་འོད་སྤང་སྐོ་བར་མཇེད་སོང་
ཞིང་། ཞེས་གསུངས། དམ་བཅར་བ་གཉིས་བཞུགས་གནད་དུ་འཁོད་པ་ན། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། ལྷན་པའི་བ་
དན་འཛིན་རྟེན་གསུམ་ན་གསུམ། ཞེས་པས་དབུ་བྲངས་ཉེ་བརྒྱལ་བརྟག་མཇེད། དེའི་རྒྱལ་ལ་<<དགེ་སྤྲིག་ལས་ཀྱི་
སྤྱོད་བ། >>ལས།

དེའི་ཐོག་མར་མཚོན་བརྗོད་གསུང་བའི་སྐབས་སྐོ་བུར་དུ་གསུང་མཚམས་མཇེད་དགོས་པའི་སྤྱན་ཆབ་གནད་བ་ཞིག་
ཡུང་ཐོས་བྱང་བའི་ཆེ། ལྷགས་རྒྱུད་ལ་ཉམས་ཉོགས་ཁྲུང་པར་ཅན་ཞིག་འཁྲུངས་པ་གོང་མ་ཆག་སྐྱམ་པ་བྱང་། ལྷིས་
བཞུགས་སྐར་རྟ་པའི་པོ་བྱང་དུ་རྗེ་མ་སྲིད་ཞེའི་གཏུག་རྒྱན་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོར་མཇེད་ལྷག་དུ་བཅར་བའི་
སྐབས་ཤིག་དུ་དོན་བཟང་པོའི་རོ་མཚོག་འབྲས་དུ་ཐོ་བའི་གསུང་གི་བདུད་ཅི་སྤེང་མོལ་གྱི་རྒྱལ་དུ་སྦྱུལ་འཛོལ་ཤིག་དུ།
སྤར་འབྲས་སྤྲངས་རྗོད་གཅུལ་དུ་དམ་བཅར་བཞུགས་པའི་ཉིན་མཚོན་བརྗོད་སྐོར་བའི་མཚམས་དེར་རྒྱན་དུག་མཚོག་
གཉིས་ཀྱི་བཀའ་པོད་དམ་ནས་མཆི་མ་རང་དབང་མེད་པར་འབྲིན་དགོས་པ་ཞིག་བྱང་ཞེས་ཐེབས་བྱང་བའི་ཆེ། རྒྱལ་
བསྟན་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་ཤེར་ལྷན་གྱི་དགོངས་དོན་རྣམས་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོའི་གཞུང་ལུགས་ལ་བརྟེན་ནས་མཛོན་དུ་མཇེད་
པའི་དབང་གིས་ལྷགས་རྒྱུད་ལ་ལོན་མི་སྤུལ་པའི་དད་གུས་ཁྲུང་པར་ཅན་ཞིག་འཁྲུངས་པ་སྐོས་མེད་ཐོག་། ད་དུང་སྐབས་
དེར་འཇེམ་གྱིར་མཇེས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱན་དུག་མཚོག་གཉིས་སོགས་ཀྱི་གཟིགས་སྤང་འདྲ་ཡང་བྱང་ཡོད་པར་གོང་མ་
ཆག་སྐྱམ་པ་བྱང་། ཞེས་དང་། <<བཅའ་སྤོལ་གྱི་རང་དབང་། >>ལས་མགོན་པོ་ཉིད་ནས།

ཉིན་དང་པོར་འབྲས་སྤྲངས་ཚོགས་ཆེན་འདུ་ཁང་དུ། དགེ་འདུན་སྣོད་ཐུག་དུ་མ་དང་སྣན་དུ་སངས་རྒྱལ་བྱང་ཐེམས་
དང་འཕགས་པོད་ཀྱི་མཁས་བྱུང་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བསྟོད་པ་གདངས་དབྱངས་སུ་འཐེན་པའི་སྐབས་མིག་ནས་མཆི་མ་
དབང་མེད་དུ་འཚོར་བའི་ཡིད་འགྲུལ་ཆེན་པོ་ཐེབས། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། འཕགས་པ་འཛིན་རྟེན་དབང་ལྷག་གི་རྣམ་སྤྱུལ་
ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་སྤར་འབྲས་སྤྲངས་སུ་ཚོས་གཞུག་མཇེད་སྐབས་སྟོན་གནས་རྗེས་དྲན་སོགས་ཉམས་སྤང་ཁྲུང་པར་
བ་བྱང་ཡོད་ལ། དགྲུང་གངས་བཅུ་བཞི་བཅོ་ལྔ་ཅམ་དུ་ཐེབས་པའི་སྐབས་ནས་སྟོན་པ་སྤུལ་རྗེ་ཅན་དང་རྒྱ་བོད་པོ་
པཎ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་པོད་དམ་ཉེ། ལྷགས་ལ་ལོན་དཀའ་བའི་དད་གུས་ཆེས་ཆེར་འཁྲུངས་པ་དང་། དགྲུང་གངས་བཅུ་
དྲུག་བཅུ་བདུན་དུ་ཐེབས་པའི་ཆེ་ཐབ་མོ་སྣོད་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་ལ་སྤུལ་སྤང་འཁོག་མེད་དུ་འཁྲུངས་པའི་རྒྱལ་ཡང་ཡང་

གསུངས་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས། ལྷན་ཁོང་གི་ཚོད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱང་སྐྱོན་མེད་དུས་ནས་ནང་གི་ཉམས་
ཉོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དཔོག་པར་དཀའ་བ་དེ་སྟེད་ཅིག་འཁྲུངས་ཡོད་པ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བའི་གནས་སུ་འཁྲུངས་ལ། དེའི་
ཚུལ་འགའ་ཞིག་གསལ་དུ་རིམ་བཤམ་སྟོབས་འགྲུབ་རོ།།

དེ་ལྟར་གཞུང་ཚེན་དམ་འཛོག་གི་མཛད་པ་རྒྱ་ཚེར་བསྐྱུངས་མཐར་ཚོགས་མང་ལ་ཚོས་འབྲེལ་དང་། འབྲས་
སྐྱུངས་གྲིང་སྐྱོར་ལ་ཆེབས་མེབས་ཀྱིས་སྟོགས་བཞིར་ཁྲུས་གསོལ་རབ་གནས་སོགས་མཛད་དེ་སྐྱབས་བབས་ཀྱི་
མཛད་ཚེན་ཡོངས་སུ་བྱུང་བ་ན། བོད་རྒྱ་ ༤ ཚེས་ ༡༥ གྱི་ལོ་ 1958 རྒྱ་བ་ 8 ཚེས་ 10 ཉིན་འབྲས་སྐྱུངས་དགོན་
ཚེན་ནས་མེབས་ཐོན་གྱིས་གནས་ཚུང་ལྷོ་ག་ཏུ་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱུར། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིམ་པོ་ཆེའི་རང་ལྷན་
ལས།

འབྲས་སྐྱུངས་ཀྱི་མཛད་ཚེན་བྱུང་རྗེས་མར་ལམ་གནས་ཚུང་ལྷོ་ག་ཏུ་ཆེབས་བསྐྱུར་སྐྱབས་སྐྱུལ་པའི་ཚོས་རྒྱལ་ཚེན་པོ་
ཉེན་གཞིར་ཁོག་མེབས་ཀྱིས་ལུ་བ་སྟོའི་དོ་སྐྱོར་ཀྱི་གཤམ་དུ་མེབས་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་གྲུས་བཅུད་ལྷག་འཐོན་
ཀྱིས་འདུ་ཁང་དུ་གདན་ཞུའི་ཐོག་གྱ་ཚོར་ནས་གསོལ་སྟོན་དཀའ་སྟོ་འབྲལ་བ་འཕམས་དང་། ཚོས་སྐྱོང་ནས་བསེ་འབག་
སྐྱུག་ཚུང་སོགས་ཉེན་རྗེས་སྐྱོན་བསྐྱུར་ཞུ་གནང་མཛད་ཅིང་། ཡགོང་ས་མཚོག་དང་། ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེ།
ལྷན་བཅས་ཡོད་སར་བཀའ་སློན་ལྷན་ལ་འགྲུག་འཛོད་གནང་སྟེ། མགོན་མེད་པའི་དུས་ངན་ཤར་ཉེན་ཡོད་ཅིས་པ་ལ་
སོགས་པའི་བསྐྱོན་གྱི་སྐྱོར་བཀའ་ལུང་འགའ་ཤས་གནང་སོང་བར་སྐྱབས་དེར། རང་གཞན་ཚང་མའི་འཆར་སྐྱོར་
ཡགོང་ས་ཚེན་པོའི་སྐྱུ་ལྷན་འགའ་ཕྱེན་གྱི་ལུང་ཡིན་པར་དོགས་ཀྱང་། རྗེས་སོར་རྒྱ་གར་དུ་མེབས་ཏེ་བོད་སྐྱུངས་

མགོན་མེད་དུ་ལུས་རྒྱ་དེ་ལུང་བསྐྱུར་བ་ཡིན་ཚོད་སྟེར། ཞེས་གསུངས། གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཚེན་པོས་ཚུལ་དེ་ལྷན་
སྐྱུངས་མཁུལ་ཡོད་དེས་ཀྱང་། གྱི་མཐུན་གྱི་ལས་ཚུལ་བརྒྱུ་ག་ཏུ་མེད་པའི་འབྲས་བུ་སྟེན་པའི་དུས་སུ་བབས་བར་
གཞིགས་པའམ། གསུངས་ཀྱང་གྱི་ནང་གི་བརྒྱུད་སྟོན་གྱི་དབང་གིས་བཅོས་སུ་མེད་པའམ། ཡང་ན། དགོས་པ་ཁྱུང་
པར་ཅན་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་གང་ལྟར་ཡང་རྒྱུར་ཅམ་མམ་གྱི་རྒྱ་ཅམ་ལས་གསལ་བར་གསུངས་མི་འདུག་གོ།

བོད་རྒྱ་ ༤ ཚེས་ ༡༥ གྱི་ལོ་ 1958 རྒྱ་བ་ 8 ཚེས་ 11 ཉིན་སེ་ར་ཐེག་གྲིང་དུ་ཆེབས་མེབས་སྐྱབས་མེབས་
བསྐྱུངས་མཛད་སྟོ། གཞུང་པའི་བསྐྱེད་བཀའ། ཉེན་མཛལ་གནས་གཞིགས་སོགས་རྒྱས་པར་བསྐྱུངས། ཚེས་ 15
ཉིན་བཞུགས་ཁྲིར་འཁོད་པ་དང་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་མཛད་པ་ལྷན་གྱུ་མཚམས། སེར་བྲེས་མཁུལ་པོ་སྟོ་བཟང་
དབང་ལྷག་དང་། སེར་སྐྱུང་མཁུལ་པོ་དག་དབང་གྲགས་པ། སེར་བྲེས་ཏེ་ཉོར་ཡེ་ཤེས་བསོད་ནམས། སེར་སྐྱུང་སྟོམ་
ར་སྐང་ལུང་སྐྱུལ་སྐྱུ་སོགས་ལུང་རིགས་སྐྱུ་བའི་དབང་ལྷག་བཅོ་ལྔ་ཅམ་གྱིས་བཞུགས་བརྟེན་གྱི་བཟོ་བ་ལུ། དེ་ནས་
སེར་བྲེས་མཁུལ་པོ་སྟོ་བཟང་དབང་ལྷག་དང་སེར་སྐྱུང་མཁུལ་པོ་དག་དབང་གྲགས་པ་གཉིས་དམ་བཅར་བཞུགས་པ་
ན། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཅུ་ཤེའི་མཚོད་བརྒྱུད། གང་གིས་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་། ཞེས་པ་ལས་བྱངས་ཏེ་ཉེན་

འབྲུང་འགག་སོགས་བརྒྱུ་དང་བྲལ་བའི་ཚུལ་ལས་བརྒྱལ་བའི་བརྒྱལ་བརྒྱུ་མཛད་པ་སོགས་སེ་འདི་ལྷན་སྐྱོད་
མཛད་ཆེན་ཡོངས་སུ་ལྷན་པ་ན། འོ་སྤྱི་ལོ་བྲལ་དུ་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱུང།

འཕྲོག་རི་ལོ་ཆེ་དགའ་ལྷན་ལས་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱི་དུ་ཚོས་གཞུག་དང་ལྷན་སྐྱོད་དམ་འཛོག་མཛད་པའི་ཚུལ་
ལ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1947 ལོར་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤྲུངས་དང་སེ་ར་ཐེག་ཆེན་སྤྱི་དུ་ཚོས་གཞུག་མཛད་ཆེན་
བསྐྱུངས་ཐེན་ནའང་། ལྷན་གྱི་སྲོལ་ལྷན་དགའ་ལྷན་ལས་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱི་དུ་ཚོས་གཞུག་གི་མཛད་ཆེན་སྐྱོད་བཞེས་
མཛད་མེད། དེར་བརྟེན། ལྷན་ལས་འདིར་དཔལ་མཉམ་མེད་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་དགའ་ལྷན་ལས་པར་
རྒྱལ་བའི་སྤྱི་དུ་ཚོས་གཞུག་དང་ལྷན་སྐྱོད་དམ་འཛོག་ལྷན་ཅིག་མཛད་པར་ས་ཁྱི་ལོད་ལྷ་ 1 ཚེས་ 16 ལྷི་ལོ་ 1958
ལྷ་བ་ 9 ཚེས་ 28 ཉིན་འོ་སྤྱི་ལོ་བྲལ་ནས་སྤོན་འཁོར་ཚུགས་བསྐྱུངས་ཐེབས་ཐོན་གྱིས་ཆེབས་འཁོར་དུ་བཞུགས་
ཏེ་དགའ་ལྷན་ལ་ཞོལ་ལྷན་འབག་ཐང་ངམ་བཅུན་མོ་སྤྱི་དུ་ཚོས་ཞེས་པའི་བར་དུ་ཆེབས་སྐྱུང་བསྐྱུངས། དེ་ནས་ཆེབས་
པར་བཅེབས་ཏེ་དགའ་ལྷན་དགོན་པའི་མདུན་ངོས་ལྷག་འཚལ་སྐྱེད་དུ་ཐེབས་འཕྲོར་གྲུབ་མཚམས་ཆེབས་ལས་
བཞོལ་བ་དང་། དགོན་པར་ཞལ་སྤྱོད་ཏེ་སྐྱུ་ལྷན་ལན་གསུམ་འབྲུལ་གནང་མཛད། སྐྱུ་ལ་ཚོས་སྐྱུ་དང་དབྱེ་ལ་
པཎ་ལྷ་གསོལ། སྐྱུ་རྒྱ་དང་སྤོས་འཛིན་སོགས་གྱིས་མདུན་བདར་ཏེ་མི་ཁྲིའི་ས་འཛིན་གྱི་མེད་བ་འིང་མོ་སྤྱོད་སུ་
བཞུད་པ་སྐྱུ་ལྷི་དབྱེ་སུ་ལྷ་མཚོག་ལྷན་པའི་ཆེའི་སྐབས་གྱིས་རྗེ་ལྷ་མ་སྐོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱི་གདན་ས་དེ་
ཉིད་དུ་ཞལ་སོར་མཛོན་པར་བཞོད། དགོང་འོ་སྤྱི་དུ་སྐྱུ་འཁོར་ཚུགས་བསྐྱུངས་བཅས་ཡངས་པ་ཅན་གསེར་
གདུང་ཁང་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་གྱིས་ཉེན་མཛལ་གནང་མཐར་སྤོན་འཁོར་ཡོངས་གྱིས་སྐྱུ་ལྷན་མང་དུ་འབྲུལ་གནང་མཛད།
ཚུལ་བསྐྱུན་སྐྱུ་མོང་བའི་སྤྱི་དུ་ཚོས་ཐེབས་ལས་དུ་སྐྱུ་ཆོགས་ཆེ་བའི་ཁར། སྐྱུ་ལྷན་མང་དུ་མཛད་པ་དང་ན་བཟའ་ལ་
དེ་ཅམ་དོ་ནན་མ་གནང་བ་སོགས་གྱི་དབང་ལས་དུས་དེར་སྐྱུ་ཚོད་གྱི་སྐྱུང་གཞི་བཞེས་པའི་ཚུལ་མཛད་པས་ཡོངས་
འཛིན་ཞབས་འབྲིང་དང་བཅས་པ་སྐྱུགས་འཚོབ་ཆེན་པོར་གྱུར། ཞབས་འབྲིང་ཚོས་མཛད་ཆེན་ཁག་དུས་འགྲུངས་
གནང་སྐྱོད་ཡོང་བའི་སྐྱུགས་འཕྲུག་ལུས་པར། བཀའ་ལས། རྗེ་ལྷ་མའི་གདན་སར་མཛད་སྐོ་དང་པོ་དེ་ཡིན་པས་དེ་
ལྷན་གནང་མི་དུང་བས་སྐྱུག་དུས་བྱ་དགོས་ཞེས་གསུང་ཐེབས། དེ་ལྷན་པོད་ལྷ་ 1 ཚེས་ 12 དང་ལྷ་བ་ 9 ཚེས་
29 ཉིན་ནས་དགའ་ལྷན་སྐྱུ་སྤྱིའི་མཛད་སྐོ་སོགས་འཚར་དོན་ལྷན་བསྐྱུངས། པོད་ཚེས་ 22 ལས་ཉིན་གསུམ་གྱི་རིང་
འཛམ་མགོན་ལྷ་མ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གདུང་ཉེན་གྱི་མདུན་དུ་སྐོང་མཚོད་དང་ཚོགས་འཁོར་རྒྱས་གཤོལ་དང་ཚོས་
རྒྱལ་ཁང་དུ་གཟུབ་གསོལ་བསྐྱུང་ཚོགས་སོགས་གནད་སྤོན་མཛད།

པོད་ལྷ་ 1 ཚེས་ 22 དང་ལྷ་བ་ 10 ཚེས་ 10 ཉིན་ལྷན་སྐྱོད་དམ་འཛོག་གི་མཛད་སྐོར་གཞུང་ས་ནས་
ཚོགས་ཆེན་འདུ་ཁང་དུ་ཉེན་མཚོག་སྐྱུན་སྐྱུར་མཚོད་འབྲུལ་རྒྱས་གཤོལ་དང་དགོ་འདུན་འདུས་པ་རྒྱ་མཚོར་བསྐྱེན་

བཀུ་མང་ཇ་སྐྱ་འབྲེད་སོགས་གང་རྒྱས་འབྲུལ་གནང་མཛད་དེ། ཕྱི་ཉིན་མཛད་ཆེན་དངོས་གཞིའི་སྐྱབས་ཡུལ་ས་
རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་ཚོགས་ཆེན་རྩོ་གཅེལ་སྟེང་དུ་མི་འཛིགས་སེང་གའི་ཁྲི་ལ་ཞབས་བྲུང་མངོན་པར་བཀོད་པ་
ན། ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་སོགས་སྤར་ལམ་ཉམས་མེད་དུ་བསྐྱེད་ས། དེ་ནས་དགའ་བྲུང་མཁན་པོ་ཡེ་ཤེས་
དགའ་བ་དང་། དགའ་ཤར་མཁན་པོ་སྟོ་བཟང་ཚོས་འཕེལ། དགའ་བྲུང་མཁན་བླུང་གསེར་ཀོང་སྐྱལ་སྐྱ། ཤར་ཆེ་
མཁན་བླུང་རྒྱ་མཚོ་དབང་བླུག་སོགས་མཁན་པའི་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱི་བྱེད་གཞུང་ཆེན་གྱི་བཟང་གནད་ཐོག་
བཀུ་བཟླ་གི་བཟོ་བ་སྤུལ། དགའ་ལྗན་ཤར་བྲུང་གི་མཁན་པོ་ལས་ཐོག་གཉིས་དམ་བཅར་བཞུགས་པའི་ཆེ།
ཡུལ་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་ནས་མཛོད་གནས་དུག་པའི་ཆེག །བདེན་གསུམ་མཛོད་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་
དང་། །ཚོས་ལ་ཤེས་ནས་དད་པ་འཛོལ། ཅེས་བ་ལུང་འཕེན་གནང་སྟེ་ཉམས་གསལ་གཏོང་གནང་མཛད་པས་དེར་
འདུས་དག་ཞན་ཀུན་གྱི་ཡིད་ལ་གཞིག་ཏུ་མེད་པའི་དད་མོས་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད། དེ་ལ་ཡུལ་ས་མཚོག་ནས་སྤྱིང་རིན་
པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

ཤར་བྲུང་གི་མཁན་པོ་རྣམ་གཉིས་དམ་བཅར་བཞུགས་པ་ལ་མཛོད་ཅ་བ། བདེན་གསུམ་མཛོད་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་།
ཚོས་ལ་ཤེས་ནས་དད་པ་འཛོལ། ཅེས་བ་ལས་བརྒྱམས་ཉེ་ཉམས་གསལ་འཕེན་པར། ... རྗེ་སྐྱ་མ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་
གདུང་ཉེན་སོགས་ཉེན་མཚོག་རྣམས་ལ་ཁོ་པོ་ཅག་ནས་སྐྱུག་གནས་ཀྱི་ཚོ་ག་བཀྱིས་སྐྱབས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་
ཡང་ཕེབས་ཉེ་དམ་ཡེ་དབྱེར་མེད་དུ་བསྟེན་བར་མཛད། དེ་ནས་དགའ་ལྗན་དབང་བསྐྱེད་རིང་སྐྱོན་ཚོ་སྐྱ་བསངས་གཏོང་
བར་བསྐྱོད་སྐྱབས་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་གཡག་ལ་ཆེབས་ཉེ་སྐྱོན་ཕེབས་དང་འབྲེལ་ཏུ་ཅང་དབྱེས་པའི་ཉམས་མཛད། ལྷོ་
ལྷའི་ཡེགས་ཚོགས་འཕེལ་བའི་སྐྱགས་སྟོན་མཛད་པ་ལོང་མ་ཆག །ཅེས་བཀའ་གནང་། དགའ་ལྗན་ཁྲི་ཐོག་ཁང་དུ་ཉེན་
སྐྱུང་དམ་འབྲུང་མ་ཞལ་ལྷེ་སྟེ་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་སྐྱ་འགག་དང་། ལྷའི་ཚོས་པོས་རྣམ་གསུམ་སོགས་ནང་ཉེན་
འགངས་ཆེན་རྣམས་མཛལ་གནང་མཛད་པ་སོགས་གདན་གསུམ་གྱི་བྱ་སྐྱོར་དམ་འཛོག་ཆེན་མོ་ཡོངས་སུ་བྱུང་བར་
མཛད། དེ་ལྟར་ཕྱིར་ལྷ་ལྷན་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་གནང་བའི་ཕེབས་ལམ་ཚལ་གྱུང་ཐང་དུ་ཅུང་ཟད་སྟོན་བཞུགས་ངང་སྐྱག་
དཔེ་གཟེགས་པའི་སྐྱབས་སུ། རྒྱ་དཔོན་གྱང་ཅིན་ལུ་ཡིས་བཀའ་ཤག་བརྒྱད་རྣམས་སྤྱིང་མང་དུ་ཞུས། དེ་ལ་ཡོངས་
འཛིན་ཁྲི་བྲང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

ཡུལ་ས་མཚོག་ཞང་བཀའ་འབྲུམ་གཟེགས་ཞེབ་ཀྱིས་སྟོ་བཞུགས་མཛད་སྐྱུར་སྟོན་རྒྱ་དཔོན་གྱང་ཅིན་ལུ་ནས་ཚུ་
བཞི་སྐྱང་དུག་གི་དམག་མིས་སྟེ་མོར་རྒྱ་སྟོགས་དང་དམག་འཐབ་ཀྱིས་མི་གསོད་ཐལ་ཆ་ཆེན་པོ་ཡོང་བཞིན་པ་དེ་དག་
ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་དང་། ས་གནས་གཞུང་གིས་བཀའ་སྟོན་འགན་ལེན་དགོས་ཤིང་། དེ་ལྟར་མ་བྱུང་ཆེ་རྒྱ་སྟོགས་ནས་དག་
གཞོན་བུ་རྒྱ་ཡིན་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་འཛིགས་སྐྱལ་སྐྱན་སེང་བཀའ་ཤག་བརྒྱད་སྐྱལ་འཕྲོར་བྲུང་གཞིས་སྐྱགས་དམ་སང་
རྒྱན་མི་བཟང་བ་བྲུང་སོང་། དེའི་ནངས་པར་ཡུལ་ས་མཚོག་སྐྱགས་ཉམས་མི་སྟོ་བའི་རང་ལོར་སྤྱིང་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་

བསྐྱེད་པ། ཞེས་གསུངས། རྒྱ་མིའི་ཕྱོགས་ནས་མགོན་པོ་མཚོག་ལ་རྩོག་གིས་དང་བསྐྱེད་གཅོད་ཅི་ལྟར་ཞུས་ཀྱང་།
བསྐྱེད་པ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་བདེ་ཐབས་ལ་གཞོན་པ་དང་མི་གསོད་ཁྲག་སྤྱོད་སོགས་ལས་ངན་ཚབས་པོ་ཆེའི་
རིགས་གང་ཡང་མི་འབྱུང་བར་མཛད་རྒྱ་ནི་སྐབས་དེ་ལྟེན་གྱི་ཐུགས་རེའི་གཙོ་གནད་དུ་མངོན་ལ། དབྲུ་ལ་སྤྱོད་རྗེ་
བསྐྱོམས་ཤིང་དབྲུ་རྣམས་མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཉམས་བཞེས་གོང་དུ་སྤེལ་བའི་དགོ་ཆུན་གྱི་མཚོག་དུ་གཟིགས་པའི་ཚུལ་
ཡང་<<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང>>ཞེས་བར་གསལ་བར་གསུངས།

དེ་ལྟར་ནག་ཕོགས་རྒྱ་སྤྱིའི་དབྱེད་གི་གདུག་རྒྱབ་དབྱེད་ཀྱི་ན་བུ་ལྟར་འཁྲིགས་ཤིང་ཡུན་རིང་དབང་ཚད་ལ་
དབུ་འཁོར་བའི་རང་སྤེ་མཐོ་རིམ་ཕོགས་ལ་འགོག་སྲུང་གི་ཐབས་རྒྱས་ཅ་བྲལ་དུ་གྱུར་བར་བརྟེན། ཚོས་སྤིད་ལུགས་
གཉིས་ཀྱི་མཛད་འགན་བསྐྱེད་བཞེས་གྲུབ་ཅིང་ནས་དབྱེད་དབྱུག་གྱི་བཞུགས་གནས་པོ་བྲང་གཉིས་སུ་ཚོས་སྤིད་ཀྱི་
མཛད་པའི་རྒྱུ་རྗེ་བཞེན་སྤྱོད་དཀའ་བར་གྱུར་ཏེ་ཕོ་མོར་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱུར་དགོས་པ་སོགས་སུ་ཚོགས་དང་མཛད་
དཀའ་ཚད་ལས་བཀལ་བ་བྱུང་། དེ་ལྟར་ཡང་། <<བྲུ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་པོའི་རྣམ་གཞག>>ལས།

རྒྱ་དཔོན་རྣམས་ལ་བཀའ་ཚོལ་གནང་སྐབས་ཡུལ་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་སྤྱོད་པ་ཡང་། ཐུགས་སྐྱེས་གསུང་སྤོབས་
བསམ་གྱིས་མི་ཁྲབ་ཅིང་། རི་སྐད་དུ་ ཚུལ་ཚེན་གཞན་གྱི་འིང་མི་འཛོག་ཆིག་རྗེས་ཆིག་བདག་སྐྱེ་མཁས་པ། ཆིག་
ལ་དབང་བ་ཆིག་མཐའ་ཡས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཚོག་དོན་འགག་པ་མེད་པའི་བཀའ་ལན་རེ་རེ་གནང་སྐབས། རྒྱ་
དཔོན་གཉིས་ཀྱང་མན་ཚུན་བལྟ་རེས་བྱེད་ཀྱི་འདུག །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། སུ་དང་གང་ལ་ཡང་ཐུགས་བག་ཚབ་དང་
ཚོད་ཚོད་བོད་འབྱུར་བ་སོགས་སྤྱེ་བོ་ཐ་མལ་བ་ལ་རང་ཆས་སུ་མངའ་བ་མཐའ་དག་ཡོངས་སུ་སྤྱངས་ཏེ། མི་ཆུན་
དབང་ཤིང་ཅན་དག་གི་མདུན་དུ་གཟི་བྱེན་དང་བརྗིད་བག་གི་དབལ་སྐད་ཅིག་ཀྱང་ཉམས་པ་མེད་པར་བོད་ཚོས་ལྡན་
ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་འཛིག་ཉིན་གྱི་གཡང་ལས་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་པའི་ཐབས་ཚུལ་སུ་ཚོགས་བསྐྱེད་མར་མཛད།

པོ་རྒྱ་ཚོས་གངས་རི་བཞེན་མ་རེས་ཀྱང་། སྤྱི་ལོ་ 1957 ལོའས་ 1958 ལོའི་དབྱེད་ཁར་ཡུལ་ས་མཚོག་ནས་
ནོར་གླིང་ཚོས་པའི་ནང་འཛིགས་བྱེད་དཔའ་བོ་གཅིག་པའི་བསྐྱེད་རིམ་གྱི་བཀའ་ཁྲིད་དང་། དགུན་ཚོག་ཅེ་པོ་བྲང་དུ་
ལམ་རིམ་བསྐྱེད་དོན་གྱི་བཀའ་ཁྲིད། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་དཔལ་གློ་མོར་མའི་རྗེས་གནང་སྐབས་ཅིང་སྐབས་དེར། ཚོས་ཞུ་
བར། དེ་རིང་ནས་བཟུང་བྱེད་རང་རྣམས་ཁེར་རྒྱུར་མ་ཡིན་པར་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་བྱེད་ཅིག་དང་ལྷན་དུ་ཡོད་ཅེས་
སོགས་ཀྱི་བཀའ་བཟང་མེབས་པའི་ཚུལ་དང་། ཡང་ར་མོ་ཆེ་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་དབང་
ཆེན་སུལ་བའི་ཚུལ་བཅས་<<མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་རྒྱུང་བདེན་པའི་རང་སྤྱོད>>ཞེས་བར་གསལ།

ལྷ་རམས་དམ་འཛིན་གི་མཛད་པ།

དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1958 ལོ་རྩེ་བོད་སྤྱི་ལོ་གསུམ་ཀུན་ཏུ་རྒྱ་དམར་གྱིས་བཙོན་འཇུག་དམར་གསོད་ལུ་གེ་སོགས་རྒྱན་མ་ཚད་པར་སྤེལ་བཞེན་པ་དང་། བོད་དབུས་གཙང་གི་ཡུལ་གྱི་ཀུན་ཏུ་འཕང་འགྲོ་སྤྱོད་དང་གཡོ་སྤྱོད་གི་ལོ་ལང་སོགས་གསལ་དཀའ་བའི་གནས་ཚུལ་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུན་དུ་འབྲུང་བཞེན་པ་སྟེ་དུ་ཡང་ཡང་གསོལ་བས་སྐྱེ་ཆོགས་དང་ཐུགས་དམ་ཆེན་པོར་གྱུར་ཀྱང་གདན་གསུམ་གྱི་གྲ་སྐོར་དམ་འཛིན་ཆེན་མོ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པར་མཛད་དེ། ལྷ་རམས་ལྷ་རམ་པལ་ལོ་སར་གྱི་མཛད་རིམ་རྣམས་ཡོངས་སུ་བསྐྱེད་པ། བོད་ལྗོངས་ ༡ ཆོས་ ༥ སྤྱི་ལོ་ 1959 ལྗོངས་ 2 ཆོས་ 12 ཉིན་གྱི་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞུང་མེད་ཁང་ཆེན་པོ་ཅེ་པོ་བྱང་པོ་ཏེ་ལ་ནས་ཞབས་བཏེགས་ཏེ་གངས་ལྗོངས་ལྷ་མི་ཡོངས་གྱིས་རྒྱན་འཛིན་ཐེབས་བསུ་སྟེ་མེད་པའི་ལུགས་སུ་བྱས་ཏེ་ལྷ་རྒྱལ་སྤེལ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོར་ཞབས་བྲུང་གུན་ཏུ་དགེ་བའི་བཟང་གིས་གྱི་རི་མོ་མཛོན་པར་བཀོད། ཉིན་རེའི་མཛད་རིམ་རྣམས་གཤམ་མེད་བདེ་ལྷག་དང་བསྐྱེད་པ།

བོད་ས་པལ་ལྗོངས་ ༡ ཆོས་ ༡༣ སྤྱི་ལོ་ 1959 ལྗོངས་ 2 ཆོས་ 21 ཉིན། ལྷ་རྒྱལ་གསུང་ཆོས་ར་བའི་ནང་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་གཉིས་གྱིས་དབུས་གོ་བབ་ཅན་གྱི་ལྷ་རྒྱལ་ཆེ་མ་དང་གདན་གསུམ་གྱི་མཁན་པས་བྱང་། བཀའ་རྒྱུན་དང་ཡབ་གཞིས་སྐྱེ་འཁོར་སོགས་གནད་ཡོད། གདན་གསུམ་གྱི་མང་ཚོས་ལུང་རིགས་སྐྱེ་བ་དང་ལྷགས་བཙོན་སོགས་བོད་གངས་ཅན་ལྗོངས་གྱི་སྤྱི་པོ་མེར་སྐྱེ་འགན་བར་མ་ཁྲི་ཐག་དུ་མ་འདུས་པའི་དབུས་སུ། ལྷོན་མཚོག་ལུབ་པའི་དབང་པོ་དང་རྗེས་འཇུག་མཁས་གྲུབ་དག་གི་གཞུང་ལུགས་རབ་འབྱམས་སྐྱེ་བ་ལ་འགན་པའི་ལྷ་དང་བལ་བ་འཛམ་སྤིང་མཁས་རྒྱུའི་དབུས་ན་རྒྱལ་མཚོན་གྱི་ཏོག་ལྷ་མཛོན་པར་མཚོ་བ་བོད་གངས་ཅན་ལྗོངས་གྱི་ལྷ་སྐྱེལ་འཕགས་པ་འཛིན་ཏེན་དབང་ལྷག་ལ་གོང་ས་རྒྱལ་མཚོག་བཏུ་བཞེན་པ་ཆེན་པོ་གང་གི་ཞལ་སྟེན་གྱིས་གཞུང་ཆེན་བཀའ་བོད་ལྷ་ལ་གསལ་བསམ་མཐར་སོན་པའི་འབྲས་ཏུགས་སུ་ལྷ་རྒྱལ་ཆོ་འཕྲུལ་སྟོན་ལམ་ཆེན་པོའི་གྲ་སྐོར་རབ་འབྱམས་པའི་མཚོན་ཏུགས་བཞེས། དེ་ཡང་མི་ཁྲིའི་ཆུ་འཛིན་གསར་བས་ས་ཆེན་ཡོངས་སུ་བཀའ་བ་ལྷ་བྱའི་དགེ་འདུན་ལུང་རིགས་སྐྱེ་བའི་ལྷ་ཆོགས་ཆེན་པོའི་དབུས་སུ་མི་འཛིན་པའི་གསུང་བཏེགས་པའི་ཁྲི་འཕང་མཚོན་པོར་ཐུགས་ལ་ཞུམ་ཞུམ་པ་དང་འཆེར་འཆེར་བ་སོགས་ཐུགས་བཀའ་ཆོ་བའི་སྤྱང་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་འཛིན་པ་མེད་པའི་གནས་མཐའ་དག་བདག་གིར་བཞེས་ཏེ་འགྲིང་བཀའ་གཟེ་བྱིན་གྱི་དཔལ་གུན་ནས་མཛོན་པར་གྱུར་པའི་ཆོ། རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་གྱི་བཏུ་བྱུབ་ཆེན་པོ་རྣམས་ལའང་འགན་བཙོན་དུ་རུང་བར་སྟུམ་པའི་གངས་ཅན་མཁས་པའི་དབང་པོ་རྣམས་གྱིས་ལུང་རིགས་གྱི་རྒྱུད་ལས་བྱངས་པའི་ཐབ་གནད་བཀའ་བཏུག་གི་བཟོ་བའི་ཆོས་དབྱེད་སྟེན་པོ་སྟེན་གྱི་དབང་པོར་གསོལ་བ་ན། གཞུང་ཆེན་ལྷའི་ཐབ་གནད་གྱི་གསུང་ལན་རྣམས་དོན་གྱི་ཆ་ལས་ཅུང་ཟད་

ཀྱང་ཡོ་བ་མེད་པར་ཐོགས་མེད་དུ་སྐྱལ་བས་ཀུན་ཏུ་ལས་པར་གྱུར། གཞུང་བསྐྱེད་གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་
ཡང་རྟེན་གཞིར་རང་ཕེབས་ཀྱིས་བདེན་བཞིའི་ཚོས་འཁོར་ལས་བརྩམས་པའི་བརྟུ་བཞི་བཟོ་བ་སྤུལ་ཅིང་
ལེགས་སའི་མེ་ཏོག་ཀུན་ནས་གཏོར། གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་རྟགས་གསལ་སྤུལ་བའི་རྒྱལ་ལ། ཡོངས་
འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་རྩམ་ལས།

ཉིན་གྲང་དམ་བཅའི་སྐབས་གནས་ཚུང་སྐུལ་བའི་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ཡང་རྟེན་གཞིར་ཁོག་བརྩམས་ཐོག་བབས་ཀྱིས་
ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་བདེན་བཞིའི་ཚོས་འཁོར་ལས་བརྩམས་པའི་རྟགས་གསལ་མདོར་བསྐྱུས་ཤིག་འབྲུལ་གནང་དང་
འབྲེལ་ལེགས་སའི་ལུང་འབྲུལ་གནང་མཛད། ཅས་དང། <<དགོ་སྤྱིག་ལས་ཀྱི་སྲོང་བ།>>ལས།

ཚང་མས་ཡིད་ཅེ་གཅིག་པས་གསུང་གི་བདུད་ཅིའི་དགའ་སྟོན་སྲོང་བཞིན་པའི་སྤྱད། བཟོ་ཚོ་སྤོང་སའི་ཉེ་མཚམས་ན་
གནས་ཚུང་སྐུ་རྟེན་ཏུ་སྐྱ་མ་བཞུགས་འདུག་པར། སློ་བུར་སྐུལ་བའི་ཚོས་རྒྱལ་རྗེ་རྗེ་གཤམ་ལྷན་ཐོག་བབས་ཀྱིས་ཞབས་
གཉིས་ཐད་ཀར་བརྟུངས་ཤིང། ལྷག་པ་རྒྱབ་ཏུ་འབྲེལ་སོང་བར་གཡས་གཡོན་གྱི་མཁན་ཕྱེ་ཚོས་སྐུ་རྒྱབ་ནས་སྲོར་
སོང་ཞིང། དེ་མཚམས་སློལ་མ་ལྷ་ཁང་སྲོགས་ནས་གནས་ཚུང་བའི་སྐུ་ཞབས་མང་པོས་དབུ་རྟོག་སོགས་ལྷ་ཆས་
བསྐྱམས་ཏེ་སྤྱར་སྐབས་སུ་བྱོན་ནས་བསྐྱོན་འབྲུལ་ཞུས་སོང་བས། ལྷ་ཁོག་ཏུ་བརྟུངས་ནས་ལྷ་ཆས་བསྐྱོན་པ་མཛུལ་
བའི་ཐོག་མ་སོང་སྐབས་ལྷ་དམོ་ཆེ་བར་མ་ཟད། དབུ་རྟོག་བསྐྱོན་པའི་ཆེ་མགུལ་སློག་བསྐྱམས་ཆེས་པས་སྐུ་རྟེན་
གཤམ་གས་མེ་ཡོང་ངམ་སྐྱམ་བའང་བྱུང། དེ་ནས་གནས་ཚུང་བའི་རྗེ་པོས་དུང་རྒྱ་དང་བཅས་སྐུལ་བའི་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་
པོས་ཡགོང་ས་སྤྱག་ན་བསྐྱོའི་བཞུགས་ཁྱི་རིན་པོ་ཆའི་མདུན་དེར་སྤྱར་སྐབས་སུ་བཅར་ནས་དགུ་འཆམ་དང་བད་ལུང་
སྟོན་དུ་འགོ་བའི་བདེན་བཞིའི་ཚོས་འཁོར་ལས་བརྩམས་ཏེ་རྟགས་གསལ་སྤུལ་བའི་ཐོག །ལུང་འབྲུལ་ཡང་ཞུས་སོང་བ་
མཛུལ། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་སྤྱ་གྲུང་དགོང་གསུམ་གྱི་དམ་བཅའ་ཆེན་མོ་དང་བཤའ་རྒྱུང་དམ་བཅའ་སོགས་

ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ན། གངས་ཅན་ལྷ་མི་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱགས་ལ་དགའ་བ་དང་སྟོབས་པའི་སྤྱང་བ་རབ་ཏུ་རྒྱས་ཤིང།
ཡོངས་འཛིན་གྱི་དོན་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་ནས་ཀྱང་བསམ་བཞུང་གི་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་པའི་རེ་འབྲས་མཛད་དུ་བྱུང་བ་འདི་ལྷ་
བྱ་ཞིག་བདག་གིར་བཞེས་པ་ནི་རྗེ་འདྲའི་ངོ་མཚར་བའི་གནས་སུ་ཆེ་ཡང་ཞེས་སྤྱགས་དབྱེས་ཉམས་ཆེན་པོ་མཛད་
དེ་ཆེས་ཆེར་བསྐྱགས་པར་མཛད། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས།

པོད་ས་ལག་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཆེས་བརྟུ་གསུམ་ཉིན། བཟོ་ཚོ་འབྲུལ་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོའི་གྲ་བསྐྱོར་རབ་འབྲུམས་པའི་མཛད་
སྟོའི་སྐབས་ཞོགས་ཚོགས་མང་ལ། གསུང་ཚོས་ར་བའི་དམ་བཅའ། གྲང་ཆོགས་མང་ལ། ཉིན་གྲང་དམ་བཅའ། སྟོན་
ལམ་གྲང་ལ། དགོང་དོའི་དམ་བཅའ་ཆེན་མོ། བཤའ་རྒྱུང་དམ་བཅའ་སོགས་ཚང་མར་ཕེབས་ཏེ་ལུང་རིགས་སྐུ་བའི་རྒྱ་
མཚོག་རྣམས་ཀྱིས་ཁོ་བོར་ཐབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་གཞུང་དག་གི་དགའ་གནད་ལས་བརྩམས་པའི་བརྟུ་བཞི་བཟོ་བ་མཛད་
སྐབས་སྤྱགས་ཞེབ་ནན་ཏན་དང་འབྲེལ་དམ་བཅའ་གྲུབ་རྗེས་ཁོ་བོར་དབྱེས་པའི་གསུང་གི་བདུད་ཅི་རབ་དགའི་ལང་ཚོ་
མཚོག་ཏུ་བརྟུངས་པར་མཛད། ཅས་བཤའ་གནང། བོད་ཆེས་བརྟུ་བཞི་ཉིན། ཞུམས་ར་ཆེན་མོར་གཞུང་ས་ནས་

ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་ནས་གཞུང་ཆེན་གསལ་བཞེས་ལེགས་པར་གྲུབ་པའི་དགའ་སྟོན་རྒྱ་ཆེར་

བཤམས་ཤིང་། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་གཉིས་དང་མཚན་ཞབས་བཅས་ལ་རྒྱལ་བའི་གཞུང་ཆེན་གསུམ་བཞེས་ཀྱི་
ཞབས་ཞུ་ལེགས་འགྲུབ་བྱུང་བའི་གཏང་རག་གི་འབྲུལ་སྐྱེས་ཀྱི་ལོ་ལ་བཏེགས། བོད་ཆོས་བཙུན་ལྷན་ཁྲིམས་ལ་
ཆེན་མོར་མང་ཐོས་འདུལ་བ་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་དུས་འབྲེལ་གསོ་སྦྱོང་གནང་བར་ཆོགས་དབུས་སུ་ཆེབས་ཐེབས་
ཀྱིས་གསོ་སྦྱོང་གི་མདོ་འཆད། ཉིན་དེར་གསུང་ཆོས་ར་བར་འདུས་མང་ལ་སྐྱེས་རབས་ཀྱི་བཀའ་ཆོས་སྣལ་རྒྱུད་གྲ་
སྒྲིག་འཕུས་ཚང་གྲུབ་ཀྱང་། བོད་ཆོས་བཏུ་གསུམ་ཉིན་ནས་རྒྱ་དམར་ཀྱིས་གསུང་རའི་ཐད་ཀྱི་རྒྱ་མིའི་སྤྲོད་ཁང་གི་
སྤོང་དང་སྐྱེ་ལུ་ཁྲུང་ཁར་གྲེ་པད་བཅིགས་ཏེ་འཛིང་རགས་བཟོས་པ་དང་། སོ་ཁྲུང་དུ་མེ་མདའ་བཏུགས་པ། རྒྱ་དམག་
གིས་སོ་ལུ་བྱས་པ་སོགས་མི་དམངས་ལ་དོགས་པའི་སྤྱད་བ་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་བྱུང་བས། རྒྱལ་བའི་སྐུ་
ལྷན་དམིགས་ཏེ་གཞུང་དམངས་གཉིས་ནས་གསུང་ཆོས་ར་བར་ཆེབས་སྐྱུར་མི་མཛད་པའི་གསོལ་འདེབས་ལྷན་
པས་དགའ་ལྷན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྐྱེས་རབས་ཀྱི་བཀའ་ཆོས་གནང་དགོས་པ་བྱུང་། བོད་ཟླ་ ༡ ཆོས་ ༡༦ ཟླ་ལོ་
1959 ཟླ་བ་ 2 ཆོས་ 24 ཉིན། ར་མོ་ཆེའི་རྫོ་པོ་མི་བསྐྱོད་དོ་རྫོ་མི་སྐུན་སྐར་སྐུན་འཛིན་ལྷན་གསོལ་སོགས་དང་། ཆོ་
དཔག་མེད་ལྷ་ཁང་དུ་གནས་གཟིགས་ཉེན་མཚལ་གྲུབ་མཚམས་ནོར་སྤིང་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་ཀྱིས་ཉིན་ཤིག་ལྷོད་
བཞུགས་གནང་། རྣམ་ཀུན་གྱི་གཞུང་ལས་མཛད་རེམ་ཁག་གཏུག་ལག་ཁང་དུ་གནང་།

སྤྱིང་རྗེའི་སྐུ་གཅིག་སྐྱེ་ནོར་ལོ་གོང་ས་ཆེན་པོ་མཚོ་གཤམ་ལྷ་ལྷན་ཆོ་འཕུལ་སྐྱོན་ལམ་ཆེན་མོའི་རབ་འབྲམས་
པའི་མཚན་བཞེས་མཛད་ཆེན་གྱི་བར་གསལ་ནས་སྤྱི་ལྷན་དུ་སྤོད་བཞུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅུང་ཟད་མངོན་ཡང་། ལྷན་ལྷན་
དུ་བསྐྱོན་སྤིང་མི་རིགས་དང་བཅས་པ་ཆགས་འཛིན་གི་དབྱེ་མཚམས་མི་གསལ་བའི་གཉན་འཕྲང་གི་དུས་ངན་
འཛིགས་པ་ཅན་དེ་ཉིད་ཉིན་རེ་ནས་ཉིན་རེར་རྗེ་རྗེ་བྲག་ཏུ་འགོ་བཞེན་པར་བརྟེན་ཐུགས་སེམས་སྤོ་བའི་སྤྱད་བ་ཞིག་
ག་ལ་མཚེས་ཀྱང་། བཙུན་འདས་ཀྱིས། སེམས་ཅན་ལས་ཀྱིས་ཤི་བ་ལ་ཀུན་དགའ་བོ་ཁྱོད་སྐྱེད་ལ་མ་བྱེད་
ཅིག །ཅེས་བཀའ་སྣལ་བའི་རྒྱལ་དང་མཐུན་པར་བོད་མིའི་སྤྱི་མཐུན་གྱི་ལས་རྒྱུལ་ཟབ་མོ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་པ་ལ་མངོན་
དུ་སྤོགས་ཟེན་པས། སྤོགས་བཏུའི་རབ་འབྲམས་ཞིང་གི་རྒྱལ་བ་དེ་སྐུ་ཐམས་ཅད་དང་འཛིན་ཉེན་གྱི་དཀར་སྤོགས་
སྤོང་བའི་སྐུ་མཐུ་བོ་ཆེ་མ་ལུས་པ་བོད་གངས་ཅན་ཞིང་དུ་ཞལ་འཛོམས་ཀྱང་བཙུན་སུ་མེད་པའི་གནས་སུ་བྱུར་ཡོད།
དེ་ལྟ་ནའང་། བཙུན་བ་སྤྱིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་གཞན་དབང་དུ་བྱུར་བའི་འཕགས་ཆེན་རྣམས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཉམ་ང་
བར་གྱུར་པ་གཟིགས་པ་ན། མ་གྲུ་གཅིག་པ་ལ་བཙུན་བ་ལས་ཀྱང་སྐྱག་པའི་འགོ་བ་ཀུན་ལ་བུམས་ཤིང་བཙུན་བའི་
ཐུགས་རྗེའི་འཕེལ་འབྲུགས་ཆེ་དུ་འགོ་བ་ལས་ཡལ་བར་འདོད་བའི་སྐབས་ཤིག་ག་ལ་མངའ།

དེ་ལྟར་བོད་ལྗང་ ༡ ཆེས་ ༡༣ གྱི་ལོ་ 1959 ལྗང་བ་ 3 ཆེས་ 1 ཉིན་ཡལོང་ས་མཚོག་སློན་འཁོར་ལྷགས་
བསྐྱེས་ཞོར་གླིང་ཕོ་བྲང་ནས་སྐྱར་ཡང་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ཁང་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱེད་ལ། བོད་ཆེས་ ༡༣ བཤད་ཚུང་དམ་
བཅའ་སོགས་ཀྱི་མཚན་དེམ་བསྐྱེད་ལ། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་དེན་ཕོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

སློན་ལས་གྲོལ་ཉིད་ཉིན་གཅིག་ཡལོང་ས་མཚོག་སྐྱར་སྐོལ་གྱང་ཆིགས་མང་དེའི་སྐབས་ཆོགས་དབུས་སུ་ཞབས་སོར་
འཁོར་ཐོག་། དེང་སྐབས་སློབ་གྲྭ་ཁག་ཏུ་རག་ཐོག་ནས་དེ་བའི་རྒྱགས་ལེན་བའི་སྐོལ་དང་མཚུངས་བར་ཁོ་བོ་ནས་སློབ་
འཁོར་གྱི་དེ་ཆིག་ཏུ་བཀའ་བོད་ལྷའི་རྒྱ་གཞུང་ཁག་གི་ནང་ནས་ཆོགས་བཅད་སློབ་གྲྭ་ཆོགས་ཤིག་དེམ་བར་སློབ་རྗེས་
ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་ཆིགས་བཅད་སོ་སོར་དོན་འགྲེལ་རྟགས་སློབ་འཁོར་གནང་མཚན་ཅིང། གྱང་ཆིགས་མང་རྗེ་

གྲོལ་རྗེས་ཁུམས་རར་མཁས་མང་མདུན་སར་བཤད་ཚུང་དམ་བཅའ་འཛིན་གནང་མཚན། ཅེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ལྷ་ལྷན་
རབ་འབྲུམས་བའི་མཚོན་བཞེས་མཚན་ཆེན་ཡོངས་སུ་གྲུབ་མཐར། བོད་ལྗང་ ༡ ཆེས་ ༡༥ གྱི་ལོ་ 1959 ལྗང་བ་ 3
ཆེས་ 4 ཉིན་¹³⁸གྱི་ཞོགས་བར་བུམས་བ་གླིང་སྐོར་རམ་བུམས་བ་གདན་འདྲེན་གྱི་མཚན་དེམ་སོགས་བསྐྱེད་ལ་རྗེས་
ཕྱིར་ཞོར་གླིང་ཕོ་བྲང་དུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱེད། དེ་ནས་དེགས་དང་དབྱེལ་འཁོར་རྒྱ་མཚོའི་མངའ་བདག་ཁམས་གསུམ་
ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ཞོར་བུའི་ཞལ་སྐྱ་ནས་ཀྱིས། དད་ཅན་དུ་མས་རི་ལྟར་སྐྱར་ནས་
གསོལ་འདེབས་ལུལ་དོན་ལྟར་སྐྱི་ལྗང་ 3 ཆེས་ 7 ཉིན་དབལ་དོ་རྗེ་འཛིགས་བྱེད་དཔའ་བོ་གཅིག་བའི་དབང་གི་སྟེ་
ལོན་དང། ཕྱི་ཉིན་དབང་བཞེ་མ་ལུས་རྗེགས་བར་བསྐྱར་ཏེ་གདུལ་བུ་ལས་སྐལ་ཅན་དུ་མའི་རྒྱུད་ལ་སྐྱུ་བཞེའི་ས་པོན་
གྱང་པོ་འཛིན་བར་མཚན་བ་སོགས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་མཚན་བ་སྐབས་པོ་ཆེ་སློབ་ཆོགས་ནས་བསྐྱེད་མར་བསྐྱེད་ལ།
སྐབས་དེའི་དཔོངས་བ་བཞེས་ཕྱོགས་ཐད་<<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས།

ང་ཚོར་སྲིད་དོན་གྱི་རྣམ་འཛིན་དཀའ་ངལ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་ཆོས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་སུ་མཐུད་ཀྱིས་བྱེད་པའི་སྐལ་
བཟང་ཐོབ་ཅིང། འཁུར་བཅོན་ཆེ་ཤོས་བྱེད་ཡུལ་སྐྱར་ནས་དེ་རང་ཡིན་བར་མ་ཐད། ད་དུང་ཡང་དེ་རང་ཡིན། གལ་སྲིད་
གོ་སྐབས་གྱང་ན་མང་ཐོས་གདམས་བར་ཤར་བའི་མཁས་པའི་བྱང་དུ་འདྲེ་སྐྱར་སུ་མའི་སློབ་ཆོས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་
འབའ་ཞིག་བྱེད་འདོད་ཡོད། འགྲེལ་བཤད་སློབ་བཞེད་ཐེན་བ་ལྟར། རྒྱགས་སློབ་(གྲ་སྐོར་དམ་བཅའ)དེ་དག་ནི་མཁས་པ་
དང་གྲུབ་པའི་དགེ་བཤེས་མང་ཆོགས་ཀྱི་དབུས་སུ་བཞོ་སྐྱེད་བྱེད་དགོས་ཤིང། དེ་འདྲའི་དུས་སྐབས་དེ་ནི་ཐོན་རང་ཉིད་
ལ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་དང། བོད་ཡུལ་སྐྱི་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་རེད། དུས་དེར་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་འབེལ་གཏམ་གྱི་
གནད་དོན་ཞིབ་ཅིང་ཆེས་སྤ་བཟང་ལ་མང་བས་སྐན་གྱི་ཤེས་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་དོམས་ཤིང་ཆེམས་པའི་དགའ་བ་ཐད་མི་
ཤེས་བ་བྱུང། ཞེས་གྱང་བཀའ་སླུལ།

¹³⁸ མཚན་རྣམས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱི་དཔྱད་འོལ་མཚོ་དང་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས་གཉིས་ཀར་ཆེས་ ༡༥ ཞེས་དང། བཅོན་སློབ་ཀྱི་རང་དབང་དང་དོས་ཀྱི་
ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་གཉིས་ཀར་སྐྱི་ལྗང་ 3 ཆེས་ 5 ལ་ཕྱིར་ཞོར་གླིང་དུ་མེབས་གསུངས།

ཀུན་གཟིགས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ནང་མའི་

བཀའ་ཡིག་སོགས།

ལྷ་ལྡན་སློན་ལམ་གྱི་མཚན་ཆེན་ཁག་སྐྱོད་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ། པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་
བའི་དབང་པོ་མཚོག་ལ་ནང་མའི་བཀའ་ཡིག་ཅིག་འབྲུལ་གནང་མཚན་ཡོད། དེའི་ཚུལ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

ལྷ་བརྟུང་དགུ་ལོའི་སློན་ལམ་མཚན་ཆེན་གྱི་སྐབས་དེར། པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སློན་ལམ་གྱི་
མཚན་ཆེན་ཐོག་ལ་འཚམས་ལུ་དང་བཅས་བྱང་ཡིག་ཆེན་མོ་གཟུང་ལགས་གཏོང་གནང་མཚན་པ་ལྟར་ཁོང་བསྐྱེད་སྐྱོད་
སོང། ཁོང་གི་མདུན་ལ་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རང་གི་བྲུག་སམ་ཞིག་འབྲུག། བྲུག་སམ་དེའི་ནང་ལ། ད་གནས་ཚུལ་ཁྱོད་
ནས་ཡག་པོ་མི་འབྲུག། ཁོད་གཞུང་དང་ང་ཚོ་ཚང་མས་དོག་ཅ་ཆེག་སྐྱིལ་དང་ལུས་ལྷགས་གཅིག་སྐྱིལ་གྱི་ཐོག་ནས་
ལྷགས་རྒྱལ་རྒྱ་དེ་ཉ་ཅང་གས་ཆེན་པོ་རེད། དེར་བརྟེན། ཞིབ་མཐོང་གི་ཕྱོད་ཕྱོགས་ཅི་ཡོད་ཀྱང་བཀའ་སློབ་གནང་རོགས་
གོང་ས། ཞེས་པའི་ཡི་གེ་ཞིག་བྱང། བྲུག་གིས་དེའི་ཐོག་ལ་བྱང་ཡིག་ཆེན་མོ་གཟུང་ལགས་ཀྱིས་དག་ཐོག་ནས་ངོས་
རང་ལ། བར་སྐབས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རང་གི་འཇུངས་ལུལ་མདོ་སྐྱོད་ཕྱོགས་ནས་སྐྱེ་ཉེ་སོགས་ཡར་བསྐྱེད་སྐྱོད་
འཇུངས་ལུལ་གྱིས་མཚོན་པའི་མདོ་སྐྱོད་དང་ཁམས་ཁུལ་དུ་རྒྱ་མིས་གདུག་རྩལ་དང་མནར་གཅོད་ཇི་འདྲ་ཞིག་གཏོང་
གིན་ཡོད་པ་དེ་དག་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་སློན་ལམ་གསལ་པོར་ལུས་པས། པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་དགོངས་པར། ད་ང་ཚོ་
ཚང་མས་གདུང་ལྷགས་གཅིག་སྐྱིལ་གྱི་ཐོག་ནས་ལུས་པ་འདོན་དགོས་ཀྱིན་འབྲུག་ཅེས་དགོངས་པར་འགྱུར་བ་ཉ་ཅང་
ཆེན་པོ་ཞིག་ཕྱིན་ཡོད་ཅེས་ཟེར། སློན་ལམ་གྱི་སྐབས་དེ་ནི་སྤྱི་རྒྱ་གཉིས་པའི་རྒྱ་མདུག་ལ་འཁེལ་ཡོད་ཅིང་གནས་ཚུལ་
ནི་ཉ་ཅང་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། དེར་བརྟེན། སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་དེ་མ་ཐག་ལྷགས་ལན་སུལ་ཉེ་གསལ་པོ་ཞིག་
ལུ་རྒྱ་དེ་ཁག་པོ་རེད། ཡིན་ནའང་། མཐའ་མ་དེར། སྤྱི་རྒྱ་གསུམ་པའི་ཆེས་པ་བརྟུ་བདུན་གྱི་དགོང་མོར་ངོས་རང་ལྷ་ས་
ནས་ཐོན་ཉེ་སོས་ཡོད་བ་རེད། ལྷོ་ཁར་འབྱོར་མ་ཐག་དེ་ནས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ལ་གནས་སྐབས་དེ་འདྲ་དེ་འདྲ་བྱུང་
སོང། ད་བྱེད་སྐབས་འདི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་གནས་ཚུལ་ཞིབ་མཐོང་པའི་བྲུག་གིས་ཤིག་སུལ་བ་ཡིན། བྲུག་གིས་དེ་
ཡ་གོར་འབྱོར་བྱུང་ཡོད་མེད་ངོས་ཀྱིས་མི་ཤེས། གང་ལྟར། བྲུག་གིས་ཤིག་སུལ་བ་ཡིན། པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནི། ཞེ་
ས་མ་ལུས་ན། ཉ་ལས་པའི་སྤྱི་རྒྱ་གསུམ་ཆེན་པོ་སྤེལ་གདུག་འཁེལ་པའི་མི་ཞིག་རེད། ལྷོ་ཁོག་ཡོད་མཁན། ཚོས་ཕྱོགས་
ནས་བསྐྱོན་པའི་བྱ་བ་ལ་མཚན་རྗེས་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ཐོག། བོད་སྤྱི་བའི་དོན་དུ་བྲུགས་ལུར་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་བཞེས་

མཁན། བདེན་པའི་འཐབ་རྩོད་གནང་མཁན་མིག་དཔེར་འོས་པ་ཞིག་རེད།¹³⁹ ཅེས་སོགས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་ཀུན་
གཟིགས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་བོད་མི་སྤྱི་བོ་གནས་བསྐྱོན་ཡོངས་ནས་དོག་ཅ་ཆེག་སྐྱིལ་གྱིས་རྒྱ་དཔེར་ལ་
གཏོང་ལེན་གནང་རྒྱུའི་དུས་ལ་བབས་པ་དང་། གཞུང་རྒྱ་གཉིས་དམ་ཆེག་འོ་རྒྱ་གཅིག་འདྲེས་ལྷ་བྱ་དགོས་པ་སོགས་
ནང་མའི་གནས་ཚུལ་འབྲུལ་གནང་མཚན་ཚུལ་གསུངས། ཡང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

¹³⁹ སྤྱི་ལོ་ 2009 ལོར་བཞུགས་སྐབས་དུ་པའ་ཆེན་སྐྱེད་བརྟུ་བ་གཤམ་གསལ་ནས་མི་ལོ་ 30 འཁོར་བའི་དུས་བྱོན་སྐབས་གསུངས།
336

གཤམ་ཆེ་ཤོས་ཞི། དུས་དེ་ནས་བཟུང་གཟུང་ལགས་ཀྱིས་དོས་ལ་བརྗོད་པ་བཞིན་པའི་ཆེན་པོ་ཆེད་རིན་པོ་ཆེའི་རང་ཐོག་གི་
 ཉམས་སྤོང་དང་། གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་རང་སྟོབས་དགོངས་པའི་རྩལ་རྗོགས་པའི་མཚམས་ནས་བཟུང་
 རིན་པོ་ཆེའི་མཚན་པ་རྣམ་ཐར་དང་། སྲིད་རྒྱས་འཛིན་སྤངས་རང་ཚུགས་བརྟན་པོར་བཟུང་ནས་མཐའ་མར་སྤྲུང་ན་ལས་
 མ་འདས་བར་དེ་གའི་ཐོག་ནས་ཐེབས་པ་ནི་ཡོངས་གྲགས་ང་རང་ཚོ་ཚང་མས་མཐོང་གསལ་ལྟར་ཡིན། རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་
 དལ་དང་། སྐྱེ་སྲོག་ལ་སྟོས་པ་མེད་པར་སྤྱིར་བོད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་། ཡང་སྟོས་འཇམ་མགོན་ལྷ་མའི་
 བསྟན་པ། ལྷག་པར་དུ་བོད་མི་རིགས་རིག་གཞུང་དང་བཅས་པའི་རང་དབང་གི་དོན་དུ་མཐའ་མར་སྐྱེ་སྲོག་སྟོས་གཏོང་
 གི་དཔའ་བོར་གྱུར་པ་འདི་ནི་ཚོད་མེད་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་པར་ཡིག་འབྲུ་ཁྱི་བདུན་གྱི་ཐོག་ནས་ཉ་ཅང་གསལ་པོར་
 མཐོང་བ་འདི་ཡིན། ཁོང་ནི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་མང་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་དང་། རྒྱགས་བསྐྱེད་སྟོན་ལས་དུས་སྟེན་པ་ཞིག་ཡིན་
 པ་གསལ་པོ་རེད།¹⁴⁰ ཅེས་མཚན་པ་རྣམ་ཐར་ལ་བསྟན་པ་ཆེས་ཆེར་མཚན་པ་ཞི། སྲིད་དོན་པར་བསྟན་པ་དག་
 གིས་མི་དམངས་ཀྱི་མདུན་དུ་སྐྱབས་དོན་གཙོ་གཉེར་དང་། རོ་སོ་ཨེ་ཡོན་གྱི་རེ་བས་བཙོན་རྒྱུ་ཤོད་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་
 པར། དོན་དངོས་རི་བཞིན་གསུངས་པ་ཞིག་ཡིན་པས། དེ་སྔ་ཀུན་གཟུགས་པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་མཚོག་ལ་“ཚོང་པ་
 རྒྱགས་པ་”སོགས་འཕགས་ཆེན་དམ་པ་དག་ལ་ལྷུ་བར་མི་འོས་པའི་སྐྱོ་སྐྱར་ལས་ངན་བསགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱིང་
 བས་བཤགས་པ་བྱེད་དགོས་པ་ཞི། ཚོས་སྲིད་གཉེས་ཐད་ནས་གཤམ་ཆེ་བའི་གནས་སྤྱུ་གྱུར་ཡོད། ཡང་ཡགོང་ས་
 མཚོག་ནས།

པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་འཚོ་ཞིང་གཞེས་ནས་བཞུགས་པའི་སྐྱབས་ལ་བསམ་སྦྱོར་ནང་། པའི་ཆེན་པོ་ཆེས་བོད་ནང་
 འབྲུགས་བསྐྱེན་རྒྱ་གང་ཡོད་བསྐྱེན་གྱི་རེད་བསམས་ནས་སྟོ་གཞག་ས་ཞིག་ཡོད་གིན་ཡོད་ཀྱང་། པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་
 དགོངས་པ་རྗོགས་རྗེས་ང་ཐོད་ནི་ཉ་ཅང་བཟེས་བྲགས་པ་དང་། དེ་མིན་མི་རིགས་ཀྱི་དཔའ་བོ་མང་པོ་ཡོད་ནའང་ལོ་
 རྒྱས་དང་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུའི་རྒྱས་པ་དམིགས་བསལ་འདོན་མཁན་མེད།
 དེར་བརྟེན། པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་རྗོགས་རྗེས་བོད་ནང་གནས་ཚུལ་གསར་པ་ལྷགས་དུས་བསམ་སྦྱོར་ནང་
 པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་བཞུགས་ཡོད་རོགས་བྱས་ན་སྤྱི་པའི་ལག་རྒྱགས་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་གིན་འདུག །པའི་ཆེན་པོ་
 ཐོ་ཆེ་བཞུགས་ཡོད་ན་ཐབས་ཤེས་གང་ཡོད་གནང་གི་རེད། འོན་ཀྱང་། ང་རང་ཚོ་བོད་མི་རིགས་བསོད་ནམས་དམན་
 པའམ། གང་ལྟར། རྒྱུ་ལྡན་དེ་འདྲ་ཞིག་བྱུང་བ་རེད། ཡིན་ནའང་། གཤམ་ཉེ་བཙོན་སྤྱེ་མེད་ན་ཞི། །དེ་ལ་མི་དགར་བྱས་
 ཅི་པམ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན། ... ང་ཚོ་ཚང་མས་ཞི་བར་གཤེགས་པ་པའི་ཆེན་པོ་ཆེའི་མཚན་པ་རྣམ་ཐར་
 ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རངས་ལྷུ་གིན་ཡོད། ཁོང་སྤྱི་ལས་འདས་པ་ལ་ང་ཚོར་བྱ་ཐབས་མེད་ཀྱང་། ང་ཚོར་བྱེད་ཐབས་གཅིག་
 ཡོད་པ་ཞི། ཁོང་གི་སྐྱེ་ཆེད་རིང་སྐྱེ་ལས་བསྐྱེན་པའི་དོན་དག་ད་ལྟའང་འགྲུབ་རྒྱུར་ལུས་ཉེ་བསྟན་ཡོད། པའི་ཆེན་པོ་
 ཆེར་དང་མོས་ཡོད་པ་དང་། པའི་ཆེན་པོ་ཆེའི་མཚན་པ་ལ་ཡི་རངས་ཡོད་མཁན་ང་རང་ཚོ་ཚང་མས་ཁོང་གིས་
 འབད་བརྟེན་གནང་བའི་དོན་དག་དེ་ང་ཚོ་བོད་སྐྱེ་པའི་ལས་འགན་ཡང་ཡིན་པས། དེའི་དོན་ལ་ང་ཚོས་སེམས་འབྲུགས་

¹⁴⁰ སྐྱེ་ལོ་ 1999 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 28 ཉིན་པའི་ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་གཤེགས་ནས་ལོ་བཅུ་འཁོར་བའི་དུས་བྲན་ཐོག་གསུངས།

དང་སྤྱི་སྤྱོད་ལས་བསྐྱེད་ནས་ཁོང་གི་བཞེད་དགོངས་ཡོངས་རྫོགས་མཐར་ཕྱིན་འགྲུབ་ཐབས་སུ་འབད་བཅོལ་གྱིད་
དགོས། ཞེས་ཀྱང་གདམས་པར་མཛད།

མདོ་སྤྲུག་གི་གཞུང་ལ་གསལ་བསམ་མཛད་ཚུལ་ མདོར་བསྡུས།

རི་ལྟར་གཞན་གྱིས་སུན་གཅེར་དང་རྫོག་ཟིང་བསྐྱེད་མར་ལུས་ཀྱང་། བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་ཆེ་སྤྲོད་གི་ཐད་དུ་འདར་
ཐུགས་འདེགས་པ་དང་ལུས་པ་མེད་པའི་གོ་ཆ་བརྟན་པོར་བགོས་ཏེ་སྤྱི་སྤྱོད་ལས་ཀྱི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་སྐྱོང་བའི་སྤྱི་
གཞུང་ཆེན་གསལ་བསམ་དང་ཐུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་སྤོད་མེད་དུ་བསྐྱེད་ཤིང་། འདེག་རྟེན་མཁས་རྒྱ་ཡོངས་ཀྱི་
ཅེ་མོར་སོན་པར་མཛད་པའི་མཐུ་སྤོབས་རང་ཆས་སུ་མངའ་བ་ནི་གཞན་སུ་ཡང་ཡོད་དགའ་བའི་ཐུན་མིན་གྱི་བྱུང་
ཡོན་ཡིན། དེ་ལ་གཞུང་ཆེན་གསལ་བཞེགས་ཀྱི་དོས་གཞིའམ་གསལ་བསམ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་མཛད་པ་ནི། ལྷོད་པ་མུང་
འདས་དུས་བྲན་གྱི་ཆེབས་རྒྱུར་གྲུབ་ནས་ཡིན་ལ། དུས་དེར་ཐོག་མར་འབགས་པོད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་རྣམས་
གྱིས་མཛད་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་ཆེན་ཁག་ལ་གསལ་བསམ་བསྐྱེད་ནས་མཛད། སྐབས་དེའི་ཚུལ་ལ། བཤོན་པོ་ཉིད་
ཀྱི་ཞལ་སྤྲོས་ཀྱིས་མཛད་ནས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིད་རྗེའི་རོལ་མཚོར། ཚད་མའི་གཞུང་ལ་གསལ་བསམ་མཛད་པའི་སྐབས་
“དེ་ནས་བཟུང་སྐད་གང་བཤད་ཀྱང་བསམ་སྐྱོའི་ནང་དེའི་རྒྱ་མཚོན་ག་རེ་ཡིན་ནམ་བསམ་པ་ཞིག་ལམ་སེང་ཡོང་གིན་
འདུག །རྒྱ་མཚོན་གྱི་སྐད་ལ་འགོ་བ་དེ་འདྲ་ཞིག་བྱུང་།” ཞེས་གཞུང་དོན་མན་ངག་ཏུ་ཤར་བའམ་ཚོས་དང་ཐུགས་རྒྱུད་ཐ་
དད་དུ་མ་སོང་བའི་ཚུལ་བྱུང་བར་ཅན་དེ་གསུངས། ཡང་། “མེད་གཉིས་པ་ཟེན་མེད་ནའང་། ཡང་ཡང་བལྟས་པ་ཡིན་
ཅང་། ཐོར་ཅམ་ཐོར་ཅམ་སྐྱོ་སྐྱོག་ལ་འགོ་གི་ཡོད།” ཅེས་དང་དེ་ནས་ཀྱང་། “དོས་གྲུབ་ཚོགས་གཉིས་ཀྱིས་དོས་ལ་བཤད་
དོན། རྒྱུད་རོགས་བྱས་ན། གྲུ་སྐོར་དེ་ལོ་གཅིག་གཉིས་ཤིག་འགྲུངས་ཐབས་མི་འདུག་གམ་ཟེར་བ་དང་། མོ་ཉི་ལྷ་མོ་དེ་ད་ལྷ་
ཐུག་དཔེ་གཞིགས་པ་ནང་བཞིན་ལོ་རེར་མོ་ཉི་རེ་གཞིགས་པ་ཡིན་ན། གདན་ས་སེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་ལ་ཚད་མེད་པ་ཞིག་
ཡོང་གི་རེད། ཅེས་བཤད་བྱུང་། མ་གཞི་རིག་པ་ཡག་པོ་ཡོད་པ་དང་། ལྷོན་མའི་བག་ཆགས་ཀྱང་སྤྲོ་བུ་ཡོད་པ་མིན་ནམ།”
ཞེས་རིང་མོ་ཉིད་ནས་ཤེས་བྱའི་གནས་མཐའ་དག་ལ་གོམས་པའི་སྤོབས་ཀྱིས་ཐུགས་རིག་རབ་ཏུ་འབར་ཞིང་བསྐྱེད་
བ་མི་མངའ་བའི་ཚུལ་སོགས་གསུངས། དེ་ལྷ་ནའང་། ལྷན་པོའི་དཔུང་ཤེད་དང་རྒྱལ་གྱི་སྤོབས་ཉམས་སོགས་སྐྱེ་
མོ་པལ་པ་རྣམས་ལ་ལྷན་སྐྱེས་སུ་གྲུབ་པའི་ཚུལ་དེ་དག་ཡོངས་སུ་སྤངས་ཏེ་གྲུས་པའི་སྐྱོར་བ་ཉིད་ལྷུང་བཞེས་པའི་
ཚུལ་ལ།

ངོས་རང་ངོ་ཚོ་སློན་པོ་འདྲ་པོ་ལམ་མེད་དེ། རྒྱུ་ལངས་ན་ངོ་ཚོ་རལ་ནས་སློ་ཞིག་ཏོག་ཅམ་ཡོད་པ་ལས། དེ་མིན་
 རྒྱུ་རྒྱུ་དུས་ནས་ངོ་ཚོ་སློན་པོ་དང། གཉེས་རྒྱུ་རྒྱུ་ཞིག་དེ། ཉགས་གསལ་གཏོང་སྐབས་ངོས་ཀྱིས་ཉམ་པ་དེ་འདྲ་
 གཏན་ནས་བྱེད་ཤེས་ཀྱི་མེད། ལྷག་པར་མཚན་ཞབས་ཚང་མ་དགེ་བཤེས་ལ་སྐྱབ་ཡིན་ཅང་། དེ་ཚོར་འགྲུབ་ལྷ་མི་ལུས་
 པ་ལྷ་བུས་སློ་ཞུས་པ་དང་འཚོར་སྤྱད་ཡང་ཡོད་གི་ཡོད། ཅེས་མཛད་ནམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིར་རྗེའི་རོལ་མཚོར་བཀའ་སྒྲུལ། དེ་
 ལྟར་གཞུང་ཆེན་བཀའ་སོད་ལྷ་ཡོངས་སུ་བྱགས་ངེས་དང་ཉམས་བཞེས་སུ་བསྟར་ན་ཡང་། སྐབས་དེའི་སྤྱད་ལམ་
 རྒྱན་སོལ་ལ་བྱགས་སློ་དེ་ཅམ་མ་ཞིངས་པའི་རྒྱལ་ལ།

མཚན་ཞབས་ཚོའི་སྐྱོར་ངོས་ཀྱིས་ཉག་པར་ཤོད་ཀྱི་ཡོད། མཚན་ཞབས་ཚོའི་འོག་ལ་ངོས་དང་ལོ་མཉམ་པ། ངོས་ཀྱིས་
 པར་བྱིན་ལྷ་དུས་པར་བྱིན་ལྷ་བཞེན་པ་དང་། དབུ་མ་ལྷ་དུས་དབུ་མ་ལྷ་བཞེན་པ་དེ་འདྲ་མི་བཅོ་ལྷ་ཉི་ཤུ་ཞིག་མཉམ་དུ་
 ཡོད་པ་ཡིན་ན། ངོས་ནས་ང་རྒྱལ་ཆེན་པོ་བུས་ཉེ་བལྷ་རྒྱུ་དེ། ཉབ་ཉབ་ཚོད་ཤུགས་དེ་བས་ཆེ་བ་ཡོད་རྒྱུ་དེ། དེ་མ་
 ལྷུང་བ་དེ། ཅེས་བཀའ་སྒྲུལ། སྤྱིར་དབང་ལུང་ཁྲིད་རྒྱན་སོགས་མདོ་སྐབས་ཀྱི་ཟབ་ཚོས་རི་སྟེད་ཅིག་ཡོངས་
 འཛིན་སྐྱབ་བྲག་རྩེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་བྱང་ནས་གསན་བཞེས་ཡོངས་སུ་བྱབ་ཀྱང་། དགྲུང་འདི་སྐབས་དང་སྟོན་
 འགྲོའི་སྐབས་གཉེར་གནང་ཡུལ་མང་དུ་ཡོད་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་གཞུང་ཆེན་གྱི་བཤད་པ་རྒྱ་ཆེར་བྱུང་མེད་པས།
 མདོ་དང་སྐབས་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་མོ་སྤྱིའི་གཞུང་བཤད་འཆད་ཉན་གཅོ་ཆེར་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་
 བྱང་ནས་མཛད་ཅིང་། བོད་ཀྱི་བདེ་སྟོན་སུམ་ཉགས་སོགས་ཤིག་གནས་ཀྱི་སྐོར་དང་ལམ་ཤིམ་སློ་སྟོན་གི་སྐོར་པམ་
 མོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་ཞི་བྱང་ཤིན་པོ་ཆེའི་བྱང་ནས་གསན་པར་མདོན། ཡང་ཞལ་སྤྲོ་ནས།

ཅ་བའི་ཞི་བྱང་ཤིན་པོ་ཆེའི་སྐྱམ་དུན་ནས་སློ་སྟོན་དེ་ཚོ་ཞུས་ནས་བཟོ་ལྷ་ཆགས་ཡོད་པ་དེ། སློམ་འདྲ་པོ་ཆགས་ཡོད་
 པ་དེ། ལམ་ཤིམ་དང་སློ་སྟོན་སོགས་ཞི་བྱང་ཤིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་ཤིན་པོ་ཆེ་ལས་ལྷག་གི་དེ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་
 གཞུང་དང་། རྒྱུད་དང་། རྒྱུད་འགྲེལ་སྐོར་ཡོངས་འཛིན་ཤིན་པོ་ཆེ་འགྲུབ་ལྷ་བུ་པ་ཉམ་ལས་པ་ཞིག་དེ། དངོས་བྱུབ་
 ཚོགས་གཉིས་ཀྱིས། ལམ་ཤིམ་སློ་སྟོན་ཞི་བྱང་ཤིན་པོ་ཆེ་འགྲུབ་ལྷ་དང་བུལ་བ་དེ། གཞུང་བཤད་གནང་རྒྱུར་མདོ་
 སྐབས་གང་གི་ཐད་ནས་ཀྱང་ཡོངས་འཛིན་ཤིན་པོ་ཆེ་འགྲུབ་ལྷ་དང་བུལ་བ་དེ། དེའི་སྐོར་ཞི་བྱང་ཤིན་པོ་ཆེ་དེ་འདྲ་
 ཞིག་དེ། རྒྱལ་བ་ཤིན་པོ་ཆེར་གཉིས་ཆ་ཡོད་པ་ཞིག་གནང་དགོས་ལ། གཉིས་ཆ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡོད་གི་དེ། ཅེས་

གསུང་གི་ཡོད། ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྒྲུལ། གཞན་ཡང་། དུས་རྒྱན་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས། “ངོས་རང་ལོ་བཅུ་དྲུག་ཅམ་
 དུ་སོན་པ་ནས་དམ་པའི་ལྷ་ཚོས་དཀར་པོ་ཉམས་ལེན་བྱ་རྒྱའི་འདུན་པ་ཤུགས་ཆེར་བྱུང་ལ། ལོ་བཅུ་དྲུག་ནས་བཅུ་
 བདུན་ཅམ་གྱི་བར་དེ་ནས་ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བའི་སྐོར་ལ་དོ་སྤྱད་ཆེན་པོ་བྱུང་། དེ་ནི་མཚན་ཞབས་དངོས་བྱུབ་
 ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་བྲིན་ཡིན། ཁོང་སྐབས་ལ་བྱགས་སྤྱད་དེ་ཅམ་ཡོད་པ་མ་དེད་”ཅེས་ཀྱང་ཡང་ཡང་བཀའ་
 གནང་བ་ལྟར། ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་ལ་བྱགས་སྤྱད་འགོག་མེད་དུ་འདྲེན་པར་མཛད་མཁམ་ནི་མཚན་ཉིད་ཞབས་
 ཞུ་བ་དངོས་བྱུབ་ཚོགས་གཉིས་མཚོག་ཡིན་པར་མདོན།

ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་མདོ་རྒྱུད་ཀྱི་གཞུང་ལ་གསུང་བཞེས་གནང་ཚུལ་དེ་སེའབྲས་
དགའ་གསུམ་སོགས་གནང་ས་ཆེན་པོའི་སློབ་གཉེར་བ་བྱེད་ས་ཀྱིས་ཐོག་མར་མདོ་སྐྱོགས་རྒྱུད་པ་དང་དེ་ནས་ཟབ་མོ་
སྐྱགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་གནང་བའི་ཚུལ་དང་མི་འདྲ། དེ་ནི་སྐྱེ་ན་གཞོན་པའི་དུས་ནས་དབང་ལུང་ཁྲིད་གསུམ་
ཡང་ཡང་གནང་དགོས་པ་དང་། མདོ་སྐྱགས་ཀྱི་ཟབ་གནང་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་སྐྱགས་རིག་གིས་མི་རྒྱན་པ་ཞིག་མེད་
པའི་སྐྱབས་ཀྱིས་ཡིན་ཚོད་དུ་སྒྲུང་། དེར་བརྟེན། མདོ་སྐྱོགས་ཀྱི་གསུང་བཞེས་མ་གྲུབ་གོང་ནས་སྐྱགས་སྐྱོགས་ཀྱི་
འཆད་ཉན་ཡང་རྒྱ་ཆེར་མཛད་ལ། སྐྱབས་དེའི་སྐྱགས་སྐྱོགས་ཀྱི་ཉམས་བཞེས་དང་འཆད་ཉན་གནང་ཡུལ་གཙོ་བོ་ནི།
གསང་བའི་འཛིགས་གསུམ་སྟེ་དེ་དག་ལས་ཀྱང་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་གཞུང་ལ་སྐྱགས་
སྒྲུང་ཆེས་ཆེར་གནང་བ་ཤིན་ཏུ་གསལ། དེའི་ཚུལ་ལ་ <<མཛད་ནམ་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་མཚོ།>>ལས།

རོས་ནས་བདེ་གསང་འཛིགས་གསུམ་གཙོ་བོར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་མཚོན་དམིགས་བསལ་ལྟ་བུ་གང་ཡང་མེད་
ཀྱང་། རྒྱུང་རྒྱུང་སྐྱབས་ནས་གསང་བ་འདུས་པར་མོས་པ་ཆེན་པོ་ཡོད། ... ཅེ་རུ་བ་བརྒྱུད་འགག་ནས་ཞབས་ལྷ་ཁང་ལ་
འཕྲོ་སའི་སློབ་ཆེན་པོ་དེའི་ནང་། རྒྱལ་མཚོག་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོའི་སྐྱེ་གདུང་གསེར་གདུང་དེ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ལྗེ་བས་
རིས་ནང་བདེ་གསང་འཛིགས་གསུམ་ཡོད་པའི་ནང་གི་གསང་བ་འདུས་པ་དེ་སློབ་ལ་འཐད་པོ་དང་དགའ་པོ་ཡོང་གི་ཡོད།
རྒྱུན་གཅིག་ནི་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེས་(སྤྱིར་དོ་རྗེ་འཆང་)གསང་བ་འདུས་པ་གནང་གི་ཡོད་པ་རེད་ཟེར་བ་དེས་ཀྱང་
འཇམ་ལྷ་སྐྱབས་པ་མིན་ནམ། དེ་དུས་གསང་བ་འདུས་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཤེས་ནས་དོ་སྣང་བྱུང་བ་ཞིག་མིན་ན་ཡང་།
རིས་བཞིན་གསང་བ་འདུས་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཤེས་ཏེ་མོས་པ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། ཉིན་ཞིག་ཚོན་དན་དམར་པོ་ཡིན་ནམ།
སེང་ལྗང་འདྲ་བའི་ཤིང་བརྗོད་དཔེ་སྟོན་སྐམ་རྒྱུང་ཞིག་སྟོན་མཁན་བྱུང་། དེ་ཁ་སྤེལ་བ་དང་དེའི་ནང་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་གསང་
བའི་རྣམ་ཐར་ཞིག་འདུག །དེར་ངས་སློབ་ལམ་ཞིག་བརྒྱབས་ཏེ་ཁ་སྤེལ་བྱས།

རིན་ཆེན་དུ་མས་སྐྱས་པའི་ཁྲི་སྟེང་ན། །ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ།།
འདུས་པ་གསང་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་སྐྱོགས་བཅའ་ནི། །གནང་ནས་འདི་ཡི་བདག་པོ་གྱིས་ཤིག་གསུངས།།
དཔལ་ལྷན་ལྷ་མའི་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །སྐྱོགས་བཅའ་གཏད་ནས་སྐྱགས་དང་སྐྱག་རྒྱ་ཡིས།།
ལན་གསུམ་དབུ་ཡི་སྟེང་དུ་བྱིན་བརྒྱབས་སམ། །སྟོན་གཞུང་མར་པའི་དགོངས་པ་བསྐྱེ་འཕོའི་གནད།།
རྒྱུད་དང་འཕགས་པའི་མན་ངག་ཡིན་པར་དེས།། །ཞེས་པའི་ཆོག་དེ་འདུག་པ་མཐོང་མ་ཐག་དགའ་ལྗང་ལྗང་
རོས་རང་གསང་བ་འདུས་པར་འཆད་ཉན་ཏོག་ཅམ་བྱེད་སྐབས་ཀྱི་ཡོད་དམ་བསམ་པ་བྱུང་། དེའི་སང་ཉིན་དེར་རྒྱུད་སྟོན་
མཁན་པོ་མི་ཉག་ཆེ་བརྟན་གྱིས། གསང་བ་འདུས་པའི་དབང་ཆེན་གནང་རོགས་ཞེས་སྟེན་སེང་འབྲོར་ཞིང་། དེ་ནི་རོས་
ཀྱིས་རྟེན་འབྲེལ་ཞིག་ཏུ་བརྗོད་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། རྗེ་ལྷ་མ་སྟོན་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་དང་ཚུལ་ཡོངས་སུ་
མཚུངས་པར་གསང་བ་འདུས་པའི་བསྟན་པའི་བདག་པོ་ཆེན་པོར་འགྱུར་བའི་ལུང་བསྟན་མཛོན་སུམ་དུ་ཐོབ་པ་
སོགས་མདོ་དུ་བྱུང་བའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་མང་དུ་མངའ་བ་གདོན་མི་བཏོ།།

དགུ་པ། རང་དབང་སྐྱེར་ལངས་ཆེན་མོ་དང་བཅན་གྱི་ལ་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་སོགས་ཀྱི་རིམ་པར་སྤྱོད་པ།

རྒྱ་མིའི་དམག་སྐྱར་དུ་གཏོང་ཞུ།

ས་ཁྱིའོད་ལྷ་ ༡༣ ཆེས་ ༣༩ ལྷོ་ལོ་ 1959 ལྷ་བ་ 2 ཆེས་ 6 ཉིན།¹⁴¹ ཅེ་པོ་བྱང་དུ་དགུ་གཏོར་འཆས་གཟིགས་ཀྱི་མཛད་སྐོར་བསྐྱེད་པར། དམག་དཔོན་གཞོན་པ་ཉེན་མཉེན་ལུང་ཞེས་པ་སོགས་རྒྱ་མི་དུ་མ་ལས་དམག་དཔོན་ཐན་ཀོན་སན་བཅར་མེད། ཁོ་པ་ཅག་གིས་མི་འགྲུང་བར་ཡགོང་ས་མཚོག་རྒྱ་མིའི་དམག་སྐྱར་དུ་སྐྱོན་གར་འཁལ་སྐྱོན་གྱི་གཟིགས་མོར་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་རྒྱུའི་སྐོར་བཀའ་མོལ་ཅུང་ཅམ་ཞུས་པར། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྐོན་ལས་ཆེན་མོ་གྲོལ་མཚམས་ཤེབས་བཞེད་ཀྱི་བཀའ་ལན་གནང། སྐོན་ལས་ཆེན་མོའི་མཛད་སྐོར་སྐྱོང་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ། རྒྱ་དཔོན་ཐན་ཀོན་སན་གྱིས་ཁོ་པའི་ལག་ལོག་པ་གཉིས་ཡགོང་ས་མཚོག་རྒྱ་མིའི་དམག་སྐྱར་དུ་སྐྱོན་གར་གཟིགས་མོར་ནམ་ཤེབས་ཀྱི་དུས་ཆེས་གཏན་འཁེལ་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞུ་བར་ཆེད་གཏོང་བྱས།

རང་དགུ་ལོའི་སྐོན་ལས་ཀྱི་སྐབས་དེ་ནི། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་དུ་མཚོག་ནས་དགོ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་མཚན་རྟགས་བཞེས་པ་དང་། མི་དམངས་ལ་འདོད་ཚོས་སྐྱེལ་བ་སོགས་དགའ་སྐྱོར་དང་སྐོབས་པ་སྤྱོད་པའི་དུས་སྐབས་སུ་གྱུར་པ་དང་། ཕྱོགས་གཞན་ནས་རྒྱ་དམར་གྱིས་བཅན་ཤེད་དང་གཏུག་རྒྱུ་གྱི་ཡོ་ལང་རྩེ་དག་ཏུ་གཏོང་བཞིན་པའི་སྐབས་ཡིན་པས། རྒྱལ་འབངས་མ་ལུས་པ་བག་ཤེབས་སྐྱེགས་བདེ་ཞིག་གཏན་ནས་བྱུང་མེད། དེ་ལྟ་བུའི་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་དབྱེ་མཚམས་འབྱེད་དཀའ་བའི་དུས་སྐབས་ཉེ་བོད་ལྷ་ ༡ ཆེས་ ༡༣ ལྷ་བ་ 2 ཆེས་ 20 ཉིན་¹⁴² རྒྱ་མིའི་དམག་སྐྱར་གྱི་ལས་བྱེད་གཉིས་ཡགོང་ས་མཚོག་རྒྱའི་དམག་སྐྱར་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་གནང་བའི་དུས་ཆེས་གཏན་འཁེལ་གནང་བར་འཕོད་སྐྱེལ་ཞུ་བར་འགྱོར། དེ་ནི་ལྷ་རམས་དམ་འདོག་གི་སྐྱེལ་བའི་ཡིན། དེ་ལ་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས།

མཛད་སྐོར་དང་། རྒྱགས་སྐོར་གྱི་བྱེད་སྐོར་དེ་དག་གིས་ཐེལ་སྐབས་སུ་གནས་པའི་ཉིན་གཅིག་རྒྱ་མིའི་ལས་བྱེད་གཉིས་ནས་ཐན་ཐུག་འཕྲད་དགོས་ཚུལ་ཟེར། ཁོང་གཉིས་ནི་ལས་བྱེད་ཆེ་གས་མིན་ཞིང་། དམག་དཔོན་ཐན་ཀོན་སན་གྱིས་བཏང་ལུགས་ཟེར་གྱི་འདུག །ཁོང་ནས་རྒྱ་མིའི་དམག་སྐྱར་ནང་སྐྱོན་གར་ཞིག་བསྐྱེད་རྒྱུའི་ལྷོད་པ་ལྟར་

¹⁴¹ མཛད་ནུས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱི་དེ་རྩེའི་ལོ་མཚོར། མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་དང་མི་མཐུན་པར་ལྷ་ ༡༣ ཆེས་ ༣ ཞེས་གསལ།

¹⁴² དུས་ཆེས་འདི་བཞིན་བཅན་གྱི་རང་དབང་དུ་གསལ།

དེའི་དུས་ཚེས་གཏན་འཁེལ་གྱི་དགོས་ཐེད། འདི་སྐོར་སྤྱིར་བཏང་གི་ཕྱོད་མེད་ཞིག་ཉིན་འགའི་སྡོན་ནས་བྱུང། ཞེས་གསུངས་
ལ། དེ་ནི་གོང་དུ་བརྗོད་པ་ལྟར་བོད་ལྗང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་ཉེར་དགུའི་ཉིན་གྱི་དགུ་གཏོར་འཆམ་གཟིགས་ཀྱི་
སྐབས་དེ་ཡིན། དེ་ནས་ཀྱང་སྡོན་ལམ་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལྟ་བུ་དེ་གསུང་དོན།

སྐབས་དེར་གཤམ་དོན་གཞན་གྱི་སྐོར་བསམ་སྒོ་གཏོང་ཁོམ་མ་བྱུང་ཞིང། ཁོང་གཉིས་ལ་ཉིན་བཅུ་སྐོར་རྗེས་མཛད་སྐོ་
ཐེན་འབྲེལ་དུས་ཚེས་སྤྱད་འཇུག་བརྗོད་བར། ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་དུས་ཚེས་ལམ་སེང་གཏན་འཁེལ་དགོས་ལུགས་ལྟ་
ཚུགས་ཀྱིས་དེ་ལ་འདོད་བབ་བྱེད་ཀྱི་མི་འདུག་ཀྱང། ཡང་བསྐྱར་མཛད་སྐོ་གོམ་ན་མ་གཏོགས་དུས་ཚེས་གཏན་འཁེལ་
མི་ཐུབ་ཚུལ་བརྗོད་མཐར། ལན་དེ་དམག་དཔོན་ཐན་ཀོན་སན་ལ་འབྲེལ་རྒྱ་སྒོ་མོས་བྱས་པོང། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་རྒྱ་
དམར་གྱི་བྱེད་བབ་དེ་ཉིད་རྣམ་ཀུན་དང་མི་མཐུན་པར་ཡ་མཚན་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཚུལ་གསུང་བར།

དེ་ལྟར་ཡོང་ལུགས་དེ་ནི་ཡ་མཚན་པ་ཞིག་སྟེ། རྣམ་ཀུན་དམག་དཔོན་རང་ངའི་སར་ཡོང་ན་མ་གཏོགས་ལན་འཕྲིན་
རྣམས་འབྲེལ་ཡོད་ལས་བྱེད་པ་བརྒྱུད་འཕྲོར་གྱི་རེད། རྣམ་ཀུན་མང་ཚོགས་ཀྱི་མཛད་སྐོའི་སྤྱོད་སེང་རིགས་མགོན་ཆེ་
པ་ལྟ་བུ་བརྒྱུད་ནས་སམ། ཡང་ན་སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོ་དགའ་བྱང་བརྒྱུད་ནས་ཡོང་དགོས། དེར་བརྟེན། རྣམ་ཀུན་དང་མི་
འབྲ་བར་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་ཚུང་གས་གཙུག་ལག་ཁང་ནང་དར་སྤྱད་འཇུག་དུ་བཏང་བའི་གནས་ཚུལ་འདི་དག་ཤེས་
མཁན་ཚོར་ཡིད་དོགས་ཐན་བྱ་བྱུང། ངའི་ལས་བྱེད་དཔོན་རིགས་ཚོ་གནས་ཚུལ་དེ་ལ་འདོད་བབ་མ་བྱུང་བའི་ཁར།
དམག་དཔོན་ཐན་ཀོན་སན་ནས་ཏུ་ལའི་སྐོར་མའི་མཚན་མཛོང་ལ་དམའ་འབེབས་བྱེད་ཐབས་བྱས་པ་ལྟ་བུར་ངོས་འཛིན་

བྱས། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། རྒྱ་མིས་དེ་ལྟར་བྱས་པར་བོད་གཞུང་དཔོན་རིགས་རྣམས་ཀྱིས་མི་དགའ་བ་ཆེས་ཆེར་
བྱས་ཀྱང། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། “གལ་སྲིད་རྒྱ་མི་ཚོ་མི་དགའ་བ་ཆེར་བྱུང་ན། རྒྱུ་རྒྱུང་རྒྱུང་ཞིག་གིས་དོན་མེད་རྒྱུན་
ངན་ཡོང་བའི་ཉེན་ཁ་ཡོད། འདི་འབྲའི་སྐབས་ཁོང་ཚོ་དགའ་བོ་མ་བྱུང་བའི་རྣམ་འགྱུར་ནི་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་
བསྐྱར་གྱི་ཡོད་པར་བརྟེན་ཁོ་བོ་ཅག་གི་བསམ་པར་རང་ཡུལ་གྱི་དོན་དུ་གཏན་དོན་རྒྱུང་དུ་འདི་རིགས་ལ་དོ་སྣང་མ་བྱས་ན་
ལེགས་པར་མཛོང་ཞིང། དེ་མིན་ང་དང་ངའི་གཞུང་གི་གནས་སྤངས་དམའ་བུ་གཏོང་བ་དེ་རྗེས་ལྷོ་ཕྱོག་ཏུ་གཏོང་རྒྱུའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་
པ་རེད།” ཅེས་བོད་མིའི་བདེ་སྤྱད་ལ་དགོངས་ཏེ་བསྐྱེད་མཁན་མཛོང་པའི་ཚུལ་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ལྷ་བ་ 3 ཚེས་ 6 ཉིན།¹⁴³ དམག་དཔོན་ཐན་ཀོན་སན་ནས་སྤྱད་སྤྱུར་བརྒྱུད་སྤྱི་བཅར་སྤྱི་
མཁན་དགའ་བྱང་ལ་ཁ་བར་བཏང་སྟེ་དམག་སྤྱུར་དུ་ཆེབས་སྤྱུར་གྱི་དུས་ཚེས་གཏན་འཁེལ་མཛད་མིན་དང། ཉི་མ་དེ་
གར་དུས་ཚེས་གཏན་འཁེལ་གྱི་ལན་གསལ་བོ་ཞིག་དགོས་པ་སོགས་ཚོ་འདེད་བྱས་པར་བརྟེན། ཡགོང་ས་མཚོག་
གིས་ལྷ་བ་ 3 ཚེས་ 10 ཉིན་ལེབས་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་ལན་གནང། གོང་དུ་བརྗོད་པ་ལྟར་ཚེས་ 7 དང་ 8 གཉིས་
ལ་འཛིགས་བྱེད་དམའ་གཅིག་གི་དབང་གི་སྤྱོད་དང་དངོས་གཞི་བཅས་སྤྲུལ། བོད་ཚེས་ ༣༠ ལྷེ་ཚེས་ 9 ཉིན་གྱི་

¹⁴³ ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་དམངས་སྤྱི་ཚེས་ 7 གསལ།

སྤྱོད་པོ་བྱང་དུ་རྒྱལ་བཞུགས་དགོ་འདུན་ལས་བྱེད་རྣམས་དང་ལྡན་དུ་གསོ་སྦྱོང་མཛད། ཉིན་དེའི་ཞོགས་པའི་རྒྱ་
 ཚོད་དུག་པའི་ཐོག་སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་ཡབ་གཞིས་སྐྱ་སྐྱ་སྐྱ་ཚོགས་བཟང་གིས་མཚོག་མལ་ལས་བཞེངས་མ་
 ཐག་རྒྱ་མིའི་དམག་སྐྱར་ནས་ལས་བྱེད་གཉིས་ཡོད་སྟེ་སང་ཉིན་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་མཚོག་དམག་སྐྱར་དུ་
 གཞིགས་མོར་ཕེབས་རྒྱུར་གཏན་འཁེབ་ཡོད་པས་ཕེབས་སྐྱིག་སོགས་གོ་བསྐྱར་གྱི་ཆེད་དུ་རྒྱ་རང་ཕེབས་དགོས་
 ཞེས་བཤད། སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་གྱིས་རྒྱ་མི་གཉིས་ལ། ཞོགས་རྒྱ་འབྱུང་རྗེས་དེ་མ་ཐག་ཡོད་ངེས། རྒྱུད་གཉིས་སྤོར་
 ལ་ཕྱིན་ན་འགྲིག་ཅེས་གསུངས། རྒྱ་མིའི་ལས་བྱེད་གཉིས་སོང་སྟེ་ཡུན་རིང་མ་འགོར་བར་སྐྱར་ཡང་ཕྱིར་ཡོད་སྟེ་ད་
 ལྟ་རང་འགོ་དགོས་ཞེས་བཤད་པས་དེ་འབྲལ་དམག་སྐྱར་དུ་ཕེབས། དེ་གར་དམག་དཔོན་ཉེན་གཏུ་ཏུང་དང་རྒྱུའུ་
 གཉིས་གྱིས་བསྐྱགས་ནས་ཡོད་པ་གཞིགས། དམག་དཔོན་གཉིས་གྱིས་སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་མཛལ་མ་ཐག་འཚོམས་
 འཛི་དང་གུས་ལུགས་སོགས་གང་ཡང་མེད་པར་ཁོང་ཁྱོད་རྣམ་འགྲུར་དུག་པོ་དང་བཅས་ཉེ་སང་ཉིན་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་
 དམག་སྐྱར་དུ་ཕེབས་རྒྱ་ཡིན་པ་ཤེས་མ་རྒྱུར་ངམ་ཞེས་བཤད། དེ་ནས་རྒྱ་དཔོན་གཉིས་གྱིས་ད་ཐེངས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་
 ཕེབས་སྐབས་སྐྱ་སྐྱང་མཛེད་ན་མི་འགྲིག་ཅེས་བཤད་པར། མདའ་དཔོན་གྱིས། རྣམ་ཀུན་ཡགོང་ས་མཚོག་གར་དུ་
 ཕེབས་ཀྱང་སྐྱ་སྐྱང་དམག་མི་ཉི་ཤུ་ལས་སུམ་ཅུའི་བར་བཅར་བ་ཡིན་ལ། ད་ཐེངས་ཀྱང་དེ་ལུགས་ངེས་པར་དུ་བྱེད་
 དགོས། གལ་ཏེ་སྐྱ་སྐྱང་མ་བཏང་ན་བོད་མི་དམངས་ཡོངས་གྱིས་མོས་མཐུན་གཏན་ནས་མི་བྱེད། རོན་དངོས་བཤད་
 བ། སང་ཉིན་ཡགོང་ས་མཚོག་དམག་སྐྱར་དུ་ཕེབས་གཏན་འཁེབ་བ་ངས་གཏན་ནས་ཤེས་མེད་ཅེས་གསུངས་མ་
 ཐག །རྒྱ་དཔོན་གཉིས་དེ་ལས་ཀྱང་རྒྱལ་སྤོད་ཅན་དུ་གྱུར་ཉེ། རྒྱུད་རང་སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་གྱི་ལས་འགན་ཡོད་པ་
 ཞིག་གིས་གནས་རྒྱུས་དེ་མ་ཤེས་པ་ཅི་ཡིན་ནམ། སྤྱི་ཚུབ་མཁན་པོ་དགའ་བྲང་གིས་བཤད་མ་རྒྱུར་ངམ་ཞེས་བཤད།
 དེ་ལྟར་རྒྱ་དཔོན་གཉིས་གྱིས་ནས་རྒྱལ་དང་མི་འདྲ་བའི་རྣམ་འགྲུར་རྒྱལ་སྤོད་ཅན་བསྐྱེད་མར་བསྐྱེད་པ་དང་མན་རྒྱུན་
 ཤོད་ངེས་མང་དུ་བྱས་མཐར། རྒྱ་དཔོན་གྱིས། སང་ཉིན་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་ཕེབས་རྒྱ་དེ་དུས་རྒྱལ་བོད་རང་སྤོང་སྤོངས་གྱི་
 ཚོགས་འདུར་ཕེབས་པ་དང་གཏན་ནས་མི་འདྲ་བས་ཕེབས་ལམ་དུ་སྐྱ་སྐྱང་དམག་མི་འགྲུམ་འཛོག་བྱེད་པ་དང་།
 ཕེབས་ཡུལ་དུ་སྐྱ་སྐྱང་བ་འཁྲིད་པ་སོགས་གཏན་ནས་མི་ཚོག་ །ད་ངེས་ཀྱི་ལ་སྐྱད་ཆ་ཐད་ཀར་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། འདི་
 དམག་སྐྱར་ཡིན་པས། རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་དང་ཁོང་གི་ཞབས་འགྲེང་བ་འགའ་ཤེས་མ་གཏོགས་ཕེབས་མི་ཚོག་ །སྐྱ་སྐྱང་བ་
 འཁྲིད་མི་དགོས། སྐྱང་བྱང་ཚོས་ལྷོ་ངེས་ཡིན་ཞེས་སོགས་མང་དུ་བཤད་པར། སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་མཚོག་ནས། སྐྱ་
 སྐྱང་ནས་རྒྱལ་ལྟར་མ་ཁྲིད་ན་སྤོགས་གང་ནས་བསམས་ཀྱང་འགྲིག་ཐབས་མེད་པས་དེའི་ཐད་བསམ་སྟོན་ལྟར་དུ་
 གཏོར་དགོས་ཞེས་རྒྱ་མཚོན་དང་སྤོགས་ནས་གསུངས་པར། རྒྱ་དཔོན་གྱིས། གལ་ཏེ་སྐྱ་སྐྱང་མི་གཏོར་ཐབས་མེད་
 ཡིན་ན། རྗོ་ཟམ་མན་ཆད་དུ་མ་གཏོགས་སྐྱ་སྐྱང་བ་བཞག་མི་ཚོག་ །རྗོ་ཟམ་ནས་དམག་སྐྱར་བར་དུ་བཅིངས་འགྲོལ་

དམག་མི་བཞག་ཚོག། དེའི་ཚུན་སྐྱ་སྐྱང་སྐྱ་ཡང་ཡོང་ན་མི་འགྲིག། །གལ་ཏེ་སྐྱ་སྐྱང་ངེས་པར་དུ་དགོས་ཆེ་གོ་མཚོན་གང་ཡང་མེད་པའི་སྐྱ་སྐྱང་བ་རྒྱང་ཤམ་ཤིག་མིན་ཚོག་ཅེས་ནན་བཤད་བྱས།

སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་གྱི་ཐུགས་ལ། རྒྱ་མིས་བཤད་བ་ལྟར་བྱས་ཆེ། བོད་མི་རྣམས་སློབ་གསུང་པོ་ཞིག་གཏན་ནས་ཡོང་མི་སྲིད་ལ། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་གནད་དོན་ཅི་འབྱུང་ཡང་ཚོད་དབག་གི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡིན་ཅེས་དགོངས་པའི་སྐྱབས་སུ། དམག་དཔོན་ཉེན་རྒྱུ་རྒྱང་གིས་སྤོད་ལམ་རྒྱང་ཟད་རེ་འཇམ་དུ་བཏང་སྟེ། དོགས་པ་ཟ་མི་དགོས། རྒྱ་ལའི་སློབ་མའི་སྐྱང་བྱང་ཚོས་ཁས་ལེན་བྱས་ཚོག། །སང་ཉེན་ལོག་སྤོད་བ་རེ་བྱང་གིས་སྐྱལ་སློང་བྱས་ཏེ་རྟོག་ཟེང་ཐན་བྱ་སློང་སྲིད། གང་ལྟར། སང་ཉེན་རྒྱ་ལའི་སློབ་མའི་ཕྱག་དོགས་བཀའ་སློན་ཚོས་ཀྱང་གཡོག་པོ་གཅིག་རེ་མ་གཏོགས་འཁྲིད་མི་ཚོག་ལ། གོ་མཚོན་གྱི་རིགས་གང་ཡང་ཁྲེན་ཏེ་ཡོང་མི་ཚོག། །གནས་ཚུལ་དེ་ཁོང་ཚོར་བརྟེན་ལན་སྤྲད་ཟེན་ཅེས་བཤད། འོན་ཀྱང་། སྐྱབས་དེར་བཀའ་སློན་ཚོ་མགོན་འཕོད་བྱས་མེད། དེའི་ཐད་ལ། <<ངོས་གྱི་ཡུལ་དང་ངོས་གྱི་མི་དམངས།>> ལས།

སྐྱབས་དེར་རྒྱ་གསུམ་པའི་ཚེས་དགའའི་དགོང་དོའི་བར་རྒྱ་ལའི་སློབ་མ་སྐྱ་སྐྱེར་གྱི་ལས་བྱེད་པ་མ་གཏོགས་དཔོན་རིགས་གཞན་དག་གཅིག་ཀྱང་མགོན་འཕོད་བྱས་མི་འདུག་ཅིང་། དེའི་དགོང་དོར་རྒྱ་མིའི་ལས་བྱེད་པ་གཉིས་ལོར་གྲིང་དུ་ཡོང་སྟེ་བཀའ་ཤམ་གྱི་འཇམ་མི་དུག་ལ་མགོན་ལོག་སྤོད་མིན་ཅེས་སྤྲད་དེ་དག་ཚོག་ནས་བརྗོད་དོན། བཀའ་ཤམ་གྱི་འཇམ་མི་རེ་ནས་གཡོག་པོ་རེ་ལས་མཉམ་འཁྲིད་མ་བྱེད་ཅེས་རྣམ་ཀུན་དང་མི་འདྲ་བའི་རེ་འདུན་ལྟ་བུའི་བཅོན་བཀའ་རྒྱ་མིའི་

སྤྱིར་བཏང་གི་སློབ་ལྟར་བཏང་འདུག། ཅེས་གསུངས། དེ་ནས་སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་གྱིས། ཡགོང་ས་མཚོག་སྐྱ་ངལ་གསོ་ཡུལ་དང་། གཞིགས་མོ་གཞིགས་ས་སོགས་སུ་ཞིབ་འཇུག་གནང་བར། ག་སྤྱིག་གང་ཡང་མེད་པར་ཁང་བ་དག་གི་ནང་དུ་ཅ་དངོས་ཅག་ཅིག་མིག་ཏུ་མི་སྤྲུག་པ་མང་པོ་ཞིག་སྤྲངས་ཏེ་བཞག་ཡོད་པ་ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་སྐྱ་ངལ་གང་གཞིགས་མོར་གདན་འདྲན་ཞུ་རྒྱུའི་བཅོ་ལྟ་ཞིག་མཐོང་ཡུལ་ན་མེད་པས་སྤར་ལས་ཀྱང་ཐུགས་དོགས་ཚེན་པོར་གྱུར། དེ་ལྟར་སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་མཚོག་མགོགས་སྤྲང་གིས་ལོར་གྲིང་པོ་བྱང་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཅེ་མཁན་མགོན་ཆེ་བ་པ་ལྟ་བུར་བསྟན་འོད་ལྡན་དང་སྤྱི་བྱུང་མཁན་པོ་དགའ་བྱང་གཉིས་ལ་གནས་ཚུལ་མ་ལུས་བ་ཡང་ཞུ་གནང་། མགོན་སྤྱི་གཉིས་ནས། གནས་ཚུལ་དེ་ནི་ཏ་ཅང་རྩ་བའི་ཉེན་འགན་སློབ་མི་བཅོད་པ་ཞིག་ཡིན་སྐྱབས་དེ་མ་ཐག་ཡགོང་ས་ཚེན་པོའི་གསེར་ཞལ་མཇམ་ན་མ་གཏོགས་ཐབས་གཞན་གང་ཡང་མེད་ཅེས་གསུངས་ཏེ་གཞིམ་རྒྱུད་དུ་བཅར། དགའ་བྱང་དང་སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་གཉིས་གྱིས་གནས་ཚུལ་སྤྲུ་རྗེས་རྣམས་ཞིབ་ཅིང་སྤྲ་བར་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་སྟན་དུ་གསོལ་བ་ན། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཅི་ཡང་མ་གསུངས་པར་ཡུད་ཅེས་དགོངས་པ་བཞེས་ཏེ་བཞུགས་མཐར། གནས་ཚུལ་ཐབས་སློབ་པོ་དེ་འདྲ་ཨེ་ཡོང་། སང་ཉེན་མ་སྤོན་ན་པལ་ཆེར་མི་འགྲིག་ཅེས་བཀའ་གནང་བར། སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་སོགས་གྱིས། སང་ཉེན་གྱི་གདན་ཞུ་དེ་རྣམ་ཀུན་དང་མི་འདྲ་བར། སྐྱ་སྐྱང་དམག་མི་འཁྲིད་མི་ཚོག་དང་།

ཞིང་ཡུང་མེ་མདའ་འབྲེལ་མི་ཚོགས་ལ། སེབས་ལམ་ཁག་ཏུ་སྐྱེས་ལོ་འཛིན་མི་ཚོགས་ལ་སོགས་སྲོགས་གང་ནས་བལྟས་ ཡུང་སྐྱེས་ལ་ཉེན་ཚབས་ཡོང་ངེས་ཀྱི་དོགས་གཞི་ལོན་ཏུ་ཆེ་ཞེས་ཞུས། ཡགོང་ས་མཚོགས་ནས། “དེ་འདྲི་དོགས་ལ་ བྱེད་དགོས་ལ་ཨེ་ཡོད། བྱིན་ཡུང་སྐྱོན་ཨེ་ཡོད།” ཞེས་སོགས་གསུངས་ཏེ་མཐར། “དགའ་བྲང་ཞིང་རང་གིས་སང་ཉེན་ དམག་སྐར་དུ་འགོ་རྒྱུའི་སྐོར་གྱི་ལས་དོན་རྣམས་སུ་མཐུན་ནས་སྐྱབས།” ཞེས་སོགས་གསུངས་ཏེ་སེབས་རྒྱུར་སྲུགས་ ཐག་གཙང་གཙོད་མཛད།

སྐྱེས་ལོ་འཛིན་མཚོགས་གཞིམ་ཚུང་ནས་སྤྱིར་སེབས་མ་ཐག་གཞིམ་ཚུང་ལྷག་སྐོར་འགྲམ་དུ་མཁམ་ཚུང་ ཏྲ་ར་བ་མདོ་སྲུགས་མཐར་བྱིན་ནམ་དུ་ལོངས་གྲགས་སུ་སྐྱེད་ཏྲ་ར་ཞེས་ཞུ་བར་མཛད། དེ་གར་མཁམ་ཚུང་ཏྲ་ར་ བས་སྐྱེད་སྲུག་མཚོགས་ལ། ཞིང་རང་ལ་སྐྱེས་ལོ་འཛིན་གྱི་ལས་འགན་ཡོད་པར་མ་ཟད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ རྒྱུའི་ཉེ་འབྲེལ་གྱི་གསུ་སུ་གཏོགས་པས་སྐྱེས་ལོ་འཛིན་ཆེན་པོ་ཡོད། སེབས་གཏོན་འཁེལ་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་བདེན་ པ་ཡིན་ན། ཞུ་སྐོར་གང་ཅིར་གཟུབ་ནས་གང་ལེགས་གནང་དགོས་ཞེས་སྲུགས་འཚབ་ཆེན་པོས་གསུངས། སྐབས་དེར་ ཅེ་མགོན་ཡེ་ཤེས་སྐྱེད་གྲུབ་དང་ཅེ་མགོན་བར་ཞི་དག་དབང་བསྐྱེད་སྐྱོང་གཉིས་ཡུང་དེར་སེབས་ཏེ། རྣམ་པ་གསུམ་ གས་དགོངས་ཚུལ་གཅིག་མཚུངས་ཀྱིས། དེ་ཉི་ཉ་ཅང་ཉེན་འགན་ཆེན་པོ་ཡིན། བར་ལམ་མདོ་སྐྱེད་ཞུས་ཀྱི་སྐྱེད་ཆེན་ མི་ཆེན་ཁག་ལ་མགོན་འབོད་ཡིན་ཞེས་བཤད་དེ་མཐར་འཛིན་བཟུང་གུས་པ་དང་། དེར་སྐབས་སྐྱེས་ལོ་འཛིན་ཚོགས་ ཀྱི་ཞོད་དུའང་རྒྱ་མིས་ཡགོང་ས་མཚོགས་ལ་ཅིན་དུ་ཚོགས་འདུ་ཞིག་ལ་གདན་འདྲེན་ཞུ་ཅིས་ཡོད་ལྟགས་ཀྱི་གནས་ ཚུལ་ཞིག་ལྟར་སྐྱེད་དུ་སྐྱོད་བཞིན་འདུག །ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་ཡགོང་ས་མཚོགས་ལ་མཛེས་བཅར་གྱིས་ཆེབས་སྐྱེད་སྤི་ བཞོལ་གནང་བའི་འབོད་སྐྱེད་སྐྱེད་ཞུ་ སེབས་ཏེ་དགོངས་ཚུལ་གཅིག་མཚུངས་གསུངས་པས། ཚང་མ་སྐྱེད་དུ་ཐོག་མར་སྐྱེད་པ་སྐྱེད་མཚོགས་གི་མདུན་དུ་ བཅར་ཏེ་དགོངས་ཚུལ་རྣམས་ཞུས་པར། སྤྱི་ཞུས་མཁམ་པོ་དགའ་བྲང་གི་མདུན་དུ་བཅར་ཏེ་གནས་ཚུལ་རྣམས་ བསྐྱེད་ཞུ་གནང་ན་ལེགས་ཞེས་གསུངས་པ་སྐྱེད་བཅར།

སྐབས་དེར་ཚང་མ་སེམས་འཚབ་དང་ཅི་བྱེད་གཏོགས་མེད་ཀྱི་ངང་དུ་ཡོད་པས། ཐམ་ཚུན་བར་ཚོད་གྲིང་སྐྱེད་ བུའང་ཐུན་ཅོམ་བྱུང་ཡང་སུ་མཐུན་གནད་དོན་ཐོག་ནས་གསུང་ཡང་ཡང་གནང་མཐར། གནད་དོན་དེའི་ཐད་ཡགོང་ས་ མཚོགས་ཞུས་ན་མ་གཏོགས་མི་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཐག་གཙོད་བྱ་མི་སྲུབ་པར་ཚང་མས་གཅིག་མཚུངས་སུ་གསུངས། དགའ་བྲང་དང་པ་ལྷ། སྐྱེད་སྲུག་བཅས་གསུམ་གཞིམ་ཚུང་དུ་བསྐྱེད་དུ་བཅར་ཏེ་བསམ་དོན་རྣམས་ཞུས། ཡགོང་ས་ མཚོགས་གནས་ཚུལ་དེ་འདྲ་རང་ཨེ་ཡོད། འགོ་རྒྱུར་གཏོན་འཁེལ་ཐེན་པས་ད་ཆ་འགྱུར་བ་གཏོང་དགོ། མི་ དམངས་ལ་སེམས་འཚབ་དང་ཟ་དེ་ཟིང་དེའི་རིགས་གང་ཡང་མ་བྱེད་ཅེས་འོད། ཅེས་བཀའ་སྐྱེད་ཏེ་སེབས་གཏོན་

ཡོངས་སུ་འཁེལ་བ་རེད། དེ་ལ་སྲིད་ཞིའི་གཞུག་རྒྱུ་ཆེན་པོ་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཡིད་བཞིན་འོང་བུ་མཚོ་གཤམ་
<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས།

སྐྱ་སྐྱར་མདའ་དཔོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལོ་གསལ་བཀའ་བཀོད་ཇི་བུས་སྒོར་འབྲེལ་ཡོད་ལས་བྱེད་ཁག་དང་གོ་བསྐྱར་
མང་པོ་བུས་མཐར་དེ་ལྟར་ཁོང་ཚོས་གང་ཟེར་གྱི་བཅའ་དབང་དེ་རང་ལ་ཉན་རྒྱ་མ་གཏོགས་ཐབས་ཤེས་གཞན་མེད་པ་
ལྟ་བུར་མཐོང་སྟེ་འགོ་རྒྱུའི་འཆར་བཞི་གཏན་འབེབས་བུས། རྒྱ་མིའི་གདན་ལྷན་དེར་ཡིད་དོགས་ཆེ་བོག། གསར་རྒྱ་བྱེད་
དོན་དེས་དོགས་གཞིའི་སྟོན་མ་ལྟ་བུར་བྱུང་འདུག། ཅེས་དང་<<མངོན་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྲིད་ཇིའི་རོལ་མཚོ་>>ལས་ཡགོང་

ས་མཚོ་གཤམ།

དེ་མཇུག་བསམ་སྒོ་གཏོང་བཞིན་བསམ་པོ་ཞབས་པད་གྱིས་ངོས་ལ་བསྐྱར་བའི་བོད་ཡིག་ཚགས་པར་དེའི་ནང་།
ཁམས་ཁུལ་བྲག་པོས་བཅོས་བསྐྱར་གཏོང་སྐྱབས་གསལ་པོ་བཀོད་པའི་རྒྱ་མིའི་གཞུག་རྒྱུ་དེ་ཆོ་བཀའ་དང་། ངོས་རང་
ཡང་སྐར་འགོ་མ་སྤོང་བ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ལའང་འབྱུང་མ་སྤོང་བའི་རྒྱ་མིའི་དམག་སྐར་ལ་འགོ་རྒྱུ་དེ་ལ། ...
དངོས་དོན་ལའང་སངས་ཉན་པ་ཆོ་རྒྱ་མིའི་དམག་སྐར་ནང་དུ་བསྐྱེད་ཆར་ནས། ངོས་དང་བོད་མི་དམངས་གཏན་བྲལ་
དུ་འགོ་བའི་གནས་ཚུལ་ཐབས་རྒྱལ་མི་ཡོང་བའི་གདེང་ཚོད་གང་ཡང་མེད་པ་བཅས་གཞི་ནས་ངོས་ཀྱིས་ཉེན་ཁ་ཆེ་
བའི་ཐག་གཅོད་ཅིག་བྱས་མེད་དམ་བསམ་པ་སོགས་གང་ལྟར་སེམས་གཏོང་དུ་སྒོ་གཡེང་དང་ཐེ་ཚོམ་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་
བྱུང་ལ། དེའི་དགོང་མོར་གཉིད་ཀྱང་ཡག་པོ་ལྷག་མི་སྐྱབས་པ་ཞིག་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་སྐྱེལ། འོ་ན། རྒྱ་དམར་གྱིས་ཡགོང་ས་
མཚོ་གཤམ་དེ་ལྟ་བུའི་ངན་སྲོད་སྐུལ་དགོས་པ་ཅི་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་མེད་དུ་གཏོང་དགོས་ན་
ཐོག་མར་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་འོང་བུ་མཚོ་གཤམ་གྲག་མེད་འགྲུལ་མེད་དུ་མི་འཛོག་ཀ་མེད་ཡིན་པར་མཐོང་བའི་
རྒྱུ་གྱིས་རེད། དེ་ལྟར་ཡོང་བར་བྱེད་པ་ལ་གཉིས་ཉེ། གཅིག་ནི། རྒྱ་ནག་ཏུ་གདན་འདྲེན་ཞུས་ཉེ་དོད་མ་བཅོན་
འདུག་ཞུ་རྒྱུ་དང་། གཉིས་པ་ནི། བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་བས་ཉན་མི་བཟོད་པའི་དོན་གནད་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེ། དེ་སྔོན་
རྒྱ་དམར་གྱིས་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་སྟག་མཚོར་རིན་པོ་ཆེར་མངོན་སུམ་འཛེས་མེད་གྱིས། གཤམ་ཉེ་ཡགོང་ས་མཚོ་གཤམ་
རྒྱ་གཞུང་གིས་ཅི་བཤད་ལ་མ་གསན་པར་རྒྱ་མིའི་འགལ་ལྷོད་བཞེད་མཚོ་“སྟོག་གསོད་”བུ་དགོས་ཞེས་བསྐྱེལ་བ་
དང་། རྒྱ་དཔོན་ཐན་ཀོན་སན་གྱིས་“སྐྱབས་མ་འཁོར་གཞིའི་ཤ་རུལ་མེད་པར་བཟོ་དགོས་”ཞེས་པ། དེའི་རྗེས་སུ་འདུང་།
རྒྱ་གཞུང་གིས་བསྐྱེད་མར་“སྐྱེལ་གསོད་པ་ལ་སྐྱེལ་མགོ་བརྒྱུད་དགོས་”པར་བཤད་པ། དེར་མ་ཐད། གཤམ་ཏུ་འབྱུང་
བ་ལྟར་སྐྱ་སྐྱར་ཉེན་ཚབས་ཡང་ཡང་བྱུང་བའི་གནས་སྐྱབས་ཐོན་པ་དེ་རེད།

སྐབས་དེའི་གནས་སྐྱབས་གཞན་ཞིག་ནི། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས། “ཁོ་པོ་འཛོན་
བྱེད་ཀྱི་ཉི་གཞན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་མི་མང་གིས་ཤེས་ཏོགས་བྱུང་བ་ནི་རྗེས་སྐྱེའི་ནང་པེ་ཅིན་དུ་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་
འཕུས་མི་ཚོགས་ཆེན་འཚོགས་ཀྱི་ཡོད་པ་དེར་ངོས་འགོ་དགོས་ཞེས་རྒྱ་མིས་ནན་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་ཡིན།”
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྒྱ་གཞུང་གིས་སྐྱ་བུ་རྗེས་པའི་ནང་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་འཕུས་མི་ཚོགས་ཆེན་དུ་ཡགོང་ས་

མཚོག་མེབས་དགོས་ཀྱི་འཕོང་སྐྱལ་ནན་ཏན་དུ་བྱས་པར་བཀའ་ལན་ངེས་གསལ་གང་ཡང་གནང་མེད་ཀྱང་། རྒྱ་
གཞུང་ནས་པེ་ཅན་དུ་ཡལོང་ས་མཚོག་མེབས་རྒྱ་ཡིན་ཚུལ་གཟུང་འཁོར་གཅིག་ཅུ་ཀྱི་གོང་ནས་ཁྲབ་བསྐྱབས་བྱས་
ཟེན་ཡོད་པ་དེ་རེད། བོད་ཤར་ཕྱོགས་སུ་རྒྱ་མིས་བོད་ཀྱི་སྐྱ་ཆེན་དཔོན་ཆེན་རྣམས་ལ་ཅི་བྱས་པལ་མོ་ཆེ་ཤེས་
ཉོགས་ཡོད་པའི་ཁར། གནས་སྤངས་ཡ་མཚན་ཅན་དང་དབང་ཤེད་ཅན་དེ་ལྟ་བུ་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་བྱང་
བར་བོད་མི་རྣམས་དོགས་པ་དང་ཐེ་ཚོམ་མི་སྤྱེ་ག་མེད་ཡིན། དེ་ལ་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།
ཡ་མཚན་ཅན་གྱི་གདན་ཞུ་གསར་པ་དེ་དག་ནི་ངའི་འདོད་བབ་མེད་བཞིན་དུ་རྒྱ་ནག་ཏུ་བཅོན་འཁྲིད་བྱ་རྒྱུའི་ཐབས་ཤེས་
ཡིན་པར་མི་མང་ཚོས་ངར་བཞིན་གྱིས་སེམས་ཐག་བཅད་འདུག །ཡང་། མི་མང་གི་བསམ་སྒྲོར་ཡིད་དོགས་འབྱུང་གཞི་
གཞན་ཞིག་ནི། བོད་ཤར་ཕྱོགས་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་སྐྱ་མེན་པོ་འགའ་ཞིག་རྒྱ་མིའི་དམག་དཔོན་གྱིས་ཐུགས་སྐྱོར་གདན་
འཕེན་ཞུས་རྗེས་སྐྱ་མེན་པོ་ཚོ་སྤྱི་ཡོད་མཐོང་ཐོས་མེད་པར་གྱུར་པའི་གནས་ཚུལ་བོད་མི་པལ་ཆེ་བས་ཤེས་ཉོགས་ཁར།
མི་སྤྱེ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་དེ་སྤྱད་སྤྱོད་ཀྱི་མཁན་གྱི་ས་ནས་འཁྲིད་རྒྱ་དེ་རྒྱ་མིའི་བྱེད་སྤངས་ཤིག་ཡིན་འདུག ། ཅེས་བཀའ་སྤྱད།
གང་ལྟར། ཉིན་དེའི་མཐའ་མའི་གོ་སྤྱི་ག་དང་ཐག་གཅོད་ནི། བོད་ས་མཚོག་གིས་ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་
ལས། “བཀའ་ཤག་གི་འཕྱུས་མི་སྤྱེ་ཉེད་དུ་མ་སོང་བར་ངོས་དང་མཉམ་དུ་འགོ་རྒྱུ་བྱས། དེ་ལྟར་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་
མཚན་ནི། གལ་ཏེ་གནས་ཚུལ་སྤྱད་པོ་བྱུང་ན་ཉུང་མཐར་ངོས་གཅིག་བྱུང་མ་ལྟས་ཅུ་ཡོང་བའི་རེ་འཆར་ཡིན།”
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བྱེ་ཉིན་ཉིན་གྱི་ཡོལ་ནས་རྒྱ་ཆོད་དང་པོའི་སྤྱོད་རྒྱུའི་དམག་སྤྱར་དུ་ཆེབས་སྤྱར་བསྤྱད་རྒྱ་དེ་
རེད།

ངང་དབང་སྤྱད་ལངས་ཆེན་མོ།

བོད་དབུས་ཁུལ་ལ་མཚོན་ན། སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་དགུའི་ལོ་དེ་ནི་རྩ་དག་གི་གནས་བབ་ཆེས་ཆེ་
མོར་སོན་པའི་ལོ་དེ་རེད། དེ་ནི་རྒྱ་དམར་གྱི་དྲུག་དམག་སོགས་རྒྱ་རིགས་པོན་ཆེ་སྤར་འབྱོར་ཐོག་། དམག་སྤོན་
བསྐྱེད་མར་བཏང་སྟེ་དྲུག་འཛིང་གི་ག་སྤྱི་ག་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་འཕྱུས་ཚང་དུ་བཏང་ཟེན་པའི་ཁར། ཡལོང་ས་རྒྱལ་བ་
ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་སྐྱ་སོག་ཚུན་ཆད་ལ་ཁོལ་བའི་སྤྱོད་བ་ངན་པ་ཚོམ་བཞིན་པའི་དུས་སྐབས་དང་། བོད་ཀྱི་ཕྱོགས་
ནས་ཀྱང་ཤར་ཁུལ་ནས་འབྱོར་བའི་མི་དགུས་སྤྱིང་སྤྱོད་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་གཙོས་ཚོལ་གསུམ་མི་སྤྱེ་སྤྱེ་ཚོགས་སྤར་
སྤྱོད་ཕྱོགས་འདུས་བརྒྱབས་ཏེ་རྒྱ་ཁོལ་གྱི་ལས་ཚུལ་ཅི་རིགས་ཐད་སྤོས་གཏོང་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་པ་དང་། སྤྱིའི་
གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་སོགས་བོད་སྤྱིར་བཏུགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཐབས་ཚུལ་དང་ཞི་དྲུག་གི་རྣམ་པ་ཅི་རིགས་
འཚོལ་སྤྱོད་དང་ག་སྤྱི་ག། ལལ་བསྐྱར་སོགས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཉིལ་པོའི་ནང་མ་བྱུང་བའི་བཅོན་ཁོལ་རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་

ལས་འགུལ་སྤར་ལྷག་བསྐྱེད་མར་སྐྱེལ་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་འཁེལ་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་གྲུ་སྐྱིག་དང་
འགུལ་རྒྱ་ཆེན་པོའི་འོག་ལྷ་སའི་ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་ཉིན་བཞིན་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་མངོན་སྟོན་གཉིས་ཐད་ནས་
འགུལ་ཚོད་དང་དམག་འཛིན་སོགས་ཞི་བརྐྱང་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་རྣམས་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུན་དུ་འབྱུང་བཞིན་
ཡོད།

སྤྱི་རྒྱ་གསུམ་པའི་ཆེས་དགུའི་ཉིན། ཡལོང་ས་ཡིད་བཞིན་ལོར་དུ་མཚོག་གི་ཞལ་ལྷ་ནས་ཀྱིས་ཕྱི་ཉིན་རྒྱ་
མིའི་དམག་སྐར་དུ་ཆིབས་སྐྱར་མ་བསྐྱེད་མེད། རྒྱ་དམར་གྱི་འོས་ནས་ཞེ་འཁོན་སྤར་སེམས་ཀྱི་དབང་གིས་དེ་འབྲམ་
མི་དམངས་ཐོག་དྲག་གཞོན་དང་དམར་གསོད་སོགས་འབྱུང་རྒྱ་སྐྱོས་མེད་ཐོག་། དེ་ལས་ལྷག་པའི་གནས་ཚུལ་ཐབས་
རྟུགས་ཅི་འབྱུང་གཅིག་ཏུ་མ་དེས་པས་དམག་སྐར་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱེད་རྒྱའི་ཐུགས་ཐག་བཅད་པ་དང་། རྒྱ་དཔོན་
ཚོས་ཡལོང་ས་མཚོག་དེས་བར་དུ་ཐེབས་དགོས་སྟོར་ཆ་འདེད་ཡང་ཡང་བྱས་ཀྱང་བཞུགས་ཡུལ་སོགས་ལ་གྲ་སྐྱིག་
གཏན་ནས་མེད་པའི་ཁར། གོ་མཚོན་ཐོགས་པའི་སྐུ་སྤྱང་སོགས་ལྷན་བཅར་ཞུས་མི་ཚོགས་པ་སོགས་ནན་བརྗོད་
ལུགས་ཆེར་བྱས་པ་བཅས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དེ་ཉིན་མོ་དེ་རང་ལ་དམངས་ཁོད་དུ་ཞུབ་མགོ་བཅུགས། དེར་བརྟེན། ཐོག་
མར་བོད་མི་ཞེས་འཛོན་ཅན་དུ་མ་ནས་མགོ་བཅུམས་ཉེ་ཆེས་ཇོ་དྲག་གི་གནས་ཚུལ་དེ་ཡིག་དག་གཉིས་ཐོག་ནས་
གང་སར་བཀའ་བ་དང་ལྷ་སའི་སྤར་ལམ་ཁག་ཏུ་ཡིག་བསྐྱར་སྐྱར་བ་སོགས་སྐྱེལ་འཚུབ་དང་འཛིགས་དང་མཚོན་
པོའི་རང་ཉིན་མཚན་གཉིས་ཀར་གང་སར་དོན་གཞན་དེ་རང་གི་སྤྱོད་དུ་བསྐོ་སྐྱོང་དང་གོ་བསྐྱར་སྐྱ་ཚོགས་བྱས་
མཐར། སྐོག་ལ་བབས་ཀྱང་ཆིབས་སྐྱར་དེ་ཉིད་དེས་བར་དུ་ཕྱི་བཞོལ་མི་བྱེད་ཐུ་མེད་ཡིན་ཞེས་མགྲིན་དབྱངས་
གཅིག་གྱུར་གྱིས་བརྗོད། ཡལོང་ས་མཚོག་ཀྱང་སྤྱི་ཆེས་དགུའི་མཚན་མོ་དེ། “དྲག་ཅིང་རྩལ་ལ་ངན་དཔུང་ཆེ་བའི་
ཕྱོགས་གཅིག་དང་། སྤྱིང་སྟོབས་དང་རུས་ཞེན་གྱིས་གང་བའི་ཕྱོགས་གཉིས་སྤངས་འཛིན་མི་སྐབས་པའི་ཇོ་དྲག་གས་ཆག་གི་
གནས་ཚུལ་ཅི་ཡོང་ཆ་མ་འཚལ་བའི་སྐོ་གཡེང་གིས་གཉིད་ཀྱང་ཆེར་མ་བྱུང་བའི་རུབ་མོ་འདས་”¹⁴⁴ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
ཐུགས་གཡེང་ཆེན་པོས་བསྐྱེད་གནང་བར་མངོན།

ས་ཐག་བོད་རྒྱ་ ༡ ཆེས་ ༡ སྤྱི་ལོ་ 1959 རྒྱ་བ་ 3 ཆེས་ 10 ཉིན་དེ་ནི། རང་དབང་སྐར་ལངས་ཆེན་མོ་འམ་
གསུམ་བཅུའི་དུས་དྲན་ཞེས་བོད་ཕྱི་ནང་ཀུན་ཏུ་གྲགས་འགུལ་ཉམས་མེད་དུ་གནས་པའི་ཉིན་མོ་སྟེ་བོད་དར་རྒྱུད་ཀྱི་
དཀྱིག་མཚམས་ཆེན་མོར་འཁེལ་བའི་དུས་ཆེས་གལ་གནད་ཅན་ཞིག་ཡིན། ཉིན་མོ་དེའི་ཞོགས་པར་མཚན་གྱི་སྐབས་
པ་ཡོངས་སུ་དག་ཀྱང་ཉེ་འོད་ས་ལ་མ་ཐབ་པའི་ལོང་ཅམ་ནས། ལྷ་སའི་གཡས་གཡོན་གྱི་མོང་གསེབ་ཁག་དང་
དགོན་སྡེ་ཁག་སོགས་འི་མོང་དང་དགོན་མོང་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་མཚམས་ཡེ་ནས་མེད་པར་གང་ས་ནས་བོད་མི་སེར་སྐྱ་

¹⁴⁴ རོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་མི་དམངས་སུ་གསལ།

དཔག་ཞན་བར་མ་དང་རྒྱན་དར་གཞོན་གསུམ་མི་སྲག་དུ་མ་བསམ་པ་གཅིག་མཐུན་དང་རྒྱལ་གཅིག་མཚོང་གཅིག་གི་
ཚུལ་གྱིས་ལོར་གླིང་ལོ་བྱང་ཆེན་པོའི་མདུན་དུ་རིམ་གྱིས་འདུས་ཤིང་མང་ནས་མང་དུ་གྱུར། ལོ་བྱང་གི་ལྷགས་རིའི་ཕྱི་
ནང་མཐའ་སྐོར་ཀུན་དུ་མི་དམངས་སྐྱ་སྐྱུང་སྟོང་སྲག་གཅིག་ལྷག་བསྐྱེད་དེ་སྐྱུང་བ་བརྟན་པོ་བྱེད་པའི་མགོ་བརྩམས།
སྐབས་དེར། ལོད་འདི་རང་བཅོན་ཡིན་བཞིན་དུ་རྒྱ་དམར་གྱིས་འདས་པའི་མི་ལོ་དགུའི་རིང་ཁྲིམས་འགལ་བཅོན་
གཞོན་དང་། མནར་གཅོད་བརྟམ་གསེག་ཚོད་མེད་བཏང་བའི་ཁར། ཡལོང་ས་མཚོག་དང་བཀའ་ཤག་དབུ་བསྐོར་
ནས་འཛིན་བཟུང་བྱ་ཅིས་བྱེད་བཞིན་པ་རང་དགར་འཛོག་མི་དུང་བ་སོགས་རྒྱ་ཚོལ་རང་སྐྱུང་གི་བརྗོད་ཆིག་འབྲ་
མིན་འཁོད་པའི་ཡིག་རིགས་འཛེམ་མེད་དུ་བཀམ་ཞིང་། “སྤྱི་ལོར་ཡལིད་བཞིན་ལོར་བྱ་ཆིབས་སྐྱུར་མ་གནང་
རོགས།” ཞེས་སོགས་སྐད་འཛོད་ཤུགས་ཆེར་བྱས་པས། གཞུང་ཞབས་མང་ཅོམ་ཞིག་ཀྱང་རང་དགར་སྟོད་བཟོད་མ་
བདེ་བས་མི་དམངས་ཀྱི་སར་ལེབས། བཀའ་སློན་རྣམས་ཉིན་དེར་ཆིབས་ཞབས་སུ་བཅར་དགོས་པས་བཀའ་སློན་ར་
ལོད་མ་གཏོགས་པའི་གཞན་རྣམས་སུ་སྤྱིར་ལོར་གླིང་དུ་འཕྱོར། སྐབས་དེར། བཀའ་སློན་བསམ་བྱུང་ལོ་བྱང་བ་ཆེ་
དབང་རིག་འཛིན་རྒྱ་དམག་སྐྱ་སྐྱུང་བ་གཅིག་དང་བཅས་འཛེབ་འཁོར་ནང་ཡོང་སྐབས་མི་དམངས་ཀྱིས་ཐོག་མར་
འཛེབ་འཁོར་ཁ་ལོ་བ་རྒྱ་མི་དེ་ཉིད་མཐོང་མ་ཐག་དོ་གཞུས་པས་བཀའ་སློན་བསམ་ལོའི་མགོར་ཤོག་སྟེ་བཟོ་མེད་དུ་
བརྒྱུ། དེ་འབྲལ་གཞུང་ཞབས་འགས་བསམ་ལོ་འཛེབ་འཁོར་དེ་ཉིད་དུ་བཞག་སྟེ་རྒྱ་གར་གཞུང་ཚབ་སྟོད་ས་བདེ་
སྤྱིད་གླིང་གའི་སྤོན་ཁང་དུ་བརྒྱུ། དེ་ལྟར་གནས་ཚུལ་རྣམས་ཇི་ཇི་བྱུང་གྱུར་པར་མ་ཟད། ལོད་མི་དམངས་ཀྱི་རང་
ཤུགས་ཀྱང་སྤར་ལས་འབེལ་ཉེ་སྤྱིས་ཀྱང་འགོག་མི་སྲུབ་པའི་ཚད་དུ་བསྐྱེབས།

དེ་ནས་ལོད་མི་དམངས་ཀྱི་ངོས་ནས་ཡབ་གཞིས་མཛོད་པ་སྤྱ་སྐབས་དང་པ་ལྟའི་མཛོད་པ་སྟེལ་གོང་
སོགས་འཇུས་མི་དུག་ཅུ་ཡས་མས་ཤིག་དཔག་འདེམས་བྱས་ཉེ། ཡལོང་ས་མཚོག་སྐྱ་སྐྱུང་མེད་པར་ཆིབས་སྐྱུར་
བསྐྱུང་རྒྱ་ཉི་ཅིས་ཀྱང་སྐོས་མི་བཟོད་པས་ཆིབས་སྐྱུར་གྱི་བཤོལ་ཡོང་ཐབས་གནང་རྒྱ་དང་། མི་དམངས་ཀྱིས་ལོ་བྱང་
སྐྱུང་ཚོག་པ། ལོད་འདི་རང་བཅོན་ཡིན་པས་རྒྱ་མིའི་དབང་སྐྱུར་ལོག་སྟོད་ཐབས་མེད་པ་སོགས་བཀའ་ཤག་ལ་ཞུ་
བར་བཏང་བར། བཀའ་ཤག་ནས། གནས་ཚུལ་དེ་རྣམས་ལྷག་ཤུས་མེད་པར་ཡལོང་ས་མཚོག་ལ་ཇི་བཞིན་སྤོན་མེད་
ཞུ་རེས་ཡིན་ལ། མི་དམངས་ཞི་འཇམ་དུ་གནས་པར་བྱ་རྒྱ་དང་། ཟིང་སྟོང་ཐལ་ཆ་ཅན་སོགས་མི་འབྱུང་བར་འབད་བ་
བྱེད་དགོས་སོགས་བཀའ་མངགས་གནང་སྟེ་སྤྱིར་བསྟོན་གས། དེ་འབྲལ་བཀའ་ཤག་ནས་མི་དམངས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་
དང་གནས་སྐྱུངས་བཅས་ཡལོང་ས་མཚོག་ལ་སྤོན་མེད་དང་འབྲེལ་རྒྱལ་སྟོན་ཡོངས་སྤོན་དུ་བཀའ་བསྐོས་གནང་
མཐུ། ཉིན་དེའི་ཆིབས་སྐྱུར་སྤྱིར་འཐེན་གནང་རྒྱ་དང་། བཀའ་ཤག་རྒྱ་མིའི་སར་ལེབས་ཉེ་གནས་ཤུགས་ཇི་བཞིན་
གསུང་རྒྱ། ཚུལ་དེ་དག་མི་དམངས་ལ་ཡང་ཇི་བཞིན་འབྲེལ་བཟོད་གནང་རྒྱ་བཅས་གཏན་འབེབས་མཛོད།

སྐབས་དེ་ཤིང་ཅིག་ཏུ། ཆབ་མདོ་འཕགས་པ་ལྷ་དགེ་ལེགས་རྣམས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེས་མཆོད་མཁན་ཚུང་བསོད་
ནམས་རྒྱལ་མཚན་ཞེས་པའི་གྲུ་བ་དེ་ནོར་གླིང་ནས་ལྷ་སའི་སྡོད་ཤག་ཏུ་སོང་སྟེ། སྡོད་ཆུ་ཚོང་བཟུ་གཅིག་ཅམ་ལ་
ལུས་ལ་རྒྱ་ཆས་སྤྲོས་ཤིང་སྐོད་པར་མེ་མདའ་བཏགས། གདོང་ལ་མིག་ཤེལ་ནག་པོ་གོན། རྒྱ་མིའི་ལུགས་ལྟར་ཁ་
རས་བརྒྱབས་པ་བཅས་རྒྱ་མི་ངོ་མ་ལྷ་བུ་ཞིག་བྱས་ཤིང་རྒྱང་འཁོར་ལ་ཞོན་ཏེ་ཕྱིར་ནོར་གླིང་གི་གཞིས་སྐོའི་ཉེ་སར་
འབྱོར། མཁན་ཚུང་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་དུས་རྒྱུན་ནས་རྒྱ་མིར་འབྲེལ་འདྲིས་ཆེ་བ་མི་དམངས་ཀྱིས་སྤར་ནས་
ཤེས་ཤིང་། ཉིན་དེའི་བྱེད་སྤྲུངས་ལ་དཔག་ན་ཡང་རྒྱ་མིའི་སོ་སྤྱལ་ལམ་རྒྱའི་ལས་དོན་སྤྱོད་མཁན་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་
ཡིན་དེས་སྣམ་སྟེ་འཛིན་བཟུང་བྱས། བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་དེ་མ་ཐག་ལག་པས་མེ་མདའ་འདུས་ཏེ་ཕྱིར་
ཚོལ་བྱ་ཅིས་བྱས་པས། མི་དམངས་རྣམས་དེ་ལས་ཀྱང་ཁོང་ཁོ་ཆེ་བར་རྒྱུར་ཏེ་དབྱེག་པས་གཞུས་ཏེ་ལྷ་ལམ་དུ་
བསྐྱུལ། དེ་ནས་ཅི་བྱུང་ཐད་<<ཕྱིད་དོན་རྒྱལ་རབས།>>ལས།

བཀའ་ཚོན་རྣམས་ནོར་གླིང་ལུགས་འདི་གཞིས་སྐོའི་ཡང་སྟེང་དུ་ཕེབས་ཏེ་རྒྱང་བསྐྱགས་ཐོག་མི་མང་ལ་གསུངས་པ།
ཁྱོད་ཚོའི་འཕྲུལ་མིས་ལྷ་དོན་རྣམས་ཡགོང་ས་ཆེན་པོར་སྟན་སེང་ལྷ་གནང་བར། ད་ཉིན་རྒྱ་མིའི་དམག་སྤར་ལ་
གཞིགས་མོར་ཆེབས་སྤར་གནང་རྒྱ་མིན་པའི་ཞལ་བཞེས་གཙང་མ་ཐོབ་པས་སྟོ་གཡེང་བྱེད་མི་དགོས། ཆེབས་སྤར་ལ་
ལུས་པའི་ཡོང་རྒྱུན་རྣམས་བརྗོད་པར་ང་ཚོ་ད་ལྟ་རྒྱ་མིའི་དམག་སྤར་ལ་འགོ་རྒྱ་ཡིན། མོ་བྱང་སྤར་བྱ་སོགས་སྤྱོད་སྤར་
དམག་སྤར་དང་། རང་གཞུང་དམག་སྤར་རྣམས་ཨང་གསར་གྱིས་ཡོད་སྟབས་ཁྱོད་ཚོ་ཚང་མ་རང་རང་གི་སྡོད་ཁྱིམ་སོ་
སོར་ལོག་སྟེ་ཞི་འཇམ་བྱས་ཏེ་སྡོད་དགོས། ཞེས་པ་ལྟར་བཀའ་ཤག་གིས་ཐག་གཅོད་རྣམས་མི་དམངས་ལ་ཁྲུབ་
བསྐྱགས་བྱས། དེ་ལྟ་བུར། མི་དམངས་ཀྱིས་ཞལ་བཞེས་དེ་ཅམ་གྱིས་མི་ཚོག་པར་རྗེས་སོར་ཡང་གདན་ལྷན་དེ་ལྟ་
བྱ་དག་ལ་ཆེབས་སྤར་མི་བསྐྱར་བའི་ཞལ་བཞེས་དེས་པར་དུ་དགོས་ཚུལ་ནན་བརྗོད་བྱས། དེ་ལ་<<ངོས་གྱི་ཡུལ་
དང་ངོས་གྱི་མི་དམངས།>>ལས།

ཁོ་ཐོའི་ཐོག་མའི་འཆར་སྟོན། ངོས་རྒྱ་མིའི་སྡོད་སྤར་དུ་མི་འགོ་བའི་ཁྲུབ་བསྐྱགས་བྱས་པ་དེས་ཁོང་ཚོའི་སྐྱད་འཛོད་
འཇགས་ཏེ། རང་གནས་སུ་ལོག་རྒྱའི་རེ་སེམས་བྱུང་ཡང་། དེས་སན་ལུས་ལྡེངས་པ་མ་བྱུང་། ངོས་དེ་ཉིན་མི་འགོ་བའི་
ཁས་ལེན་བྱས་པ་ཅམ་གྱིས་མི་ཚོག་པར་མ་འོངས་པར་ཡང་རྒྱ་མིའི་སྡོད་སྤར་དུ་གདན་ལྷན་ལྷའི་རིགས་ལ་ནམ་ཡང་མི་འགོ་
བའི་ཁས་ལེན་ལ་བྱས་ན་ཁོང་ཚོ་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་རྒྱ་མིན་ཚུལ་འགོ་འཁྲིད་ཚོས་བརྗོད་ཀྱི་འདུག །རྒྱུན་པར་ཆབས་ཆེན་
ཞིག་སེལ་ཐབས་སུ་རེ་འདོད་དེ་ཡང་ཁས་ལེན་བྱས་པ་ཡིན། དེ་ནས་འགོ་འཁྲིད་མང་བ་ཞིག་ལོག་ན་ཡང་། མི་མང་
པས་ཆེ་བས་མོ་བྱང་སྤྱོད་སོགས་ནས་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་ཀྱི་མི་འདུག ། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། དེའི་རྗེས་ཚུ་ཚོང་དང་པོ་ཅམ་ལ།
བཀའ་ཚོན་རྒྱུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་སོགས་རྒྱུངས་འཁོར་ནང་བཞུགས་ཏེ་རྒྱའི་དམག་སྤར་དུ་ཕེབས་ཅིས་
གནང་བར་མི་དམངས་ཀྱིས་ཡགོང་ས་མཚོག་རྒྱུངས་འཁོར་དུ་བཞུགས་ཡོད་མེད་ཞིབ་བཤེར་བྱས་ཏེ་བཞུགས་མེད་
པ་ཤེས་འཕྲལ་བཏང་། སྐབས་དེར་ལྷ་སྡོད་རྒྱ་དཔོན་མཚོ་ཤོས་གང་ཅིན་སྤུང་དང་གང་གོ་བྱ་གཉིས་པེ་ཅིན་དུ་བསྐྱོད་དེ་

སྲིང་འཁོར་མེད་པས་ལས་འགན་ཚང་མ་ཐོན་གོན་སུ་གྱིས་འཁྲུང་ཡོད། ཐོན་གོན་སུ་གྱིས་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་
ཆིབས་སྐྱུར་སྲིང་འཐེན་གནང་བ་དེ་ལྷ་ས་ནས་གོ་ཡོད་པའམ། ཡང་ན་ཚོད་དཔག་གིས་ཤེས་པ་གང་སྐྱུར་ཡང་། ཁོ་
པས་བཀའ་ལློན་རྣམས་མཐོང་མ་ཐག་གདོང་ལ་ཁོ་གཉེར་བསྐྱུས་ཤིང་མིག་ལོག་གིས་བལྟས། དབུགས་ཉལ། ལྷ་ས་
པོ་འདད། རྒྱལ་སྐྱབས་སྲིང་སྲིད་བཟོད་མ་བདེ་བར་པར་འགོ་རྒྱུར་འགོ་བྱས། དེ་སྐྱུར་སྲིད་འཚུབ་འཚུབ་ཀྱི་ངང་དུ་ཡུད་
ཅམ་ལྷ་ས་རྗེས་གཞི་ནས་རྒྱལ་སྐྱབས་སུ་བསྐྱུར་བ་ན། བཀའ་ལློན་རྣམས་ཁང་གིས། ད་ནངས་ཞོགས་པར་མི་དམངས་
རྣམས་འདུ་འཛོམས་ཀྱིས་བཀའ་འགོག་ཆེན་པོ་བྱས་སྐབས་ཡལོང་ས་མཚོག་རྣོས་གང་གཟེགས་མོར་ཆིབས་སྐྱུར་
གནང་མི་ཐུབ་པ་དང་། གནས་སྐྱུར་དེ་ལྷ་བུ་ཞིག་བྱུང་བར་ཐུགས་པམ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཚུལ་སོགས་གསུངས་པ་ཐོན་
གོན་སུ་གྱིས་གོ་མ་ཐག་ཁོ་བ་སྐྱུར་ལས་ཀྱང་ཁོས་ཉེ་རྒྱལ་སྐྱབས་ལས་སྲིད་དུ་ཡང་ལངས། ཅོག་ཅའི་སྲིད་ཁུ་
རྒྱུར་གྱིས་གཞུས། མིག་ཅ་དམར་མདོག་ཏུ་གྱུར། གདོང་གཤིས་ཡོངས་སུ་འགྱུར་ཉེ་སྐྱད་ལྷགས་ཆེན་པོས་“སོག་སྲིད་
པ་ཁྲིད་ཚོས་མི་དམངས་སོག་སྲིད་པ་ཁ་ལ་ཁྲིད་ཉེ་གྱུར་དབྱེད་ལ་དོ་སོག་རྒྱལ་རྒྱུའི་ལས་ཀ་བྱས་འདུག ། ད་བར་ང་ཚོས་
བཟོད་སྐོམ་བྱས་ཀྱང་། ད་ནི་བཟོད་སྐོམ་བྱེད་མི་ཐུབ།” ཅེས་སོགས་དབུགས་ཉལ་ཞོར་སྐྱབས་དཔོན་དང་བཅས་ཉེ་
བཤད། དེ་ནས་ཀྱང་“ད་ཆ་སོག་སྲིད་པ་ཁྲིད་ཚོས་འདི་ལྷ་བུའི་བྱ་བ་ཐམ་ཆ་ཅན་བྱས་སྐབས་ང་ཚོས་བྲག་པོའི་ལས་ཀ་ལག་
བསྐྱུར་བྱས་ཉེ་སྐྱད་ཅིག་ཉིད་ལ་ཡོད་ཚད་མེད་པར་བཟོ་ངེས་ཡིན།” ཞེས་སོགས་བཟོད་པར། འག་ཁ་བ་འགྱུར་མེད་
བསོད་ནམས་སྲོབས་རྒྱལ་སོགས་ཀྱིས་མཐེ་བོང་གནས་དུ་བསྐྱེདས་ཉེ་འཇམ་མཁས་ཇི་ལྟར་བྱས་ཀྱང་། ཅོག་གཅིག་
ཀྱང་རྣ་བར་མི་འགོ་བའི་ཁར། རྒྱ་དཔོན་གཞན་དག་ནས་ཀྱང་ཐོན་གོན་སུ་དང་མཚུངས་པར་ཅོག་རྒྱབ་མང་དུ་
བཟོད། དེ་སྐྱུར་པར་བཤད་རྒྱུར་བཤད་ཡུན་རིང་བྱས་མཐར། རྒྱ་དཔོན་ཚོས་སྐྱད་ཆ་མ་བཤད་པར་སོག་བུའི་སྲིད་ཡི་
གེ་བྱིས་པ་པར་སྲིད་རྒྱུར་ལེན་བྱས་ཉེ་སྐོག་རྒྱས་ཤིག་གི་སོག་གོས་མོལ་བྱས་རྗེས། ཐོན་གོན་སུ་གྱིས། བཀའ་ལློན་
ཚོས་མི་དམངས་ལ་དགོ་སྐྱོན་གསལ་བཤད་བྱས་ཉེ་འདུ་འཛོམས་དང་མིང་སྲོང་མེད་པར་བྱ་རྒྱུའི་ཁས་ལེན་བྱས་ན།
ང་ཚོས་ཉིན་འགས་རིང་བལྟས་ཚོག་ཅེས་བཤད་པར། བཀའ་ལློན་རྣམས་ཀྱིས་གནས་སྐབས་རིང་ཞི་འཇགས་བྱུང་ན།
དེ་ནས་ངེས་པས་ཐབས་ཤེས་གང་ཡོད་བྱས་ཚོག་སྐུམ་སྡེ་ཁས་ལེན་གཙང་མ་གནང། དེ་ནས་བཀའ་ལློན་རྣམས་
དགོང་མོའི་རྒྱ་ཚོད་ལྷ་པ་ཅམ་ལ་འོར་གྱིང་དུ་ཕེབས་ཉེ་གནས་རྒྱལ་ཅི་བྱུང་སྐྱོན་སེང་ཞུས།

ཡལོང་ས་མཚོག་དང་བཀའ་འགོག་ནས་ཉིན་དེའི་ཆིབས་སྐྱུར་སྲིང་འཐེན་གནང་བའི་ཁར། རྗེས་སོར་ཡང་
གནད་ལྷ་དེ་ལྷ་བུའི་རིགས་ལ་ཆིབས་སྐྱུར་མི་གནང་བའི་ཞལ་བཞེས་གནང་བར་བརྟེན་མི་དམངས་པམ་མོ་ཆེ་འོར་
གྱིང་ནས་སྲིང་རང་སར་ལོག་ཟེན་ཀྱང་། མང་ཅམ་ཞིག་ད་དུང་ཡང་སྲོ་བག་མ་བདེ་བར་དེ་སྐྱུར་འོར་གྱིང་པོ་བྱང་གི་
གཞུང་སྲོ་འགོག་སྐྱུར་བྱས་ཉེ་བསྐྱད། ཉིན་དེར་ལྷ་སའི་ཁོས་གཞུང་དུ་པོད་མི་མང་པོ་འདུས་ཉེ་ཁོས་སྲོར་བྱེད་ཞོར་“རྒྱ་

མི་རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལོ་ག་དགོས། བོད་ཀྱི་བདག་པོ་བོད་མི་ཡིན། བོད་རང་བཙན་ཡིན། ཞེས་པ་ལ་སོགས་
པའི་སྐད་འབོད་ཀྱང་དག་ཏུ་བྱས། ཚོགས་འདུ་ཚོགས་ཏེ་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ཟེར་བར་རྒྱ་མི་ཚོས་བཙུ་
འཛོགས་བྱས་པར་བརྟེན་པའི་གཞི་ལྟ་བུ་བཏང་ཚུལ་དང་། བོད་མི་རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་གཅིག་གྲིལ་གྱིས་རྒྱ་ཚོལ་དག་
འཛིང་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་བརྗོད། རོར་བུ་སྲིང་ཁར་ཡང་དགོང་དོ་རྒྱ་ཚོད་དུག་པ་ཅམ་ལ། གཞུང་ཞབས་དམའ་
རིམ་གཞོན་གསུམ་བདུན་ཅུ་ཅམ་དང་མི་དམངས་ཀྱིས་འདེམ་སྐྱབས་བྱས་པའི་མགོ་བློན་རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་
སྟན་འཛོམས་ཀྱིས་ལྷ་སའི་ཁྲིམ་གཞུང་དུ་མི་དམངས་ཀྱིས་འབོད་སྐྱབས་བྱས་པའི་ནང་དོན་ཀྱང་ལ་རྒྱུ་སྐྱོད་དང་
མོས་མཐུན་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་མིའི་དབང་སྐྱོར་ལ་ཁས་ལེན་མེད་པའི་གསལ་བསྐྱབས་བྱས་ཤིང་། རྒྱ་སྐྱོད་དམག་མི་
རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་སྐྱོད་པའི་དམག་ཆས་ལུང་དེ་བོད་གཞུང་གི་དམག་ཆས་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་རང་དབང་སྐྱོར་ལངས་
ཀྱི་འདུ་ལོང་རྒྱ་ཆེར་དགྲིགས། ལ་གོང་ས་མཚོག་ནས་གནས་ཚུལ་དེ་དག་གསལ་འབྲལ་གནས་སྐྱོད་ཐབས་དུགས་
སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་དམག་ཏེ་ཐུགས་འཚབ་ཆེན་པོས་མགོ་བློན་ཚོར་བཟོད་སྐྱོམ་དང་ཞེ་སྤྱིང་ཡོང་བར་འབད་དགོས་པའི་
བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་མཛད་ཀྱང་། བོད་མི་རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་གཞུང་ཚབ་དག་ལ་ཡིད་ཆེས་ཅན་མེད་
པས་ལ་གོང་ས་མཚོག་གི་བཀའ་སློབ་ལ་ཡང་པན་ལུས་དེ་ཅམ་མ་ཐོན།

དེའི་དགོང་མོར། ཐན་ཀོན་སན་གྱིས་ལ་གོང་ས་མཚོག་ལ། དམག་སྐྱོད་དུ་ཆེབས་སྐྱོད་བསྐྱོད་རྒྱུའི་ཐུགས་
འདོད་ཡོད་པར་དགའ་བསྟུ་ཞུ་རྒྱུ་དང་། དེ་རིང་ལོག་སྐྱོད་པ་འགའ་ཤས་ཀྱི་བྱེད་བབ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆེབས་སྐྱོད་མ་
ཐུབ་ཀྱང་སྐྱོན་མེད། ཅས་སོགས་འཁོད་པའི་ཐུགས་བྲིས་ཤིག་ལུང་བར། ལ་གོང་ས་མཚོག་ནས་ཀྱང་རྒྱ་མིའི་ཁོང་ཁྲི་
ཐབས་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ཏེ། དེ་རིང་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱུང་ཡང་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་དེ་ལྟར་མི་འབྱུང་བའི་ཐད་སྐྱོབ་སྐྱོན་གནང་བཞིན་པ་
དང་། གནད་དོན་སྤྱིང་འཇགས་བྱུང་མཚམས་མཛུགས་ཚོགས་སོགས་རྒྱ་མིའི་འདོད་བབ་དང་ཡོངས་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་
བཀའ་ལན་གནང་། དེ་ལྟར་རྒྱ་མིའི་ཡི་གེ་གསུམ་ལ་བཀའ་ལན་ཐེངས་གསུམ་ཅམ་གནང་བའི་ཡིག་དོན་དང་རྒྱུ་
སྐྱོད་སོགས་<<རོས་ཀྱི་ལུལ་དང་རོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་འབོད་གནང་མཛད་ཡོད། མདོར་ན། དེ་
ཉིད་ལས་ལ་གོང་ས་མཚོག་ནས།

ངས་བོད་མིའི་མགོ་བློན་ལུང་ཅམ་བྱས་པའི་རིང་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་དེའི་གནས་ཚུལ་ལྟ་བུ་བྱུང་མ་ལྟོང་། ཐན་ཀོན་འབར་ལ་ཁད་པའི་
མེ་རི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་གནས་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཅིང་། ཐུགས་གཅིག་ན་རྒྱ་མིའི་གཞུང་ལ་ངོ་རྒྱུ་སྐྱོད་ཀྱང་ནས་བྱེད་པའི་མི་
མང་གི་སྐད་སྐྱོད་ཡོད་པ་དང་། ཐུགས་གཅིག་ན་མཚོན་ཆའི་དུང་སྐྱོབས་ཆེ་བའི་རྒྱ་མིའི་དམག་དུང་རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་
གཞུང་གི་དེ་གཉིས་ཅེ་ཐུགས་ཀྱི་གྲུ་ལྟ་བུ་འབྲས་བུ་རི་འབྱུང་ཚང་མས་ཤེས་ཚོད་ལྟར། བོད་མི་མང་སྐྱོད་ཐུག་མང་པོ་བསད་
རྒྱས་ཡོང་རྒྱུ་དང་། དུས་གཅིང་། ལྷོ་དུགས་རྒྱ་བྱུང་ཚང་མར་བཙན་གཞོན་དང་། མནར་གཅོད་བཟོད་ཐབས་དགའ་

བའི་དྲག་པོའི་དབང་བསྐྱར་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་མཐོང་གི་རེད། དེ་འདྲིའི་འགྲམ་རྒྱུན་ནི་རོམ་རྒྱ་མིའི་དཔལ་གྲུ་འགོ་
 དགོས་མིན་དེ་ཡིན་ཅིང། དེའི་ནང་ཞི་བདེར་བསྐྱར་བའི་རྒྱུ་ལ་ཡོད་པ་ཡང་རོམ་རྒྱ་འཛིན་གྱི་ཐོག་ཏུ་བབས་ཏེ།
 རས་མི་མང་གི་ཞེ་སྤང་རྒྱུ་ལ་གཏོང་བ་དང། རྒྱ་མི་ཁོང་མོ་ཆེ་རུ་མི་འགོ་བའི་ཐབས་ཤེས་གང་ཡོད་ཤེད་དགོས་པ་ལྟར། ཞེས་
 བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆོན་པོ་མཚོ་གནས་ཐབས་ཚུལ་སྤྲོ་ཚོགས་སྤྱད་དེ་འབད་བཅོན་གནང་
 ཡང། བན་རྒྱས་དེ་ཙམ་མ་ཐོན་པར་ཆོས་ 11 ཉིན་མི་དམངས་ཀྱི་རང་ཕྱགས་རེ་དྲག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། འོར་སྤིང་བཀའ་
 འགའ་ཡིག་ཚང་གི་ཉེ་འགྲམ་ཏུ་སྤྱད་དཔག་དྲུག་ཙམ་བཞག་ཅིང་བཀའ་སློན་རྣམས་རང་དགར་སྤྱིར་སྤྱོད་མི་སྐབ་པར་
 བྱས། སྐབས་དེར། བསམ་པོ་དང་ར་མོད་གཉིས་མ་ཐེ་བའི་བཀའ་སློན་བཞི་དང་མི་དམངས་ཀྱི་མགོ་བྱིན་རྣམས་ར་
 དྲག་གི་ཚོགས་འདུ་ཚོགས་ཏེ་བཀའ་འགན་ལ་མི་དམངས་ཀྱི་འདུ་འཛོམས་སྤྱད་ཏུ་གྲོལ་དགོས་པའི་སྐུལ་མ་བྱས་
 བས་མི་དམངས་ཀྱི་རང་ཕྱགས་རྩུང་ཐད་ཞི་འཇམ་ཏུ་གྱུར། མི་དམངས་ཀྱིས། རྒྱ་མིས་གཡོ་རྒྱུ་ཚུལ་ཏུ་བཏོན་ཏེ་
 ཡགོང་ས་མཚོ་གྲོན་གྱི་གདན་འདྲེན་ལྷོ་མི་ཡོང་ངམ་སྐྱེ་སྤྱོད་པའི་བྱང་བརྒྱུད་རྒྱ་གཞི་ཏུ་འགོ་ལམ་ཁར་འཛིང་
 ར་བཅོས་ཏེ་དྲག་གོལ་གྱི་རྣམ་པ་ཕྱགས་ཆེར་ཡོད་པས། རྒྱ་དཔོན་ཚོས་ཡགོང་ས་མཚོ་གདན་བཀའ་འགན་ལ་འཛིང་ར་
 དེ་དག་མེད་པར་བཅོད་དགོས་ཀྱི་བཀོད་མངགས་གསལ་བའི་ཡི་གེ་གཉིས་ཙམ་བྲུལ་བས། བཀའ་འགན་སྤྲོད་ཡང་
 མི་དམངས་སྤྱི་འབྲེན་མཁའ་ཚོ་འཕོད་འགྲུག་གནང་སྟེ་སློབ་སྟོན་བྱས་ཀྱང། དེ་ནི་རྒྱ་མིའི་དཔལ་སྟོན་དབྱང་འཇུག་
 འགོག་ཐབས་དང། ཡགོང་ས་མཚོ་གྲོན་གྱི་བཅོན་དབང་གིས་གདན་འདྲེན་ལྷོ་མི་སྐབ་པའི་ཆེད་ཡིན་ཞེས་སོགས་
 ལྷོས་ཏེ་ལམ་སྟོན་དང་ལེན་ལྷོ་སྤྱོད་པར་ཐད། དེ་ལས་རང་ཕྱགས་ཆེ་རུ་གྱུར་ཏེ། རྒྱ་མིས་གཞུག་ལག་ཁང་གི་གཡམ་
 གཡོན་ཏུ་འཛིང་ར་བཅོས་ཡོད་པར་མ་ཐད། ར་མོད་སོགས་སྤྱད་སྤྱོད་ཀྱི་ཆེད་ཏུ་དེ་ལྟར་བྱས་ཚོགས་ན། རེད་ཅག་གིས་
 རྒྱལ་བའི་པོ་བྱང་སྤྱད་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་ཏུ་དེ་ལྟར་བྱས་མི་ཚོགས་པའི་དོན་ཅི་ཡིན་ནམ་ཞེས་སོགས་ལྷོས། དེ་ལྟར་གནས་
 སྤངས་ཞི་འཇམ་མེད་པའི་ཁར་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཐད་ཀར་གདོང་སྐྱབ་འབྱུང་བའི་གནས་བབ་མངོན་གསལ་ཅན་ཏུ་འབྱུང་
 བཞིན་པས་ཡགོང་ས་མཚོ་གྱི་སྐྱབས་འགན་དང་སྐྱབས་འཚབ་སྤྱད་ལས་ཆེ་རུ་གྱུར་སྐབས། ཡགོང་ས་མཚོ་གྲོན་
 རོམ་མི་དམངས་ཀྱི་འཇུག་ཚབ་བདུན་ཅུ་ཡས་མས་ཤིག་འཕོད་འགྲུག་གནང་སྟེ་སྤྱད་ཀྱི་བྱང་རྒྱུན་དང་ད་ལྟའི་
 གནས་བབ། འབྱུང་འབྱུང་གྱི་ཉེན་ཚབས་སོགས་ཞིབ་འགྲེལ་གནང། སྐབས་དེར་མི་དམངས་རྣམས། གཅིག་ནས་
 ཡགོང་ས་མཚོ་གྱི་བཀའ་གསུང་བརྗོད་མ་སྐབ་པ་དང། གཉིས་ནས་སྤྱད་ལྟའི་ཉེན་འགན་བཅོད་དཀའ་བས་རེ་ཞིག་ཅི་
 ཤེད་འདི་ཤེད་མེད་པར་གྱུར། ཡག་ཉེས་གང་ལ་སྐྱབ་ཀྱང་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་འོར་བུའི་བཀའ་གསུང་དུས་གཏན་ཏུ་
 འདོར་མི་སྐབ་པ་ནི་བོད་འབངས་ལྷག་བསམ་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སེམས་གཤེས་ཡིན་པར་བརྟེན། ལྷོ་འབྲེན་པའི་ཚོགས་
 འདུ་འཚོགས་ལུལ་དེ་འོར་སྤིང་ནས་སྤྱིར་འཐེན་གྱིས་པོ་ཏེ་ལའི་ཞོལ་ཏུ་གནས་སྟོན་ཏེ། ཡགོང་ས་མཚོ་གྲོན་
 སྤྱད་སྤྱོད་དགོས་པ་དང། རྒྱ་མི་བོད་ནས་སྤྱིར་ལོག་དགོས་པ། བོད་དོན་བོད་མིས་ཐག་གཅོད་ཤེད་དགོས་ལུགས་

སོགས་འཁོད་པའི་གྲོས་དོན་ཡི་གེ་ཞིག་ཡགོང་ས་མཚོག་དང་བཀའ་ཤག་ལ་སྤུལ། འོན་ཀྱང་། མི་དམངས་ཀྱིས་ནོར་
སྲིད་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་པའི་འདུ་ལོང་དེ་ད་དུང་འཇགས་མེད།

ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 12 ཉིན་གྱི་སྤོངས། གྲུ་བ་ཞིག་དང་ཁོའི་རོགས་པ་གཉིས་འབྲས་སྲུངས་དགོན་པར་འགོ་བའི་
ལས་བར་དུ་རྒྱ་དམག་གིས་མེ་མདའ་བརྒྱབས་ཏེ་བསད་པ་བོད་མི་འགས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བས། བོད་དམག་
གིས་རྒྱ་མིའི་འགྲིམ་འབྲུལ་འབབ་ཚུགས་སུ་མེ་མདའ་འགའ་བརྒྱབས་པར་བརྟེན་པན་ཚུན་འཇུག་འཛིང་ཅུང་ཟད་ཤོར་
ཡང་ཉེན་ཚབས་ཅན་དུ་མ་གྱུར། ཉིན་དེར་ལྷ་སའི་ཁུལ་གྱི་བྱང་མེད་དྲག་ཞན་སྟོང་སྤག་དུ་མ་འདུས་ཏེ། ལྷ་གསོལ་
དང་འཕྲིན་སྐུལ་བྱས་རྗེས་རྒྱ་རིགས་སྟོད་ས་ཁག་གི་ཉེ་འབྲམ་དུ་བསྐྱོད། སྐད་ལྟགས་ཆེན་པོས་“བོད་མི་མེད་སྐྱུ་
ནམས་རྟོག་ཅ་གཅིག་སྤྲིལ་གྱིས་བཅོན་རྒྱལ་རྒྱ་དམར་བོད་ནས་མཐར་སྐྱོད་གཏོང་། བོད་འདི་སྐར་ནས་རང་བཅོན་ཡིན།
ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་སྐྱ་ཚེ་མི་སྤག་ཏུ་བརྟན་པར་ཤོག །བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་གི་ཆབ་སྲིད་ལྟན་དུ་
བརྟན་པར་ཤོག”ཅེས་པ་སོགས་འཁོད་ཚིག་ཏུ་བྲངས་ཏེ་སྐད་འཁོད་ལྟགས་ཆེར་བྱས། རྒྱ་དམག་གི་དར་ཆ་དང་། མའོ་
ཅེ་ཏུང་སོགས་ཀྱི་འབྲུ་བར་ནམས་མེད་སྤྲོད་བཏང་། དེ་ལྷར་ལྷ་སའི་བར་སྐྱོར་དུ་བསྐྱོད་དེ་རྩམ་སྟོན་ཁོམ་སྐྱོར་དང་སྟེ་
འཁྲིད་བྱུང་མེད་སྟོང་སྟོབས་ཅན་དག་བལ་འབྲུག་ཁ་ཆའི་དཔོན་རིགས་ཚོའི་སར་བཅར་ཏེ་རྒྱ་མིའི་ཁྲིམས་འགལ་དྲག་
སྟོད་ལ་དཔང་བོ་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་འཁོད་སྐུལ་ཡང་ཞུས།

དེ་ལྷར་གནས་སྐྱབས་ལ་འགྱུར་སྟོག་མ་གྱུང་བར་ཡུན་རིང་སྤུས་མཐར། ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 16 ཉིན། རྒྱ་མིའི་
ཕྱོགས་ནས་ཀྱང་། དམག་དཔོན་ཐན་ཀོན་སན་གྱི་ཡི་གེ་ཞིག་དང་ལྷན་དུ་ར་པོད་གྱི་མིང་ཐོག་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་
དང་བཀའ་ཤག་གིས་མི་དམངས་ཀྱི་སྟེ་འཁྲིད་པ་ཚོ་དང་འབྲེལ་ཐག་གཅོད་དགོས་ཤིང་། འོག་སྟོད་པའི་བསམ་ཚུལ་
ལ་འགོག་ཚུལ་བྱེད་དགོས་པ། ཡགོང་ས་མཚོག་གི་ཕྱོགས་སུ་འཁྲིད་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་བདེན་པ་ཡིན་ན་དེ་ནི་ཉེན་
ཚབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ། གལ་ཏེ་ཐོས་བྱོལ་དུ་སྤྱི་ལོགས་སུ་ཐར་ཀྱང་སྤྱིར་བོད་དུ་ཕེབས་མི་སྐབས་སོགས་དང་། ལོར་
སྲིད་པོ་བྱང་གི་ལྷགས་རི་ནང་མའི་ནང་དུ་ཡགོང་ས་མཚོག་དང་ཞབས་འབྲིང་ནང་མ་ཁག་ལྷན་དུ་བཞུགས་ཏེ་དམག་
དཔོན་ཐན་ཀོན་སན་ལ་བཞུགས་གནས་གསལ་པོར་གསུངས་ན། རྒྱ་དམག་ནས་འགོ་བ་སྲུང་ཁག་ཐེག་བྱ་དེས་ཡིན་
སོགས་གསལ་བའི་ཡི་གེ་རིང་མོ་ཞིག་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་སྤུལ་བ་འབྱོར། དེ་ནི་ཆེས་ཡང་བའི་རན་རུས་ཤིག་ཡིན་
པར་སུས་ཀྱང་ཤེས་དེས། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས་“<<དོས་ཀྱི་ལུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས།

ང་ཚོའི་བསམ་ཚེད་ལྷར་རྒྱ་མིས་པོ་བྱང་དང་མི་མང་སྟོར་ཅེས་ཡོད་པ་དང་། ཐབས་ཤེས་སྐབས་ན་དོས་སྟོག་སྟོན་མ་གྱུང་
བ་བྱེད་འདོད་ཡོད་པ་དེ་ར་པོད་གྱི་ས་ནས་ཤེས་པ་རེད། ཁོང་གིས་བཀའ་ཤག་ལ་བཏང་བའི་ཡིག་བརྗོད་ཀྱང་ཕྱོགས་
མཐུན་ལྟ་བུར། ལྷ་རབ་མི་མང་ཚོ་པོ་བྱང་ནས་སྤྱིར་ལོག་གས། མ་མཐར་ལྷགས་རིའི་སྤྱི་ལོགས་སུ་འབྱུང་ཐབས་དགོས་

སློབ་ལྟུང་གི་ཐག་གཅོད་ཆེན་མོ།

ཆེས་ 17 ཉིན་གྱི་སྤྱི་དོན་རྒྱ་ཆོད་བཞི་པ་ཙམ་ལ། མེ་སྐྱོགས་ཀྱི་སྐྱོད་ཆེན་པོ་གཉིས་འཕྲོ་རིམ་འཕྲོར་
གྲགས་མ་ཐག་སྐྱོགས་མདེལ་གཉིས་འཕྲོར་སྤོང་པོ་བྱང་གི་བྱང་སྤོང་འགྲམ་གྱི་འདམ་རྩལ་ཏུ་ལྷུང་ཡང་གས་འཕྲོར་མ་
བྱུང་། རྒྱ་མིས་མེ་སྐྱོགས་འཕངས་པར་བརྟེན་མི་དམངས་ཀྱི་ཁོང་ཁྱོད་དང་དངས་འཚབ་སྲུས་ཀྱང་གཞོན་མི་སྤྱོད་པའི་
ཅེར་སོན། མོ་བྱང་ནང་ལོགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཞབས་འབྲིང་ཡོད་ཆད་ཀྱང་ཅི་བྱེད་མ་དེས་པའི་དངས་འཚབ་ཏུ་
གྱུར་ཉེ་དུས་ཆོད་སྐར་ཆ་གཅིག་ཀྱང་ཆུད་ཐོས་སུ་མ་བཏང་བར་ཇ་དྲག་གིས་ཐབས་ཤིག་འཚོལ་དགོས་སྟུང་ཡང་
དོན་པན་ཅན་གྱི་ཐབས་གཞན་མ་ཆེད། རྒྱབས་དེད། མི་དམངས་ཀྱིས་འོར་སྤོང་པོ་བྱང་གི་སློབ་མས་ཅད་བཀག་ཡོད་
པས་རྒྱ་མི་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་ལ། སྤྱིའི་གནས་ཚུལ་མཐའ་དག་ཀྱང་ཤེས་དཀའ་བའི་གནས་སུ་གྱུར།
དེ་ལ་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོས་<<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>ལས།

དེའི་ལན་འདེབས་དང་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་ལས་འགན་ཁོ་ལོ་གཅིག་ལྟར་ཡོད་ན་ཡང་། སྤྱི་ལུགས་འཕྲོ་འགྲུར་ཆགས་
འཛིག་དང་། འཛིག་རྟེན་བྱ་གཞག་འདི་རིགས་ལ་ཉམས་སྲོང་གང་ཡང་མེད་སྟབས་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་བྱུང་། རྒྱ་མིའི་
ཆུང་ཚོལ་འོག་ཆུད་པ་དང་། རང་ཉིད་འཚེ་བ་ལ་འཛིགས་སྤང་དེ་ཙམ་མ་བྱུང་ཞིང་། དེ་ནི་སྤྱིའི་པའི་མཐའ་མ་འཚེ་རྒྱ་
དང་། དེ་ཡང་བསྟན་འཕྲོད་དོན་ཆེན་ཞིག་ཏུ་འཚེ་བ་ལ་མི་འདོད་བ་སྤྱེ་དོན་མེད་ཅིང་། ཁོ་ལོ་ཅག་སྤྱི་པའི་རྒྱ་མཚོ་
འདིར་སྤྱི་ཤི་བྱངས་མེད་བ་བྱས་ཡོད་དེ། འདི་འབྲེལ་དོན་ཆེན་སྤང་ཤི་བ་དགོན་ཞིང་། ལྷན་ཚོངས་ཅི་ཡང་མི་ཤེས་པའི་
ཤུས་པ་འགས་ཀྱང་རང་གི་ལུང་པའི་དོན་དུ་ལུས་སོག་འདོར་བར་བྱེད་ན། འདི་སྤྱི་ཁས་ལེན་ཞིང་ལས་འབྲས་བསྐྱེད་
ཤེས་པར་རྒྱུ་པའི་མི་དག་ཚོས་མེད་རྒྱང་མིན་པར་ལུགས་གཉིས་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་འཕྲོད་སྤང་དུ་འཚེ་བར་ཅི་
འོངས་སྟུང་བ་བྱུང་། འོན་ཏེ། རའི་བསམ་ཚུལ་དེ་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་དང་མི་མང་གི་འདོད་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པ་
ཤེས་སྤྱོད། ཁོང་ཚོས་ཏུ་ལའི་སྤྱོད་མའི་སྤྱོད་མའི་ཤིན་ཏུ་ཅ་ཆེར་འཛིན་པ་དང་། ཏུ་ལའི་སྤྱོད་མའི་ཤིན་ཏུ་མཚོན་རྟགས་
སམ་ཤོད་མའི་སྤོག་ཤིང་ལྟ་བུར་དོས་འཛིན་གྱིས་དེ་ལས་གཅེས་སྤང་ཆེ་བ་བྱེད་ཡུལ་གཞན་མེད་པ་ལྟ་བུ་དེ། ཁོང་
ཚོའི་བསམ་པར། གལ་སྤྱིད་དའི་ལུས་སོག་རྒྱ་མིའི་མཚོན་འོག་ཏུ་ཆུད་ཐོས་ཤིན་ན་ཤོད་ཀྱི་སྤོག་ཀྱང་ཆད་པར་ཡིད་
ཆེས་བྱེད་པ་དེ། ཅེས་གསུངས། དེ་ལྟར་སྤྱི་ཆེས་བཅུ་བདུན་གྱི་ཉིན་མོ་དེ་ཅི་བྱེད་འདི་བྱེད་མེད་པའི་སྤྱི་ལྟུང་
བཞིན་ཐག་གཅོད་གནད་དུ་ཐིངས་པ་ཞིག་དེས་པར་དུ་གནང་དགོས་པའི་དགོངས་ཚུལ་འཇུགས་ཀྱང་། བཀག་སྤོན་
སོགས་དཔོན་རིགས་ཚོས་སྤང་ནས་ཡང་ཡང་ཞུས་པ་ལྟར་བཅན་ཕྱོད་གནང་རྒྱ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད་པར་བྱུང་།
དེའི་ཚུལ་ལ་སྤྱི་ཞིའི་གཞུག་རྒྱུ་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་<<བཅན་ཕྱོད་ཀྱི་རང་དབང་>>ལས།

རྒྱབས་འདི་ཙམ་ཞིག་ལ། དོས་ཀྱིས་བྲེལ་སྟབས་དང་གནས་ཆུང་སྤྱན་འབྲེན་གྱིས། དོས་རང་འདི་སྤྱི་ལྟུང་དགོས་སམ།
ཡང་ན། མོས་ཕྱོད་དུ་འཕྲོ་དགོས། གང་ཞིག་བྱས་ན་ལེགས། ཞེས་དེས་པར། གནས་ཆུང་གིས་སྤྱོད་སྤྱོད་དགོས་
པ་དང་། རྒྱ་མི་མཉམ་དུ་བཀག་འཕྲོད་གནང་ན་ལེགས་ཞེས་གསུངས་པོར་གསུངས། རྒྱབས་དེར་དེ་ནི་ཐབས་ལམ་ལེགས་

ཤོས་དེ་ཡིན་ནས་སྐྱམ་པའི་དོགས་པ་བྱུང་ཞིང། དེ་སློན་སྐྱུ་ཁང་བས། མི་ལུ་སྐྱུ་ལ་ལྟ་ལ་འདྲི། ལྟ་ལུ་སྐྱུ་ལ་ལྟ་ལྟོད།
ཅེས་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་དེ་འདྲ་ཉེ། དེའི་ཕྱི་རྩོད་མོ་བརྒྱབས་ཏེ་བརྟུག་དཔུང་ནན་ཏན་ཏུ་བྱས་པར་གནས་ཚུང་གི་བཀའ་
ལྟར་དང་ཡོངས་སུ་མཚུངས་པའི་བརྟུག་འབྲས་བུར། ཞེས་བཀའ་སླུལ། ཡང་། <<ངོས་ཀྱི་ལུལ་དང་ངོས་ཀྱི་

དམངས། >> ལས།

དེ་འདྲའི་ཐག་གཅོད་བྱེད་པ་ནི་དོན་གནད་ཚུང་བུ་ཞིག་མིན་ཅིང། མ་འོངས་པའི་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་དེ་ལ་སྐྱུ་ལོད་
སྐྱབས་དོན་གནད་ཤིག་ཏུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། ལར་ནས་ང་མོད་ཀྱིས་སྲོལ་སྲོལ་མི་སྲུབ་ཚུལ་བཟོད་པ་ལྟར་སྲོལ་སྲོལ་སྲུབ་
མིན་ཡང་ངེས་པ་མེད་ལ། གལ་ཏེ་སྐྱུ་ལ་ནས་སྲོལ་སྲོལ་སྲུབ་པ་ཡིན་ན་འགོ་ལུལ་གང་ཏུ་ཡོད། བོད་མཐའ་མཚམས་ཀྱི་
ས་གནས་ཤིག་བརྟུག་སྐྱུ་སྲུབ་པའི་གང་གནས་ཐོབ། གལ་སྲིད་ངོས་ཀྱི་ན་རྒྱ་
མིས་རྩ་ཆའི་གོང་ཁྲུང་དེ་སློང་བཅོམ་དང། མི་མང་དམར་གསོད་གཏོང་རྒྱ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན། ངོས་ཀྱི་ན་ཐོས་ན་མི་
མང་རྣམས་ཁ་འཐོར་ཏུ་སྒྲིབ་ཏེ་གང་འཚམས་ཤིག་ལ་སྲོག་སྲོལ་སྲུབ་ཀྱི་ཨེ་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་ལན་འདེབས་ཐག་གཅོད་
དཀའ་བའི་བྱི་དོན་མང་པོས་ལྷན་པར་སྤྲོད་ཅོན་ཆེན་པོ་བྱུང། མི་ཚང་མར་རྒྱ་མིས་མི་གསོད་སློང་བཅོམ་འགོ་འཇུགས་
མ་བྱས་གོང་ངོས་ཀྱི་སྲོག་སྲོལ་འི་ལྟར་བྱ་སྐྱམ་པའི་དངངས་འཚབ་ཅོམ་ལས། དེ་མིན་བྱ་བྱེད་ཀྱི་སློབ་གདེང་གང་ཡང་
མེད་པའི་གནས་སུ་བསྐྱེད་སྤྱོད། གལ་སྲིད་ངོས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ན། མི་མང་དང་ཉེ་བའི་མཚའ་གོགས་ཆོའི་སློབ་གཤིང་འི་
སྐྱུ་ལུ་འགོ་རྒྱུར་བརྟུག་དོན་དམ་ཀྱི་འཛིགས་པ་[ལས་སྲོལ་པའི་]ཐབས་གཞན་གང་ཡང་མེད་པས་མི་བསྐྱུ་བའི་སྐྱུབས་
ནི་དཀོན་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་གསུམ་འདི་གཅིག་ཏུ་ལས་མེད་པ་ལྟར་བདེན་པ་ལས་འབྲས་ལ་བདར་ནས་དཀོན་
མཆོག་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་སྟེ་འགོ་རྒྱུར་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་ཡིན། ལམ་སློབ་ཡོང་བའི་སློབ་ལམ་འི་བཏབ་བཟོད་དགོས་
པ་མེད་ཀྱང་། མིག་འཕུལ་ལམ་སྐྱུ་ལ་ལྟ་བུའི་བྱ་བ་དེ་ལྟར་འབྲུབ་སྲུབ་པ་བྱུང། ཞེས་བཀའ་སླུལ། དེའི་གོང་ཏུ་བཀའ་ཤག་
སོགས་ཀྱིས་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ལ་བཀའ་ལྟར་ཞུས་པར། གནས་ཚུང་གིས། ཡགོང་ས་སྐྱུབས་མགོན་ཆེན་
པོ་མཆོག་སྲོལ་སྲོལ་ཏུ་“ཐེབས་བསྐྱུར་གནད་དགོས་ཡོད་ཆེ་ངོས་ནས་ཐོག་འབེབས་ཀྱིས་བཀའ་ལྟར་གནད་རྒྱུ”ཞེས་
གསུངས་ཡོད་ལ། གནས་ཚུང་སྐྱུ་ཉེན་བཞུགས་ས་ཡང་ལོར་སྤྲོད་ནས་བར་ཐག་ཟད་ཅུང་རིང་བས། སྐྱུ་ཉེན་སྐྱུན་
གསལ་སྤྲོད་གའི་ཤག་ཏུ་གཏན་བཞུགས་གནད་དགོས་པའི་བཀའ་ཁྲབ་གནད།¹⁴⁵ དེ་ལྟར་སྲོགས་ཐམས་ཅད་ནས་
གསང་བའི་ལྷ་སྐྱིག་ཨང་གསར་གནད་སྟེ་བཞུགས་པའི་སྐབས་དེར། ཕྱི་ནང་གང་ཏུ་བལྟས་ཀྱང་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་
བར་ཏུ་བསྐྱོག་ཏུ་མེད་པའི་འབར་གས་ཆེན་པོ་ཞིག་མི་འགྲུང་བར་འབྱུང་བར་ངེས་པའི་གནས་བབ་དེ་ཆེས་ཇོ་བླ་གི་
ཅེ་མོར་སོན་ཏེ་སྐར་ཆ་རེ་རེ་ལ་ཡང་ཅོད་ལེན་བྱས་ཏུ་གནད་དགོས་པའི་ཆོད་ཏུ་བསྐྱེད་སྤྱོད། སྐབས་དེ་ཙམ་གྱི་གཞུང་
བསྐྱེན་དམ་ལྷའི་གཅོད་པོ་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས། ཆོས་ 17 ཉིན་ཀྱི་དགོང་མོ་དེ་ག་རང་ལ་ངེས་པར་ཏུ་ལོར་
སྤྲོད་ནས་ཐེབས་ཐོན་གནད་དགོས་པར་མ་ཟད། ཐེབས་ལམ་ཀྱི་ས་ཁྲ་བྲིས་ཏེ་ས་ཁྲའི་རི་མོ་ལྟར་ཐེབས་དགོས་པ་

¹⁴⁵ <<ངང་གི་ལོ་རྒྱུས་སྟེང་མེད་རང་བྱུང་ཐབས་>>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་ 346 ནས་ 348 བར་ཏུ་གཟིགས།

སོགས་ཀྱི་བཀའ་ལུང་ཞིབ་གསལ་སྤུལ། དེ་ལྟར་འདུག། ཡལོང་ས་མཚོ་གཤམ་བུ་གནས་ཚུང་གི་བཀའ་ལུང་ལ་སྤྲུགས་སློ་
ལིང་ལགོལ་མ་གནང་བར་བསྐྱེད་མར་སློ་དུ་མ་ནས་བརྟུག་དབྱུང་ཡང་ཡང་གནང་སྟེ་མཐར་སྤྲུགས་ཐག་ཡོངས་སུ་
གཅོད་པར་མཛད། དེ་ལ་<<མཛད་ནས་རྒྱ་ཆེན་སྣོད་རྗེའི་རོལ་མཚོ་>>ལས་ཡལོང་ས་མཚོ་གཤམ་གིས།

དེའི་སངས་ཉིན་དེར་ངོས་ནས་སྤར་ཡང་གནས་ཚུང་ལ། ད་སྐར་བོད་དུ་སློད་པ་ལེགས་སམ། ཡང་ན། ལྷ་ས་ནས་བྱོས་
ཚུལ་དུ་སློབ་པ་ལེགས། དེ་མིན་གཞན་ཅི་ཞིག་བྱས་ན་ལེགས། ཞེས་ཞུས་པར། རོས་རང་སློ་བུར་དུ་ཉང་སང་དགོས་པ་
ནི། ཐེབས། ཐེབས། དོ་རུབ་རང་ཐེབས་དགོས། ཞེས་གསུངས་པ་དང་སྤྲུགས་དབྱུ་གྲུག་གནང་སྟེ་སྤྲུག་ཤོག་ཅིག་
དང་སྤྲུ་གྲུ་ཞིག་བཞེས་ནས་འོར་བུ་སྤྱིང་ཁ་ནས་མཐའ་མཚུག་རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཚོམས་སུ་ཁེལ་བའི་བོད་ཀྱི་གྲོང་མཐའ་མ་
དེའི་བར་འགོ་ཡུལ་ས་རྣམས་ཀྱི་རིམ་པ་རྣམས་བྲིས་གནང་སྟེ་དེ་དང་བསྐྱེད་ནས་འགོ་དགོས་པ་གསུངས་བྱང་། དེའི་
སློབ་ངོས་ནས་རྩ་བུ་ཐོག་དོན་ཚན་དེ་དག་སློབ་ཐེངས་ཁ་ཤས་ཞུས་པས། གནས་ཚུང་ནས་ད་སྐར་བཞེན་སློད་དགོས་
པ་དང་། རྒྱ་མི་མཉམ་དུ་ཡོད་འབྲེལ་ལོལ་སློ་དབྱེ་མཚུག་མཚུང་དགོས་པ་རང་གསུངས་བྱང་། ཡིན་ནའང་། ཚོས་སློང་
གིས་གསུངས་པ་དེ་ཐབས་ལམ་བཟང་ཤོས་ཨེ་ཡིན་ནམ་སྟེ་པའི་ཐེ་ཚོམ་བྱང་། དེ་སློབ་ཀྱི་སློབ་སྤྲུག་ཏུ་(1956ལོར་)སྤྱ་
ཁང་པས། མི་ལུ་སྤྲུག་དུས་ལྟ་ལ་ཞུས། ལྷ་ལུ་སྤྲུག་དུས་རྒྱུན་བཤད་ཅེས་གསུངས་པ་དེ་འདྲ་གསོས་པ་ཞིག་བྱང་། དེ་
སྤྲུགས་གནས་ཚུལ་དེ་ཚོ་ཤེས་མཁན་ཁོངས་ནས། གནས་ཚུང་གི་ཁོག་པར་རྒྱ་འབྲེལ་ཞུས་པ་མིན་ནམ་སྟེ་པའི་བསམ་
ཚུལ་སྤྱི་མཁན་བྱང་འདུག ། གནས་ཚུང་གིས་ལུང་བསློབ་པའི་རྗེས་སུ་ད་དུང་བརྟུག་དབྱུང་འདྲེད་ཆེད་དུ་གནས་ཚུང་
ལ་ཞུས་པའི་དོན་ཚན་དེ་དག་ཐོག་མོ་ཡང་བསྐྱར་ཡང་བསྐྱར་བརྒྱབས་པར་ལུང་དང་མོ་བརྟུག་གཉིས་ཀ་ཅེ་མཐུན་དུ་
བབས་བྱང་། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། <<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་>>ལས་ཀྱང་།

རོས་གྱིས་གནས་ཚུང་ལ་བཀའ་ལུང་བསྐྱར་འདྲི་བྱས་པར། བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ལ། གནས་ཚུང་གིས་
གསུང་སྤྲུགས་ཆེན་པོས། ཐེབས། ཐེབས། དེ་རིང་དགོང་མོར་ཐེབས། ཞེས་གསུངས་མ་ཐག་སྐར་ཅམ་གནང་སྟེ་ཤོག་
བྱ་དང་སྤྲུ་གྲུ་བཞེས་ཤིང་། འོར་སྤྱིང་ནས་རྒྱ་གར་ས་མཚོམས་སུ་འཁེལ་བའི་བོད་ཀྱི་གྲོང་སྤྲེའི་བར་དུ་ངོས་རང་རྗེ་ལྷར་
འགོ་དགོས་པའི་ལམ་ཁའི་ས་ཁ་ཞིག་གསལ་པོར་བྲིས་ཏེ་བཤོད་ལམ་བསྐྱེད། གནས་ཚུང་གིས་བསྐྱེད་པའི་ལམ་གྱི་ཁ་
ཚུགས་དེ་ནི་དེད་ཅག་གི་སློ་ཡུལ་དུ་མེད་པ་ཞིག་རེད། ... མི་ལོ་སོ་གཅིག་ལྷག་སློབ་པའི་རྗེས་སུ་དོན་དག་དེ་སྤར་ཡང་
ཕྱིར་འདྲེད་ཞིག་བྱས་ན། གནས་ཚུང་དོ་རྗེ་ཐུགས་ལྡན་གྱིས་སློབ་ཅམ་ནས་ངོས་རང་སྤྱི་ཚེས་ 17 ཉིན་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་
དགོས་པའི་གནས་སྤངས་དེ་མཁུན་ཡོད་པ་ནི་ཐེ་ཚོམ་མི་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་། དེ་ལྷར་མ་གསུངས་པ་ནི། གསང་

བ་སྤྱི་གྱར་མི་ཡོང་ངམ་དགོངས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། གལ་ཏེ་གནས་ཚུང་གིས་སློབ་ཅམ་ནས་ཐེབས་
དགོས་པའི་བཀའ་ལུང་གནང་ཆེ་གཞུང་འཛིན་ནང་ཁུལ་དུ། ཡལོང་མཚོ་གཤམ་སྤྱི་འཁོར་ཐེབས་དགོས་མིན་དང་རྗེ་ལྷར་
ཐེབས་མིན་སོགས་ཀྱི་ཐད་ཀ་ཀོར་སྤྲེད་སློང་ནར་འབྱང་ག་སྤྱིག་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས། སྤྱི་ནང་གི་འགོག་རྒྱུན་ཅི་
རིགས་དང་གསང་བ་སྤྱིར་གྱུར་ཡོང་ངེས་པ་དང་། གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་རང་ཉིད་ནས་ཀྱང་། ལོང་དུ་བྱངས་ཐེན་པ་
ལྟར། “ནང་སྤྱོད་སྤྲུལ་པས་མ་རྟོགས་ན།།” ཞེས་དང་ཡང་། “སྤྱིད་ནང་སློབ་རྣམས་ཀྱི་མཛད་འབྲུལ་དེ།།” ཞེས་

སོགས་གསུངས་ཏེ་བཀའ་ལྷོན་པོར་གཏོགས་པ་ནང་མ་ཚུན་ཆད་ལ་ཡང་སྤྲུགས་ཡིད་མི་ཆེས་པ་ཀུན་གསལ་ཡིན།
དེ་ལ་བརྟེན་ནས། གནས་རྒྱུ་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་མགོན་པོ་མཚོག་ལ་རྒྱ་འབྲེལ་བསྐྱོད་མཁུ་སྤྲུག་མཁུ་སྤྲུག་དགོས་པའི་
བཀའ་ལྷོད་མེད་ཏེ་འགག་ཅའི་བར་དུ་བསྐྱེད་བར་གནང་། གནས་བབ་འདི་ལས་འབྲོས་པའི་གསེད་འབྲོལ་གྱིས་
བརྗོད་པར་བྱ་བའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། བཟང་དུ་འོས་པའི་རྒྱ་མཚན་དེ་སྟེང་ཅིག་ཡོད་ཀྱང་འབྲོས་དོན་མངས་པར་འདིགས་
ཏེ་རེ་ཞིག་བཞག། །དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 17 ཉིན་གྱི་མཚན་མོར་བཅན་གྱོལ་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱུར་
རྒྱུར་སྤྲུགས་ཐག་ཡོངས་སུ་གཅོད་པར་མཛད་ལ། སྤྱིས་སུ་སྤྱི་ལོར་ཡལོང་ས་སྐྱེབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས།
འགག་དོག་སར་བསྐྱེབས་པ་ན་གནས་རྒྱུ་གི་བཀའ་ལྷོད་ལ་བསྐྱེད་བ་ཅ་ནས་མེད་པ་སྤོང་བས་གྲུབ་ཅེས་ཡང་ཡང་
གསུངས་པའང་འདི་ལྟ་བུ་དག་ལ་དགོངས་པར་མཛོད། ཡང་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་ཞལ་སྤྲུགས།

དེ་ནས་ 1959 ལོར་ཟིང་འཁྲུག་ལངས་པའི་སྐབས་གནས་རྒྱུ་ལྟར་འབྲེན་མེད་ས་ཁག་ས་ཞུས། མཐའ་མར་ལོར་བྱ་སྤྱིང་
ཁ་ནས་འབྲོས་པའི་དུས་ཚོད་ལྡེ་རྗེས། ཆོས་གངས། ལམ་སྤོགས་གང་ནས་འབྲོ་དགོས་སོགས་ཆ་ཆར་ཐག་གཅོད་
གནང་ནས་ཡོང་བ་རེད། གང་ལྟར། ཉེ་ཞོ་མེད་པར་ག་འགྲིག་འཕྲུས་ཆར་བྱུང་བ་རེད།¹⁴⁶ ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། གཞན་ཡང་།
དུས་ཟིང་གི་སྐབས་དེར། ལྷ་ས་ནས་མེབས་དང་མི་མེབས། མེབས་ན་དུས་ཚོད་ནམ་ཞིག་ལ་མེབས་མིན་སོགས་
དཔལ་ལྷན་ལྟ་མོའི་སྐྱེ་ཐང་གསུང་འབྲོན་མའི་དུང་དུ་ཟུན་བཏུག་སྤྱིལ་གྱིན་སྤྱིལ་གྱིན་གནང་བའི་རྒྱལ་ཡང་དངོས་སུ་
གསུངས། དེ་ལྟར་གནས་རྒྱུ་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་དང་དཔལ་ལྷན་ལྟ་མོ་གཉིས་ནས་ཉིན་མཚན་ལྟོས་མེད་གྱིས་སངས་
རྒྱལ་གྱི་བསྐྱོད་པ་རིན་པོ་ཆེ་དང་པོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་། རྒྱལ་དབང་ན་རིམ་བཅས་ལ་སྤོགས་དན་སྤྱི་ཞུའི་
འཕྲིན་ལས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་གཡེལ་བ་མེད་པར་སྐྱེབ་བཞེན་པའི་རྒྱལ་ནི། གནས་རྒྱུ་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ནས།

དེད་དམར་ནག་གཉིས་པོ་སྤྱི་ཞུལ། །འབྲེལ་མེད་གྱིས་མི་མཛོན་དབྱིངས་ནས་ཀྱང་།།
སྤྱིང་དུས་བྱུང་གྱུར་པའི་ལས་འབྲེལ་ཞིང་། །ཡིན་ཀྱང་། དོན་གཡལ་དམ་རྩོ་རྗེའི་རྒྱ་ཁ་ནས།།
འགྲུར་མེད་གྱི་འཕྲིན་ལས་འཁྲུག་པ་ཡང་། །སྤྱི་དུས་ནས་ད་ལྟའི་བར་འདི་བར།།
བསྐྱོད་དང་དགའ་ལྷན་ཆབ་སྤྱིད་དང་། །སྤོབ་དཔོན་སྐྱེ་མེད་རིམ་པ་དང་།།
ད་ལྟའི་སྤོབ་དཔོན་འདི་ཉིད་བར། །སྤྱི་ཞུའི་གནས་ལ་རྒྱ་མ་གྲོལ།།
མདུད་པ་འདོམས་ཤིང་འཕྲིན་ལས་ལ། །ཉིན་མཚན་ཡུག་ཏུ་སྤྱིའི་གྲིབ་བཞེན།།
འབྲོགས་པའི་འཕྲིན་ལས་ཞུས་ཟིན་ན། །ད་དུང་དེ་དང་དེ་མཚུངས་པ།།
སྤྱི་ཞུའི་བྱ་གཞག་སྤྲོ་རགས་རྣམས། །སྤྱི་བཞེན་འཕྲིན་ལས་འགྲུར་མེད་ལྷ།¹⁴⁷ ཞེས་རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་གསུམ་པ་ཆེན་

¹⁴⁶ སྤྱི་ལོ་ 1978 ཟླ་བ་ 6 ཆེས་ 13 ཉིན་བཀའ་སྤྲུལ་བ་ལས་ཀྱངས།

¹⁴⁷ རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ།

རྒྱལ་མཚོ་ག་བརྟུ་བཞི་ལ་ཆེན་པོ་འཛེན་ཅན་གྱི་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཉེད། ལྷོད་ཆ།

པོར་ཞལ་བཞེས་གནང་བ་ལྟར་རྒྱལ་མཚོ་ག་འདི་པའི་དུས་སུ་འང་ལས་བཞིའི་འཕྲིན་ལས་རྒྱན་མི་ཚད་དུ་སྐྱོང་བཞིན་
བ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བ་ཞིག་སྟེ། དེ་ལྟར། ལོག་པའི་ལས་ལ་འཕྲན་ཞིང་འཆལ་བའི་གཏམ་ལ་གོམས་པ་དག་གིས་བག་
ཡོད་པར་བྱས་ཏེ་ཅིས་ཀྱང་གཟབ་པར་འཆལ་ཞེས་གཏམ་དུ་བྱ་བར་འདོད་དོ།།

འཛོག་གི་གཤམ་བུ་འབྲེལ་ཞིང་། དེ་འབྲེལ་ཁོ་ལ་ཡང་ཡངས་ཏེ་ལག་འཁོར་(འགད་རྩམ་)ཞིག་ཡང་འདོན་གྱིན་འདུག་
པར་ང་ཚོས་ལག་པར་འཇུག་ཏེ་འབོམ་ཚུར་འཕྲོག་ཅིས་བྱེད་སྐབས་ཁོ་པས་འབོམ་ལག་པ་ནས་མ་སློང་པའི་ཐོག་འབོམ་
ཁ་འབྲེད་ཐབས་སུ་སོ་རྒྱལ་གིན་འདུག་པར་སྐར་ཡང་ས་ལ་བསྐྱེལ་ཏེ་སྐྱེ་འོག་རྒྱལ་བཞིས་བཏང་ནས་འབོམ་དེ་ལག་པ་
ནས་ལོང་སོང་བ་ཚུར་སློགས། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། ཡང་དགའ་ལྡན་དུ་ཚོས་གཞུག་དང་གྲ་སྐོར་དམ་འཛོག་
མཛད་ཆེན་སྐབས་སུ། སྐྱ་སྐྱང་བུ་དཔོན་བསོད་ནམས་བཟ་ཤིས་ཀྱིས།

དགའ་ལྡན་དུ་ཐོག་མར་ཚོས་ཞུགས་གནང་རྒྱ་མ་བུར་བས་ཚོས་ཞུགས་མཛད་སྐོར་དང་། དེ་རྗེས་གྲ་སྐོར་མཚན་རྟགས་
མཛད་སྐོར་བཅས་ཆབས་ཅིག་ཁྲོན་ཉིན་ ༡༡ ཅས་བཞུགས་བ་དང་། མཛད་སྐོར་ཆེན་པོའི་སྐབས་རྒྱ་མིའི་དཔོན་རིགས་
ཁག་ཀྱང་བཅར་ཡོད། ཉིན་གཅིག་དགའ་ལྡན་གསེར་གདུང་ཁང་དུ་གསོལ་ཚོགས་འབུལ་གནང་གུབ་སྟེ་ཁྲི་ཐོག་ཁང་དུ་
ཡང་ཕེབས་བསྐྱེད་སྐབས་མང་ཚོགས་ཞལ་མཇལ་ཞུ་མཁན་འཚང་ཁའི་དཀྱིལ་ནས་རྒྱ་ཆས་སྟོན་པོ་སྐྱས་བ་ཞིག་
ཟེལ་འཇུབ་ཀྱིས་འཕྲོ་གི་ཡོད་བ་དང་། དེའི་སྟོང་བུང་གི་འོག་ནས་ལག་འབོམ་བུར་ཐོན་བ་སྐྱ་སྐྱང་ཨ་སྲོང་གིས་མཐོང་མ་
ཐག་ཁོའི་རྒྱབ་ནས་ལག་པ་གཉིས་ཕྱིར་བསྐོར་ཏེ་འཇུ་བཟུང་བུས་བ་སྐྱ་སྐྱང་དོན་གུབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མཐོང་བ་དང་
མཉམ་བུབ་ཀྱིས་ལྷ་མཚོད་ཁང་དུ་འཁྲིད་ཉར་བུས། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་བུས་ཡོད། དེ་ནས་ཀྱང་ཕྱི་ལོ་སྐྱ་ལྡན་སྟོན་ལམ་
ཆེན་པོའི་སྐྱ་རམས་དམ་འཛོག་གི་མཛད་ཆེན་དུ་ཆིབས་སྐྱར་སྐབས་སུ་གནས་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་བུང་འདུག་སྟེ། དེ་
ཡང་གོང་གསལ་སྐྱ་སྐྱང་བུ་དཔོན་ལགས་ཀྱིས།

ཕྱི་ལོ་ 1959 ལོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་ལྷ་སའི་སྟོན་ལམ་ཆེན་པོར་གྲ་སྐོར་དམ་བཅའི་མཛད་སྐོར་ཅེ་ནས་
ལྷ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱེད་ཉིན་དཔོན་གསེབ་ཤར་གྱི་མཚན་སུ་ཆིབས་སྐྱར་ཆིབས་གལ་
བསྐྱིགས་ཏེ་ཕེབས་སྐབས་མང་ཚོགས་ཞལ་མཇལ་ཞུ་མཁན་བསྐྱར་སྐྱིག་གི་གསེབ་ཏུ་རྒྱ་མི་ཞིག་མེ་མདའ་ཤེང་རྟན་
ཞིག་ཁྲེར་ཏེ་གསང་འཇུལ་གྱི་ཟེལ་འཇུབ་བྱེད་གྱི་ཡོད་བ་ང་ཚོའི་སྐྱ་སྐྱང་དམག་པོད་ཆས་མང་ཚོགས་བཞིན་གྱོན་ཏེ་
ཉིན་རྒྱལ་བྱེད་མཁན་ཚོད་སྐྱེས་དང་། ཉི་མ་ནོར་བུ་གཉིས་ནས་མཐོང་སྟེ་དེ་འབྲེལ་རྒྱ་མི་ཁོ་པ་འཛིན་བཟུང་སྐབས་མེ་
མདའ་འཁྲེར་ཡོད་པར་མ་ཟད། ད་དུང་བསྟོན་བཤེར་སྐབས་ལག་འབོམ་གསུམ་འཁྲེར་ཡོད་བ་ཐོན་བ་དང་། ཡང་ཆིབས་
སྐྱར་གལ་ཁོམ་གཟིགས་ཁང་གི་རྒྱབ་ཏུ་ཕེབས་མཚན་སུ་རྒྱ་མི་ཞིག་མང་ཚོགས་ཞལ་མཇལ་ཞུ་མཁན་གྱི་ཁྲོད་ནས་
ཕེབས་བུམས་ཀྱི་སྐྱ་རྒྱབ་ཆིབས་གལ་ཡོད་བཞིན་པའི་འགམ་དུ་རྒྱལ་འཕྲོ་བ་སྐྱ་སྐྱང་པོད་ཆས་གྱོན་བ་ཨ་སྲོང་དང་ཆེ་
མིང་གཉིས་ནས་མཐོང་སྟེ་དེ་འབྲེལ་འཛིན་བཟུང་བསྟོན་བཤེར་སྐབས་ལག་འབོམ་ལྷ་འཁྲེར་ཡོད་བ་ཐོན་བ་བཅས་རྒྱ་མི་
དེ་གཉིས་སྐྱ་སྐྱང་དམག་སྐར་དུ་ཁྲིད་དེ་བཀག་ཉར་བུས་ཤིང་། གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཆིབས་སྐྱར་གུབ་སྟེ་མཛད་སྐོར་ལྲོལ་
འབྲེལ་གོང་གསལ་སྐྱ་སྐྱང་བས་སྐྱར་ལ་གནས་ལུགས་གང་བཟོད་བ་བཞིན་སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་སྐྱག་ལྟར་སྐྱར་སེང་
ཞུས་དོན་རྒྱ་མི་དེ་གཉིས་ཡང་འཁྲིད་འོག་གསུངས་བ་ལྟར་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཁྲིད་དེ་རྒྱ་མིའི་དམག་སྲིད་ཞུའུ་ལ་གོང་
གསལ་གནས་ལུགས་དང་སྐྱགས་ཅིས་སྟོད་གནང་སོང་། ཞེས་གསུངས། འདིའི་ཐད། <<མི་ཆའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་བུང་

བདེན་པའི་རང་སྐྱ། >>ཞེས་པར།

ལ་ལོང་ས་སྐྱབས་མལོན་ཆེན་པོ་གྲུ་སྐོར་མཚན་བཞེས་དམ་བཅའི་སྐྱད་ལྷ་ལྷོག་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཆིབས་སྐྱར་སྐྱབས་
 ཞལ་དཀྱིལ་མཚལ་བར་མི་དམངས་མང་པོ་འདུ་འཛོམས་དབུས་སུ་རྒྱའི་དམག་མིས་འབོམ་དང་། མེ་མདའ་འབྱེད་ཡོང་
 བ་གྲུ་བཞི་དམག་སྐར་གྱིས་འཛིན་བཟུང་དོད་མ་བྱས་ཁག་རྒྱ་དཔོན་ཚོས་བཀའ་ཤག་ཏུ་ནན་ཏུ་དབང་གིས་མཐར་བཀའ་
 ཤག་བཀའ་འབྲེལ་རྒྱ་མི་ཉེས་ཅན་པ་ཁོ་ཚོར་ཅེས་སྒྲོད་བྱེད་དགོས་བྱུང་བ་སོགས། ཞེས་གསལ། དེ་ལྟར་རྒྱ་དམར་གྱིས་
 ལ་ལོང་ས་མཚོག་གི་སྐུ་སྲོག་འཕྲོག་རྒྱུའི་རན་རུས་བསྐྱད་མར་སྤེལ་ཡོད། ལོང་གསལ་དོན་རྒྱུན་རྒྱལ་ས་<<མི་ཆེའི་
 བྱུང་བ་བརྗོད་བ།>>དང་། <<མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་ཉུགས་བསྐྱལ།>>ཞེས་པ་སོགས་སྤྱི་ལོ་གསལ་བར་གྱིས་འདུག་ཀྱང་
 རེ་རེ་བཞེན་མ་བྱངས། ལར་ནས་རྒྱ་དམག་ཅམ་དུ་མ་ཟད། རྒྱལ་ས་ལྷ་ས་གཙོ་བོ་གྲུ་གི་ས་ཁུལ་གནད་ཡོད་ཁག་ཏུ་
 རྒྱ་དམར་ནག་གཉེས་ཀས་སོ་སྤུལ་བ་སྤྱིར་བཏང་ཡོད། དེ་དག་ལས་སྤྱི་ཚུ་གོད་ཚབས་ཆེན་པོ་བྱས་པ་ནི་
 གནད་ས་ཁག་ཏུ་གྲུ་ཆས་ཀྱི་ཉེ་སྤོ་བ་གཉེར་བའི་ཚུལ་བཟུང་བའི་སོ་སྤུལ་བ་དེ་དག་རེད། དེ་ཡང་རྒྱལ་དབང་གོང་མ་
 དང་སྐྱབས་བྲག་རྒྱལ་ཐོག་གི་སྐྱབས་ནས་བོད་རྒྱུངས་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་གསར་གཏོད་མཚན་རིམ་དུ་མ་ཞེས་བཅུམས་པ་ན།
 རྒྱ་མིའི་སོ་སྤུལ་བ་དེ་དག་ལས་འབྲེལ་མཁན་པོ་ལས་འཛིན་སོགས་ཀྱི་མདུན་དུ་བཅར་ཉེ་ལས་རིགས་དེ་དག་དཀྱིན་
 རི་སོགས་ཕྱི་རྒྱལ་བ་དང་འབྲེལ་ཞིང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྐྱབས་པར་གོད་དེས་སོགས་འབྲེལ་བ་ཤད་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་
 དབུ་བསྐྱོར་བ་སོགས་རན་པ་ཁོག་བཅངས་ཀྱི་བྱ་བ་མང་དུ་བཅུམས་ཉེ་མཚན་པ་ལས་སོ་ཆེ་ལམ་དུ་བཏང་མེད། དེ་
 ལས་ཀྱང་རྒྱ་དམར་གྱིས་སོ་སྤུལ་བ་རིམ་བར་བཏང་སྟེ་གནད་སའི་ཚོས་སྐོར་ཞུགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོག་ཞིབ་ལུན་
 རིང་བྱེད་དུ་བཅུག་ཡོད། སྤྱི་ལོ་“1948 ལོར་ལུལ་ནང་རྒྱ་མི་ཀྱང་བྱ་བྱི་སོ་བ་ཡོད་པ་གཞུང་ནས་ཤེས་ཐོས་བྱུང་། ཁོང་ཚོ་
 ཞིང་ཚོའི་དམག་ལྷགས་ཆེ་ཚུང་དང་། ཕྱི་རྒྱལ་ནས་བྲག་པོའི་རྟོགས་རམ་ཡོད་མེད་བལྟ་བའི་ཆེད་ཡོང་བ་རེད།” ཅས་ལ་ལོང་
 ས་མཚོག་ནས་གསུངས་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1949 ལོར་བོད་གཞུང་གིས་རྒྱ་མི་ཡོད་དོ་ཅིག་བོད་ནས་ཕྱིར་འབྱུང་མཐར་སྐྱོད་
 བཏང་བའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས། རོན་ཀྱང་། བོད་གཞུང་ནས་དགོན་སྡེ་ཁག་ཏུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མི་སོ་སྤུལ་བ་དེ་དག་ཤེས་
 རྟོགས་དང་ཕྱིར་འབྱུང་གནད་ལུབ་མེད། དེ་ལ་<<རྟོན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཅན་གྱི་བཀའ་ལུང་ལྟར་སྤྱི་ལོར་ལ་ལོང་ས་སྐྱབས་
 མལོན་ཆེན་པོའི་མཚན་འཛིན་ལས་འཕྲོས་པའི་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་མདོ་ཅམ་སྐྱེད་བ།>>ཞེས་པར་སྐྱབས་པ་སྐོ་
 བཟང་དབང་རྒྱལ་མཚོག་གིས།

དེ་ཡང་དགོན་པ་ཁག་གི་ནང་རྒྱ་རིགས་གྲུ་བ་མི་ཉུང་བ་ཞེས་ཡོད་པ་དེ་རྒྱལ་ས་ཀྱིས་མཁན་པོ་དང་ལས་སྡེ་ཚོར་འབྲེལ་
 བ་བྱས་ཉེ་ཁོ་རང་ཚོ་ཚོས་པ་ཚུལ་ལྷན་ཞེས་ཡིན་མཛད་དང་། ཕྱི་སྤྱིང་པས་ནང་ཚོས་བསྐྱབས་ཀྱི་ཡོད་ཚུལ་བཤད་པ་
 མཁན་པོ་ཚོས་ཀྱང་བདེན་པ་ཡིན་པར་དགོངས་ནས་གྲུ་དམངས་བསྐྱལ་ཉེ་གནས་ཚུལ་བཟོས་འདུག ། ... རྒྱ་མིའི་གྲུ་བ་
 དེ་དག་རྒྱ་ནག་གི་སོ་བ་ཡིན་པའི་དཔང་རྟོགས་གང་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་སྟེ་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ཞུ་བ་ཞེས་ཡོད། ཁོང་
 ཚུང་དུས་ནས་སྐུ་གཟུགས་བདེ་པོ་མེད་པས་འབྲས་སྐྱེད་ཀྱི་རྒྱ་མི་གྲུ་བ་ཞེས་ཞུས་ཕྱིར་མཉམ་དུ་ཁྱིད་ནས་སྐྱབས་ཅིས་
 ཁང་དུ་སྐྱབས་པ་བསྐྱེད་གཏུགས་སུ་ཡང་ཡང་མེད་ཀྱི་ཡོད། སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་ང་རང་འཛིན་བཟུང་གིས་ལོ་གཅིག་རིང་

དམག་ཚང་མས་ཡ་མཚན་དོགས་འདོགས་ཀྱིས་ཟླ་ལྷན་ཐུགས་དམ་བཀའ་ལུང་ལྷན་པའི་ཕྱིར་ཐེབས་སུ། བོད་གཞུང་གི་ཆབ་
སྲིད་ལ་ཉ་ཅང་འཚུབ་ཆ་ཆེན་པོ་ཡོད་ལུགས་སྤྱི་མཚུངས་དང་། དེའི་བརྒྱུག་ཐབས་ཞབས་རིམ་གང་མང་བསྐྱབ་དགོས་ལུགས་
ཐེབས།” ཞེས་སྟེན་ཐུག་གིས་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། ཡགོང་ས་མཚོག་བཅོན་གྱིས་དུ་ཐེབས་སྐབས་ཀྱང་དགའ་ལྷན་
དགོན་པའི་ཚོས་རྒྱལ་ཁབ་གི་ཅིག་སྐབས་ནས་ཁག་ཐོན་པ་སོགས་སུ་ཕྱིར་ལྷན་སྟོན་ཚོགས་ཤིག་བྱུང་བར་སྟེ།

གཞན་ཡང་། སྤྱི་ལོ་ 1958 ལོའི་དབྱར་ཁར། ལྷ་ལྷན་སྐུལ་བའི་གཞུག་ལག་ཁང་དུ་གནས་ཚུལ་དོ་མཚར་
ཅན་ཞིག་བྱུང་ཡོད། ཁོ་བོས་བྱུང་བ་དེ་ཉིད་བསྟན་པའི་གསལ་བྱེད་ཆེན་པོ་རྣམས་ལྷ་ལྷན་ལྷན་ལྷན་དང་རྒྱུད་སྤོང་མཁན་པོ་
ལས་ཐོག་པ་བྱུང་དོ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་ཞལ་སྟེན་ཐོག་མར་ཐོས། དེ་ཡང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས།

བཅོན་གྱིས་དུ་ཆིབས་སྐྱར་མ་བསྐྱངས་པའི་སྟོན་ཅམ་གྱི་ཉིན་ཞིག་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་སྟོན་འཁོར་ཐུགས་
བསྐྱེད་རྣམས་ཀྱི་གསུང་ཞབས་དང་བཅས་ཉེ་ལྷ་ལྷན་གཞུག་ལག་ཁང་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱངས་པར། ལྷ་ལྷན་རྫོ་པོའི་བྱུང་
དུ་ཐེབས་འགྲུབ་བྱུང་འགྲུལ་རྫོ་པོའི་སྐྱེ་ལས་རིང་བསྐྱེད་མང་པོ་ཐར་ར་འཛོལ་བ་ན། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་དེ་མ་ཐག་རྫོ་
པོའི་ཞབས་ཐུས་གཡས་པའི་སྟེང་ཕྱག་བཞག་སྟེ་སྐྱེ་འཁོར་གསུང་ཞབས་རྣམས་ལ། དེ་མ་ཉིད་དུ་རབ་གནས་ལུགས་ཅིག་
ཅེས་བཀའ་ཐེབས་ཉེ་ཐུགས་སྟོན་དང་གསོལ་འདེབས་རྒྱ་ཆེར་གནང་བའི་རྣམས་ཐར་ལ་མཚན་ཅན་ཞིག་བྱུང་འདུག །
སྤྱིར་མི་པལ་པ་ཞིག་ཡིན་ན། དེ་ལྷ་བྱའི་རིང་བསྐྱེད་ཐེབས་པའི་ཆེ་དེ་མ་ཐག་གཞན་བཞེད་དེ་རིང་བསྐྱེད་ཅི་མང་ཐོབ་
ཐབས་བྱེད་དེས་ཀྱང་། རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱ་མཚོག་ནས་རིང་བསྐྱེད་ཉིད་ལ་ཅི་མི་དགོངས་པར་རྫོ་པོ་ཉིད་བོད་
འབངས་རྣམས་ཀྱི་མགོན་དང་མཚོན་གནས་དམ་པར་འབྲལ་མེད་ཡུན་དུ་བཞུགས་དགོས་པའི་གསོལ་འདེབས་ཐུག་ཏུ་

འབྲལ་གནང་མཚན་པ་དེ་ནི་གཞན་གྱི་སྟོ་ལ་ཤོང་དཀའ་བའི་མཚན་པ་ཆེན་པོ་ཡིན། ཞེས་སོགས་སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 7
ཆེས་ 29 ཉིན་གྱི་ཕྱི་རོང་ཡིད་འགྲུལ་ཐེབས་དེས་སུ་གསུངས། དེ་ནས་མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་ཞིག་རྟེན་ན་ཅི་མ་
རུང་སྐྱེས་སྟེ་འབད་པ་ཆེན་པོས་ཅུད་གཅོད་ཡང་ཡང་བྱས་མཐར་པལ་བ་འབྲས་ཅན་དུ་གྱུར། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཚོག་
གི་ཞལ་སྟེན་ནས་ <<དབྱེད་ཡངས་བཞེད་བསྐྱེད་གྱི་རྣམ་དཔྱད། >> ཅེས་པའི་དཔེ་དཔེ་རྩོམ་པ་པོ་ Victor Chan དང་
ལྷན་དུ་གསུང་སྟེང་མཚན་པའི་སྐབས་ཤིག་སྟོན་བྱུང་།

སྐབས་དེར་དོན་དག་ལ་མཚན་ཅན་འགའ་ཤེ་འབྱུང་གིན་ཡོད། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ལྷ་བཅུ་ད་བརྒྱད་ལོའི་
དབྱར་ཁར། ལྷ་སའི་གཞུག་ལག་ཁང་གི་རྫོ་པོའི་བཞུགས་ཁྲི་ལས་རིང་བསྐྱེད་བབས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་བྱུང་། རོས་
རང་དབྱར་དུས་ཀྱི་སྟོན་གནས་ལོར་སྤྱིར་པོ་བྱང་དུ་ཡོད་སྐབས་རིང་བསྐྱེད་དང་བཅས་ཉེ་དེའི་སྟོན་གྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་
འགྲུབ་བྱུང་། ཐོག་མར་དེ་དོན་དངོས་ཡིན་མིན་རི་བཞིན་མ་ཤེས་པས་ཐེ་ཚོམ་ཅུང་ཟད་ཐོས་ལ། སྐབས་དེའི་སྐྱེ་གཉེར་ནི་
ལྷ་པ་བསྐྱེད་སོང་སྐྱེ་ལ་རྒྱགས་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་དཀའ་བ་ལྷ་བྱའི་སྟོན་ལམ་ཅན་ཞིག་ཡིན། དེད་ཅག་གིས་རྟག་ཏུ་ཁོའི་
བྱེད་སྐྱེད་ཀྱི་སྟོན་བཞེད་དེ་མན་ཚུན་ལ་དགོང་ཁ་སྟོང་གིན་ཡོད། དེར་བརྟེན། རོས་རང་དོགས་པ་ཐོས་པ་ལེད།
སྐབས་དེར་རོས་ཀྱིས་གཞུང་ཞབས་ཤིག་རྫོ་ཁང་དུ་ཆེད་དུ་བཏང་ཞིང་དེས་རིང་བསྐྱེད་འབབ་སའི་མཚོམས་དེ་ཁ་
བཏགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་ཉེ་རྟགས་ཐེལ་བརྒྱབས་པ་དང་། དེ་ནས་ཉིན་ཤིག་གི་རྗེས་སུ་རོས་རང་ཉིད་དེར་བསྐྱོད་དེ་

ཉལ་མེལ་བཞོག་པ་ན། ལོ། རྫོང་ལོ་བཞུགས་ཁྲིའི་གས་སྐབས་ཤིག་ཏུ་རིང་བསྐལ་ཉ་ཅང་མང་པོ་བབས་འདུག །དོས་
ཀྱིས་བསམས་ན། དེ་ནི་ཉལ་མཚོན་ཞིག་སྟེ་དོས་རང་ལ་གནང་བའི་ཀྱིས་ཁའི་ལེགས་སྐྱེས་ལྷ་བུ་ཞིག་རེད། དེ་ལྟར།
སྐྱེ་ལོ་ཚེག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ལྷ་བུ་དང་དགུ་ལོའི་ལྷ་བ་གསུམ་པའི་ནང་རྩོ་ལྷ་ས་དང་ཁ་བལ་བ་རེད། ལྷ་མཚོར་རེད།

མ་རེད་དམ། ཞེས་བཀའ་གནང་བར་སྐྱེ་ཞབས་ Victor Chan ལས། “རིང་བསྐལ་དེ་དག་རི་འདྲ་ཞིག་རེད་དམ་”
ཞེས་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར། ལམོང་ས་མཚོག་ནས། “དཀར་པོ་རེད། རིལ་བུ་ཚུང་ཚུང་ལྷུ་པོ་ལྷ་བུ་ཞིག་རེད། ཉ་ཅང་མང་
པོ་འདུག །པལ་ཚེར་པོར་བ་གང་ཅམ་འདུག །” ཅེས་བཀའ་སྐྱེས། <<དཀྱེལ་ཡངས་བཟོད་བསྐྱོད་ཀྱི་རྣམ་དཔྱད།>>
ཅེས་པའི་དབྱིན་དེབ་དེ་ཉིད་འགྲིམ་མཁན་མི་རྣོང་ཀོང་དུ་འཚར་བའི་རྒྱ་རིགས་ཚོམ་པ་པོ་སྐྱེན་བྲགས་ཅན་ཞིག་སྟེ། མི་
ལོ་དུ་མའི་རིང་ལམོང་ས་མཚོག་གི་སྐྱེ་རྗེས་དེད་ཅིང་གཞིམ་ཚུང་སོགས་སུ་བཅར་འདྲི་ཡུན་རིང་ཞུས་མཐར་བཀའ་
ལན་རྣམས་གཞིར་བཞག་གིས་དཔེ་དེབ་དུ་མ་དཔར་སྐྱེན་བྲས་ཡོད། དེ་ལྟར་ལྷ་ལྷན་རྫོང་པོས་ལམོང་ས་མཚོག་མི་
འགྲུང་བར་བོད་གངས་ཅན་དང་ཞལ་ཀྱིས་ཉེ་འཕགས་ཡུལ་དུ་ཚིབས་སྐྱུར་གནང་དགོས་པའི་དུས་གཞིགས་ཉེ་ཀྱིས་
ཁའི་ལེགས་སྐྱེས་དེ་ལྷ་བུ་ཞིག་གནང་བའི་ལོ་རྒྱུས་དོ་མཚར་ཅན་དེ་སློབ་མཁན་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེན་སྲུང་བསྐྱར་བྱུང་བ་
བྱུང།

འདིར་མགོན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྐྱེན་ས་དངོས་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡ་མཚོན་ཅན་ཡང་ཡང་བཀའ་སྐྱེས་བ་དུ་མ་
འཕྲོས་དོན་ལྷ་བུར་བཟོད་པར། དེ་ཡང་སྐྱེ་རྗེས་ལམོང་ས་སྐབས་མགོན་ཚེན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྐྱེན་ཀྱིས། ཉིན་
ཞིག་ Thailand ཡི་གནས་བརྟན་འདུལ་བ་འཛིན་པ་བཟེས་པོ་ཞིག་གིས་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་འཁོར་དག་
བཅོམ་པ་མང་པོས་བསྐྱོར་བ་ཞིག་དངོས་སུ་མཇུག་པས། གནས་བརྟན་ཁོང་གི་བྱུང་མཐའི་ལུགས་ལ་ལྷག་མེད་དུ་སྐྱ་
ངན་ལས་འདས་པའམ་སྐྱག་མེད་སྲུང་འདས་ཐོབ་པ་ན་རིག་པ་རྒྱན་ཚད་དུ་འགྲོ་བར་ཁས་ལེན་ཡང་། སྟོན་པ་འཁོར་
བཅས་ད་དུང་ཡང་བཞུགས་ཡོད་པར་ཐེ་ཚོམ་མེད་ཅེས་གསུངས་ཉེ་དུས་དེ་ནས་བཟུང་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ཀྱིས་བཞེས་
པའི་བྱུང་མཐའ་དོར་བའི་གནས་རྒྱལ་དོ་མ་ཞིག་ཨ་རིའི་དགེ་སྲོང་མ་ཞིག་གི་དག་ལས་གསུམ།¹⁴⁸ ཞེས་དང་། ཡང་
གོང་གསལ་གནས་བརྟན་བཟེས་པོ་དེའི་སློབ་མ་གནས་བརྟན་ཞིག་རྒྱ་ནག་གི་ས་མཚོམས་ཤིག་ཏུ་གནས་མཇུག་དུ་
བསྐྱོད་པར། ལྷ་ཁང་ཞིག་ཏུ་སྐྱེན་རས་གཞིགས་ཀྱི་སྐྱུང་བརྟན་མཇུག་པར་སྐྱེས་རས་གཞིགས་ཀྱི་སྐྱེས་ཀ་ནས་འོད་
དཀར་པོ་ཞིག་འཕྲོས་ཉེ་གནས་བརྟན་དེའི་མགོར་པོག་ཡོད་པའི་སྐྱེ་པར་དེ་དངོས་སུ་མཇུག་ཞེས་ཀྱང་གསུངས།
ཡང་། ལྷག་སྲུང་ཞབས་བྱུང་རིན་པོ་ཚེ་རྒྱ་དམར་ཀྱི་བཅོམ་དུ་ཡུན་རིང་བཞུགས་པར། ལྷ་བས་ཤིག་ཁོང་གི་སྐྱུང་མ་
ཞིག་ཡོད་པ་དེ་བཅོམ་ཁང་དུ་ཡོང་སྟེ་དེ་ནི་བཅོམ་ཐབས་མི་འདུག་ཅེས་ཞུས་པ་དང་། མཐར་བཅོམ་གྲོལ་ཐོབ་པ་དང་

¹⁴⁸ སྐྱེ་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 26 ཉིན་གདན་ས་དགའ་ལྷན་དུ་གསུངས་ལ་དེའི་གོང་དུ་འདུལ་བ་དུ་མར་བཀའ་སྐྱེས།

བཅོན་ལྷོ་ལ་དུ་ཕེབས་ཏེ་དེའི་མགོ་མཐུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེར་སྟག་ལུང་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཚོས་སྐོར་ཞིག་འབྲུལ་བའི་
 སྐབས་སུ། ཚོས་སྐོར་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱབ་བརྒྱུད་ཡོངས་རྫོགས་གཏུང་འཁོར་སྟེང་ཁྲ་ལམ་མེར་བུལ་ལས་པ་གཞིགས་ཞེས་
 སྟག་ལུང་ཞབས་དུང་རིན་པོ་ཆེས་མགོན་པོ་མཚོག་ལ་ཞུས། ཞེས་ཀྱང་གསུངས། ཡང་། བུལ་སྐྱར་རྒྱར་རྟེན་མེག་
 ལོར་ལྷན་སྦྲིར་(McLeod Ganj)ནང་སྲིད་བཀའ་སློབ་དབང་འདུད་རྡོ་རྗེས་ལྷ་སྐྱོད་བྱེད་བཞིན་པའི་བཅུན་མ་ལོ་བརྒྱུད་
 ཅུ་གྲ་ལངས་སུ་སོན་པ་ཞིག་མགོན་པོ་མཚོག་གི་དུང་དུ་མཇུག་བར་བཅར་སྐབས། བཅུན་མ་ཆུ་མོ་དེས། དེ་སྟོན་
 བོད་ས་མ་ལོར་གོང་མོ་རང་གིས་ཚང་སྟག་པོ་ཞིག་ཏུ་འཚོ་ཡང་གཞོན་དུས་ནས་བཟའ་ཚང་འདས་པས་གང་སར་བསྐྱོད་
 དེ་ཁ་འདོན་དགོ་སྐྱོར་ལ་འབད། སྐབས་ཤིག་ཁམས་སྲོགས་ནས་ཕེབས་པའི་སྐྱེ་མ་སྐྱུ་བཟེས་པོ་ཞིག་འབྲུལ་སྐྱུར་ས་
 ཀྱི་རྒྱབ་རིའི་རོས་ཤིག་ཏུ་བུལ་ས་པར། ཉིན་གཅིག་སྐྱེ་མ་དེའི་སྐོབ་མ་ཞིག་གིས་སྟེང་བའི་སྐྱེ་གཉིས་གཟན་གྱི་སྦྲེར་
 སྐྱེལ་ཏེ་གཤོག་པ་རྒྱུར་བ་སྟེང་བ་སྟེང་བྱས་ཏེ་རི་ཅེ་གཅིག་ནས་གཞན་དུ་འཕྱར་བ་དངོས་སུ་མཚོར་ཞེས་མགོན་པོ་མཚོག་ལ་
 ཞུས་སོང་ཞེས་གསུངས། གཞན་ཡང་། སྐོར་མང་བཀའ་འགྲུང་སྐྱེ་མ་སྐོར་བཟང་དོན་ལྷན་མཚོག་གིས་བཀའ་འགྲུང་གི་
 ལྷགས་ལུང་སྐོར་སྐབས་ཚོས་ཞུ་བ་གྲུ་བ་ཞིག་གིས་ལྷགས་ལུང་མ་ཚོས་པར་སྐྱེ་མའི་མདུན་དུ་བཞག་པའི་ཚོས་ཀྱི་པོ་
 ཏེ་དེ་ལ་གཞོང་ཞིག་ཏུ་མཚོང་ཞིང་། ལུང་གནང་སྐབས་སྐྱེ་མས་གསོལ་དགུམ་ཞལ་དུ་གསོལ་བར་མཇུག་པ་དང་།
 དགོང་མོ་གོལ་ཁར་ལ་དེ་བསྐྱུས་འགོ་བ་ཞིག་ཏུ་སྒྲུང་བའི་ཚུལ་ལམ་རིམ་རྣམས་ལོ་བཅངས་སུ་བཀོད་པ་དེ་ཉིད་
 ཡོངས་འཛིན་རྣམས་གཉིས་ཀྱིས་གསུངས་པ་གསུན་ཞེས་གསུངས། ལོང་གསལ་རྣམས་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཡིན་
 ལ། ཞུ་བ་པོ་དེ་དག་གིས་རྒྱན་ལོད་དགོས་པ་ཅི་ཡང་མེད་ཅེས་ཀྱང་ཡང་ཡང་བཀའ་སྟུལ། ཡང་སྟོན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་
 ལྷ་སར་བུལ་ས་སྐབས་ཤིག་མི་ཞིག་མདུན་དུ་བཅར་ཏེ་དུས་པས། ཅི་དེད་ཅེས་གསུངས་པར། ཁོ་རང་གཞུག་ལག་
 ཁང་དུ་རྫོ་པོ་མཇུག་དུ་སོང་བར་རྫོ་པོའི་བུལ་ས་ཁྱི་ཚམ་ལས་མ་མཇུག་པས། བདག་རྗེ་འདུའི་ལས་ངན་སྤིག་སྤིག་
 ཅན་ཞིག་ཡིན་ཨང་། ཞེས་ཞུས་པའི་ཚུལ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་ལས་དངོས་སུ་གསུན་ཞེས་གསུངས་ལ། བཅོ་
 བརྒྱུད་ཁྱི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་སྦྲིར་རིན་པོ་ཆེ་འཛིན་གསུང་བྱེད་དངོས་སུ་གཞིགས་པ་སོགས་མང་དུ་སྟུང་།
 དགུས་ལ་འཇུག་པར། དེ་ཡང་རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་ས་འཛིན་བཟུང་བྱ་རྒྱུའི་ག་སྤིག་དག་ཏུ་བྱེད་བཞིན་པའི་
 སྐབས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ 1949 ལོར། གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་ཞལ་ནས་གསལ་པོར་མ་གསུངས་ཀྱང་སྐྱུའི་རྣམ་
 འགྲུར་དག་པོའི་ལམ་ནས་རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་སར་བཅོན་འཇུག་བྱ་རྒྱུའི་ངན་རྟུགས་འདོན་བཞིན་པ་དང་། བོད་ས་མི་
 བདེ་བར་འགྲུར་བའི་འགྲུང་ཅ་དེ་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཚུལ་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད། དེ་ལ་<<བཅོན་ལྷོ་ལ་གྱི་རང་
 དབང་།>>ལས།

རོས་རང་ལོ་བཅུ་བཞི་ཅམ་དུ་སོན་སྐབས་ཀྱི་དོན་དག་ཅིག་དུང་ཡང་གསལ་པོར་དྲན། དེ་ནི་གནས་ཚུང་སྟུན་འཛིན་
 ཞུས་ཏེ་རྒྱ་ནག་གི་སྐོར་ལ་བཀའ་ལུང་ཞུས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་དེ། གནས་ཚུང་གིས་བཀའ་ལན་ཐང་ཀར་མ་གསུངས་

པར་ཤར་སྟོན་གསུང་པར་གསུང་། ཁོ་ཉམས་ཆེན་པོས་སྐྱར་ཅམ་སྐྱར་ཅམ་མེད་ས་བཅོ་ལྷ་ཅམ་ཞིག་གནང་བ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་
འདིགས་རིམ་ཆེ་ཞིང་མིག་གིས་བལྟར་མི་བཟོད་པ་ཞིག་རེད། དེ་ལྟར་དབྱེ་སྐྱར་དག་ཏུ་གནང་བ་དང་དབྱེ་སྐྱར་དེ་ཡང་
ཉ་ཅང་ལྡིང་ཆེ་བར་བརྟེན། སྐྱེ་ཉེན་གྱི་མཚན་ཆེགས་ལོག་མི་ཡོང་ངམ་སྐྱེ་སྤེལ་བ་དེ་བ་ཆེན་པོ་བྱུང། གནས་རྒྱུ་
ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་ཞལ་ཤར་སྟོན་གསུང་པར་གསུང་། དེ་ལྟར་གནང་བར་བརྟེན་ཉེན་ཁའི་གནས་དེ་གང་དུ་ཡོད་མེད་ལ་

སྐྱེ་ཡང་ཐེ་ཆོས་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། ཡང་། ལོང་དུ་བརྗོད་ཅིན་པ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོའི་ལོ་
སར་སྐབས་སུ་གནས་རྒྱུ་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས། “ཆུ་ཤེལ་ཉོར་བུའི་འོད་སྦྲང་དེ། །རྒྱབ་ནས་འཆར་བའི་དུས་འོང་ངོ་།།”
ཞེས་ལ་ལོང་ས་ཕྱག་ན་བརྗོད་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་འོད་སྦྲང་རྒྱབ་སྟོན་གསུང་རྒྱུ་པར་འགྲུབ་བའི་བཀའ་ལྟངས་ཐེབས་པ་དང་།
སྤྱི་ལོ་ 1958 ཟླ་བ་ 8 ཚེས་ 10 ཉིན་གནས་རྒྱུ་ཆེན་པོ་གྲུ་ཆེན་པོ་སྐྱུང་བསྐྱུངས་པར། ཆོས་སྐྱོང་ཉིད་ནས་ལ་ལོང་ས་
མཚོག་དང་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་གཉིས་བཅས་ལྟན་འཛོམས་སར། “མགོན་མེད་པའི་དུས་ངན་ཞིག་འཆར་ངེས་”ཞེས་
གངས་ཅན་ཞིང་དུ་བོད་འབངས་རྣམས་མགོན་མེད་དུ་ལྷུས་པའི་དུས་ངན་ཞིག་མི་འགྲུང་བར་འཆར་ངེས་པའི་ལྷུང་
བསྟན་གསལ་བར་གནང་།

ལྟ་ལྟན་སྟོན་ལས་ཆེན་པོ་གོལ་མཚམས་ཀྱི་གཏོར་རྒྱུག་གི་ཉིན་མོ་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 3 ཉིན་
གྱི་ཞོགས་པར་ཁ་བ་བབས་པ་མི་རྣམས་ཀྱི་སེམས་སུ་“གཏོར་ལམ་ཁ་བས་བཀག་པ་”ཞེས་རྣམ་ཏྲོག་ལངས་སྐྱེན་དུ་
གྱུར་བ་ཞིག་བྱུང་ཞིང་། ཉིན་དེའི་ཞོགས་པར་རྒྱུད་སྦྲང་མཁུ་རྒྱུར་དག་དབང་ལེགས་ལྟན་མཚོག་དང་ཅེ་མགོན་དག་
དབང་བསྟན་སྐྱོང་གཉིས་ལྟ་ལྟན་སྤྱིད་ལོད་མེ་དུ་རྟེན་པ་ལེ་ཉར་ལྟོག་ཏུ་གནས་རྒྱུ་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོར་ལ་ལོང་ས་
མཚོག་གི་སྐྱེ་སྤེལ་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་ལྟངས་ལྟ་བུར་ཆེད་བཅར་གྱིས་སྐྱེན་འདྲེན་ལྟ་སྐབས། གནས་རྒྱུ་ཆོས་རྒྱལ་
ཆེན་པོས། “རྗེ་སྐྱེ་ལི་རིམ་གྲོང་། སྐྱེ་རྒྱུ་དང་འཕལ་དང་། གནས་བརྟན་ཕྱག་མཚོད་”ཅེས་གསུངས་ཏེ་སྐྱེ་ལལ་ལ་ཉེ་བའི་
མཚམས་སུ་དག་དབང་བསྟན་སྐྱོང་ནས་ནན་ལུ་ལྟ་ལྟགས་བསྐྱར་མ་སུལ་བར། སྐྱར་ཡང་སྐྱེ་དག་ཏུ་ཐེབས་ཏེ། “རྗེ་
དེད་ཀྱི་སྟོན་དཔོན་མཚོང་བ་དོན་ལྟན་དེ། །ཤིར་བསྐྱོད་མེད་པའི་སྐྱེལ་མ་འདེབས་རེ་རྟ།།” ཞེས་སོགས་<<མི་ཆེའི་ལོ་
རྒྱུས་དངོས་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་>>ཞེས་པར་གསལ་བ་ལྟར། ལ་ལོང་ས་ཕྱག་ན་བརྗོད་མཚོག་ལོད་རྒྱུའི་མཚན་སྟོ་
དང་ཆོགས་འདུ་སོགས་གང་དུ་ཡང་ཆེབས་སྐྱུར་མི་བསྐྱུང་བའི་གསོལ་འདེབས་འབྲུལ་དགོས་པའི་བཀའ་ལྟངས་ཐེབས།
དེ་ནི་རྒྱ་དམར་གྱི་སྟོན་གསུང་རྒྱལ་བའི་སྐྱེ་ལ་བསྐྱོད་པའི་དན་རྒྱས་བསྐྱུད་མར་ཚོམ་བཞིན་པའི་སྐབས་ཡིན་པས་རེད།

ཡང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམས་དུ། སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོའི་“ཟླ་བ་དང་པོའི་ཆེས་བཅུ་ཉིན་ལྟར་
སོལ་ལྟ་ལྟན་མེ་དུ་རྟེན་པར་གནས་རྒྱུ་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་གཟབ་གསོལ་གྱི་སྐབས་དང་། དེ་རྗེས་ཆེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་ཟླ་བ་དང་
རྟེན་གཟིམ་རྒྱུ་དགའ་ལྟན་ཡང་ཅེར་འཕར་མའི་སྐྱེན་འདྲེན་མཚན་སྐབས་བཅས་པར། ཆོས་སྐྱོང་ནས། ‘རྒྱ་རྒྱ་རབ་མེད་ལ་
ཟམ་པ་ཞིག་འཇུགས་ཞེ་སྐབ་གཟུགས་མེད་ནས་བསྐྱེ་ལོ།’ ཞེས་ལྟངས་ལྟར་སོང་བ་”ཞེས་པ་ལྟར་གནས་རྒྱུ་

ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ནས་ཡལོང་ས་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་མཚོག་རང་གི་སྐྱོང་ཡུལ་གངས་ཅན་ཞིང་དུ་བཞུགས་སྐབས་མ་
བདེ་བར་ཕྱི་ཡུལ་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱུང་རྒྱུར་དེས་པས་ཚོས་སྐྱུང་ཉིད་ནས་ཕྱོགས་དན་འཕྲིན་ལས་བསྐྱུབ་རྒྱུའི་ཞལ་
བཞེས་མཛད་པ་སོགས་ཕྱོགས་གང་ནས་བལྟས་ཀྱང་། རྒྱལ་དབང་ཕྱག་ན་བརྗོད་མཚོག་རང་གི་སྐྱོང་ཡུལ་བོད་སྐྱོང་ས་
ཚོས་ལྡན་གྱི་ཞིང་ཁམས་ཆེན་མོ་དང་ཞལ་གྲུས་ཉེ་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་ཆིབས་སྐྱུར་མི་གནང་མཐུ་མེད་ཀྱི་དུས་ཤིག་འོང་
དེས་པའི་ཚུལ་གསལ་བར་བསྟན་ཡོད།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་བྲངས་པའི་ཚོས་སྐྱོང་གི་བཀའ་ལུང་སོགས་ལ་བརྟགས་ན། གཅིག ། གངས་ཅན་ཁ་བའི་
སྐྱོང་ས་ཀྱི་སྐྱེ་འགོ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱལ་མཚོག་ཕྱག་ན་བརྗོད་སྐྱེ་གསུང་ལྟགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མ་ལུས་པའི་འཕེལ་ཁ་ཡོངས་
སུ་རྫོགས་ཤིང་། འཕྲིན་ལས་ཀྱི་སྐྱེ་འགྲུད་དཀར་པོ་དེས་མེད་དུ་བརྒྱུངས་པའི་བན་བདེའི་སྐྱུང་བ་དམ་པར་ཡོངས་སུ་
སྐྱོད་པའི་ལས་སྐྱེལ་དེ་ཞིག་སྤྱོད་པར་གྱུར་པ་དང་། གཉིས། ཞེ་སྤང་དུག་ཚུ་ནག་པོས་སེམས་ཅུ་བརྒྱན་ཅིང་ཁོ་གཏུམ་
བྲག་ལུལ་གྱི་གཉེར་དེས་མོད་དུ་བཅེགས་པ། འཛིགས་ཤིང་རམ་པའི་ཐབས་ཚུལ་སྐྱོད་ཚོགས་ཆས་སུ་རྫོགས་པའི་ནག་
ཕྱོགས་དག་སྤེའི་དབྱང་གི་དན་སྐྱོད་གཏུག་རྒྱུ་གྱི་དར་ཁྲོན་པོ་བསེལ་ལྡན་ཁ་བའི་སྐྱོང་ས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་འགོ་བ་
ཡོངས་ལ་གཅིག་ཏུ་གདེང་བ། གསུམ། འཛམ་གླིང་ཤར་བུ་གྱི་འགོ་བ་ཉམ་ཐག་པ་མགོན་དང་དབྱང་བལ་བ་རྣམས་
ཞེ་བདེ་འཛིགས་པ་མེད་པའི་གནས་སུ་འགོད་པའི་དུས་བབ་འགོག་མེད་དུ་བརྟན་པ་སོགས་གཅིག་ཏུ་བརྗོད་པར་
དཀའ་བའི་ལས་ཚུལ་ཁྱུང་བར་ཅན་རྣམས་མི་ཤིགས་རྟེན་འབྲེལ་ཟབ་མོའི་རྒྱ་དུ་འཐབ་པའི་ཚུལ་དེ་ཉིད་ཚོས་སྐྱོང་རང་
ཉིད་ཀྱིས་སྤྱོད་ཚུལ་ནས་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་གཟིགས་ཡོད་པར་མངོན་ནོ།།

བརྒྱུ་གཅིག་པ། དམར་པོའི་གདུག་རྩལ་ལོག་རྗེ་འབངས་ལྷགས་བསྐྱེད་བཅོམ་གྱི་ལྷན་ཁྲིམས་སྐྱུར་ བསྐྱེད་པའི་རིམ་བར་གྱི་བ།

དབྱར་བཞུགས་ལོར་སྤོང་པོ་བྱང་ནས་གསང་སྐྱབས་སུ་ ཐེབས་བཞུག།

སྤྱི་ལོར་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་གི་ལུགས་ལྷན་ན་དགུང་གྲངས་ཉེར་བཞི་དང་བོད་ལུགས་སུ་ཉི་
ཤུ་ཅུ་ལྷན་ཐེབས་པ་བོད་ས་པག་ལྷན་བ་ ༩ ཆེས་ ༡ སྤྱི་ལོ་ 1959 ལྷན་བ་ 3 ཆེས་ 17 ཉིན་གྱི་མཚན་མོའི་ཚུ་ཚོད་བརྒྱ་
བའི་སྤོང་ལོར་སུ་སྤོང་ཁ་ནས་ཐེབས་ཐོན་གནང་། དེ་ནི་ཆེས་ཡང་བའི་མཚན་མོ་ཞིག་སྟེ། དུས་དེར་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་
དང་ཡོངས་འཛིན་ཞབས་འབྲིང་། དུས་དང་སྐྱེ་མཚེད། སྐྱེ་སྐྱེད་བོད་དམག་བཅས་ཀྱི་སྐྱེ་སྐྱེད་རྒྱ་དམག་གི་མེ་མདའི་
སོ་ཁར་གཏད་དེ་ཐེབས་པར་ཉེན་ཁ་ཅིར་འབྲུང་མ་དེས་པའི་ཁར། བོད་འབངས་སྤྱི་བོ་ཁྱི་སྤོང་མང་པོའི་ཆེ་སྐྱོག་དང་
རིན་ཐང་གཞུག་དུ་མེད་པའི་རིག་དངོས་ལོ་རྒྱུས་ལུན་རིང་ལྡན་པ་ཡོད་ཚད་ལ་རྒྱ་དམར་གྱིས་ཅི་བྱེད་ཆ་མི་འཚལ་
བའི་ངང་དུ་སྤོང་གྱོམ་དུ་ཐེབས་པ་ནི་རྗེ་འབྲེལ་བཟོད་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན་ཨང་། དད་པ་བརྒྱུ་ཉེན་མེད་ཅིང་ཡིད་གཞུང་
བྱང་ལ་ཅི་གསུང་བཀའ་བཞེད་སྐྱབ་པའི་འབངས་མི་སྣ་གསལ་ཅན་དེ་དག་ཉེན་ཁའི་ངང་དུ་བསྐྱེད་དགོས་པ་གཅིག་
ལྷན་བསམས་ཀྱང་། དུས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་འཕེལ་དབྱེད་བྱེད་བྱང་སེམས་ཅན་ཞིག་ལ་མཚོན་ན་རྗེ་འབྲེལ་བཟོད་ལྷགས་དམ་མི་ཆེའམ།
སྐྱེད་པར་དུ་ལོར་སྤོང་པོ་བྱང་གི་གཡས་གཡོན་དུ་ཉེན་མཚན་སྤོང་མེད་དུ་སྤོང་བ་རྣམས་ཀྱིས་མཐོན་གཅིག་གིས།
ཡལོང་ས་སྐྱབས་མཐོན་མཚོག་གི་སྐྱེ་ཆེ་ཉེན་ཁ་ལས་སྤུང་བྱུང་། འི་ཡང་འབྲོད་པ་དང་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེ་ཅམ་མེད་
ཅེས་སྤོང་ཐག་གཅོད་བཅད་གནང་མཁན་དག་གི་ཆེ་སྐྱོག་ལ་རྒྱ་དམར་གྱི་སྐྱོགས་ནས་གཏོར་རྒྱུ་ཀྱི་ཉེན་ཚབས་དེ་
ལས་ཆེ་བ་ཡོད་པས་མཐོན་པོ་མཚོག་གི་སྐྱེད་ལ་བདེ་སྤང་ཞིག་འབྲུངས་ག་ལ་སྤིད།¹⁴⁹ འོན་ཀྱང་། ཡ་མཚན་པ་
ཞིག་ལ། རྒྱ་གར་ནས་ཆེ་བརྟན་བཟུང་གིས་ཟེར་བས་མེད་པའི་ས་བོན་མང་ཅམ་ཞིག་བསྐྱེད་བཅོམ་ལོ་དེར་འབྲོར་

¹⁴⁹ སྤྱི་ལོ་ 2015 ལྷན་བ་ 5 ཆེས་ 27 ཉིན་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས། རྒྱ་མ་ཚང་བ་མེད་པར་གྲུབ་ཚར་རྗེས་འབྲེལ་བཟོད་དང་མི་འདོད་ཀྱི་སྐྱོད་ཆ་
བཀའ་སྤྱོད་ཡང་མེད། ... སྐྱེ་སྐྱེད་སྐྱེ་གོང་མ་སྐྱེ་སྤོང་བརྒྱ་གསུམ་པ་མཚོག་རྒྱ་དཀར་ནག་ཉེན་མེད་ལྷན་ཁྲིམས་ལོར་དུ་སྤོང་ལོག་གནང་རྗེས། འབྲུང་
བ་གཏོར་རྒྱུའི་དགོངས་པ་བཞེས་ཡོད་ཀྱང་ལག་ལེན་ལ་འབེལ་བྱུང་མེད། གཞན་ཡང་མདོ་སྤོང་སྤོང་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་འབྲེལ་བ་
འཇུགས་རྒྱུའི་དགོངས་བཞེས་གནང་ཡང་། དེ་ཡང་འབྲུབ་སྐྱབ་མེད། དེ་ཐམས་ཅད་ད་ཆ་ཚར་བ་རེད། ད་དུང་ཡང་གཏུགས་པ་ཡིན་ན། དུས་
རབས་དགུ་པའི་ནང་མངའ་བདག་ཁྱི་རལ་པ་ཅན་བཟོངས་རྗེས་བོད་སེམས་སུར་ཆགས་པ་ནས་འབྲེལ་གོང་གི་ཆེ་བ་རེད། ཆབ་སྤིད་ཀྱི་སྐྱོག་ནས་
ཞབས་འཛིན་ཆ་ཚང་ཞུས་ཚར་བ་རེད། ཀོ་ཐག་ཆ་ཚང་སྤོང་ཚར་བ་རེད། ཅེས་སོགས་བཀའ་སྐྱེད།

བས། མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱི་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ལ་ཡལོང་ས་མཚོག་དང་ཉིད་དང་སྐྱེ་འཁོར་ཚོར་བར་ཆད་མི་འབྱུང་ཞིང་བཟུང་གིས་
ལེགས་ལམ་གྱི་འབྲས་བུ་སྤྲོད་པའི་ལྷན་སྐྱེད་དགོངས། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཚོག་གིས་<<མཛད་ནཱ་གུ་ཆེན་སྤྲོད་རྗེའི་
རོལ་མཚོ།>> ལས།

རྒྱ་གར་ནས་ལ་པ་ཆེ་བརྟན་བཟུང་གིས་ཀྱིས་བསྐྱུར་བའི་མེ་ཏོག་གི་སོན་གང་འཚམས་ཤིག་དེ་ཉིན་འབྱོར་བྱུང་། སོན་
སྐྱུར་མཁའ་ཆེ་བརྟན་བཟུང་གིས་ཡིན་པས། ཆེ་བརྟན་པ་དང་། བཟུང་གིས་པའི་དོན། སོན་བཟུང་བས་མེ་ཏོག་དང་འབྲས་
བུ་བཟང་པོ་སྤྲོད་རྒྱུ་ཡིན་པས་ང་ཚོས་བུ་བཟང་པོའི་བུ་བ་ས་སོན་འདེབས་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་ངོས་ཀྱིས་མཛད་དཔོན་ལ་

བཤད་པ་ཞིག་བྲན་གྱི་འདུག། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། སྐབས་དེར་མེབས་སྤྲོགས་ཀྱི་གོ་སྐྱོད་གཞན་མཁའ་གཙོ་བོ་ནི།
མཁའ་མགོན་ཆེ་བ་པ་ལྷ་སྤྲུབ་བསྐྱུར་འོད་ལྡན་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གིས་སྐྱེ་སྐྱུང་མཛད་དཔོན་སྤྲུལ་ལྷ་སྤྲུབ་ཚོགས་བཟུང་
གིས་དང་གོ་བསྐྱུར་ཞིབ་ནན་གྱིས་སྤྲོད་བཅར་སྐྱེ་སྐྱུང་ཉིན་སྐྱོབ་ཀྱི་འགན་དབང་ཡོངས་རྫོགས་སྤྲུལ་སྤྲུབ་ལ་གཞན་།
བཞུགས་ལུལ་གོ་སྐྱོད་དང་མེབས་ལམ་གཡས་གཡོན་གྱི་ཉིན་སྐྱུང་ལྷ་སྤྲོགས་ཀྱི་འགན་དབང་ཆང་མ་ཀུན་བདེ་སྤྲིང་
འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཚོན་དང་ག་བཞི་མཛད་དཔོན་བཟུང་དཔལ་རྩོམ་ཆེ་ཆེ་བརྟན་གཉིས་ལ་གཞན་། ཆེབས་སྐྱུར་མ་
བསྐྱུངས་པའི་སྤོན་ཅམ་ནས་བཟུང་དཔལ་རྩོམ་ཆེ་ཆེ་བརྟན་གྱིས་ག་བཞི་དམག་སྐྱར་གྱི་དམག་མི་ཉིས་བརྒྱ་ཅམ་གྱི་སྤོ་
ཞིད་དེ་སྤྲིད་ཚུའི་པ་རོལ་གྱི་ས་གནས་ཁག་ཏུ་ཉིན་ཐོན་དང་རྩོག་ཞིབ་གནང་སྟེ་བཞུགས། ཀུན་སྤྲིང་འོད་ཟེར་རྒྱལ་
མཚོན་དང་བརྒྱ་དཔོན་སྤྲུལ་བཟང་དག་འདུལ་སོགས་དམག་མི་ཏུ་མས་ནོར་སྤྲིང་པོ་བྲང་དང་བར་ཐག་ཆེས་ཆེར་མི་
རིང་བའི་མཚམས་སྤྲུལ་ཆེབས་པ་ག་སྤྲོད་གིས་མེབས་སྤྲུལ་ལུས་ནས་བཞུགས། སྐྱེ་སྐྱུང་མཛད་དཔོན་སྤྲུལ་ལྷ་སྤྲུབ་
ཚོགས་བཟུང་གིས་ཀྱིས་མཛད་དཔོན་མདོ་མཁར་སྤྲུལ་བསོད་ནམས་སྤོབས་རྒྱལ་དང་སྐྱེ་སྐྱུང་ཏུ་དཔོན་བསོད་ནམས་
བཟུང་གིས་གཉིས་ལ། སྐྱེ་སྐྱུང་དམག་མི་བརྒྱ་སྐྱུར་ཅམ་དག་འདེམས་བྲས་ཏེ་སྤྲོད་ཉིན་དགོང་འོ་ཅམ་ལ་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་
ཏེ་མེབས་མཛུགས་ཀྱི་ཉིན་སྐྱུང་ཏུ་བཅར་དགོས་པ་དང་། སྐྱེ་སྐྱུང་ཏུ་དཔོན་སྤྲོད་ཤིང་སྤོབས་ཐོན་གྱུ་དང་བརྒྱ་དཔོན་
བཅས་ལ་ནོར་སྤྲིང་པོ་བྲང་གི་ཉིན་སྐྱུང་སྐྱར་བཞིན་དམ་པོ་ལྷ་དགོས་པ་སོགས་བཀོད་མངགས་འཇུག་ཆང་གཞན་།

རྒྱལ་སྤོན་སྐྱེ་འཁོར་དང་བཅས་པ་མེབས་རིམ་ལ། ལྷ་སའི་ལུལ་ཏུ་རྒྱ་དམར་གྱིས་ཞེབས་ནས་ཡོད་པའི་ཁར།
མང་ཚོགས་ཁོད་ཏུ་འདྲ་རྒྱ་དམར་གྱི་སོ་བ་མང་ཅམ་ཡོད་པས། ཆེབས་སྐྱུར་གྱི་སྤྲོད་པར་གསུམ་ཀུན་གསང་རྒྱ་ཏ་
ཅང་དམ་པོ་གཞན་རྒྱ་སྤོན་མེད་ཐོག་། ཞེབས་ཐོན་དང་པོར། རྒྱལ་ལུམ་ཆེན་མོ་དང་སྐྱེ་འཁོར་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྤོན་ལ།
སྐྱེ་འཁོར་གཅེན་པོ་མངའ་རིས་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཀྱིས་ན་བཟང་དཀྱུས་མ་མནལས་ཏེ་གཟིམ་ཤག་ནས་མེབས་ཐོན་གྱིས་
སྤྲིད་ཚུའི་པར་ངོས་སྤྲུལ་སྤྲུགས་ཏེ་བཞུགས་རྒྱུ་དང་། དེ་ནས་མེབས་ཐོན་གཉིས་པར། ཡལོང་ས་མཚོག་དང་སྐྱེ་བཅར་
མཁའ་ཆེབ་དགའ་བྲང་སྤོབས་ཐོན་ཐོན་ཐོན་ཐོན་དང་། ཅེ་མཁའ་མགོན་ཆེ་བ་པ་ལྷ་སྤྲུབ་བསྐྱུར་འོད་ལྡན། སྐྱེ་སྐྱུང་མཛད་
དཔོན་སྤྲུལ་སྤྲུབ་བཅས་སྐྱེ་སྐྱུང་བའི་ཆས་སྤྲུལ་ཏེ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱུང་རྒྱ། མེབས་ཐོན་གསུམ་པར། ཡོངས་འཛིན་

རྣམས་གཉིས་དང་བཀའ་ལྷོན་ལྷན་རྒྱས། གསོལ་གཞིས་མཚོད་གསུམ། གཞིས་གཡོག་མཚོད་གཡོག་གཞིས་འགག་
བཅས་ཡལོང་ས་མཚོག་ཆེབས་སྐྱུང་གྲུབ་མཚམས་ནོར་སྲིད་ནས་ཐེབས་ཐོན་གནང་རྒྱ་བཅས་ཐེབས་ཐོན་རིམ་པ་
གསུམ་དུ་བཤོས།

བྱ་ལྔ་མ་ལྷོག་སྤྲོད་ཐུབ་བསྟན་ནོར་བཟང་གིས་རང་གི་ཚོ་བོ་གཉིས་མཉམ་བྲིད་ཀྱིས། ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་
དབང་པོའི་སྐྱབས་ཐམ་ཆ་ཚོད་དང་། སྤིང་སྐྱབས་སེམ་ལའི་ཆེངས་ཡིག་འོ་བུས། བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་སྤྲིའི་ལོ་རྒྱུས་དང་
དགོངས་བཞེས་གནང་ཕྱོགས་སོགས་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་པ་ཆེན་པོའི་དངོས་རྣམས་གཡེ་ཆེན་དུ་མ་ཞིག་
གསར་སྐྱབས་ཀྱིས་བྲིད་ཏེ་སྤྲོ་ཐོན་གནང་། འདི་ནི་ལྷོག་སྤྲོད་པའི་སྤྲོད་ཕྱོགས་ལོ་རྒྱུས་ཁོད་ཀྱི་འབྲུང་ཐོན་བསྐྱབས་
འོས་ཀྱི་བྱས་རྗེས་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེ་གཤམ་དུ་འང་རྩེད་ཐད་འབྲུང་།

དགོང་མོ་དེར། ཐུགས་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྐྱོ་བའི་རང་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས། རྒྱ་དམག་གིས་རྩྱུར་རྒྱུ་ལ་མ་བྱས་
ན་པར་རྒྱལ་གཏོན་ནས་བྱ་མི་དུང་། རོས་རང་ཉེན་ཁ་ལས་གྲོལ་མ་ཐག་ཞིབ་ཆའི་གནས་ཚུལ་ཅིས་ཀྱང་གཏོང་ངེས་
ཞེས་པའི་ནང་དོན་གསལ་བའི་སྐྱབས་ཀྱིས་ཤིག་གནང་སྟེ། སྤྲི་ཉིན་མི་དམངས་ཀྱི་མགོ་བྲིད་ཚོར་སྐྱོད་ཅེས་བཀའ་
མངགས་མངོད། རྗེ་ལྔ་མ་ལྷོ་བཟང་གཤགས་པའི་དབུ་ཀྱིས་མངོད་པའི་བྱང་རྒྱལ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་དང་ལྷ་མོའི་མོ་
དཔེ་གཉིས་བསྐྱམ་དགོས་པའི་བཀའ་མངགས་ཀྱང་གནང་། དགོང་རྒྱ་ཚོད་བརྒྱད་པ་ཅིམ་ལ། མགོན་ཁང་དུ་ཆོས་
སྐྱུང་ལ་བོད་འབངས་ཡོངས་ཉེན་ཁ་ལས་གྲོལ་བར་གྲོགས་དན་རམ་འདེགས་དགོས་པའི་འཛིན་ལས་བསྐྱུལ། སྤྲོ་
འཛིན་པོ་བྲང་གི་འཕགས་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་བྱང་དུ་གསོལ་འདེབས་དང་ཐུགས་སྐྱོན་རྒྱ་ཆེར་གནང་། དེར་ཡོན་
ཆབ་ཀྱི་རྒྱ་སྐྱོད་སྤྲོད་སྐྱོང་པ་ཡིན་པ་ལ་དེ་རུབ་རྒྱུས་གང་བར་གཞིགས་པས་རྟེན་འབྲེལ་བཟང་སྐྱམ་དུ་དགོངས། ལྷ་
ཁང་གི་སྤྲི་འོས་ཏུ་མཁའ་ཆབ་དགའ་བྲང་དང་མཚོན་ཆེ་པ་ལྷ། མངའ་དཔོན་སྐྱབས་སུ་བཅས་དང་ལྷན་དུ་རྒྱ་ཚོད་བརྒྱ་
པ་ཉག་ཉག་ལ་ཞལ་འཛོམས་རྒྱུའི་དུས་བཅད་མངོད། དེ་ནས་ཉག་བརྟན་པོ་བྲང་གི་རྒྱན་བཞུགས་གཞིས་རྒྱུད་དུ་ཐེབས་
ཏེ་གསོལ་རྗེ་དང་བཞེས་བག་མཚོད་རྗེས་རྒྱུན་ཀྱི་ཐུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་བསྐྱུངས། ཉམས་བཞེས་གྲུབ་རྗེས།
ཐུགས་ལ་བཟོད་དགའ་བའི་སྐྱོ་སྐྱུང་དང་བཅས་ན་བཟབ་གྲུ་ཆས་སུ་དེ་དམག་མི་དགུས་མའི་དམག་ཆས་མནབས།
དེ་སྐྱུང་ཚོམས་ཆེན་དུ་ཐེབས་པར། སྤྲུང་ཆེས་ 7 དང་ 8 གཉིས་ལ་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་བཀའ་དབང་སྐྱལ་སྐྱབས་
བཤམས་པའི་འཛིགས་བྱེད་དབང་གཅིག་དང་ལྷ་བརྒྱ་གསུམ་མའི་སྐྱུ་ཐང་། མཚོད་རྣམས་སོགས་བཤམས་པ་ཐོད་ཀྱི་
ཐེལ་བྲིང་གི་དབང་གིས་སྤྲིང་བསྐྱུ་ལོང་ཅིམ་ཡང་མེད་པར་ལུས་འདུག་པ་རྣམས་གཞིགས། དེར་བཀའ་དབང་གནང་
སའི་བཞུགས་སྐྱོམ་ཀྱི་གདན་ཁྲིའི་སྤྲོད་བཞུགས་ཏེ་འཕགས་པ་བརྒྱུད་སྐྱོད་པའི་སྤྲིགས་བམ་ཀྱི་ཞལ་སྤྲོ་ནས། བྲང་
རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་སྤྲིན་པ་ལ་ངེས་བར་འབྲུང་བར་འབྲུང་བ་དེ་

བཞིན་དུ་ཁྱོད་སློབ་ས་པར་བྱོས་ཤིག། །ཅེས་པའི་བར་དུ་ལྷགས་སློབ་མཛད་དེ་སྤྲུགས་སློབ་རྒྱ་ཆེར་གནང་། དེའི་རྗེས་
ཚོམས་ཆེན་ཤར་གྱི་རྟེན་གཙོར་མཛུམ་བར་ཤེབས། ཉེན་གཡོལ་གྱི་མཛད་པ་རྣམས་ལྷན་སྦྲེ་སྤར་ཡང་ལྷ་ལྷན་པོ་བྱང་
དུ་ཞབས་སོར་འགོད་སྤྲུག་པའི་རྟེན་འབྲེལ་དུ་དགོངས་ཏེ་དོ་སྤྲོས་ལས་མར་བབས་ཏེ་ཕྱིར་ཡང་འདྲེག་པར་མཛད།
སྐབས་དེར་ཞབས་འབྲིང་ནང་མ་འགས་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱུང་སྤྲུག་ན་སྣམ་པའི་སྤྲུགས་དེ་གནང་བ་ལས། བོད་
ས་གང་དུ་ཤེབས་བཞུགས་གྱི་དེས་བརྟན་འཆར་གཞི་གསལ་པོ་ཞིག་ཀྱང་སྤྲུང་ཡང་མེད། གཙོ་ཆེར་བོད་གྱི་ས་
གནས་བརྟན་སྡིང་ཅན་ཞིག་ཏུ་བཅོན་བྱོལ་གནང་སྟེ་ཡུད་ཅམ་བཞུགས་རྒྱ་ཅམ་ཞིག་སྤྲུགས་ལ་བཅངས།

དེ་ལྟར་ཉིན་དེའི་ལོར་གླིང་པོ་བྱང་གི་མཛད་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་བྱུབ་མཐར། རྒྱལ་མཚོག་ན་རིམ་གྱི་སྤྲུགས་
དམ་གྱི་རྟེན་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོའི་སྐུ་ཐར་གྱིན་ཅན་དེ་ཉིད་བསྐྱམས་ནས་གཞིམ་རྒྱུར་གྱི་ཕྱིར་ཤེབས། དགོང་མོའི་རྒྱ་ཚོད་
བརྒྱུ་པའི་སྟེང་། མཁན་ཚབ་དགའ་བྱང་དང་མགོན་ཆེ་པ་ལྷ། སྐུ་སྤྱང་མདའ་དཔོན་སྤྲུག་སྤྲུག་བཅས་དུས་བཅད་ལྟར་
འཛོམས་ཏེ་མདུན་དུ་ཤེབས། ཡགོང་ས་མཚོག་གིས་སྤྲུག་ཤེལ་སྤྱད་དེ་བྲུག་ཏུ་མེ་མདའ་བསྐྱམས། སྐུ་སྤྱང་གཞན་
གཉིས་དང་བཅས་རྒྱབ་ཏུ་སློར་གཡེང་བའི་རྒྱལ་མཛད་དེ་ཤེབས། སློ་སྤྱང་བ་སེར་སྐུ་གཞུང་ཞབས་སྤྲུག་ཀྱང་དོས་
འཛིན་མ་སྤྲུག་པར་གཞིམ་སློ་རྣམས་རིམ་བར་བྱེ་སྟེ་པོ་བྱང་གི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་གདན་འདྲེན་ཞུས། དེའི་རྒྱལ་ལ་ཡགོང་ས་
མཚོག་ནས་<<དོས་གྱི་ཡུལ་དང་དོས་གྱི་མི་དམངས།>>ལས།

མི་མང་ཚོས་དོས་མི་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་དོས་གྱིས་མིག་ཤེལ་སྤྱད་ཡོད་སྟེ་སྤྲུགས་ཕྱིའི་སྤྲུག་ནག་དང་བཅས་འལ་ལོལ་ཞིག་
ནང་ཤར་སློད་བྱས། རྒྱལ་སློ་དེ་བརྒྱབས་འདུག་པར་བརྟེན་སློ་སྤྱང་བ་ཚོར་མགོན་ཆེ་ནས་ལྷ་སློར་དུ་འགོ་རྒྱ་ཡིན་རྒྱལ་
བརྗོད་པར་ཁོང་ཚོས་མགོན་ཆེར་གྲུས་འདུད་དང་བཅས་སློ་སྤྲུགས་ཆེན་པོ་དེ་བྱེ་སོང་། མཛད་སློའི་རྟེན་འབྲེལ་སོགས་
མེད་པར་ལོར་གླིང་ནས་ཕྱི་བསློད་དེ་ལྟར་བྱེད་པ་ནི་དེ་སྲོན་ཁོ་བོའི་མི་ཆེའི་ནང་ཐེངས་གཅིག་ལས་བྱུང་མེད་ཅིང་། དེ་ནི་
པོ་དགའི་གོང་གོ་མོར་བསློད་སྐབས་དེ་ཡིན། རྒྱལ་སློ་དེའི་འགག་ཏུ་རྩོམ་འགྲུབ་སྐབས། སྤྲུག་ནག་འོག་ཏུ་ཉ་ཅང་
གསལ་པོ་རང་མིན་པར་སློ་སྤྱང་མི་མང་ཚོ་ཁག་དེ་ངས་མཐོང་བྱུང་ཡང་། ཁོང་ཚོ་སྤྲུག་ཀྱང་ཐུན་དམག་དགུས་སློམ་
རྒྱུང་ལྷ་བྱ་དེ་ལ་དོ་སྤྲོད་བྱུང་མ་སོང་ཞིང་། ང་སྤྲུག་ནག་ནང་འགོག་རྒྱེན་གང་ཡང་མེད་པའི་ལམ་སྤོགས་དེར་སྤྱང་མེད་དུ་
བྱིན་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། ལོར་གླིང་ལྷགས་རི་ཕྱི་མའི་རྩོ་སློའི་རྩོགས་ནས་བར་ཐག་དེ་ཅམ་མི་རིང་བའི་སར།
བརྒྱ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དགའ་འདུལ་སོགས་དམག་མི་བཞི་ལྔ་ཅམ་གྱིས་ཆིབས་པ་ག་སྤྲིག་གིས་ཤེབས་སྤྲུག་ཞུས་ཏེ་
ཡོད་པས་དེར་ཤེབས་འགྲོར་སྐབས། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། ཁྱེད་རང་སྤྱ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་འདྲི་གནང་བར། ཁ་དང་
བརྒྱ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དགའ་འདུལ་ཡིན་ཞེས་ཞུས། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་མིང་སྐྱ་ཤེགས་པོ་བྱུང་ཞེས་བཀའ་གནང་།

གཙང་རྒྱའི་ས་རོལ་ཏུ་ཤེབས་འགྲོར་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་སྐུ་འཁོར་གཞན་བཅས་མཛུམ།
གཙང་རྒྱའི་ཁར་ཀུན་དགའ་བསམ་གཏན་དང་། བསྐྱེད་པ་དང་རྒྱས། ལོ་ཉི་ཤུ་ལས་མ་སོན་པའི་ན་གཞོན་སྡིང་སློབས་

ཅན་དབང་སྤྲུལ་ཆེ་རིང་ཟེར་བ་བཅས་མགོ་མིན་གསུམ་དང་རྒྱ་ནག་ནས་སློབ་སྦྱོང་ཐོན་པ་སློབ་ཐབས་ཡེ་ཤེས་ཟེར་བ་
སོགས་དམག་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཉེན་སྲུང་བརྟུན་པོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པར། ཡགོང་ས་མཚོག་མཇུག་མ་ཐག་མཇུག་དང་
སྤུལ། དེ་ནས་དབང་སྤྲུལ་ཆེ་རིང་གིས་བསྟན་སྲུང་དང་སྦྱངས་དམག་བཞི་བརྒྱ་ཅམ་མིན་དེ་སྟེ་ཐང་སྤྱོད་ས་སྤྱོད་སྲུང་
འགོག་ཆོས་བྱ་བར་ཐོན། དེ་མིན་དམག་མི་ཉིས་བརྒྱ་ཅམ་ཀྱིས་ཐེབས་ལམ་སྲུང་སློབ་བྱ་རྒྱུར་ཐག་བཅད། སློབ་ཐབས་
ཡེ་ཤེས་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སྤྱོད་དམག་འཇུག་ཁོང་དང་སྤྱོད་པོར་ཞེས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས་གསུངས། སྐབས་དེར།
སྟོ་བྱ་སྤྱོད་ས་ནས་རྒྱ་གར་དུ་འགྲོ་སའི་གཞུང་ལམ་ཁག་དུ་རྒྱ་དམག་འཛོམ་ཆེན་ཀྱིས་དམག་སྐར་བཏབ་ཅིང་ས་
རྒྱལ་ས་གལ་ཆེན་ཁག་བརྟུན་སྲུང་བྱས་ཀྱང་། ལྷ་སའི་སྟོ་དང་སྟོ་ཤར་ཁུལ་དུ་བཟོད་ལམ་རྒྱུ་བྱང་ཚོང་ལམ་མང་དུ་
ཡོད། གཞུང་དམག་དང་། ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཟུ་ཤེས་དང་ཨ་མདོ་སྤྱོད་བདག་སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོ་སོགས་ཀྱིས་སྟེ་མིན་
པའི་བསྟན་སྲུང་དང་སྦྱངས་དམག་སྟེ་རྣམས་ཀྱིས་ཉེ་རིང་རྟོག་མེད་ཀྱིས་ཐེབས་ལམ་ཁག་དུ་བཅོན་ཆོས་ཉིན་སྲུང་གི་
ལས་ལ་གཟབ་ནན་སྟོན་མེད་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

འདས་པའི་ཉིན་ཤས་ནང་ཞབས་འཁྲིལ་རྣམས་ཀྱིས་ཉེན་མོར་ཟས་བཅད་ཅིང་མཚན་མོར་གཉིད་བཅག་སྟེ་
འབད་པ་བསྟན་མར་བསྟེན། མཐར་གཅོད་འབྲུག་ནས་ཆིབས་སྲུང་གནང་སྐབས་སྤྲུལ་སེམས་ཅུང་ཟད་སྟོན་དུ་
བབས་པའི་རྒྱལ་ལ། <<མི་ཆེད་ལྷུང་བ་བརྗོད་པ།>>ལས་སྤྱོད་སྲུང་མངའ་དཔོན་སྤྲུལ་ལུག་གིས།

ཁོ་ལོ་ཉིན་ཤས་རིང་མོ་བྱང་གི་སྤྱི་ནང་དུ་སྟོར་གཡེང་ལ་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བསྟོན་དགོས་པར་བརྟེན་མཚན་མོར་གཉིད་མ་
བྱང་བའི་དབང་གིས་སྤྱི་རྒྱུ་རྟོ་རོས་སུ་འགྲོར་མ་ཐག་ཅུང་ཟད་སྟོ་བདེ་བྱང་ནས་རྟེན་བཞེན་ཉེ་འགྲོ་སྐབས་རང་དབང་
མེད་པར་སྐབས་རེར་གཉིད་ཅོག་རྒྱག་གིན་སྤྱི་རྒྱུ་འབྲུག་ནས་སྟོན་སྐབས་ལོར་གྱིང་བྱུ་པོས་ལོར་སྟོན་གྱིང་ཁའི་རྒྱ་
མའི་དམག་སྐར་དང་། ཞིང་། སྤུང་ཁང་བཅས་ཀྱི་སྟོག་བཞུ་ཁྱིམ་དེར་སྐར་ནས་ཁ་ཁྱ་སིམ་པོར་གནས་འདུག །གལ་
ཉེ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་ཚོར་བྱང་ཡོད་ན་ང་ཚོར་ས་གནས་དེ་རང་དུ་དཀའ་ངལ་འབྲུང་རྒྱུ་རང་ལེད་སྟེ་སྟེ་མ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས།
སྤྱི་རྒྱུ་རྟོ་རོས་ས་བབ་བརྟུན་ས་ཁག་དུ་རིམ་པར་ཀུན་གྱིང་རྩོམ་པ་གིས་སྲུང་ནས་ཆིབས་པ་གྲ་སྤྱི་གཤམ་ཚང་
གནང་ཡོད་པར་བཅིབས་ཉེ་གྲང་དང་དང་སྤུང་ནག་ཁོད་རྒྱ་ཚོད་བཞི་ལྷ་ཅམ་ཤར་བཟོད་གནང་མཐར། མཁན་བྱང་ཏུ་
སྐམ་མ་སྤུབ་བསྟན་ལོར་བཟང་གིས་ཆེ་སྟོན་གྱིང་སྤྱི་རྒྱུ་བྱང་གི་གཞིས་ཀ་རྣམ་རྒྱལ་སྐར་ཞེས་པར་ཐེབས་སྤྱི་གཤམ་ཡོད་པ་
སྟེ་དེ་གར་ཡུད་ཅམ་བཞུགས་ཉེ་སྐར་ཡང་ཆིབས་ཞབས་བཏེགས།

རྣམ་རྒྱལ་སྐར་ནས་རྒྱ་ཚོད་གཉིས་ཅམ་རིང་ཐེབས་ཉེ་ཆེས་ 18 ཉིན་གྱི་ཞོགས་པའི་རྒྱ་ཚོད་བརྒྱད་པ་ཅམ་
ལ་བྱེ་ལའི་རི་གཤམ་དུ་ཐེབས་འགྲོར་བྱུབ་མཚམས། སྤྲུལ་བྲག་རྩ་སྤྲུལ་བསྟན་པ་མཐར་སྤྱོད་ཀྱིས་ཆིབས་ཤེས་དང་
གསོལ་ཞིབ། གསོལ་ཀུམ་སྐམ་པོ་བཅས་སྤུལ། དེར་ཡུད་ཅམ་བཞུགས་ཉེ་ཞོགས་པའི་གསོལ་རྩ་བྱུབ་མཚམས། དེ་
སྟོན་རྒྱལ་དབང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ཆིབས་པའི་ནང་ཆིབས་གཡོག་ཞབས་ལྷ་པོ་མང་ལྷ་སྟོང་བ་བཟུ་ཤེས་ལོར་བྱ་ཟེར་

བས། ཆིབས་རྟ་མོ་དཀར་ཞིག་ལྷུལ་བས་དེར་འདུས་ཀྱིས་རྟལ་ཉེན་གང་ལེགས་བྱུང་ཞེས་གསུངས། བཟ་
ཤིས་ལོར་བྱས་ཤེ་ལའི་ཤར་ངོས་ལྷུལ་བ་ལ་བརྒྱད་དེ་ཕེབས་ན་ལེགས་ཞེས་ལྷུལ་བ་ལྟར་དེ་བཞིན་ཕེབས། ཤེ་ངོར་
དང་ཤུན་ལྷུར་སོགས་ཏུ་ཅང་བཞོད་དཀར་བའི་ལམ་བུ་རྣམས་རིམ་གྱིས་སྐྱ་རྒྱབ་ཏུ་བསྐྱར་ཏེ་གཙང་ཆུ་དང་སྤྱིད་ཆུ་
འདྲེས་པའི་ཆུ་ཆེན་གྱི་འགྲམ་བན་ཅ་གྲུ་ཁ་ཞེས་པར་ཕེབས་འཕྲོར་གྱིས་གོ་བྱའི་ནང་ཆུ་བོ་བཞག། ཆུའི་པ་རོལ་ཏུ་
བསྐྱབ་སྐྱང་དང་རྒྱངས་དམག་དང་ས་གནས་མི་དམངས་གྱིས་མཇལ་ཁ་ལྷུས། དེ་ལྟར་ཆུ་ཚོད་བཙུག་སྐྱབ་ཅམ་
གྱི་རིང་རྟ་ལམ་ཉིན་གཉིས་གྱི་སར་སྐྱོད་བསྐྱོད་མར་གནང་མཐར། སྤྱིད་གཤོངས་ར་སྐྱོད་དགོན་ཏུ་ཕེབས་འཕྲོར་
གྱིས་བཞུགས་ཞག་མཛད། དེ་ནས་བཟུང་། ཡལོང་ས་མཚོག་གི་སྤྱི་ཉེན་སྐྱོད་ཏུ། ཀ་དང་སྐྱ་སྐྱོད་དམག་སྐར་གྱི་
དམག་མི་རྣམས་གྱིས་ནང་སྐྱོར་དང་། ཁ་དང་ག་བཞི་དམག་སྐར་གྱི་དམག་མི་རྣམས་གྱིས་བར་སྐྱོར། བསྐྱབ་སྐྱང་དང་
རྒྱངས་དམག་གིས་ཤི་སྐྱོར་བཙུག་རིམ་པ་གསུམ་ཏུ་བཞོས་ཏེ་ཉེན་སྐྱོད་དོགས་ཐོན་དང་དམག་འཐབ་ཨང་གསར་ཏུ་
ལྷུ་དགོས་པའི་གོ་སྐྱིག་ལྷུས། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུའི་སྐྱ་ལྷུའི་དོན་དང་ཕོད་
བསྐྱབ་སྐྱོད་མི་རིགས་དང་བཙུག་པའི་སྐྱོད་ཏུ་མེ་ཚོམ་སྐྱ་ཅམ་ཡང་མེད་པར་རང་སྐོག་སྐོས་གཏོང་གནང་བའི་དཔལ་པོ་
ལ་སྐྱབ་ཡིན་པས་སྐོན་འཁོར་ལྟོན་རྒྱས་སྐྱབས་བག་ཅུང་སྐོད་པའི་རང་སྐྱོད་པའ་གསོ་བྱུང་བ་བྱུང། དེ་ཡང་ཡལོང་ས་
མཚོག་ནས་<<ངོས་གྱི་ལྷུལ་དང་ངོས་གྱི་མི་དམངས་>>སྟེ།

དེ་ནས་ང་ཚོའི་རྒྱལ་སྤྱོད་སྐྱོད་གཙང་བོ་དང་། མི་མང་རྣམས་ཡོད་སྐྱབས་རྒྱ་མིའི་རྗེས་འདེད་ཡོང་ན་ཡང་བཟོན་པོ་ཡོད་
ཅིང་། དེ་ལྟར་སྐྱོད་ལྷུལ་ར་སྐྱོད་དགོན་ཏུ་དགོང་མའི་ཆུ་ཚོད་ལྟ་དང་ཤུད་ཅམ་ལ་འཕྲོར། དེ་ཉིན་ང་ཚོས་ཆུ་ཚོད་བཙུག་
བརྒྱད་ཅམ་གྱི་རིང་རྟར་བཞིན་ཏེ་སྐྱོར་མཚོགས་སུ་བསྐྱོད་ཅིང་། དམ་གསོ་ལྷུད་ཅམ་སྐར་བུ་རེ་ལས་བྱས་མེད་སྐྱབས་རྟ་
ཤེལ་ཚོ་དེ་སྐྱབ་བཞོད་པ་དཀར་བས་དེ་ལྟར་དེར་ཞག་མམ་བྱས། དམ་གསོ་བྱེད་རིང་ལམ་རིགས་རྗེས་མ་ཚོར་སྐོ་
གཡེང་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡང་། དགོང་མའི་ཆུ་ཚོད་དགུ་པ་ཅམ་ལ་འགྲུལ་མིའི་མཚུགས་རྣམས་ཀྱང་འཕྲོར་འཛོམས་བྱུང།
དེའི་དགོང་མོ་བཀའ་ལག་གི་མཚན་ཐོག་ནས་ལྷ་སར་ལྷུས་པའི་བཀའ་སྐོན་ར་ཕོད་དང་། བསམ་པོར་ཡི་གེ་གིས་པའི་རྩོ་
དོན། ང་ཚོའི་ལྷུལ་དང་རང་དབང་གི་དོན་ཏུ་བསམ་སྤྱོད་གཅིག་མཚུན་ཡིན་པར་ཐེ་ཚོམ་མེད་སྐྱབས་བོད་ལ་སྤོགས་
ཕན་གང་ཅིག་གནང་དགོས་ཞེས་གིས་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྐྱུལ་ལ། ལྷུག་སྐྱ་སྐྱོན་ཚོགས་བཟུ་ཤིས་གྱིས་<<མི་
ཚོའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས།

[ར་སྐྱོད་དགོན་ཏུ། ཡལོང་ས་ཆེན་པོའི་བཀའ་དགོངས་བཞིན། བཀའ་སྐོན་གསུམ་དང་སྤྱི་ལྷུ་ལྷུ་མཁལ་པོ། ར་སལ་ཀུན་
སྤིང་པ། མཁལ་མཚོན་པ་ལྷ། ཁོ་བོ་བཙུག་རྩོད་གི་ཚོགས་འདུ་ཚོགས་ཏེ་སང་ཉིན་གྱི་ཕེབས་སྤོགས་སྐོར་བཀའ་
བསྐྱར་ཞེས་ཅམ་གནང་བ་དང་། དེའི་སང་ཉིན་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་མཚན་ཐོག་ནས་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་
མཚོག་ལ་ད་རེས་སྐོར་བྱུང་རྒྱུ་དེ་ལྱིས་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ནས་རེ་ཞིག་ལྷོ་ཁ་སྤོགས་སུ་གསང་བོས་ཕེབས་དགོས་བྱུང་
སོང་བས་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་བོད་ཀྱི་བསྐྱབ་སྐྱོད་ཀྱི་བདེ་དོན་སྐོར་སྤོགས་ཕན་གང་བྱུང་།

གནང་སྐྱོད་ཡོང་བ་ཞེས་སྐྱབས་དམ་སྐྱབས་མའི་ཕྱག་གིས་གནང་བ་དང་། བཀའ་ཤག་གིས་ཉེ་ལམ་ལ་སྐྱོན་ལམ་གྱི་སྐྱོད་ཆེན་མའི་མཛད་སྐྱོད་ལེགས་སྐྱབས་ཀྱིས་བཀའ་སྐྱབས་ལྟན་དགོ་འདུན་རྣམས་ལ་སྐྱེ་འབྱེད་སྐྱབས་ལམ་རྩོད་ ༥༠༠༠ འབྲུལ་བསྐྱར་གྱི་མི་སྣ་ཆེད་བརྗོད་མཛད། དེ་བཞིན་བཀའ་སྐྱོན་དམོད་དང་། བསམ་པོ་གཉིས་ལ་དེད་ཅག་རྣམས་རང་དབང་གི་དོན་དུ་བསམ་པོ་གཉིས་གཅིག་མཐུན་ཡིན་སྐབས་རྣམས་གཉིས་ནས་རང་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་གི་རྒྱལ་བསྐྱབས་ཆབ་སྲིད་དང་། རྒྱ་ཆེད་མི་མང་གི་བདེ་དོན་དུ་སྐོབ་པ་ལྟར་གྲུབ་གནང་དགོས་ཞེས་བཀའ་ཤག་གི་མཚན་ཐོག་ནས་ཕྱག་གིས་

གནང་། ཞེས་གསུངས། བའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་ལྷོད་བཅུ་ལ་མཚོག་གི་དགོངས་རྒྱུ་བཅུ་ལ་ལོ་གོང་ས་མཚོག་ནས། “དེ་རྗེས་ངོས་ནོར་བུ་སྤྱི་ཁ་ནས་ཐོན་ཏེ། ལྷོ་ཁ་སྤྱིད་གཤོངས་ར་སྤྱད་དུ་བསྐྱེབས་པ་དང་དེ་ནས་བའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་ཕྱག་གིས་ཤིག་དང་། བཀའ་ཤིས་སྐྱབས་པོར་བསྐྱེན་བཀའ་ལྷན་ལྷན་འདུལ་བཅས་ཕུལ་བ་ཡིན།”¹⁵⁰ ཞེས་དང་། <<བཅུན་གྱི་ལ་གྱི་རང་དབང>>ལས་ལོ་གོང་ས་མཚོག་ནས། “མཚོན་མོ་དེར་དེད་ཅག་ར་སྤྱད་དགོན་དུ་བསྐྱད། དེར་གྲེལ་སྐབས་ཀྱིས་ཡི་གེ་ཞིག་གིས་ཉེ་བའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་བསྐྱེད་སྤྱི་ལེ་གཤེད་དང་། ངོས་ཀྱིས་བཅུ་ལ་གྱེད་བཞིན་བ་དང་། བའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་རྒྱ་གར་དུ་མཉམ་སེབས་གནང་སྐབས་ལེགས་པའི་བསམ་ཚུལ་གིས་ཡོད་”ཅེས་གསུངས། དེར་མ་ཟད། བཀའ་ཤག་གི་མཚན་ཐོག་ནས་བང་མི་ཆེད་གཏོང་གིས་དེར་རིའི་ཅ་དང་དམག་རྣམས་འབྲུལ་དུ་རྒྱལ་ཅེར་ས་སྤྱད་དུ་བཅར་དགོས་པ་དང་། གཞིས་ཅེ་ག་དང་དམག་དང་རྒྱལ་ཅེ་དང་དམག་རྣམས་ལྷ་སར་འབྲུལ་འབྱོར་དགོས་རྒྱུ། བྱང་སྤྱིར་བྱང་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲོ་ལམ་ཁག་དང་ཁ་བར་སྐྱབས་སྐྱོད་བཅས་ཅ་གཏོར་དགོས་པ། ལྷག་པར་དུ་འདམ་གཞུང་ལྷན་གྱི་གནས་ཐང་གཏོར་བཅོམ་མམ་འཛིན་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་བསྐྱབས།

ཆེས་ 19 ཉིན་ར་སྤྱད་དགོན་ནས་ཆེབས་སྐྱབས་མ་བསྐྱེད་ས་གོང་། ཐེབས་གཞུག་ཏུ་ཉེན་སྲུང་ལྷན་ལམ་ལམ་མཛད་དགོན་བསོད་ནམས་སྐྱབས་རྒྱལ་དང་སྐྱེ་སྲུང་དུ་དགོན་བསོད་ནམས་བཀའ་ཤིས་ཀྱིས་སྤྱོད་པའི་དམག་མི་བརྒྱ་སྟོད་ཅམ་འབྱོར་ཉེ་ཐེབས་རྗེས་ཟིན། དེར། ཐེབས་ལམ་གྱི་ཉེན་སྲུང་དང་ཐེབས་སྐོབ་ཐང་གོ་སྤྱི་གཤམ་འགལ་འཛོལ་མེད་པ་གཟབ་ནན་དུ་ལྷུས། དེ་ལྟར་ར་སྤྱད་དགོན་ནས་ཉིན་གྲུང་མ་ཟིན་ཅམ་ལ་ཐེབས་ཐོན་གྱིས་སྤྱོད་བདེ་ཞོལ་གྱི་རྩོད་སྲུང་ཆོས་འཁོར་དགོན་དུ་བཞུགས་ཞག་མཛད། དེར་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཀའ་ཤིས་སོགས་ཆུ་སྐྱང་མགོ་བྱིད་རྣམས་དང་། གཤམ་འོག་དམག་མི་སྐྱབས་མོང་བཅས་ལ། ལུ་མཐུད་ཆོལ་གསུམ་བསམ་པ་གཅིག་མཐུན་གྱིས་བོད་བསྐྱབས་སྤྱིད་མི་རིགས་དང་བཅས་པའི་དོན་དུ་སྤྱད་བཞིན་ལྷག་བསམ་ལྟར་བཅོམ་གཡོ་མེད་ལྷན་སོགས་ཀྱི་ནང་དོན་གསལ་བའི་ཕྱག་གིས་ས་པག་ལྷ་ ༩ ཆེས་ ༡༠ ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 19 འཁོད་པ་དེ་སྐུལ།

¹⁵⁰ ལྷོད་པོ་ 1999 ལྷ་བ་ 1 ཆེས་ 28 ཉིན་གསུངས། ལྷོད་ཐུས་དང་བཀའ་ཤག་སོགས་ལ་སྐྱབས་བའི་བཀའ་སྐྱོབ་བོད་གཉིས་པར་གསལ། 376

ལྷ་བ་ 3 ཚེས་ 19 ཉིན་གྱི་མཚན་ལྷེད་ཡོལ་ཏེ་རྩ་ཚོད་གཉིས་པ་ཙམ་ནས་བཟུང་། རྒྱ་དམར་གྱིས་ནོར་གླིང་
པོ་བྱང་དང་སྐྱ་སྐྱང་དམག་སྐར། ཅེ་པོ་བྱང་། ལྷ་སའི་གྲོང་ཁྲིམ་། ཉེ་འཁོར་གྱི་དགོན་སྡེ་ཁག །གྲུ་བཞི་དམག་སྐར་
སོགས་སུ་མེ་སྲོགས་སོགས་དྲག་མཚོན་གྱིས་གཏོར་བཙོན་གྱི་མགོ་བཙུགས། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

རྒྱ་མིས་མེ་སྲོགས་གྱི་འགོ་འཇུགས་ནི་ངོས་ཡོད་རྗེས་རྩ་ཚོད་བཞི་བརྒྱུད་ཅམ་གྱི་རྗེས་ལྷ་བ་གསུམ་པའི་ཚེས་ཉི་
ཤུ་སྤོའི་རྩ་ཚོད་གཉིས་ཐོག་བྱས་ཤིང་། སྐབས་དེར་ངོས་གྱི་བསྐྱོད་བྱས་པ་ཤེས་ཡོད་པ་མ་དེད། དེའི་ཉིན་ཉིད་པོར་
ནོར་གླིང་དང་། ལྷ་སའི་གྲོང་ཁྲིམ་། པོ་ཏུ་ལ། ལྷ་ཁང་། ཉེ་སྐོར་དགོན་ཁག་བཙས་པར་མེ་སྲོགས་གངས་མེད་དྲག་ཚར་
བཞེན་འཕངས་འདུག །ལྷ་སའི་མི་མང་ཅི་ཙམ་བསད་མས་བྱུང་བ་སུས་ཀྱང་བརྗོད་པར་དགའ་ཡང་། ནོར་གླིང་གི་གྱི་
ནང་དུ་མི་རོ་སྤོང་ཐག་ཁགས་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་འདུག །ནོར་གླིང་ནང་ཁང་པ་གཙོ་བོ་ཁགས་སྤོང་ཞིང་། ནོར་གླིང་བསྐལ་
བཟང་པོ་བྱང་གི་སྲོགས་གཅིག་མགོན་པོ་ཁང་གཅིག་གྱི་མ་གཏོགས་དེ་གྲིངས་ཚང་མར་སྤོང་བཞེགས་ཆེ་རྒྱུ་སྤྱོད་
ཚོགས་བྱུང་ཡོད་པ་དེད། གྲོང་ཁྲིམ་ནང་ཁང་པ་སྤོང་བཞེགས་དང་། མེར་བསྐལས་མང་པོ་བྱས། གཙུག་ལག་ཁང་ཡས་
མས་གྱི་རྒྱ་མི་བས་ལ་བྱག་རྩོལ་བཏང་ཞིང་། ཉེ་སྐོར་སྤྱ་ཁང་མང་པོ་ཅ་མེད་རྒྱུ་ཐོས་སུ་གྱུར། པོ་ཏུ་ལའི་འུ་བ་བརྒྱུད་དུ་
སྲོན་ཆག་ཆེན་པོ་བྱུང་ཞིང་། ཁོ་བོ་རྒྱུན་སྤོང་གྱི་སའི་ཁང་པའི་སྲོགས་ཁགས་སྤོང་། གཞུང་གི་སྲོབ་བྱ་དང་། གཞུང་སློེ་
དམག་སྲི་ལས་ཁུངས། ཞོལ་ནང་གི་ཁང་པ་གཞན་དག་བཙས་པར་སྤོང་བཞེགས་ཆེན་པོ་བྱས་འདུག །སྲོགས་མདའ་
གཅིག་རྗེ་སྤྱི་ལོ་བརྒྱ་ལྷེད་བརྒྱ་གསུམ་པའི་གསེར་སྤོང་ཡོད་པའི་ལྷ་ཁང་དེར་པོག །པོད་གྱི་སྤོང་བཙོན་སྤོང་གྱི་ལྷགས་པོ་རེ་ནི་
འགྲེལ་བཞེགས་ཆེན་པོ་བཅོས། དེ་བཞེན་ར་ཆེ་གཙུག་ལག་ཁང་དང་། སེ་རའི་དགོན་པའི་ནང་དུ་ཡང་དོན་མེད་གཏོར་
བཙོན་དེ་ལྟར་བྱས་ཡོད་པ་དེད། ཉིན་དང་པོའི་དགོང་མོར། ནོར་གླིང་ཞི་བསེལ་ཚོས་གྱི་གྲུར་མི་རྣམས་རོ་དང་། འ་ཆེན་
གྱི་ཚལ་བྱ། བསད་ཁག །མཚོན་ལྷེ་འབྲེས་པའི་རྩལ་གྱིས་ཁེངས་པའི་གྲང་གོག་ལྷ་བྱ་དེའི་ནང་། ལྷོང་རྗེ་དང་རང་དབང་
བྲལ་བའི་རྒྱ་མི་རྣམས་འཇུག་ཞེས་བྱས། ང་པོད་ལྷ་བྱ་རྒྱ་མིའི་སྤོང་སྐར་ནང་སྤོང་མཁན་བོད་མི་ཉུང་ཤས་དེ་རྣམས་ནས་
ངའི་དོན་དུ་སློབ་གཡོང་ཆེན་པོ་བྱས་ཡོད་འདུག །དེའི་འུ་བ་མོ་རྒྱ་མི་ཚོས་མི་རོ་རྣམས་བརྟག་ཞེས་དང་། ལྷག་པར་བརྗེད་
མགོ་ཅན་ཚོར་རྟོག་ཞེས་བྱས་པ་མཐོང་འདུག་ཅིང་། དེ་འུ་བ་ངོས་མ་བསྐྱད་པའི་གནས་ལུགས་རྒྱ་མིའི་སྤོང་སྐར་དུ་བཏང་
ཡོད་ཤག །རྒྱ་མིས་བྱ་སྲོད་དེ་ལྷ་བྱ་གང་གི་དོན་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ནམ། ངོས་ནོར་གླིང་དུ་བསྐྱད་ཡོད་པའི་ཚོད་རྩིས་གྱིས་
སྤོང་བཞེགས་དེ་ལྟར་བྱས་ཤིང་། ངོས་བསད་མཚན་ཅི་བྱུང་ལ་དོ་གལ་མེད་པ་གསལ་པོར་བསྟན་ཚོད་དང་། ཞེས་སོགས་ངོས་
གྱི་ཡུལ་དང་ངོས་གྱི་མི་དམངས་སུ་རྒྱས་པར་གསུངས་ཡོད་ཀྱང་མ་གྱིས།

ཚེས་ 20 ཉིན་གྱི་སྤོའི་རྩ་ཚོད་བརྒྱུད་པ་ཙམ་ལ་ལྷེ་བདེ་ཞོལ་རོ་སྤོང་ཚོས་འཁོར་དགོན་ནས་ཆིབས་
ཞབས་བཏེགས་ཏེ་རིམ་མེབས་གྱིས་གྲང་སློབ་རྒྱལ་བཟང་ཞེས་པའི་གྲོང་སྡེ་ཞིག་དུ་འབྱོར། དེར་གོ་སར་སྤོང་ཞེས་པའི་
ཁྲིམ་ཚང་དགུས་མ་ཞིག་དུ་བཞུགས་ཞབས་མཚན། ཚེས་ 21 ཉིན་ནམ་མ་གསལ་གོང་གྲང་སློབ་རྒྱལ་བཟང་ནས་མེབས་
ཐོན་གནང་སྟེ་འུ་བའི་སྤོང་སྲུན་གཡམས་པའི་རང་གྲོན་ཡོད་པར་གྲགས་པའི་སྲུན་གཡམས་དགོན་ཞེས་པར་ཆིབས་
མེབས་གནང་། དེར་མེབས་འབྱོར་གྱུ་བ་མ་ཐག་སྐྱ་སྐྱང་མངའ་དཔོན་སྟག་ལྷ་སྤོང་ཚོགས་བཟུ་གིས་གྱིས་རྒྱུང་འཕྲིན་གྱི་

ཁ་སྤེལ་བས། དབྱིན་རིའི་རྒྱུ་འཕྲིན་BBCདང་ཨ་རིའི་རྒྱ་སྐད་རྒྱུ་འཕྲིན་ནས་ཡལོང་ས་ཏུ་ལའི་སྐ་མ་མཚོག་གར་
ཕེབས་ཤེས་ཉོགས་མེད་པ་དང་། བོད་འབངས་ཁྲི་སྟག་མང་པོས་བཅོན་ཚོལ་རྒྱལ་སྤྱང་གི་འཐབ་ཚོད་ཤེད་བཞིན་པའི་
གནས་ཚུལ་བསྟགས་པ་གསལ་ཡང་། ཞིབ་སླེའི་གནས་ཚུལ་གསལ་ཉོགས་མ་ལུང་། དེའི་ཉེ་ལུས་ཅེད་ཐང་དུ་རྒྱ་ཕྱིའི་
དམག་སྐར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པས་དེ་གར་སྟོད་བཞུགས་མ་གནང་བར་ཆེས་ 22 ཉིན་ཕེབས་ཐོན་གྱིས་འཕྲོངས་རྒྱས་
རྒྱུ་ལོངས་རི་བོ་བདེ་ཆེན་དུ་བཞུགས་ཞག་མཛད་པར། མཁའ་རྒྱུད་ཏུ་ར་བ་མདོ་སྟགས་མཐར་ཕྱིན་གྱིས་སྤྱིད་
གཞོངས་ནས་སྤུལ་བའི་སྟོན་ལུ་འཕྲོར་ཉེ་གོང་གསལ་ལྟ་སྟན་ལུ་གི་གོང་ཆག་གི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་ཚམ་མཁྱེན་
ཉོགས་ལུང་བས་སྟགས་ཏུ་ཅང་སྟོ་ཉམས་ཆེན་པོའི་ངར་དུ་བཞུགས།

དེའི་ཉིན་མོར་འཕྲོངས་རྒྱས་རི་བོ་བདེ་ཆེན་དུ། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་རྒྱལ་སྟོན་སྟོན་འཁོར་སྟོན་
འཛོམས་གྱིས་བཀའ་བསྟར་ཞིབ་གནང་མཛད་མཐར། མང་སྡེ་ཉུང་གིས་བརྟན་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བས་རྒྱ་དམག་གི་
མཚོན་ཆའི་ཁ་ནས་ཐར་ཐབས་གནང་རྒྱ་གལ་གནད་དུ་གཟིགས། དེར་འགའ་ཞིག་གིས་འབྲུག་ཡུལ་བརྒྱུད་ནས་རྒྱ་
གར་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱངས་ན་ལེགས་པའི་གནས་ཚུལ་ལྟས་པར། ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་སྟག་མོ་གཟིགས་པར་
མཚོ་སྐ་བརྒྱུད་ནས་ཕེབས་པར་བཟང་ཕེབས་ལུང་། སྐབས་དེར་གནས་ཚུལ་རྣམས་རིམ་གསལ་ལུང་བར་བརྟེན་
ཕེབས་སྟོགས་ཀྱང་མདོན་གསལ་དུ་འགྱུར་བཞིན་ཡོད། མཐའ་དོན། ཐོག་མར་གཡུལ་རྒྱལ་སྟོན་པོ་ཅེའི་རྫོང་དུ་ཕེབས་
རྒྱུར་སྟགས་ཐག་ཚོད་དེ། རྒྱ་གར་སྤིད་སྟོན་ལེ་རུ་ལ། བོད་ནང་དུ་ཡ་ང་བའི་ཇོ་བོ་གི་གནས་ཚུལ་ཅི་ལུང་དང་། གལ་
ཉེ་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་དགོས་ལུང་ན་དེ་ལྟར་ཞལ་བཞེས་ཡོང་བ་ཞེས་པོགས་གི་ནང་དོན་གསལ་བའི་སྟག་གིས་ཤིག་
དང་། དེ་བཞིན་འབྲས་སྟོངས་རྒྱལ་སྐས་སྐ་མ་དང་འབྲས་སྟོ་སྟོན་ཆེན་གཉིས་ལ་ཡང་སྟག་གིས་རེ་འབྲུལ་གནང་
མཛད། ཆེས་ 23 ཉིན། རི་བོ་བདེ་ཆེན་ནས་ཕེབས་ཐོན་གྱིས་ཡང་ལུང་ཚོས་སྟོ་གོང་ཐོས་བསམ་དར་རྒྱས་སྤིད་དུ་
ཕེབས་ཉེ་བཞུགས་ཞག་མཛད། དེ་ནི་ཡོངས་འཛིན་སྤིད་རིན་པོ་ཆེའི་དགོན་པ་ཡིན་པར་བརྟེན་སྟོ་ལེན་གཟབ་རྒྱས་
ལྟས། ཆེས་ 24 ཉིན་གྱི་སྟོ་རྩོ་རྩོ་ཚོད་ལྟ་བུ་ཅམ་ལ་ཕེབས་ཐོན་གྱིས། ཁ་བ་དུ་ཡུག་འཚུབ་ཅིང་གང་རར་བར་མེད་དུ་
ལྡང་བའི་ཡར་སྟོད་བྲག་ལ་ཞེས་པ་བརྒྱུད་སྟོ་ཆོགས་བཟོད་དཀའ་བའི་ངར་དུ་ཉིན་གར་ཕེབས། མཐར་སྟུང་མ་ཐང་སྟོ་
ལུའི་ས་གནས་སྤི་གཡའ་བ་ཨེ་རྩ་མདོ་གྱང་ཞེས་པར་ཕེབས་ཉེ་བཞུགས་ཞག་མཛད། དེ་ལ་<<འའི་བུ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་
ཆེ། -ཨ་མ་ཞིག་གི་བུ་བ། >>ཞེས་པར་རྒྱལ་ཡུལ་ཆེན་མོས། “ཡར་སྟོད་བྲག་ལར། ས་གནས་གི་གཞི་བདག་མང་པོ་
ཕེབས་ཉེ་ཐོག་འཕེབས་གྱིས་རྒྱ་གར་སྟོགས་གི་ཕེབས་ལམ་དུ་ཉིན་ཆོབས་མེད་ཅེས་ཟེད།”¹⁵¹ ཞེས་གསུངས།

¹⁵¹ Dalai Lama, My Son ཞེས་པ་ལས་བྲངས།

ཆོས་ 25 ཉིན་ལོ་པོ་ཏྲ་ལའམ་ལོ་པོ་སྟག་ལ་ཞེས་པ་བརྒྱལ་ཏེ་ལ་གཤམ་དུ་མཁར་སྟེང་དགོན་པ་ཞེས་པར་
བཞུགས་ཞབས་མཛད། ཆོས་ 26 ཉིན་ཆེབས་མེབས་ཀྱིས་བཀའ་ཤིས་སྐར་ཞེས་པའི་ས་གནས་སུ་འཕྱོང་བར། གཡུལ་
རྒྱལ་ལྷན་པོ་ཅེའི་རྫོང་རྫོང་ཅེ་དུང་སྟོ་མང་དག་དབང་ཆོས་བཟང་དང་ལོད་དུང་སྟོག་སྟེ་ཆེ་བརྟན་འཕྱོར་རྒྱལ། གཉལ་
དེའུ་ལྷས་སྟུལ་སྟུ་སོགས་མེབས་བསྐྱར་བཅད། ཆོས་ 26 ཉིན་གཉལ་གྱི་གཡུལ་རྒྱལ་ལྷན་པོ་ཅེའི་པོ་བྱང་དུ་ཆེབས་
སྐྱར་སྐབས་སེར་སྐྱ་མི་དམངས་ནས་མེབས་བསྐྱར་བྱ་ཆེར་ཞུས།

**གཡུལ་རྒྱལ་ལྷན་པོ་ཅེར་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་སྲིད་གཞུང་གི་རྒྱལ་ས་གསར་འཛུགས་དང་
རྒྱ་གར་དུ་ཆེབས་སྐྱར།**

སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་དང་སྐྱེ་འཁོར་ཉལས་བསྐྱུས་ཡོངས་ནས་མེབས་ལམ་དུ་ཉིན་
མཚན་དུ་མར་སྟགས་འཚབ་དང་སྐྱེ་ཆོགས་བཅོད་དཀའ་བ་ཁྲུང་གསོད་ཀྱིས་མཐར་ཐོད་ས་ཁྱི་ལྷ་བ་ ༩ ཆོས་ ༡༧ སྤྱི་
ལོ་ 1959 ལྷ་བ་ 3 ཆོས་ 26 ཉིན། གཉལ་གྱི་གཡུལ་རྒྱལ་ལྷན་པོ་ཅེ་ཞེས་གོག་པོར་གྱུར་ཡང་བྲག་རིའི་སྟེང་ཅེ་པོ་
བྱང་པོ་ཏྲ་ལ་དང་སྟོགས་དུ་མ་ནས་མཚུངས་ཤིང་བརྗེད་ཉམས་ཆེ་བའི་བཅན་མཁར་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཆོམས་ཆེན་བདུང་
འདུལ་རབ་བརྟན་དུ། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་བཀའ་སྟོན་སོགས་ཞབས་འབྲིང་སེར་སྐྱ་ཞི་བྲག་ཅི་རིགས་ཀྱི་
སྟེར་གཏོགས་ཀྱང་ལྷན་དུ་འདུས་པའི་དབུས་སུ། ཐོག་མར་ཞབས་བཅར་སྤྱི་མགྲིན་ནས་སྐྱེ་ཆེ་ཡུན་དུ་བརྟན་པའི་
བརྟན་བཞུགས་གང་རྒྱས་སུ་ལུལ་བར། སྐབས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རྗེ་རྗེ་འཚང་ཆེན་པོ་ནས་མཚུལ་སྟུགས་བཤད་དང་།
ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བཀའ་ཤིས་རྣམས་བརྒྱུད་དང་རྟགས་བརྒྱུད་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་དང་འབྲེལ་ཏེ་
འདེགས་འབྲལ་གནང་། བཀའ་ཤིག་ནས་རྗེ་འབངས་སྟོར་སྟུག་ལྷག་འདུས་པའི་དབུས་སུ། སྟེར་གྱི་པོ་རྒྱས་མདོ་ཅམ་
དང་ཐོད་རྒྱའི་འབྲེལ་བའི་སྟོར། རྒྱ་དམར་གྱི་གདུག་རྒྱུབ། ཉེ་ལམ་ཐོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་གི་ཆབ་སྲིད་ལ་
ཉམས་ཉེས་བྱུང་ཚུལ། རྒྱལ་དབང་སྟོན་འཁོར་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ནས་མེབས་ཐོན་གནང་དགོས་པའི་གནས་བབ། ཐོད་
འབངས་སྤྱི་པོ་གནམ་བསྟན་ཡོངས་ནས་ཐོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བསྟན་སྲིད་མི་རིགས་དང་བཅས་པའི་དོན་དུ་སྟུག་བསམ་
ཐོལ་མེད་བྱ་དགོས་ཚུལ་སོགས་ཞེས་བརྗོད་ཀྱིས་གཡུལ་རྒྱལ་ལྷན་པོ་ཅེའི་རྫོང་དུ་འབྲལ་སེལ་ཐོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་
བྱང་གི་སྲིད་གཞུང་གསར་འཛུགས་བསྐྱེད་པའི་གསལ་བསྐྱབས་དང་བྱེད་སྟོའི་ཅ་ཆོག་བསྐྱབས། ཅ་ཆོག་པོ་
བསྐྱུས་སྟེང་ལ་གོང་ས་མཚོག་གི་ཕྱག་ཐམ་པལ་སྟེ་རྫོང་གཞིས་སོགས་སྟོགས་པོ་སོར་ཆེད་གཏོང་མཛད། རྫོང་གི་
མདུན་དུ། བསྟན་སྐྱར་དམག་གིས་རང་གཞུང་གནས་སྟོས་གསར་འཛུགས་གནང་བའི་དགའ་སྟོན་མཚོན་བྱེད་དུ་མེ་
སྟོགས་ལན་གསུམ་འཕངས་པ་ན། བས་མཁའི་མཐོངས་ནས་དབྱིད་དུས་ཀྱི་འབྲུག་སྐྱད་དང་པོ་དེ་སྟེར་སྐྱ་དང་བཅས་

གྲགས་པ་བྱུང་བར་མི་དམངས་ནས་ཉེན་འབྲེལ་ལོགས་པའི་ལྷ་ས་སུ་བཅུས། མཚུགས་ཏུ་ས་གནས་མི་དམངས་ནས་ལྷོས་
གར་བོ་གཞས་འབྲེལ་སྟོན་གྱི་ལམ་ནས་གཞུང་འཇུགས་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་དགའ་སྟོན་སྟེ། ལྷ་ས་འདིའི་གནད་དོན་
གཙོ་བོ་ནི། རྒྱ་ནག་གི་བཙན་འོག་ཏུ་བཞག་པའི་བོད་མཚུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ཞེས་པ་གཞུང་འབྲེལ་གྱིས་ཅིས་
མེད་གསལ་བསྒྲགས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་དེ་རེད།¹⁵² ལྷ་ས་དེར་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་མཚན་ཐོག་ནས་ཀུན་གཟིགས་
བཅའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ལ་ཡང་སྐྱབས་ཐོབ་སྐྱེད་མའི་བཀའ་ཡིག་ཅིག་འབྲེལ་གནང་མཛད་ཅེས་སྐྱབས་ལྷ་སུ་ཚོགས་
གིས་གསུངས་ལ། <<དོས་གྱི་ཡུལ་དང་དོས་གྱི་མི་དམངས།>>ལས་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས།

མཛད་སྟོན་དེ་དག་བྱེད་ལུགས་ལ་རྒྱ་ཚོད་གསུམ་ཅམ་འཕོང་ཞིང། དེའི་རིང་རྒྱ་ཚོད་ལྷོག་ཁྲ་དང། དཀའ་ངལ་ཚོ་ཡང་བརྗོད་

པ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏེ། མ་འོངས་པའི་བོད་གྱི་དོན་དུ་རྒྱ་ཚོད་ལས་འགན་ཞིག་སྐྱབས་པར་སེམས་པའི་དམ་བཅའི་རི་མོ་སྟོང་

ལ་ལམ་ལམ་འདར་བྱུང། ཞེས་གསུངས་ཤིང། ཀུན་གཟིགས་བཅའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་བུལ་གྱིས་སོགས་གཏོང་གནང་
མཛད་པའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས། ཡལོང་ས་མཚོག་གིས། “དེར་ལུགས་རིང་ཅམ་ཞིག་སྟོན་འདོད་ཉ་ཅང་ཆེ་ཡང། དེ་དང་ཁད་
མི་རིང་བའི་ས་ན་རྒྱ་དམག་གིས་རྗེས་འདེད་འབྲེལ་སྟོན་བྱེད་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་འབྱོར་བས། མི་འདོད་བཞིན་དུ་རྒྱ་གར་
གྱི་ས་མཚོམས་སྟོགས་སུ་བསྐྱོད་པའི་བྲ་སྐྱིག་བྱས།” ཞེས་<<བཙན་འོག་གྱི་རང་དབང་>>ཞེས་བར་གསུངས་པ་ལྟར་
མ་མཐར་ཡང་ཉིན་ཤས་བཞགས་བཞེད་ཡོད་ཀྱང། བོད་ས་ཤོར་ཏེ་དབུས་ནས་མཐའ་ལ་སྟེན་ཉེན་ཆེ་བའི་ཁར། རྒྱ་
དམག་གི་དབྱེད་ལྷགས་ཆེ་དུ་འགོ་བཞེན་པ་དང། རྗེས་འདེད་བྱེད་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་ཡང་ཡང་འབྱོར་བར་
བཞེན། ལྷོ་ཁུལ་གཡུལ་རྒྱལ་ལྷོ་ཆེ་པོ་བར་དུ་དེ་སུར་བཞགས་ཐབས་བྲལ། ལྷ་ས་དེར་ཉེ་ཁུལ་གཉལ་རྗེ་ལྷ་ས་ལྷ་
བར་ནས་གནད་ལྷོ་འབྱོར་བ་དང་བསྐྱེད་རྗེ་ལྷ་ས་དཔོན་བར་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱེད་ཏེ་ཞག་བཞགས་མཛད། དེ་ནས་
མཚོ་སྐོ་བརྒྱུད་རྒྱ་གར་དུ་སེབས་གཏོན་ཡོངས་སུ་འཁེལ་ཏེ། རིམ་བཞི་པ་ལྷ་ས་དབང་སྐྱབས་དང་ཆང་ཁྱིམ་ཞབས་
སྟོན་སྐལ་བཟང་སྐབ་བསྐྱེད་གཉིས་མོན་ལུལ་གྱི་རྒྱ་གར་ས་སྐྱེད་ཡལོང་ས་མཚོག་སྟོན་འཕོར་རྒྱ་གར་དུ་སེབས་
བསྐྱོད་ཚོགས་པའི་སྐྱེད་མེད་དང་ཚོགས་མཚན་ལྷོ་བར་བཏང།

ལྷ་ས་དེའི་སྐྱ་གཞུག་ཏུ་ལྷ་སའི་ཁུལ་གྱི་མི་དམངས་ལྷག་བསམ་ཅན་རྣམས་དང་བོད་གཞུང་དམག་མི། ལྷ་
སྐྱེད་དམག་སྐར་གྱི་ཁོངས་མི། བསྐྱེད་སྐྱེད་དང་རྒྱུངས་དམག་སོགས་གྱིས་འབད་པ་ཡོད་རྒྱ་ཅམ་སྐྱབས་གནང་བའི་
བསམ་བཞིན་གྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཕྱི་སྟོགས་སུ་སྐྱེད་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་སོགས་གནད་ཡོད་
རྣམས་གྱིས་ཕྱི་ནང་གསང་གསུམ་གྱི་ཐོག་ནས་འབད་པ་བསྐྱེད་མར་གནང་བཞིན་པའང་ཚོགས་ཉུང་དོན་འདུས་གྱི་ཚུལ་
དུ་བརྗོད་གྲུབ་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན། གར་ལྟར། ལྷོ་ལོ་ 1959 ལྷ་བ་ 3 ཚེས་ 11 ཉིན། རྒྱ་གར་དུ་ཡོད་པའི་

¹⁵² Freedom in Exile ཞེས་བར་གསལ།

ཚོགས་པ་ཁག་གི་ཚོགས་མི་སྲུང་བརྒྱ་ལྷག་རྒྱལ་ས་ལྷི་ལིར་ཆེད་བཅར་གྱིས་སྲིད་སློབ་དང་སྲིད་འཛིན་རྣམས་གཉིས་
ལ་བོད་ནང་གི་རྩ་བུ་གནས་བབ་འགོག་ཐབས་དང་། ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་སྐུ་ཕྱུར་ཉེན་ཆབས་མི་ཡོང་
བའི་རོགས་འདེགས་གནང་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་ཐད་འབོད་སྐྱེལ་ནས་ཉན་ཏུ་ལུས། སྐབས་དེར། རྒྱའི་སྲོགས་ནས་ཞི་བུ་
གཉིས་ཐོག་ནས་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་སྐྱེལ་འདེད་ལྷ་ཚོགས་ཤེད་བཞིན་པར་བཞེན། རྒྱ་དཀར་ནག་གི་འབྲེལ་བར་
དམིགས་ཏེ་རྒྱ་གར་གྱི་དཔོན་རིགས་ཚོས་མངོན་གསལ་དོད་པོའི་ཐོག་རྒྱབ་སྐྱོར་ལམ་སྟོན་དང་རོགས་འདེགས་ཡིད་
ཚིམས་ཤེས་ཤིག་གནང་མ་ཐུབ་ཀྱང་། རྒྱུ་ལྷོག་ཏུ་བོད་མི་གནད་ཡོད་རྣམས་ལ་ཡང་ཡང་ཐུག་འཕྲད་གྱིས་ལམ་སྟོན་
བཀོད་མངགས་གནང་བ་སོགས་ཐུགས་འཁུར་རྒྱ་ཆེར་གནང་། ཨ་རིའི་རོས་ནས་ཀྱང་ཡལོང་ས་མཚོག་གར་ཐེབས་
གར་བཞུགས་ལ་རོགས་འདེགས་སྟོད་མེད་ལུ་ཤེས་ཞེས་པའི་གནས་ཚུལ་འབྱོར། <<བཅོན་ཚོལ་རྒྱལ་སྐྱོབ་>>དེ་བ་
ཤིང་གཉིས་པ་ལས།

དེ་ནས་ཡང་སྟོད་ཐག་ལྷར་བསྐྱོད་སྐབས་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ས་གནས་དེར་ཆིབས་བསྐྱར་གནང་
བ་དང་འབྲེལ་ཡོད་དབུ་འཁྲིད་རྣམས་ལ་ཡལོང་ས་མཚོག་འདི་གར་ཆིབས་བསྐྱར་ཞབས་སོར་འཁོད་པའི་གནས་ཚུལ་
རྒྱུ་ལྷོག་འཕྲིན་ཐོག་སྐུལ་ལན་དུ། ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ལ་རོགས་རམ་རྗེ་དགོས་ཨ་རི་ནས་ལུ་རྒྱ་ཡིན་
ཅེས་འབྱོར། འདི་ཉིན་དཔོན་པོ་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་གཞིམ་རྒྱུང་མཇལ་ཁ་ཐོབ་པའི་བཀའ་དྲིན་ཆེ་
ཐོག་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་གྱི་གནས་ལུགས་སྟོན་སེང་ལུས་པར་མ་ཐད། མ་འོངས་ལས་དོན་ལུ་སྲོགས་སྐྱོར་ལྟར་
ལྷག་སེམས་ལུགས་འབད་བཅོལ་ཆེ་བསྐྱེད་དགོས་པ་དང་། ད་མན་གྱི་ལས་དོན་ཤེད་སྟོ་ཆང་མ་ཡང་དགོངས་པར་རྒྱབ་
མཁུན་བཅས་ཀྱི་བཀའ་བཟང་དང་འབྲེལ་ཨ་རི་ནས་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ལ་རོགས་རམ་ཞབས་ཀྱི་
ག་རེ་ལུ་དགོས་ཀྱང་ལུ་གི་ཡིན་ཞེས་རྒྱུ་ལྷོག་འཕྲིན་གནང་སོན་སྟུང་སེང་ལུས་ལན་དུ། འདིའི་སྐོར་ང་རང་ཉ་ཅང་དགའ་པོ་
བྱུང་གསུངས་པ་ལས་གཞན་གང་ཡང་བཀའ་ལན་གནང་ཡོད་པ་མ་དེད། ཅེས་གསལ།

ཆེས་ 27 ཉིན། གཉིས་ཤེད་ལྷས་དགོན་པ་ནས་སྐུ་ཐོན་གྱིས་ཁ་བ་མཐུག་པོའི་ཁྲིད་སློབ་ལ་འཛིན་སྐབས་
ཐེབས་ལམ་རྗེ་བཞིན་མ་རྟེན་པར་ལམ་ནོར་བུར་སྟེ་བསྐྱུར་ལོག་གནང་དགོས་བྱུང་བ་སོགས་སྐུ་དལ་བསམ་བརྗོད་ཀྱི་
ཡུལ་ལས་འདས་པ་བྱུང་། སྐར་ཡང་ལ་འཛིན་ཏེ་སྐུ་ཚོད་ལ་ཅེར་འབྱོར་སྐབས་ཁ་བ་བུ་ཡུག་འཚུབ་ཅིང་གང་ལྷགས་
བར་མེད་དུ་སྤང་བ་སོགས་སྟོན་འཁོར་ལ་སྤར་མ་བྱུང་བའི་སྐུ་དལ་ཆེན་པོ་བྱུང་། དེ་ལྟར་ལ་མོ་བཞུག་ཏེ་ལུ་མཐུད་
འགྲུལ་བཞུད་གནང་མཐར་སྐྱོར་ར་དགོན་པར་ཐེབས་འབྱོར་གྱིས་བཞུགས་ཞག་མཛད། ཆེས་ 28 ཉིན་སྐྱོར་ར་
དགོན་པ་ནས་ཞོགས་པའི་ཚུ་ཚོད་བཞི་བ་ཅམ་ལ་ཐེབས་ཐོན་གནང་། སྐུ་སྐྱུང་དམག་མི་དང་དང་དམག་སོགས་སྐུ་
འཁོར་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་དང་སྟོན་དུ་གང་རར་དང་ཁ་བ་མཐུག་པོའི་ཁྲིད་དཀར་པོ་ལ་ཞེས་པ་བཞུགས་སྐབས། བར་སྤང་
ནས་གནས་ཀྱི་ཞིག་སྤོང་སྐོར་རྒྱག་པ་ཀུན་གྱིས་གཞིགས་པས་རྒྱ་མིའི་གནས་དམག་གིས་ཅུད་ཞིབ་ཤེད་པར་དོགས་

ཉེ་ལོ་འཁོར་ལྷན་པ་མཉམ་བསྐྱོད་མ་གཞན་བར་ཚོ་ཁག་དུ་མར་བགོས་ཉེ་ཕེབས། དེ་ལྟར་རིམ་གྱིས་གོ་པོ་ལ་ཞེས་
བ་བརྒྱལ་ཉེ་སྤྱོད་དང་མཚོ་སྐྱ་གཉིས་ཀྱི་མཚམས་སུ་ཕེབས་འབྱོར་སྐབས། མཚོ་སྐྱ་རྫོང་སྤོད་དང་ལས་བྱུང་། ས་
གནས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་སོགས་ནས་ཕེབས་བསུ་མཇལ་དར་སྤུལ། དེ་ནས་མཚོ་སྐྱ་དཔོན་པར་ཕེབས་ཉེ་བཞུགས་
ཞག་མཛད། དེ་ལ་རྟ་ར་བ་མདོ་སྐྱགས་མཐར་ཕྱིན་ཀུན་གླིང་རྩ་སྐག་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཚོ། མདའ་དཔོན་བསོད་
ནམས་སྟོབས་རྒྱལ། བྲག་གཡལ་མོ་ལྷན་ཤེས་རབ། མོ་གླིང་མཁན་པོ་བརྟུ་རྒྱལ་མཚོ་སོགས་སྐྱ་སྤྱིར་འབྱོར་ཉེ་སྐྱ་
སའི་ཁྲལ་དུ་རྒྱ་མིས་གཏོར་བཅོམ་ཅི་བྱས་དང་། ལམ་བར་གྱི་འགོག་སྲུང་སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་སྒྲུབ་ཞུས་པས་
ཐུགས་རལ་ཆེ་བར་གྱུར། དེ་གར་ཞབས་འབྲིང་ནང་མ་དང་གནད་ཡོད་ཉི་ཤུ་སྟོར་བཀའ་བཏུངས་ཀྱིས་ཕེབས་ལམ་གང་
དུ་ཕེབས་མིན་དང་ཉེན་ཚབས་འགོག་སྲུང་གནད་ཕྱོགས་བཅས་ཐག་གཅོད་གནང་།

སྐབས་དེར་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཟུ་ཤིས་སོགས་ཀྱི་བཀོད་འདོམས་འོག་བསྟན་སྲུང་དང་སྦྲངས་དམག་
གིས་རྩོ་ཁ་སོགས་སུ་བོད་དམག་བསུ་བསྐྱོར་དང་དམག་འཐབ་ལྟར་ཅིག་གནང་སྟེ་དམག་འབོར་ཡང་མཐོ་བར་འཕར་
ཡོད། ལགོང་ས་མཚོག་སྟོན་འཁོར་རྒྱ་གར་དུ་གདན་ཞུའི་ཐད་ཐག་ཉེ་རིང་གི་གཞུང་འབྲེལ་མཐོ་རིམ་མི་སྣར་འབྲེལ་
གཏུགས་ཏུར་བཅོལ་གནང་མཁན་གཅོ་པོ་ལི་སྐུའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་པོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་ཡིན་ལ། ཨ་རི་དང་བོད་དམག་།
སྐུ་རོ་མ་ལྷ་བཅས་ཀྱི་བར་དུ་སློབ་འཁྲིལ་གྱི་འབྲེལ་བའང་བསྟན་མར་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། སྤྱིར་བཏག་ན། སྐུའི་གཅེན་
པོ་རྒྱལ་པོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་ནས་འཇམ་གླིང་སྤྱིའི་འགྲུར་འགོས་ཀྱི་བབ་དང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་རྒྱའི་གནས་སྟངས་
ཡོད་ཚད་སྟོན་དཔག་གིས་ཕྱི་ནང་གསང་གསུམ་གྱིས་བཅོལ་རྟོག་རྒྱལ་སྤྱོད་གནང་སྟངས་འབད་བཅོལ་བྲག་པོ་གནང་
སྟེ་སྤྱི་ལོ་ 1957 ཟླ་བ་ 4 རན། བོད་མི་སྤྱིར་སྟོབས་ཅན་དུ་མ་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་སློབ་འཁྲིལ་གསང་ལས་སློབ་སྦྱོང་དང་དེ་
ནས་ཀྱང་བསྟན་མར་བོད་མིའི་ཁྲིད་ནས་བྲག་འདེམས་ཀྱིས་དམག་འཐབ་སློབ་སྦྱོང་དུ་བཏང་། རྒྱ་གར་ག་སྤུག་ཏུ་
གསང་ལས་ཚོགས་རྒྱང་བརྟུགས་ཉེ་བྲག་རྟོག་གྱི་ལས་འགུལ་སྐྱ་ཚོགས་བཅུམས། ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཟུ་ཤིས་
སོགས་ཀྱིས་རྒྱ་སྐྱང་བསྟན་སྲུང་དང་སྦྲངས་དམག་ཅ་འཇུགས་སྐྱ་བཟན་དུ་བཏང་བ་སོགས་ཆེས་ཆ་ཆ་འུར་འུར་གྱི་
ལས་འགུལ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་སྤར་ནས་བྱུང་ཡོད་ན། བོད་ཀྱི་སྟོན་བརྟན་གཉིས་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་ཆག་འཇིག་ཆེན་པོ་ཞིག་
བྱུང་མེད་ཚོད་དུ་སྟངས་ལ། ལྷག་པར་དུ་གཞུང་སའི་སྐུ་རོ་ནམས་ཀྱིས་སྐྱ་སྐས་རྒྱལ་དོན་དང་བོད་ཤར་ཁྲལ་གྱི་གཅོ་
གས་ཁག་གྱི་ཕྱོགས་སུ་མ་བཅད་པར་དེ་དག་གི་དགོངས་འཆར་རྣམས་ལ་ཉན་ཤེས་གོ་ཤེས་ཅམ་ཞིག་གནང་ཡོད་ན།
དུས་བྱུང་རྩི་བྲག་གི་བཅོལ་གཞོན་གནས་སྟངས་ཡང་བ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱུང་ཨེ་ཡོད་སྟེ། དེ་ལྟ་བུའི་གནས་བབ་སྤྱི་ལ་
བསམས་ན། བོད་འབངས་སྤྱིར་སྟོབས་ཅན་རྣམས་སྟེ་འཁྲིད་བཀོད་འདོམས་མཐའ་འཁྲོལ་གནང་མཁན་ཞིག་དེ་སྐྱ་སྐྱ་

ངོ་ཚོའི་ཁོད་ནས་མ་བྱུང་བའམ། བྱུང་ཡང་དེ་མ་ཐག་འབྱུང་འདོམས་གནང་རྒྱུ་གིས་མགོ་མེད་གཞུག་མེད་དུ་བཏང་
བ་ནི་འགྲོད་པ་རྟམ་མི་ཐེན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གོད་ཆག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། ཞིབ་དུ་ལོ་རྒྱུས་གཞན་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།།

གང་ལྟར། ཚེས་ 29 ཉིན། ཡལོང་ས་མཚོག་སྐྱུ་འཁོར་མཚོ་སྐྱ་དགོན་པ་ནས་སྐ་ཤེབས་ཀྱིས་རྫོང་དང་
ལམ་འཕྲང་སོགས་རིམ་བར་བརྒྱུད་དེ་གོག་རོང་རྫོང་ཅིང་ཆར་ཚུ་མོད་ལ་བརྒྱན་གཤེར་ཆེ་བའི་ས་གནས་མང་མང་
ཞེས་པར་འགྲོད་ཏེ་དེ་གར་བཞུགས་ཞག་མང་ད། ས་དེར། ཉིན་དུ་མའི་གོང་ལྷན་ཅེ་རྫོང་ནས་མོན་གྱི་རྒྱ་གར་ས་སྤྱང་
སྐར་དུ་བཏང་བའི་པ་ལྷ་སྐས་དབང་སྤྲུག་དང་ཆང་ཁྲིམ་སྐལ་བཟང་ཤུབ་བསྟན་གཉིས་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་མདུན་དུ་
བཅར་ཏེ། རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་སྟོན་འཁོར་འཕགས་ཡུལ་དུ་ཤེབས་བསྐྱོད་གནང་འཇུག་གི་ཚོགས་མཆན་ཐོབ་ཚུལ་དང་།
རྒྱ་གར་གྱི་ས་སྤྱང་དམག་མིས་ཚུ་དྲངས་མོ་ཞེས་པའི་ཁྲུལ་དུ་ཤེབས་སྤྲུག་ལྷ་བཞེན་པའི་གནས་ཚུལ་ཡར་ལུ་བྱས་
པས་སྟོན་འཁོར་གྱི་ཐུགས་ལ་སྟོད་བག་དང་བདེ་ཚོར་ཆེན་པོ་བྱུང་། དེ་ལྟར་འདུག་། དེའི་སྟོན་དུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་
ཚགས་སྐྱུ་འགོད་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། སྐབས་དེའི་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་མཐོ་རིམ་དབུ་ཁྲིད་ཚོའི་བར་
དུ་རྩ་བའི་གནས་ཚུལ་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཚུལ་མི་མཐུན་པར་བྱུང་བ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་སྐབས་དེའི་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་
འབྲེལ་ལམ་དེ་ཉིད་གསར་མིན་རྫིང་མིན་དང་ཞེ་མིན་དག་མིན་ལྟ་བུའི་རོ་བོར་ཡོད་པས། དེ་ལ་བརྒྱུད་བའི་སྲིད་རྒྱུས་
ཀྱང་དཀར་མིན་ནག་མིན་ལྟ་བུ་ཞིག་དུ་བྱུར་ཡོད། གང་ལྟར། སྤྱི་ལོར་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་སྟོན་
འཁོར་ལོར་གླིང་པོ་བྲང་ནས་བྲོས་བྲོལ་གནང་བ་རྒྱ་གར་དུ་གོ་མ་ཐག་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་
ནས་ས་བསྐྱུས་ཏེ་གོས་བསྐྱུར་གནང་བ་ན། སྐབས་དེའི་རྒྱ་གར་རྒྱལ་སྤྱང་སྟོན་ཆེན་གྱིས། ཡལོང་ས་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་
མཚོག་བཅོན་བྲོལ་དུ་སྟེ་ལེན་ལུས་ཆོ། རྒྱ་དཀར་ནག་གི་འབྲེལ་བར་གཞོད་པས་ཅིས་ཀྱང་སྟེ་ལེན་ལུ་མི་རུང་ཞེས་
བཤད། དེ་ལ་སྲིད་སྟོན་ལེ་རུ་མཚོག་གིས། རྒྱ་དཀར་ནག་གི་འབྲེལ་བར་ཅི་ཞིག་བྱུང་ཡང་སྟེ་ལེན་ལེས་པར་དུ་ལུ་
དགོས་ཞེས་ཚོགས་ཐག་ཚོད་པོས་ཐག་གཅོད་གནང་། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་རྒྱ་གར་གྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་དབུ་གཞོན་གྱི་གས་ཡིན་པ་ཇ་གཏ་མེ་ཏ་(Jagat Mehta, 1922-
2014)ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད། ཁོང་སྤྱི་ལོ་ཆེག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་བརྒྱུད་ཚུའི་གྲ་གངས་ནང་འབྲུར་འཁྱོར་དང་ད་རམ་ས་ལར་
ངོས་རང་ལ་ཐུག་འཕྲད་དུ་འགྲོད་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་ལྷ་ས་ནས་བྲོས་འདུག་ཅེས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་
ལྗི་ལེར་འགྲོད་དུས། རྒྱ་གར་གཞུང་གི་བཀའ་སྟོན་ལྟར་རྒྱ་ས་རྒྱ་གར་རྒྱལ་སྤྱང་སྟོན་ཆེན་གི་རི་ལེ་ན་མེ་ལོན་
(Krishna Mehnnon, 1896-1974)གྱིས། རྒྱ་ལའི་སླ་མ་རྒྱ་གར་དུ་གཏོང་མི་རུང་། བཏང་ན་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་འབྲེལ་
བར་གཞོད་ལེས་ཡིན་ཞེས་བསམ་ཚུལ་བཤད་སྐབས། ལེ་རུ་ཡིས། དེ་མི་འགྲིག །རྒྱ་ལའི་སླ་མ་རེས་པར་དུ་སྐབས་
བཅོལ་ལ་ལེན་དགོས། ཞེས་ལེ་རུ་ཉིད་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་གནང་སོང་ཞེས་ངོས་ལ་བརྟེན་བྱུང་། ཡང་ཇ་གཏ་མེ་ཏ་ལགས་
ཀྱིས། དེ་དུས་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་མཐོང་ཡོད་པས། རང་ཉིད་མ་ཤིའི་སྟོན་ལ་རྒྱ་ལའི་སླ་མར་དངོས་ཡོད་གནས་

ཚུལ་ཅི་བྱུང་བྱུང་པ་ཞིག་བྱུང་ན་བསམས་ནས་ཆེད་མངགས་རྟོག་མཁུ་ས་ལར་གནས་ཚུལ་དེ་བརྗོད་པར་ཡོང་བ་ཡིན་
'ཟེད།¹⁵³ ཞེས་བཀའ་སྩལ།

དཀྱུས་ལ་ལྷགས་ན། མང་མང་ཞེས་པ་དེ་ས་བབ་ཀྱི་དབང་གིས་བརྒྱན་གཤེད་ཆེ་ལ། དགོང་མོ་དེར་ཆར་བ་
འབབ་ཞོད་ཆེ་བས་དབྱ་གྲར་ནང་ཐེགས་པ་བརྒྱབས་ཤིང་མཚན་མོར་སྐྱ་བསིལ་བ་སོགས་ཀྱི་སྲིན་བས་སྐྱ་ཁམས་མ་
བདེ་བ་བྱུང་སྟབས། དུལ་མེད་ཤིང་ཁང་ཞིག་ཏུ་བལྟགས་གནས་སློལ་ཏེ་མང་མང་དུ་བལྟགས་ཞག་འཕར་མ་གཅིག་
སྟེ་ཆེས་ 30 དགོང་མོར་ཡང་དེ་གར་བལྟགས་དགོས་བྱུང་། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་<<ངོས་ཀྱི་དུལ་དང་ངོས་
ཀྱི་དམངས།>>ལས།

ཆར་ཞོད་ཆེ་བས་ངའི་གྲར་ནང་ཐེགས་པ་རྒྱག་གི་འདུག །སྔ་འོའི་ཚུ་ཚོད་གསུམ་པར་གཉིད་སང་བྱུང་བར་ཡར་ལངས་
ནས་ཉལ་ཁྲི་དེ་དག་གྲར་རྒྱར་ཕྱར་བྱས་སྐྱེས་ཞིག་ཏུ་སློ་ཅིས་བྱས་ཀྱང་། འོས་པོ་ཞིག་མི་འདུག་པས་དེ་གར་ཚོག་བྱུར་
སྔོད་དགོས་པ་བྱུང་ཞིང་། གྲར་གཞན་ན་སྔོད་མཁུ་ཚོར་ཡང་དགའ་ངལ་དེ་བཞིན་བྱུང་འདུག །སྔ་འོ་ཆེ་ཉིང་མཚོམས་
ཕན་འབྲུང་ལུས་མི་བདེ་བ་ཞིག་བྱུང་སྟེ་ཉིན་ཉེད་མཚོམས་ནས་བའལ་ནང་ཆོབས་ཆེན་གྱི་ནད་བབ་རྗེ་བྱུང་སོང་། ཞེས་བཀའ་

སྩལ། <<མི་ཚེདི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།>>ལས་སྐྱ་སྐྱུང་མདའ་དཔོན་སྟག་སྟན་གྱིས།

ལྟ་ས་ནས་སློ་བྱུང་རྩ་དག་ཅན་གྱི་གནས་ཚུལ་འོག་ཆེབས་བསྐྱར་གནང་དགོས་བྱུང་སྟབས། ལྷ་སྟན་པ་གཅིག་གྱང་
ཆེབས་ཞབས་སུ་སྟན་དུ་ལེབས་རྒྱུ་ཤོ་སྒྲིག་ཞུ་མ་སྟབས་དེར་ཆང་མ་སློ་འགྲོད་རྟོག་མི་ཐེན་པ་ཞིག་བྱུང་ཡང་དེ་ཞིག་
བྱ་ཐབས་གཞན་མེད་པར་ཡགོང་ས་མཚོག་དབྱ་གྲར་དེ་ནས་དུལ་མེད་ཤིང་ཁང་ཆུང་ཏུ་ཞིག་ནང་སློ་བལྟགས་མཛད།
འོན་ཀྱང་། བསྐྱེད་མཚོག་གསུམ་གྱི་བྱིན་མཐུ་ཉག་གཅིག་ལ་བརྟེན། ཁོ་མོས་སྐང་མེད་དུ་ཁྲེར་བའི་སྟན་གའི་རིན་སིན་
རིལ་བུ་གཅིག་ཡོད་པ་དེའི་གསལ་ཤིག་སྟོན་ཆད་དགའ་ལྡན་དུ་བྱུང་བ་གསོལ་གྲོད་བའལ་བའི་སྟན་གཞིར་སྟགས་པན་
གསོས་པ་ལྟར། ལྷབས་དེར་ཡང་གསོལ་སྟན་རིལ་བུ་གཅིག་བྱུ་དེ་བྱུལ་བས་ཅུང་ཟད་སྟགས་པན་གསོས་སོང་།

ལྷབས་དེར་གསོལ་སྟན་དེ་འཁྲེར་རྒྱ་རི་ལྟར་བཞུག་པ་ཡིན་ནས་སྟམ་སྟེ་ད་ལྟ་ཡང་ཡ་མཚན་སྟེ། ཞེས་གསུངས། ས་གནས་དེ་
ནས་ཁ་དང་ག་བཞི་མདའ་དཔོན་བཟུང་དཔལ་རྩོ་རྗེ་ཆེ་བརྟན་དང་རྩ་དཔོན་དབང་ལྡན། བརྒྱ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དགྲ་
འདུལ། ཀ་དང་སྐྱ་སྐྱུང་བརྒྱ་དཔོན་སློ་བཟང་བཟུ་ཤེས། དེ་མིན་དམག་མི་ལྟ་བུ་ཡས་མས། བསྟན་སྐྱུང་དང་ལྷངས་
དམག་ཁོངས་ཀྱི་འབའ་བ་སྟག་མཚོད་བཟུ་ཤེས་དང་སྐར་ཁམས་བསྟན་འཕེལ། སེ་ར་བའི་སེར་དམག་སུམ་ཅུ་སྟོར་
བཅས་མཚོ་སྐྱ་དང་སྟན་ཅེ་ལུལ་བརྟན་སྐྱུང་ཆེད་གཏོང་གཏན་འཁེལ་བར་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། ཁྲིད་ཅག་གིས་ངང་
སྟོག་ལ་ཅི་མི་སྟམ་པར་ཤོད་ས་བརྟན་སྐྱུང་གིས་བསྟན་སྲིད་མི་རིགས་དང་བཅས་པར་ཞབས་འདེགས་རྒྱབས་ཆེན་
སྟབ་པའི་སྟོང་སྟོབས་ལ་བསྟགས་བརྗོད་ཆེན་པོ་ཡོད་སོགས་གསུངས་ཏེ་མཇལ་ཁ་སྩལ། སྟག་སྟན་གྱིས་རྒྱུང་ཤེས་

¹⁵³ སྐྱི་ལོ་ 2016 ལྷ་ 4 ཚེས་ 26 ཉིན་ས་རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཚོ་རིམ་སློབ་གྲུའི་མཐར་ཕྱིན་མཛད་སྟེདི་སྐབས་བཀའ་སྩལ་བ་ལས་བྱུངས།

སྤྲུལ་ལེགས་གཅིག་དང་མེ་མདའ་གཅིག་བཅས་མདའ་དཔོན་བཟུངས་དཔལ་དོར་ཆེ་ལ་གནང་སྟེ། གཉིས་ཀས་འགན་
མཉམ་ལེན་དང་གཅིག་པན་གཅིག་གྲོགས་བྱ་རྒྱུའི་དམ་བཅའ་གནང་། བཟུངས་དཔལ་ར་བ་དོར་ཆེ་ཆེ་བརྟན་ནི་ཀུན་
ཀྱིས་བསྟགས་པའི་སྤྲུལ་བྱ་སྟོབས་དང་དཔའ་སྲོབས་ཆེ་ལ་ལྷག་བསམ་གྱིས་སྤྲུལ་བ་ཞིག་སྟེ་བོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་
མཛད་རྗེས་ཏུ་ཅང་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན།

ཆེས་ 31 ཉིན། མང་མང་ནས་ཕེབས་ཐོན་སྐབས་སྐྱ་སྐྱུང་ད་དུང་དྲག་སྐྱེད་མ་ལྷུང་ཡང་རྒྱ་མིས་ད་དུང་ཅི་བྱེད་
མ་དེས་བས་ཆེབས་མཛོར་བཅིབས་ཉེ་ས་རོང་རྩལ་སར་སྐྱ་སྐྱུང་མདའ་དཔོན་སྟག་སྟན་དང་ཅེ་མཚོན་དག་དབང་རིག་
གྲོལ་གཉིས་གྱིས་ཕེབས་སྐྱོར་ལྷུ་བཞེན་སྤྲུལ་མཐུན་འགྲུལ་བཞུད་གནང་། དེ་ནས་དྲག་རི་མཚོ་ལ་ནགས་ཚལ་མཐུག་པ།
ཐབ་རྒྱ་དྲག་ཏུ་འབབ་པའི་ལྷང་ལྷང་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་མདོར་ཕེབས་སྐབས། ལྷོ་ལྷུང་དུ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་སྤྲུག་
གཉིས་ཐལ་མོ་སྤྲར་ཉེ། འདིའི་སྤྲུག་ཏུ་གནས་ཅ་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པར་བས་རྒྱས་མངའ་ཡོད་དམ། ཞེས་བཀའ་འདི་
གནང་བར། མཚོ་སྐྱོར་གི་ལས་དྲུང་དབང་འདུས་རྒྱལ་མཚོན་གྱིས། བ་མ་དང་མོན་པ་གན་རབས་ཆོས་བཤད་པ་
ལྟར་ན་བདེ་མཚོག་གི་སྤྱི་རིམ་རྒྱབས་ཅན་ཞིག་ཡོད་ཅེས་ལྟས་པར། གནས་ཅ་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པ་འདྲ་ཞེས་
གསུངས་པའི་རྒྱལ་མཛད་རྣམས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱི་རིམ་རོལ་མཚོར་གསལ་ཉེ། དག་པའི་སྤྲང་བ་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ལྷུང་བར་
གདོན་མི་ཟེའོ།

དེ་ལྟར་སྐྱ་ཆོགས་ཆེན་པོའི་ངང་སྟོན་འཁོར་རིམ་ཕེབས་གྱིས་ས་པག་བོད་ལྷ་ 3 ཆེས་ 23 ལྷོ་ལོ་ 1959 ལྷ་
བ་ 3 ཆེས་ 31 ཉིན། བོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཚམས་སྐྱས་འདྲེན་མ་ཉི་ལ་ཞེས་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་ས་སྤྱང་དམག་མིའི་
སྡོད་སྐྱར་དུ་ཕེབས་འཕྱོར་སྐབས། མོན་ཏུ་དབང་དུ་བཅའ་སྡོད་རྒྱ་གར་གྱི་དཔོན་རིགས་གཙོ་བོ་ D. S. Murti དང་
ལས་བྱེད་ལྟ་བུ་ལྷ་ལ། རྒྱ་དྲུངས་མོར་གཏན་སྡོད་རྒྱ་གར་ས་སྤྱང་ལས་བྱེད་བོད་མི་སྣོ་བཟང་ལྷ་བ། ར་སྤྱིང་ལྷ་བྱང་གི་
ཞབས་གས་ས་སྤྱང་དམག་མི་ཉི་ལྷུ་ལྷག་བཅས་གྱིས་ཕེབས་བསྐྱུང་དང་འཚམས་ལུ་སྤུལ་ཉེ། རྒྱ་གར་གཞུང་དམངས་
གཉིས་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་སྟོན་འཁོར་རྒྱ་གར་དུ་ཆེབས་སྤྱང་གནང་བར་དགའ་བསྟུ་ལྷུ་བཞེན་ཡོད་ཅེས་ལྟས། དེ་
གར་ལྷུང་ཅམ་བཞུགས་རྗེས་དེའི་ཉེ་འགམ་གྱི་རྒྱ་དྲུངས་མོ་ཞེས་པར་ཕེབས་ཉེ་བཞུགས་ཞག་མཛད། དེར་ཞབས་
བཅའ་སྐྱ་སྤྱང་རྣམས་གྱི་མེ་མདའ་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་ཅིས་འབུལ་ལྟས་ཉེ་སྐྱ་སྤྱང་གི་སྤྲུགས་འགན་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱ་
གར་གཞུང་གིས་བཞེས། ལྷོ་ལོ་ 1959 ལྷ་བ་ 4 ཆེས་ 1 ཉིན་རྒྱ་དྲུངས་མོ་ནས་ཕེབས་ཐོན་གྱིས་ལམ་འཁེལ་ས་
གནས་ཁག་ཏུ་ཆེབས་སྤྱང་དང་བཞུགས་ཞག་མཛད།

ལྷོ་ལོ་ 1959 ལྷ་བ་ 4 ཆེས་ 3 ཉིན། ལེ་ཏུ་ཡིས་རྒྱ་གར་གྱི་གོས་ཆོགས་སུ་བོད་ཀྱི་སྤྲུགས་མགོན་ཡགོང་
ས་ཏུ་ལའི་སྤྱ་མ་མཚོག་རྒྱ་གར་དུ་བདེ་སྤྱུག་ངང་ཕེབས་འཕྱོར་བྱལ་བ་དང་། རྒྱ་གར་གྱིས་སྟེ་མེན་གང་ལེགས་དང་

བཞུགས་འཇུག་གི་ཚོགས་མཚན་སྤུལ་བ་སོགས་གསལ་བསྐྱབས་བསྐྱབས། གོས་ཚོགས་ཀྱི་འཇུག་མི་ཡོངས་ཀྱིས་
ཐལ་མོ་བརྟེན་ཏེ་དགའ་སྤོང་འབོད་སྐྱབས་བསྐྱབས། རྒྱ་བཀར་མི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ནས་ལྷོ་མིའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚབ་མི་སྣ་
ཆེད་འགྲུགས་ཀྱིས་གསལ་བཤད་གནང་། ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 5 ཉིན་མོན་ཏྲ་དབང་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱབས་ཏེ་བཞུགས་
ཞག་མཛད། ཉིན་དང་པོར་ཏྲ་དབང་དུ་གནད་ཡོད་མི་དམངས་བརྒྱ་སྟག་གཉིས་ཅམ་ལ་མཇུག་ཁ་དང་ཚོས་འབྲེལ་
སྤུལ། ཉིན་གཉིས་པར་ཏྲ་དབང་དགོན་པར་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱབས་ཏེ་སེར་སྐུ་མི་དམངས་བརྒྱ་སྟག་བཞི་ཅམ་ལ་སྐྱ་
མའི་རྣལ་འབྱོར་དགའ་ལྡན་སྐྱབས་བརྒྱ་མ་དང་། ཡོན་ཏྲ་གཞིར་གྲུར་མ་སོགས་ཀྱི་ཚོས་འབྲེལ། གནས་གཞིགས་ཉེན་
མཇུག་སོགས་མོད་དུ་བཞུགས་སྐབས་ཀྱི་མཛད་པ་དང་ཆ་འབྲེལ་བ་མང་དུ་བསྐྱབས་པས་དད་ལྡན་རྣམས་དགའ་བདེ་མི་
ཐད་པའི་གནས་སྤུ་བཞོད། མོན་ཏྲ་དབང་དུ་བཀའ་ཚོས་སྤུལ་བ་དེ་ནི་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་བཅོན་གྱིས་
དུ་ཐེབས་ཏེ་སྤུལ་བའི་བཀའ་ཚོས་ཐོག་མ་དེ་ཡིན། འདིར་ཡུལ་མིའི་དག་རྒྱུན་དུ། རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་དང་
འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་མཚན་ཅན་ཞིག་ཡོད་པར་སྤང་བ་ཡང་བཟོད་པར་འོས་པའི་གནས་ཏེ། དེ་ཡང་<<ལོང་ས་རྒྱ་
ལའི་སྐྱ་མའི་མཛད་རྣམ།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

ཡུལ་མིའི་དག་རྒྱུན་ལ། ལུ་དེ་གསང་སྟབས་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་ཡང་སྤུལ་དུ་འོས་འཛིན་ཞུ་སྐབས། ཁོང་གིས་
འཇུགས་ཡུལ་མོང་རྒྱུང་དེ་དང་ཞལ་གྱིས་ཉེ་ཐེབས་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་བསྟན། མ་ཐེབས་གོང་སྤེ་ཆིབས་རགས་གྲ་
རྒྱིག་གྲེད་བཞེན་པའི་སྐབས་སུ། ཡང་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེ་ཤིང་སྤོང་རྒྱུང་དུ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་རྩར་ཐེབས་ཏེ། ལྷོན་ཤིང་འདིའི་
ཡལ་ག་གསུམ་པོ་རྒྱས་ཏེ་མཐོ་ཚད་མཉམ་པ་ན་འོས་རང་འདིར་སྤྲིང་འོང། ཞེས་ལ་མཚན་ཅན་ཞིག་གསུངས། འོན་
ཀྱང་། ཁོང་གི་སྤུ་ཆེ་དེ་གའི་ནང་སྤྲིང་ཐེབས་མ་སྟོང་། ... དུས་ཡུན་ཏྲ་ཅང་རིང་པོའི་རྗེས་ལོ་རྒྱུས་དེ་ཉིད་མིའི་བློ་ཡུལ་
ནས་ལམ་ཆེར་ཡལ་ལ་ཉེ་བའི་སྐབས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 4 རང་ཡུལ་མི་འགའ་ཞིག་གིས་སྤོང་དུ་གནས་ཚུལ་དེ་
སྤྲང་ཡང་བྲན། དེ་ནི་སྤོང་གི་ཤིང་སྤོང་དེའི་ཡལ་ག་གསུམ་པོ་རྒྱས་ཏེ་མཐོ་ཚད་མཉམ་པ་དང་། ཡལོང་ས་བཅུ་བཞི་པ་
སྤོན་འཁོར་རྒྱ་དངས་མོའི་ས་མཚམས་བཀལ་ཏེ་མོན་ཏྲ་དབང་དུ་ཐེབས་པའི་དུས་སྐབས་དེ་རེད། ཅེས་གསལ།

ཉེ་ཅི་སྤུར་དུ་གཞུང་འབྲེལ་གསལ་བསྐྱབས་དང་སྐྱ་མཚུང་ ཆིབས་སྐྱུར།

སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་སྤོན་འཁོར་འབྲུམ་སྤེ་ལར་ཉིན་གསེང་རིང་བཞུགས་ཞག་
མཛད་དེ་མཐར། ཚེས་ 17 ཉིན་ཐེབས་ཐོན་མཛད། ཐེབས་ལམ་དུ་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་སོགས་ཀྱིས་སྐྱ་
ཅམ་ནས་ཐེབས་སྐྱབས་ཞུ་བཞེན་པར་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་དང་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ། སྤྱི་མཚེད་མངའ་
རིས་རིན་པོ་ཆེ་བསྟན་འཛིན་ཚོས་རྒྱལ་སོགས་དང་མཇུག་བས་ཀྱན་དབྱེས་མཉེས་ཆེན་པོ་བྱང་ཞིང་། འདས་པའི་སྤྱི་

ངམ་ཅན་གྱི་ལོ་ངོ་དེ་དག་གི་རིང་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་མདོ་ཅམ་རེ་མན་ཚུན་ལ་གསུང་སླེང་མཛད། ལྟམ་པ་དེར་རྒྱལ་
ཁབ་ཁབ་གི་གསར་འགོད་པ་མང་པོས་སྲུང་ནས་ཕེབས་སྐྱབ་ཞུ་བཞིན་པར་མཛམ་འབྲུག་འཇུག་ཅམ་གནང་།
གསར་འགོད་པ་ཚོས་བོད་ནང་ཅི་བྱུང་དང་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་གནས་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་ཐད་བཀའ་འདྲི་ཞུ་འདོད་ཆེ་ཡང་རེ་
ཞིག་བཀའ་ལན་གནང་བཞིན་མ་མཛད། ལྷོན་འཁོར་ཉེ་ཅི་ཡུར་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་གནང་བའི་ལམ་བར་དུ་བོད་ནང་ལོ་
བདུན་ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་རྒྱད་གྲགས་ཅན་དེ་ཉིད་འགྲེ་ཚོམ་གནང་མཁམ་དང་ཡགོང་ས་མཚོག་སྐྱུ་ན་མ་བའི་སྐབས་
སུ་སློབ་འཇུག་སོགས་ཀྱི་ཐད་རོགས་འདེགས་ཞུ་མི་སྲི་རྒྱལ་བ་ Heinrich Harrer ཡང་དེ་གར་འབྱོར་ཉེ། རྒྱལ་བ་
རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་ཡང་ཡང་གསུང་རྒྱད་བསྐྱོན་པར་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་དབྱེས་གཞིགས་གནང་བ་ནི་རི་འདྲའི་སློབ་སྐྱུར་
ལྷན་པ་ཞིག་ཡིན་ཨང་།

ཆེས་ 17 གྱི་ཉིན་མོ་དེར། རྒྱལ་ས་སྤྱི་ལམ་སྤྱི་དོན་མི་སྣ་འགས། དེ་སློབ་རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་ཡགོང་ས་
མཚོག་ལ་བོད་རྒྱའི་གནད་དོན་ཐད་འདོད་སློབ་ཁེངས་པའི་རྒྱལ་སློབ་ཞུ་མ་ཐུབ་པར་སློབ་འབྲོད་ཆེ་ཚུལ་དང་། ད་ནས་
བཟུང་བོད་དོན་འཐབ་ཚེད་སོགས་ལ་རང་དབང་དང་རོགས་འདེགས་སྲུང་ལྷག་འབྲུལ་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་གཏམ་
བཤད་གནང་བར་རྒྱལ་སློབ་ཚོན་པོ་ཐོབ། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 18 ཉིན། ཉེ་ཅི་ཡུར་(Tezpur,
Assam)དུ་ཆིབས་སྐྱུར་གྲུབ་མཚམས་སྤིང་བུར་སྐྱུ་ཁང་པ་དང་བཀའ་ཚབ་གཡུ་ཐོག་གཉིས་ཕེབས་བསུར་བཅའ་ཉེ་
སྐབས་འབྲེལ་གྱི་གནས་ཚུལ་ཞུས། འཛམ་སྤིང་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོའི་དབུ་ཁྲིད་སོགས་ཀྱིས་འཚམས་ཞུ་སྐུལ་བ་འབྱོར།
རྒྱང་འཕྲིན་དང་བརྟན་འཕྲིན། ཚགས་པར་སོགས་ཀྱི་གསར་འགོད་མི་སྣ་རྒྱས་འདོམས་སྤྱིང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་
ཡོངས་ཁྲུབ་གསུང་བཤད་གནང་། ལྷིང་དོན་ནི། བོད་རྒྱ་གཉིས་སྤོགས་ཀུན་ནས་ཐ་དད་དང་། བོད་ཀྱི་སྤིང་འཛིན་
དབང་སྐྱུར་ཡོད་ཚད་བོད་ཀྱིས་བྱས་པ་ལས་རྒྱ་མིས་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་མེད་པ། ཉེ་ལམ་བོད་ཤར་ཞུལ་དུ་མི་དམངས་
ནས་ངོ་ཚྭ་ལ་བྱས་པར་རྒྱ་དམར་གྱིས་དགོན་གྲོང་གཉིས་ཀའི་སློབ་བཅུད་ཡོངས་ལ་ཅ་གཏོར་དང་དམར་གསོད་ཚད་
ལས་བཀལ་བར་བྱས་པ། ལྷ་སའི་ཞུལ་སོགས་སུའང་རྒྱའི་དན་སློབ་ལ་ངོ་ཚྭ་སྣ་ཚོགས་བྱས་མཐར་རྒྱ་དམར་གྱི་
གདུག་རྒྱབ་རེ་འག་དུ་བྱུར་པར་བརྟེན་བཅོན་བྱོལ་དུ་ཕེབས་དགོས་བྱུང་བ། མི་དམངས་སློབ་ཅི་སྣ་རྟེན་ཚོས་གསུམ་
ཡང་ཅ་གཏོར་བྱེད་བཞིན་པ་སོགས་བོད་ནང་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་གནད་བསྐྱུས་དང་། རྒྱ་གར་གཞུང་དམངས་
གཉིས་ཀྱིས་སྐས་འཛེག་མ་ཉི་ནས་བཟུང་ཆིབས་ཞབས་སུ་སྐྱུང་སློབ་རོགས་འདེགས་གང་ལེགས་གནང་བར་བཀའ་
དོན་ཆེ་ཞེས་སོགས་བཀའ་སྐུལ། ལྟམ་པ་འདྲའི་གནད་དོན་གཙོ་བོ་ནི། རྒྱལ་སྤྱིའི་གསར་འགོད་ལྷན་ཚོགས་སྤིང་། རྒྱ་
ནག་གི་བཅོན་དབང་འོག་བཞག་པའི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ཞེས་པ་རྩིས་མེད་ཡིན་པའི་གཞུང་འབྲེལ་

གསལ་བསྐྱབས་ཐེངས་གཉིས་པ་བསྐྱབས་པ་དེ་དང། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་
དམངས།>>ལས།

ངོས་ཉེ་ཇི་ལུང་མེ་འཁོར་འབབ་ཚུགས་སུ་འབྱོར་སྐབས་བཟུལ་གྱི་ལུང་འཕྲིན་ཆེས་མང་པོ་འཕྲོད་འབྱོར་
བྱུང་ཞིང། འཇམ་སྒྲིང་ས་གནས་གང་སའི་གསར་འགྱུར་མཁན་ཚོའི་སྐྱེ་ཚབ་པ་དང། དབར་འདེབས་བྱེད་མཁན་བརྒྱ་
རྒྱུ་ལས་ས་ཐག་རིང་པོ་དེ་འདྲར་དུ་ཐུག་འབྲུན་ཐོག་། ལོ་དེའི་ལོ་རྒྱུས་ཉན་ཏུ་ཡོང་ཚུལ་བརྗོད་པ་དེ་ནི་ངོ་མཚར་ཆེ་བ་
ཞིག་དེད། ཁོ་པོ་ཅག་གི་གནས་ཚུལ་ལ་འཇམ་སྒྲིང་ཕྱོགས་མཐའ་ནས་དེ་ལྟ་བུའི་དོ་སྣང་བྱས་པ་དེས་སེམས་འགྲུལ་
ཆེན་པོ་ཐེབས་བྱུང། ཞེས་བཀའ་ཐེབས། སྐབས་འདིར་རྒྱ་གར་དང་ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་ཏུ་ཡོད་པའི་བོད་མི་སྐྱབས་བཙོལ་
བ་ཚོས་ངོས་དགོས་ཤིང་བསྐྱར་དྲན་ཡང་ཡང་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ལ། རྒྱ་དམར་གྱིས་ཚོ་འདྲེད་དང་དྲག་ཤིང་གི་རྣམ་
པའི་འོག་ནས་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་མི་འདོད་བཞེད་དུ། དེ་སྔ་བོད་ནས་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་ཉེ་ཡོད་པ་རྣམས་བོད་དུ་ཕྱིར་
སློབ་བྱ་ཅིས་ཀྱི་འཆར་དོན་ལག་བརྟུང་གནང་བཞེད་པའི་སྐབས་སུ། ཡགོང་ས་མཚོག་རྒྱ་གར་གྱི་ས་ཐོག་ཏུ་ཞབས་
བྲུང་འཁོད་པ་དང་དུས་མཚུངས་པར་འཆར་དོན་རྣམས་ཕྱིར་འཐེན་གྱིས་སྒྲིང་འཇགས་པར་གྱུར་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་
བྱུང་ཡོད། བོད་མིའི་ཁོད་གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ང་ཚོ་ང་མཐོ་ཟེར་མཁན་མང་ཡང། གནད་འགག་གི་སྐབས་སུ་
བོད་མི་ཡོངས་ཀྱི་སྐབས་གནས་བཀའ་དྲིན་ལྷ་མེད་ཡགོང་ས་ཡིད་བཞེད་ལོར་བྱ་མཚོག་ལས་གནས་ཕྱོགས་མཐའ་
དག་ནས་སློབ་ཐུབ་མཁན་ཞིག་མེད་ལ། ཕྱིས་སུ་འད་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་འབྱུང་ཚོད་དུ་མི་སྣང་བའི་ལོ་རྒྱུས་དང་དངོས་སྤྱོད་
རང་གིས་ར་འཕྲོད་ངོས་སྟམ།

སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་རྒྱ་གར་དུ་ཐོག་མར་ཞབས་སོར་འཁོད་སྐབས། ཉེ་དུ་ཡིས་
ཡགོང་ས་མཚོག་ཀུན་གྱིས་མཇུག་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་འདོད་པར་རྒྱལ་སྤྱིའི་གསར་འགོད་ལས་རིགས་སོགས་
གྱིས་འབྲེལ་ལམ་བྱ་དཀའ་བའི་ས་ཁུག་ཅིག་ཏུ་བཞུགས་སུ་འཇུག་རྒྱ་དང། ཨ་རིའི་གཞུང་གིས་ཐའེ་ལན་དང་སུད་སི་
གར་དུ་དུ་ཐེབས་ན་ལེགས་ཤིང། འགོ་བོན་གྱི་རོགས་རམ་ཡང་འབྲུལ་ངོས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་བསམ་འཆར་སུལ།
རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་གྱིས་སློན་རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་བཞུགས་སྤོང་བའི་གནས་དོར་སྤིང་(Darjeeling)དུ་
བཞུགས་ན་ལེགས་པར་བསམས་ཞེས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་གྱིས་གསུངས།¹⁵⁴

སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 19 ཉིན། ཤི་ལི་གུ་རིའི་(Siliguri)མེ་འཁོར་འབབ་ཚུགས་སུ་ཐེབས་འབྱོར་
སྐབས། རྒྱ་གར་ས་གནས་དཔོན་རིགས་དང། གསར་འགོད་པ་སོགས་གྱིས་ཐེབས་བསུ་དང་མཇུག་འབྲུན་
ཤིང། སྤྱིའི་གཞུང་མོ་ཇེ་བཙུན་བརྒྱ་སོགས་སྤྱི་ཉེ་དུ་མ་དང། བོད་ཀྱི་གཞུང་ཞབས་དུ་མ། འབྲུག་དང་འབྲས་སྤོངས་
སོགས་ནས་ཡོང་བའི་བོད་རིགས་སེར་སྐྱ་བསྐྱོམས་སྤོང་ཕྲག་ལྷ་བཀའ་བས་ཐེབས་བསུ་དང་ཞལ་མཇུག་ཞུས། དེ་

¹⁵⁴ <<གལ་ལོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་༡༤༩ན་གསལ།

ནས་འཕགས་བོད་མི་དམངས་ཁྲི་སྟག་གཅིག་ཙམ་འདུས་པའི་སར་ལོ་ལི་གྲུ་རིའི་གྲོང་ཁྱེར་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱིས་འཚམས་
ལུ་ལཱ་གསུང་བཤད་གནང་སྟེ། མི་དམངས་དང་ལྷན་དུ། ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སློབ་མ་མཚོག་སྤྱི་ཆེ་བཙན་པར་ཤོག། རྒྱ་ལའི་
སློབ་མ་རྒྱལ་གྱི་ཅིག་། བོད་རྒྱལ་ལོ་སོགས་ཀྱི་འབོད་ཆེག་བསྐྱབས། དེ་འབྲེལ་འཕགས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་དར་གནས་དུ་
འཕྱར་བ་དང་། ར་རོལ་འབྲུད་རྒྱུད་བུ་སོགས་དགའ་བསུ་སྟེ་ལེན་གཟབ་རྒྱས་ལུས།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 20 ཉིན། ལྷ་རྩ་ཆ་སིར་ཆེབས་ཤེབས་སྐབས་རྒྱ་གར་ས་གནས་དཔོན་རིགས་
དང་ཚོས་ལུགས་འཕུས་ཚབ། རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་མི་སྣ། བོད་མི་བཅས་ནས་ཤེབས་བསུ་དང་འབྲེལ་གནས་
གཞིགས་དང་ཉེན་མཚམ་མཚན་དེ། ལྷ་རྩ་ཆ་སིར་རྒྱལ་པོ་དང་ཡུང་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ཚོགས་ཀྱི་མི་སྣས་ཤེབས་སྤྱི་ག་
ལུས་པ་ལྟར། དབུ་གྲུང་ལོག་རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་པར་སྤྲོད་བྱས་པའི་ཚོས་ཀྱི་སྤྱི་གས་བམ་དུ་མའི་པར་ཕྱད་ལུལ། དགོ་
འདུན་ནམས་ནས་རང་རང་སྐད་ཀྱིས་སློན་ཤོས་སོགས་སློན་འདོན་གནང་རྗེས། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་འགྲོ་བ་ནམས་
ཀྱི་པན་བ་དང་བདེ་བ་མ་ལུས་བ་གང་ལས་འབྱུང་བའི་གནས་སྟོན་པ་ལུགས་རྗེ་ཅན་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་
མི་ཉམས་དར་རྒྱས་སུ་འགྲོ་བར་ཀུན་གྱིས་ལུགས་ལུང་སྤར་སྟེ་བཞེས་དགོས་པ་ལས་བཅམས་པའི་བཀའ་སློབ་
གནང་། དེ་ལ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ལུ་རུ་སློབ་མ་བསྟན་འདོན་རྒྱལ་མཚན་མཚོག་གི་མཚན་ཐོའམ་ཉིན་ཐོ་ལས།

དེ་རིང་ལྷར་བཅས་སྤྱི་ཞེའི་གཞུག་རྒྱལ་ཡགོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁུལ་བ་མཚོག་ལྷ་རྩ་ཆ་སིར་ཞབས་སོར་བཀོད། མི་
དམངས་ལ་ཞལ་མཚམ་གནང་། མཚན་ཉེན་དུ་དུ་ལུགས་སློན་མཚན། འདུས་ཚོགས་ལ་གསུང་བཤད་གནང་སྟེ་ཆེབས་
ཞལ་བསྐྱབས། ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 20 ལ་¹⁵⁵ ཞེས་གསལ། དེ་ལྷར་ཤེབས་ལམ་དུ་སྤྱོད་པའི་ཐོ་སྤང་གྲང་། རྒྱ་གར་
འཕགས་པའི་ལུལ་དུ་བདེ་ཤེབས་བྱུང་བ་ནི། རྒྱ་དམར་ལ་མཚོན་ན། ལོ་རྒྱུས་ནང་གི་པམ་ཁ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་དང་། བོད་
མི་དང་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ལ་མཚོན་ན། རྒྱལ་ཁབ་སློབ་པའི་ཞིག་ཡིན། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

༡༩༥༩ ལོར་བོད་མིའི་ཤུན་ལངས་ལ་བྲག་གོོན་བྱས་རྗེས། རྒྱ་མིའི་མགོ་ཁྲིད་ཚོའི་བསམ་སློབ་ནང་། ད་ནས་སྤྱི་གས་
སམ་ཡང་ན། ལོ་གཅིག་གཉིས་རིང་རྒྱ་ལའི་སློབ་མས་མགོ་ཁྲིད་པའི་བཅོན་ཁྲོལ་ལ་ཡོད་པའི་བོད་མི་ཚོས་སྐད་ཅོར་སྟན་
བུ་རྒྱལ་སྤྱི་དྲང་། དེ་ནས་རིམ་བཤམ་ནག་སུབ་ཤེབས་ཀྱི་རིད་བསམ་པའི་རེ་བ་དང་ཚོད་དཔག་བྱས་ཡོད། མཇུག་ཏུ་
ངོས་ནས་ཐོས་པ་ཞིག་ལ། བདེན་པ་ཡིན་མིན་མི་ཤེས་ཀྱང་། ལྷ་སར་བྲག་གོོན་བྱས་རྗེས་མའོ་ཅེ་རྒྱུང་གིས་ཤེ་ཅེན་
ནས་རྒྱ་ལའི་སློབ་མ་ཅི་བྱས་ཅུ་གཙོད་བྱས་པར་དེའི་ལན་དུ། རྒྱ་ལའི་སློབ་མ་སོས་ཉེ་ཤོར་འདུག་ཅེས་བཤད་པར་བརྟེན།

འོན། ད་ཚོའི་དམག་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཐོབ་ཐེད་པར་མམ་པ་རིད་བཤད་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་འདུག། ཅེས་གསུངས་པ་སྤྱི་འཕུས་
དང་བཀའ་ཤིག་སོགས་ལ་སྤུལ་བའི་བཀའ་སློབ་སྤྱི་གས་བསྐྱབས་དེབ་སྤེང་གཉིས་པར་གསལ། གཞན་ཡང་སྤྱི་ག་

¹⁵⁵ Vast as the Heavens Deep as the Sea-Verses in Praise of Bodhicitta ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་རྒྱ་ལའི་སློབ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་
ཉིན་ཐོ་ལས་བཤུས།

ལས་ལ་གཅིག་ཏུ་གོམས་ཤིང་ལག་ཏུ་ལེན་པ་ལ་བྱང་ཆ་ཆེ་བ་རྒྱ་དཔོན་མའོ་ཅེ་ཏུང་དང་ཨུ་རུ་སུའི་དམར་ཤོག་མགོ་གཙོ་ཁི་རོ་ཞོ་ལྷུ་ཕུ་(Khrushchev, 1894-1971)ཞེས་པ་གཉིས་རྒྱ་ནག་གི་ཅིན་ཏུ་འཛོམས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 3 ཉིན་བོད་དོན་སོགས་ཀྱི་ཐད་སློང་མོལ་བྱས་པར། ཁི་རོ་ཞོ་ལྷུ་ཕུ་ཡིས། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་ལོ་དེའི་ལོ་མགོར་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སློང་མོལ་མཚོག་གི་སྐྱ་སློག་འཕྲོག་མ་ཐུབ་པ་དེ་སྐབས་དེའི་རྒྱ་དམར་གྱི་ཞོར་འཁྲུལ་ཆེ་ཤོས་ཡིན་པ་སོགས་མའོ་ཅེ་ཏུང་ལ་སློན་བརྗོད་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཨུ་རུ་སུའི་སྲིད་འཛིན་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚགས་ནས་ལྷོད་སོན་བྱུང་ཡོད།¹⁵⁶ སློང་མོལ་དེའི་སྐབས།

ཁི་རོ་ཞོ་ལྷུ་ཕུ་ཡིས། “ངས་སྐྱེ་མཚོན་ཞིག་གིས་བཤད་མི་ཏུང་བའི་སྐད་ཆ་ཞིག་ཁྱེད་ལ་ཤོད་འདོད་བྱུང་། དེ་ནི་བོད་ཏུ་བྱས་པའི་ལས་དོན་(ཡགོང་ས་མཚོག་བཅན་གྱོལ་དུ་ཐེབས་པ་)དེ་དག་ཁྱེད་ཅག་གི་ཞོར་འཁྲུལ་དེད་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་ཁྱེད་ཚོས་བོད་ལ་དབང་བསྐྱུར་བྱས་པ་ཡིན་པས་དེར་གསང་བའི་ཅ་འཇུགས་བཅུགས་ཏེ། རྒྱ་ལའི་སློང་མོལ་འཆར་གཞི་དང་དམིགས་དོན་བཅས་ཤེས་པར་བྱེད་དགོས་པ་རེད།” ཅེས་བཤད་པ་མའོ་ཡིས་ངོས་ལེན་མ་བྱས། ཡང་ཁི་རོ་ཞོ་ལྷུ་ཕུ་ཡིས། “རྒྱ་ལའི་སློང་མོལ་གྱོལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ནས། གལ་ཏེ་ཁོ་ལོ་ཅག་ཁྱེད་ཚོའི་གནས་བབ་སློང་ཡོད་ན། ང་ཚོས་ཁོ་སློང་གྱོལ་དུ་མི་གཏོང་། ཁོ་དུར་སྐྱམ་དུ་བཅུག་(སྐྱ་བགྲོངས་)ན་ལེགས། ད་ལྟ་ཁོ་རྒྱ་གར་དུ་ཡོད་ཅིང་པལ་ཆེར་ཨ་རིར་འགོ་དེས་པས། དེ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་འིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་དག་ལ་མན་པ་ཞིག་རེད་དམ།” ཞེས་བཤད།

མའོ་ཅེ་ཏུང་གིས། “སྐབས་དེར་ང་ཚོས་རྒྱ་ལའི་སློང་མོལ་བཅན་བཟུང་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཡོང་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་རེད། རྒྱ་གར་གྱི་མཐའ་ཁུལ་རྒྱ་ཆེ་ལ་ས་མཚམས་གང་ཞིག་བརྒྱལ་ནས་འགོ་བ་མི་ཤེས་པས་འགོག་ཐབས་གཤམ་ཡོད།” ཅེས་བཤད།

ཁི་རོ་ཞོ་ལྷུ་ཕུ་ཡིས། “རྒྱ་ལའི་སློང་མོལ་བཅན་བཟུང་བྱེད་པའི་སྐད་ཆ་མ་རེད། རྩོས་གྱོལ་དུ་བཏང་བ་དེ་ཁྱེད་ཅག་གི་ཞོར་འཁྲུལ་དེད་ཅེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། ཁྱེད་ཅག་གིས་རྒྱ་ལའི་སློང་མོལ་གྱོལ་དུ་འགོ་བའི་གོ་སྐབས་སྐད་པ་ཡིན་ན། འེ་རུ་དེ་ལ་འབྲེལ་བ་ཅི་ཡོད་དམ།” ཞེས་སོགས་གནག་སེམས་དང་བཅས་ཏེ་བཤད།

དེ་ལྟར་ཁི་རོ་ཞོ་ལྷུ་ཕུ་ཡིས། ཡགོང་ས་མཚོག་གི་སྐྱ་སློག་ལ་བསྐྱོ་བའི་ལས་ངན་ལག་བསྐྱར་བྱེད་དགོས་པའི་ཚུལ་སོགས་དངོས་ཤུགས་གཉིས་ཀ་ནས་བཤད་པ་<<ON CHINA>>ཞེས་པར་གསལ། དཔེ་དེབ་འདི་བསྐྲུགས་པ་བོད་མིའི་ཁྲིད་མང་ཚམ་ཡོད་ཀྱང་གནས་ཚུལ་འདི་ལྟ་བུ་སྤྱི་ཡུལ་བོད་ཡིག་བོད་སྐད་དུ་མ་བཤད་པ་ནི་ལ་མཚན་ཆེ་བའི་གནས་སུ་མཐོང་། སྤར་ཡོལ་བའི་རྒྱལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་འཛིགས་ཡེ་རེ་བ་འདི་ལྟ་བུ་དག་མ་ཤེས་པར་བོད་མི་མཐོ་རིམ་པ་རྣམས་ཀྱིས། བང་ཁུལ་དོགས་འདྲོགས་དང་འགྲན་ཚོད་ཐུག་དོག་སོགས་ཤེས་ཐང་ཐང་དུ་བྱས་ཀྱང་། ཕྱི་མིའི་

¹⁵⁶ ཁི་རོ་ཞོ་ལྷུ་ཕུ་དང་མའོ་ཅེ་ཏུང་གི་སློང་མོལ་འདི། ཨ་རིའི་སྲིད་ཐོག་གཉིས་ཀྱི་རིང་ཕྱི་འབྲེལ་དུང་ཆེ་དང་གསང་བའི་ལས་དོན་སོགས་བྱས་ཤིང་། ལོ་སྟོན་ཞི་བདེའི་རྟགས་མ་ཐོབ་མཁམ་ Henry Kissinger ཞེས་པས་བྲིས་པ་<<ON CHINA>>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་ 727 ལས་གསལ།

གཡོ་ཁམ་དང་ཚུལ་འཚོས་སོགས་ལ་ཅི་མི་སྟུམ་བར་ཡིད་ཆེས་སློ་གཏོད་བྱས་བྲགས་པའི་སེམས་ཁམས་དེ་ལྟ་བུ་ད་
དུང་ཡང་འདོར་སྐབ་མེད། གནས་སྐྱེད་དེ་ལྟ་བུའི་འོག་ཉེ་རབས་འཕྲོག་ཚོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཁོད་དབྱིན་ཇི་སོགས་བོད་
འབྲེལ་སྤྱི་མི་དག་གིས་བོད་ལ་མགོ་སྐོར་བཏང་བའི་ཚད་སྲུས་ཀྱང་འཇམ་དཀའ་ནའང་།¹⁵⁷ དེ་དག་བོད་ཀྱི་གྲོགས་པོ་
ཡིན། ཡགོང་ས་མཚོག་སྐྱབས་ཐག་ཉེ་ཟེར་བ་སོགས་ཤིན་ཏུ་མང་། གང་ལྟར། ལྷུང་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་
མཚོག་གིས། <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་སྐྱབས་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པ་ལས། ཡགོང་ས་མཚོག་བཅོན་གྱི་ལོ་དུ་ཕེབས་པའི་
ཚུལ་ལ། དོན་དངོས་ཐོག་སྐྱུ་རོ་པ་ལྟ་སོགས་སྐྱུ་འཁོར་ནང་མ་རྣམས་དང་། སྐྱུ་སྐྱུང་བ་དང་བཅོན་མོལ་རྒྱལ་སྐྱོབ་ཀྱི་
ལས་ལ་ཞུགས་པ་སོགས་ཀྱིས་རང་གི་ལུས་སྲོག་ལོངས་སྤོད་བྱིས་མི་ཉེ་སྟོན་དང་བཅས་པ་ཡོངས་སུ་སློབ་བཏང་སྟེ་
འབད་བ་བསྟེན་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། སྐྱུ་ཆེ་མེད་པོ་འབད་བ་དང་དཀའ་བའི་ལས་ལ་ཟད་ཅིང་དོན་
དངོས་ཁོ་ན་མདུན་དུ་བསྐྱེད་པའི་སྐྱེས་བུ་ཞིག་གི་གསུང་དུ་མདོན་ཏེ། དེ་ཡང་ཆེ་ཆེ་ལེགས་ལེགས་ཀྱི་ལས་དོན་ཅི་ཞིག་
གྲུབ་ཀྱང་། མིའི་འབད་བཅོན་དང་དཀའ་ངལ་རྣམས་རིམ་བུ་གཉིས་པ་དང་ལྟ་སྐྱུང་གི་མགོན་སྐྱབས་གྲོགས་དན་རིམ་
པ་དང་པོར་འཛོག་པའི་བོད་མི་བྱིངས་ཀྱི་སེམས་གཤིས་ལ་གཅིག་ཏུ་སྐོལ་བའི་གཏམ་དུ་མཛོང་ངོ་།།

གང་ལྟར། གོང་དུ་བྲིས་པ་ལྟར། བོད་སྤོངས་ལྟ་མི་གཉིས་ཀྱིས་འབད་བཅོན་དང་ཐབས་མཁས་གསང་
སྐབས་ཡིད་འགྲོད་མེད་པར་གནང་བའི་འོག་སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་སྟོན་འཁོར་ལོར་བྱ་སྤོང་
ཁ་ནས་ཕེབས་ཐོན་གནང་སྟེ་ཉིན་གཉིས་ཅམ་སྤྱིན་པའི་རྗེས་རྒྱ་མིས་ད་གཞོད་གསལ་ཉོགས་བྱུང་ཞིང་། ད་ནི་ཡོངས་
སུ་བོད་མིའི་མགོ་སྐོར་འོག་ཚུད་སོང་སྟུམ་པའི་འགྲོད་སེམས་དང་སྤང་བྱུག་ལྟན་ཅིག་སྐྱེས་ཏེ་གཏོར་སྐོལ་བཅོམ་
འཕྲོག་དང་དམར་གསོད་སོགས་ཀྱི་ལས་ཚུལ་ཡ་ང་བ་དག་སྤར་ལྟག་རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱིས་བོད་ཁམས་ཡོངས་དཔྱལ་བ་ལྟ་
བུར་བསྐྱུར་བའི་མགོ་བཅུགས། དེའི་སྟོན་ལྟ་བུར་<<ཀ་ལིམ་པོང་གི་སྐྱབས་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པ་ལས།

རྒྱ་མིས་བོད་དུ་བྱུང་བའི་གདུག་རྩུབ་ཀྱི་ལོ་ལན་ཐམས་ཅད་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་གཡོགས་ཀྱང་དེ་ནི་བདེན་པ་རྩ་
ནས་མིན། གཏོར་བཅོམ་ཀྱི་ལས་ངན་མང་ཆེ་བ་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་མ་བྱུང་གོང་ནས་བརྩམས་ཏེ། བོད་མི་རྣམས་
ཀྱིས་མི་རབས་ནས་མི་རབས་བར་དུ་བསགས་པའི་རྒྱ་ལོར་ཐམས་ཅད་རྩ་མེད་དུ་བཏང་བེན། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1959
རྗེས་ལ་དགོན་པའི་ནང་གི་ཡོད་ཚད་གཏོར་བཤིག་བཏང་། བོད་དུ་དགོན་པ་སྤོང་སྐྱབས་ཀྱི་ཅམ་ཡོད་པ་ལས་འགའ་ཞིག་
ལ་མི་ལོ་ཆིག་སྟོང་ནས་ཆིག་སྟོང་ལྔ་བརྒྱའི་བར་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད། ... རིག་གནས་གསར་བརྗེ་མགོ་མ་བཅུགས་གོང་
དགོན་པ་དེ་དག་འཕྲོག་བཅོམ་ཀྱིས་སྤོང་བར་བསྐྱུར་ཏེ་ཐམས་ཅད་མེད་པར་གྱུར། སྤྱི་ལོ་ 1966 ལོར་རིག་གནས་
གསར་བརྗེ་མགོ་འཕྲོགས་སྐབས། རྒྱ་འདོད་པ་རྣམས་བརྒྱུས་ཟེན་ཅིང་གསོད་འདོད་པ་རྣམས་ཤིན་ཟེན། ལུས་དུ་ལུས་པ་

¹⁵⁷ ࣳ་སྐྱུས་རྒྱལ་དོན་མཚོག་གི་སྐྱུ་ཆེད་ལོ་རྒྱུས་<<ཀ་ལིམ་པོང་གི་སྐྱབས་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པ་སོགས་བཅས་སྟོན་མིན་པར་ཞིབ་ཏུ་བསྐྱབས་ན་
སྤྱི་མིའི་གཡོ་ཁམ་ཀྱིས་བར་ཆད་ཅི་དང་ཇི་བྱས་ཤིན་ཏུ་གསལ།

རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་འཁྱུ་འཁྱི་ལ་ཆེན་པོ་འཛེན་པ་ལྟ་བུ་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཉེད། ལྷོད་ཆ།

ཞི་ནང་སྤྱིང་བལ་བའི་ཕྱིའི་སློམ་གཞི་ཅམ་ཡིན། རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྐབས། དགོན་པའི་ཚིག་གྲང་རྣམས་བཞེག་
སྟེ་ཕྱིའི་སློམ་གཞི་ཅམ་པོ་བ་དེ་ཡང་མེད་པར་བྱས། དེ་ནི་མི་ལོ་ཉེ་ལུང་རིང་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཉང་གི་མགོ་གཙོ་དག་
གིས་བཞོད་སྲིག་བྱས་པའི་འཆར་གཞི་ཅན་གྱི་ལས་ཀ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། ད་ལྟ་རྒྱ་ནག་གིས་བཤའ་པ་ལྟར་གྱི་“སློབ་བྱུང་
བྱུང་བའི་གོད་ཆག”ཅིག་མིན། ཞེས་གསུངས་སོ།།

བཅུ་གཉིས་པ། གྲེས་ཀྱི་བཞུགས་སྐྱོད་དང་པོར་ཞབས་སོར་བདེ་འཁོད་ཀྱིས་བསྟན་སྲིད་ཀྱི་མཛད་པ་

རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་པའི་རིམ་བར་གྱེ་བ།

མ་སུ་རིར་ཕེབས་འབྱོར།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ལྷ་མ་ 4 ཚེས་ 21 ཉིན། མ་སུ་རིར་(Mussoorie)གྲེས་ཀྱི་བཞུགས་གནས་པོ་བྱང་དང་པོ་
ལྷེར་ལ་སྤྱོད་ཁང་རམ་ Birla House ཞེས་པར་ཆེབས་སྐྱོད་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཁང་བཅུགས་མ་ཅན་དེ་ནི་ཡུལ་སྤྱོད་ས་ལྷན་
སྤྱུག་པའི་དབུས་ཀྱི་དེ་ལྟ་འབྲུང་ཞིག་གི་སྤྱོད་ཏུ་ཡོད་ལ། Birla གྲིམ་ཆེར་ཞེས་པའི་འབྱོར་ལྷན་མི་ཆེར་དེའི་དབུར་
དུས་ཀྱི་སྤོད་གནས་ཉམས་དགའ་བ་ཞིག་ཡིན། སྤྱོད་ཁང་དེར་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སྟན་ཉི་དང་ནི་དུ་སོགས་བཞུགས་
ཚོར་ཞེས་གྲང་ཟེད། ལྷེར་ལ་སྤྱོད་ཁང་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་སྐབས། རྒྱ་གར་གྱི་སྲིད་བྱང་ཆེ་གཞོན་པ་དང་བྱང་
འབྲེལ་བྱང་ཆེ། ལྷ་ཏར་པར་སྡེ་ཞི་མངའ་སྡེའི་སྤྱི་བྱེད་སྡེ་ཆེན། ས་གནས་སྐོར་སྐྱོད་དམག་གི་སྤྱི་བྱེད་སོགས་དཔོན་
རིགས་མང་པོས་གཞུང་འབྲེལ་སྡེ་ལེན་གཞུང་རྒྱས་ལུས། སྤྱོད་ཁང་དེ་ཉིད་གཙང་སྐྱོད་ཅིང་གཡས་གཡོན་གྱི་ཁོར་
ཡུག་ཤིན་ཏུ་མངོས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེའི་ཡང་སྤྱོད་ཏུ་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་གཞིམ་ཆུང་དང་། ཤོད་དུ་ཚོམས་ཆེན།
དེའི་མདོར་མཛུབ་འབྲུང་ཁང་སོགས་ཡོད་ཅིང་། སྐབས་དེའི་ཆེབས་ཞབས་སུ་ལྷན་བཅར་ཡོངས་འཛིན་ལྷན་གཉིས་
དང་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ། སྤྱི་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྤོལ་མ། མངའ་རིས་རིན་པོ་ཆེ། ལྷུང་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་
སོགས་སྤྱི་འཁོར་ཞབས་གྲངས་ 13 ཅམ་ཡོད་ཅེས་ཀུན་སྲིད་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཚོན་གྱིས་མཚོན་ཐོ་དང་བཅས་གསུངས།

སྤྱི་ཚེས་ 23 ཉིན། སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་མཚོག་པོ་མཚོག་དང་ཡོངས་འཛིན་ལྷན་གཉིས་བཅས་ལྷན་བཞུགས་
གྱིས་འཛུམ་སྲིད་གི་ཡུལ་གྱི་སྤྱི་དང་། བྱང་པར་དུ་རྒྱ་དམར་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་འབྲུག་ཚོད་བྲག་གཞོན་སོགས་ཞི་སྤོད་
བསྟན་སྲིད་ལ་འཕྲིན་བསྐྱེད་དང་། རྒྱུ་འདས་སུ་གྲུར་པ་ལྷན་སྐྱེད་བྱང་ཆེན་རྒྱལ་སར་རེག་པ། ལྷ་ས་སྤོལ་གྱིས་མཁར་
བ་དང་བྲག་རྒྱབ་ཀྱི་འོག་དུ་ཆུད་པ་སོགས་རིང་མིན་དཀའ་སྤྱུག་ལས་ཐར་བའི་སྤྱུགས་སྤོལ་རྒྱ་ཆེར་མཛད། སྤྱི་ཚེས་

24 ཉིན། སྤྱི་ཞབས་ལེ་དུ་མཚོག་མ་སུ་རིར་ཆེད་བཅར་གྱིས་ཡགོང་ས་སྤྱུགས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་དང་མཛུབ་
འབྲུང་ལུས། དེ་ལ་ <<བཅན་ཕྱོད་གྱི་རང་དབང་>>ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

སྤྱི་ཚེས་ 4 ཚེས་ 24 ཉིན། བརྗེ་ཏུ་ལེ་དུ་སྤྱི་དངོས་སུ་མ་སུ་རིར་ཕེབས་ཏེ་དེད་ཅག་གིས་རྒྱ་ཚོད་བཞེད་རིང་གསུང་སྐྱོར་
ཞིག་བརྗེད་དེ་བཀའ་མོལ་གནང་། རོས་གྱིས་ཐོག་མར། ཁོར་གིས་ལྷ་རྒྱུགས་གནང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁོ་ལོ་སྤྱོད་འདས་
དུས་བྲག་གྲུབ་ནས་སྤྱི་ལོ་དུ་ལོག་པའི་རྒྱལ་བྲན་གསོ་ལུས་ཤིང་། དེའི་རྗེས་སུ་ཤོད་ནང་དུ་ཇོ་བོ་གི་གནས་རྒྱལ་ཅི་
བྱང་སྤྱི་དང་། དེ་ནས་ཁོར་གི་དེ་སྤྱི་དགོངས་འཆར་ལྷུང་བསྐྱེད་ཏེ་རྒྱ་མི་དང་ལྷན་དུ་བྲང་རྒྱུགས་དང་གཡོ་ཚོལ་མེད་
པའི་དང་། སྤོལ་བརྗེད་ལྟེད་དགོས་སར་སྤོལ་བརྗེད་དང་། རོས་མཐུན་དོན་ཆེན་བཅུ་བདུན་ཞེས་པའི་འབྲུ་དོན་ལྷན་ས་

རྒྱལ་འཁྲུངས་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་འདྲེད། རོག་མར་རྒྱ་གར་དུ་ཉེན་གཞི་འཚོལ་བའི་འཆར་གཞི་མེད་པར་ལྷུན་ཅི་རྫོང་དུ་བོད་
ཀྱི་སྲིད་གཞུང་འཛུགས་འདོད་པ། ལྷ་ས་ནས་འཕྱོང་བའི་གནས་ཚུལ་ཁོ་ནའི་དབང་གིས་འཆར་དོན་ལ་འགྱུར་བ་ཐེབས་
ཚུལ་བཅས་ལུས་མཚམས། ལྷ་ཞབས་ནི་རུ་མཚོག་ཐུགས་སེམས་འཁྲུགས་ཏེ། “ཁྱེད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་གནང་བྱུང་རྒྱ་གར་
གཞུང་གིས་དེ་ངོས་ལེན་གནང་ཐབས་མེད།” ཅེས་གསུངས། རོག་ཀྱི་སེམས་སྟེ། ལྷ་ཞབས་ནི་རུ་ཡིས། རོག་རང་དུས་
ནས་དུས་སྟེ་བཀའ་བཏུན་གནང་དགོས་པའི་ན་གཞོན་ཞིག་ཏུ་གཟིགས་པ་འདྲ་སྟེ། རེད་ཅག་གིས་བཀའ་མོལ་
གནང་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་ཐེངས་གཅིག་གཉིས་ཤིག་ལྷ་གིས་ཅོག་ཅི་སྟེང་བརྟུངས་ཏེ། “དེ་ཅི་ལྟར་ཡོང་སྲིད་དམ་”

ཞེས་ཐུགས་ཁྲིམ་པའི་རྣམ་པས་གསུངས། ཞེས་ལྷ་ཞབས་ནི་རུ་ས་ཐོག་མ་ཉིད་ནས་རྒྱ་གར་དུ་བོད་གཞུང་བསྐྱར་
འཛུགས་གནང་རྒྱུ་རོག་མི་གནང་བའི་རྣམ་པ་མངོན་གསལ་དུ་བསྟན་པའི་ཚུལ་དེ་གསལ་བར་གསུངས། དེ་
ནས་ཀྱང་བཀའ་ལས།

གང་ལྟར། ཁོང་དབང་ཡོད་གནང་མཁན་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པའི་རྟགས་མཚན་ཇི་གསལ་དུ་གྱུར་ན་ཡང་སྟེ་མཐུན་བཀའ་
མོལ་ལུས་མཐར། སེམས་སྟེ་ཡོད་པའི་དོན་དག་གཅོ་བོ་གཉིས་ཏེ། གཅིག་ནི། རང་བཅོན་ཚོད་ལེན་གྱི་བར་ཚོད་
སེམས་བརྟན་བོ་ཡོད་པ་དང་། གཞན་དེ་ནི། བོད་ནང་མི་གསོད་ཁྲུག་མཚམས་འདོག་ཡོང་ཐབས་འཕྲལ་དུ་བྱ་
དགོས་པ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་བཀའ་མོལ་ནན་ཏན་ཏུ་ལུས་པར། ཁོང་གིས་བཟོད་སྐྱོམ་མ་ཐུབ་པར་གསུང་ལུགས་ཆེན་པོས་
“དེ་ཡོང་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་རེད།” ཅེས་གསུངས་ཏེ་སྐར་ཡང་། “རང་བཅོན་འདོད་པ་དང་མི་གསོད་ཁྲུག་སྐྱོར་མི་འདོད་
པ་གཉིས་ལྟར་དུ་ཡོང་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་རེད།” ཅེས་ཁོང་ཁྲིམ་མས་མཚུ་འདར་ཞོར་[བསྟན་ཏེ་]གསུངས། ཞེས་གསུངས།

སྲིར་ན། ལྷ་ཞབས་ནི་རུ་ནི་སྲིད་དོན་པ་ལེགས་གས་སུ་ཅི་ནའང་། ལྷན་རྒྱུ་འཚེ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་ལ་མཉེས་ཚོར་དེ་
ཅམ་མེད་པ་ཞིག་དང་། སྲིད་ཀྱི་དོ་རང་འཁྲུག་སྟེང་མཁས་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པར་མངོན། ཁོང་གི་བཞེངས་སྟོགས་
ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་ལྷན་ཀ་གཉིས་ཀ་ཡོད། ལྷ་ཞབས་ནི་རུ་འི་གནས་ཚུལ་ཡོང་ཁུངས་ནི། རྒྱ་ནག་གི་ཅིན་དུ་སྲོད་པའི་རྒྱ་
གར་གཞུང་ཚབ་ Sardar Panikkar ཡིན་ལ། དེའི་གྱེད་སྐྱོད་ནི་ཡིད་ཚིན་མི་རུང་ཞིང་གཡོ་འཕྲལ་ཆ་བ་ཞིག་རེད་
ཅེས་ལུབ་སྟོགས་ལོ་རྒྱུས་སྟེ་བས་ཟེད།

སྐབས་དེར། སྲིད་སྟོན་ནི་རུ་ལ། རང་གི་བཀའ་མོལ་གནང་སྟངས་ཚུལ་མཐུན་མ་ཡིན་པ་དང་སྲིད་དོན་གྱི་
རྟོག་འཛིང་ཁོང་དུ་ཡོད་པའི་སྐོ་འཁྱོད་དང་ཐུགས་འཚབ་གཉིས་ཀ་བྱུང་ཞིང་། སྲིད་ནས་ཀྱང་ལོ་མང་རིང་རྒྱ་གར་གྱི་
གྲོས་ཚོགས་ནང་བོད་རྒྱའི་ཐོག་བཟུང་བའི་སྲིད་རྒྱལ་ལ་སྐྱོན་བརྫོད་གྱེད་མཁན་མང་ཅམ་བྱུང་། གང་ལྟར། ཁོང་གིས་
དེ་ལྟར་གནང་བ་ནི། “མན་ཚུན་ལ་དག་ཚོལ་མི་གྱེད་པ་”དང་། “མན་ཚུན་གྱི་ནང་སྲིད་ལ་ཐེ་གཏོགས་མི་གྱེད་པ།” “ཞི་བདེ་
མཉམ་གནས་བྱ་རྒྱུ་”སོགས་སྟེ་ལོ་ 1954 ལོར་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་བར་དུ་བཞག་པའི་“ཅ་འཛིན་གྲོས་དོན་ལྷ”
(Panchsheel Agreement)ལ་བཅི་འདོག་གིས་རྒྱ་གར་སྲུང་སྐྱོབ་གནང་རྒྱ་སྟེ། རང་ཉིད་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་སྲིད་དུ་གཞན་
སྐོས་གཏོང་བ་སྲིད་དོན་པའི་ཅ་གནང་དང་བོ་ཡིན། ཡང་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

ངོས་རང་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་པའི་གནས་ཚུལ་དང་འགྲོགས་ཏེ་རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་ཚོགས་ནང་དུ་ཚོད་སྐྱོད་ལྷན་ཚུགས་ཆེར་བྱུང་
ཞིང་། སྤྱིད་དོན་པ་མང་པོས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་བཞུགས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ལྷ་ས་ཐོན་དོན་ཐོག་བསྐྱབས་པའི་བྱ་བ་ལ་སྦྱོན་བརྗོད་
ལྷན་ཚུགས་ཆེར་བྱས་ཡོད། ད་ལྟོ་ཞོང་གིས་དེ་སྤོང་ཞོང་གི་སྤྱི་ལོ་ 1957 ལོར་ཐོན་དུ་ཕྱིར་ལོག་གྱེད་དགོས་པར་ལུ་ཚུགས་
ཆེན་པོ་གནང་བ་དེར་ལོངས་འགྲོད་སྟེ་བཞེན་པའི་ཚོར་སྣང་བྱུང། ཞེས་གསུངས། རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱིད་དོན་པ་ Acharya
Kripalani ཞེས་པས། བེ་རུས་རྒྱ་ནག་དང་ལྷན་དུ་ཕྱོགས་ཚོད་བཞག་པ་ལོ། བསམ་ངན་གྱིས་ཀྱང་ནས་བསྐྱབས་ཏེ་
གནའ་པོའི་མི་རིགས་ཤིག་ཅ་མེད་དུ་གཏོང་བ་ལ་མོས་མཐུན་གྱི་ཉུགས་ཐེལ་བརྒྱབས་པ་ཞིག་དེད་ཅེས་སྦྱོན་བརྗོད་
གནང། གང་ལྟར། བཀའ་མོལ་གནང་བའི་སྐབས་དོན་ལོ། རྒྱ་གར་ཕྱོགས་ནས་རྒྱ་འགོག་པོད་སྦྱོབ་ཀྱི་ཕྱག་ལས་གང་
ཡང་ཐད་ཀར་མི་གནང་བའི་བཞེངས་ཕྱོགས་གསལ་ཐོན་བྱུང་བ་དེ་དེད། དེ་ལ་ལོངས་ས་མཚོག་གིས།

ཞེ་རུ་ཡིས་ཀྱོད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་སྐད་རྒྱ་གར་གཞུང་དུ་དང་ཡང་རྒྱ་ནག་གི་འགལ་ཆར་ལངས་མི་སྐབས་དང་། དེ་ལོ། གང་
མཚོགས་ཅི་ཞིག་བྱ་དགོས་མིན་ཐད་ཀྱི་འཆར་གཞི་མ་བཏིང་བར་དེ་ཞིག་ངམ་གསོ་བརྒྱབས་ན་ལེགས་ཤིང་། འདིའི་
ཐོག་གོ་བསྐྱར་གྱེད་པའི་དུས་སྐབས་གཞན་ཞིག་ཡོང་ངེས་ཡིན་ཞེས་བཀའ་མོལ་གནང་བ་གོ་མ་ཐག ། གཞི་ནས་ངོས་
དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་ཀྱི་མ་ལོངས་པའི་གནད་དོན་དེ་རྗེས་བྱ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་མིན་ཤེས་ཉོགས་བྱུང། དེ་ལོ་ངོས་ཀྱི་
སེམས་སྤོངས་པ་ལས་ཀྱང་ཆེས་ངེས་གཏན་མེད་པར་གྱུར་པའི་གནས་སྟངས་དེ་དེད། དེད་ཅག་གི་མཚན་འཕྲད་དེ་
ཚུང་ཐད་མཚན་མཐུན་གྱི་ངང་ནས་མཚམས་འཇོག་བྱས་ཏེ་ཞོང་ཐེབས་ཐེན་པའི་རྗེས་སུ། ངོས་རང་ལ་ཚོད་ལས་བརྒྱལ་
བའི་རྒྱོ་པམ་བྱུང།¹⁵⁸ ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་ཐེབས་ལམ་དུ་འོ་བརྒྱལ་ཆེན་པོ་བྱུང་སྟེ། རྒྱ་གར་ས་གནས་སུ་སྐྱེ་
ངམ་གསོ་སའི་གནས་ཤིག་རྙེད་ན་ཡང་། དེ་མ་ཐག་སྐར་གྱི་ཕྱགས་དེ་རྣམས་འགྲུབ་དཀའ་བའི་གནས་སྟངས་ངོ་མ་དེ་
རྒྱ་གར་གྱི་དབུ་བྱིད་རང་གི་ཞལ་ལས་དངོས་སུ་གསལ་བྱེད། གང་མཚོགས་པོད་ཡུལ་གྱི་མི་གསོད་ཐུག་སྦྱོར་
མཚམས་འཇོག་དང་པོད་ཀྱི་རང་དབང་བརྒྱུད་གསོ་གནང་རྒྱུའི་ཕྱགས་དེ་ལ་ཡང་འགོག་སྟེན་གྱི་རྣམ་འགྱུར་དང་།
ཕྱིར་འཐེན་དུས་འགྲང་ག་ཀོར་དགོས་ཚུལ་གྱི་གསུང་བབ་སོགས་གཞིགས་ཤིང་གསལ་བ་ན། ལོངས་ས་མཚོག་གི་
ཕྱགས་ལ་བཟོད་པར་དཀའ་བའི་ཕྱགས་པམ་བྱུང། དེ་ལྟར་རྒྱ་ནག་གི་བཅའ་འཁུལ་དེ་དེ་མ་ཐག་འགོག་ཐབས་མེད་པ་
དང་། རྒྱ་གར་གྱིས་སུ་མཐུད་བཏང་སྟོམས་སུ་འཇོག་པའི་བཞེངས་ཕྱོགས་བརྒྱུད་སྐབས། གནས་སྐབས་ཀྱི་དཀའ་
ངམ་སེལ་ཐབས་ཐོག་མི་ཐེབས་ཀ་མེད་དུ་གྱུར།

¹⁵⁸ བཅའ་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་ལས་པམ་བརྒྱུད་གྱིས་བྱངས།

བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བླང་གི་སྐྱུག་ཐམ་དང་གལ་ཆེའི་ ཡིག་རིགས།

སྤྱི་ལོར་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་སྟོན་འཁོར་ལྷན་ལྷན་ལོར་སྤྱིར་ནས་ཕེབས་ཐོན་སྐབས། རྒྱལ་བའི་སྐྱུ་ལྷན་ལྷན་ལ་སྐྱུག་པའི་རྩ་བའི་གོ་གནས་བབ་བརྒྱུག་དཀའ་བ་གཅིག་མཚུག་གཉིས་སྟོན་དུ་བྱུང་བའི་ཁར། གར་ཕེབས་གར་བཞུགས་ལ་ཡང་དེས་གཏོན་མེད་པས་ཕལ་མོ་ཆེའི་སྐྱུག་པའི་གཞུང་འཛིན་གྱི་སྐྱུག་ཐམ་དང་ཡིག་ཆ་བསྐྱམ་རྒྱུར་སྐྱུག་པའི་བྱུང་མེད། འོན་ཀྱང་། རྒྱ་ཡུལ་ལས་འདས་བ་ཞིག་ལ། སྟོན་འཁོར་གྱིས་བཞུགས་སྐར་ཐོག་མ་མ་སྐྱུ་རིར་ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲལ་སྟོག་སྟེང་སྐབ་བསྐྱུག་ལོར་བཟང་མཚོག་ནས་རྒྱལ་བའི་སྐྱུག་ཐམ་ཆ་ཚང་ཡོད་པའི་ཐམ་སྐམ་དང་ཆེངས་ཡིག་སོགས་རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོའི་སྐྱུག་ཏུ་སྐྱུལ། དེ་ལ་<<བྱ་བ་ལས་གྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་>>

ལས།
ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ བོད་ས་ལག་ལོ་རྒྱུ་ ༩ ཆོས་ ༢༠ ཉིན་རྒྱ་གར་མ་སྐྱུ་རིར་ཞབས་སོར་འཁོད་མཚམས་གོང་དུ་འཁོད་པའི་སྐྱུག་དམ་ཆ་ཚང་ཡོད་པའི་དམ་སྐམ་ཡལོང་ས་སྐྱུབས་མགོན་ཆེན་པོའི་སྐྱུག་ཏུ་གྲུས་རང་ནས་འབྲལ་ལམ་ཞུས། དེ་དང་སྐྱུགས་མཚུངས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ བོད་ཤིང་སྐྱུག་ལོར་དབྱིན་གཞུང་བར་བཞུགས་གྱིས་རྒྱ་བོད་ཆེངས་མོལ་གནང་བའི་ཡིག་ཆ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་སོགས། དུས་གསུམ་དཔོངས་བཞེད་ཆ་ཚང་བ་སྐྱུགས་བསྐྱིགས་བྱས་པའི་ཆེངས་དེབ་མཚོད་སེར་རྒྱལ་ལྷན་དེ་ཅེ་ཡིག་ཆང་གི་སྐྱུག་གིས་དཀར་ཆག་ཁོངས་ནས་བཏོན་འཁྲུང་བྱས་པ་དེ་ཡང་ཡལོང་ས་སྐྱུབས་མགོན་ཆེན་པོའི་སྐྱུག་ཏུ་གྲུས་བ་རང་ནས་ལོ་རྒྱུས་སྟོན་གསང་དང་སྐྱུགས་འབྲལ་ལམ་ཞུས་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས། དེ་དག་རི་ལྷར་འཁྲུང་བའི་ཆུལ་ལ་ཡང་སྟོག་སྟེང་པས།

ཐོན་ནས་ཡལོང་ས་སྐྱུབས་མགོན་ཆེན་པོའི་སྐྱུ་མཁུན་དུ་བཅར་ཉེ། ལྷང་ལས་གྱི་སྐྱུག་དམ་དམ་སྐམ་ཆེན་མོ་གཟེས་རྒྱུང་མཚོན་གཟེས་ཁང་དུ་ཡོད་པ་དེ་གསོལ་རས་ཞུ་རྒྱ་དང་། ཐོན་ནས་གདན་ཞུ་ཞུ་གི་ཡིན་ཞུས་པར་དེ་འདྲ་ཞེས་པ་སྟོག་མགོ་ཐོན་གྱི་མ་དེད། སྐྱུག་དམ་རྒྱུང་དུ་ཞིག་ཨམ་སྐུག་ནང་འཁྲུང་ཤོག་ཅེས་བཀའ་ཕེབས་ཀྱང་། དེ་ནི་གཏོན་ནས་འགྲིག་མིན་ལ་ལྷང་ལས་གྱི་དམ་གཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བར་བརྟེན། དེས་པར་དུ་གདན་ཞུ་དགོས་གལ་ཆེ་བས་གདན་ཞུའི་ལས་འགན་ཡང་གྲུས་རང་ལ་འཁྲི་བས་དམ་སྐམ་དེའི་ནང་བོད་སྟོངས་ལྷ་མིས་སྐྱུལ་བའི་གསེར་ཐམ་དེ་རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་ནས་བཟུང་སྟེ་རྒྱལ་མཚོག་སྐྱུ་སྤེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་བར་སྐྱུགས་དམ་རྒྱུན་འཇགས་སྐྱུལ་སྐྱུག་དམ་རྒྱ་དམ་ཁབ་གཉིས། སེར་ཐམ། ཉུགས་དམ་བཅས་རྩ་འཛིན་གཅིགས་ཆེར་མཚན་སྐྱུས་རྣམས་ཆ་ཚང་བ་ཡོད་གཤིས། སྐབས་དེར་གསོལ་གཟེས་མཚོན་གསུམ་ནས་མ་མཐུན་པར། ཡལོང་ས་སྐྱུབས་མགོན་ཆེན་པོས་གཟེས་རྒྱུང་མཚོན་གཟེས་སྐྱུག་ནས་ཐོན་ལ་སྐྱུལ་བ་ལྷར་གཟན་ལོག་ཏུ་སྐྱུས་ནས་སྐྱུས་ཀྱང་མཚོར་བ་བྱས་ཉེ་ལས་ལག་ཏུ་སྐྱུས། དེ་ནས་ཡིག་ཆང་སྐྱུག་གིས་ཁོངས་ནས་ཤིང་སྐྱུག་སེམ་ལར་དབྱིན་རི་བར་བཞུགས་གྱི་རྒྱ་བོད་ཆེངས་མོལ་གནང་བའི་ཆེངས་ཡིག་འོ་བཟུས་དང་། རྒྱ་བོད་གཉིས་གྱི་སྐྱུ་སྤྱིའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། མ་འོངས་རྒྱ་བོད་གཉིས་དབར་དཔོངས་བཞེད་མཚན་

སྤྱི་གསལ་སོགས། མིན་དོན་སྤྱི་གསལ་བསྐྱེད་མཚན་པའི་ཆེད་དེ་མཚན་མེད་མཚན་མེད་མཚན་གྱི་ལྷན་ཁྲུང་ལྷན་ཁྲུང་ལྷན་ཁྲུང་གི་གཅིག་ཡོད་པ་དགོས་གསལ་ཆེ་བས་ཡིག་ཚང་གི་ཡིག་ཆ་གསལ་དབུ་རིའི་ལག་ནས་སྒྲུབ་ཏེ་དེ་གཉིས་དོན་ཆས་བསྐྱབས། ང་རང་བོད་ཆེས་ ། ཉིན་སྤོ་མཉེས་ཐང་བསྐྱེད་སྤོ་ཐོན་བྱེད་དགོས་བྱུང་སྐབས། ཅེ་བྱུང་ལས་ཚན་ཆ་མོ་དག་དབང་བསོད་ནམས་མཉམ་དུ་འགོ་རྒྱུ་བྱས། ཞེས་སོགས་ཞིབ་དུ་གསུངས། འོན་ཀྱང་། <<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལྷན་ཁྲུང་གཞན་ཞིག་བཞོད་འདུག་པར་སློབ་སྦྱང་བས།

གང་ལྟར་བཀའ་ཤིག་ནས་རྒྱ་གར་དུ་བཀའ་ཐམ་གཅིག་རང་བསྐྱབས་རྒྱུ་འདུག། དེ་མིན་བསྐྱབས་དོན་གསལ་ཤིག་ལ་མཁོ་བའི་ཆེད་ཆེད་ལོག་པ་ལག་གིས་མཚོན་གཞུང་དོན་གསལ་ཆེད་ཡིག་ཆ་སྤེལ་གཅིག་ཀྱང་བསྐྱབས་རྒྱུ་མེད་པ་སྐྱབས་དེར་སྒྲུབ་དཔོན་གོང་མ་དང་། ལས་བྱེད། མི་མང་སྤྱི་འཐུས་བཅས་ཚང་མས་མཐུན་གསལ་ཡིན། འོན་ཀྱང་ཡགོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོའི་མཚན་དེའི་དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་མང་ཞེས་པའི་ནང་ཤོག་གྲངས་ ༡༡༩ པའི་ཡིག་ཐོང་། །། ལས་བྱེད་བཀའ་སློན་ཆོས་བཀའ་ཤིག་དང་། ཡིག་ཚང་གི་དམ་སྤྲུལ། རོར་སྤྱིང་དུ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་སྤེལ་བཅས་འཁྲུང་ཡོད་གསལ་འདུག། མཚན་དེའི་དོན་ཚུལ་སྤྱི་གསལ་གནང་སྐབས་ལྷན་ཁྲུང་གིས་མིན་ལྷན་ཁྲུང་བའི་མཁར་བ་དང་། བཀའ་སློན་ཤོན་ཁ་བ། མཁར་ཆ་བ་དགའ་བྱང་བཅས་ཡོད། སྤྱོད་བའི་མཁར་བ་ཞི་མཐུན་ལྷན་ཁྲུང་ཡོད་པའི་ཞིག་རེད། ཁོ་རང་གི་གནས་ལུགས་རྣམས་གསལ་པོ་བཞོད་འདུག། ཡགོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོ་རྒྱ་གར་དུ་ཆེབས་སྐྱུང་སྐབས། སྤྱོད་བའི་མཁར་བ་མཚན་འཁྲུང་ཞོངས་སུ་མེད་གཤིས་གནས་ལུགས་གསལ་པོ་མཐུན་གྱི་མེད་པ་རེད། སྤྱོད་བའི་བྱང་གིས་གནས་ལུགས་གསལ་པོ་མཐུན་གྱི་ཡོད་ཀྱང་ཁོ་རང་གི་གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་བཞོད་འདུག། གཞན་ལ་ལུགས་སྤང་གནང་མཁར་ཞིག་མ་རེད། སྤྱོད་བའི་ཁ་བ་ཞི་གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་མཐུན་གྱི་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཡིག་དོན་ལ་ཡང་ལུགས་སྤང་ཆེན་པོ་རེད། འོན་ཀྱང་མཐུན་བཞིན་དུ་ཡགོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོའི་མཚན་དེའི་ལའང་དགོས་དབང་གིས་ཡིག་ཚང་གི་མིང་བསྐྱབས། བཀའ་ཤིག་གི་མཚན་བཞོན་ནས་མ་བྱས་བྱས་ཚུལ་བཞོད་པ་རེད། ཅེས་གསལ། དེ་ལྟར་སྤོ་སྦྱང་སྤོ་སྤོ་བསྐྱབས་དོན་བཟང་མཚོན་གིས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་དབང་ན་རིམ་གྱི་སྤྱི་གསལ་ཆ་ཚང་དང་། ཤིང་སྤོ་སྤོ་ལའི་ཆེད་ཆེད་ཡིག་དོན་བཟུང་སོགས་རྒྱུ་གི་དུས་མཚན་འཁྲུང་ནས་བསྐྱབས་ཏེ་ཕེབས་པ་ནི། མཁར་སྤོ་བས་མཚན་གསུམ་འཛོམས་ཤིང་གཞིགས་རྒྱུ་རིང་བའི་དན་ཏུགས་དོམ་ཞིག་རེད། ཡགོང་ས་མཚོན་གི་བཀའ་ཚུལ་<<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ཞེས་པ་འདི་ནི། མོ་རྩ་བ་དག་གིས་གོ་བའི་ཞིང་སྤྱོད་སྤོ་བ་སོགས་གཙོ་བོ་གཞིགས་གྱིས་མཚན་པ་ཞིག་སྤེ། དེ་ཡང་གོང་དུ་བྱངས་པའི་སྤོ་སྦྱང་སྤོ་བའི་གསུང་ལྟར་ན། དེ་ཉིད་ཚུལ་འཛིན་སྤོ་སྤོ་གི་ཡོད་པ་ནི། མིན་ལྷན་ཁྲུང་བའི་མཁར་བ་དང་། བཀའ་སློན་ཤོན་ཁ་བ། མཁར་ཆ་བ་དགའ་བྱང་བཅས་རེད།

སྟོབས་རྒྱལ་དང་སྤྱི་ཁབ་མཁན་པོ་དགའ་བྲང་ལྷོ་བཟང་རིག་འཛིན། མཁན་བྱུང་ལྷ་ས་ཕྱུག་བསྟན་འོས་བཟང་།
ཕྱི་སྤྱི་ལས་ཁུངས་སུ་སྡེ་ཁུངས་ཕྱུག་བསྟན་ཐང་པ་དང་སྤྱི་གཙུག་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ། བང་སྤྱི་ལས་ཁུངས་
སུ་བྱུང་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་དང་མཁན་མགོན་ཆེ་བ་པ་སྤྱི་ཕྱུག་བསྟན་འོད་ལྡན། འདུ་འགོད་ལས་ཁུངས་
སུ་གཡུ་ཐོག་བཟུ་ཤིས་དོན་གྲུབ་དང་རིམ་བཞི་སྟོམ་མདའ་ལྷོ་བཟང་ཡར་འཕེལ། ལྷི་ལི་སྤྱི་ཚབ་དོན་གཙུག་པོ་
ཅིས་དཔོན་ལྷ་སྐབ་པ་དབང་རྒྱལ་བདེ་ལྡན་དང་ལས་རོགས་མཁན་ཚུང་ཚང་གིས་ཕྱུག་བསྟན་ཆེ་དཔལ། རིམ་
བཞི་ཆེ་རོད་འདུད་འདུལ་རྣམས་རྒྱལ་བཅས་བསྐོ་གཞག་སྤྱི་རྒྱ་དང་། ལས་ཁུངས་པོ་སོའི་ལས་རོགས་སོགས་ཅི་
དགོས་སྐབས་མཚམས་སོ་སོར་ཐག་གཙུག་མཛད་དེ་རིམ་གྱིས་ཕྱུག་ལས་གནང་མགོ་བཙུགས། ཤིས་རིག་
ལས་ཁུངས་སུ་ཀུན་བདེ་སྤྱི་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཚན་དང་མཁན་བྱུང་དག་དབང་དོན་གྲུབ་བཅས་གཏུན་འབེབས་
མཛད་ཀྱང་ལས་ཁུངས་བྱུང་འཇུགས་མ་བསྐྱུངས་པར་སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 4 ཉིན་བཞུགས་སྐར་ད་
རམ་ས་ལར་གསར་འཇུགས་མཛད་སྟོ་བསྐྱུངས། དེ་ལ་སྤྱི་ལྷ་སྤྱི་ཚོགས་བཟུ་ཤིས་མཚོག་གིས།

བཙན་ཁྲོལ་པོད་གཞུང་གི་སྤྱི་གཞི་གསར་དུ་བཀོད་སྤྱི་གཞི་གནང་སྟེ་བཀའ་ཤག་སྤྱི་ཚོགས་འོག་ཚོས་དོན་དང་།
བང་སྤྱི་ད། ཕྱི་སྤྱི་ད། ཤིས་རིག་། དཔལ་འབྱོར་འདུ་འགོད་བཅས་སྤྱི་ཁང་ཁག་ལྡན་དང་། ལས་ཁུངས་ཀྱི་རིམ་པ་དེ་
ལས་དཔལ་པ་བདེ་སྤྱི་དང་། ལྷི་ལི་བཅའ་བཞུགས་དོན་གཙུག་པོ་ལས་ཁུངས་གཉིས་བཅས་བཀོད་སྤྱི་གིས་

བཀའ་ཚོན་རྣམས་ནས་གོང་གསལ་སྤྱི་ཁང་ཆེ་ཁག་གི་ཕྱགས་འགན་བཞེས་རྒྱུ་གཏུན་འབེབས་དང་། ཞེས་<<མི་ཚེའི་
བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས་གསུངས། བཙན་ཁྲོལ་དུ་འབྱོར་ཉེ་ཉིན་དུ་མ་ལས་མ་སོང་བའི་སྐབས་དེར། བོད་ཀྱིས་“ངོ་
ཤིས་པ་ས་དང་གནམ་ལས་མེད་”པའི་ཁར། སྤྱི་ཚོན་ལེ་རུ་ནས་རྒྱ་ནག་ལ་འཛེམ་བག་གིས། བོད་མིས་བོད་རང་
བཙན་སྐར་གསོ་དང་སྤྱི་དོན་གྱི་ལས་འགུལ་མངོན་གསལ་ཅན་སྤྱི་བ་པ་ལ་སྤྱི་ལས་འཛིན་ཅི་ཆེར་གནང་ཡང་། ཡགོང་
ས་མཚོག་ནས་ཚོས་སྤྱི་གཉིས་ཐད་ནས་བང་ཁུལ་སྤྱི་ཁང་དང་། གནས་ལུལ་ལ་བསྟན་མཁས་སོགས་ཀྱི་སྟོན་ནས་
བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྲང་བསྐྱུང་འཇུགས་གསར་བཙན་གནང་བ་ནི་ཆེས་བསམ་ལུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡིན།

བོད་ལྷ་ 3 ཆེས་ 4 ལྷ་བ་ 5 ཆེས་ 2 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་གཉིས་སོགས་དང་སྤྱི་ཚོན་མཚོད་བདེ་སྟོང་
དབྱེར་མེད་མ་དང་འབྲེལ་བའི་ཚོགས་འཁོར་གཟབ་རྒྱས་འབྲེལ་གནང་མཛད་དེ། བར་ལམ་བོད་དུ་དུས་ཟིང་འག་
གཞོན་འོག་ཕྱི་མའི་ལམ་སོ་ཆེར་ཞུགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་སྟོན་ལམ་གསུང་སྟོན་དང་གཏུན་བདེའི་ལམ་བཟང་རྟེན་
པའི་ཕྱགས་སྟོན་མཛད། ཉིན་དེར་སིང་པའི་བྱང་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་གཙུག་པོ་སྟོང་ Malewana
Gnanissark Thero སོགས་ཀྱིས་མཛེས་བཅར་ཞུས་ཏེ། རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་དུ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་
ཆེར་གཞོན་སྟོན་ཚབས་ཆེན་གཏོང་བའི་གནས་ཚུལ་གོ་འཕྲལ་ཚོས་ཚོགས་ཀྱིས་ཚོགས་འདུ་བསྐྱུས་ཤིང་། འཛེམ་

གྲིང་ནང་བ་ཡོངས་ཀྱིས་རྒྱལ་འབྲུག་ཆེན་བསྐྱེད་ཀྱིས་བོད་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་དགོས་པའི་བྲིལ་བསྒྲགས་འབྲུག་ཆེར་
གནང་ཚུལ་དང་། ལ་ལོང་ས་མཚོ་གཤམ་སིང་ལའི་ཡུལ་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་གནང་རེ་ཆེ་བ་སོགས་ཀྱང་ལྟུགས།

ལ་ལོང་ས་མཚོ་གཤམ་ལོང་འཁོར་ལྷན་སྐྱེད་ཀྱི་གར་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་ས་བ་ཤེས་འབྲུག་བོད་མི་མང་པོས་
ཆེ་སོག་གི་ཉིན་ཁ་དང་དཀའ་སྤྱད་ལ་ཅེ་མི་སྣམ་པར་སྤོགས་སོ་སོ་ནས་རྒྱལ་བའི་ཞབས་རྗེས་བསྐྱེད་ཀྱི་བཅོན་ཤོལ་
དུ་འགྲོད། དེ་ལ་<<མི་ཆེའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས།

རྒྱ་གར་དང་། འབྲུག་ཡུལ། འབྲས་ལྗོངས། བལ་ཡུལ། ལ་དུགས། འབར་མ། ཤར་རྒྱུ་གི་སི་ཐན་བཅས་ཀྱིས་མཚོས་
རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་ས་མཚོ་སྤོང་བ་བརྒྱུད་ནས་མངའ་སྡེ་ཁག་གི་ས་མཚོ་སྤོང་སུ་བཅོན་ཤོལ་བ་ཁྱི་སྤྱད་མང་པོ་རྒྱ་ཡན་ལྷན་
པ་ལྟར་སྤྱད་ས་བར་བརྟེན་ལ་ལོང་ས་མཚོ་གཤམ་སྤྱད་ཀྱི་ལྷན་རྒྱུ་ལེད་ཀྱིས་རྒྱ་གར་ནང་ལྟུགས་དུ་བཀག་འགོག་
མེད་པར་བརྟེན་སྤོང་བའི་སྤོང་། འབྲས་ལྷན་གྱི་འཚོ་སྤོང་སྤོང་སྤོང་གཤམ་ཡོང་བའི་རྒྱ་གར་གཞུང་དམངས་གཉེས་ནས་གར་

ཅའི་རོགས་སྐྱོར་ཡོང་སྤོང་ལྷན་གནང་བར་རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་ཞལ་བཞེས་གནང་། ཞེས་གསལ། དེ་ལྟར་བོད་མི་
ནམས་རྒྱ་གར་དུ་འགྲོད་པར་འགོ་འདུག་སྤོང་གསུམ་དང་། བཟའ་བུར་འགྲོད་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་གཤམ་གར་ཅའི་སྤོང་དཀའ་ངལ་
ཚད་ལས་བཀལ་བ་ཡོང་རྒྱུར་གདོན་མི་བ་བས། ལ་ལོང་ས་མཚོ་གཤམ་དེ་ལ་ཐག་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་རོགས་རམ་ལྷན་
སྐྱེད་གནང་སྤོང་། རྒྱ་བ་ 5 ཆེས་ 5 ཉིན། རྒྱུ་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་དང་། ཀུན་གྲིང་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཚོ།
ཉལ་ལྷན་སྤོང་ཆེན་གཤམ་ལྷན་གཤམ་བཅས་མདུན་བསྐྱེད་སྤོང་གནང་བར་ཆེད་གཏོང་མཚད་དེ། ཨ་སམ་སྤོང་གཤམ་གྱི་མི་ས་
མ་རི་(Missamari)དང་། འབྲུག་ཡུལ་དང་ཉེ་བའི་སྤོང་ས་(Buxa Duar)གཉེས་སུ་བོད་མི་སྤོང་སྤོང་མང་པོ་འགྲོད་
བར་སྤོང་སྤོང་བཀོད་སྤོང་གནང་། ཆེས་ 7 ཉིན་ལ་དུགས་སྤོང་ལྷན་སྤོང་ཆེན་རྒྱལ་སྤོང་བ་ཀུ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཆེས་
9 ཉིན་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་སྤོང་དམའ་ལྷན་དོན་གྲུབ་ནམ་རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་ལྷན་མཚལ་བཅས་ལྷན་། ཆེས་ 11 ཉིན་བཀའ་
དགོངས་ལྷན་སྤོང་གྱི་ཐེབས་འཁོར་ཁ་ལོ་བ་བཀའ་ལྷན་ཆེ་རིང་གིས་མཚལ་བཅས་ལྷན་པར། ལྷན་ལྷན་ཐེབས་འཁོར་
ཁ་ལོ་བའི་ཞབས་ལྷན་དགོས་ཚུལ་གྱི་བཀའ་གནང་། ཆེས་ 21 ཉིན་རྒྱ་གར་རྒྱུང་འཕྲིན་བོད་སྤོང་སྤོང་ཆེན་གྱི་འགན་
འཛིན་ལྷན་སྤོང་སྤོང་བཟའ་སྤོང་ཆེན་གཤམ་གྱིས་མཚལ་བཅས་ལྷན་པར། འཛམ་གྲིང་ནང་བ་ཡོངས་ནས་སངས་རྒྱལ་གྱི་
བསྐྱེད་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཉམས་པ་སོར་རྒྱུད་དང་མི་ཉམས་ལོང་འཕེལ་ཡོང་བར་འབད་དགོས་པ་དང་། བོད་དུ་ནང་བའི་
བསྐྱེད་པ་ཉམས་ཆག་འགོ་བཞེན་པར་སྤོང་སྤོང་སྤོང་དགོས་ཚུལ་སོགས་སྤོང་བར་སྤོང་རྒྱུ་རྒྱུ་བསྐྱེད་ཀྱིས་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་
ས་ག་རྒྱ་བའི་ཆེས་བཅོ་ལའི་ཉིན་ཉེ་སྤོང་ 5 ཆེས་ 22 ཉིན།

སྤོང་སྤོང་ལའི་ཆེས་ཉེར་གཉེས་ཉིན་ས་རྒྱའི་དུས་ཆེན་འཕེལ་བས་སྤོང་སྤོང་ལྷན་གྱི་མདུན་སྤོང་སྤོང་སྤོང་འཛམ་གྲིང་
ནང་བའི་ཆེས་ལྷན་ལྷན་བསྐྱེད་པའི་སྤོང་སྤོང་ཉམས་ལེགས་གནང་དགོས་ཚུལ་སོགས་ཞེས་བཀའ་བསྐྱེད་བཀྱིས་མཚོས་ས་

ཕན་དང་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་སོགས་ནས་སྐབས་འགོ་ཞུས་གསོལ་སློབ་ལམ་ཤིས་བརྗོད་དང་བཅས་ཞལ་འདོན་
 ཁག་གསུང་ཐེན་ཐེན་མ་སུ་འདི་ཞུས་དུ་གཏན་སྡོད་བོད་རིགས་དང་། ཕྱི་རྒྱལ་བ་བཅས་མི་གངས་ཆེག་སློང་སློང་ལ་
 རོས་ནས་འཕགས་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྤྱིང་པོ་ཡིག་དུག་མ་ཉིད་བཞུས་ལུང་བགྱིས། ཞེས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་དོ་རྗེ་འཆང་
 ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་དུ་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས་གསུངས་པ་ལྟར། བོད་རིགས་དང་རྒྱ་གར་གྱི་ ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་གི་ཆེད་
 བཅར་མི་སྣ་དང་གསར་འགོད་པ་སོགས་ཀྱང་མང་དུ་འདུས། དེ་ནས་ཀྱང་སུ་མཐུད་ཕྱི་རྒྱལ་གཞུང་ཚབ་ཁག་གི་
 དཔོན་རིགས་དང་གསར་འགོད་པ་སོགས་གཅིག་ཐེན་གཉིས་མཐུད་དུ་བཅར་ཉེ། བོད་རྒྱའི་གནས་ཚུལ་དང་བཅོན་
 རྒྱུལ་གྱི་གནས་བབ། འབྲུང་འབྲུང་གྱི་དགོངས་འཆར་སོགས་བཀའ་འདྲི་ཞུས་ཤིང་ཉིན་དེ་ནས་ཉིན་དེར་ཐུགས་ཐེལ་
 རེ་ཆེར་གྱུར། ལྷ་བ་ 6 ཆེས་ 3 ཉིན་སྤྱིད་གཅོན་པོ་སྟག་མཚོར་རིན་པོ་ཆེ་ཕེབས་ཉེ་སྲུང་གྱི་གནས་ཚུལ་དང་བོད་མི་
 བཅོན་རྒྱུལ་བའི་འཆོ་ཐབས་ལ་རོགས་རམ་ཅད་ཞེས། སྤྱིད་རྒྱུགས་གྱི་གནང་སློ་སོགས་གྱི་བཀའ་ཕྱོགས་ལྟར་པོར་
 མཛད། ལྷ་བ་ 6 ཆེས་ 12 ཉིན། ལ་དུགས་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་མི་སྣ་གཙོ་བོར་གྲས་དུ་མ་ཆེད་བཅར་གྱིས་རིང་མིན་ལ་
 དུགས་སུ་ཆེབས་སྐྱུར་ཡོང་བ་དང་། མངའ་རིས་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ཀྱང་རང་དགོན་སྐྱུ་འབྲེལ་དུ་གདན་ཞུ་ཆོག་པའི་
 བཀའ་འཁོར་སོགས་ཞུས། སྐབས་དེར། ཡགོང་ས་མཚོག་གི་སྐྱུང་ལ་དང་ཐུགས་བསམ་བཞེས་ས་གཙོ་བོ་ནི། མི་
 དམངས་ལ་ཆོས་འབྲེལ་དང་མཛད་སློ་གནང་རྒྱ་སོགས་མ་ཡིན་པར། བོད་མི་བཅོན་རྒྱུལ་བའི་སྐབས་འཕྲལ་གྱི་
 གནས་བབ་སྐྱོང་ལ་ཅན་དེ་རྗེ་ལྟར་སེལ་རྒྱུའི་ཐད་ཡིན་པས། གོང་གསལ་རྣམས་ཞུས་དོན་ལྟར་ཞལ་བཞེས་མ་མཛད་
 པར་ཉིན་མཚན་ལོ་མེད་གྱིས་བོད་མི་བཅོན་རྒྱུལ་བ་རྣམས་དཀའ་སྟུག་ལས་སྐྱོབ་ཐབས་ཉག་གཅིག་ལ་དགོངས་
 བཞེས་མཛད། ལྷ་བ་དེ་གའི་ལྷ་དཀྱིལ་ཅམ་ལ། ལྷ་ལིང་ཆེད་ཕེབས་གྱིས་སྤྱིད་སློབ་ལེ་རུ་མཚོག་ལ་མཛལ་འཕྲད་
 གྱིས་བོད་མི་རྣམས་ཉིན་དེ་བཞིན་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་བཞིན་པར་གཞུང་ཕྱོགས་ནས་གཞིགས་ཉོག་གང་ཆེ་ཡོང་བའི་
 འབོད་སྐྱུལ་གནང་། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས་ <<བཅོན་རྒྱུལ་གྱི་རང་དབང>>ལས།

སྐབས་དེར་བོད་མི་སྐབས་བཅོལ་བ་ཞི་ཤག་གཉིས་ཡས་མས་ཤིག་འབྱོར་ཐོན་ཅིང་། དེའི་ཐོག་ཉིན་དེ་བཞིན་
 གངས་འཕོར་འཕེལ་བཞིན་པས། གནས་སྐབས་དེའི་ཐད་སྤྱིད་སློབ་ལེ་རུ་དང་ལྷན་དུ་གོ་བསྐྱར་བྱ་བར་རོས་རང་སྤྱི་ལིར་
 བསྐྱོད་དེ། ཐོག་མར་གསར་དུ་འབྱོར་བ་རྣམས་སྐག་ས་དང་ཉེ་ཅི་སྲུང་གཉིས་ལས་གནས་གཤིས་གཞོན་ཚབས་རྒྱུང་
 བའི་ས་ཞུས་དུ་གནས་སློ་ཡོང་བའི་འབོད་སྐྱུལ་ཞུས། ... བོད་མི་རྣམས་དེ་སྲུང་བཞག་ཆེ་པལ་ཆེ་བར་འཆེ་སློབ་ཡོང་
 དེས་གྱི་གནས་བབ་ནན་ཞུ་བྱེད་སྐབས། ཐོག་མར་ཁོང་གིས་སུན་སྐང་གི་རྣམ་པ་བསྟན་ཉེ། “ཞེད་གྱི་དེ་འདོད་ལ་ཆད་
 མི་འདུག །རྒྱ་གར་ནི་ཡང་རྒྱས་སུ་འགོ་བཞེན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་དབུལ་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་ཞེད་གྱིས་ཤེས་དགོས།” ཟེད། ཞེས་བཀའ་
 ལྷལ། དེ་ལྟར་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་རུ་མཚོག་གིས་སྐྱུ་ཞབས་ལེ་རུའི་མདུན་ནས་བཀའ་བཞུན་གསལ་གྱིན་གསལ་
 གྱིན་བོད་མི་རྣམས་སྐྱོབ་ཐབས་མཛད། དོན་དངོས་ཐོག་སྐྱུ་ཞབས་ལེ་རུ་ལ་ཡང་འགན་ཞུར་གཏན་ནས་མེད་པ་མིན་ཉེ་

གསལ་ཚམ་བཤད་ན། དེ་སློན་ཨ་རིའི་གཞུང་གིས་བོད་ལ་རོགས་རམ་གནང་རྒྱའི་འདོད་ཚུལ་བསྟན་པར་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་འབྲེལ་བར་བསམས་ཏེ་ཐད་ཀར་རོགས་རམ་བྱེད་དུ་བཅུག་མེད་པ་སོགས་གནས་ཚུལ་མང་། མཐའ་མར་སྐྱེ་ཞབས་ནེ་རུས། བོད་མིའི་སློད་སྐྱར་ཐད་བསམ་ཞིབ་ཀྱིས་གནས་གཤིས་འཕྲོད་ས་ཞིག་ཏུ་རང་ཁ་རང་གསོ་ཡོང་ཐབས་སོགས་གང་མཚོགས་ཐག་གཅོད་གནང་རྒྱ་དང་། བོད་མི་སྐབས་བཅོལ་བའི་སྐུ་གྲུ་རྣམས་ལ་ཡང་སློབ་བྱ་རྒྱུ་འཇུགས་ཀྱིས་དེར་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་གཉིས་ཀར་སློབ་སྦྱོང་སྤྱད་སའི་ཁོར་ཕུག་བསྐྱབ་རྒྱ་སོགས་ལ་ཞལ་བཞེས་མོས་མཐུན་གནང་། དེ་ལྟར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཕྱགས་རྗེའི་བཀའ་བློན་དང་། སྐྱེ་ཞབས་ནེ་རུའི་ཞལ་བཞེས་ལམ་སྟོན། རྒྱ་གར་གཞུང་དམངས་གཉིས་ཀྱི་རམ་འདེགས་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་མི་སྐབས་བཅོལ་བ་རྣམས་འཇོམ་གླིང་མི་གལ་དུ་ཚུད་པའི་མགོ་ཚུགས།

བོད་དོན་ལུ་གཏུགས་དང་མི་སྣར་མཇལ་འབྲུན།

སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་མཚོག་མ་སུ་རིང་ཞབས་སོར་འཁོད་དེ་རྒྱ་རོ་གཉིས་ཚམ་ཀྱི་རིང་། རྒྱ་ནག་ནང་བསམ་ཡོད་ཤེས་རྒྱ་ཅན་རི་སྟེད་ཡོད་པས་རྒྱ་དམར་ཀྱི་རོས་ནས་གྲོས་མོལ་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་ཡོང་ངེས་དགོངས་ཏེ། རྒྱལ་སྤྱིའི་སྟེང་བོད་རྒྱའི་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཐད་བྱིལ་བསྐྱགས་ནན་ཅན་གང་ཡང་མ་གནང་ཡང་། རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་དེ་ལས་ཕྱོག་སྟེ་བྲག་གཞོན་བྱེད་ལུགས་ཆེ་རུ་བཏང་བ་དང་། བོད་མིའི་གནས་བབ་རྗེ་ཕྱག་ཏུ་རྒྱུར་པར་བརྟེན། སྤྱི་ལོ་ 1959 ལྷོ་ 6 ཚེས་ 20 ཉིན་བོད་དོན་བྱིལ་བསྐྱགས་གནང་། དེ་ལ་<<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང>> ལས།

གནས་ཚུལ་ལྷུང་སྟེ་རྒྱ་བ་གཉིས་ཚམ་འགོར་ན་ཡང་། ད་དུང་མ་སུ་རིང་གསར་འགོད་པ་ 930 ཚམ་གྱིས་རོས་ཀྱི་སྐད་ཆར་བསྐྱགས་ནས་བསྟན་ཡོད། ཁོ་བོ་ལྷོ་ལི་ནས་ལྷོ་མ་སུ་རིང་འགོར་འབྲེལ་དེ་རིང་ཉིད་ནས་གསར་འགོད་གསལ་བསྐྱགས་བྱ་རྒྱའི་དུས་སྟོན་པར་མཚོང་སྟེ། སྤྱི་ལྷོ་ 6 ཚེས་ 20 ཉིན་གསར་འགོད་ལྷན་ཚོགས་བསྐྱས། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་འཇོམ་གླིང་གང་ས་ནས་གསར་འགོད་པ་བརྒྱ་ཕྲག་བཀལ་བ་མ་སུ་རིང་འཛོམས་པར་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། བོད་ནང་རྒྱ་མིས་དམར་གསོད་དང་གཏོར་བཤིག་ཚབས་ཆེན་གཏོར་བཞེན་པ་དང་། གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ཟེར་བ་བཅོན་དབང་ལོག་བཞག་པ། རྒྱ་ནག་དང་མཐུན་ཐབས་མཚན་ཀྱང་དོན་འབྲས་མ་སོན་པ། དམར་ཤོག་བཅོན་འཇུག་དཔོན་རིགས་ཚོར་བོད་མིས་མི་དགའ་བ་བྱེད་པ་ལས་རྒྱ་རིགས་མི་དམངས་ལ་ཞེ་འཁོན་སྤང་སེམས་མེད་པ། རང་དབང་ལ་དགའ་བའི་རྒྱ་རིགས་དང་འཇོམ་གླིང་མི་དམངས་ནས་བོད་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡོང་བ། བོད་རྒྱའི་དཀའ་རྙོག་

སེལ་ཐབས་གནང་མཁན་ལ་དགའ་བསུ་གནང་རྒྱ་སོགས་གསལ་བསྐྲགས་བསྐྲངས། དེ་ལ་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་
ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

པེ་ཅིན་གཞུང་ནས་ཁོང་ཚོའི་སྐྱེ་ཚབ་པས་ཇི་ཤེད་དུ་དུང་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཨེ་ཡོད་སྟུང་པ་དང་། མའོ་ཅོ་ཏུང་གིས་དེ་ལ་
འདོད་མོས་བྱས་པར་དུང་ཡོད་ཆེས་མི་ཐུབ་ཚུལ་བརྗོད་པར་མ་ཟད། གལ་ཏེ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཚོགས་པ་ཞིག་ནས་བོད་ཀྱི་
དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་རྒྱུར་རྒྱ་མིས་མོས་མཐུན་བྱས་ན། ང་དང་ངའི་གཞུང་ནས་ཁོང་ཚོས་ཇི་བརྗོད་ལ་
མོས་མཐུན་བྱེད་རྒྱུའི་བསམ་ཚུལ་ཡང་བཏོན་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས། ལྷ་པོས་དེར་གསར་འགོད་པས། ད་ལྟ་བོད་
གཞུང་གང་དུ་ཡོད་དམ་ཞེས་པའི་དེ་བ་ཡུལ་བར། ལྷོ་ཆོ་ས་མཚོ་གཤམ་གྱི་ལུ་ལའི་སྐྱ་མ་དང་བཀའ་སློན་བཀའ་འགའ་
གང་དུ་ཡོད་པ་དེར་བོད་གཞུང་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཚོགས་པའི་བཀའ་ལན་གནང་། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོ་གཤམ་གྱིས།
སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 20 ཉིན། མ་སུ་རིར་གསར་འགོད་ལྷན་ཚོགས་དང་པོ་དེ་ཚོགས་པ་རེད། དེའི་གོང་ལ་
གསར་འགོད་ལྷན་ཚོགས་སྐབས་མི་གསུམ་པ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་གསར་འགོད་གསལ་བསྐྲགས་བྱས་པ་ལས་ངོས་ནས་
ཐད་ཀར་ཐུག་འཕམ་བྱས་མེད། ཐད་ཀར་ཐུག་འཕམ་བྱས་པ་དེ་ཉིན་དང་པོ་ཡིན། ལྷ་པོས་དེར་གསར་འགོད་པ་ཞིག་
གིས། བོད་གཞུང་གང་དུ་ཡོད་དམ་ཞེས་དེས་བྱུང་བར། ངོས་ཀྱིས། ལུ་ལའི་སྐྱ་མ་དང་ལུ་ལའི་སྐྱ་མའི་བཀའ་
འགའ་བཀའ་སློན་བཅས་གང་དུ་ཡོད་པ་དེར་བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་བོད་གཞུང་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་ཡིན། ཞེས་
བརྗོད་པ་ཡིན། དེ་ནས་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་ས་ཕྱི་ལོ་ནས་དབུས་རྒྱལ་སྤྱང་ལས་ཁུངས་(Defence
Ministry)ཀྱི་ལས་བྱེད་ཅིག་གིས་ཆེད་མངགས་གསར་འགོད་གསལ་བསྐྲགས་འགྲེལ་སྤེལ་ཏེ་བོད་གཞུང་ཞེས་པ་མེད་
ཅེས་བཤད་ཡོད།¹⁵⁹ ཅེས་གསུངས། <<ཀ་ལི་མ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པ་ལས་རྒྱལ་ལོ་དོན་ཁུལ་

ཀྱིས་ཀྱང་། “གསར་འགོད་ལྷན་ཚོགས་དེའི་ཐད་ནི་རྩ་སྐྱེ་རྒྱུ་བཞེད་པ་འདྲུག་ལ། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་དེད་གཉིས་
ཀའི་ཐོག་ཀྱང་སྐྱེ་རྒྱུ་བཞེད་པ་རེད།” ཅེས་སོགས་གསུངས། ཅུང་ཟད་བཤད་ན། དེ་ཡང་སྤྱི་དོན་ལྡོག་ཅི་རྩ་ཡིས་སྤྱི་
ལོ་ 1950 ལོའི་ 9 ཟླ་བ་ 8 ཉིན་ཕྱི་ལོ་བོད་གཞུང་སྐྱེ་ཚབ་རྣམས་ལ། དེ་ཉིན་རིའི་ལངས་ཕྱོགས་ལྷར་རྒྱ་གར་
གཞུང་གིས་བོད་རྒྱ་ཁོངས་སུ་ཁས་ལེན་པས། བོད་རང་བཙན་གཙང་མ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ན་འགྲིག་ཐབས་མེད་
ཚུལ་གསུངས་པ་¹⁶⁰དང་། དེའི་རྗེས་སུ་ལྷོ་ཆོ་ས་མཚོ་གཤམ་གྱི་ལོ་ལོ་མེད་ཚེ་བས་སྐྱུར་སྐབས། ལངས་ཕྱོགས་དེའི་རྒྱུན་པས་
ལྷ་སོད་རྒྱ་གར་སྐྱེ་ཚབ་ལྷན་བཙུག་ཏུ་ཅིས་སྤྱང་ཡོད་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་པ་དང་། འབྲས་ལྗོངས་སློབ་ཆེན་ཡང་མཇུག་
འབྲས་དུ་བཙུག་ཐེད།¹⁶¹ དེ་ནས་ཀྱང་གོང་དུ་གསལ་བ་ལྟར། རྒྱ་གར་རྒྱལ་སྤྱང་ལས་ཁུངས་ནས་གསར་འགོད་

¹⁵⁹ སྤྱི་ལོ་ 2012 ཟླ་ 6 ཚེས་ 28 ཉིན་ལ་དུགས་དང་སྤྱི་ལོ་ 2012 ཟླ་ 8 ཚེས་ 3 ཉིན་ཨི་ཏེ་ལི་ལ་བོད་རིགས་རྣམས་ལ་སྐུལ་བའི་བཀའ་སློབ་
ཕྱོགས་བསྐྱོགས་སུ་གསལ་བས་ཞིབ་ཏུ་དེར་གཞིགས།

¹⁶⁰ སྤྱི་དོན་རྒྱལ་རབས་ལ་གཞིགས།

¹⁶¹ 2013 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 13 ཉིན་ཨ་རིའི་ཨོ་རེ་ལོན་(Oregon)དུ་བོད་མི་ཚོར་སྐུལ་བའི་བཀའ་སློབ་ཏུ་གསལ།

སྒྲིབ་ཚོགས་ཐོག་བོད་གཞུང་ཁས་ལེན་མི་བྱེད་པའི་ལངས་སྤྱོད་གས་གསལ་བསྐྱབས་གནང་། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི།
རྒྱ་དཀར་ནག་གི་འབྲེལ་བའི་དབང་གིས་བོད་ཐོག་བཟུང་བའི་སྲིད་ཇུས་ཡིན་ཚུལ་ཡོད་པ་མཚོག་གིས་གསུངས།
དེས་ན། སྤྱིར་བོད་གཞུང་དང་བོད་རང་བཙན་འདོད་མིན་གྱི་དགོས་པ་མེད་ཀྱང་། རྒྱ་སྤྱི་དང་གནས་ལུལ་གྱི་
ལངས་སྤྱོད་ཤེས་ཤིང་། “མི་ཚོད་པ་”དང་“མི་འདོད་པ་”འི་དབྱེ་བ་ལེགས་པར་བྱེ་སྟེ། མིག་རས་འཛུམ་གྱིང་ལ་ཅེར་
ཡང་རྒྱལ་ཁམས་མ་མཐོང་བའི་རང་ལྷགས་ཅོམ་གྱིས་གར་ཡང་མི་བྱིན་པ་དང་། མིག་མདུན་གྱི་གནད་དོན་ལ་གདོང་
མི་གཏོད་པར་ཚོར་ལྷགས་ཅོམ་གྱིས་ཅི་ཡང་མི་འགྲུབ་པའི་ཚུལ་ཤེས་དགོས་ལ། “བོད་གཞུང་གི་རྒྱ་བསྐྱབས་
སོང་”ཟེར་བ་དང་“ཤི་བོའི་ཁ་ཆེན་དང་གསོན་པོའི་རེ་བ་”ཡིན་ཟེར་བ་དག་རེ་ཞིག་ཅི་བདེར་འཚོ་ན་བོད་ཆགས་
འཛིག་གི་ཉིན་ཁ་ལས་སྤོབ་པར་ཅུང་ཟད་པན་ཆེ་བ་སྟེ། འདི་འབྲེལ་ཞིབ་ཅེས་བོད་གཉིས་པར་གསལ་བས་དེར་
གཞིགས་འཚུངས།

ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 22 ཉིན། རྒྱ་གར་བོད་དོན་ཚོགས་པའི་གཙོ་འཛིན་སྐུ་ཞབས་ Jaya Prakash Narayan
དང་སྐུ་ལྷམ་དྲུང་ཡིག་དང་བཅས་ཉེ་མ་སྤུ་རིར་འཕྱོད་ཉེ་ཉིན་དུ་མའི་རིང་བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་འཛིན་ཚུལ་དང་སྲིད་སློབ་ཀེ་
རུའི་དགོངས་ཚུལ། དེ་སྤེའི་བོད་ཀྱི་གནས་སྤངས་སོགས་གསུང་གྲུ་ཞིབ་དུ་མཛད། རྒྱ་རྒྱལ་ཁག་དུ་བོད་དོན་གྲུང་
སློང་དང་རྒྱ་བསྐྱོར་འཚོལ་ཐབས་གནང་རྒྱ་སོགས་འཆར་གཞི་ཅི་མང་བསྐྱོད་ཀྱིས་སྤྱིར་ལེབས། ལྷབས་དེའི་སྤྱི་
གཞུག་དུ། ཉི་ཉོང་དང་ཨ་རི་སོགས་ཀྱི་ཚོས་ཚོགས་ཁག་གི་གཙོ་འཛིན་དང་འཕྲུལ་ཚབ། རྒྱ་གར་དང་རྒྱ་རྒྱལ་གྱི་
རོགས་སྐྱོར་ཚོགས་མི། རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཡོངས་གཞིན་རུའི་ཚོགས་མི། རྒྱ་གར་ཡེ་ཤུ་ཚོགས་པའི་འཕྲུལ་མི། སྲིད་དོན་
ཚོགས་སྟེ་ཁག་གི་གནད་ཡོད་སོགས་རྒྱན་མ་ཆད་པར་མཛུམ་བཅར་དུ་ལེབས། བོད་ནང་གི་གནས་བབ་སྤྱི་དང་ལྷག་
པར་འཕྲུལ་སེལ་རོགས་རམ་ཅི་དགོས་སོགས་བཀའ་མོལ་བསྐྱེད་མར་ཞུས། ཚེས་ 27 ཉིན་བསྐྱབས་སྤྱང་དང་ལྷངས་
དམག་གི་སྤྱི་འདོམས་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཀའ་ཤིས་དང་ལུབ་བསྐྱབས་དགོ་ལེགས། ཨ་མདོ་སྤྱིན་པ་རྒྱ་མཚོ། འབའ་བ་
ཡེ་ཤེས་བཅས་དང་། དེ་ནས་ཀྱང་། རྒྱ་སྤང་མགོ་འཕྲུལ་སྟེ་དགོ་བྱ་ཚོད་ནས་རྒྱལ་དོ་རྩེ་སོགས་འཕྱོར་བར་མཛུམ་ཁ་
སྤུལ། ཟླ་བ་ 8 ཚེས་ 28 ཉིན་བཀའ་ཤིག་གིས་བརྟན་བཞུགས་སུལ། ལ་དུགས་ནང་བའི་ཚོས་ཚོགས་ཀྱིས་མཚན་
ཉིད་སློབ་གྲུ་གསར་འཛུགས་བསྐྱེད་པར་དབུ་འབྲེད་མཛད་སློང་གདན་ཞུས། དེ་ལ་ཡོད་པ་མཚོག་གིས།

བོད་མི་སྐྱབས་བཙོལ་བ་མང་པོ་གསར་དུ་འཕྱོར་བཞེན་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཕམས་གནས་ཚུལ་རྩེ་བྱེད་ལ་བརྟེན་དོས་རང་
འགོ་མ་ལུབ་པར་ཡོངས་འཛིན་དོ་རྩེ་འཆར་ཆེན་པོ་ལེབས་རོགས་ཞུས་པར་སྤྱི་ཟླ་དགུ་པའི་ཚོས་གསུམ་ཉིན་མ་སྤུ་རི་
ནས་མོ་ཁོར་ཐོག་ལེབས་ཐོན་གྱིས་པ་ཁོ་ཀོ་ཁ་དང་། ཞེས་སོགས་གསུངས། ལྷབས་དེར་རི་བོན་ནང་བའི་ཚོས་ཚོགས་
ནས། རྒྱ་མིས་བོད་དུ་དྲག་སྤོང་སྟེལ་བཞེན་པར་དམིགས་བསལ་ཚོགས་ཆེན་ཞིག་བསྐྱོངས་པར་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་སྤྱག་
མཚོར་རིན་པོ་ཆེ་གདན་འདྲན་ཞུས། སྤྱིའི་གཅེན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱིའི་བོད་འབྲེལ་གནད་དོན་རྣམས་ཡོངས་

བསྐྱབས་དང་། རི་ལིན་གྱི་གྲགས་ཅན་མི་སྣ་མང་པོས་ཀྱང་རྒྱ་མིའི་སྲོད་པོ་ལ་ཚོལ་གཏམ་མང་དུ་སྤེལ། རི་ལིན་དུ་
བཞུགས་སྐབས། ཅང་ཅེ་ཤེ་ནས་ལེགས་སྐྱེས་རོགས་དཔུལ་ཨ་སློང་ ༤༠༠༠ དང་བཅས་སྐྱ་ཚབ་ཅིག་ཆེད་གཏོང་
བྱས་པ་སྟབས་མཆོད་རིན་པོ་ཆེར་མཇུག་ཏེ། ཡལོང་ས་མཚོག་ཐའི་ཐོན་ཏུ་གདན་འདྲེན་ཞུ་དགོས་པ་དང་སྤྱི་གཅེན་
པོ་མཚོག་ཀྱང་ངེས་པེབས་ཡོང་བ་ཞེས་ཞུས་པར། སྤྱི་གཅེན་པོ་མཚོག་ནས་ལེགས་སྐྱེས་རོགས་དཔུལ་མ་བཞེས་
ཤིང་། ཐའི་ཐོན་ཏུ་པེབས་འདོད་མེད་པའི་ལན་གནང་།¹⁶²

སྤྱི་ལོ་ 1959 ལྷོ་ 8 ཚེས་ 29 ཉིན་ནས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དོན་མཁུ་བ་དུ་མ་དང་སྟན་ཏུ་བོད་དོན་སྐྱོང་
མོལ་དང་། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་སྟན་ཏུ་འབྲེལ་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་མོལ་མཇུག་དེ། ལྷོ་བ་ 9 ཚེས་ 1 ཉིན་
བོད་གཞུང་ནས་རྒྱལ་ས་ལྷོ་ལིང་གསར་འགོད་སྟན་ཚོགས་སར། བོད་གཞུང་གིས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་སྟན་
ཏུ་འབྲེལ་འཆར་དང་དེའི་ནང་དོན། འཇམ་སྐྱིང་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ནས་རྒྱ་སློང་ཡོང་བ་བཅས་ཀྱི་འབོད་སྐུལ་ཤིང་
བསྐྱབས་ཆེ་ཅོམ་གནང་། ཚེས་ 2 ཉིན་སྤྱི་ལོ་ལྷོ་བ་མཚོག་པོ་སྟན་འཁོར་སྐར་ཡང་ལྷོ་ལིང་པེབས་འགྲོར་གྱིས་
བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་སྟན་ཉིདེ་རྗེས་ཤམ་གནས་ལུལ་ Rajghat ལ་གཞིགས་སློང་དང་། རྒྱ་གར་སྤྱིད་འཛིན་ Dr.
Rajendra Prasad དང་ཁྲིམས་དོན་མཁུ་བ་པའི་མི་སྣ། སྤྱིད་སློབ་ལེ་རུ་སོགས་ལ་མཇུག་འཕྲད་གནང་། སྤྱི་ཞབས་ལེ་
རུ་ལ། བེ་ཅིན་གཞུང་གིས་གོ་ས་མོལ་བྱ་འདུན་མེད་པའི་རྣམ་འགྲུར་གསལ་བ་དང་། ད་ལྟའི་ཆར་རྒྱ་གར་གཞུང་
སོགས་ནས་བོད་ཀྱི་དཀའ་ཚོགས་ལེ་ཐབས་མི་གནང་བས། འཇམ་སྐྱིང་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ལ་ཞུ་གཏུག་
གནང་རྒྱུ་ལས་ཐབས་གཞན་མ་རྟེན་པའི་སློང་གསུངས། སྤྱི་ཞབས་ལེ་རུ་ལ། བོད་དོན་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་
ཞུ་གཏུག་གནང་ཡང་མན་ཆ་དེ་ཅོམ་མེད་པ་དང་། བོད་ཐོག་བརླུང་བའི་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱིད་རུས་དེ་སྟོན་དང་མཚུངས་པར་
འགྲུར་བ་མེད་པ། གལ་ཏེ་རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་བོད་དོན་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་ཞུ་གཏུག་གནང་རྒྱུར་མན་གྲོགས་བྱས་ཆེ་རྒྱ་
དཀའ་ནག་བར་གྱི་མཐུན་འབྲེལ་ཉམས་ཉེས་སུ་འགྲོ་ངེས་ཁར། ས་མཚོམས་ཀྱི་ཚོད་རྟོག་ཀྱང་སྤར་ལས་ཆེ་རུ་འགྲོ་
ངེས་སོགས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཉིན་གང་སྤྱི་དལ་གསོ་ལོང་ཅོམ་ཡང་མེད་པར་རྒྱ་གར་གྱི་མི་སྣ་ཆེ་བྱས་དུ་མང་མཇུག་
འཕྲད་དང་གསུང་སྐྱོང་གོ་བསྐྱར་མང་དུ་མཇུག་ཏེ། སྤྱི་ཉིན་ནས་རི་ལིན་དང་ཨ་རི། དཔྱིན་རི་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་བརྒྱ་མག་
བཞུགས་པའི་གཞུང་ཚབ་མི་སྣར་མཇུག་འཕྲད་དང་། བོད་དོན་ཚོགས་འདུ། རྒྱུང་འཕྲིན་ཐོག་གསུང་འཕྲིན་སྐུལ་བ་
སོགས་མཇུག་ཤིང་ཕེན་ཏུ་ཆེན་པོ་བྱུང་།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ལྷོ་བ་ 9 ཚེས་ 9 ཉིན། ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་རྒྱ་གར་གྱི་ལི་ནས་རྒྱུང་འཕྲིན་ཐོག་མཉམ་
འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་དྲུང་ཆེ་ Dag Hammaraskjold ལ་བོད་དོན་སྟན་ཏུ་འབྲེལ་ལམ་སྐུལ། དེ་ནས་ཡལོང་ས་

¹⁶² སྟབས་མཆོད་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གཞིགས།

མཚོག་དང་བཀའ་འགན་ནས། ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་ཏུ་བདེན་རྒྱལ་འཚོལ་སྤྲོད་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་། ལྷ་སྐབ་
བ་དབང་ཕྱུག་བདེ་ལྷན། ས་འདུ་རིན་ཆེན་བཅས་ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་ཏུ་ཆེད་གཏོང་མཚན་དང་དབྱིན་ལན་ཏུ་སྐྱེ་ཚབ་རྣམས་
སྐྱེའི་གཅེན་པོ་སྐྱབ་མཚོར་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཡང་མཚམས། དེ་གང་བོད་དོན་གྱི་ལ་བསྐྱབས་སོགས་གང་ཅིའི་ཕྱག་ལས་
གྲུབ་མཚམས་ཨ་རིར་ཕེབས་ཏེ། རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་ཀྱི་གཞུང་ཚབ་མི་སྣ་དང་མཚམས་འབྲལ་གྱིས་བདེན་རྒྱལ་བསྐྱོད་
མར་བཅའ། ལྷོ་ལོ་ 1959 ལྷ་བ་ 10 ཚེས་ 12 ཉིན་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་གྲྭ་སྐྱིལ་ཚོགས་རྒྱུང་
གིས་བོད་དོན་རྒྱལ་ཚོགས་ནང་སླེང་འོས་མིན་ཐད་བསམ་ཚུལ་བསྐྱབས་བཤ། རྒྱལ་ཁབ་ ༤༣ གྱིས་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་།
༡༡ གིས་དགག་བྱ། བར་གནས་ ༣༥ ཉེད་རྒྱ་གར་གྱིས་ཐེ་རུས་གང་ཡང་མ་གནང་བ་བཅས་མཐར་སླེང་སློང་བྱ་རྒྱུའི་
ཐག་ཚོད་པས། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་བཏོ་སླེང་གནང་། དེ་ལ་<<སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས་>>པས།

རྒྱལ་ཚོགས་ཐེངས་བརྒྱ་བཞི་ལ་ལྷོ་ལོ་ 1959 ལྷ་ 10 ཚེས་ 20 ཚེས་ 21 དེས་གཟུང་ཕྱག་བ་དང་ཕྱིར་ཕྱིར་ཉིན་སོ་
སོར་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གསུམ་འི་མཐུན་སྲོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཐན་ཚུན་བཏོ་སླེང་སྤྲོད་བཤག་བཀའ་མོལ་རྒྱུ་འི་གནང་
མཐར་ཨར་ལན་ཏི་(Ireland)དང་། མ་ལ་ཡ།(Malaya/Malaysia) ཨལ་སལ་བ་ཏོར་(El Savador)བཅས་ནས་
འགོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལ་བཅུ་ཐེད་དང་། མི་རིགས་ལ་མནར་གཅོད་བྱས་པའི་སྐོར་ལ་གྲོས་ཚོད་ཀྱི་ཐོག་གིས་ལ་ཐག་
གཅོད་གནང་མིན་མིང་འབོད་འོས་ཤོག་བསྐྱེའི་གནང་བར་རང་རེར་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་མི་རྒྱལ་ཁབ་ ༤༥ འགལ་རྒྱ་
རྒྱལ་ཁབ་ ༤ བར་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ ༣༦ བཅས་བྱུང་སྟེ་གྲོས་ཚོད་གཏན་འབེབ་བྱེད་རྒྱུར་རྒྱལ་ཁབ་ཐོབ་པས་ང་ཚོ་རྒྱལ་
ཚོགས་རྒྱུར་ཉན་ཁོངས་སུ་བསྐྱོད་ཡོད་ས་དེར་ཨར་ལན་ཏི་དང་། མ་ལ་ཡ། ཨལ་སལ་བ་ཏོར་གྱི་སྐྱེ་ཚབ་རྣམས་ལམ་
སེང་ཚོགས་གྲུབ་རྣམས་བཞེངས་ཏེ་ང་ཚོར་བཀའ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཞེས་ཕྱག་གཏོང་བར་ཐེབས། ང་ཚོ་ཡང་གཞིས་ལུས་
བོད་མིའི་དཀའ་ངལ་སྐོར་བཏོ་སླེང་རྣམས་ཐོས་པས་སེམས་སྐྱོ་སོ་དང་། བདེན་པར་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་མཁན་མང་བས་
རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པའི་དགའ་སྐྱོ་རྒྱུར་འབྲེལ་བྱ་བྱུང་སྟེ་ཁོང་རྣམས་པར་ཐུགས་ཚེ་ཆེ་ལུས། ཞེས་གསལ། རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱིས་

བཞག་པའི་གྲོས་ཚོད་ནི། <<སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས་>>པས།

ལྷོ་ལོ་ 1948 ལྷ་བ་ 12 ཚེས་ 10 ཉིན་རྒྱལ་ཚོགས་ཚོགས་ཆེན་ཁས་ཁུངས་པའི་ཡོངས་ཁྲབ་གསལ་བསྐྱབས་ཀྱི་
འགོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཅ་ཁྲིམས་ནང་གསལ་པའི་གཞི་རྒྱུའི་འགོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་
རང་དབང་གི་ཅ་དོན་རྣམས་ལ་ཐན་གསོ་བྱ་རྒྱ།
བོད་ཀྱི་མི་དམངས་ལ་གཞན་དག་ཡོངས་དང་འབྲ་བར་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་བྱ་གཞག་རང་དབང་སོགས་གཞི་རྒྱུའི་འགོ་བ་མིའི་
ཐོབ་ཐང་དང་། རང་དབང་གང་ཅིར་དབྱེ་བ་མེད་པའི་རང་འདོད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཡོད་པར་ཅ་འཛིན་ཡོད།
བོད་མི་མང་གི་སྲུང་གནས་བརྒྱུད་འཛིན་བྱེད་བཞིན་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་དང་། རིག་གཞུང་། སྲུང་སོལ་རང་
སྲིད་འཛིན་སྐོར་བཅས་ལའང་དོ་སྐྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད།
ལ་གོང་ས་སྐུབས་མགོན་སྐྱེ་འོ་མའི་གསུང་བཤག་གིས་མཚོན་གནས་ཚུལ་ཁག་ནང་གསལ་བོད་མི་མང་གི་གཞི་རྒྱུའི་
འགོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། རང་དབང་བཅོན་པེད་ཀྱིས་སྲོགས་འདུག་པར་སྐོ་པམ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད།

འགན་འཁུར་ཅན་གྱི་དབུ་འཐོར་རྣམས་ལ་ཉེན་ཚབས་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་གྱི་འཇགས་སུ་གཏོང་བ་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་
འབྲེལ་བ་ཡང་རྒྱལ་སྤྱིའི་གཏོང་རྒྱུ་དོན་དམ་འབད་བཅོམ་གནང་བའི་སྐབས་སུ་བྱེད་རྒྱུ་འདི་དག་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་
གནས་ཚུལ་ཉེན་ཚབས་མེ་ཆེ་དང་། མི་མང་དབར་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་སྟུག་ཏུ་འགོ་བའདི་ལ་སློབ་གཡོང་ལོན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཡོད།
ཁྱིམ་ས་ལུགས་དང་འཛིན་གྱི་གཞི་རྩའི་ཐོག་ནས་འཛམ་གླིང་ཞི་བདེ་གོང་སྤེལ་ཆེད་དུ་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཅ་
ཁྱིམ་ས་དང་། ཡོངས་ཁྲབ་གསལ་བསྐྱབས་ཀྱི་འགོ་བའམིའི་ཐོབ་ཐང་གི་ཅ་དོན་ལ་བརྩེ་འཛོག་དེས་པར་བྱ་རྒྱུར་ཡིད་
ཆེས་ལུགས་ཆེ་ཡོད།

བོད་མིའི་གཞི་རྩའི་འགོ་བའམིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། ཁོང་ཚོའི་ལྷན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་དང་། རིག་གཞུང་གི་གནས་སྟངས་
ལ་བརྩེ་འཛོག་དགོས་ཞེས་འབོད་སྐུལ་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། ཞེས་གསལ། གོས་ཚོད་ཀྱི་མཇུག་འབྲས་ཐད་ཡགོང་ས་མཚོག་

ནས། “རྒྱལ་སྤྱིའི་བསམ་ཚུལ་དེར་རྒྱ་མིས་བརྩེ་འཛོག་ཐོབ་བྱེད་པའི་རེ་བ་བྱུང་ཡང་། གོས་ཚོད་དེས་མངོན་གསལ་ཅན་གྱི་
ལུས་པ་གང་ཡང་མ་ཐོབ། ཁྱིམ་ས་འགལ་གྱི་བྱ་སྤོང་མཚམས་གཅོད་སྐབས་མིན་ཅི་ལྟར་ཡང་། དེ་ལ་དོ་རྒྱུ་བྱེད་པའི་འོས་ཤིང་
འཚམས་པ་ཡིན། རྒྱལ་ཁབ་ཆེས་མང་པོས་ང་ཚོའི་ལྷོད་ཆ་ལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་བྱས་པར་བརྩེ་བ་ཚོར་སློབ་སྦྲོམ་ཆེ་སྤྱིས་བྱུང་།”¹⁶³
ཞེས་སོགས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 13 ཉིན་སྤྱི་ལོ་ལོ་རྒྱུ་མཚོག་ལ་སྐར་ཡང་མཇུག་འབྲས་དང་གནང་སྟེ། མཉམ་
འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ནང་བོད་དོན་སྤེལ་སྤོང་བྱེད་སྐབས་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་མི་ལུབ་ཀྱང་། དོ་རྒྱུ་བའི་
ཕྱོགས་སུ་མི་བཞེངས་པར་བར་གནས་གནང་རྒྱུ་དང་། གསལ་ཉེ་མགོན་པོ་མཚོག་རང་ཉིད་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་
སུ་བོད་དོན་ལྷོད་ཆུག་ཏུ་དོས་སུ་ཕེབས་དགོས་བྱུང་ཆེ་གང་ཅིའི་རམ་འདེགས་ཡོང་བ། རྒྱ་ཚབ་འགལ་ཨ་རིར་ཆེད་
གཏོང་གནང་རྒྱུར་བྱི་སྤོང་ལག་འཁྲེར་གནང་རྒྱུ་སོགས་རེ་སྐུལ་གནང་། རྒྱ་ཁབས་ལོ་རྒྱུ་ལ། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་
ཚོགས་སུ་ལྷོད་ཆུག་གྲས་པར་མན་ཐོགས་མེད་པའི་ཁར་དེ་སྟུག་ཏུ་འགོ་བའམིའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་དང་། བོད་དང་ཡགོང་ས་
མཚོག་གི་རྒྱུན་པས་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་འབྲེལ་བ་དེ་དེ་སྟུག་ཏུ་བྱུང་ཉེ་མན་ཚུན་ཚིག་རྒྱབ་ཤོད་རེས་བྱེད་དགོས་པའི་
ཆེད་དུ་བསྐྱེད་པས་ཡོད་པ་སོགས་གསུངས་མཐར། བྱི་སྤོང་ལག་འཁྲེར་བཅོ་བར་ཞལ་བཞེས་སོགས་མཛད། དེ་ནས་
མི་སྣ་ཆེ་གསལ་ཁག་ལ་མཇུག་འབྲས་སོགས་རེ་ཞིག་གྱི་ལོ་ལོ་མཛད་རེམ་རྣམས་བྱུང་མཚམས་མ་སུ་རིར་བྱིར་ཕེབས་
མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 4 ཉིན། ལུ་ལུ་སྐ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཚོན་མཚོག་གིས་མ་སུ་རིར་ཡགོང་
ས་མཚོག་ལ་མཇུག་འབྲས་ལུགས། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ལམ་རིམ་བསྐྱས་དོན་སོགས་ཚོས་གཞུང་དུ་མ་ཉིན་སྤྱི་ལོ་
བསྐྱར་རྒྱུ་སོགས་བསྟན་དོན་ལ་སྐྱབ་པའི་སྤེལ་སྤོང་ཆེར་མཛད། སྐབས་དེར། བོད་མི་རྣམས་སུ་མཐུན་བཅོན་བྱེད་

¹⁶³ རོས་ཀྱི་ལུལ་དང་རོས་ཀྱི་མི་དམངས་ལས་དྲངས།

དུ་འབྱོར་བཞིན་ཡོད་ལ། Thailand ཡི་རྒྱལ་སྐུ་མ་ Maha Vajiralongkorn སོགས་མི་སྣ་འབྲེལ་མཇུག་འབྲས་དཔྱད་
དུ་མེད་པ་བ་དང་། བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་གྲང་གི་གཞན་སློབ་སྦྱར་གསའི་ཕྱག་ལས། བཅོམ་བྱོལ་བའི་འཚོ་བ་དང་
སློབ་གནས་སོགས་ཀྱི་ཐད་ཕྱག་ལས་སྣ་མང་གིས་དུས་འདྲའ་བར་མཛད། གཞུང་ཞབས་ཀྱིས་ཀྱང་རང་རྒྱུ་
ཡོད་རྒྱ་ཅལ་སྦྱགས་ཀྱིས་འབད་བ་བསྟུན་མར་བསྟེན། ལུ་ལུ་ལྷ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཚོན་གྱི་མཛད་ཐོ་ལས།

དེ་རིང་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མར་མཇུག། ལྷི་ལྷ་ 10 ཚེས་ 4 ལ།

ས་སྐྱ་ལྷ་མ་འབྱོར། ལྷོད་འཇུག་དང་བཤེས་སྦྱིངས་གཉིས་མར་གཡེར། ལྷི་ལྷ་ 10 ཚེས་ 8 ལ།

ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྷན་དུ་ལམ་རིམ་བསྟུས་དོན་བསྟུར་བའི་མགོ་བཅུགས། ལྷི་ལྷ་ 10 ཚེས་ 9 ལ།

ཡགོང་ས་ཚེན་པོར་མཇུག་ཏེ་ལམ་རིམ་བསྟུས་དོན་གྱི་འགྲུར་སྟོན་འབྲལ་ལུས། ལྷི་ལྷ་ 10 ཚེས་ 14 ལ།

ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆེར་བརྟེན་སློབ་སྦྱོར་ལུ་ལའི་ཁྲིད་འབྲལ་བའི་མགོ་བཅུགས། ལྷི་ལྷ་ 10 ཚེས་ 16 ལ།

ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཚད་མ་རྣམས་འབྲེལ་དང་མཛོན་པ་མཛོད་ཀྱི་ཕྱག་དཔེ་སྦྲར་ནས་ཕྱིར་གཞན། དེ་རིང་ལྷོད་འཇུག་

དང་མཛོན་ཚོགས་རྒྱན་གྱི་ཕྱག་དཔེ་ཕྱིར་གཞན། ལྷི་ལྷ་ 10 ཚེས་ 27 ལ། ཞེས་གསལ།

ལྷི་ལོ་ 1959 ལྷ་ 11 ཚེས་ 14 ཉིན་སོགས་སྤྱི་ལོ་ཁྲིམས་དོན་མཁས་པའི་ཚོགས་པ་

International Commission of Jurists ཞེས་པའི་འཇུག་མི་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་བོད་རྒྱལ་གཞན་དོན་ཐད་བཀའ་
མོལ་མང་དུ་མཛད་དེ། ཁྲིམས་ཐོག་ནས་བོད་དོན་དེ་ཉིད་སྦྲར་ལས་ཀྱང་རྒྱལ་སྤྱི་ཅན་དུ་བསྟུར་བའི་མཛད་བ་ཚེན་པོ་
བསྟུངས། དེ་ལ་<<སློབ་དོན་རྒྱལ་རབས་>>ལས།

རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དོན་མཁས་པའི་ཚོགས་པ་ཞེས་འཛུགས་སྦྱོར་རྒྱལ་ཁབ་ལྷ་བཅུ་ཐམས་པའི་ནང་ཁྲིམས་དོན་མཁས་པ་སྟོང་
སྟེན་སྤྱིའི་ཚུལ་ཁྲིམས་འབྲེལ་ཡོད་པའི་ལྷན་ཚོགས་ཤིག་ཡོད་པ་དེས། བོད་དང་རྒྱ་མིའི་ཚོད་གྲུང་ལ་བརྟེན་དཔྱད་
བྱེད་པའི་ཆེད་བོད་མི་སྤྱོད་པའི་བཅོམ་བའི་སློབ་སྦྱོར་ལས་སྤྱོད་ཆེད་སྦྱོར་གྱིས་རྒྱ་དམར་ནས་འགྲོ་བ་མིའི་བསམ་
སློབ་ལས་འདས་པའི་གསོད་རླུང་བཀོལ་གསུམ་སོགས་མཛན་གཅོད་རི་བྱས། དེ་བཞིན་ལྷ་མ་དང་དགོ་འདུན་པ་མང་
པོར་རླུང་རྟེན་མཛན་གཅོད་སྟེ་མང་བཏང་མཐར་ལྷ་མ་གསོད་སྐབས་སྟོན་པ་རྣམས་ལ་བཏུར་བཅུག་པ་དང་། ས་མ་ཉེ་དུ་
གསོད་སྐབས་དེའི་བྱ་སྤྱོད་དང་སྟོན་རྒྱུ་བཏུར་བཅུག་པ་སོགས་སྟོན་པ་དུ་བསམ་དཀའི་སྤྱོད་སྟོང་ཆེད་མེད་བཏང་བ།
ཚོས་དང་ཤེས་རིག་གོམས་གཤིས་ཚང་མ་རྩ་མེད་དུ་བཏང་བའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་འདི་རྩོད་ཀྱིས་གསལ་ཚོགས་ལྷོད་
བ་དང་ཆབས་ཅིག་ཤོད་ཀྱི་སྤྱོད་པོ་རྒྱས། ཚིངས་ཡིག་དང་ཕྱོས་ཚོད་སྤྱི་བཅས་པར་ཞེས་འཇུག་གཞན་བསམ་མ་
ཚད། ཡགོང་ས་སྤྱོད་པའི་མགོན་ཆེན་པོ་དང་བཀའ་སློབ་རྣམས་ཀྱང་ཐེངས་ཁག་ལས་མཇུག་ཏེ་དེ་བཞིན་ལན་བཅས་མཐར་
ཕྱིན་པར་གཞན་བའི་རྗེས། བོད་ནི་རང་དབང་རང་བཅོམ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་མིའི་བཀོད་རྒྱུ་འོག་ནས་
དངོས་དོན་གྱི་རང་དབང་རང་བཅོམ་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་རང་དབང་རང་བཅོམ་ཡང་རྟེན་ཅེས་ཐག་གཅོད་
བྱས་ཡོད་པ་དང་། ད་དུང་ཕྱོས་ཚོད་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ཞེས་པ་བཅོམ་ཡིན་བྱས་པ་དང་། དེ་ཡང་རྒྱ་དམར་རང་ནས་
བརྟེན་བཤེས་གཏང་བ་ཡང་འོ་འགྲོད་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད། དེས་མ་ཚད། མིའམ་རྒྱལ་ཁབ་གང་དུང་ནས་མི་རིགས་རྩ་

མེད་བཟོ་བ་ཞེས་པའི་ཁྲིམས་འགའ་ལྷུག་ཤོས་བྱས་པར་ངོས་འཛིན་ཡང་བྱས་ཡོད་པ་བཅས་ཀྱི་སྐོར་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་
དོན་ཚོགས་པས་ཕྱོགས་ལྷུང་སྤངས་པའི་སྐོ་ནས་གནས་ཚུལ་ཞིབ་འཁོད་མོད་ཀྱི་བྱི་བ་(གཞན་དོན)དང་། ཁྲིམས་
ལུགས་ཟེར་བའི་དེབ་ཅིག་ཀྱང་པར་འགྲེམས་ཀྱིས་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་གསལ་ལ། ལྷོ་ཆ་ས་མཚོག་ནས་

<<ངོས་ཀྱི་ལྷུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

དེད་མ་སུ་རིར་སྤོད་རིང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དོན་མཁུམ་པའི་ཚོགས་པ་ནས་དུས་རབས་འདིའི་འགོ་སྤོད་ཀྱི་ཆེད་ཡིག་
ཁག་ལ་ཉོག་ཞིབ་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་གོང་བཟོད་ཟེན་པ་ལྟར། ཁོང་ཚོས་ཐག་གཅོད་གཏན་འབེབས་བྱས་གསལ་དུ། ང་
ཚོ་རང་དབང་ཆ་ཚང་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་མིའི་བཀོད་རྒྱས་འོག་ནས་དངོས་དོན་ཀྱི་རང་དབང་རང་
བཅོན་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཁྲིམས་དོན་ཀྱི་རང་དབང་རང་བཅོན་ཡང་རེད་ཅེས་ཐག་གཅོད་བྱས་འདུག། ... རྒྱལ་སྤྱིའི་
ཁྲིམས་དོན་མཁུམ་པའི་ཚོགས་པ་ནི་དེད་དམ། ཡང་ན་མོད་ཀྱི་སྐྱ་ཚབ་ལྷ་བུ་མིན་ལ། ཁོང་ཚོས་གཞུང་དང་རྒྱལ་ཁབ་
ཀྱི་སྐྱ་ཚབ་ཀྱང་མ་ཡིན། ཁོང་ཚོ་ནི་ཁྲིམས་དཔོན་དང་། ཁྲིམས་དོན་མཁུམ་པའི་ཚོགས་པ་རང་དབང་ཅན་ཞིག་ཡིན་
ཅིང་། ཁོང་ཚོར་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་མཁུམ་རྒྱལ་ཁབ་ལྷ་བུའི་ཁྲིམས་དཔོན་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་
གཞན་དོན་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་ལྷ་བར་དཀའ་ངལ་གཅིག་ཡོད་པ་ནི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་རྒྱལ་ཚོགས་འཕུས་
ཁོངས་སུ་མེད་པ་དེ་ཡིན། ང་ཚོ་འཕུས་མི་མི་བྱེད་པ་ནི་དུས་ཉུག་ཏུ་བྱུང་སྤོང་བྱེད་རྒྱུར་དགའ་མོས་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་མི་
འཕུས་མིར་མ་གྱུར་པ་ནི་མོར་མོ་སར་(Formosa)¹⁶⁴ཡོད་པའི་ཅང་ཀེ་ཤའི་གཞུང་དེ་འཕུས་མིའི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པས་
རེད། དེ་ལྟར་ཡིན་ན་ཡང་། དེད་ནས་མོད་དོན་འདི་དག་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འཕུས་མི་ཚོའི་མདུན་དུ་ལྷ་བར་ས་
འགོ་འཇུགས་བྱས་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ལྷ་བ་ 11 ཚེས་ 17 ཉིན། ལྷོ་ཆ་ས་མཚོག་གིས་གཞུང་ཞབས་ཀྱིས་ལས་དོན་ཀྱིས་
དུས་མུང་ནང་འགྲུབ་དཀའ་བ་དང་། ལུགས་རྒྱུང་རིང་པོའི་བསམ་སྒོ་གཏོང་དགོས་པ་སོགས་གསུངས་ཏེ། སྤང་ཡང་།
ཕྱིན་ཆད་མོད་ནང་རང་རེའི་སྤྱ་མོའི་གནས་སྤངས་དེ་དག་ཆ་ཚང་ཞིག་ཏུ་གནས་ཐབས་མེད། དེ་ལ་བསྐྱུར་བཅོས་ངེས་
པར་དུ་འགྲོ་དགོས། གང་ཡིན་ཟེར་ན། རྒྱ་ཆེའི་འཛམ་གླིང་གི་གནས་ཚུལ་འཕོ་འགྱུར་ཆེན་པོ་འབྱུང་བཞིན་པར་བརྟེན།
དེ་དང་བསྐྱུར་བའི་ལམ་ཕྱོགས་འཛིན་དགོས་རྒྱུ་ནི་ཅང་གལ་གནད་ཆེན་པོ་རེད། མོད་སྤྱིའི་བདེ་དོན་གལ་ཆེ་འདིའི་
ཐོག་གྲལ་རིམ་དང་། མོ་མོ། རིགས་དུས་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་མོད་རིགས་ཡིན་པ་ཅམ་གྱིས་རང་རང་སོ་སོའི་
ཤེས་ཀྱིས་གང་ཡོད་བཏོན་ཏེ། མོད་སྤྱི་དོན་ཐོག་འཕུར་བ་ལྷ་འདེགས་བྱེད་དགོས། དེ་མཚམས་རང་གི་ཤེས་ཚད་ལ་
དཔག་པའི་ཐོབ་ཐང་ཡང་ངེས་པར་ཡོད་གི་རེད།¹⁶⁵ ཅེས་རང་རང་གི་ཤེས་འཛོན་ལ་དཔག་པའི་ཐོབ་དབང་གཏན་འབེབ་
གནང་རྒྱུ་ལས་ཁྲིམ་རྒྱུད་གཅིགས་འཛིན་སོགས་སྤང་སྤོང་ལམ་ལུགས་ལ་བསྐྱུར་བཅོས་གནང་རྒྱུའི་ཕྱོགས་དགོངས་
བསྟན། དེ་ནས་ཀྱང་།

¹⁶⁴ ལྷ་བ་མའི་མཚན་ལ་སྤོང་མོ་སར་(Formosa)ཞེས་ཟེར།

¹⁶⁵ འདི་སྤྱི་འཕུས་དང་བཀའ་ཤག་སོགས་ལ་སྐྱེལ་བའི་བཀའ་སྤོང་ཕྱོགས་བསྐྱེགས་བྱུག་དེབ་དང་པོ་ལས་བྱངས།

འུར་གྲིས་དེ་ཞིག་གྲུབ་པར་མཛད། ལྷོ་ལོ་ 1959 ལོ་འདིར། “Ramon Magsaysay Award” ཞེས་པའི་རྗེའི་ལའི་
ཕིན་(Philippines)ཀྱི་རྟགས་མ་སྟོན་གྲགས་ཅན་དེ་སུལ།¹⁶⁶ འདི་ནི་བཅའ་ཁྲིམ་དུ་ལེབས་ནས་བཞེས་པའི་རྟགས་
མ་དང་པོ་དེ་ཡིན།

ལྷོ་ལོ་དོར་གདན་སོགས་སུ་གནས་གཟིགས་དང་མནའ་གན་མཐུ་མོ་ཆེ་ འབྲུལ་བཞེས་སོགས།

ལྷོ་ལོ་ལ་ལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་བཞུགས་སྐར་མ་སུ་རིར་རྒྱ་རོ་དུ་མའི་རིང་ཆེས་ཁ་ཆ་
དགོས་གཏུགས་ཀྱི་མཛད་སྒྲུབ་ཆེད་དེ་གསུང་གྲུབ་པར་མཛད་དེ། དེ་ཞིག་གནས་གཟིགས་དང་དད་ལྡན་མི་དམངས་
ལ་འདོད་ཆོས་སོགས་མཛད་སྒྲུབ་གཞན་ཀྱང་ཆེར་སྐྱོར་བའི་སྟོན་ལ་མཛོད་དུ་སྤྲོགས་པ་ན། སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ལྷོ་
ལུ་སྐྱ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཚོན་མཚོག་གྲང་མ་སུ་རི་དང་ཞལ་གྲུས། དེ་ལ་ལྷོ་ལུ་སྐྱ་མ་རིན་པོ་ཆའི་མཛད་སྒྲུབ་སྤྲོ་
དེ་རིང་ལམ་རིམ་བསྟུས་དོན་དང་འབྲུལ་བ་བསྟུས་པའི་འགྲུར་གཉིས་ལ་ལོང་ས་མཚོག་ལ་སུལ། གཟིགས་རྗེས་གསོལ་
རས་སུལ། ལྷོ་ལོ་ 12 ཆོས་ 2 ལ།
དེ་རིང་ལ་ལོང་ས་མཚོག་གིས་སྤོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་དུ་སྤྲུག་ལས་གནང་བཞེན་པར་མཛོད་དུ་བཅར་ཉེ་དགོངས་པ་
ཞུས། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོར་གྲེས་སྤྲུག་ཞུས། ལྷོ་ལོ་ 12 ཆོས་ 5 ལ།
ལ་ལོང་ས་མཚོག་ལ་སུལ་བའི་སྤྲུག་དཔེ་དབུ་མ་འཇུག་པ་དང་མཛོད་སྤོང་གཉིས་ཕྱིར་འགྲོད། གསོལ་རས་སུ་བྱིན་
ཉིན་དང་མཛད་དང་བཅས་གནང། ལྷོ་ལོ་ 12 ཆོས་ 6 ལ། ཞེས་གསལ། ལ་ལོང་ས་མཚོག་སྟོན་འཁོར་ལྷོ་ལོ་ 1959 ལོ་
བ་ 12 ཆོས་ 7 ཉིན། མ་སུ་རི་ནས་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱར་ཉེ་སྤྱི་ལའི་ཉེ་ལྷོ་ལྱི་གནས་གྲགས་ཅན་དག་ལ་གཟིགས་
སྐྱོར་མཛད་དེ་རིམ་གྲིས་ནང་པའི་གནས་ཆེན་ཁག་ལ་གནས་གཟིགས་དང་། མི་དམངས་ལ་འདོད་ཆོས་བཀའ་སློབ་
བྱིན་གེ་ཆོས་ལུགས་པ་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་འཛིན་ཉེན་ཀུན་ཏུ་དགོ་བའི་སྤྲུགས་སྟོན་ལོས་བཞོད། ལྷོ་ལོ་ལྱི་ལི་
སྤྲོ་གྲགས་ཅན་ལ་མཛད་འབྲས། ལྷོ་ལོ་ལྱི་དང་བཟོ་བྲུ་སོགས་ལ་གཟིགས་སྐྱོར་གྲིས་མཚོན་པའི་མཛད་སྒྲུབ་ཀྱང་
མཛད་དེ། ལྷོ་ལོ་ 1960 ལོ་བ་ 1 ཆོས་ 11 ཉིན་སྐྱ་རྒྱ་ཆ་སིར་ལེབས་ཉེ་ལོངས་འཛིན་སྤོང་དོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་དབུ་
ནས་ཐེག་ཆེན་གསོ་སྐྱོར་གི་སྤོམ་པ་མཚོས་པ་སོགས་ཆོས་སྤྲོགས་ཀྱི་མཛད་སྒྲུབ་ཀྱང་ཆེར་བསྐྱུངས། དེ་ལ་ལ་ལོང་ས་
མཚོག་ནས།

¹⁶⁶ དཔེ་དེབ་འདིའི་མཇུག་གི་གཟེངས་རྟགས་དང་དམིགས་བསལ་ཆེ་བསྟོན་སྤྲུག་འཁྲུང་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

ལྷ་མཁུང་བསྐྱེད་ཆོས་ 28 ཉིན་བྱང་རྒྱལ་ཤིང་བྱང་དུ་དགོ་ཚུལ་སྐོང་ལྷ་བརྒྱ་ལྷག་གསོ་སྐོང་དུ་འདུས་པར་སོ་ཐར་གྱི་མདོ་འཆད།

ས་པག་རྒྱ་ 13 ཚོས་ 2 སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 2 ཚོས་ 3 ཉིན། བོད་ཚོལ་གསུམ་ཚོས་བརྒྱུད་དང་བཅས་པའི་འཕུས་མི་གནད་ཡོད་ལྷན་འཛོལ་ས་ཀྱིས་མགོན་པོ་མཚོག་ལ་བརྟན་བཞག་ས་འབྲུག་སྐབས། འཕུས་མི་རྣམས་ཀྱིས་མགོན་པོ་མཚོག་གི་ཡང་དག་པའི་དབུ་འཁྲིད་ལམ་སྟོན་འོག་ལྷག་ས་ཀྱི་གོང་བུ་ལྷ་བུའི་མཁུང་ལམ་རྟོག་ཅ་ཆེག་སྤྱི་ལྷ་ཀྱིས་བོད་སྤྱིའི་འཕུས་ལྷག་ས་ཀྱི་བདེ་དོན་བསྐྱབས་རྒྱུའི་མནའ་གན་ལུལ། དེ་ལ་<<དུས་འགྱུར་མ་བྱུང་གོང་བོད་དུ་ཆབ་སྲིད་སྐོང་རིམ།>>ཞེས་པ་ལས།

༡༡། །རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་བོད་ས་པག་རྒྱ་ 13 ཚོས་ 2 ལ། དཔལ་ལྷན་མཚན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མགོན་པོ་ལྷག་དྲུག་པ་དང་། དཔལ་ལྷན་དཔལ་ལོང་གི་རྒྱལ་མོ་རེ་མ་ཉི། བསྟན་སྲུང་དམ་ཅན་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་དུ་བཅུགས། བན་བདེའི་འགྲུང་གནས་ལྷག་ས་གཉིས་ཡགོང་མ་ཁྲིམས་བདག་རིན་པོ་ཆའི་ཡལ་ས་བྱུང་དུ།
བདག་མིང་རྟགས་ཁྲུངས་གཤམ་གསལ་རྣམས་སློལ་ཡིད་གཅིག་ཏུ་མཁུང་པའི་རང་མོས་སློལ་སྐྱེད་ས་ལམ་ཡང་འགྱུར་མེད་ཀྱི་གན་རྒྱ་མཐུ་མོ་ཆེ་གཙང་མར་འཛོག་སྟེང་། དོན་ཅ། འཛིག་རྟེན་ཡོངས་ལ་མན་བདེ་གང་ལས་འགྱུར་པའི་རྩ་ལག་དམ་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་དར་རྒྱས་ལུན་རིང་དུ་གནས་སྐབས་པ་དང་། རང་ཅག་སྟོད་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ། བར་དུས་གཙང་དུ་བཞི། སྤང་མདོ་ཁམས་རྒྱ་བཞི་སྤང་དུག་ཨ་མདོ། འགྲུ་ལོག་བཅས་རྒྱལ་བསྟན་ཆབ་སྲིད་ཡོངས་ཀྱི་བདག་པོ་ཡལྱི་ལོར་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོས་ཉིན་མཚན་དུས་དྲུག་ཏུ་སྐབས་ཁྲུང་ཐབ་བཞེས་བཀའ་བྲིན་ལུ་མཐའ་མེད་པ་བསྐྱེད་སྲུང་། རང་ཅག་བོད་རིགས་མི་མང་ཡོངས་ནས་ད་བར་མཁུང་ལམ་རྟོག་ཅ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་ཁྲུང་བབས་སྤི་ལྷ་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་ཅིག་སྐབས་མ་ཐུབ་པའི་ཉེར་ལེན་དང་། བསྟན་པ་སྤྱི་བཞེགས་གཉིས་ཀའི་རན་འབྲས་བཞོག་ཏུ་མེད་པ་རང་ས་དག་ཡིས་ཉམ་བུུང་གིས་བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཆད་ཀྱི་མི་རྒྱ་ལོག་གསུམ་གང་ལའང་ལྷ་བཟོ་སྐྱ་ཅམ་མེད་བར་ད་ཆ་བོད་མི་ཀུན་གྱི་ཡིད་ལ་བཟོད་བར་དཀའ་བའི་སྐབས་ལྷག་ས་ཀྱི་ཚོར་བ་དྲག་པོ་སྲོང་སྲུས་ཀྱང་། ད་དུང་གནས་སྐབས་རང་གི་བདེ་དོན་ལྷ་མོར་ཞེན་པའི་འཁྲི་བ་མ་བཅད་པར། མཁུངས་ཚོས་སུ་བུུང་སྟེ་བསྟན་པ་སྤྱི་དོན་ལ་རང་ཅག་བོད་རིགས་ཚང་མས་སྲར་སྲུས་ལྷར་སྤྱི་བོམ་ཡལ་ཡོལ་འབའ་ཞིག་གི་དབང་དུ་མ་སོང་བར་སྤྱི་དོན་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་སྐྱེད་ལུང་ཁྲུང་བསད་ཀྱིས་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ལུལ་དུ་ཆེབས་བསྐྱེད་བཀའ་བྲིན་ཆེ་སྟེ་བོད་སྐོངས་ཚོལ་ཁ་གསུམ་ཀྱི་ཁྲོན་ལ་ཚོས་སྤྱི་དང་དབང་བདེ་སྤྱི་དཛོགས་ལྷན་གསར་པའི་དགོ་མཚན་གསར་དུ་བཞད་ཐབས་ལ་ཡསྐུའི་གསར་བ་གསུམ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མ་ལུས་པ་གཅིག་ཏུ་སྐྱེད་སྲུང་ཉེ་མཐུ་སྟོབས་རུས་པའི་རྣམ་འབྲུལ་ཞི་རང་ཅག་སོ་སྤྱི་རྣམས་ཀྱི་བསམ་བཟོད་ཀྱི་ལུལ་ལས་འདས་པའི་མཐའ་ལས་རྒྱ་ཆའི་མཚན་འཛིན་གྱི་འོད་སྟོང་འཛམ་གླིང་ཡངས་པའི་གོ་ལར་མདོན་བར་དུ་འཕགས་པ་འདི་ནི་འཛམ་གླིང་ནང་གི་སངས་རྒྱས་པའི་རིང་།

ལུགས་ལ་ལྷགས་པ་རྣམས་དང་། སྐོས་སུ་རང་ཅག་ཁ་བ་དེ་པའི་སྐྱེ་འགྲོ་ཡོངས་ལ་བསམ་བཞིན་དད་པའི་སྐྱེ་འོང་
དབང་མེད་གཡོ་བའི་བཀའ་རྒྱུ་ཆོད་མཐའ་གཞུག་དུ་མེད་པ་དེ་ལྟ་བུའི་དུས་འདིར་རང་ཅག་མོད་རིགས་ཆོད་
མས་སྲར་བྱས་ལ་འགྲོད་སྐོས་བྲག་པོ་དང་། སྤྱིས་ཀྱི་ཁུར་བབས་ལྷ་བྱའི་ཐད་ཡགོང་ས་ཡསྐྱབས་མགོན་ཐམས་ཅད་
མཁུན་གཟིགས་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་ཟབ་མོ་དང་མཐུན་པའི་མོད་རིགས་ནང་ལྷལ་རང་རང་མིང་གི་རྗེས་སུ་
བསྐྱབས་པའི་ཕྱོགས་འཐེན་སྲག་དོག་རྣམས་ཞེ་ནས་སྤངས་ཏེ། མཐུན་བསྐྱེད་དོག་ཅ་གཅིག་བསྐྱེད་ལྷགས་ཀྱི་
གོང་བུ་བཞིན་བྱེད་ཟུ། ཞེས་སོགས་ཆོལ་གསུམ་ཆོས་བརྒྱད་སྟེ་ཁག་དང་བཅས་པའི་འཕུས་མི་གནད་ཅན་སུམ་ཅུ་
སོ་བཞིའི་མཉམ་སྐྱེལ་མཚན་རྟགས་འཁོད་པའི་“མཉམ་གན་མཐུ་མོ་ཆེ”ཞེས་པ་དེ་ལུལ། ཉིན་དེའི་སྤྱི་ཚོར་འདུས་
དམངས་ལ་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མའི་ལྷགས་ལུང་བཤད་ཁྲིད་སྐྱབས་མའི་ཟབ་ཆོས་སྤྱོད་ལ་མཛད། མཐུག་ཏུ།

དེ་གོང་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༦ ལོར་འདིར་ཡོང་སྐབས་ལུས་གྲེལ་པོ་ཡོད་ཀྱང་སེམས་སྣོད་པོ་ཡོད་ཅིང་། ད་ལམ་ཐངས་གཉིས་
པ་འདིར་བསྐྱབས་སྐབས་ལུས་ལ་གྲེལ་བ་མེད་ཀྱང་སེམས་གྲེལ་ཅམ་ཞིག་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཞི་བ་ལྷན། གལ་ཏེ་བཙུན་
སུ་ཡོད་ན་ལེ། །དེ་ལ་མི་དགའ་ཅི་ཞིག་བྱ། །གལ་ཏེ་བཙུན་སུ་མེད་ན་ལེ། །དེ་ལ་མི་དགའ་བྱས་ཅི་མཁ། ། ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར། སེམས་ཁུལ་བྱས་པས་མན་ཐོགས་མེད་གཤེས་ཆོད་མས་སེམས་ཁུལ་བྱ་མི་དགོས། དེས་ན་ཆོད་མས་བསམ་
ཚོ་རྒྱ་ཆེན་པོ་དང་གཉིང་ཟབ་པོ། གྲུ་ཡངས་པོ་ཞིག་གཏོང་དགོས། བོད་ཀྱི་གྲུ་སའི་ནང་མཁུན་པོ་དང་། ལྷ་སྐྱེལ། ལྷ་རྒྱུང་
སོགས་སོ་སོ་སོའི་འགྲོ་སྐྱབས་ཤིག་ཡོད་ཀྱང་། ད་ཆ་ཡུལ་དང་གནས་ཚུལ། དུས་ཚོད་བཅས་ཅ་བ་ནས་འགྱུར་
སྐབས་སྲར་ཀྱི་སྤོང་ཚུལ་ཁོ་ནས་མི་འཕྲིག །བདག་ཅག་གི་སྟོན་པས་ཀྱང་གདུལ་བྱའི་མོས་སྣོད་དང་བསྐྱབས་པའི་ཆོས་ཀྱི་
ལུང་པོ་མང་པོ་ཞིག་གསུངས་སྐབས་ཡུལ་དུས་དང་བསྐྱབས་པའི་བསམ་ཚོ་རྒྱ་ཆེ་ཞིག་གཏོང་དགོས། རང་དེ་བོད་ཀྱི་
བསྐྱབས་པའི་སྤྱི་དོན་ཆེན་པོ་ཞིག་སྐྱབས་པ་ལ་མི་དེ་གཉིས་ཀྱི་ལྷག་བསམ་ཅི་བྲག་གིས་འབད་པས་མན་ཏུས་ཐོན་དཀའ། ...
དུས་ད་ལྟའི་ཆར་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ཆ་ཚང་ལ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཆོས་དེ་མོད་ལ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟ་ནའང་། ཕྱིའི་རྒྱལ་
ཁབ་ཁག་ནས་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྗེ་བཞིན་ཤེས་དཀའ་ཞིང་། འགའ་ཞིག་ནས་གནས་ཚུལ་རྗེ་བཞིན་མ་ཤེས་པར་དབེ་
དེབ་ཀྱང་གྲིས་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། འགའ་ཞིག་ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལ་ལྷ་མའི་ཆོས་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཆོས་ལ་སངས་
རྒྱུས་ཀྱི་ཆོས་ཟེར་བ་སོགས་དང་། འགའ་ཞིག་ནས་བོན་གྱི་ཆོས་མ་རྩར་བཞག་སྟེ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་ཤིག་ཡིན་པར་

བསམ་པ་སོགས་བསམ་ཚུལ་མང་ཡང་།¹⁶⁷ ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་གནས་བབ་
དང་། རྩེ་བྲག་ཏུ་བོད་འབྲེལ་གྱི་གནད་དོན་ཆེ་སྟེ་ཀུན་གསལ་གཟིགས་ཐོག་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྐྱབས་འདི་ཉིད་དཔལ་རྣ་
ལེ་རྒྱ་ནས་ཉེ་བར་བརྒྱུད་པའི་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྐྱབས་པ་མ་མེད་པ་ཉིད་དུ་བསྐྱབས་ཏེ། “ལྷ་མའི་ཆོས་ལུགས་”¹⁶⁸སོ་
སྐྱམ་པའི་ལོག་རྟོག་དེ་ཉིད་ཐེར་འདོན་གནད་རྒྱུའི་དགོངས་བཞེས་ཟབ་མོ་དེ་དུས་ནས་འཁུངས་ཡོད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ།
དེར་མ་ཟད། ད་ལྟའི་ཆར་ཚན་རིག་དང་ཚོང་དོན་རིག་པ་སོགས་འཛམ་གླིང་གི་རིག་སྟེ་ཆེན་པོ་དག་གི་དཀྱིལ་འཁོར་

¹⁶⁷ སེར་སྐྱེ་མང་ཆོགས་ལ་སྐྱེལ་བའི་བཀའ་སློབ་ཕྱོགས་བསྐྱབས་པོད་དང་པོ་ལས་བྱངས།

¹⁶⁸ དབྱིན་སྐད་དུ་ Lamaism ཞེས་པ་སྟེ་གཤམ་དུ་གཟིགས།

ན་བཞུགས་གྲུ་མཐོན་པོར་རྒྱ་ཁྲབ་ཏུ་སྟེག་བཞིན་པའི་“ཉེན་འབྲུང་གི་ལྷ་བ་”དང་། “རིགས་ལམ་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་”སོགས་ཀྱང་འཛམ་གླིང་ཀུན་ཏུ་སྟེལ་བའི་དགོངས་གཞི་ཟབ་མོ་བཞེས། དེ་ལ་བཀའ་སློབ་ལས།

དེང་ཚན་རིག་མཁས་པ་ཚོས་ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་། ཉིང་ལག་གི་རྩ་རྒྱས་ལ་བཞེན་ནས་མི་ཡི་བསམ་སློབ་འཁོར་ཚུལ་གང་འཚམས་ཤེས་ཀྱིན་ཡོད་ཀྱང་། དབང་པོ་དང་བ་དང་། བཞེན་པ་དབང་ཤེས། ཡིད་ཤེས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་། འཕྲི་འཕྲོས་ནས་རི་ལྷར་འགྱུར་བའི་གནས་ཚུལ་རྣམས་རི་བཞིན་ཤེས་དཀའ་ཞིང་། སྐྱེ་བ་བྱི་མ་ཞིག་ཡོད་པ་ལ་ནི་མཁས་པ་འགའ་ཤས་ཀྱིས་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་གྲུབ་པའི་མཐའ་འཛིག་ཉེན་བཀོད་པ་པོ་ཁས་ལེན་པ་དང་། བདག་རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་དུ་འདོད་པ་སོགས་ནི་ཚན་རིག་པ་ཚོའི་རིགས་པ་དང་མི་མཐུན། རང་རེའི་ཉེན་འབྲུང་གི་རྣམ་གཞག་འདི་ཚན་རིག་མཁན་ཚོར་རྒྱབ་སྐྱོར་དུ་འགྲོ་གིན་ཡོད་འདུག །དེར་བཞེན་ང་ཚོས་ཚོས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྣམས་རིགས་ལམ་ཚད་མའི་སློབ་པོ་རྒྱས་ཆེན་པོ་ཞིག་ལེགས་པར་ཤོད་ཐུབ་ན། རང་རེའི་ཚོས་འདི་ལུང་ལུག་འགྲོག་འཛོམས་སྟེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་གཏོགས་ཡུལ་ལུང་དར་རྒྱས་ཡོད་པའི་རིག་གསར་མཁན་ཚོའི་སློབ་ཡུལ་མིན་པའི་ལྷ་བའི་གནས་ཚུལ་སེལ་ཐུབ།¹⁶⁹ ཅེས་གསུངས།

སྐབས་དེ་ཅུམ་ལ་ཡང་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ལ་ཞལ་སྟོགས་ཉེ་སྟོ་སྟོ་ཚོགས་ནས་བོད་ཀྱི་བདེན་པའི་མཐའ་ཉེ་བར་གསལ་བའི་དགོངས་པ་དེ་ལྟ་བུ་མཛད་པ་ནི་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་མིན་པ་སྟེས་ཀྱང་མི་འཛོམ། བཀའ་སློབ་གནད་དུ་སྟོན་པ་གཞན་ཡང་ཐེབས་ཡོད། དེ་ལ།

རང་རེའི་སྤྱི་ཚོགས་འགྲོ་སྐྱེས་ཀྱི་ཆ་ནས་རྗེས་ལུས་ཡིན་པ་ནི་ངེས་པར་ཁས་ལེན་བྱེད་འོས་པ་ལས་སྐྱེས་སྐྱུང་དགོས་དོན་མེད། འོན་ཀྱང་འཛམ་གླིང་གཞན་ན་མེད་པའི་ཚོས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ནི་ངོམ་འོས་པ་ཞིག་རེད། ལྷར་རང་རེ་བོད་ནང་གཅིག་ལུང་འཚད་ཉན་བྱེད་པ་ཅུམ་ལས་མེད་ཀྱང་། ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་འདི་བཟུང་སྟེ་འཛམ་གླིང་ནང་རང་རེའི་ཚོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་གསལ་པོ་ཞིག་སྟོན་ཐུབ་ན། ཤེས་ཡོན་ཅན་གྱི་མི་རྣམས་རང་ལུགས་ཀྱིས་རང་རེར་དགའ་ཞེན་དང་བཅེ་དུང་ཡོད་ཐུབ། དེ་ལྷར་བྱུང་ན་རང་རེའི་ཚོས་སྲིད་གཉིས་ཀར་པན་ཐོགས་ཡོད་རྒྱ། ད་ལྟའི་ཆར་སློབ་བྱའི་མི་འགྲོ་བཅུ་ཅུམ་ཡོད་པར་ད་དུང་གང་མང་བྱུང་ན་སྟེ་གཤིས། ཚང་མས་སྟག་བསམ་བཟང་པོས་ཁུར་ལེན་བྱ་དགོས། ཡང་དེ་ཚོའི་ཉེར་མཁོར་བོད་ཡིག་སྤྱི་དང་། སུམ་རྟགས་སོགས་ཡི་གེའི་འགྲོ་ལུགས་ལེགས་པོ་ཤེས་དགོས། དེ་མིན་རང་རེས། འདི་ནི་མཁས་པ་ཆེན་པོའི་ཞེས་བཞེད་ས་དེས་ས་ཡིག་¹⁷⁰ཅིག་འབྲི་དགོས་བྱུང་མཚམས་མཛུབ་ཐེལ་རྒྱག་ཉེན་ཡོད། ཅེས་

འཛམ་གླིང་སྤྱི་འབངས་རང་སྟོགས་སུ་འཕྲེན་པའམ་བོད་དོན་ལ་རམ་འདེགས་ཆེས་ཆེར་སྟོན་པ་ནི་ནང་པའི་གཞུང་ལུགས་ཡིན་པའི་གསལ་བཤད་དང་། མཁས་པ་ཆེན་པོའི་གནས་ཐོབ་ཀྱང་སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲོས་ཅུམ་ཡང་མི་ཤེས་པ་ཡོད་པའི་སྟོལ་ངན་ལ་ཐེར་འདོན་དོན་གྱིས་གནང་། དེ་ཡང་མཁས་ཆེན་དུ་མ་བཅོན་བྱོལ་དུ་འགྲོར་འབྲལ་ཤོག་བུའི་

¹⁶⁹ འདི་དང་གཤམ་གྱི་ལུང་རྣམས་སེར་སྐྱ་མང་ཚོགས་ལ་སྐྱེས་པའི་བཀའ་སློབ་སྟོགས་བསྐྱེགས་བོད་དང་པོ་ལས་ཐུངས།
¹⁷⁰ ས་ཡིག་ཅེས་པ་མིང་ཚིག་ཏུ་ signature དང་། བྱ་ཚིག་ཏུ་ sign ཞེས་པ་སྟེ་ཡིག་ཚེའི་སྟེང་སབ་པའི་རང་མིང་དང་། རང་མིང་འབྲི་བར་གོ།

སྤོང་མཚན་རྟགས་འགོད་སྐབས་རང་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཅན་ཡང་རྗེ་བཞིན་གྱིར་མ་སློབས་པར་“མཇུབ་ཐེལ་བརྒྱབས་པ་
 ”སོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དུ་མ་བྱུང་ཡོད་ལ། དཀའ་ངལ་དེ་ད་དུང་ཡང་གཙང་སེལ་བྱུང་མེད། ཡང་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ལ།
 ལྷག་པར་བསྟན་འཛིན་དགེ་འདུན་རྣམས་ནི་གཞན་ལས་ཆེས་ཆེར་ལྷག་པའི་སྤོང་རྒྱལ་བཟང་པོ་ཞིག་ཅེས་ཀྱང་དགོས་
 པ་ལས། གཞན་ལས་འཇུག་ཅོད་མོད་པ་དང་། གཞན་ལས་ཉམ་པ་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་སྤོང་རྒྱལ་ངན་པ་བྱུང་ན་ནི་ཤིན་ཏུ་ཐབས་
 རྟགས་མེད། ཐ་མ་རང་ཉིད་གཅིག་ཤུར་སྒྲོང་དོར་ཆ་ཚང་མ་བྱུང་ན་ཡང་། དུམ་དུས་གནས་རྒྱལ་དང་བསྟན་ཉེ་བྱིའི་སྤང་
 རོར་ཀྱན་སྤོང་འབྲེལ་ཆགས་ཅན་ཞིག་མ་མཐར་ཡང་བྱེད་དགོས། དེ་རྒྱལ་འཚོས་སུ་འགྲོ་ཡང་རྒྱལ་འཚོས་མཁས་པ་རྒྱལ་
 ཞིམས་སྤྱི་བའི་གཞིར་གསུངས་པ་ཡང་ཡོད། ཅེས་བྱུགས་བརྗེ་གཙང་མ་བཟོད་པའི་གསུང་པ་མས་སུ་ལ་གདམས་པ་
 ལྟ་བུ་ཞིག་གནང། དེ་ནས། “ས་རྟིང་བཀའ་དགེ་སོགས་བྱུབ་མཐའ་ཁག་གི་ཚོས་ལུགས་པ་རྣམས་དམ་གཙང་ཆེག་སྤྱིལ་
 དེས་པར་དུ་དགོས་གལ་ཆེ་ཞིང་། དེ་ཡང་དགེ་ལུགས་པའི་སྤོང་མཚན་ཅན་པར་སྤོན་ཆ་ཡང་དེ་ཅན་མང་བ་ཡོང་རྒྱུར། དགེ་
 ལུགས་སྤོང་མཚན་ཅན་སྤོན་འགོག་སྤངས་འཛིན་མང་ཅན་གྱི་སྤོང་མཚན་ཅན་ལེགས། དེ་ལྟར་ཚོས་པ་ནང་པ་རྣམས་དང་བོད་རིགས་མི་
 མང་ནང་ལུས་བཅས་དམ་ཆེག་ཆེག་སྤྱིལ་བྱ་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ།” ཞེས་ཚོས་བརྒྱུད་དང་ལུང་ཚན་བར་འབྲེལ་བྱེད་མེད་
 པར་མཐུན་ལམ་ནོར་བུའི་འོད་ཀྱིས་ལྷབ་སྤོང་པའི་སྤོང་མཚན་ཅན་པར་སྤོང་མཚན་ཅན་པར་སྤོང་མཚན་ཅན་པར་
 གདམས། དེ་ནས་ཀྱང་།

དེ་ལ་དགེ་སྤོང་མཚན་ཅན་དགའ་བསུ་མི་ཞུ་ཞིང་། བཟོད་པ་ཡང་མི་སློམ་པས་བསམ་ངན་དེས་པར་བྱེད་སྤིང་། དེ་ཡང་རང་
 དེ་རང་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ནང་གནས་པར་བརྟེན་རྒྱུ་གསོད་སོགས་བྱེད་མི་བྱུང་ཀྱང་། རྒྱ་དངོས་དང་། གཏམ་སྟན་པོ་
 སོགས་ཀྱིས་དངོས་ལུགས་གང་ས་ནས་གཞོན་སྤོན་དང་། དེ་བུ་སྤོང་བྱེད་རྒྱུར་བརྟེན། རང་དེས་མིག་གཉིས་ཀ་བེད་
 སྤོང་ཀྱིས་སྤོང་མཚན་ཅན་མང་མཉམ་ལྟ་བུ་དང་། ར་བ་གཉིས་ཀ་བེད་སྤོང་ཀྱིས་གནས་རྒྱལ་ཚོས་ཚང་མ་ཉན་པ་དང་། ལུགས་ལས་ལྷན་
 ལུགས་པའི་ཡིད་བེད་སྤོང་ཀྱིས་རང་རིགས་ཀྱི་འཕམ་སྤོང་དགེ་སྤོན་དང་། གཏམ་དོན་ཁེ་སྤོང་ལ་ལེགས་པར་བརྟག་
 དགོས་པ་ལས། གང་བྱུང་གཡམ་རྒྱལ་བྱས་ན་སྤོན་གཞོན་ཡོང་རྒྱུར་སྤོང་གང་ས་ནས་སྤོང་རིག་བསྐྱིམས་ཉེ་བལ་ཐོན་རྟག་
 ཏུ་བྱ་དགོས། ཞེས་བཟོད་སྤོང་དུ་འགྲོར་མ་ཐག་པ་ནས་རྒྱུའི་སྤོང་མཚན་ཅན་པར་གཡོ་བྱེད་པར་གཞོན་མི་ཟ་བའི་རྒྱལ་
 དང་དེ་ལ་བལ་ཐོན་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་ལེགས་པར་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 2 ཆེས་ 4 ཉིན། Thailand ཡི་དགེ་སྤོང་དུ་མར་མཇུག་ཁ་གསུང་མོལ་དང་བོད་རྒྱལ་
 རོང་ལུལ་གྱི་གནས་རྒྱལ་ལ་རྒྱུས་ལོན་མཛད། དགོང་དོར་དོར་གདན་བྱང་རྒྱལ་མཚོད་ཉེན་ཆེན་པོའི་མདུན་མཚོད་
 འབུལ་རྒྱ་ཆེན་དང་འབྲེལ་བོད་འབངས་འདས་གསོན་ཡོངས་ལ་བསྟོ་སྤོན་གྱི་མཚན་སྤོང་དང་། ལྷོ་ཉིན་སྤྱི་ཆེས་ 5
 ཉིན་བྱང་རྒྱལ་ཤིང་དུང་དུ་འཕགས་མཚོག་སྤོང་མཚན་ཅན་ཆེན་པོའི་དབང་ཆེན་དང་སྤོང་རས་གཞིགས་ངན་སོང་ཀྱན་གྲོལ་
 ཀྱི་རྗེས་གནང་། ལྷོ་བས་འགྲོ་སེམས་བསྤྱེད་དང་དགའ་ལྷན་ལྟ་བུ་ལ། འཕགས་བསྤོང་སོགས་ཀྱི་ལུགས་ལུང་
 བཅས་སྤྱུལ། བཀའ་སྤོང་ལས།

ད་ལྟ་སློབ་ཆེར་མེད་ཀྱང་ད་དུང་ཚང་མས་ཁོང་ཚོའི་སློབ་མེད་མ་གྲས་ཆེ་རང་མེད་ཀྱི་རྣམ་འདི་ལུང་པ་མཁ་ཚུན་ནས་
བྱུང་བའི་དགའ་སློབ་ཤིག་ཡོད་པས་དགའ་སློབ་ནས་རང་མེད་ཆེག་སྤྲིལ་ལ་དགའ་བསུ་མི་ལྷོ་ཞིང་། བཟོད་སློབ་ཡང་
མི་བྱེད་པར་དངོས་ལུགས་ནས་གཞོན་སྤྱོད་བྱེད་པེ། དེ་ཡང་མི་གསོད་དང་། རྒྱུ་རྟེན་ཆེག་རྒྱལ་གྱིས་བྱེད་ཐབས་མེད་
པས། རྒྱ་དངོས་དང་དགུག་ཤིང་གིས་གཞོན་ཅི་འཁྲོལ་བྱ་རྒྱུར་བརྟེན་དོས་ཀྱིས་སློབ་ལུས་ལྟར་རང་མེད་མིག་གཉིས་
དང་། རྣ་བ་གཉིས་ཀ་ །ལུགས་ལས་ལྷག་པའི་ཡིད་བཅས་མེད་སྤྱོད་ཀྱིས་འཕྲལ་ལུགས་གཏམ་དོན་ཁེ་བྱོང་ལ་བརྟེན་
ཞེས་ཁོང་ཚོའི་བྱ་དགོས།¹⁷¹ ཞེས་གོང་དུ་གསུངས་པའི་བཀའ་སློབ་དེ་ཉིད་སྐར་ཡང་བསྐྱར་རྒྱས་དང་། “དམ་ཚིག་
ལུགས་ཀྱི་གོང་དུ་དེ་རྗེ་རྗེ་བརྟན་དུ་གཏོང་དགོས་པ་ལས། འཁྲུགས་པའི་གོང་དུ་ལྟ་བུ་མིན་པ་ཞིག་དགོས་ཀྱི་རེད།” ཅེས་
གསུངས་པ་དེས། རྒྱའི་བྱེད་ཐབས་རྣམས་མི་འགྲུང་བར་བཅོལ་བྱོལ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་དམ་ཚིག་མཐུན་ལམ་
ལུགས་ཀྱི་གོང་དུ་ལྟ་བུ་ཞེས་པའི་འགོག་རྒྱུ་ཆེན་ཆེན་པོར་འགྲུང་བར་གཞིགས་ཡོད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ། ཚོས་བརྒྱུད་
ཁག་མཐུན་ལམ་དགོས་ཚུལ་སོགས་ཀྱང་སྐར་ཡང་གསུངས་ལ། “ད་ལམ་དོས་གནས་སྐོར་ལ་འགོ་སྐབས་ནང་པ་དང་།
ཉིན་རྒྱ། ཡེ་ལུ་སོགས་ཚང་མའི་ལྷ་ཁང་མཇལ་བའི་ཐོག་ །ཚང་མ་དང་སློང་མོལ་ཡང་བྱས་པ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་པ་དེས།
སྐབས་དེ་དུས་ནས་འཛམ་གླིང་ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྤྱིལ་གྱི་མཛད་ཆེན་དུ་འཇུགས་གནང་ཡོད་པ་ཤེས་ལུས། དེ་
ནས་དུང་མོད་བསེལ་བ་ཚལ་དང་བྱ་ཚོད་སྤང་རེ། དཔལ་རྣམས་ལྟེ་དགོན་ལུལ་སོགས་སྤྱང་གནས་གཞིགས་མཚོད་
འབྲལ་མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 12 ཉིན་དོར་གདན་བྱང་ཚུབ་ཤིང་དུ་དུ། ཡོངས་འཛིན་རྣམས་གཉིས་དང་
གསེར་གོང་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་ །སྤྱི་རྗེས་རིམ་བར་སྐྱེས་སོགས་དགོ་འདུན་པ་ཞལ་
གངས་བརྒྱ་དང་དུག་ཅུ་རེ་གཉིས་ཅམ་དགོ་སྤོང་གི་དངོས་པོར་སྐྱེས་པར་མཛད། དེ་ནས་སྐར་ཡང་མཚོད་རྟེན་རིན་པོ་
ཆེའི་དུང་དུ་ཚོགས་མཚོད་རྒྱས་འབྲལ་དང་། ཡོ་དུག་དགའ་སྤྱད་སོགས་སུ་གནས་གཞིགས། གནད་ཡོད་མི་སྤྱར་
མཇལ་འཕྲད་སོགས་ཚོས་སྤོགས་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་དེ། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 14
ཉིན་དོར་གདན་ནས་བཞུགས་སྐར་མ་སུ་རིའི་སྤོགས་སུ་ཆེབས་ཞལ་བརྒྱུད།

¹⁷¹ སེར་སྐྱེ་མང་ཚོགས་ལ་སྤུལ་བའི་བཀའ་སློབ་པོད་དང་པོ་ལས་ཤིངས།

བོད་སློབ་ཐོག་མ་གསར་འཛུགས་དང་གསུམ་བཅུ་དུས་བཟོ་ དང་པོ་སྐྱེད་བཅུ།

ཡུལ་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོ་གཤམ་འཁོར་གྱི་ལུག་རྣམས་ལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་མང་གཞི་བཟོན་པོའི་
ཐོག་དང་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་དགོས་པར་གཞིགས་ཏེ། དགོན་སྡེ་བསྐྱེད་གསོ་སོགས་རེ་ཞིག་བཞག་
སྟེ་ཐོག་མར་བོད་མི་རང་གི་གནས་བབ་དང་མཐུན་པའི་སློབ་གྲྭ་གསར་འཛུགས་གནང་རྒྱུའི་དགོངས་པ་ཡུན་རིང་
བཞེས་མཐར། ཐོག་སློབ་སྡེ་ཁག་གི་རམ་འདེགས་འོག་སློབ་གྲྭ་གསར་རྒྱལ་གྱི་མཚམས་འགག་འཛིན་དུ་ཀུན་
སྤོང་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཚན་དང་། སློབ་སྦྱོར་སྤོང་རིང་འཛིན་མེད་སུན་ཅེན་དབང་པོ་བསྐོས་བཞག་སོགས་ཀྱིས་སྦྱི་ལོ་
1960 ལྷ་བ་ 3 ཆོས་ 3 ཉིན། བཞུགས་སྐྱོད་པ་མ་སྤུ་རིང་བོད་སྐྱེད་ལྷ་བཅུ་ཡོད་པའི་སློབ་གྲྭ་ཐོག་མ་དེ་དབུ་
འབྱེད་གནང་བར་བོད་ལུགས་ཀྱི་མཚན་སློབ་སྐྱེད་སྤོང་པའི་འཛུགས་དབང་པོ་དབང་པོ་གང་སྐོ་མ།
རྒྱལ་བའི་ཞབས་བཟོན་བཅས་ཀྱི་ལྷགས་ལུང་སྦྱེད། མཐུག་དུ་བབ་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་སྦྱེད་པའི་སྦྱོང་དོན།

སྤུས་བོད་རྗེ་ཆོས་རྒྱལ་མེས་དཔོན་རྣམ་གསུམ་ཀྱི་སྦྱོང་ལ་བོད་དང་རྒྱ་ནག་རང་དབང་རང་བཅོན་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་འབྲ་
མཉམ་ཡིན་པས་མ་ཚད། ཆོས་སྤོང་གང་ཅིའི་ཆ་ནས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྦྱོན་གྲགས་འཛུགས་སྤོང་དུ་ཁྱབ་བ་བྱུང་བ་དང་།
བོད་མིའ་བྱུང་བྱུང་རྗེས་སྤོང་ཕྱོགས་ཀྱི་སློབ་སྤུས་ཉམས་གཏུག་བྱུང་ལུགས། ས་སྦྱོང་དང་། བཀའ་གྲྭ། རིན་སྦྱངས།
གཙང་པ་བཅས་པའི་དུས་རིང་ལ་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྤོང་ཀྱི་གནས་སྤོངས། དགའ་ལྷན་མོ་བྱུང་དང་། མན་རྒྱུའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་
འབྲེལ་བ། རྒྱལ་དབང་སྦྱོང་མས་སྦྱོང་མང་པོ་སྦྱོང་བཞེས་ཀྱིས་བོད་རང་དབང་རང་བཅོན་དུ་འཛིན་སྦྱོང་གནང་བའི་
ཁར། རྒྱ་སྤོང་ཞལ་གདམས་ནང་སོག་ཡུལ་དུ་དམར་པོའི་ལས་འགུལ་དངོས་སུ་བྱུང་བའི་གནས་ལུགས་དཔེར་བཞོད་
དེ། འབྲུང་འབྲུང་བོད་སྤོངས་ཆོས་ཀྱི་ཞིང་སར་ཡང་བྱི་ནང་གང་ས་ནས་ལྷགས་པར་ངེས་པར་དེ་སྐབས་རང་ས་རང་
སྤོང་མ་རུས་ན། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་ཀྱིས་མཚོན་བསྟན་འཛིན་སྤོངས་འབགས་མིང་མེད་དུ་འཛོམས་ཤིང་། ལྷ་བཅུ་ཁག་
དང་། བསྟན་འཛིན་ཆོས་བྱེད་དགོ་འདུན་ཀྱི་སྤོང་འཛིན་དབང་མཚོད་རྒྱུན་དང་བཅས་པ་ཙ་བཞུག །ཆོས་རྒྱལ་མེས་
དཔོན་རྣམ་གསུམ་ཀྱི་བཞེད་རྒྱུན་ཆབ་སྤོང་ཡང་མིང་ཅོམ་དུ་ཉམས་དམས། ཞབས་འབྲིང་ཀུན་ཡུང་པ་གཞིས་རྒྱ་ལོར་ཙ་
འཕྲོག་དག་ཡའི་བྱུང་དུ་འབྲུང་རྒྱ། ཡིད་ཅན་ཀུན་ཡུང་མནར་གཅོད་འཛིན་སྤོངས་སྤོངས་ཀྱི་སྤོང་བསྐྱེད་ཉིན་མཚན་མི་འཕྲོལ་
བའི་དུས་ཤིག་འབྲུང་ངེས་ཞེས་གསལ་བོར་གསུངས་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་རྣམས་ཞིབ་གསལ་བཀའ་

གནང་། བར་སྐབས་ཉེ་བའི་དུས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྒྱས་བཤད་བྱེད་མ་དགོས་པར། ཞེས་སོགས་རྒྱལ་དབང་སྦྱོང་མ་
ཡན་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་མདོར་བསྟུས་སུ་གསུངས། དེ་ནས།

རྒྱ་ནག་ཁྲིན་ཡོངས་སུ་དབང་སྦྱེད་བྱས་མ་ཐག་བོད་སར་བཅོན་འཛུལ་བྱས། 1959 ལོའི་རྒྱུའི་སྐོས་མཐུན་ལའང་རྒྱ་
ཕྱོགས་ནས་བཅེ་མེད་བདལ་བ་ཤིགས་རིམ་བཏང་བཅོན་དབང་རྗེ་ཆེ་རྒྱལ་གིས་ 1959 དང་ 1960 ལོ་ནས་མདོ་
སྤོང་སྤོང་ཀྱི་ས་ཁུལ་ལ་ཁྲིམས་འགུལ་བྱས་གཞོན་ཚད་མེད་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་ང་ཚོའི་ཕྱོགས་ནས་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཆ་

སྐབས་འབྲེལ་ལས་བྱེད། ཚོས་དགེ་རིམ་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་འཇུག་པོར་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་ནི་འགྲོད་པ་ཉམས་ཟེན་
དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་པ་ 3 ཚེས་ 10 ཉིན་བཞུགས་སྐར་རྩེད་པ་མ་སྤྱི་རིང་པོར་སྤོངས་ལྷ་ལྷན་བྱུང་དབང་
སྐར་ལངས་ཆེན་མོ་བྱུང་ནས་མི་ལོ་དང་པོ་འཁོར་བའི་དུས་བྲན་སྤྱང་བཅི་མཚན་པར། བཀའ་སློབ་ལས།

ས་ཁྲོན་དང་མི་འཕོང། དྲག་ཆས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་བཅས་ཀྱི་མཐུན་ཆེན་འཛོམས་པའི་རྒྱ་དམར་གྱི་དྲག་པོའི་སྤྱིད་དབང་
གདུག་རྒྱུབ་ཅན་དེ་འདྲའི་མདུན་སར་རྫོ་གྱི་ཅོམ་ལ་ལག་ཆར་རེ་བའི་པོད་མི་ཉམས་རྒྱུང་གངས་རྒྱུང་རྣམས་ནས། ལྷམ་པ་
མེད་པའི་སྤྱིང་སྟོབས་ཀྱིས་རྒྱ་མཚོའི་བླ་བུས་དྲུ་ལྷུང་ཞི་བའི་ཚོལ་སྤྱིང་དེ་ལྷ་བྱ་བྱས་པ་ནི། ཚོད་དཔག་
གི་གནས་ཚད་ལས་ཆེས་ཆེར་བཞག་པའི་པོད་མིའི་སྤྱིང་སྟོབས་ལུལ་དུ་བྱུང་བའི་ཉམས་མཚན་ཞིག་འགོག་མེད་དུ་
བསྟན་པར་མ་ཟད། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་རང་དབང་གི་ཆེད་དུ་འཐབ་ཚོད་བྱེད་པའི་འཛམ་གླིང་གི་ལོ་རྒྱུས་ནང་
ལའང་གཙོ་ཆེ་བའི་གཟི་བརླེད་ཅན་གྱི་ལེའུ་ཞིག་གསར་གཏོད་བྱས་པ་དང་། དེ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་འཛམ་གླིང་མི་མང་
གི་མདུན་སར་རྒྱ་དམར་གྱི་བྱ་སྤྱོད་འོ་སྤྱོད་དང་མཉམ་སྟོན་བྱས་ཏེ། རྒྱ་དམར་ལོག་སྤྱིད་ཀྱི་ལམ་ཞུགས་རྣམས་སློབ་ལྷན་
འཛམ་གླིང་མི་མང་གི་ཁྲིད་ནས་རྒྱུང་རིང་དུ་བྱུང་དེ། རང་གཏོང་བསྟན་མི་ལུས་བར་སྐྱབ་བཅད་འོ་གཏོང་གིས་སྤྱོད་དགོས་
པ་ཞིག་བཟོས་པ་རེད། ... ང་ཚོས་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་བཤམ་དང་། པོད་མི་རིགས་ཀྱི་རང་དབང་བསྐྱར་གསོའི་ཆེད་དུ་
ལུས་སོག་ལལ་བར་དོར་བའི་སྟུན་རྒྱ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་བྲིན་རྗེས་བྲན་གྱིས་བྲིན་ལན་དང་། དྲང་བདེན་རང་དབང་ལ་དགའ་
བའི་འཛམ་གླིང་མི་མང་གི་མདུན་སར་ལ་རབས་སྤྱོད་བཟང་གི་མིག་དཔེར་འགྱུར་ངེས་ཀྱི་སློབ་གསུམ་ལུས་ཤུགས་གང་
ཡོད་གཅིག་དུ་བསྐྱེལ་ནས་གཞན་དབང་མཉམ་གཏོད་ཆེན་པོར་གྱི་རྒྱུད་པ་མཐའ་དག་ལེགས་པར་བསལ་ཏེ་ཚོས་འགྲོར་
བདེ་སྤྱིད་རང་དབང་གི་དཔལ་ཡོན་གང་སྤུར་ཐོབ་སྐབས་པའི་འབད་བཅོམ་སྐྱད་ཅིག་ཀྱང་མི་གཡེལ་བར་བྱེད་དགོས། དེ་
ལྷར་བྱེད་པའི་འགན་ཁུར་གཙོ་བོ་ནི་རང་རེ་ཁྲིམ་མཆོས་རང་དབང་གི་ལུལ་ཁག་དུ་བྲོས་འགྲོར་པོད་མི་རྣམས་ལ་འཁྲི་
བ་ཞིག་ཡིན་ངེས་རེད། དེ་ཡང་རང་རེ་ནང་པ་སངས་རྒྱུས་པའི་རྗེས་འཇུག་རྣམས་ཀྱི་སྟུན་མོང་མིན་པའི་བྱུང་ཚོས་ལྷར་
རང་གཞན་འདི་ཕྱི་གཉིས་ལུང་སྤྱིག་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་ལམ་དུ་མི་འཇུག་པར་ཞི་བདེ་བྲང་བདེན་གྱི་ཐོག་ནས་རྒྱུས་དང་མཐུན་
པའི་ཚོད་པ་བྱས་ཏེ། རྒྱ་དམར་གྱི་རྒྱལ་དང་མི་མཐུན་པའི་བྱ་སྤྱོད་རྣམས་འཛམ་གླིང་གི་མདུན་སར་གསལ་རྗེན་ཁོམ་
སྟོན་གྱིས་རང་སྤོགས་ཀྱི་བདེན་པའི་དག་སྐྱེལ་ཐོག། རང་དབང་བྲང་བདེན་ལ་དགའ་བའི་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་
ཀྱི་ཤུགས་ཆེའི་རྒྱལ་སྤྱོད་ལ་བརྟེན་ནས་རང་རེའི་མཐར་སྐབས་གི་དམིགས་ལུལ་འགྲུབ་པར་བྱ་དགོས། ཞེས་པོད་ཀྱི་བདེན་དོན་

ཚོད་པར་ངེས་པར་དུ་འཚོ་བ་མེད་པའི་ལམ་ལ་བརྟེན་དགོས་པའི་དགོངས་རྒྱུལ་སོགས་གསུངས། དེ་ནས་ཀྱང་།

དེའི་ཆ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་རང་རེ་ཁྲིམ་མཆོས་ལུལ་ཁག་དུ་འགྲོར་བའི་པོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་མི་རིགས་སུ་གཏོགས་ཚད་
རྣམས་དམ་ཚིག་དང་སློབ་ཐོམས་གཅིག་སྤྱིལ་བྱེད་གཤམ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། དེ་ལྷར་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་གཞན་
ནས་འཚོལ་མ་དགོས་པར་རང་ཅག་པོད་རང་གི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ཉམས་སྤོང་ཐོག་ནས་རྫོང་འོ་སྤྱོད་འཛོན་བྱེད་རྒྱ་ཡོད་པ།
དཔེར་ན། སྤར་ཚོས་རྒྱལ་ཚོའི་དུས་རབས་སུ་པོད་རིགས་ཡོངས་རྫོགས་ཆེགས་ཆེགས་ཀྱིས་མང་ཚོགས་ནས་འགྲོ་བྱིད་

ཚོར་སློབ་གཏང་ཡིད་ཆེས་བྱས་ཤིང་། འགོ་ཁྲིད་རྣམས་ནས་རང་དོན་མི་སེམས་པར་མང་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་དོན་གཙོ་བོ་
 བརྒྱུད་དམ་ཚིག་མཐུན་རྒྱ་རྒྱོད་མེད་བྱས་སྐབས་དེའི་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མངའ་ཐང་དང་། ལྷོ་བསམ་བློགས་དེ་སྲུ་
 ལའང་ཡིད་སློབ་མ་དགོས་པ་ཞིག་ཡོད་པེས་ཀྱང་། དེ་རྗེས་བོད་མིའི་བྱུང་རྒྱུར་ཉེ་ཡུལ་ཚོ་ཁག་བགོས་སོང་སྐབས་ཚོ་
 ཁག་ནང་པན་ཚུན་མི་མཐུན་པའི་འཐབ་ཚོད་ཀྱང་ཡང་ཡང་བྱུང་ཞིང་། ཕྱི་རྒྱལ་ནས་བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་ཁག་ཏུ་བཅོན་
 འཇུག་བྱུང་རིགས་ལའང་བཀག་འགོག་འགན་ཁུར་སྤྱི་ཚོས་དུ་ལུས་ཉེ་འཕུས་ཤོར་རྗེ་ཆེར་སོང་བའི་གནས་ཚུལ་རྗེ་སྟེད་
 བྱུང་བ་ཚང་མའི་རྒྱོ་མངའ་ལྟར་གནས་ཚུལ་དེ་ཚོས་སྟོང་ལ་སྐྱུལ་ལྷག་གེད་སྐབ་པར་བྱ་དགོས། ... དེ་བྱིངས་རྣམས་ནས་
 སྤྱིར་བཏང་གི་ཀུན་སྲོད་ཀྱི་རིམ་བ་རྣམས་ཡུལ་དུས་གནས་ཚུལ་དང་བསྟུན་ཉེ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲེན་མིང་གས་
 སྲུ་མི་འཛོལ་བའི་བཀ་ཡོད་ཚུལ་མཐུན་ལ་རབས་ཀྱི་ལམ་དུ་འཇུག་པ་དང་། རྗེས་ཀྱི་ནད་ཤེད་སྤྱིའི་གཏོར་པར་མ་བྱུགས་
 པར་སྤྱི་དོན་བསམ་པ་བྱ་ནང་བཞིན་དགོས་པ་སྟོས་མེད་ཐོག་སོ་སོའི་སྐབས་བབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ། འཕྲུལ་སེལ་སྟོ་གོས་
 ཀྱི་འཚོ་ཐབས། སྤྱགས་ཡུལ་སྤྱི་པན་ཀྱི་ལས་དོན། དེད་དུས་ཀྱི་ཤེས་རིག་སློབ་སྦྱོར་སོགས་ཀྱི་སྤྱོད་ཚུལ་ཅིར་ལྷག་
 བསམ་དུང་ལས་དཀར་ཞིང་། བཟོད་བསྐྱབ་སྤྱགས་ལས་སྲ་བའི་འབད་བཅོན་ལྟར་ལེན་གྱིས་བསྐྱབ་པ་སྤྱི་དོན་ཐོག་སྟོག་
 བཏང་བའི་རང་རིགས་སྟོགས་མཚེད་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་འཛིན་གསལ་བྱུང་བ་དང་། རང་ཡུལ་རྒྱ་ཆེའི་མི་མང་རྣམས་གཞན་
 དབང་ལས་སྟོལ་བ། རང་གི་ལུང་པར་རང་རིགས་རྣམས་རང་དབང་ཅི་བདེར་ལོངས་སྤྱོད་སྐབ་པ་བཅས་གང་སྐྱར་
 ཡོང་བའི་འབད་བཅོན་སྟོད་མེད་སྲུ་མཐུན་སྦྱེད་དགོས། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། མདོར་ན། སྤྱིར་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ད་ལྟའི་
 གནས་བབ། འབྲུང་འགྱུར་གྱི་འཆར་གཞི། ཤེས་ཡོན། སྤྱོད་ལམ་སོགས་གནད་ཀུན་འདུས་པའི་བཀའ་སློབ་མཐུད་དུ་
 བྱུང་བ་ཤེབས། དེ་ལྟར་ཡ་གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་གསུམ་བཅུའི་དུས་བབ་ཉིན་སྐབས་བའི་གསུང་འཕྲིན་ལ། རྒྱ་
 གར་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་ཚེན་ནང་ཁ་གཏང་ཤོག་ཁའི་འཕུས་མི་འགས། ཏུ་ལའི་སྤྱ་མས་དེ་ལྟ་བུའི་གསུང་འཕྲིན་
 གནང་བ་དེ་ནི་སྤྱི་དོན་གྱི་ལས་འགུལ་ཡིན་པས། ཕྱིན་ཆད་དེ་ལྟ་བུ་མི་འབྲུང་བར་བྱ་དགོས་ཞེས་སོགས་བཀག་
 འགོག་དགོས་ཚུལ་གསུངས་པར། སྤྱི་དོན་ལེ་དུ་མཚོག་གིས། རང་རང་ལུགས་ཀྱི་སྟོན་ལམ་དང་སྤྱགས་རེ་བསྐྱོན་
 པར་བཀག་འགོག་ཞུ་ཐབས་མེད་ཅེས་ཐབས་མཁས་ཀྱི་གསུང་ཞིག་ཀྱང་གནང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད།

སྐབས་དེ་དག་ཏུ་མཚན་བེལ་སྤྱིར་ལས་རྗེ་ཆེར་བྱུང་ཅིང་། སྐབས་འབྲས་ཀྱང་དེ་བཞིན་མཐོང་ཚོས་སྲུ་འགྱུར་
 བཞིན་པར་བརྟེན། བོད་མི་བཅོན་སྟོལ་བ་བྱིངས་ཀྱི་སེམས་སྲུ་བདེ་སྟོད་ཀྱི་རྣམ་པ་འབྲས་མགོ་ཚུགས། དེ་དང་
 མཚུངས་པར་དཀའ་ངལ་དང་སྤྱི་དོན་ཀྱང་ཐུན་བྱ་བྱུང་། དེ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་ཀུན་གྱི་ཚོས་ཉིད་ཡིན་པས་མི་དགའ་བ་
 ཆེས་ཆེར་བྱེད་པའི་གནད་མ་མཆིས། གང་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 4 ཆེས་ 8 ལས་ 11 པར་དུ་སྤྱི་འཇོག་ཚོགས་
 ཆེན་དབྱེན་སྐད་དུ་ Afro-Asian Convention on Tibet ཞེས་པ་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་ས་ལྷོ་མིང་ཚོགས་པར་ཡ་གོང་
 ས་མཚོག་ནས་སྤྱི་ཚབ་ཆེད་གཏོང་གིས་གསུང་འཕྲིན་སྐབས་ ཚོགས་འདུར། རྒྱ་གར་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་འཕུས་མི་དང་

གཞུང་གི་དབུ་མེད། བོད་མིའི་སྐྱེ་ཚབ། ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་བཅོ་ལྔ་ཡས་མས་ཀྱི་ཚོགས་སྡེའི་སྐྱེ་ཚབ་བཅས་
འཛོམས་ཏེ་ཕྱོས་མོལ་ཞིབ་རྒྱས་གནང་མཐར།

བོད་མི་མང་ལ་ཁོ་དབང་རང་ཐག་རང་གཙོ་འགྲུང་ཐབས་སྐོར་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཞུ་སྐུལ་དང་།
བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡོངས་གྲགས་ཁུབ་སྡེལ་གནང་རྒྱ། ཤར་ཕྱོགས་དང་ཨ་ཕེ་རི་ཀའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་རིགས་པན་ཚུན་
འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་བོད་དོན་ལ་ཚང་མས་གདུང་སེམས་མཉམ་སྦྲེན་གནང་རྒྱ། རེ་ཏུ་ལྷི་ཡིར་ཨ་ཕེ་རོ་ཨའི་ཤེའི་བོད་
དོན་ལས་ཁུངས་གསར་འཛུགས་གནང་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་ཕྱོས་ཚོད་འཛོག་གནང་མཚན་པས་མ་ཚད། ཚོགས་འདུ་འདིས་
འཛམ་གླིང་ནང་མི་སེར་སྡེལ་ཡུལ་དང་། མི་རིགས་དབྱེ་འབྲེད། བཅོམ་རྒྱལ་རིང་ལུགས་བཅས་ཀྱི་འོག་ལ་གནས་པའི་
མི་མང་ས་ཡ་མང་པོར་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་། བཅོམ་དབང་བྱེད་མི་རྣམས་ལ་རོ་ཤོལ་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱ་རྒྱ་བཅས་སྐོར་ཕྱོས་
ཚོད་དོན་ཚན་དགུ་པ་ཞིག་ཀྱང་འཛོག་གནང་མཚན་རྗེས། ཕྱོས་དོན་ལྟར། རེ་ཏུ་ལྷི་ཡིར་ཨ་ཕེ་རོ་ཨའི་ཤེའི་བོད་དོན་

ཁུངས་ཀྱང་གསར་འཛུགས་གནང་བ་རེད། ཅེས་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས་སུ་གསལ་བ་ལྟར་ཕྱོས་ཚོད་དུ་མ་བཞག །
ཚོགས་འདུ་དེས་ཡ་ཤོང་ས་མཚོག་དང་བོད་དོན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆེན་པོ་གནང་བར་མ་ཟད། ཚོགས་མི་མང་པོ་སྤྱི་ཕྱིར་
མཇལ་འཕྲད་དུ་ཕེབས་ཏེ་གསུང་སྲིད་ཞིབ་ཏུ་གནང་བ་སོགས་མཚན་པ་མཐའ་ཡས་པ་བསྐྱེད། ཚོགས་འདུ་དེ་ནི།
རྒྱ་གར་གྱི་དབུ་མེད་མཁས་དབང་སྐྱེ་ཞབས་ Jaya Prakash Narayan¹⁷³ ཀྱིས་བསྐྱོར་གནང་བ་ཞིག་ཡིན།

བཞུགས་སྐྱར་གནས་སྡོམ།

ཡ་ཤོང་ས་མཚོག་སྟོན་འཁོར་གནས་གཞིགས་ནས་མ་སུ་རིར་ཕྱིར་ཕེབས་གྲུབ་མཚམས་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་
བཞུགས་སྐྱར་གནས་སྡོམ་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་ཚོལ་བྱུང་སྟེ། མཐར་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 30 ཉིན་མ་སུ་
རི་ནས་ཕེབས་ཐོན་གྱིས་སྤྱི་ཟླ་ 5 ཚེས་ 1 ཉིན་རྩ་རམ་ས་ལར་ཕེབས་འགྱོར་གྲུབ། རྩ་རམ་ས་ལ་ནི། རྟུ་ལ་རྟར་
(Dhauladhar)ཞེས་པའི་རི་རྒྱུད་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་སྤྱིལ་གྱང་དུ་བཞུགས་པ་ལྟ་བུའི་པང་དུ་ཆགས་ཤིང་། གཡས་གཡོན་
དུ་ནགས་ཚལ་རྒྱས་ཤིང་། མདུན་དུ་ཕྱོད་དང་ཕྱོད་བཅས། ཞིང་ས་དང་ལྗོན་ཤིང་སོགས་མིག་གི་དཔལ་དུ་ཤར་བའི་རི་

¹⁷³ སྐྱེ་ཞབས་ Jaya Prakash Narayan ནི། རྒྱ་གར་རང་བཅོམ་ཚོད་ལེན་བྱེད་མཁན་གཙོ་མཉམ་ཤིག་དང་བཅོམ་དུ་བཞུགས་སྐྱོར་བ་ཞིག་ཀྱང་
རེད། ཁོར་གིས་དབུ་མེད་དེ་སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 30 ནས་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རིང་རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་པ་སྟན་ཐགས་ཅན་དང་བོད་དོན་རྒྱལ་
སྐྱོར་བ། བོད་མིའི་འཕུས་མི་བཅས་འཛོམས་པའི་མཁས་མང་ལྷན་ཚོགས་ཤིག་བསྐྱེད་པར་ཡ་ཤོང་ས་མཚོག་ནས་གསུང་འཕྲིན་སྐུལ་ཅིང་། ཚོགས་
འདུའི་ཐོག་བོད་དོན་ཐག་གཙོད་གནང་སྟེ་ཡོང་བར་གླིང་ཆེན་ཨ་སྟེ་རི་ཀ་དང་ཤར་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་འཕུས་མི་འདུས་པའི་ལྷན་ཚོགས་“སྡེ་
ཤར་བོད་དོན་ལྷན་ཚོགས་”སམ་དབྱིན་སྐད་དུ་ Afro-Asian Committee for Tibet ཞེས་པ་ཞིག་གསར་འཛུགས་བྱ་རྒྱུ་དང་། བོད་དོན་
མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་ཞུ་གཏུག་བྱ་རྒྱ་སོགས་ཕྱོས་ཚོད་བཞག་པ་ལོ་རྒྱུས་དག་ན་གསལ།

ངོགས་ཀྱི་ས་ཁུག་ཚུང་ཚུང་ཞིག་ཡིན། ལྷ་བས་དེར་དཔོན་དུ་ཚོང་ཁང་ཚུང་བ་ཁ་ཤས་དང་། ད་སའི་ཉེ་ལུང་དུ་དཔག་
སྐར་གཅིག་། ད་ལྷོང་མེག་ལོར་རྣམ་ལྷོ་(McLeod Ganj)ཞེས་པར་ Nowrojee བྱིས་ཚང་གིས་གཉེར་བའི་ཚོང་ཁང་
གཅིག་དང་ཉེ་སར་སྡོད་ཁང་དུ་མ་ལས་མེད། ལྷ་བས་དེར་རི་སྐུལ་དུ་རས་གྱུར་གྱིས་ཁངས་པ་ནི་བོད་མི་སྐྱབས་
བཅོལ་བའི་གནས་ལྷ་བས་ཀྱི་སྡོད་གནས་ཡིན། བོད་མི་ཚོས་གདོང་བ་སྡོད་ཅིང་གོས་རྒྱལ་གྱིན། ལྷ་གྱུ་རྣམས་ཏུ་
ཚུངས་དང་འདར་གསེག་གྲུས། ཟས་གོས་གནས་མལ་ནི་སྡོད་བའི་མཐའ་རུ་སོན། དེ་བ་གཅིག་ཉིད་ཡོད་པ་ནི་རྒྱལ་བ་
དོན་གྱི་བདག་པོའི་གསེར་ཞལ་མཇལ་རྒྱ་ཚལ་དུ་ཟད། གཡས་གཡོན་དུ་མཚོང་བ་ནི་བྲག་རི་དང་དེུ་འབྲུང། བགས་
ཚལ་དང་སྡོད་ཤིང་ཚལ་མོ།།

དེར་དུས་མཐོན་ཁང་ཐོག་བཅེགས་ཅན་སྣ་ཚོགས་མཁའ་ལ་བསྐྱེགས་ཤིང་། ཟ་ཁང་དང་ཚོང་ཁང་བྱར་བྱར་
སྐྱངས་པ། ཚོས་སྲིད་ཀྱི་ཡོ་ཡང་དང་ཚོགས་སྡེ་ཁག་གི་འདུ་ལོང་ཚོད་པ། སྲིད་དོན་པ་དང་ཚོང་ལས་པ། འཐབ་སྟོན་
པ་དང་སྐྱུ་ཅལ་པ། ཚོས་དཔོན་དང་ཚོམ་རིག་པ་སོགས་མདོར་ན། མཐོ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཕོ་བྲང་ནས་དམའ་ལུང་ལུག་གི་
མི་སྣ་བར་འགོ་འོང་མི་ཆད་ཅིང་ཡང་ཡང་འཛོམས་སའི་ད་ལྟའི་ད་རམ་ས་ལ་འདི་ཉིད་ཀྱི་གསོན་ཤུགས་ངོ་མ་དེ་ཉིན་
མོ་དེར་རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོའི་ཞབས་རྒྱུར་བཀའ་ཤིས་ཀྱི་རི་མོ་གནས་འདིར་མདོན་པར་བཀོད་པ་ནས་རྒྱས་མགོ་
ཚུགས། དེ་ལྟར་མགོན་པོ་མཚོག་སྟོན་འཁོར་དུ་སར་སྡོད་བཞུགས་གནང་བའི་ཐད་ལ། ལྷའི་གཙུང་མོ་རྗེ་བཙུན་བརྒྱུས་
<<བོད། ང་ཡི་བྱུང་བ། >>ཞེས་པ་ལས།

རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་མཚོན་ན། ཡགོང་ས་ཏུ་ལའི་རྒྱ་མ་མཚོག་རྒྱ་གར་ས་ཐོག་ཏུ་བཞུགས་སུ་འཇུག་པ་དེ་བྱེད་བདེ་བོ་ཞིག་
མིན། ལྷག་པར་དུ་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ལ་བོད་དོན་ལུ་སྐུལ་འབྲུལ་གནང་མཛད་མ་ཐག་
ཡིན་པས། དེ་ལས་ཀྱང་ལས་སྤོ་མིན། དེ་ནི་ལྷོ་ལི་སྲིད་གཞུང་གིས་ཡགོང་ས་མཚོག་དང་ཁོང་གི་སྐྱེ་འཁོར་རྣམས་
འབྲུལ་བཞུད་དང་མཇལ་འབྲུད་སོགས་འབྲེལ་མཐུད་སྐབས་བདེ་མེད་བའི་གནས་ཤིག་ཏུ་གཏན་བཞུགས་གནང་དུ་
འཇུག་འདོད་པའི་དབང་གིས་ཡིན་པ་འདྲ། ཞེས་དང་། ལྷོ་ལི་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཚེན་པོ་མཚོག་ནས་<<མཛད་

ནས་རྒྱ་ཚེན་སྲིད་རྗེའི་རོལ་མཚོ་>>ལས།

ལྷ་བས་དེར་རྣ་རམ་ས་ལར་སྡོད་འདོད་མ་བྱུང་། རྒྱ་མཚོན་གཙོ་བོ་ནི། མ་སུ་རི་དང་ལྷོ་ལིའི་བར་ལ་འགྲིམ་འབྲུལ་བྱེད་
བདེ་བོ་དང་། གང་ཅིའི་འབྲེལ་བ་བྱ་རྒྱུར་སྐབས་བདེ་བོ་ཡོད་པ་དེ་རེད། དེའི་ཐོག་ལ་ས་བབ་འཕྲོད་པོ་བྱུང་བ་དང་། ངོས་
ཚོ་སྡོད་ས་དང་ཉ་ཅང་ཐག་རིང་མིན་པར་གྲོང་དང་། ཁྲིམ་ས། སྡོབ་བྲ་སོགས་སྲིད་བཏང་མིའི་འཚོ་བར་དགོས་ངེས་ཀྱི་
མཐུན་རྐྱེན་ཡང་འཛོམས་པོ་ཡོད་པ། གཏན་སྡོད་ལུལ་མི་ཚོས་ཀྱང་ང་ཚོ་བོད་མིར་མཐུན་འབྲུར་འགྲོགས་འབྲེལ་གྱི་
རྣམ་པ་བཟང་པོ་སྟོན་པ་སོགས་ཀྱིས་རྒྱུན་བྱས་ཏེ། ས་ཡུལ་གཞན་དུ་སྡོད་མེད་པར་ཀ་ཀོར་ངང་སྡོད་ལུང། རྣ་རམ་
ས་ལ་ཟེར་བ་དེ་ལྷོ་ལི་ནས་ཐག་རིང་རི་ཁྲུག་ཅིག་ཏུ་ཡོད་པ་དང་། ཆར་ཞོད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ལ་རྒྱུན་དུ་སྐྱུག་ས་ཡོད་པ། སྡོབ་
བྲ་ནི་གལ་ཡོད། མ་སུ་རི་ནང་བཞེན་གྱི་གྲོང་དང་ཁྲིམ་སོགས་ཀྱང་མེད་པ། གང་ས་ནས་མཐུན་རྐྱེན་ཞན་པ། ལྷག་པར་

འགྲིམ་འགྲུལ་ཏུ་ཅང་ཁག་པོ་ཡོད་པ་སོགས་སྐད་ཆ་འདྲ་མི་འདྲ་དེ་འདྲ་ལྷགས་པས་ཁྲིང་ཡོང་བ་དེས་རྩོམ་མཛོད་འདོད་མེད་པའི་བསམ་སྒྲོལ་གྲུགས་ཆེ་བུ་ཕྱིན་པ་འདྲ་ཞིག་ལྟར། ... རྒྱ་རམ་ས་ལ་ཟེར་བའི་ས་ཆ་དེ་དངོས་གནས་གང་འདྲ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། རྩོམ་ཆེ་སྤྱོད་བྱེད་ས་འོས་པོ་ཞིག་ཡོད་མེད་ལྟ་ཞིབ་ཆེད་དུ། རང་སྐད་ཀྱི་སྤྱོད་དང་མཁུ་ཚུང་ཆང་ཁྲིམ་གཉིས་ཆེད་མངགས་ལྟ་སྐོར་དུ་བཏང་བ་ལྟར། ཁོང་གཉིས་ཕྱིར་འཁོར་ནས་ས་ཡུལ་དེ་ཡག་པོ་ཡོད་པ་དང་། རྩོམ་དེར་སྤོས་ན་འགྲིག་འེས་ཀྱི་གནས་ལུགས་བརྗོད་བྱུང་། རྒྱ་གར་གཞུང་ཕྱོགས་ནས་ཀྱང་སྤོས་དུ་སྐྱུལ་མ་བྱུང་བ་དེ་དོན། རྒྱ་རམ་ས་ལ་རྩོས་ན་དགོ་མཚན་ཡོད་པའི་སྐོར་སྐྱར་ཡང་ཅན་ཏན་ཆེན་པོས་གསུངས་པ་བཅས་མཐའ་དོན་རྩོམ་ཆེ་སྤོས་རྒྱུར་ཐག་བཅད་པ་ཡིན། **ཞེས་བཀའ་སླུལ།** <<བཅོན་ཕྱོད་ཀྱི་རང་དབང་།>>ཞེས་པ་ལས་ཀྱང་།

[གནས་གཟིགས་ནས་]ཕྱིར་མ་སུ་རིང་འབྲོར་འབྲལ་བ་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་རོས་རང་རྒྱ་རམ་ས་ལ་རྒྱུ་འཛིན་འཇགས་གནས་སྤོས་བྱེད་དུ་འཇུག་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་བཏོང་བའི་ཕྱི་ལོ་འཛམ་གྲོགས་རྒྱུ་དེ་ནི་གནས་ཚུལ་སྤོས་བྱེད་པ་ཞིག་དང་སེམས་འཚབ་ལང་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ... རྒྱ་གར་གཞུང་གིས། དེ་ནི་པོད་མི་རྣམས་འཇོམ་གྱིང་ཕྱི་མིའི་མིག་ལམ་ནས་ཡལ་བར་འགྲུར་བའི་རེ་བ་བཅངས་ཏེ། རེད་ཅག་གཞན་ལ་འབྲེལ་མཐུན་དཀའ་བའི་ས་གནས་ཤིག་ཏུ་སྐྱབས་ཐབས་བྱེད་

བཞེན་པའི་དོགས་པ་སྐྱེ་མགོ་རྒྱགས། **ཞེས་གསུངས།** དེ་ལྟར་བྱེད་དགོས་པ་ནི་སྤོས་མ་དགོས་པར། བེ་བུ་ཕྱིན་གཞུང་གིས་རྒྱ་དམར་གཞུང་ལ་དོགས་ཐོན་བྱས་པ་དང་། རྒྱ་གར་རང་ཉིད་རྒྱ་སྐད་གི་མཆེ་སྤེར་འོག་ཏུ་མི་རྒྱུད་པའི་ཐབས་ཚུལ་ལུགས་མ་གཟིགས་པའི་བྱ་སྤོད་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། བཅོན་ཕྱོད་བར་ཞལ་བཞེས་གནང་བའི་བཀའ་འདོད་དང་། སྤོབ་གསོ་རོགས་འདེགས་སོགས་གཞན་གྱིས་བྱ་དཀའ་བ་རི་སྤྱོད་ཅིག་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་གནང་བཞེན་པར་བརྟེན། དེ་ཡིན་འདི་མིན་གྱི་བཀའ་མོལ་ཆོག་གཅིག་ཀྱང་གསུང་ག་ལ་སྤོབས། འོན་ཀྱང་། ལྷོ་ལོ་ 1962 ལོར་ས་མཚམས་ཀྱི་སྐད་དུ་རྒྱ་དཀར་ནག་བར་དམག་འབྲུག་བྱུང་བ་དེས་སྤོབ་གསོ་ཆེན་པོ་ཞིག་སྤྱོད་ཅིང་། དེ་ནས་ཀྱང་བསྐྱེད་མར་སུན་གཅོར་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་བཟོ་བ་འདིས་རྒྱ་གར་གཞུང་སྤོས་འབྲོད་སྤྱེ་དགོས་པའི་གནས་སུ་བསྐྱུལ་ཡོད།

གནས་སྐད་དེ་ལྟ་བུའི་འོག་རྒྱ་སར་སྤོས་གནང་མཛད་དེ་ལོ་ལོ་བཟུང་བཞུགས་མཚམས། ལྷོ་ལོ་ 1966 ལོ་ནས་པོད་མི་རྣམས་རྒྱ་སར་འབྲོ་འོང་བུ་རྒྱུར་ལམ་ཁའི་དཀའ་ངལ་དང་འབྲོ་གོན་གཉིས་ཀ་ཆེ་བས་འགྲུལ་བཞུང་བའི་ས་ཞིག་ཏུ་གནས་སྤོས་གནང་རྒྱུའི་བྱ་སྤྱོད་དང་འཆར་གཞི་བཏོང་བར། མངའ་སྡེ་གཞུང་དང་ཀང་ར་རྫོང་གི་དཔོན་རིགས། ས་གནས་མི་སྣ་སོགས་ཀྱིས། ལ་གོང་ས་མཚོག་རྒྱ་སར་དེ་ལྟར་བཞུགས་ཆེ་ཡུལ་ལུང་ཡར་རྒྱས་ཡོང་བར་ཕན་པ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། ཁོང་ཚོའི་ཕྱོགས་ནས་ཀྱང་པོད་མིར་མཐུན་འགྲུར་ཅི་ལུས་ལྷུ་རྒྱ་སོགས་ལུས་པའི་ཁར། རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་ཀྱང་དེ་མཐུན་གསུངས་པས་གནས་སྤོས་མ་གནང་། གནས་སྤོས་གནང་བཞེད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ནི། ལོ་རབས་བརྒྱུ་ཅུ་པའི་ནང་སྐབས་ཤིག་ས་ཡོམ་ལུགས་ཆེར་བྱུང་བ་དེ་རེད། ཡང་གཞན་ཞིག་ནི། ལྷོ་ལོ་ 1994 ལོར་རྒྱ་གར་བའི་བྱ་སྤྱོད་ཅིག་དང་པོད་སྤྱོད་ཅིག་གི་བར་དུ་འབྲུག་འཛིན་པོར་བ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུལ་མི་ཤེས་

མེད་འགས་རྒྱ་གཞི་ཁོག་ལྷགས་ཀྱིས། གཏོར་བཤེག་གི་ལས་ཀ་ཐབས་སྤྱད་ཆེད་བཟོ་བྱས་པས་མགོན་པོ་མཚོག་
དང་བོད་མིའི་སྤྱི་གཤམ་འཇུགས་ཡོངས་གནས་གཞན་ཞིག་ཏུ་སློ་ཅིས་གནང་བ་དེ་རེད། དེ་དུས་ཀྱང་དཔོན་རིགས་དང་ས་
གནས་རྒྱ་གར་བ་དག་ཞན་མང་བོས་ལྷ་ཚུགས་ལྷས་པར་བརྟེན་གནས་སློ་མ་གནང་།¹⁷⁴ བོད་གསལ་བྱ་སྤྱད་གཉིས་
ཀྱི་འཇུག་འཛིང་དུ་བརྗོད་པའི་དོན་རྒྱུན་དང་། མཐའ་མའི་ཁྲིམས་ཁང་གི་ཐག་གཅོད་ཅི་བྱུང་ནང་སྲིད་ལས་ཁུངས་
ཀྱིས་བཏོན་པའི་གཞིས་ཆགས་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་སྤྲོད་གཉིས་པའི་མགོར།

༡༩༩༤ ལྷོ་ཆེན་ ༤ ཆོས་ ༡༡ ཉིན་རྗེས་བཞུ་བཞི་ལ་ཆེན་པོའི་མཚན་དཔལ་གྱི་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཉེད་ལྷོ་ཆེན་ཆོས་འཕེལ་དང་རྒྱ་གར་
ཡུལ་མིའི་བྱ་བུ་ལྷ་སྤོན་རྗེ་ར་གཉིས་འཇུག་འཛིང་ལོར་བ་དང་། དེ་རྗེས་རྒྱ་གར་ཡུལ་མིའི་བྱ་བུ་སྤོན་རྗེ་ར་སློ་བུར་འདས་
སྐྱོངས་སོང་ཆོས་ ༡༣ ཉིན་རྗེས་བཞུ་བཞི་ལ་ཆེན་པོའི་མཚན་དཔལ་གྱི་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཉེད་ཀྱི་སྤྱང་པོ་མེད་སྤྱི་གཤམ་གཏོར་
སྐབས། རྒྱ་གར་ཡུལ་མི་ ༥༠༠ ལྷག་ཙམ་འདུ་འཛོམས་པ་དེ་དག་གིས་ཁོ་བོ་འདས་རྒྱུན་ཡེ་ཤེས་ཆོས་འཕེལ་ལ་ཉེས་
འགལ་གྱིས་བོད་མིའི་ཐོག་རོ་རྒྱལ་སྐད་འབོད་བྱས་པ་དང་། སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ལ་འང་
མཚོན་སྤྱད་ལྷས་ཉེ་བོད་མི་རྣམས་རྗེ་ས་ནས་སྤྱིར་སྤྱད་བྱེད་དགོས་ཟེར་བ་སོགས་ཀྱི་འབོད་སྤྱོད་ཆོག་རྒྱུ་མང་དག་ཅིག་
མེད་སྤྱོད་ཀྱིས་རྗེས་བཞུ་བཞི་ལ་ཆེན་པོའི་མཚན་དཔལ་གྱི་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཉེད་བཞུ་བཞི་ལ་ཆེན་པོའི་མཚན་དཔལ་གྱི་སྤྱང་
ལས་ཁུངས་ཁག་ལ་གཏོར་བཤེག་བཏང་བ་དང་། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་མེག་རྣམས་ལྷོ་ཆེན་ལྷོ་ཆེན་ལྷོ་ཆེན་ལྷོ་ཆེན་ལྷོ་ཆེན་ལྷོ་ཆེན་
ཁང་དང་། སྤོད་གནས་ཁག་གཏོར་བཤེག་དང་འཕྲོག་བཅོམ་བྱས་ཉེ་ཁྲིན་བསྐྱོམས་ཉིན་སློར་ ༡, ༣, ༧, ༣, ༧, ༡༠༠ ལྷག་
ཙམ་གྱི་གྲིང་གུན་བཟོས་པ། ... མཐའ་མའར་རྒྱ་གར་ཁྲིམས་ཁང་གི་བཅད་ཁའི་ནང་ཡེ་ཤེས་ཆོས་འཕེལ་ལ་ཉེས་ལྷག་ཉེས་མེད་
པར་ཐག་བཅད་དེ་ཁ་མཚུ་ཐོབ་ཡོད། ཅེས་གསལ། ཡེ་གའི་བབ་ལ་བརྟེན་ན། རིམ་བཤུམ་མཐོང་སྟེ། དང་པོ་ལྷོ་
འཇུག་འཛིང་ལོར་བའི་ལྷོ་ཆེན་རྒྱ་གར་གྱི་བྱ་དེ་ཉིད་འདས་སྐྱོངས་སུ་གྱུར་བ་དང་། གཉིས་པ་ལྷོ་ཆེན་རྒྱ་གར་བ་ལྷོ་སྤོན་རྗེ་
ར་“ཁོ་བོ་འདས་རྒྱུན་ཡེ་ཤེས་ཆོས་འཕེལ་ལ་ཉེས་འགལ་གྱིས་བོད་མིའི་ཐོག་རོ་རྒྱལ་”བྱས་པ། གསུམ་པ་ལྷོ་ཆེན་རྒྱ་གར་
ཁྲིམས་ཁང་གིས་ཡེ་ཤེས་ཆོས་འཕེལ་ལ་ཉེས་མེད་དུ་ཐག་བཅད་པའི་ཚུལ་གསལ་བ་དེ་ཡིན། གང་ལྟར། རྒྱ་དམར་གྱིས་
དན་འབྲེལ་བྱས་པའི་ཚུལ་ལ། སྐབས་དེའི་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཇུག་ཆོགས་གཞོན་བྱ་དུར་བཟང་བོས་བྲིས་པའི་<<རང་
གི་མི་ཆེད་ལོ་རྒྱུས་སྤོད་པོར་བརྗོད་པ་བྱ་དུར་ཚངས་ཐེག་>>སྤྱད་ཆ་ལས།

ཁ་སང་དང་དང་ལྷོ་ཆེན་ལས་བྱེད་བརྟེན་འཛིན་སྤྱད་ཆོགས་གཉིས་རྒྱ་གར་བ་སན་ཇ་ཡ་ཤུ་སར་སོང་བ་ཡིན། ཁོ་རང་
ནས་བར་ལམ་རྩ་སར་རྩོག་བྱུང་བ་རྣམས་གཅོད་མ་བྱུང་ན་ཡག་པོ་འདུག། །ང་ལ་སྤྱི་ལོར་ཡོད་པའི་རྒྱ་དམར་གཞུང་
ཆབ་ནས་གསར་འགོད་པ་གཅིག་བརྒྱུད་ནས་འབྲེལ་བ་བྱས་བྱུང་། དོན་དུ་ཁྲིད་རང་ཆོས་བོད་པར་རོ་རྒྱལ་བྱས་པར་
དགའ་བསུ་ཡོད། རིམ་བཞིན་བྱེད་རོགས་ལ་བྱུང་། དེ་རྗེས་རྒྱ་དམར་གཞུང་ཆབ་ཅན་རྩོག་ལ་ཡོང་སྐབས་ཁ་སང་

¹⁷⁴ འཇུགས་སྐར་སློ་བཞུ་བཞི་ལ་ཆེན་པོའི་མཚན་དཔལ་གྱི་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཉེད་ལྷོ་ཆེན་ 6 ཆོས་ 13 ཉིན་སྤྱད་མིའི་བོད་མིར་སྤྱོད་པའི་བཀའ་སློབ་
དང་། 2010 ལོར་ NDTV བརྒྱན་འཛིན་གསར་འགོད་པས་བཅར་འཛིན་ལྷོ་ཆེན་པའི་བཀའ་སློབ་ལྷོ་ཆེན་གསལ།

ཐོག་ང་ལ་འབྲེལ་བ་བྱས་ནས། རླེང་རང་གིས་དབྱ་ཁྲིད་ནས་བོད་མིར་རོ་རྒྱལ་བྱས་པར་དགའ་བོ་བྱུང། ལས་དོན་དེ་ལྟ་
མ་སྤྱད་བྱེད་རོགས་གནང། རླེང་རང་ང་ལ་སྤྲུག་པར་ཅན་རྗེ་རྩེ་ལ་མེབས་སུ་བ་ན་དང། བདེ་བོ་མེད་ཆེ་ལྷི་ཡིར་མེབས་
རོགས་གནང་ལ་བ་བྱུང། ལྷི་ཡིར་སོང་བ་ཡིན། རྒྱ་དམར་གཞུང་ཚབ་ནས་མེབས་འཁོར་དམིགས་བསལ་གཉིས་ནང་ལྷི་
ཡིར་ཟུང་སོགས་ནང་ལ་ཁྲིད་བྱུང། དེ་རྒྱབས་ཟུང་བདག་པོ་ཚོས་རླེང་རང་སྤྱི་དེད་གསལ་བོ་གསུང་རོགས། ང་
ཚོས་ཤེས་ཀྱི་མེད་ཅེས་ཉར་སང་སང་བྱེད་ཀྱི་འདུག། །འོན་ཀྱང་རྒྱ་དམར་གཞུང་ཚབ་ཁང་གི་ནང་ལ་ང་སོང་མེད། དེ་
རྒྱལ་རྒྱ་གར་གསལ་ལས་ཀྱིས་ཤེས་ན་ཡག་པོ་མ་རེད། དེ་རྗེས་ཟུང་རྒྱས་པ་ཞིག་གི་ནང་གསོལ་སྟོན་སྤུལ་ནས་ཉི་
སྤ་ཅལ་ནང་རྒྱ་དམར་དང་རྒྱ་གར་མ་སྤྱད་ཚོགས་མང་བོ་འཇུགས་སུ་བ་གནང་རོགས། རླེང་རང་རྒྱ་ནག་ལ་གནང་
འདྲེན་བྱེད་རྒྱ་ཡིན། བོད་པ་ལ་རོ་རྒྱལ་གྱི་ལས་འགུལ་སྤྱི་མཐུན་ནས་གནང་རོགས། ལྷག་པོར་ཉིན་རྒྱོད་འབྲུམ་བཅུ་
ལོད་ལ་བ་བྱུང། ཞེས་སོགས་གསལ། འདི་དག་ནི་བོད་མིས་ངེས་པར་དུ་ཤེས་དགོས་ཤིང་གཟབ་དགོས་པའི་
གནས་ཉེ། རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་ལ་འདི་བྱེད་དང་དེ་མི་བྱེད་ཟེར་བའི་ངན་ལས་སྣེ་གཅིག་ཀྱང་མེད།

དཀྱུས་ལ་ཞུགས་ན། རྩ་སའི་བཞུགས་གནས་ཐོག་མ་ནི་ཁང་མིག་དུ་མ་ཡོད་པའི་ Swarg Ashram ཞེས་
པ་རི་རོགས་སྤྱི་ཚགས་པའི་གྲུང་དབྱིབས་ལྟ་བུའི་ཕྱི་སྤྲུགས་ཀྱི་ཁང་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་སོགས་
ཀྱང་དེ་གར་བཞུགས། བཞུགས་གནས་དེ་ཉིད་ནགས་གསེབ་ཏུ་ཡོད་ཅིང་ཅུང་ཟད་ཉམས་སྲོལ་བ་ཞིག་ཡིན་ཡང་ནོར་
སྲིང་དང་པོ་ཏུ་ལ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར་མ་སྤྱད་རྒྱུན་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་མི་ཚང་དཀྱུས་མ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལས་མེད།
སྤྲུག་སྤྲུག་ཚོགས་བཟུང་གིས་ཀྱིས་<<མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས།

བཞུགས་སྐར་པོ་བྱང་དེའི་ནང་དུ་ཡགོང་ས་མཚོག་དང། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་དབུས་ཡབ་གཞིས་སྤྱི་འཁོར་རྣམས་དང།
གསོལ་གཟིམ་མཚོན་གསུམ། སྤྱི་སྤེར་ཡིག་ཚང། གསོལ་ཐབ། སྤྱི་སྤེར་བྱང་ཆེ། རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་བཅུགས་པའི་
གསུང་སྐར་གྱི་ལས་ཤེད། སྤྱི་ཤེད་གྱི་ཡིག་ཚང། རྒྱལ་དོས་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་བ་འགའ་ཤས་ཀྱི་སྤོད་ཤེད་བཅས་གོ་སྤྲིག་ཞུས་
འདུག། དེའི་རྒྱལ་འདི་ཅེ་གཡས་གཡོན་དུ་ཁང་ཆེན་གཉིས་ཡོད་པར་ཡོངས་འཛིན་བཟེས་གཞོན་རྣམ་གཉིས་དང།
གསུང་ཞབས་རྣམ་གྲུ་འགའ་ཤས་ཀྱི་བཞུགས་ཡུལ་གོ་སྤྲིག་ཞུས་འདུག། ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་དང། ཞབས་འཁོར་གཞན་
རྣམས་ཀྱང་ཉེ་ཞུས་དུ་གོ་སྤྲིག་ཞུས། རྒྱལ་ས་དེའི་སྤྱི་དང་གཙོ་བོ་ནི། ཡགོང་ས་མཚོག་རང་ཉིད་དང་སྤྱི་འཁོར་ཚེའི་
བཞུགས་གནས་སོགས་མ་ཡིན་པར། གསུང་དུ་འབྱོར་བའི་བོད་མི་རྣམས་དང་གཞོན་གསུམ་ཤེས་ཡོན་དང་ཉམས་
སྲོང་སོགས་ཅི་ཡང་མེད་པ་དེ་དག་གི་སྤོད་གནས་འཚོ་བ་སོགས་ཡིན། རྒྱལ་ས་དེར་བོད་ས་མཐོ་སྐང་ནས་སྤོད་བྱུང་དུ་
རྒྱ་གར་ཚ་བའི་ཞིང་ཁམས་སྤྱི་འབྱོར་མ་ཐག་ཡིན་སྤྲུགས། ས་རྒྱ་དང་གནས་གཤིས་མི་འབྲོད་པ་དང་སྐད་མི་གོ་བ།
ཡུལ་ལྷུང་གི་སྤོལ་ཀ་མི་ཤེས་པ་སོགས་སྤོས་མེད་ཐོག། ཟས་ཟ་སྤངས་དང་རྒྱ་འབྲུང་སྤངས། གོས་གོན་སྤངས་རྒྱུན་
ཆད་ལའང་དགའ་ངལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ། དེ་ལྟ་བུའི་དགའ་ངལ་དག་བོད་མི་བཅོན་སྤོལ་བའི་ཉིན་དེའི་འཚོ་བའི་ནང་བསྤྱད་
མར་སྤང་བ་དང། ད་དུང་ཡང་མཚམས་མ་ཆད་པར་གཅིག་འབྱོར་གཉིས་འབྱོར་བྱེད་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་པལ་

ཆེད་ཉིན་རེ་བཞིན་སྟུན་དུ་འབྱོར། ལྷོད་པའི་དེར་བོད་མི་བྱིངས་ལ་རྒྱལ་བསྐྱེ་ས་ཞིག་དང་སློབ་གྲྭ་ལ་ས་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་
ཡ་ཤོད་ས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཅམ་དུ་ཟད་ལ། རྒྱ་གར་དང་ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་གི་རོགས་སྐྱོར་སྐྱོད་ཆོག་གཅིག་རྗེས་གཉིས་
མཐུད་དུ་འབྱོར་བ་ཡང་རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོ་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་བློན་ལས་གཞན་ཅང་མིན།

བོད་རྒྱུ་ ༧ ཚེས་ ༩ ལྷོ་ལོ་ 1968 ལྷ་བ་ 8 ཚེས་ 31 ཉིན། སོ་བྱང་རྟིང་པ་ Swarg Ashram ལས་ད་ལྟའི་
སོ་བྱང་གསར་པ་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སློབ་དུ་སློབ་འཇུག་གི་མཛད་སློབ་བསྐྱུངས་པར། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་གཞུང་
ཞབས་སེར་སྐྱ་མི་དམངས་གང་མང་སྟུན་འཛོམས་སོགས་ལྟ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་སྐབས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་སྟུན་
གྱི་ཞལ་གྲིམ་དང་། ལྷོད་མོང་རྩོམ་ཉི་བཟང་པོ་སོགས་སློབ་སྦྱོར་སེར་ལྷོད་གིས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་སོ་བྱང་ཆོས་ས་
ཆེན་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ། མགོན་པོ་མཚོག་དང་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་སོགས་ལས་མཚོད་འབྲུལ་ལྷུས་གསོལ་
རབ་གནས་དང་བཀའ་ཤིས་གསོ་སློབ་མཛད། འདུས་ཆོག་ས་རྣམས་ལས་ཆ་བཤོས་ཀྱིས་ལུ་མ་ཉི་མི་དག་སློབ་གནང་།
བོད་རྒྱུ་བ་ ༧ ཚེས་ ༡༢ ལྷ་བ་ 9 ཚེས་ 4 ཉིན་སོ་བྱང་གསར་པར་རྒྱུད་སྐྱད་མཁན་རྒྱ་གཉིས་བཅས་དགོ་འདུན་ཞལ་
གངས་བཅུ་དང་། ལྷ་ས་ལྷོ་དགོ་འདུན་པ་བཅས་ལས་གསར་འདུས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོར་རབ་གནས་རྒྱས་པ་དགོ་ལེགས་ཆར་
འབེབས་གནང་བར་ཡོངས་འཛིན་སློབ་ཤིན་པོ་ཆེས་རྩོམ་ཉི་བཟང་པོ་སོགས་དཔོན་མཛད། དེ་ལས་ཤོད་གསལ་མཁན་རྒྱ་དགོ་
འདུན་རྣམས་ལས་ཉིན་གསུམ་གྱི་རིང་བདེ་མཚོག་དང་འབྲུལ་བའི་རབ་གནས་རྒྱས་པ་ཉིན་གསུམ་གནང་བར་ཡོངས་
འཛིན་གྱི་བྱང་ཤིན་པོ་ཆེ་ལས་རྩོམ་གནང་བ་སྟེ་མདོར་བསྟུས་སུ་བཤོད་དོ།

**ཉིན་རེའི་མཛད་རིམ་མདོར་བསྟུས་དང་མཛད་པ་
གནང་བསྟུས།**

ལྷོ་ལོ་ལྷོད་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་སྐྱེན་ཏེ་ཅང་ལྷ་བའི་དུས་ལས་ཞོགས་པ་སྐྱོ་པོར་བཞེད་རྒྱུར་
མཉེས་པ་ནི་ཤོད་དུ་བྱིས་ཐེན་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། བཅོན་ཤུལ་དུ་ཐེབས་ལས་རི་ལྟར་གནང་ཚུལ་ནི། ལྷོ་ལོ་ 1990 ལོར་
ཐོག་མར་བར་སྐྱུན་གནང་བའི་<<བཅོན་ཤུལ་གྱི་རང་དབང་>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར་བཤོད་ན།
ཞོགས་པའི་ཕྱག་ཚོད་ 4:00 ལྟེད། གཞིམ་མལ་ལས་བཞེད་ས། མཚོན་སྟུགས་གསུངས། ཆབ་ཁོལ་མཚོད། ལྷོ་ལོ་
ལྷོད་ཀའི་རིང་སྐྱུ་སྐྱུག་མཛད། ཞལ་ལྷུས་གསོལ། གཞིམ་ཁང་གི་སྐྱེ་ལོགས་སུ་ཞབས་འཆག་དང་སྟུན་ཅིག་གསུངས་
སྟུགས་བཟང་བར་མཛད།

ཕྱག་ཚོད་ 5:15 ལྷོད། གསོལ་ཇ། དེ་དང་ལྷན་ཅིག་ཚུ་ཚོད་ཕྱིད་ཀའི་རིང་དཔེ་གཟིགས་གནང།¹⁷⁵

ཕྱག་ཚོད་ 5:45 ལྷོད། 8:00 བར་དུ། ཕྱག་སྐྱོན་དམ་ཉམས་བཞེས་མཚན།

ཕྱག་ཚོད་ 6:30 ལྷོད། ཡུད་ཙམ་རིང་BBCགསར་འགྱུར་གསན།

ཕྱག་ཚོད་ 8:00 ལྷོད། ལྷོད་ཉིན་གྲུང་བར་དཔེ་གཟིགས་དང་། ལྷོད་ལྷོད་དང་ཚོགས་པར་སོགས་ལའང་གཟིགས་ཞིབ་མཚན།

ཕྱག་ཚོད་ 12:30 ལྷོད། གྲུང་ཚོགས། དེ་དང་ལྷན་ཅིག་དཔེ་གཟིགས་གནང།

ཕྱག་ཚོད་ 1:00 ལྷོད། 5:00 བར་དུ། ཡིག་ཚང་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་གྱིས་གཞུང་གི་ཕྱག་ལས་དང་དེ་མིན་གྱི་གནང་རྒྱུ།
མི་སྣ་མཚམས་འབྲུད་སོགས་མཚན།

ཕྱག་ཚོད་ 5:00 ལྷོད། གཟིམ་ཚུང་དུ་ཕྱི་ལོ་ལས་མ་ཐག་ཕྱག་སྐྱོན་དམ་ཉམས་བཞེས་མཚན། གསར་འགྱུར་གལ་ཆེན་རིགས་
ཡོད་ཆེ་བརྒྱན་འཕྲིན་ལ་གཟིགས།

ཕྱག་ཚོད་ 6:00 ལྷོད། གསོལ་ཇ་མཚན། ཕྱག་དཔེ་གཟིགས་ཤིང་ཕྱག་སྐྱོན་དམ་ཉམས་བཞེས་ཀྱི་འཕྲོ་བསྐྱུར་ས།

ཕྱག་ཚོད་ 8:30 ཡང་ན་ 9:00 ལྷོད། གཟིམ་མལ་དུ་ཕྱི་ལོ་ལས། ཡང་<<བཅོན་གྱིས་ཀྱི་རང་དབང་>>ལས།

ཞོགས་པར་བརྟན་བཞུགས་དང་ཞབས་རིམ་སྐྱབ་བ་སོགས་ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོགས་དང་། ཉིན་རྒྱུ་ཚོས་འབྲེལ་བྱེད་བ་
སོགས་སྐབས་རེར་ཉིན་རེའི་བྱེད་རྒྱུ་ལ་འགྱུར་བ་འགོ་བསྐྱོན་མེད་ཡིན་ཡང་། དགོང་ཞོགས་ཀྱི་སྐོམ་སྐྱབ་ཉམས་ལེན་
ཀྱི་བྱེད་རྒྱུ་ལ་ཕལ་ཆེར་འགྱུར་བ་མེད། ... བསྐྱེད་བ་གཏོང་བའི་སྐབས་མ་གཏོགས་ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱེད་རྒྱུ་ལ་དུས་རྒྱུན་
འགྱུར་ཕྱོག་མེད། ཅེས་དང་། “བསྐྱེད་བ་གཏོང་བའི་སྐབས་སུ། ལན་རེར་ཕྱིའི་གནས་སྟངས་ཀྱི་ཕྱིན་པས་གཞུང་འབྲེལ་

ཀྱི་གནད་དོན་སྐྱབ་དགོས་པ་དང་། མཚམས་ཁ་གཏོང་དགོས་པ་ཡང་འབྱུང་། དེ་དག་གི་སྐབས་སུ། དོན་དག་གང་ལ་ཡང་འབྲུས་
ཤོད་མི་འབྱུང་བའི་སྐད་གཉིད་ཀྱི་དུས་ཚོད་སྐོས་གཏོང་བྱེད་བཞིན་ཡོད།” ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སླུལ། དེར་གི་དུས་སུ་ནི།
ཉིན་རེ་བཞིན་ཞོགས་པར་ཕྱག་ཚོད་ 3:30 ལྷོད་བཞེངས་ལ། མནལ་སད་མ་ཐག །མགོན་པོ་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱི་གསུང་གང་
གི་ཕྱག་སྐྱོན་དམ་ཉམས་ཀྱི་“སྐྱོན་བ་བཀའ་འཛིན་ཅན་གྱི་སྐྱ་གསུང་ཕྱག་སྐྱོན་ལོན་ཉན་ཅན་ལའི་སྐོ་ནས་དེ་རིང་གི་ཉིན་མོ་
འདི་དོན་དང་ལྷན་ཅིག་ཡོད་པར་ཤོག་ཅེས་སྐོན་ལམ་ཡག་པོ་ཞིག་བརྒྱབས། སྐབས་འགོ་དང་སེམས་བསྐྱེད་ཅུང་ཙམ་སྐོམ་
”¹⁷⁶ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཉིན་ཁོར་མོ་ཡུག་ཏུ་གཞན་དོན་ཉག་གཅིག་ལ་གཞོལ་བའི་ཕྱག་སྐྱོན་དམ་ཉམས་མཚན། དགོང་མོ་
ཕྱག་ཚོད་ 8:00 ལྷོད་གཟིམ་མལ་དུ་ཕྱི་ལོ་ལས། དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་གནང་བའི་སྐབས་སོགས་མཚན་མེད་ཕྱིན་ཏུ་ཆེ་

¹⁷⁵ མགོན་པོ་མཚོག་བཀའ་བསྐྱེད་ཀྱི་གཞུང་ཆེ་ཆུང་ཀུན་ལ་གཟིགས་ཀྱི་འགྲན་རྒྱ་ལས་བཞེས། ཕྱག་སྐྱོན་གནང་བའི་སྐབས་དང་། ཚོས་སྐྱིད་ཀྱི་
མཚན་པའི་བར་གསེང་ནས་ཡོད་ཚུན་ཆད་དུ་དཔེ་གཟིགས་གནང་བ་འདིར་ཕྱག་ཡོད་སྟེ།

¹⁷⁶ སྐྱོད་འབྲུག་དང་ལམ་རིམ་གསེང་ལྷན་པས་སྐབས་སོགས་སུ་གསུངས།

བའི་དུས་སྟེ། ཞོགས་པར་ཕྱག་ཚོད་གཉིས་བའམ་གསུམ་པ་སོགས་སྐབས་བསྟུན་གྱིས་བཞེངས་པའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས།

མེ་ཉོག་དང་སྟོན་ཤིང་སོགས་སྐྱེ་དངོས་ཀྱི་རིགས་དང་། འུ་དང་འུའུ་སོགས་འདབ་ཆགས་ཀྱི་རིགས། ཁྱི་དང་གྱི་ལ་སོགས་བདག་མེད་སེམས་ཅན་གྱི་རིགས་ལའང་ཤིན་ཏུ་མཉེས་ཤིང་། སེབས་ལམ་དུ་རྒྱས་སྟོན་སོག་པའི་སྟོག་ཆགས་གང་ཞིག་གཟིགས་ཀྱང་པོ་བྱང་དུ་བདག་ཉར་དང་གསོ་སྦྱོང་མཛད། <<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་།>> ལས། “ངོས་རང་མེ་ཉོག་འདེབས་འཇུགས་ལས་རི་སྐྱེས་སྟོག་ཆགས་ལ་ལྷ་རྒྱུར་ཤིན་ཏུ་དགའ། ལྷ་མཚན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དཔེ་ཆ་བལྟ་སའི་ཁང་པའི་སྐྱེའུ་ཁྲུང་གི་ཕྱི་རོལ་དུ་འུའུ་འབབ་སའི་སྟེགས་བུ་ཞིག་ཀྱང་བཅོས་ཡོད།” ཅེས་དང་། <<དཔྱེལ་ཡངས་བཅོད་བསྟན་གྱི་རྣམ་དཔྱོད་>>ལས། “ནམ་རྒྱུན་ངོས་ཀྱིས་འུའུ་རྣམས་ལ་རྒྱལ་བུ་སྦྱོང་སྐབས། འུ་ཁ་ཡང་ཡོང་སྟེ་འུའུ་རྒྱུང་བ་རྣམས་ཟ་བ་དེར་ངོས་རང་དགའ་པོ་མེད། ངོས་ཀྱིས་དེ་དག་སྦྱོབ་ཆེད་རྒྱུང་མདའ་(air rifle)ཉར་ཡོད། དེ་ནི་འུ་ཁང་གཞོན་པ་གཉོང་བའི་དོན་དུ་མིན་པར་ཞེད་སྣང་སྦྱོང་བའི་ཆེད་ཡིན།” ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སླུབ། མགོན་པོ་མཚོག་ལ་གཟིམ་གྱི་གཉིས་ཡོད་ཅིང་གཅིག་གི་མིང་ལ་སེང་གེ་དང་གཞན་དེའི་མིང་ལ་བཀའ་ཤིས་ཟེད། གཟིམ་གྱི་སེང་གེ་ནི་སྟོན་པོད་དུ་སྟོགས་གྱིས་ཤི་བའི་བྱ་བ་ཞིག་གི་སྐྱེ་བ་དེད་ཅེས་གསུངས། བཀའ་ཤིས་ནི་རོ་ལོ་གྲུང་མའི་རི་འཇོག་པ་སྟེན་གསུམ་ཅན་བསྟུན་འཇོན་ལོར་རྒྱས་ཀྱིས་ཕུལ་བ་ཞིག་དང་། ཞེ་མི་གསུམ་ཡོད་པ་ལས་གཅིག་གི་མིང་ལ་ཆེ་རིང་ཟེད། ལ་གོང་ས་མཚོག་ནས།

ངོས་ཀྱིས་བདག་ཉར་བྱས་པའི་སེམས་ཅན་དེ་དག་ལས་གང་ཞིག་ཤེས་ཉོགས་བྱུང་བ་ནི། དུད་འགོ་ཡིན་ཡང་མཐུན་རྐྱེན་འཇོགས་མིན་ལ་མ་སྟོས་པར་གོ་སྐབས་ཤིག་སྤྱད་མ་ཐག་རང་བཞིན་གྱིས་རྒྱུང་དུ་ཕྱོས་འགོ་བ་དེ་དེད། དེས་རང་དབང་འདོད་པ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་རྩའི་ཚོས་ཉིད་ཡིན་པའི་ངོས་ཀྱི་ལྷ་རྒྱུལ་དེ་རྗེ་བརྟན་དུ་བཏང་།¹⁷⁷ ཞེས་བཀའ་སླུབ། འཇུག་ཆས་ཀྱི་རིགས་དང་པར་ལེན་སོགས་ལ་མཉེས་པ་ནི་བརྗོད་ཟེན་པ་ལྟར་ཡིན། “པོ་བྱང་གསར་པར་སྟོས་པའི་རྗེས་ལ། ལྷར་གྱི་དགའ་སྟོགས་ཤིག་བསྐྱུར་གསོ་བྱས་པ་ནི། ལྷ་ཚོད་འཁོར་ལོ་བཅོས་སྤྱིག་གྲེད་རྒྱ་དེ་ཡིན་ལ། ས་རྒྱ་སྤར་ལས་ཆེ་བས་བཅོ་ལས་ཁང་ཞིག་རྒྱར་དུ་བཅོས་ཏེ། བཅོ་ལས་སྦྱོང་བརྗོད་ལ་མཁོ་བའི་ཡོ་བྱད་ཆ་ཚང་ཞིག་ཀྱང་མཁོ་སྐྱབ་བྱས་ཡོད།” ཅེས་སོགས་ཀྱང་གསུངས། ཡང་།

རྟ་རམ་ས་ལར་དབྱར་ཁར། ལྷོད་དལ་གྲེད་པའི་གོ་སྐབས་བྱུང་སྟེ་དགོང་ཕོ་སལ་མོ་ཆེར་བུ་སྐྱེའི་ཆེད་མོ་དང་། གར་རང་ཆེ་བའི་དགུན་དུས་སུ་ཁ་བའི་ཁྲིད་དུ་ཅེད་མོ་ཅེས། ངོས་ཀྱི་ཨ་མ་ལགས་དང་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྟོས་མ་གཉིས་དགུང་ལོ་ཡར་སེབས་ཀྱང་ཁ་བའི་རྟོག་པོ་གཤམ་འཁྲུག་འཕེན་གྱི་ཅེད་མོར་ཤིན་ཏུ་དགའ། དེ་དག་ལས་ཀྱང་སྟོ་སྤར་ཆེ་བའི་གྲེད་སྟོ་

¹⁷⁷ འདི་དང་གཤམ་གསལ་རྣམས་བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་ལས་པལ་བསྐྱུར་གྱིས་བྱངས།

གཞན་ཞིག་ནི། Dhauladar ཞེས་པར་དེ་འདྲེན་བྱེད་པ་དེ་ཡིན། ཞེས་གསུངས། མགོན་པོ་མཚོ་གཤམ་འཁྲུ་མཉེས་ཤིང་གསུང་བཞི་གསུངས་པ་ཞིག་ནི། སྤྱི་བོ་འདྲ་མིན་ལ་མཇུག་འདྲེན་གསུང་མོལ་དང་དེ་དག་གི་བསམ་ཚུལ་ལ་གསུང་བཞེས་གནང་རྒྱ་དེ་དེད། <<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་>>ལས། “ལྷག་པར་དུ་ཚོས་ལུགས་ཐད་དང་པོ་སོགས་རྒྱབ་སྐྱོར་མི་འདྲ་བའི་མི་རྣམས་ལ་སྤྱད་འདྲེན་རྒྱུར་འོག་ཏུ་དགའ།”ཞེས་གསུངས། <<གོང་ས་སྐྱ་ལྷེད་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཚན་དཔྱད་ཀྱི་སྐོར་>>ཞེས་པ་ལས། “འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་དུ་ཚོ་ཡུན་རིང་གང་འདོད་ཀྱིས་ཁེར་རྒྱུ་དུ་བསྐྱད་པར་བརྟེན། དེ་དེ་ལྟར་སྤོད་པ་ལས་བོད་མིར་རོགས་རམ་བྱེད་མཁན་གྱི་མི་ལ་སྤྱད་འདྲེན་རྒྱ་དེ་ཉ་ཅང་གསལ་ཆེ།” ཞེས་དང་། <<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་>> ལས།

སྐབས་དེར་ཆེས་བསྐྱབས་པར་འོས་པའི་སྤྱི་བོ་དུ་མར་མཇུག་པའི་སྐལ་བ་བྱུང་ཞིང་། བད་གཞི་སྤྱི་མོས་འོག་པ་དང་སེམས་ཁམས་མི་བདེ་བའི་མི་དག་ལ་ཡང་སྤྱད། གང་ལྟར། རོས་རང་སྤྱད་སའི་མི་པལ་མོ་ཆེ་ནི་མི་དགུས་མ་ཤ་སྤྱད་དེ། མི་ལ་ནམ་ཞིག་སྤྱད་ཀྱང་རོས་ཀྱི་དམིགས་ལུལ་གཙོ་བོ་ནི་ཐབས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་རོགས་རམ་གང་སྤྱད་ཀྱི་རྒྱ་དང་། ཉམས་སྤོང་གསལ་པ་གསོག་རྒྱ་དེ་ཡང་ཡིན། ཞེས་དང་། <<གོང་ས་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མའི་མཚན་དཔྱད་ཀྱི་སྐོར་>>ཞེས་པ་ལས། གཞན་གྱི་སྐྱད་ཆར་དེས་པར་དུ་ཉན་དགོས་ལ། མི་དང་སྤྱད་སྤྱོད་བསམ་ཚུལ་བརྗེ་དེས་བྱེད་པ་དེར་དགོ་མཚན་ཟད་དུ་མེད་པ་ཡོད། རོས་རང་ལམ་ཞོར་སྤྱད་འདྲེན་པ་དང་། གནས་སྐྱོར་གྱི་གསལ་པ་འཚོལ་སྤྱོད་ལ། ཆོན་རིག་ལ། རང་དབང་འཐབ་ཚོད་ལ། དཀའ་སྤོང་གཤོང་ལོན་ལ། བད་པ་རྣམས་མ་དང་བཅོས་ལ། མཛོན་ཤེས་སྤྱོད་ལ། རོན་དངོས་རྒྱུ་ཞིབ་པ་རོ་ལ། སྤྱད་བསྐྱབས་ཀྱིས་འོག་པའི་ཉམ་ཐག །དེ་ཐག་ཡོངས་སུ་ཆད་པའི་སྤྱི་བོ་བཅས་མི་སྤྱི་མང་པོར་སྤྱད་ཀྱི་ལམ་སྤྱོད་ཁོང་ཚོས་དེ་བ་དང་ཡིད་ཆེས་བྱས་པ་ལྟར་རོགས་རམ་བྱེད་སྤྱད་ལ། རོས་ཀྱིས་ཐེ་ཚོམ་མེད་པར་བྱེད་དེས་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྱོད་ལ། གོང་དུ་གསལ་པ་ལྟེ་དུས་རྒྱུན་པོ་བྱང་སོགས་སུ་མཇུག་འདྲེན་གནང་བའི་མི་སྤྱོད་རིགས་ལས་དེ་ཅུ་དུ་ཟད་པ་གཤམ་ཡིན། ད་དུང་ཚོང་ལས་པ་དང་སྤྱད་བདག །སྤྱོད་འཛིན་དང་སྐྱོན་ཆེན། ཞིམས་བདག་དང་ཞིམས་རྩོད་ལ། སྤྱི་རྒྱུ་ལ་བ་དང་ཚོས་ལུགས་ལ། ཉེས་ཅན་དང་སྤྱད་པོ་སོགས་འདྲི་ལྟེན་གྱི་སྤྱི་བོའི་རིགས་ཐམས་ཅད་ལ་མཇུག་འདྲེན་གནང་། མི་སྤྱོད་དང་ཚོགས་པ་ཆེ་ཆུང་སྤྱི་ལ་མཇུག་འདྲེན་གནང་ཡང་སྤྱི་བོ་རང་ག་བའི་རྣམས་པའི་སོག་གནང་བ་ལས། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་སོགས་ལ་སྤྱད་པ་གཏན་ནས་མི་མཉེས། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོ་གཤམ་ལ། “རོས་རང་ཤར་སྤོགས་པ་ཞིག་དང་དེའི་བདེ་བ་ལྟར་པོད་ལ། དེའི་བདེ་བ་ལྱང་ཏུ་ལའི་སྤྱི་ལ་ཡིན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱད་ཀྱི་སྤྱོད་ལྟར་ལྟར་སྤྱད་ཀྱི་སྤྱོད་ལ། སེམས་ཚོར་རོ་ལ་སྤྱད་པོར་བརྗེད་པའི་བར་ཆད་དུ་འདྲེན་སྤྱོད་ལ།” ཅེས་བཀའ་སྤྱོད་ལ། ཡང་“སྐབས་དེར་མི་བ་མི་འདྲ་བའི་སྤྱད་པོ་ལ་སྤོང་བ་ཞིག་སྤོང་དུ་མིས་ཆེ། བསམ་གཞིག་གསལ་པ་དང་གོ་རྟོགས་གསལ་པ་སྤྱོད་པར་མན་སོགས་འོག་ཏུ་ཆེ་བས། རོས་རང་དེ་ལྟར་བྱེད་པར་འོག་ཏུ་དགའ།” ཞེས་བཀའ་སྤྱོད་ལ་

རིགས་ཚོའི་བསམ་ཚུགས་རྒྱལ་ལོན་དང་མཚའ་འབྲེལ་གོང་སྤེལ་སོགས་གནང་སྐོ་མཐའ་ཡས་ལ་ཡོད་པ་དེ་དག་ཡིན་
ནོ།།

དེ་ལྟར་འབགས་མཚོག་བྱུག་ན་བརྗོད་རྒྱལ་མཚོག་བརྟུ་བཞི་ལ་ཆེན་པོ་གང་གི་མཚན་དཀྱུ་འཁྱིལ་ཞིང་གི་ཉིན་
ཉེད་ཅེས་བྱ་བ་ལས་ལྷོད་ཆ་རེ་ཞིག་བྱུབ་པར་བྱས་སོ།།

སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལྷ་རྒྱལ་སོགས་ཆེས་བསྐྱེད་ཏེ་ཡིག་ཐོག་ནས་ལུས་བར། གཞིགས་ཞིབ་མཚན་བཞིན་པའི་བཀའ་ལན་འབྱོར། དེ་ནི་སྐོལ་རྒྱན་གྱི་ཤོད་
སྐོལ་ལྟར་ན། གཞོན་རབས་དེ་དག་དང་དེ་དག་གི་ལ་རྒྱ་སྤྱིང་སྐོབས་བཅས་ལ་སྐྱབས་འདུག་ཐེངས་གཅིག་ལྟས་པ་དེ་ཡིན། མགོན་པོ་མཚོག་ནས།
<<ནང་དོན་རིག་པའི་རྣམ་སྐོབས།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས། “སོད་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་གཞུང་གི་ཉེན་ཉོན་པས་ཚོམ་རིག་གསར་པའི་ལམ་ནས་
གསར་ཚོམ་བྱེད་པོ་དག་ལ་ལོག་སྤོང་པའི་མིང་བཏགས་ཏེ་ཅད་ཞིབ་ཀྱིས་འཛིན་བརྒྱུད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། ཚོམ་ཡིག་གང་ཞིག་ཀྱང་གྲུང་ཁུན་
ཚོགས་པའི་ཚོག་མཚན་མེད་པར་དཔར་འབྲེམ་བྱེད་མི་ཚོག་ །འོན་ཀྱང་། ཚོག་མཚན་ཐོབ་རྒྱ་ནི་ལས་སྐྱོ་པོ་ཞིག་གི་ལ་ཡིན། ཚོམ་རིག་གསར་པའི་
ཤིང་རྒྱའི་སྐོལ་འབྲེད་བརྩམས་སྐྱུང་བ་དོན་འབྲུབ་རྒྱལ་གྱིས། དུས་རབས་གསར་པའི་བྲན་གཡོག་གི་གནས་བབ་འདི་སོད་ཀྱི་སྐོལ་རྒྱན་རིག་
གནས་དང་དད་ཞེན་ལ་ཐུག་ཡོད་པར་མཐོང་སྟེ་སྐོན་བརྗོད་དག་ཏུ་བྱས་ཤིང་། མཐའ་སྤྱི་ལོ་ 1985 ལོར་རང་སྐོག་རང་གིས་བཅད་དེ་ལྷ་ལམ་དུ་
ཆས།”ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ།

“རྒྱ་གར་གྱི་དྲང་སྤོང་ཆེན་པོ་ Kabir གྱིས། ས་གཤི་ཐམས་ཅད་ཤོག་བྱ་དང་། རྟགས་ཚལ་ཀྱུན་སྐྱེ་བུ། མཚོ་བདུན་ཡོངས་སུ་སྐྱག་ཚར་བསྐྱར་ཏེ་བརྗོད་ཀྱང་སྤོང་དཔོན་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་འབྲི་མི་ཐུབ་ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། ལྔ་འོང་ས་ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་མཚོག་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པའི་སྤོང་པ་ནམ་ཡང་སྐྱེ་མི་ཐུབ་པའི་ཚོར་སྣང་འབྱུང་།”

--རྒྱ་གར་བ་ Kul Bhushan Bakshi ཡིས།

“ད་ལྟ་པན་ལ་ལྔ་འོང་ས་མཚོག་གི་བཀའ་སྤོང་ལམ་སྟོན་ནམས་ཡིག་ཐོག་ཏུ་ཕབ་སྟེ་འགྲེལ་སྟེལ་བྱེད་མཁན་ལུང་སྟོགས་ཀྱི་མགོ་མེར་བ་ཤ་སྐྱག་རེད། བོད་པའི་ནང་ནས་དམིགས་བཀའ་རིགས་གཅིག་རྟེན་འཛིན་ཐོག་ནས་ལྐུབས་མགོན་རིན་པོ་ཆའི་བཀའ་སྤོང་ལམ་སྟོན་དང་མཚན་པ་འཕྲིན་ལས་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་མཁན་དཀོན་པོ་རེད།”

--2009 ལོར་སྤོང་དཔོན་ཆེན་པོ་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས།

“ལོ་ལྔ་ཙམ་དུ་ཡང་མ་སོན་པའི་བྱིས་པ་དེས། གཞན་ལ་མེད་པའི་ཞེ་དུལ་བག་ཡོད་དང་གདོང་སྤོང་བས། གཞན་ཡིད་འགྲུག་པའི་མཚན་སྟོན་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་མ་ཐག་ཆབ་འབངས་ཀྱི་དད་གུས་དབང་མེད་དུ་སྟོགས་སོང་།”

--སྐུ་ཞབས་ H. E. Richardson (1905-2000) གྱིས།

“ན་སོ་གཞོན་པའི་སྐྱེས་བུ་དེ་ནི། སྤོང་སྟོན་པ་དག་ལས་ཀྱང་སྤྱང་སྤྱང་ལྡན་ཞིང་འཛམ་གླིང་གནས་ཚུལ་ལ་རྒྱས་མངའ་དེ་བས་ཆེ་ལ། བོད་དུ་ལྷགས་བཅོས་དགོས་པའི་གནད་ལ་ངེས་ཤེས་ཟབ་མོ་འབྱུངས་འདུག །”

--ཨ་རིའི་གཞུང་ཚབ་ཆེན་མོ་སྐུ་ཞབས་ Loy W. Henderson (1892-1986) གྱིས།

“ལྔ་འོང་ས་ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་མཚོག་གིས། རང་ཉིད་“ནང་པའི་གྲུང་དཀྱིལ་མ་ཞིག་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་ཀྱང་། ཁོང་ནི་དུས་རབས་འདིའི་ཉུ་གྲུབ་སྐྱེ་བ་དང་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་དགེ་ཆེན་ཆེན་མོ་ཞིག་རེད།”

--སྐུ་ཞབས་ Richard C. Blum གྱིས།

ཚུམ་པ་པོ། ་ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།
 རྒྱབ་ལ་རྟུས་སྟོན་པ། ་ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།
 རྒྱབ་ལ་རྟུས་འབོད་པ། ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ།

